

ANNALES
MINORUM

AUCTORE

A.R.P.F. LUCA WADDINGO

HIBERNO

Ejuſdem Ordinis Chronologo.

ANNALES
MINORUM
SEU
TRIUM ORDINUM
A S. FRANCISCO INSTITUTORUM

AUCTORE

A. R. P. LUCA WADDINGO HIBERNO

S. T. Lectore Jubilato, & Ordinis Chronologo.

TOMUS XIV.

Editio secunda, locupletior, & accuratior

OPERA, ET STUDIO

R.^mi P. JOSEPHI MARIÆ FONSECA AB EBORA

Ord.Min.Scriptoris & Ex-Generalis, S.& U. Inquis.Consultoris, S.C.Consistor.Vot. Episcop. Examinat. Regiæ Academiæ Lusitanæ Socii, in Romana Sapientia Censoris, atque in Cismontana Familia Visitat. & Reformat. Apost. &c.

ROMÆ Typis Rochi Bernabò MDCCXXXV. Superiorum permissu.

CUM PRIVILEGIO SUMMI PONTIFICIS.

SANCTISSIMO
D. N. D.
CLEMENTI XII.
PONTIFICI OPTIMO MAXIMO

FR. JOSEPHUS MARIA FONSECA EBORENSIS
Ordinis Fratrum Minorum de Obſervantia
FELICITATEM

O s *Pontifices ſuperiorum temporum memoria proditum eſt præſtanti pietate, ac religione fuiſſe*, BEATISSIME PATER, *qui Dei templa, in quibus ille præcipuo quodam præſentiæ modo intereſſe puta-*

tur, tum exquisitiore opera, & sumtu ædificanda, tum elegantia, & ornatu majore perpolienda curaverunt. Quod cum animo reputarem, cernerem que Lateranensem Basilicam, Christiani nominis Ecclesiarum parentem, ac principem, magnificentissimi operis admiratione defixus, Te illius auctorem, effectoremque iis virtutibus longe præcellere, atque ob eam causam immortales Tibi gratias non solum a populo Romano, sed ab omnibus plane gentibus, quæ Christum colunt, agendas esse, & habendas existimavi. Quid enim ad gloriam Dei Optimi Maximi amplificandam utilius, quam a sacrorum antistite, ac religionis custode ad templum illud perficiendum opes conferri, in quo cum omnia Ecclesiæ mysteria, ritusque sanctissimi statis temporibus celebrantur, tum antiqui Pontifices Sedem imperii collocaverunt, unde ad bene, beateque vivendum disciplinæ leges peterentur, & ad placandum Numen peccatis offensum saluberrimæ expiationes,

ac

ac divinitus constituta præsidia in orbem manarent? Quid autem admirabilius, quam CLEMENTEM XII. *districtum occupatione perpetua Urbis ornandæ, qui Sancti Joannis templum, Florentinorum societati attributum, qui alia complura Divorum fana ingenti sumtu exædificavit, ita nihil parcere vel materiæ, vel operæ in Lateranensi Basilica, ut si multi Pontifices id efficere voluissent, non eum modo superare, atque vincere, sed ne æquare quidem certe potuissent? Itaque non modo cives Romani, sed etiam exteri homines magnopere gaudent, ad hanc ætatem Dei beneficio se pervenisse, ut ista pietatis, ac religionis tuæ præclara munera inspectarent. Ego vero* BEATISSIME PATER, *pro singulari studio, atque observantia erga Te mea gratulor etiam Tibi de tam mirifica ædificatione Tua; ex qua non dubito quin & magnam voluptatem capias, capturusque sis, quandiu vixeris; & multum cum gratiæ, ac benevolentiæ apud Deum,*

& cœ-

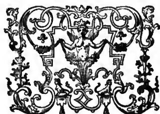
& cœlites, quam virtus egregia ſibi conciliat, tum claritatis apud omnes, qui nunc ſunt, homines, & apud poſteros quoque Tibi pepereris: qui cum illa intuebuntur, Te ament, multiſque laudibus efferant neceſſe eſt, ſi modo erunt ipſi digni, qui homines appellari poſſint.

ERU-

ERUDITO LECTORI.

QUI quartumdecimum hujus operis Volumen ſupra conſtitutam ſocietatis legibus magnitudinem excreviſſe animadvertis, agnoſcas in eo velim liberalitatem noſtram, qua una inducti, duo volumina molis ejuſdem, quæ ad operis abſolutionem edenda ſuperſunt, deinceps dabimus.

REIMPRIMATVR

Si videbitur Reverendiſsimo Patri ſacri Palatii Apoſtolici Magiſtro.

N. Baccarius Epiſcopus Bojanenſis Vicesgerens.

REIMPRIMATVR

Fr. Jo. Benedictus Zuanelli Ordinis Prædicatorum ſacri Palatii Apoſtolici Magiſter.

AN-

ANNALES MINORUM.

ANNO CHRISTI 1472.	SIXTI IV. AN. 1. & 2.	FRIDERICI III. IMP. ANNO 33.	RELIGIONIS MINORUM ANNO 265.

ARGUMENTUM.

Sixtus Pontifex classem magnam mittit in Turcas. Canonicis Regularibus Lateranensibus dat Templum Pacis in Urbe. Inquisitores instituit Minoritas. Cogitat revocare Observantes ad regimen Conventualium, sed objectis difficultatibus, mutat consilium. Celebrantur tria Comitia Generalia, Conventualium & utriusque familiæ Observantum. Transfertur corpus sancti Bernardini ad Ecclesiam illius nomine inscriptam, & hic diffuse descriptam. Floret Michael a Carcano. Indicantur alii Inquisitores. Moritur Joannes Bonvisius, cujus facta recensentur, necnon Michael Massanus & Antonia Florentina. Indicitur dies sancti Francisci festivus, cui singulari privilegio Christi Stigmata judicat impressa. Moritur Ordinis Protector, alius substituitur. Creantur Episcopi. Fundantur Cœnobia.

I. SIXTUS hoc anno summa sollicitudine classem contra Turcas instruebat, neque curam hanc omnem Ministris committebat, quinimo ipse omnes urgebat, ut ocyus in hostem proficiscerentur. Ex Palatio Vaticano ad sancti Pauli Basilicam abiit visurus ipse triremes viginti tres paratas, quibus bona precatus, Oliverium Caraffam Cardinalem Neapolitanum præfecit. His accesserunt quinquaginta Venetæ, & Neapolitanæ viginti quatuor. Nihil tamen magnificum tanto apparatu dignum tunc gestum est; nusquam prodeuntibus ex Bosphoro in Ægæum hostibus. Smirna tantum in Asia capta, incolæque omnes abacti. Oppugnare quidem Sataliam adorti erant, occupato per vim portu, refractaque catena ferrea, cujus pars foribus Basilicæ Vaticanæ præfixa, spectanda proposita; sed defendentibus acriter, qui in præsidio erant, Turcis, prælium omittunt, atque ita re infecta, abeuntes plus terroris, quam calamitatis hostibus intulere. Cum fere omnium constans fama esset, Christianos eo anno magnam Asiæ partem occupaturos fuisse, si ipsi mari, quemadmodum Usucassanus Persarum Rex terra, Tur-

Sixtus classem mittit in Turcas. Panvin. & Ciacon. in Sixto.

cas vexare voluissent. Per quos vero steterit, quominus res ex sententia gereretur, haud satis liquet.

Conceditur Templum Pacis Canonicis Lateranensibus. *Ex arch. Vatic. epist. & 33.*

II. Post Pauli prædecessoris mortem, sub illo Interpontificio Romani e Basilica Lateranensi Canonicos Regulares ejecerunt, causantes sacerdotia & reditus ab ipsis pro Nobilium filiis, sive de Republica meritis instituta, eisque se velle distribui, non vero penes paucos unius Congregationis, eosque, ut plurimum alienigenas, perpetuo remanere. Sixtus ut tumultuantes pacificaret, Canonicos seculares reduxit, quos Paulus expulerat; Regularibus vero Templum sanctæ Mariæ de Pace, a se media Urbe constructum concessit. Præter hæc Georgium de Comitibus in Sabaudia Inquisitorem contra hæreticos, fratrem Alexandrum de Fano in Pedemontio & Liguria Commissarium contra usurariam pravitatem instituit.

Georgius de Comitibus Inquisitor. Alexander Fanen. Commissarius.

Sixtus cogitat revocare bullam Eugenianam. *Marian. lib. 5. c. 30. Marc. 3. p. l. 5. c. 55.*

III. Sixtus Pontifex, etsi familiæ Observantum non mediocriter addictus, nihilominus fratris Petri Cardinalis Riarii, aliorumque persuasionibus inductus, hoc tempore cogitavit revocare Constitutionem Eugenianam, & si quas alias exemptioni & libero regimini Observantum favorabiles, eosque subjicere omnimodæ jurisdictioni Ministri Generalis. Ut speciosius id fieret, firmiusque perseveraret constitutum, coegit Cardinalium Consistorium; post quorum suffragia voluit audire, quæ Marcus Bononiensis Observantum Vicarius Generalis pro sui status defensione, & peculiari illo gubernio retinendo potuit allegare. Multa ille dixit, ut Pontificem a proposito dimoveret, sed cum frustra se laborasse perspiceret, & Cardinales, etsi aliter apud se sentirent, minime ausos manifestæ Pontificis determinationi contraire, extractam e manica sancti Francisci Regulam, in medium projecit, elevatisque in Cœlum oculis, alta voce magnoque fervore dixit: *Tu igitur, sanctissime Pater Francisce, tuæ Regulæ Observantiam defende: ego nihil proficio*; statimque e conspectu recessit.

Sed consilium mutat.

IV. Hominis sermone audentique facto commotus Pontifex, rei conclusionem in aliud tempus protraxit. Interim Marcus in Cœnobio Aræcœli sæpissime ad Dominum exclamans, dicebat: *Salva nos, Domine; impera & fac tranquillitatem*; jussitque per omnes sui Instituti Conventus orationes & supplicationes fieri, & per Provinciarum Vicarios implorari Regum & Principum auxilia. Mirum quanta promptitudine omnium ferme litteræ in Urbem transmissæ. Quidam Pontificem precabantur, ne Religiosum, omnibusque gratum Observantiæ statum concuteret; alii, præsertim Angliæ Rex, & Dux Mediolanensis severius agebant, comminantes si quid acciperent Observantes molestiæ, se protinus Conventuales a suis dominiis procul facturos. Pontifici omnes simul in patina oblatæ, & deinde lectæ, eatenus admiratione affecerunt, ut commotus dixerit: *Ego putavi mihi rem esse cum mendicis & pediculosis Fratribus, non cum universis Principibus*. Aderat tunc Philippus Cardinalis Bononiensis, Nicolai V. germanus frater, de quo alias sermonem habuimus, qui turbatum minantemque videns Pontificem: *Cave*, inquit, *beatissime Pater, ne gentem hanc affligas; adeo per orbem crevit Christianum, eamque apud omnes Principes nacta est opinionem, ut si quid magnum in te moliri velit, possit. Consultius puto permitti, ut suis legibus vivat, & amplioribus gratiis excitari debere, ut, quod præstat multiplex Apostolicæ Sedi, obsequium libentius prosequatur*.

To. 13 an. 1462. n. 81.

V. Quievit Sixtus, motumque composuit animum; sed contra Marcum perstitit irasci, quod tam audacter in Consistorio locutus, ausus sit etiam contra eum Principes omnes convocare. Jussit itaque Neapolim profectum in Curiam reverti. Præmonitus a Rege, acceptisque a Curiæ Commissario lit-

litteris, sibi parari malum, clam abiit in Etruriam. Atqui illinc revocare iteratis præceptis studuit Sixtus, sed assequi non potuit, eludentibus Fratribus cursorum solertiam, & varia Marco præparantibus latibula. Tamdem Pontificis ira deserbuit, sed Marcus non se credebat ei, regimenque proinde Religionis commisit fratri Petro Neapolitano Provinciæ sancti Antonii, & potestatem omnem Capitulum celebrandi, cujus tempus imminebat.

VI. Janetus Utinensis Generalis Minister hoc anno, die VIII. Maii Ferrariam ad Comitia vocavit Patres Conventuales; quid vero in eisdem factum aut decretum sit, nullus est qui referat. Eodem tempore, die XV. ejusdem mensis Fratres Observantes Cismontani ad Capitulum in urbe Aquilana convenerunt. Præses Capituli fuit non Petrus Neapolitanus, uti decrevit Marcus, & scribit Marianus, sed Ludovicus Vincentinus, a Pontifice simul cum Jacobo Piceno pro hoc munere institutus. Sed non potuit Jacobus adesse. Institutionis diploma sub honesta specie emissum, ut Marcum Præfectura spoliaret, hic exscribimus, aliudque hujus lenitivum, quo Pontifex se Observantum fore spondet amicum.

Capitulum Generale 94. Ferrariæ. Marian. & Marc. cit. Regist. Ordinis. Capitulum Generale duodecimumObservant. Cismontanorũ.

Dilectis filiis Jacobo de Marchia & Ludovico de Vintentia Ordinis Minorum Professoribus.

Ex autographo.

Superioribus diebus dilectus filius frater Petrus de Caprioli, natione Brixiensis, Ordinis vestri querimoniam nomine suo, & quamplurium Mediolanensis Provinciæ Fratrum, in Romanam Curiam detulit, articulos nonnullos contra fratrem Marcum de Bononia Generalem Vicarium continentem. Cujus causa & Bullarum familiæ vestræ, & mutuo accusantis & accusati consensu, ad dilecti filii Magistri Zanetti, totius Ordinis Minorum Generalis Ministri, examen deducta est. Verum licet dilecti filii providi Religiosi, frater Gabriel de Venetiis, frater Sixtus de Mediolano, ac frater Seraphinus de Mantua, ut præsentimus, ex decreto & jussione præfati Generalis Ministri, auctoritate nostra ad Mediolanensem Provinciam visitandam accesserint, ut videlicet per opportunas inquisitiones & discussiones causæ, veritate rerum comperta, hujusmodi excessuum qualitatem, & controversiarum omnium originem & fundamentum ipsi Generali Ministro referant & insinuent; quia tamen appropinquantibus jam Generalis Congregationis constitutis diebus, apud Aquilam celebrandæ, præfatos Commissarios res in hac causa per eos gestas, seu processum ad nos hactenus retulisse nequaquam comperimus, sive causam ipsam jam discusserint, sive distulerint, ut inutilis moræ vitetur cunctatio, quæ noxia solet esse, æquum esse censemus, ut ipse frater Marcus a culparum reatibus & erroribus jam contra eum depositis, & deinceps deponendis, si fuit innocens, potius per legitimum tribunalis examen alicujus probi & maturi ipsius familiæ Fratris debeat purgari, quam vulgatis jam contra eum depositis, examine prætermisso, denigrationis periculum subire. Nos igitur dicti fratris Marci in hac parte supplicationibus inclinati, quibuslibet disturbiis, litibus & controversiis præsentibus & futuris, ex quibus familia, quam semper dileximus, scindi & dilabi posset, opportunam adhibere provisionem statuimus, ne proposita causa, si sic esset, ut deponentes affirmant, indefinita permaneat. Vobis autem, de quorum providentia & integritate plurimum in Domino confidimus, auctoritate Apostolica mandamus, ut ad Generalem familiæ vestræ, ut præfertur, Congregationem apud Aquilam celebrandam personaliter accedatis, & diligenter visis videndis, rem istam definiatis; vos nuncios nostros, & in hac causa judices constituimus, & super hoc

hoc nihilominus vestram conscientiam oneramus: ne autem universali juri vim quoquo pacto inferre videamur, volumus, quod eamdem auctoritatem habeatis, & sortiamini usque ad confirmationem novi eligendi Vicarii Generalis, quam ipse Generalis Vicarius antiquus ex bullarum familiæ auctoritate habere dignoscitur, cum non æquum arbitremur eum, qui judicandus est, fore præsidem. Insuper, ut in electionibus tam Vicariorum Generalium & Provincialium, quam Definitorum & Discretorum, quæ per scrutinia, seu alias juridice in istius familiæ Congregationibus contingunt suo tempore celebrari, quælibet Fratrum æmulatio cesset ac contentio, dum nomina vocalium post scrutinia alii ex Fratribus publicari, alii malint occultari, hujusmodi Fratrum dissensionem, atque votorum diversitatem vocalibus Fratribus per vos exponi, & proponi debere mandamus, de qua ipsi Fratres jussu vestro discussionem disceptationibus præviis inter se debite consultaverint, sive Fratres ipsi nomina & vota vocalium publicanda, seu premenda censuerint, illum stylum, viam & modum in electionibus hujusmodi instantibus, & futuris perpetuo observandos esse mandamus, quo Capituli major pars uti decreverit, quemque opportuniorem ad omnimodam vestræ familiæ pacem & quietem fore judicaverit. Et si quem in votis, in prædictis administrandis & exequendis quomodolibet impediri contingeret aut retardari, volumus & mandamus, ut alter alterius vestrum vicem prorsus supplere debeat: harum serie declarantes, & omnino volentes præfata omnia unicuique vestrum in solidum commissa censeri, & per vos, & vestrum quemlibet in solidum item executioni debitæ esse mandanda; in contrarium non obstantibus quibuscumque. Et ut affectus noster, quo hanc beati Patris nostri Francisci familiam erigere toto animo peroptamus, desideratum sortiatur effectum, mandamus in virtute sanctæ obedientiæ omnibus Fratribus, in hac Generali Congregatione vestra congregatis, ut vos Nuntios & commissarios nostros suscipiant, ac vobis in omnibus pareant pariter & intendant. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die ultima Aprilis MCCCCLXXII. *Pontificatus nostri anno* 1.

Dilectis filiis universis & singulis Fratribus Ordinis Minorum Observantiæ Regularis.

Specul. Minor. tract. 1. fol. 32.

VII. *Dilecti filii, salutem &c. Cum semper dilexerimus familiam vestram, diligamusque, sic in futurum, quoadusque regulariter vixeritis, diligemus: ad quod faciendum vos omnes & singulos tam prælatos quam subditos hortamur & monemus, tum pro vestra omnium salute, tum etiam pro fide, quæ de vobis in populis Christianis augenda pariter & confirmanda est, ut ad electionem Vicarii vestri eo modo, ea animi libertate procedatis, ea sinceritate, ut vobis nihil objici possit. Insuper ut noveritis, quod beneplacitum est nobis familiam vestram in virtutibus & meritis prospere se habere, & indies augeri, auctoritate Apostolica, omnia privilegia, gratias & indulta, hactenus vobis a summis Pontificibus prædecessoribus nostris concessa, per præsentes confirmamus, roboramus ac firmiter authenticamus. Et maxime bullam felicis recordat. Papæ Pauli II. qui prohibet, quod nullus Frater familiæ possit ipsam exire, nec a Fratribus sub Ministris degentibus recipi, nisi servata ipsius Paulinæ forma, sub pœnis in ea contentis. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die* IV. *Maii* MCCCCLXXII. *Pontificatus nostri anno* 1.

VIII. In

VIII. In hoc Capitulo numerati sunt Fratres ferme bis mille, qui ad translationem corporis sancti Bernardini statim enarrandam potius quam ad Comitia accesserunt. Statuerunt Patres Conventuales antequam ab eorum templo sacrum pignus exportaretur, illud cupientibus ostendere. Inconsulto Præside Capituli, in domum Conventualium Fratres omnes avolarunt: quod ille ægerrime ferens, in spiritu vehementi subsecutus, iracunde nimis redire præcepit, reversosque acriter in aula capitulari reprehendit; irreverentiæ in superiorem, impatientiæ & curiosæ levitatis insimulavit, quod in proximo faciendam translationem expectare noluerint. Displicuit aspera increpatio, & difficulter tolerari posse virum, si ad supremum regimen eveheretur, exinde suspicantes, eo neglecto, in quem pridie ferme omnes conspiraverant, Vicarium Generalem unanimiter elegerunt Angelum a Clavasio Ligurem, hominem æque religiosum ac doctum. Paulo post advenit Marcus Bononiensis, qui reliquis actis capitularibus cum novo Vicario & Definitoribus interfuit. Institutus est Guardianus Montis Sion Hierosolymis Andreas Parmensis, Provinciæ Bononiensis; in Curia Commissarius Andreas Alemannus, Provinciæ Austriæ: Vicarius Candiæ Petrus de Mogliano, Provinciæ Marchiæ, vir sanctus; Sardiniæ Commissarius Marianus Senensis.

Vicarius Generalis Angelus a Clavasio.

IX. Præter constitutiones, quas in suum locum reservamus, alia quamplurima his in Comitiis acta sunt. Discussum est, an expediret potius dimittere, & Ordinariis consignare loca aliquot Fratrum onerosa satis, & reformatæ disciplinæ subeundæ valde incommoda, in regione Basilicatæ ante aliquot annos acquisita, quam retinere? Missus est Jacobus Amalfitanus, qui terram omnem inter Calabriam, Apuliam, & Campaniam felicem exploraret, judicaretque, an locis opportunis aliæ construi possent ædes, quæ cum præcedentibus in unam possent coalescere Provinciam, vel istæ solitariæ, & ab aliis remotæ essent negligendæ? Accepta plena potestate circa universa disponendi, & accedentes ad Ordinem admittendi, brevi tempore tot adjunxit domos & incolas, quot instituendæ Basilicatæ Provinciæ post aliquot annos visæ sunt necessariæ. Missi ex provincia Hungariæ, qui rogarent ad unionem & regimen Observantiæ denuo admitti, quos alias diximus propter inobedientiam rejectos; sed nihil profecerunt, objecto eis diplomate Pontificio, exosæ libertatis propugnaculo, ab eis dolose obtento. Sæpe insuper disputatum est, an, uti alias monuimus, nomina eorum, qui suffragia in electionibus ferebant, essent publicanda, an vero supprimenda? Pontifex (uti habetur in superiori bulla) commisit rei examen & decisionem viris probis & doctis Jacobo Piceno, & Ludovico Vincentino, olim Vicario Generali, & Capituli Præsidi, quia Jacobus Comitiis adesse non potuit. Hi cum aliis decreverunt publicanda, judicantes id conformius esse Pontificum constitutionibus in Jure Canonico contentis; & ne amplius de quæstione altercaretur, perpetuum imposuerunt silentium. Certe circa dubium hoc longo tempore fluctuatum est in variis Religionum & Ecclesiarum electionibus, sed amplius dubitare non licet post Concilii Tridentini constitutum, his verbis conceptum: *In electione Superiorum quorumcumque, Abbatum temporalium, & aliorum Officialium, ac Generalium, & Abbatissarum, atque aliarum Præpositarum, quo omnia recte & sine fraude fiant, inprimis sancta Synodus districte præcipit, omnes supradictos eligi debere per vota secreta, ita ut singulorum eligentium nomina numquam publicentur. Nec in posterum &c. si vero contra hujus decreti constitutionem aliquis electus fuerit, electio irrita sit, & is, qui ad hunc effectum se in Provincialem, Abbatem,* aut

Acta in Capitulo Generali.

Tom. 13. anno 1458. n. 1.

Tom. 13. anno 1469. n. 3.

Quia propter c. Ecclesia vestra 48. & 57. c. Publicato. de electione.

Trident. sess. 25. de Regul. c. 6.

aut Priorem creari permiserit, deinceps ad omnia officia in Religione obtinenda inhabilis existat, facultatesque super his concessæ eo ipso abrogatæ censeantur, & si in posterum aliæ concedantur, tamquam subreptitiæ habeantur.

X. Peracta electione, missi sunt, qui ab ipso Pontifice electum confirmari peterent tum majoris honoris, tum prolixioris itineris Ferrariam usque, ubi Generalis hærebat, evitandi gratia. Renuit Sixtus dicens, expedire magis ut juxta consuetudinem, & bullam Eugenianam, quam Observantes cupiebant inviolatam, a Ministro Generali confirmatio peteretur. Ita porro factum, benigne postulatis annuente Ministro. Absolutis demum actis capitularibus, in Urbem profectus Angelus Vicarius, socios assumpsit Paulum Lucensem, sacræ Theologiæ Magistrum doctissimum, olim Pontificis discipulum, qui ex Conventualibus ad Observantes transierat, Ludovicum Vincentinum, & Andream Curiæ Commissarium, ac Pontificem pro more adoravit. Humanissime excepti, ausi sunt pro Marco Bononiensi intercedere, & plura objicientem Sixtum rogare, ne oblivisceretur misereri, nec contineret in ira sua misericordias suas. Placatus tamdem precibus præsertim Magistri Pauli, sibi gratissimi, hominem subridens interrogavit; an non ille esset, qui in Comitiis dixit, se pro defensione Marci & Observantiæ mortem omnem subiturum? Cui ille ob veterem amicitiam intrepide dixit, vere se illum esse, nec dicti pœnitere, eoque animosius defensionem aggressum, quo certius sciebat Institutum hoc, quod Marcus zelose propugnabat, Ecclesiæ universæ summe proficuum esse, & suæ Sanctitati addictissimum. Sereno tamdem & tranquillo animo promisit Pontifex se nullam deinde molestiam Observantiæ illaturum, sed bonos quoscumque hujus viæ viros benefice prosecuturum. Multa sane præstitit beneficia, suis quæque temporibus a nobis referenda.

Propiciatur Pontifex Marco Bononiensi.

XI. Ut vero Comitiorum hujus anni seriem absolvamus, adjungimus hic ea, quæ Observantes Ultramontani celebrarunt in festo sancti Joannis Baptistæ, in Conventu Basileensi provinciæ Argentinæ. Præses fuit Simon Massei provinciæ Burgundiæ, uti diximus, Vicarius; electusque est in omnium superiorem frater Joannes Croyn Vicarius provinciæ Turonensis, vir quidem venerabilis, & regimini idoneus. Quæ hic statuta sunt, suo loco referemus.

Capitulum Generale 22. Observantum Ultramontanorum. Tom. 13. anno 1471. n. 22. Vicarius Generalis Joan. Croyn.

XII. Redeundum ad narrationem translationis sancti Bernardini solemnissime peractæ in festivitate Pentecostes, die XVII. Maii, biduo post electionem Vicarii Generalis. Ingens multitudo populi ex universa Aprutinorum provincia, dissitisque regionibus lætabunda nimis ad Aquilanam urbem accurrit, in cujus conspectu palam cum hymnis & canticis festivo ritu sacrum corpus ab Ecclesia sancti Francisci Patrum Conventualium, in qua per annos viginti octo jacuerat, translatum est ad nobile templum ejus sacro nomine insignitum. Incorruptum & integrum sericis indutum, & chorda aurea præcinctum, repositum est in arca chrystallina, aureis argenteisque fasciis ornata & circumligata, quæ aureorum ter millibus constabat. Ista post aliquot annos inclusa est alteri ingentis magnitudinis, magnique valoris, a Ludovico XI. Gallorum Rege voti causa, uti suo loco dicetur, transmissæ. Ut solemnius hæc fieret translatio, diploma istud Sixtus præmisit.

Marian. cit. §. 10. Marc. cit. c. 56. Translatio corporis sancti Bernardini.

Conceduntur Indulgentiæ. Anno 1481.

Uni-

Universis Christifidelibus præsentes litteras inspecturis salutem &c.

XIII. *Licet dum militans in terris Ecclesia triumphantem in cœlis filiali & devoto veneratur affectu, ac virtutes, laudes præconiaque Sanctorum, quantum humana sinit fragilitas, dignissimis attollit titulis, devotis quoque precibus, & solemni ritu sacrificia laudum offert ad decus & venerationem civium supernorum, nihil illis accrescat novæ perfectionis & gloriæ, & eorum perfecta felicitas nostris operibus firmari non possit vel augeri; quia tamen misericors & miserator Dominus per intercessiones meritaque Sanctorum, quos in terris celebritate congrua veneramur, mirabili provisione imperfectionem nostram suppleri voluit, Romanus Pontifex nonnumquam fideles Christi ad colendum ipsorum Sanctorum veneranda solemnia, quibusdam quasi allectivit muneribus, indulgentiis scilicet & remissionibus invitare consuevit, ut illorum fulti præsidiis & intercessione, potiora gloriæ & retributionis præmia, quæ eorum meritis nequeunt promereri, eorumdem Sanctorum suffragiis assequantur. Cum itaque æternus Deus, qui facit mirabilia magna, sua infinita sapientia Confessorem suum eximium sanctum Bernardinum in inclyta Fratrum Minorum familia, de Observantia nuncupatorum educatum produxit, singularis vitæ ejus excellentiam signis & prodigiis probans, ac coruscantibus crebrisque miraculis manifestant, & illius corpus in Ecclesia sancti Francisci Civitatis Aquilæ hactenus honorifice conservatum, ad Ecclesiam domus eorumdem Fratrum Aquilanam, in honorem, & sub invocatione ejusdem Sancti ædificatam, in proxima festivitate Paschalis Pentecostes, existente ibi Generali Capitulo dictorum Fratrum de Observantia, de nostro mandato transferri debeat & decenter collocari: Nos qui ad Sanctum ipsum continuo gessimus & gerimus specialem devotionis affectum, & per illius intercessiones & merita cœlestis beatitudinis præmia consequi posse speramus, cupientes ut translatio ipsa, & præfata, in qua collocabitur, Ecclesia congruis veneretur honoribus, & fideles Christi tanto libentius translationi ejus interesse procurent, Ecclesiamque prædictam sancti Bernardini congruis studeant frequentare honoribus, quanto exinde majora speraverint pro suarum animarum salute posse præmia adipisci; de Omnipotentis Dei misericordia, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, omnibus Christifidelibus vere pœnitentibus & confessis, qui translationi hujusmodi interfuerint, plenariam omnium suorum peccatorum remissionem elargimur. Illis vero, qui postmodum Ecclesiam ipsam annis singulis in die festivitatis sancti Bernardini a primis Vesperis usque ad secundas devote visitaverint, centum annos & totidem quadragenas de injunctis eis pœnitentiis misericorditer in Domino relaxamus: præsentibus perpetuis futuris temporibus duraturis. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Domin.* MCCCCLXXII. *Kalend. Maii, Pontificatus nostri anno* I. *Ex autographo.*

XIV. Post quinquennium Cardinales aliquot conjunctis suffragiis Templum hoc in quibusdam festivitatibus invisentibus magnas largiti sunt indulgentias, prout illius ætatis ferebat consuetudo. Litterarum do exemplar.

Guil-

Guillelmus Ostiensis, Rodericus Portuensis, Praenestinensis, Oliverius Albanensis Episcopi; Marcus titulo sancti Marci, Julianus titulo sancti Petri ad Vincula, Stephanus titulo sancti Adriani, Ausias titulo sanctae Sabinae, Joannes titulo sancti Marcelli, Philibertus titulo sanctorum Joannis & Pauli presbyteri; Franciscus sancti Eustachii, Franciscus sanctae Mariae Novae Diaconi, miseratione Divina sanctae Romanae Ecclesiae Cardinales, universis & singulis Christifidelibus praesentes litteras inspecturis salutem in Domino sempiternam.

Ex autographo.

Deum placare credimus & in caelis habere propitium, cum mentes Christifidelium ad pia caritatis opera debitis exhortationibus inducimus. Cupientes igitur ut Ecclesia sancti Bernardini de Aquila congruis frequentetur honoribus, & a Christifidelibus jugiter veneretur, ac in suis structuris & aedificiis debite reparetur, conservetur & manuteneatur, necnon libris, calicibus, luminaribus, & aliis ornamentis Ecclesiasticis decenter muniatur, in ea quoque cultus augeatur Divinus, & ut Christifideles ipsi eo libentius devotionis causa confluant ad illam, & ad reparationem, ac alia opera praemissa manus promptius porrigant adjutrices, quo ex hoc ibidem dono caelestis gratiae uberius conspexerint se refectos; de Omnipotentis Dei misericordia, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, omnibus & singulis utriusque sexus vere poenitentibus & confessis, qui dictam Ecclesiam in Conceptionis & Nativitatis beatae Mariae Virginis, ac sancti Joannis Evangelistae, necnon Stigmatum beati Francisci decima septima Septembris, & ipsius Ecclesiae dedicationis festivitatibus, a primis vesperis usque ad secundas vesperas inclusive devote visitaverint annuatim, & ad reparationem ac alia opera praemissa manus porrexerint adjutrices, ut praefertur; nos Cardinales praefati & quilibet nostrum per se pro singulis festivitatibus praedictis, quibus id fecerint, supplicationibus humilibus dilectorum nobis in Christo Guardiani & Conventus dicti loci inclinati, centum dies indulgentiarum de injunctis eis poenitentiis misericorditer in Domino relaxamus, & quilibet nostrum relaxat: praesentibus perpetuis futuris temporibus duraturis. In quorum omnium & singulorum fidem & testimonium praemissorum, praesentes litteras exinde fieri, nostrorumque Cardinalium sigillorum jussimus & fecimus appensione communiri. Datum Romae in domibus nostrarum solitarum residentiarum, sub anno a Nativitate Domini MCCCCLXXVII. *indictione* X. *die vero* XX. *mensis Octobris, Pontificatus sanctissimi in Christo Patris & Domini nostri Domini Sixti Divina providentia Papae IV. anno* VII.

Tom. 12. anno 1454. n. 14. Describitur Templum sancti Bernardini.

XV. Ampliorem hujus Templi descriptionem me daturum promisi, dum prima fundamenta narrarem. Id hic opportune praestabo, dum hoc anno ferme absolutum esse constat aedificium, & tanto thesauro decoratum. In aperto campo & libera area, nullis impedita aut compressa domibus, ab urbanis aedificiis aliquantulum disjuncta, sed publicis muris precincta, pulchra haec moles magnifici Templi, ad artem affabre elaborata, consurgit. Longa est brachiis centum triginta quinque, lata triginta sex, alta triginta. Tres habet porticus (quas *naves* vocant) mediam majorem contignatam, laterales minores fornicatas, columnis sex & arcubus quinque distinctas. Totius Templi cellam, seu integrum corpus, tribus illis porticibus comprehensum & terminatum, excipit, absidaeque Altaris majoris conjungit ingens & mirabilis structurae tholus, vulgo Aquilano *Tumba*, aliis *Cuppola* figurae octogenae circularis, latitudinis brachiorum triginta sex, altitudinis septuaginta

ta duorum, fenestris octo luminosus, plumbeis laminis undique contectus, quem quatuor fortissimæ parastatæ, seu columnæ cæmentitiæ sustentant. Ultra procedunt Ara maxima pulcherrimis statuis Silvestri Ariscolæ celeberrimi sculptoris, optimisque picturis Reginaldi Belgici laudatissimi pictoris, nobilissima; & odæum capacissimum, quod pulchro absolvitur bemyciclo. Frons Templi marmorea jucundissimi prospectus, longo post tempore anno MDXXV. adjuncta est, misso primo lapide die XIX. Junii, insigni Architecto Cola, seu Nicolao Amatricio. Tres habet structuræ ordines. Primum operis Dorici, secundum Jonii, tertium Corinthii. Unusquisque ad mensuram & artem suas habet columnas, coronices, zophoros, encarpas, variosque sacrarum rerum implexus. Tres Doricæ structuræ portæ præbent aditum Templo, singulæ singulis correspondent porticibus, lumenque suo hiatu, positisque desuper circularibus fenestris abunde ministrant. Ad has ex spaciosa area, ex cujus meditullio fons copiosus exurgit, per gradus quidecim proceditur ad areolam præ foribus positam, lapidibus stratam quadratis, brachiis longam viginti septem, latam novenis. In frontispicii medio & secundi ordinis summitate, in ipsa operis corona seu projectura, magnis characteribus incisa est his verbis dedicatio.

DIVO BERNARDINO SERVATORI
URBS AQUILA, D.N. SANCTITATI
Q. E. PRO TEMPORE F.

XVI. Multa ad latus utrumque Ecclesiæ conspiciuntur sacella, magno ære constructa, varioque ornatu gratissima. Ministerialia quæque, sacramque supellectilem locupletem, & multam amplissimo in sacrario servat æditus. Ad Tholi, quem diximus, sinistrum latus turris campanaria quadrangularis, alta brachiis uno & octoginta, in unoquoque angulo binis supra se invicem positis luminosa fenestris, & in pyramidem brachiorum ferme octo erectam plumbo coopertam, terminatur.

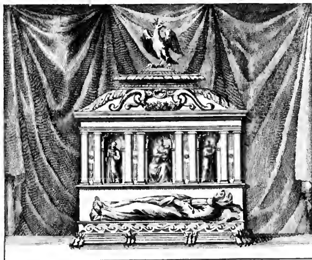
XVII. Quo peculiari Templi loci hoc anno repositum fuerit sancti Bernardini corpus, non est qui referat; etenim, quo nunc jacet, ornatissimum mausoleum, nonnisi anno MDV. insumptis novem millibus aureorum Jacobus Notarius Nennius, civis Aquilanus construxit. Ad finem porticus seu navis dextræ, supra Templi pavimentum, gradibus quatuor prominet quadratum fornicatum sacellum, longum brachiis uno & viginti, latum quindecim, ducentorum hominum per circuitum sepulcri in medio compositi, capacissimum. Tabernaculum ipsum vel sepulcrum, nobile corporis depositum, mira varietate insignique opere, pulchro Illius regionis lapide, qui nec marmori cedat, in quadro constructum, in singulis lateribus latum brachiis septem, in altitudinem brachiorum novem extollitur, bini ordinis columnis, plurimis zophoris, encarpis, coronis stephanomatibus, iisque miris, variisque incisionibus, ut tanti artificii, tantæque venustatis cælamina vix alibi liceat conspicere. Frons, quæ ad Templum vergit, & pars opposita præcipuæ sunt, in quibus duæ maximæ fenestræ se invicem respiciunt, & per has, dum aperiuntur thecæ argentea & chrystallina, corpus licet intueri. In quatuor angulis stylobatæ brachiis duobus super pavimentum erectæ bases excipiunt columnarum, totiusque operis molem sustentant. Inter eas, quæ a fronte sunt, ornatissimum exurgit altare, privilegio Gregorii XIII. pro sublevandis animabus defunctorum, decoratum, & in unaquaque plura exarata sunt carmina, quæ statim exscribemus. Inter columnas

Et sacellum in quo jacet.

nas in parte extima frontis & finis depositi, varii hemycicli statuas exhiben- Sanctorum. A fronte ex parte dextra fenestræ videtur sancti Petri simulacrum, ex altera sancti Pauli; super has in ordine secundo columnarum ejusdem frontis Imago sancti Joannis Baptistæ a dextris, a sinistris sancti Joannis Evangelistæ; in spatio medio super fenestram imago beatæ Virginis filium ulnis gestantis, ab ejus sinistra Joannis Capistrani, a dextra sancti Bernardini, Nennium totius operis auctorem, beatæ Virgini & sacratissimæ proli offerentis. A parte posteriori depositi aliis hemyciclis totidem distributæ sunt statuæ sanctorum Francisci, Antonii Minoritæ, Sebastiani & sanctæ Catarinæ, & incisa est memoria obitus, Apotheosis & translationis Bernardini. In summo autem hemyciclo exculptus est Pater æternus, in posteriori vero Christus cruci innixus, medio corpore sepulcro inhærens, in cujus hemycicli ora hæc verba leguntur: *Deo Omnipotenti honor*. In reliquis extimis partibus seu lateribus nulli sunt hemycicli aut statuæ, sed varia cælaminum ornamenta.

XVIII. Intra nobile hoc tabernaculum pulchrumque depositum jacet in medio Bernardinus, theca inclusus chrystallina, quam magna circumdat capsa argentea, unguibus seu pedibus octo leoninis ejusdem metalli imposita, ponderis aureorum quatuordecim millium, a Magistratu Aquilano generosa liberalitate suo oblata Protectori. Successit donum istud alteri simili a Ludovico XI. Galliarum Rege anno MCCCCLXXXI. uti tunc dicemus, transmisso, a Philiberto Chalonio Aurantio Principe minus religiose sublato. Arca hæc etsi ponderosa & gravis valde, eo tamen artificio compacta est, ut interulis quibusdam rotis nullo extollatur negotio, cum statis anni temporibus reconditus sacri Corporis thesaurus populi exponendus sit conspectui, vel adventantium Principum sublimium satisfaciendum sit pietati. A parte anteriori tria sunt Intercolumnia arcuata, seu hemycicli tres, in quibus totidem sunt argenteæ statuæ. In medio omnium maximo, sedet beata Virgo puerum sinu complectens, a dextro stat sanctus Franciscus, in sinistro S. Bernardinus. Ab altera parte posteriori in medio hemyciclo est majusculum Bernardini simulacrum, in lateribus sancti Petrus Cœlestinus, & Maximus, urbis Protectores. Ex utraque parte columnæ numerantur octo, & inter singulas conspicitur Jesu nomen, radiis tamquam solaribus circumdatum, miraque varietate exuberant dimidiatæ Martyrum hypanaglipticæ imagines, binæque demum Angelorum formæ angulum occupant utrumque super arcus hemyciclorum. Arcæ demum operculum variis distinctum incisionibus pinnaculum claudit, cui insidet Regia Aquila, urbis Emblema, alis expansis. Facilius quæ de templo ac tumulo diximus, lector percipiet, si utriusque specimen isthic exhibeam.

XIX. Ne

Andreas Rossi faciebat Romæ Sup. perm.

XIX. Ne vero prætermittamus, quæ incisa sunt carmina sub basibus columnarum tabernaculi, & inscriptiones aliis locis ibidem expositas, omnia hic in gratiam lectoris exscribemus.

Sub basi dextra partis anterioris tabernaculi hæc leguntur.

DIVO BERNARDINO.

Si tua, sancte Pater, venerantur numina terræ,
Si te hominum votis nunc vocat omne genus;
Hoc tua magnarum faciunt miracula rerum,
Auxilia hoc ægris tradita supplicibus.
Numine quod vitam dederis mortalibus olim,
Votiva in templis indicat effigies.
Salvasti innumeras gentes terraque, marique;
Impleta est meritis qualibet ora tuis.
Hinc populi, hinc urbes, hinc mundus denique numen
Implorat supplex auxiliare tuum.
At tu ne votis, precibus ne defice nostris,
Affer opem terris, auxiliumque piis.

Sub basi sinistra.

XX. Jacobus Notarii Nannis, Civis Aquilanus, fide & integritate egregia Mercator, pro sua pietate & religione singulari hoc opus Divo Bernardino sua impensa faciendum, ornandumque curavit, anno a Natali Domini MDV.

DIVO BERNARDINO.

Hæc tibi, Dive Pater, posuit monumenta Jacobus:
Hoc tibi de Pario marmore struxit opus:
Sacratum corpus raro decoravit honore,
Qualem vix ætas viderat ulla prior.
Ornavit variis signis, varioque labore
Docta manus, qualem reddere nulla queat.
Hæc pietas, hæc vera fides, hæc munera cœlum,
Hæc præstant animis mitibus Elysium.

Sub basi dextera partis posterioris, laus operis.

Quis non Phidiacæ putet hæc miracula dextræ?
Quis veterum has artes, quis neget esse manus?
Quis non Praxitelis raros putet esse labores?
Quisve Scopæ docilem deneget esse manum?
Quis non Timothi, quis non Bryaxidis artes?
Vel quis Divinæ non putet artis opus?
Mollius haud usquam spirant simulachra per orbem:
Nulla alibi vivit mollius effigies.

Sub

Sub finistra , Divi Bernardini laus .

Numina qui in magnis volet implorare periculis ,
Et voce æthereamn supplice poscere opem ;
Is Bernardini venerandum numen adoret ,
Namque audit justas , & pia vota , preces .
Extitit hic verus Christi omnipotentis amator ,
Atque Deum coluit mente animoque patrem .
Hic JESUM *immodieis celebravit laudibus olim ,*
Laudator sancti Nominis hujus erat .
Hic Lumen fidei populis monstravit , & urbes
Innumeras sanctis moribus instituit .
Sede sub æthereea post fata receptus
Maxima siderei gloria fama chori est .

Super fenestram partis posterioris inter statuas sanctorum Sebastiani & Catarinæ inscriptio hæc magnis incisa est characteribus .

DIVVS BERNARDINVS SENENSIS DIEM SVVM AQVILÆ OBIVIT XII. KAL. IVNIAS , ANNO MCCCCXLIV. EVGENIO PONT. MAX. REGN. CVIVS CORPVS IN ÆDIBVS DIVI FRAN. SEPVLTVM FVIT : INDE A NICOLAO V. PONT. MAX. ROMÆ VIII. KAL. IVNIAS ANNO MCCCCL. IN NVMERVM SANCTORVM ASCRIPTVS . QVO ANNO ERAT MAGNVS IVBILEVS , ET EIVSDEM NICOLAI PONT. IVSSV TEMPLVM DEDICATVM X. KAL. OCTOB. ANNO MCCCCLI. TRANSLATVM TEMPLVM IVSSV SIXTI IV. PONT. MAX. XVII. KAL. IVNIAS ANNO MCCCCLXXII . QVO DIE CELEBRATVM ETIAM FVIT CAPITVLVM GENERALE FRATRVM MINORVM DE OBSERVANTIA IN EODEM TEMPLO .

XXI. Duplicem animadverto hujus inscriptionis errorem : primum , quod affirmet a Nicolao V. dedicatum templum sancto Bernardino , idque an. MCCCCLI. etenim non aliud tunc Nicolaus fecit, quam licentiam condendi templi & Fratrum Cœnobii concedere : ejus diploma nos sub illum annum exscripsimus . Secundum , quod dicat translatum *templum* jussu Sixti IV. hoc anno , non enim templum translatum est , sed *Bernardini corpus* a Conventualium templo ad novum istud translatum , nisi fortassis error sit scriptoris . Nimis frequenter sacrum hoc depositum adventantibus ostendebatur , Clemens VIII. præmissa Cardinalium & Congregationis sacrorum rituum discussione , speciali cavit diplomate , ut bis dumtaxat in anno , die scilicet XX. Maii , quo Vir sanctus decessit, & XXVIII. Augusti , quo ingens confluit populorum multitudo , omnium conspectui exponeretur . Neque alicui advenæ præterquam Regi , S. R. E. Cardinali , aut Regni Neapolitani Proregi ostenderetur . Templum solemni ritu consecratum est , uti ex inscriptione ista ad chori finem lapidi incisa liquet conspicere .

M.D.LXXI.

M. D. LXXI. DIE XIV. MENS. MAII.

EGO IOANNES DE ACVGNA EPISCOPVS AQVILANVS CONSECRAVI ECCLESIAM ET ALTARE MAIVS IN HONOREM S. BERNARDINI, ET RELIQVIAS BEATORVM IN EO INCLVSI, SINGVLIS CHRISTI FIDELIBVS HODIE VNVM ANNVM, ET IN DIE ANNIVERSARIO CONSECRATIONIS HVIVSMODI IPSAM VISITANTIBVS XL. DIES DE VERA INDVLGENTIA IN FORMA ECCLESIÆ CONSVETA CONCEDENS.

ADDITIO ALIORUM.

„ XXII. Terræmotus, qui anno Christi MDCCIII. die II. Februarii „ Aquilam urbem labefactavit, ac pene totam evertit, ingentem quoque „ Observantibus attulit cladem, magna ex parte diruto templo Divi Bernardini Senensis; cum Cœnobii duo tantum cubicula concidissent: quod „ prodigii loco habitum est ab Civitate universa.

„ XXIII. Primum enim labente turri æris campani, ipsa illa ruina „ templi tholus, ac naves tres, tum Sacellum Divi Bernardini solo procubuerunt. Observantes eo casu tres interfecti; quorum alter sacris confessionibus audiendis operam dabat; alter ad aram sacris operabatur; tertius ministrabat sacrificanti, cum reliqui urbem, supplicatione indicta, „ circumirent placandi Numinis causa.

„ XXIV. Eodem anno pridie Kalen. Aprilis templi rudera, ruinarumque materies ab quinquaginta cæmentariis egeri cœpta; ac triennio „ post Aquilanorum sumptibus inchoatum Sacellum Divi Bernardini; quod „ anno demum MDCCIX. exædificatum absolutumque est, aureorum nummum millibus quinque in id operis impensis. Ejus parietes vario atque „ eleganti marmore tecti ab ima basi ad summam coronam. Cenatempus „ egregius pictor excellenti suæ artis opere Sacellum ornavit, quod Divum „ Joannem Capistranensem cum Aquilanis patriciis exhibet urbem Romam ingredientem.

„ XXV. Illud vero minime prætereundum videtur, quod iis, qui „ spectatores fuerunt, mirandum fuit; cum Divi Bernardini corpus tribus „ arcis inclusum esset, extimam ligneam ea ruina prorsus confractam, interiorem argenteam contusam undique ac male acceptam; tertiam intimam, eamdemque cristallinam, quæ corpus prope attingebat, immunem labis omnino fuisse. Cujus rei Magistratus Aquilanus aliique patricii „ una cum arcis præfecto testimonium dederunt, cum Cœnobii rectori „ aliisque Observantibus arcam crystallinam aperientibus affuissent.

„ XXVI. Anno Christi MDCCX. templi naves ac tholus ædificari cœpta. Navium vero pavimentum sub an. MDCCXXXIII. perfectum est: quo „ eodem tempore tholus interior plastico opere ornatus est. Tholi ambitu „ continetur ara maxima, ædes duæ justæ magnitudinis, totidemque ampliores, quarum altitudo dodrantium est octoginta, odea quatuor æquo „ intervallo collocata, quorum exterior ornatus e ligno est affabre sculpto „ & inaurato.

„ XXVII. Aræ minores apud navium columnas seu pilas extructæ, „ partim ruina conciderunt, partim Architecti consilio sublatæ sunt, ad „ templi splendorem ac majestatem retinendam. Itaque decem Sacella „ navium tractu continentur, eaque capacissima, pulcherrimo Ordine quina quinis respondentia ab latere utroque.

XXVIII.

XXVIII. Translationi supradictæ interfuit beatus Bernardinus Feltrensis socius Ludovici Gonzagæ, Principum Mantuanorum consanguinei, qui Vicarium agebat Observantium Provinciæ sancti Antonii. Multas passi in mari Adriatico procellas, petierunt se ad littus Picenum emitti, dicente jocose Bernardino, se Jonam esse, & propterea a nautis dimittendum, si vellent fluctus componi. In urbe Firmana invisit suum Præceptorem, & in Christo, ut diximus, genitorem Jacobum Picenum, lecto decumbentem; (etsi paulo antea fortiori animo, quam corpore sedaverit discordias, & ultimum averterit patriæ suæ exitium, cooperantibus ejus virtuti Magistratu & Civibus Asculanis) a quo benigne & amice susceptus, multa audivit patientiæ in diversis documenta, & rerum futurarum arcana. Aquilæ febre correptus, dum convalesceret, Vicarium suum in Urbem secutus, in languorem recidit, eoque mali incremento, ut Venetias mortis rumor pervaserit, & Consodales parentarint. In eam urbem incolumis tamdem reversus, frequentes habebat conciones, sed a Vicario ad visitandos Conventus tamquam scriba adscitus, parum absuit, quin a Turcis in Austriæ fines irrumpentibus comprehenderentur, dum, ut animose fidei Christianæ hostibus obsisterent, populis prædicarent. Veronæ Tironem seu Novitium fraterculum Placentinum ad seculum omnino reverti volentem, solo sermone ut in Religione perseveraret, mire permovit, quod neque juvenum instructor, neque ipse Vicarius, neque alius quispiam precibus, exhortationibus, blandimentis, aut minis potuit obtinere.

Bernardinus Feltrensis interfuit translationi. *Legenda MSS.*

Tom. 12. anno 1456. n.150.

Ægrotat valde.

XXIX. Prædicabat hoc anno Mediolani magno applausu frater Michael a Carcano, Regularis Observantiæ, vir doctus & religiosus, de quo alias diximus, ad quem Jacobus Cardinalis Piccolomineus, Episcopus Papiensis circa restituendas Ecclesiæ Papiensis arces binas, a Duce Mediolanensi occupatas, sequentem exaravit Epistolam, ex qua, qualis Michael fuerit, facile conjicere licebit.

Michael a Carcano vir insignis. *Tom. 10. anno 1432. n.32. Tom. 11. anno 1440. n.31.*

Michaeli a Carcano, Religioso Observantiæ.

Audio te prædicaturum Mediolani hoc proximo quadragesimali jejunio: id mihi admodum placet & propter salutem populosæ Civitatis, & propter me ipsum. Possideo, ut nosti, Papiensem Ecclesiam, quam amare facilius possum, quam adjuvare. Ejus arces duas levis momenti abstulit mihi nuper Dux, ob eam causam mihi iratus, quod præsenti Pontifici in electione non sum suffragatus, secutus, ut libere dicam, conscientiam magis, quam gratiam. Res illi ad statum exigua est, mihi ad æstimationem non parva. Offensus est Syrus Petri discipulus, Papiensium olim conversor, & custos semper ejus Ecclesiæ. Nec video quam bene incolumi conscientia retinere eas invito Episcopo possit. Natura est acer, ut nosti, & in iracundia vix exorabilis. Ingenio & arte vinci sæpius solet, quam precibus: mentis ejusmodi solent in utramque partem esse vehementes, ad duritatem nimiam ac lenitatem. Spiritus etiam Dei miranda in talibus operatur. Nescio quam tibi cum eo commercium sit diebus, quibus dura etiam corda molliri ad pœnitentiam solent. Tui nominis servi Dei tunc plurimum solent requiri. Quæso caritatem tuam in Domino Salvatore nostro, ut si quem aditum ad cor ejus te nancisci contingat, beatissimo Syro restitutionem hanc opereris. In qua illi & mihi gratiæ & meriti obsequium fiet. In omnem autem occasionem ita derivare in hanc rem sermonem tuum memento, ut ex te esse consilium, non ex me artificium putet. Id enim ad cetera est illi ingenii, ut difficillimum præstet semper,

Papien. epist. 422.

per, quod optari multum intelligit. Scribo quæ audio, & quæ ad rem profutura existimo; scribo etiam sensato & sancto, ut nec prudentia, nec taciturnitas venire mihi in dubium possit. De te hactenus non sum meritus ulla in re. Mereri tamen semper optavi. Virtus tua, & claritas, & animus ad pia semper paratus, faciunt ut sine meritis id oneris fidenter tibi imponam. Si Deus occasionem hanc præstat, arripe eam: si minus, exalceranda non sunt, quæ sanari non possunt. Utcumque res cadat, tuus est Papiensis, & erit, dum vivet. Tibi Dominus sit sublevator & comes. Bene vale indefesse Dei præco. Fulginatii, XVII. Januarii MCCCCLXXII.

Fr. Joan. Vayleti Inquisitor Avenionen.

XXX. Hoc anno frater Joannes Vayleti sacræ Theologiæ Professor & in Decretis Baccalaureus, erat Inquisitor pravitatis hæreticæ in urbe Avenionensi, & in multis aliis Provinciis, eumque in eodem munere dum viveret, Sixtus confirmavit. In ejus regesto invenio alios duos ejusdem urbis, adnexarumque Provinciarum Inquisitores, Andream de Malvenda ab Angelo Perusino olim Generali Ministro huic muneri destinatum, & postea ad Episcopatum Ebroicensem assumptum; & qui huic successit per ejusdem Ministri Generalis institutionem, Pontificia auctoritate confirmatam, Bernardum Tramesii sacræ Theologiæ Professorem. Diploma in officio confirmati Joannis hic exscribo.

Item Andreas de Malvenda postea Episcop. Ebroicen.

Et Bernardus Tramesius.

Dilecto filio Joanni Vayleti, Ordinis Fratrum Minorum & Theologiæ Professori, ac in Civitate nostra Avenionensi, ejusque diœcesi & nonnullis aliis locis & Terris partium illarum, Inquisitori hæreticæ pravitatis, salutem &c.

Ex lib. 6. bullar. Sixti fol. 17.

EXigit magnitudo tantæ rei, & cura pastoralis officii sollicite nos admonet &c. salubriter expedire. Attendentes igitur quod tu, qui etiam in Decretis Boccolaureus existis, sicut asseris, officium Inquisitoris hæreticæ pravitatis in Arelaten. Aquen. Ebredunen. Provinciis, & in omnibus terris & locis infra dictarum Provinciarum terminos constitutis, necnon in Lugdunen. Viennen. Gratianopolitan. Valentinen. Dien. & Vivarien. Civitatibus & diœcesibus, ac in Delphinatu, Comitatibusque Forcalquerii & Vanaysini, ac in Principatu Auraycen. necnon Civitate nostra Avenionen. ejusque diœcesi, & nonnullis aliis locis & terris partium illarum, ex concessione & deputatione Apostolica hactenus laudabiliter exercuisti, ac de tua integritate, fide, prudentia, & in similibus peragendis experientia comprobata, plurimum in Domino confidentes, te in dicta Civitate Avenionensi, aliisque terris, Civitatibus, diœcesibus & locis prædictis Inquisitorem hæreticæ pravitatis, cum potestate & auctoritate officium Inquisitionis hujusmodi, contra quascumque personas, discretione tamen prævia, & alias juxta canonicas sanctiones, & decreta Patrum, quoad vixeris, gerendi & exercendi, auctoritate Apostolica, tenore præsentium facimus, constituimus & deputamus; dictumque officium tibi per te, quoad vixeris, ut præmittitur, in Provinciis, Civitatibus, diœcesibus, Comitatibus, ac aliis terris & locis prædictis gerendum & exercendum, cum honoribus, oneribus & emolumentis consuetis, dicta auctoritate Apostolica committimus, concedimus & assignamus: decernentes te ex nunc ad officium hujusmodi ejusque liberum exercitium admittendum fore, & admitti debere, ut est moris, & nihilominus omnia & singula privilegia, immunitates & indulta ac litteras Apostolicas, tam per fel. record. Nicolaum IV. & Clementem etiam IV. & præsertim Alexandrum similiter IV. dudum quondam Pontio Feugyronis, Fratri dicti Ordinis, ac in eisdem Provin-

vinciis, terris & locis Inquisitori hereticæ pravitatis per Romanos Pontifices prædecessores nostros concessa, eadem auctoritate, tenore præsentium approbamus, & præsentis scripti patrocinio communimus, teque juxta formam, auctoritatem, seriem & tenorem illorum in dicto officio simpliciter & de plano, quemadmodum dictus Pontius & alii Inquisitores consueverunt, dictum officium exercere, & in eo procedere posse & debere, eadem auctoritate statuimus pariter & decernimus. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo &c. nostræ constitutionis, deputationis, commissionis, concessionis, assignationis, decreti, approbationis, communitionis, & statuti infringere &c. si quis &c. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXI. XVIII. *Kalendas Februarii &c. anno* I.

XXXI. Sixtus Pontifex dum olim Ministri Generalis fungeretur officio, molestam controversiam Fratrum & Sororum reformationis beatæ Coletæ Provinciæ Burgundiæ composuit, quæ dum hoc anno repullularet, stabilita voluit, quæ tunc decrevit. Ecce confirmationis instrumentum. Controversia circa reformationem Colletaneam sopitur.

Ad perpetuam rei memoriam.

R*omanus Pontifex &c. Expedire. Sane pro parte dilecti filii moderni Visitatoris dilectarum in Christo filiarum Monialium Congregationis sororis Coletæ nuncupatarum, Ordinis sanctæ Claræ, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod olim nos ante nostram promotionem ad Cardinalatus honorem, dum Generalis Ministri Ordinis Fratrum Minorum fungeremur officio, in Generali Capitulo Fratrum dicti Ordinis, intellecta certa controversia, quæ tunc vertebatur inter dilectos filios Vicarium Ministri Provincialis & Fratres reformatos dicti Ordinis, Provinciæ Burgundiæ, secundum morem ipsius Ordinis, & easdem Moniales, ac Visitatores earum pro tempore existentes, super deputatione Fratrum, qui curam habere deberent earumdem, & super nonnullis gratiis & privilegiis per Ministros Generales dicti Ordinis, qui pro tempore fuerant, eisdem Monialibus concessis, visis Vicarii & Fratrum reformatorum, ac Visitatorum, & Monialium earumdem juribus, ac discussis, quæ discutienda erant, una cum Capitulo prædicto nonnulla statuimus, voluimus & ordinavimus, quæ Nobis & Capitulo præfatis visa fuerunt necessaria pro pace & quiete eorumdem: quibus tam Vicarii & Fratrum Reformatorum, quam Visitatorum & Monialium earumdem tunc Procuratores ibidem præsentes acquieverunt, fueruntque postmodum ea omnia per dilectos filios Zannettum de Utino Generalem Ministrum, & Fratres dicti Ordinis, Generale Capitulum Fratrum ipsius Ordinis Venetiis & Ferrariæ repræsentantes, successive approbata; prout in quibusdam nostris & præfati Zannetti litteris, sigillo officii Generalis Ministri præfati Ordinis munitis, quas in Cancellaria Apostolica diligenter inspici, & nostris omissis characteribus & signis, præsentibus annotari fecimus, plenius continetur. Quare pro parte moderni Visitatoris & Monialium earumdem nobis fuit humiliter supplicatum, ut ordinationes & statuta hujusmodi, pro eorum subsistentia firmiori, Apostolico munimine roborare, & ut perpetuis futuris temporibus inviolabiliter observentur, ordinare, aliasque eis in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui dictorum Ordinum & personarum illarum statum prosperum & tranquillum intensis desideramus affectibus, ac de præmissis sumus plenarie informati, hujusmodi supplicationibus inclinati, ea omnia, quæ dudum in præmissis voluimus,* Lib. 10. bullar. Sixti fol. 4.

mus, & statuimus & ordinavimus, ut præfertur, & prout illa concernunt, omnia & singula in dictis nostris litteris contenta, auctoritate Apostolica, harum serie approbamus & confirmamus, ac præsentis scripti patrocinio communimus, supplentes omnes & singulos defectus, si qui forsan intervenerint in eisdem, ac mandantes nunc & pro tempore existentibus Vicario, Ministris & Fratribus Reformatis dictæ Provinciæ, ac Visitatori & Monialibus Congregationis præfatæ, ut illa omnia inviolabiliter observent, sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, quam singulos ex eis, qui contra fecerint, incurrere volumus eo ipso, & a qua, præterquam in mortis articulo constituti, ab alio, quam a nobis & Romanis Pontificibus successoribus nostris canonice intrantibus, nequeant absolutionis beneficium obtinere. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac dictorum Ordinum &c. roboratis statutis, & consuetudinibus contrariis quibuscumque. Tenor vero litterarum prædictarum sequitur, & est talis. In Christo sibi carissimis Reverendo Ministro Provinciæ Burgundiæ, ejusque Vicario super Fratres Reformatos ex Ordine Minorum, & Christo Deo dicatis Sororibus, Abbatissis & Monialibus ceteris, olim bonæ mem. Sororis Coletæ, & Visitatoribus earumdem Sororum præsentibus pariter & futuris, omnibusque & singulis Fratribus ipsis Sororibus impræsentiarum servientibus, aut qui servient in futurum sub quovis titulo, frater Franciscus de Ruvere de Saona, artium & sacræ Theologiæ Doctor, & totius præfati Ordinis Minorum Generalis Minister & servus, salutem in Domino, & pacem sempiternam. Quoniam humani generis inimicus, qui numquam cessat quærere, quem devoret, & eos præsertim circumvenire, qui se Divinis obsequiis dedicarunt, sua instigante versutia ac calliditate, annis superioribus dissidium non parvum seminavit inter vos venerandum Vicarium Ministri Provinciæ Burgundiæ, & Fratres vestros Reformatos, quibus præestis ex una parte, & Visitatorem Sororum illius sanctæ memoriæ sororis Coletæ, ac Sorores ipsas ex alia parte, pro assignatione Fratrum, qui fervire habent Sororibus ipsis, & propter nonnullas gratias a nostris prædecessoribus Visitatori ac Sororibus concessas, & alia plurima inter vos occurrrentia, ita ut necesse fuerit pro majori concordia vestri omnium ac pace, partes vocare ad nostrum Generale Capitulum, nuper in celeberrimo Conventu sanctæ Crucis almæ Civitatis Florentinæ, dante Deo, feliciter celebratum anno Domini MCCCCLXVII. die XVII. mensis Maii, & jura utriusque partis audire pariter & examinare in præsentia omnium RR. Ministrorum, Vicariorum & discretorum omnium Provinciarum totius Seraphici Ordinis nostri. Verum intellectis querelis & articulis, qui per fratrem Petrum Chambonis, nuncium Vicarii, ac vestrum omnium Fratrum Reformatorum in Provincia Burgundiæ, & socios suos expositi fuerunt, ac etiam auditis responsionibus factis per fratrem Petrum Albi, Visitatorem Sororum prædictarum, ac per Procuratorem ipsarum D. Joannem Bolongarii, sacræ Theologiæ eximium Doctorem, quem Illustrissimus Dux Burgundiæ, & alii multi Principes pro hac causa specialem nuncium miserunt ad ipsum nostrum Capitulum Generale. Et visis omnibus vocibus utriusque partis, ac discussis hinc inde iis omnibus, quæ pro concordi statu vestrum omnium discutienda veniebant, & diligenter examinanda per præfatos omnes RR. Ministros sigillatim & Vicarios, ut præfertur, ac discretos: tamdem ego simul cum consilio & assensu totius Generalis Capituli, ne hujusmodi lites vestræ ac controversiæ amplius in futurum oriri possint inter vos, conclusi & determinavi has breves ordinationes, quas volo & mando per sanctam obedientiam, & sub pœna excom-

communicationis, a vobis Vicario & Fratribus Reformatis antedictis, Visitatore, Abbatissis & Sororibus ac Fratribus illis servientibus perpetuo inviolabiliter debere observari; quas etiam præfatus nuntius ac Procurator, Visitatorque & Nuncius vester frater Petrus Chambonis cum sociis suis legere audiverunt publice, & eas acceptaverunt humiliter, juraveruntque nomine vestro ac vestrum omnium, tamquam repræsentantes vos ipsos omnes, & quilibet pro parte sua, his ordinationibus meis, ac totius Generalis Capituli semper velle acquiescere, & firmiter obtemperare. Primo igitur ego cum universali Generali Capitulo determino, statuo & ordino, quod Abbatissæ & Sorores prænominatæ, similiter Visitatores & Fratres Sororibus ipsis servientes præsentes & futuræ sive futuri remaneant in vocatione sua, viventes secundum suam Regulam ac statuta sua sive reformationes & ordinationes ipsis a sanctissimo D.N. vel a meis prædecessoribus, præsertim Reverendissimo Generali Guillelmo de Casali indictas, sive quovis modo concessas, quibus nulla ex parte intendo derogare seu contradicere. Secundo, quod Abbatissæ similiter & Sorores, Visitatorque ac Fratres ipsis Sororibus servientes, qui vel quæ impræsentiarum supersunt, aut pro tempore erunt, non subjiciantur Vicario Fratrum Reformatorum, neque illi teneantur obedire, sed de consensu & auctoritate R. Ministri, in cujus Provincia degunt, subjiciantur ipsi Visitatori, & illi obedientiam præstent, qui justitiam ipsis omnibus & singulis ministrare habeat, prout necessitas exegerit. Tertio, quod Fratres illi, qui servire habent Sororibus, assignentur eis ad postulationem earum, juxta ipsarum Regulam & constitutiones, per reverendum Ministrum ex ipsis Fratribus Reformatis, tales & in tali numero, quod sufficere possint pro servitiis ipsarum Sororum; ita quod ad multiplicationem Sororum, secundum sufficientiam, si fuerit opus, multiplicentur & ipsi Fratres Sororibus servientes, nec aliter ipsi Fratres servire audeant ipsis Sororibus, nisi per R. Ministrum, aut Sororum Visitatorem, cui Minister ad hoc committere habebit vices suas, assignati sint. Si autem fortasse contingat ipsos Fratres ab humanis decedere, aut gravi & diuturna infirmitate detineri, possit dictus Minister aut Visitator ejus auctoritate, alios presbyteros Fratres eorum loco ex eisdem Reformatis subrogare, secundum quod melius expedire videbitur. Quarto, quod ipsi Visitatores visitentur per Reverendum Ministrum quemadmodum per eosdem Custodes visitantur, similiter & corrigantur, si fuerit opus, ac puniantur, si forsan in aliquo corrigendi venerint aut puniendi. Quinto, quod si forsan eveniat quandoque quod Visitator ex Monasterio recedat & alio se conferat pro causis occurrentibus, confessor Sororum, qui aderit ibidem, præsentis constitutionis & determinationis vigore, illam auctoritatem & facultatem habeat super Fratres ibidem degentes usque ad regressum ejusdem Visitatoris ad idem Monasterium, quam ipse Visitator in recessu suo sibi, Ministri auctoritate committere voluerit. Sexto, quod ipsi Visitatores, qui modo sunt & pro tempore aderunt, non possint recipere ad Ordinem aliquos, nisi per licentiam & auctoritatem, quam Minister sibi dabit, & tales sic recepti, maxime si clerici fuerint, toto sui novitiatus tempore maneant sub ferula Magistri, secundum constitutiones Ordinis, in aliquo Conventu Fratrum Reformatorum, cujus Conventus postmodum sint filii, & facta professione sua, ad serviendum Sororibus, si dispositi fuerint, per Visitatorem ad hoc a Ministro deputatum revocentur; si vero non videantur apti ad servitia Sororum, possit R. Minister vel Visitator ab eo commissus, de aliis ejusdem familiæ eorum loco providere. Septimo & ultimo, quod ipse

ipse Visitator etiam non possit suos Fratres recipere ad professionem, nec illos promovere ad sacros Ordines, nisi de licentia speciali reverendi Ministri sui. Et istas meas ordinationes & determinationes cum consensu totius Capituli factas, promulgatas & acceptatas, volo extendi ad omnes Sorores Monasteriorum quorumcumque Reformatorum, sive ædificatorum per ipsam sanctæ memoriæ sororem Coletam: similiter ad Visitatores & Fratres Sororibus ipsis servientes, ac etiam ad Vicarios ceteros, si qui forte sint hujusmodi alii, & Fratres omnes Reformatos in quacumque Provincia, Civitate vel loco, & pro quocumque tempore sive præsente, sive futuro, illos esse contigerit; unde præsentibus scriptis mando vobis omnibus prænominatis & singulis, præsentibus pariter & futuris in virtute sanctæ obedientiæ, ac etiam sub pœna carceris & privationis omnium actuum legitimorum (quas pœnas volo ipso facto contravenientes incurisse) districtius præcipio, quod nullus, quovis pacto sive alia quavis ex causa, aut quæsito colore huic meæ & totius Capituli Generalis ordinationi, sanctioni, statuto, conclusioni, & determinationi præsumat contradicere vel contravenire, aut alias quomodocumque resistere vel repugnare, sed eam quilibet studeat pro viribus adimplere & executioni mandare, ut inter vos omnimode vigeat sancta pax & concordia, quæ intuitu caritatis esse debet inter veros servos Dei, quales vos faciat & conservet Altissimus. Bene valete in Domino Jesu, mutuamque in vobismetipsis caritatem continuam habere procuretis, & orate Deum pro me. Datum Florentiæ in almo Conventu nostro sanctæ Crucis, tempore nostri Generalis Capituli, annuente Deo, ibidem feliciter celebrati anno Domini MCCCCLXVII. die XVII. Mensis Maii. *Nulli ergo &c. nostræ approbationis, confirmationis, communitionis, suppletionis, mandati, & voluntatis infringere &c. si quis &c. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c.* MCCCCLXXII. XII. *Kalendas Julii, anno* I.

Amadeo Hispano varia conceduntur privilegia.

XXXII. Amadeo Hispano, de quo sæpe locuti sumus, a se in Urbem vocato, & suis confessionibus excipiendis destinato, multa hoc anno Sixtus concessit privilegia, ejusque Congregationem, necnon Confraternitatem ab illo Mediolani institutam, sequentibus gratiis affecit.

Dilectis filiis Amadeo Hispano Custodi domus beatæ Mariæ, de la pace nuncupatæ, Mediolanen. Ordinis Fratrum Minorum &c. salutem &c.

Ex originali.

Pastoris æterni, cujus vices, licet immeriti, gerimus in terris, doctrinis instruimur, ejusque salutaribus monitis edocemur, ut universis vigilanciæ nostræ ereditis talia favorabiliter concedamus, per quæ in præsenti vita Divinis adstricti obsequiis, puris mentibus Altissimo gratum famulatum reddere, ac demum per hoc ad æternæ claritatis gaudia sine fine feliciter valeant pervenire. Hinc est, quod nos vestris devotis supplicationibus inclinati, vobis, necnon centum tam de clericis, quam de laicis confraternitatem ad tui, dilecte fili Amadee, persuasionem Mediolani institutam, ac quadraginta personis, viro & uxore, quia una caro sunt, pro una persona reputatis, in singulis aliis terris & locis institutam, & Deo dante, instituendam, intrantibus pro tempore, ac decreta & ordinationes ipsius confraternitatis servantibus, ut vos & quilibet vestrum & earum omnium, aliquem idoneum presbyterum vestræ societatis in vestrum possitis eligere confessorem, qui in vita vestra, & earum, in casibus Sedi Apostolicæ reservatis semel dumtaxat, in aliis vero quoties fuerit opportunum, confessione vestra & earum cujuslibet diligenter audita, pro commissis per quemlibet vestrum, & earum criminibus

bus, excessibus & peccatis, cuilibet vestrum & earum debitam absolutionem impendat, & injungat pœnitentiam salutarem: Quodque idem confessor, quem quilibet vestrum & earum duxerit eligendum, omnium peccatorum vestrorum & earum, de quibus corde contriti & ore confessi fueritis, etiam semel dumtaxat in mortis articulo plenam remissionem cuilibet vestrum & earum in sinceritate fidei, unitate sanctæ Romanæ Ecclesiæ, ac obedientia & devotione nostra & successorum nostrorum Romanorum Pontificum canonice intrantium persistenti, auctoritate Apostolica concedere valeat, devotionibus vestris & earum, tenore præsentium indulgemus: sic tamen quod idem confessor de his, de quibus fuerit alteri satisfactio impendenda, tam vobis ac eis per vos, si supervixeritis, vel alios si forte tunc transieritis, faciendam injungat, quam vos ac ipsæ, vel illi facere teneamini, ut præfertur. Et ne, quod absit, propter hujusmodi gratiam vel concessionem reddamini proclivio-res ad illicita in posterum committenda, volumus, quod si a sinceritate fidei, unitate Romanæ Ecclesiæ, ac obedientia & devotione nostra, vel successorum nostrorum Romanorum Pontificum, canonice intrantium destiteritis, aut ex confidentia ejusdem concessionis vel remissionis aliqua forsan commiseritis, concessio, remissio, ac præsentes litteræ vobis nullatenus suffragentur: Et insuper, quod per unum annum, a tempore quo præsens nostra concessio ad vestram & earum pervenerit notitiam, computandum, singulis sextis feriis, impedimento legitimo cessante, jejunetis: Et si prædictis feriis, ex præcepto Ecclesiæ vel Regulari Observantia, injuncta pœnitentia, voto, vel alias jejunare teneamini, una alia die singularum septimanarum ejusdem anni, qua ad jejunandum, ut præmittitur, non sitis astricti, jejunetis: Et si in dicto anno vel aliqua ejus parte essetis legitime impediti, anno sequenti, vel alias quam primum poteritis, modo simili supplere hujusmodi jejunium teneamini. Porro si forsan alias prælibatum jejunium, in toto vel in parte quomodocumque adimplere commode nequiveritis, eo casu confessor prædictus jejunium ipsum in alia pietatis opera commutare valeat, prout animarum vestrarum & illarum personarum saluti viderit expedire, quæ vos pari modo debeatis adimplere, alioquin præsens nostra concessio, quoad plenam remissionem hujusmodi dumtaxat, nullius sit roboris vel momenti: Tibi quoque Amadee, & Custodibus successoribus tuis, ut omnes & singulos Fratres Conventuales dicti Ordinis Minorum, & alios Fratres quoscumque sub obedientia Generalis Ministri & Ministrorum Provincialium dicti Ordinis, alias quomodolibet viventes, sponte ad vestram societatem venientes recipere; atque pro vestro usu & habitatione sex loca ædificata seu ædificanda, ultra loca jam per vos recepta, dummodo non fiat alteri præjudicium, etiam recipere & retinere, & in illis locis Ecclesias cum campanilibus humilibus, campanis, domibus, claustris, refectoriis, dormitoriis, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis construere & construi facere, & in eis perpetuo morari, libere & licite valeatis: felicis recordationis Bonifacii Papæ VIII. prædecessoris nostri bulla, qua prohibetur ne Fratres dicti Ordinis in aliqua Civitate, Castro vel Villa, aut alio quocumque loco domum de novo recipere & habere, ac construi facere præsumant, absque Sedis Apostolicæ licentia faciente plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de prohibitione hujusmodi mentionem, & quibusvis aliis Apostolicis constitutionibus contrariis nequaquam obstantibus: quodque dicta loca sic recepta, omnibus & singulis privilegiis, libertatibus, immunitatibus, gratiis & indultis, aliis locis dicti Ordinis, per Sedem Apostolicam vel aliter quomodolibet concessis, gaudere valeant, auctoritate Apostolica concedimus & licentiam elargimur. Præterea, tibi Amadee, & Custodi cui-

cuilibet successori tuo, quod omnes homines tam mares, quam fœminas ad Tertium Ordinem sancti Francisci, de pœnitentia nuncupatum venire volentes, dummodo etiam non fiat alicui præjudicium, ad ipsum Ordinem recipere & vestire; quodque tu etiam Fratres tuæ societatis in vigesimo tertio suæ ætatis anno constitutos, statim completo dicto vigesimo tertio anno ad sacerdotium habilitare, seu cum eis, ut ad sacerdotium se promoveri facere possint, dispensare; Fratres quoque ad standum in dicta societate, animo regulariter vivendi venientes prædictos, ab omni excommunicatione, aliisque censuris Ecclesiasticis absolvere, & cum eis super irregularitate dispensare valeatis, dummodo casus non sint tales, de quibus Sedes Apostolica esset consulenda, etiam concedimus auctoritate antedicta: Et insuper quod casu, quo dictus Ordo Fratrum Minorum uniretur, & postea iterum divideretur, societas Fratrum tui Amadei hujusmodi immediate sit & esse intelligatur sub jurisdictione Generalis Ministri dicti Ordinis; quodque libri ad usus Fratrum deputati, & omnia utensilia Fratrum sic venientium, & in ista societate seu familia viventium, qui pro tempore in ipsa societate morientur, sint & esse debeant applicata societati seu familiæ præfatæ, eadem auctoritate concedimus & decernimus per præsentes: constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac dicti Ordinis statutis, & consuetudinibus, ceterisque contrariis non obstantibus quibuscumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis, constitutionis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire: si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXI., IX. *Kalendas Aprilis, Pontificatus nostri anno* 1.

Rodul. fol. 100. Marian. l. 9. c. 38. Marc. 3. p. l. 5. c. 48. Lugnan. in ejus vita. Legenda MSS. Oddo in speculo c. 3. in fine. Joannis Bonvisi pueritia & adolescentia.

XXXIII. Hoc anno, non præcedenti, ut habet Petrus Rodulphus, ex humanis abiit Joannes Lucensis, nobili familia Bonvisia illustris, sed vitæ sanctitate illustrior, ab ipsa infantia cœlesti rore perfusus. Puerulus robustum præferebat virtutis amorem, ludicra quæque contemnens, & corpusculum miris modis affligens. Ter in hebdomada dies integros in pane transigebat & aqua, sed a parentibus jussus mitigare rigorem, diei unius neglectum jejunium, reliquorum omnium parciori cœna compensabat. Mundanas timens insidias, omnium fugiebat consortium, & ne carnis violaretur illecebris, ne quid in pretiosum castitatis thesaurum committerent, severis legibus universos sensus cohibebat. Sextodecimo ætatis anno, ut dire grassantem fugeret pestem, alio transmigravit, ubi sæviorem sensit contagionem, importunas preces dolosasque artes temerandæ castitatis. Malens tamen mori, quam fœdari, agonem suum Deo commendans, molesta tentamenta fortiter superavit.

Mittitur in Hispaniam.

XXXIV. In patriam regressus, pro gentis more mercaturam jussus exercere, solerti negocio & felici ingenio rem domesticam magnopere auxit; sed inde timens decipulam parari, ut rebus inhæreret mundanis, cœpit universas & semetipsum despicere. Missus nihilominus in Hispaniam ut negotiationem transfunderet, lucri socios in Lusitania & Aragonia deputavit. Brevi tempore eam assecutus est pecuniæ sortem, & nominis famam, ut Principibus familiaris, & aulicis esset gratissimus. Inditus tamen rerum cœlestium igniculus, & mundi contemptus tædere fecit negotii, eoque vili & cinereo incedere habitu, nudo quandoque alterutro pede, ut vestis statusque maxime dissentirent; neque tamen, quod intendebat, contemptui Curiales habebant, qui aliunde honore dignum reputabant. Voto tamdem Religionis emisso, paulo post pestilentia correptus, dolebat sibi præ-

præripi occasionem Deo jugiter serviendi. Pristina recuperata salute, in Aragoniam profectus, rationem posuit cum negotiorum consortibus, relictisque, quæ ipsorum erant, consanguineis, potiorem animæ suæ decrevit inire rationem. Ordinem itaque simul cum famulo ingressus Minorum apud Patres Conventuales, solidum sibi præstituit virtutum omnium fundamentum, profundam humilitatem & perfectam erga superiores obedientiam. Fit Minorita.

XXXV. In tirocinii exordio, cœlesti illustratus lumine, vidit multas imminere Religioni tribulationes, multasque sibi parari. Statuit proinde alacriter obviam ire, dicens: *Levius afficiunt mala quæ sponte feruntur, & gravius premunt quæ fugientem subsequuntur. Res concupita solamen affert, si advenerit inquirenti.* Nihil illi jucundius quam adversitatea quæque, superiorum increpationes, subditorum murmurationes, flagella & verbera, &, quæ gravior solet esse, nominis pati jacturam. In his per triennium exercitatus, vehementer dolebat quædam sibi offerri honesta domus officia, architriclinii scilicet aut hospitii, eamque de se vigere opinionem, ut aliorum curæ præficeretur, qui sua nesciebat curare. Obtenta licentia ab illa, in Cantabriæ regionem, strictiori vitæ genere commendabilem, proficiscendi, socium habuit adolescentem nobilem, equestris Ordinis, ejusdem spiritus participem. Admissi in domo Regulari, omnia recte se habere conspiciebant, prolixam fieri orationem, devote officium persolvi, stricte observari silentium, sed vestes & victum abunde nimis ministrari. Ferebat frigidæ regionis consuetudo, ut Fratres pelliceis uterentur, atque his quidem advenis protinus obductæ sunt, non sine illorum admiratione. Libenter sufferi quascumque tribulationes. Strictam perquirit vitæ genus.

XXXVI. Aliquoto tempore illic commoratus, nimis bene secum agi putans, licentiam petiit abeundi. Tamquam phantasticus, levis & inconstans a superiore repulsus, dum eodem recedendi stimulo pungeretur, sibi respondebat: *Feci, quod meum erat, superior quod suum; pro licentia asperam reprehensionem reportavi. Quid ergo! an non fortassis Deo beneplacitum est, ut hic permaneam?* Sæpe tamen vehementer impulsus, in orando perstitit & obtinuit. Relicto socio & pellicea, pauperculum habitum resumpsit, abiitque ad alium locum, in quo severum præesse audiverat Guardianum: sub quo multa passus, inde transivit ad alium severiorem sacræ Theologiæ Magistrum. Sæpe hic rus proficiscens, Vicarium Cœnobioli relinquebat laicum quemdam adolescentulum, indiscretum & iracundum. Apud istum quod petebat, Joannes invenit abunde, contumelias, afflictiones & verbera. Hic male habitus ad satietatem, dum alia percurrit Cœnobia, ubique contemptus, & tamquam joculator reputatus, præsertim ab adolescentioribus Fratribus, qui assidentem suæ mensæ deridebant, portionem surripiebant, & ad commotionem provocabant, æquanimiter omnia tolerabat.

XXXVII. Ad aliquot celebriora Hispaniæ sanctuaria, & beatæ Virginis famosa delubra profectus, nihil secum ferebat in via, totum se Divinæ providentiæ committens. Tenui lacernula, nudisque pedibus incedens, multa patiebatur frigoris & imbrium incommoda, & vel decutiente veste madida, vel offendente lapide, sæpe ex cruribus vel pedibus sanguis copiose defluebat. In itinere ægrotans, ad pauperum Xenodochium divertit, ubi intermittente febre, ne hospitalario esset onerosus, ostiatim mendicabat, sumptoque modico cibo, lectum repetebat. Libenter aliis convescebatur pauperibus, & ægre ferebat ab iis bonorificentius haberi. Alia multa per annos tres in Hispania perpessus, cœpit in populis celebrari: ille sibi timens, ne quid vanæ gloriæ latenter obreperet, repetitis precibus obtinuit Studium paupertatis. Regreditur in Italiam.

nuit ut in Italiam dimitteretur. In Tusciam perveniens, & prope natalem urbem transiens, ingredi noluit, neque germanum fratrem, aut quemquam ex necessariis conspicere. Florentiæ Generalem Ministrum convenit, a quo dimissus ad Observantes provinciæ sancti Francisci, ibidem deinceps usque ad mortem permansit.

Transit ad Observantes Provinciæ S. Francisci.

XXXVIII. Summam animi pacem hic assecutus, virtutibus omnibus acquirendis, animæque serio excolendæ sedulam curam adhibuit. Intra paucos annos talis evasit, ut ab illius temporis scriptoribus *Vas omni virtute plenum, speculum honestatis, zelator paupertatis, obedientiæ norma, Fratrum amator, populi protector, verus Dei cultor diceretur*. Ita Dei amore incalescebat, ut visu, verbis, gestibus, & universis actibus latentem ignem evaporaret. Cœlestibus assidue intentus, terram pedibus calcabat, sed per cœlos mente spaciabatur; & licet ocyus ambularet, vultu tamen elevato æthera semper perspiciebat. Diffusa per propinquas Provincias fama sanctitatis, undique confluebant Fratres virtutem veneraturi, consilium accepturi. Vidit eum Perusii ad sancti Francisci de Monte, ubi longo tempore permansit, beatus Franciscus Ticinensis, cujus gesta narravimus, consideratisque peregrinis sanctitatis indiciis, & tanto adventantium concursu, dum interrogaretur, quid de homine suspicaretur; respondit: *Magnum & pretiosum inesse vasi fictili & contemptibili thesaurum; deprædari tamen facile posse, qui in manibus publice gestatur*. Hæc referenti dixit Joannes: *qui cum bono Domino manet, nihil potest amittere*.

Magna ejus sanctimoniæ incrementum.

Tom. 12. anno 1354. n. 40. & seqq.

XXXIX. Alphonsus Aragonius Rex, audita viri virtute, egit cum Vicario Generali, ut ad se Neapolim mitteretur. Aliquoto illic hæsit tempore, Regis desiderio satisfacturus, sed displicebat frequens ad Regiam accessus, & summa aulicorum veneratio, petiitque dimitti. Noluit assentiri Rex; ægre enim ferebat virum, quem sanctissimum judicabat, a se divelli; sæpius flagitanti licentiam in solitudinem abeundi, & vitam a turbis remotam ducendi, tamdem Rex inquit: *Si apud me non vis permanere, in meis saltem vive dominiis. Vitam hanc in meo regno Aragoniæ exorsus es, eam cupio illic prosequaris, & quod ego assequi non possum, mei populi tuo gaudeant consortio. Illic solitudines, illic devoti recessus, illic viri, quorum societate læteris*. Quibusdam injunctis negotiis illuc amandatus, aliquandiu hæsit incognitus, volens demum ad sancti Francisci provinciam reverti, licentiam petiit a Vicario. Interrogatus, an illius esset Provinciæ, & Joannem Lucensem cognosceret? Ab illa se recessisse Provincia respondit, & illius se viri recordari. Ambiguis cautisque verbis usum perspiciens Vicarius, suspicatus est, eumdem ipsum esse, de quo interrogabat, & secundo subjunxit; an hominem viderit, aut probe cognoverit? At ille, se in facie numquam vidisse dixit, neque plene cognoscere. Cui tertio Vicarius: *An non tu ipse es Joannes Lucensis? dic palam absque ambage*. Urgente Superioris præcepto, non est ausus amplius nomen celare, eoque facilius licentiam impetravit, quo reverentius nomen expressit.

Vocatur Neapolim ab Alphonso Rege.

Amandatur in Aragoniam.

Regreditur in S. Francisci Provinciam.

XL. Optimas quasque virtutes non solum in viro hoc sedem fixisse, verum & in gradu heroico in eo effulsisse, narrant scriptores. Plurima in singularem comprobationem adducunt, quæ nos breviori dabimus compendio. Atque ut ab humilitate virtutum omnium fundamento sumam exordium. Nihil, dicebat ille, in via spirituali absque humilitate ad perfectum duci, summoque proinde studio curabat se vilem reddere, iis præsertim, apud quos honorificentius audiebat. Verbis itaque & factis se confusibilem aliquando reddebat, eaque adinveniebat mortificationum genera, quæ infa-

Ejus humilitas.

ſaniam, non virtutem arguerent. Veſtem inconcinne obducebat, vel incompoſite dimittebat; quæ colligebat panis fragmenta, aut carnis buccellas, ubi populi convenerat multitudo, in platea Peruſina neglectim ſpargebat, ridentibus effuſe ſpectatoribus. Per unum ex Conſodalibus quidam vir nobilis eum ſalutavit, rogavitque, illius meritorum fieri participem. Ut hæc audivit, flevit amare. Interrogatus a ſocio fratre Seraphino Caſtelli, cur ita faceret? reſpondit: *quia circa me homines decipiuntur, putantes me aliquid eſſe, cum nihil ſim*. Sæpe uno eodemque die confitebatur, actiones quaſque ſuas diligenter expendens, in ſingulis timens defeciſſe. Inde reprehenſus, quod fatuum ſtultumque videretur, dixit: ſe conſcientiæ cavere, gehennæque pœnas vereri; honores autem vel laudes hominum flocci pendere, apud quos magis cupiebat vileſcere.

XLI. Mira ſane ſunt ejus circa humilitatem documenta, Sanctorum ſententiis paria, & Philoſophorum apophtegmatis potiora. Plura ſunt, ſed referam, nec enim quemquam legere tædebit. Retulerunt ei quemdam virum doctum, eruditum, poſtea profeſſorem, annis duodecim in oratione & humilibus officiis ſemet exercuiſſe, antequam cathedram aſcenderet. *Prudenter factum*, inquit, *ædificii ſolidum ſtravit fundamentum*. Interroganti quid ageret, quia in oratione, etſi aſſidua, ſe aridum & ſterilem ſentiebat? reſpondit: *Non lacertoſum hoc, aut violentum negotium eſt: tuis viribus & diligentiæ nimium tribuis; cum timore & tremore ſalutem tuam operare. Satis jam probaſti quam parum poſſis & valeas: humilia te ſub potenti manu Dei, & ille impinguabit animam tuam. Nonniſi ſuper humiles & contritos corde requieſcit*. At ille: *An non itaque ſuades orare? ſuadeo*, inquit, *ſed in humilitate & puritate cordis; talis enim oratio illuminat, purgat, dirigit & nutrit*. Rurſum ille: *Non adeo dulce mihi ſapit oratio*. Et hic: *non ſapor, ſed amor in oratione obtinet: Deum ama, & te non diligas, ſtatimque videbis quantum oratio dulceſcat*. Objecit ille: *ſanctum Franciſcum referunt ſcriptores ſacra ſtigmata recepiſſe per aſſiduam memoriam paſſionis*. Reſpondens Joannes, inquit; *O paupercule! ſanctus Franciſcus ideo totus igniebat, quia fundatus erat in perfectiſſimo habitu humilitatis*. Interroganti, quid erat habitus humilitatis? dixit: *reputare quod ſumus vere miſeri*. Et clamavit: *O interior humilitas!* adjecitque: *quanto magis quis credit ſe poſſe ſuis viribus bonum operari, aut malum fugere, tanto facilius labi permittitur. Solus Deus bonorum omnium principium, medium eſt, & finis. Superbia eſt & ſtultitia opinari quemquam a ſe emanaſſe virtutes: prudentia & ſapientia ſuam cognoſcere miſeriam*.

Egregia ejus doctrina.

XLII. Cuidam de ſe ipſo bene opinanti dixit: *Angeli quandoque ſumus, & dæmones aliquando: Angeli, quando coram Deo humiliamur, dæmones, quando ſuperbimus: quando nobis videmur boni, tunc ſumus peſſimi*. Alteri dixit: *ſcientiarum optima eſt cognitio propriæ miſeriæ: videns enim homo, quam miſer ſit, & omnium indigus, ad Dei recurrit adjutorium, inde terrena omnia deſpicit, & totum amorem in Deum transfundit*. Alias ita docuit: *Diſce fatuus reputari, ut ſis ſapiens: inſipiens eſt, qui ut ſe humiliet, neſcit amens fieri. Qui a cibis abſtinet, vel alias colit virtutes propter verecundiam, ſuperbus eſt. De multis rebus interrogatus, ne verecunderis dicere* neſcio; *hoc enim verbum a multis te liberabit moleſtiis, & pacem, ſuper omnia deſiderabilem, conciliabit. Superbia multas advehit tribulationes, humilitas fugat. Quanto magis operamur bonum, tanto magis obligamur Deo, a quo bonum omne procedit; quanto plus ſine humilitate agimus, tanto deterius incedimus. Quanta eſt humilitas, tanta eſt omnis*

nostra virtus, sine humilitate omnes virtutes evanescunt. Cognitio & humiliatio sui ipsius, primus lapis est spiritualis fundamenti, sine quo profunde substrato, ædificium in altum non consurgit. Qui se existimat aliquid esse, scintillis ignis repletur. Humilitas vera, Dei quoddam lumen est, per quod nostram nihilitatem, minimasque rerum nostrarum entitates conspicimus, sicut pulverum atomos in solis radio per fenestram ingrediente. Magna illa virtus & perfecta cognitio est, scire regredi unde exivimus; ex pulvere noster exitus, illuc sit noster quotidianus regressus, considerantes oculis mentis, quam sumus bonorum omnium inanes. Heu quam fatui sumus, qui de bonis actibus, quos Deus per nos operatur, stulte gloriamur! non aliter quam gloriabunda musca arantis bovis cornibus inhærens, sub vesperam dicere posset, ecce quam spaciosum campum aravimus. Totum quod in nobis & a nobis est, nihilo minus est reputandum: quare ergo nostris chimeris, & variis imaginationibus Dei opera dissipamus? Deus in æternum permanet, & omnia nostra tamquam vestimentum computrescunt: omnes mortales suam conditionem intelligant; omnis sacrarum precum lectio illis verbis Tu autem Domine &c. *non sine causa terminatur.*

XLIII. Cuidam, qui sibi complacebat & alios contemnebat, dixit: *si nos aliis meliores & sapientiores videri velimus, id opere comprobemus. Amor proprius nos excæcat, qui nostra ob oculos ponit, & aliorum præclara opera digne expendere non permittit. Itaque proximorum actiones contemnere, & nostras magnificare, cæcitas mentis est. Proximi defectus diligenter intueri, & miserias nostras non considerare, magna est superbia. Miserere Fratrum tuorum compatere, considerans te ipsum ne & tu tenteris. Humilitas est optimum & lucidissimum defectuum nostrorum speculum, in quo universos intuemur; superbia e contrario omnes abscondit.* Interrogatus a duobus vel tribus Fratribus, quid agere deberent, ut Deo magis placerent? respondit; *humilitate vos, filii carissimi, descendite quantum potestis.* Cui unus ex illis: *Ita ego de mea superba conditione diffido, quod si Dominus a me repellere non velit superbiam, & humilitatem infundere, timeo me numquam virtutem hanc assecuturum. At*, inquit Joannes, *hoc ipsum quod dicis, humilitas est.* Judicabat quidem Frater aliquos ex suis Consodalibus; quosdam laudabat, quosdam vituperabat: cui Joannes: *hæc judicia ex superbia prodeunt; si enim te perfecte cognosceres, alios non judicares. Nostra judicia vana sunt, & fallacia: Dei standum est judicio:* tu quis es qui alienum judicas servum? Domino suo stat aut cadit. *Ego quadraginta annis studui ut me ipsum cognoscerem, neque hucusque id assecutus sum.* Sub mortem rogatus a socio Seraphino, ut paternum & salutare aliquod relinqueret consilium, uno hoc verbo totam comprehendit instructionem. *Humilia temetipsum, quantum possis, ita ut si fieri possit, deficias sub humilitate, & ad nihilum redigaris.*

Rom. 14. 4.

XLIV. Erat etiam Christi famulus valde zelotypus sui affectus, dedignatus quidpiam præter Deum amare, dicens reliqua omnia indigna esse, quæ diligantur. Totum itaque studium in eo posuit ut procul faceret, quæ impedirent, aut minuerent generosum istum affectum. A suis proinde Fratribus fugiebat, & diligenter vitabat colloquia secularium. Reprehendens semel unum ex Consodalibus, qui libenter cum secularibus conversabatur, dixit: *Ego pro martyrio duco cum secularibus loqui, sed & illorum fero graviter aspectum. Qui ab eis quæritur, ut consulat & juvet, debet fraterne accedere & breviter expedire. Qui Deum vult quærere, inveniet eum: qui aliud præter Deum vult, neque Deum habebit, neque illud obtinebit. Si proximum fugiamus, ut Deo magis hæreamus, majorem proximo*

Purus amor Dei.

ximo & nobis utilitatem afferemus; quo enim arctius cum Deo conjungimur, eo plura in proximi obsequium apud Deum poterimus præstare. Magnam vim quandoque habet amor proximi ad mentes nostras deprimendas. Illicitis consentire, ut scandalum evitetur secularium, passim fit, quod non adeo laudo; illorum enim scandalum cito transit, nostrum autem perseverat: qui tamen ex zelo ita facit, apud Deum pro sacrificio factum reputabitur, neque ita scandalizabitur, ut concutiatur: qui enim confidit in Domino, sicut mons Sion non commovebitur in æternum. Si aliis rebus affectum nostrum impertimur, Deum offendimus: ille a nobis totum repetit amorem, quem ipse largitus est nobis. Deus summe bonus est & sapiens, ut quid ergo aliud extra eum quæramus? Qui in mundo confidit, Dei bonitatem non cognoscit, qui nos absque ullo medio diligit. Nos proinde eum vicissim absque ullo medio diligere debemus, creaturas vero nonnisi propter ipsum. Valde quidem durum & ferum est te amantem non redamare: at si Deus verax & fidelis amicus noster est, & nos tenerrime & supra modum diligit, ut quid ei amorem non rependimus?

XLV. Adeo in corde ejus amor iste ardebat, ut quando peculiari se attrahi gustu sentiret, reliqua omnia missa faceret. Eapropter aliquando a socio incusatus, quod seculares ei loqui volentes nimium expectare faciebat, dixit: *Sanctus Franciscus, noster institutor, docebat divinas immissiones & visitationes non debere præteriri. Deus intime docens & assistens non debet relinqui propter homines. Si enim Deus vellet, ut eum dimitteremus, nos tunc non visitaret, vel recederet, ut creaturæ condescenderemus. Satisfacto Deo, omnibus deinde satisfiat creaturis, ipse novit fracta reintegrare. Deum itaque ama, & malum nullum verearis.* Interrogatus a quodam Fratre, quid sibi faciendum esset supervenientibus tribulationibus, quæ imminere dicebantur? respondit: *Quid mali tibi advenire poterit, si mundum fugiens, Deo adhærebis?* Qui Deum vere amat, reliqua spernit.

XLVI. In omnibus suis actionibus Deum respiciebat, & quasi præsentem haberet, ita erga eum afficiebatur, ut nullatenus ab eo videretur avelli. Multas itaque a Deo recepit consolationes & cœlestes visiones; Christum Dominum decies sibi apparentem conspexit, sed & Divinam essentiam scribunt vidisse. In tirocinii fervore adeo fuit in Deum transformatus & absorptus, ut nihil humanum sentire aut operari videretur. Horis duodecim cœlestia contemplatus Mysteria, interrogatus, quomodo potuit tam diu immobilis hærere? respondit: animam Deo hærentem nullatenus sentire corporis incommoda, magisque esse ubi amat quam ubi animat. De vocali oratione non adeo curabat, etsi frequenter beatæ Virginis rosarium præter Divini officii pensum quotidianum recitabat; dicebat enim tantam esse mentalis dulcedinem, ut semel expertum vocalis tæderet. Multas recipit cōsolationes Divinas.

XLVII. Vehementer dolebat, si quando Fratres terrenis rebus magis quam Deo adhærebant, aut a paupertate per semitas laxiores declinabant. Volentes magnum & sumptuosum Conventum adipisci increpavit, dicens: *video vos, qui Observantum præfertis nomen, in Conventualium a quibus recessistis laxitudinem præcipites redire: timeo quod vere de vobis enunciari possit*: viæ Syon lugent, eo quod non sit, qui veniat ad solemnitates: *recedunt enim a domibus vestris in paupertate & sanctitate prius fundatis, qui nunc vident vos ab illis declinare: multæ inter vos oriuntur quæstiones circa modum paupertatis, & multi ab ea recedunt, amplas domos, & multam suppellectilem sub fucatis coloribus acquirentes.* Quamvis autem ei copiosæ instructæque bibliothecæ, pulchra & sumptuosa ædificia displicerent, diffi- Paupertatis studiosus. Thren. 1. 4.

mulabat tamen, nec indiscretorum more turbas aut strepitus excitabat, & in quacumque ex magnis istis domibus jussus residere, facile obtemperabat, dicens; paupertatem in spiritu magis, quam in habitaculo residere, & qui volunt pauperrime etiam in domibus Regum vivere, abunde posse: *In speciosis Conventibus ex obedientiæ præcepto habitanti Deus suæ gratiæ incrementa non denegabit*.

Subtrahuntur ei Divinæ consolationes.

XLVIII. Ad meriti incrementum subtractis aliquandiu Divinis consolationibus, immisit ei Dominus etiam ægritudinem corporalem. Putans se derelictum, bonisque supernis spoliatum, vehementer ingemiscebat, dicens: *Væ mihi qui a summo cœlorum & felicissimo statu cecidi in profundum. Tempus fuit, quo superabundantes consolationes Divinas ego fugiebam, nunc autem famescens & contabescens, stillas minimas præteritæ dulcedinis avide exciperem, superefluentes in terram guttulas lamberem. Deus Deus meus, ut quid dereliquisti me? sed quis ego sum misellus, qui hæc verba filii tui usurpem, aut de te conquerar, qui tot annis me affluenter prævenisti benedictionibus tuæ dulcedinis*. Postquam autem ei Dominus reddidit lætitiam salutaris, & spiritu principali confirmavit, dixit tribulationem sibi salutarem fuisse instructionem, didicitque aliis in suis afflictionibus commisereri:

In tribulationibus erudiuntur.

In hac schola tribulationum, dicebat, *servi Dei erudiuntur ad virtutem, & ad perfectum deducuntur. Adversa enim pati summopere conducit ad sedandas animi passiones, comprimendosque carnis affectus. Vere*, inquit, *in me probavi, quod in pace amaritudo mea amarissima, & quando non eram tribulatus, tunc magis tribulabar*. Quando ab aliquo injuste reprehendebatur, vel injuriam ferebat, quasi pharmacam aut aromatariam potionem sumeret, sibi suggerebat: *Bibe, bibe, quia tibi erit salutare*.

XLIX. Fratrem quemdam valde commotum quia ab alio fuerat contemptus, ita instruxit: *Beatus ille, qui contemnitur, & qui contemni cupit, si patienter ferat contemptum. In ipso contemptu ingentes reperiet consolationes, magnamque assequetur victoriam fractæ & domitæ suæ voluntatis. Qui in via Domini absque hoc fundamento progredi tentat, præsumptuosus est. Deus vult ut pro virtutis & meritorum incremento, dum in hac lacrymarum valle versamur, tribulationibus exerceamur. Animus afflictus & humiliatus ad sua vota Dei misericordiam facile inclinat. Ad impetranda dona cœlestia, plus valet tribulatio justi, quam assiduæ orationis verba repetita*.

Rigida ejus abstinentia.

L. Rigidæ fuit abstinentiæ: diebus jejunii solo pane & aqua contentus, reliquis temporibus a carne & piscibus vacabat, cœnam nonnisi in senectute & gravi contracta infirmitate sumebat. Rerum cœlestium gustu adeo afficiebatur, ut nihil saperent terrenæ, miroque modo suum corpus negligeret, cui multis annis se vim intulisse dicebat: *A vitio*, inquit, *gulæ numquam me permisi superari; fatuum enim semper reputavi, propter duas uncias gulæ, seu propter cibum immodice sumptum bona æterna mihi parata in discrimen vocare. Propterea Deum instantissime rogavi, ut dignaretur omnem a me subtrahere gustum rerum terrenarum, ita ut nihil præter ipsum mihi saperet aut placeret*. Exauditum referunt vitæ scriptores, & ab ea hora gustum omnem corporalem amisisse, lautiores cibos omnino abhorruisse, & tenues vilesque, nonnisi urgente necessitate, modice sumpsisse. Cum seni & infirmo meliora apponerentur, quasi ad tormentum vocaretur, suspirabat & ingemiscebat; jussus tamen sumebat, duplex meritum assecutus, & pœnæ quam ferebat, & obedientiæ quam exercebat. Videns Valetudinarii præfectus eum adeo graviter affligi, ad singulas buccellas suspirare, & aliquando

do deficere, dixit indignabundus: *Non debuisses, Frater, a Deo petere ut omnium a te auferret ciborum gustum, si pœnam hanc ferre nolebas*. Cui ille: *non putavi tantam futuram*.

LI. Exhortatus Fratres ad victus parcimoniam, dixit: *Medicinarum omnium optima est ciborum parcitas. Corpus, si paucis assuescit, pauca requirit, liberatur a multis curis & morbis; si multa subministrantur, plura concupiscit, nec appetendorum dabitur finis. Qui vult cum Sanctis in cœlo regnare, debet ad eorum exempla in abstinentia multa & carnis mortificatione vitam transigere. Delicatulus Frater, qui corpori indulget, & post varias incedit medicinas, salutem enervat, mollescit, & de vitio prolabitur in vitium*. Nimios autem reprehendens abstinentiæ rigores, dicebat: *Sapientia est non vulgaris ita se rebus attemperare, ut sciat quis sine delectu ciborum suo tempore manducare, & quando oporteat abstinere. Qui contra discretionis virtutem toti vigiliis & abstinentiis incumbunt, ut plurimum impatientes sunt & iracundi, & quandoque superbi. In omnibus virtutibus insidiæ possunt esse, diaboli potest latere dolus & deceptio, cavendum est, ut omnia fiant ex sincera humilitate, & superioris præcepto. Adeo prompte, jubente sapienter prælato, ego die veneris carnes manducarem, quam ex proprio arbitrio diebus præstitutis ab eisdem abstinerem*. In ea discretionem requirit.

LII. Erga superiores obsequentissimus, ab eorum præceptis neque in minimis voluit resilire, neque absque eorum licentia aut benedictione operosum quidquam intentare. Etiam in valetudinario expectabat præfecti imperium ut manducaret, non suo sed aliorum regi cupiens arbitrio. Si quos habebat tirones judicio proprio inhærentes, in minimis probabat, neque quidquam vel leviusculum ab eis fieri permittebat absque licentia: quos ad obediendum promptos videbat, paucioribus & levioribus urgebat præceptis: quos nimiis obediendi stimulis agitari conspiciebat, frænum relaxabat, & qui laxius agebant, miris modis cohibebat. Nihil tam commendabat Fratribus, quam obedientiam. Dicebatque, non qualitatem, sed dignitatem & auctoritatem superioris esse considerandam: *Multoties*, ait, *oportet religiosi, qui suis ducitur affectibus, voluntatem frangere, & desideriis contraire, ut ad obedientiæ regulas temperetur*. Obedientiam dividebat in utilem & damnosam, in discretam & indiscretam. Utilem & discretam dicebat illam, quæ per fidem prompte operatur, cum cognitione agendorum; damnosam & indiscretam, quæ sine fide aut notitia stulte exercetur circa res illicitas, a fidei regulis devias, & animæ nocivas. *Permittit Deus aliquando a Prælato malum juberi in pœnam illius, qui immodico & inquieto affectu malum concupivit: sed magna est excusatio ex parte obedientis, qui etiam in malo ignoranter, sed sincere præceptum adimplet*. Perfecta ejus obedientia.

LIII. Rogatus a quodam superiore ut boni Prælati partes explicaret, & regulas bene regendi præscriberet, dixit, sibi facilius esse aliis obtemperare, quam regiminis normam docere; attamen ut morem importune petenti gereret, pauca ista congessit. *Prælatus erga suos subditos induere debet viscera caritatis, & amore potius quam terrore regere, non nimis premere, nec ultra vires gravare. Caveat tyrannum agere, aut partialibus duci affectibus: sit omnibus idem, erga miseros compassivus. A subditis non speret remunerari sed a Deo; illi enim frequenter multiplex superioris beneficium insigni compensant ingratitudine. Non debet super subditos ita exaltari, ut eos contemnat: expedit ut eorum aliquando imploret consilia & sequatur, ut humilius de se sentiat, qui humilium indiguit, & usus est consiliis. Quidquid agit, morose & discrete agat, solide per viam virtutis incedat; si enim* Boni Prælati partes describit.

ut

at subditis condescendat, a recto tramite recedat, malum duplicabitur, Deum offendet, & subdito non satisfaciet. Subditum numquam corripiat in mœrore aut tribulatione constitutum, differat correctionem donec nubilum evanescat & resipiscat. Præceptis refragantem non tentet statim flectere, det tempus mutandi consilii. Ante omnia Prælatus curet se ipsum regere, quod si nesciat, male alios gubernabit. Prælatus bonus sola præsentia & rectitudine intentionis subditos in sancto timore conservat. Subditus ille nobili donatus est libertate, qui se ipsum novit vincere, & voluntatem suam non tam domare quam frangere.

Alia paupertatis illius argumenta. LIV. Paupertatem summo studio sectatus, solo habitu, cingulo, & femoralibus dives, nihil aliud præter breviarium volebat habere. Contigit, ut paulo post professionem pulchrum ei breviarium quidam mercator aliquot aureis comparaverit: renuit ille accipere, dicens, pauperculum Fratrem magni pretii librum dedecere. Hortabatur ut acciperet socius, nec potuit persuadere: *accipe*, inquit, *tu, & diligenter custodi, ne deflorescat: mihi pauperculus liber sufficit, quem facile possum aliis commodare*. Observandæ paupertatis zelo nihil audebat aliis largiri, rationemque reddebat, quia soli Domino inest dominium, sine ejus licentia in alium non licet transferre. Illibata ejus castitas. Castitatem per omnem vitam illibatam servavit: in senectute tamen, qui in juventute etiam cogitationes minus honestas procul faciebat, magnam & molestam passus est carnis tentationem, quam longa oratione & vigiliis superavit.

Illius silentium. LV. Silentium stricte servabat, & aliis impense inculcabat. *Pauca verba*, inquit socio, *& non deviabis: qui Deum offendere non vult, solitudinem diligat, non tamen solitudinem montium aut secessus nemorum intelligo; eum solitarium reputo, qui inter semetipsum se colligit, sibi vacat, & inter seculares manens, eorum strepitus & rumores non audit*. In ferendis injuriis propriisque incommodis videbatur agnus mitissimus, sed dum periculum immineret Dei honoris imminuendi, aut proximo injuriam inferendi, ut Præsumptuosos corripiebat. Leo rugiens se opponebat quibuscumque. Confutabat & confundebat vehementer eos, qui de se valde præsumebant, & scientiam suam ostentabant, dicens: *Superbia nostra qualis & quanta est, quæ optimas quasque litteras perdit! Qui superbe sapiunt, nihil sciunt. Potior est ignorantia humilis, quam scientia superbi*. Legebat coram eo quidam adolescens subtiles quasdam speculationes, quas jactabunde gloriabatur se intellexisse. Jussit ille auctoritate, qua pollebat novitiorum Magistri, ne deinceps illum vel alium legeret codicem. Mœrens juvenis inquit: *An non pater toties commendasti sacrarum rerum lectionem? Commendavi*, inquit, *sed humilitati conjunctam. Nolo vos plus quam oporteat sapere, superborum scientiam a vobis procul velim. Remove a te superbiam; humiliter, ad Dei, non ad tuam gloriam disce, & tunc lege quantum volueris*. Alteri adolescenti petenti licentiam legendi Nicolaum Lyranum super Evangelia denegavit. Ulterius quærenti quare lectionem hanc interdiceret? respondit, *quia tu*, inquit, *lacte adhuc indiges, cibus hic nimis solidus est tuo ingeniolo. Quod si quidquam ex sacrosanctis his arcanis, ex privata tua lectione perceperis, incipies statim superbire. Lege nunc vitas Sanctorum, & speculum disciplinæ novitiorum, ex quibus tuam addiscas juventutem moderari: cum adoleveris, ad altiora transibis: debilibus alis noli altius evolare*.

Lectio an oratio utilior. LVI. Si quem videbat humilem curiosas subtilesque legentem materias, ita monebat: *Cave ne in altum erigaris, appone pondus pedibus tuis, ne nimium eleveris, scientia inflat, & vehit in sublime, unde gravior sequitur*

tur ruina. Bona est lectio, sed melior oratio; lectio condimentum est animæ, sed oratio cibus: in ea legitur, studetur, arcana aperiuntur, cum Deo secreto agitur, & bona quæque impetrantur. Dulcis est lectio, sed dulcior, si ad orationem revocetur. Parum studuerat ipse, attamen sapientissime præscribebat aliis modum utiliter studendi, adeoque docte de singulis rebus agebat, ut visus sit cœlitus omnem acquisivisse scientiam. Dicebat sacram Scripturam esse claram & intellectu facilem iis, qui Deum in spiritu & veritate quærebant, iis vero, qui in sua virtute confidunt, obscurissimam: *Sacra Sriptura Spiritus sancti opus est, eoque inspirati locuti sunt sancti Dei homines. Qui illam, ut oportet, percipere desiderat, necesse est, ut ab illo spiritu, a quo orta est, intus illuminetur. Spiritus implet piscatorem & armentariam. Spiritus omnia scrutatur: An non de illo dictum est*: Spiritus docebit vos omnia? *& sine ipso scitum est nihil, prout oportet*.

LVII. Petenti consilium quomodo libros legeret sacræ Scripturæ, istud ministravit: *Quod legis, coneris intelligere, nec multa absque delectu, sed pauca cum sapore & delectatione animæ percurre. O insensati Fratres, ut quid inanibus rebus, & vanis studiis implicamini? Philosophi etiam sine fide Deum cognoverunt, sed non sufficienter ad salutem. Ideo in mundum missi estis ut mundum illuminetis, & vos inter tricas & ineptias rerum mundanarum amplius obscuramini. Scientia in vase infecto periculosa & nociva est. Studete ad majorem Dei gloriam, & omnia quæ agitis, cum Dei timore agite; absque illo enim scientia inutiliter peribit. Vera sapientia est, in Deo confidere, & in illum se totum projicere*: Quibusdam studiosis vehementer argumentantibus dixit: *Veritatem filii mitius perquirite: qui veritatem cupit invenire, non timet vinci. Propria via inveniendi veritatem, est se inclinare occurrenti, & paratum esse, ex adverso arguentis veris rationibus acquiescere. In veritate pergite, ut ipsam veritatem inveniatis*.

LVIII. Martyrii desiderio summopere flagrans, sub vitæ finem prolixius habuit, quam cupiebat. In diuturnam enim & molestam incidit ægritudinem, totque modis afflictabatur, ut omnem quam poterat, pœnam sustinuerit. Pro Christo pati assidue cupiebat; ad votum & ultra exauditus est. Eos nempe sensit cruciatus, quorum loco mors putaretur solatium. Eam tamen inde anxius cupiebat, quo ardentius & citius Deo cupiebat conjungi. Interroganti Medico si quid appeteret? *Nihil*, inquit, *nisi mortem & Deum*. Inter omnes morbi torturas sola illa vox audiebatur. *Deus meus, Deus meus*. Tamdem malis consumptus, sacrisque ritibus procuratus, inter psallentium choros, his verbis prolatis: *Valete omnes amici mei, quia ad Deum proficiscor*: dulciter obdormivit in Domino, in Conventu sanctæ Mariæ Angelorum prope Assisium. Ejus corpus pulchrius post mortem apparuit, sepultumque est ante sacellum sancti Francisci, *in sepultura*, inquit Marianus, *quæ aliorum duorum medialis est*. An id fortasse velit innuere, ut inter duo sanctorum Virorum sepulcra fuerit tumulatus? Anno MDCXXXVIII: die XXVIII. Aprilis ad struendam amplissimam basem superimponendæ pilæ, cui ingens tholus super sacellum beatæ Mariæ Angelorum, delubrum mira omnium Religione venerandum, moroso & lento adhuc opere obducendus est, effodi oportuit omnem illam aream ante sancti Francisci sacellum; repertæque sunt in lateritio quodam deposita duorum corporum, exesa carne, ossium compagines, distinctis loculis, uno inferiori, altero superiori tabulato divisæ. Judicarunt qui adfuerunt Minister Provinciæ, & ædis Præfectus, ac reliqui Fratres, corpus inferius esse hujus sanctissimi Viri, & superius, quippe posterius defuncti, Cherubini Spoletani. Tegri-

Martyrium concupiscit.

Gravissimas diu sustinet pœnas.

Moritur Assisii.

Ejus sepulcrum.

Et translatio. grimius Lucensis, Episcopus Assisias, accepta a sacrorum Rituum Congregationi Præfectis Cardinalibus potestate, utrumque corpus in una bene condita theca reponi curavit, eo modo quo prius in prædicta capsula repertum est: nimirum ossa beati Cherubini in parte superiori, adjecta in plumbi lamina supra tabulam, quæ corpus operiebat Joannis, hac inscriptione, & altera simili, mutato dumtaxat nomine, supra tabulam supremam, thecæ operimentum.

Ossa venerabilis servi Dei beati Joannis Bonvisi de Luca, Ordinis Minorum, reperta in hac Ecclesia D. Mariæ Angelorum ante ostium capellæ sancti Francisci, occasione fabricæ anno MDCXXXVIII. *die* XXVI. *Aprilis: ac jussu sacræ Congregationis Rituum ab Illustrissimo & Reverendissimo D. Tegrimio Episcopo Assisiate hac capsula anno* MDCXXXIX. *denuo recondita.*

LIX. Facta est hæc translatio seu nova depositio die VI. Januarii ad eam partem muri sacelli prædicti, quæ respicit ad ostium Cœnobii prope cratem ferream. Reverenter & devote servavit sibi Episcopus brachium dextrum, & aliquot dentes sui concivis Bonvisi, in urbem Lucensem, beati Viri patriam, transmittenda. Ejus vitam scripserunt Seraphinus de Castello discipulus & socius usque ad mortem, Marianus Florentinus, Marcus Ulyssiponensis, Jacobus Oddo Perusinus, omnibus diffusius & posterius Franciscus de Lugnano sermone Italico, stylo non incongruo, nitidis typis Lugdunensibus.

LX. Decesserunt etiam hoc anno in provincia Tusciæ & devoto Cœnobio Scarlini Michael de Massa Maritimæ, Thomæ Florentini, de quo alias diximus, dignus discipulus, velut alter beatus Joannes simplex sanctum Franciscum per omnia imitatus, suum Magistrum Thomam in omnibus secutus. In mortificatione corporis & fervore spiritus omnes condiscipulos superavit. Sepultus est in sanctæ Firmæ Cœnobio in Fratrum cœmeterio. Et in provincia Marchiæ in loco antiquo Pisauri Anastasius Mediolanensis laicus, vir proceræ & pulchræ staturæ, sed anima speciosior. Corpus suum continuis flagellis, jejuniis & vigiliis affligebat, solo pauperculo habitu in æstate & hyeme contentus, discalceatis pedibus super nives & glacies incedebat. Semel in die parum manducabat, reliqua diei parte neque panem ad edendum, neque aquam aut vinum ad bibendum admittebat. Robusti corporis validas vires exercebat in omnibus Cœnobii officinis, nullum Fratrum obsequium prætermittens, sive in culina, sive in triclinio, sive in horto, sive ad ostium, uno eodemque tempore omnia simul frequenter admirabili caritate & sollicitudine exercens officia. Obedientiæ rigidus sectator, & castitatis vigilantissimus custos, Regularis Observantiæ ingentem zelum præferebat. Patientissimus laborum & injuriarum, a colloquiis & conversationibus abhorrens, salutare Dei præstolabatur cum silentio, & interrogatus, ea mansuetudine & suavi eloquio respondebat, ut Angelus Dei videretur.

Marian. cit. Marc. cit. c. 24. Tom. 11. anno. 1447. n. 20. & seqq. B. Michael de Massa. B. Anastasii Mediolanen. virtutes & mors.

LXI. Licet corpus totius diei continuo labore contereret, nihilominus noctu indefesse animam procurabat longa oratione, & passionis Dominicæ animo impressæ devota meditatione. Antequam reliqui Fratres ad matutinum convenirent, in Ecclesiam descendebat, & præmissa oratione in angulo Ecclesiæ, exuto habitu, dum integros septem psalmos Pœnitentiales recitabat, totum corpus aspere cædebat, in fine subjungens: *Hæc paucula verbera cedant in memoriam flagellorum, quæ Dominus meus Jesus Christus*

ſtus præ me pertulit ad columnam. Toto deinde tempore uſque ad auroram in Templo permanebat. Neque vero hominem erga ſe rigidiſſimum, ad carnis mollitiem fallaciter inclinare Satan deſiſtebat, variis eis figuris apparens, variis etiam modis abire compulſus. Præ foribus in mulieris ſpecie blande ignem ab eo petiit, ut colloquenti noxiorem ignem injiceret. Subodorans ille paratas inſidias, celeriter abiit in culinam, ignitoſque carbones utroque palmo abſque ulla læſione perlatos, in ſinum ejus congerere volens, dixit: *Accipe proditor, quem petis ignem, & in malam rem ad tuum illum infernalem deſcende*. Confuſus diſparuit dæmon, & Anaſtaſius eodem manuum geſtatorio, quos tulit, in culinam illæſus retulit carbones. Alio ſimili miraculo ignem in veſtis laciniis incombuſtis portavit, & multa miracula vivens patravit. Sub mortem ſtella fulgentiſſima ſuper locum quo jacebat, apparuit & perſtitit donec animam ab Angelis in cœlum evectam efflavit. Corpus in Eccleſiam delatum, Alexander Piſauri Dominus, depoſito pallio, appoſito ad collum funiculo, pie veneratus & oſculatus eſt, necnon aulici, cives & univerſa populi multitudo. Poſt aliquot annos ejus oſſa ad Cœnobium novum, intra urbis mœnia conſtructum, translata ſunt.

LXII. Obiit etiam hoc anno beata Antonia Florentina, Inſtituti ſanctæ Claræ fœmina piiſſima, honeſtis parentibus orta Florentiæ. In tenera ætate viro tradita, poſt paucos annos eumdem amiſit, filium unum enixa. Nolens ad ſecundas nuptias, quantumvis a parentibus rogaretur, tranſire, decrevit Deo ſervire in Monaſterio ſancti Onufrii, curæ ſanctæ Angelinæ Fulginatis ſubjecto, Tertii Ordinis a ſancto Franciſco Inſtituti. Hic religioſis emicans virtutibus, a Generali Miniſtro anno MCCCCXXX. evocata eſt ad Monaſterium ſanctæ Annæ Fulginatenſe. Hinc poſt annos tres Aquilam, Aprutinorum urbem præcipuam, miſſa eſt, Monaſterium ſanctæ Eliſabethæ in colle Branchonis, per nobilem quemdam civem ſub obedientia Angelinæ conſtructum, gubernatura. Annis quatuordecim quas illa Fulgineo duxit, & Aquilæ ad conſortium admiſit, Sorores prudentiſſime rexit. Ad perfectiorem vitam aſpirans, tractiſque in ſua vota pleriſque ex Sororibus, inſtruente & promovente beato Joanne Capiſtrano, tunc Aquilanis prædicante, obtinuit Monaſterium Corporis Chriſti in loco ſancti Victorini, uti alias diximus, pro Sororibus Dominicanis conſtructum, ſibi dari; introductoque Inſtituto rigoroſo primæ Regulæ ſanctæ Claræ, brevi tempore in immenſum amplificavit Monaſterium. Qui primas religioſiſſimi Monaſterii Moniales ſcire voluerit, conſulat diploma Nicolai V. a nobis in regeſto Tomi undecimi tranſcriptum; quas brevi ſecutæ ſunt nobiles puellæ quatuor Dominorum de Sanguino, Clara neptis Comitis de Campo-baſſo, Eugenia filia Marchionis de Campo-baſſo, & Maria Deophena neptis beati Joannis Capiſtranenſis, quæ Monaſterium tam generis nobilitate, quam virtutum ſplendore illuſtrarunt.

Marian. cit. c. 39. Marc. cit. c. 53. Jacobil. in vita B. Angelinæ c. 14. B. Antonia Florentina.

Tranſira Tertio Inſtituto ad primam Regulam ſanctæ Claræ. *Tom. 11. anno 1447. n. 91.*

In Bulla 9. Nicolai V.

LXIII. Emiſſa in manibus Capiſtrani novi Inſtituti profeſſione, commiſſoque Antoniæ valde reluctanti regimine, cœpit puſillus grex, tota urbe applaudente, creſcere in odorem ſuavitatis. Optimo præibat exemplo Antonia, ante omnia humilitatem ſuis proponens diſcipulis, in vili quoquo miniſterio primum, in honorabilibus locum ſibi vendicans poſtremum. In verbis, factis, inceſſu, veſtibus nihil niſi humile & pauperculum videbatur. Humilitati acceſſit germana virtus patientiæ, per quam conſtantiſſime tulit annorum quindecim graviſſimam infirmitatem, multaſque moleſtias tum inimici occulti, oblectamenta carnis, quæ in conjugio probaverat, impor-

Ejus virtutes.

tunc suggerentis, tum consanguineorum & unici, quem reliquerat in seculo, filii, de rebus domesticis controversias, tum demum Fratrum Observantu m, quorum curæ Capistranus credidit Monasterium, post ejus ab Italia recessum denegatum obsequium. Ut vero Capistranus postremam hanc audivit tribulationem, misit ex Germania, ea qua pollebat Vicarii Generalis auctoritate, Fratres duos Sororum ministerio satis idoneos, Henricum Hungarum, & Ludovicum Dacum, linguam callentes Italicam. Primus post unius anni gratissimum consortium obiit in die sancti Nicolai; secundus eodem die, anno sequenti. Horum religioso exemplo, Capistrani consiliis, Sororum virtute, & constanti desiderio remanendi sub Fratrum regimine, tamdem commoti Observantes, curam omnem in se susceperunt, & fraterne sunt prosecuti.

LXIV. Paupertatis amatrix nihil permisit suis Sororibus superfluum, nihil terrenarum possessionum, neque sibi aliud quidquam præter vestes segmentitias & obsoletas, novas tribuens subditis, attritas suis usibus reservans. Annis septem Abbatissæ functa officio, mira pietate & caritate gubernavit, afflictis solamen, infirmis lenimen, delinquentibus discretam tribuens indulgentiam. Divino amore vehementer accensa, ad Sponsi cœlestis semper aspirabat connubia: hinc illi prolixa oratio, vigiliæ in totam noctem protensæ, & profunda ex imo corde suspiria. Vidit Angela Aquilana super caput ejus in Ecclesia noctu orantis globum igneum, qui totam illuminavit Ecclesiam. Alias viderunt aliæ Sorores a terra toto corpore elevatam, quasi terrenam hanc molem vellet spiritus in cœlestis Sponsi rapere complexus. Meruit jugiter orans, & in choro cœlestia contemplans mysteria, beatissimam Virginem Mariam duabus ex suis subditis dulce blandientem aspicere, aliasque habuit Divinas visiones.

LXV. Consummato tamdem felici vitæ suæ cursu, ingravescente longa, quam diximus, infirmitate, sensit se ad Agni nuptias evocari, convocatisque filiabus, maternam præmisit ad virtutes exhortationem, & sacramentis rite munita, feliciter inter Angelorum concentus, post noctis medium, hora nona, die ultimo Februarii hoc anno, ætatis septuagesimo primo, ad cœlos evolavit. Statim miro modo divulgata morte per urbem, summo mane accurrerunt Cives, magnisque vocibus petierunt, sanctum corpus in Ecclesiam emitti, ut populi satisfieret devotioni. Admirantes Sorores quomodo foris innotuit, quod intus noctu successit, nolentesque contra sui Ordinis consuetudinem corpus extra clausuram temere venerandum exponere, convenerunt cum civibus, ut Episcopi judicio controversia committeretur. Erat tunc urbis Antistes Amicus e Colle Medio S. R. E. Cardinalis, vir pius & prudens, qui populi acquiescens pietati, jussit corpus efferri. Venit ipse veneraturus cum universo clero, nullusque erat venerationis finis; donec expletis solemnibus exequiis per clerum & religiosos celebratis, tamdem non sine labore, comprimente semper populo, Sororibus intra claustra sacrum pignus restitutum est. Ea ipsa nocte qua decessit, Zingarellum, civem Aquilanum, hydropicum, interne motum, ut Antoniæ quam obiisse nesciebat, se meritis commendaret, pristinæ restituit sanitati. Sororem Innocentiam item Aquilanam, fistulis viginti quatuor toto corpore hiantem, ad feretrum in choro repositum procumbentem; Mariam Aquilanam frequenti etiam ulcere graviter olentem, & dolentem sanavit. Infantulum, fratris Honorii Aquilani, Vicarii Observantum provinciæ sancti Bernardini nepotem, & civem quemdam Aquilanum a mortis faucibus, Sororem Ursulam primo a pectoris apostemate, secundo a magna spi-

Moritur.

Magna colitur veneratione.

Ejus miracula.

spiritus afflictione, & mulierem quamdam a fluxu sanguinis liberavit.

LXVI. Reverenter in ligneo loculo collocatum, dum post dies quindecim quamdam Sororem ingens subiit desiderium corpus videndi, capsam reclusit, viditque integrum & illæsum, facie pulchrum & rubicundum; sæpe deinceps thecam aperientes reliquæ Virgines, pulchro lætabantur aspectu, modo candidam, modo rubicundam aspicientes. Missus ab Episcopo Cardinale Magister Stephanus insignis medicus, testimonium perhibuit rarum illud censendum esse miraculum. Nihilominus Episcopus propter nimium Monialium erga eamdem cultum, jussit eam sub terram in aperto cœmeterio sepeliri. Illic jacuit annis multis sub imbre & cœli injuriis, donec fortuito excavata terra, repertum est, arcam computruisse, corpus autem a corruptione mirabiliter conservatum. In alia theca repositum, obtenta Superiorum licentia, Sorores reverenter collocarunt prope Altare interioris Ecclesiæ; ubi in hunc usque diem pulchrum & integrum, albentibus oculis, nigris pupillis, in similitudinem viventis, omnibus admirantibus conspicitur, vestibusque ad libitum nullo negotio spoliatur & induitur. Potiora ejus acta collegit & retulit Hieronyma Tudertina, ex primis filiabus carissima. *Integrum & pulchrum ejus corpus.*

LXVII. Multæ floruerunt in prædicto Monasterio Sorores pietate insignes, ex primis præsertim Antoniæ discipulis; ex quibus seligo paucas, sed potiores. Ludovica Aquilana in oratione assidua, quam Innocentia supradicta in aere hærentem, globo igneo fulgentem, & Bonaventura de Introdoco, de qua inferius, satis familiariter cum beato Ludovico Tolosano, & Antonio Patavino loquentem perspexit. Jacoba Aquilana, quæ inter ceteras virtutes strictissime observandum sibi proposuit silentium, tamdemque obmutuit per annos novem, fingens se factam elinguem, nutibusque & signis Confessario sua peccata humiliter & clare manifestans, nihil interim religiosi muneris prætermittens. Apparuit ei in cella Beata Virgo Maria, filium gestans in ulnis, quem tres Reges adorabant sua munera offerentes, & Jacobæ suo etiam venerata est obsequio. Dulciter colloquentes præ foribus audivit Francisca Assisias, una ex primis illis quatuordecim Antoniæ discipulis, currensque ad Abbatissam & Confessarium, monuit Jacobæ mutæ restitutam loquelam. Vocata in conspectum, & obedientiæ præcepto constricta, ut quibus cum loqueretur, & qualiter linguæ vinculum solutum erat, explicaret, omnia ex ordine narravit. Ea fuit innocentia & sanctitate, ut volucres eam circumdarent, & cantibus exhilalarent. Ex adverso dæmon frequenter insidiatus, semel ei apparuit in magni & terribilis specie serpentis, quem illa animo ultra fœmineum constanti, verberibus excepit, e claustro repulit, cœlesti jubens imperio, ne in posterum auderet sacrum illum locum contaminare. Post mortem ejus vestes languentibus admotæ, salutem contulerunt. Gabriela de Pizzolo, cui in oratione apparuit sanctus Franciscus, necnon Christus crucifixus, cui ex latere sanguis profluebat. Illam amplexus & ad pectus comprimens, dextro lateri vulnus inflixit, ex quo per triennium dum vixit, sanguis emanavit. *Ludovica Aquilana.* *Jacoba Aquilana.* *Gabriela de Pizzolo.*

LXVIII. Sixtus Pontifex memor beneficiorum, quæ a S. Francisco, etiam in tenera ætate susceperat, acceptamque ferens supremam Orbis dignitatem religiosæ sub ejus Instituto disciplinæ, statuit optimo Magistro & munifico benefactori aliquid reddere, per quod gratum se tanto Patri filium demonstraret. Jussit itaque ut dies Natalis S. Patriarchæ per universam Ecclesiam festivus sub ritu duplici coleretur, & colentibus annuas concessit indul- *Marian. cit. c. 44. Dies S. Francisci indicitur festivus. Vide Rodr. tom. 2. qq. reg. q. 18. art. 1.*

gentias, quas Sixtus V. ejusdem Instituti reddidit ampliores. Diploma exscribo.

Ad perpetuam rei memoriam.

Specul. Ord. Min. tract. 2. fol. 51. *PRæclara Sanctorum merita, & grandia virtutum insignia, quibus velut radiantibus in firmamento syderibus sacrosancta illustratur Ecclesia, ac suprà petram stabilita firmissimam, Sanctorum irradiatur splendoribus, & novæ prolis instaurata præsidio, incrementum suscipit & fulgorem, eo frequentius debent universi fideles congrua devotione recolere, venerari, ac digna reminiscentia celebrare solemniter collabentibus seculis. Cum, peccatis facientibus, fidei Catholicæ fervor plurimum tepuisset, decus ille morum, Deoque acceptissimus pauperum Patriarcha Franciscus, ad salvandas animas, ipsius Salvatoris nostri pretioso cruore redemptas, aberrantem fidelium plebem ad salutis opera excitandam erudiendamque, & suo reintegrandam auctori, ordinatione superna destinatus, inter admiranda ipsius opera, Spiritu paraclito inspirante, novam Fratrum Minorum Religionem sacram, ad Dei laudem & gloriam, militantis Ecclesiæ decorem, ac populi Christiani profectum, in agro Dominico, tempore opportuno plantavit, instituit, & supra petram, quæ Christus est, perpetuo stabilivit; ut præcipua virorum insignium sanctimonia, moribus, scientia, atque virtutibus præditorum, fæcunditate & numerositate exuberans, fructuosos palmites ex vite vera produceret, qui Christi vexillum per orbem universum vehere, nomen, quod est supra omne nomen, cunctis gentibus prædicare, salutaribus insuper monitis, exhortationibus & exemplis, diabolica fraude deceptos Deo lucrifacere, & a maligni hostis servitute eripere, studio indefesso contenderent; quemadmodum hæc ipsius inclyti patris germina & vestigiorum eius providi sectatores, benedicente Altissimo, multiplicati in domo Domini, & gratiis perfusi cœlestibus, longe lateque universas nationes mortalium penetrantes, Christi Evangelium, ac veræ fidei documenta cunctis gentibus nunciare, eidem Ecclesiæ antemurale constituere, ac pro virili suo tueri, munire & ampliare non cessant. In hujus igitur solemniis almi Patris, Seraphicique Francisci, quem supremus ille Paterfamilias, pro multiplicato cum talentis sibi creditis innumerabilium animarum lucro, præclarisque virtutibus aliis, corona gloriæ in æterna claritate magnificat, & quasi lucernam in domo Domini positam, summæ devotionis studio censuit a cunctis fidelibus venerari; cupientes, prout operis & officii nostri debitum esse conspicimus, propter miræ sanctitatis excellentiam, virtutum suarum cumulum, exigentiam meritorum, & hanc Religionem sacram, ad extirpandas hæreses, schismaticorum, & infidelium confutandos errores, credentium vero profectum, salubriter institutam, quantum nobis ex alto conceditur, venerationem congruam & honorem adjicere, ac tanto Confessori glorioso pro summis in nos beneficiis, præsertim ab ipsis* S. Francisci in Sixt. IV. miraculum. *cunabulis, cum vitalis spiritus in nostro corpusculo palpitans extingui protinus videretur, ipsius protinus meritis & intercessione, pristinæ restituti fuimus sanitati, cum aliis gratiarum donis & futurorum præsagiis, quæ cordi nostro insident, & memoriæ jugiter retinemus. Tum quia diversis temporibus, aliis in variis nostri corporis morbis, & humanis casibus constituti, præsidio ipsius beati Francisci, qui nos ad sacram Religionem prædictam, quasi data manu pro sua pietate vocavit, & ad hanc usque diem cum hominis utriusque salute, Domino annuente, perduxit, adjuti & liberati extitimus; pro cujus memoria ejus habitum & insignia ad extremum usque diem corde jugiter gestare statuimus, etiam pro iis acceptis beneficiis possibilem nobis gratitudinem*

nem aliquam, suæ quamvis excellentiæ imparem, pro ejus gloria & honore, animarumque salute, sincero & hilari animo exhibere, necnon ipsius festivitatis diem celebrem magisque devotum, & cunctis fidelibus acceptabilem constituere in futurum: de omnipotentis Dei misericordia, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum auctoritate confisi, universis & singulis utriusque sexus Christifidelibus, ubilibet constitutis, vere pœnitentibus & confessis, qui ejusdem gloriosi confessoris Francisci festivitatem hanc, quam deinceps perpetuis futuris temporibus celebrem esse, & ut festum duplex a cunctis Christianis celebrari, ab omnique opere servili abstineri, & sub observantia & præcepto comprehendi volumus, & tenore præsentium decernimus, devote celebraverint annuatim, decem annos & totidem quadragenas de injunctis eis pœnitentiis relaxamus. Verum, quia difficile foret præsentes litteras ad universas mundi partes destinare, volumus etiam & auctoritate Apostolica decernimus, quod earum transumpto, manu publica subscripto, & alicujus Episcopalis curiæ sigillo munito, tamquam præsentibus litteris originalibus firmiter stetur ubique, ac plena ei fides adhibeatur, ac si ipsæ originales litteræ forent exhibitæ vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum &c. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXII. VI. *Nonas Octobris, Pontificatus nostri anno* II.

LXIX. Voluit etiam Sixtus admirandum & singulare illud privilegium sacrorum Christi vulnerum, sancto Francisco impressorum, eidem dumtaxat attribui; non enim certis tunc constabat documentis, inter mortales alium pulchris his notis fuisse condecoratum. Monuerunt Minister Generalis & præcipui Minoritarum Patres, ex superius relato Capitulo Ferrariensi redeuntes, in partibus Ultramontanis in consortium alios admitti, maxime autem sanctam Catarinam Senensem a pictoribus haud dissimilibus Stigmatibus insigniri. Præcepit Pontifex sub rigorosis pœnis ne id fieret, emisso hoc anno gravi diplomate: sed cum aliqui ægrius obedirent, & passim videretur mandati transgressio, tertium ferme post annum, mandatum renovavit, & pœnas aggravavit. Do utriusque diplomatis exemplar. *Vetat Pontifex quemquam præter S. Franciscum cum Stigmatibus depingi.*

Ad perpetuam rei memoriam.

LXX. *Spectat ad Romani Pontificis providentiam sic salubriter providere, quod occasione Sanctarum, quas Apostolica Sedes canonizavit, errores in populo & scandala non oriantur, sed illis sedatis, ipsæ a cunctis Christifidelibus pura fide & devotione venerentur. Sane pro parte dilectorum filiorum Zanetti de Utino Generalis Ministri, & Capituli Generalis Ordinis Fratrum Minorum, in Civitate nostra Ferrariensi præterito festo Pentecostes celebrati, nobis exhibita petitio continebat, quod, licet beatus Franciscus, antequam spiritum cœlo redderet, sacra Stigmata Christi per biennium in suo corpore portaverit, & a multis visa & palpata fuerint, & in sua sancta morte omnibus videre volentibus patuerint, multisque miraculis tam in vita, quam in morte & post mortem claruerunt; tamen non licuit Fratribus sui Ordinis ipsum sanctum Franciscum cum Stigmatibus sacris facere depingi, aut in prædicationibus publicare, donec placuit sanctæ Sedi Apostolicæ ipsa Stigmata approbare, & licentiam ac consensum benigne concedere, sicut per litteras Apostolicas diversorum summorum Pontificum eidem Religioni concessas patet. Nihilominus a paucis annis citra, nonnulli Religiosi quasdam sanctas, & maxime sanctam Catarinam de Senis in Regionibus Ultramontanis & diversis aliis partibus, sine consensu & approbatione dictæ* *Specul. Ord. Min. tract. 1. fol. 32.*

dictæ Sedis, & ut creditur, sine rei veritate, eum Stigmatibus Christi, ad instar beati Francisci depingunt, & in publicis prædicationibus asserunt eamdem sanctam Catarinam a Christo recepisse, & verius quam ipse B. Franciscus, in præjudicium veritatis, & honoris prælibatæ Sedis, ac in derisum multorum populorum. Quare pro parte Ministri Generalis, & Capituli prædictorum Nobis fuit humiliter supplicatum, ut super hoc opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur de præmissis plenariam habentes notitiam, & quod si dicta sancta Catarina Stigmata hujusmodi habuisset, fel. record. Pius Papa II. prædecessor noster, qui eamdem sanctam Catarinam cathalogo Sanctorum adscripsit, & suarum virtutum prærogativas in sua canonizatione luculentissime declaravit, specialem de hoc singulari privilegio fecisset memoriam; hujusmodi supplicationibus inclinati, universis & singulis quorumcumque Ordinum professoribus, & aliis personis utriusque sexus, cujuscumque dignitatis, status, gradus, vel conditionis fuerint, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, in virtute sanctæ obedientiæ, & sub excommunicationis pœna, quam contrafacientes ipso facto incurrant, & a qua per alium, quam per Romanum Pontificem, nisi in mortis articulo dumtaxat, absolui non possint, districtius inhibemus prædicatoribus ut a prædicationibus, & assertionibus hujusmodi deinceps desistant; ac præmissis personis & aliis quibuscumque, ut picturas eum hujusmodi Stigmatibus auferant, & auferri ubilibet faciant, atque procurent infra spatium unius anni a publicatione præsentium: nec liceat alicui eamdem sanctam Catarinam depingi facere cum dictis Stigmatibus, donec eadem Sedes Apostolica hoc approbaverit, & per speciale privilegium Sanctam ipsam cum ipsis Stigmatibus depingi concesserit. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostræ approbationis, confirmationis, suppletionis, ordinationis, constitutionis, concessionis, & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire: si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXII. VIII. *Idus Septembris, Pontificatus nostri anno* 1.

Ad perpetuam rei memoriam.

Ex autographo. LXXI. L*icet dum militans in terris Ecclesia triumphantem in cælis fideli & devoto veneratur affectu, ac virtutes, laudes, præconiaque Sanctorum & Sanctarum Dei dignissimis attollit titulis, & illustrat, devotis quoque precibus & solemni ritu sacrificia laudum offert ad decus & venerationem Civium supernorum, nihil eis accrescat novæ perfectionis & gloriæ, neque eorum perfectæ felicitas nostris operibus firmari possit, minui vel augeri, sed dumtaxat misericors & miserator Dominus per intercessionem meritaque Sanctorum, quos in terris celebritate congrua veneramur, imperfectum nostrum suppleri providerit, ut quod nostris meritis non valemus, eorum suffragiis assequamur: Nihilominus Ecclesia ipsa militans consuevit non permittere aliquem, quantumcumque miraculis clarentem, in terris pro sancto venerari, nisi quem Romanus Pontifex, subsistentibus miraculis in vita & post mortem, prævioque desuper diligenti examine, Sanctorum cathalogo duceret aggregandum, nec illum aliosque Ecclesia ipsa soleat insignibus titulis, aut officiis venerari. Dudum siquidem pro parte Generalis Ministri & dilectorum filiorum Capituli etiam Generalis Ordinis Fratrum Minorum, tunc in Civitate nostra Ferrariensi celebrati, nobis exposito, quod etsi sanctus Franciscus,*

ciscus, dicti Ordinis fundator, per biennium, antequam diem vitæ hujus clauderet extremum, sacra Stigmata Christi ejus corpori a Deo impressa portasset, illaque dicto durante biennio a multis visa & palpata fuissent, tamen non licuerat dicti Ordinis professoribus ipsum gloriosum Sanctum cum hujusmodi Stigmatibus, quibus a Domino nostro Jesu Christo corpus ejus decoratum fuerat, pingi facere, absque Sedis Apostolicæ desuper concessione & licentia speciali: Quodque nonnulli aliquas sanctas Dei, & præsertim S. Catarinam de Senis cum Stigmatibus a Dei filio Domino nostro Jesu Christo ejus corpori impressis, adinstar ejusdem sancti Francisci, nulla desuper Apostolicæ Sedis super hujusmodi Stigmatibus approbatione, nullave licentia obtenta, pingi facerent, & faciebant in Ecclesiis & aliis locis publicis partium diversarum, & præsertim Ultra montes, & in publicis prædicationibus ad populum afferebant sanctam ipsam Stigmata hujusmodi a Christo recepisse, & de illis clarius, quam de præfati sancti Francisci Stigmatibus apparere: Nos tunc attendentes quod felicis recordationis Pius Papa II. prædecessor noster, dum sanctam ipsam Catarinam in Sanctorum Dei cathalogo adscripsit, ejus preclara miracula, laudes, & præconia in processu desuper habito declarata referendo, suis litteris de hujusmodi Stigmatibus nullam mentionem fecerat, quodque si corpus ejusdem Sanctæ talibus signis in seculo visibiliter decoratum fuisset, id in processu & litteris canonizationis ejus nullatenus prætermissum extitisset, universis quorumvis Ordinum professoribus & aliis personis utriusque sexus, cujuscumque dignitatis, gradus vel conditionis forent, in virtute sanctæ obedientiæ & sub excommunicationis pœna, quam ipso facto contrafacientes incurrerent, & a qua ab alio, quam Romano Pontifice, præterquam in mortis articulo, absolvi non possint, districtius inhibuimus, ne præfata sacra Stigmata hujusmodi habuisse in suis prædicationibus & sermonibus ad populum asserere auderent, imo & de picturis hujusmodi præfatæ Sanctæ jam factis Stigmata amoverent & delerent, & deleri facerent ubilibet, atque procurarent infra annum a publicatione dictarum litterarum nostrarum; nec licere voluimus alicui eamdem sanctam Catarinam cum hujusmodi Stigmatibus depingi facere, donec Sedes Apostolica Stigmata hujusmodi approbaret, & per speciale privilegium, quod cum illis depingi posset, concederet, prout in eisdem litteris nostris plenius continetur. Cum autem, sicut postmodum accepimus, nonnulli, litteris & mandatis nostris prædictis non obstantibus, propriis inhærentes affectibus, de jam factis picturis prædictæ Sanctæ, auctoritate dictarum litterarum Stigmata hujusmodi amoveri facere non curaverint, & sanctam ipsam Stigmata ipsa habuisse, adhuc de novo pari modo publice prædicare & asserere, & illam cum ipsis Stigmatibus depingi facere non formident, in contemptum mandatorum hujusmodi & scandalum plurimorum: Nos attendentes, quod Sancti & Sanctæ Dei non nisi veris certisque prærogativarum, gratiarum, privilegiorum laudibus venerandi sunt, atque etiam quod tanti mysterii & Sacramenti nostræ redemptionis preclara & admiranda insignia nemini attribui debeant pro reverentia nostri Salvatoris, nisi cui attribuenda esse, rei evidentia & certitudo facti declaraverit, atque super his opportunum volentes adhibere remedium, & iis, ex quibus in Dei Ecclesia scandala possent verosimiliter exoriri, pro posse obviare, ut tenemur; habita super his cum venerabilibus Fratribus nostris sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus deliberatione, & de eorum consilio & assensu, auctoritate Apostolica, præsentium tenore statuimus & ordinamus, quod nullius Sancti aut Sanctæ, Beati aut Beatæ figura aliqua cum prædictis Stigmatibus, aut quovis modo, quo existimari possit, vel credi illum vel illam hujusmodi Stigma-

Stigmata habuisse, per aliquem depingi possit, nec aliquis in prædicationibus ad populum, vel alias scriptura aut verbo, aliquem Sanctum seu Sanctam, Beatum vel Beatam Stigmata hujusmodi habuisse, asserere vel affirmare præsumat, præfati beati Francisci (quem constat Stigmata a Christo recepisse, tum rei evidentia, tum multorum prædecessorum nostrorum approbatione) figura dumtaxat excepta: mandantes universis Ecclesiarum Prælatis, Presbyteris & Clericis Ordinum quorumcumque tam Mendicantium, quam non Mendicantium professoribus, in quorum Ecclesiis, Oratoriis, & personis aliis etiam secularibus, in quorum domibus & locis præfatis sanctæ Catarinæ de Senis, aut aliquorum aliorum Sanctorum seu Sanctarum, Beatorum seu Beatarum Dei figura & imagines, excepta figura præfati sancti Francisci, cum Stigmatibus hujusmodi depictæ forent, quatenus infra mensem a die, qua in Cathedralibus, vel aliis Ecclesiis locorum eorumdem publicatæ fuerint, teneantur & debeant cum effectu curare, quod de omnibus aliis picturis hujusmodi, exceptis picturis dicti sancti Francisci, penitus & omnino Stigmata ipsa deleantur, & amoveantur; ita ut etiam illorum forma nullatenus videatur in eis; & quod de cetero cum hujusmodi Stigmatibus aliquorum Sanctorum seu aliquarum Sanctarum, Beatorum vel Beatarum Dei imagines & figuræ, excepta figura præfati sancti Francisci, non pingantur: Quodque in eorum Ecclesiis aut plateis, seu locis eorum jurisdictioni subjectis, absque Sedis præfatæ licentia speciali, nullas in prædicationibus ad populum, & sermonibus verbi Dei, disputationibus, vel alias quomodolibet, quod aliquis alius Sanctus, aut aliqua alia Sancta Dei, Beatus vel Beata, Christi Stigmata habuerit, excepto glorioso confessore prædicto Francisco, affirmare præsumat. Et si secus fieri contingat, & omnes hujusmodi litteris & mandato non parere, ex nunc prout ex tunc non solum Ecclesias ipsas, in quibus picturæ hujusmodi cum Stigmatibus reperientur, sed etiam parochialem Ecclesiam, intra cujus parochiæ limites in privatis locis forent, quamdiu ibi erunt, & triduo postquam deletæ fuerint, & etiam Ecclesias in quibus seu quarum plateis permissum fuerit, vel toleratum talia prædicari, vel asseri contra præsentium tenorem in sermonibus ad populum, vel alias ut præfertur, donec prædicantes vel asserentes inibi permanserint, eo ipso Ecclesiastico subjicimus interdicto, quod volumus & mandamus districte observari. Ecclesiarum vero Prælatos, qui in præmissis culpabiles fuerint aut negligentes, vel remissi, ab Ecclesiarum ingressu eo ipso volumus esse suspensos, donec mandatis nostris hujusmodi, quantum in eis est, obtemperari procuraverint cum effectu; inferiores denique, qui in Ecclesiis quas obtinent, aut in quibus beneficiati existunt, præmissa fieri permiserunt, temporales quoque, cujuscumque status, magistratus, gradus, nobilitatis, excellentiæ & conditionis fuerint, qui contra præmissa forsan quocumque modo venire, quidquam attentare præsumpserint, excommunicationis sententiam incurrant, a qua absolvi nequeant, præterquam in mortis articulo constituti, donec quantum in eis est, procuraverint, ut nostris obtemperetur mandatis. Et si sententiam ipsam animo, quod absit, per sex menses sustinuerint indurato, ex tunc decursis mensibus iisdem, Ecclesiastici Ecclesiis ipsis sint, & beneficiis eo ipso privati, illaque aliis libere conferantur; prædicantes vero & asserentes vel facientes contra tenorem præsentium, eo ipso excommunicationis sententiam incurrant, & postquam illam per sex menses sustinuerint, tamquam de hæresis crimine suspecti, ab Ecclesiarum Prælatis & Inquisitoribus hæreticæ pravitatis, prout eorum incumbit officio, ad respondendum super his, coram eis, & qualiter de fide sentiant, compellantur, & puniantur ab eisdem. Et nihilomi-

nus

nus universis Ecclesiarum, ac aliis in Ecclesiastica dignitate ubilibet locorum constitutis personis, quatenus ipsi vel duo aut unus eorum, per se vel alium seu alios, illos ex prædictis, quos censuras & pœnas hujusmodi incurrisse, & loca, quæ interdicto prædicto supposita fore, præmissorum occasione, eis constiterit, censuris & pœnis hujusmodi subjacere declarent, & faciant & mandent illis subjecta publicari, & eosdem excommunicatos ab omnibus arctius evitari, donec mandatis nostris obtemperantes, meruerint ab eadem excommunicationis sententia absolutionis beneficium obtinere, & interdictum hujusmodi relaxari. Contradictores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo: Non obstantibus præmissis ac constitutionibus & ordinationibus, & contrariis quibuscumque, seu si aliquibus communiter vel divisim a Sede prædicta indultum existat, quod interdici, suspendi vel excommunicari, aut aliquibus Ordinibus, quod eorum loca & personæ interdici non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem. Præterea, quia difficile foret præsentes litteras ad singula, in quibus de iis fides forsan facienda foret, loca deferri, eadem Apostolica auctoritate decernimus, quod ipsarum transumpto, publici & authentici Notarii manu scripto, aut alicujus Ecclesiastici Prælati sigillo munito, tamquam præsentibus, si exhiberentur, litteris plena ubique fides adhibeatur, & perinde stetur in omnibus & per omnia, ac si eisdem præsentes litteræ forent exhibitæ & ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ approbationis, confirmationis, suppletionis, ordinationis, constitutionis, concessionis, & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXV. *pridie Nonas Julias, Pontificatus nostri anno* IV.

LXXII. Natæ hinc frequentes turbæ & graves discordiæ inter Minoritas & Prædicatores, illis negantibus sanctam Catarinam manifesta & penetrantia vulnera perpessam, & favorem implorantibus legis Pontificiæ contra pictores stigmata in ejus imaginibus exprimentes: istis vero asserentibus stigmata habuisse, & pictores picturasque stigmatizatæ Virginis ardentius propugnantibus. Ne lites ultra procederent, aut Pontificiæ leges evacuarentur, vocavit Sixtus anno octavo sui Pontificatus Leonardum Perusinum, Ordinis Prædicatorum Generalem Magistrum, ad Comitia sui Ordinis iturum, jussitque ut cum conscriptis Patribus ageret de tollendis in hoc negotio discordiæ feminibus. Ille re prudenter & mature cum suis Patribus discussa, ad tollendam omnem scandali occasionem, statuit sub gravissimis pœnis, ne deinceps sancta Virgo ita depingeretur, neque de ejus stigmatibus quidquam diceretur. Laudavit Pontifex decreti conditores, utque constantes essent observatores, his litteris admonuit.

Magister Gener. Ordinis Prædic. jubet ne S. Catarinæ stigmata asserantur.

Dilecto filio Leonardo de Perusio, sacræ Theologiæ Professori, Ordinis Prædicatorum Generali Magistro.

LXXIII. **D**ilecte fili, *salutem &c. Olim tuæ devotioni commisimus, ut in tui Ordinis Capitulo Generali, quod nuper celebrasti apud Perusiam, in proxime præterito festo Pentecostes, cum Definitoribus, Prioribus, & Patribus dicti Capituli mature & consulte deliberares, quid in facto stigmatum sanctæ Catharinæ de Senis pro tuenda pace inter Ordinem* Se-

Vide Justinian. de imag. S. Catar. §. 6.

Seraphici Francisci, & tuum, foret agendum, suspendens interim omnia pœnalia, quæ in bulla per nos contra quosdam super hoc edita, sub datis Romæ apud sanctum Petrum, anno MCCCCLXXV. VIII. *Kal. Augusti, Pontificatus nostri anno* IV. *contineri dicebantur, quæ quidem bulla incipit:* Licet dum militans in terris. *Tu vero veluti sanctissimæ Sedis Apostolicæ, & salutaris obedientiæ filius, sicut fuit tuus sacratissimus Ordo, in ipso Perusino vestro Capitulo Generali, maturo & longo habito consilio super hac re, nobis exposuisti ex parte tua & omnium Definitorum, qualiter vos statuistis sub gravissimis censuris & pœnis, ne de cetero sancta Catarina cum stigmatibus depingatur, neve de ejus stigmatibus fiat verbum aut sermo, vel prædicatio, ad tollendam omnem scandali occasionem, & hanc ipsam vestram ordinationem tam Generali Ordinis Minorum, quam aliquibus Prioribus ipsius Ordinis ostendistis, quam minime respuerunt. Quare tuam & tui Ordinis obedientiam laudantes & approbantes, hortamur te & tui Ordinis universos Fratres in Domino, vobisque omnibus districtius præcipimus, ut quæ in vestra Capitulo Generali bene & optime ordinastis, observari inviolabiliter studeatis. Nos autem de gratia speciali, omnia pœnialia contenta in dicta bulla supranominata, nunc motu proprio, & ex certa nostra scientia cassamus & revocamus & annullamus, & nolumus quod dicta pœnialia in eo contenta aliquem in aliquo obligent vel astringant: in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die* III. *Octobris anno* MCCCCLXXVIII. *Pontificatus nostri anno* VIII.

Laudatur.

Renovantur constitut. de non affigendis S. Catarinæ stigmatibus.

LXXIV. Suspenderat Sixtus, seu annullavit priorum diplomatum pœnas in gratiam præstitæ in Comitiis observantiæ: sed inde desumpta occasio asserendi suspensas etiam fuisse decretales, & proinde licere ad pristinas assertiones de impressione & expressione stigmatum redire. Displicuit hoc Sixto, & per alias litteras renovavit primarum constitutionum pœnas & præcepta.

Universis & singulis præsentes litteras inspecturis, salutem &c.

Mon. Ord. 2. impress. conc. 271.

Alias per breve nostrum suspendimus usque ad certum tempus tunc expressum censuras & pœnas contentas in bulla plumbea contra pingentes imaginem B. Catarinæ de Senis cum stigmatibus edita: Decernentes tamen, ut, hujusmodi suspensione durante, nemo hujusmodi imaginem cum stigmatibus depingeret, & si quis depinxisset, aboleret. Nuper vero cum acceperimus, multis in locis contra decretum & mandatum nostrum hujusmodi, tales picturas fieri, & a multis allegari & asseri, bullam ipsam propter suspensionem præfatam a nobis revocatam esse, opportunum & necessarium judicamus hujusmodi ausibus obviare, & dubium quod a non recte interpetrantibus opponitur, tollere. Quare præsentium tenore decernimus, statuimus & declaramus, quod bulla prædicta super ipsis stigmatibus edita, ob suspensionem præfatam, ut præfertur, nullatenus revocata censeri debeat, sed in suo esse robore & vigore, acsi hujusmodi suspensio, quam ex nunc expirare decernimus, non emanasset: mandantes sub censuris in ipsa bulla contentis, omnibus ad quos spectat, ne præfatam beatæ Catarinæ imaginem amplius de cetero cum stigmatibus depingant, ac pictas aboleant, præfata suspensione, ac ceteris in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, XIX. *die Octobris* MCCCCLXXX. *Pontificatus nostri anno* X.

LXXV. Sed

LXXV. Sed cum contentiones utriusque Instituti ulterius processissent, nec altercandi finis videretur, varios excogitarunt compooendi modos posteriores Pontifices. Innocentius VIII. prohibuit, circa præterita quidquam innovari, sive ab imaginibus sanctæ Virginis ad illud usque tempus depictis vulnerum notas expungi aut aboleri: oe vero in posterum similes effomareotur, sub censurarum interminatione præcepit. Alexander VI. decrevit ne rubri aut sanguinei coloris stigmata, quibus externa penetrantia, aut cruenta vulnera exprimereotur, sed auratas aut lucidas notas, quibus ioteroi dolores iodicarentur, pictores adjicerent. Demum Clemens VIII. dum acrius inter utriusque Sodalitii viros de hujusmodi picturis conteoderetur, rem totam Cardinalibus, qui sacris ritibus tunc eraot præfecti, examinaodam & decideodam commisit, adhibito decreto, ne quidquam interim innovaretur. Sed cum nihil tunc resolveretur, neque in recognitione Breviarii sub eodem Clemente, cui potissimi interfuerunt Antonianus, Baronius, & Bellarminus, mox clarissimi S. R. E. Cardinales, neque in lectione, quæ vitam beatæ Catarinæ comprendebat, ab Antoniano composita, & a reliquis approbata, ut nono loco in festo beati Petri Martyris legeretur, quidquam de stigmatibus ageretur, neque illam placeret Prædicatoribus, apponi: postremo dum simplicis commemorationis de eadem Virgine ritum, in semiduplicis officii commutari Urbanus VIII. decrevit, lite iterum resuscitata, auditis per multas Cardinalium sacris ritibus Præfectorum sessiones utriusque Religionis Procuratoribus, prolatisque hioc iode multis scripturis, propooente causam Tyberio Cardinale Muto, post multas altercationes, demum istud emanavit decretum.

Varia Pontificum circa hanc controver. decreta. Vide Justinian. citat.

Vide eumd. 4. 8. sub finem & Razzinum tract. de S. Catar.

Vide decret. apud Castellin. de stigmatib. S. Catar. pag. 219.

Lectio hæc habetur in Bibliotheca M.SS. Vallicel. cod. lit. V. fol. 227.

Cum alias sub die XVII. *Martii sacra rituum Congregatio distulisset resolutionem quoad officium proprium sanctæ Catharinæ Senensis, fuit in hac congregatione, referente eodem Illustrissimo Cardinale Muto, resolutum, quod lectiones sint conficiendæ juxta historiam narratam a sancto Antonino. Facto tamen verbo cum Sanctissimo. Qui Sanctissimus annuit, dummodo non fiat aliqua mentio de stigmatibus. Die* XI. *Junii* MDCXXIX.

Joan. Baptista Card. Detus.

Locus ✝ Sigilli.

Fr. Fulv. Benignus Secretarius.

LXXVI. Inhærentes itaque decreto & Actis beatæ Virginis fideliter conscriptis a Raymundo Capuano, & fratre Thoma, qui confessiones illius excipiebant, a Stephano, qui ante Carthusiæ ingressum, ejus inhærebat obsequiis, & præsertim a sancto Antonioo, qui horum narrationes exscripsit, Domioi Cardinales officii lectiones componi jusserunt, & his verbis arcanum hoc acceptorum vulnerum fidelibus proponi, & in uoiversa Ecclesia legi, Apostolica præcedente approbatione, decreverunt.

LECTIO V.

CUm Pisis immoraretur (sancta Catarina) die Dominico, refecta cibo cælesti, & in extasim rapta, vidit Dominum crucifixum magno cum lumine advenientem, & ex ejus vulnerum cicatricibus quinque radios ad quinque loca sui corporis descendentes: ideoque mysterium advertens, Dominum precata, ne cicatrices apparerent, continuo radii colorem sanguineum mutaverunt in splendidum, & in formam puræ lucis pervenerunt ad manus, pe-

pedes, & cor ejus; ac tantus erat dolor, quem sensibiliter patiebatur, ut nisi Deus minuisset, brevi se crederet morituram. Hanc itaque gratiam amantissimus Dominus nova gratia cumulavit, ut sentiret dolorem illapsa vi vulnerum, & cruenta signa non apparerent. Quod ita contingisse, cum Dei famula confessario suo Raymundo retulisset, ut oculis etiam repræsentaretur, radios in imaginibus beatæ Catarinæ ad dicta quinque loca pertingentes, pia fidelium cura pictis coloribus expressit.

An S. Catarinæ stigmata aliquando visibilia.

Lombardel. 1. par. summar. de stigmat. S. Catar. c. 10. par. 2. c. 1. & 2. & c. 13. Castellin. cit. c. 2. in respons. 4. ad 1. object.

LXXVII. Paucis his verbis & breviusculo compendio totius mysterii seriem comprehendi, & utrumque molestæ atque importunæ controversiæ membrum explicari Cardinales voluerunt; vulnera scilicet interius accepisse, uti ipsa prius rogaverat, ne scilicet cicatrices apparèrent, & propterea quinos illos radios imaginibus apponi, ut pictis coloribus oculis etiam repræsentaretur mysterium, quod oculos latebat. Valde itaque admiror, Gregorium Lombardellum recentem scriptorem in tractatu de his stigmatibus Senis edito anno MDXCI. dixisse stigmata hæc per miraculum invisibilia fuisse dum viveret, in seipsis tamen fuisse realiter penetrantia, & in morte visa ab universis: Et Lucam Castellinum in appendice generali de stigmatibus sanctæ Catarinæ (quem improprie absque ulla cum illo opere connexione attexuit, & cum legentis fastidio inseruit libro de inquisitione miraculorum in Sanctorum Martyrum canonizatione) asseruisse, visibilia hæc stigmata fuisse annis octo ante mortem. Unde quæso post integra secula prodeunt asserta ista peregrina? a quo ista exscripserunt? a quo hæc oracula perceperunt? Toties circa hæc stigmata acriter decertatum est, undequaque valida & invalida conquisita assertionum adminicula, nullus tamen ista attigit, nullus in suæ causæ patrocinium argumenta hæc adduxit, per quæ facile conficeretur, & posse & debere imagines cum stigmatibus depingi: si enim probaretur, patentia & penetrantia fuisse, licet per miraculum invisibilia, nihil sane prohiberet quin ea in corpore ejus repræsentarentur, quæ vere eidem patenter fuerint impressa. Sed dum nullus ex antiquis scriptoribus, maxime ex testibus oculatis, & sacræ Virginis consortibus, tale quid vel a longe insinuavit, sequitur ut longissima post tempora hæc asserentes vere aberrarint.

Castellin. cit. c. 1. n. 12.

LXXVIII. Quod etiam Castellinus adjunxit de pede Venetiis stigmatizato, & manu Romæ perforata, æque sunt dubia vel obscuriora. Postremo hoc seculo ista spargi cœperunt; neque enim priscis temporibus quidquam de hujusmodi reliquiis insonuit, neque est aut fuit quisquam qui referat unde venerunt, quando vel per quos a corpore abscissæ, quo loco hucusque custoditæ, per quem pes Venetias translatus, aut manus Monialibus sancti Sixti Romæ contradita. Triduo jacuit sanctissima Virgo in templo sanctæ Mariæ supra Minervam insepulta, diligenter tamen custodita, & intra cancellos ferreos sacelli sancti Dominici deposita, ne injuriam pateretur. Neque Raymundus, neque Thomas, neque Stephanus, neque Lypomanus, Surius, aut Antoninus, potissimi vitæ scriptores, quorum aliqui minutissimas quasque mortis, funeris & translationis circumstantias adnotarunt, de abscissis his membris quidquam attigerunt; neque alioquin expediebat tunc mutilari corpus, donec amplius ad inquisitionem miraculorum & operum ejus ex auctoritate procederetur, & cultus Apostolico decerneretur judicio. In translatione autem certissimum est, non fuisse isthæc rescissa: narrat enim sanctus Antoninus, qui tunc Prioris fungebatur officio, corpus fuisse in cineres redactum, a quo non poterant tunc præscindi manus aut planta, quæ in carne excrescente repræsentarent vel conservarent no-

notas aut vulnera penetrantia. Verba ejus sunt: *Post honorificam ejus sepulturam in Conventu præfato sanctæ Mariæ super Minervam, me tunc in dicto Conventu existente Priore, translatum est corpus dictæ Virginis circa annum Domini* MCCCCXXX. *in eadem Ecclesia ad locum eminentiorem, in capella juxta minorem capellam existente, & collocatum in sepulcro marmoreo, quod incineratum erat, ossibus remanentibus. Nec incineratio ipsa arguit minorationem sanctitatis ejus, cum & corpora Apostolorum, quibus nullos Sanctos credimus in merito & premio excellentiores, incinerata inveniantur. Præservatio autem integritatis cadaveris accidere potest aliquando naturaliter, ut ex siccitate complexionis talis personæ defunctæ, vel influxu cœlesti, vel ex qualitate loci semoti ab humectatione, vel ab aromatibus præservantibus a corruptione in eo compositis, aliquando vero & communius ex speciali privilegio illi concesso Divinæ virtutis conservantis illud. Nec est rationem assignare cur magis istud, quam illud Deus voluerit præservare, nisi voluntatem suam.* Huic deferendum est auctori, quippe pio, in Virginem devoto, sancto, tum præsenti, ad quem ex officio prælaturæ, quam gerebat, omnia spectabat observare, uti etiam de facto observavit. Porro neque ille, neque alius quisquam animadvertit, aut posteros monuit quidquam purissimo corpusculo deesse, aut aliquando fuisse obtruncatum. Anton. 3. p. tit. 23. c. 14. §. 19. in fine.

LXXIX. Totius hujus controversiæ seriem ita placuit serio, productis Apostolicis monumentis, enarrare, quibusque gradibus tamdem ad finem pervenerit, explicare, & noviusculas has, peregrinasque Lombardelli & Castellini assertiones explodere, ne fortasse speciosis his figmentis aditus iterum aperiatur ad nova jacienda semina discordiæ. Stabilitum est a supremis Judicibus dolores aut cruciatus fuisse internos; atque his explicandis pia cura fidelium radios in imaginibus adhibitos, quod Franciscanis certe ingratum esse non debet, dum sufficienter utrique parti prudentissima hac determinatione satisfactum est. Ante plures annos Vincentius Justinianus Antistius, Ordinis Prædicatorum, vir sane doctus, in tractatu, quem de hac controversia erudite, sed non sine aculeo composuit, istum componendæ acerbissimæ litis modum his verbis proposuit: *Verum ad omnes contentiones sopiendas & controversiam ex æquo & bono finiendam, utrique parti optime consultum erit, si sanctæ Virginis Catarinæ imagines (nam de aliis, qui manifesta vulnera habuerunt, nil dico) quando non solo atramento, sed coloribus variis posthac formabuntur, non sanguineis, sed aureis, aut fulgidis, & quasi radiantibus notis effingantur, quod aliqui Pontifices Maximi, ut est apud Razium, & si non jusserint, vehementer probarunt. Idque etiam placuisse suo beato Joanni Miconi, hujus nostri Valentini cœnobii monacho, beatique Ludovici Bertrandi (cujus memoriam propediem ritu solemni consecrandam speramus) Magistro, in aureolo quodam opusculo, quod de iisdem iconibus ad Patrem Sangenesium Carthusianum anno* MDLII. *scripsit.* Hoc prudenti rerum temperamento satis provisum & paci & tranquillitati: si modo etiam consilium & deprecatio admittatur Guillelmi Pepini, ejusdem Instituti nobilis concionatoris. Postquam enim multis docuit cicatrices fuisse internas, sed in imaginibus depingi, *Ut per visibilia deveniamus in notitiam invisibilium, & per externa in notitiam internorum*, in fine subjungit: *Rogo ergo Confratres meos Prædicatores, quoties contigerit illos prædicare de hac materia, sobrie loquantur, utpote dicendo cicatrices divæ Catarinæ exterius non apparuisse.* Ita fiet ut sacrosancto supremi Senatus consulto, & Pontificia sanctione honorifice in facie Ecclesiæ pro utraque parte decisa controversia, viri religiosi asperulas turbas missas facient, & a molesto diuturnoque cessabunt litigio.

Antist. cit. §. 8. ante finem.

Pepin. serm. de B. Catar.

LXXX. De-

Moritur Cardin. Bessarion, Ord. Protector. Substituitur Petrus Riarius.

LXXX. Decessit hoc anno xiv. Kalend. Decembris, Bessarion Cardinalis Episcopus Tusculanus, demum sacri Collegii Decanus, Ordinis Minorum per multos annos solertissimus Protector. Substitutus est Petrus Riarius Pontificis Nepos, Cardinalis sancti Sixti, Observantibus parum propitius, sed paulo post, uti dicemus, sublatus est.

Fr. Petrus Episc. Senogalliæ. Tarvisii, & Mimaten. Fr. Rich. Waterforden. Fr. Thom. Lesinen. Fr. Joan. Sapien. Fr. Petr. Helenopolitan. Fr. Franc. Viterbien. * Al. de Scallenibus. Fr. Gabr. Transilvan. Fr. Hieron. de Signis. Fr. Ferdin. de S. Martino. Fr. Conradus. Fr. Marcus Oliverius.

LXXXI. Ille idem Pontificis Nepos frater Petrus Cardinalis, anno præcedenti creatus Episcopus Tarvisinus, hoc anno ad Senogalliensem Ecclesiam in Italia, & Mimatensem in Gallia promotus est. Ad Waterfordiensem & Lismorensem in Hibernia, sub Archiep. Cassélen. frater Richardus Martini, sacræ Theologiæ professor, per obitum Roberti, vii. Idus Martii. Ad Lesinen. in regno Neapolitano, per annos multos Beneventanæ unitam, frater Thomas de Bitonto, in sacra Theologia Baccalaureus, vii. Idus Julii. Ad Sapien. in partibus infidelium, longo tempore vacantem, frater Joannes Martini Lusitanus, sacræ Theologiæ Msgister, xvi. Kalend. Augusti. Exercebat Pontificalia in diœcesi Ulyssiponensi. Ad Helenopolitanam in Bythinia, sub Archiepisc. Nicomediensi, frater Petrus sacræ Theologiæ Magister, qui actu legebat in Universitate Pictaviensi, xv. Kalend. Augusti. Ad Viterbiensem, sub Pontifice Romano, frater Franciscus Maria de Vicecomitibus & de Stellonibus * Mediolanensis, per mortem Petri, xxx. Septembris. Umbriam sub Sixto IV. gubernavit. Multa contulit Conventui sancti Francisci de Vetralla, & Ecclesiæ Cathedrali, in qua sacellum ædificavit. Construxit etiam in ingressu palatii Episcopalis quasdam cameras, & fontem destructum restituit. Obiit anno mccccxcii. Ad Transilvanam in Hungaria, sub Archiepisc. Colocen. frater Gabriel Veronensis, vir doctus & nobilis, in Germania non semel Observantum Præfectus, Joannis Capistrani socius, postea S. R. E. Cardinalis, per obitum Nicolai, xv. Kalend. Januarii. Ad Massanam in Etruria, frater Bartholomæus Roboreus Sixti ex fratre Raphaele nepos, Julii II. frater, die xvii. Aprilis. Anno sequenti translatus est ad Ferrariensem. His addo viros doctos, qui hoc anno florebant, & quorum memoriam reperio in regesto Pontificio. Hieronymum de Signis sacræ Theologiæ professorem, Vicarium Generalem Ordinis in regno Sardiniæ, a Pontifice Abbatia beatæ Mariæ de Paulis, Ordinis Cistercien. Turritana, donatum. Ferdinandum de sancto Martino sacræ Theologiæ professorem publicum in Universitate Vallisoletana, Palentinæ tunc diœcesis, cui conceditur ut salarium cathedræ, quam per annos triginta rexerat, posset deinceps recipere, & in suos usus convertere. Fratrem Conradum Seber, de Semer, de Majori, sacræ Theologiæ Magistrum, Friderici Imperatoris sacellanum. Marcum Oliverium, alias Sellardum Pontificis item sacellanum.

Convent. S. Petri Montis aurei Romæ.

LXXXII. Multa ubique hoc anno ædificata vel restituta vel reformata Cœnobia. Romæ insigne illud est quod in regione Trans-tyberina in Janiculi latere Urbi supereminet, & a sancto Petro *Montis aurei* nuncupatur: Erat olim Monasterium Monialium Ordinis sancti Benedicti, sed tunc incultum & derelictum, cum Sixtus Pontifex illud cum omnibus pertinentiis hoc anno beato Amadeo Hispano, sibi carissimo, & sociis concessit: *Sacræ Religionis zelus*. xiv. Kalend. Julii. Sed cum nono post hæc anno Fratres domus sancti Clementis de Urbe, Ordinis sancti Ambrosii ad Nemus, illud instanter reposcerent, dicentes olim spectasse ad Monasterium sancti Pancratii, Ordinis Cisterciensis, quod suo sancti Clementis fuerat unitum; Pontifex alio diplomate concessionem revalidavit, adjungens insuper hortos & vineas circumadjacentes, assentiente Dominico, Ecclesiæ sancti Clemen-

men-

mentis Cardinali tutelari: *Ex injuncto nobis desuper*. VII. Idus Maii. Prædicti Amadei precibus annuentes Ferdinandus & Elisabetha Reges Catholici, spe masculinæ prolis assequendæ, pulchrum illic ædificarunt Templum, sacellis multis, egregiisque picturis exornatum, & commodum adjunxerunt Cœnobium, quod insixa in Templi testitudine, & singulis sacellis, atque in omnibus ferme Cœnobii officinis, opere concamerato fabricatis, eorum insignia testantur.

In Ecclesia jacent multi Cardinales & viri Principes: aliquorum epitaphia, ne cum aliis temporis injuria excidant, hic duximus exscribenda.

In Choro a latere dextro.

Jesu Christi Resurrectionis & salutis auctori. Roberto Nobili Politiano, S. R. E. Diac. Cardinali, qui XIII. *annos natus ob egregiam virtutis indolem ob Julio III. Pont. Max. ejus magno avunculo Patribus universis adproban. in ampliss. collegium cooptatus, ardentissimo eum esset Religionis & litterarum studio, semestri tabe summa patientia confectus, dum se jucundiss. mortem sentire affirmaret, suosque extremo spiritu mirifice consolaretur, in cælestem vitam, quam assidue meditabatur, commigravit* XVI. *Kal. Febr.* M. D. LXI. *Vixit ann.* XVII. M. IV. D. XII. H. XVI. *Vincentius Pater filio opt. ac dulciss. F.* Epitaphiū Card. Roberti Nobilis.

In medio Pavimenti Chori.

M. DC. XX. DOMINICI CARD. TUSCHI OSSA. Card. Tusch.

In Sacello magno prope Altare Majus.

D. O. M. Antonio Fabiani F. de Monte S. R. E. Episc. Card. Portuen. qui ob singularem Cæs. & Pont. Jur. peritiam Urbanis fere omnibus. Id. Magistratibus, Innocentio VIII. Alex. VI. & Julio II. Pontificib. Max. sanctiss. gestis ab eodem Julio per omnes dignitatis gradus in Cardinal. Ordinem adscitus est, multisque inde Reipub. munerib. domi forisque præfectus, ac in Umbria semel Leonis X. & Clem. VII. in Urbe iterum Legatus, eam semper præ se integritatem, prudentiam, pietatem tulit, ut Romana & Catholica Ecclesia non jam fratrem ac membrum nobiliss. sed caput ipsum & patrem ejus morte amisisse visa est. Vixit ann. LXXII. *e vita excessit an. Ch.* M. D. XXXIII. *Julius Pont. Max. patruo chariss. ac de se & Balduino fratre suo opt. mer. F.* Antonii Cardin. de Monte.

Ibidem.

Joannes Riccius Politianus S. R. E. presb. Card. S. Vitalis, memor officii sui sacellum hoc Deo dicatum, quo moneantur omnes inter humana negotia antiquiss. Dei cur. habend. poni cur. an. sal. M. D. LXIII. Joan. Cardinal. Ricci.

Ibidem.

D. O. M. Fulvius Corneus Episc. Portuen. Card. Perusinus, sacellum hoc ab Antonio Card. de Monte erectum, & a Julio III. Pont. Max. avunculo suo ornamentis altari subministrandis, duobusque anniversariis pro sua & ejusdem Antonii de Monte anima celebrandis locupletavit. Obiit die II. *Martii* M. D. LXXXIII. *ætatis suæ an.* LXVI. Fulvii Cardinal. Cornei.

In

In Templi pavimento prope facellum sancti Sepulcri.

Principis Onelli. D.O.M. HVGONIS MAGNI ONELLI PRINCIPIS, COMITIS TYRONIÆ OSSA.

Ibidem e regione Altaris Majoris.

Hugonis filii. *D. O. M. Hugoni Baroni de Donganan, Hugonis Magni Onelli Principis, & Comitis Tyroniæ primogenito, Patrem, & Rodericum Comitem Tirconelliæ avunculum pro fide Catholica quam multos annos contra hæreticos in Hibernia fortiter defenderant, relictis statibus suis, sponte exulantes ad communem Catholicorum asylum, urbem Romam pro sua singulari in Deum & parentes pietate secuto, cujus immatura mors spem de eo restaurandæ aliquando in illis partibus Catholicæ Religionis, ob ejus insignes animi & corporis dotes ab omnibus conceptam abstulit, ac dicto Roderico avunculo fato simili absumpto conjunxit. Occidit tam suis, quam toti curiæ flebilis,* IX. *Kal. Oct.* M.D.C.IX. *ætatis suæ* XXIV.

Ibidem.

Principis Odonalliæ. *D. O. M. Roderico Principi Odonalliæ, Comiti Tyrconalliæ in Hybernia, qui pro Religione Catholica gravissimis defunctus periculis in sago pariter & toga constantissimus cultor & defensor Apostol. Rom. fidei pro qua tuenda & conservanda, e patria profectus, lustratis in Italia, Gallia, Belgio præcipuis Sanctorum monumentis, atque ibidem Principum Christianorum singulari amore & honore, sanctiss. etiam P. ac D. Pauli PP. V. paterno affectu susceptus in maximis Catholicorum votis de felici ejus reditu summum dolorem attulit suis & mœrorem omnibus in hac urbe ordinib. immatura morte, quam obiit* III. *Kalend. Sextiles an. sal.* M. D. CVIII. *ætatis vero an.* XXX. *Quem mox secutus eodem tramite, ut eadem cum eo beatitate frueretur, Calfurnius* Calfurnii Fratris. *frater, periculorum & exilii socius, in summa spe & expectatione bonorum de ejus nobilitate animi, quam virtus & optima indoles exornavit, sui reliquit desiderium, & mœstitiam conexualibus* XVIII. *Kalend. Octob. proxime sequentis, anno ætatis* XXV. *utrumque antecessit ætate & fati ordine frater primogenitus, Hugo Princeps, quem pie & catholice pro fide & patria cogitantem Philippus III. Hispaniarum Rex & vivum benevole amplexus, & in viridi ætate mortuum, honorifice funerandum curavit Vallisoleti in Hispania* IV. *Id. Septemb. an. sal.* M.D.C.II.

Hic crucifixus S. Petrus. LXXXIII. In Cœnobii aditu conspicitur locus, in quo sanctus Petrus Apostolorum Princeps cruci fuerat affixus. Pulcherrime gloriosi Martyrii memoriam restituerunt Reges Hispani, constructo super crucifixionis locum nobili facello, figura rotundo, fenestris octo duplici ordine dispositis, multiplici colore variegatis, luminoso. Portas habet tres, ad quas per gradus quinque in orbem ductos, e pavimento ascenditur. Ab hac statione consurgunt columnæ sexdecim in gyrum dispositæ, & ab opere semotæ, quæ projecturam sustinent ædificii, in modum coronæ columellis distinctam. Totum opus desinit in Tholum plumbeis laminis coopertum, atqui hujus fastigium regia insignia Pario incisa lapidi coronant. Ad Tholi fimbrias ea parte, quæ aream extimam respicit, hæc verba marmori insculpta leguntur: *Apo-*

Apostolorum Principi Philippus III. Hisp. Rex tholum hujusce facelli vetustate collabentem, diligentia ornatissimi viri Joannis Fernandez Pacheco, Marchionis Villenæ, piam operis aviti memoriam hæreditaria Religione renovavit. Anno M D. C. V.

LXXXIV. Subtus illud facellum aliud angustius in veneratione habetur, crustis marmoreis, variique lapidis, & emblematis deurati, gypsi egregia variaque commixtione ante paucos annos distinctum. Illuc a tergo superioris facelli per gradus tredecim descenditur. Aram habet Pontificum, præsertim Pauli III., pro animabus, quæ purgantur, liberandis, privilegio commendatam, a prædictis Regibus constructam, crate ferrea deaurata munitam, hisque vetustæ incisionis characteribus a fronte in tabula marmorea obsignatam.

Apostolorum Principis martyrio sacrum Ferdinadus Hisp. Rex & Elisabetha Regina Catholici, post erectam ab eis ædem poss. An. salutis Christianæ M. D. II.

LXXXV. Ad cornu dextrum media conspicitur columna, ad quam ligatum & flagellatum narrant Apostolum. In pavimento medio magnum est foramen ferreis clathris contectum, cui infixam obversam Petri crucem enarrant. In fornicis circuitu ad recentis ornamenti memoriam hæc verba leguntur. *Ad honrem & gloriam martyrii Principis Apostolorum, anno* M.D.C.XXVIII. Etsi vero hoc in loco Apostolorum Principem martyrio affectum præ reliquis scribat, & probet Cardinalis Baronius; fuit tamen aliquis, qui ad eam Vaticani partem, in qua maxima totius Europæ Basilica in Apostoli honorem constructa est, & prope locum in quo jacet, passum affirmet. At leviores sunt ejus conjecturæ, quam quæ viros doctos a communi, peritisque viris probata opinione possint removere. Baron. Tom. 1. ann. 69.

LXXXVI. Præ foribus Templi & Cœnobii amplissima in quadrum protensa est area, in cujus meditullio amœnus fons copiosum aquarum aggerem altissimum ejaculatur. Ex hoc loco ab utroque latere jucundo flexu, & molli descensu arboribus consito, muris utrinque distincto, ad montis radices pervenitur, atque hinc in urbicam plateam per latissimam scalam affabre constructam, nobile opus Philippi III. pii Hispaniarum Regis, qui totum montis ascensum sinuosis semitis emollivit, multis facellis, variisque decoravit picturis, & magnam molem supereminentis areæ fortissimo aggere, distributis erismis & latissimis pilis muros fulcientibus veluti in aere suspendit. In medio semitæ, quæ montem circumdat, ad dexteram ascendentis in aggeris fronte, hæc habetur inscriptio, magnæ tabulæ marmoreæ incisa.

Philippus III. Hispaniarum Rex eximiam majorum suorum munificentiam ac pietatem, & Oratoris sui, viri præclarissimi, Joannis Fernandez Pacheco, Marchionis Villenæ diligentia usus, Apostolorum Principis in Aureo Monte memoriæ, cui Majores Catholici Reges Templum hoc, Cœnobiumque posuerant, viam Regio sumptu communivit, aream ad libellam æquavit, aggerem ad sustinendam amplitudinem operis extruxit, Monimentum avitæ Religionis ornavit. M. DC. V.

LXXXVII. Scalas etiam duplicis ascensus ab area ad Templi januam Regiis sumptibus prædictus posuit Orator, in quarum fronte ita legitur: *Philippus III. Hispaniarum Rex.* Suis vero expensis a latere dextro Tem-

pli cubicula quatuor construxit, atque e tertio prospectum in Ecclesiam aperuit, quo frequenter convenerat, ut mentem per gravissimas curas distractam, ad pietatem revocaret. His adjunxit pulchrum deambulacrum, ex quo per magnas fenestras quatuor in aream prospicitur, latissimi campi, amoeni colles, subterlabens fluvius, & quota quantaque est, speciosissima Civitas Romana, jucundo, gratoque obtutu conspiciuntur.

Ann. 1482. LXXXVIII. Vixerunt in hoc Coenobio Viri piissimi, Amadeus supradictus, ibique suam scripsit Apocalypsim, de qua dicemus infra opportunius, & in choro lapis est marmoreus quadrangularis, quo denotatur his verbis insculptis: *Hic orabat beatus Amadeus*, locus, in quo assidue coram sanctissimo Eucharistiae sacramento ad Deum preces effundebat. Angelus del Pas Catalanus Perpinianensis, vir aeque doctus & pius, qui sub Sixto V. ejusque successoribus sanctissime illic vixit, & doctissimos scripsit in Evangelia commentarios: ex quibus nos edidimus tria volumina, alia multa ejusdem edituri opera, si per tempus licuerit, & juverint gentiles, quorum nunc est miserrima conditio, sub Hispanorum & Gallorum armis Provincia infeliciter attrita. Obiit anno M.D.XC.VI. die XXIII. Augusti. Jacet in nobili sepulcro marmoreo a terra elevato ad cornu dextrum Altaris majoris, Bartholomaeus a Saluthio, vir admirandae vitae & doctrinae, spiritu praedictionis illustris. Habitabat cum socio solitarius in quadam capsula, Eremitorii instar, in collis jugulo a Fratrum consortio separatus. Transiit ex hac vita in Conventu sancti Francisci Trans-tyberim die XV. Novembris, anno M.DC.XVII. & Innocentius a Clusis Siculus Laicus, propter vitae candorem, & multiplicem virtutum splendorem in summa veneratione habitus a Romanis. Decessit anno M.DC.XXXI. die XV. Decembris, concurrente universa Urbe in odorem sanctitatis, ut defunctum vivo pulchriorem tangerent, oscularentur, venerarentur. Ad interiora claustri reducti corporis, ne a tanta multitudine irruente injuriam pateretur, annuente Urbano VIII. Pontifice, custodes se exhibuerunt piissimae & nobilissimae foeminae Constantia Barbarina, fratria Pontificis, & Anna Columnensis Praefecti Urbis, Pontificii Nepotis conthoralis, penes quas facultas erat alias heroinas admittendi. Jacebat in choro, sepulchro concamerato; inde translatus est ad Templum sancti Francisci Trans-Tyberim. Vixit hic per aliquot annos vir doctus Joannes a Carthagena, scripsitque suos homiliarum libros, ab omnibus cum applausu receptos. Illic etiam ego hoc Annalium opus inchoavi, per annos ibidem sex commoratus; inde, etsi aegre, solitudinis quiete dimissa, digressus anno M.DC.XXV. ad jacienda stabiliendaque fundamenta hujus Collegii Religiosis adolescentibus meae gentis & Instituti educandis.

Fr. Angelus del Pas. — Fr. Bartholom. a Saluthio. — Fr. Innocentius a Clusis.

LXXXIX. Illic etiam sanctus Ignatius e Loyola, Societatis Jesu conditor illustris, ante stabilitam Sodalitatem, suam expiabat conscientiam, a confessionibus, & Divinae voluntati interpretandae usus fratre Theodosio, quem Bidermanus Theophylum nuncupat, egregieque sanctum affirmat. Huic definiendam commisit controversiam, religioso conscientiae metu cum suis sociis initam, dum collatam ab Electoribus Primatus dignitatem verebatur accipere. Rem ita narrat gravis diligensque vitae scriptor Maffejus: *Post multam denique altercationem aegre Ignatius tenuit, ut amplius in tertium diem obsecratione protracta, rursus in suffragium iretur, quo die cum idem prorsus omnium consensus extaret, neque jam locus tergiversationi videretur esse, tum Ignatius:* Quandoquidem vos in me potissimum eligendo perstatis, *inquit*, ego autem meae conscius infirmitatis, vestro judicio salva Religione assentiri nequeo; reliquum est, ut hujusce controversiae arbitrum

S. Ignatius Cantaber hic docetur Dei parere voluntati. *Biderm. lib. 1. vita S. Ignatii cap. 16.*

Maff. lib. 2. vita S. Ignat. cap. 13.

trum deligamus eum, qui mihi a confessionibus est, quoque, ut scitis, utor Divinæ voluntatis interprete (*is erat ante conditam Societatem frater quidam Theodosius ex Ordine Minorum, Cœnobii, quod a sancti Petri in Monte Aureo, qui fuit olim Janniculus, appellatur.*) *Quod, ne frustra diutius tenderent Patres, eo facilius concessere, quod minime dubitabant, quin ipsorum suffragii prærogativam ille quoque sua sententia comprobaturus esset; neque eos fefellit opinio. Cum enim rem totam ad eum detulisset Ignatius, imbecillitatem suam corporis animique commemorans, dein etiam atque etiam obtestans, ut se tanto onere levatum vellet; ille cognita re, tantum abfuit ut precibus Ignatii cederet, ut etiam objurgaverit hominem, quod tam explorata Divina voluntate, Spiritui sancto diutius restitisset, & simul, ne dissimulationi esset locus, ultro adiit Patres, ac de suo responso certiores fecit. Quibus rebus denique victus Ignatius, omni spe in uno Deo rei bene gerendæ reposita, dedit manus.*

XC. Loci situs amœnissimus est, aer saluberrimus, prospectus, uti dictum est, jucundissimus, latifundium amplissimum; undique enim qua totus usquequaque Collis ab Aurelii porta usque ad radices montis porrigitur, in Fratrum cessit potestatem. Pingues habent hortos, consita viridaria, referta pomaria, opaca nemora, aquarum abundantiam, irriguum superius & inferius, ita dispositis canalibus, ut per montis jugum, declivia, & fimbrias irriguæ ducantur. Abunde hic hauriunt quidquid ad rem olitoriam attinet, & fructuum gratissimam varietatem. Commorantur hic Fratres strictioris Observantiæ sexaginta. Sub Pio V. transiit locus ab Amadei sectatoribus ad Observantes provinciæ Romanæ. A Dominica Passionis usque ad Octavam Resurrectionis, magna illuc confluit populi multitudo, indulgentiam lucratura singulis diebus plenariam, a Paulo III. concessam. *Gonz. in Provin. Rom. Conv. 2.*

XCI. In Umbria ad trecentos passus ab urbe Interamnensi, in loco quodam accliviori Cœnobium est sanctæ Mariæ de Gratiis, ita cognominatæ a beneficiorum frequentia ad conspectum devotissimæ imaginis, quæ ibidem magna colitur veneratione, receptorum. Construendi facultatem hoc anno a Sixto obtinuerunt Vicarius & Fratres provinciæ sancti Francisci, exponentes Pontifici, domum beatæ Mariæ Montis Auri, sive sanctæ Mariæ Auriæ, extra muros urbis sesquimilliarii ab ista constructam, a Civibus sub Eugenii IV. Pontificatum oblatam, fatiscente solo fissisque muris ruinam minitari, sed accepta ista, etiam priorem, de qua alias diximus, retinuerunt. *Conv. S. Mariæ de Gratiis Interamnen. Idem in Provin. S. Franc. Conv. 13. Tomo 13. anno 1458. n. 26.*

XCII. In Piceno prope Civitatem Fori-Sempronii, non longe a Metauro fluvio, cives ex publicis facultatibus domum Fratribus Observantibus beatæ Mariæ Annunciatæ construxerunt; amœnos hortos vastamque sylvam addiderunt. Apud Insubres non procul a Caravagio, Cremonensis diœcesis oppido, partim nobilis familia Secchina, partim communitas Oppidanorum hoc anno Cœnobium, sancto Bernardino sacrum, Fratribus posuerunt. Ecclesia anno MCCCCLXXXIX. die v. Aprilis a Francisco Leone Minorita, Sitiensi Episcopo consecrata est. Vixerunt hic viri religiosissimi, ex quibus hoc postremo seculo decesserunt Joannes a sancto Georgio vir bonus, & timens Deum, magnus Observantiæ zelator, & Ægidius Laicus a Trivillio, qui sancte vixit, suumque obitum prædixit. *Conv. Forisempronii. Idem in Provin. Marchiæ Conv. 48. Conv. Caravagii. Idem in Provin. Mediol. Con. 20. Monume. MSS. ejusd. Prov. Fr. Franciscus Leo Episcop. Sitien. Fr. Ægid. a Trivillio.*

XCIII. Diomedes Caraffa, (quem perperam Gonzaga Joannem Thomam appellat.) Mattalonensium Comes, CCC. P. a Puteolis, Campaniæ Civitate, multis Romanæ potentiæ vestigiis celeberrima, (cui nunc præest dignissimus Episcopus frater Martinus de Leon & Cardenas, qui urbem Ecmcle- *Gonz. in Provin. Terra Labor. Con. 19. Conv. Puteolanus. Bulla originalis.*

clesiamque multis modis exornavit) hoc anno Cœnobium sancti Joannis Baptistæ in eminenti loco, vulgariter nuncupato *l'acqua de Campana*, cœpit ædificare. Ut absolvere, ornamentis Ecclesiasticis, aliisque necessariis instruere, & Observantibus tradere posset, facultatem concessit Sixtus IV. anno MCCCCLXXIX. XI. Kalendas Julii. Magnis terræ motibus, quibus illa regio cavernosa & sulphurea subjecta est, vehementer concussum, & ruinæ proximum Cœnobium, Petrus Toletanus Prorex anno MD. resarcivit.

Conv. Neocastri. Neocastri in Provincia Calabriæ, & Custodia Cutronis Cœnobium habent Patres Conventuales, a sancta Maria de Gratiis nuncupatum, quod hoc an-

Rodul. fol. 279. no, annuente Nicolao V. constructum affirmat Rodulphus: sed longe ante

Conv. Thermarum. *Gonz. in Provin. Sicil. Conv. 22. Lib. 5. bullar. fol. 75.* decessit Nicolaus. Prope Thermas in Sicilia, diœcesis Panormitanæ, hoc anno admiserunt Observantes domum cum Ecclesia sub invocatione S. Mariæ de Jesu, pia Christifidelium largitione oblatam. Construendi ædificii locum Fratres Petrus & Jacobus Brunenses designarunt.

Conv. de Caçeres. *Gonz. in Provin. S. Mich. Conv. 2. Monum. MSS. ejusd. Prov.* XCIV. In ea Hispaniæ parte, quæ Extrema Dura nuncupatur, prope oppidum Caçeres, Cauriensis diœcesis, Enecus Episcopus & oppidani Cœnobium sub appellatione sancti Francisci construxerunt. Causam ministravit frater Petrus Ferrerius Valentinus, beati Vincentii Ferrerii cognatus. Habitaverat cum duobus sociis ad sesquiannum in ædicula quadam ab urbe remota, sperans & cupiens Cœnobium suis Consodalibus obtinere. Cum in cassum laboraret, statuit unde venerat redire. Obvium habuit Didacum ab Ulloa virum nobilem e villa revertentem, rogavitque ut jumenti sarcinulis ferendis adlecti, vestigium sive soleam ferream fabro persolveret. Respondenti se pecuniam non habere dixit, ut manum sinui inferret, qua illata, insperato nummum aureum invenit. Inopinato eventu attonitus, equo desiliens occurrit in religiosi viri amplexus, reduxitque vel invitum ad oppidum. Relatis, quæ acciderant, Magistratui, persuasit, ut hominem Deo carum apud se retinerent, domoque donarent. Plenis votis omnes acquieverunt, quibus accessit supradictus Episcopus, qui in suam sententiam etiam Reges Catholicos Ferdinandum & Elisabetham attraxit. Omnium opera, Regum præsertim munificentia, & Petri Mendozii, Archiepiscopi Toletani, brevi in amplissimum excrevit ædificium. In sacello majori ad latus Evangelii jacet in arca marmorea prædictus Ferrerius, hoc

Fr. Petrus Ferrerius. incisо Epitaphio: *Hic jacet R. P. bon. mem. F. Petrus Ferrerius, hujus notabilis Monasterii fundator*. Caput in sacrario cum veneratione asservatur.

Fr. Joan. de Turribus. Ad oppositum latus prædicti sacelli requiescit frater Joannes de Turribus, nobili natus familia, Tribunus militum contra Carolum V. in magna illa, sub *Communitatum* nomine, Hispaniæ commotione. Sedatis turbis, ut mortem sibi ab Imperatore paratam evaderet, ad Religionis confugit asylum anno ætatis quadragesimo. Vitam duxit deinceps sanctissimam. Obiit octogenarius, dignus quem omnes venerarentur, oscularentur, & honorifico curarint condi sepulcro.

Conv. Villabati. *Ex l. 20. bullar. Sixti fol. 16.* XCV. Ferdinandus de Bolanno, Minister Provinciæ sancti Jacobi, significavit hoc anno Pontifici, Fratres quosdam ante multos annos obtinuisse, & inhabitasse absque speciali licentia Sedis Apostolicæ, Eremitorium sanctæ Mariæ de Villabat, Lucen. diœcesis, rogavitque, ut condonato errore, permitteret locum retinere, & in eo domum Regularem construere. Commisit Pontifex hæc examinanda Abbatibus de Lemos, & de Monte-forti, ejusdem diœcesis. Nihil porro ab iis in hac re concessum puto; dum nullum reperio hujus domus aut Eremitorii vestigium inter Cœnobia Provinciæ sancti Jacobi, intra cujus terminos prædictus locus constituitur.

XCVI.

XCVI. Civitatem Ceptensem in Africa pro Alphonso Rege Portugalliæ regebat Capitanei titulo Petrus Comes de Villa Regali, petiitque & obtinuit facultatem ædificandi ibidem Minoribus Cœnobium sub invocatione beatæ Mariæ.

Conv. Cepten. *Ex l.28.fol.117*

XCVII. In Gallia similiter concessa facultas nobili viro Ludovico de Cabillone, Domino loci de Lisle, Lingonen. diœcesis, ut ibidem domum Fratribus de Observantia construeret. Necnon Nicolao Calabriæ & Lotharingiæ Duci, ut eisdem domum alteram fabricari curaret ad oppidum Bavoni, Tullensis diœcesis. Curavit ille ad radices Montis Vosagi, sed angustam & pauperem juxta Fratrum desiderium. Succrescente incolarum numero, quidam vir pius Nicolaus Cachetius locum ampliavit, & in nobiliorem formam redegit. Consecrata est Ecclesia anno MCCCCLXXIV. & mysterii memoria quotannis Dominica tertia post Pascha celebratur. Hujus loci alumnus Claudius Roletus Sacerdos, cum a visitandis liminibus divi Quirini rediret, ipso die Inventionis sanctæ Crucis anno MCCCCLXXI. in Calvinistas incidit, a quibus plurima ludibria & tormenta perpessus, tamdem illustri martyrio coronatus est.

Conv. Lislen. *Lib.10.fol.71.*

Conv. Vosagi. *L.27.fol.225. Gonz. in Prov. Fr.ũ. Paris. Con. 12.*

Fr. Claudius Roletus martyr.

XCVIII. In Germania & Carniolensi Ducatu, Elisabetha Chernovalià, devota matrona, Conventum sancti Leonardi prope Civitatem novam ea lege Fratribus fundavit, ut Provinciæ Austriæ Vicario Observantium subesset. Post aliquot annos, cum ob Fratrum penuriam eo non indigerent Austriaci, dimiserunt Fratribus Bosnæ Croatiæ, qui per incertas sedes vagabantur, exustis eorum domibus per Turcas, qui regiones illas igne ferroque devastarant.

Conv. Civitatis Novæ. *Gonz. in Prov. Bosnæ Croat. Con. 5.*

XCIX. Crutzenacum, Civitas olim Comitatus Spanheimensis, nunc Palatinatus inferioris, Maguntinæ diœcesis, loco amœnissimo sita, & in Crucis modum a fluvio *Naqui* divisa (unde ei nomen adhæsit) hoc tempore a Ducibus Bavariæ nobili Franciscanorum Cœnobio illustratum est. Etenim hoc ipso anno Sixtus Pontifex licentiam dedit germanis Fratribus Friderico Duci Bavariæ, Romani Imperii Electori, & Comiti Palatino Rheni, & Comiti Spanheimensi, ibidem domum Fratrum Regularis Observantiæ construendi: *Eximiæ devotionis.* III. Kalendas Junii. Illi statim manus operi admoverunt, ita ut sub annum MCCCCLXXX. ferme fuerit completum. Ita enim sub eumdem annum de hoc Cœnobio scribit Trithemius: *Circa hæc tempora fundatum est Cœnobium Fratrum Minorum de Observantia in Crutzenachi per Fridericum Comitem Palatinum, Ducemque Bavariæ, ac Comitem in Spanheim Patrem Joannis Ducis in Siemem. hodie commorantis, cooperante oblatione fidelium. Nam Civis quidam præfati oppidi Crutzenacensis imaginem parvulam sancti Wolffgangi de ligno sculptam, in Capellam seu Ecclesiam ejusdem novæ fundationis posuit, ad quam tantus in brevi populorum concursus fieri cœpit, ac miracula prædicari, quod totum opus inceptum ex oblatione populi citissime fuit consummatum. Nec miraculorum cessavit opinio quousque Fratres, pacis & paupertatis amatores, imaginem deposuerunt, & tunc cessavit fama signorum, ac concursus populorum paulatim imminutus est.*

Conv. Crutzenaci.

Trithem. in Chronic. Spanheimen. anno 1480.

C. Sed antequam hi generosi Principes opus absolverent, ex hac vita decesserunt, & quidem primus, Fridericus Imperii Elector an. MCCCCLXXVII. ex humanis abiit, de quo sic auctor prædictus: *Anno* MCCCCLXXVII. *die* XII. *mensis Decembris obiit illustris & Christianissimus Princeps Fridericus Comes Palatinus Rheni, & Dux Bavariæ, sacri Imperii Archidapifer, ac Princeps Elector, in habitu Minorum Heydelbergæ apud eos cum ingenti pompa se-*

Fridericus Comes Palat. Rheni laudatus.

sepultus, amator Cleri, Monachorum omnium Observantualium promotor, defensor pauperum & viduarum, Ecclesiarum advocatus integerrimus, qui tanta fecit quanta nullus in Germania Princeps in trecentis retro annis pro pace & defensione suorum omnium ejus postulantium. Qui (ut mea fert opinio) si Romanorum fuisset Imperator, non tot regna, tot Provincias, tot urbes a Christianorum Dominio Turcus rapuisset, aut si Imperator fuisset, qualis iste erat. Quo mortuo Excellentissimus Princeps noster, hodie feliciter imperans, paternum Ducatum, quem ille post obitum patris tutorio nomine gubernaverat annis XXVI. *regendum hoc ipso anno suscepit, annum ætatis agens* XXVIII. *Princeps inclytus, mansuetus, ingenio clarus, & subtilis, non minus consilio, quam armis valens, amator pacis, & subditorum suorum defensor & tutor acerrimus.*

CI. Hujus autem Friderici filii, Philippus & Joannes, genitoris & patrui pietatem æmulati opus prosecuti, & anno MCCCCLXXXIV. undique consummatum, hoc suo diplomate voluerunt Fratribus perpetuo consignatum: *Nos Philippus, Dei gratia Comes Palatinus Rheni, Archidapifer, & Princeps Elector, ac Bavariæ Dux; & nos Joannes, eadem Dei gratia Comes Palatinus Rheni, Dux Bavariæ, & Comes in Sponheim, recognoscimus, & ad universorum quorum interest, seu in futurum quomodolibet interesse poterit, notitiam deducere volumus per præsentes, quod recolendæ memoriæ Illustrissimi Principes & Domini, Dominus Fridericus Comes Palatinus Rheni, Dux Bavariæ, ac Princeps Elector, & Fridericus etiam Comes Palatinus Rheni, Dux Bavariæ, & Comes in Sponheim, Patruus & Genitor nostri, sancto, uti credimus, instigante Spiritu, animadverterint, sagaciterque perpenderint, tanto novissimis his nostris temporibus magis necessaria virtutum & bonorum operum fore exempla, quanto amplius decor militantis Ecclesiæ incœpit offuscari. Idcirco ad omnipotentis Dei & supradictæ Dei Genitricis, semperque Virginis Mariæ, necnon totius cœlestis Curiæ gloriam, in remedium & salutem omnium animarum fidelium, vivorum & defunctorum, ob singularem & præcipuam amorem, devotionem, reverentiam & venerationem, quam imis fuit ex præcordiis, dum viverent, habebant ad seraphicum, sanctum quoque Franciscum, in oppido nostro Cruitzenaco, Moguntinensis diœcesis in proprio solo, eorum ære ad hoc empto & comparato, non sine magnis sumptibus & expensis instituerunt, fundaverunt, & de novo a fundo erexerunt, & ædificare cœperunt domum & Conventum & locum pro usu ac inhabitatione Fratrum Minorum de Observantia &c. Cum autem Illustrissimorum illorum Principum recol. mem. superveniente obitu, ædificium ipsum pro loco & Conventu supradictorum Fratrum optatum, nondum fuerit completum, & perfectum. Nos, qui eisdem in Dominio & hæreditate successimus, volentes ut boni filii bonorum Parentum inhærere vestigiis, non poteramus paternos labores & expensas ferre hac in re habitos frustra esse, & fuisse factos, quinimo sanctam illam & piam intentionem Illustrissimorum Principum recol. mem. prosecuti sumus, & ad effectum & finem deduximus optatum. Quopropter Conventum ipsum, seu locum supradictam, nunc quidem integraliter completum & perfectum, atque inhabitationi accommodum juxta & secundum voluntatem, animum & desiderium supra memoratorum Illustrissimorum Principum, concedimus & concessum esse volumus præsentium tenore, ad usum & inhabitationem supradictorum Fratrum de Observantia &c. Et quia convenit, ut hi, qui in domo Dei, viventi Deo die noctuque famulantur & inserviunt, ab exteriori tumultu & strepitu, quantum possibile est, immunes sint & conquiescant. Idcirco nos Philippus & Joannes præfati ex nostra vo-*

voluntate & certa scientia, ad ipsius omnipotentis Dei honorem, pro pace & quiete Fratrum sub Regulari vita, forma & Observantia seraphici Francisci militantium, pro nobis & heredibus nostris, nunc & in antea perpetuis futuris temporibus, ipsum locum, domum & Conventum cum omnibus suis annexis domibus, hortis & hortalitiis, ac aliis appendiciis, quocumque censeantur vocabulo, libertati donamus, ea quoque volumus privilegio, libertate, & immunitate gaudere, quibus gaudent alia loca consecrata & Ecclesiastica. Insuper ex singulari & speciali favore & gratia volumus, & per præsentes ad perpetuam notitiam adducimus, ne ad spatium octo pedum præfatus locus seu Conventus hinc inde per gyrum ædificiis vel aliis negotiis secularibus quomodolibet occupetur vel molestetur. In quorum omnium voluntatem & desiderium tam supradictorum Principum recol. mem. quam etiam nostram in se continentes, jussimus & fecimus sigillo nostro communiri. Datum Heidelbergæ IV. *mensis Augusti, an. Dominicæ Incarnationis* MCCCCLXXXIV.

CII. Ecclesia, ambitus & cœmeterium consecrata sunt anno proxime numerato, magnaque semper floruit locus pietate, donec, irruente in partes illas hæresi Lutherana, Conventus funditus est destructus. Victo autem & profligato per Ferdinandum II. Friderico II. Comite Palatino, qui Regnum Boemiæ, sibi ab hæreticis oblatum, invadere tentavit, Palatinatus in potestatem Catholicorum devenit, & inferiori parte potiti sunt Hispani, qui constructum elegans Cœnobiolum Fratribus Observantibus, quorum opera, auxilio & consilio Civitas hæc se Romanæ subjecit Ecclesiæ, tradiderunt. Primi incolæ venerunt ex Conventu Maguntino anno MDCXXIII. & die XX. Maii possessionem acceperunt sub invocatione sancti Wolfangi. Schema Conventus parvum est, & omni ex parte perfectum. Incredibili cum fructu animarum ibi Fratres conversantur, & scholas alunt sacræ Theologiæ.

CIII. Hoc anno ad oppidum Samboriæ in Russia, ubi præterfluit Tyræ fluvius, dum Michael Bal Vicarium ageret Provinciæ Poloniæ, Conventum Observantibus ædificavit Joannes Odrovasius, Præfectus Samboriensis. Processerat ille in diebus suis cum pia consorte, cui nomen Beata, nullis susceptis liberis, quos ampli Patrimonii relinquerent hæredes. Itaque ad pietatis opera & propagandam inter Rhutenos fidem, totum studium & animum convertunt; dumque in graviori ætate nihil amplius de prole pensitant, placuit Deo per merita sancti Francisci, quem intercessorem constituerunt, eis duos filios & filiam unicam concedere. Beneficii auctori amplius gratificaturi, Bibliothecam libris, Sacristiam paramentis, reliquas officinas rebus necessariis instruxerunt. Ecclesiam sub titulo Assumptionis beatæ Virginis Mariæ, & sanctæ Catarinæ consecravit Joannes Targovicius Episcopus Premysliensis. Acceptavit hunc locum auctoritate Apostolica Nicolaus de Monte Italus, Provinciæ Poloniæ Commissarius an. MCCCCLXXV. collocatis illic primis instructoribus Andrea Rejo, Joanni Capistrano familiari, Petro Candido & Nicolao de Tarnovia, viris virtute & doctrina spectatissimis. A Turcis & Tartaris devastatum locum prædicta Beata reficere cœpit anno MDXIII. & anno MDXVIII. consummavit. Insignes ibi asservantur Reliquiæ.

Conv. Samborien.
Gonz. in Prov. Polon. Conv. 19. Monum. MSS. ejusd. Prov.

CIV. In Hungariæ regno integras gentes, Filiestros nuncupatas, Fratres Minores ad fidem perduxerunt Christianam. Illi, ut suæ Religionis auctores haberent apud se, Cœnobium ædificarunt in oppido Bareno, Agriensis diœcesis, sub invocatione sanctæ Mariæ, intercedentibus hoc anno Matthia Rege, fratre Fabiano de Igal Ministro provinciæ Hungariæ, & fra-

Conv. Bareni.

& fratre Gregorio de Zarnaft, Pontifex licentiam impertivit illud acceptandi: *Sacræ Religionis*. xv. Kalend. Junii.

Conv. Herendaliæ.
Joan. Gram. Antuerp. c. 6.
Gonz. in Provin. Germ. infer. Conv. 25.
Mon. MSS. ejusdem Provinciæ.
Lib. 6. bullar. Sixti fol. 216.

CV. Herendalia, Brabantiæ oppidum, milliari ab Antuerpia sexto, ante hæc Batavorum cum Hispanis bella, pulchrum & frequens, nunc a Geuziis, tum etiam a Regiis alternatim occupantibus, misere destructum. Olim hic Heroum fuere deliciæ, quas advehebant aer faluberrimus, nemora opaca, & Valles amœnæ, unde lingua Belgica idem significat, quod latina *Vallis Heroum*. Hoc anno illic exordium habuit Conventus Minorum Regularis Observantiæ a Waltero ab Eel pio sacerdote, sancto Francisco addictissimo, qui domum suam & adjacentem fundum ædificando dicavit. Carolus Audax, Burgundiæ & Brabantiæ Dux, paternæ pietatis & benignitatis in Ordinem Minorum constantissimus hæres, cum negotio faveret, facile Sixtus Pontifex suo diplomate comprobavit VII. Idus Maii, commisso rei examine Abbati Monasterii sancti Cornelii Edonien. & Officiali Cameracen. (illius enim diœcesis erat hic locus) quibus etiam auctoritatem impertivit, constructum tradendi Vicario & Fratribus Observantiæ, provinciæ Coloniæ. Accessere bonorum civium vota & subsidia, hortos & loca vicina liberaliter donantium, opportuna extruendo Monasterio, quorum benevolentia ad Fratres hodieque perseverat: Geuzii cum oppidum aliquandiu tenuissent, anno Christi MDLXXIX. Fratres nostros fugant; Clerum nec ita multum post, cum Monialibus proscribentes. Cunctas Cœnobii nostri domus feraliter præter Templum vastaverunt, operibus consonantibus eorum Evangelio: At Duce Parmense vicinis hostibus imminente, Geuzii timore fugati, locum Fratribus cesserunt anno MDLXXXIV. Julii die XXVI. a quo reparatus pedetentim Conventus, melior apparet, quam fuerat.

Conv. Glasconen.
Gonz. in Provin. Scot. Conv. 5.

CVI. In Scotia, civitatis Glasconensis Archiepiscopus hoc anno propriis sumptibus intra mœnia urbis Observantibus Cœnobium extruxit, & incolas, quoad vixit, magno amore & omni beneficiorum genere prosecutus est.

Monast. Rheginum.
** al. S. Prosperi.*
Lib. 6. bullar. fol. 123.
Tom. 13. anno 1467. n. 14.
Lib. 19. bullar. fol. 110.

CVII. In Calabriæ urbe Rhegina, Philippus Abbas Monasterii sancti Spiritus * extra muros ejusdem Civitatis, Ordinis sancti Benedicti, Sororibus sanctæ Claræ de Observantia, Corporis Christi nuncupatis, Monasterium extruxit juxta ea quæ alias narravimus, quod cum illæ propter appositas conditiones, & loci incommoditatem admittere noluissent, dedit Monialibus Sanctorum Cosmæ & Damiani ejusdem urbis, Ordinis sancti Augustini. Paulo post, Archiepiscopus & Communitas petiit a Sixto facultatem ædificandi in Civitate vel diœcesi Monasterium ejusdem Instituti sanctæ Claræ, sed Regularis Observantiæ, cui præfici optabant Eustochium Abbatissam Monasterii Montis Virginis Messanensis, fœminam sanctissimam, cujus vitam dabimus suo loco, & inde conduci primas Magistras disciplinæ Regularis. Omnia hoc anno XI. Kalend. Maii, Pontifex libenter indulsit.

An. 1491.

Monast. Bergomen.
Lib. 32. bullar. fol. 41.

CVIII. Sub Pontificatu Pauli II. convenerat Bartholomæus de Collionibus de Andegavia, Domicellus Bergomensis, Imperator, seu Capitaneus Generalis gentium armorum dominii Veneti, cum Baptista de Collionibus de dimittenda sibi domo & locis adjacentibus in oppido Martinengi, Bergomen. diœcesis, quæ spectabant ad Monasterium de Galgari extra muros Bergomen. Ordinis Humiliatorum, cujus Baptista erat Commendatarius, & accipiendis in recompensam aliis utilioribus possessionibus a prædicto Bartholomæo, qui statuerat in dicto oppido, cujus ipse erat Dominus tem-

temporalis, Monasterium Clarissarum ædificare. Conventionem hanc Sixtus approbavit, & licentiam construendi concessit Monasterii.

CIX. Similem etiam dedit licentiam Jolantæ Ducissæ Sabaudiæ, Joanni Ludovico de Sabaudia, Ecclesiæ Gebennensis Administratori, & Universitati Civitatis Gebennensis, ut in loco congruo intra eamdem urbem Monasterium construerent Clarissarum, secundum reformationem sororis Coletæ.

Monast. Gebennen. *Lib.* 19. *fol.* 200.

„ CX. In Baronia Boxtellii apud Brabantiam, secundo a Busco-Ducis
„ milliari, fundatum fuit hoc anno ab Henrico de Ranst, Milite de Boxtel
„ & Rossel Cœnobium Virginum Tertii Ordinis, quæ anno MDXII. au-
„ ctoritate Apostolica, procurante fratre Theodorico a Monasterio, Ordi-
„ nem sanctæ Claræ, sub Regula Urbani IV. sunt amplexæ, adductis e
„ Cœnobio Hoochstratano (de quo suo loco dictum est) Monialibus, quæ
„ in moribus & vita præirent. Furentibus Geuziis & propemodum totam
„ patriam vastantibus, anno MDLXXVIII. Buscum-Ducis se contulerunt, &
„ in angusta domo ad annos viginti tres latuerunt. Pactis induciis ad di-
„ reptum & devastatum rediere Cœnobium anno MDCXI. die XII. Julii,
„ ex quo iterum profligatæ fuit.

ADDITIO PATRIS LUCÆ WADDINGI. Monast. Busci-Ducis. Monast. Rossel. Prov. German. Infer.

CXI. Ut tria Monasteria Sororum Tertii Ordinis per Lotharingiam ædificare posset Gerardus de Huracourt de Garamma Olmensis oppidi, diœcesis Tullensis, Dominus, hoc anno Sixtus indulsit. Cœpit ille statim intra Olmæ mœnia, assentiente Antonio a Novocastro, Tullense Episcopo, unum ædificare sub cura Vicarii Fratrum de Observantia provinciæ Franciæ, cujus Ecclesiam quidam Episcopus Tullensis suffraganeus consecravit.

Domus Olmen. Sororum Tertii Ordinis. *Gen. in Provin. Franc. Parisien. Monast.* 12. *Lib.* 27. *fol.* 227.

CXII. In civitate Forolivien. Sorores ejusdem Tertii Ordinis, sub Paulo II. domos duas, unam, *la Misericordia* in regione sancti Blasii, alteram *la casa della Torre* vulgariter nuncupatas, dederunt Alexandro Episcopo & Capitulo pro hospitale *della riva*, ut ibidem sibi domum Regularem extruerent. Ut a suo prædecessore probatum comprobaret Sixtus, Primus de Ordelasfis, Romanæ Ecclesiæ in ea urbe Vicarius, hoc anno exoravit.

Domus duæ Forolivien. *Lib.* 39. *bullari fol.* 130.

CXIII. Supplicante fratre Joanne Paulo Veronensi, Vicario provinciæ Bononiensis, Congregationis Tertii Ordinis, Ecclesiæ Parochiali sanctæ Mariæ de Caritate, Fratribus ejusdem Ordinis concessæ, unitur altera parochialis sanctæ Christinæ etiam Bononiensis, ea adjecta conditione, ut dictæ Ecclesiæ per sacerdotem secularem administrentur.

Domus Fratrum Bononien. *Lib.* 20. *fol.* 165.

CXIV. Plura concessa hoc anno privilegia hic breviter perstringam. Fratribus Provinciæ Dalmatiæ in aliquibus Cœnobiis bona habentibus immobilia, & suppellectilem ditiorem, quam eorum deceat statum, indulsit omnia distrahere, & ad Regulæ normam, juxta primævam Ordinis puritatem, vitam componere. Domum sancti Francisci de Campo Aquoso prope oppidum Salvigniaci, Bituricen. diœcesis, tempore sancti Francisci (uti ait diploma) per Dominos Borbonii magnifico opere constructam, temporis injuria collabentem, commendat fidelium caritati, ut restaurantibus Fratribus manus porrigant adjutrices. Similiter exhortatur ad subveniendum domui Nivernensi, quam intra Civitatem Joannes Comes in ædibus propriis suorumque progenitorum, opere sumptuoso cœpit ædificare; etenim domum alteram a nobis alias descriptam, & sublimiter extra urbem constructam, ingruentibus bellis, hostes totaliter destruxerunt.

Varia privilegia. Reformantur Dalmatæ.

Conv. Campi Aquosi restauratur.

Et Conventus Nivernensis. *Tom.* 8. *anno* 1158. *n.* 7. & 1163. *n.* 24.

CXV. Sororibus Monasterii sancti Francisci Tudertinæ urbis, Ordinis

Domus Sororum Tudertinæ.

nis sanctæ Claræ, *Mons Sanctus*, sive *Mons Mascaranus* nuncupati, insigne privilegium Alexandri IV. confirmavit, quod conservandæ memoriæ rerum ad illud Monasterium spectantium, & institutionis ejusdem dabimus in regesto: *Ex Apostolicæ Sedis*. xv. Kalend. Martii. Monialibus Monasterii sanctæ Elisabethæ Mediolanensis, Clarissis ad religiosæ vitæ strictiorem Observantiam aspirantibus indulsit, ut bonis omnibus temporalibus renuncient, & ad primæ Regulæ sanctæ Claræ præscriptum vitam ducant regularem.

Monast. sanctæ Elisabethæ. Mediolani reformatur.

Domus Fratrum Antuerpien.

CXVI. Concessit fratri Danieli Benerino Ministro & aliis Fratribus domus Antuerpiensis, Tertii Ordinis de Pœnitentia, Cameracen. diœcesis, *Begardis* vulgariter nuncupatis, ut Generali Ministro Fratrum ejusdem Instituti in diœcesi Leodiensi se submittant, & ejus pareant præceptis. Sororibus domorum in Egra & Zellis ac Hallis ejusdem Ordinis, Ratisponen. Hildesemen. ac Magdeburgensis diœcesum indulsit, ut in manibus, & sub gubernio Ministrarum tria vota solemnia possent emittere, in communi habitare, & mulieres e seculo fugientes in suum consortium recipere.

Domus Sororum Egræ, Zellen & Hallen.

Confirmantur Syndici Apostolici.

CXVII. Præter hæc, litteras Martini IV. & V. de instituendis Syndicis Apostolicis, qui nomine Romanæ Ecclesiæ Fratribus legata vel concessa recipiant, & in Fratrum usus expendant aut commutent, amplissime confirmavit, adjecitque facultatem succedendi in hæreditatibus, aliaque admittendi ac si Fratres forent in seculo. Hoc tamen postremum declaravit intelligendum de solis Conventualibus: *Dum fructus uberes*. pridie Kalen. Martii. Rogante Vicario Generali Ultramontano, declaravit, non obstante constitutione Eugenii IV. de celebrando quotannis Capitulo, sufficere in singulis trienniis duo Capitula: *Fuit nobis*. die xii. Decembris. Ad preces fratris Cherubini de Spoleto die xv. Augusti, Pontifex in Conventu Tyburtino, ubi æstivabat, concessit remissionem quartæ partis peccatorum iis, qui in habitu Minorum sepeliuntur, ab aliis Pontificibus prius concessam, eique licentiam dedit, ubique hæc prædicandi, ut ipse palam testatur. Illis, qui quemcumque trium Ordinum a sancto Francisco institutorum ingrediuntur, in die suscepti habitus indulgentiam elargitus est plenariam. Fratribus non persolventibus rite officium Divinum in choro, aut aliquid ibidem ex defectu visus vel auditus omittentibus remedium adhibuit, per recitationem unius psalmi ex Pœnitentialibus. Die vii. Martii ad instantiam fratris Francisci de Placentia concessit ut Moniales tam Clarissæ, quam Tertiariæ purificatoria & Corporalia tangere & lavare possent, a Fratribus tamen prælota. Deprecante fratre Ludovico Vincentino, die viii. Januarii indulsit Prælatis Ordinis ut possint commutare legata Conventibus Minorum in alium usum, dummodo non interveniat scandalum aut perturbatio illius, qui debeat solvere.

Quoties celebranda Capitula?

Indulgentiæ in habitu tanciscano sepultorum.

Et Franciscanis se adscribentiū.

Veneti movent castra in Mahumetem.

SUPPLEMENTUM P. ANTONII MELISSANI DE MACRO.

„ I. Veneti per ægre ferentes Calcidis excidium & amissionem, in
„ Turcarum Imperatorem omni conatu vindictam parantes, per
„ Catharinum Zenum Legatum, Ussuncassanum Persiæ Regem sibi in
„ Turcam hostem sacro fœdere obstrinxerunt, & novi Pontificis, necnon
„ aliorum nonnullorum auxilia bellica expostulantes, primo vere hujus an-
„ ni Petrum Mocenigum valida Classe vallatum expedierunt, viginti tri-
„ remibus Pontificiis adaucta. Hoc anno igitur armorum Christianorum
„ pressa gemuit Pamphilia, Regio populosa & dives; Smyrna quoque

Dogl. cit. fol. 451.

urbs

„ urbs post Epbesum primaria in Jonia ad Hermi fluminis ostia, cecidit;
„ cum interea e Vaticani solio plura pro nostris emanarent: Etenim
„ III. Nonas Januarii, Fratribus Lugdunensibus concesso privilegio Missas
„ pro Legatis celebrandi, v. Idus ejusdem mensis beneficium fratri Bar-
„ tholomæo contulit: *Religionis zelus &c.* & Beatricem de Otordesillas *Indic. ex Vatic.*
„ Abbatissam Cisterciensem designavit Sixtus: *Sollicitæ considerationis &c.*
„ Fratri Fortunato ut in Senarum Civitate prædicaret, licentiam fecit:
„ *Non exigui &c.* die x. Januarii: deinde renuentibus Clarissis Reginen- *Ex Copia.*
„ se Monasterium acceptare, illud Augustinianis dari indulsit: *Apostolicæ*
„ *Sedis &c.* & expedito brevi pro Cæcilia Abbatissa Monasterii sancti Sal-
„ vatoris Camerini, urbis in Umbria: *Ex susceptæ &c.* Gratiam Monialem *Ex Archiv. Coloniense.*
„ in Abbatissam Cisterciensem instituit: *Digna reddimur &c.* Idibus præ-
„ fati mensis; at XVII. Kalend. Februarii Philippæ Infantissæ Portugalliæ
„ concesso ingressu Monasteriorum: *Devotionis tuæ &c.* pro Sororibus Ter-
„ tii Ordinis S. Francisci de Egra, & Sellis, & Hallis Ratisponensibus lit-
„ teras expedivit: *Vota vestra &c.* ac subinde ad beneficia obtinenda ha-
„ bilitato fratre Martino *Vetter*: *Religionis zelus &c.* XIII. Kalend. ejus-
„ dem; paulo post, nempe x. Kalend. licentiam construendi domum *Ex Topogr. Ferrer.*
„ prope Firmum, urbem Archiepisc. Piceni in colle, a littore Maris Ha-
„ driatici ad tres millia passus recedentem, concessit; & sequenti die fra-
„ tri Archangelo de Farnesio beneficium contulit: *Religionis zelus &c.* *Ex Vatic.*
„ Kalend. Februarii. De potestate Cardinalis Protectoris nostri Ordinis
„ Minorum Bullam edidit, cujus tenorem exhibeo.

SIXTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

„ II. *Sacra Minorum Religio, quæ agrum Militantis Ecclesiæ sanctis* Proœmium.
„ *operibus, & exemplis copiosissime fœcundat, & sapientiæ splendore*
„ *Catholicam illustrat Ecclesiam, tanto uberioribus fructibus fertilior esse*
„ *conspicitur, quanto in se quietior permanet & consistit, & major prom-*
„ *ptiorque a subditis ejusdem Ordinis Fratribus, suis Prælatis obedientia exi-*
„ *bibetur, nulliusque extrinseci impedimenti perturbationibus agitatur &*
„ *molestatur, quin in ea Caput unum sit, & esse videatur, a quo omnia dictæ*
„ *Religionis negotia & causæ administrentur, & cui omnes & singuli dicti*
„ *Ordinis Fratres pareant, & illius subjaceant disciplinæ.*
„ *Dudum siquidem Gregorius XI. Prædecessor noster, cognito quod non-*
„ *nulli dicti Ordinis Protectores, dum majorem, quam eis ex ejusdem Ordi-*
„ *nis Regula conceditur, auctoritatem vendicare, & usurpare sibi ipsis vo-*
„ *luerunt, vera subditorum præfati Ordinis ad suos Prælatos obedientia*
„ *submovebatur, unde perturbationes, inconvenientia multa, inutiles Fra-*
„ *trum discursus, & gravia scandala fuerint exorta in magnam ipsius Ordi-*
„ *nis jacturam, præjudicium, & detrimentum, litteras sequentis edidit te-*
„ *noris:* Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei: Ad perpetuam rei
„ memoriam. Cunctos Christifideles &c. (Vide tom. VIII. sub annum
„ 1373. n. 24.)
„ *Nos autem, cum in minoribus constituti, ipsius Ordinis Generalis no-*
„ *bis cura & administratio incumberet, saluberrimum & opportunum &*
„ *necessarium dicto Ordini esse conspeximus, ut Protectores ultra præfixum,*

„ *ac ejusdem Ordinis Regulæ auctoritatem non extenderent; nam experti sumus & vidimus, quanta pax, quies, utilitas, quantaque commoda præfato Ordini, ac Fratribus ejusdem ex firma & inconcussa dictarum litterarum observantia provenerunt: quot & quantæ perturbationes, jacturæ incommoda, damna, & gravia scandala in dicto Ordine suscitata sunt, quoties dicti Ordinis Protectores suæ auctoritatis limites excederent, attentantes in particularibus dicti Ordinis, & Fratrum ejusdem causis & negotiis se intromittere, & usurpata sibi auctoritate, ea videre, cognoscere, judicare, & decernere voluerunt.*

„ *Cupientes ut Religio & Ordo præfatus, quem affectuosissima caritate complectimur; utpote quia in ea a teneris annis enutriti, & doctrina, ac Regularibus disciplinis & moribus instructi fuimus; ac, ut firma fide tenemus, certissimisque in nobis experimentis didicimus, ad officia & dignitates, ad quas in minoribus promoti fuimus, & ad hunc ipsius Summi Pontificatus apicem, meritis & precibus Seraphici illius Patriarchæ Francisci, ejusdem Ordinis Patris & Fundatoris, provecti sumus; quieto consistens statu, & Christianæ Reipublicæ augmentum & multiplicatio, ac solidum fundamentum ex ejusdem Ordinis Fratrum operibus & exemplis, sapientiæ splendore, & fructuosis studiis, & prædicationibus proveniant; promptissimo & liberali animo, uti dignum censemus & debitum, ea, quæ pro ipsius Ordinis quiete, pace, tranquillitate, & prosperitate a Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris provide statuta & ordinata sunt, ut illibata perdurent, nostræ approbationis munimine solidamus, interpretamur, & declaramus, prout ipsius Ordinis tranquillitati conspicimus salubriter expedire.*

„ *Ut igitur de cætero ipsius Ordinis Professoribus omnis evagandi extra Religionem occasio tollatur, & vera suis Prælatis obedientia, in qua ipsius Religionis verius & solidum fundamentum & robur consistit, exhibeatur; præfatique Ordinis & Fratrum ejusdem negotia, & causæ non alibi, neque per alios, quam in ipso Ordine, & ipsius Prælatos tractentur, agitentur, judicentur & determinentur: Dilecti filii Zaneti de Utino, Generalis dicti Ordinis Ministri, & totius Generalis Capituli in hac parte supplicationibus inclinati, inhibitionem & litteras prædictas Prædecessoris præfati, auctoritate Apostolica, præsentium tenore approbamus, & robur perpetuæ firmitatis obtinere debere decernimus; & per eas Protectori præfato, qui in tempore erit (nisi in illis casibus & articulis in Regula dictorum Fratrum expressis, & præfati Prædecessoris litteris declaratis) neque in illis non universi, sed aliqui ipsius Ordinis Professores in quovis numero a Fidei unitate, & Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ obedientia deviarent, vel Regulam præfatam non servarent; sed de eorumdem deviantium, & non observantium Regulam correctione aut reductione, ac aliis quibuslibet causis & negotiis dicti Ordinis se impediat, inhibitum fore dicta auctoritate decernimus, & declaramus.*

„ *Hortamurque illum, qui ad officium Protectoris hujusmodi, quod in præsentiarum per obitum fel. mem. Bessarionis Episc. Sabinensis, dicti Ordinis olim Protectoris nuper vita functi, vacat, assumi & deputari contigerit, & ipsius Successoris dicti Ordinis Protectores, ac eis in virtute sanctæ obedientiæ districte præcipiendo inhibemus, ne extra prædictos articulos, & casus in Regula prædicta contentos & expressos, nec etiam in illis, cum non universus Ordo, sed aliqua ipsius pars & specialis Persona erraret, ipsorum Fratrum querelas audire, seu de ipsorum causis & nego-*

„ *gotiis; contra litteras & declarationes hujusmodi, intromittere se quomodolibet præsumant: sed curent, uti est earum proprium officium, & præfati sancti Francisci, & Apostolicæ Sedis intentio extitit, ipsum Ordinem inquieto, tranquillo & pacifica statu conservare & augere, & ab inpugnantibus, molestantibus & perturbantibus defendere & tueri; ne secus agendo, Ordinem præfatum non solum non protegant, conservent & exaltent, ut tenentur, sed in Animarum suarum perniciem, & dicti Ordinis detrimentum & scandalum confundant & destruant.*

„ *Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis, approbationis & declarationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ* MCCCCLXXII. V. *Kalendas Februarii, Pontificatus nostri anno* I.

„ III. Interamna, seu Interamnia, vulgo *Teramo*, Civitas Episcopalis Aprutii, in finibus Prævitiorum, ac intra colles Apennini montis, cui id nomen contigit, quod inter Juvantium & Viciolam amnes ad eam confluentes sita sit, pro Minoritis novas excitaverat ædes; Pontifex vero veterem domum dimittendi, & novam recipiendi Fratribus licentiam fecit: *Digna exauditione &c.* pridie Nonas Februarii: & septimo Idus ejusdem mensis in officio Inquisitionis confirmato fratre Bertrando Tremelio: *Inter curas &c.* collato beneficio quodam fratri Alberto: *Provisionis nostræ &c.* XII. Kal. Martii, VI. Kal. ejusdem fratrem Petrum de Ochania Episcopum Gadirensem delegit: *Apostolatus officium &c.* Pridie vero Nonas ejusdem ad beneficia habilitatio fratre Gerardo: *Religionis zelus &c.* fratrem Richardum Martyris Episcopum Limorensem creavit: *Apostolatus officium &c.* VII. Idus ejusdem: X. Kal. Aprilis, expedita facultate construendi Monasterium beatæ Coletæ in Sabaudia: *Piis fidelium &c.* & IX. Kal. ejusdem pro erectione domorum in Insula Sardiniæ: *Digna exauditione &c.* ad Episcopatum Famaugustanum in Cypro fratrem Franciscum evexit: *Dum ad universas &c.* pridie Kal. Aprilis; & pridie Nonas ejusdem fratri Conrado *Seber* beneficium dedit: *Religionis zelus &c.* & VII. Idus pariter ejusdem mensis alterum fratri Bartholomæo de Benedictis: *Religionis zelus &c.* & per consimile breve, IV. Idus ad beneficia obtinenda habilitavit fratrem Joannem. Fratribus Provinciæ Dalmatiæ posse habere nonnulla bona indulsit: *Votis Domino &c.* XVIII. Kal. Maii; Reginensibus ædificationem Monasterii Clarissarum: *Inter universas &c.* XI. Kal. Beneficium fratri Martino de Cherio: *Grata familiaritatis &c.* VI. Kal.; Kal. Maii fratri Seraphino de Squilacio, Viro docto & celebri, qui postea fuit Archiepiscopus Hydruntinus, ut posset construere unam domum pro se & suis sociis, auctoritatem concessit: *Religionis zelus &c.* deinde fratre Luca Guillelmo ad Eremitorium, quod expostulabat, dimisso: *Religionis zelus &c.* IV. Idus Maii; XII. Kal. Junii constructionem domus de Castro Cabino indulsit: *Sedis Apostolicæ &c.* Fratribus Joanni de Ghistella, & Nicolao *Langebiele* beneficia concessit: *Religionis zelus &c.* XVI. Kal. ejusdem. Trium Cœnobiorum fundationis in Boemia e Vaticano emanavit licentia XIV. Kal. Julii: *Ad ea ex injuncto &c.* & erectionis Monasterii Aquilarii de Campo, Diœcesis Burgensis in Hispania; quod anno sequenti a Catarina *Henriquez* Matrona Burgensi de facultatibus a filia sua ejusdem nominis defuncta relictis, pro Clarissis constructum asserit Annalista: *Inter cetera*

Indic. ex Vatic.

Harold. ad ann. 1480. n. 7.

Wad. ad ann. 1473.

„ *ra &c.* pridie Kalendas Julii; quo tempore frater Robertus de Unellis
Ex Vatic. „ ad Episcopatum Achadensem electus est: *Apostolatus officium &c.* &
„ VII. Idus ejusdem mensis, ad Ecclesiam Lesmensem frater Thomas de
„ Bettunto, sicuti Soror Antonia ad regimen Monasterii sanctæ Catarinæ
„ Aptensis: Aptæ Monasterium Sanctimonialium extitisse, sicut indicatur
„ a Petro de Alva & Astorga, ita ibidem Fratrum Cœnobium fuisse appa-
„ ret Minorum e Catalogo Pisani de Provincia Provinciæ, & tertia Cu-
Harold. ad ann. 1540. n. 47. „ stodia Avinionensi, in qua sextum locum occupabat: Apta vero, vulgo
„ *Apt*, Oppidum in Comitatu Venuxino, milliaribus Gallicis quindecim
„ ab Avenione in Orientem recedit, jacetque proxime fluvio *Coloa*, qui
„ inde in Rhodanum defluit, aliis adauctus aquis. Post hæc decrevit Pon-
„ tifex Moniales haud visitari vel corrigi posse, nisi a Prælatis Ordinis:
Ex Vatic. „ *Ut inter æternæ &c.* v. Idus Julii, quemadmodum in Firmamento legi-
„ tur; quo tempore pariter constructionem Conventus pro Observantibus
„ Perpiniani indulsit: *Piis supplicum &c.* Duo erant ibi Minoritarum Cœ-
„ nobia, unum sub invocatione S. P. Francisci Conventualium intra Oppi-
„ dum, & alterum extra, Regularis Observantiæ, quod bellorum causa
„ destructum, Pius II. ad instantiam fratris Laurentii de Monte, Vicarii
„ Provinciæ Narbonensis, ut ab Oppidanis intus vel extra muros reædifi-
„ cari posset, licentiam fecerat anno MCCCCLXIV. at hoc anno ex nova
„ concessione Sixti IV. apparet nondum restitutum fuisse. XVI. Kalendas
„ Augusti, ad insulas Zafienses promotus est frater Joannes *Martinez*:
„ *Apostolatus officium &c.* III. vero Kal. ejusdem, & iterum pridie Kal.
„ duo beneficia collata fuere, primum fratri Laurentio de Romanis, &
Ex firmam. fol. 116. „ secundum fratri Juliano de Vulterris: Cathedræ Vallisoletanæ restituto
„ fratre Ferdinando: *Religionis zelus &c.* pridie Kal. Septembris anno II.
„ VIII. Idus ejusdem, decrevit Pontifex Seculares sepeliendos in habitu
Ex Vatic. „ Minoritico, patenter ad tumulum deferendos fore: *Apostolicæ mansue-
„ tudinis &c.* Pridie nonas Octobris concesso beneficio fratri Blasio Buri
„ de Castro Baveri: *Religionis zelus &c.* aliud contulit fratri Jacobo de
„ Callio: *Religionis zelus &c.* XVIII. Kal. Decembris; & XV. Kalendas
„ dimisso fratre Petro de Orta ad Chartusianos: *Sedes Apostolica &c.* fra-
„ tri Joanni de Birribis dato beneficio: *Dignum &c.* XIX. Kal. Januarii,
„ ad Transilvanos destinatur Episcopus frater Gabriel: *Pastoralis offi-
„ cii &c.* XV. Kal. ejusdem mensis.

Ex Vatic. „ IV. Præfata & alia nonnulla minoris momenti prodierunt hoc anno
„ ab Apostolica Sede: at in Ordine, Patres Conventuales, præside Za-
„ neto Utinense Ministro Generali, VIII. die Maii, Ferrariæ congregati,
„ Capitulum celebrarunt: Aquilæ pariter congregati Patres Cismontanæ
„ Familiæ Regularis Observantiæ, sua etiam Comitia celebrarunt, in qui-
„ bus in Vicarium Generalem Cismontanum elegerunt fratrem Angelum
„ de Clavasio virum doctrina & religiositate notum: non tantum autem
„ præfati sed etiam Ultramontani de Observantia suos habuere Generales
„ Congressus, sed illis serius; cum enim anni proxime præteriti MCCCCLXXI.
„ die I. Mensis Octobris Franciscus *Blonde*, eorum Vicarius Generalis in
„ Conventu Montis Lucii Provinciæ Burgundiæ occubuisset, secundum
„ provisionem Eugenii Papæ IV. venerandus Pater Vicarius Provincialis
„ prædictæ Provinciæ duos viciniores Vicarios Provinciales, Aquitaniæ
„ scilicet, ac Turoniæ accersivit, ut ipsorum consilio locum & tempus
„ Congregationis Generalis aliis Vicariis Ultramontanæ Familiæ Obser-
„ vantibus indiceret; quamvis in antecedenti Capitulo super his provisum
fuis-

„ fuisset; etenim timebant novitates ex nova electione summi Pontificis se-
„ quuta, exoriri in Ordine posse: quamobrem maturantes consilium, con-
„ gressum Generalem suis indixerunt habendum in Conventu Basileæ
„ Provinciæ Argentinæ, & pro festo sancti Joannis Baptistæ hujus anni
„ MCCCCLXXII. Itaque tempore designato congregati Vocales, præsiden-
„ te fratre Simone Maffei Vicario Provinciæ Burgundiæ, in Vicarium Ge-
„ neralem totius Ultramontanæ Familiæ Observantum fratrem Joannem
„ *Chroyn*, Provinciæ Vicarium in Provincia elegerunt, & plura in eo con-
„ fessu decreverunt, ad bonum regimen universale spectantia, quæ nos Joannes Chroyn Vic. Generalis.
„ hic referre non pigebit, cum integre haud consonent allatis in Orbe Se-
„ raphico.

„ V. *In eo igitur Capitulo Basileæ, primo ordinatum est, quod Vicarii* Ex Speculo fol. 54. 55.
„ *Provinciales, Custodes & Discreti discretorum, qui ad Generalem Con-*
„ *gregationem venire non possunt, de cetero suæ impossibilitatis testimonium*
„ *per litteras authenticas trium vel quatuor Patrum Guardianorum sigillis*
„ *munitas, transmittant: & non de facili excusentur, juxta præceptum Re-*
„ *gulæ, & nostri Ordinis instituta: & nihilominus Commissarios loco sui*
„ *mittant.*

„ *Item ordinatum est, quod Custodes, ubi habentur, non continuentur:*
„ *vel si oporteat eos continuari pro causa rationabili, tunc quartum annum*
„ *non transeant.*

„ *Item declaratum est, de intentione Statutorum Generalium esse,*
„ *quando in Capitulo Provinciali vel Custodiali retentio, seu electio Guar-*
„ *diani propter rationabiles causas non confirmatur, quod non tenetur Ca-*
„ *pitulum electionem hujusmodi ad Conventum remittere, sed potest tali*
„ *Conventui de Guardiano providere. Secus de electione facta extra tempus*
„ *Capituli Provincialis vel Custodialis, quam si Vicarius Provincialis vel*
„ *Custos infirmaverit, tenetur eam ad Conventum remittere, nisi juxta te-*
„ *norem Statutorum, scienter elegerint indignum.*

„ *Item declaratum est, quod asserere Communitatem alicujus Conven-*
„ *tus congregatam, fore supra Guardianum, sit præsumptuosum & temera-*
„ *rium: & qui hoc pertinaciter sustinere vellet, tamquam errans & subver-*
„ *sor obedientiæ sanctæ, carceri mancipetur.*

„ *Item declaratum est, quod canonice electus, & officium prælationis*
„ *pertinaciter renuens, nisi causam legitimam reddiderit suo Prælato, licet*
„ *occultam, censetur simpliciter & absolute inobediens: & idcirco merito pu-*
„ *niendus ad arbitrium sui Prælati cum consilio Discretorum.*

„ *Item declaratum est, quod Vicarii Conventuum quomodocumque in-*
„ *stituantur, semper sunt & censentur esse Vicarii Guardianorum, ita &*
„ *tales, quod non possunt Fratres congregare, nec Capitulum tenere, dum*
„ *Guardianus est in Conventu, sed simpliciter tenentur facere voluntatem*
„ *Guardiani, & Conventus solus sine Guardiano non potest tales Vicarios*
„ *deponere, nec ipsi Vicarii suo resignare Vicariatui.*

„ *Item declaratum est, quod quando Vicarius Provincialis exit Provin-*
„ *ciam, licet Commissarium aliquem elegerint ipse & Vocales Capituli Pro-*
„ *vincialis, qui regat Provinciam in sua absentia, nec deberet eorumdem*
„ *irritare vota; de plenitudine tamen potestatis, si alium Commissarium*
„ *fecerit in suo exitu tollendo auctoritatem primi, secundus censetur verus*
„ *Commissarius.*

„ *Item declaratum est, quod Vicarii Provinciales, sicut & ceteri, in*
„ *necessitate constituti, ad suum Prælatum possunt recurrere; non tamen*
Pro-

„ *Provinciam extra Capitulum dimittere seu officio suo renuntiare. Nec*
„ *Vicarius Generalis extra præfatum Capitulum Provinciale potest dictam*
„ *renunciationem recipere, aut quod de alio provideatur mandare, cum hoc*
„ *habeat fieri in Capitulo Provinciali.*

„ *Item declaratum est, quod Vicarii Generales vel Provinciales non*
„ *possunt instituere Prælatum ordinarium in aliquo Conventu vel loco, sine*
„ *consensu Conventualium vel majoris partis eorum, nisi in casu, quem po-*
„ *nunt statuta.*

„ *Item declaratum est, quod Commissarius ad visitandam aliquam Pro-*
„ *vinciam missus, non potest Confessores vel Prædicatores instituere, aut*
„ *Fratres extra Provinciam sibi commissom transmittere ad manendum, nisi*
„ *sibi specialiter fuerit commissum, & in sua commissione specialiter ex-*
„ *pressum.*

„ *Item declaratum est, quod Irregularis, qui consilium vel auxilium*
„ *dedit, etiam manu propria, ad homicidium, non impeditur a susceptione*
„ *regiminis Fratrum, maxime Guardianatus; quamvis impediatur a susce-*
„ *ptione Ordinum. His ad publicum regimen spectantibus ordinatis, etiam*
„ *circa Divinum Officium attente ordinatum est, ut sequitur.*

Ex Speculo tract. 3. fol. 202.

„ *In feria quarta cinerum semper fiat de ipsa feria, etsi eadem die oc-*
„ *currat Festum duplex, juxta ordinationem Domini Clementis Papæ VI.*
„ *Item in Adventu Domini semper in quatuor temporibus fiat de feria, com-*
„ *prehensa etiam feria quinta; pro eo quod Rubrica de responsoriis hoc vi-*
„ *detur innuere. Excipitur festum Expectationis Virginis Mariæ in Provin-*
„ *ciis, ubi celebratur, & festum sancti Thomæ Apostoli, quæ festa etiamsi*
„ *in quatuor temporibus venerint, suis diebus celebrantur: in aliis autem*
„ *diebus, etiamsi laudes habeant proprias, possint festa retro dimissa collocari*
„ *seu transferri.*

„ VI. Expediti ab universalibus Ordinis, haud incongruum erit non-
„ nulla specialiora referre, quæ magis historiarum amatoris animum oble-
„ ctare, vel etiam in bonum finem pruritare valeant. Et quidem primo
„ Savonensium in Liguria pietas, & in Religionem Saraphicam devotio
„ mihi occurrit, quod his temporibus locum pro Fratribus Regularis Ob-
„ servantiæ, licet jam pridem pro Conventualibus ædes excitasset, statuere
„ voluerit: non est autem quod hujusmodi Cœnobii oblitus Gonzaga fue-
„ rit, vel eum prætermiserit Annalista, sed quod rem mancam posteris
„ consignaverint, cum nec fundatorem, nec certum ejusdem erectionis
„ tempus attigerint, licet forte utrumque ipsis facile innotuisse potuerit.
„ Ut ergo suppleamus: ex novissimis Reformatæ Provinciæ Januensis,
„ anno a Christo nato MCCCCLXX. Illustrissimi Gubernatores magni Ho-
„ spitalis Savonæ (vulgo il *Scagno*) piis Patrum Regularis Observantiæ,
„ præcipue vero Provinciæ Januensis Vicarii Patris fratris Joannis Baptistæ
„ de Salis, fervidis votis annuentes, Oratorium sive ædiculam Divo Apo-
„ stolo Jacobo dicatam, ad dictum Hospitale pleno jure, veris & legitimis
„ titulis spectantem & pertinentem, cum territorio & ædificio quodam ad
„ centum passus ab urbe, in districtu de Valoria appellato, vigore instru-
„ menti recepti in manu Bartholomæi Bassi Notarii publici, ob Dei amo-
„ rem, & in Seraphicum Patrem devotionem, quam gerebant, dono dedere:
„ sequenti anno MCCCCLXXI. die XXVII. Septembris, spectabiles & peril-
„ lustres Urbis Antiani, D. Angelus Saccus Prior, & D. Christophorus
„ Panitius Subprior, D. Joannes Bassus, D. Lucianus de Gambarana,
„ D. Baptista Nuceto, D. Odoardus de Maria, & D. Lucianus de Mone-
lia

„ lia congregati in pleno & legitimo numero in Conventu Patrum Mino-
„ rum Conventualium sancti Francisci intra mœnia commorantium, litte-
„ ras Pontificias sub forma brevis: *Promptum & benevolum &c.* VI. Idus *Indic. ex Vatic.*
„ Novembris anno VII. ad fratris Angeli de Clavasio, aliorumque Fratrum
„ Provinciæ Januensis instantiam emanatas a Paulo II. intellexissent, eas
„ a Bartholomæo Notario de *Manda* legente audiverunt directas R. D. Vi-
„ cario Generali Archiepiscopi Januensis tamquam Commissario Apostoli-
„ co earumdem Exequutore, quibus acceptandi & construendi locum pro
„ Fratribus Regularis Observantiæ facultas concessa exprimebatur: qua-
„ mobrem constito prius de consensu præfati Vicarii Generalis Metropo-
„ litani, per Procuratorem Fratrum ad hoc specialiter electum D. Bapti-
„ stam de Umalo Genuensem, servatisque omnibus servandis, præfato
„ Angelo de Clavasio Vicario Provinciali, ut creditur, aliisque Religiosis,
„ ex publicis & privatis facultatibus libere oblatis novum construendi
„ Cœnobium & Ecclesiam ad laudem Dei, Religionis augmentum, & ani-
„ marum salutem facultatem dederunt, ut ex publicis scripturis a præfato
„ Bartholomæo Notario confectis, & in Archivo Civitatis conservatis con- *Ex Mon. MSS.*
„ stat. Itaque primo anni MCCCLXXII. tempore ad ædiculam sancti Jacobi *Prov. Jan.*
„ Angelus a Clavasio pro novis ædibus construendis fundamenta adeo feli-
„ citer posuit, ut post aliquot annos Civibus, quæ necessaria erant, abunde
„ subministrantibus, in eam evaserint perfectionem, quæ etiam ultimis his
„ temporibus mei laboris plurimum intuentium animos oblectet.

„ VII. Surgit Savonensis Conventus eminentiori ex colle Valloriæ
„ regionis territorii, totæque Civitati imminens, pelago subjecto invigi-
„ lat: ex situ gratissimus, & optima fruens aura, Cœli clementia gaudet:
„ ad fere omne ligusticum mare patens prospectus, in ea parte, qua por-
„ tum prospicit, pulcherrimum habet Xistum (vulgo *Belvedere*) quo nihil
„ delectabilius Religiosis incolis & advenis occurrere potest. Ejus haud
„ horrifica, sed grata solitudo, solique amœnitas, dum exhilarant ani-
„ mum, ad mysteriorum Divinorum contemplationem alliciunt, & circum-
„ fusa jucunditas in floribus & fructibus terræ innocentissime corpus re-
„ creat, & malo se habentes animo reficit. Religiosorum Incolarum habi-
„ tatio, ædificiorum profligata superbia & vanitate superfluitatis, his
„ constat, quibus illis commode sufficiat; duplici nempe dormitorio, ad
„ Ortum uno, & ad Meridiem altero, religiosæ paupertati Regularis Ob-
„ servantiæ Minorum ex integro respondentibus: illis subest Claustrum
„ duplex, testudinatum quidem, sed nulla superfluitate profanum. Con-
„ ventui hujuscemodi attigua est mœsta quidem visu, at devotissima den-
„ sissimarum quercuum virore & horrore sacro referta sylva, quam religiosæ
„ deambulationis gratia, strata via, hinc inde ordinatis cupressibus vallata,
„ dirimit: in ea ad congregandas & continendas aquas pluviales, pro
„ irrigando siccitatis tempore horto, nutriendis servandisve etiam pisci-
„ bus, excavata piscina cernitur, Religiosorum ad otium fugiendum opus:
„ in ejus etiam meditulio fere Eremitoriolum visitur, vitæ asceticæ percom-
„ modum & opportunum, quod Marcus Antonius de Auria aliquando Gu-
„ bernator urbis, Fratribus, qui libentius ab aliis ad tempus semoti di-
„ vinorum contemplationi vacare vellent, pia liberalitate construxit:
„ omnium vero ædium pars suprema est Ecclesia, pluribus Sacellis hinc &
„ hinc ornata, omnibusque necessariis supellectilibus ad cultum Divinum
„ abunde instructa, & ampla satis platea exterius decora. In his sacris *Vide ad ann.*
„ ædibus aliquando sub disciplina R. P. Joannis Baptistæ Bosii a Petra so- *1598.*

lertissimi Lectoris, & religiositate laudabilis, in lectionibus sacræ Theologiæ proficere studebamus.

Pingon. cum dicto VIII. fol.58. in arbore.

VIII. Amadeus IX. Sabaudiæ Dux, qui Præceptorem & Consiliarium a Ludovico Patre fratrem Joannem Fauzonum habuerat, ejusque salubri ac optima disciplina, gratia Deo juvante, in omni virtutum genere profecerat, & nostris in sua Civitate Augustæ Prætoriæ ædes fundaverat, obiit Vercellis hoc anno MCCCCLXXII. III. Kal. Aprilis, sepultus in majori æde D. Eusebii, & miraculis celeberrimus, cum vixisset annos trigintaseptem, mensem unum, regnassetque annis septem, tamdem inter Divos habitus: & quidem quis, qualisve inter vivos fuerit, vel etiam a busto sibi præelecto, ac simbolo trium Clavium, cum corona spinea præornato sub hac epihraphe: *Animam hic, corpusque devovi*, qui legit & meditatur, dignoscere potest: ejus autem audito gloriosissimo obitu, Fratres Yporegiensis Conventus sancti Bernardini, qui sub ejus præpotenti patrocinio vivebant, paucis post mensibus, quando Yolantis Ducissæ ejus relictæ mœror justissimus potuisse minui videbatur, Yporegia Vercellas evolarunt, ab eadem continuationem protectionis defuncti in terris humiliter expetituri: his ergo supplicibus perhumane auditis piissima Ducissa, nec minimum remorata gratiam, infrascripti teooris litteras patentes expediri jussit.

Yolants Ducissa Sabaud. recipit Fratres.

YOLANTA primogenita & Soror Christianissimorum Franciæ Regum, Ducissa Sabaudiæ, Tutrix, & tutorio nomine Illustrissimi filii nostri carissimi Philiberti Ducis Sabaudiæ, Chablasii, Augustæ, sacri Romani Imperii Principis, Vicariique perpetui, Marchionis in Italia, Principis Pedemontium, Niciæque, Vercellarum, & Friburgen. Domini.

Ex Origin. quod servatur in eo Conv.
Has dedimus ad an.1466.

UNiversis serie præsentium facimus manifestum, quod nos, visis litteris bonæ memoriæ Illustrissimi Domini Conthoralis mei metuendissimi, bene dilectis nostris Guardiano & Fratribus Ordinis Minorum de Observantia Regulari, Conventus sancti Bernardini prope Civitatem Yporegien. situati, merito concessis, præsentibus annexis &c.

Supplicationi itaque ipsorum bene dilectorum oratorum nostrorum super his nobis factæ benevole annuentes, litteras ipsas ratas & gratas habentes, confirmamus, ratificamus & approbamus tutorio nomine prædicto, & quatenus opus sit, eisdem de novo concedimus & confirmamus per præsentes. Dilectis nostris potestatibus Yporegiæ & Bugellæ, Ballivoque Vallis Augustæ, ac Castellaris Bardi, Quarti, Cliti, Castri Argentei, & Montis Joveti, ac ceteris universis & singulis dilecti filii nostri Officiariis fidelibus & subditis mediatis & immediatis, ad quos præsentes pervenerint, seu ipsorum Officiariorum loca tenentibus, & cuilibet eorumdem propterea mandantes sub pœna centum librarum fortium pro quolibet, quatenus ipsas his annexas salvaguardiæ & protectionis, & has nostras confirmationis litteras dictis supplicantibus teneant, attendant, observent, & per quoscumque observari faciant illæsas, in nulloque contrafaciant quomodolibet, vel opponant, per quantum dictam pœnam incurrere formidant. Dat. Vercellis die XXVII. *Octobris, anno Dom.* MCCCCLXXII.

Cimarella par. 4. Chron. lib.5. c.81 Firm. in tract.1. memorial. sub 37. Generali. Marian. l.5. c.38. Joannes Gualterus, & Tilleius.

IX. His temporibus florebant in Ordine quamplures, quorum memoriam tenent Anoales Waddingi, præter quos, ex diversis colligendos memorandosque reperio Bartholomæum de Stradis virtute & religione conspicuum apud Cimarellam sub IV. Nonas Aprilis: Joannem Gualterum

„ rum Gallum natione, socium beatorum Bernardini Senensis & Joannis „ de Capistrano, & alterum Joannem Tilletum pariter Gallum, similiter „ præfatorum Beatorum Virorum socium, quorum amborum digna & ho- „ norifica extat memoria in firmamento trium Ordinum. Masseum item de „ Terracina, discipulum quondam beati Thomæ a Florentia, virum quem a „ pluribus virtutibus commendat Marianus. Ex Tertio Ordine S. P. Fran- „ cisci mihi occurrit Joannes ab Æthiopia, vir a sanctimonia vitæ lauda- „ tus a Julio Magnano.

Fr. Masseus.

Joan. ab Æthiopia.

„ X. Ex infirmiori etiam sexu stupenda nimis, & nullo pacto reticen- „ da, sub eadem tempestate occurrunt. Etenim splendidissimum virgini- „ tatis & innocentiæ, Monachii in *Anger* ad sanctum Jacobum inter Soro- „ res Clarissas jubar emicuit, cujus præter Annales Bavariæ gentis, Pater „ Matthæus Raderus Societatis Jesu in Bavariæ sanctæ volumine secun- „ do pie meminit, eleganterque scripsit in hæc verba: *Barbara Albertum* „ *cognomento Pium, Bojorum Principem habuit Patrem, Matrem Annam* „ *Erico Regulo Brunsvvicensi natam, germanos fratres Albertum II. di-* „ *ctum IV. cui Sapientia cognomen fuit, quique Patri vita functo in Prin-* „ *cipatu successit; Joannem, Ernestum, Sigismundum, alterum Albertum,* „ *Christophorum, Wolfgangum; Sorores Elisabetham Ernesto Saxoni Se-* „ *ptem-Viro Imperii nuptam, Margaretam Friderico Dynastæ Mantuano* „ *desponsam. Albertus Pater Regnum Bohemiæ sibi oblatum cum ingenti* „ *modestiæ laude repudiavit, ausus contemnere, quod alii per ignes & fer-* „ *rum petunt, utqui probe intelligebat, quanto majus sit Regnum fastidire,* „ *quam accipere.*

Annal. Bavar. impres. Monachii an. 1662. par. 2. l. 8. n. 32.

Raderus in Bavaria sancta t. 2. fol. 384. & seq.

„ *Patris exemplum sequuta Filia, cum animum ad Cælestem in terris* „ *vitam in sanctæ Claræ contubernio agendam applicuisset, & quinquennit* „ *septa Claustri ingressa esset, post paucos annos, ubi primum matura viro* „ *videri potuit, priusquam in verba Antistitæ juraret, ad societatem Regni* „ *Galliæ per connubium ab Legatis Regis ambitiosissime invitatur. Albertus* „ *Bojorum Princeps, defuncto dudum Patre, Sorori quid Francus petitum* „ *venerit, exponit, ipsiusque voluntatem explorat: Barbara, petito ad deli-* „ *berandum triduo, in Odæo Templi ad principis Aræ gradus in faciem ab-* „ *jecta, Deo sola identidem supplex consulit, qui sibi auctor esset, Regi ne* „ *Christianissimi & potentissimi postulatis annueret, an in cæpto Religiosæ* „ *disciplinæ instituto perseveraret? Sensit mox Supremi Numinis Divinos* „ *nutus, intelligitque sibi numquam ab illibato Regis Regum thalamo di-* „ *vertendum, qui immortalia pro mortalibus Regna donare consuevit: nec* „ *diutius illa morata, omnem præsentis felicitatis umbram æternæ beati-* „ *tatis gloriæ posthabendam sibi putavit: Fratri respondet se genus illud* „ *vitæ prosecuturam, ad quod a Parentibus esset destinata: Deo se nuncu-* „ *patam, a Deo numquam recessuram: Albertus, ubi constantem Sororis* „ *animum cognovit, laudata virtute ejus, veritus ne clam a Legatis Regis* „ *surriperetur, Cœnobii aditus omnes claudi accurate servarique præcepit:* „ *ita desperata Virgine, reque infecta, Galli, unde venerant, redierunt.*

„ *Barbara florem pudoris intactum Cælo non diu post intulit: dederant* „ *Parentes Partheniam Cætum adeunti lætissimum odoratissimi amaraci vi-* „ *ridarium, una stirpe natum, quo fessos vigiliis sensus reficeret; Aviarium* „ *quoque ingens, in quo diversæ sortis Alites musicum quasi concentum effi-* „ *ciebant, uti grata symphonia residentis in cellæ solitudine otium subinde* „ *leniret, aures que non inconcessis deliciis gratæ cantatrices pascerent, or-* „ *narent, & pendulo collo torque, quem bona præsidis venia intra Religio-*

„ *sam vestem gratum Parentum mnemosynon gestabat. Cui cum ultima fati* „ *necessitas immineret, quartodecimo die ante obitum, prima nocte Sampsu-* „ *cum seu Amaracum omne repente exaruit: altera, quotquot aluerat Aves,* „ *mortuæ perierunt: tertia, tortilis ex auro catenula ab collo suspensa ru-* „ *pta dissiliit; quibus illis tamquam prodigiis, & certis fati nuntiis co-* „ *gnitis*: Ego, *inquit*, petor: mors præ foribus Cellam meam pulsat, ce- „ dendum est vita. *Sacris expiata, cum septimum decimum ageret annum,* „ *duodecimque in Monasterio exegisset, ad æternos Cælestis Sponsi thalamos* „ *profecta, præmium spreti Regni, & nuptiarum, imperium Cæleste sem-* „ *per augustum & semper felix sortita est. Sed hoc memorabile & singu-* „ *lare est, quartodecimo inde die, alteram ex eodem contubernio sacram* „ *Virginem Barbaram secutam: deinde post idem intervallum alteram, &* „ *alteram, donec viginti eodem ordine e vita migrarent, ut quas in terris* „ *habuerat socias afflictæ vitæ, haberet in Cælo consortes gaudii & trium-* „ *phi*. Hucusque Raderus. Ceterum, ut ex Chronicis Provinciæ Refor- „ matæ Bavariæ constat, beata Barbara præfata peste sublata est hoc anno „ MCCCCLXXII. in festo sancti Joannis Baptistæ, & juxta beatam Agnetem „ in Choro sepulta jacet: idque memoria satis dignum, centum septua- „ ginta post ejus obitum annos, dum pro Choro ampliando operarii fun- „ damenta posituri, terram effoderent, cryptamque præfatarum offende- „ rent, adeo mirabilem & optimum odorem inde spirantem senserint, ut „ rei novitate attoniti, ab opere cessarint; delato enim ocyus ad loci Con- „ fessarium, & ab eo ad Abbatissam casu, eorumdem prudenti mandato, „ locum obstruxerunt.

Monum. MSS. Provinciæ Bavariæ de eo Mon.

Vide ad annum 1351. & ad annum 1480.

Pierona Hergodsa.

„ XI. Ex tertio pariter Divi Patris Francisci Viridario, sub his tem- „ poribus miræ pulchritudinis, atque odoris flos virginitatis emersit. Pie- „ rona Hergodsa hæc est, inclusa Tertii Ordinis præfati Alumna, quæ in „ *Immelverdoghem* villa Flandriæ, juxta oppidum Gerardi Montense a „ parentibus pauperibus originem sumpsit. Cum esset annorum fere de- „ cem & septem, quibus annis caro excandescere solet, Gandavi institu- „ tum Sororum sub tertia Regula S. P. Francisci degentium ingressa est, „ ut inibi mortificata petulantia ipsius, Deo purius inserviret, liberiusque „ pœnitentiæ operibus vacaret, gnara sic errata in lege diluenda non tan- „ tum, sed etiam in posterum præcavenda esse prudenti. In iis perfectio- „ nis Evangelicæ exercitiis, veluti perennem extinctura fornacem, fontem „ lacrymarum adeo copiosum habuit, ut semper a ploratu ejus oculi, ve- „ luti panni rubro colore tincti apparerent: itaque Prælatis suis obediens „ omnino, vere pauper florebat rerum mundi, studebatque toto conamine „ amatissimæ castitati, qua veluti Angela cœlestis, mente & corpore omni- „ no mundam se custodiebat. Cum vero illic aliquandiu sancte admodum „ conversata fuisset, ex licentia Abbatissæ loci ad Eremitorium, seu clau- „ suram extra muros, in Cœmeterio sancti Nicolai situatam se contulit, „ ibique admirabili sanctitate, vitæ austeritate, patientia in primis, ac inde „ miraculis claruit: mirum erat, eam frequentissime arcana mentium, se- „ cretave cordium, vel animorum cogitatus, quos & sæpius ad animi bo- „ num patefaciebat, clare a Deo edoctam experiri. Obiit anno Christi „ MCCCCLXXII. ætatis suæ quinquagesimo: Corpus ejus Mechliniæ in Bra- „ bantia honorifice jacet.

AR-

ARGUMENTUM.

Sixtus prosequitur bellum contra Turcas, hortaturque Hungariæ Regem, ne cum eis amice paciscatur; cujus genitrix petit canonizari Capistranum. Jacobus Picenus mittitur Neapolim, ibique hærere jubetur Rege rogante. Ingenti animarum fructu prædicant Fortunatus Perusinus, Cherubinus Spoletanus, & Bernardinus Feltrensis. Componuntur lites Conventualium & Observantum. Clareni in duas partes scinduntur. Fiunt Episcopi; construuntur Cœnobia.

I. GLORIÆ Sixti Pontificis non parum conducit, quod gloriose rediderit hoc anno ad XXIII. diem Januarii Cardinalis Oliverius Caraffa, classis Pontificiæ contra Turcas Præfectus. Ovans Urbem ingressus, duodecim camelos præda Turcica onustos & XXV. Turcas ex præcipua nobilitate captivos, totidem generosis equis insidentes, in triumpho duxit. Vexilla & signa quam plurima de hostibus capta circumtulit, & una cum his partem catenæ ferreæ refractæ in portu Sataliæ, qui integra claudebatur, in memoriam occupati per vim ejus portus, ante fores Basilicæ Vaticanæ suspendit. Inde Sixtus Pontifex ad sacrum bellum continuandum animatus, Laurentium Ruvereum, Patriarcham Antiochenum, fratris filium classi Legatum præfecit, numeratisque in præsens LXV. millium nummum aureorum, ad socios vela facere præcepit.

Sixtus Pontifex victoriã ex Turcis reportat. *Pantin. in vita Sixti.* *Nota diaria infamara.*

II. Cum vero audiret Matthiam Hungariæ Regem pacem cum Turcarum Imperatore, quibusdam non adeo æquis conditionibus inire velle, extempore scripsit ad Laurentium Episcopum Ferrariensem, apud Regem Sedis Apostolicæ Nuncium, ut ab iniquis & rei Christianæ perniciosis pactionibus revocaret: cui etiam sequentem Epistolam Regi tradendam transmisit. Dignissimam puto, quæ ab omnibus legatur; in ea quisque Pontificis zelum & vigilantiam perspiciet, & quid Principes deceat Christianos, addiscet.

Monet Regem Hungariæ ne indignas cum Turca ineat conditiones.

Carissimo filio Matthiæ Hungariæ Regi Illustri.

III. D*ilecte fili &c. Pro consuetudine nostra plane tecum loquimur, nil reticentes, quod ad filium patri conveniat. Ut non pigebit nos, quæ nunciantur perscribere, ita nec te gravet audire. Quæ dicimus, ad salutem omnia sunt & tuam & nostram, Christianæ quoque reipublicæ. Quidquid autem est tale, delectare fidelem mentem debet, non angere. Significatum est nobis, misisse te nuper Oratores ad Christi hostem Turcam, eosque ad sextam decimam Aprilis visos sub Nandoralba transire Danubium. Esse autem quemdam Antonium Catharensem Ordinis Minorum, Abbatem certi Monasterii non longe a Buda, & Joannem Hunischi Bosnensis originis: mandatorum quoque, quæ a te acceperunt, summam hanc dici. Pacem te Turcæ fœdusque offerre, si ille Bosnam Serviamque aut harum alteram tibi permittat. Item & in Usson-Cassanum ex regno auxilia, si pecuniam tuæ serenitati suppeditet. Referimus singula, ut sine causa a nobis scribi non putes. Nos tamen ad ea credenda animum accommodare non possumus: aliena cognoscimus a consuetudine tua, contraria scimus fidelibus operibus tuis, indigna quoque tanti nominis Rege. Quomodo enim credi fas sit, eum, qui constanter in necessitate se habuit, in rebus jam mitioribus mentem demittere, & qui armis*

Ex reg. Vatic.

non

non potuit, turpibus nunc conditionibus allici? Incredibilia sunt, & a piis mentibus aliena. Nosque, ut diximus, indignæ famæ habere fidem non possumus; sed tamen carissime fili, quod velocibus nunciis significata sunt nobis, & a magnis auctoribus prodeunt, movent nos aliquantulum, plus nostri officii esse putantes multis vanis rumoribus decipi, quam certo uno affligi. Et tu, carissime fili, homo ut ceteri, errare potes & labi, & cadere, & humanis desideriis trahi; lucis etiam specie, tenebris peccatorum involui. Agemus tecum non tamquam cum eo, qui cum infideli sit paratus sentire, sed tamquam cum eo, qui si aliquando paratus esset, nostrum de ea re judicium habeat. Matthia Rex gloriose, attende primum, quæ fides esse tibi de fallace homine potest. Tu Christum sequeris, ille Mahometi insaniam. Tu pro Evangelio contra eum in hunc diem pugnasti; illius arma contra te ad tuendam dæmonum sectam intenta semper fuere: memento pugnarum a patre Vaivoda, & te toties commissarum: cædium quoque, quæ de Turcis multæ sunt factæ. Scit ille tua in primis virtute per hos annos obstitum, quominus tantum imperio potuerit progredi, quantum optavit. Unum te odio habet, atque unum te perditum cupit, quo sublato, nihil non de Christianis sperandum sibi cognoscit. Si quid blandietur interim, aut si quid tibi permittet, non alia ratione id faciet, quam ut & consulat sibi, & in omnem occasionem te opprimat: exempla infidelitatis suæ non sunt longe petenda; te tuumque regnum circumdant. Recogita quæ nostra memoria in Servia & Bosna sunt gesta, quibusve fallaciis miseri Christiani nimiæ pœnas fiduciæ ultimas dederint. Videbis, si desint cetera, hæc satis esse ad ceterorum documentum & tuum. Credendum illi non est. Merces amicitiæ ab eo nulla quærenda. De Religione contenditur: ille tuetur suam, tu tuam. Diversitas hæc causæ conciliare animos vestros nullis pactionibus potest: aut tibi dimittendus est Christus, aut Turca suspectus semper habendus. Adde, quod negligendum non est, quo animo Principes Hungari, quo etiam populi pacificationem hanc sunt accepturi. Fidelis Deo semper tua gens fuit, militavit nomini Altissimi, cupidiusque ad pugnam, quam ad nuptias ceteri, est semper profecta. Quid judicaturos de te illos existimas, intuentes nulla urgente necessitate, sola cupiditate aut Serviæ aut Bosnæ non modo cum execrando hoste sentire, sed ad oppugnandos oppugnatores suos, copias jungere? Non omnium intra Hungariam fortasse pacati tibi sunt animi; est facile, ut multos tua virtus offendat, multos etiam gloria urat. Danda non videtur occasio, ut qui de te sentiunt bene, sentire jam male incipiant, & qui criminari opera optant, etiam exagitandi facultatem aperte accipiant. Religione & constantia & in periculis fide, quibus regnum parasti, in posterum tibi est retinendum. Proximam quoque Bohemiam tot jam annos a te oppugnatam, nonne dicturam agnoscis, non pro judicio Romanæ Sedis, tollendisque erroribus, sed ad solam amplianda potestatis curam tamdiu bellatum esse, tantamque rerum atque hominum editam stragem, quando pro Servia & Bosna non cum hæreticis, sed quod fœdius est, pacem procuratam cum infidelibus inspicient? Retinendum ubique etiam inter tuos est nomen bonum, fili carissime, ideoque non modo anteponendum ceteris rebus, sed morte etiam, si expediat, redimendum: qua in re animadverti quoque oportet, quantum Cæsar, & circumstantes Germaniæ Principes probaturi factum hoc sint, quantumque miraturi mutationem hanc subitam, tantæque jacturæ. Crescet haud dubie illis suspicio, in te amor non crescet. Novorum forte etiam consiliorum causam præstabis, quæ qualia futura sint, arbitrari tu melius potes, cui sunt nota propinqua. Nos de te solliciti sine metu esse non possumus, & libenter quæ sentimus, eloquimur, quia

& nos

& nos quoque a quibus summe diligeris, cum te hosti nostro conciliatum videbimus, Christianisque viribus illi adesse, haud sane ii esse ad res tuas poterimus, qui caperemus. Respectus tam obominandæ societatis necessario mentem nostram a multis averteret. Sequi erit necesse consensam Ecclesiæ, nec blandiri illi, quem illa non probet: etenim assistens Turcæ, Dominicum gregem oppugnas. In Ussun-Cassanum mittens arma, venientem defensorem debilitas: sentit ille nobiscum, sentit cum Venetis, id quærens ut malignus hostis nec fidelibus nocere, nec infidelibus possit. Quam ob causam nos atque illi non modo certos in exhortationem suscepti operis nostris nominibus misimus, sed classem quoque cum sapientissimo Rege Ferdinando emisimus, qua distractus Turca, minus ad resistendum efficax fuit; & tu novo consilia ad impediendum consentientem Italiam, turbandamque ultionem de inimicis nostris, cum inimicis paratus pacem facere, & præsidium mittere, & præsentem Christianorum spem intervertere cogitas? Ne neglige, quæsumus, famam tuam, Matthia Rex. Crudelis est, qui illius curam non habet. Nulla re tam clarere magni Principes solent, quam opinione constantis virtutis: In quo illam homines intuentur, dignum summis honoribus ducunt. Eam quidem commendationem facta ingentia tibi hactenus peperere præterita. Repete enim, qua animi magnitudine regnum parasti, qua conservasti, quibus etiam præliis Turcarum impetus retudisti, quanta demum laude Bohemicam hæresim, judicio Romanæ Sedis damnatam, armis victricibus attrivisti. In ore hæc omnium sunt, atque omnium vocibus & litteris feruntur in cælum. Quid aliud nunc est moliri quæ de te nunciantur, quam de tantæ gloriæ gradu cadere, laborum præteritorum fructum amittere, athletæ Christi nomen rejicere, & consensoris infidelium sumere? Miseram commutationem, o fili, atque omnium judicio & nostro miserrimam! pro gloria ignominiam, pro salute infelicitatem, pro gratia indignationem, pro spe retributionum metum ultionis mutare. Etenim si hunc cum hoste consensum, & ferendum auxilium, ingratum Deo non putas, erras vehementer. Odibile illi erit atque infectum, nec talem putabit, pro tantis in te meritis retribui gratiam debuisse. Quo in loco etiam attendi est opus, quid inde consequi & formidori merito possit. Scis potestatem humanam omnem a Deo esse, per illum dari & adimi. Majorem esse, qui in cælis regnat, quam qui in terra: Dominus, *1. Reg. 2. 7.*
inquit* Propheta, pauperem facit & ditat, humiliat & sublevat. Quæ ma- ** Anna Prophetissa.*
nus misericorditer astitit tibi laboranti pro fide, ac cadere numquam permisit, eadem indignata si remittetur, quo te in duris rebus præsidio munies, aut quem alium sublevatorem parabis? Cantat Ecclesia: Nisi Dominus cu- *Psal. 126. 1.*
stodierit civitatem, frustra vigilat, qui custodit eam. In manu sua sunt om- *Psal. 94. 4.*
nes fines terræ, & sine ejus ope inanes sunt conatus nostri. Noli tantum fidere viribus tuis, tantumque spei in armis reponere, ut valere contra indignantem Dominum aliquid credas: Sicut fluit cera a facie ignis, sic pereunt pec- *Psal. 67. 5.*
catores a facie Dei. Defensorem illum tibi conserva, quo etiam propugnatore & duce, dissipasti semper impiorum consilia; idque age, ut in omnibus viis tuis illum cogites, & illi servias soli: servire autem soli non potes, si te cum hoste suo conjungas. Sacri enim eloquii est verbum: Nemo potest duo- *Matth. 6. 24.*
bus Dominis servire; si non duobus dominis, utique duobus hostibus minus. Increpat Apostolus Paulus: Quæ participatio justitiæ cum iniquitate? aut *2. Cor. 6. 14.*
quæ societas luci ad tenebras? aut quæ conjunctio Christi ad Belial? aut quæ pars fideli cum infideli? aut qui consensus templo Dei cum idolis? Summa est omnium, fili carissime, ad quam hæc scripta referimus. Si cogitasti, quod fertur, frange funestum consilium, & conjunge te Deo. Nulla te in præsen-

tia-

tiarum necessitas ad pastiones has urget. Si non cogitasti, etiam lætare, tantam de te & rebus tuis apud nos curam esse. Colloquimur tecum in caritate Christi, sicque agimus libere, ut cum eo est Rege agendum, quem semper laudavit & dilexit Ecclesia, quique vocem Patris patienter possit audire. Nil quod nunciatum est credimus, ad solliciti pastoris officium omnia scripsimus. Dominus sit in corde tuo, & gressus tuos dirigat in semitam rectam. Crescere te faciat omnibus diebus vitæ tuæ, & dominum inimicorum suorum ad gloriam suam constituat.

Elisabetha genitrix Regis Hungariæ petit canonizari Joann. Capistranum.

IV. Elisabetha hujus Matthiæ Regis pia genitrix, prudentissima virago, sui filii regno tutelarem & patronum procuratura, devincire voluit nobili obsequio Joannem Capistranum, olim ejusdem regni fortissimum propugnatorem. Scripsit itaque ad Sixtum Pontificem litteras sequentes, humiliter deprecans, ut eum cathalogo adscriberet Sanctorum.

Sanctissimo in Christo Patri & Domino, Domino Sixto Divina providentia sacrosanctæ Romanæ, ac universalis Ecclesiæ summo Pontifici, Domino nostro clementissimo.

Ex ipso originali.

Beatissime Pater, & D. noster clementissime. Post sanctitatis vestræ pedum oscula beatorum. Non latet sanctitatem vestram notitia fratris Joannis Capistrani, quondam eximii Prædicatoris, laudabili & celebri memoria digna haberi. Hic enim vir vivens in toto orbe Christiano celeberrimus, ut præco Evangelicus varias mundi partes tam Christianorum, quam schismaticorum & hæreticorum evangelizando verbum Dei pertransiit, & a fide alienos ad sinceram fidem quamplurimos suis reduxit sermonibus. Signis etiam nonnullis claruit adhuc vivens; & adversus crucis Christi inimicos Turcos sævissimos cum populo vulgari personaliter proficiscens, populi turmos ad viriliter pro fide Catholica pugnandum assiduis exhortationibus animavit, ut intrepide & audenter contra validissimum Turcorum exercitum se opponerent, ita, ut quidam de ipsis Christianis, depositis armis se munientibus, solis ensibus seu glodiis manibus arreptis, fortissimas exercitus Turcorum acies intrepidi penetrarent, & cædem maximam in exercitu Paganorum confligendo efficerent, nec se timebant morti tradere pro Christi nomine ad exhortationem viri præfati; ubi parta gloriosa victoria, & inimicorum fugata grandissima multitudine, lucrum reportatum fuit ex spoliis Paganorum non minimum: quibus ipse frater Joannes infirmitate correptus, victoriosa simul & gloriosa morte debitum solvit humanitatis. Hic etsi ex hoc mundo migravit, tamen quasi vivens adhuc etiam post mortem crebris miraculis coruscans, populorum turmis per impensa eis beneficia assidue prædicat, cujus canonizationem & ad cathalogum Sanctorum per vestram Sanctitatem adscriptionem universa Christianorum numerositas, non solum Regni Hungariæ, verum etiam aliorum regnorum Christianorum populi, affectu permaximo desiderant. Sed & nos cum filio nostro Illustri Rege Matthia, idipsum a sanctitate vestra perfici maximo desiderio optamus. Quapropter eidem sanctitati vestræ humillimis precibus supplicamus, quatenus more sanctæ Romanæ Ecclesiæ, dignetur sanctitas vestra aliquibus Catholicis Prælatis Ecclesiarum istius desideratæ rei inchoationem committere, qui examinatione facta, & reperta veritate, sanctitatem vestram valeant plenius informare de his, quæ ad canonizationem hujusmodi necessario requiruntur. Quibus rite repertis & approbatis, rogamus adhuc instantius sanctitatem vestrom cum omni prorsus cordis affectu, ut præfatum virum, quem gens Christiana proclamat esse Beatum & Sanctum,

etiam

etiam sanctitas vestra celebri adscriptione in catbalogo Sanctorum eumdem in toto orbe Christiano divulgare dignetur, tamquam vere Sanctum ab omnibus venerandum. In qua re, beatissime Pater, Domine clementissime, grandis revera bonor Dei erit; venerabitur nempe & coletur ipse Deus in Sancto suo, si canonizatus fuerit, ab omnibus cultu devotissimo, & Christianus populus in fidei Catholicæ sinceritate per boc plurimum firmabitur & stabilietur, & nibilominus gens schismaticorum, quorum inibi, ubi corpus præfati viri jacet tumulatum, maxima, & circumquaque multitudo per boc vel vocante Domino convertetur, vel saltem in suis erroribus ruborem incurret, & sacræ Christianæ fidei bonorem veritati præstabit. Insuper nobis & regno Hungariæ in boc opere canonizationis rem valde utilem sanctitas vostra efficiet, & Apostolicæ largitionis gratissimum munus eadem sanctitas benigne conferet, quam rem per sanctitatem vestram impleri ac perfici indubie confidimus & speramus: non deerunt autem, beatissime Pater, ex boc regno etiam adjutoria, quæ ad hujusmodi opus necessario requiruntur. Altissimus conservet sanctitatem vestram diu feliciterque pro regimine Ecclesiæ suæ sacrosanctæ. Datum Veteri Budæ, VIII. die mensis Augusti, anno Domini MCCCCLXXIII.

E. S. E. *Devota filia Elisabet genitrix illustris Regis Hungariæ.*

V. Magna hoc anno eluxit pietas Christierni Daciæ Regis, quem die VII. Aprilis Religionis causa in Urbem venientem, summis honoribus Sixtus excepit, turba omni aulicorum missa in occursum. Patres ad portam congressi, medium illum per Urbem ad Basilicam Vaticanam sancti Petri, inde ad Sixtum perduxere juridicundo tum publice præsidentem. Procubuit is in genua ad illius pedes, neque ante se erigi passus est, quam salutationi & sermonibus suis esset responsum: redeunti in cubiculum Sixto, exeuntique ad Divina semper adfuit, lavanti manus pelvim præbuit: denique summa in eo pietas, summaque religio enituit. Anno eodem Roma excessit die X. Septembris, centum equitibus comitatus.

Sixtus honorifice excipit Regē Daniæ.
Diarium Sixti Diacon. in Sixto.

VI. Ferdinandus Rex Neapolitanus, audita insigni virtute & singulari doctrina Jacobi Piceni, misso ad Pontificem Sixtum Oratore, impetravit eum destinari numerosissimæ Civitatis præceptorem, & Ecclesiasten. Hoc anno illuc profectus, ut in conspectum urbis pervenit, conversus ad Venantium socium: *Ecce*, inquit, *Neapolim: tu jam cogita de Marchia repetenda*. Respondenti, *quomodo sine te abibo? Tecum ex illa regione discessi, tecum in eamdem regressurus sum*; inquit Jacobus: *At sine me profecto ibis. Ego hic emoriar, & tu in patriam redibis*. Illic itaque per quatuor ferme annos commoratus, sarcinam deposuit corporis, postquam gentis mores mirabiliter composuit, & multa patravit miracula, quæ in suum locum sub vitæ terminum servamus enarranda. Habitabat in Conventu sanctæ Crucis, atque inde ibat ad insigne sanctæ Mariæ Novæ Cœnobium, Verbum Domini prædicaturus singulis diebus festivis. Summopere Regi placuit ejus doctrina & conversatio, veritusque ne regredi vellet in Patriam, egit cum Pontifice, ut juberet longiores illic moras perducere. In hunc modum id Sixtus præcepit.

Jacobus Picenus rogante Ferdinando Rege mittitur Neapolim.
Marc. 3. p. l. 6. c. 17.
Venant. in vita MSS.

Dilecto filio Jacobo de Marchia, Ordinis Minorum de Observantia.

VII. D*ilecte fili, salutem &c. Desideravit multum, ut nobis exponi fecit, carissimus in Christo filius noster Ferdinandus, Siciliæ Rex Il-*

Ex autographo: Jubetur illic hærere.

Illustr. ut populus Neapolitanus prædicationibus tuis instrueretur, propter devotionem suam & celebrem famam virtutum tuarum. Quare cum id videatur assecutus esse, & tanquam Rex Catholicus cupiat vehementer Evangelica doctrina populum suum in dies a te magis instrui, Devotionem tuam in Domino exhortamur, & nihilominus in virtute sanctæ obedientiæ tibi præcipiendo mandamus, ut sicuti facis, istic Neapoli prædicationes tuas juxta gratiam desuper tibi datam, quandiu præfatus Rex te istic esse voluerit, continues, & de bono in melius, assistente Divina gratia, perseveres. Erit id tibi meritorium, Majestati suæ jucundissimum, ac nobis longe gratissimum. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die 11. *Junii* MCCCCLXXIII. *Pontificatus nostri anno* II.

Fortunatus Perusinus jubetur Pistoriensibus prędicare. Cherubinus Spoletanus instituitur Prædicator Apostolicus.

VIII. Similes ferme dedit litteras ad fratrem Fortunatum Perusinum insignem hujus temporis concionatorem, ut in Etruria, præsertim in urbe Pistoriensi, prædicaret, & populum ad unitatem & pacem excitaret; fratri vero Cherubino Spoletano nullos limites præscripsit, sed ut ubique Apostolice Verbum Dei fidelibus proponeret, hoc honorifico diplomate persuasit.

Dilecto filio Cherubino de Spoleto, Ordinis Minorum de Observantia.

Ex originali.

Dilecte fili, salutem &c. Sanam doctrinam tuam, singularemque probitatem cognitas & spectatas habentes, confidentesque, quod, Divina tibi gratia assistente, bonum fructum in agro Dominico verbo afferes & exemplo, inducimur non immerito ad ea tibi paterno concedenda affectu, per quæ animarum lucrum uberius facere, & talentum tibi a Domino creditum utilius valeas dispensare. Itaque, ut assumptis tecum quatuor tui Ordinis Fratribus, quos duxeris eligendos, in omnem Provinciam tam in Italia, quam extra Italiam, cum ipsis sociis te conferre, Verbumque Dei & Evangelicam doctrinam in quibusvis Ecclesiis, Monasteriis, & locis licite & libere prædicare, alias tamen juxta constitutionem fel. record. Clementis V. prædecessoris nostri, possis ac valeas, harum serie, Apostolica auctoritate tibi concedimus facultatem: decernentes ac volentes, quod super hujusmodi socios tuos, quos tecum ducendos duxeris, eamdem habeas auctoritatem ac potestatem, quam Generalis Minister Ordinis antedicti in Fratres sibi subditos habet. Quibuscumque in contrarium facientibus, non obstant. Tu itaque fili exalta sicut tuba vocem tuam, & quantum tibi ex alto permittitur, ad salutem animarum fidelium confer, ut a Deo præmium, & a nobis uberem commendationem consequi merearis. Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris, die XIX. *Novembris* MCCCCLXXIII. *Pontificatus nostri anno* III.

L. Grifus.

Bernard. Feltren. fratrem germanum ad sodalitiam trahit. *Legen. MSS. Bernard. cap. 6.* *Legen. altera MSS.* Bernard. incipit cum laude prædicare.

IX. Bernardinus Feltrensis hoc anno ad Religionis consortium attraxit fratrem suum germanum Antonium, qui religiosissimam Bernardini æmulatus est vitam. Admissum in Sodalitium a Patribus Capituli hoc anno Venetiis celebrati, secum duxit factus in iisdem Comitiis Guardianus Conventus Tridentini. Ea in urbe in æde Cathedrali Adventus conciones habuit, quadragesimales Civitatulæ, ita præcipiente Ludovico Gonzaga Fratrum Vicario. Anno sequenti prædicavit Mantuæ per anni curriculum, & Dominicis Adventus; per Quadragesimam vero in oppido Arcignani, diœcesis Vincentinæ.

X. Frequenter hoc tempore oriebantur contentiones & discordiæ inter

ter Patres Conventuales & Observantes propter transmigrationem Fratrum ab una Congregatione ad aliam, repetentibus Superioribus suos subditos, qui absque licentia aut sufficienti causa eorum declinabant imperium. Hujusmodi incompositos transitus prohibuit Paulus prædecessor, sed cum oblitterari ejus constitutionem Sixtus perspiceret, renovandam duxit, aliaque addenda, quæ stabiliendæ paci videbantur opportuna. Diploma subjicio.

Ad perpetuam rei memoriam.

Regimini universalis Ecclesiæ, quamquam immeriti, disponente Domino præsidentes, curis perurgemur assiduis, ut juxta creditæ nobis desuper dispensationis officium, quieti subditorum quorumlibet, præsertim sub Regulari Observantia, studio piæ vitæ vacantium, in quorum utique prosperitate reficimur, jugi, quantum nobis ex alto concessum fuerit, sollicitudinis studio intendamus; & ut illa, quæ pro Religionis incremento, concordia interveniente, provide facta sunt, in perseverationis observantia persistant, nullusque ultra quam Religionis regularia instituta permittunt, vendicare præsumat, nostræ sollicitudinis partes interponimus efficaces. Dudum siquidem fel. record. Paulus Papa II. prædecessor noster, de nostri, qui tunc in minoribus constituti, Generalis Ministri Ordinis Fratrum Minorum fungebamur officio, & dilecti filii Marci de Bononia, tunc nostri in Cismontanis partibus super Fratres dicti Ordinis, de Observantia nuncupatos, Vicarii Generalis, ac Generalis Procuratoris Conventualium, & Commissariorum de Observantia nuncupatorum, tam citra, quam ultramontan. Fratrum prædictorum in Romana Curia expresso consensu, inter alia inhibuit, ne dicti Ordinis professores Conventuales & de Observantia nuncupati, Generali dumtaxat, seu etiam Provincialibus Ministris dicti Ordinis subditi, eorumque Prælati Fratres de Observantia nuncupatos, sub Vicariis vivere solitos, transfugas, seu ad eos fugientes, nisi ostendant litteras suæ licentiæ a Prælato suo per eos obtentas, in quibus contineatur nomen domus, a qua recessissent, & illius ad quam remissi essent, etiam sub prætextu cujuscumque licentiæ super hoc ipsis Fratribus Conventualibus, & aliis dictis Vicariis non subditis, eorumque Prælatis, ab Apostolica Sede concessæ, quam idem Paulus prædecessor quoad hoc penitus revocavit, acceptare quoquomodo præsumerent, sed illos ad Prælatos suos, juxta quarumdam aliarum litterarum piæ memoriæ Pii II. prædecessoris nostri super hoc editarum, quas idem Paulus prædecessor voluit observari, continentiam, remittere tenerentur. Neve ejusdem Ordinis professores, de Observantia nuncupati, & sub Vicariorum obedientia vivere soliti, scandalosos & criminosos Fratres Conventuales nuncupatos, disciplinam Ordinis subterfugientes recipere, sed similiter ad Prælatos suos remittere deberent, prohibuit, servata tamen fel. record. Eugenii Papæ IV. & Pii II. prædictorum prædecessorum nostrorum aliarum litterarum, quoad hoc editarum, forma; alioquin ex tunc contra inhibitionum prædictarum omnium transgressores tam Conventuales, quam alios de Observantia, ac alios Fratres prædictos, eisque in præmissis omnibus dantes auxilium, consilium vel favorem publice vel occulte, directe vel indirecte, cujuscumque conditionis, status vel dignitatis forent in Ordine prædicto, excommunicationis sententiam promulgavit, a qua non possint nisi a Romano Pontifice, præterquam in mortis articulo constituti, absolutionis beneficium obtinere. Si vero illi Fratres, qui de Observantia nuncupantur, & solum Ministro Generali sub-

Specul. Minor. tract. 2. fol. 71.

Paulus II. prohibuit ne Conventuales recipiant absque licentia Observantes.

Neque Observantes recipiant Conventuales.

subsunt, iubibitioni prædictæ coutravenerit, ultra præmissas pœnas, per Ministros Provinciales, eorumque Vicarios, a Miuistro supra illam Provinciam existente, ad omnem ipsorum Fratrum, de Observantia uuncupatorum, sub Vicariis viventium requisitionem, non obstante quacumque per Sedem Apostolicam vel alias coucessa exemptione, coerceri, & ad satisfacieudum in præmissis compelli possent & deberent remediis opportunis. Præterea idem Paulus prædecessor, cum iutellexisset nonuullos dicti Ordinis professores sub obedieutia, quam voverant, variis præteusis coloribus, etiam mediautibus litteris Apostolicis, sibi procurasse domos & loca, in quibus sine Superiorum obedientia degerent, omues & siugulas per eosdem Fratres sic receptas domos, aut Generali & Proviucialibus Ministris, seu Vicario de Observantia nuncupatorum Fratrum dicti Ordiuis subesse debere decrevit, ac Fratres qui illas inhabitabant, ut iufra certum termiuum tunc expressum, eligerent sub testimonio publico, utrum Geuerali & Proviucialibus Miuistris, an vero Vicariis de Observautia nuncupatis subesse mallent. Statuit quoque quod ex tunc nullus talis Frater aliquam domum, etiam quarumcumque litterarum obtentu, recipere valeret, nisi de licentia Generalis, seu Provincialium Ministrorum, vel Vicarii de Observantia nuncupatorum Fratrum illius Proviuciæ, iu qua domus cousisteret; & si reciperet, si ipse subesse mallet Vicariis de Observantia nuncupatorum Fratrum prælibatis, alioquiu ipsis Geuerali seu Provincialibus Ministris subesse deberet, ut supra est expressum; & si forte recusarent, domos ipsas sic receptas Ecclesiastico supposuit interdicto, prout in quibusdam litteris ipsius prædecessoris desuper confectis plenius continetur. Cum autem, sicut exhibita nobis uuper pro parte dilectorum filiorum Generalis Ultramontani, & Provincialium Proviuciarum, in Castellæ, Legion. Aragoniæ, Portugalliæ, Valentiæ, & Navarræ Regnis & Principatu Cataloniæ, & reliquis Hispaniarum partibus, secuudum morem dicti Ordinis cousistentium Vicariorum eorumdem Fratrum de Observautia nuncupatorum petitio continebat, quod dilectus filius Alphonsus de Bolano dicti Ordinis professor, in Granatæ, Guineæ, Africæ, ac omnibus iu mari Oceano sitis insulis pro couversione infidelium Apostolicæ Sedis Nuucius, & nonuulii alii ejusdem Ordinis professores in Reguis & Priucipatu & reliquis Hispaniarum partibus prædictis, sub obedieutia Ministrorum aut Vicariorum Proviucialium dicti Ordiuis tam Conventualium, quam de Observautia nuncupatorum, esse & vitam ducere recusaut, & quoscumque ab eisdem Fratribus sub obedientia Ministrorum aut Vicariorum degeutibus, pro tempore recedentes absque Prælatorum suorum licentia, recipiunt & retiuent inter eos, & persæpe indoctos ad Ordines & iuhabiles, ad officia etiam prædicationis & confessionis, ad studia promovent, & promovere præsumuut, illosque mittuut ad loca eis grata, & ad quæ nonnumquam propria trahit eos affectio, boua causa non præcedeute, asserentes præmissa facere posse ex Apostolica concessione eis facta ex variis & diversis causis, & præsertim pro conversioue infidelium partium earumdem, quamquam iu Regula dictorum Fratrum contineatur, quod quicumque Fratrum Divina inspiratione voluerint ire inter Sarracenos & alios infideles, petant inde licentiam a suis Ministris Provincialibus. Ministri vero nullis eundi licentiam tribuant, nisi eis, quos viderint esse idoneos ad mittendum; *& Fratres Conventuales uuucupati, sub obedientia Ministrorum Provincialium degeutes, illos dicti Ordinis professores, qui suas professiones in domibus eorumdem Fratrum de Observantia emiserunt, sine licentia suorum Superiorum recedeutes, & ad eosdem Conventuales confugientes, recipere & retinere non verentur, contra dictarum litterarum Pauli*

Jussitque ut omnes Fratres vivant sub obediētia Superiorum Conventualium vel Observantum.

Alphonsus de Bolano Noncius in multis partibus.

Jubetur ut prædicta observet.

Reg. 2. Min. c. 12.

Quantumvis aliter facere prætendat prætextu conversionis infidelium.

Statuitur ut Visitatores Monialiũ fiant juxta Regularia instituta.

li prædecessoris præfats continentiam. Quædam vero Abbatissæ & Moniales diversoram Monasteriorum Ordinis sanctæ Claræ & Minorissarum, ac aliæ domorum Tertii Ordinis sancti Francisci de Pœnitentia nuncupatæ Sorores, in communi viventes sub certa cura Fratrum eorumdem de Observantia, ac etiam aliæ non viventes sub eorum cura, vigore quarumdam litterarum Apostolicarum, etiam, ut asserunt, concessarum, sibi ipsis Visitatorem quem volunt, sine consensu eorumdem Fratrum Custodiæ, intra quam Monasteria & domus earum consistunt, dumtaxat habere & eligere præsumunt, & deputatos eis idoneos confessores & visitatores in Provincialibus Capitulis, aut alias juxta morem & ritam dicti Ordinis, vel saltem eorumdem Fratrum de Observantia admittere recusant, in Religionis opprobrium, & perniciosum exemplum & scandalum plurimorum, ac contra regularia instituta, ritus & mores dicti Ordinis, secundum quos, promotiones prædictæ cum magna maturitate, ac de personis idoneis & habilibus fieri debent solum in Capitulis Provincialibns Ordinis prælibati eorumdem Fratrum de Observantia. Fuit quoque pro parte Generalis Ultramontani & Provincialiam Vicariorum Regnorum, Principatus & partiam prædictarum nobis humiliter supplicatum, ut pro conservatione & manutentione Ordinis memorati, & Christifidelium devotionis ad illum in partibas eisdem, ne de cetero præmissa fiant, sub censuris & pœnis Ecclesiasticis inhibere, ac receptos Fratres prædictos absque suorum Superiorum licentia, post concordiam prædictam, juxta Pauli prædecessoris formam litteraram, & quos in futurum contra illam recipi contigerit, eisdem Generali & Provincialibus Vicariis Provinciarum, Regnorum, & partiam prædictorum illos repetentibus restitui, præfatosque alios Fratres Ministris & Vicariis non obedientes, ad eligendum an sub Ministris vel Vicariis esse velint, parendumque illis, sub quibus esse decreverint, & ad ducendum vitam juxta Regularia dicti Ordinis instituta, observandumque contenta in prælibatis litteris Pauli prædecessoris præfati: Abbatissas quoque, Moniales & Sorores prædictas ad recipiendum confessores & Visitatores juxta statuta Religionis, pro tempore per ipsos Generalem & Provinciales Vicarios Provinciarum, Regnorum, Principatus & partium prædictorum, ut præfertur, pro tempore deputatos compelli, ac alios, quos aliter deputari contigerit, amoveri mandare, aliasque eis in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui dicti Ordinis, & illias professorum prosperitatem & pacem intensis desideramus affectibas, hujusmodi supplicationibus inclinati, volumus & Apostolica auctoritate, præsentium tenore declaramus, quod in præmissis omnibus & singulis quoad Fratres serventur litteræ prædictæ Pauli prædecessoris præfati; quoad Moniales vero serventur statuta Ordinis. Et nihilominus venerabilibus Fratribus nostris Archiepiscopis, Episcopis, & aliorum locorum Ordinariis in eisdem Regnis, & Principatu, ac partibas constitutis, etiam mandamus, quatenus quilibet eoramdem, qui desuper fuerit requisitus, in præmissis omnibus & singulis nobis expositis faciat auctoritate nostra in sua Civitate & diœcesi ejusdem Pauli prædecessoris præfati litteras, & in eis contenta quoad Fratres, & statuta Ordinis & Religionis, qaoad Moniales & Sorores hujusmodi, per quoscumque inviolabiliter observari &c. auctoritate nostra, appellatione postposita, compescendo: invocando etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilium brachii secularis: non obstantibus præmissis, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis alia firmitate roboratis, contrariis quibuscumque: seu si Alphonso præfato, aut qaibusvis aliis communiter vel divisim a Sede prædicta indul-

tum

tum existat, quod interdici, suspendi vel excommunicari, aut ultra vel extra certa loca ad judicium vocari non possint per litteras Apostolicas, non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem, & quibuslibet aliis privilegiis, & litteris Apostolicis generalibus vel specialibus, Alphonso præfato, vel quibuslibet aliis concessis, & pro tempore concedendis, quorumcumque tenorum existant, per quæ præsentibus non expressa vel totaliter non inserta, effectus earum impediri posset aliquando vel differri, & de quibus, quarumque totis tenoribus habenda sit in nostris litteris mentio specialis, quibus omnibus, etiamsi in illis contineretur, quod illis per quascumque concessiones & litteras ac clausulas, specialem mentionem importantes non censeretur esse derogatum, quad præmissa, illis aliàs in suo robore permansuris, specialiter & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis, approbationis, mandati, constitutionis & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Apostolorum ejus Petri & Pauli se noverit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXIII. *Kalend. Maii, Pontificatus nostri anno* III.

Fr. Francisc. de Aragonia. *Fulgos. lib. 6. memorab. c. 2.*

Apposite respondet Sixto divitias ostendenti.

XI. Florebat hoc tempore litteris & virtute frater Franciscus Aragonius, nobili ortus familia, Sixto ante Pontificatum familiaris. Cum hoc anno ex Hispania ad supremam dignitatem evecto congratulaturus venisset, ostendissetque ei domestica quadam humanitate Pontifex nonnulla quæ pretii erant ingentis, jocose subjungens: *Hem frater mi, non æque nos ac Petrus dicere possumus*: argentum & aurum non est mihi; *libere, & ea, quæ viris probis & sanctis inest auctoritate, dixit: neque tu quidem, Pater sancte, dicere poteris claudo*: surge & ambula, *uti Petrus imperavit*; hac dicendi libertate ostendens quemadmodum ille Petrum Apostolum opibus superabat, ita ipse a Petro sanctitate vitæ vincebatur.

Marian. lib. 5. c. 40. Tom. 5. an. 1294. n. 9.

Cógregatio Clarenorum in duas partes divisa.

XII. Nova hoc tempore succrevit in Ordine Congregatio Clarenorum, antiquitus a Cœlestino V. protecta, & sub nomine *pauperum Eremitarum fratris Angeli de Clareno* confirmata, de quo nos tunc egimus diffusius. A Religione abscissa, locorum Ordinariis subjecta, multas acquisivit domos in diœcesi Firmana, Asculana, Fulginate, Spoletana, Amerina, Narniense, Aquilana, & Reatina, habitumque Fratres præferebant distinctum a veste Franciscana. Hoc anno, qui inter eos erant præcipui, inito consilio, decreverunt se Minoribus aggregare, & sub Generali Ministro militare. Petrus Hispanus, vir sagax omnium nomine pervenit ad Sixtum, & assumpto ex ejus manibus Minorum habitu, facile isthæc impetravit, utque eis liceret sibi unum ex sua sodalitate sibi præficere, a Ministro Generali confirmandum. Datis eis duabus bullis Apostolicis, quas hic subjiciam, Sixtus dedit insuper hoc anno domum sancti Hieronymi in Urbe, quam usque ad illud tempus Fratres Tertii Ordinis de Fesulis incolebant. Displicuit tamen multis a pristina vita & veste, quam *becha* vocabant, recedere, divisaque studia in contraria congregatione, pars mansit sub Ordinariis, pars altera sub Generali Ministro. Hæc derisorie & contumeliose vocabatur ab illa *Congregatio Exclarenorum*, quasi Clarenorum exuerint vestem & Institutum. Omnes tamdem sub annum MDXIV. aggregati sunt familiæ Observantum, eodemque anno in vigilia Nativitatis Domini per Conservatores Urbis, mandati Pontificii Executores, eisdem Observantibus concessa est præ-

prædicta d omus sancti Hieronymi, in qua ferme centenarius præfatus Petrus jacebat. Diplomata autem Sixti ita se habent.

Ad perpetuam rei memoriam.

XIII. D*Ominus Noster Jesus Christus inter alios, quibus felicitatis æternæ præbuit augmentum, beatos esse dixit* Pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cœlorum. *Idcirco hujusmodi conditionis professores pia ac paterna charitate prosequimur, illorumque votis, quantum cum Deo possumus, favorem benevolum impertimur. Sane pro parte dilectorum filiorum, & universorum* Pauperum Eremitarum, *Presbyterorum & Laicorum Societatis quondam fratris Angeli Chiarini nuncupatæ, in Firmana, & nonnullis aliis diœcesibus commorantium, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod ipsi qui hactenus sub Ordinariis locorum degerunt, attendentes quod in habitu, vita, moribus & Regula ut plurimum inhærent regularibus institutis Ordinis Fratrum Minorum Regularis Observantiæ, & ut fama est, a certis Fratribus Minoribus, qui antiquitus salutis æternæ desiderio accensi, vitam solitariam elegerunt, originem habuerunt, pro majori eorum pace & quiete, & ut dicto Ordini Fratrum Minorum se magis conforment, desiderant sub cura Ministri Generalis dicti Ordinis deinceps perpetuo Altissimo famulari. Quare pro parte pauperum eremitarum prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut eos curæ & regimini Generalis Ministri dicti Ordinis, qui fuerit pro tempore subjicere, ita quod ipsi unum ex pauperibus dictæ Societatis singulis triennis in Generali Congregatione pauperum dictæ Societatis, in eorum superiorem, qui præfati Generalis Ministri vices gerat, & Vicarius nuncupetur, eligere, electionemque hujusmodi eidem Ministro Generali pro tempore præsentare, & ab eo electionis hujusmodi confirmationem obtinere possint & debeant, statuere & decernere, ac alias ipsis & eorum statui in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur cupientes, ut fervor dictorum pauperum in humilitatis spiritu quotidie magis incalescat, hujusmodi supplicationibus inclinati, auctoritate Apostolica, tenore præsentium statuimus pariter & decernimus, quod pauperes eremitæ prædicti Clerici & Laici, præsentes & futuri, curæ & regimini præfati Ministri Generalis Ordinis Fratrum Minorum deinceps perpetuis temporibus subsint, eique pareant & intendant; ita quod ipsi eremitæ unum ex pauperibus dictæ Societatis Clericum singulis triennils, in eorum Generali Congregatione celebranda, in ipsorum & dictæ Societatis Superiorem, qui præfati Ministri super eos vices gerat, & Vicarius, ut præmittitur nuncupetur, eligere, electionemque de dicto Vicario factam per præfatum Ministrum, illa sibi præsentata, confirmari facere libere & licite possint & valeant. Et insuper pauperibus Eremitis hujusmodi Clericis & Laicis, ac eorum domibus, quas nunc habent, & in posterum eos canonice obtinere contigerit, quod omnibus & singulis privilegiis, exemptionibus, immunitatibus, favoribus, gratiis & indultis, dicti Ordinis Fratrum Minorum domibus & personis in genere quomodolibet concessis, & pro tempore concedendis tam spiritualibus, quam temporalibus uti & gaudere libere & licite valeant, perinde ac si eidem Societati, & illius domibus, ac personis nominatim concessa forent, dicta auctoritate, tenore præsentium concedimus pariter & indulgemus. Non obstantibus constitutionibus Apostolicis, ac Ordinis & Societatis prædictorum, juramento, confirmatione Apostolica, vel quacumque firmitate alia roboratis statutis & consuetudinibus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Ex lib. 25. reg. Sixti fol. 154. & ex bulla origin.

Subjicitur Congregatio Ministro Generali.

que. Per hoc autem modum vivendi dictæ Societatis aliter approbare non intendimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum statuti, constitutionis, concessionis, & induiti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum. Dotum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXII. V. *Idus Martii, Pontificatus nostri anno* II.

Ad perpetuam rei memoriam.

Ex lib. 59 fol. 128.

XIV. P*ia nos excitat & inducit affectio &c.* Servire valeant Creatori. *Dudum siquidem inter alia statuimus pariter & decrevimus, quod pauperes Eremitæ, Presbyteri & Laici Societatis quondam fratris Angeli Chiarini nuncupatæ, in Firman. & nonnullis aliis diœcesibus commorantes, qui tunc erant, & pro tempore forent, curæ & regimini Generalis Ministri Ordinis Fratrum Minorum pro tempore existentis extunc perpetuis futuris temporibus subessent, eique parerent & intenderent, ita quod ipsi Eremitæ unum ex pauperibus dictæ Societatis clericum, singulis trienniis in eorum Congregatione celebranda, in ipsorum & dictæ Societatis Superiorem, qui præfati Ministri super eos vices gereret, & Vicarius nuncuparetur, eligere, electionemque de dicto Vicario factam, per præfatum Ministrum, illa sibi præsentata, confirmari facere possent; concessimusque eis, ut omnibus & singulis privilegiis &c. Ordinis Fratrum Minorum domibus & personis in genere quomodolibet concessis, & pro tempore concedendis tam spiritualibus, quam temporalibus uti & gaudere valerent, perinde ac si eidem Societati, & illius domibus ac personis nominatim concessa forent; prout in nostris inde confectis litteris plenius continetur. Cum autem, sicut exhibita nobis nuper pro parte dilectarum in Christo filiarum universarum sororum pauperum Societatis prædictæ, in Spoletana & nonnullis aliis diœcesibus commorantium petitio continebat, ipsæ Sorores, quæ in habitu, vita, & moribus ut plurimum inhærent regularibus institutis Ordinis Fratrum Minorum, & ut fama est, ab eisdem Fratribus solitariam vitam eligentibus, antiquitus originem habuerunt, desiderent pro earum prospero & felici regimine similiter subjici curæ præfati Generalis Ministri, & posse unum idoneum Fratrem dicti Ordinis in earum eligere confessorem, qui pro commissis per eas pro tempore peccatis, eis absolutionis beneficio provideat. Nos cupientes, ut Sorores ipsæ tanto ferventius Divinis beneplacitis se coaptent, quanto propterea cognoverint per Sedem Apostolicam amplius se confoveri, earumdem Sororum in hac parte supplicationibus inclinati, auctoritate Apostolica, præsentium tenore, Sorores prædictas, quæ nunc sunt & pro tempore erunt dictæ Societatis, ab omni dominio, superioritate, jurisdictione & potestate Ordinariorum locorum prorsus eximimus, & totaliter liberamus; ac volumus, & eadem auctoritate statuimus, quod ejusdem societatis Sorores præfatæ, quæ nunc sunt & pro tempore erunt, perpetuis futuris temporibus sub cura & regimine dicti Ministri vitam ducere debeant, possintque unum dicti Ordinis professorem ætate, scientia & moribus idoneum in earum eligere Confessorem, qui postquam per dictum Vicarium confirmatus fuerit, earum confessione diligenter audita, cuilibet earum pro commissis per eas excessibus & peccatis, nisi talia forent, propter quæ Sedes Apostolica esset merito consulenda, de absolutionis beneficio providere valeat, & pœnitentiam injungere salutarem: eisdem quoque sororibus, ut omnibus & singulis privilegiis &c. dicti Ordinis domibus & perso-*

Et sorores ejusdem Congregationis.

nis

nis quomodolibet in genere, & per dictas alias nostras litteras dictis pauperibus eremitis concessis, & pro tempore concedendis, tam spiritualibus quam temporalibus uti & gaudere libere & licite valeant, eadem auctoritate concedimus pariter & indulgemus. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac societatis & Ordinis prædictorum, juramento &c. roboratis statutis & consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque. Per hoc autem non intendimus societatem prædictam, seu eorum vitam aliter approbare. Nulli ergo &c. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c. MCCCCLXXIII. XIV. *Kal. Novembris anno* III.

XV. Hoc anno hi creantur Episcopi. Famagustanus in Cypro, sub Arch. Nicosiensi, frater Franciscus de Pernisiis de Vicberia, sacræ Theologiæ professor, per obitum Petri, pridie Kal. Aprilis. Achaden. in Hibernia, sub Arch. Tuamen. frater Robertus Wellys, per obitum Cornelii, prid. Idus Julii. Paphen. in Cypro, sub Arch. Colocen. frater Antonius Mazonius, per obitum Guillelmi, xv. Kal. Decembris. Assisiensis in Umbria immediate sub Pontifice Romano, frater Andreas Ægidii in eadem urbe natus, sacræ Theologiæ Magister, per obitum Caroli, VI. Kal. Decembris. Vixit usque ad annum MCCCCLXXVII. Almerien. in Hispania, sub Arch. Granaten. frater Bartholomæus de Soria, sacræ Theologiæ professor, per obitum N. eodem die. Bellicen. in Thracia, sub Archiepiscopo Philippopolitano, frater Daniel Zehender, sacræ Theologiæ professor, per obitum N. III. Non. Decembris: Factus est suffraganeus Hermanni Episcopi Constantiensis. Archiepiscopus Florentinus, frater Petrus Riarius, Sixti Pontificis Nepos, aliis etiam, quas anno diximus præterito onustus Ecclesiis, quibus adde etiam Archiepiscopatum Hispalensem in Hispania, & Patriarchatum Constantinopolitanum in Græcia.

Fr. Petrus Episc. Famagust.
Fr Robet. Achaden.
Fr. Anton. Paphen.
Fr. Andr. Assisien.
Fr. Barthol. Almerien.
Fr. Daniel. Belicen.
Fr. Petrus Arch. Florentin. & Hispalen & Patriar. Constantinop.

XVI. Crevit hoc anno Institutum multis adjunctis domiciliis. Extra Civitatem Castelli, alias *Tifernum* in Umbria, circa Tyberis originem, ut Observantibus construeretur cœnobium, fundum concessit Abbas Schalochiensis, Ordinis sancti Benedicti. Ædificium adjecerunt Tifernates, Sixto assentiente sub initium anni sequentis. Extra oppidum Calderolæ, diœcesis Camerinensis, in loco quo præerat Capella sancti Petri de Antiquis, a Plebe de Favara dictæ diœcesis dependens, oppidani Minoribus Conventualibus hoc anno construxerunt Conventum, renunciante ad hunc effectum prædictam Capellam in manus Pontificis Dominico Petri, Fratribus addicto. Similiter Nobilis vir Gabriel Francisci de Farnesio, domicellus, Castrensis diœcesis in Provincia Romana, extra & prope Castrum Canini, dictæ diœcesis, domum sub invocatione sancti Francisci Observantibus posuit, quibus Michael Castren. Episcopus Capellam beatæ Mariæ Annunciatæ dictæ domui propinquam, quæ de jurepatronatus erat Universitatis hominum dicti Castri, adjudicavit.

Conv. Tiferni. *Gonz. in Prov. S. Franc. Conv.* 10.
Lib. 42. *bul. fol.* 107.
Conv. Calderolæ.
Lib. 52. *bul. fol.* 104.
Conv. Canini.
Lib. 25. *fol.* 310.

XVII. Concessa hoc anno facultas incolis Ligustici oppidi sancti Romuli, Albinganen. diœcesis, ut domum eisdem construerent. Ita factum sub Invocatione sanctæ Mariæ de Consolatione ad ecc. P. ab oppido. Illic jacet Balthassar a Vigono, vir religiosissimus, cujus corpus post multos annos exhumatum, incorruptum apparuit, atque in hunc diem perseverat.

Conv. S. Romuli.
Gonz. in Prov. Gen. Conv. 17.
Lib. 25. *fol.* 151.

XVIII. Pinarolii, Pedemontanæ urbis fortissimæ, cives prope Civitatem hoc anno sub titulo sanctæ Mariæ de Angelis, iisdem Cœnobium construere cœperunt. Licentiam Observantibus tradendi concessit Sixtus anno sequenti. Ogenti, quod & Uxentum, in Apulia, diximus alias a Raymundo Baucio Ursino, Tarentinorum Principe constructum Obser-

Conv. Pinaroli.
Gonz. in Prov. Gen. Conv. 28.
Lib. 59. *fol.* 251.
Conv. Uxenti.
Tom. 10. *anno* 1410. *n.* 43.

Lib. 30. fol. 31.

vantum domicilium, sed hoc anno Anglibertus Comes Ogentinus obtinuit a Sixto Pontifice, ut legata a Maria sua conjuge pro ædificanda quadam capella per sex Presbyteros colenda, liceret in constructionem domus Observantum, sub titulo Conceptionis beatæ Mariæ convertere.

Hoc anno n. 8. Conv. Asilli. Lib. 31. fol. 140.

XIX. Bernardino Feltrensi, de quo paulo antea diximus, indulsit Pontifex, ut in villa Crispignacæ, oppidi de Asillo, Tarvisinæ diœcesis, domum & fundum cum suis pertinentiis, sacerdotio in Ecclesia beatæ Mariæ de Asillo fundato applicata, admitteret, ut domum suis Consodalibus ædificaret.

Conv. Drepani. Gonz. in Prov. Sicil. Conv. 32. Lib. 42. fol. 98.

In Sicilia Drepani Incolæ, diœcesis Mazariensis, impetrarunt hoc anno facultatem construendi Observantibus domicilium. Id postea factum non longe a mœnibus, juxta templum sanctæ Mariæ Græcorum, sub invocatione sanctæ Mariæ de Jesu. Verum cum ab Africa anno MDXXXVI. illuc appelleret Carolus V. & judicaret inde hostes posse urbi nocere, Cœnobium in urbem ad Ecclesiam sancti Juliani curavit transferri, cui tamen primum nomen adhæsit.

Conv. Agrigentinus. Tom. 10. ann. 1426. n. 18. Lib. 67. fol. 49.

In eadem insula in urbe Agrigenti diximus fundatum persuasionibus beati Matthæi Agrigentini Conventum S. Nicolai. Sed hoc anno diploma occurrit, quo refertur, eumdem post annos quadraginta a Fratribus fuisse relictum, & Religiosis beatæ Mariæ de Mercede a Domino Episcopo concessum, jubetque Pontifex Minoritis Observantibus restitui: *Piis supplicum votis*. Kal. Junii.

Conv. Astigit. Gonz. in Prov. Bætica Conv. 13.

XX. Hoc anno in oppido Astigii, vulgo Hispanico *Eclja*, in Provincia Bætica, absolutum est capacissimum pro Observantibus Cœnobium, non tamen sine magna contradictione, adversantibus quibusdam Religiosis, qui præcipuos heroes, & inconditum vulgus in Fratres adeo concitarunt, ut semel & iterum muros in altum productos prostraverint. Opposuerunt se tanto furori tres nobiles Equites, Fridericus Manriquius, Ferdinandus Aquilarius, & Joannes Ferdinandus Galindus, & evaginatis gladiis non absque vitæ discrimine operi astiterunt & faverunt, donec totum compleretur; Fratribus interim in Eremitorio sancti Georgii extra oppidi muros commorantibus, & a prædictis tribus Benefactoribus vitæ necessaria recipientibus. In præmium autem laborum & beneficiorum obligerunt eis per sortes tria potiora templi sacella, majus primo, quod dextram tenet secundo, ad lævam vero Galindo, in quibus pulchra mausolea sibi suisque posteris exædificarunt.

Conv. Lusurgii. Idem in Prov. Valent. Conv. 4.

XXI. In regno Valentiæ haud procul a Lusurgii oppido, communi ære, sub hunc annum Conventus sub invocatione sanctæ Mariæ de Angelis Observantibus constructus est.

Conv. Sancturcæ. Ex lib. 42. fol. 248.

In Castella & diœcesi Burgensi convenerunt duorum oppidorum Portugalletæ & Sancturcæ incolæ ad construendum Conventum unum in territorio eorumdem pro Fratribus Observantibus Provinciæ Castellæ, Custodiæ citra Portus, vel de Sanctoijo. Facultatem hoc anno Pontifex concessit; an vero illi ea usi sint, non comperio.

Tom. 13. ann. 1464. n. 48.

Virtute concessionis Apostolicæ Pii II. quam alias indicavimus, ut in Sardiniæ insula tria admitterent Fratres Observantes domicilia, Petrus Antonius, Archiepiscopus Turritanus Ecclesiam sancti Petri de Serqui extra muros

Conv. Sateren. Lib. 31. fol. 85.

Sateren. Turritanæ diœcesis tunc derelictam, ad mensam Archiepiscopalem Turritanam legitime pertinentem, cum suis pertinentiis circa dictam Ecclesiam existentibus, Fratribus Irrevocabiliter donavit, ut ibi domum sibi construerent. Hoc anno post instauratam Ecclesiam, & constructum sibi domicilium, Fratres donationis confirmationem a Pontifice impetrarunt. Eam vero postea dereliquisse suspicor; non enim in cathalogo Cœnobiorum illius Provinciæ recensetur.

XXII. In

XXII. In Gallia nonnulli incolæ oppidi Pontis Audomari, Lexovien. diœcesis, Observantibus domum ædificarunt extra muros, quod primum anno præterito Pontifex concessit, & hoc anno probavit. Post biennium Ludovicus XI. Galliarum Rex, tunc ibi vigentibus bellis, totam pro ipsius oppidi & Ducatus Normandiæ securitate demolitus est, & infra oppidi muros jussit transferri. Assentiente Sixto Pontifice, ipse inchoavit ædificium, absolvit filius Carolus Octavus. Ecclesiam sub nominibus sanctæ Mariæ de Angelis, sancti Michaelis Archangeli, & sancti Francisci die v. Junii anno MDIX. consecravit Gabriel Veneur S. R. E. Cardinalis, Episcopus Lexoviensis.

Conv. Pontis Audomari. *Lib. 6. fol. 317. lib. 32. fol. 93. lib. 42. fol. 172. Gonz. in Prov. Franc. Conv. 16.*

XXIII. Hoc anno asserit Gonzaga constructum in tractu Lugdunensi Conventum Bastiæ per Claudium de Urfe, & Catarinam de Poliniaco. Sed ad annum MCCCCXCI v. per Petrum de Urfe, Catarinæ conjugem, & Petri genitorem hoc referunt Claudius Picquetus, & Jacobus Fodereus. Cœnobiolum est humile, sed commodum, in loco saltuoso & plano, & circumfluentibus rivulis amœno fabricatum. Promovit apud Petrum opus istud frater Andreas, vir religiosus, quem ille Hierosolymis, quo peregrinationem susceperat, invenit, & in patriam reduxit. Huic sacras vestes, easque pretiosas & decoras munificentissime contulit, sed sepulturam sibi extra templi vestibulum delegit, reputans se indignum, qui intra limen reciperetur, quippe qui contra Christianos sub Turcarum imperio aliquando meruerit. Illic bustum ejus conspicitur lapideum, tabula cuprea coopertum, diffuso hoc insculpto Epitaphio, quod ex Gallico damus Latinum.

Conv. Bastiæ. *Idem in Prov. S. Bonav. Conv. 7. Picquet. & Foder. in eod. Prov.*

Hic jacet Dom. Petrus de Urfe qui Eques S. Sepulchri fuit, & insignia in obsidione Hidrontina contra Turcas, & infideles anno 1480. *cepit, Consiliarius & Camerarius Regis Caroli VIII. & Ludovici XII. magnus Scutifer Franciæ, & Britanniæ, Seneschallus Beaucarii, Capitaneus quinquaginta lancearum, ordinariæ militiæ Franciæ fuit, Ordinem sancti Michaelis a præfatis Regibus accepit, Eques numeri prædicti Ordinis fuit, insignia usque ad diem Martis* 10. *Octobris portavit, quo translatus in locum de la Bastia, in uxorem Dominam Catharinam de Poliniaco in suis primis nuptiis, & post decessum prædictæ Catharinæ de Poliniaco Dominam Anthonettam de Beauvoy, sibi desponsavit. Placeat intrantibus Ecclesiam, ipsi aquam benedictam infundere.*

XXIV. Ejus prima uxor Catarina quiescit in templo sub æneo tumulo egregie figuris æreis, insignibus argenteis decorato, hac adjuncta inscriptione.

Hic jacet Domina Catharina de Poliniaco, uxor Domicelli Petri Domini de Urfe, Consiliarii, magni Scutiferi Franciæ, Ballivi de Forest. Quinque annis cum dimidio crescentes in amore & fidelitate ad invicem, vitam duxere. Ipsa charitativa & eleemosynaria fuit, & ante decessum decem mille Missas in Observantia S. Francisci legi, & multas eleemosynas distribui curavit. Simul conventum hunc fundarunt, & in habitu S. Francisci mori voluit die 5. Februarii.

XXV. Nobili viro Bertrando a Turre & Ludovicæ Tremolliæ conjugibus, ineunte hoc anno, concessit Sixtus facultatem Conventum, sub sanctæ Marthæ nomine ad Vicecomitis oppidum, Claromontensis diœcesis fa-

Conv. Vicecomitis. *Gonz. citat. Conv. 29.*

Picq. pag. 99. Foder. pag. 884.

fabricandi: cœperunt XVII. Martii, & tandem perfecerunt, sed adauxit Joanna Vandomea, Borbonii Ducis relicta, & multis affecit beneficiis. Ecclesiam consecravit anno MCCCCLXXXIV. Bertrandus Episcopus Bethleemitanus, in quo prædictæ Joannæ in habitu Ordinis sepultæ, & Joannis Stuardi, Albaniæ Ducis, & Scotorum Regis cognati corpora requiescunt. Catarina Medicea, Henrici II. conjux, & Francisci II. Caroli IX. & Henrici III. genitrix Viridarium addidit amœnum, ambitus amplissimi, multis fontibus & rivulis irriguum. Per omnes Cœnobii officinas fistulis & canaliculis derivatur aqua, magno religiosorum commodo. Prospectus totius loci valde omnibus placet, a Meridie Hussonia arce fortissima, a Septentrione Aureis, ab Oriente Foresiis aliisque montibus terminatur.

Conv. Cadanen. *Genz. in Prov. Boem. Conv. 18.*

XXVI. Legatum Pontificium agebat hoc anno apud Boemos Marcus Barbus Venetus, tituli sancti Marci Cardinalis, concessitque licentiam Cadanensis oppidi incolis, Conventum sub invocatione quatuordecim Auxiliatorum construendi, quod illi communibus facultatibus impigre præstiterunt.

Conv. Dunangallien. *Monumen. MSS. Prov. Hiberniæ.*

XXVII. Hoc anno sive sequenti, cœpit ædificari in Hibernia ad Occidentalem partem Ultoniæ, prope mare Conventus Dunangallien. diœcesis Rapoten. per Hugonem Odovail, Conalliæ Principem, qui totum suis sumptibus absoluit, & magnificentissime donariis multis locupletavit. Ejus uxor Nola Conchubair, filia Caroli, & soror Conni y Conchubairi Failghe, viri illustris, & in La.enia Principis, cupiens, nec potens habere Fratres Observantes, qui populum suum in viis mandatorum Domini docerent, accessit ad Capitulum, quod in Conventu de Rosf-Riel celebrabatur, adeoque instanter oravit & peroravit, ut Capitulares denegantes, sibique adversantes, in suam sententiam, objecta eis Divina ultione, si suorum subditorum animæ illorum culpa & duritia in denegandis Fratribus perirent, viriliter attraxerit. Ipsa autem & Hugo conjux, eorumque posteri Ordini addictissimi, nihil hujus Cœnobii Fratribus deesse permiserunt. Hugo aliquot annis ante obitum, & alii consanguinei habitum susceperunt, omnes in eo decesserunt. Obiit ille anno MOV. ibidem sepultus. Multæ familiæ nobiles illic sepulturam sibi delegerunt. O Buiil ex progenie Arthuri Oneill, Mac Crajiorum ex Termondia, Mac Guidhir, Oflanaiganorum, & aliorum antequam construeretur Cœnobium Leasagabaile Fearmanaich, fundatum a MacGuidhiro Mac Cuconachti. Anno MDLXXXVIII. die XXIII. Aprilis ab hæreticis expilatus est, ibique tunc occisus R. P. N. Buighil, concionator insignis, illius domus Guardianus. Paulo post illuc abiit eodem anno Justitiarius Hiberniæ cum Exercitu, Ecclesiaque usus pro stabulo, imagines confregit, & picturas delevit. Anno MDCI. ab Exercitu Anglicano, admoto igne, totum Cœnobium, præter muros & turrim campanariam periit incendio. Anno MDCXVII. Frater Nigellus O Bujil ibidem ab hæreticis obtruncatus est.

Conventus Daniæ reformantur.

XXVIII. Sub hoc tempus cœpit reformatio Ordinis in regno Daciæ, maxime in Conventu Ottoniensi, eam approbante Zanetto Ministro Generali. Eam porro ad alios Conventus, præsertim Swineborgen. & Nijestetden. transfundi cupiens Christiernus, Daciæ & Gothorum Rex, petiit a Pontifice eamdem confirmari, assensitque Sixtus, dato diplomate: *Inter curas multiplices*. Pridie nonas Februarii. Reformatus est hoc anno (Gonzaga asserit sequenti) Conventus Bolsvardiæ, Frisiæ Occidentalis oppidi, qui Provinciæ Germaniæ inferioris extremus est, & olim sub Patribus Conventualibus ad Provinciam spectabat Coloniæ. Anno MDLXXVII. inde Fratres pulsi profligatique fuerunt.

Item Conv. Bolsvardiæ. *Monum. MSS. Prov. Colon. Genz. in Prov. Germ. inferior. Conv. 4.*

XXIX.

XXIX. Catarina Henriquez, devota Matrona Burgensis, hoc anno pridie Kalendas Julii obtinuit a Sixto Pontifice facultatem, ut sibi liceret Monasterium Clarissarum sub Regulari Observantia construere prope flumen Cametæ M. L. P. ab oppido Aquilarii de campo, diœcesis Burgensis, in loco ubi erat quoddam Eremitorium, sanctæ Mariæ de Camesia nuncupatum, cui fabricando Catarina ejus filia defuncta bonam summam legaverat pecuniarum, quo etiam temere absque superiorum licentia confluxerant ex aliis Monasteriis aliquot Sorores cohabitaturæ. Parcitum his voluit Sixtus, scriptis litteris ad Episcopum Burgensem, cui negotium commisit examinandum & decidendum. Decennio tamen elapso, cum Moniales probarent, flumen vicinum valde sibi obesse, & in solitudine habitantibus eleemosynas & subsidia deesse fidelium, rogarunt eumdem Pontificem anno Pontificatus XII. ut liceret ab illo loco transire ad Cœnobium Patrum Conventualium prope dictum oppidum, a nobili viro Joanne Manrique Castaneti Comite olim constructum, quod ejus filius Garsias, Aquilariani oppidi Dominus, consentientibus Minoritis, tradi Sororibus curavit, & ab illo tempore sanctæ Claræ Monasterium cœpit appellari. Mon. Aquilarii Campensis. *Lib. 25. fol. 117.* *Gonz. in Prov. Concept. Mon. 19.* *Lib. 208. bul. fol. 181.*

XXX. Leonora de Cancellario, Vidua Terræ Salemi, diœcesis Mazarien. domum quamdam in dicta Terra, loco commodo & opportuno sitam, pro usu & habitatione Monialium sanctæ Claræ donavit, ut in Monasterium erigeretur; & postea consentiente Episcopo Mazariense, constructum est illic Oratorium, juxta quod Constantia de Syracusa & tres aliæ Moniales ejusdem Ordinis, ex licentia Ministri Provincialis Minoritarum cohabitabant. Hoc anno, rogante Magistratu & Communitate Terræ prædictæ, concessit Sixtus ut Oratorium in Monasterium erigeretur. Deprecantibus etiam Abbatissa & Sororibus Monasterii sancti Silvestri de Capite in Urbe, ejusdem Ordinis, declaravit Ecclesias sanctæ Coronæ de Canapina, diœcesis Ortanæ, & sancti Salvatoris de Valerano, diœcesis Castellanæ eidem Monasterio fuisse unitas. Mon. Salemi. *Lib. 47. fol. 33.* Mon. S. Silvestri in Urbe. *Lib. 47. fol. 319.*

XXXI. Decrevit Fratres & Sorores Tertii Ordinis debere gaudere libertate, privilegiis, & immunitatibus personarum Ecclesiasticarum: *Sacrosancta Romana Ecclesia*. XII. Kalendas Decembris.

SUPPLEMENTUM P. ANTONII MELISSANI DE MACRO.

„ I. IN Aula Divi Petri Romæ dum plura machinaretur Sixtus in Ecclesiæ bonum, Cypri Regnum Regem Jacobum, aliquando Ecclesiastem, amisit, & pro Rege Rempublicam Venetam habuit, Petro Mocenigo solerter agendo; post quam in Caramania regione Sichinum, Coricum, & Seleuciam ad Tigrim fluvium Civitatem, opus quondam Seleuci Syriæ Regis, & successorum suorum conatibus supra Babilonem amplitudine, & populorum numero exaltatum, domuisset, & Cassaneto regionis Domino restituisset. Interea ab alto Vaticani exiit facultas recipiendi Ecclesiam Fratrum de Martina in Apulia: *Injunctum nobis &c.* pridie Nonas Januarii: quarto vero Kalendas Martii pro Conventu Regularis Observantiæ in oppido de Laredo, Burgensis Diœcesis in Hispania: *Sic decet &c.* cujus Conventus sub titulo sanctæ Mariæ Magdalenæ memoriam lego tantum in Catalogo Provinciarum Regularis Observantiæ anni MDXVI. apud Haroldum in Provincia Castellæ & Custodia Burgense; cuidam fratri Antonio concesso Eremitorio ad Asceticam vitam: *Pia desideria &c.* Nonis Martii; Sororibus Tertii Ordinis de Campelio pos- Respublica Veneta suscipit Regnum Cypri. *Dogl. fol. 456.* *Harol. ad ann. 1540. n. 87.* *Indic. ex Vatic.*

Barul. ad ann. 1524. n. 13.

„ posse habere Oratoria indultum est: *Devotionis vestræ &c.* octavo Idus „ præfati mensis. Hujus domus est memoria in Annalibus, sub an. MDXXIV. „ tantum; cum nihilominus etiam ante hunc annum MCCCCLXXIII. in Vil„ la sanctæ Crucis de Campeso, seu Campesio hujusmodi Sorores Tertii „ Instituti domum habuisse, ex hoc Vaticani testimonio convincatur; con„ cessum est etiam fratri Joanni de Pergamo posse vivere in Eremitorio: „ *Pia desideria &c.* VI. Idus Martii; & fratri Antonio de Monte collatum „ beneficium sequenti die: *Religionis zelus &c.* ac aliud fratri Jacobo Pe„ tri de Monte-Flascone: *Sedes Apostolica &c.* XIV. Kalendas Aprilis: „ ad Andrimitanam Ecclesiam frater Watrdicus de Ulma missus est Episco„ pus, X. Kalendas ejusdem: *Apostolatus officium &c.* & ipsis Kalendis præ„ fati ad Modinensem Ecclesiam frater Ludovicus de Senis: *Divina dispo„ sitione &c.* fratri Antonio de Medices concesso beneficio: *Religionis ze„ lus &c.* XVI. Kalendas Maii. X. Kalendas ejusdem frater Petrus de „ Guardia Ecclesiæ Gradiensi præficitur: *Pastoralis officii &c.* & Messanensi „ frater Jacobus: *Quam sit onusta &c.* X. Kalendas Junii. Incolis vero Pi„ niaci, Tholonensis Diœcesis concessa est facultas construendi Cœnobium: „ *Ex devotionis vestræ &c.* pridie Idus Julii; quid vero factum fuerit, non „ apparet. Constat autem Ecclesiam sancti Salvatoris de Unda, sive Pontis „ Sixti concessam fuisse hoc anno Conventualibus: *Decens reputamus &c.* „ IV. Nonas Augusti: & Fratribus de Aracœli posse alienare possessionem „ sibi legatam: *Necessitatibus vestris &c.* die XVI. Augusti. XVI. Kalen„ das Septembris permissum est Eremitorium sancti Raphaelis fratri Nico„ lao: *Religionis zelus &c.* & datum beneficium fratri Christophoro de „ Montorio: *Religionis zelus &c.* XIV. Kalendas Decembris, sed duode„ cimo Kalendas ejusdem voluit Sixtus Tertiariorum Religionem omnibus „ privilegiis gaudere expedito diplomate, cujus tenorem referre placet.

Indic. ex Vatic.

Ex Copia; Originale in Aracœli.

SIXTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI,

Ad perpetuam rei memoriam.

Ex Bullar. Rod. fol. 171. &c. Proemium.

„ I. *SAcrosancta Romana Ecclesia sub Religionis habitu Domino famulantes ex assuetæ pietatis officio propensius diligere consuevit; & ne indebitis agitentur molestiis, tamquam pia Mater, opportunis favoribus confovere.*

„ 2. *Sane pro parte dilectorum filiorum universorum Fratrum, & dilectarum in Christo filiarum universarum Sororum Tertii Ordinis S. Francisci, de pœnitentia nuncupatorum, per Italiam consistentium, nobis nuper exhibita petitio continebat: quod licet plures summi Pontifices prædecessores nostri diversa & plura pro immunitatibus eorum concesserint privilegia, & plures solemnissimi utriusque juris Doctores teneant, quod ipsi Fratres & Sorores debeant gaudere libertate & immunitate Ecclesiastica, ut personæ Religiosæ; nihilominus Communitates Civitatum, Potestates, aliique Officiales Seculares locorum Italiæ, non cessant in dies nova eis tam in rebus, quam in Personis inducere gravamina, libertati Ecclesiasticæ contraria: quare pro parte eorumdem Fratrum & Sororum nobis fuit supplicatum humiliter, ut eisdem Communitatibus, Potestatibus & Officialibus, ne hujusmodi gravamina inferant, inhibere, aliasque eis super hoc opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur.*

3. Nos

3. Nos igitur hujusmodi supplicationibus inclinati, Communitatibus, Potestatibus & Officialibus præfatis, sub excommunicationis latæ sententiæ pœna ipso facto per Potestates & Officiales ipsorum, ac singulares personas earumdem Communitatum, si contrafecerint, incurrenda, ne eisdem Fratribus & Sororibus gravamina aliqua, libertati Ecclesiasticæ contraria inducere, aut ipsos Fratres & Sorores quominus gaudeant privilegiis & immunitatibus tam fori, quam personæ, & rerum, sicut aliæ personæ Ecclesiasticæ, quomodolibet impedire præsumant, Apostolica auctoritate, præsentium tenore inhibemus.

4. Et nihilominus universis & singulis Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & aliis locorum Ordinariis, & quibuslibet personis in dignitate Ecclesiastica constitutis, necnon Patriarchalium, Metropolitanarum, & aliarum Cathedralium Ecclesiarum Canonicis pro tempore existentibus in Communitatibus & locis prædictis & cuilibet eorum, qui desuper fuerint requisiti ab aliquo Fratrum vel Sororum supradictarum, per Apostolica scripta mandamus, quatenus præmissa, ubi & quando eis expedire videbitur, solemniter publicantes, non permittant eosdem Fratres & Sorores contra inhibitionis nostræ hujusmodi tenorem, per quoscumque, quavis auctoritate, indebite molestari, & eos, quos propterea hujusmodi excommunicationis sententiam eis constiterit incurrisse, excommunicatos nuncient, faciantque ab aliis nunciari, & ab omnibus arctius evitari, donec ab hujusmodi indebitis molestiis per eos dictis Fratribus & Sororibus illatis, tum effectu destiterint. Contradictores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo.

5. Non obstantibus Constitutionibus & ordinationibus, necnon locorum municipalibus statutis, juramento, consuetudine, constitutione, seu confirmatione Apostolica, vel alia quavis firmitate vallatis, contrariis quibuscumque: seu si aliquibus communiter, vel divisim a Sede Apostolica indultum existat, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem.

6. Ceterum, quia difficile foret præsentes litteras ad singula loca, in quibus Fratres & Sorores prædicti illis indigerent, deferri, volumus & præfata auctoritate decernimus, quod earum transumpto, manu Notarii publici, ac Curiæ causarum Cameræ Apostolicæ, aut alicujus Episcopalis, vel Archiepiscopalis sigillo munito, ea prorsus in judicio vel extra, ubicumque exhibitum vel ostensum fuerit, fides adhibeatur, ac si ipsæ originales litteræ forent exhibitæ vel ostensæ.

7. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ inhibitionis, mandati, voluntatis, & Constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire: si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXIII. XII. *Kalendas Decembris, Pontificatus nostri anno* III.

II. Fratrem Ægidium Assisinatem, & fratrem Andream Almerinensem Episcopos eodem tempore, & sub eodem fere tenore litterarum designatos fuisse, VI. Kalendas Decembris: *Apostolatus officium &c.* reperio: indultumque Fratribus Burgensibus & Calaguritanis nonnullas domos in desertis fabricatas retinere: *Romani Pontificis &c.* V. Kalendas Decembris: emanarunt etiam litteræ circa suspensiones gratiarum: *Nu-*
per

Indic. ex Vatic.

Mon. Ord. fol. 52.

,, *per nobis &c.* die xxx. Novembris, quas exhibent Ordinis monumenta.
,, III. De Sanctorum quatuordecim Auxiliatorum Conventu in Civi-
,, tate Cadanæ apud Boemos, agit Waddingus sub hoc anno; sed rem al-
,, tius scrutari oportet. Joannes de Capistrano, quem modo Sanctum
,, universa veneratur Ecclesia, anno mccccli. Boemis in Civitate
,, *Brix* vel *Ponte* Evangelium declamans, & libenter a populo auditus &
,, dilectus, ab his edoctus, & occasione sumpta, cum Plebano, Senatori-
,, bus, Senioribusque Civitatis Cadanæ per Epistolas amicitiam opportune
,, contraxit; eosque ut Vicarius Generalis Cismontanæ Familiæ, veluti
,, Religionis benemeritos, gratia filiationis, & suffragiorum spiritualium,
,, cujus authenticum & originale in Archivo Provinciæ Boemiæ servatur,

Monum. MSS. Provin. Reform. Boemiæ.

,, Dat in *Brix* die festo sancti Georgii martyris mccccli. sibi & Religioni
,, adstrinxit: subinde fertur accessisse Cadanam Boemiæ Civitatem, & fon-
,, tem benedixisse, qui etiamnum ibi in Conventu visitur: verumtamen
,, locum Sanctorum quatuordecim Auxiliatorum extra Civitatis mœnia
,, nonnisi hoc anno ipso die Paschatis per P. fratrem Paulum de Moravia
,, Vicarium Provinciæ & Concionatorem Apostolicum, cum assensu Six-
,, ti IV. & Ladislai Boemiæ Regis, pro Fratribus de Observantia acceptum

Vide Harold. ad an. 1455. n. 22.

,, fuisse habetur, qui suo tempore communibus Civium eleemosynis in hu-
,, milæ Cœnobium crevit, ut Monumenta illius Provinciæ narrant: at de
,, Conventu sanctæ Barbaræ apud Oppolium Civitatem Ducalem prope
,, Oderam fluvium, versus Poloniam, Diœcesis Wratislaviensis, ex litte-
,, ris Illustrissimi Bernardi Ducis Oppolii ad sanctum Joannem de Capi-
,, strano agens Waddingus, ejus fundationem rejicit in annum mccccLv.

Chron. MSS. P. Sani Prov. Ref. Boemiæ.

,, Verumtamen, ut enarrat in suis Chronicis Religionis R. P. *Sannig* Pro-
,, vinciæ Boemiæ pluribus nominibus clarus, huic anno ejusdem præfati
,, Cœnobii constructio attribuenda est; etenim, ait, venerabilis P. Jacobus
,, de Glogovia majori existens Guardianus Wratislaviæ, de mandato sui
,, P. Vicarii Provincialis, ad crebram instantiam Illustrissimi Ducis Nico-
,, lai, ejusque Conthoralis, Dominica v. post Pascha, an. mcccclxxiii.

Wadd. ad ann. 1455. fol. 35. sub Nicolao V.

** Num quæ de hoc Conventu refert P. Melissanus subsistant, perpende lector ex ipsa epistola quã Bernardus Oppolia Dux scribit S. Joanni de Capistrano, quam habes tom. 12. sub an. 1455. n. 101.*

,, extra Civitatem Oppolium suscepit locum pro stabiliendo ibidem domi-
,, cilio Regulari Observantiæ nostrorum, quod memoratus Dux suis sum-
,, ptibus deinde construxit. * Huic nuvæ Coloniæ fortiter se se opposuit
,, quidam Magister Thomas Curatus Ecclesiæ Parochialis & Collegiatæ: sed
,, ejus oppositiones elisæ fuerunt interventione Reverendissimi Domini
,, Episcopi Wratislaviensis & repentina morte dicti Magistri, ex levi cica-
,, trice in pede causata; ita citatus *Sannig*. Hæc circa mihi dicendumvi-
,, detur, Capistranum quidem oblatum locum ab Illustrissimo Bernardo
,, Oppolii Duce acceptasse anno mccccLv. etenim legitime poterat; cum
,, sub an. mccccliii. a Nicolao V. facultatem haberet recipiendi plures
,, Conventus in variis Provinciis, ut notavit Waddingus: sed post annos
,, decem & octo Nicolaum itidem Ducem, sive ejus filium, vel nepotem,
,, conceptam suorum majorum pietatem exequutioni demandasse.

A R-

ARGUMENTUM.

Multa gloriose peragit Sixtus Pontifex; sed vehementer tristatur morte fratris Petri Riarii Cardinalis sui nepotis. Per hujus obitum fit Protector Ordinis Julianus Ruvereus Cardinalis. Jacobus Picenus suadet Hungariæ Regi bellum contra Turcas. Moritur Barnabas Interamnensis. Florent viri docti. Pacificandis Sodalibus, aliisque Religionibus contra adversarios muniendis, unam & alteram diffusam edit Pontifex constitutionem. Creat Episcopos. Propagatur Religio.

I. SIXTUS Pontifex multa hoc anno peragit memoranda. Marcum Barbum Venetum, Patriarcham Aquilejensem, tituli sancti Marci Cardinalem, e legatione Germanica, Polonica, Boemica, Hungarica revertentem, in pleno Senatu honorifice excepit, longam diuturnæ peregrinationis seriem enarrantem patienter audivit, atque ob res bene gestas, gratiis & honoribus affecit. Veneti ut Classem contra Turcas educerent, effecit, Hungari Regis, & Usun-Cassani Persarum Principis Oratores in spem bonam erexit magna contra Turcarum Imperatorem moliendi, decretis in belli sumptus Matthiæ Hungariæ Regi pecuniis, & Persæ promisso aut permisso Trapezuntii Imperio. Castellæ & Aragoniæ Reges diro bello acriter diffidentes, Cardinalis Seguntini Archiepiscopi Toletani, aliorumque usus opera dextere composuit. Percusso fœdere cum Ferdinando Neapolitano Rege, & Galeatio Mediolanensi Duce, ut Regulos Italiæ bonis Ecclesiæ incubantes comprimeret, Fridericum Feltrium, Urbinatem Regulum, Joannis Pontificii Nepotis socerum, S. R. E. Vexilliferum, & Urbini Ducem declaravit. Annum salutarem, quem Jubilæi vocant, ad vigesimum quintum contractum, in pervigilio Nativitatis Dominicæ auspicatus est solemni cæremonia, toto anno sequenti continuandum. Multi annonam abundantissime coacervarunt lucri gratia in annum sequentem MCCCCLXXV. qui erat Jubilœi; decepti tamen fuere, quod bellis in Gallia, Burgundia, Germania, Hungaria, Polonia & Hispania sævientibus, rarissimi in Urbem accesserunt. Jubilæi annus MCCCCL. Nicolai V. initio abundantissimus, in fine indigentissimus; contra Sixti IV. cara annona initio, propter bella autem & raritatem ventitantium in fine fertilissimus fuit.

Sixtus Pont. res magnas aggreditur. Panvin. in ejus vita. Ciacon in Sixto.

II. Grave tamen in ipso limine hujus anni, III. scilicet Nonas Januarii, vulnus Sixtus accepit funesta & insperata morte Petri Riarii Cardinalis Nepotis, sibi carissimi, penes quem non tam Vicaria, quam plena regendi potestas residebat. Est qui scribat, veneno sublatum ab iis, qui Sixto consultum volebant, nec amplius tolerare poterant vanissimi adolescentis effrænem ambitionem eo usque ascendentem, ut per fas aut nefas sublato e medio Sixto suo patruo, & dignitatis auctore, ad summum Pontificatum aspiraret. Huc tendere suspicati sunt legationem ad Venetos & Galeatium Mediolanensem Ducem susceptam, dum, celerrimi cursoris more, per omnes Principes Italiæ circuibat, quorum conciliatis animis, ambitiosus juvenis facilem sibi somniabat ad Pontificatum accessum. Alii voluptatibus confectum, & luxu tabidum in ætatis flore emarcuisse conspirant. Tantam certe sibi assumpsit vivendi licentiam, ut nihil genio, nihil gulæ aut sensibus denegarit; nihil corpori non indulserit, nihil pauperis Monachi, aut vitæ religiosæ retinuerit. Mira referunt de illius pompa, magnificentia, apparatu, aulæis, curribus, equis, aulicis & familia, quæ profanum potius

Moritur Frat. Petrus Riarius Cardinalis. Brut. lib. 5. histor. Florent. Marian. lib. 5. c. 33. §. 16. Ciacon. in Sixto. Qualis fuerit.

Principem, aut potentissimum Regem, quam Ecclesiasticum Prælatum, aut Monachum deceant mendicum. Ædes habebat regio apparatu instructas, aureis & argenteis vasis, omnique ornatus genere ditissimas. Emit Immolam, & Comitatum octuaginta aureorum millibus, deditque Hieronymo fratri germano, necnon cantharos argenteos viginti quinque, quos in usum fœminarum conflari curavit. Perdendæ pecuniæ natus videbatur: ducenta aureorum millia in victu absumpsisse, sexaginta duo millia æris alieni contraxisse, argenti cælati ccc. pondo reliquisse narratur. Qui sub illud tempus scripserunt, non indigne prorsus in eum calamos acuerunt, aliqui rem magnificarunt. Cardinalis Papiensis diffuse satis & eloquenter convivium splendidissimum Oratoribus Gallis exhibitum descripsit, *quo*, inquit, *solemnius aliquid vetustas tota, nec gentilitas quidem unquam audivit*. At ille solemnius aliud apposuit Leonoræ Ferdinandi Regis filiæ, Herculi Atestino Ferrariensium Principi desponsatæ: *Excessit*, inquit idem auctor, *non modo credendi fidem, sed foculto tem narrandi*. Ut quid vero hæc omnia vanitatis prodigia profuerunt, quæ cito evanuerunt, & mortem luctuosam non retardarunt, sed accelerarunt? Multis præmissis contritionis indiciis, decessit anno ætatis XXVIII., sepultus ad sanctorum Apostolorum, in sacello Riario. Sixtus sepulcrum posuit, & istud Epitaphium.

Papien. ep. 542.

Petro Saonensi ex gente Riaria, nobili ac vetusta, ex Ordine Minorum Card. sancti Sixti. Patriarchæ Constantinop. Archiep. Florentino, Perusii Umbriæque Legato. Sixtus IV. Pont. Max. Nepoti B. M. P. vixit annis XXVIII. *mens.* VIII. D. VI. *gratia, liberalitate, ac animi magnitudine insigni, totius Italiæ legationibus perfunctus, moritur, magno de se in tam florida ætate desiderio relicto, quippe qui majora mente conceperat, & pollicebatur, ut ædes miro sumptu apud Apostolos inchoatæ ostendunt.* MCDLXXIV.

III. Sixtus præ teneritudine amoris se continere non potuit, quin ad sepulcrum, adhibitis luctuosis vestibus trecentis, die sancti Antonii Abbatis accederet, & super defuncto unice dilecto ploraret, & molliter nimis filiolum, & spem suam inclamaret. Negari non potest juvenem gnaviter & animose seni adlaborasse, maximam in se oneris partem suscepisse, & gravia negotia adeo dextere peregisse, ut ferme otiari, & nihil egisse videretur. Rerum humanarum inconstantiam, & infelicem hujus magnanimi juvenis occasum, si quis pia consideratione velit temperare, Epistolam pando Celsi Veronensis Canonici Regularis, tunc Bononia ad Cardinalem Papiensem exaratam. Qui legerit, non pigebit.

Cardinali Papiensi S.

Habetur inter Epistolas Papien. n. 589.

IV. *EX litteris Benedicti Massai, Nepotis mei, cognovi id quod etiam sine litteris intelligebam, & studium erga me tuum, & judicium de me singulare. Doleo profecto, neque me parem pro tuis in me meritis gratiam referre posse, neque ea in me esse, quæ opinioni tuæ, judicioque respondeant. Te enim semper laudis dignitatisque meæ cupidum novi, itidem ago ego ubique locorum & gentium de tua excellenti virtute & gloria, cujus rei habeo locupletissimos testes. Sed de his alias. Quid autem, Reverendissime Domine, in hac tam misera & fallaci vita admodum cupere debeamus, non satis intelligo. Quid vero timendum sit, plane cognosco. Quotidie nova oboriun-*

riuntur exempla, quibus instruimur, nihil esse hac vita miserius. Nam cum nuper de obitu Cardinalis Sancti Xisti & multorum litteris & nunciis accepissem, cœpi mecum agitare variam rerum humanarum sortem, mirabilemque simul ac miserabilem hominis conditionem fuisse cognovi. Nam qui paulo ante in vita felicissimus omnium putabatur, in morte omnium miserrimus apparuit, quando ea, quæ viventi gloriam & splendorem attulerant, morienti pœnam ac cruciatum inferrent, & ea, quæ ante, dum possiderentur, jucunda & dulcia esse videbantur, eadem, dum relinquerentur, tristia & amara esse putantur. Quid enim hoc biennio huic quod optaret, aut viventi defuit, aut morienti profuit? Hei miseram nimis hominis conditionem, dum ea, quæ in vita tanto labore parantur ad voluptatem, in morte tanta dolore relinquuntur ad pœnam! Et quæ prius longis erant quæsita vigiliis, ut essent oblectamento, brevi tempore magno sunt amissa tormento. Nihil huic homini adjumenti dignitas, nihil splendor, nihil aurum, nihil argentum, nihil vasa pretiosa, nihil opes, nil nitor gemmarum, nil favor auræ popularis, nil turba clientum, nil denique Principatus tanto præsidio studioque vallatus prorsus attulit ad salutem: sed e contrario, cum corpus sævis doloribus cruciatum torqueretur, hæc omnia, quoniam relinquenda erant, animum quoque diris & cruentis morsibus lacerabant, ut mihi profecto fortunatissimi esse videantur, qui vel nullam cum rebus tam cito perituris sortem acceperunt, vel acceptam virtute ipsa contemptam penitus abjecerunt. Sic enim fit, ut animus noster, & adhuc in corpore positus, nullis rerum præsentium delinitus illecebris, rerum æternarum cogitatione pascatur, & dum migrat a corpore, nullis vinculis irretitus, aut sordibus inquinatus, liber ac mundus evolet in superna, & nullo dolore relinquat, quod miro ardore contempsit. At me quidem jam pridem totum in hanc cogitationem erectum, cum varii rerum humanarum multiplicesque casus tum viri, de quo dico, tam repentini tamque insperati eventus, subitæque procellæ confirmarunt. Quid enim? Floruit hic paucis diebus, plusque mea sententia assecutus est, quam vel ulli sperare, aut ei fas esset optare; quandoquidem ex loco tam humili, tamque abjecto, ad tam excellentis gloriæ culmen, altitudinemque potentiæ evectus est. Et ecce mi Pater ac Domine, dum huic ad vota succedunt omnia, parum dico, imo dum votu successu rerum superantur; dum nihil optat, quod non speret; dum nihil sperat, quod non quærat; nihil quærat, quod non assequatur; dum ei cuncta arrident, in ipso primordio juventæ, in medio florentis gloriæ cursu, subito atque insperata morte corripitur. O fluxam rerum humanarum labilemque naturam! O fallacem vitæ spem! O miseram conditionem! Quid est, quod animos nostros excitet, aut alliciat ad hanc rerum transeuntium, & tam cito labentis vitæ gloriam appetendam, cum vel res nobis, vel nos rebus tam inopinato eventu, tamque subito casu substrahimur? Igitur, humanissime Princeps, ab his rebus, quæ tam cito pereunt, meus avocandus est animus, atque illic spes mea cogitatioque locanda, ubi vita perpetua, ubi pax æterna, ubi immortalis beatitudo, ubi sempiterna felicitas, ubi Deus noster est premium, ac vitæ & merces nostra magna nimis. Hæc tuæ Reverendissimæ D. scripsi &c. ex Bononia XII. *Kal. Februarii* MCCCCLXXIV.

V. Per obitum Petri, translata est Protectio Ordinis Minorum in Julianum de Ruvere de Abizzola, tituli sancti Petri ad Vincula Cardinalem, Sixti ex fratre nepotem, quem ipse secum semper aluit in Conventibus Religionis, & dum Minister esset Generalis, collocavit in Cœnobio Perusino, ut ea in urbe studeret. Triginta tribus annis Protectorem egit Ordinis, donec ad summum Pontificatum sub nomine Julii II. evectus est.

Julianus de Ruvere Protector Ordinis. Marian. lib. 5. c. 37.

Fr. Julianus Volaterranus.

Perquam carum habuit fratrem Julianum Volaterranum, provinciæ Tusciæ Magistrum, Sixti Pontificis olim dilectum discipulum, qui eidem suggessit ut Julianum hunc simul cum fratre Petro purpura donaret. Beneficium compensavit Julianus sua apud Sixtum opera interposita, ut ad Archiepiscopatum Ragusinum eveheretur; & prorsus Cardinalem renunciaret, quando Pontificatum obtinuit, nisi nimia senectute gravatum, & lumine captum conspexisset.

Beatus Jacobus Picenus hortatur Hungariæ Regē ad bellum contra Turcas.

VI. Beatus Jacobus Picenus, instigante Pontifice, ab urbe Neapolitana, ubi Ferdinando Regi gratissimus continuas habebat conciones, ad Matthiam Hungariæ Regem, sibi olim, antequam ad Regnum assumeretur, valde familiarem, & post adeptum Regni diadema supra modum addictissimum, gravissimam scripsit epistolam exhortatoriam ad bellum sociale contra Turcas suscipiendum. Wratislaviæ in Silesia Regi traditam, Gabriel Veronensis, Episcopus Albensis Transilvanus, Regni Hungariæ Cancellarius, olim Capistrani, mox ipsius Jacobi in Germania socius, interpretatus est. Ita ipse his litteris significavit, quibus breviusculum Regis subnectimus responsum.

Reverendo in Christo Patri fratri Jacobo de Marchia, Ordinis Minorum de Observantia, Prædicatori celeberrimo, Patri Colendissimo.

Ex autographo. Episcop. Albensis ad eumdem litteræ.

VII. *Reverende in Christo Pater, filiali commendatione præmissa. Quanta cum devotione & animi lætitia viderim litteras V.R.P. ad regiam Majestatem datas, quas & me exponente, magna cum animi voluptate, & etiam devotione audivit, exprimere litteris non possum; sed quod V. R. P. mihi vel unam parvam litterulam non miserit ingemisco, timens ne exciderim a memoria & amore V. R. P. a quo, etsi indignus, socius Viennæ assumptus fui, & fuisse, dum vixero, gloriabor. Precor itaque V. R. P. ne me pauperem, & in hunc locum innocenter missum relinquere velit, sed in suis sanctis orationibus & frequentius commendatum habere, quo magis mari procelloso expositus, præsidiis alienis sustentari egeo. Sum, inquam, Pater mi, ventis terribilibus commissus, sum undique agitatus, cui id solum refrigerii est, quod erga sanctam familiam * jam idem animus, quem prius habui, mihi servatur; ut Angelos, Fratres cerno, non tantum quos mecum continuos habeo, sed & quoscumque alios; nec in vita est mihi quidquam refrigerii, nisi cum apud ipsos commorari possum, apud quos lamen vitæ suscepi, quod ne extinguatur in me paupere, iterum iterumque ut Deum V. P. roget, humiliter peto, cui & me humiliter commendo, ex Wratislavia, 1. die Novembris, anno Domini* MCCCCLXXIV.

* sc. Observantiæ.

Gabriel Episcopus Alben. Transilvanus, Regni Hungariæ Cancellarius &c.

Venerabili fratri Jacobo de Marchia, Ordinis Minorum de Observantia devoto nobis sincere dilecto &c. Matthias Dei gratia Rex Hungariæ, Boemiæ &c.

Ex autographo. Item Regis Hungariæ.

VIII. *Venerande Pater, devote nobis, sincere dilecte. Grata admodum nobis fuere, quæ V. P. meminit in litteris suis, gavisique sumus, intellexisse bonam ejusdem P. V. valetudinem. Speramus, Deo cooperante, illud quod ad honorem ipsius, te exhortante, proponimus faustum, ad* Re-

Reipublicæ Christianæ utilitatem futurum, quod ut ita fiat, rogamus P. V. ut pius intercessor esse velit, ac nos cum Regnis nostris in suis orationibus habere commendatos, quam bene valere semper optamus. Ex Civitate nostra Wratislavien. ultimo die Octobris, anno Domini MCCCCLXXIV. *regnorum nostrorum anno Hungariæ* XVII. *Boemiæ vero* VI.

IX. Hoc anno decessit in Cœnobiolo Carcerum in monte Subasio, prope Assisium, Barnabas Interamnensis, vir venerabilis, qui litteris humanioribus ornatim excultus, in Philosophia non mediocriter eruditus, & in Medicina Doctoris Lauream adeptus, humana cuncta caduca reputans, Deo inservire constituit sub Minorum Instituto. Theologiæ addiscendæ postquam diligenter incubuit, prædicare cœpit eo fructu & populorum applausu, ut ubique desideraretur; sed cum vehementi cruciaretur capitis dolore, conciones intermittere oportuit, totumque se orationi & contemplationi cœlestium addixit. His assidue intentus, singulis noctibus per duas vel tres horas, antequam pulsaretur ad Matutinum, in oratione perseverabat, brevique tempore levavit se supra se, perfectum contemplationis statum assecutus. Hinc vehementer indoluit, & de Superioribus conquestus est beatus Jacobus Picenus, quod Præfecturis frequenter addixerint, cui Dominus tantam solitariæ & contemplativæ vitæ gratiam indulsit. Etenim propter ejus humanitatem, morum suavitatem, in regimine prudentiam, continuo vel Guardiani munus subibat, vel Definitoris, aut Provinciæ Rectoris seu Vicarii dignitatem præferebat. In hoc postremo officio constitutus, ut ipsi aliqua daretur requies, & ne alii perpetua munerum successione premerentur, legem ferri curavit, ut officio functis unus saltem annus vacationis præscriberetur.

> Moritur Barnabas Interamnen. *Marian. lib. 5. c. 40. §. 17. Marc. 3. p. lib. 5. c. 58.*
> Ejus virtutes & vita.
> Sæpe ad Ordinis dignitates assumptus.

X. Regularis Observantiæ Institutum consilio, doctrina, & raro vitæ exemplo plurimum promovit. Suum corpus rigide affligens, aliis se mitissimum exhibuit, atque omnibus omnia factus, caritatem in universos homines exercuit, erga infirmos potissimum officiosus. Christi passionem semper mente versabat, & crucifixi Domini dolor sæpe lacrymas abundanter expressit. Exitus sui diem præ oculis habebat, nullumque ei frequentius, quam de morte colloquium. Senio confectus, tria a Deo instanter petebat, ne scilicet in prælatione moreretur, ne diuturna aut consociis molesta infirmitate gravaretur, & tertio, ut corporis exuvias deponeret in Cœnobiolo montis Subasii. In omnibus his exauditus est; nam ab officiis vacans, dum ad Primam psalleret in choro, ægrotare cœpit, atque in cellam ductus, hora sexta in Domino requievit. In Ecclesiæ pavimento lapideo cum excavari sepultura non posset, a parte extera prope murum Templi, collacrymantibus Fratribus, sepultus est. Eo in loco civis Perusinus, Barnabæ familiaris, sacellum extruxit, ubi & corpus colitur religiose.

> Tria ante mortem petit, & cōsequitur.

XI. Insigne illud opus per universas Italiæ urbes receptissimum, quo pauperum subvenitur indigentiis per mutuatas ex monte Pietatis pecunias, primus omnium iste excogitavit. Cum enim Perusii sub Pii II. Pontificatum prædicaret, videretque omnem pauperum substantiam per Judæorum intolerabiles usuras exhauriri, remedium adinvenit, ut ex cumulo pecuniæ pie collecto, exinde *Mons pietatis* nuncupato, mutuum præstaretur egenis, accepto pignore, & denariolo vel summa aliqua per singulos menses detentæ pecuniæ, convertendis in stipendium Ministrorum, qui pio huic operi inserviunt, aliarumque expensarum levamen. Adinventionis consilium iniit cum Fortunato de Copolis Perusino, viro doctissimo, Juris Cæsarei olim Doctore celeberrimo, qui paulo antea, defuncta uxore, ad Re-

> Primus inventor Montis Pietatis.
> Fr. Fortunatus de Copolis.

Religionem transferat; ille vero rem insolitam diligenter expendens, post maturam difficultatis discussionem, statuit opus esse pium & laudabile, ab omni usuræ labe alienum. Ne vero errare contingeret, tutius dixit Academiæ Magistris dubium exhibere. Atqui hi omnes, nemine dempto, cogitatum approbarunt. Cœpit itaque Barnabas ea in urbe Hebræorum detestari insatiabilem cupiditatem, & usurarios condemnare contractus, per quos, veluti sanguisugæ, totum pauperum Christianorum sanguinem ac facultatem exsugebant: mox pios viros & locupletes cives exhortatus est, ut collatis eleemosynis, cumulum seu montem erigerent, perpetuo conservandum, ex quo miseriis pauperum sublevandis pecuniæ erogarentur, in eumdem montem iterum congerendæ. Perusinorum pietati non fuit opus hoc misericordiæ genus & sacrum pauperum levamen diu inculcare; ad primam enim concionem ita liberaliter & prompte suas facultates cives congesserunt, ut montem, eumque omnium primum, illic erexerit.

Obstant aliqui Montiũ erectioni.

XII. Sed, uti assolet, res hæc nova visa est, statimque suos habuit contradictores non paucos, præsertim ex Ordine Prædicatorum, qui contractum judicantes usurarium, vehementer obstiterunt. Re ad publicam concertationem coram magistris & Scholasticis Universitatis, coram Prioribus Civitatis, coram Clero & religiosis Ordinibus deducta, acriter disputatum est. Sed tamdem lata pro Minoribus (quorum præcipui defensores erant Barnabas & Fortunatus) sententia, confestim cives, præmissa solemni supplicatione, & pingui oblatione, opus stabilierunt, & exercendo Ministros præfecerunt. Elapso anno, detractis expensis & Ministrorum stipendiis, tot superfuerunt pecuniæ, ut iterum discutiendum fuerit, in quos usus deberent converti. Ea tamdem fuit opinio cujusdam Doctoris, viri eruditissimi, & propter doctrinæ excellentiam, *Doctor Veridicus* appellati, ut nulla præcedente cum Ministris pactione circa stipendia, illud anni residuum inter illos distribueretur. Ita illic tunc factum, sed aliis in locis, pro personarum discrimine rerumque exigentia, aliter excrescentes pecuniæ distrahuntur.

Sed frustra.

XIII. Ad instar hujus Montis Perusini cœperunt alii multis in urbibus Italiæ salubriter institui, sed ubique contradictum; eo vero processit contentio, ut sermonibus publicis, & conscriptis libris fuerit respondendum, & demum decretis Apostolicis controversia decernenda. Præter alios, prolixum tractatum sub Alexandro VI. anno MCCCCXCVIII. edidit Caetanus, adhuc Monachus ad sanctum Apollinarem in urbe Ticinensi, qui inter ejus opuscula, atque inter tractatus juris circumfertur, quo ultra principalem sortem, denarii solutionem acriter condemnat, & usurariam appellat. Scripsit in eum aliquanto vehementius Bernardinus de Bustis Mediolanensis, dedicato tractatu Bernardino Carvagialio, tituli sanctæ Crucis in Hierusalem presbytero Cardinali, Alexandri Pontificis a latere Legato. Et quidem pauci aut nulli Caetani & consodalis Soti adstipulantur opinioni: qui de hac re scribunt, in adversam abeunt sententiam. Neque id mirum; cum tot Pontifices peculiarium montium erectiones suis litteris confirmaverint. Montem Urbis Veteris Pius II. anno MCCCCLXIV. Perusinum Paulus II. anno MCCCCLXVII. Viterbiensem Sixtus IV. an. MCCCCLXXII. Savonensem anno MCCCCLXXIX. Mantuanum Innocentius VIII. anno MCCCCLXXXVI. Cæsenatem anno MCCCCLXXXVIII. Parmensem eodem anno. Patavinum Alexander VI. MCCCCXCIII. & demum Leo X. in Concilio Lateranensi sess. X. pium hoc inventum bulla, quæ incipit: *Inter multiplices*, approbavit, & qui contrarium prædicaverint, Ecclesiasticis afficit cen-

Vide Filiuc. tract. 14. c. 9. q. 2. Bonacin. de contractib. disp. 3. q. 2. puncto 12.

censuris. A Barnaba inchoatum Institutum, valde ubique promoverunt Minoritæ: in his præcipui Marcus Bononiensis, Michael a Carcano, Cherubinus Spoletanus, Jacobus de Marchia, Antonius Vercellensis, Angelus a Clavasio, Bernardinus Feltrensis. *Præcipui promotores Montium Pietatis.*

XIV. Floruerunt hoc tempore in Gallia quatuor viri, religione & doctrina conspicui, per Italiam sub Bernardini Senensis & Joannis Capistrani disciplina instructi, in patriam regressi, multos ad pietatem erudierunt. Guillelmus Abrincus in inferiori Neustria natus. Joannes Filleti) fortassis Joannes Vayleti, quem Inquisitorem scripsimus Avenionensem) Nicolaus Amantis, Joannes Gualterius, de quibus, etsi apud Firmamentum Trium Ordinum honorifica mentio habeatur, non est qui amplius quidquam recenseat. Occurrit hoc anno memoria Mariani de Bon Ragusæi, sacræ Theologiæ professoris in Universitate Parisiensi, quem Pontifex in suum admisit Capellanum, multisque affecit privilegiis. Alia concessit fratri Antonio de Medicis Florentino, viro docto & nobili, quem ad Episcopatum assumpsit Marsicanum. Ad hunc annum absolvit suam historiam sub titulo *Speculi Ordinis*, quam *Franciscbinam* communiter nuncupant, Jacobus Oddo Perusinus, qui plano & sincero stylo sub duodecim capitibus seu titulis vitas & acta præcipuorum Ordinis virorum, virtute, doctrina, dignitate usque ad sua tempora illustrium, rudi sermone Italico perstrinxit. Pauca reperiuntur hujus libri exemplaria; unum habetur ad sanctæ Mariæ de Angelis Assisii, quod legunt Fratres inter reficiendum, aliud ego accepi ex Conventu Montis Perusini. *Firmam. Trium Ordinum sub 37. General. Marc. citat. c. 17. Fr. Guillelmus Abrincus. Fr. Joannes Vayleti. Fr. Nicolaus Amantis. Fr. Joannes Gualterius. Fr. Marianus de Bon. Fr. Antonius de Medicis. Fr. Jacobus Oddo auctor Franciscbinæ.*

XV. In ea urbe Perusii ut hoc anno prædicaret frater Fortunatus, de quo sæpe locuti sumus, jussit per Breve peculiare Pontifex, motus repetitis precibus Magistratus & populi, qui hujus sui concivis insigni doctrina cupierat erudiri. Sed dum conciones Quadragesimales exorditur, pro gravi aliquo negotio Romam evocatur per has litteras Pontificias. *Fortunatus Perusinus Romam avocatur.*

Dilecto filio Fortunato de Perusio, Ordinis Minorum de Observantia.

Dilecte fili, salutem &c. Non libenter a tam sancto prædicandi opere te retrahimus; tamen, quia pro re non levi tua nobis præsentia opus est, mandamus tibi in virtute sanctæ obedientiæ, ut visis præsentibus, te ad iter accingas, & continuato itinere, ad nos venias, Superioris tui super hoc licentia minime requisita. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die v. Martii MCCCCLXXIV. *Pontificatus nostri anno* III. *Ex originali.*

XVI. Sixtus Pontifex per sequentem constitutionem consultum voluit omnibus quatuor Ordinum Mendicantium Conventualium (hæc enim scissura seu differentia Conventualium & Observantum sub hoc tempus ad alias se diffudit Religiones) domibus, & prælatis, inhibendo Laicis omnibus, ne domos ipsorum invaderent, eis legata retinerent, lites aut discordias contra eos excitarent, aut alia inferrent gravamina, vel in odium ipsorum, aut favorem Observantum. *Sixtus prohibet inferri Conventualibus gravamina.*

Ad perpetuam rei memoriam.

Dum singulos Regulares Ordines, & loca sanctimoniæ dedita, illorumque personas paterno conspicimus intuitu, ad eas præcipue nostræ dirigimus considerationis affectum, quæ mundanis abdicatis illecebris, spiritum paupertatis assumentes, eleemosynarum eis erogandarum quæstu potius, quam *Ex autographo.*

quam copiis divitiarum victam quærentes, jugiter præstant Domino famulatum, suisque vitæ sanctimonia & salubribus prædicationibus populum Dei ad bene devoteque vivendum inducunt, illosque, prout ex injuncto nobis cælitus servitutis officio congruit, ab omni conamur vexatione tueri, ut nostri ministerii præsidio, eorum status prosperetur ubilibet, & personæ ipsæ, propulsis, quibus obrui possint, dispendiis, felicis status ejusdem suscipiant incrementa. Sane dudum, cum in minoribus constituti, in Ordine Fratrum Minorum Generalis Ministri fungeremur officio, intelleximus, & post nostram ad summi Apostolatus apicem assumptionem, dilectorum filiorum Fratrum Prædicatorum, Minorum, Eremitarum S. Augustini, & B. Mariæ de Monte Carmeli Ordinum Generalium Magistri, Ministri & Priorum, qui pro tempore fuerunt, & aliorum dictorum Ordinum professorum relatione, non sine querela accepimus, quod Laici in diversis mundi partibus constituti, propriis incumbentes affectibus, dum Magister, Minister, Priores, & ipsi tam Generales, quam Provinciales, & domorum eorumdem Ordinum Custodes, Guardiani & Fr. Conventuales nuncupati, dictarumque domorum jura prosequuntur, ac pecunias & bona ad licitos usus eorumdem Fratrum, pia Christifidelium largitione eis pro eorum domibus & Ordinibus relicta seu legata, aut alios debita, ab eisdem Laicis exigere curant, aut ipsarum domorum bona præfatis Laicis pro eorum beneplacito & voluntate concedere, seu civiles Laicorum eorumdem dissensiones, particulares discordias, & rationes sequi, vel alias in iis, quæ Laici ipsi a Magistro, Ministris, Prioribus, Guardianis, & Fratribus memoratis licite postulant, eisdem Laicis complacere recusant, ac ipsi alias, dum Laici Magistrum, Ministros, Priores, Custodes, Guardianos & Fratres aliis variis plerumque occasionibus, ea, qua debent, affectione non prosequuntur, ut se de eisdem Magistro, Ministris, Prioribus, Custodibus, Guardianis & Fratribus Conventualibus nuncupatis valeant vendicare, aut occupatorum per ipsos laicos bonorum ad domos eorumdem Fratrum pertinentium restitutionem differre, & si domus ipsæ ad Fratres dictorum Ordinum, de Observantia nuncupatos, proveniant, bona illorum eis accommoda emere, & pro minori pretio quam valeant, habere possint, exquisitis mediis curant, quod domus ipsæ Ordinum eorumdem per dictos Fratres Conventuales longo tempore possessæ & inhabitatæ, Fratribus de Observantia, vel alio nomine nuncupatis, eorumdem Ordinum, concedantur, novas gabellas & onera, a quibus Fratres ipsi exempti sunt, ab eis exigere; varia gravamina eis inferre, & alios injurias irrogare præsumant, ex quo plurima eisdem Fratribus Conventualibus incommoda proveniunt: nam metu molestiarum hujusmodi, quas eis inferri formidant, exigendo & prosequendo domorum suarum jura, timidiores redduntur, & eosdem laicos vereri ultra quam decet, & a libere prædicando, quod illos tangit, abstinere, & illis, ultra quam ipsorum qualitas exigat, & Ordinum prædictorum utilitas persuadeat, differre coguntur inviti, non absque divinæ Majestatis offensa, & Ordinum eorumdem gravi præjudicio & jactura, adeo ut per incommoda prædicto etiam aliqui dictorum Ordinum professores nonnumquam domos deserant, & ad alios non Mendicantium Ordines se transferant, tales molestias evitare curantes, aliqui vero, qui Ordines ipsos ingrederentur, ab ingrediendo abstinere cernantur, quod in eorumdem Ordinum perniciem paulatim cedere manifeste dignoscitur. Nos igitur, qui, dum Generalis Ministri dicto fungeremur officio, pro quiete universorum professorum dicti Ordinis Fratrum Minorum tam Conventualium, quam de Observantia seu bulla, aut alias juxta diversarum regionum consuetudinem nuncupatorum, procuravimus, quod felicis recordationis Paulus

Pa-

Papa II. prædecessor noster, sub censuris & pœnis Ecclesiasticis tunc expressis inhiberet universis Fratribus prædictis, ne prædicti Fratres, de Observantia nuncupati domos eorumdem Fratrum Conventualium Ordinis Fratrum Minorum, aut illas pro eorum habitatione quærere vel recipere, aut quod Monasteria Monialium curæ eorumdem Fratrum Conventualium commissa, ipsorum Fratrum de Observantia curæ committerentur, etiam quærere præsumerent, prout in ejusdem prædecessoris litteris desuper confectis plenius continetur; tot malis, quot Prædicatorum, Minorum, Eremitarum sancti Augustini, & Carmelitarum sanctæ Mariæ, Ordinum Mendicantium professores prædicti Conventuales nuncupati, quorum scientia & doctrina militans Ecclesia continua suscepit incrementa, ex præmissis patiuntur, prout tenemur, obviare cupientes, motu proprio, non ad prædictorum Magistri, Ministri, Priorum, Custodum, Guardianorum & Fratrum Conventualium, vel alterius pro eis nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione & certa scientia, litteras prædecessoris hujusmodi ratas habentes, & innovantes, omnibus & singulis clericis & religiosis, de bulla, vel alias de Observantia nuncupatis, Ordinum quorumcumque, ac laicis utriusque sexus, cujuscumque dignitatis, gradus, Ordinis vel conditionis fuerint, etiam si Marchionali, Ducali, Comitali, Patriarchali, Archiepiscopali, Episcopali, Abbatiali, & alia quacumque Ecclesiastica vel mundana præfulgeant dignitate & auctoritate, sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, eo ipso toties, quoties illos contra facere contigerit, incurrenda, ne quod domus & loca professorum dictorum Ordinum Conventualium nuncupatorum, aut Monasteria Monialium eorum curæ commissa, aliis Fratribus, Monialibus seu Sororibus, etiam ejusdem Ordinis, quovis nomine nuncupatis, quomodolibet concedantur, aut quod amotis exinde Fratribus & Sororibus illos & illa inhabitantibus, reformentur, & alii Fratres aliæve Moniales seu Sorores, eorum loco subrogentur & substituantur ibidem, seu quod Monasteria prædicta aliorum curæ committantur, procurare, quærere aut tentare, nisi apud Magistrum, Ministros & Priores Generales, vel Provinciales dictorum Ordinum pro tempore existentes, qui teneantur & debeant, quoties opportunum fuerit, & postquam fuerint requisiti, infra annum domos ipsas debite reformare, & quæ correctione & emendatione indigebant, corrigere & emendare, nec ad effectum hujusmodi amotionis eorum a domibus suis eisdem Fratribus Conventualibus, & eorum curæ commissis Monialibus injurias aut gravamina aliqua inferre, seu ab eisdem Fratribus, pro rebus & bonis, quæ habent, & negotiationis causa non deferrent, pedagia, guidagia, gabellas, aut alia, quovis nomine nuncupata, nova onera petere, exigere vel levare quoquo modo præsumant, auctoritate Apostolica, præsentium tenore districtius inhibemus: & volumus, & motu ac scientia prædictis statuimus & ordinamus, quod ipsi Fratres Conventuales ac sorores, & alii quicumque reformationibus, quas fieri continget per Generales aut Provinciales prædictos, acquiescere, illasque observare omnino teneantur & debeant; quodque laici prædicti in faciendis reformationibus prædictis aliique, ut præfertur, nullatenus se intromittant, aut ne faciant, opponant vel contradicant, neque postquam sunt factæ reformationes, ut alterentur vel mutentur, aut in eis aliquid ultra addatur, quærere audeant, sub eadem excommunicationis sententia, si contra faciant, eo ipso ex tunc incurrenda: decernentes irritum & inane, si secus super his a quoquam, quavis etiam Apostolica auctoritate, scienter vel ignoranter, harum non inserto tenore, contigerit attentari. Et nihilominus præsentibus & futuris pro tempore di-

dictorum Ordinum Protectoribus, omnibusque & singulis Prælatis, & aliis personis Ecclesiasticis in dignitate constitutis, necnon Ecclesiarum Cathedralium etiam Metropolitanarum Canonicis per Apostolica scripta mandamus, quatenus ipsi, & quilibet eorum per se vel per alium seu alios respective, dictis Magistro, Ministris, Prioribus, Custodibus, Guardianis & Fratribus Conventualibus in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, ac præmissa omnia & singula, ubi & quando expedire cognoverint, fuerintque desuper requisiti, solemniter publicantes, non permittant eos, vel eorum aliquem contra præsentium tenorem, per quoscumque quomodolibet inquietari seu molestari, ac illos omnes & singulos, quos eis hujusmodi excommunicationis sententiam incurrisse constiterit, quoties super hoc pro parte aliquorum ex Magistro, Ministris, Prioribus, Custodibus & Fratribus prædictis Conventualibus fuerint requisiti, in Ecclesiis & aliis locis, ubi eis videbitur, excommunicatos publice denuncient, faciantque ab aliis denunciari, & arctius ab omnibus evitari, donec, prævia debita satisfactione, meruerint ab eadem excommunicationis sententia absolutionis beneficium obtinere; contradictores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo: non obstantibus privilegiis, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon prædictorum Ordinum, juramento, confirmatione Apostolica vel quavis firmitate alia roboratis statutis & consuetudinibus: quibus omnibus, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica & expressa mentio præsentibus habenda foret, tenore præsentium, quoad præmissa, similiter scientia derogamus, & illa pro insertis haberi volumus, contrariis quibuscumque: aut si personis, aut Fratribus prædictis, vel quibusvis aliis communiter vel divisim a Sede Apostolica indultum existat, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem, & qualibet alia dictæ Sedis indulgentia generali vel speciali, cujuscumque tenoris existat, per quam præsentibus non expressam, vel totaliter non insertam, effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri, & de qua cujusque toto tenore habenda sit in nostris litteris mentio specialis. Postremo, quia difficile foret præsentes litteras ad singulas Provincias originaliter destinare, volumus & dicta auctoritate decernimus, quod transumptis earum, manu Notarii publici, & Curiæ causarum Cameræ Apostolicæ, aut alicujus Episcopalis vel Archiepiscopalis sigillo munitis ea prorsus in judicio & extra, ubicumque exhibita vel ostensa fuerint, fides adhibeatur, ac si propriæ originales litteræ exhibitæ forent vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ innovationis, inhibitionis, statuti, ordinationis, mandati, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXIV. V. *Kal. Maii, Pontificatus nostri anno* IV.

Multa & magna concedit Pontifex privilegia Minoritis.

XVII. Religiosæ educationis, & beneficiorum in Ordine Minorum gratam ostensurus memoriam, multa voluit Fratribus a se concessa, & confirmata omnino per suos prædecessores data privilegia. Amplissimum itaque edidit diploma, aliorum Pontificum litteras complectens, quibus pleraque adjunxit indulta. A multitudine & qualitate privilegiorum, *Mare magnum* communiter hæc appellatur constitutio, Ordinariis Ecclesiarum Prælatis, & Parochis satis invisa. Totam exscribo.

Ad

Ad futuram rei memoriam.

Regimini Universalis Ecclesiæ, meritis licet insufficientibus, disponente Domino, præsidentes, curis perurgemur assiduis, ut juxta creditæ nobis desuper dispensationis officium, quieti subditorum quorumlibet, præsertim sub religionis habitu studio vacantium piæ vitæ, in quorum utique prosperitate reficimur, jugi, quantum nobis ab alto conceditur, sollicitudinis studio intendamus; & ut ea, quæ pro Divini cultus & Religionis incremento, animarumque salute, a prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus provide facta sunt, sublatis ambiguitatibus, quæ exinde emersisse noscuntur, in sua integritate persistant, nostri ministerii partes interponimus efficaces. Dudum siquidem a fel. recor. Eugenio Papa IV. prædecessore nostro litteræ emanarunt, tenoris subsequentis. Specul. Ord. Minor. tract. 2. fol. 19.

Eugenius Episcopus servus servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Licet debitum pastoralis officii omnibus regularem vitam professis, ut in suis conserventur privilegiis, nos reddat favorabiles & benignos, ad sacrum tamen Ordinem Fratrum Minorum, quorum præclara Religio, veluti ager fertilis in Domino multiplices atque uberes fructus animarum, ad laudem Dei, & fidei incrementum semper attulit & affert quotidie verbo & exemplo in populo Christiano, dirigentes præcipue velut pius Pater oculos mentis nostræ, dignum censemus & debitum, ut ipsum Ordinem, ejusque in odorem suavitatis Altissimo deservientes personas, in suis privilegiis, præsertim per Romanos Pontifices concessis, debite conservemus, ac illa, ne de illorum robore ullatenus hæsitari valeat, Apostolicæ confirmationis munimine roboremus. Hinc est quod nos dilectorum filiorum Guillelmi de Casali, Generalis Ministri Ordinis & Fratrum prædictorum supplicationibus inclinati, litteras quasdam fel. record. Clementis Papæ IV. prædecessoris nostri, dicto Ordini concessas, quarum tenorem de verbo ad verbum inferius describi fecimus, ac omnia & singula in eis contenta, pro ipsarum subsistentia firmiori, auctoritate Apostolica, ex certa scientia, tenore præsentium confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus. Tenor vero prædictarum litterarum sequitur & est talis.

Clemens Episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Generali & Provincialibus Ministris, ac universis Fratribus Ordinis Fratrum Minorum, salutem &c. Virtute conspicuos sacri vestri Ordinis professores, qui contemplationi cœlestium ferventer invigilant, & piæ vitæ studio sine intermissione desudant, decet per Apostolicæ circumspectionis auxilium sic provide dirigi & sollicite confoveri, ut alicujus prætextu calumniæ, nullum internæ pacis excidium, nullumque religiosi status perferant detrimentum, sicque in his robur & vigorem habeant, per quæ circa cultum Divini nominis devotis & quietis mentibus invalescant. Hinc est quod cum, sicut nobis exponi curasti, tu fili Generalis Minister & prædecessores tui, juxta ejusdem Ordinis consuetudinem observatam hactenus, & a Sede Apostolica toleratam, statim postquam electi secundum prædicti Ordinis Regulam, & constitutiones Ordinis extitistis, Fratrum ipsius curam gesseritis, Ministerii officium plene ac libere in omnibus exercentes, iidemque Fratres vobis devote & humiliter obediverint, & intenderint reverenter; & in eadem Regula sit expressum, ut Generalis Minister, qui pro tempore fuerit, a Ministerii officio amoveri valeat a Provincialibus ministris & Custodibus in Generali Capitulo congregatis: Nos volentes ambiguitatis scrupulum in Clemens IV.

hac parte de vestris cordibus amputare, ac Ordinem ipsum a Sede Apostolica approbatum, religiosa honestate floridum, præclarum scientia, & virtute fœcundum, privilegio Apostolicæ gratiæ attollere singulari, vestris supplicationibus inclinati, devotioni vestræ, ut successores tui, fili Generalis Minister, qui erunt pro tempore, statim postquam electi secundum Regulam & constitutiones fuerint supradictas, eo ipso veri ejusdem Ordinis Generales Ministri effecti, curam animarum Fratrum ipsius Ordinis plene habeant, & libere gerant, ipsosque Fratres auctoritate propria ligare ac solvere, necnon in eodem Ordine illa agere valeant, quæ ipsi Ministri & Definitores ad hoc electi, juxta prædictas constitutiones, eisdem Ordini & Fratribus secundum Deum viderint expedire, aliasque possint officium Ministerii licite in omnibus exercere, iidemque Fratres tibi Generali Ministro & successoribus ipsis devote ac humiliter obediant & intendant, & præfati successores, & tu Generalis Minister a Provincialibus Ministris & Custodibus, secundum Regulam & constitutiones ipsius Ordinis, absolvi & amoveri possitis, auctoritate Apostolica indulgemus: ratum habentes & firmum quidquid super præmissis per te Generalis Minister, dictosque prædecessores Fratres & Definitores factum & observatum est hactenus, concessa tibi exequendi officium Ministerii, quoad præmissa omnia & alia, libera facultate. In electionibus quoque Generalis & Provincialium Ministrorum ipsius Ordinis, Fratribus, qui debent electionem hujusmodi celebrare, cum eos frequenter de remotis partibus oporteat convenire, tempus super hoc a jure statutum non currat, nec ipsi in hac parte juris hujusmodi regulis coarctentur. Custodes vero & Guardiani, qui secundum statuta ejusdem Ordinis, aliter quam per electionem instituuntur, post ipsam institutionem seu provisionem de ipsis factam, curam animarum Fratrum sibi subditorum ipsius Ordinis habeant, ipsosque ligare ac solvere possint, juxta ipsius Ordinis instituta. Fratres autem de Ordine vestro, quos secundum constitutiones ipsius Ordinis Conventibus vestris deputandos duxeritis in lectores, sine cujuscumque alterius licentia, libere in domibus prædicti Ordinis legere ac docere valeant in Theologica facultate, illis locis exceptis, in quibus viget studium Generale, ac etiam quilibet in facultate ipsa docturus solemniter incipere consuevit. Et quia, prohibente Regula vestra, nulli Fratrum vestrorum est licitum populo prædicare, nisi a Generali Ministro vestri Ordinis examinatus & approbatus fuerit, & sibi officium prædicationis ab ipso concessum; Nos prædictorum Fratrum laboribus & periculosis discursibus evitandis, necnon ut animarum salus possit inde facilius provenire, super prohibitione hujusmodi opportune provisionis remedium apponentes, ut singuli Provinciales Ministri in suis Provinciis cum Definitoribus in Provincialibus Capitulis congregati, Fratres in sacra pagina eruditos examinare ac approbare, & eis officium prædicationis, Deum habendo præ oculis, committere valeant, sicut ex forma Regulæ Minister poterat Generalis, plenam, auctoritate præsentium, concedimus facultatem. Et quia ejusdem Ordinis Fratres de locis ad loca ipsius Ordinis sæpius transmittuntur, propter quod stabilem & perpetuam in certis & determinatis ejusdem Ordinis domibus non faciunt mansionem, quia etiam bonos & idoneos, ac approbatos a vobis Fratres facitis ad Ordines promoveri; liceat vobis ordinandos Fratres ejusdem Ordinis quibuscumque malueritis Catholicis Antistitibus, communionem & gratiam Apostolicæ Sedis habentibus præsentare, ipsisque Pontificibus præsentatos a vobis Fratres, sine qualibet examinatione per eosdem Pontifices facienda, & absque omni promissione vel obligatione ipso-

Marginal notes:

Concedit ut Minister Generalis statim post electionem, regimen assumat.

Et ab officio ubi expedierit, absolvatur.

Electoribus non præscribitur tempus ad comitia veniendi limitatum.

Custodes & Guardiani quocumque modo instituti habeantur pro veris prælatis.

Lectores Theologiæ libere possint institui.

Reg. c. 9.
Et Prædicatores.

Et ordinandos quibuscumque Episcopis præsentare possint Ministri.

ipsorum ordinandorum Fratrum, ad Ordines promovere. In locis quoque, in quibus degetis, liceat vobis habere Oratoria, in quibus cum Altari portatili possitis Missarum solemnia, & alia Divina officia celebrare, ac etiam Ecclesiastica recipere Sacramenta. Cum autem generale interdictum terræ fuerit, in Ecclesiis & Oratoriis vestris ac aliis quibuscumque, cum ad loca perveneritis Ecclesiastico supposita interdicto, clausis januis, interdictis & excommunicatis exclusis, non pulsatis campanis, & submissa voce vobis liceat celebrare Divina, & Ecclesiastica recipere Sacramenta; dummodo causam non dederitis interdicto, nec contingat id vobis specialiter interdici, neque Ecclesiæ & Oratoria eadem fuerint specialiter interdicta. His vero, qui in vestris immorantur obsequiis, cuncta libere ministrare possitis Ecclesiastica Sacramenta, & ipsos, cum decedunt, in vestris cœmeteriis sepelire. Si quando in terras, in quibus residetis, vel earum personas excommunicationis seu interdicti sententias contigerit promulgari, pueri vestris servitiis deputati, negotiorum quoque vestrorum procuratores, & operarii, qui in vestris locis eorum operibus personaliter continue institerint, hujusmodi sententiæ obnoxii minime habeantur, ibique possint audire Divina, juxta formam, quæ ipsis locis in eo casu a Sede Apostolica est concessa, nisi iidem causam dederint, vel excommunicari specialiter seu interdici contigerit eosdem. Et quia vos extremam patientes pro Christi nomine paupertatem, exhortationis pio studio bonos ad potiora dirigitis, & errantes in rectitudinis semitam laudabiliter revocatis, concedimus, ut in excommunicatorum terris libere commorari, & ab eis tunc, & etiam quando per ipsas vos transire contigerit, necessaria vitæ deposcere ac recipere valeatis. Generales quoque & singuli Provinciales Ministri & eorum Vicarii, ac etiam Custodes in Provinciis & Custodiis sibi commissis prædictis Fratribus constitutis ibidem, necnon & Fratribus aliis ejusdem Ordinis, interdum ad eos declinantibus undecumque, absolutione & dispensatione indigentibus, sive priusquam intraverint Ordinem, sive post in casibus excesserint, pro quibus excommunicationis vel interdicti, aut suspensionis incurrant sententias, a jure vel judice generaliter promulgatas, & hujusmodi sententiis innodati, aut in locis suppositis Ecclesiastico interdicto Divina officia celebrantes, vel suscipientes Ordines sic legati, notam irregularitatis incurrunt, absolutionis & dispensationis beneficium valeant impertiri, nisi adeo fuerit gravis & enormis excessus, quod sint ad eamdem Sedem merito destinandi. Fratres etiam vestri, quos pro tempore vos Generalis & Provinciales Ministri, necnon & vices vestras gerentes, ac etiam Custodes in proprios habueritis confessores, absolutionis & dispensationis beneficium vobis, cum expedierit, valeant impertiri, juxta formam concessionis super absolutione & dispensatione Fratrum ejusdem Ordinis superius vobis factæ. Ad hæc, volentibus vestro aggregari Collegio, qui suspensionis vel interdicti vel excommunicationis sententiis, a jure vel judice promulgatis generaliter, sunt ligati, absolutionis beneficium, observata forma canonica impertiri, ipsosque in Fratres recipere, ac eos qui post assumptum habitum vel professionem emissam recoluerint se talibus in seculo fuisse sententiis innodatos, secundum formam ipsam, vos Generalis & Provincialis Ministri, & præfati Custodes, ac vices vestras gerentes valeatis absolvere, & cum irregulari dispensare, si forsan talibus innodati sententiis, vel in locis interdicto suppositis, Divina præsumpserint officia celebrare, vel Ordines recipere; ita tamen, quod si aliqui ex hujusmodi eisdem sententiis propter debitum sint adstricti, satisfaciant, ut tenentur. Volumus autem nihi-

Habere itē Oratoria.

Et celebrare tēpore Interdicti.

Servis Fratrum Sacramenta ministrare.

Qui etiam a censuris latis sunt immunes.

Liceat Fratribus in excommunicatorum terris morari.

Et super gravibus excessibus a suis superioribus absolvi.

Et Superiores a confessorib. aliis electis.

Et habitum suscipientes absolvi a Prelatis majoribus.

nihilominus, quod postquam fuerint absoluti, hujusmodi volentes aggregari Collegio supradicto, nisi mox Ordinem intraverint, etiamsi super hoc induciæ eis a Prælatis ejusdem Ordinis concedantur, eo ipso in pristinas sententias, a quibus eos totaliter absolvi contigerit, relabantur. Ceterum vestra discretio caute provideat, ut Apostolicæ Sedis, aut Legatorum, & Ordinariorum locorum in absolutionibus hujusmodi scandalum evitetur. Porro quieti vestræ providere volentes, quod per litteras Apostolicæ Sedis, aut Legatorum, seu delegatorum ipsius conveniri a quoquam minime valeatis, & quod ad pecuniam colligendam cogi non possitis inviti per litteras ipsius Sedis de cetero impetrandas. Quodque nullus vestrum correctionis seu visitationis vel inquisitionis officium Monasteriis vel Ecclesiis, seu quibuscumque personis impendere, vel ad cognitiones causarum, citationes partium & denunciationes sententiarum interdicti & excommunicationum procedere, aut recipere curam Monialium, seu Religiosarum quarumlibet personarum teneatur per Apostolicas litteras impetratas & impetrandas in posterum, nisi hujusmodi Apostolicæ litteræ de hoc indulto & Ordine vestro expressam fecerint mentionem, auctoritate vobis Apostolica indulgemus. Concedimus etiam, ut ad visitandum aliqua Monasteria Monialium cujuscumque Ordinis, vel ad audiendum confessiones earum compelli aliquatenus non possitis, nec ad recipiendum commissiones causarum, seu sententiarum executiones, vel alia contingentia causas ipsas per litteras præfatæ Sedis, in quibus non facta fuerit de indulgentia hujusmodi mentio specialis, sive per legatos vel delegatos ipsius, vel etiam per quoscumque. Nullus insuper Archiepiscopus vel Episcopus, nullusque alius Prælatus Ecclesiasticus, nec eorum Vicarii vel Officiales ad portandum seu deferendum litteras, vel exequendum vel denunciandum sententias contra Principes seculares, Communitates, populos, seu quoscumque benefactores vestros; nullusque delegatus vel ordinarius judex ad faciendum citationes, vel commissiones recipiendas, sive quod sint in causis aliquibus assessores, seu ad lites & controversias contingentia in causis, quæ coram ipsis tractantur, quempiam vestrum compellere valeant sine prædictæ Sedis mandato vel licentia speciali, expressam faciente de hac indulgentia mentionem; nec quisquam vestrum parere vel intendere teneatur super his monitionibus, mandatis aut jussionibus eorumdem, aut facere vel implere, quod in hac parte duxerint injungendum. Ceterum Generalis & Provinciales Ministri, & ipsorum Vicarii illos ex Fratribus, de quibus, auctoritate litterarum Sedis Apostolicæ vel Legatorum ipsius, Archiepiscopis & Episcopis, ac aliis quibuscumque provisum extitit, vel in posterum contigerit provideri, corrigere, ac etiam, non obstante contradictione aliqua, possint ad suum Ordinem revocare, nec per litteras ejusdem Sedis aut Legatorum ipsius jam obtentas, vel de cetero obtinendas, aliquos de Fratribus ipsius Ordinis præfatis Archiepiscopis & Episcopis aut aliis teneantur in socios deputare, nisi dictæ litteræ obtinendæ de indulto hujusmodi, & Ordine ipso expressam fecerint mentionem, & alias id honestati Ordinis, & illorum saluti viderint expedire. Nullus autem Legatus, nisi de latere nostro missus, auctoritate litterarum Sedis Apostolicæ specialem de hoc indulto & Ordine vestro non facientium mentionem, nullusque Prælatus, nec aliqua persona religiosa vel secularis de hujusmodi Fratribus ad sua vel alterius negotia procuranda, vel ad secum manendum aliquem assumere valeat, nisi quos Generalis vel Provincialis Minister ipsorum tamquam idoneos & discretos sibi duxerit assignandos,

Quod Fratres nō possint a quoquā conveniri, aut ad alia onerosa compelli.

Superiores majores possint corrigere & revocare Fratres Episcoporū socios.

dos, quos etiam subjacere volumus Ordinis disciplinæ. Illos vero ipsius Ordinis Fratres, qui ad prædicandum crucem, vel inquirendum contra pravitatem hæreticam, seu ad alia hujusmodi negotia sunt vel fuerint a Sede Apostolica deputati, tu fili Generalis Minister, tuique successores removere seu revocare, & penitus transferre, ipsisque quod supersedeant injungere, aliosque substituere, cum expedire videritis, licite ac libere valeatis, & in eos, si contravenerint, censuram Ecclesiasticam exercere; ac quilibet Minister Provincialis, vel ejus Vicarius ejusdem Ordinis, idipsum in sua Provincia circa Fratres ipsius Ordinis quibus ab eadem Sede similia committi contigerit, etiam illa committi facere possit, non obstantibus aliquibus litteris vel indulgentiis Apostolicis impetratis, vel etiam in posterum impetrandis, quæ de hoc non fecerint mentionem. Inhibemus quoque, ne quis post professionem in Ordine vestro factam, sine Generalis vel Provincialis sui licentia discedat ab ipso; discedentes vero absque cautione litterarum alterius ipsorum, prætextu alicujus privilegii Apostolicæ Sedis, nullus audeat retinere, quod si forte retinere præsumpserit, vobis, Generalis & Provinciales Ministri dumtaxat licitum sit, in ipsos discedentes Fratres sententiam excommunicationis promulgare. Si vero aliqui de Fratribus vestri Ordinis post obtentam licentiam a Sede prædicta, aut a vobis ad Religionem aliam transeundi, infra duos vel tres menses, se ad illam Religionem suæ saluti congruam non contulerint, & ipsius non susceperint habitum Regularem, licitum sit vobis Generali & Provincialibus Ministris, ac vices vestras gerentibus contra ipsos, tamquam contra alios Ordinis vestri apostatas procedere, secundum quod honestati ipsius Ordinis videritis expedire. Illud idem intelligi volumus de illis, qui post susceptionem habitus alterius Religionis, infra tempus probationis, in illa professione facta, inde præsumpserint resilire. Apostatas quoque vestri Ordinis excommunicare, capere, ligare, incarcerare, & alias subdere disciplinæ rigori possitis per vos, ac etiam alios, in quocumque habitu eos contigerit inveniri, invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis. Inhibemus etiam ne Fratres quos ab Ordine vestro pro suis culpis per Generalem seu Provinciales Ministros aut Custodes expelli contigerit, vel qui egressi fuerint proprio suo motu, prædicare, confessiones audire seu docere præsumant, nisi ad alium Ordinem, in quo licite exercentur hujusmodi officia, transierint de vestra vel dictorum Ministrorum licentia speciali. Quod si forte ipsi contra hujusmodi inhibitionem vestram aliquid super præmissis temere attentare præsumpserint, Ministri ac Custodes, & eorum Vicarii, in illos, quos infra fines suarum Provinciarum & Custodiarum, juxta consuetudinem Ordinis vestri præscriptos, invenerint talia præsumentes, monitione præmissa, auctoritate nostra excommunicationis sententiam valeant promulgare. Ejectos autem de Ordine vestro vel egressos, qui a receptione in eodem Ordine suis culpis exigentibus reddiderint se indignos, & alios Fratres ejusdem Ordinis ex rationabili causa ad quoscumque Ordines approbatos, præterquam ad beati Augustini, Templariorum, Hospitaliariorum, & aliorum religiosorum arma portantium, ad vitandam occasionem evagandi, Generalis & Provinciales Ministri, cum suis testimonialibus litteris, auctoritate nostra, licentiandi liberam habeant facultatem. Nos enim districtius inhibemus, ne tales ad alium Ordinem aliter transire, vel aliqui eos recipere seu retinere præsumant, absque licentia speciali Sedis Apostolicæ, faciente de hoc plenariam mentionem. Inhibemus etiam ut nulli, sive sit in Religionis Ordine, sive extra Ordinem constitutus, habitum aut ita con-

Necnon Crucis Prædicatores & Inquisitores.

Nullus post professionem ab Ordine resiliat neque ab aliis excipiatur.

Dimissi ad alias Religiones transeant infra tres menses.

Plena confertur auctoritas Apostatas corrigendi.

Expulsi honoribus & officiis privantur.

Ministri possint illis licentiā dare ad alias Religiones transeundi.

Nulli liceat habitum Ordinis Minorum aut ei similem portare.

consimilem, quod propter eum Frater Minor credi possit, deferre liceat absque mandato Sedis Apostolicæ speciali: & ut dicta inhibitio majorem consequatur effectum, statuimus, ut ii, qui habitum vestrum, vel sibi prædicto modo consimilem deferre præsumpserint, ad deponendum ipsum per dioecesanos locorum, cum a vobis requisiti fuerint, monitione præmissa, per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compellantur. Ceterum cum humilitas vestra sibi de latitudine Orbis terræ nihil præter domos & hortos cum virgultis, præmiorum obtentu cœlestium, duxerit reservandum; Nos pie volentes, quod illorum fructus integre vestræ paupertatis usibus applicentur, ut de dictis hortis & virgultis vestris nulli decimam teneamini exhibere, vobis auctoritate præsentium indulgemus, districtius inhibentes, ne quis a vobis de præmissis aliquid exigere vel extorquere præsumat. Quia vero nonnulli vestræ Religionis habitum assumentes, diversis personis, quæ sciri & inveniri non possunt, interdum aliqua bona restituere tenentur, vobis Ministris & Custodibus, ac Vicariis prædictis concedimus, ut singuli vestrum in locis sibi commissis, bona ipsa in pios usus convertere valeant, prout secundum Deum viderint expedire. Sepulturam quoque in Ecclesiis vestris concedimus, & eam liberam esse censemus, ut eorum devotioni & extremæ voluntati, qui se illic sepeliri deliberaverint, nisi excommunicati aut interdicti, aut publice usurarii fuerint, nullus obsistat, salva tamen justitia Ecclesiarum illarum, a quibus corpora mortuorum assumuntur; districtius inhibentes, ut nulli Religiosi vel seculares, vobis invitis, aliquorum corpora defunctorum in vestris cœmeteriis sepelire, aut in Ecclesiis vestris Missarum solemnia, vel pro animabus eorum, qui ad loca vestra tumulandi feruntur, ibidem exequias celebrare sine vestro assensu & voluntate præsumant. Inhibemus insuper universis Fratribus vestri Ordinis, ne aliquis eorum, nisi necessitatis urgente articulo, alii quam Prælatis suis peccata sua confiteri præsumat, vel aliis ejusdem Ordinis sacerdotibus secundum Regulam & ipsius Ordinis Instituta. Universis autem Ecclesiarum Prælatis & aliis inhibemus, ne confessiones vestras, vobis invitis, audire, vel compellere vos ad Synodos seu convocationes suas accedere, vel cum eis extra Civitates vel intra processionaliter exire, aut suis constitutionibus subjacere, vel Capitula, scrutinia, & inquisitiones in locis vestris, vel alibi de vobis facere, aut fidelitatem juramento firmatam, & manualem obedientiam a Ministris, Custodibus vel Guardianis vestris exigere, aut de ipsorum institutione vel destitutione, sive de statutis vestri Ordinis, se aliquatenus intromittere, seu prohibere, ne ad Civitates vel villas, ubi religiose & honeste morari possitis, a populis evocati, audeatis accedere, ibique pro vestris usibus construere ædificia seu Ecclesias aut Oratoria, aut in accedentes Fratres, seu in construentes hujusmodi, vel receptatores ipsorum, excommunicationis sententias ferre præsumant. Concedimus quoque vobis de his, quæ in ornamentis, aut pro eis, aut libris, fabrica, luminaribus, anniversario, septimo, vigesimo, trigesimo, aut aliis ad perpetuum cultum Divinum, seu pro pitantiis, aut victu ad sustentationem vestram, vel indumentis, necnon pro annuis censibus redimendis, ad quorum solutionem aliquæ domus vestri Ordinis obligatæ noscuntur, & de domibus, prædiis & hortis, aliisque locis vobis secundum instituta vestri Ordinis opportunis, aut de iis, quæ pro hujusmodi domibus, prædiis, locis, & hortis emendis vobis legantur, dummodo præmissa non convertantur in usus alios, sed in illos dumtaxat pro quibus relinquuntur, aut alios etiam qui in hac concessione vel indulgentia continentur, nulli canonicam justitiam,

Neque de hortis Fratrũ decimas exigere.

Liceat debita incertis creditoribus in pios usus convertere.

Et liberam volentibus in Ecclesiis Minorum tradere sepulturam.

Prohibetur Fratribus extra Religionem confiteri:

Eximuntur ab Ordinariorum mandatis.

Et a Canonica portione.

tiam, aut portionem aliquam teneamini exhibere, & ne quis a vobis, vel ultimarum executoribus voluntatum, seu decedentium hæredibus de præmissis aliquid exigere vel extorquere præsumat, districtius inhibemus. Ad hæc liceat Fratribus vestri Ordinis, cum de prioribus locis suis ad alia loca se transferunt, ædificia, seu omnem ædificiorum materiam locorum, quæ dimittunt, dedicatis Ecclesiis dumtaxat exceptis, quam libros, calices & paramenta secum ad alia loca transferre, ac ædificia ipsa cum solo & aliis ad eadem loca pertinentibus, præter Ecclesias, per personas ad hoc a Sede Apostolica deputatas vendere, ipsorumque pretium in aliorum locorum, ad quæ dicti Fratres se transferunt, ædificationem, seu alias in eorum utilitatem convertere, secundum quod eis melius videbitur expedire; cum ipsa priora & alia loca Fratrum ad nos & Sedem Apostolicam specialiter & immediate pertinere noscantur: Et ne aliqui Archiepiscopi vel Episcopi, aut alii Ecclesiarum Prælati, seu quævis alia persona Ecclesiastica vel secularis prædicta loca seu bona occupare, accipere vel usurpare, aut quoquomodo sibi vendicare præsumant, absque dictæ Sedis licentia speciali, districtius inhibemus. Indulgentes vobis ut ad præstationem procurationum Legatorum prædictæ Sedis, vel Nunciorum ipsius, seu diœcesanorum locorum, aut exactionum vel collectarum seu subsidiorum, vel provisionum quorumcumque minime teneamini, nec ad ea solvenda per litteras dictæ Sedis, aut Legatorum vel Nunciorum ejusdem, seu Rectorum terrarum Ecclesiæ Romanæ impetratas seu in posterum impetrandas, cujuscumque tenoris fuerint, in perpetuum compelli possitis, nisi dictæ Sedis litteræ impetrandæ plenam & expressam de indulto hujusmodi & dicto Ordine fecerint mentionem. Ceterum, cum felicis recordationis Innocentius Papa prædecessor noster, olim duxerit statuendum, ut exempti gaudeant quacumque libertate, nihilominus tamen ratione delicti seu contractus, aut rei, de qua contra ipsos agitur, rite possint coram locorum Ordinariis conveniri, & illi, quoad hoc suam in ipsos jurisdictionem, prout jus exigit, exercere, Nos vobis, ut occasione constitutionis hujusmodi, nullum libertatibus & immunitatibus, vobis & Ordini vestro per privilegia & indulgentias ab Apostolica Sede concessis, præjudicium generetur, auctoritate præsentium indulgemus. Decernimus ergo irritum & inane quidquid contra tenorem constitutionum, concessionum & inhibitionum hujusmodi per quoscumque fuerit attentatum, & interdicti, suspensionis & excommunicationis sententias, si quas contra constitutiones, concessiones & inhibitiones easdem in vos vel vestrum aliquos, aut loca vestra, seu benefactores vestros vel executores aut hæredes prædictos in posterum promulgari contigerit, penitus non tenere. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrarum constitutionum, concessionum & inhibitionum infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Florentiæ, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXXXIX. IV. Idus Novembris, Pontificatus nostri anno IX.

Transeuntibus a veteribus ad nova Cœnobia, liceat sua cuncta transferre.

Liberantur a solatione subsidiorum quorumcumque.

Et a subjectione Ordinariorũ circa delicta & casus reservatos.

Nos igitur, qui dicti Ordinis Fratrum Minorum, in quo Generalis Ministri fungebamur officio, dum ad Cardinalatus honorem assumpti fuimus, personarum ejus statum prosperum & tranquillum, propter fructus quos Ordo ipse, multa refulgens gloria meritorum, & gratia redolens sanctitatis, in agro Ecclesiæ militantis, in propagatione Religionis & fidei Orthodoxæ hactenus produxit utiliter & producit, ac in futurum etiam producturum spe firma tenemus, palmites suos a mari usque ad mare, & etiam ad bar-

Sixtus IV. confirmat omnia privilegia Minoribus concessa.

barbaras extendendo nationes, intensis desideramus affectibus, Clementis & Eugenii prædictorum, ac aliorum prædecessorum nostrorum, qui Ordinem prædictum Fratrum Minorum aliis variis privilegiis non immerito decorarunt, vestigiis inhærentes, motu proprio, non ad eorumdem dicti Ordinis Fratrum Minorum professorum, vel alterius pro eis nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera voluntate & deliberatione, & ex certa nostra scientia, prædictas Clementis & alias quorumcumque aliorum Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum litteras, dicto Ordini Fratrum Minorum, & illius domibus, & professoribus in genere, sub quacumque forma verborum concessas, quas, ac si de verbo ad verbum una cum prædictis litteris Eugenii prædecessoris præfati præsentibus insertæ forent, haberi volumus pro expressis, ac omnia & singula in illis contenta, auctoritate Apostolica, tenore præsentium approbamus, & robur perpetuæ firmitatis obtinere debere decernimus; ac pro potiori cautela, omnia & singula per Clementem ac Eugenium aliosque prædecessores prædictos, in eisdem litteris, pro & in favorem dicti Ordinis Fratrum Minorum quomodolibet ordinata, statuta, decreta, concessa & indulta, fieri & servari debere, auctoritate, motu & scientia prædictis, de novo ordinamus, statuimus, atque decernimus, ac eidem Ordini Minorum, illiusque domibus & professoribus concedimus & indulgemus. Et quia, sicut accepimus, nosque ipsi experientia didicimus in minoribus constituti, præfati Ordinis curam gerentes, circa litteras & privilegia hujusmodi, nonnulla dubia postmodam sunt exorta, habita super illis consultatione decenti, motu, auctoritate & scientia similibus, litteras ejusdem Clementis prædecessoris in ea parte, in qua concedit dicti Ordinis professoribus, ut liceat eis in locis, in quibus degunt, habere Oratoria, & in eis cum Altari portatili, etiam tempore interdicti januis clausis, excommunicatis & interdictis exclusis, Missarum solemnia & alia Divina officia celebrare, & quod eorum insistentes obsequiis, censuris generaliter promulgatis non ligentur, cum contingat eos persæpe requiri, ut etiam extra Oratoria super hujusmodi Altari portatili celebrent Divina officia, & ad illa interdicti tempore, Tertii Ordinis sancti Francisci, de pœnitentia nuncupati Fratres & Sorores, & suos & illorum procuratores admittant, extendentes concedimus eisdem Fratribus, ut non solum in Oratoriis & locis, in quibus degunt, sed etiam in quovis alio loco congruenti & honesto possint super Altari portatili hujusmodi Missas & alia Divina Officia libere & licite celebrare, exceptis Ecclesiis ab Ordinarii jurisdictione non exemptis, quoties id eisdem Fratribus per Ordinarios ex causa contigerit inhiberi, & ut liceat eis tempore interdicti, Fratres & Sorores dicti Tertii Ordinis beati Francisci, de pœnitentia nuncupati, necnon ipsorum Fratrum Minorum, ac Fratrum & Sororum dicti Tertii Ordinis, & Monialium sanctæ Claræ procuratores, & negotia gerentes utriusque sexus admittere ad Divina. Præterea, quia idem Clemens prædecessor in dictis suis litteris Generali & Provincialibus Ministris, & eorum Vicariis ac Custodibus absolvendi Fratres ejusdem Ordinis, necnon Fratribus dicti Ordinis, quos ipsi Ministri, Vicarii & Custodes habuerint pro tempore in confessores, absolvendi ipsos Ministros, Vicarios & Custodes ab excessibus & censuris, nisi talia perpetrassent, propter quæ essent merito ad Sedem Apostolicam destinandi, ac cum eis desuper dispensandi facultatem concedit, & propterea qui sint destinandi, persæpe revocetur in dubium; ut absolventium & absolvendorum, dispensantium & dispensandorum pro tempore puritati conscientiæ consulamus, declaramus, hæreticos, relapsos, schismaticos, & qui litteras Apostolicas falsificassent, aut ad infideles

Declarat quædam dubia exorta circa concessiones Clementis & Eugenii IV.

les prohibita detulissent, dumtaxat ad Sedem Apostolicam merito destinandos; reliquis vero omnibus, etiam Simoniæ pravitate qualitercumque irretitis, posse per illos, quibus inibi conceditur, absolutionis & dispensationis beneficium & gratiam juxta casuum exigentiam impertiri. Eam vero partem litterarum ejusdem Clementis prædecessoris, in qua sepulturam in Ecclesiis Fratrum dicti Ordinis liberam esse voluit, salva justitia Ecclesiarum, a quibus corpora mortuorum assumuntur, declarantes libertatem hujusmodi intelligi debere, etiam quoad hoc, ut Fratres ipsi, nullius super hoc petita licentia, parochias in quibus corpora prædicta forent, cum cruce processionaliter ingredi, ac corpora ipsa levare, & ad eorum Ecclesias sepelienda deferre possint, ubi hoc fieri consuetum foret: vel si presbyteri de levatione requisiti, id facere recusarent, ne cogantur inviti, etiam prætextu cujusvis consuetudinis, ipsi vel defunctorum consanguinei illa ad parochiales Ecclesias, aut alia loca deferre, & cum illis vel sine, inibi celebrare, vel celebrari facere pro eisdem defunctis aliqua Divina officia ante vel post sepulturam eorumdem. Justitiam autem Ecclesiarum, a quibus corpora ipsa sumuntur, juxta ejusdem Clementis prædecessoris voluntatem, salvam esse debere decernimus eo casu, quo dumtaxat apud loca ipsorum Fratrum corpora ipsa sepeliuntur; si vero non apud eos, sed alios Mendicantium Ordinum professores corpora ipsa contingeret sepeliri, ex iis, quæ ad Fratres prædictos, apud quos tunc corpora ipsa non sepelirentur, de bonis defunctorum quomodolibet obvenirent, quovis particulari vel universali titulo, directe vel per obliquum, nullam Canonicam aut parochialem portionem dare teneantur; nec similiter aliqua portio debeatur de iis, quæ ad certos & determinatos usus eisdem Fratribus vel eorum domibus in genere vel in specie, etiam de bonis eorum, quorum cadavera apud eos contigerit sepeliri .... nec etiam in casibus in quibus per ejusdem Clementis, & aliorum prædecessorum nostrorum specialia privilegia Fratres ipsi ab hujusmodi solutione quartæ sunt exempti, nec aliquo casu de candelis, quæ ad manus Fratribus dantur, quarta aliqua quomodolibet detrahatur. In reliquis vero casibus, quam in præmissis, in quibus quarta ipsa solvenda veniret, conventiones, si quæ sint inter Fratres prædictos & locorum Ordinarios & aliorum Rectores initæ, laudabiles & honestæ in posterum observentur. Et si forte per nos vel Sedem Apostolicam de piis legatis, dispositis & relictis in genere vel in specie, decima vel alia portio seu quarta alteri piæ vel non piæ causæ, ex quavis causa hactenus concessa foret, aut in posterum concedi & solvi aut dari mandari contingeret, Fratres prædictos & illorum domos, ac eis legata & relicta, aut alias in eorum favorem disposita, in concessione & mandatis hujusmodi decernimus & volumus non includi, nisi de ipsis & præsenti decreto, ac voluntate nostra non per generales clausulas, quæ etiam specialem mentionem importare viderentur, sed vera & specifica mentio fiat in eisdem. Indultum vero ejusdem Clementis prædecessoris de decimis non solvendis, ad quæcumque bona dictorum Fratrum & quascumque decimas, etiam quas vulgus Papales *appellat, & Apostolica Sedes pro Christianæ fidei defensione, aut aliis imminentibus persæpe necessitatibus indicit, & quæcumque alia onera, mota & scientia prædictis extendimus: decernentes ipsos Fratres Minores, etiamsi per quoscumque exemptos & Mendicantes solvi mandarentur, cum quibusvis derogatoriis & fortioribus clausulis, ad illarum solutionem non teneri, & ab illarum solutione cessando, censuras & pœnas aliquas non incurrere, nisi præsentibus, non per generales aut alias clausulas specialem mentionem importantes, sed alias sit derogatum, specifice earum de verbo ad verbum inserto tenore. Et ne prætextu constitutionis In-*

Innocentii Papæ IV. prædecessoris nostri, quæ incipit: Volentes, *locorum diœcesani & alii Ordinarii, & alii quicumque in personas aut loca Fratrum prædictorum contra ejusdem Clementis prædecessoris in fine litterarum prædictarum ordinationem, sibi quamcumque jurisdictionem aut superioritatem vendicare præsumant; districtius inhibemus, ne quispiam, absque dictæ Sedis speciali commissione aut auctoritate, in personas, domos & loca dicti Ordinis Fratrum Minorum, utpote prorsus exempta, aliquas excommunicationis, suspensionis & interdicti sententias specialiter & generaliter quomodolibet promulgare, aut in personas, domos & loca hujusmodi aliquam præeminentiam, superioritatem & jurisdictionem quomodolibet exercere præsumant, etiam ratione contractus, vel delicti seu rei de qua ageretur, ubicumque ineatur contractus, committatur delictum, & res ipsa consistat. Decernimus quoque ex nunc, quaslibet excommunicationis, suspensionis & interdicti sententias, & quoscumque processus quasvis pœnas & sententias generales vel speciales continentes, quos & quas promulgari vel haberi, & omnia, quæ contra Fratres, domos & loca dicti Ordinis quomodolibet fieri contigerit, etiam eorum exemptione, utpote notoria, non aliter allegata, nullius roboris vel momenti esse, & pro infectis prorsus haberi debere. Præterea, quia parochialium Ecclesiarum Rectores præfati erga illos, qui dictis Fratribus Ordinis Minorum eorum peccata confitentur, persæpe se reddunt in exhibitione Eucharistiæ & extremæ Unctionis difficiles, concedimus ipsis Fratribus Ordinis Minorum, ut eisdem personis eis confessis, quibus Rectores præfati sine rationabili causa denegaverint, seu malitiose distulerint Eucharistiæ seu extremæ Unctionis Sacramenta ministrare, super quo eorumdem Confessorum assertioni stare debeant, illa petentibus possint impune exhibere.*

Concedit facultatem ministrandi sibi confessis Eucharistiæ, & extremæ Unctionis Sacramenta.

Et cum aliquando contingat, Monasteria Monialium sanctæ Claræ & Minorissarum, seu sancti Damiani nuncupatarum, Monialibus destitui, adeo ut de eorum reformatione spes nulla supersit, convenientiusque sit, quod illorum sic destitutorum bona ad ipsos Fratres deveniant, quorum erant curæ commissa, quam ad alios, illa quæ sic destituta existunt, & destitui contigeris in futurum, cum eorum bonis omnibus, perpetuis usibus Fratrum domus dicti Ordinis Minorum, eisdem destitutis Monasteriis propinquioris applicamus, ita ut Fratres ipsi possint de illis & eorumdem Monasteriorum structuris & ædificiis pro eorum voluntate disponere; proviso quod illorum Ecclesiæ & Oratoria ad prophanos usus non redigantur, sed in illis quandoque Divina celebrentur officia. Insuper, cum nonnulli ad Ordinem prædictum Fratrum Minorum specialem gerentes devotionis affectum, ordinent eorum cadavera cum habitu Fratrum Minorum aut Sororum dicti Ordinis de Pœnitentia sepeliri, ne ex illorum corporum delatione ad alia loca, Ordini & Fratribus prædictis injuriæ irrogentur, decernimus apud tales Fratres ipsos esse sepeliendos, etiamsi alibi elegissent sepulturam suam, nec posse etiam in loco per eos electo cum habitu quomodolibet sepeliri, aut ad sepeliendum portari, absque Fratrum domus loci, in quo tales decesserint, expressa licentia & assensu. Ceterum ne, si ratione parochialium Ecclesiarum, apud quas domus eorumdem Fratrum constructæ fuere, aut construentur in posterum, locorum Ordinarii in eosdem Fratres aliquam superioritatem vendicare tentarent, Fratrum eorumdem quies in aliquo perturbaretur, concedimus eisdem Fratribus, ut in sic concessis, & quas eis concedi contigerit, curatis Ecclesiis possint per Capellanum per eos, pro eorum nutu ponendum & amovendum, curam hujusmodi exercere: qui quamdiu Capellanatus hujusmodi fungetur officio, ac si dicti Ordinis Minorum professor existat, dictorum Fratrum Minorum libertate & exem-

Applicat Minoribus bona Monasteriorum Monialibus destitutorum.

Decedentes cum habitu Minorum in illorum Ecclesiis sepeliantur.

Parochiales Ecclesiæ Fratrum Minorum ab eis libere regantur.

exemptione fruatur; Ecclesiæ vero prædictæ & illorum bona illa, qua domus Fratrum dicti Ordinis prærogativa lætentur. Et ut dicti Ordinis professoribus omnis vagandi tollatur occasio, & ad Apostolicam Sedem recurrendi subtrahatur pro posse necessitas, Generali & Provincialibus Ministris dicti Ordinis pro tempore existentibus, & illorum Vicariis dispensandi cum dicti Ordinis Minorum professoribus defectum natalium, ex adulterio, sacrilegio, incestu, & quovis alio nefario & illicito coitu proveniente, patientibus, necnon cum iis, qui ex quavis causa, præterquam homicidii voluntarii, bigamiæ & mutilationis membroram, irregulares forent, postquam Ordinem ipsum professi fuerint, ut, defectu & irregularitate hujusmodi non obstante, irregulares ipsi ad quoscumque etiam sacros Ordines promoveri, & in illis etiam in Altaris ministerio ministrare, & tam ipsi irregulares, quam defectum natalium patientes prædicti ad quascumque administrationes & officia dicti Ordinis eligi, recipi & assumi, illaque gerere & exercere libere & licite valeant, motu, scientia & auctoritate prædictis concedimus per præsentes.

Superioribus liceat dispensare circa defectus natalium.

Rursus intelleximus, quod, etsi bonæ memoriæ Joannes Papa XXII. prædecessor noster illorum opinionem, qui asserebant, quod confessi Fratribus prædicti Ordinis, & aliorum Ordinum Mendicantium, ad audiendas confessiones juxta juris dispositionem deputatorum pro tempore, tenebantur eadem peccata Rectori eorum parochialis Ecclesiæ iterum confiteri, reprobaverit, & contra talia asserentes tamquam de hæresi suspectos, per locorum Ordinarios inquiri & procedi mandaverit, ac successive piæ mem. Nicolaus PP. V. similiter prædecessor noster, gesta in præmissis ab eisdem Joanne & Eugenio prædecessoribus, robur perpetuæ firmitatis obtinere debere decrevit; nihilominus adhuc nonnulli, eorum inhærentes protervia, opinionem prædictam, & desuper factos damnatos, & male sonantes, ac reprobos articulos veros esse affirmare non verentur, ut talium præsumptuosa temeritas tanto minus invalescat, quanto plurium erit Superiorum correctioni subjecta, concessam contra tales per ejusdem Eugenii prædecessoris litteras locorum Ordinariis facultatem, ad Inquisitores hæreticæ pravitatis extendimus, ac volumus, quod Inquisitores ipsi quicumque fuerint, eadem, qua Ordinarii contra tales auctoritate fungantur.

Vide an. 1321. & c. 2. de hæret. inter extr. communes.

Quod confessi Minoribus non teneantur eadem peccata suis parochianis confiteri.

Postremo, cum Prædicatorum sicut & prædicti Minorum Ordinum professores pro fidei Catholicæ dilatatione continue indefesse laborent, fructusque afferant in Dei Ecclesia salutares, & propterea fuerint variis per Sedem prædictam privilegiis decorati; ut quos pares labores, pariaque merita conjungunt, paria conjungant privilegia & favores, eisdem Ordinis Minorum professoribus, ut concessis Fratribus Prædicatoribus, & eisdem Prædicatoram Ordinis Fratribus, ut præmissis aut aliis concessis prædictis Fratribus Minoribus privilegiis, indulgentiis, gratiis, favoribus & indultis tam spiritualibus, quam temporalibus a prædictis & aliis Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris, & aliis auctoritatem habentibus, quæ omnia, ac si nominatim exprimerentur, haberi volumus hic pro expressis, & nostræ approbationis munimine solidamus, ac decernimus robur perpetuæ firmitatis obtinere, potiri & gaudere possint & debeant perpetuis futuris temporibus in omnibus & per omnia prorsus, & sine ulla differentia, perinde, ac si quæ uni ex Ordinibus prædictis sunt concessa, utrique simul nominatim concessa fuissent, aut concederentur in posterum; & quæ de Magistro Generali & Provincialibus prioribus dicti Ordinis Prædicatorum, ac Monasteriis Monialium sub eorumdem Fratrum Prædicatorum cura, & secundum ipsius Ordinis Prædicatorum instituta viventium, sunt statuta, de Generali & Provincialibus Ministris & Vicariis dicti Ordinis Fratrum Minorum, & Monasteriis Monialium dicti Or-

Communicentur invicem privilegia Minorum & Prædicatorum.

Ordinis sanctæ Claræ & Minorissarum, & sancti Damiani nuncupatarum, & e contra, censeantur esse statuta: districtius inhibentes eisdem locorum Ordinariis sub interdicti ingressus Ecclesiæ, & suspensionis a regimine & administratione suarum Ecclesiarum ac parochialium Ecclesiarum, ac omnium aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum quæ obtinent, necnon inhabilitationis ad illa & alia in posterum obtinenda, pœnis, eo ipso per eos, qui contra fecerint, incurrendis, ne Ordines prædictos Fratrum Prædicatorum & Minorum, & illorum domos & professores præter aut contra prædictarum Clementis aut Eugenii prædictorum & aliorum quorumcumque prædecessorum nostrorum & præsentium litterarum nostrarum tenorem inquietare seu molestare; & eos, aut testamentorum ultimarumque voluntatum executores, & hæredes prædictos, seu quoscumque alios directe vel indirecte ad solutionem alicujus quartæ parochialis seu canonicæ, vel alterius portionis seu oneris, & ad faciendum celebrari aliquod officium in eorum Ecclesiis, vel alibi, dum apud ipsos Fratres decedentium cadavera tumulantur, ante vel post eorum sepulturam cogere; nec confessis dictis Fratribus Prædicatoribus & Minoribus pro tempore, Eucharistiæ seu extremæ Unctionis sacramenta, sine rationabili causa denegare, vel illorum exhibitionem malitiose differre, aut eorum parochianis, ne dictis Fratribus confiteantur, prohibere vel persuadere, nec etiam ad præmissa seu aliquod præmissorum auxilium, consilium vel favorem dare directe vel indirecte quoquomodo præsumant. Et nihilominus cuilibet in dignitate Ecclesiastica constituto, & Metropolitanæ, vel alterius Cathedralis Ecclesiæ Canonico per universum Orbem, qui desuper per dictorum Ordinum Priores, aut Guardianos & Fratres, ac per illorum, seu ad commodum eorum, Romanæ Ecclesiæ Syndicos requisitus fuerit, per Apostolica scripta insolidum mandamus, quatenus per se vel alium seu alios præmissa, ubi & quando opus fuerit, solemniter publicantes, & eisdem Fratrum Prædicatorum & Minorum Ordinibus, & illorum domibus ac professoribus in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant eos pacifica possessione, vel quasi, privilegiorum & concessionum hujusmodi gaudere: Non permittentes eos, seu testamentorum Executores, & hæredes prædictos contra illorum tenorem, per Ordinarios & Rectores prædictos, aut quoscumque alios indebite molestari, aut eis gravamina, injurias, atque damna inferri, seu quomodolibet irrogari: ac etiam summarie, & de plano, sine strepitu & figura judicii, sola facti veritate inspecta, contra quoscumque, cujuscumque qualitatis vel conditionis existant, ac quacumque Ecclesiastica etiam Patriarchali, Archiepiscopali & Episcopali vel mundana forent dignitate, & exemptione muniti, in quibuscumque causis per eos movendis, quacumque ratione vel causa quæ excogitari possit, ministrent eis justitiæ complementum, exequendo, quod per eos fuerit ordinatum, & illos, quos censuras, & pœnas prædictas incurrisse constiterit, illis irretitos esse declarent, & faciant & mandent interdictos, suspensos & excommunicatos publice nunciari, & ab omnibus arctius evitari, & legitimis super his habendis servatis processibus, illos quoties opus fuerit, iteratis vicibus aggravare procurent. Contradictores auctoritate nostra, appellatione postposita, compescendo, invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis. Non obstantibus constitutionibus recol. mem. Bonifacii Papæ VIII. quibus cavetur ne quis extra suam Civitatem & diœcesim nisi in certis casibus exceptis, & in illis ultra unam dietam a fine suæ diœcesis ad judicium evocetur, seu ne judices a Sede Apostolica deputati, extra Civitatem & diœcesim, in quibus deputati fuerint, contra quoscumque procedere, aut alii vel aliis vices suas committere præsumant, & de duabus dietis in

in Concilio Generali, necnon quæ incipiunt: Super Cathedram *Bonifacii, &* Dudum *Viennensis Concilii, ac recol. mem. Calixti Papæ III. etiam prædecessoris nostri litteris, aliisque Apostolicis, atque etiam provincialibus & synodalibus Conciliis editis specialibus vel generalibus: Necnon & Ottonis & Ottoboni olim in regno Angliæ Apostolicæ Sedis Legatorum constitutionibus, Ecclesiarum quoque ac locorum quorumlibet statutis & consuetudinibus, & inter quoscumque dictorum Ordinum Fratrum Prædicatorum & Minorum professores, ac locorum Ordinarios, seu Rectores prædictos initis, & conclusis, ac hactenus observatis pactis & conventionibus, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis; necnon omnibus & singulis, quæ Clemens & Eugenius præfati in prædictis eorum litteris voluerunt non obstare, contrariis quibuscumque: quibus omnibus illa, ac si de verbo ad verbum insererentur, & derogatoriarum derogatorias clausulas in se continerent, præsentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, quoad præmissa specialiter & expresse derogamus. Aut si Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis & Rectoribus præfatis, seu quibusvis aliis communiter vel divisim, a Sede præfata indultum existat, quod interdici, suspendi vel excommunicari, aut ultra vel extra certa loca ad judicium evocari non possint, per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem, & qualibet alia dictæ Sedis indulgentia generali vel speciali, cujuscumque tenoris existat, per quam præsentibus non expressam, vel totaliter non insertam, effectus earum & concessa eis jurisdictionis executio impediri posset, quomodolibet vel differri, & de qua, cujusque toto tenore habenda sit in nostris litteris mentio specialis: Nos enim ex nunc illa, & quæcumque alia quæ in futurum per nos vel Sedem Apostolicam quomodolibet concedi, statui, decerni vel ordinari contigerit, contra Clementis, Eugenii, aliorumque prædecessorum prædictorum, & præsentium litterarum hujusmodi tenorem, necnon si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter attentari contigerit, irrita & inania, nulliusque roboris vel momenti esse decernimus. Et quia difficile foret præsentes litteras ad singulas Provincias originaliter destinare, volumus, & dicta auctoritate decernimus, quod transumptis earum, manu Notarii publici, & Curiæ causarum Cameræ Apostolicæ, aut alicujus Episcopalis vel Archiepiscopalis sigillo munitis, ea prorsus in judicio & extra, ubicumque exhibita vel ostensa fuerint, fides adhibeatur, ac si originales litteræ forent exhibitæ vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum approbationis, constitutionis, ordinationis, statuti, decreti, concessionis, indulti, voluntatis, applicationis, inhibitionis, extensionis, solidationis, mandati & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ* MCCCCLXXIV. *pridie Kalendas Septembris, Pontificatus nostri anno* IV.

XVIII. Magna dissensio hoc anno exorta est inter Fratres Dalmatinos, & Ragusinos ejusdem Provinciæ Consodales. Causa inde sumpta, quod institutus sit Vicarius utriusque gentis Silvester de Ragusio, qui non adeo Dalmatinis videbatur propitiari. Dalmatæ numero plures, Cœnobiorum multitudine præstantiores, & Veneti Senatus dominio ac patrocinio potentiores, ægre ferentes Ragusini imperium, exemplo allecti Brixiensium, qui titulo diversi dominii politici a Mediolanensibus se diviserunt (ita fit ut uno malo exemplo multi attrahantur) apud Senatum egerunt, ut Ragusini to-

Dissidium inter Dalmatas & Ragusinos.

Vide quæ diximus Tom. 13. an. 1467. n. 3. & an. 1468. n. 1.

toto dominio Veneto pellerentur. Excepit hæc in Apulia Vicarius Generalis, citoque per Mare Adriaticum Venetias evolans, convocatis præcipuis Patribus in Cœnobium Vinearum, secunda Junii dum dissidentes conciliare studet, a Senatu admonetur ut divisos velit Ragusinos, gentem exteram a suis subditis Dalmatinis. Ut Duci & Senatoribus obsequeretur, omnemque turbarum amoveret occasionem, præfecit Dalmatinis in dominio Veneto consistentibus fratrem Gasparem Longinum Venetum, sub titulo Commissarii, donec in Comitiis Generalibus, quid agendum esset, plene statueretur, redacto regimine fratris Silvestri ad solos Ragusinos, qui etiam curaverunt, ut a suæ Reipublicæ Consulibus omnes item Fratres Dalmatæ & Veneti in suum dimitterentur dominium.

Componitur.

XIX. Vacaverat hoc anno Archiepiscopatus Messanen. in Sicilia, per cessionem Juliani de Ruvere, tit. sancti Petri ad vincula Presbyteri Cardinalis, Sixti Pontificis nepotis, cui ille pridem Archiepiscopatus dederat administrationem. Huic suffectum voluit, x. Kal. Junii fratrem Jacobum a sancta Lucia, sacræ Theologiæ professorem, & Provinciæ Siciliæ Ministrum. Sed cum Capitulum suis suffragiis cooptaret Leontium Chrysafum, Ordinis sancti Basilii Archimandritam, & Rex Ferdinandus præponi vellet Petrum de Luna, Artalis de Luna Calatabillottæ Comitis filium, multæ ortæ sunt dissensiones & tumultus, nec Jacobus potuit pacificam possessionem adipisci. Demum factus est Episcopus Pactensis. Ad Ecclesiam Minorensem in regno Neapolitano, sub Arch. Amalfitano, per obitum Nicolai, electus est frater Ludovicus de Senis, Kal. Aprilis. Ad Guardien. in eodem regno & Provincia Terræ Laboris, sub Arch. Beneventano, frater Petrus de Guardia Camprelari, sacræ Theologiæ professor, per translationem Joannis ad Civitaten, x. Kal. Maii. Ad Andriamitan. in partibus infidelium, frater Udalricus de Ulma, per obitum Jacobi, x. Kal. Aprilis. Ad Otthanen. in Sardinia, sub Arch. Turritano, frater Hieronymus de Secchis, Theologiæ Magister, per obitum Antonii, vii. Idus Septembris.

Fr. Jacob. Arch. Messanen.

Pyrrus in not. Messan.

An. 1479.

Fr. Ludov. Episc. Minoren.

Fr. Petrus Guardien.

Fr. Udalric. Andriamiranus.

Fr. Hieron. Otthanen.

XX. Multas hoc anno domos reperio Fratribus Observantibus fabricatas, præsertim in Italia. Spellates in Umbria, diœcesis Spoletanæ se construxisse domum Observantibus, sub Invocatione sancti Hieronymi, referunt Pontifici, illamque eis tradendi petunt facultatem. Libenter ille concessit hoc anno v. Kal. Aprilis. Gonzaga tardius valde, anno scilicet mccccxciv. a Braccio Ballionio Perusino constructam recenset. Adhæreo Pontificis narrationi; forsitan potiorem partem sumptus Ballionius adhibuit, vel opus ab oppidanis intermissum complevit.

Conv. Spelli. Lib. 52. bullar. fol. 116.

Gonz. in Prov. S. Franc. Conv. 36.

XXI. Prope urbem in amœni collis clivo, Reatini cives domum sub vocabulo sancti Antonii Observantibus ædificarunt. Ut eis traderetur, Sixtus hoc anno xiii. Kal. Decembris facultatem concessit. Prius inservierat tyronibus educandis, nunc infirmis curandis.

Conv. Reatini. Idem in Prov. Rom. Conv. 8. Lib. 43. fol. 98.

XXII. Robertus Sanseverinus, Salernitanorum Princeps, ejusque pia genitrix sancti Severini Comitissa, Monasterium Pietatis ruinæ proximum, a Monialibus Benedictinis derelictum, intra oppidum Diani, in Provincia Principatus non ignobile, assentiente hoc anno Sixto, in commodum Fratrum Observantum habitaculum adaptarunt. In eadem provincia aliud sub titulo sancti Francisci acquisiverunt Fratres hoc anno domicilium intra Montes, seu inter medios fines Tramontanos, vulgo *Tra-monti*, in medio variorum pagorum per amœnos montes & colles dispersorum, diœcesis Amalphitanæ. Constructum est ex facultatibus in eum usum a pio viro Matthæo Angeli relictis, ut Ordinis Minorum Observantibus vel Prædicatorum

Conv. Diani. Gonz. in Prov. Princip. Conv. 18.

Conv. Tramonti. Indid. Conv. 7.

Lib. 39. fol. 150.

rum domus ædificaretur. Incolæ Tramontis delegerunt Minoritas, & quæ defuerunt domui complendæ, ex communi ærario suppleverunt. Sixtus hoc anno Nonis Aprilis præbuit assensum.

XXIII. In Provincia Apuliæ ante aliquot annos inchoatum diximus Cœnobium Gravinense: hoc anno XVII. Kal. Julii Sixtus scriptis litteris ad Episcopum, Archidiaconum & Decanum Gravinenses, concessit facultatem ut Minoribus Observantibus, etsi opere adhuc imperfecto, concederetur. Eodem die, alio misso diplomate ad Archiepiscopum & Archidiaconum Brundusinos, & Archipresbyterum Casalis novi, Brundusinæ diœcesis, indulsit ut prope dicti Casalis novi oppidum, aliud Observantibus ædificaretur domicilium, sub sancti Francisci appellatione. Ut in oppido Martinæ, diœcesis Tarantinæ, Minoribus ædificaretur domus prope Ecclesiam sanctorum Philippi & Jacobi, a Petro de Guida & Gregorio de Martina constructam sufficienterque dotatam, pridie Non. Januarii concessit. Se ad hanc concedendam Ecclesiam presbyteri, & ædificandam promotos asserunt cives ob exemplarem vitam Fratrum, sed potissime fratris Lucæ de Licio Vicarii, viri religiosissimi. Constructionem ad annum MCCCCXCVII. producit Gonzaga, & a sancto Stephano nuncupari recenset.

Tom. 12. ann. 1450. n. 22. Conv. Gravinen. *Ibid. fol. 216.* Conv. Casalis novi. *Ibid. fol. 201.* *Gonz. in Prov. S. Nicol. Conv. 24.* Conv. Martinæ. *Lib. 59. fol. 114.* *Gonz. ibid. Conv. 30.*

XXIV. Carolo de sancto Severino, Comiti Militen. XI. Kal. Decembris, commisso rei, & loci examine Episcopo Neocastrensi, concessit ut intra dominium suum domum Observantibus constitueret. Illam puto quam Gonzaga sancti Antonii Cacuminis, vulgo *del Pizzo*, diœcesis Militen. hoc anno ab eodem Carolo constructam indigitat. Eam extra oppidi vallum sibi dari cupiebant Fratres, ut a turbis secularibus remoti, Deo liberius vacarent, sed consultius judicavit vir Princeps intra oppidum ædificari, ne Turcarum pyratarum, quorum frequens illuc accessus, injuriis exponerentur. Cito domicilium absolvisse comperio ex Indulgentiis a Sixto concessis anno MCCCCLXXX. Ecclesiam visitantibus.

Conv. del Pizzo. *Lib. 61. fol. 211.* *Gonz. in Prov. 7. Martyr. Conv. 18.*

XXV. Monachi Cistericenses Monasterii beatæ Mariæ de Ripaldo, sub hoc tempus hospitium a se ante plures annos sub Nicolao V. constructum prope oppidum Serræ, derelinquerunt. Ferdinandus Neapolis Rex obtinuit hoc anno a Sixto Pontifice, ut traderetur Cypriano Troyano & Samueli a Gulonisio, suis Consodalibus Observantibus adaptandum. Id anguste nimis præstiterunt; sed locum ampliavit Annibal a Lovara ex spoliis Nemosiani Ducis exercitusque Gallorum, quem, insigni parta victoria prope Carinolam anno MDIII. profligavit, Ecclesia sub sancti Angeli nomine constructa.

Conv. Serræ. *Gonz. in Prov. S. Angeli Conv. 12.*

XXVI. In Provincia Basilicatæ, regni Neapolitani, tot Observantum structuris hoc anno fœcundi, ut aliud sub nomine sancti Francisci accederet Cœnobium, non longe ab oppido Petræ pertusiæ, diœcesis Acheruntinæ Sixtus concessit. Communi ære oppidani totum construxerunt. Scripsit hoc anno VI. Idus Novembris Pontifex ad Cantorem, Archidiaconum & Decanum Ecclesiæ Mazarensis, ut examinatis, quæ proponebant cives circa ædificandam Observantibus domum extra Civitatem, in loco idoneo, ubi erat Ecclesia Annunciatæ diruta, & per Joannem (scilicet de Monte aperto & Claramonte) Episcopum ad hoc determinato, licentiam impertirent. Aliud ejusdem Instituti Observantum præextitisse domicilium, sub titulo sanctæ Mariæ a Jesu ad D. P. extra urbem tempore beati Matthæi Agrigentini anno MCCCCLXXVI. ab Amico de Juncta, regio Milite, & Mazaræ Gubernatore constructum, Rocchus Pyrrus affirmat. Sed quomodo hæc constare possunt? præterquam enim quod Cives Mazarenses eam potissi-

Conv. Petræ pertusiæ. *Idem in Prov. Basilicata Conv. 10.* Conv. Mazaræ. *Lib. 63. bullar. fol. 2.* *Pyrr. in not. Mazar. pag. 536.*

mam pro impetranda Pontificis facultate huic domui ædificandæ causam exposuerint: *Quod ipsi non habebant Monasterium sive domum alicujus Regularis Observantiæ*; sub Matthæi Agrigentini anno MCCCCLI. defuncti tempus Cœnobium non potuit ædificari ab Amico de Juncta sub annum MCCCCLXXVI. nisi fortasse (quod vere suspicor) error irrepserit in notas numerorum, vel interpunctiones. Utcumque sit, domus in littore maris constructa, Turcarum patet incursionibus, a quibus semel miraculose liberatam ita Gonzaga recenset. Clausis urbis januis, nocte intempesta, dum Turcæ præ Cœnobii foribus clam adessent ut illo expilato, Fratres captivos abducerent, sacrista præter morem casu expergefactus, nihil horum cognoscens, ante consuetam horam campanam pro matutinis horis pulsavit. Pyratæ audito sonitu, se detectos, sibique insidias paratas arbitrantes, ad navigia revertentes, fuga sibi consuluerunt.

Gonz. in Prov. Sicil. Conv. 25.

Conv. Buxeti. *Idem in Prov. Bonon. Conv. 18. Lib. 60. fol. 35.*

XXVII. Ludovico Pallavicino Marchioni Buxeti, Galliæ Cisalpinæ oppidi, hoc anno Idibus Octobris Sixtus concessit, ut intra ejusdem oppidi septa Conventum sub titulo beatæ Mariæ de Angelis Observantibus fabricaret. Alteri Ludovico Marchioni Salutiarum, similiter XIV. Kal. Februarii indulsit, ut ad urbem ipsam Salutiarum, Marchionatus (de quo tanta fuit inter Reges Gallorum & Duces Sabaudiæ controversia) Metropolim, Conventum sub sancti Bernardini nomine construeret. Atque ut intra mœnia Civitatis Montis Regalis in regione Pedemontana, Magistratus & cives alium eisdem ædificarent sub titulo sanctæ Mariæ de Gratiis, IV. Kal. Augusti concessit. Elegans est ædificium, & in sacrario corpus Balthassaris a Castro novo, viri religiosissimi, ab incredibili vitæ candore & puritate, a miraculis multis commendati, conservatur magna veneratione. In Corsicana insula prope Brandi oppidum ædificatum est communibus facultatibus Cœnobium Observantum sub titulo sancti Francisci.

Conv. Salutiarū. *Idem in Prov. Genuæ Conv. 15. Lib. 63. fol. 60.*

Conven. Montis Regalis. *Indid. Conv. 22. Lib. 59. fol. 182.*

Conv. Brandi. *Idem in Prov. Corsicæ Conv. 16.*

Conv. Belalcazari. *Gonz. in Prov. Angel. Conv. 2. Monum. MSS. ejusd. Prov. Lib. 52. fol. 191.*

XXVIII. Nobilis mulier Elvira, seu Eliberia de Stuniga, Domina oppidi de Belalcazar, diœcesis Cordubensis, impetravit hoc anno a Sixto Pontifice facultatem Conventum sub titulo *de la Columna* ædificandi pro triginta Fratribus Observantibus, non longe ab eodem oppido, illumque aggregandi cuicumque, quam mallet, Custodiæ: *Sinceræ devotionis.* III. Nonas Julii. Aliis privilegiis commendatam domum brevi construxit, & Custodiæ Vallisoletanæ aggregavit; sed non diu illic Fratres perstiterunt; nam cum Elisabetha & Leonora nobilissimæ Virgines, Alphonsi a Soto majori Comitis Belalcazarensis filiæ, summo affectu erga domum istam ferrentur, in eaque cuperent Religionis sanctæ Claræ Institutum subire, Teresia Enriquez Comitissa obtinuit anno MCCCCXC. ab Innocentio VIII. licentiam ædificandi domum alteram CC. P. ab oppido dissitam, sub titulo sanctorum Berardi & sociorum protomartyrum Ordinis Minorum, ad quam translati sunt Fratres, relicta Monialibus priori D. P. distanti. Frater Joannes de la Puebla, Belalcazarensis olim Comes, de quo inferius, cum Custodiam inchoasset Angelorum, Alphonsus a Soto major, ejus ex fratre nepos, Conventum hunc a custodia Vallisoletana ad istam revocari curavit, annuente anno MCCCCXCIII. Alexandro VI. Pontifice. Habet Conventus hic, & merito quidem, patronos Comites Belalcazarenses, quorum insignia præcipuis totius Cœnobii locis conspiciuntur, & Mausoleum eorumdem consurgit vetustum in sacello majori, in quo universorum ferme Comitum corpora requiescunt. In aula capitulari sepulti sunt aliquot illorum filii, qui Sodalitio nomen dederunt, præsertim frater Joannes de la Puebla supradictus, cujus lapideo monumento hoc incisum est Epitaphium.

An. 1480.

Hic

Hic jacet R. bo. me. Pater frater Joannes de la Puebla hujus sanctæ Mariæ Angelorum Custodiæ auctor. Obiit anno MCCCCXCV.
Et statim subjicitur.
Hoc fieri præcepit magnifica Domina D. Maria a Velasco Comestabilis filia, & Belalcazaris Comitissa.

XXIX. Sub eodem lapide corpora conteguntur fratris Alphonsi a Cruce, olim Belalcazaris Comitis, fratris Antonii a Cruce, & fratris Ludovici a Cruce, ejusdem Alphonsi filiorum. De illustribus hujus domus Clarissis infra dicetur. Rara & incredibilis fuit semper & perseverat hujus illustrissimæ familiæ erga universum Institutum propensio, maxime autem erga Provinciam Angelorum & domum istam, in qua provincialia Comitia prædictorum Comitum sumptibus celebrantur. Sæpe inferius varia pietatis gentis hujus occurrent argumenta. Ad cornu Evangelii pulchrum habetur sacellum sanctorum Joachimi & Annæ, nobilis familiæ Borgiarum, institutis ibidem sacerdotiis, destinatisque sacellanis stipendiariis, illustre. Hic perpetuo viget studium sacræ Theologiæ.

XXX. Alphonsus Messiæ Laicus Eremitorium beatæ Mariæ de Beroal prope oppidum de Cardenosa, Abulen. diœcesis, quod jure patronatus pacifice possidebat, dedit, jusque præsentandi ad illud personam idoneam donavit fratri Francisco Flores Minoritæ Conventuali, qui facultatem accepit a Pio II. illud dum viveret, possidendi. Ille vero totis his annis colonum ibidem agens, Eremitorium in structuris reparavit, ædificiis auxit, fructus & proventus ampliavit. Ad senium declinans, decrevit locum dare Fratribus Observantibus Conventui ædificando. Interposuit suas preces apud Pontificem hoc anno Elisabetha Regina Siciliæ ultra Farum, & Princeps Castellæ & Legionis, asserens Fratrem suum Alphonsum, certo modo nominatum Regem eorumdem Regnorum, in dicto oppido Cardenosæ diem clausisse extremum, & propterea se summopere desiderare, ut illic construeretur domus Fratrum Observantum, & subjiceretur Custodiæ Vallisoletanæ. Annuit votis Pontifex hoc anno XIX. Kal. Januarii. Ego vero Cœnobium istud in aliorum recensu non invenio.

Conv. Cardenosæ. Lib. 61. fol. 20.

XXXI. Neque item reperio inter Conventus insulæ Sardiniæ alterum in diœcesi Plonacensi, cujus fabricandi Sixtus licentiam concessit hoc anno V. Kalendas Novembris, in loco ubi præerat Abbatia sancti Michaelis de Salvenor, Ordinis Vallis Umbrosæ, quam ruinosam & collapsam in structuris Franciscus Abbas donavit Commissario & Fratribus Observantibus Sardiniæ, accedente Sedis Apostolicæ facultate & Matthæi Abbatis Monasterii sanctæ Trinitatis Florentini Vicarii Generalis, habentis ad hoc, ut asserebat, ab eodem Generali specialem per illius litteras facultatem. Aliquod suspicor impedimentum intervenisse, ne hujusmodi fieret transactio.

Conv. Plonacen. Lib. 70. fol. 123.

XXXII. Incolæ oppidi Piniaci, diœcesis Tolonen. vallis uberrimæ & amœnissimæ, a mari Mediterraneo non longe distantis, constructa jam Ecclesia pro Fratribus Observantibus in territorio Castri Regalis ad M. P. a Piniaco, domum etiam cum necessariis officinis adjicere cupientes, hoc anno pridie Idus Julii facultatem a Sixto impetrarunt. Restiterunt fabricæ nimio conatu Canonici Ecclesiæ Collegiatæ; cesserunt tamen auctoritati Renati Regis Siciliæ, Lotharingiæ & Andegavensium Ducis, tunc in Provincia agentis, ejusque locum tenentis Palamidis de Soleriis. Ecclesiam consecravit Dionysius Bassonetus, Episcopus Tolonensis: sed irruente illa colluvie

Conv. Piniaci. Lib. 48. fol. 2-8. Gonz. in Prov. S. Ludov. Conv. 22.

luvie Hugonistica in Galliæ perniciem, quidam Soreda equitum ductor, illam reduxit in stabulum, Fratribus fugatis. Ille autem miserabili morte pœnas luit sceleris commissi.

Conv. de Breyo. Lib. 68. fol. 219. Gonz. in Prov. Franc. Parif. Con. 15.

XXXIII. Construxerunt Fratres Tertii Ordinis in nemore seu silva de Breyo, diœcesis Metensis, Eremitorium cum adjuncta capella in honorem sanctissimæ Trinitatis, sub annum MCCCCL. & Calixtus III. indulgentias eamdem visitantibus anno MCCCCLVI. concessit. Favit impense supradictus Renatus Rex, in cujus dominio erat Eremitorium, deditque quoddam terræ spatium, & licentiam cædendi omnia ligna, fabricæ & usui sex Fratrum commorantium necessaria. Postea vero, ut Divinus illic cultus augeretur, & religiosa vigeret disciplina, consentientibus ipsis Tertiariis, tradi curavit Fratribus domus Metensis Regularis Observantiæ. Translationem Sixtus confirmavit hoc anno XVIII. Kalendas Octobris, cui subscripsisse anno MCCCCLXXX. Renatum Ducem, Renati Regis filium, ejusque conjugem Jolandam refert Gonzaga, qui plane in annis fundationis Eremitorii, & translationis ad Observantes discrepat a diplomate Pontificio. Locus est contemplationi & vitæ regulari satis opportunus, in eoque vixerunt multi viri religiosissimi.

Conv. Coletæ. Lib 68. fol. 214. Gonz. in Prov. S. Bonav. Conv. 28.
** Al. Selleta.*

XXXIV. Ante vel circa annos viginti sex, Ludovicus Abbas Monasterii Marthiaci, Ordinis Cluniacensis, diœcesis Claramontensis, quamdam capellam seu Eremitorium oppidi Coletæ, * ejusdem diœcesis, infra limites Parochialis Ecclesiæ de Burgo, in quodam loco vastæ solitudinis & pene hominibus inhabitabili constructum, Vincentino de Longa-Villa, aliisque Fratribus Observantibus, solitariam vitam ducere cupientibus, sub quibusdam tamen pactis & conditionibus concessit. Illi vero postquam diu ibidem inhabitarent, ruinosi ædificii damna repararent, atque alia adjicerent ædificia, non impetrata prius venia Sedis Apostolicæ, hoc anno XI. Kal. Decembris a censuris & conditionum, quas observare non poterant, gravamine absolvi impetrarunt. Post quadriennium conversum hoc Eremitorium in commodum Conventum a Jacobo Lupi, Monsengensium Domino, Gonzaga recenset, & Ecclesiam sub titulo sancti Michaelis fuisse consecratam.

Conv. Conini. Lib. 66. fol. 14. Gonz. in Prov. Fland. Conv. 16.

XXXV. Abbas Monasterii de Foresia, nobiles viri Ludovicus de Enghien Miles, & Guillelmus de Fontaine, Dominus loci de Melleu, Ægidius de Brandeburg, & Margarita Comitissa de Vernenbuer, & de Sombres, locorum diœcesis Leodiensis, communibus votis, collatisque facultatibus, decreverunt domum Minoribus ædificare: facultatem hoc anno pridie Idus Novembris a Sixto impetrarunt. Quis sit, vel ubi hic constructus Conventus, ignoro: neque enim inter reliquos Provinciæ Flandriæ, quæ Leodiensem etiam diœcesim comprehendit, habetur; nisi illum dicere velis, quem sancti Michaelis Conini Gonzaga appellat, dicitque in loco silvatico ejusdem diœcesis, ab omni domo, pago & oppido per milliare Germanicum distante, a Francisco de Furna sub annum MCCCCLXXXVI. constructum. Fortassis & prænominati sunt cooperati.

Conv. Biezi. Indid. Conv. 13.

XXXVI. In eadem Provincia Joannes Biezensis, miles Hierosolymitanus, fundum contulit ædificando Conventui in Biezi, oppido diœcesis Bononiensis in Picardia. Illum construxit Isabella Burgundiæ Ducissa, Regis Lusitaniæ filia, sub nomine sui gentilis sancti Antonii, a Padua communiter nuncupati. Bis ab hæreticis dirutus fuit, toties a Catholicis resarcitus. Floruit semper hic regularis disciplina.

Conv. Gruppiæ. Idem in Provin. Boem. Conv. 19.

XXXVII. In oppido Gruppiæ in Boemia constructus hoc anno Conven-

ventus omnium Sanctorum, commisso prius Rodulpho, Vratislaviensium Episcopo, rei examine, an scilicet expediret? Gnaviter desuadant Fratres, ut Gruppianos, alioquin sibi beneficos, in officio & fide Catholica contineant.

XXXVIII. In Scotia & Areæ oppido, ad Occidentalem insulæ plagam constituto, hoc anno, communi & Mercatorum ære inchoatus Conventus Observantum, brevique absolutus est. Imago beatæ Virginis Mariæ illic in veneratione habita, multis coruscabat miraculis.

Conv. Areæ. *Idem in Provin. Scotiæ Conv. 6.*

XXXIX. Volaterræ in Etruria sub hoc tempus ab hostibus obsessæ, magnam passæ sunt ædificiorum extra muros jacturam. Atque inter hæc, Monasteria sanctæ Claræ & sancti Joannis de Uticasso, Ordinis sancti Benedicti ad miserabilem statum devenerunt. Primum quidem solo æquatum est, & Sorores per domos secularium dispersæ sunt; in secundo remansit una dumtaxat Monialis octuagenaria. Rogarunt itaque Clarissæ, ut ad Uticassi, suppresso ibidem Ordine sancti Benedicti, liceret transmigrare. Annuit Sixtus pridie Idus Novembris.

Mon. Volaterranum. *Lib. 61. fol. 54.*

XL. Nicolaus olim tituli sancti Petri ad Vincula Cardinalis, Episcopus Brixinensis, reformaverat Monasterium prædictæ urbis Clarissarum, in moribus dissolutum, evocatis ex Monasterio Nuremburgensi, Provinciæ Argentinensis Monialibus in vita & disciplina regulari religiose instructis, easque exemit ab obedientia & regimine Prælatorum Provinciæ Austriæ, Ordinis Minorum, subjecitque Vicario Fratrum Observantum Provinciæ Argentinensis. Timentes Sorores ne per varias molestias traherentur ad pristinum, petierunt a Pontifice ut confirmare placeret reformationem a Cardinale mature peractam. Placuit Sixto pridie Nonas Septembris.

Mon. Brixinen. reformatur. *Lib. 87. fol. 70.*

XLI. Elisabetha Roderici de Cardenas, mulier vidua, Giennensis diœcesis, in urbe Fori-Juliensis, sive Iliturgi, vulgo *Andujar*, domum suam in Monasterii formam reduxit: adjectis sacello cum Altari, cœmeterio, campanili, aliisque necessariis, habita prius Giennensis Episcopi licentia, ibique cum nonnullis piis fœminis, quibus plurima bona mobilia & immobilia donavit, statuit vivere sub tertia Regula sancti Francisci, modo Pontificis Romani accederet consensus. Petiit & obtinuit hoc anno VI. Idus Januarii.

Domus Sororum Iliturgi. *Lib. 41. fol. 248.*

XLII. Similirer fecit Andisia de Pactis in Civitate Liciensi in Apulia, reducto quodam suo hospitio in Monasterium Sororum ejusdem Instituti, sub invocatione sancti Matthæi, quibus omnia sua bona moriens legavit; & domum cum Oratorio, reliquisque attinentibus assignavit Mariæ de Corono, quæ tunc aliis Sororibus præsidebat. Hæc autem Maria cum Anastasia de Corono, aliisque decem, quarum nomina in diplomate recensentur, petierunt a Pontifice, ut vellet hujusmodi donationi seu assignationi Apostolicæ confirmationis robur adjicere. Adjecit Kalendis Octobris.

Domus Liciensis. *Lib. 98. fol. 174.*

XLIII. Hoc anno Pinus Ordelaffius, hujus nominis tertius, intra Civitatem Fori-Livii, cui præerat, Monasterium beatæ Mariæ de Ripa, annuente Pontifice, Sororibus Tertiariis extruxit, primumque jecit lapidem Alexander Homalius, ejusdem urbis Episcopus. Deflectentes autem Moniales has ad laxiora, evocatæ ex sancti Guillelmi Ferrariensi Monasterio, unde exciderant, reduxerunt. Colitur ibi magna veneratione imago beatæ Mariæ Virginis, quæ, inundante semel fluvio Schiettino, suoque rapido cursu omnia evertente, sola immobilis remansit. A Foro-liviensibus anno MCCCCXCV. die XXVI. Martii maxima cum religione translata est ad locum decentiorem.

Domus Fori Livii. *Gonz. in Prov. Bonon. Mon. 12. Vide ann. 1472. n. 18.*

XLIV.

Varia privilegia. Breve originale. An. 1472. n. 117.

XLIV. Jacobus Lellius, civis Romanus, legaverat Fratribus Conventus de Aracœli quasdam vineas & terras, quas per Procuratorem seu Syndicum vendi concessit hoc anno Pontifex, ut pretium converteretur in fabricam dormitorii, quod tunc extruebatur. Omnibus Fratribus Observantibus facultatem dedit, omnium fidelium confessiones audiendi, & Sacramentum Eucharistiæ, præterquam in die Resurrectionis ministrandi: *Vestris in hac parte*. die xi. Junii. Declaravit facultatem a se Fratribus Minoribus factam, ut succedere possint defunctis ab intestato, quod superius narravimus, non esse intelligendam de Fratribus Observantibus: *Licet nos dudum*. die vii. Aug. Eugenius IV. aliique Pontifices concesserunt varia privilegia Sororibus S. Claræ, de non solvendis decimis, primitiis aliisve exactionibus: ea Sixtus voluit confirmata: *Ut internæ beatitutidinis*. pridie Non. Julii.

SUPPLEMENTUM P. ANTONII MELISSANI DE MACRO.

Dugl. 457. Hist. Guic. c. 29. Indic. ex Vatic. Harold. ad ann. 1475. n. 15. Indic. ex Vatic. Origin. in Aracœli. Ex Vatic. Harold. ad ann. 1450. n. 51.

„ I. Auro Veneto motus Matthias Rex, a Daciæ confinibus Solimannum Natoliæ Beljerbeum devictum abegit: at Mahometus II. licet in Pannonia infelix & ipse, nihilominus in Taurica Chersoneso Caffam, priscis Theodosiam, Coloniam Januensium, non vi, at dolo quorumdam inimicorum Galeatii Sfortiæ subegit, ac ita inde Fratres Minoritæ exulare coacti fuere: interea Sixtus Pontifex expedito Breve Apostolico Philiberto Sabaudiæ Duci, ensem & rosarium benedictum dono misit; cum pro Ordine Minorum plura disponeret determinaretque subinde suis temporibus: & quidem collato beneficio fratri Antonio de Valentia sanctæ Mariæ Saonen: *Solet Sedes &c.* pridie Idus Januarii; viii. Kalend. Martii aliud contulit fratri Antonio de Saponaria: *Religionis zelus &c.* & vii. Idus ejusdem Isabellæ Ducissæ Burgundiæ erectionem Conventus apud oppidum *Dubretz* in diœcesi Monensi indulsit: *Sinceræ devotionis &c.* cujus tamen incolæ postea, exceptis paucis ibidem relictis ad eremiticam vitam ducendam, ad Cœnobium oppidi Monasterioli, in diœcesi Ambianensi a Philippo & Margarita Ducibus constructum, transierunt, ut notavit Haroldus. Paulo post, idest v. Nonas Aprilis fratrem Jacobum *Bal* Ecclesiæ Darensi præfecit: *Divina dispponente &c.* & iv. Idus ejusdem domum Tertii Ordinis sancti Francisci ad Moniales Trajectenses sanctæ Mariæ de Nazareth, transtulit: *Ut inter æternæ &c.* & v. Kalend. Maii erectionem Collegii Dublinensis in Hibernia indulsit: *Copiosus in misericordia &c.* ac etiam Hospitali Florentino Tertii Ordinis privilegia: *Etsi locorum &c.* Episcopo Brixiensi Vicario Urbis manendi in Conventu Pallazolæ licentiam dedit die xxviii. Aprilis: *Gratum est nobis &c.* & venditionem bonorum sancti Francisci de Serra approbavit vi. Nonas Maii: *Ad ea ex Apostolatus &c.* confirmavitque erectionem Monasterii de Martinengo paulo ante concessam: *Ut ea quæ &c.* xiii. Kalend. Junii; sed aliud sanctæ Claræ in Insula Cretæ suppressit: *Dignum &c.* x. Kalend. ejusdem, & postea viii. Kalend. fratri Joanni Porretæ de Aversa beneficium dedit: *Religionis zelus &c.* & vii. Kalend. Monasterium Cisterciense Salernitanum ad Minoritas transtulit: *Eximiæ devotionis &c.* & v. Kalend. fratrem Ægidium de Portu Episcopum Folien. creavit: *Apostolatus officium &c.* & pridie Kalend. donationem Ludovici de Balbuena factam Monialibus S. Agnetis Hispalen. admisit: *Romanus Pontifex &c.* Kalen. vero Junii data Indulgentia pro Fratrum Conventu Mutinensi, pro ejusdem reparatione licentiam distrahendi nonnulla bona concessit: *Apostolicæ Sedis &c.* viii. Idus Junii fra-

„ fratri Roderico de *Sanctaren* dato beneficio: *Religionis zelus &c.*
„ v. Kalend. Julii Moniales Clarissas transire ad reformationem beatæ Co-
„ letæ indulsit: *Ut inter eterna &c.* frater Ludovicus a Sala, seu *Saya* a
„ Nicolao V. impetrata facultate mille passus ab oppido Flawio Brigæ,
„ vulgo *Bilbao*, prope antiquam ædiculam sancti Mamertis paucis ab hinc
„ annis Conventum excitaverat: sed Oppidani ut eum propius haberent in *Ex Vatic.*
„ adversa parte fluminis oppido adlabentis, licentiam a Sixto impetrarunt:
„ *Sacræ Religionis &c.* pridie Ibus Julii.

„ II. Hoc item anno sanctæ Claræ Sorores in Civitate Papiæ apud Ti- *Ex Monu. MSS. Provin. ref. sancti Didaci.*
„ cinum, ad aliud perantiquum Monasterium Cisterciensium, quod sup-
„ primebatur, translatæ fuerunt: illud vero Cisterciense sub invocatione
„ sanctæ Mariæ hortorum extitisse, ex quadam bulla Innocentii IV. *Reli-*
„ *giosam vitam eligentibus &c.* Dat. Januæ anno MCCXLIV. XIII. Octo-
„ bris evincitur: in ea siquidem perplura privilegia continente, & a septem
„ subsignata Cardinalibus, sequens clausula legitur: *Et Monasterium sanctæ*
„ *Dei Genitricis, & Virginis Mariæ, ac sancti Primi Papiensis, in quo*
„ *Divino estis obsequio mancipatæ, sub beati Petri, & nostra protectione*
„ *suscepimus*; quod etiam ex subsequentibus Sixti IV. litteris, virtute
„ quarum fuit suppressum, & Clarissis concessum, luculentius habetur.

SIXTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Dilecto filio Abbati Monasterii sancti Marini Papien. salutem, & Apostolicam benedictionem.

„ *INjunctum nobis desuper, meritis licet insufficientibus, Apostolicæ*
„ *servitutis officium nos excitat & inducit, ut opem & operam,*
„ *quantum possumus, impendamus, quatenus personarum, & locorum Re-*
„ *ligiosorum statui valeat salubriter provideri; ipsæque personæ, præsertim*
„ *feminei sexus, sublatis quibusvis incommoditatibus, & quæ in deformita-*
„ *tis opprobrium erumpere cernuntur, nostri præsidio ministerii, honestatis*
„ *candore nitescant, ac felicibus, auctore Domino, proficiant incrementis.*
„ *Sane pro parte dilectorum filiorum Communitatis Papiensis, & di-*
„ *lectarum in Christo filiarum Abbatissæ & Conventus Monasterii Monia-*
„ *lium sanctæ Elisabethæ Papiensis, Ordinis sanctæ Claræ, nobis nuper exhi-*
„ *bita postulatio continebat, quod Monasterium ipsum in suis structuris &*
„ *ædificiis non modica eget reparatione, & in illius septa est adeo arctum &*
„ *angustum, quod Abbatissa & Moniales ipsæ in eo sub Regulari Observan-*
„ *tia viventes, commode earum vota Creatori reddere nequeunt: illius au-*
„ *tem fructus, reditus & proventus, utpote tenues & exiles, ad reparatio-*
„ *nem, ædificationem, & septæ hujusmodi ampliationem faciendam, non*
„ *sufficiunt: Abbatissa vero & Moniales Monasterii sancti Bernardi, seu*
„ *sanctæ Mariæ inter hortos, seu de Medio Papiensi, Cisterciensis Ordinis,*
„ *de incontinentia apud graves personas plurimum diffamatæ existunt; quod-*
„ *que si in dicto Monasterio sancti Bernardi, Ordine prædicto Cisterciensi*
„ *suppresso & extincto, Ordo præfatus sanctæ Claræ erigeretur, & Abba-*
„ *tissa ac Conventus præfati Monasterii sanctæ Elisabethæ ad præfatum Mo-*
„ *nasterium sancti Bernardi transferrentur, & in illo, cujus structuræ &*
„ *ædificia ampla, & ad commodam earumdem receptionem sufficientia sunt,*
„ *in posterum habitarent, Abbatissa & Moniales dicti Monasterii sancti*
Ber-

„ *Bernardi sese reformare, & secundum Regularia Instituta dicti Ordinis*
„ *sanctæ Claræ cum eisdem Abbatissa & Conventu Monasterii sanctæ Elisa-*
„ *bethæ vivere vellent, ad ipsum Ordinem sanctæ Claræ transferrentur, &*
„ *in eodem Monasterio sancti Bernardi sic reformatæ remanerent; alioquin*
„ *ad alia Monasteria Monialium, in quibus benevolas receptrices inveni-*
„ *rent, transferrentur; seu in aliqua parte ædificiorum ipsius Monasterii*
„ *sancti Bernardi collocarentur & recluderentur, eisque congrua portio de*
„ *ipsius Monasterii sancti Bernardi fructibus, reditibus & proventibus pro*
„ *earum decenti substentatione assignaretur, exinde profecto utriusque Mo-*
„ *nasteriorum dictarum Monialium statui cum Divini cultus augmento, &*
„ *animarum salute opportune consuleretur, cessarentque murmurationes in*
„ *Populo Papiense, propter dictarum Monialium sancti Bernardi enormes*
„ *excessus provenientes: quare pro parte Communitatis, Abbatissæ & Con-*
„ *ventus Monasterii sanctæ Elisabethæ prædictorum, asserentium, quod san-*
„ *cti Bernardi, quod a Monasterio de Cereto, præfati Cisterciensis Ordinis*
„ *Mediolanen. dependet, centum & quadraginta, & sanctæ Elisabethæ*
„ *Monasterii prædicti fructus, reditus & proventas triginta florenorum auri*
„ *de Camera, secundum communem existimationem, valorem annuum non*
„ *excedunt; Nobis fuit humiliter supplicatum, ut in sanctæ Elisabethæ ti-*
„ *tulum & nomen Monasterii, ac dignitatem Abbatissalem, & sanctæ Cla-*
„ *ræ, ac in sancti Bernardi Monasteriis prædictis, Cisterciensis Ordinis sup-*
„ *primere ac penitus extinguere, & in eodem Monasterio sancti Bernardi Or-*
„ *dinem hujusmodi sanctæ Claræ erigere, ipsasque Abbatissam & Moniales*
„ *Monasterii sanctæ Elisabethæ, cum omnibus earum bonis mobilibus &*
„ *immobilibus, ad ipsum Monasterium sancti Bernardi transferre; præfatas*
„ *vero Monasterii sancti Bernardi Abbatissam & Moniales, quæ se refor-*
„ *mare, & sub Regularibus Institutis dicti Ordinis sanctæ Claræ vivere*
„ *voluerint, ad ipsum Ordinem sanctæ Claræ; illas vero, quæ sic se refor-*
„ *mare noluerint, ad alia Monasteria Monialium, in quibus benevolas re-*
„ *ceptrices invenerint, transferre, aut in aliqua parte ipsius Monasterii*
„ *sancti Bernardi collocare, & eis congruam portionem de fructibus, re-*
„ *ditibus & proventibus prædicti Monasterii sancti Bernardi assignare;*
„ *quodque ipsæ Abbatissa & Conventus Monasterii sanctæ Elisabethæ, etiam*
„ *post earum translationem, hujusmodi structuras & ædificia dicti Mona-*
„ *sterii sanctæ Elisabethæ, dadum eis per quamdam Agnetem de sancto*
„ *Nazario, mulierem Papiensem ea lege & conditione, quod in illis habi-*
„ *tare tenerentur, alioquin illis carere; illaque forsan in eventum hujusmo-*
„ *di ad alia etiam pia loca, seu alias personas devenire deberent; pia dona-*
„ *ta retinere possent, concedere, aliasque eis in præmissis opportune providere,*
„ *de benignitate Apostolica dignaremur.*
„ *Nos igitur de præmissis certam notitiam non habentes, hujusmodi*
„ *supplicationibus inclinati, discretioni tuæ per Apostolica scripta manda-*
„ *mus, quatenus si (vocatis Abbatissa & Monialibus prædicti Monasterii*
„ *sancti Bernardi, & aliis qui fuerint evocandi) de præmissis tibi legitime*
„ *constiterit, in sanctæ Elisabethæ nomen & titulum Monasterii, & Ab-*
„ *batissalem dignitatem, ac sanctæ Claræ, & in sancti Bernardi Monasteriis*
„ *prædictis, Cisterciensis, Ordines & dependentiam hujusmodi, auctoritate*
„ *nostra supprimas ac penitus & omnino extinguas, ac dictum Ordinem san-*
„ *ctæ Claræ in eodem Monasterio sancti Bernardi erigas: præfatasque Ab-*
„ *batissam & Moniales Monasterii sanctæ Elisabethæ, ac dictum Monaste-*
„ *rium sancti Bernardi cum omnibus juribus singulis earum bonis, Abbatis-*

sam

sam vero & Moniales Monasterii prædicti, si sese reformare, & sub obedientia ejusdem Monasterii sanctæ Elisabethæ Abbatissæ vivere voluerint, ad dictum Ordinem sanctæ Claræ, alioquin ad alia Monasteria Monialium, in quibus benevolas invenerint receptrices, eadem auctoritate transferas, aut infra septa dicti Monasterii sancti Bernardi, in aliqua illius parte, de qua tibi videbitur, ita ut alias in Moniales nullatenus recipere possint, ac honestam & laudabilem vitam ducant, recludere & collocare, at eisdem sic translatis, seu in eodem Monasterio sancti Bernardi, ut præfertur, collocatis, de ejusdem Monasterii sancti Bernardi fructibus, reditibus & proventibus congruam portionem, de qua, quoad vixerint, se sustentare valeant, assignare eadem auctoritate procures: Contradictores per Censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo.

Non obstantibus Constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, Monasteriorumque & Ordinum prædictorum, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis & consuetudinibus, privilegiis quoque & litteris Apostolicis contrariis quibuscumque: seu si Abbatissæ aut Conventui dicti Monasterii sancti Bernardi, necnon dilectis filiis Abbati & Conventui dicti Monasterii de Cereto, aut quibusvis aliis communiter vel divisim a Sede Apostolica indultum existat, quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem. Nos enim, si suppressionem & translationem prædictas per te, vigore præsentium fieri contingat, præfatis Abbatissæ & Conventui Monasterii sanctæ Elisabethæ, ut etiam postquam ad præfatum Monasterium sancti Bernardi sic, ut præfertur, translatæ fuerint, domos, structuras & ædificia dicti Monasterii sanctæ Elisabethæ perpetuis futuris temporibus retinere possint, etiamsi in eisdem aliter non habitaverint, præfatæ Agnetis voluntate & ordinatione ac conditione in earum donatione, seu Legato prædictis adjectis, ceterisque contrariis nequaquam obstantibus, Apostolica auctoritate concedimus; necnon ex nunc irritum decernimus & inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXIV. XII. *Kalend. Augusti, Pontificatus nostri anno* III.

III. Hoc eodem anno Brevi Apostolico rite & legitime executo, Clarissæ ad prædictum Monasterium sanctæ Mariæ inter hortos translatæ fuerunt; Monialibus Cisterciensibus interim in Monasterio sanctæ Elisabethæ, quod reformationem non admitterent, collocatis: post hæc nihilominus pacifice gesta, lites ac turbæ subsecutæ sunt, de quibus commodius agetur. Interea fratri Francisco de Ungarellis collatum est beneficium: *Religionis zelus &c.* Kalend. Augusti; & quidam frater Joannes Abbas Bonæ-Vallis, Cisterciensis Ordinis: *Summi dispositione &c.* IV. Kalend. ejusdem: Monasterium Clarissarum de Brunesta incorporatum fuit Monasterio Jugi Sillarum, vulgo *Tordesillas*, diœcesis Palentinæ XVII. Kalend. Septembris: *Pastoralis officii &c.* & restituto Conventualibus quodam Cœnobio VI. Kalend. ejusdem: *Cum utriusque &c.* ipsis Kalendis Septembris fratri Alexandro de Mantua beneficium decretum est: *Religionis zelus &c.* Et fratrem Joannem Vailettum, quem paulo ante in officio Inquisitoris confirmaverat ad vitam, ad obtinenda beneficia habilitavit Pontifex pridie Nonas Septembris: *Religionis zelus &c.* Porro Martinus V. anno II. sui Pontificatus concesserat, ut Metis erige-

Vide ad annum 1466. infra ad ann. 1480.

Indic. Vatic.

Harold. ad ann. 1472. n. 10.
Harold. ad ann. 1428. n. 4.

„ retur Cœnobium Fratribus Regularis Observantiæ, & confestim ere-
Indic. ex Vatic. „ ctum ejusdem Pontificis indicabant litteræ sequentis anni: Verumtamen
„ reperio Sixtum hoc anno Fratribus Metense Cœnobium in Floresta de
„ Brejo constructum donasse: *Sedis Apostolicæ &c.* XVIII. Kal. Octob. Por-
Ex Topogr. Ferrer. „ ro Metis, vel Metæ, vulgo *Metz*, Civitas est Episcopalis Galliæ Belgicæ
„ antiqua, ad Mosellam fluvium interlabentem, mœnium & propugnaculo-
„ rum firmitate munita, media inter Musopuntum, & Theodonis Villam,
„ proxima oppida. Frater Antonius de Monte sancti Petri beneficium ob-
Ex Vatic. „ tinuit: *Solet Sedes &c.* VI. Idus Octobris; & aliud frater Catharinus de
„ Pena: *Religionis zelus &c.* XIV. Kalend. Novembris: Indulta etiam
„ erectione Conventus *Mazanerc*, vulgo, alias Pomerii pro Observanti-
„ bus: *Piis fidelium &c.* VI. Idus Novembris: Præstat autem hic admonere
„ Lectorem, Conventum Pomerii unum eorum quatuor esse, quos Mar-
„ tinus V. in provincia Aragoniæ selectos, in unam Custodiam sub titulo
„ sanctæ Mariæ *de la Vega*, & proprio Custode, licet Ministro Provinciæ
„ subjectam, approbavit, ac zelatoribus Observantiæ indulsit.

ARGUMENTUM.

Sixtus Pontifex Christianos Principes pacificat, abbreviatoque termino Jubilæi, hunc annum celebrando indixit. Admittit Principum preces pro Bonaventura Cardinale canonizando. Tria celebrantur Comitia Generalia, instituiturque totius Ordinis Minister Franciscus Nanis Samsonius. Quidam perfectioris vitæ cupidi novam excogitant Congregationem: sed in ipso Exordio dissipatur. Moritur Griso Belga, cujus acta referuntur. Committitur Vicario Generali cura gentis Maronitæ. Florent Bernardinus Feltrensis & Ludovicus a Barga. Vita fungitur Michael Bal Ruthenus. Instituuntur Episcopi: construuntur Cœnobia.

Bonfin. dec. 4. lib. 1. Cromer. lib. 28.

I. MAGNUM incussit hoc anno metum Turcarum Imperator Matthiæ, Hungariæ Regi, formidabili conscripto exercitu in Hungaros movendo. Misso itaque ad Sixtum Pontificem, qui suppetias peteret tanto bello sustinendo, Rex numerosum comparavit militem, quem hosti opponeret. Sixtus tanto rei Christianæ discrimini deesse noluit, opportuneque amandavit Dominicum Alerienſem Episcopum cum nonaginta tribus millibus aureorum. His fretus Rex, expeditionem contra Turcas, extremas jam oras Hungariæ ingressos suscepit, & redire coegit. Sed cum neglecto bello Turcico, mallet cum vicinis Regibus Poloniæ & Boemiæ digladiari, per eumdem Episcopum eum officii admonuit, & ad pridem cum eisdem inita pacta servanda ferocientem induxit.

Sixtus mittit Hūgariæ Regi suppetias contra Turcas.

II. Fridericum Imperatorem, & Carolum Burgundiæ Ducem inter se diffidentes, & post unum aut alterum conflictum, cum validissimis & ferocissimis exercitibus jam ad congressum paratos, per Alexandrum suum Legatum reconciliavit, suscepta in se Novesii, de quo contendebatur, custodia & controversiæ decisione. Eumdem etiam Carolum convocatas Angliæ vires in Ludovicum Galliæ Regem moventem, & Ludovicum cum auxiliaribus copiis Sigismundi Austriaci, ac Renati Lotharingi ferociter occurrentem, misso Nicolao Mutinensi Episcopo, viro virtutis & ingenii præstantis, compescuit, arma omnibus extorsit, pangique curavit novem annorum inducias. Per eumdem etiam Legatum revocavit Ludovicum prædi-

Imperatorem & Burgundum pacificat. *Papien. Epist. 160.*

Item Burgundum & Gallum. *Æmil. in Ludov. XI. Papien. ep. 623.*

Gallum etiam & Aragonum.

dictum, ne Aragoniæ Regem Joannem, immissa magna Gallorum manu, in Catalonia infestantem, amplius molestaret, eaque parte bellum extinxit, stabilitis ad mensem septimum induciis, omnique controversia ad Sedem Apostolicam delata. *Lib. Secretorum Sixti hujus anni.*

III. Præter tot reconciliatos Principes, totiesque in variis Provinciis pacem stabilitam, celebrem hunc annum reddidit Sixtus, magna illa seculari venia peccatorum, seu solemnissimo omnium Indulgentiarum Jubilæo, quem ad annum quemque vigesimum quintum reduxit. Inter reliquos, qui magno numero in Urbem confluxerunt, Ferdinandus Rex Neapolitanus ætate ingravescente ad sextum Januarii diem, Catarina Regina Bosnæ ad XXV. Aprilis, & Regina Daciæ uxor Christierni Regis laudabili exemplo, & magno Religionis studio accesserunt. *Jubilæum indixit, & ad annum 25. reduxit. Infesura in Diario Sixti.*

IV. Cœpit sub hoc tempus renovari memoria sancti Bonaventuræ, ita exigentibus virtutum meritis, singulari doctrina, & frequentibus miraculis, quæ per eum Deus patrabat, volens ut digne coleretur in terris, quem dudum glorificavit in cœlis. Sixtus ejus doctrinæ valde addictus, libenter opus promovebat, neque ingrate Principes pro Canonizatione deprecantes audiebat. Præ reliquis ardentiores hoc anno invenio Ferdinandum præfatum, & Alphonsum filium, Calabriæ Ducem, qui missis Oratoribus, scriptisque litteris, honorem hunc Bonaventuræ collatum cupiebant. Ferdinandi litteræ perierunt, Alphonsi supersunt, qualesque fuerint paternæ, patenter insinuant. Istas exscribo. *Agitur de canonizando sancto Bonaventura.*

Sanctissimo & beatissimo Domino nostro Papæ.

V. *Sanctissime ac Beatissime Pater. Post humilem filii commendationem, & pedum oscula beatorum. Ex litteris Serenissimi Domini Regis genitoris mei colendissimi, exploratissimum erit Sanctitati Vestræ, quanti faciat Majestas sua, ut vir celeberrimus quondam Bonaventura, qui ex sacrosancto Cardinalium Senatu fuit, inter Sanctos connumeretur & reponatur, & ad hoc impetrandum quibus verbis, studio, pietate, animi fervore & devotione moveatur, ut nihil gratius sibi concedi possit, neque propterea ad Sanctitatem Vestram mibi verba facienda essent. Verumtamen, Pater beatissime, ut mihi ipsi satisfaciam, qui Religioni Divi Francisci deditus sum, in qua dictus Bonaventura professus erat, existimo virum illum propter ejus vitam, sanctimoniam, doctrinam, dignissimaque in re Christiana merita & exempla, cælesti patria donatum, sanctitatis nomine gloriaque merito decorandum; & propterea eo, quo majori possum studio, Sanctitati Vestræ supplico, ut huic tam sancto viro, & de Deo Christianoque nomine optime merito, hoc Sanctitatis nomen ascribere & concedere dignetur, ut ea devotio confirmetur & augeatur, qua a plerisque in præsentiarum pro Beato colitur & veneratur, sibique, ut viris sanctis decet, Divini honores valeant referri, nam multi ad Divinum cultum & ad Religionem ipsam hoc exemplo magis accendentur. Si enim Sanctitas Vestra his meis precibus cum paternis regiis conjunctis tam æquissimis honestissimisque annuerit, ut mibi firmiter persuadeo denegari non debere, mibi & Religioni effatæ erit summum jucundissimumque beneficium. Datum in regio paterno Castello Capuano Neapolis, die 27. Julii* MCCCCLXXV. *Epistola Ducis Calabriæ. Ex autographo.*

Ejusdem Sanctitatis Vestræ humilis & obedientissimus filius, Dux Calabriæ, Alphonsus.

Jacob. Picenus petit licentiam in Urbem abeundi.

VI. Beatus Jacobus de Marchia, qui Neapoli degebat, mulcifque modis sancta conversationis, salutaris doctrinæ, & frequentium miraculorum Regis. filiique conciliaverat animos, credens brevi secuturam canonizationem, petiit a Pontifice licentiam in Urbem abeundi, ut vel sua opera rem acceleraret, vel mox futuram præsens conspiceret. Postulatis ita Pontifex respondit.

Dilecto filio fratri Jacobo de Marchia Ordinis Minorum.

Ex originali.

Differtur.

Dilecte fili, salutem &c. Accepimus dulcissimas tuæ devotionis litteras, cum summa in Domino consolatione, qaibus significas desiderium tuam esse veniendi Romam, propter sanctæ memoriæ Bonaventuræ de Balneoregio futuram canonizationem, meritis ejus, ac miraculis vitæque exemplaris sanctimonia & doctrina ita exigentibus. Laudamus satis desiderium taum, qaippe qai pro tuo recto instituto & sanctimonia, tunc maxime lætaris, cum sanctorum virorum, & præsertim plantalarum beati Francisci Patris nostri, bonum odorem ad Christum spirare animadvertis. Nos autem pro majori causæ hujus, ob tanti actus solemnitatem, instructione misimus dudum ad partes Galliarum, qui omnia inquisita diligentius nobis reportent, qaia ibi ipse Bonaventura ex hoc seculo migravit. Jamque super hoc eam venerabilium fratrum nostrorum S.R.E. Cardinalium collegio quædam communicavimus. Similiter cohortamur caritatem taam, ut si quid habes aut reperire potes, in quo taam reqairimus diligentiam, & plurimum incitamus, quod ad hujusmodi rei instructionem faciat, velis nobis intimare, quo demum cum Dei auxilio possimus canonizationi prædictæ, cum tempus advenerit, intendere: tunc enim rebus paratis ad te scribemus, ut hac venias, quoniam taam præsentiam multi facimus tamquam Deo gratam, & proinde valde optamus te huic mysterio interesse. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub anaulo Piscatoris, die XXV. *Januarii* MCCCCLXXV. *Pontificatus nostri anno* IV.

Zanettus Minister Generalis creatur Archiepisc. Thebanus & Episcop. Tarvisinus.
Marian. l. 5. c. 41.
Marc. 3. p. l. 6. c. 60.
Regist. Ordinis.
Capitulum Generale 55. Urbini.
Fit Minister Franciscus Samson.
Quis & qualis fuerit.

VII. Decrevit Pontifex labores virtutemque Zanetti Utinensis Archiepiscopatus Thebanensis titulo, & Episcopatus Tarvisini honore compensare, jussitque ad Comitia Generalia Urbinum electores convocari. Ea habita sunt in festo Pentecostes die XIV. Maii, omniumque suffragiis adscitus est in Generalem Ministrum Franciscus Nanis, agnomento *Samson*, provinciæ Tusciæ Minister, vir quidem hoc munere, etsi quo alio illustriore dignissimus. Honestis Brixiæ ortus parentibus, patre Brixiano, matre Senensi, puer octennis a matre Deo sub tutela sancti Francisci oblatus, in Cœnobio Senensi Minorum Conventualium avidissime litteris incumbebat. Et quia proprios, neque unde emeret, non habebat, aliorum libris, dum dormirent, utebatur, ad dormitorii lucernam præ nimia rerum egestate longas protrahens vigilias. Tanta studiorum solertia feliciter per omnes, religioso viro dignas, scientias percurrit, ab humanioribus litteris ad Rhethoricam, Philosophiam & Theologiam veloci gressu conscendens, ut brevi vir eruditissimus evaserit, magisterii gradum sit assecutus, & nobili consortio Theologorum Collegii Bononiensis adscriptus. Coram Sixto Pontifice in gravissima doctorum virorum disputatione eas partes sustinuit, eaque dexteritate adversantium nodos, objectionesque dissolvit, ut Samson a Pontifice meruerit audire, quia vincula, quibus illi ligatum putabant, facile disrupit. Minister Terræ sanctæ anno MCCCCLXIX. die XXVII. Maii renunciatus, cum in Conventum Senarum adoptatus, jurisdictioni & filiationi provinciæ Mediolanensis renunciasset, ad Hetruscæ provinciæ regi-

gimen anno MCCCCLXX. assumptus est. Morum gravitate & integritate, prudenti suavique regimine non solum Confratrum animos, verum & Principum gratiam sibi conciliavit. In suprema hac præfectura omnibus gratus, placide Sodalitium annis viginti tribus (duos adjunxit Roduphus) mensibus quinque, diebus duodecim gubernavit. Observantum familiam suis legibus permisit, nullo tempore voluit turbari, quod dum alii objicerent, invidiam & odium declinans, jocose respondebat: *Ut quid me pediculosis Fraterculis immisceam? neque est cur vos tanti illos faciatis, ut misellos amplius contristetis*. Obiit Florentiæ, ut suo loco commodius referemus. *Rodul. fol. 194.* *Anno 1499. n. 1.*

VIII. Ultramontanæ familiæ Observantes hoc eodem tempore in festo Pentecostes sua celebrarunt Generalia Comitia in Conventu Audomarensi Provinciæ Franciæ, ubi absoluto Joanne Croym, qui laudabiliter per triennium rexit, suffectus est Joannes Philippi Vicarius ejusdem Provinciæ, alias hoc munere Vicarii Generalis digne perfunctus. Altercatum est in hoc capitulo circa novum Conventum prope Burgum sancti Andeoli, diœcesis Vivariensis, cui Provinciæ deberet adscribi, an Burgundiæ, an potius Provinciæ? lata est sententia pro posteriori. In recensu Fratrum a postremo capitulo mortuorum, specialis facta est mentio Nicolai de Orbellis, viri doctissimi in Provincia Turoniæ, & Joannis Brugmani disertissimi concionatoris, in Provincia Coloniæ defunctorum.

Capitulum Generale 21. Observant. Ultramont.
Registr. Ordinis. Vicarius Generalis Joan. Philippi.
Moritur Nicol. de Orbellis.

IX. Cismontani etiam Observantes suum Capitulum Generale celebrarunt Neapoli, in Conventu sanctæ Crucis die XIX. Maii infra octavam Pentecostes. Designatus est Vicarius Generalis Petrus de Neapoli, Discretus Provinciæ sancti Antonii, de quo superius diximus, vir doctus, magnanimus, Regularis Observantiæ zelator, qui absolutis in Universitate Patavina studiis, matura ætate ad Sodalitium accessit. Primo hoc triennio (nam & secundo istud munus obivit) familiam pedes lustravit, humiliter in omnibus adimplens ministerium. Interfuit his Comitiis beatus Jacobus Picenus, subrogatus a Fratribus Provinciæ Marchiæ, ut pro ipsis tamquam Discretus ferret suffragium; continuo enim ea in urbe habitabat, a Pontifice jussus, uti diximus, ut Ferdinandi Regis adesset obsequio. Hic cum videret virum venerabilem & religiosissimum, Marcum Bononiensem per Cœnobium incedentem, & a capitulo exclusum, indignari cœpit vehementer, quod Bononienses hominem sanctissimum adeo neglexerint, ut inter tot Discretos ad capitulum missos, huic nullum commiserint suffragium, dixitque se nullatenus adfuturum, ubi Marcus prudentissimus, tertium familiæ director abesset. Rogavit itaque, seu potius ea, qua præstabat apud omnes auctoritate præcepit, ut pro se admitteretur suffragaturus. Ea fuit Marcus vitæ integritate, & disciplinæ retinendæ constantia, ut ferre non posset mollioris aut laxioris vitæ sectatores; a quibus proinde male habebat, præsertim a Vicario Bononiensi, qui multis modis viri virtutem exercebat, litteras intercipiebat, & indiscretorum superiorum in Cœnobiolis solitariis insipientiæ committebat. Sub uno ex istis homuncionibus multa passus est, & in electione Discreti Conventus prælatus est alius. Dedit itaque reversuro novus Vicarius Generalis religiosa quæque privilegia, jussitque, ut ad sequens capitulum, tamquam Ordinis Pater & prudens rector omnino veniret.

Capitul. Generale 21. Observan. Cismontan. Vicarius Generalis Petrus a Neapoli.
An. 1472. n. 5. & 6.
An. 1471. n. 6.

X. Instituti sunt Commissarius in Curia Romana Jacobus de Agello (cui proprium sigillum concessum est, & injunctum, ut in regestum redigeret omnia Ordinis acta, præsertim quæ in Romana fiunt curia) Guardianus Hierosolymitanus Jacobus de Alexandria Provinciæ Etruriæ. Vicarius Can-

Officiales in hoc Capitulo destinati.

Anno Christi 1475.	Sixti IV. an. 4. & 5.	Friderici III. Imp. anno 36.	Religionis Minorum anno 268.

Candiæ Bartholomæus de Colle insignis prædicator, ejusdem Provinciæ, In hoc capitulo instituta est Vicaria Brixiensis, separatis a Provincia sancti Antonii, quibus Apostolica auctoritate unitæ erant, & a Mediolanensi discissæ, domibus Brixien. Bergomate & Cremensi, cum reliquis adjunctis locellis, ita urgente Dominio Veneto, & ad tempus cedentibus Mediolanensibus, donec dissidentium animi pacificarentur. Confirmatus est in Commissariatu Brixiensium Petrus Maurocenus. Antonius de Gotolengo, eorumdem Procurator & Discretus, se accusavit coram toto capitulo de turbis, & quibuscumque culpis in hujusmodi controversia commissis.

Instituitur Vicaria Brixiensis.

Provinciæ Brixiæ situs & magnitudo. Gonz. in exord. Prov. Brixiæ.

XI. Hoc exordium habuit Provincia Brixiensis, quæ ab Oriente sancti Antonii, ab Occidente Mediolanensi, atque a Meridie Bononiensi Provinciis contermina est. A Septentrione vero nullam prorsus Provinciam, sed editissimos montes, quibus ex Italia in superiorem Germaniam itur, tantummodo respicit. Ejus latitudo, quæ a Piscaria, Veronensi oppido, usque Endennam Bergomatum oppidum, sumenda venit, LXVII. milliaria: longitudo vero, cujus fines sunt Casale majus, Cremense oppidum, atque ad Padi fluminis famosi ripam situm, & Burnum Brixiense oppidum, XC. milliaria continet. Complectitur præterea hæc Provincia III. Civitates, Brixiam scilicet, Bergomum, atque Cremam, & IV. lacus, piscium feracissimos, nempe Benacum, Ischium, Endennium, sive Spinonium, atque Idrim, & V. flumina, Clissim videlicet, Mellam, Serrim, Oleum, atque Bremum.

Quædam in hoc Capitulo statuta. Conv. Mazaræ.

Num. 26.

XII. In eodem capitulo Philippus de Termino, prædicator Siculus egit de dividenda Siciliæ Provincia, sed Patribus displicuit, rigideque præceperunt, ne quidpiam de hac re amplius tractaret. Fluctuabant Patres Siciliæ circa receptionem Conventus Mazaræ, de quo diximus anno præcedenti, sed instigante Rege Ferdinando, decretum est ut admitteretur. Concessa est insuper facultas ut religiosæ Sorores Monasterii Montis-Virginum urbis Massanensis transferrentur ad locum in eadem urbe commodiorem. Inter Provincias Boemiæ & Saxoniæ controversum est circa loca ædificanda in Silesia, utri scilicet essent adjudicanda, remiseruntque Patres rei decisionem Vicario Generali, qui ex consilio peritorum virorum illarum partium, quid cuique Provinciæ dandum esset, pronunciaret. Boemis autem interdictum est, ne fines invaderent Provinciæ Poloniæ, aut intra limites Cracnviæ deinceps eleemosynas colligerent.

Conv. Spinazzolæ.

Conv. Atellæ.

XIII. Adjudicatus est Conventus Spinazzolæ in regno Neapolitano, paulo antea fabricatus, Provinciæ Apuliæ, concessa insuper facultate Francisco de Rocchetta Vicario ejusdem Provinciæ, ut transferret Conventum Atellæ ad alteram partem Civitatis, ubi erat Ecclesia sanctæ Mariæ de Angelis, quorumdam Eremitarum Tertii Ordinis; prohibita tamen cura Hospitalis sanctæ Catarinæ in Castro sancti Petri, quam in se susceperunt Fratres, jubente rege Ferdinando. Eodem etiam instigante, & obnixe rogantibus Alfonso, Duce Calabriæ, & Pascale Regis administro, promiserunt Patres Civibus Liparitanis Fratres Provinciæ Calabriæ accepturos Conventum Liparis; sed cum paulo post rescirverunt, quam offerebant domum, Patrum esse Conventualium, Petrus Vicarius scripsit Regi, Alfonso filio & Pascali, se nolle dictos Patres offendere, nec stabilitam pacem perturbare. Decretum est, ut Commissarii Apostolici vices subeat post electionem capitularem, non ille, qui Vicarii functus est eatenus officio, uti disponunt bullæ Eugenii IV. & Pii II. sed ille, qui noviter eligitur, impetrata tamen facultate Pontificia. Dum enim Ministri Generalis longius absen-

Quis post electionem capitularem debeat vices Commissarii Apostolici subire?

absentis eapectatur confirmatio, aliquando bini aut terni menses elabuntur, quo tempore oportebat Vicarium electum a regimine cessare. Visum est itaque commodius, ut novus Præsul hoc Commissarii Apostolici nomen & potestatem, donec advenerit confirmatio, sustineat.

XIV. Missi a Senatu Veneto, qui apud Patres Capitulares agerent, ne amplius commiscerentur Ragusini cum Dalmatinis, quorum separationem eos fecisse diximus anno præcedenti. Adfuerunt vicissim ea Ragusinis alii, qui separationem probabant, sed omnimodam volebant: adeoque a Dalmatinis & Venetis dividi cupiebant, ut utriusque nationis Cœnobia in distinctas abirent Provincias. Istud postremum non placuit Patribus: ne vero rixæ aut dissentiones foverentur, sub duobus Commissariis supranominatis, Gaspare Longino Dalmatarum & Silvestro Ragusinorum jussi sunt permanere. Regimen autem & provisiones officiorum pro hoc triennio commissa sunt Vicario Generali, qui, assumptis in consilium quatuor Patribus Dalmantinis, Guardianos instituit ea ipsa gente per loca Dalmatiæ & Albaniæ, totidemque adhibitis consiliariis ex altera natione, ubique per Reipublicæ dominium Ragusinos præfecit.

Num.18. Approbatur divisio Dalmatarum & Ragusinorum.

XV. Relatis in capitulo multis miraculis a Joanne Capistranensi patratis, scriptum est Gabrieli Veronensi, Episcopo Albensi in Transilvania, mox Agriensi, & demum S. R. E. Cardinali, olim ejusdem Capistrani socio, ut mirabilia illius opera colligeret, & cum Rege ac Principibus Hungariæ, de viro optimo, Ecclesiæ utilissimo Ministro, per Pontificem inter cœlites connumerando, serio tractaret. Suam operam Albensis adhibuit, sed furor bellorum, & Pontificis in Bonaventuræ canonizationem propensio opus istud retardavit.

Desideratur Capistrani canonizatio.

XVI. Toto Comitiorum tempore Rea Ferdinandus abunde omnia ministravit, terque quaterque Patres sua dignatus præsentia, familiarem valde se eahibuit, & gratias egit, quod urbem illam gravi pioque tantorum virorum consessu honoraverint, in ea natum universæ familiæ delegerint Primicerium, & demum pro sua suorumque salute multis propitiati sint suffragiis. Æternum se horum memorem fore promisit, rogavitque ut tamquam Religionis filius deinceps ab omnibus haberetur. Convenerant ferme octingenti Fratres, quorum plurimos paupertatis zelus stimulabat, sed qui condiebat cocus, inter ollas superbiens, & in humili ministerio vanæ gloriæ auram captans, supra modum in ferculorum numero & qualitate eacedebat. Acriter reprehenso, nec a sua vanitate desistenti, Jacobus a Marchia eo, quo fervebat vitæ Regularis ardore, maledixit, pauloque post e Sodalitio recedens, quod vates prædixit, misere periit.

Rex Ferdinandus in his Comitiis munificus.

Cocus paupertatis metas transiliés graviter corripitur.

XVII. Dum Capitulum celebraretur, frater Antonius e Castro sancti Joannis, in Provincia Tusciæ, ad majorem perfectionem aspirans, statuit in locis pauperculis secundum Regulæ puritatem, & primævum Ordinis spiritum, absque privilegiorum munimine, aut declarationum patrocinio, nudæ formulæ a sancto Francisco præscriptæ inhærere. Sui consilii participes clanculum aliquns effecit, qui alios in sua vota traaerunt. Relictis ultra triginta ad vitam istam subeundam paratis, assumptisque sociis quinque, noctu successit in montem Argentarium. Inde post aliquot dies, adhibito itineris comite quodam Eremita, Romam omnes abierunt. Fuit qui aditum ad Comitem Hieronymum Ruvereum, Pontificis Nepotem, aperiret, ejusque imploraret patrocinium. Non defuturum promittens Comes, pro voto illorum diploma impetravit Pontificium, misitque ad Serram Comitis in Piceno, sibi subjectam, ut juxta facultatem sibi concessam domum ædi-

Marian. citat. *Marc.citat.c.62.* Anton. e Castro S. Joannis novam meditatur Cógregationem.

ædificarent. Interim a Pro-Vicario Tusciæ per litteras monitus, qui Commissarii Curiæ vices agebat, patefacto negotio Patribus e capitulo redeuntibus, vires omnes exeruit, ut conatus illorum dissiparentur. Cum Hieronymo potentissimo fautore agendum erat, cujus auribus talia instillavit Vice-commissarius, ut manum penitus Hieronymus retraxerit. Ita destitutos misellos, dum quo pergerent, non haberent, domum redire oportuit, & Vicarii correctioni semet subjicere. Erat ille Petrus Paulus Senensis, cognomento Barbarossa, qui Capriolæ exceptos, carcere, compede, fame & siti per aliquot menses maceravit. Qui rei exitum feliciorem præstolabantur, ut in paria vota transirent, Vicario patefacti, leviores pœnas subierunt. Aliquot ex his sanctissime obierunt. De Antonio agemus inferius.

Sed dissipatur.

An.1482.

XVIII. Obiit hoc anno frater Griso Belga, magnus Theologus, Doctor Parisiensis; Anno ætatis vigesimo secundo cathedram magistralem assecutus, annis septem sacram legit Theologiam. Assisium & Romam profectus, votum concepit vitæ strictioris. Ad Observantes itaque transiens, in summa humilitate vixit, latere summopere inter Italos desiderans. Sed cum Mantuæ aliquando cuidam interfuisset disputationi, vimque inferri veritati conspexisset, prosiliens in medium, quid sentiendum esset, luculenter ostendit. Inde cognitus quantus qualisque esset, deinceps majorem venerationem est assecutus. Hierosolymas abiens, multasque misere cæcutire videns nationes Orientales, ut eas ad Christianæ veritatis lucem facilius attrhaere posset, septem annis Græcis, Chaldaicis & Arabicis litteris diligenter operam navavit. His sufficienter instructus, palam aliquando, secreto frequentius plurimos edocebat, multisque ad fidei normam efformatis disciplinis, ipse proficisci statuit ad excolendam & plenius instruendam propinquam gentem Maronitam. Ita illa nuncupata non a Marone hæretico, ut perperam Prateolus & alii suspicati sunt, sed a sancto Marone, sub cujus appellatione insigne est in Syria Monasterium, cujus Archimandrita primo loco subscripsit actis in quadam Synodo Tyri, sub annum Christi DXVIII. celebrata. Etsi vero aliquando varios Eutychetis, Dioscori & Monothelitarum errores sint secuti Maronitæ, tamen ab Eymerico Antiocheno Patriarcha plene instructi, ad communionem Romanæ Ecclesiæ redierunt, eorumque caput sub Innocentio III. interfuit Concilio magno Lateranensi. Ab illo tempore sat integram fidem retinuerunt, etsi in ritualibus, & Sacramentariis aliqui abusus irrepserint, & ex commixtione cum finitimis gentibus infectis, pauci quandoque errores aliquibus adhæserint. Præterquam enim quod totum Montis Lybani ambitum septingentorum millium passuum occupent, per Patriarchatum Antiochenum, Cypri insulam, Civitates Damasci & Aleppi dispersi, suo Patriarchæ in Monasterio Montis Lybani residenti, Christiane & reverenter obediunt, in officiis Divinis Chaldea, in reliquis lingua utentes Arabica.

Marian.cit.c.24. Marc. cit. l. 3.c. 36. Surian. de reb. Hierosol. fol.41. Moritur Fr. Griso Belga Vir doctus.

Orientalium nationum instructor.

Maronitarum præsertim.

Quales illi? *Vide Baron. an. 518. tom. 7.*

XIX. Ad illos itaque anno MCCCCL. profectus Griso, socio Francisco Barcinonensi, qui varias linguas, præsertim Orientales, ex longissimo illarum partium incolatu callebat, multa egregie ibi præstitit, errores ablegavit, ritus composuit, Ecclesias instauravit, novam faciem rebus obduxit. Tantæ reformationi rerumque innovationi durius obsistens, qui Principatum gentis obtinebat, tamdem die Assumptionis gloriosæ Virginis Mariæ facile assensit, motus ignito Grisonis sermone, insignique portento, quo solem jam ad occasum tendentem, a toto auditorum consessu conspici fecit in Oriente, radiis ingredientibus per fenestram, quæ in capite Ecclesiæ prominebat ad Orientem, qui paulo ante collucebant in fenestra, quæ in

Fr. Francisc. Barcinonen. Grisonis socius.

Griso retrogradi solis portento Maronitas commovet.

in templi fronte vergebat ad Occidentem. Hujus rei memoriam perpetuo agunt Maronitæ in solemniis prædictæ festivitatis.

XX. Magnam subesse novi difficultatem circa repedationem aut regressum solis, quam alias accurate expenderunt viri doctissimi circa solstitium seu stationem solis, a Josue præceptam & impetratam, ac circa regressum solaris umbræ per decem linearum gradus in horologio Achaz, in signum restitutæ salutis Regi Ezechiæ. Sunt enim qui dicant tam in illis sacræ Scripturæ portentis, quam in aliis, quæ vel ab Ethnicis vel a Christianis scriptoribus de statione aut recursu solis & lunæ referuntur, non ita intelligenda esse, ut ipsamet astra, speciosissima mundi luminaria, in cursu suo aliquando retardentur, aut violenter retrogredi vel reverti ab intelligentia movente cogantur; sed ita institutum suum cursum solem semper tenuisse, ut tamen Meteorologicis impressionibus umbra sive lux mutari aut circumferri potuerit. Et in hoc nostro casu quid prohibet quin Angelus, sive ille, cujus ordinatione regitur & perseverat dies, nubium in inferiore loco existentium densitate ad Occidentem radios impedire, aliorumque excelsiorum ad Orientem oppositione eosdem reflectere, aut splendorem repercutere, perque Orientis fenestram posset immittere, lucentemque globum in conglomerata nube, solis instar, objicere? Plurimi hujusmodi Divinæ potentiæ suppetunt modi, quibus valeat ad salutem animarum, gentiumque conversionem, sive ad servorum suorum solatium aut subsidium, diei lucem protrahere vel abbreviare, umbras immittere vel retroagere, solis simulacrum, vero contecto sidere, ubique efformare. Ita tamen hæc ego aliis per sanctos viros patratis miraculis temperanda & accommodanda putem, ut tamen ex ipso sacri contextus sermone, illam Josue stationem, & Ezechiæ retrogradationem, veras & reales solis orbisque dixerim immutationes. Placuit hæc isthic adnotare, ad mitigandam quorumdam severitatem, qui nihil horum ad fidem admittunt, asserentes hujusmodi portentis, quæ aliquoties in Sanctorum actis leguntur, omnem inverti naturæ ordinem, & ex syderum cœlorumque quiete, omnia in sublunari mundo necessario quietura, atque ex irregulari motu, rerum omnium turbationem secuturam.

Quid de hujusmodi solis regressu sentiendū? Josue 10. 4. Reg. 20. Vide Burgen. Ariam Mont. Vatablum in 4. Reg. c. 20. Serarium in Josue c. 10. q. 25.

XXI. Mansit autem Grifo inter Maronitas annis viginti quinque, universæ genti gratissimus, in rebus sacris eos diligenter exercens, quibus fidei mysteria quotidianis sermonibus explanabat, eorumque causas apud Latinos fideliter peragebat. Bis Romam venit eorum negotia apud Calixtum III. promoturus, a quo consecratus Episcopus, & gentis designatus est Patriarcha. Aliquot ille in vastissima Provincia creavit suffraganeos, plurimosque ordinavit presbyteros. Duos bonæ indolis adolescentes ad Ordinem recepit, Joannem & Gabrielem, quos, emissa professione, Venetias & in Urbem destinavit, ut linguam Latinam bonasque artes edíscerent. Uterque postea factus est Episcopus, multumque in sua gente profecit. Porro Grifo vir optimus, magnæ caritatis, ingentisque zeli animarum, cum omnia bene se habere inter Maronitas perspiceret, aliorum sitiens salutem, etsi grandævus & dignitate conspicuus, in Persiam transire decrevit. Gravi tamen infirmitate in mari correptum, Cyprum applicare oportuit, ubi hoc anno, in Conventu sancti Francisci Famagustæ pie decessit. Multa scripsit, & in linguam transtulit Syriacam ad instructionem Maronitarum.

Grifo Gentis Maronitæ Patriarcha.

Duo ejus discipuli creati Episcopi.

XXII. Socius Franciscus Barcinonensis in Italiam statim navigavit, multisque in commendationem gentis Maronitæ relatis Sixto Pontifici, eum

excitavit ut pro Grifone defuncto alium mitteret ejusdem Instituti, qui facilem & incultam gentem amplius confirmaret, in rebusque necessariis solerter pro eis apud Sedem Apostolicam interpellaret. Statim ille misit Ludovicum de Ripperio cum piis sacrisque donariis, crucis argenteæ, mitræ phrygiatæ, baculi pastoralis, cum holosericis paramentis, variisque libris lingua Chaldæa exaratis. At cum Ludovicus Venetiis diu ægrotaret, curam Catholicæ gentis penitus committendam Vicario Generali Observantum Sixtus decrevit; jussitque ut statim ad eos virum idoneum, nomine Sedis Apostolicæ mitteret: misit autem Alexandrum de Ariostis, Provinciæ Bononiæ cum duobus sociis, & sub initium anni sequentis eidem Vicario futurisque successoribus auctoritatem concessit mittendi ad Maronitas virum religiosum, qui tamquam Nuncius, & Sedis Apostolicæ Commissarius, universæ nationi præesset. Do missionis & auctoritatis instrumenta.

Ludovic. de Ripperio mittitur ad Maronitas.

Gentis cura committitur Vicario Generali.

Hic mittit Alexandrum de Ariostis.

Dilecto filio Vicario Generali Ordinis Minorum de Observantia, quoad Fratres totius familiæ Cismontanæ &c.

Ex regist. Ord.

XXIII. *Dilecte fili, salutem &c. Mittendi unum ad Montem Lybanum in Syria, qui nostro, ac hujus sanctæ Apostolicæ Sedis nomine, Christianos Maronitas illac existentes visitet, ac si opus erit, in fide nostra Catholica instruat, delegimus præcipue Ordinem vestrum beati Francisci de Observantia, de quo mittendum illuc sumamus. Quare, cum arbitremur te de Confratribus tuis optimam cognitionem habere, ut melior de primo mittendo electio fiat, per præsentes tibi committimus & mandamus, ut Deum præ oculis habens, unum de prædicti Ordinis vestri beati Francisci tibi subditis, religiosum eligat, quem ad hoc magis idoneum & aptiorem esse duxeris, & quem noveris probum religiosum, bonæ famæ, & doctum esse, ad illos Christianos instruendos, eique unum aut duos socios, viros bonos, & Deum timentes adjungas, qui ipsum comitentur & juvent. Maxime cum dilectus filius Ludovicus de Ripperio, cui hanc commissionem dedimus, propter infirmitatem, qua Venetiis detinetur, iter suum prosequi non possit. Datum Romæ apud sanctum Petrum, die* v. *Octobris* MCCCCLXXV. *Pontificatus nostri anno* v.

Ad perpetuam rei memoriam.

Ibidem.

Committitur Vicario Generali potestas instituendi Nuncium & Commissariū sedis Apost. inter Maronitas.

XXIV. *Suscepti cura regiminis cor nostrum continua pulsat instantia, ut sollicitudinis debitum, ad quod universis Christifidelibus Apostolicæ servitutis necessitas nos obligat, eorum singulis, prout nobis ex alto conceditur, in his potissime, quæ animarum eorum salutem concernunt, exsolvamus. Cupientes igitur, ut Christifidelibus in partibus infidelium Ultramarinis, & præsertim Patriarchatus Antiocheni nunc & pro tempore commorantibus, Maronitis nuncupatis, qui propter partium illarum a Romana Curia distantiam, facile ad Sedem Apostolicam in eorum opportunitatibus recursum habere non possunt, non desint, quæ ad salutem animarum eorumdem necessaria fore noscuntur, auctoritate Apostolica, præsentium tenore statuimus & ordinamus, quod dilectus filius Petrus de Neapoli modernus, & qui pro tempore existit Vicarius Generalis Cismontanus Ordinis Fratrum Minorum Observantiæ Regularis, perpetuis futuris temporibus possit & debeat auctoritate prædicta deputare unum dicti Ordinis professorem, litterarum scientia præditum, vitæ munditia & morum honestate decorum, in spiritua-*

taalibus circumspectum, in ejusdem Sedis Nuncium & Commissarium apud Maronitas eosdem, & illum sic pro tempore deputatum, ab ejusdem Nuncii & Commissarii officio pro solo ipsius Vicarii nutu amovere, & loco ejus alium subrogare, qaoties eidem Vicario videbitur opportunum. Nuncius vero & Commissarius ipse sic deputatus, darante ejus deputatione hujusmodi, dictæ Sedis Nuncius & Commissarius existat, perinde ac si per Sedem ipsam immediate deputatus ac nominatus foret, cui per se vel alium seu alios idoneos, quibuscumque Christifidelibus partium Maronitarum dumtaxat, eorum confessionibus diligenter auditis, in singulis sibi vel Sedi Apostolicæ reservatis casibus, necnon a quarumcumque excommunicationum & suspensionum sententiis, censuris & pœnis Ecclesiasticis, etiamsi eorum absolutio esset dictæ Sedi ex quavis causa reservata, toties, quoties opus fuerit, de absolutionis beneficio in forma Ecclesiæ consueta providendi, ac interdicta, quavis Apostolica auctoritate, ex quavis causa pro tempore posita, tollendi & amovendi; visitationis liminum Apostolorum Petri & Pauli, alia quæcumqae vota, per eos pro tempore emissa, castitatis & ingressus Religionis votis dumtaxat exceptis, in alia pietatis opera, prout secundum Deum videbitur, commutandi: Necnon super quavis irregularitate, per eos ex quavis causa, præterquam bigamiæ & homicidii voluntarii, contracta, quoad Ordines sacros, & in Altaris ministerio, & ad beneficia quæcumque Ecclesiastica inhabiles, necnon cum his, qui invicem quarto simplici, aut tertio ex una, & quarto ex altero lateribus consanguinitatis vel affinitatis gradibus invicem forent conjuncti, ut matrimonium inter se contrahere, & in illo, postquam contractum fuerit, remanere, vel si jam invicem matrimonium scienter contraxissent, illis penitus ab excessu, censuris & pœnis propterea per eos incursis, absolutis in forma Ecclesiæ consueta, & ab invicem ad tempus, de qao sibi videbitur, separatis, ut de novo matrimonialiter copulari libere & licite valeant, susceptam & suscipiendam hujusmodi prolem legitimam nunciando, dispensandi, Apostolica auctoritate facultatem concedimus per præsentes: districtius inhibentes eidem in virtute sanctæ obedientiæ, ne prætextu hujus sibi concessæ facultatis, in dicti Ordinis professores aut domos aliquam superioritatem exercere, aut illis aliquid mandare præsumat, nisi super hoc ab eodem Generali Vicario sibi fuerit concessa potestas, & auctoritas attributa, cujus metas studeat semper observare. Non obstantibus constitutionibus, ordinationibus Apostolicis ceterisque contrariis quibuscumque. Et insuper, ne Christifideles, qui anno Jubilæi proximo decurso, eorumdem Apostolorum Basilicas ac Lateran. & sanctæ Mariæ Majoris de Urbe Ecclesias pro consequenda indulgentia ejusdem anni visitare nequiverint vel non curaverint, effectu careant indulgentiæ memoratæ, volumus & eisdem fidelibus partium illarum, qui Ecclesias per ipsum Nuncium & Commissarium depusandas in partibus illis, diebus & temporibus per eum ordinandis, per annum a data præsentium computandum, devote visitaverint, præfata auctoritate concedimus, ut exinde vere pœnitentes & confessi, eamdem plenariam indulgentiam, & peccatorum remissionem, ac cum Altissimo, cujus vices, quamquam immeriti, gerimus, reconciliationem consequantur, quam consecuti fuissent, si proximo decurso anno prædicto Jubilæi, Apostolorum Petri & Pauli basilicas ac Lateranen. & sanctæ Mariæ Majoris de Urbe Ecclesias prædictas, statutis per Sedem Apostolicam diebus, juxta litteras desuper confectas, personaliter visitassent. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostri statuti, ordinationis, inhibitionis, voluntatis & concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omni-

Prædicti Nuncii facultates.

potentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXV. *pridie Idus Februarii, Pontificatus nostri anno* IV.

Fortunatus a Perusio jubetur transferre Urbinum Cæciliam Coppoli. *An. 1500.*

XXV. Fortunatus a Perusio jussus prædicare Pistoriensibus, postea ei demandatur cura, religiosissimam & sanctitatis fama percelebrem Cæciliam Coppoli, suam concivem Perusinam, de qua diffusius sub mortis annum dicemus, e Monasterio sanctæ Luciæ Fulginatensi ad Urbinatensem, ut intenso Friderici Ducis desiderio satisfieret, opportune transferre. In tantæ Virginis commendationem, ipsas litteras Apostolicas exscribo..

Dilecto filio Fortunato de Perusio, Ordinis Minorum de Observantia &c.

Ex autographo.

Dilecte fili, salutem &c. Nuper ad instantiam dilecti filii, nobilis viri, Friderici Ducis Urbini cupientis, ut dilecta in Christo filia Cæcilia de Perusio, professa Monasterii sanctæ Luciæ de Fulgineo, Ordinis sanctæ Claræ, propter ejus sanctimoniam & probitatem, in Monasterio sanctæ Claræ de Urbino, pro illius bono regimine permaneat, mandavimus eidem Cæciliæ per breve nostrum, ut se cum duabus sociis eo conferret. Quod cum adhuc factum non esse intelligamus, profecto miramur. Itaque per præsentes tibi in virtute sanctæ Obedientiæ injungimus, ut statim Fulgineum proficiscaris, & ipsi Cæciliæ nostro nomine strictissime, prout expediens judicabis, mandes, atque etiam opportune provideas, ut se omnino cum dictis duabus sociis Urbinum conferat, in dicto Monasterio permansura, prout in eodem brevi continetur, quo possit piis & laudabilibus præfati Ducis in hac parte desideriis satisfieri: non obstantibus contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo &c. die VII. *Octobris* MCCCCLXXV. *Pontificatus nostri anno* V.

Bernard. Feltren. prædicat Tridenti. *Legen. MSS. Marian. cit. c. 43.*

XXVI. Bernardinus Feltrensis quadragesimales conciones hoc anno habuit ad populum Tridentinum, cui sæpe interdixit familiare nimis cum Hebræis commercium. Domos penetrabant, & Christianorum consiliis se ingerebant Tobias medicus Judæus, & Brunetta fœmina ejusdem gentis vaferrima. Ab his cavendum dum frequenter diceret Bernardinus, concitavit in se quorumdam invidiam, qui aliunde bonos, dempta fide, injuste ab eo traduci dicebant: *Hi vestri boni*, respondebat Ecclesiastes, *quantum vobis advehant mali nescitis, sed non præteribit Pascha Dominicum, antequam hi dignum suæ bonitatis præbeant argumentum*. Advenit dies Martis hebdomadæ sanctæ, XII. Kal. Aprilis, cum jam Christiani se præpararent ad celebranda mysteria Dominicæ Passionis, & ecce consilium inierunt Hebræorum præcipui, de immolando Christiano infante, & sanguine ejus inter azymorum vesanos ritus epotando. Præparandæ victimæ cura commissa prædicto Tobiæ, qui puerulum speciosum, annis duobus, mensibus quinque incompletis natum, Simonem nomine, præ genitoris foribus sedentem, furtim abduxit. Sub mediam noctem rabidi canes innocentissimam creaturam circumdantes, miris tormentis per horam integram cruciarunt, alterno ordine forfice unoquoque sibi frustulum carnis e viventis corpusculo exscindente, & sacrum sanguinem colligente, deinde in crucis modum exaltatum, duris acubus, densisque ictibus infoderunt. Quærenti ubique filium genitrice, pueri inclamabant ab Hebræis occisum, quorum voces Bernardinus dicebat cœlestes, nec alibi quam inter caprones agnellum esse quærendum. Male hoc habebat multos Hebræorum fautores, sed intrepide Bernardinus dicebat, Christi occisores Christi passionis schemata in puerili cor-

Jubet caveri ab Hebræorum consortio.

Infandum Hebræorum scelus.

corpore repræsentasse. Id tamdem compertum, missusque a Sixto Pontifice Joannes Salam Brixiensis, juris scientia insigniter peritus, grave hic sumpsit de infanticidii supplicium; mox Simonis reliquiis sacri honores digne sunt decreti. Circumfertur rei totius series eleganter descripta a Joanne Matthia Tiberino. *Vide Bzov. hoc anno n. 11.*

XXVII. Hoc tempore florebat beatus Ludovicus a Barga, beati Herculani de Piegale discipulus, mira simplicitate & vitæ austeritate conspicuus, qui nihil aliud præter animarum salutem sitire videbatur. Per agros discurrens, rusticos distinguendis sulcis intentos, ad pœnitentiam, maxime tamen ad sacram peccatorum confessionem faciendam, obnixe hortabatur. Quod si illorum quispiam aliquando sibi confiteri voluisset, eum aratri stivæ innixus patientissime audiebat. Et si aliquis pudore perfusus, aliquod peccatum subticuisset, id beatus Pater per revelationem prænoscens, hujusmodi hominem miris cautelis ad manifestationem alliciebat. Infirmis, & maxime peste laborantibus, præstissimo aderat, quibus etiam omnia Sacramenta ministrans, sepulturæ beneficium, dum opus esset, propriis manibus exhibebat. Ita ut in quadam peste DCC. & ultra defunctorum corpora, socio tantum adjuvante, sepelierit. Quapropter & miraculis adhuc vivens claruit: Nam & puerum defunctum suis precibus ad vitam revocavit, &, deficiente cymba, rapidissimum fluvium, strato sub pedibus mantello, una cum socio felicissime trajecit. *Floret B. Ludov. a Barga. Marian. cit. Conz. in Prov. Tusc. Conv. 19. Quantus ei zelus animarum? Ejus miracula.*

XXVIII. Hoc anno in die Purificationis beatæ Virginis Mariæ, Cracoviæ decessit Michael Bal Ruthenus, nobilis viri Dapiferi Samocensis filius, a beato Joanne Capistrano ad Ordinem receptus, postquam legationes aliquas Casimiri Regis ad Principes vicinos obierat. Adhuc Diaconatus gradum non excesserat, cum in Boemiam Hussitis prædicaturus designatus, intrepide contra illorum errores prædicavit, multas proinde ab eis passus injurias & insidias. Ad Sacerdotium assumptus, ad Archiepiscopatum etiam Pragensem assumebatur, sed omne genus honorum constanter recusavit. Bis ad regimen Fratrum invitus electus, Vicariatum Provinciæ, ante completum secundum triennium, propter infirmitates deposuit. A Consodalibus tenere diligebatur propter placidum & indefessum studium omnibus placendi. Conventum Samboriensem, dum prima vice Vicarium ageret, ipse suscepit, rebusque omnibus instruxit. Annis exuberans bonis, pedum dolore multis annis gravatus, in doloribus & adversitatibus patientissimus, sancto fine quievit. *Moritur Michael Bal. Chron. MSS. Prov. Polon. Qualis vir?*

XXIX. Creati hoc anno Episcopi, Darensis in Hibernia, sub Archiep. Dublinensi Jacobus Wale, sacræ Theologiæ Magister, Nonis Aprilis. Assumptus est per obitum Davidis, antequam litteræ Apostolicæ super provisionem hujusmodi conficerentur, defuncti. Davidem autem immediate præcessit Galfridus. Ita refertur in diplomate Pontificio, a quo non parum discrepat cathalogus Episcoporum Darensium a Jacobo Wareo conscriptus. Vide ibidem Jacobi prædecessorem, & successorem Wale, qui non alius est a Jacobo, ita cognominato. Anno MCCCCLXXVIII. XVII. Kalendas Junii, invenio in regesto concessam ei facultatem admittendi simul duo beneficia propter tenues reditus Episcopatus. Ab Agrien. in Hungaria, sub Archiepiscopo Strigoniensi, translatus est ab Alben. Transilvaniæ, frater Gabriel Veronensis, Regi Matthiæ carissimus, postea S. R. E. Cardinalis, per translationem Joannis ad Strigoniensem, VIII. Kalendas Maii. Creatus est Episcopus Folien. in partibus infidelium Ægidius de Portu Lusitanus, in Theologia Baccalaureus, per obitum Stephani, V. Kalendas Junii. Anno se- *Fr. Jacob. Episc. Daren. Frater Gabriel Agrien. Fr. Ægid. Folien.*

sequenti, v. Kalendas Junii data est ei annua pensio ducentorum ducatorum auri super fructibus mensæ Episcpalis Portugallensis, & facultas habitandi in Conventu sancti Francisci ejusdem urbis, in qua natus est, ibique & per universam diœcesim Pontificalia exercendi. Guadixen. in Provincia Bætica in Hispania, sub Archiepiscopo Granatensi, Sarracenis tunc subjecto, frater Petrus, III. Nonas Junii. Aduren. in Gallia, sub Archiepiscopo Auscensi frater Petrus de Fuxo, vir Princeps, per obitum Tristandi, pridie Kalendas Augusti. Ab hoc Episcopatu translatus est ad Venatensem, deinde creatus Cardinalis, uti anno sequenti narrabimus, ubi quædam diligentius examinabimus. Florebat hoc tempore doctrina, & apud Principes auctoritate frater Antonius de Saponaria, Ferdinandi Regis Siciliæ consiliarius.

Fr. Petr. Guadixen.

Fr. Petr. Aduren.

Fr. Anton. de Saponaria.

XXX. Ad Cœnobia hoc anno erecta digrediendum. Bononiæ diximus alias concessam Fratribus Observantibus Conventus sancti Pauli, longe ab urbe distantis, domum intra Civitatem, ut infirmos curarent, adjecto tantum Oratorio sub invocatione sancti Hieronymi, sine campana. Hoc anno commodiorem & ampliorem domum alteram sub titulo Annunciationis Virginis Mariæ, prope & extra muros urbis ad LX. P. a porta S. Mammæ, ubi præerat Ecclesia sancti Basilii, & Prioratus Monachorum ejusdem sancti Legislatoris, vel ut aliis placet, Fratrum Armenorum, Ordinis sancti Augustini, acceperunt, emptis etiam ædibus Bardorum nobilium Florentinorum. Opus plus ceteris promoverunt Bentivolia, Felcinia, atque Mangiolia illustres familiæ: *Promptum & benevolum*. v. Kalendas Julii. Jacet ad latus dextrum summi Altaris frater Aloysius Puteus Burgonovanus, olim Generalis Minister, de quo alias opportunius agemus, & in quodam templi sacello, beata Apollonia Tertii Ordinis Soror, miraculis illustris, uti hæc adjecta carmina testantur.

Tom. 11. anno 1447. n.66.
Conv. Annunciationis Bononiæ.
Lib. 71. fol.189.
Gonz. in Prov. Bonon. Conv.17.
Sigon. de Episc. Bonon. hoc anno.

Fr. Aloysius Puteus.
An.1580.
B. Apollonia.

Condita capsa est hac soror Apollonia digne,
Quam, quæ jam fecit, firmant miracula sanctam.
Nupta prius civi, sed post vidua ipsa remansit:
Francisci tandem sese veste induit almi.

XXXI. Guillelmus de sancto Severino Comes, & ejus genitrix Comitissa Caputanæ impetrarunt hoc anno VII. Junii facultatem transferendi Monasterium quoddam Monialium Cisterciensium situm extra mœnia oppidi Rochæ gloriosæ, Principatus Salerni, diœcesis Policastren. ad interiora oppidi, in eoque loco Cœnobium ædificandi Fratrum Observantum. An ita fecerint, non mihi plane compertum.

Conv. Rochæ gloriosæ.
Lib.77. fol.57.

XXXII. Hoc anno communibus facultatibus inchoatum Conventum Spinæ aureæ, vulgo *Spinnazola*, oppidi in Apulia non ignobilis, diœcesis Venusinæ, asserit Gonzaga. Quæ de illo decreta diximus in Comitiis Generalibus, indicant aliquanto anteriorem. In Provincia Basilicatæ, prope Hostiliani oppidum, diœcesis Tricarici, Eligius Hostilianensium Princeps, & Alienensium Comes alium eisdem Fratribus sub invocatione sancti Antonii de Padua construxit. Prope Leontinum, Syracusanæ diœcesis urbem, cives communi ære circa hunc annum domum Observantibus sub titulo sanctæ Mariæ de Jesu posuerunt. Vicinæ paludes aerem crassum reddunt & insalubrem. In templo recens lepidumque istud legitur epitaphium.

Conv. Spinæ aureæ.
Idem in Prov. S. Nicol. Con.25.
Supra hoc ann. n. 13.
Conv. Hostiliani.
Idem in Provin. Basilic. Conv.11.
Conv. Leontiol.
Idem in Prov. Sicil. Conv.24.

Mor-

Mortis Victori Christo, Matrique ejus Mariæ. Viator mane, mane, non longa erit mora: lege me, & tace; somnum ne rumpas, quiescit hic herois illa Leonora Branciforsia, Aragoniæ familiæ, sexusque decus; surget mox ea cum beatis; tu hic merenti da violas: dic vale, atque abi fæliciter. Vixit ann. 22. Obiit 1578.

XXXIII. Floruerunt hic pii viri, Vincentius Leontinus Laicus, anno MDCXIV. & Josephus Meli item Leontinus, qui Procuratorem Generalem sui Ordinis egit in Curia Romana, sub Bonaventura a Calatagirone Ministro Generali. *Fr. Vincentius Leontinus. Fr. Josephus Meli.*

XXXIV. Falco de Agante Regius Eques, & Dominus de Saltu, Carpentoractensis diœcesis hoc anno, annuente Sixto, commodum Fratrum Eremitorium cum Ecclesia, sub titulo sanctæ Mariæ de Gratia, ædificavit in valle quadam nemorosa prope Pertusum, super flumen Vesium in Territorio oppidi Turris Aquarum, diœcesis Aquensis. Irruente in Galliam illa colluvie hæreticorum, etiam hic locus sua passus est incommoda, dum Pertusum, Ductore Des Adrets obsiderent: partem enim combusserunt, & Fratres male affecerunt, sed non sine Divina ultione; fecit enim Dominus judicium injuriam patientibus. *Conv. Turris Aquarum. Idem in Prov. S. Ludov. Conv. 25.*

XXXV. Carolus Audax, & Margarita Burgundiæ Duces, considerantes domum de Dubrez, Morinen. diœcesis a Philippo Bono, Caroli patre, Observantibus constructam, & multa suppellectile decenter instructam, incolis satis incommodam fuisse, statuerunt aliam in loco commodo & idoneo ad oppidum Monsteroli, Ambianensis diœcesis, per tres leucas distanti construere, relictis aliquot Fratribus in priori Conventu, qui veluti Eremitorium incolerent. Annuit Sixtus VII. Idus Martii. *Conv. Monsteroli. Lib. 66. bullar. fol. 261.*

XXXVI. Fratres Custodiæ Livoniæ cum plurimum proficerent circa reductionem illius gentis ab idololatria, & insano arborum cultu, & sub Pio II. & Paulo II. aliquot ibi Cœnobia ædificarent, a Ruthenis & Prutenis desidarati, impetrarunt hoc anno a Pontifice licentiam duos Conventus in Russia & totidem in Prussia ædificandi, eaque Provinciæ Saxoniæ aggregandi: *Uberes fructus*. XII. Kalendas Julii. *Conv. Russiæ & Prussiæ. Lib. 77. fol. 121.*

XXXVII. Nissenses cives in Bœmia hoc anno Conventum Observantibus sub titulo sanctæ Crucis publicis facultatibus erexerunt. Ab hæreticis postea destructi vix ruinæ perseverant. Duo hic celebrata Comitia Provincialia, in quorum primo Paulus a Moravia, anno MCCCCLXXXVIII. in secundo Paulinus Lembergetius, anno MCCCCXCI. fuerunt ad Vicariatum assumpti. *Conv. Nissæ. Gonz. in Provin. Boem. Conv. 15.*

XXXVIII. Prædictus Paulus Moravus votis satisfacturus Gloesiensium oppidanorum, hoc etiam anno apud eos ædificari curavit Cœnobium sub Invocatione sancti Georgii, ubi statim Fratres quindecim collocavit, qui gentem illam tum verbo tum exemplo docerent. Sanguinariis tamdem hæreticis cessit, Fratribus pulsis, aris eversis. *Conv. Gloesiæ. Indid. Conv. 20.*

XXXIX. Apud alterum prædicti Regni oppidum Novæ domus, hoc item tempore domus tertia sub titulo sanctæ Catarinæ fabricata est, quam pii oppidani semper indemnem servarunt ab hæreticorum incursantium injuriis. *Conv. Novæ domus. Indid. Conv. 22.*

XL. Bartholomæus de Collionibus, Dominus terræ de Martinengo, diœcesis Bergomensis, Monasterium ædificaverat Clarissarum in situ & dominibus spectantibus ad Monasterium de Galgari, extra muros Bergomenses, pro quibus alia eis bona concessit, ut superius narravimus. Structuræ & permu- *Monast. Bergomen. Lib. 72. fol. 276. Gonz. in Provin. Brixien. Monast. 4. Anno 1472. n. 102.*

mutationis confirmationem hoc anno a Sixto impetravit, XIII. Kalend. Junii. Crevit paulatim Monasterium nobilium sumptibus Monialium.

Monast. Vercellarum. Lib. 78. fol. 286. Gonz. in Provin. Mediol. Monast. 9.

XLI. Barbara Virgo Bergomensis (non Mediolanensis uti habet Gonzaga) cum in Monasterio sancti Bernardini Mediolanensi, ubi tirocinium agebat, perseverare non posset propter graves infirmitatas occultasque hostis insidias, Vercellas abiit; ubi aliquot Virgines congregavit, piis moribus instruxit, legere, suere, honeste pieque docuit conversari. Inde omnibus gratissima, demum in sua vota Jolantam Sabaudiæ Ducissam allexit, ut sibi suisque discipulis Monasterium sub Regula sanctæ Claræ & disciplina Patrum Observantum construeret. Operi inchoando hoc anno, IV. Idus Julii facultatem impetravit a Pontifice, qui Barbaram, *apud se*, inquit, *de Religionis zelo, vitæ munditia, honestate morum, spiritualium providentia, & temporalium circumspectione, aliisque donis multipliciter commendatam*, Abbatissam præfecit his, quæ sequuntur, a se nominatis in diplomate Virginibus, Augustinæ, Luciæ, Magdalenæ de Agatiis, Mariæ Bianchinæ, Franciscinæ de Ast, Margaritæ de Gripis, alias Meladiæ, Magdalenæ de Rabalis, Helenæ de Olmo, Juliæ de Palestro, Odinæ de Busto, Agnesinæ de Rodobio, Mariæ de Paganis. His Senatus Vercellensis sancti Jacobi Ecclesiam, cum quibusdam domibus contiguis concessit, quas Jolanta in Monasterii formam reduxit, non tamen ea, qua statuit amplitudine, anno MCCCCLXXVIII. morte præventa. Paulo post Barbara, ante & post mortem clara miraculis decessit, evocataque est ex præfato Monasterio sancti Bernardini soror Thaddæa, sub qua Collegium istud pietate & numero crevit mirabiliter, ita ut anguste nimis Sorores habitarent. Rogavit itaque Urbanus Bonivardus Episcopus Vercellensis, ut Pontifex Sixtus eis vellet concedere Ecclesiam & domum Canonicorum Præpositurae sancti Gratiani, olim Congregationis Lateranensis, paulo antea unitam mensæ Episcopali. Concessit anno MCCCCLXXX. VI. Maii, ea lege, ut quæ prius exercebatur ibidem cura parochialis, retineretur, & tria quotidie sacra celebrarenrur.

Vide Ferrer. de Episc. Vercellens. anno 1480.

Monast Agiense. Eodem lib. fol. 33.

XLII. Frequentes incursiones Turcarum in Cretensem insulam, multorum locorum intulerunt desolationem & solitudinem. Plurima etiam loca sacra tunc destructa, atque inter hæc Monasterium Clarissarum Agiense, quod magna ex parte dirutum, & Monialibus destitutum, hoc anno X. Kalend. Julii redactum est in perpetuum simplex beneficium.

Monast. Placentin. Gonz. in Provin. sancti Michaelis Monast. 4. Memm. MSS. prædict. Prov.

XLIII. Sebilla Lopez Carvajalia, Didaci Rodriquez Carvajalii filia, in urbe Placentina Hispana, paulo ante mortem, testamentum condidit, anno MCCCCLXVII. legavitque ædes paternas & sufficientes reditus condendo Monasterio Clarissarum, scripsitque Executorem Baccalaureum Alphonsum Ruiz de Camargo. Hic itaque isto anno Monasterium, habita Sixti licentia, inchoavit non tam suis, quam defunctæ uxoris expensis. Crescente numero Monialium, Ferdinandus & Isabella Reges Catholici adjunxerunt vicinas ædes Judæorum, paulo antea generali edicto ab Hispania pulsorum. Plurimæ hic vixerunt Virgines nobiles, & Religiosæ magna virtututum opinione. Patronatum Monasterii anno MDCVI. sibi vendicavit jure consortis Rodericus Calderonius, Vargas & Camargus, Comes Olivæ, Ocaniæ Commendatarius, militiæ sancti Jacobi Eques (quem magnis honorum & divitiarum incrementis cognovi, & vidi Philippi III. intimum Consiliarium, & demum publico supplicio infeliciter affectum) annuo censu Monialibus præscripto. Curavit duo nobilia construi sepulcra in sacello majori, hasque inscriptiones apponi. Hæc legitur ad latus Evangelii.

Joan-

Joannes de Vargas Caroli V. & Philippi II. Consiliarius in supremo Italiæ Consilio Regens, atque in Flandriæ Senatu Præses, jacet exigua in Urna magnus vir, hujus capellæ & Monasterii Patronus una cum Uxore Dom. Agnete de Camarga, Domina Villarum Olivæ & Placencuelæ.

Ad latus oppositum.

Requiescit hic Dominus Michael de Vargas, militiæ D. Jacobi Eques, Commendatarius de Castillexa de la Cuesta, Villarum Olivæ & Placencuelæ Dominus, Joannis & Agnetis, quorum corpora ex adverso jacent, proles, hujus capellæ & Monasterii patronus. Jacet simul Domina Elvira de Trejo Carvajal ejus uxor, quorum gener Dom. Rodericus Calderon, Eques militiæ D. Jacobi, Comes de la Oliva, Commendatarius de Ocaña, simul cum uxore D. Agnete de Vargas eorum filia, hoc sacellum instauravit, novosque reditus Monasterio constituit.

XLIV. Beatrix & Leonora Guttierez a Membrillia germanæ sorores hoc anno fundarunt Monasterium sanctæ Agnetis intra mœnia urbis Cordubensis, quadraginta Sororum capacissimum. Reditus dederunt varii benefactores, sed in his præcipui, Ferdinandus & Isabella Reges Catholici. Monast. sanctæ Agnetis Cordubense. *Gonz. in Provin. Granaten. Mon. 7.*

XLV. Delfi, quod Australis Hollandiæ & diœcesis Trajectensis pulchrum oppidum est, domus erat Sororum Tertii Ordinis, sub titulo sanctæ Mariæ de Nazareth, quæ dum sub prædicto Instituto religiose annis aliquot vixerunt, suasque vires probarunt absque votorum emissione, hoc anno petierunt a Pontifice, ut liceret eis vivere juxta primævam D. Claræ institutionem sub perpetua clausura ad instar Monialium Monasterii sancti Damiani prope Assisium, sub obedientia Fratrum Regularis Observantiæ. Exauditæ sunt hoc anno IV. Idus Aprilis. Monast. Delfi. *Lib. 68. fol. 169.*

XLVI. Occasione controversiæ, quæ versabatur inter fratrem Petrum Capriolum ejusque sequaces Brixienses, & inter Ministrum Mediolanensem ac Fratres illius Provinciæ, qui ægre ferebant jugum vitæ strictioris, aut Vicarii Observantum correctionem subterfugere cupiebant, ad Ministri vel Caprioli partes transibant. Recurrebant etiam alii ad Ministrum pro absolutione casuum reservatorum. Utrumque hoc anno Sixtus prohibuit: *Considerantes quod a felici*. die XXVI. Octobris. Bullam Concordiæ a Paulo II. emanatam circa Fratrum transitum ab Observantibus ad Conventuales, voluit observatam, injunxitque Juliano Cardinali Protectori, ut ejus observantiæ invigilaret: *Romanus Pontifex*. Kalend. Junii. Contentiones & lites Regularium cum parochis circa portionem canonicam, toties exortam, sopire volens, per gravissimam constitutionem præcepit, ne Regulares deinceps ad eam solvendam cogerentur. Etsi vero Fratres Regularis Observantiæ bullam hanc parochis, portionem sibi deberi contendentibus, objicerent, nihilominus graves sentiebant exactores: Hoc decreto voluit Sixtus compescendos: *Dudum ad removenda scandala*. die XXII. Januarii. Precante Ministro Generali dedit indulgentiam plenariam perpetuo valituram, omnibus visitantibus sacrum Montem Alvernæ in festo sacrorum Stigmatum, & Ecclesiam sancti Francisci de Assisio in festo translationis ejusdem sancti Patriarchæ, necnon Templum sancti Antonii de Padua in festo ejusdem. Ad instantiam fratris Cherubini de Spoleto celeberrimi conVaria conceduntur privilegia.

cionatoris, Pontifici gratissimi, dedit quinquaginta dies Indulgentiarum ter recitantibus salutationem Angelicam ad trinum campanæ pulsum sub Solis occasum.

XLVII. Ædificaverant in Ecclesia sancti Francisci Panormitana insigne sacellum, sub titulo sanctissimi Sacramenti, Petrus de Spello * Dominus locorum Alchami, Calatafuni, de Laca Farache, & Leonora de Monteaperto ejus conjux, concessitque Pontifex hoc anno III. Kalend. Maii, ut in dicto sacello exponeretur sanctissima Eucharistia in festo Corporis Christi, & per septem dies sequentes, fieretque singulis diebus processio per ambitum Ecclesiæ. Hoc anno liberat Fratres Conventus sanctæ Mariæ de Palatiolo, diœcesis Tusculanæ, ab obligatione recipiendi hospites aut valetudinarios Carthusianorum Monasterii sanctæ Crucis in Hierusalem, a quibus, ut diximus, Cœnobium acceperunt. Jubet tamen ut Dominicum Episcopum Brixiensium, Urbis Vicarium, quoties illuc secedere velit, admittant. Confirmavit donationem factam Fratribus Conventus Stocholinen. diœcesis Upsalen. cujusdam insulæ petrosæ, Ledernæ nuncupatæ. Concessit hospitali pauperum sancti Francisci Florentino, sito infra limites parochialis Ecclesiæ sancti Pauli, quod Fratres & Sorores Tertii Ordinis regebant, omnia privilegia & immunitates, quibus gaudebant domus Ordinis Minorum, & hospitale pauperum sanctæ Mariæ Novæ ejusdem Civitatis. Hospitale sancti Joannis urbis Trevirensis, & domus Sororum Tertii Ordinis ibidem pro infirmorum & pauperum ministerio constructa, translata sunt a regimine & jurisdictione Vicarii provinciæ Franciæ ad obedientiam Vicarii Coloniensis. Sorores domorum vallis Virginum, sanctæ Gertrudis ac sanctæ Catarinæ Amsterodamen. a viginti & ultra annis sub Regula & habitu Tertii Ordinis degentes, hoc anno VI. Nonas Maii impetrarunt facultatem transeundi ad Ordinem Canonicarum Regularium sancti Augustini. Abbatibus sancti Jacobi Leodien & sancti Adalberti Egmonden. diœcesis Trajecten. auctoritatem impertiit confirmandi concessiones & privilegia per Pium II. per aliquot Episcopos Leodienses, & per Honufrium Episcopum Tricaricen. Sedis Apostolicæ apud Belgas legatum, Sororibus domus vallis sanctæ Catarinæ oppidi Hasselen. diœcesis Leodien. aliisque pluribus domibus ejusdem Ordinis in diplomate expressis, concessa. *Circumspecta Apostolicæ Sedis*. VI. Kalend. Martii.

[Margin: * al. de Spetiali. — Conv. Palatioli. — Tom. 12. anno 1449. n. 45. — Conv. Stocholinen. — Hospitale sancti Francisci Florentinum. — Hospitale Treviren. — DomusHasselen.]

SUPPLEMENTUM P. ANTONII MELISSANI DE MACRO.

„ I. ANno Jubilæi ad annum vigesimum quintum retracto, ea occasione Romæ cum celebraretur magno populorum & Principum confluxu, Summus Pontifex plura fategit, ut pace Ecclesiæ parta, in Turcam arma Christianorum converterentur; ac interea e Vaticani Solio, confirmata Portiunculæ indulgentia, speciali expedito Brevi pro Terra sancta & Conventu Montis Sion: *Nuper pro parte &c.* XV. Kalend. Martii; beneficium fratri Mariano Borri: *Religionis zelus &c.* & alterum pro Ecclesia Clarissarum Barchinonensium prodiit: *Vitæ & morum &c.* VIII. Kalend. Martii; & frater Joannes *Lobet*, sive Lobetus, cujus memoria fit alibi, Leodicensis Episcopus creatus est: *Apostolatus officium &c.* III. Kalend. Martii, necnon facta facultate fundandi Cœnobium, *de la Forse* nuncupatum apud Petragorios: *Romanum Pontificem &c.* VI. Nonas Martii: Petragorii, vel Petragorici, ut Plinio, seu *Petrocorii* juxta Ptolomæum, vulgo *Perigeux*, est Civitas Episcopalis an-

[Margin: Joannes Lobet. Ex Vatic. — Ex Vatic.]

„ antiqua Galliæ Aquitaniæ, apud Illam fluvium in Duranium influentem, in planitie montibus cincta, in Civitatem & Oppida divisa, inter Lemovicos & Montem Albanum. *Topogr. Ferren.*

„ II. Die quarta Martii Nissense Cœnobium Fratres de Observantia habuere: cujus licet memoria fiat in Annalibus, præstat nihilominus ad ampliorem notitiam, rem magis explanare ipsius donationis instrumenti legitima copia tenoris, qui subsequitur.

Ad perpetuam rei memoriam,

„ *Nos Rodulphus Dei gratia Episcopus* Wratislaviensis, *Sanctæ Sedis Apostolicæ cum potestate Legati de latere Legatus missus, notum facimus universis, quod nos, qui ab incunte ætate ad Fratres Ordinis Minorum, sub Observantia Regulari Domino famulantes, & eorum loca singularem affectionem habuimus, & nunc tamquam inutilis Episcopus Wratislaviensis Protector eorum & Ordinis ipsius ab Apostolica Sede deputati sumus; attendentes nihilominus concessionem Reverendissimi in Christo Patris, & Domini nostri, Domini Marci, Patriarchæ Aquilegiensis, tituli sancti Marci, sanctæ Romanæ Ecclesiæ Presbyteri Cardinalis, tunc per regna Hungariæ, Boemiæ, ac per totam Germaniam Apostolicæ Sedis, & Sanctissimi Domini, Domini Sixti, Divina Providentia Papæ IV. de latere Legati, tunc in oppido nostro Nissensi, & Palatio Episcopali ejusdem Oppidi constituti, qua voluit & concessit, quod Fratres Ordinis sancti Francisci de Observantia, propter frequentiam transitus eorum per hoc oppidum Nissense, locum aliquem sive Capellam, in qua celebrarent, & ad quam hospitium aliquod, in quo susciperent Fratres hinc inde transeuntes, ædificari facere possent; prout hæc & alia in litteris suæ Paternitatis eis desuper datis plenius continetur; necnon preces & instantias Serenissimi Principis, & Domini, D. Matthiæ Hungariæ, Boemiæ &c. Regis, atque reverendissimi in Christo Patris, & Domini D. Gabrielis Episcopi Albensis, & similiter Apostolicæ Sedis cum plenitudine potestatis Legati de latere per prædicta Regna Legati, qui Ordinis eorumdem Fratrum de Observantia extitit, cupientium & summopere desiderantium, quod Fratres ipsi Conventum hic Nissæ habere possent: Nos quoque scientes eosdem Fratres ab Apostolica Sede indultum habere, quod loca in Civitatibus, Oppidis Silesiæ, quæ eis assignarentur, suscipere possint: & quia certi Prælati & Canonici Capitulares Ecclesiæ nostræ Wratislaviensis, inter quos Dominus Joannes Paschowitc, Plebanus Ecclesiæ Parochialis in Nissa unus extitit una nobiscum coram Serenissimo D. Matthia Hungariæ, Boemiæ &c. Rege, Domino nostro gratiosissimo, pro factis venerabilis D. Nicolai Merbothi constituti ad requisitionem, & seriosum desiderium suæ Majestatis una nobiscum in hujusmodi erectionem & introductionem Fratrum de Observantia ad Nissam, consenserunt: ideoque nos Rodulphus Episcopus & Legatus tam ordinaria, quam Legationis auctoritatibus, eisdem Fratribus Capellam sanctæ Crucis Suburbii dicti Oppidi nostri versus Wratislaviam cum appendiciis & ædificiis ad eamdem Capellam spectantibus, assignavimus; & hujusmodi Capellam cum appendiciis in Conventum ac Monasterium Ordinis ipsorum de Observantia ereximus, prout erigimus per præsentes: introducentes ex tunc Religiosos Fratres, fratrem Alexandrum* de Jawr, *Commissarium pro tunc provinciæ Boemiæ, fratrem Paulinum* de Lemberg *Guardianum loci* Wra-

Rodulphus expedit litteras pro Conventu Nissense.

„ *Wratislaviensis, fratrem Georgium de Wratislavia, fratrem Henricum Confessorem Reverendissimi in Christo Patris, & Domini D. Gabrielis Episcopi Albensis supradicti, fratrem Michaelem de Noremberga socium prædicti Reverendissimi Patris, fratrem Marcellinum Laicum de Wratislavia; ita ut inibi Fratres perpetuo habitare, Divina officia peragere, Altissimo famulari, & quot ibi Fratres nutriri possint, introducere possint: pro cujus inchoatione, & reali atque effectuali possessione, Nos die datæ præsentium introduximus, & solemniter intronizavimus prædictos Fratres cum solemni decantatione Cantici lætitiæ:* Te Deum laudamus; *quibus & suis Superioribus, & successoribus potestatem & facultatem dedimus, quod inibi Guardianum & Conventum ad instar aliorum Conventuum suorum construere & habere, omnibusque & singulis ipsius Ordinis & Observantiæ gratiis, concessionibus, privilegiis & libertatibus uti & gaudere: areas, hortos, & alia spatia circumquaque eamdem Capellam, in quibus ambitus, loca habitationum, & aliæ officinæ pro eorum necessitate seu commodo ædificari possint & valeant, sine tamen præjudicio Parochialis Ecclesiæ, quam præfati Fratres, juxta suæ professionis instituta venerari & honorare debent & tenentur; Rectori quoque & Capellano ejusdem Parochialis Ecclesiæ esse adminiculo pro Fidei incremento, & fructu animarum cumulando, quod affectuosius hortamur & desideramus: Nos autem Omnipotentis Dei misericordia, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus meritis & auctoritate confisi, omnibus & singulis Christifidelibus vere pœnitentibus, contritis pariter & confessis, qui pro ædificatione & consummatione, ac calicum, librorum & aliorum ornamentorum dictorum Capellæ & Conventus manus suas notabiliter porrexerint adjutrices, toties, quoties nostræ legationis, centum, ordinaria vero auctoritatibus, quadraginta dies indulgentiarum de injunctis eis pœnitentiis misericorditer in Domino relaxamus: hujusmodi indulgentiis usque ad consummationem dictorum Capellæ & Conventus valituris. In quorum omnium robur & testimonium, sigillum nostrum præsentibus est appensum. Dat Nissæ die* IV. *Martii, anno Domini* MCCCCLXXV.

„ III. Ex præfati instrumenti relatione Nissense Cœnobium sanctæ Crucis datum ab Episcopo Wratislaviense, a Fratribus de Observantia acceptum fuit die IV. Martii, anno MCCCCLXXV. Nunc ergo ad seriem Vaticanam regredimur: concesso beneficio fratri Simoni *de Witabio*: *Zelo Religionis &c.* XIII. Kalend. Aprilis, & ingressu Monasterii Conchæ Beatrici de Bobadilla: *Devotionis tuæ &c.* IX. Kalend. ejusdem: Proximo IV. Kalend. fratri Paulo de Moravia Vicario, & Fratribus provinciæ Boemiæ, Ordinis Minorum de Observantia, quamdam licentiam admittendi loca ibidem, & in Silesia, confirmavit, ut sequitur.

SIXTUS PAPA IV.

Dilectis filiis Paulo de Moravia Vicario & Fratribus provinciæ Boemiæ, Ordinis Minorum de Observantia &c.

„ *Humilibus supplicationibus vestris paterne in Domino annuentes, confidentesque, quod, assistente vobis Divina gratia, lucrum animarum facere, & multos ab erroribus verbo revocare poteritis & exemplo, facultatem & licentiam per dilectum filium M. tituli sancti Marci Presbyterum Cardinalem Patriarcham Aquilegiensem, cum in partibus istis Le-*

,, *Legati de latere officio fungeretur, super receptione decem locorum seu*
,, *terrenorum, pro illis construendis in provincia Boemiæ, & in portibus*
,, *Silesiæ vobis datam, tenore præsentium, auctoritate Apostolica, in omni-*
,, *bus & per omnia confirmamus, & quatenus opus sit, denuo hujusmodi li-*
,, *centiam ac facultatem damus, concedimus & impertimur.*
,, *Eadem quoque auctoritate decernimus, ut participando cum hæreticis*
,, *& excommunicatis, in Divinis præsertim, ubi illos non potestis commode*
,, *evitare, nullum conscientiæ onus subeatis, nullasque Ecclesiasticas incur-*
,, *ratis censuras, sententias quascumque, atque censuras in ipsos hæreticos*
,, *latas quoad dumtaxat suspendentes: constitutionibus & ordinationibus*
,, *Apostolicis, & aliis in contrarium facientibus non obstantibus quibuscum-*
,, *que. Dat. Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, IV. Kal.*
,, *Aprilis, Pontificatus nostri anno* IV. subscriptum *L. Grifus.*
,, IV. Relati Pontificii diplomatis transumptum in instrumento reco-
,, gnitionis & publicationis ejusdem, Illustrissimi Domini Willelmi Nico-
,, poliensis Episcopi, Archidiaconi Brunensis, Commendatarii Monasterii
,, in Villemoro perpetui, & Ecclesiæ Olomuciensis in Pontificalibus Vica-
,, rii Generalis, confecto, ut sequitur. *Nos Willelmus &c. Notum faci-*
,, *mus tenore præsentium, universis quibus expedit, quod Reverendi Pa-*
,, *tres frater Jacobus de Majori Glogavia, Vicarius Provinciæ Boemiæ,*
,, *Moraviæ & Silesiæ, & frater Paulus de Moravia Commissarius Fidei,*
,, *Ordinis Fratrum Minorum de Observantia, quoddam Breve sanctissimi*
,, *Domini nostri, Domini Sixti, Divina Providentia Papæ IV. sub annulo*
,, *Piscatoris, cum rubea cera sigillatum, sanum & integrum, non vitiatum*
,, *aut cancellatum, neque in aliqua sui parte suspectum, coram Notario &*
,, *Testibus infrascriptis, Brunæ Olomucensis diœcesis, in Æstuario domus*
,, *habitationis nostræ, nobis præsentarunt, & debita cum requisitione re-*
,, *quisierunt & petierunt, quatenus prædictum Breve propter pericula & di-*
,, *scrimina viarum, dignaremur transumere & publicare.*
,, *Nos igitur Wilhelmus Episcopus præfatus, attendentes petitionem* Wilhelm-Episc.
,, *fore justam & consonam rationi, mandavimus illud per Notarium publi-*
,, *cum infrascriptum de verbo ad verbum transumi & publicari, & in for-*
,, *mam publicam redigi, cujus tenor per omnia sequitur, & est talis:* Sixtus
,, Papa IV. Dilecte fili &c. *ut supra. In quorum testimonium sigillum no-*
,, *strum jussimus appendere. Acta sunt hæc anno Domini* MCCCCLXXV.
,, *die* XVI. *mensis Julii, loco quo supra: præsentibus ibidem honorabilibus*
,, *Viris Dominis Nicolao de Igluvia Vicario perpetuo, & Prædicatore Teu-*
,, *tonicorum Ecclesiæ Collegiatæ Montis sancti Petri in Bruna, & Joanne*
,, Tezebon *Altarista sanctæ Appoloniæ in Claustro Reginæ, testibus fide di-*
,, *gnis ad hoc vocatis pariter & rogatis.*
,, V. His præmissis, fructus inde sequutos aperire præstat. Hoc eo- Henricus Dux dat locum pro Conventu extra Glogaviam.
,, dem anno Illustrissimus Dux Henricus senior, primogenitus Georgii
,, Regis Boemiæ, Dux Munsterbergensis, ac Dominus Galciensis, ejusque
,, Conthoralis Illustrissima Domina D. Ursula, filia Adalberti Marchionis
,, Brandeburgici, Regularis Observantiæ, non pridem in hasce Regiones
,, introductæ, fautores singularissimi & affectuosissimi, obtulerunt venera-
,, bili Viro Patri Jacobo de Glogavia, Vicario Provinciali Provinciæ Boe-
,, miæ, locum cujusdam Hospitalis Civici, siti extra Civitatem suæ solitæ
,, residentiæ, Glacium, quæ est sub Archidiœcesi Pragensi, in Comitatu
,, Glaciensi, super fines Regni Boemiæ & Silesiæ, pro construenda sibi &
,, suis Religiosa domo: locum vero acceptavit memoratus Pater Jacobus
de

„ de Glogavia die sexta Augusti hujus anni: acceptationem vero & do-
„ nationem præfatam Rodulphus Episcopus Wratislaviensis &c. confirma-
„ vit, ut ex instrumento subsequentis tenoris patet.

„ VI. *Rodulphus Dei gratia Episcopus Wratislaviensis, Sacrosanctæ Sedis Apostolicæ ad Boemiæ & Poloniæ Regna, ac Alemaniæ partes, cum potestate Legati a Latere, Legatus missus, ad universorum tam præsentium, quam futurorum notitiam deduci volumus & perennem; quod. . . . . oblata pro parte Illustris Principis Domini Henrici senioris, Ducis Munsterbergensis, & Comitis Glaciensis, Amici & Compatris nostri carissimi, necnon dilectorum Nobis in Christo Vicarii & Fratrum Ordinis Minorum sancti Francisci de Observantia, Provinciæ Boemiæ, Moraviæ & Silesiæ, petitio continebat, quomodo ipse Dominus Dux Henricus, necnon inclyta Domina Ursula Conthoralis, Commater nostra carissima, zelo devotionis accensi, ad honorem Omnipotentis Dei, ejusque Gloriosissimæ Genitricis Virginis Mariæ, & sancti Francisci, singularemque devotionem quam ad Fratres Minores de Observantia habere dignoscerentur, animarumque Christifidelium salutem, eisdem Ordini & Fratribus quemdam fundum in suburbio Oppidi Glaciensis, Pragensis Diœcesis, circa Capellam in honorem sancti Georgii Martyris consecratam situm contulissent & assignassent, nonnullosque ejusdem Ordinis & Religionis Fratres collocassent. Nobis igitur pro parte dictorum tam Ducum, quam Ordinis & Fratrum fuit humiliter supplicatum, ut donationem & assignationem fundi cum Capella sancti Georgii jam dicta, prædictis Ordini & Fratribus factas, authenticæ Legationis nostræ robore confirmare & ratificare, ipsisque perpetuo possidendi incorporare & inviscerare dignaremur. Nos Rudulphus Episcopus & Legatus perpetuus præfatus, qui nostris temporibus cultum Divinum adaugeri cupimus, Religiososque in sanctimonia & Observantia Regulari viventes affectione singulari diligimus, supplicationibus hujusmodi favorabiliter inclinati, accedente consensu venerabilis, & Devotorum Fratrum Domini Commendatoris, & Conventus Cruciferorum Ordinis sancti Joannis Hierosolymitani, Ecclesiam Parochialem ibidem in* Glaz *regentium expresso, eumdem fundum atque Capellam præfatam dictis Ordini & Fratribus incorporamus & invisceramus perpetuo possidendi: volentes, & hoc authenticæ Legationis nostræ ... decernentes, fundum cum Capella omnibus & singulis immunitatibus, libertatibus & concessionibus, Ordini & Fratribus prædictis concessis, nunc & futuris temporibus gaudere debere, in ejusque testimonium sigillum nostrum majus patentibus est suspensum. Actum & datum Wratislaviæ die* XXVIII. *Mensis Augusti, anno Domini* MCCCCLXXV.

Confirmat donationem pro Conventu Glogaviâ.

Monum. MSS. Prov. Bœmiæ.

„ His omnibus habitis Jacobus de Glogavia Majori Vicarius Provinciæ
„ Boemiæ pro suis Fratribus de Observantia Conventum in eodem loco,
„ sumptibus pro majori parte ipsorum Ducis Henrici, & Ursulæ ejus Con-
„ thoralis fabricari curavit.

„ VII. Hoc eodem anno, & die XV. Octobris Magnus ille Paulus de
„ Moravia, Apostolicus Ecclesiastes, & Commissarius Fidei, ut eum vocat
„ Guillelmus Nicopolitanus, quem hic supra retulimus, locum pro suis
„ accepit in Suburbio Ducalis Civitatis *Ligniciz*, Lignicensis, in Diœcesi
„ Uratislaviensi (Civitas est fortis & nobilis, olim profligatorum Tartarorum, tempore scilicet sanctæ Heduvigis, victoria memorabili clara) ante
„ portam Glogaviensem: quem locum in quodam amœno & vasto prato,
„ a strata communi usque ad rivum præterfluentem, Illustrissimus Dominus

nus Fridericus de *Lignicz*, pro construendis ædibus Religiosis cum Ecclesia in honorem Sanctissimæ Trinitatis, ac etiam pro horto usibus Fratrum necessario, ob amorem Dei dono dedit: quemadmodum ex solemni publico instrumento his desuper confecto luculenter apparet: quod quidem instrumentum incipit: *In nomine sanctæ Individuæ Trinitatis. Amen. Nos Fridericus Dux Silesiæ, & Dominus Lignicensis &c. Datum Ligniczii anno* MCCCCLXXV. *feria* V. *ante festum Omnium Sanctorum*; cujus originale servatur in Archivo Provinciæ Boemiæ.

Fridericus dat Conventum. Chron. illius Prov. P. Sannig. infra ad an. 1524.

VIII. Dum hæc ita prospere fierent iis in partibus, XIII. Kalendas Maii prodiit breve erectionis Conventus Casalis Monferratensis: *Sinceræ devotionis &c.* & aliud Vicario & Fratribus Insulæ de Madera, quo eis facultas fiebat reædificandi aliquos Conventus in Insulis Oceani Occidentalis: *Ordinis vestri &c.* V. Kal. Maii: Est autem Maderea Insula Maris Atlantici sub latitudine Septentrionali graduum XXXII. a primo elungata Meridiano tribus gradibus cum dimidio: ut primo inventa fuit ab Hispanis anno MCCCCXX. hominibus vacua, densissimis sylvis repleta, ægrestibus & feris, quas ibi natura posuerat, inserviebat: planitie, vallibus montibusque referta, ut soli culturam admitteret, non ferro primum aut aratro, sed igni subacta, didicit frumentis omnis generis & fructibus abundare: Vinum, Mel & Zaccharum, quod inde varias in partes asportatur, ad stuporem profert: imo claris undique emergentibus e terra fontibus ubique artificiose irrigata, miræ altitudinis Cedros habet: in summa Cœli temperie, ac soli fertilitate homines pro feris alectos colonos nutrit, qui Catholicam Fidem Christianorum profitentes Funicalem urbem, inter alias, condidere præcipuam, in qua Sedes est Archiepiscopalis, ejusque Antistes Indiarum Occidentalium, idest Americæ, Primas habetur. In hac igitur Insula Maderea fratri Vicario commoranti concessum non tantum quod supra diximus, fuit, sed etiam ut ibidem nostrarum Clarissarum Sanctimonialium construeretur Monasterium: *Eximiæ devotionis &c.* IV. Nonas Maii.

Indic. ex Vatic.

Ex diction. Gallic. impresso Lugduni anno 1666.

Indic. ex Vatic.

Comitiorum Generalium &c. notitiam habes a Waddingo hoc an. n. 7. & seq.

IX. Post præfata, præmissa quadam indulgentia pro septem Custodiis Provinciæ Angliæ: *Pastoris æterni &c.* XVIII. Kalendas Julii translatio Conventus de Luna, Calaguritanæ Diœcesis occurrit: *Sacræ Religionis &c.* pridie idus Julii: cujusmodi nihilominus rei in nostris Annalibus memoria non apparet, nisi quod oppidi Lunæ, Cæsaraugustanæ Diœcesis memoria fit. Est autem Calagurium, quod est Calaguris, vulgo *Calahora*, Civitas Episcopalis Hispaniæ Tarraconensis antiqua apud citeriorem Iberi fluminis ripam, pendula & forma quasi circulari, media inter Pampelonem Navarræ Regiam & Numantiam. Ludovico Assisiati concessus est Prioratus sancti Augustini: *Religionis zelus &c.* V. Kalendas Augusti. IV. nonas Novembris concessum est, ut in Ecclesia S. Claræ Othi, Syracusanæ Diœcesis posset fundari Monasterium Benedictinarum: *Decorem domus &c.* Castrum Cittonium prope Clusium antiquam Hetruriæ urbem, apud Glarum fluvium, arduo & excelso monte impositam, Tertii Ordinis S. P. Francisci habebat Sorores, quarum in loco ubi erant, hoc anno XV. Kalendas Januarii, ut construeretur Ecclesia, seu erigeretur Prioratus, concessum est: *Universarum Orbis &c.*

Indic. ex Vatic.

Harold. ad ann. 1499. n. 10.
Ex Topagr. Ferrer.

Barbaræ & Sociarum darw adding notitiam hoc an. n. 41.
Ex Vatic.

X. Non est præterea sancti Antonii de Padua Ecclesiæ consecratio, die XVIII. Junii, & Dominico infra octavas ejusdem hoc anno sequuta, prætermittenda. Pietatem Jacobi Zeni Episcopi Patavini commendat magnifici operis cælati, eleganti arte, piorum sumptibus per clarissimos ar-

Consecratio Ecclesiæ S. Antonii Patavini.
An. 1480.

Rodulphus lib. 1. Hist. Seraph. Relig. fol. 83.

„ artifices ejus seculi consummati, percelebris consecratio, ut Rodulphus „ habet. Occurrit etiam, Charlotam Reginam Cypri, Hierusalem & Armeniæ, Ludovici de Sabaudia Conjugem, Regno pulsam, hoc anno „ Sixtum Poncificem liberalissime Romæ excepisse, cujus rei perpetuum „ monimentum in Ecclesia sancti Spiritus cernitur, cum subjecta inscri- „ ptione: *Charlota Cypri Regina, Regno, fortunisque spoliata, ad Sixtum IV. supplex confugiens, ab eodem tanta benignitate, & munificentia susceptitur, ut præ incredibili admiratione, animique gratitudine, in ejusdem Pontificis laudes prorumpens, non solum satis eloquentiæ haud suppeditari, verum etiam animi vires ad eas explicandas, sibi defecisse videri, fassa fuisset*. Id retulimus, quod Pontificem ex Minoritis, & Reginæ beneficentiam plurimam, atque pietatem in Ordinem Seraphicum „ commendet.

ARGUMENTUM.

Concordiam Christianorum Principum contra Mahumetem Turcarum Imperatorem Sixtus Pontifex procurat, missoque ad Electorialia Comitia Francisco Cardinale Gonzaga, amplius perurget. A Turcis suis sedibus pulsos multos Principes, excepit honorifice. Corpus invisit sancti Francisci Assisii. Cardinalem creat virum Principem Petrum de Faxo juniorem, assertum Minoritam. Floret ejus consanguineus frater Joannes de Aragonia. Moritur beatus Jacobus Picenus, cujus gesta & præcipua miracula narrantur. Crescit magno incremento fama Bernardini Feltrensis. Diem obit extremum Innocentia Angeli Tudertina. Creantur Episcopi. Multiplicantur domicilia.

I. Quamvis Principes Europæ summum sibi imminere malum a Mahomete Turcarum Imperatore intelligerent, nihilominus privatis affectibus succumbentes, potius inter se digladiari, quam conjunctis copiis contra communem hostem, plurimas, easque vastissimas Christianorum Provincias, quasi rupto aggere inundantem, proficisci maluerunt. Sixtus Pontifex ex alta specula longius prospiciens, tantam rei Christianæ jacturam avertere modis omnibus satagebat; modo copiis, modo pecuniis, Matthiam Hungariæ Regem, potissimum Europæ propugnaculum, adjuvabat, eique adversantem Fridericum Imperatorem, opera Alexandri Episcopi Forolovienſis, Sedis Apostolicæ in Germania Nuncii, studebat conciliare. Ludovicum etiam Galliarum Regem & Carolum Burgundiæ Ducem diris odiis dissidentes, eorumque socios ad concordiam revocare curavit, misso ad Regem Juliano Cardinale Legato; ad Ducem Episcopo Sibenicensi. Pactis autem induciis, Burgundio misit fratrem Ludovicum Bononiensem (nuncupatum Patriarcham Antiochenum, de quo alias toties locuti sumus) ad Usum-Cassanum Regem Persarum, ut moto in Turcarum Imperatorem bello, vires ejus distraheret, & a tanta Christianorum, quam intendebat, pernicie deterreret. Ambrosius Contarenus Patritius Venetus, a sua Republica in Persiam destinatus Orator, in suo Itinerario (quod videre licet tomo 2. navigationum & itinerationum, quas Joannes Baptista Ramusius tribus tomis collegerat) ait se an. MCCCCLXXV. die XXX. Maii prope urbem Taurisii obvium habuisse Ludovicum ad Persam proficiscentem, sex stipatum equitibus, & adfuisse dum Ducis Legatio-

Sixtus juvat Hungariæ Regē contra Turcas.

Papien. ep. 644. 647. 656.

Pacē inter Christianos procurat.

Ludovicus Bononien. Orator Ducis Burgundiæ ad Persam.

Itiner. cap. 4. 6. & 9.

tionem Persæ exponeret, eique Ducis nomine dona daret, & multa polliceretur, dimissumque se, & Patriarcham, ac Marcum Ducis Moscoviæ Legatum, cum donis & Oratoribus Persicis, quos ad Rempublicam Venetam, Burgundionem & Moscovitam Persa mittebat. Patriarcha autem, postquam uno itinere per multos dies cum Contareno processisset, a Marco traditus, detentus est hoc anno in Moscovia, donec ineunte anno sequenti illuc perveniens Contarenus, obtinuit a Moscovita ut libere dimitteretur. Hoc ultimum invenio istius viri vestigium, tot perfuncti legationibus, ad remotissimis Orientis regiones a summis Pontificibus toties amandati. Fraudulenter munus hoc obiisse, ex Gobellino narrat noster Henricus Spondanus, Appamiarum Episcopus, & virum duriuscule taxat. Solus tamen in graviori hac nota Gobellinus testis præcessit: & nos multa exscripsimus Pontificum diplomata, quæ hominem summopere commendant.

Spond. ann. 461. num. 7. Vide tom. 13. anno 1460. n. 7. & seq.

II. Fridericus Imperator longo tot annorum imperio, malorum impendentium pondere, & senectute gravatus, ægre cogitabat de successore deligendo. Maximilianum filium (cui Carolus Burgundiæ Dux adolescentis socer, titulum Regis Romanorum cupide exposcebat) licet cuperet suæ dignitatis & potestatis participem, non tamen adhuc rebus gerendis agnoverat idoneum; timebatque magnum onus administrandi eviscerati imperii teneris humeris imponere. Interpellatus tamen a Principibus Imperii, ut filium Imperii consortem fieri pateretur, Conventum coegit Electorum, quibus vel ea ratione voluit satisfactum, si saltem moræ suæ causas exponeret. Aliæ etiam tunc peragendæ res gravissimæ circa bellum Turcicum, & Principum concordiam, Sixtum de salute publica vehementer sollicitum permoverunt, ut Franciscum Cardinalem Gonzagam in Germaniam Sedis Apostolicæ Legatum mitteret, a quo magna in eo consessu Principum fieri posse, præsertim contra Turcas existimabat; etsi vero tunc salubriter multa illic decreta, electio tamen Maximiliani in multos annos fuit protracta.

Coguntur Comitia electoralia. *Papien. ep. 648.*

Ad quæ mittit Sixtus Cardinalem Gonzagam.

III. Turcarum potentia quotidie excrescente, integras Provincias & regna subjugante, multi Principes suis sedibus deturbati, ad Sixtum Pontificem successivis annis confugiebant. Inter hos Cypri, Bosnæque Regiam stirpem, Andream Paleologum Peloponnesii, ac Leonardum Toccum Cypri Despotas, honestissimis sumptibus excepit, & alias Ducem Saxoniæ cum quadringentorum equitum splendido comitatu voti solvendi causa die xxx. Aprilis, Urbem ingressum, in Apostolico palatio hospitio habuit, multisque donariis cumulavit.

Ciacon. in Sixto. Diaria Sixti. Multos recipit Principes exules.

IV. Sixtus etsi dignitate sublimis & potestate supremus, non dedignatus tamen est se Minorem profiteri, patremque suum & Institutorem humilem deprædicare Franciscum. Retenta constanter Religiosæ disciplinæ pietate, erga sanctum Præceptorem præcordialem conservavit affectum. In minoribus constitutus semper concupivit sanctissimum illud Ecclesiæ depositum intueri, sed non licuit; nunc sua fretus auctoritate, cui contradicere non licebat, statuit hoc anno Assisium pergere, & plene votis potiri. Abiit itaque sub mensem Junii, protractaque aliquali mora Spoleti & Fulginei, interfuit numerosissimo cœtui ex universa Europa ad Indulgentiam Portiunculæ, diebus primo & secundo Augusti confluenti. Secreto deinde habito colloquio cum Ministro Generali, sacri Conventus Custode, & Sacrista, sub altum noctis silentium descendit per occultos recessus ad subterraneam Ecclesiam, in qua virum sanctissimum, in pedes erectum, reverenter & cum lacrymis veneratus est. Duos tantum adhibuit comites, Joannem Arcimboldum, Cardinalem, Archiepiscopum Mediolanensem,

Invisit & videt corpus S. Francisci Assisii. *Monum. MSS. Marian. cit. c. 41. Marc. cit. l. 5. c. 63.*

& Andream de Nursia Præfectum Vigilum, seu Capitaneum excubiarum. Hic facem Pontifici præferebat, omnes sacra vulnera viderunt, palpaverunt & osculati sunt. Pontifex propriis manibus ex capitis cincinno capillus abscidit, quos in summa semper habuit veneratione. Andreas hac visione ita colliquefactus est amore & reverentia erga sanctissimum Patriarcham, ut ubicumque deinceps Fratribus obviaverit, memor hujus devotissimi spectaculi, a lacrymis difficile se potuerit cohibere. Historiæ scriptor apud me MSS. dicit ab ipso Andrea accepisse. In Pontificatus auspiciis cogitavit Sixtus de exponendo omnium conspectui hoc sacro pignore in nobili Mausoleo. Re collata cum Jacobo Piceno, responsum a Viro sanctissimo post longam orationem accepit, id nequaquam Deo placere, qui usque ad præfinitum a se tempus, magisque necessarium, volebat occultum.

Fit Cardinalis Petrus de Fuxo junior.

V. Auditis diversorum Regum pro creatione Cardinalium postulatis, post multam in Collegio sacro habitam consultationem, tamdem xv. Kalendas Januarii quinque renunciavit. Inter hos Petrum de Comitibus Fuxi juniorem (præcessisse namque alterum ejusdem nominis, cognominis & stirpis Cardinalem scripsimus alias) Regio Aragonio sanguine satum, ab omnibus, qui de Cardinalibus scribunt, assertum Minoritam, designavit. Filius erat Gastonis Principis Bearnensis, & Leonoræ, Joannis Aragoniæ Regis natæ, mox Reginæ Navarræ. Pali ortus anno MCCCCXCIX. apud prædictum Cardinalem Petrum genitoris patruum, usque ad annum ætatis decimum quintum educatus, anno MCCCCLXVI. venit in Italiam, sororem Mariam Guillelmo Marchioni Montisferrati nuptam comitaturus. Utrique juri operam dedit, primum in Academia Ticinensi, mox in Ferrariensi, Felino Sandeo præceptore, a quo Doctoratus lauream accepit. Deinde sacris Theologiæ institutis imbutus, & magnificentissime ubique apud Italiæ Principes habitus, Romam venit, disertamque, ab omnibus commendatam habuit ad Pontificem Paulum II. & purpuratos Patres orationem. Inde reversus Ferrariam, paulo post in Galliam abiit; ubi salutato genitore, Ludovicum Regem invisit, & Britanniæ Armoricæ Ducem Franciscum, sororis suæ Margaritæ maritum. Assumptus anno præcedenti, uti diximus, ad Episcopatum Adurensem, hoc anno, v. Idus Martii electus est ad Venetensem (male scripsit Ciacconus Ovetensem) & sub anni finem ad Cardinalatum & Diaconiam sanctorum Cosmæ & Damiani. Galerum accepit sub initium anni sequentis in Civitate Lescarensi, Principatus Bearniensis, præsentibus Magdalena fratria, ejusque filiis, præsertim Francisco Phebo, post paucos annos Rege Navarræ. Sacris functionibus totus intentus, cupiens magis Prælati Ecclesiastici, quam Principis secularis partes obire, commendatis sibi Ecclesiis & pinguibus Sacerdotiis solerter invigilavit. Consanguineos Franciæ & Navarræ Reges bellantes cumposuit, & sororium, Britanniæ Principem, Gallo etiam regi conciliavit. Alia multa præclare & pie gessit, quorum potissima sequentibus annis occurrunt. Annis quatuordecim sub purpura resplenduit, Romæ anno MCCCCXC. IV. Idus Augusti defunctus, sepultus ad templum sancti Augustini.

Tom. 9. an. 1409. num. 17.

Qualis ille Princeps.

Num. 19.

Lib. 19. bullar. Sixti fol. 147.

An fuerit Ordinis Minorum? Panvin. Ciacon. in Sixto. Rodul. fol. 116. Spondan. ad an. 1479.

VI. Eum Ordinis Minorum fuisse, scribit Onuphrius Panvinus, Alphonsus Ciacouus, Petrus Rodulphus, Illustrissimus Henricus Spondanus, Apamiarum Episcopus, mihi multis titulis veterique amicitia colendissimus, cujus doctissimi Annales, Baronianis additi nunc primum ad meas manus pervenerunt: quos utinam Romæ uberiori solidiorique Vaticani archivi subsidio ei scribere licuisset, & alii plerique. Veretur nihilominus Claudius Roberti in Catalogo Episcoporum Venetensium, ne qui Minoritam

tam dicunt, confundantur eodem nomine Petri Fuxi, & perperam secundum ejusdem cum primo faciant Instituti. Ego utique fateor mihi eumdem irrepsisse scrupulum; neque enim ante Onuphrium habeo, qui nostro adscribat Sodalitio. Ex domesticis primus id scripsit Petrus Rodulphus, Onuphrio posterior. Annales Navarræi nullam Regularis Instituti adhibent mentionem, etsi minute vitam ad usque Cardinalatum enarrent. In libris consistorialibus, & collati primi Episcopatus instrumentis, nullius dicitur Religionis, quod tamen solet exprimi, quotiescumque Regularis cujusque Instituti viri ad Episcopatus promoventur. Si qui firmiori nixi testimonio, meum scrupulum excutiant, nostroque constanter asserant Sodalitio insigne hoc tanti Principis ornamentum, est quod gratias agam plurimas, dum communi Religionis beneficio meam peculiarem produnt & explodunt inscitiam.

Garib. de regno Navar. l.29.c.4.

VII. Florebat hoc tempore plurima virtute & sanctitate vir alius de domo Aragonia, frater Joannes Aragonius, quem Friderici Aragonii Neapolitanorum seu Siculorum Regis nepotem scribit Gonzaga, eique prodigiose in urbe Neapolitana ostendisse Conventum sancti Onuphrii prope Calenam, longe distantem, dum voracibus flammis consumeretur: *Neapoli*, inquit, *apud patruum Regem agens, licet plurimis milliaribus distantem, hunc locum (scilicet sancti Onuphrii Calenæ) omnino conflagrantem conspexit: quod cum Regi retulisset, illeque certior fieri cuperet, regium pedem alteri ipsius pedi superimponere jussit, quo denique superimposito, ex tempore Rex flammam fumo admixtam propriis oculis vidit; atque viginti domorum præfati pagi (Calenæ) tributum sibi exolvendum exusti Conventus reparationi, maxima liberalitate applicuit*. Ejus etiam opera, ait, Fridericum utriusque Siciliæ Regem, pro Fratribus Provinciæ sancti Angeli induendis certum lanæ pondus in singulos annos ex regio censu pendendum contulisse. In eo errat Gonzaga, quod Fridericum utriusque Siciliæ Regem nuncupet, cum Fridericus II. (sub quo dumtaxat vivere potuit Joannes, nam quem hujus nominis primum Siculi appellant, decessit anno MCCL.) solius Siciliæ citra Farum Rex sit nuncupandus. Regni possessionem mortuo Ferdinando II. suo nepote, accepit anno MCCCCXCVI. unde subsistere non potest, quod scribit Bartholomæus Cimarella, Joannem scilicet anno MCCCCXCIV. decessisse, & in prædicto Conventu Calenæ sepultum, quod tamen præter eum non est, qui recenseat. Alius est hic Joannes ab altero Joanne de Aragonia, de quo diffusius olim disserui. Hunc autem Virum omni ex parte perfectum vocat Gonzaga, & pœnitentiæ addictissimum.

Floret Fr. Joan. de Aragonia.

Gonz. in Prov. S. Angeli Conv. 1. & 6.

Cimarel. 4. p. Chron. lib. 5. c. 38.

Tom. 7. an. 1338. num. 20. & ann. 1340. n. 10.

VIII. Quatuor dixi alias fuisse præcipuas columnas magni & amplissimi ædificii Regularis Observantiæ, Bernardinum Senensem, Albertum Sartianensem, Joannem Capistranum, Jacobum Picenum. Postrema cecidit isto anno, & ex quatuor nobilissimis ductoribus numerosissimi exercitus, nunc Jacobus ultimus occubuit magna tantæ familiæ jactura. Diximus, ad preces Ferdinandi Regis missum Neapolim, ibique præceptis Apostolicis pio Regis solatio adjudicatum, ita ut absque ejus venia non liceret abire. Hic tandem feliciter isto defunctus est anno, virtutibus & miraculis illustris. Hujus sanctissimi Viri gesta, quæ certis & determinatis constabant annis, aut publicis instrumentis, seu Pontificum aut Principum rescriptis distinguebantur, nos suis quæque locis distinximus, reliquam vitæ historiam, sive quæ ad virtutes & miracula spectabant, in hunc locum reservantes. Hic itaque in compendium omnia reducemus, & quæ varii scripserunt auctores, in ordinem redigemus. Dixi in ortu nova & mirabili luce domum circum-

Tom. 9. an. 1416. n. 7.

Moritur B. Jacobus Picenus.

An. 1473. n. 6. & 7.

Tres legendæ MSS.

Marian. l. 5. c. 9.

Marc. 3. p. l. 6. cap. 1.

Reggius tom. 2. die 28. Novemb.

Tom. 9. an. 1416. num. 2.

In ejus ortu nova luce domus illustratur. Matrem ex utero alloquitur.

fusam, sed excidit, quod unus aut alter ex sociis euarrat. Ante ortum scilicet mater ejus gravida periculum incurrerat, ut a latronibus & grassatoribus viarum, revertens ex prædiolo prope spoliaretur. Festinans ad oppidum, audivit infantem quem in utero gestabat voce sonora monentem ne timeret, neve gradum acceleraret: futurum, ne ei hostes nocerent. Factum: incolumis & integra ad oppidum, sed jam ab hostibus direptum evasit; atque domum suam ab illis reperit intactam.

Mos & finis prædicationis.

IX. Præcipuas virtutes delibavi, & prædicationis exordia; eo autem dumtaxat fine officium suscepisse ut ægris prospiceret animabus, inde liquet, quod flosculos orationis, curiosasque quæstiones, & quidquid vana titillatione pruritum auribus excitare poterat, studiose devitabat, totus in vitiis eradicandis, in virtutibus plantandis, & in amore cœlestium accendendo; si quando autem in aliquod flagitium vehementius invectus fuisset, ad finem ejus concionis in genua procumbens, capite aperto, manus supplices tendens, majori qua poterat contentione obtestabatur, flagitabatque populum ne eo facinore Divinam benignitatem irritarent, quin potius recte factis illam sibi conciliarent, & merita vitæ æternæ compararent. Quo ex studio ingentes fructus in auditorio sequebantur, cum plerique sceleribus exonerarentur, & ad meliorem frugem sese conferrent.

Una cócione triginta meretrices convertit.

X. Mediolani, interpellante Duce, ea conditione in festo sanctæ Mariæ Magdalenæ se concionaturum dixit, si ille auctoritate sua omnes solutæ vitæ mulierculas juberet concioni interesse. Factum: Jacobo in detestationem libidinis acrius invehente, triginta ex eis ad castitatis amorem inardescentes, e cœno vitiorum emerserunt; & quædam ex eis matrimonii vinculum subierunt, aliæ in Monasterium Pœnitentum, eluendis culpis concesserunt, elocatæ vel dotatæ ex ea stipe, quam Jacobus pro ea concione a fidelibus exegerat. Permovit ista res Ducem adeo vehementer, ut mortuo per id temporis Antistite Mediolanensi, eam dignitatem illi deferret. Ceterum is noctu fugam arripuit, ex qua retractus, numquam ad suscipiendam pastoralem curam adduci potuit, necessitatem sibi impositam esse omnibus evangelizandi, cui satisfacere non posset, si Mediolanensis Ecclesiæ culturam susciperet, quod ea certis limitibus clauderetur. Destinatum illi fuit non unam diœcesim, neque Italiam solam, sed Illyricum quoque universum, Hungariam, Germaniam, Boemiam atque Poloniam illustrare, & semine verbi Dei conserere.

Oblatum Archiepiscopatum Mediolanensem respuit.

XI. Sane ea amplissima regna voluntate superiorum peragravit, uti nos per varios annos enarravimus, ac prope innumerabiles a flagitiis, ab hæresi, a schismate revocavit, Christoque adjunxit. Ab his laboribus, & austeritate vitæ fracta vena, stillicidium sanguinis totis novem annis passus, in febrim hecticam incidit; nec tamen vel a concionandi munere destitit, vel de rigore vivendi quidquam remisit, sed peregrinationem ad ædem Lauretanam Divæ Dei Parenti sacram suscepit, ubi sacram hostiam litanti, & sanitatem corporis deprecanti, statim a consecratione Eucharistiæ, Diva Virgo apparuit, atque aliquid aliud, se interprete, a filio postularet, respondit; fluxum sanguinis repressum, ac febrem depulsam jam esse sciret. Hic vegetior factus, labores laboribus, & jejunia jejuniis accumulavit.

Graves morbos incurrit.

B. Virgine intercedente liberatur.

XII. A lacrymarum profluio, quas in contemplatione cœlestium profundebat, prope cæcus effectus fuisset, nisi sibi in senectute temperasset. Etsi continuo ferme motu per urbes & oppida, per Provincias & Regna, omnibus benefacturus discurreret, pecunias & necessaria in viaticum oblata recusabat accipere, solis quos manu propria descripserat, precum atque con-

Donum accepit lacrymarum.

Nihil secum ferebat in via.

concionum libris contentus, ne quem expensis gravaret. Carnibus perpetuo abstinuit: si quando pisces apponerentur in itinere, vix duas unicas ex iis gustabat. A Fratribus interrogatus, cur tam parce viveret? Respondit, rationem reddendam esse Deo, eorum quæ manducaret & biberet, si non ad tolerandam vitam iis uteretur. *Ejus abstinentia.*

XIII. Castitatis servator, immaculatum cor, corpus & omnes sensus tota vita custodivit: eaquepropter exemplo Apostoli Pauli, corpus suum castigare & in servitutem redigere voluit, majoris faciens continentiæ, quam prædicationis meritum, gravioresque cruciatus animi persentiscens ex aliqua cogitatione immundiore, si quæ obrepsisset, quam ex quacumque alia tentatione. Consilii quoque Paulini memor, cum nonnulla sibi licerent, neutique tamen expedirent, ita oculorum licentiam suorum cohibuerat, ut ne illicita quidem, sed quæ ad illicita gradum facere possent, sustinuerit aspicere. Nihilominus annis multis vehementer conflictatum, diximus non potuisse a carnis molestiis aliter quam per Virginis Lauretanæ beneficium liberari, cujus patrocinio se in virginitate perseverasse, paucis ante obitum diebus ipse retulit fratri Martino Castellutio, individuo comiti & Confessario, quod exarato chyrographo ille voluit omnibus patefactum. *Castitas. 1. Cor. 6. 12. Tom. 9. an. 1416. n. 5.*

XIV. Spiritu prophetiæ illustris, multa futura prædixit, quod Nicolao Picinino militi inflicta vindicta, & Francisci Saonensis ad regimen sui Ordinis, Cardinalatum, & summum Pontificatum assumptio ab eo prædictæ, & a nobis suis locis relatæ, abunde confirmant. Præter has aliasque prædictiones, terræ motum in regno Neapolitano ante quatuor annos, Turcarum vero in Italiam adventum, necnon mortem eorum Imperatoris ante decennium prænunciavit. *Spiritus prophetiæ. Tom. 11. ann. 1464. n. 11.*

XV. Inter miracula quæ vivens patravit, istud celeberrimum memoratur. Brixiæ concionatus, puerulum sexennem ad virtutum tirocinium ad se frequenter accedentem instruebat. Mittebatur a patre per speciem quidem, ut nonnulla edulia concionatori ferret, revera autem ut ad omnem pietatem a Jacobo educaretur. Et vero ille salutationem Angelicam, orationem Dominicam, & alias devotionis formulas eidem inculcabat. Præterea ad cultum sacrosanctæ Deiparæ assuefaciens tenellum, quoties imaginem ejus Divæ offendisset, genu ponere jubebat: quæ & plura alia sanctæ indolis puer avide hauriebat, faciebatque non tantum ipse, sed & puer quidam coætaneus, vicini Hæbrei filius, quem colludentem conversantemque is ipse Jacobi alumnus ad Christianorum sacra ediscenda formabat. Ægre fuit istud parenti Hebræo. Ergo una dierum venientem Christianum, domi intercepit, furoreque correptus, atrociter mactavit, mactatum intra maceriam a tergo camini recondidit, & parietem, qui occuleret facinus, obduxit, eumdemque copioso ex sarmentis fumo inatravit, ne paries recens extructus videretur. Pater cæsi pueri, ubi illum in tempore non venire animadvertit, primum animo suspensus hæsit, mox illum vel aberrasse, vel alicubi aut interiisse, aut interceptum esse arbitratus, in lacrymas una cum conjuge irrumpens, totos tres dies ubique locorum filiolum quæsivit. Cum frustra hinc & inde discurrendo inquisivisset, tamdem ad Jacobum accurrit, supplex orans, ut & preces Altissimo pro salute pueri porrigeret, & pro concione universo populo rem indicaret, ut si quis forte reperisset, aut periclitantem illum vidisset, renunciare vellet. Dedit se in primis orationi Jacobus, & mox quid de filiolo actum fuisset, Divinitus cognovit. Inde evocato Patri rem omnem significavit, cum prius illum adjurasset, ne vin- *Ingens miraculū resuscitati pueri.*

di-

dictam de homicida reposceret aut resumeret. Hinc duobus sociis comitatus, cum illo & altero ad domum Hebræi properavit, & colloquium parricidæ expetiit, sedensque e regione maceriei, in quam is puerum deposuerat, comitibus, ut parietem obductum demolirentur, imperavit. Mira res! statim atque illi diruere murum aggressi sunt, puer qui erat occisus, reviviscens, illos voce contenta compellavit, paulatim videlicet parietem diruerent, neque se violenta demolitione offenderent. Amoto pariete, puer vividus egressus, cunctos in stuporem vertit. Hebræus vero miraculo perculsus, nomen Christianitati dedit, ab Jacobo concionatore de sacris fidei mysteriis informatus. Rem omnem diffuse narrat in sua historia Brixiensi ex antiquis urbis monumentis Octavius Rubeus, qui etiam ad me authenticum misit testimonium anno MDCXXII. relatis ex vetusto processu utriusque infantuli & parentum nominibus. Puer Christianus, Conradus, pater vir primarius, Fridericus Lavellongus, Hebræunculus Joseph, genitor Salomon vocabatur.

Cultus nominis Jesu.

XVI. Sanctum Bernardinum, suum præceptorem in omnibus actionibus, & præcipue in veneratione ac prædicatione nominis Jesu imitari conatus, virtute sanctissimi nominis plurima patravit miracula, & a multorum corporibus dæmonia ejecit, necnon complures ad sanctitatis studium traduxit. Aliquando cum eodem sancto Bernardino, & Joanne Capistrano in Cœnobio lacus Perusini congressus, & a summo Pontifice inter hæc ad concionandum Tudertinis missus, interrogaverat sanctum Bernardinum, quonam sese concionaturus conferret? *Ad regnum*, cum hic respondisset, interimque Aquilam discessisset, Jacobus de Neapolitano regno intelligens, Tuder ivit. Ibi verba ad populum inflammato ardore faciens, derepente in cursu concionis substitit; & mente Divinitus mota, sanctum Bernardinum e vivis abiisse cognovit: moxque columnam nunc primum Ecclesiæ cecidisse, populis renunciavit. Inde ad cubiculum revertens, in oratione lacrymis perfusus, quemdam Fratrem sancto Bernardino carissimum, successorem Vincentii Serii, qui ante biennium cum ingenti opinione sanctitatis obierat, ecquid de sancto Viro ageretur? interpellavit. Is autem ad regnum cœleste emigrasse annunciavit. Quod cum Jacobus accepisset, Aquilam pergens, Bernardinum defunctum miraculis illustrem reperit; & occasionem nactus, multa de Viri sanctitate pro concionibus dixit, & miraculo conspicuo confirmavit, quandoquidem una dierum super concionantis verticem, fulgentissimam stellam tamdiu lucere omnes aspexissent, quoad ipse concioni finem imposuisset.

Divinitus percipit S. Bernardinum obiisse.

Fructus animarum.

XVII. Ter in Hungariam & Bosnam a variis Pontificibus atque sui Ordinis Superioribus, sicut suis annis retulimus, ad fidei negotia amandatus, annis duodecim per regiones illas, finitimasque Poloniæ, Boemiæ, Germaniæ, Dalmatiæ, Sclavoniæ discurrens, Deique verbum disseminans, magnos animarum fructus fecit, ad meliorem frugem conversis plurimis peccatoribus, innumeris vero infidelibus, schismaticis & hæreticis ad veram Catholicam fidem adductis, bis centenis millibus aliquando simul baptizatis; dabat enim Deus voci suæ vocem virtutis, maxime quando verbo mystico operationem jungebat miraculorum. Hungarum quemdam, Jazium nomine, diuturno morbo exhaustum, diroque apostemate laborantem, in lectulo ad concionantem adductum, sermone absoluto, coram omnibus solo signo crucis sanavit. Alium sanguinis fluxu animam agentem, invocato super eum nomine Jesu, pristinæ restituit saluti. Budæ, Belgradi, Villaci, aliisque Hungariæ urbibus verbum Dei utiliter proposuit, conversis

Varia ejus miracula.

versis multis infidelibus, plurimis ad suam Religionem receptis, domibus sex ejusdem Instituti fundatis. In Flavia Austriaca multas habuit conciones, quarum una quinque prostitutas mulieres ad saniorem vitam revocavit, dotemque singulis, antequam e Templo discederet, ab auditoribus acceptam distribuit. Hic etiam sui Ordinis domum ædificavit, multos sua veste donavit, & signa fecit miranda. In ditione Marchionis Brandeburgici energumenum horribilem signo crucis, & invocato nomine Jesu, ac puellam cujus pectus cancer depascebatur, eodem nomine persanavit. Norimbergæ, Ulmæ, Augustæ, Ratisponæ eadem plane patravit, multos hæreticorum convertit, & Cœnobia fundavit. Brandeburgi multas extinxit veteres inimicitias, & vitia correxit. Sudetina errores hæresesque insanas ablegavit, cæcum & mutum crucis signo & Jesu nomine liberavit, duobus ibidem extructis Cœnobiis, & multis ad Sodalitium receptis. Transito Albis fluvio, Limburgi post frequentes sermones, Albricum leprosum mundavit. Amburgi multos obsessos curavit. *In Hungaria sex ædificat Cœnobia.*

XVIII. In civitate Francofordiæ populosa & locuplete, plurimorum odia & dissensiones sustulit, & pacem inter dissidentes vel hoc solo miraculo conciliavit. Invitaverat pridie ad sequentis diei concionem, ut omnes cives in prato quodam adessent. Convenerant ad XXX. M. hominum ad hominem audiendum. Ibi ille, num omnes adessent? cum interrogasset; hi vero neminem abesse respondissent. *Ite*, imperavit, *in palatium Principis, & adolescentem adolescentulamque absconditos invenietis, volentes nolentes isthuc adducite*. Adduxerunt illi; Jacobus vero per nomen Jesu adductos adjuravit, ut qui essent, edicerent: narraverunt ambo se in specie humana dæmones esse missos a Principe inferni ad seminandas discordias, & odia mutuo inflammanda. Dixerunt, & in momento ab oculis auditorum evanescentes, in flammas abierunt, teterrimo odore diffuso. Ita auditores in genua prostrati, misericordiam Divinam flagitarunt, & odiis depositis, in mutuam gratiam redierunt. *Inimicitias & odia extinguit.* *Satanæ fraudes explicat.*

XIX. Peragravit postea reliquas Germaniæ provincias, multisque patratis miraculis, plurimos ab hæresi & Judaismo ad veram fidem attraxit. Hebræorum magistrum Rabbi Israelem, in urbe Danschæ disputando convictum, sacro lavit baptismate, energumenos curavit, puerulum moribundum sanavit. In provincia Frisiæ pro festivitate Ascensionis Dominicæ concionaturus, cum noctem antecedentem in orationibus vigilaret, Divamque Deiparam, ut sibi in acerrima contra hostes fidei pugna assistere dignaretur, interpellaret, aliquantum obdormiscens, vidit secundum quietem, aliquam ex cœlitibus Virginem, quæ illi stolam candidam in humero, sertum vero capiti imponeret, monens ut viriliter dimicaret, certissimamque victoriam speraret: nullum fore genus argumentorum ab hæreticis & Hebræis excogitatorum, quæ ille non dissolveret. Conscendit postea die subsequente suggestum, atque duas de adventu Messiæ propositas ab Hebræis difficillimas quæstiones, feliciter solvit, ac præterea in conspectu omnium dæmoniacum quemdam hæreticum, solo crucis signo liberavit. *Hebræum magistrum convertit.* *Insignem de hæreticis & Judæis victoriam reportat.*

XX. Usurarum insuper voraginem insatiabilem, prædicatione & disputationibus sustulit; innumerabiles Patarenos vera imbuit doctrina, multos viros nobiles ad mundi contemptum, & Religionis complexum perduxit, atque in novum hominem transformavit. Hinc Norvegiam, Daniam, Prussiam radiis doctrinæ & miraculorum illustravit. Cracoviæ in Polonia plurima admiranda egit, plurimos errores in fide enubilavit, multas superstitiones eliminavit, hæresesque prostravit. *Multa regna cumulatissimo percurrit fructu.*

XXI. Pra-

Hausto innoxie oblato veneno, multos hæreticos convertit.

XXI. Pragam, Boemiæ Metropolim profectus, Georgium Podiebracium, hæresi Hussitica a Rochizana pseudo-Archiepiscopo infectum, reperiens, multis sermonibus ad unitatem fidei adducere conatus est. Non ferentes hæretici magnam efficaciam demonstrationum, venenum illi comedendum obtulerunt, ea sponsione, ut si is citra noxam comedisset, illi relictis erroribus, Catholica dogmata amplecterentur. Ibi Vir sanctus, signo crucis impresso, viva & vera fide nixus, venenum gustavit, & pro concione quamplurima altissima de mysteriis Catholicæ Ecclesiæ disseruit: quô miraculo multa hæreticorum millia convertit.

Necromantem fidei insidiantem voce & auditu privavit.

XXII. Tam insignem animarum fructum hostis humani generis non sustinens, Podiebratium Regem per Ministros falsitatis, & præcipue per quemdam Necromantem in Jacobum inflammavit; identidem rebellionem populi ostentans, si fidem Catholicam admitteret. Eapropter Rex eumdem fraudis artificem, operam suam in Jacobo convincendo offerentem, contra illum disputare jussit. Ceterum Necromantes falsus fuit; statim enim atque vir Divinus hominem in Ecclesiam introisse per revelationem agnovit, brevi oratione pro concione facta, loquela & auditu illum privatum reddidit; adeo ut, qui antea nonnisi triumphos de sancto Dei resonabat, postea surdus & mutus evaserit, confusionisque impatiens, e cœtu profugerit. Cernens tamdem vir Dei Regem cum sequacibus obduratum, Boemia relicta, in Epyrum & Illyricum penetravit, ibidemque non paucos ab infidelitatis & hæresum tenebris, partim prædicatione, partim miraculis liberavit.

Vas sibi veneno infecti signo crucis confregit.

XXIII. Alibi etiam tentarunt hæretici hunc indefessum suæ perfidiæ insectatorem veneno perimere. Prope Ulmam pabulo toxicum immiscuerunt, sed Divinitus ille fraudem agnovit, & facto crucis signo super lancem, in qua cibus infectus eminebat, vas in quatuor partes per miraculum diffractum, cibum in terram effudit, quem ubi canis degustasset, statim interiit. Illud videntes maligni, Divinam in Jacobo perspicientes virtutem, ad ejus pedes sese abjecerunt & hæresim abjurarunt.

Tom. 11. anno 1441. n. 7. & Tom. 12. anno 1449. n. 10.

XXIV. In Italia insuper multa præclarissime peregit. Picenum, uti alias diximus, fœda Fratricellorum hæresi purgavit. Accidit ut Matelicæ concionabundus, dum contra vitium nefandum inveheretur, trementibus universis ad tonitru verborum, aliquis ab eo facinore infamis, existimaret contra se singulariter dici ea quæ Vir sanctus in detestationem flagitii detonabat. Ergo vindicare se cogitans, Jacobum interimere proposuit, & ad quamdam extra pomerium Matelicense, Divæ Deiparenti dicatam Ecclesiolam, qua Jacobus die sequente transiturus erat, properavit, ut homicidium mente conceptum, perpetraret. Ibi imago Deiparentis picta, quasi vivens foret, vultu ad iram efformato, oesarium hominem aspiciens, horribilibus verbis, num patricidio sese impiare destinaret, illum compellavit; adeoque perterruit, ut is Caini instar, tremens in terram corruerit, tantisperque prostratus jacuerit, quoad & Jacobus præteriret. Vicini accurreruot, qui sublevarent, atque in proximum Xenodochium deferrent. Jacuit in eo infirmus circiter tribus mensibus: sanatus paulo post ad Jacobum apud Firmanos concionantem perrexit, veniam cum lacrymis prostratus postulavit, & a turpissimo illo cœno ad puriorem vitam surrexit.

A parata sibi morte per Deiparam liberatur.

Eum occidere volens a Deo punitur.

XXV. Asculi quemdam juvenem ad meliorem frugem converterat, & Instituto Franciscano addixerat. Id hujus frater ægre ferens, Jacobum occidere destinavit, & jamjam bipenoem in ejus caput vibravit. Mira res! ferrum e manubrio per miraculum dissiluit, inque homicidam decidens,

dens, vehementius illum vulneravit. Ultore Deo injuriam Sancti vindicante.

XXVI. Spoleti quamdam a dæmonio infessam, invocatione nominis Jesu & Mariæ, ab impuro hospite eripuit. Aliam hydrope turgidam, misso illi in scriptis Jesu nomine, quod illa ad collum gestaret, persanavit. Apud Montem Rotundum mutum quemdam & surdum signo crucis curavit. Tria ejus miracula.

XXVII. Romam profectus, a Paulo II. peramanter receptus, & a plerisque Cardinalibus honorifice habitus, cum de Verbi Dei incarnatione in cubiculo Francisci Cardinalis Saonensis dissereret, imago Deiparæ caput inclinavit, quasi ea quæ ille dixisset approbaret. Viso prodigio, accurrit Cardinalis, & amplexatus, osculatusque imaginem, viros aliquot religiosos advocavit, testesque adhibuit miraculi: Habetur hæc imago magna in veneratione in altari majori Cœnobii Montis Prandoni. Dum autem Cardinali valediceret, ei summum prædixit Pontificatum brevi conferendum, quod rei eventus confirmavit. Deiparæ imago ejus doctrinam confirmat.

XXVIII. Dum in Urbe esset, homines octo, fœminam unam morbo caduco divexatos, sanitati restituit. Assisii a quatuor personis dæmonia profligavit, & quamdam fœminam a nativitate contractam, multis diebus postquam persanasset, dum gratulabunda occurreret, & quæ esset enarraret, interrogavit an perfecte a tot malis esset liberata? Cui illa, mali esse aliquod residuum dixit, ita se Deum deprecante ne perfecte sana in adolescentiori adhuc constituta ætate, ad nubendum compelleretur a patre, seque maluisse corporis ferre dolorem, quam virginitatis jacturam: *Heu*, inquit ille conversus ad socios, *bonam fœminam quæ virtutem præfert sanitati! Virgo manebit & Deus integram dabit salutem*. Varia ejus miracula.

XXIX. Farneti prope Perusium aliquantulum commoratus, equum, cui aliquando in senectute insedebat, vir pius domi alebat, in eoque clitellis strato, præ Jacobi devotione equitabat. Passus ille longo tempore gravem herniam, clitellarum attactu, vel Jacobi meritis, in quibus spem magnam reponebat, repente consolidatus est. Forani in Piceno ab anu quadam terribile & molestum ejecit dæmonium. Apud Civitellam in eadem regione, præsente Calabriæ Duce Alphonso, Ferdinandi Regis Siculi filio, aliam a dæmonio vexatam liberam reddidit. Anconæ quamdam ab ulceribus plagosam; apud sanctum Genesium quemdam juvenem paralysi confectum, valetudini reddidit.

XXX. Neapolim ad prædictum Regem, uti diximus, ejus præsentiam deprecantem missus, se ibi moriturum prædixit, Regemque postea apud Carinolam lethali morbo correptum, jamque animam spirantem, quin & pro mortuo ab aulicis & medicis habitum, missa & imposita illi corona precatoria, ad vitam revocavit. Ducem Calabriæ, Regis primogenitum a febri hectica periclitantem, periculo mortis exemit, eumdemque Turcarum ex Italia profligatorem fore prænunciavit. Eodem Duce vidente, dæmonem a quadam fœmina fugavit. Adolescentem scholarem, malo genio actum, patruum ob negatam sibi pecuniam occidere volentem, ex rostris tacito nomine prudenter monuit, feros & inhumanos procul faceret cogitatus. Sentiens ille peccatum suum nemini patefactum, Viro Dei fuisse revelatum, impium propositum correxit. Principis Bissigniani primogenitum, in Calabria longissime absentem, jam a medicis deploratum, Neapoli orans sanavit, & patri dixit jam redditum incolumem. Post paucos dies Princeps intellexit, ea ipsa hora puerulum melius habuisse. Paschalem Comitem Alissanum eodem beneficio affecit; nobilem quamdam matronam, cui cancer pe- Anno 1473. n. 6.

pectus exederat, cruce facta sanavit. Nolæ in Campania duobus contractis solutionem & usum membrorum impetravit.

Dæmonem in specie S. Joann. Baptistæ apparētem detegit.

XXXI. Spirituum quoque probandorum dono fuit illustratus. Inter Palatinas Ducissæ Calabriæ fœminas erat Catharina de Arcelli Lombarda, cum tribus filiabus & quadam Tertii habitus sancti Francisci virguncula, orationibus & contemplationibus addicta. Huic una noctium in meditationibus vigilanti, Satanas in forma sancti Joannis Baptistæ, splendore multo coruscans apparuit, & ad perseverantiam in sanctis exercitiis adhortans, plurima saluberrima consilia fraudis ignaræ aperuit. His illa recreata, & jam malignanti obsequentior facta, aditum illi fecit, ut singulis noctibus, sed jam aliis quoque conspicuus appareret. Viderunt aliquoties filiæ Arcellæ venientem, & matri renunciaverunt: quæ verbis filiarum nimis credula, positis in terram genibus, quasi maximo affecta fuisset cœlitus beneficio, Deo gratias egit, quod Præcursoris præsentia ejus familia digna esset. Retulit præterea hæc omnia duobus Minoritis, qui ad Jacobum rem referendam monuerunt, atque priores significarunt. Vix verba facere cum cœpissent, ille ut tacerent, imperavit. Dixitque non sanctum Baptistam, sed veteratorem esse, qui ementita specie apparebat, ut falleret, atque ingens in Palatium Ducis incendium excitaret. Scandalum passi illi, veram fore sancti Præcursoris apparitionem contendebant, & mox ad Arcellam revertentes, quæ Jacobus edixisset, enarrabant. Illa porro ejus dictis non credebat, & sanctam esse visionem existimabat, quod & plurimum splendoris videretur, & sanctissima consilia audirentur. Nocte insequenti apparens tentator, Monialem laudavit, quod Jacobo rem renunciasset, eidemque suasit, ut tam sancto Patri in omnibus obtemperaret, quod amicus Dei esset. Arcella certior de apparitione facta, ad Jacobum misit, qui omnia recenseret, quæ pseudo-Joannes dixisset. Ibi Jacobus insidias versuti cognoscens, & ad nomen *Sancti* sibi attributum exhorrescens, illum mentiri asseruit, Sanctimonialique imperavit, ut in faciem apparentis veteratoris expueret, hostemque humani generis reputaret atque repelleret. Audivit hæc Sanctimonialis, & altera nocte Satanam in forma consueta apparentem aspexit; sed jam invehentem in se vehementius, quod omnia Jacobo significaret, qui omnium esset neqissimus hypocrita. Dixit, inque momento disparuit. Catarina autem Jacobum de omnibus certiorem fecit, qui ad opprobria in se dicta subrisit, & ut porro virguncula illa apparentem conspueret profligaretque, admonuit. Fecit illa nocte subsecuta, atque in faciem Regis superbiæ spuit, qui contemptum ferre non sustinens, evanuit, sed intolerando fœtore diffuso. Ob eam rem Vir Dei multas calamitates a Satana passus, victoriam tamen perpetuo reportavit.

Multas infirmitates patienter pertulit. *Processi. Roman. fol. 61.*

XXXII. Neque ea putanda parva victoria, qua tantas corporis supevit molestias, & gravissimas patienter tulit infirmitates. Annis viginti ante mortem probatus, quos non sensit morbos? quos non passus est cruciatus? Anno MCCCCLI. manuum & brachiorum tremorem passus, dum Aquilæ sancti Bernardini corpus mense Augusti reverenter contrectaret, pulverem excuteret, novumque ex serico habitum super induceret, obsequii præmium, nervis consolidatis, reportavit. Podagra ita frequenter hominem cruciabat, ut immobilem omnino per dies multos efficeret; dolor iliacus, colica passio, calculus, sanguinis fluxus, stomachi languor, insomnium, dens nullus superstes, aliaque corporis incommoda totum hominem circumdederunt, ita ut nullam reliquerint partem illæsam: Quatuordecim ipse morbos præter senectutem recensebat, eosque aliquando

do adeo graves, ut ad extremum vitæ sæpe perduxerint, & sacro ille fuerit oleo sexies inunctus.

Summus enim ille opifex, quos diligit arctius atris
Urgere assuescit stimulis, atque extera membra
Sollicitat, ne animi vires sub robore molis
Corporeæ nutent, nimiumque effræna libido
Imperet, ac mentis jura, & fas omne recumbat.

Jacobiados lib. 4. vers. 130.

XXXIII. Præsentiens tamdem mortem præ foribus adesse, etsi nullo tunc tot morborum gravaretur, vocatum ad se Præfectum domus sanctissimæ Trinitatis, in qua vivebat, rogavit, ut Fratrum orationibus opitularetur brevi discessuro, eaque circa se fieri tunc cupiebat, quæ morituris solent adhiberi. Timebat enim vehementer colicam passionem, a qua toties cruciatus est, ne tam fera tortura mentem a Divinis abriperet, minimeque liceret Christianæ pietatis officiis animam debite recreare. Timor, quem timebat, evenit: nam post triduum acerrima hac passione discruciatus, totus in dolores actus, neque bibere, neque quidquam sumere, neque dormire poterat; et si quid vel invitus admittebat, statim evomebat, incassum adhibitis quibuscumque medicinæ remediis. Die quinto moverunt alvum epota pharmaca, viresque prostrarunt. Venantius socius a Medicis admonitus, dixit jam tempus advenisse transeundi ex hoc mundo ad Patrem: quod ille gratanter excepit, expiatisque per sacrum penitentiæ arcanum, si qui supererant, reatibus, Fratres in conspectum vocavit, sanctisque instruxit documentis. Guardianum rogavit ut ad Templi ostium, quo Fratres Cœnobium ingrediuntur, corpus sepeliret, omnium pedibus calcandum, & socium, ut morti proximum, nudum dimitteret in terram, ut ad instar sui Institutoris & Christi Domini, nudus abiret, nihilque quod suum esset, ab eo posset mundus repetere. Deinde Eucharistiæ Unctionisque extremæ reverenter acceptis sacramentis, rogavit ut abeuntem suis juvarent Fratres orationibus. Lectum circumdantes, pias preces gementes & flentes effundebant, respondente ad singula Jacobo, & nomina *Jesus & Mariæ* sæpius repetente. Erectis demum secundo & tertio oculis & manibus in cœlum, dulciter obdormivit in Domino.

Præscius mortis se præparat ad discessum.

Pie moritur.

Ter prius erectis palmis ad Olympica regna,
Intuituque pio cernens convexa polorum,
Spiritulum emisit Divorum lætus ad arces.

Jacob. citatus vers. 294.

XXXIV. Incidit felix hic transitus in diem XXVIII. Novembris, horam XV. quæ Ultramontanis est septima, & ætatis suæ annum LXXX. transactis in Religione annis ferme LX. Delatum funus in Ecclesiam infinita circumdedit hominum multitudo, pio contactu venerata. Accurrerunt etiam Ducissa Calabriæ, Regia nurus, & Paschalis Garlonius Comes Alifanus, in aula summæ auctoritatis, & sepeliri prohibuerunt, donec in urbem veniret Dux Calabriæ Alphonsus, Regis hæres & Vicarius. Transactis octo diebus, Duce non adveniente, voluerunt Fratres corpus sepelire, sed iterum prohibiti, expectarunt usque in diem decimum, in quo Alphonsus pervenit. Ut ille speciosum gratumque aspectu corpus apprehendit, rogavit Fratres, ut inhumatum dimitterent, donec Rex ex Apulia rediret, vel jam per litteras monitus responderet. Tamdem die ab obitu quartodecimo sepultus est nobilissimo funere ad templum sanctæ Mariæ novæ, ita jubente Alphonso Duce, facie adeo pulchra & rubicunda, ut senis effigiem non præfer-

Jacet insepultus diebus quatuordecim.

Sepelitur tàdem ad sanctæ Mariæ novæ.

Facie pulchra & rubicunda.

ferret, causamque ministraverit quibusdam detractoribus dicendi, Fratres cerusa, aut minio colorem obduxisse. Alii obloquentes susurabant ad lucrum & quæstum tot diebus a Fratribus cadaver expositum; projiciebant enim omnes effusim super corpus nummos argenteos & aureos, qui coronatorum millium summam superarunt. Julius Passarus in diariis, quos tunc scribebat, adnotavit diem horamque mortis, & totius urbis ad funus concursum.

Miracula ante sepulturam. XXXV. Antequam sepeliretur, Maria de Capua, in hospitali Annunciatæ Hieronymum Sacchinum de la Terra, a podagra male habentem monuit, ut se Jacobi recenter defuncti, meritis commendaret. Fecit, convaluit. Puella undennis cæca & muta ad loculum deportata, statim liberata est; sed cum salutem a quodam seducta, remediis attribueret humanis, post dies tredecim utrumque malum incurrit. In translatione vero corporis, dum veniam cum lacrymis a Jacobo suppliciter petit, benigne exauditur.

Post annum exhumatur. XXXVI. Jacuit porro sub terra per annum integrum, donec admonitus Sixtus Pontifex a fratre Francisco de Ragono, domus Præfecto, jussit exhumari, & in locum decentiorem corpus transferri. Inde demum translatus est ad nobile sacellum magni Ducis Gondisalvi Fernandez a Corduba, de quo alias late disseruimus. Diploma Sixti transcribo.

Tom. 4. an. 1268. n. 14.

Dilectis filiis Vicario venerabilis Fratris nostri Archiepiscopi Neapolitani, & fratri Joanni Tomacelli Guardiano loci sanctæ Mariæ Novæ &c.

Ex originali. *Dilecti filii, salutem &c. Relatum nobis est, quod corpus laudandæ memoriæ fratris Jacobi de Marchia ex Ordine Minorum, minus decenter, quam ejus vita pie & religiose transacta meretur, in ista Ecclesia sanctæ Mariæ depositum est: quare ne tanta virtus & probitas, quanta in eo emicuit, neglecta videatur, volumus & mandamus vobis, ut corpus ipsum exhumari, & in eadem Ecclesia honorifice collocare curetis, prout Vicario Provinciali & Fratribus dicti Ordinis melius fieri posse videbitur. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die* XXVII. *Octobris* MCCCCLXXVII. *Pontificatus nostri anno* VII.

Qualis fuerit Jacobus. XXXVII. Erat Jacobus mediocriter procerus, aspectu gravis, colore subniger, capite calvus, voce sonorus, eloquio fœcundus, memoria felix, ingenio acerrimus, omnigena doctrina excultus; in potu & cibo parcissimus, in vigiliis, abstinentiis, laboribus assiduus, solitudinis dum licebat, amantissimus; in responsione promptus, ad laudandum paratus, ad condemnandum tardus, omnibus gratus, erga omnes officiosus. Pingitur ætate grandævus, baculum habens arundineum dextra, ampullam sanguinis ostendens sinistra, in memoriam acris, sed feliciter absoluti certaminis de Sanguine Christi. Eius reliquiæ & vestes tum in oppido Montisprandonis, tum Neapoli innumeris malis certam exhibent medelam. Miracula ejus neque numero terminari, neque libris possunt comprehendi. Ingentem codicem Venantius tredecim annorum socius scripsit; processus auctoritate Apostolica variis temporibus de illius virtutibus & prodigiis compactos, novem in nostrum archivum collegi, in quibus mira miranda de eo referuntur & probantur. Duas vel tres operationes miraculosas, easque in hunc diem perseverantes ex processu Romano, & testibus Ragusinis ac Bosnensibus, reliquis propter nimiam multudinem omissis, hic duximus enarrandas.

Qualiter depingitur. Quot miraculorum documenta.

XXXVIII.

XXXVIII. In Ragusino sancti Francisci Cœnobio, coram summo Altari, sub præcipuo templi arcu, super transversam trabem ingens est Christi crucifixi ligneum simulacrum, cui ex utroqne latere curavit Jacobus sisti Angelum ex eadem materia, thuribulum manu gestantem, facie versa ad Crucifixum. Postquam vero uterque appositus erat; prophetizans dixit ille: *Hi Angeli aliquando mira patrabunt*. Atque vere prædixisse, in hunc diem probatur*; nemine enim movente, in festivitatibus majoribus,& gravi quoquo urbis periculo, suum uterque thuribulum erga Crucifixum movere, tamquam si thus adoleret, aspicitur. De quo peculiarem auctoritate Apostolica Ragusii compilatum processum, atque ad sacrorum rituum Congregationem transmissum inter reliqua ejus monumenta conservo.

Ragusii perpetuum ejus miraculum.

* *Intellige de tempore quo auctor hos Annales scribebat; nostra enim ætate mirãdum prodigium multis abhinc annis cessasse nemo est qui non sciat.*

XXXIX. In Regni Bosnensis urbe Ostronizæ, dum illic Inquisitoris Apostolici munus exerceret, a populo rogatus, ut vicino lacui, qui occulto quodam sive terræ sive aquæ vitio piscem nullum ferebat, benediceret, acquievit, & statim piscium reddidit feracem, magnoque illius regionis commodo ea fœcunditas perseverat. In lacu altero illius regni, prope Civitatem Mostraræ, magno valde & aquæ nigræ, magnam inferebant ranæ molestiam Divinum officium cum socio recitanti. Jussit ut tacerent, & tacuerunt; dum vero longius progrederetur, recordatus impositi præcepti, remisit socium præceptum revocaturum. Ille inadvertenter in singulari jussit ut rana quaxaret, suumque cantum resumeret. In tanta ranarum multitudine, sola una in illo lacu quaxare sentitur.

Tria in regno Bosnæ item perpetua.
Lacum sterilem piscium reddidit feracẽ: inter innumeras ranas una ejus jussu quaxat.

XL. In oppido Vizochi ejusdem regni, diœcesis Fornizæ, dum contra Manichæos & Hussitas prædicaret, quidam ex hæreticis ferra infirmarunt latenter suggesti pedes, ut concionator ascendens inde decideret. Horum posteri in hunc diem, vel claudi vel cruribus affecti nascuntur.

Insidias ei paratantes puniuntur.

XLI. Tot tantisque miraculis illustrem, continuisque gratiis per omnes regiones præsertim Neapoli, mortalibus opitulantem, Leo X. honorari voluit quotidiano cultu, concessis indulgentiis omnibus, qui interessent processioni, & sequenti dum cantaretur Antiphonæ.

Ad quotidianum ejus cultum Leo X. hortatur.

Gemma lucens paupertatis, Rosa rubens charitatis, Martyr desiderio. Vas totius puritatis, speculumque castitatis, Picenorum gloria. Decus Morum & Minorum, Prædicator verbi Dei, Extirpator hæresum. Tu forma sanctitatis Jacobe beatissime, ora pro nobis Dominum.

℣. *Ora pro nobis B. Jacobe.*
℟. *Ut digni efficiamur promissionibus Christi.*

OREMUS.

Deus qui prædicationibus beati Jacobi Confessoris tui Ecclesiam tuam erudire dignatus es, ejus nos quæsumus tribue meritis adjuvari, cujus commemoratione lætamur. Per Dominum nostrum &c. Amen.

Dilectis filiis Guardiano & Fratribus sanctæ Mariæ de la Nova Neapolitanæ, Ordinis Minorum Regularis Observantiæ.

LEO PAPA X.

XLII. *Dilecti filii, salutem & Apostolicam benedictionem. Sacri Ordinis Minorum meritis, & defunctorum Religiosorum eximiis operationibus, ac exemplari vita inducimur, ut iis, quæ Dei laudem & anima-*

Ex originali.

marum salutem respiciunt, gratum impertiamur assensum. Hinc est, quod nos Dilecti filii Joannis Francisci de Potentia, dicti Ordinis Regularis Observantiæ professoris, & Commissarii citra Montes Generalis in Romana Curia, in hac parte precibus inclinati, vobis & pro tempore existenti Guardiano domus sanctæ Mariæ de la Nova Neapolitanæ, Ordinis & Observantiæ prædictorum, ac Fratribus in ea pro tempore degentibus, tenore præsentium concedimus, ut in Ecclesia ipsius domus, in qua corpus quondam Jacobi de la Morchia dicti Ordinis, dum viveret, professoris, jacet, & in magna veneratione, propter crebra miracula, quæ illius meritis & intercessione, ut pie creditur, inibi operatur Altissimus, habetur, ad illius sepulcrum quolibet die post completorium, aut alia hora diei, prout Guardiano pro tempore existenti magis conveniens videbitur, processionaliter accedere, & ibidem unam antiphonam seu hymnum cum versiculo & oratione in honorem Dei, & ipsius Jacobi memoriæ, absque incursu alicujus idololatriæ, aut infamiæ labe, seu conscientiæ scrupulo, donec Sedes Apostolica ad præsens aliis arduis negotiis propter Concilium Lateranense occupata, ad dicti Jacobi canonizationis examinationem procedat, decantare valeatis. Nos enim ut Christifideles eo libentius decantationi antiphonæ seu hymni & versiculi ac orationibus hujusmodi intersint, quo ex hoc dono cœlestis gratiæ uberius conspexerint se refectos, de Omnipotentis Dei misericordia, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, omnibus & singulis utriusque sexus Christifidelibus, qui decantationi hujusmodi interfuerint, unum annum & quadraginta dies pro qualibet vice de injunctis eis pœnitentiis misericorditer in Domino relaxamus. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac quibusvis revocationibus & suspensionibus similium indulgentiarum, etiam durante fabrica Basilicæ Principis Apostolorum de Urbe, seu de cruciata factis & faciendis, ceterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die 11. Augusti MDXV. *Pontificatus nostri anno* III.

Agitur de ejus canonizatione sub Clem. septimo.

XLIII. Crescente in dies Viri sancti miraculorum gloria, Carolus V. Imperator instanter rogavit Clementem VII. ut dignaretur virum dignissimum, optime de Ecclesia Catholica meritum, Sanctorum adscribere cathalogo. Ut ita rite fieri posset, Pontifex examen miraculorum in regno Neapolitano commisit Archiepiscopo Tarentino, & Episcopis Ischiano ac Maturano, & in Piceno Episcopis Asculano ac Camerti, ut ex sequenti Pauli V. diplomate apparebit. Ortis porro in Italia plerisque tumultibus, opusque negligenter prosequentibus Neapolitanis, intermissum est usque ad Pauli V. Pontificatum, qui negotium hoc reassumi, rogante Philippo III. Hispaniarum Rege constituit, hoc ad Cardinales sacrorum rituum emisso diplomate.

Deinde sub Paulo quinto.

PAULUS PAPA V.

Ex processu Roman. fol. 36.

XLIV. *Venerabiles Fratres nostri, salutem &c. Gloriosos viros, in virtute divites, per quos Dominus multam gloriam fecit magnificentia sua, Mater Ecclesia celebrat, ut dum excellentibus meritis excellens rependitur honor, laudetur Dominus in sanctis suis, & ipsorum quasi triumphis excitati fideles, nomina, quæ in æternitate vivunt, in laudibus habere, corpora vero in pace sepulta venerari, ac mores, qui nonnisi religionem & sanctitatem redolent, imitari assuescant. Cum itaque, sicut accepimus, felicis recordationis Clemens Papa VII. prædecessor noster, celebri fama, quæ de*

de bona memoria fratris Jacobi Piceni, de Marchia nuncupati, Ordinis Fratrum Minorum de Observantia, dum in humanis ageret, humilitate, castimonia, patientia, caritate, vigiliis reliquisque corporis fatigationibus, pro Dei amore susceptis, ejusque mandatorum observantia percrebuerat, necnon ejusdem fratris Jacobi doctrinæ, ac vitæ sanctitate, plurimorumque miraculorum motus, & instantissimis inclytæ memoriæ Caroli V. Romanorum Imperatoris, ac Hispaniarum Regis Catholici, supplicationibus inclinatus, de S. R. E. Cardinalium consilio & deliberatione, per suas sub annulo Piscatoris Romæ apud sanctum Petrum, die x. Januarii MDXXIV. *Archiepiscopo Tarentino, ac de Ischia & Maturano Episcopis, & per alias similes die* XIII. *Julii* MDXXV. *expeditas litteras Asculano, seu ejus in spiritualibus Vicario Generali, & Camerinensi Episcopis dederit in mandatis, ut per generalem informationem diligentissime se de præmissis informarent, & si per generalem hujusmodi inquisitionem eis videretur, & constitisset, probationes esse tales, ut per eos ad specialem inquisitionem procedi & deveniri posset, Sede Apostolica aliter non consulta, ad specialem prædictam inquisitionem super præmissis in Civitate Neapolitana, ubi prædictus frater Jacobus diem suæ peregrinationis clauserat extremum, ejusque corpus apud Ecclesiam domus beatæ Mariæ Novæ, dicti Ordinis humatum erat, & in Provincia Marchiæ, qua oriundus erat, & in qua multos annos vixerat, ac aliis adjacentibus Provinciis respective devenirent, articulisque & interrogatoriis dictis, promotoreque fidei adhibito, citatione legitima præcedente, testium productorum juramenta reciperent, & examinarent, ac eorum dicta in actis redigi curarent, juraque & monumenta, quæ ad negotium hujusmodi facere viderentur, reciperent, aliaque omnia, quæ ad plenam hujus rei scientiam necessaria, & opportuna esse cognoscerent, perscrutarentur, ac omnia in scriptis redacta, eorum sigillo clausa ad eamdem Apostolicam Sedem transmitterent; prout in eisdem litteris plenius continetur. Cumque etiam, sicut accepimus, prædicti Archiepiscopus & Episcopus juxta eis attributam jurisdictionem, processus tam supra generali, quam etiam speciali inquisitione formassent, & ea, quæ de religiosa vita dicti fratris Jacobi, ejusque probitate, & vivendi modo, miraculorumque operatione compererant, in volumen redegissent, tamdem ad præfatum prædecessorem de more transmiserunt. Cum autem sicut pariter accepimus, propter diversa publica impedimenta, ac ejusdem prædecessoris obitum, causæ & negotii hujusmodi expeditio tunc dilata, & per multos postmodum annos hucusque intermissa fuerit, & excrescat nihilominus in dies ejusdem fratris Jacobi miraculorum gloria, hominumque ex regno Neapolitano, & ex dictæ Marchiæ Provincia ad ejus corpus, quod integrum adhuc conservari dicitur, visitandum, & frequentia, & concursus, qui ejusdem precibus & intercessione, ut pie creditur, in suis necessitatibus voti compotes effecti, receptorum beneficiorum tabellas in dies in maxima copia ad ejus sepulchrum appenderunt, & quotidie appendunt; Carissimus in Christo filius noster Philippus Hispaniarum Rex Catholicus, qui etiam ejusdem regni Neapolitani Rex existit, & Dilecti filii Nobiles & populus Neapolitanus, qui singularem erga prædictum fratrem Jacobum, cujus corpus summa religione & devotione venerantur, sæpius apud felicis recordationis Clementem Papam VIII. prædecessorem nostrum, & Nos etiam egerunt, & instantissimis precibus, etiam per dilectum filium nobilem virum Gastonem de Moncada, Marchionem de Aytona Oratorem, instititerunt, ut causam hujusmodi canonizationis dicti fratris Jacobi assumere, & ad finem perducere, ac ipsum fratrem Jacobum, si ita judicaremus, cathalogo sanctorum adscribere di-*

dignaremur. Nos igitur piis Catholici Regis, de Catholica fide optime meriti, & prædictæ Neapolitanæ Civitatis erga nos & Sedem Apostolicam maxime propensæ, desideriis & precibus humiliter, & sæpius porrectis annuentes, ac considerantes ad puritatem Catholicæ fidei confirmandam, hæreticorumque pravitatem confundendam, summa Dei providentia, qui Ecclesiam suam nova subinde prole fœcundare, sacrosque religionis suæ palmites ubique dilatare non desinit, viri hujus, ut etiam accepimus, propter conciones, & vitæ austeritatem, non in Italia solum universa, sed in Austria, Croatia, Ungaria, Boëmia, Dalmatia, Polonia, Germania & eis adjacentibus locis celeberrima fuit, cujusque opera in Inquisitionis officio Eugenius IV. Martinus V. Nicolaus etiam V. Calixtus III. aliique Romani Pontifices, ad Fratricellorum, & aliarum tunc pullulantium hæresum extirpationem usi sunt; quique Alberto & Sigismundo Imperatoribus, aliisque secularibus & Ecclesiasticis illarum partium Præsulibus carissimus & venerandus extitit, nostris temporibus memoriam innovari: Motu proprio ac ex certa scientia nostris, negotium canonizationis ejusdem fratris Jacobi de Marchia & causam hujusmodi in statu & terminis, in quibus reperitur, reassumentes, circumspectioni vestræ, de quorum singulari religionis zelo, prudentia, doctrinaque cum integritate conjuncta, plurimam in Domino fiduciam habemus, negotium & causam ipsam universam examinandam, cognoscendam, & ad finem usque ad sententiam exclusive producendam, Nobisque & aliis Fratribus nostris in consistorio de more referendam committimus, ut deinde Nos tum vestro aliorumque Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium consilio, quid juxta sacrorum canonum sanctiones, & ejusdem S. R. E. ritum, circa illam agendum sit, ad Dei laudem & Catholicæ fidei exaltationem statuere valeamus: dantes vobis plenam facultatem in præmissis, per vos vel alios graves viros, & in dignitate Ecclesiastica constitutos, integritate, sacrorumque canonum doctrina & experientia insignes, quos ad id deputandos duxeritis, inquisitionem super puritate fidei, vitæ ac morum sanctitate, meritis, fama & miraculis ipsius fratris Jacobi, ac populorum erga ipsum devotione faciendi litteras remissorios, & compulsoriales sub sigillo unius ex vobis pro tempore antiquioris ejusdem Congregationis Cardinalium, quoties opus fuerit, decernendi, & relaxandi, ac transmittendi, ac processus per vos, seu de vestro mandato per alios rite & recte conficiendi, & confectos aperiendi, ac in præmissis etiam sub censuris & pœnis Ecclesiasticis procedendi; contradictores quoscumque vestris ac dictorum subdelegatorum mandatis non parentes per easdem censuras & pœnas cogendi & compellendi, ipsosque aggravandi ac reaggravandi, auxiliumque brachii secularis, si opus fuerit, invocandi, aliaque omnia & singula faciendi, gerendi & exequendi, quæ in præmissis omnibus & singulis, ac circa ea necessaria fuerint, seu etiam quomodolibet opportuna. Non obstantibus quibusvis Cancellariæ nostræ Apostolicæ regulis, & aliis Apostolicis, necnon universalibus, provincialibus, synodalibus Conciliis, edictis generalibus vel specialibus, constitutionibus & ordinationibus contrariis quibuscumque, aut si aliquibus communiter vel divisim ab Apostolica sit Sede indultum, quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem. Datum Tusculi sub annulo Piscatoris, die XIII. *Octobris* MDCVII. *Pontificatus nostri anno* III.

Urbanus VIII. coeli concedit officio Ecclesiastico.

XLV. Discussionibus his in longum protractis, & Neapolitanis Fratribus sæpius agentibus, tamdem precibus Philippi Hispaniarum Regis Neapolitanorum, & Minorum Observantum, interpellatus Urbanus VIII. pri-

primum concessit, ut in Ecclesia sanctæ Mariæ novæ, ubi sancti Viri corpus requiescit, Officium & Missa recitaretur, & paulo post facultatem ad universum prædictum Sodalitium his litteris Apostolicis extendit.

URBANUS PAPA VIII.

Ad futuram rei memoriam.

IN Sede Principis Apostolorum, nullis licet nostris suffragantibus meritis, a Domino constituti, piis fidelium votis, quibus virtutum Dominus in servis suis honorificetur, libenter annuimus, eaque favoribus prosequimur opportunis. Sane pro parte carissimi in Christo filii nostri Philippi Hispaniarum Regis Catholici, ac dilectorum filiorum Cleri & populi Civitatis Neapolitanæ, necnon totius Ordinis Fratrum Minorum sancti Francisci, de Observantia nuncupatorum, Nobis nuper expositum fuit, quod bonæ mem. Jacobus de Marchia, multis & eximiis virtutum, gratiarum & miraculorum donis a Domino illustratus fuit, quapropter Philippus Rex, ac Clerus & Populus, necnon Ordo prædicti nobis humiliter supplicari fecerunt, ut donec canonizationis honor dicto Jacobo de Marchia, ob ejus eximiam caritatem & excellentia merita, Divina adspirante gratia, ab Apostolica Sede decernatur, idem Jacobus de Marchia Beatus *nuncupari, atque Officium de eo, ut infra, recitari possit. Quare Nos, re prius per venerabiles Fratres nostros S. R. E. Cardinales, sacris ritibus præpositos, quibus eam examinandam mandavimus, mature discussa, de eorumdem Cardinalium consilio, hujusmodi supplicationibus inclinati, ut ipse bonæ memoriæ Jacobus de Marchia* Beatus *nuncupari, atque officium & Missa de eo tamquam de Confessore non Pontifice, in Ecclesia tantummodo sanctæ Mariæ* della Nova *nuncupatæ, Civitatis Neapolitanæ, ubi corpus ejusdem requiescere asseritur, recitari & celebrari respective libere & licite possit & valeat, Apostolica auctoritate, tenore præsentium licentiam & facultatem concedimus & impertimur. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die* XII. *Augusti* MDCXXIV. *Pontificatus nostri anno* II. — *Ex autographo.*

URBANUS PAPA VIII.

Ad futuram rei memoriam.

XLVI. *NUper pro parte carissimi in Christo filii nostri Philippi Hispaniarum Regis Catholici, ac dilectorum filiorum Cleri & populi Civitatis Neapolitanæ, necnon totius Ordinis Fratrum Minorum sancti Francisci, de Observantia nuncupatorum, nobis exposito, quod bonæ mem. Jacobus de Marchia multis & eximiis virtutum, gratiarum & miraculorum donis a Domino illustratus fuerat, & propterea Philippi Regis, ac Cleri & populi, necnon Ordinis prædictorum nominibus, nobis humiliter supplicato, ut donec canonizationis honor dicto Jacobo de Marchia, ob ejus eximiam caritatem & excellentia merita, Divina adspirante gratia, ab Apostolica Sede decerneretur, idem Jacobus de Marchia* Beatus *nuncupari, atque officium de eo, ut infra recitari posset; Nos, re prius per venerabiles fratres nostros S. R. E. Cardinales sacris Ritibus præpositos, quibus eam examinandam mandaveramus, mature discussa, de eorumdem Cardinalium consilio, hujusmodi* — *Ex autographo.*

modi supplicationibus inclinati, ut ipse bonæ mem. Jacobus de Marchia Beatus *nuncupari, atque Officium & Missa de eo tamquam de Confessore non Pontifice, in Ecclesia tantummodo sanctæ Mariæ* della Nova *nuncupatæ, Civitatis Neapolitan. ubi corpus ejusdem requiescere asserebatur, recitari & celebrari respective libere & licite posset & valeret, Apostolica auctoritate licentiam & facultatem concessimus; prout in nostris, in simili forma Brevis desuper expeditis litteris, quarum tenorem præsentibus pro expressis haberi volumus, plenius continetur. Cum autem, sicut Philippus Rex, ac Clerus & Populus Ordoque prædicti nobis nuper exponi fecerunt, pro eo quem erga dictum beatum Jacobum de Marchia gerunt devotionis affectu, plurimum cupiant concessionem hujusmodi ad universum Ordinem prædictum extendi; Nos piis Philippi Regis, ac Cleri & Populi, necnon Ordinis eorumdem votis, in præmissis peramplius annuere volentes, singularesque Cleri & Populi, necnon Ordinis prædictorum personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris & pœnis, a jure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatæ existunt, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutas fore censentes, supplicationibus eorum nomine Nobis denuo super hoc humiliter porrectis inclinati, de Cardinalium prædictorum consilio, concessionem hujusmodi ad universum Ordinem Fratrum Minorum sancti Francisci, de Observantia nuncupatorum prædictum, ita ut ab omnibus illius personis officium, & missa de dicto beato Jacobo, tamquam de Confessore non Pontifice, juxta tamen rubricas Missalis & Breviarii Romani, recitari & celebrari respective similiter possit & valeat, eadem auctoritate, tenore præsentium extendimus & ampliamus. Non obstantibus omnibus illis, quæ in dictis litteris voluimus non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem ut præsentium transumptis etiam impressis, manu alicujus notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ. Datum Tusculi sub annulo Piscatoris, die* XXIII. *Octobris* MDCXXIV. *Pontificatus nostri anno* II.

Additio aliorum.

„ XLVII. Tamdem Benedictus XIII. Pont. Max. IV. Idus Decembris Anno MDCCXXVI. Sanctorum fastis sanctissimum Virum adscripsit, „ Solemniis per octo continuos dies in Templo Aracœlitano Urbis, ingenti eximioque apparatu celebratis, curante potissimum P. F. Josepho „ Maria Fonseca Eborensi tunc Procuratore Generali Ordinis, ut suo loco in horum Annalium continuatione uberius referre speramus, & Bullam etiam Canonizationis dare transcriptam.

Quinam ejus vitam scripserunt.

XLVIII. Multi graves auctores sanctissimi Viri gesta scripserunt. Omnium primus Joannes Baptista Petrucius, Archiepiscopus Tarentinus, Jacobo familiaris, & beneficiis acceptis adstrictus, ejus vitam heroico carmine Latino descripsit. Opus hoc, pro illius temporis ratione non contemnendum, nos typis Lugdunensibus edi curavimus, adjectis notis & commentariis. Ejus gesta præclara cecinerunt carmine Italico Amelius Simmacus de Jacobietis, oppidi Tossitiæ inter Aprutinos, etiam Viro Dei coævus, socio Venantio familiaris, cujus intercessione a Jacobo defuncto circa annum MCCCCXC. beneficia recepit. Et Joannes Dominicus de Lega Neapolitanus, qui opus suum typis evulgavit anno MDXXXV. Amelii opus non prodivit. Soluta oratione primus vitam scripsit, & diligenter miracula collegit frater Venantius a Fabriano, multorum annorum socius, a quo potissima, qui postea scripserunt, exceperunt. Marianus Florentinus apud me

me MSS. Marcus Ulyssipponensis, Ludovicus Cœlestinus a Monte Corvino, Paulus Reggius Episcopus Vici Aquensis, Petrus Rodulphus Tossinianensis. Celebrem de eo faciunt mentionem Commentarii Pii II. Robertus Liciensis coævi auctores, Sabellicus, Bergomensis, Volaterranus, Thomas Bozius, & alii plerique. Jacobus Saoazarius ejusdem temporis vates, beati Jacobi Amicus, peculiari eum poemate celebravit, ex quo coronidem hanc Jacobi historiæ, & diuturnæ hujus vitæ peregrinationi subjungo.

Felix, qui nostras potuisti linquere curas,
Et procul humanas despicere illecebras. *Sanazarius.*
Felices, qui te colles videre loquentem,
Quæque tibi gratos præbuit herba thoros.
Quæque arbor, rupesve sacra te fovit in umbra,
Et quæ nunc manes continet urna tuos.

Et in Apostrophe, præmissis quibusdam aliis, sic Poema concludit.

An potius toto superum spectante senatu,
Diluit æthereo crimina nostra foro?
Denique quidquid agis nitidi novus incola cœli,
Pectoribus nostris non leve numen eris.

XLIX. Absolutis, quæ ad beatum Jacobum Picenum, virum optimum, impigrum Sedis Apostolicæ Ministrum, spectabant, prosequamur ejus discipuli, Bernardini Feltrensis doctrinæ & virtutum facta admiranda. Missus hoc anno Regium Lepidum concionaturus, multa oive substitit Novellaræ apud Georgium Gonzagam, oppidi possessorem. Contra Bacchanalium furias, larvatasque personas ardenter prædicavit, segnes aliquos piorum legatorum executores severe reprehendit, & plene profecit, utrique malo adhibita medela. Appropinquante quinquagesima, cœlo semper ningente, abire oportuit, præcedeotibus Georgii servis, qui per difficiliores incertasque vias semitam aperiebant. In personatos etiam Regii vehementer invectus, cum ægre quidam audirent hæc sibi abripi spectacula, doctumque allegarent concionatorem, qui probaverit, aliquantulum excanduit, dolens fieri patronos malorum, qui debuissent condemnare: *At*, inquit, *insanientis turbæ fructum expectate: non præteribunt debacchantium dies, antequam experiamini, quæ sanior & utilior debet censeri doctrina.* Post paucos dies cuidam Nobili adolescenti inter larvantium furias abscissum est brachium, altero misere interempto. Manifesta hac prædictione cœpit haberi in majori veneratione, & testimonia ejus facta sunt magis credibilia. Hebræos acriter insectatus, uti anno præcedenti Tridenti, jubebat sub passionis Dominicæ tempus pueros custodiri Christianorum, neque tota hac cautione fieri potuit, quin perfidus Judæus puellum sub pallio abduxerit, impie mactandum. Sed in scelere deprehensus, dignas pœnas subivit.

Legenda tres MSS.

Novellaræ prædicat fructuose Bernardinus Feltrensis.

Item Regii Lepidi.

L. Terminatis concionibus, a bonis nolnit feriari, sed secundum Fratrum indigentiam & capacitatem, adolescentioribus Logicæ rudimenta, provectioribus commentarios Richardi Mediavillani in sententias, & mediocris litteraturæ Fratribus Theologiam legebat moralem: Epirotam quemdam, sed Venetiis enutritum, virum sagacissimum, annos quadragiota natum, sed male baptismo renatum, erroris admissi convicit, utque se per-

Suos docet Confodales.

Moratur & prædicat Patavii.

permitteret a fratre Ludovico Gonzaga rebaptizari, persuasit. Sub anni finem, celebratis Provinciæ comitiis, Patavini Conventus designatus est incola, ubi mire fructificavit, concionibus frequenter habitis per omnes tam sæculiarium quam regularium Fratrum & Monialium Ecclesias. In Adventu, deprecantibus Episcopo Jacobo Zeno & Canonicis, prædicavit in Ecclesia Cathedrali.

Moritur Marianus a Senis. Gonz. in Provin. Tuscia Conv. 4. Item Andreas a Colle. Indid. Conv. 9. Et Fridericus Comes Palatinus. Monum. MSS. Prov. Colon. Trithem. in Chronic. Sponheimen.

LI. Moritur hoc anno in devoto Capriolæ Cœnobio Marianus a Senis, insignis prædicator, qui Pio II. & subsequentibus Pontificibus suam operam laudibiliter locavit in colligendis Crucesignatorum stipendiis. Necnon Andreas a Colle, primus Observantum Guardianus in Monte Alvernæ, qui x. Maii in Conventu sancti Salvatoris feliciter beateque diem clausit extremum. Decessit insuper Fridericus Comes Palatinus, tumulatus apud Minores Heydelbergæ. *Sepultus est*, inquit Trithemius, *in habitu Fratrum Minorum cum ingenti pompa*. Sepulcrum ejus magnificum & elevatum cum hac inscriptione apparet.

Fridericus Bavariæ Dux, Comes Rheni Palatinus, sacri Romani Imperii Elector, salus patriæ, prædonum fulmen, tres illustres hostes vicit, Principatum auxit, & pie e vivis excessit anno MCCCCLXXVI. *pridie Idus Decembris. Fuit ejus vitæ virtus socia, gloria mortis comes.*

Item Innocentia Angeli. Jacobill. de SS. Fulgin. pag. 249.

LII. Circa hunc annum Innocentia Angeli, Tudertina, Clarissa religiosissima, ex humanis abiit in Monasterio sanctæ Luciæ Fulginatis. Provecta ætate suscepto habitu, decrevit per viam mandatorum Domini celeriter currere, & quam sero aggressa est, vitæ regularis perfectionem velociter adipisci, tarditatem accessus spiritus fervore compensatura. Abducta procul a terrenis, semper cogitabat cœlestia; in oratione etiam assidua, singulis diebus Veneris ad sanguinem usque se castigabat, hortabaturque Sodales, ut Christo Sanguinem pro nobis innocenter spargenti, quem ab eo acceperunt, redderent lætanter. Anno ætatis centesimo quinto, morientis anima visa est in cœlum ferri in similitudine splendidissimæ infantulæ.

Fr. Alphon. Episcop. Lucen.

Fr. Ægidius Sareptanus.

Fr. Joannes Laodicenus.

Fr. Bernard. Vigilien.

Fr. Marcus Senogallien.

Fr. .... Termipolen.

LIII. Assumpti sunt ad Episcopatus qui sequuntur, ad Lucensem in regno Galæciæ, sub Archiepiscop. Compostellano, olim sub Braccarensi, frater Alphonsus Henrici nobili satus progenie, per obitum Garsiæ, VIII. Idus Martii. Ad Sareptanum in Palestina sub Archiepiscop. Tyren. frater Ægidius Barbitonsorius, sacræ Theologiæ professor, per obitum Guillelmi, III. Nonas Aprilis. Ad Laodicenum in Syria, sub Patriarcha Antiocheno, frater Joannes Loveti, sacræ Theologiæ professor, per obitum Petri, III. Kalend. Maii. Ad Vigilien. in Apulia, sub Archiepiscop. Tranensi, frater Bernardinus de Barbiano, per obitum Jacobi, pridie Idus Augusti. Ad Senogalliensem in Piceno, immediate sub Pontifice Romano, frater Marcus de Vigeriis, sacræ Theologiæ Magister, & in Sapientia Romana publicus professor, postea S. R. E. Cardinalis, per obitum Christophori, pridie Nonas Octobris. Ad Termopylen. sub Archiepiscop. Atheniensi. N. S. Theologiæ professor, III. Kalend. Januarii. Joannes de Unone Gallus, vir doctus, factus est Abbas Monasterii Bonæ Vallis, Ordinis Cistercien. diœcesis Pictaviensis, per cessionem in manibus Pontificiis factam ab Humberto Abbate Monasterii Præmonstratensis, diœcesis Laudunensis, cui prædictum Monasterium Bonæ Vallis datum erat in commendam.

LIV. Conventus Montis Sion Hierosolymis, & alia loca sacra, quæ per

per Minores Observantes regebantur, multa indigebant reparatione. Nobilis vir Joannes Navarrus, Senescallus Hierosolymitanus, & Comes Palatinus, zelo ductus ortæ in iis locis sanctæ fidei Catholicæ, quam ipse plene non potuit, urgere decrevit apud Principes Christianos admirabilium Christi vestigiorum restaurationem. Id ipsum per eum suis litteris hoc anno Sixtus eisdem suasit Principibus. Lente procedebat sumptuosum opus Templi sancti Bernardini urbis Aquilanæ; deerat enim adhuc tholus, seu hemisphærium, dispendiosa fabricæ pars, in quam, tamquam in umbilicum, tota Templi concameratio conveniens, erat constringenda. Injuncta efficaciter hoc anno fratri Francisco de Paulo Aquilano provincia opus alias per beatum Jacobum Picenum commendatum, prosequendi, præscriptis tamen variis regulis, adhibitisque rigorosis præceptis curiosi operis, & superflui sumptus vitandi.

Commendatur Principibus restauratio locorum Terræ sanctæ.

Urgetur fabrica Templi Aquilani S. Bernardini.

LV. Circa hunc annum constructum est Cœnobium sub invocatione sancti Bernardini ad oppidum Salodii, Brixianæ jurisdictionis, quod in margine lacus Benacensis situm, caput est latissimæ Ripariæ Salodianæ, eique parent multi pagi in circuitu. Incolæ erga Minores Observantes addictissimi, cura illorum, qui tenuem infirmamque Provinciolam, tunc exorientem, dilatare voluerunt, commodum privatis eleemosynis Fratrum habitaculum construxerunt.

Conv. Salodii. Gonz. in Provin. Brixiæ Conv. 17.

LVI. Nobilis fœmina Marsilia Pia, ædificando Observantum Conventui in Civitate Imolensi in Flaminia, domum mediocremque fundum testamento legavit. Cives hoc anno, impetrata facultate Pontificia, additis quæ operi videbantur necessaria, domum integram sub appellatione sanctæ Mariæ Gratiarum extruxerunt. In Ecclesia conspicitur antiqua & devota Imago beatæ Mariæ, cujus intuitu plura se Deo beneficia recepisse Immolenses deprædicant. Illa non contemnenda quod bis urbem a peste mirabiliter liberavit. Posterioris liberationis hoc prostat monumentum gratiarum actionis: *Almæ Virgini, iterum recepta gratia ob pestis ac penuriæ liberationem, omnis populus Immolensis tantæ rei non immemor, & ad posteros in hujus Virginei sacelli reverentiam magis excitandos, tabellam hanc devotissime dedicavit.* M. D. XX. IX. X. *Maii*.

Conv. Imolæ. Idem in Provin. Bonon. Conv. 21.

LVII. Galeatius Maria Sforza Dux Mediolanensis obtinuit hoc anno X. Kalend. Martii facultatem Pontificiam, ut incolæ Terræ seu oppidi Viglevani, tunc diœcesis Papiensis, domum a se pro Fratribus Observantibus extra dictum oppidum inchoatam possent perficere, sub invocatione sanctæ Mariæ gratiarum. Oppidum hoc, nunc Civitatis insigniis decoratum, amœnissimum, saluberrimo aere commendatissimum, oblectandis procerum animis deservit, & Cœnobium omni ex parte perfectum, rerum abundantia, cœloque propitio, convalescendis infirmis, viribusque deperditis celeriter resumendis deservit. In Ecclesia, per Antonium de Latiis, Cardinalis Arcimboldi in diœcesi Novariensi suffraganeum, die XXV. Octobris anno MCCCCLXXVIII. consecrata, jacet beatus Christophorus Mediolanensis, vita & prædicatione illustris, de quo alias differemus, in sacello sancti Bernardini.

Conv. Viglevani. Idem in Provin. Mediol. Conv. 7. Monum. MSS. illius Provin. Lib. 94. bullar. fol. 14.

Anno 1520.

LVIII. Hujus Conventus incolæ duo habebant hospitia in duobus oppidis propinquis Ceredani, & Gumbali, atque in primo tumulatus est beatus Pacificus, eo prognatus oppido, sed in Sardiniæ insula mortuus, atque Ceredanum furtim in sarcinulis mercatorum, expensis oppidanorum translatus. Errant, qui in patria defunctum affirmant. Dum Mortario transirent qui ferebant, elevavit brachium, quod tamdem obtinuerunt

Fr. Pacificus a Ceredano.

Cla-

Clarissæ Mortarienses, habentque in magna veneratione. Caput a reliquo corpore separatum, asservatur honorifice in Ecclesia parochiali Ceredani. Sæpe orta est contentio inter Fratres & oppidanos circa ostensionem corporis; cesserunt enim Fratres hospitium, & ædiculam conjunctam, sub cujus Altari jacet Pacificus, Confratribus Corporis Christi prope cœmeterium Ecclesiæ Parochialis, ea lege, ut Fratribus domus & Ecclesia commodiori loco construeretur. Quod promiserunt Confratres, compleverunt; sed corpus noluerunt reddere. Tamdem conventum est, ut duabus seris clauderetur, primamque clavem haberent Fratres, tamquam legitimi possessores, secundam Confratres tamquam Custodes, demumque Ceredani Fratribus ædificaretur Cœnobium. Hoc in loco habitarunt plerique viri piissimi, atque inde prodierunt alii doctrina & prælaturis conspicui. In refectorio hujus domus beatus Bernardinus Feltrensis vidit noctu plures Fratres in circuitu mœstos sedentes, & ex suggesto unum dicentem: *Ambitio, refectio, & murmuratio deduxerunt nos in tartara.*

Conv. Garobilliarum. Gonz. in Provin. S. Michael. Con. 11. Monum. MSS.

LIX. Henricus Toletanus, & Maria Gusmania conjuges, Albæ Alistæ Comites, obtenta hoc anno die XVI. Martii a Nuncio Apostolico facultate, longiusculе ab oppido Garobilliarum, Cauriensis diœcesis, Cœnobium sub titulo sancti Antonii Observantibus integre construxerunt. Situm ampliavit anno MDLVI. Didacus Enriquez de Almanza Episcopus Cauriensis. In sacello majori egregie constructo, ex utroque latere Altaris conspiciuntur in pariete, opere arcuato erecta fundatorum sepulcra, appositis eorum simulacris marmoreis, incisisque nominibus. In circuitu sunt non ignobilia oppida, quæ abunde Fratribus omnia subministrant.

Conv. Villæ-Fichæ. Lib. 89. bullar. fol. 54.

LX. Nobili viro Guillelmo de Gleon militi, Domino loci de Gleon, Narbonensis diœcesis, hoc anno V. Idus Maii assensit Sixtus, ut capellam beatæ Mariæ Virginis infra limites Ecclesiæ parochialis Villæ-Fichæ, ejusdem diœcesis, & sub ejusdem Guillelmi dominio sitam, a Carolo Magno Francorum Rege & Romanorum Imperatore constructam, in qua dietim multa fiebant miracula, & adjunctam domunculam, in qua per plurimos annos vitam sanctam quidam duxit Eremita, in Cœnobium coaptaret Fratrum Observantum, quod etiam summopere cupiebat, instanterque petebat a Pontifice Magdalena de Francia, Principissa Navarræ. Quid tamdem factum fuerit, incompertum, neque enim inter alios Conventus istum reperio.

Conv. Guterboccen. Lib. 96. bullar. fol. 141.

LXI. Joannes, Archiepiscopus Magdeburgensis, Germaniæ Primas, proposuerat in oppido Guterboç sui dominii, diœcesis Brandeburgen. domum ædificare pro Fratribus Observantibus Provinciæ Saxoniæ, quod morte præventus non potuit; ut tamen possent Capitulares Ecclesiæ Magdeburgensis, & prædicti oppidi habitatores, Pontifex hoc anno, XVII. Kalendas Augusti indulsit. Ut eisdem Fratribus Provinciæ Saxoniæ alium fabricaret Conventum nobilis vir Conradus de Amendorf. miles, Misnen. diœcesis in Ecclesia parochiali Luszch. ejusdem diœcesis derelicta, nullam

Conv. Luszeb. Lib. 111. fol. 130.

actu habente curam animarum, III. Nonas Novembris concessum est. Sub hoc tempus refert Catalogus Episcoporum Aystetensium, extructum fuisse

Con. Meningen.

Cœnobium in Meningensi Monte, ejusdem diœcesis, a Ludovico Rheni Palatino, ac Bavarorum Duce, Guillelmo a Reichenaro Pontifice.

Conv. Teschemii. Gonz. in Prov. Bo em. Conv. 21.

LXII. Teschenii in Silesia, nobilis oppidi, habitatores ex publicis facultatibus hoc anno Cœnobium sanctissimæ Trinitati sacrum ædificarunt, opera præsertim venerabilis viri fratris Jacobi Gouppiani, quod hæretici postea ad nihilum reduxerunt.

LXIII. Con-

LXIII. Concessum est hoc anno, XIV. Januarii Guardiano & Fratribus Conventus Ferentinatis in Latio, Eremitorium sancti Cataldi in territorio oppidi Patriæ, diœcesis Ferentinatis, ut Fratres illuc sæpe declinantes pro concionibus habendis & confessionibus excipiendis, haberent quo religiose possent divertere.

Eremitorium Patriæ. Lib. 111. fol. 287.

LXIV. In Monasterio Clarissarum sanctæ Mariæ de Bretonera, prope villam de Belsorado, * diœcesis Burgensis, de quo alias diximus, adeo excrevit numerus Sororum, ut fructus & reditus Monasterii alendis non sufficerent. Joannes de Velasco, Dominus Villæ de Crevera, diœcesis Palentinæ, rogavit sibi concedi facultatem in eadem villa aliud ædificandi, pro duodecim Sororibus ex Belsoradensi extrahendis, a se sufficienter dotandum, & de omnibus rebus providendum, & regimini Custodis domus beatæ Mariæ de Linares, diœcesis Burgensis Minorum Observantum subjiciendum. Assensit Sixtus: quid vero fecerit Joannes, non est qui recenseat.

*Mon. Crevera: Lib. 91. fol. 287. * Al. de Verelado. Tom. 8. an. 1358. n. 11.*

LXV. Obtinuerunt hoc anno, IV. Nonas Maii Joannes Gundisalvi de Camera & Maria de Noronba, regiæ prosapiæ conjux, diœcesis Ulyssipponensis, facultatem ædificandi Monasterium Clarissarum in insula Lignorum (vulgo Lusitano *de Madeira*) de cujus exploratione alias locuti sumus, ea adjecta conditione, ut eis eorumque hæredibus juspatronatus reservaretur, & Sorores regimini subjicerentur Ministri Provinciæ Portugalliæ. Erat tunc Joannes prædictæ Insulæ Gubernator pro Alphonso Rege Lusitaniæ. Prodierunt ex hoc Monasterio nobiles & religiosæ Sorores, aliorum Monasterium fundatrices.

Mon. insulæ Lignorum. Lib. 89. fol. 47. Tom. 12. ann. 1450. n. 38.

LXVI. Mençia Vaaz, relicta Petri Vaaz ab Almeida, hoc anno emit soluta pecunia Monasterium Monialium Ordinis sancti Benedicti extra villam Tomarii ruinosum, & Sororibus destitutum, in eoque cum tribus filiabus vixit sub habitu & Regula Tertii Ordinis sancti Francisci. Illa vero duabusque senioribus filiabus defunctis, Martha tertia ad majora aspirans, obtenta facultate & Magistra ex Monasterio sanctæ Claræ Guardiensi, Regulam suscepit Clarissarum, Monasterii ruinas reparavit, Sororum numerum auxit. Minor. Conventualium regimini subjecit, a quibus ad Observantes anno MDLXII. transierunt. Eo in loco occisa est a Sarracenis S. Eiria, virgo Benedictina, cujus necnon sanctarum Juliæ & Castæ, Sororum ejusdem Instituti, & Eiriæ amitarum, corpora ibidem requiescunt.

Mon. Tomaren. Gonz. in Prov. Portug. Mon. 6.

LXVII. Pontifex Assisio, quo eum perrexisse diximus, reversus Fulgineum, die XXVII. Augusti, die ultimo ejusdem mensis in Sabbato, Monasterium sanctæ Luciæ Clarissarum ingressus cum sex Cardinalibus, fratre Francisco Castelli Guardiano Conventus sancti Bartholomæi, & fratre Petro Hispano confessario, assensit Monialium omnium votis de suscipienda prima & arctiori Regula sanctæ Claræ, uti alias diximus. Favebat satis Sororibus Evangelista a Trevio, Pontificis Medicus; contradicebant secreto Minores, qui illarum curam gerebant, timentes numerosum Monasterium absque reditibus non posse sustentari. Plus omnibus obstabat Fortunatus a Perusio, Vicarius Provinciæ, qui paulo post anno sequenti fato cedens, ultionem sensit Divinam. Ut omnem tolleret tergiversationem, tria emisit Pontifex diplomata, quæ dabimus in regesto. Ante annos octo, Michael Hispanus confessarius eas consolatus in pio hoc desiderio, permisit, ut unaquæque privatim votum de observanda prima Regula emitteret, dixitque aperte, ipsum Christi Vicarium ad eas venturum, & quæ petebant concessurum, asseruitque pro conterraneo fratre Petro se opus inchoasse, sed illum completurum. Obiit ille; Petrus institutus est Monialium

Monasterium Fulginas S. Luciæ fit Clarissarum primæ Regulæ. Tom. 10. anno 1425. n. 29. Mon. & Chron. MSS. Monast. S. Luciæ.

Anno Christi 1476.	Sixti IV. an. 5. & 6.	Friderici III. Imp. anno 37.	Religionis Minorum anno 269.

lium confessarius, & præsente Petro Neapolitano, Vicario Generali, ad hoc a Sixto misso, vidit vota solemniter emitti, totumque negotium absolui.

Domus Coelfeldiæ. Monum. MSS. Prv. Colon.

LXVIII. In Westphaliæ oppido Coelfeldiæ, locuplete & civili, diœcesis Monasteriensis, hoc anno inchoatum est Monasterium sanctæ Annæ Sororum Tertii Ordinis, Theodorico ab Horst Equite, & Odilia conthorali donantibus sorori Geltrudi de Hammeren. ejusque Consororibus, illud institutum profitentibus, domum suam & Villam cum pertinentiis, pro dote & sustentatione earumdem. Adhuc perseverat hoc Monasterium sub regulari & commendabili disciplina, paruitque Provinciæ Coloniæ Ministro usque ad annum MDCXXVII. quo translatæ sunt ad obedientiam Ministri Provinciæ Saxoniæ. Sanctæ Crucis Sorores Tertiariæ Monasterii Ringensis hoc anno se subjecerunt regimini Henrici de Barcha Vicarii Provinciæ Coloniensis.

Domus Ringen.

SUPPLEMENTUM P. ANTONII MELISSANI DE MACRO.

„ I. Regiæ Majestatis Fancorum cum Sacellanus esset frater Balduinus, a summo Pontifice beneficio Ecclesiastico donatus est, XVIII. Kalendas Februarii: *Religionis zelus &c.* Frater Augustinus *de Lenitz* ad Infulas Montis Mazan: *Apostolatus officium &c.* & frater Joannes de Maffeis ad Bretonoriensem Episcopatum: *Ecclesiarum utilitati &c.* IX. Kalendas Februarii evecti fuere, pridie Kalendas Martii concesso beneficio fratri Stephano Juliano: *Religionis zelus &c.* donationem factam Fratribus Clarenis Eremitorii sancti Antonii Aquilani, non tantum admisit Pontifex, expedito brevi: *Dominus noster &c.* sed Episcopis Esculano ac Theatino pro exequtione suarum litterarum præfatarum scripsit: *Hodie nobis &c.* pridie Nonas Martii, & XV. Kalendas Aprilis beneficium fratri Laurentio de Heredia, & fratri Benedicto Constantio de Civitate Castelli Prioratum sancti Angeli, Ordinis sancti Augustini, IV. Nonas Maii concessit: *Religionis zelus &c.* Fratri quoque Julio de Arpino *Soran* collato alio beneficio, pridie Idus Junii, fratrem Franciscum Marcellum Episcopum Famagostanum in Cypro creavit, VII. Kalendas Julii: *Apostolatus officium &c.* Contulit Præceptoriam beatæ Mariæ *de Castellanos* Teuthonicorum Zamerensium fratri Ludovico: *Religionis zelus &c.* V. Kalendas Julii. Litteras etiam dedit Apostolicas pro infirmaria Bononiense Fratrum Conventualium: *Ex Apostolicæ &c.* IV. Kalendas Augusti; & alias ad Episcopum Parmensem pro constructione Capellæ sancti Francisci Imolen. *Pia quibus &c.* IV. Nonas præfati; Elisabethæ de Lama Clarissæ Moniali de Calatajubio Tirasonen. indulsit a Monasterio egressum, infirmitatum curandarum causa: *Religionis zelus &c.* Nuceriæ Civitatis Episcopalis Umbriæ in Apennini Montis ascensu, cum Suburbio parvo humiliore in colle, ad præterfluentem Tiniam amnem, Divi Francisci Cœnobium vetustate collabens, reparari expectabat; quamobrem Pontifex in eum finem Indulgentias concessit: *Licet is &c.* pridie Kalendas Septembris; & paulo post ædificationem domus pro Fratribus Regularis Observantiæ in Civitate Eduensi Guillelmo Belera: *Piis Christi &c.* pridie Nonas præfati, cujus rei major nullibi apparet indicium: fratri Matthæo permisso transitu ad Benedictinos: *Apostolicæ Sedis &c.* & beneficio fratri Melchiori Anchoatæ: *Religionis zelus &c.* ambo VIII. Kalendas Octobris., fratrem Marcum de Be-

Indic. ex Vatic.

Joannes de Maffeis ep.

Fr. Franciscus Marcellus Episcop.

Ex Archiv. SS. Apostolor.

Indic. ex Vatic.

„ Vigeriis Ecclesiæ Senogalliensi præfecit: *Apostolatus officium &c.* pridie „ Nonas ejusdem, & restituto Conventu Lymburgensi Provinciæ Saxo„ niæ Fratribus Conventualibus: *Humilibus &c.* IV. Kalendas Decembris, „ quemdam fratrem Joannem Laicum ascendere ad sacros Ordines permi„ sit: *Sacræ Religionis &c.* ipsis Kalendis ejusdem, sicut Episcopo Der„ mopolensi quondam Minoritæ, posse dispensare bona mobilia: *Quia* „ *præsentis &c.* pridie Kalendas Januarii. Cum paucis ante diebus, in Fe„ sto scilicet sancti Stephani Protomartyris, Joannes Andreas Lampugna„ nus, Carolus Vice-Comes & Hieronymus Olliatus, exhortati a Cola „ Mantuano Professore Grammatices, in ipso Templi vestibulo Galeatium „ Mariam Mediolani Ducem truculenter pugionibus interemissent; ex„ templo nihilominus duobus primis a Lateronibus Ducis confossis, ac ter„ tio Olliato tertio post die capto, publica per sententiam morte punito.

Ex Vatic.

Galeatius occiditur.

„ II. Interea Ambrosius a Civitella egregius Ecclesiastes & suæ pro„ fessionis amantissimus, XVII. Kalendas Octobris, ut adhuc bene valens „ suis Confratribus prænuntiaverat, apud Campum Bassum in Apulia, in „ Conventu sanctæ Mariæ de Gratiis, qui est sextus decimus Provinciæ san„ cti Angeli, spiritum Cœlo reddidit. Erat Ambrosius spiritu prophetico „ plenus, qui enim sapientia duce Evangelicæ veritatis lumine mentes „ audientium collustrans, zelo eorum corda succendebat, nec eorum au„ ribus pruriebat, sed prospiciens de longinquo eorum saluti æternæ, vel „ spe bonorum Cœlestium ad virtutes alliciebat, vel terrore pœnarum In„ ferni a culpis obstinatiores retrahebat, & plerumque imminentem Dei „ iram in reprobos clare prænunciabat. Vestinis aliquando cum prædica„ ret, ob eorum scelera, nisi opportune pœniterent, futurum suæ Civita„ tis excidium atque direptionem prædixit, subsequutam postea sub Tur„ cica Classe ipso die beatæ Mariæ Magdalenæ sacro, anno MDLIV. Tunc „ Vestini recordati sunt, quod sæpe sæpius inter declamandum, servus „ Christi ea mala prædiceret.

Barez. part. 4. Chron. l. 3. c. 64.

„ III. Jacobus de Glogavia Majori, cujus sæpe meminimus, Vicarium „ Provincialem agens per Boemiam, extra Civitatem Teschin in Silesia & „ Diœcesi Wratislaviensi, locum pro suis Observantibus acceptat, & ex „ eleemosynarum affluxu devotum Cœnobium cum sua Ecclesia sub titulo „ sanctissimæ Trinitatis extruit.

Jacobus de Glogavia accipit Cōvent.

Mon. MSS. illius Provinciæ.

ARGUMENTUM.

Mota acriter controversia de Conceptione Virginis Mariæ, favit Pontifex piæ sententiæ de Virginis indemnitate a peccato. Moriuntur viri pii & docti, Gaspar Florentinus, Paulus Brixiensis, Henricus Herpius, Fortunatus Perusinus, Franciscus a Campo basso, & ex Clarissis Elisabetha Malatesta. Bernardinus Feltrensis multis in locis cum laude & fructu concionatur. Vicarius Generalis ardentissime invehitur in Guardianum Hierosolymorum, quod possessiones & bona immobilia locis sanctis sustentandis procuraverit, eaque ablegari severe imperat. Assumuntur aliquot ad infulas Pontificias. Extruuntur Cœnobia.

I. COEPIT hoc tempore acerrime agitari controversia de immaculata Conceptione beatæ Virginis Mariæ in partibus Lombardiæ, maxime in Civitatibus Ferrariensi & Brixiensi. Hinc ortæ dissensiones multæ & scan-

Agitatur acriter controversia de Cōceptione Virginis Mariæ.

& ſcandala nonnulla, ſcriptiſque hinc inde libellis, utriuſque partis fautores non parva neque pauca jecerunt ſemina diſcordiæ. Prodiit in publicum unus ante biennium, anno ſcilicet MCCCCLXXV. Magiſtri Vincentii de Bandellis de Caſtro novo, Terdonenſis diœceſis, poſtea totius Ordinis Prædicatorum Generalis Magiſtri, ſuppreſſo auctoris nomine, dedicatus Comiti Petro de Gambara Civi Brixienſi, cui titulus erat, *Libellus de veritate Conceptionis glorioſæ Virginis Mariæ*, in quatuor partes diſtinctus, aſperrimis verbis graviſſimiſque cenſuris in ſententiam negativam ejuſque fautores prolatis per ſingulas paginas reſperſus. Inde obortæ commotiones magnæ, convocatis utrinque auxiliaribus copiis aliarum Religionum, magnorumque Doctorum; atque eo proceſſit contentionis ſtudium, ut Pontificem oportuerit ad ſe cauſam evocare. Indicta Romæ ſub principium hujus anni publica diſputatione, acriter per dies multos certatum eſt, Bandello præſertim partes Prædicatorum, Franciſco Generali Miniſtro partes Minorum ſuſtinente. Hujus ingenium, in arguendo acumen, in reſpondendo facilitatem, & in diſſolvendis adverſariorum argumentis miram dexteritatem admiratus Pontifex, qui certamini voluit intereſſe, Samſonem appellavit, quaſi ea facilitate difficultatum objectarum nodos, qua Samſon Philiſtæorum vincula, diſciderit. Adhæſit agnomen, neglectoque patronymico, iſto ſemper audivit.

Leonar. de Nogarolis cōponit officium Conceptionis.

II. Erat tunc in Curia Leonardus de Nogarolis Clericus Veronenſis, Protonotarius Apoſtolicus, Artium & Sacræ Theologiæ Doctor eruditus, qui ex Sacræ Scripturæ locis, & Sanctorum Patrum ſententiis compoſuit Officium de immaculata Conceptione, Miſſam diſpoſuit, Mariæ indemnitatem a peccato originali palam & paſſim teſtificatura. Addito ſupplici libello (quem nos in hiſtoria legationis Catholicorum Regum ad tres Pontifices Romanos ante aliquot annos edidimus) piis rationibus Pontificis Sixti animum excitavit, ad probandos hos ritus, magniſque commendandos indulgentiis. Homilia remota, aliam ipſe Pontifex ſubjunxit ex Sacræ Scripturæ ſanctorumque Patrum ſententiis contextam. Ut iſta in die Conceptionis Virgineæ recitarentur, gravi edita conſtitutione, quæ habetur in corpore juris inter Extravagantes communes, fidelibus perſuaſit. Henricus Spondanus ait edidiſſe Pontificem hanc conſtitutionem ad averruncandam gravem peſtilentiæ calamitatem, & ad cultum beatiſſimæ Virginis ſolidius inſtituendum. Non hoc anno, ſed præcedenti fuiſſe editam, omnes communiter judicant, dum anno MCCCCLXXVI. III. Kal. Martii legunt ſubſcriptam. Sed a die XXV. Martii Annunciationis Virgineæ, qui eſt vere dies Incarnationis Dominicæ, tunc inchoaſſe novum annum Miniſtros & ſcribas Pontificios, non ſemel commonui. Annus itaque Eccleſiaſticus Pontificius MCCCCLXXVI. pertingebat ad XXV. Martii hujus noſtri uſualis MCCCCLXXVII. incipientis a Natalitiis Domini, vel a Kalendis Januarii. Indulgentias eaſdem pro commendando hoc officio elargitus eſt, quas primum Urbanus IV. & deinde Clemens V. conceſſit iis, qui Officium aut Miſſam Corporis Chriſti legebant, aut eorumdem recitationi intererant. Etſi vero poſtea paucula quædam verba in hoc Officio immutata ſint, perſeverat tamen ſemper favor Indulgentiarum, qui non extenditur ad alia recitantes Officia Conceptionis. Do ipſum diploma.

Quod Pontifex conceſſit Indulgentiis commendat.
Tit. de reliq. & ven. ſanct. c. 1. Cum præcelſa. Spondan. ann. 1476. n. 3.

Quando incipit annus apud Pontificios?

Ad perpetuam rei memoriam.

III. Cum præcelſa meritorum inſignia, quibus Regina cælorum, Virgo Dei genitrix glorioſa, ſedibus prælata æthereis, ſyderibus quaſi

quasi stella matutina prærutilat, devotæ considerationis indagine perscrutamur, & infra pectoris arcana revolvimus, quod ipsa, utpote via misericordiæ, mater gratiæ & pietatis, unica humani generis consolatrix, pro salute fidelium, qui delictorum onere prægravantur, sedula oratrix, & pervigil ad Regem, quem genuit, intercedit, dignum, quin potius debitum reputamus, universos Christifideles, ut Omnipotenti Deo (cujus providentia ejusdem Virginis humilitatem ab æterno respiciens, pro reconcilianda suo auctori humana natura, lapsu primi hominis æternæ morti obnoxia, jam sui Unigeniti habitaculum sancti Spiritus præparatione constituit, ex qua carnem nostræ mortalitatis pro redemptione populi sui assumeret, & immaculata Virgo post partum nihilominus remaneret) de ipsius immaculatæ Virginis mira Conceptione gratias & laudes referant, & qui instituta propterea in Dei Ecclesia Missas & alia Divina Officia dixerint, & illis interfuerint, Indulgentiis & peccatorum remissionibus invitare, ut exinde fiant ejusdem Virginis meritis & intercessione divinæ gratiæ aptiores. Hac igitur consideratione inducti, ejusdem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, auctoritate Apostolica, hac in perpetuum valitura constitutione statuimus & ordinamus, quod omnes & singuli Christifideles utriusque sexus, qui Missam & Officium Conceptionis ejusdem Virginis gloriosæ juxta piam, devotam & laudabilem ordinationem dilecti filii Magistri Leonardi de Nogarolis, Clerici Veronensis, Notarii nostri, & quæ desuper a nobis emanavit, Missæ & Officii hujusmodi institutionem, in die festivitatis Conceptionis ejusdem Virginis Mariæ, & per octavas ejus devote celebraverint & dixerint, aut illis horis canonicis interfuerint, quoties id fecerint, eamdem prorsus indulgentiam, & peccatorum remissionem exindr consequantur, quam juxta constitutionem fel. recor. Urbani IV. in Concilio Viennensi approbatam, ac Martini V. & aliorum Romanorum Pontificum, prædecessorem nostrorum constitutiones consequuntur illi, qui Missam, Officium & horas canonicas in festo Corporis & Sanguinis Domini nostri Jesu Christi a primis vesperis, & per illius octavas, juxta Romanæ Ecclesiæ institutionem celebrant, dicunt, aut Missæ, Officio & horis hujusmodi intersunt: præsentibus perpetuis futuris temporibus valituris. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Domini MCCCCLXXVI. III. *Kal. Martii, Pontificatus nostri anno* V.

IV. Memorabilis est hic annus aliquorum insignium virorum interitu. Primum recenseo Gasparem Florentinum, discipulum æmulatoremque Thomæ, sui conterranei, de quo alias egimus diffuse. Paupertate affatim dives, nihil præter pauperem vestem habere volebat. Humiliter de se sentiens, neque de illustri progenie, neque de nobili urbe audebat gloriari. Unde cum iuterrogaretur, *quis esset?* respondebat, *Christianus*: cum vero adderetur, *cujas esset? de hoc mundo*, dicebat. Obedientissimus superiorum præceptis, quæ alias summopere abhorrebat, prompte faciebat, admittebatque Religionis præfecturas sibi ultra modum invisas. Iu perpetuo silentio pacem animæ requirens, Fratrum fugiebat colloquia, & ne cum occurrentibus secularibus couversari oporteret, cautis & religiosis diverticulis consortium declinabat. Abstinentia fuit incredibili, suum æmulatus Magistrum, vitam transigens in pane & absynthio. Timebat Fratres aliquando deserturos cœnobiolum Scarlini ex lignis, vimine, & luto constructum, uti deseruerant sancti Cerbonii in insula Elbensi propter angustum & humilem incolatum, statuitque proinde a suo Magistro primum humiliter ædificatum, secundum firmiori structura stabilire, ne locus multorum piorum

Moritur Gaspar Florentinus. *Tom.* 11. *ann.* 1447. *n.* 20. & *seqq.*

Ejus paupertas. Humilitas.

Obedientia.

Silentium.

Abstinentia.

Reparat Cœnobiolum Scarlini.

virorum seminarium, donis cœlestibus locupletatum, & sanctorum Fratrum cœmeterium, sine habitatore fieret in solitudinem.

V. Scarlino Massam fraterculum Novitium ducturos, superveniente nocte, requievit sub arbore opaca, statimque videt advenientem lupum, qui tyrunculo ingentem incussit timorem. Nihil molestiæ inferentem, sed blandientem, & tota nocte circuientem, Divinitus accepit illuc missum, ut ab aliis lupis ferisque bestiis, quibus illa maritima Provincia abundat, innocuos Christi servos custodiret. In nemore Scarlini nocte dieque orationibus intento frequenter occurrebant lupi, qui veluti catuli applaudentes, per sylvam sequebantur. Castilionem iturus, dum in planitie Almæ harum ferarum agmen occurrit, socio fugam arrepturo persuasit, ut hæreret: *hi*, inquit, *sunt mei socii, custodes nemoris Scarlini: crede mihi, nihil offendent*. Ita evenit, concomitantibus amice lupis per aliquod spatium itineris. In eodem nemore lupus magnus saucio pede ululans accessit, & unde dolebat, ostendit. Ille extracta spina oleum infudit, panniculo circumligato, qui paucis post diebus sanus hilariter, quasi congratulaturus recurrit. Cervum etiam habuit in eo nemore familiarem, qui oranti solebat assidere, donec insecuti venatores sagitta fixerunt. Doluit ille præreptum mite animal, ejusque suasu rigorose præcepit Plumbini Princeps, loci Dominus, ne quispiam intra fines illius sylvæ aut nemoris venaretur. Aves etiam applaudebant, brachiis & capiti insidentes concinebant, uti Fratres viderunt in sylva sancti Christophori, dum ibidem Guardiani fungeretur officio.

A Lupo custoditur. Lupi ei blandiuntur.

Et cervus.

VI. Dum Scarlini locum reficeret, nihilque haberet, quod cæmentariis daret ad manducandum, Joannem Lombardum, Præfectum operis jussit, ut ad fontem in valle longiusculè manantem iret, & ad se duceret unum ex aperculis, scrophe & apro colludentibus. Subridens abiit periculum facturus, & indemniter quod Vir Dei jussit, effecit. Michael del Blanco, Cœnobioli syndicus, cum eleemosynas Fratrum in suos usus domusque suæ structuram convertisset, nec haberet Vir Dei, unde debita in Cœnobii fabrica contracta persolveret, prædicente famulo Dei, quem ille ob repetitum depositum asperis excepit verbis, in exilium a Scarlinensibus propter seditionem actus, domo direpta & combusta, in stabulo misere occisus est in regno Neapolitano, & filius in hospitali Scarlini pauper & indigus vitam finivit. Secus Stagnum Scarlini videns duodecim piscatores trahentes retia in terram plena bonis piscibus, petiit sibi darent partem pro Fratribus celebraturis die sequenti primitias novelli Sacerdotis. Indignati responderunt, labore suo se victuros, piscesque prius inter se divisuros, & si quid post distributionem in partes duodecim superesset, ex pisciculis se daturos. *Dividite*, inquit ille, *in partes tredecim, & me in consortium admittite*. Importunum mendicum dicentes, procul esse jusserunt. Expectavit tamen ut fieret sortitio, & accipientes singuli suas partes, viderunt aliam superesse, nulli inferiorem. Communibus votis Viro Dei dederunt præter omnium spem illi reservatam.

Cibum miraculose providit operariis.

Injurias inferenti Divinam prædicit vindictam.

Pisces accepit miraculose.

VII. Plumbini, piscatores in littore retia post inutilem totius diei laborem reficientes, rogavit ut propter Dei amorem iterum piscarentur; cupiebat enim Fratribus in crastinum providere. Respondentes, se jam fessos nolle amplius iniquam sortem sub occasum solis experiri, ardentius sollicitavit ut retia laxarent. Importunitate victi, duxerunt in altum naviculas, & statim redeuntes, traxerunt retia in terram plena magois piscibus, pondo librarum ter centum & ultra. In eodem Plumbini oppido cum morbo decumberet, petiit a Joanne del Gulpe Notario vinum rubeum a me-

Et vinum.

medicis præscriptum. Dicentem ante mensem exhaustum, quod habebat, nihilque in cado relictum, rogavit, ut periculum faceret, an quidquam superesset. Domum reversus, Ricciam uxorem misit, quæ videret. Admota ad siphonem amphora, fluxit vinum abundanter, duravitque per mensem integrum quo Gaspar decubuit.

VIII. Interrogatus a Raphaele Gerardi Maphæo Volaterrano, a Curia Romana regresso, an ad nuptias vel ad Religionem deberet transire? Respondit, non omnibus datum donum continentiæ, eique concessum in seculo meritorie & honorifice in reipublicæ commodum multa præstare, quæ non posset in Religione. Ducta itaque uxore, vixit honestissime, erga pauperes misericors, erga pupillos & viduas liberalis, Reipublicæ proficuus; multaque scripsit Græce & Latine, hominibus eruditis probata, præsertim pressum & concisum illud opus, quod Pandocheum in Epistola ad Julium II. appellat, octo & triginta commentariorum libris comprehensum, & pleraque opuscula Græcorum auctorum Latine reddidit, retulitque ipse consilium hoc Gasparis ejus vitæ scriptori. *Ejus consilio Volaterranus ducit uxorem.*

IX. Orationi & contemplationi assidue intentus, ita Deo sæpe conjungebatur, ut extra se factus, & a terra sublevatus videretur. Ita perspexerunt Fratres in silva Castilionis Aretini, Sergiani, Bargæ, Volaterrana & Fesulana, quibus locis præfuerat, & semel ad sanctum Cerbonem, extra urbem Lucensem, ante Altare præcipuum visus est ad cubitos duos a terra elevatus. E Scarlino sero ad cœnobiolum senio jam confectus iturus, & juga aspera montis ascensurus, emensis milliaribus duobus, nox obscura supervenit. Tertio adhuc milliari conficiendo lumine indigebat, præmissoque, qui ferret, socio, astiterunt juvenes duo, qui facibus prælucebant, donec prope Conventum accederet. Fratres cum intortitio accurrentes, prodigiosas illas luces conspexerunt. Paulo post, levi febre correptus; sciens mortem imminere, acceptis celeriter Sacramentis, præmissoque ad Fratres de paupertate & Observantia Regulari sermone, vita & officio Guardiani sanctissime perfunctus est. *Orationes & raptus.* *Nocte obscura illuminatur.*

X. Miraculis multis statim cœpit clarere, quæ tædio vitando omitto; unum aut alterum exhibeo. Infantulam, prædicti Joannis Notarii filiam, pustulis toto corpore infectam, viginti tribus milliaribus a Plumbino ductam, ejusque cadaveri intra sepulcrum applicatam, statim sanavit. Petrus Paulus, vir illustris de Saxata, servo Dei summe familiaris & addictissimus, cum Matthæa uxore post annos septem corpus videndi causa profectus, aperto sepulcro, vidit pulchrum & integrum, albis floribus conspersum. Erat mediocris staturæ, carne exilis, cute alba & tenuissima, in decrepita ætate vegetus, & recto gradiens corpore & anima, sordes omnes, etsi minimas, vel in veste vel in cubiculo abhorrens. Per illam regionem magna colitur veneratione. *Ejus miracula.* *Et statura.*

XI. Secundo loco narro defunctum Paulum Brixiensem, virum eruditum, præcipuis sui temporis concionatoribus adnumerandum, de quo nos hic dicturos polliciti sumus: virtutibus & bonis operibus, maxime animabus lucrandis, & afflictis consolandis per Insubriam celeberrimus, miracula vivens & mortuus patravit. Varisii cæcæ lumen restituit. In vetusto libro pergameno MSS. rerum Conventus Varisiani, in quo jacet, hæc habentur: *Reverendissimus in Christo Pater, frater Paulus de Brixia Ordinis Minorum Regularis Observantiæ, anno* MCCCCLXXVII. *die* XXI. *mensis Januarii hora secunda cum dimidia noctis antecedentis, ex hac vita decessit in isto Conventu: qui Pater fuit vir magnæ sanctitatis, scientiæ & bonitatis: inter prædicatores* *Moritur Fr. Paulus Brixiensis. To. 13. an. 1469. n. 18. Marian. cit. Marc. l. 4. c. 28. Monum. MSS. Prov. Mediol.*

tores illius temporis obtinebat principatum, sic mortuus relictus est super uno cataletto in ipsa Ecclesia per duos dies: ubi tota terra Varisii, & omnes circumvicini concurrebant ad palpandum & deosculandum cadaver ipsius Patris, & faciebant eum tangere pannicellis, coronis, & aliis diversis rebus, omnesque procurabant habere aliquam partem sui habitus; elapsisque duobus diebus, quibus stetit super terram, Fratres ipsius Monasterii cum magnis processionibus sepelierunt eum in Capella sanctarum Claræ & Mariæ Magdalenæ in supradicta Ecclesia.

Et Henricus Herpius. * *al.* Harphium. *Raisse in Auctar. SS. Belgii. Marc. l.3. c. 36. Monum. MSS. Prov. Colon.*

XII. Tertium adduco Henricum Herpium *, a pago Campaniæ Brabantiæ de Herp oriundum. Etsi alii Marcoduranum, forte ex incolatu, & familia Herper, alii Mechliniensem ex loco sepulturæ dijudicent. Vir fuit doctus & pius, uti ejus opera (de quibus exactius alias judicium dabimus) demonstrant. Provinciæ Coloniensis, antequam divideretur, Observantes Vicarii munere gubernavit. Pluribus Conventibus, non modo vita, moribus & doctrina præfuit, sed & maxime profuit. Totus extaticus, & Divinis contemplationibus assuetus, nonnumquam sex horas in Missarum sacrificio salubrirer occupabat. In Monte Alvernæ scripsit de Theologia mystica & speculativa, ac præcipue affectiva, quæ non tam lectione juvatur, quam exercitio pietatis & amoris obtinetur. Ejus opera non minus selectam, quam florentem spirant doctrinam. Guardianum agebat Mechliniensem hoc anno, quo decessit, die XIII. Julii. Sepultus fuit ad dextram candelabri, in medio chori, in prædicti Conventus Mechliniensis Ecclesia, quo nomine eum sibi vendicat Provincia Germaniæ inferioris, etsi multis annis post ejus mortem ista a Provincia prodierit Coloniensi.

Et Fortunatus Perusinus.

XIII. Quartum enumero Fortunatum a Perusio, insignem celeberrimumque concionatorem, Provinciæ sancti Francisci Vicarium, apud Portiunculam mense Augusto defunctum, cui suffectus est Evangelista Balionus Perusinus. Quintum addo, si non hoc anno præcisè, circiter saltem extinctum, Franciscum Thomalutium de Campobasso. Hic in Provincia sancti Angeli affabilitate, morum suavitate & benignitate omnibus carissimus, tertio & quarto ad eamdem regendam omnium suffragiis assumptus est. Ea prudentia & caritate gubernavit, ut omnes ejus nutibus prompte obedirent. In oratinne totus ardebat, & per integras horas brachiis in crucis modum protensis orabat. Quoties Christi passionis recordabatur, toties in lacrymas prorumpebat, ita ut manducans fleret aliquando. Fratrem germanum habitu donatum in Conventu Vasti Amonis, visum ibat, sed antequam perveniret, audivit in loco sancti Erasmi apud Gulionisium decessisse. Orans ferventer pro anima illius raptus est, & a terra in sublime elevatus, uti testatur Ambrosius a Trivilio, qui conspexit, meruitque eumdem videre gloria refulgentem. Alias in oratorio horti ejusdem loci de Gulionisiis, post celebrata Comitia Provincialia, in quibus Vicariatus officium deposuit, visus est in aera sublevatus. Senio confectus, miraculis clarus decessit apud Vastum Amonis.

Et Franciscus de Campobasso. *Marian. cit. Marc. l.6. c. 31.*

Moritur Elisabetha Malatesta. *Jacobil. de SS. Fulgin. ad 22. Jul. To. 11. an. 1447. n. 62.*

XIV. Sexto, obiit circa hunc annum Elisabetha Malatesta Clarissa, genere & virtute nobilissima. Ex humanis abiit anno MCCCCXLVII. ejus genitrix Baptista Monsfeltria, Pisaurensis Princeps, institutum professa sanctæ Claræ, quod suo diximus loco, in Monasterio Fulginate sanctæ Luciæ. Matrem æmulata Elisabetha, defuncto conjuge, Petro Gentile Varano, Principe Camertum, & desponsata filia Alexandro Sfortiæ Pisaurensi Regulo, eodem loco idem amplexa est Institutum. Corpore procera, vultu veneranda, & moribus gratissima, sororum omnium quibus humillime serviebat

viebat conciliavit amorem & reverentiam. Inde tamen Nicolai V. præcepto jussa recedere (susurratum enim, fuerat sub Religionis specie illuc venisse, ut urbem ante paucos annos ab affinium Trinciorum tyrannide vendicatam, & Ecclesiasticæ libertati redditam, pristinæ fidei restitueret) Perusium anno MCCCCXLVIII. profecta est, & in Monasterio Montis Lucis habitavit usque ad annum MCCCCLVI. donec a Calixto III. cum octo Sororibus Urbinum amandata est, novum ibidem constructum Monasterium suo magisterio formatura, ubi postquam religiosissimas creavit discipulas, magna pietatis opinione decessit.

Legenda MSS. Bernardin. Feltren magno fructu concionatur, præsertim Venetiis.

XV. Bernardinus Feltrensis ad Portum Gruarium hoc anno, ingenti animarum lucro conciones habuit quadragesimales, quibus Concordiæ Episcopus, assiduus auditor, maxime afficiebatur, frequenter aliis inculcans sanctum Bernardinum in homine isto locutum. Tarvisii, Feltri, & Venetiis, reliquo anni tempore in præcipuis Ecclesiis & Monasteriis, necnon in publicis plateis amplissimisque foris, absque ulla intermissione concionatus, in urbe Veneta auditorem sæpe habuit Donatum suum genitorem, ad filii famam, & animarum profectum summopere exultantem. In summa semper illum habuit Bernardinus reverentia, neque ullo umquam tempore ab eo recessit, quin supplex & genuflexus peteret benedici. Prædicabat tunc Venetiis in campo sancti Pauli Michael a Carcano, ejusdem Instituti celeberrimus Ecclesiastes, qui sub orationis finem populo dicebat: *Bernardinus parvulus, magnus prædicator in vobis est: hunc audite, hunc sequimini; tempus meum prope est, scio quem vobis relinqua.* Ad tanti viri præconium, magis augebatur quotidie numerus confluentium, & fama longe lateque diffundebatur. At Bernardinus se tanta indignum reputans laude, totum in Michaelem refundebat, dicens: se uti mole, ita virtute exiguum, illum vero veteranum Magistrum, & tamquam Paulum alterum a Deo missum, & proinde ad illam Christi tubam accurrendum, & ejus potenti tonantique fruendum eloquio. Quantum vero ille Bernardinum dilexerit, vel inde conjiciendum, quod conciones suas quadragesimales, quas nulli volebat impertire, ultroneus ei Mediolano miserit, dignæ æstimationis & virtutis excrescentis argumento.

Erga genitorem reverentia.

Laudatur a Michaele de Carcano.

Atque hic vicissim a Bernardino.

XVI. Plurimum tunc profecit populus Venetus utriusque viri doctrina; non enim persuasibilibus humanæ sapientiæ verbis, aut vanis Rhetorum flosculis prurientes mulcebant aures, sed in ostensione spiritus, & fervore virtutis, intima cordis penetrabant, ea sibi proposita orationis methodo, ut vitia, quo possent, conatu insectarentur, oppositasque virtutes dignis instillarent encomiis. In Sanctorum feriis, postquam præcipuas eorum virtutes brevi narrabant eloquio, in oppositorum malorum reprehensionem vehementer abibant, ea ratione bonorum amorem, & flagitiorum odium auditoribus ingenerantes. Multas tunc facientibus Turcis excursiones in Venetos, in belli subsidium modis omnibus coacervabantur pecuniæ, sed is Bernardino intolerabilis visus est, quo publica præconis voce indultum est, soluto nummo, aleis chartisque ludere in destinata urbis regione. Tam vehementer contra hanc pecuniæ ex peccatorum impunitate collectionem intonuit, ut Triumviri, nullius habita ratione, loca illa, etsi nobilium essent Patriciorum familiæ Contarenæ, malorum hac sentina expurgarint, nec amplius loca publica hujusmodi ludis permiserint. Inde a suo Vicario Francisco Contareno jussus abire Patavium, ut pro Episcopi & civium voto prædicaret sequenti quadragesima in Ecclesia Cathedrali, rogarunt Veneti Vendraminum Ducem, ut detineret, nec se tanto virtutum Magistro pateretur de-

Utriusque prædicandi methodus.

Venetiis abit Patavium.

destitui. Misso, ut manere rogaret, magno Cancellario, respondit: se magnopere velle tanto Principi obtemperare, non tamen id in sua esse potestate, neque licere Superioris præcepto refragari. Nocte itaque intempesta, dum Veneti parant Sixti Pontificis præcepto superioris mandatum eludere, recessit, nihil inde imminuta, sed potius aucta Venetorum erga eum veneratione.

Guardianus Hierosolymorum possessiones procurat. An. 1475. n. 10.

XVII. Jacobus ab Alexandria Lombardiæ, Guardianus Hierosolymitanus, quem dixi, sive nimia providentia humana, sive diffidentia providentiæ Divinæ, cœpit bona immobilia & possessiones perpetuas pro conservandis alendisque locis sanctis acquirere, duasque villas in insula Cypri comparavit sine exemplo, sine consilio, sine superiorum facultate.

Vicarius Generalis præcipit omnes dimitti.

Id ægerrime tulit Vicarius Generalis, qui Regulæ & locorum jacturam prudenter ponderabat. Scriptis itaque litteris, missoque qui ferret, noxiasque villas omnino ablegaret, Francisco Placentino, olim Guardiano Hierosolymitano, placari non potuit, donec alienatas rescivit. Ad futurorum instructionem litteras subjiciam.

Venerando in Christo Patri fratri Jacobo de Alexandria, Guardiano Conventus Montis Sion.

Ex Regist. Ord. fol. 63.

XVIII. PRæmissa reprehensione, quia Fratres absque scitu Vicarii Generalis ex Italia vocaverit, subjungit: *sed graviorem infert molestiam, quod contra honorem & utilitatem illius loci, imo contra Deum & sanctum Franciscum, nostramque professionem fecisti Conventum illum proprietarium, & absque ulla auctoritate in grave scandalum nostrum, procurasti & acceptasti possessionem & dominium duarum villarum in Cypro, & fecisti instrumenta receptionis, & constituisti Procuratorem, ut Fratres habitantes Hierusalem, perpetuo sint infames, & cessent subsidia aliorum, quando sciverint Cœnobium nostrum habere proprietates & reditus. Et quod illud meo tempore, & me inscio factum sit, æquo animo tolerare non valeo. Quare ad meritum salutaris obedientiæ, & in virtute Spiritus sancti, atque omni qua possum auctoritate, tibi præcipio, quatenus, visis præsentibus litteris, dictas villas & proprietates publice, scientibus omnibus Fratribus, renuncies, donationis vel cujuscumque acceptationis instrumenta statim laceres; litteras dominii Venetorum super hac possessione recipienda, vel quomodocumque huic negotio faventes, tradas igni, Procuratorem super hoc institutum revoces; & nullo modo directe vel indirecte, per te vel per alium super hujusmodi possessionibus, villis vel reditibus te ingeras, vel quidquam ex illis recipias vel admittas; atque hæc omnia tibi præcipio sub quibus possum censuris, in te omnino fulminandis, si statim & cum effectu non obtemperaveris. Tot annorum curriculis conservata sunt illa loca sancta, in quibus Christus pauperrime vixit, & mortuus est nudus, in iisque vixerunt usque in diem hunc Fratres nostri sine reditibus & proprietatibus, nec defuerunt eis necessaria, sed & aliquando aderant superflua; & nunc tu, nescio quo spiritu ductus, nulla præhabita licentia, nec requisito Patrum Italiæ consilio, proprietaria illa fecisti contra fas omne & jura universa! Fortassis timuisti, quod Deus defuturus sit de cetero, qui hucusque defuit numquam? Cogita Pater, quale posteris relinquas exemplum. Noli ita de crastino cogitare, neque diffidere de bonitate Divina. Sufficiat diei malitia sua. Itaque quod hic præcipio, sine mora, omni excusatione, dilatione & appellatione remotis, facere non omittas, quibuscumque fultus fueris auctoritatibus, consilio seu fa-*

facultatibus non obstantibus. Et si tibi videar indignabunde & durius scripsisse, ne admireris, res enim hæc est magni ponderis. Adeo tibi leve videtur sacratissima loca nostræ redemptionis, pauperrimæ Religionis fidei & custodiæ commissa, ita rerum proprietatibus prophanare, eum ab omni proprietate & dominio ubique terraram Regula nostra nos faciat penitus alienos? Æquo igitur animo hæc suscipe, & quod scribo celeri executioni committe. Ex Florentia x. *Augusti* MCCCCLXXVII.

Frater Petrus de Neapoli Vicarius Generalis.

XIX. Paucis diebus postquam has litteras scripserat, audivit Guardianum prædictum morte sublatum, Divina fortassis vindicta, quod ita sanctuaria hæc temerare tentaverit. Subjunxit ergo Petrus alias ad Vicarium Hierosolymorum, ut quod Guardiano in prioribus præceperat, hic exequeretur. Tanta erat viri sollicitudo & anxietas procul faciendi omnes reditus ab illis sanctissimis locis, eorumque habitatoribus, quibus sane neque secundum suæ vitæ normam qualescumque licet habere, neque secundum boni regiminis prudentiam, neque etiam juxta providentiæ humanæ rectum dictamen expedit admittere. Nusquam enim vidi abundantius Franciscanos vivere, quam ubi nihil volunt possidere. Quo longius illi a paupertate recedunt, eo pauperiores sunt, & miserabilius aluntur. Omnes enim putant *iniquissimum, pecuniam sub gloria egestatis acquirere*, manumque retrahunt a suæ professinnis desertoribus. Franciscus indixit pecuniæ odium, hoc professus est, hanc personam induit; agenda est. Bonum est Minoritis, præsertim Hierosolymitanis, adhærere Domino, & ponere in Domino Deo spem suam, ut annuncient omnes pædicationes ejus in portis filiæ Sion. Etenim si per fiduciam bonorum temporalium, se ab eo elongant, peribunt, & perdet eos Dominus, si per hos illicitos & meretricios amores fornicantur ab eo. Neque enim habebunt, qui eleemosynas aut pias collectas transmittant; Turcarum Imperator tributum & jugum aggravabit; nec Deus iis sui sanctuarii custodiam permittet, qui in sponsione sibi facta non sunt inventi fideles. Ita anno MDCXXXVI. exposui Reverendissimis DD. Cardinalibus propagandæ fidei Præfectis, dum ingentem collectam pecuniarum ex Hispania Fratribus, qui sunt Hierosolymis transmissam, quidam vellent negotio committi, & lucrum seu fructus annuos in Fratrum subsidium exhiberi. Alienum a re nostra consilium, & noxiam suggestionem hanc judicarunt Cardinales, probantque satis hæ Vicarii ardentes litteræ. Secundas adjicio.

Idem inculcat Vicario.

Seneca de benef. l. 2. c. 16.

Honesto & Religioso P. Vicario Conventus Montis Syon, urbis sanctæ Jerusalem.

XX. S*Cripsi ante paucos dies Patri Guardiano vestro fratri Jacobo de Alexandria, ut villas, quas pro loco sancto urbis Jerusalem acceptavit in insula Cypri, omnino renunciaret, ut patet ex litteris, quas tradidi fratri Francisco de Placentia perferendas. Verum quia postquam recessit a me, accepi dictum Guardianum vitam terminasse, injungo tibi ut idipsum protinus exequaris sub eisdem præceptis & censuris, quæ in litteris ad Guardianum directis continentur. Addo insuper, quod omnes Fratres habitantes in Jerusalem, per obedientiam, in virtute Spiritus sancti teneantur in litteris (quas publice præcipio ut legas in Capitulo) contenta ad unguem tradere executioni. Vale ex Conventu Mugelli, provinciæ Tusciæ* XVI. *Augusti* MCCCCLXXVII.

Indidem.

Moritur Guardianus Jerosolymitanus Jacobus Alexandrinus.

XXI. Vere autem obierat Guardianus die xx. Martii in Parasceve, in vasta quadam solitudine deserti, dum ad Sultanum Babyloniæ proficisceretur, de quibusdam negotiis sanctorum locorum acturus. Morte appropinquante, rogavit socium, ut ligneam sibi compingeret crucem, quam nuda jacens humo pie osculatus, fortiter brachiis stringebat, in ejusque amplexu religiose obdormivit in Domino. Qui villas Christi pauperis dominibus acquisivit, ipse extra villas & sine domo obiit in deserto. Corpus ejus non sine magna molestia & ferentium discrimine, Alexandriam Ægypti duxerunt socii, & in Ecclesia sancti Marci sepelierunt. Hominem aliunde laudat Marianus a pietate, assidua oratione, & prudenti regimine provinciæ Hetruscæ per triennium. Alexandrum perperam vocat Marcus, incertum etiam tempus morti præscribens. Missus est xxii. Januarii sequentis anni Bernardinus de Caymis, vir religiosissimus, qui loca illa titulo Commissarii regeret usque ad electionem novi Guardiani.

Bernardinus a Caymis Commissarius Terræ sanctæ.

Fr. Iulianus Episcop. Britonorien.

XXII. Ad Ecclesiam Britonoriensem in Romandiola, sub Archiepisc. Ravennate, assumptus est Julianus de Massæis Volaterranus, sacræ Theologiæ professor, Sixto valde familiaris, per obitum Venturæ, ix. Kalen. Februarii. Ad Montismaranam in provincia Terræ laboris, sub Archiepisc. Beneventano, frater Augustinus de Senis, per obitum Ladislai, eodem die. Ad Julien. in Palestina, sub Archiepisc. Cæsareæ, frater Matthæus Gigantis, sacræ Theologiæ Professor, per obitum Jacobi, vi. Kalend. Novembris. Ad Lydden. ibidem, sub Patriarcha Hierosolymitano, frater Rodulphus Pares, sacræ Theologiæ Professor, per ubitum Honorii, iv. Kalend. Decembris. Florebat hoc tempore in provincia sancti Jacobi frater Didacus de Nava, sacræ Theologiæ Professor, nobili utriusque parentis genere natus, Elisabethæ Castellæ Reginæ a sacris, quem illa apud Pontificem commendavit.

Fr. Augustinus Montismaranus. Fr. Matthæus Julien. Fr. Rodulphus Lydden.

Floret frater Didacus a Nava.

Erectio Vicariatus Sanctoyani, unde provincia Conceptionis.

XXIII. Sub hujus anni finem, Custodia Sanctoyana ob multitudinem Custodiarum, Conventuum & Fratrum, qui Vicario Observantum provinciæ Castellæ subiciebantur, a reliquis divisa est, & in Vicariatum erecta. Habebat tunc viginti novem Conventus seu loca, ut ex Sixti constat diplomate: *Super gregis Dominici.* xiv. Kal. Januarii. Primum accepit Vicarium anno sequenti Didacum Monroy, prædictæ Reginæ confessarium, qui tamen tenebatur sui officii confirmationem a Ministro Provinciæ Castellæ impetrare. Vicarium lego Apuliæ hoc anno Bernardinum de Bitetto, Calabriæ Joannem de Catanzario, Provinciæ sancti Bernardini Nicolaum de Fara, olim beati Joannis Capistrani socium, Romanæ Petrum Tyburtinum, cui in Capitulo hoc anno ad Fontem Columbæ (dum Pontifex Reate, ut Urbis pestem fugeret, resideret) celebrato, successit Jacobus Cornetanus. Ad Ragusinos contra Dalmatas tumultuantes, & Vicarium a Pontifice per destinatos a republica Oratores petentes, missus est Commissarius dictus Tyburtinus.

Primus Vicarius Didacus Monroy.

Alii provinciarũ Vicarii.

Rex Hungariæ petit Cardinalatum Fr. Gabrieli Veronensi.

XXIV. Matthiæ Hungarorum Regi, gloriose de Turcis frequenti victoria triumphanti, indefesse consilio, pecuniarum subsidio, & quibus poterat modis, assistebat semper præsens frater Gabriel Veronensis, quem ante alterum annum diximus ab Albinensi ad Agriensem Episcopatum translatum. Eis devinxit Regem obsequiis, ut summis votis petierit illum Cardinalatu decorari. Applaudebant omnes Matthiæ triumphis, neque Gabrielem hoc honore indignum judicabant. Profero de hac re Jacobi Cardinalis Papiensis, viri tunc celeberrimi, epistolæ ad Agriensem scriptæ, testimonium.

Ga-

Gabrieli Episcopo Agriensi.

XXV. *Si te hactenus voluntate dilexi, necessitate quidem nunc cogor diligere. Ea enim sunt opera tua in publica Christianorum, & privata Sedis Apostolicæ causa, ut Agriensis non me meminisse ingratum sit, illum non amare, nefarium. Amo te Pater, amori toties accessio fit, quoties recitatis in senatu litteris tuis, etiam actionum documenta simul tenentur. Ne dubita; Tuus est Papiensis: Non tam scribendi, quam præstandi cupidus; nec tam ad verba, quam ad opera promptus. Idipsum planius nosces, cum de præmiis discriminum & laborum tuorum, ad nos referetur. Quod optavi privato, & in tunica adhuc Francisci agenti, id crede publice ministranti, & ad Præsulatum assumpto non modo opto, sed modis omnibus quæro. Obstant adhuc tempora, aliena ambitione magis, quam nostra voluntate, tibi adversa. Sed non obstabunt diu. Brevi, ut puto, erit quod cupimus, & quod in primis ad commune opus est, utile. Pietate sua id Dominus tribuet. Rex Matthias in cælo apud nos est. Gloria invicti Principis major esse Romæ non potest. Prædicantur omnium linguis facta ingentia, privatimque & publice pro ejus salute vota suscipiuntur. Sed utinam, quæ nostra est, aliorum quoque mens esset. Durissimam hyemem pro fide nunc patienti, & caput unum objicienti pro omnibus, non deessent subsidia, quæ, vel dilata diutius, vel parcius ministrata quam oporteret, vereor ne magnarum calamitatum sint causa. Multi quæ sua sunt, intuentur, non quæ Jesu Christi, affectum adhibentes, non rationem ad capiendum consilium. Hic tamen Pontifex noster supra vires contendens, omnia molitur & tentat. Oratores Italos non dimittit a se; ut majora decimali contributione præstent, sedulo adnititur. De decimis clericorum, & vigesimis Judæorum est impetratum. Sed quantula hæc ad bellum sustinendum præsidia? Quid enim centena millia inopi Regi contra Asiæ, & bonæ partis Europæ potentissimum Dominum? Contributionem autem secularem nondum impetravit. Et impetrandæ totum se exhibet. Nos patris fideliter laborantis sequimur quoad possumus studia. Emolliat Deus corda dura, mentesque cæcas illuminet, ne ambulemus in tenebris & in umbra mortis, ac defensione tanta deserti, sero lugeamus, non cognitam prius fuisse viam nostræ salutis. In periculis his & rebus tam asperis serva te ipsum Pater, quodque tuæ virtutis & Religionis semper fuit, sacerdotem te recordare. Vale, Romæ* VIII. *Martii* MCCCCLXXVII. Papien. ep. 644.

XXVI. Extra oppidum Lapiri, diœcesis Camerinensis ad II. M. P. in loco de Fagetis, præextiterat olim Cœnobium Franciscanorum, cujus fundamenta tantum solo æquata remanserant. Ecclesiam tamen oppidani restaurarunt, & juxta eam domicilium Observantibus construere cupiebant. Assensit hoc anno XII. Kal. Octobris Pontifex, commisso æquitatis examine Abbatibus Monasteriorum sanctæ Helenæ de Serra, sancti Quirici, & sancti Victoris de Arciono, ejusdem diœcesis. Quid fecerint, non constat; neque enim hujusmodi Cœnobii inter reliqua illius regionis mentio invenitur. Conv. Lapiri. *Lib. 115. bullar. fol. 271.*

XXVII. In insula Corsicæ, circa hunc annum ædificatus est Conventus sancti Francisci Marianæ, in confinibus duorum oppidorum, Burgi videlicet, atque Luciani, ex publicis amborum facultatibus. Hoc in loco diem clausit extremum frater Marianus a Muro laicus, vir sanctissimus, omni virtute præditus, qui ob miranda quæ olim patravit opera, cœlicolis ab utriusque oppidi habitatoribus adnumeratur. Conv. Marianæ. *Gonz. in Prov. Corsicæ Conv. 18.* Fr. Marianus a Muro.

Conv. Almenaræ. Lib. 115. fol. 270.

XXVIII. Vir nobilis Nicolaus de Proxida, miles, Dominus Baroniæ de Almenara, Dertusen. diœcesis in Principatu Cataloniæ, Ferdinandi Regis Siciliæ domui Præfectus, cupiebat in loco idoneo dictæ Baroniæ domum Minoribus, sive Conventualibus sive Observantibus ædificare: & quia dictæ Baroniæ majorem partem Mauri tenebant, volebat Cœnobio victui necessaria præscribere, ornamenta & alia jocalia cultui Divino opportuna adjicere; facultatem ita faciendi concessit Sixtus VI. Kal. Maii, sed an hoc suum desiderium ille ad exitum perduxerit, non invenio.

Conv. Saulari. Lib. 128. fol. 41.

XXIX. Observantibus Provinciæ Aragoniæ permissum est Idibus Decembris duas domos in regnis Aragoniæ, Valentiæ & Majoricarum ac in Principatu Cataloniæ fabricare vel admittere, & domum de Saular extra muros Ilerden. bellis ferme destructam, sola remanente Ecclesia, penitus dimittere, alteramque a se intra Civitatem, obtenta Pii II. facultate, constructam inhabitare, templumque incommodum commodiori loco reficere. Domus hæc in alios usus conversa est, translata altera majori, quæ erat Patrum Conventualium, ad Observantes.

Conv. B. Mariæ de Corpore Christi Villæ Viridis. Lib. 129. fol. 31.

XXX. Nobilis vir Petrus Manrique, Comes Parietinensium, (vulgo Hispanico *de Paredes*) ac Vallis de Segura, ejusque districtus Dominus, Carthaginen. diœcesis, pridie Nonas Novembris obtinuit facultatem ædificandi Observantibus domum sive Oratorium, sub invocatione beatæ Mariæ de Corpore Christi, prope oppidum de Villa-Viridi in prædicta Valle, prope confinia Sarracenorum, diœcesis Toletanæ, & constituendi in eadem fratrem Alphonsum de Pareja, Petro plurimum acceptum, operis præfectum & Guardianum, dum viveret, qui sua doctrina & virtute Christifidelibus circumvicinis fidei clypeus esset adversus Sarracenos. Lente processit opus, inter duos editos montes, neque in Fratrum ante annum MCCCCLXXXIX. devenit potestatem. Ruinæ proximum refecit Ludovicus Manrique, Petri ex filio nepos, Philippi II. Hispaniarum Regis eleemosynis Præfectus.

Conv. Toletanus S. Joannis Regum. Gonz. in Prov. Castell. Conv. 1. Marc. lib. 5. c. 64. Salaz. in Prov. Castel. lib. 3. c. 1. & seqq.

XXXI. Rex Catholicus Ferdinandus & Elisabetha conjux, ex voto emisso pro obtinenda victoria sive contra Mauros Granatenses, quos postea penitus debellarunt, sive contra Alphonsum Lusitaniæ Regem, quem ad Taurinam urbem fuderunt, insigne seque dignum construxerunt Observantibus Cœnobium, sub sancti Joannis Evangelistæ invocatione, in Civitate Toletana. Huc translati sunt hoc anno XXII. Februarii Fratres, qui ad Cœnobium beatæ Mariæ de Bastida (Gonzaga vocat sancti Antonii) extra urbem citra Tagum in via quæ ducit ad Monasterium Montis Sion, Ordinis Cisterciensis, per annos ferme LVII. inhabitabant, Vicario Provinciali Observantum Joanne a Tolosa. Translationis licentiam dedisse Nicolaum Francum S. R. E. Cardinalem, & Sedis Apostolicæ a latere per Hispanias Legatum, ait Gonzaga. At hujus temporis Cardinalium neminem invenio, qui vocetur hoc nomine. Post annos quindecim prædicti Rex & Regina curarunt reformari Cœnobium magnum Patrum Conventualium ad normam Observantum, & qui eam amplecti nollent, alio transmitti. Deinde post quadriennium omnes qui remanserant, jubentibus Rege & conjuge, ad domum sancti Joannis transierunt, & Observantibus deinceps cohabitarunt, unde excrevit numerus hic habitantium ad centesimum & ultra. Domus illa antiqua post aliquos annos cooptata est in Monasterium Monialium Ordinis Conceptionis Virginis Mariæ, de quo suo loco dicemus. *An. 1501.*

Tom. 1. an. 1217. n. 27. Salaz. cit. lib. 3. c. 17.

XXXII. Circa annos, quos habitarunt Fratres in Cœnobio Toletano sancti Francisci, antequam ad istud sancti Joannis transmigrarent, est discrepantia in numero, quam me soluturum alias promisi. Salazarius dicit

ex

ex aliorum sententia, primævos Patres ad ædiculam sancti Antonii seu Bastidæ habitasse annis viginti, quos si addas ad annum MCCXVII. quo illuc pervenerunt, incidet transitus ad magnum Conventum in annum MCCXXXVII. Ab hoc anno usque ad MCCCCLXXVII. quo Fratres reformati sunt, vel verius ad annum MCCCCLXXXVI. (nam post reformationem illic annis XIX. perstiterunt) quo translati sunt ad Cœnobium sancti Joannis, anni bis centum quadraginta novem sunt computandi. Non itaque potuerunt illic permanere annis CCLXVII. uti scribit Gonzaga, & ex eo Salazarius. Quod si demum verum sit, quod alibi inconstanter asserit Gonzaga in historia Monasterii Toletani immaculatæ Conceptionis, Fratres illic perseverasse usque ad annum MDI. neque adhuc ad illum numerum computum pertingit: anni enim dumtaxat ducenti sexaginta quatuor censebuntur. Gonz. ibid. Mon. 25.

XXXIII. Porro hoc sancti Joannis Cœnobium, quod a fundatoribus *de los Reyes* agnominatur, undique vere regium est. Ecclesia amplissima, vario & magnifico opere interius & exterius constructa; odæum habet capacissimum, sacella speciosissima, egregiis picturis condecorata, sacrarium pretiosissimis ornamentis, plurimisque vasis aureis & argenteis Divino cultui destinatis refertum. Domus interior quatuor habet claustra pulcherrima marmorea, multis exornata simulacris; bibliothecam instructissimam, optimum valetudinarium, commoda & numerosa Fratrum cubicula; universas officinas tot incolarum convictui opportunas, & quidquid denium ad religiosi ædificii decorem spectet aut majestatem. Adjecta est regia quædam domus, parva quidem, sed artificiose fabricata, Regum pietati excolendæ destinata, in qua prædicti fundatores dies aliquot mundanas curas fugientes, Divino conciliando Numini studebant. Quodam infortunio conflagravit anno MDLIII. sed protinus Senatus, & Capituli Toletani solerti opera pulchrior & elegantior refecta est. Universa moles templi, cœnobii, & adjecti palatii magnifica, pulchra, & ad omnes artis mensuras elaborata est; nihil quod ad ejus decorem sive perfectionem spectet, desideratur, fundatorum Majestatem intus & extra commendat; & in universa Religione paucæ aut nullæ reperiuntur domus, quæ illi possint præferri.

XXXIV. Aliunde etiam valde commendatur hoc celebre Cœnobium, quod illuc sæpe coierint præcipui Ordinis Patres ad Comitia Generalia; quod Philippus II. anno MDLX. illic florentissimum coegerit cœtum omnium Ordinum militarium; quod Philippus III. illic cohabitaverit Fratribus anno MDCVI. celebrantibus Capitulum Generale; quod ex eo prodierint viri doctissimi & sanctissimi. Illic initiatus Franciscus Ximenius, S.RE. Cardinalis, bis Hispaniæ regendæ adscitus. Illic sepulti Michael de Busto, Alphonsus Astudilanus, Franciscus de Yepes, aliique viri piissimi. Præcipui ædis benefactores recensentur Carolus V. Imperator, fundatorum Nepos, Philippus II. & III. qui varia adjecerunt ornamenta, & subsidia præstiterunt; Sancius de Padilla, Joannes de Ryala Comes Portus læti, Ludovica de Cabrera, conjux Joannis Sarmiento de Aragonia Comitis Ripacurtiæ.

XXXV. Ab anno MCCCCXXIV. Observantes per aliquot annos commorati in sancti Maculphi insula, Bajocensis diœcesis, constructo prope quamdam sacram ædiculam Cœnobiolo ex consensu Thomæ, Monasterii sancti Vigoris de Sevasejo Abbatis, ad quem spectabat, tamdem propter varia incommoda, & frequentes pyratarum incursiones, relicta insula, ad Valoniarum Normanniæ urbem, diœcesis Constantiensis pervenerunt. Prope Civitatem hortum ædificio construendo contulit Guillelmus le Telier, Lu- Conv. Valoniarum. Gonz. in Prov. Franc. Conv. 11.

Lutunieræ Baro, fundumque capaciorem, soluto pretio, adjunxit Ludovicus a Borbonio, Franciæ Admiralius, Russilionis Comes, & Valoniarum Dominus, opusque Cœnobii promovit hoc anno consentientibus, non Paulo II. uti refert Gonzaga, nisi in anno oberret, sed Sixto IV. Ludovico XI. & Episcopo Constantiensi. Ecclesiam consecravit Joannes Janopolitanus Episcopus in honorem Dei, sub titulo sancti Ludovici Regis Galliarum. Guillelmum Serveserium, hujus Conventus Vicarium, ab hæreticis occisum, suo tempore dicemus opportunius. Ludovicus fundator, extructo sibi sumptuosissimo in choro mausoleo, ibidem sepultus est.

Conv. Podoliæ. Gonz. in Prov. Polon. Conv. 20. Monum. MSS.

XXXVI. Olim Vaclaus, sive Venceslaus Joaglavechius, fortissimus miles, sub Poloniæ Rege Jagellone terrarum Russiæ & Podoliæ Præfectus, postquam Tartaros sæpe ab illis oris repressit, humanis curis abjectis, vitam decrevit solitariam in Eremo Podoliæ traducere, obtento ab Episcopo Cracoviensi sacello vetusto sanctæ Catarinæ, quod ampliari curavit, & fortissima turre muniri. Illuc convocatis ex Monte Calvo Monachis Benedictinis, & ab his post illius obitum transeunte loco ad quosdam Presbyteros, & demum ad quemdam Paulum Caneum Anachoretam, qui per quadraginta annns illic commoratus est, Joannes Rzesonius Episcopus Cracoviensis, Observantiæ Regularis pius fautor & propagator, illum hoc anno tradidit Chrysostomo Ponecio, Vicario Provinciæ Poloniæ. Ille vero antiquæ fabricæ statim chorum novum cum sacristia adjunxit, præparato etiam Fratribus commodo habitaculo. Mirum in modum circa hunc locum lumen fidei obscurabatur per latitantem mediis silvis quemdam Pseudo-Christum. Per Pseudo-Apostolos quos habebat, & nequam mulierem, dictam Mariam Magdalenam, in miserabiles trahebat errores simplicem gentem agrestem, quem tamquam Deum in altari sedentem impense colebat. Hunc sibi cultum amplius conciliabat miris præstigiis, futurorum prædictionibus, multoque dæmonum subsidio. Detecta tamdem sceleftissimi nebulonis fraude per Capitaneum Bozenicensem, turpi morte mulctatus est. Advenientibus Fratribus adhuc supererant delubri & impietatis vestigia, quæ penitus abstulerunt, sublatis etiam e simplicium cordibus fatuis & perniciosis superstitionibus. Porro Ecclesiam hujus loci igne consumptam anno MDXXXIV. remanente illæsa imagine sanctæ Catarinæ, statim refecit Petrus Jomicius Episcopus Cracoviensis, & Conventum renovavit. Post quinquennium ejus successor Petrus Gamratus, qui ad Archiepiscopatum Gnesnensem inde translatus est, in honorem sanctissimæ Trinitatis, immaculatæ Conceptionis Virginis Mariæ, sancti Francisci, sanctarum Catarinæ, & undecim millium Virginum die XX. Mail Ecclesiam consecravit.

Quidam Pseudo-Christus seducit gẽtem Polonam.

Reficitur Conv. Podoliæ.

Conv. Kempen. Lib. 121. fol. 106.

XXXVII. David Episcopus Trajectensis, & incolæ oppidi Kempen. ad Isalæ fluminis ostia, exposuerunt hoc anno Pontifici, domum Fratrum Conventualium, ipsorum incuria incendio in cinerem fuisse redactam, refectam tamen per oppidanos ea lege, quod Fratres se Observantiæ Regulari vellent submittere. Constructo autem dormitorio, aliisque officinis Conventus, jactisque Ecclesiæ fundamentis, Fratres numero duodecim in quodam tuguriolo celebrantes in Altari portatili, laxeque viventes nolebant observare promissa. Rogarunt itaque Episcopus & oppidani, ut ad hæc cogerentur, vel domus daretur Observantibus. Annuit Pontifex IV. Kalendas Novembris, commissa causa quibusdam Abbatibus prædictæ diœcesis, qui anno sequenti reformationem introduxerunt. Errat Gonzaga, dum tunc constructum affirmat Conventum. Oppidum illud olim erat Catholicæ fidei & Fratribus valde addictum, quod & postea compertum est.

Gonz. in Prov. German. infer. Conv. 25.

est. Enimvero cum Geuzii post juramenta, & Gandensem pacificationem omnes Catholicos profligare conarentur, sed ante alios, Fratres Minores, anno MDLXXIX. a civibus illis Catholicis tam strenue propugnabantur, ut si simili œstro sanguinario, quo Geuzii, etiam Catholici perciti fuissent, omnes illos una die aut ejicere potuissent, aut occidere; sed non multo post, imposito Civitati præsidio ab Auriaco Principe, Christianæ religionis exercitium prorsus est extinctum, & Fratres inde inhumaniter expulsi. Conventus hic adjudicatus est Provinciæ Coloniæ in Capitulo Provinciali Leydiensi anno MDXXVII. & in Generali Tolosæ anno MDXXXII. celebratis; Patres tamen Germaniæ inferioris inter suos enumerant.

XXXVIII. In Monasterio insigni oppidi Cremæ (non urbis Cremonæ ut habet Gonzaga) diœcesis Placentinæ, Ordinis sanctæ Claræ, exortis implacabilibus discordiis, aliquæ Sorores pacis & religionis studio inde recesserant, ad alia Monasteria transituræ. Ut subsisterent, rogavit Galeatius Maria Sfortia Dux Mediolanensis, promittens se procuraturum apud Pontificem, ut eis daretur Monasterium sancti Martini de Abbiate grasso, Ordinis Cisterciensis, diœcesis Mediolanensis. Dum hoc expectatur, & Sorores in domo quadam oppidi Viglevani, diœcesis Novariensis, ab Universitate eis designata consistunt, Dux occiditur, & promissum differtur. Tamdem hoc anno Bona Maria Galeatii conjux, ejusque filius Joannes Galeatius Maria, Dux Mediolanensis, impetrarunt, ut suppresso in prædicto Monasterio sancti Martini (in quo paucæ Sorores absque regulari disciplina & absque Abbatissa habitabant) Ordine Cistercien. domus traderetur his Sororibus Clarissis, cum quibus si Cistercienses remanere vellent, & ad earum Institutum transire, id eis liceret, sin minus, per alia Monasteria Cisterciensia distribuerentur, assignato eis congruo, dum viverent, alimento: *Regimini universalis*. XII. Kal. Aprilis. Adeo vero prædictæ Sorores Clarissæ, numero triginta quatuor, religiose vixerunt, ut intra brevis temporis spatium tot ad se Virgines virtutum odore attraxerint, ut numerum perfecerint octogenarium. Ex quarum dotibus aliisque eleemosynis nova Ecclesia, quæ postea consecrata est sub titulo sanctæ Claræ, & novum penitus Monasterium, antiquo diruto ædificio, constructa sunt. Tempore sancti Caroli, in oppidi visitatione, passæ sunt Sorores aliquot molestias propter reditus primi Monasterii sancti Martini, & bona quædam immobilia quæ possidebat; sed tamdem invento & producto per Ministrum Provinciæ Mediolanen. Sixti diplomate, controversia sopita est.

Monast. Cremæ. *Gonz. in Prov. Mediol. Mon. 15. Lib. 105. fol. 70.*

XXXIX. Prope oppidum Bivarii, fortissimi herois Roderici (sive Cid Ruy Diez) natalitiis notissimi, diœcesis Burgensis, erat antiqua Ecclesia, sive Eremitorium beatæ Mariæ de Rubo (Hispanice *del Spino*) in quo devotissima erat imago Dei Genitricis, quæ postquam annis multis sub terra latuit, anno MCCLI. se cuidam parvulo miraculose manifestavit, multis miraculis commendatissima, & propterea in universis per circuitum populis celeberrima. Vetustate collabentem Ecclesiunculam refecerunt Petrus Lupus de Padilla, Major Præfectus Regni Castellæ, ejusque conjux Elisabetha Pacheco: cupientes majorem cultum adjicere, & delubrum continuo populorum concursu in majori veneratione haberi, adjicere statuerunt Monasterium Clarissarum, sub obedientia & regimine Fratrum Regularis Observantiæ, eique præficere in Abbatissam Mariam Benitam matronam dictæ diœcesis, a religionis zelo multisque virtutibus commendabilem. Facultatem ita faciendi, & Monasterium sufficienter dotandi petentibus annuit Sixtus v. Idus Octobris. Illic præextitisse Canonicorum regularium Ordinis

Mon. del Spino. *Idem in Provin. Burgen. Mon. 7. Lib. 129. fol. 127.*

dinis sancti Augustini collegium, refert Gonzaga. Unde tamen acceperit, nescio; nihil enim hujusmodi in bulla fundationis narratur, neque vel obscure insinuatur.

Mon. Toletan. S. Elisabethæ. *Idem in Provin. Castel. Mon. 1.*

XL. Maria a Toleto, fœmina nobilissima, olim Garciæ Mendez a Soto majori, Carpii Domino, nupta, post viri obitum, iis se addixit operibus caritatis, eoque fervore animam virtutibus studuit excolere, ut brevi tempore ad magnam ascenderit sanctioris vitæ perfectionem. Hinc nota Regi & Reginæ Catholicis Ferdinando & Elisabethæ, obtinuit sibi, suique propositi sociis, ædificando Monasterio sub titulo sanctæ Elisabethæ, & tertio Instituto sancti Francisci, regias quasdam domos in urbe Toletana sibi concedi; unde Monasterium sanctæ Elisabethæ Regiæ cœpit nuncupari. Amplum ædificium Joannæ a Toleto sumptibus, multorumque civium liberalitate quam celeriter in commodum redactum est Monasterium. Cœpit illa cum duabus honestissimis fœminis hoc anno, suæ ætatis quadragesimo, isthic vivere, & perpetuam sibi indicere clausuram. Post aliquot annos ab Innocentio VIII. suam adhibente operam Juliano Cardinale, Episcopo Ostiensi, Ordinis Protectore, impetrarunt, ut sibi liceret arctiorem vitam amplecti, & sanctæ Claræ Regulam profiteri. Bonis auspiciis cito domus excrevit ad sexaginta Virginum collegium, & facile palmam præripuit reliquis illius Civitatis Monasteriis. Ecclesiam sancti Antolini, huic loco propinquam, eidem adnecti, & parochiale onus quod inerat, ad sancti Marci templum transferri obtinuerunt iidem Reges a prædicto Innocentio, & Petro Gonzales de Mendoza, Archiepiscopo Toletano, non anno MCCCCLXXXIII. ut habet Gonzaga, tunc enim sedebat Sixtus IV. sed posteriori. Ibi jacent Elisabetha Princeps, prædictorum Regum primogenita, Agnes ab Ayala, fœmina nobilissima, Regis Ferdinandi avia, & Maria fundatrix, cujus vitam & gesta sub mortis annum dabimus opportunius. Hinc prodiere Sorores multæ, quæ alia Monasteria vel fundarunt vel reformarunt. Orapesanum, Madrigalense, & Methymnæ cœlorum hinc primas acceperunt Magistras: Occaniense, Guadalfagiaræ, & Toletanum immaculatæ Conceptionis, optimas reformatrices.

Domus 3 Ordinis Croponi. *Lib. 105. fol. 279.*

XLI. Tertii Ordinis Professores Provinciæ Calabriæ domum quamdam sub invocatione sancti Salvatoris habebant longe ab oppido Croponi, diœcesis Catacensis, propter loci distantiam & aeris intemperiem sibi valde incommodam, cupiebantque aliam sub titulo sanctæ Mariæ de Gratia prope dictum oppidum ædificare, ibidemque admittere Confraternitatem sancti Salvatoris, aliàs, *Battenti*. Petitionem examinandi & admittendi, Sixtus XIII. Kalendas Junii facultatem concessit Episcopo Catacensi.

Domus Sororum 3. Ordinis S. Apri Coloniæ. *Ibid. fol. 154.*

XLII. Sorores Tertii Ordinis, Beginæ nuncupatæ, Coloniæ domum sancti Apri multis annis possidebant, sed bellorum incommodis ferme destructam, & a quinque tantum Sororibus inhabitatam: donavit hoc anno VI. Idus Maii Alexander Episcopus Forolíviensis, in Germania cum potestate Legati a latere Sedis Apostolicæ Nuntius, Monialibus Monasterii ad Martyres, extra muros Colonienses, Ordinis Cisterciensis, propter bella in illis partibus grassantia destructi, ut reficeretur. Sorores autem illas quinque Tertii Ordinis in alia domo congrua collocarunt urbis reddituarii.

Domus Sororum Kempen. *Lib. 129. fol. 315.*

XLIII. Rectrici & Sororibus domus sanctæ Annæ oppidi Kempensis, diœcesis Coloniensis, concesserat quondam Joannes de Beck, tunc Rector parochialis Ecclesiæ beatæ Mariæ Virginis oppidi prædicti, infra cujus limites domus ipsa consistebat, facultatem, ut Oratorium cum Altaribus erigerent, in eoque Missas curarent celebrari, eaque omnia peragerent, quæ in

do-

domibus fieri solent Regularium. Deinde ejus successor Joannes de Arsen modernus Rector & pastor, attente considerans irreprehensibilem vitam ac devotionem singularem Rectricis & Sororum prædictarum, idipsum aliaque concessit, præscripto tamen unius scuti censu quotannis solvendo. omnia Pontifex VI. Kalendas Decembris confirmavit.

Domus Besselick. To. 11. an. 1440. n. 41. Monum. MSS. Prov. Colon.

XLIV. Hoc anno Sorores Tertiariæ insignis Reclusorii in Monte Besselick, de quo alias locuti sumus, inchoarunt novam domum prope oppidulum Cardonam, diœcesis Trevirensis, ad fluvium Mosellam, quæ in octava Nativitatis Virginis Mariæ, a Joanne de Vynstingen. in Ecclesia Trevirensi, tituli sancti Castoris in Cardona Archidiacono, impetrarunt, quod Oratorium & Reclusorium ibi praexistens prope parochialem Ecclesiam beatæ Virginis, tunc ruinosum, desertum, collapsum, & penitus ad nihilum redactum, reficere & inhabitare liceret. Quibus ille benigne assensit, concessitque omnia jura, attinentias, census, reditus & proventus, quæ ad primum Reclusorium spectabant; indulgens etiam ut sub Regulari Observantia & debita clausura, & sub suorum Visitatorum regimine perpetuo victitarent.

Sorores 3. Ordinis Belgicæ subjiciuntur regimini Ministrorum. Lib. 121. fol. 125.

XLV. Concesserat Sixtus plenam auctoritatem Ministris Generali & Provincialibus super Fratres & Sorores Tertii Ordinis tam intra, quam extra Italiam: dubitantibus Sororibus Bruxellensibus, Alustensibus, aliisque in Belgio consistentibus, an ad eas sub regimine Vicarii Regularis Observantiæ Provinciæ Franciæ consistentes, Constitutio extendebatur, iisque gaudebant privilegiis, quæ in bulla continebantur? Respondit hoc anno Pontifex, etiam eas in istis comprehendi: *Ex Apostolicæ servitutis*. XVII. Kal. Novembris.

Consortium seu Congregatio Fratrum de Pœnitentia Mediolani. Lib. 110. fol. 268.

XLVI. In Civitate Mediolanensi numerosissima erat Congregatio Fratrum & Sororum Tertii Ordinis, *qui de consortio dicti Ordinis de pœnitentia nuncupabantur.* His Christifideles committebant exequenda pia quæque opera & legata, confidentes eorum integritati & solertiæ curam suarum animarum. Hæc autem illi longo fecerunt tempore valde laudabiliter, & cum maximo incremento devotionis populi Mediolanen. juxta fidelium defunctorum dispositiones, & dicti *Consortii* fundationem. Attamen Michael de Carcano Vicarius Observantium Provinciæ Mediolanensis, *Verbi Dei* (inquit Pontifex) *celebris Prædicator*, aliique religiosi prudentes, quibus cordi erat prædicti Ordinis & Consortii honor & incrementum, videntes varias inde exoriri turbas & murmurationes, persuaserunt Ministro & Fratribus ejusdem *Consortii*, ut curam omnem hanc distribuendorum & exequendorum piorum operum & Legatorum, in Laicos quosdam Mediolanenses transferrent. Considerantes tamen pii aliquot viri post aliquot annorum experientiam non adeo fideliter & diligenter isthæc fieri per prædictos Laicos, sicuti antea fiebant per Fratres prædicti *Consortii*, rogaverunt Pontificem, ut ipsis iterum hæc cura demandaretur. Ut mature fieret, commisit Pontifex rei examen Præpositis Ecclesiarum sanctæ Trinitatis Mediolanensis, & de Pontirolo, ac de Pambiaco, diœcesis Mediolanensis.

Conv. Deserti Venetiarum. Tom. 9. an. 1401. n. 7.

XLVII. Ad Ecclesiam Minorum de Stigmatibus sancti Francisci Conventus de Deserto, Torcellanæ diœcesis, de quo alias scripsimus, ingens hominum confluebat multitudo eo die, quo impressio eorumdem Stigmatum in Corpus sancti Patriarchæ celebratur. Volens itaque Pontifex devotionem & pietatem hanc amplius confovere, multis eos alliciendos judicavit indultis, emissis piis litteris, suam erga optimum Institutorem gratitudinem & filialem affectum demonstrantibus: *Quamvis Altissimus.* Idibus Decembris.

Hospitale Monzoni. Rodul. fol. 167. Hospitale Spoletanum. Lib. 125, fol. 212.

XLVIII. Donavit hoc anno Sixtus hospitale Monzoni Conventui Minorum Bononiensi, ut in eo infirmi curarentur. Sed in urbe Spoletana Fratres Tertii Ordinis e regione donarunt hospitale sancti Matthæi, ab ipsis erectum & rectum, Monasterio sanctæ Mariæ de Stella Spoletano, Ordinis sancti Augustini, ea tamen conditione, ut quod illi præstabant, hi prosequerentur, nimirum perpetuam in eo hospitalitatem exercerent.

Portio canonica an solvenda?

XLIX. Multa variaque fuerunt diversis temporibus edita Pontificum decreta circa portionem canonicam condonandam Regularibus, vel per eosdem solvendam ordinariis curatoribus animarum. Constitutionem Regularibus favorabilem edidit Sixtus, multaque eis concesserunt alii Pontifices, quæ Aversanus Episcopus nolebat observare. Binas objurgatorias misit ei Pontifex; do secundas in Regesto: *Scripsimus diebus superioribus.* XXIV. Octobris.

Vicario Generali quædam indulget Pontifex.

L. Ingressus Vicarius Generalis die octava Januarii ad Pontificem, significavit, sæpe sibi præsentari litteras Apostolicas, importunis, uti credebat, populorum instantiis extortas, in quibus ei præcipiebatur in virtute sanctæ obedientiæ, & aliquando per censuras, ut in urbibus, villis sive oppidis admitteret vel loca Conventualium reformanda, vel alia noviter construenda, quæ ille alias propter incommoditatem locorum, vel ad evitanda scandala recusaverat. Rogavit itaque ut absque conscientiæ gravamine, non obstante præcepto, liceret executionem suspendere, & ad suam Beatitudinem recurrere. Secundo similiter petiit fieri posse circa Prædicatores, quos sua Sanctitas, populis petentibus, per litteras Apostolicas destinabat ad habendas conciones quadragesimales, nimirum ut liceret eos detinere, vel alio mittere, quos timebat in eis locis scandalum parituros, aut minus idonee se habituros. Tertio, quod liceret sacerdotibus confessariis itinerantibus, si rogarentur a piis aut nobilibus viris, eorum confessiones excipere, etiamsi non essent præsentati Ordinario secundum formam præscriptam in Clementina: *Dudum de sepulturis.* Omnia benigne Pontifex concessit. Tunc etiam Ludovicus Vincentinus, Vicarii Generalis socius, olim eodem perfunctus Vicariatu, rogavit concedi famulis & famulabus Fratrum & Monialium plenariam peccatorum remissionem in mortis articulo, & potestatem, ut semel in vita absolverentur a reservatis. Secundo, ut liceret Prælatis Ordinis legata eis facta & deputata in unum usum, in alterum commutare; & benigne exauditus est.

SUPPLEMENTUM P. ANTONII MELISSANI DE MACRO.

Dugl. cit. 402.

„ I. Mahometus II. atque Otthomanorum XI. Amuratho ex Despotæ Serviæ filia natus, vir nullius religionis, & omnium antiquorum irrisor, hoc anno ingenti armatorum manu Illyricum invasit, & Crojam Civitatem, qua ferro, qua igne, omnia devastans, sibi subegit. Ibi adinvento Scanderbeci cadavere, quotquot Turcarum potuere, summa superstitione ejus aliquid habere secum affectabant, credentes ita se fore invincibiles in bello: subinde Scordam urbem, nunc Scutarum eadem in regione, centum millibus militibus arctissima obsidione cinxit: sed quæ quondam ab Anicio Prætore subacta fuerat, ab Antonio Provedditore Veneto propugnata, obsidentem irrisit. Interea in Ecclesia Conventus Senensis ad implorandum Divinum auxilium pia Confraternitas, sub præsidio D. Antonii Patavini ex indulto Apostolico erigitur: *Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ &c.* XVIII. Kal. Februarii: & beneficio Ecclesiastico

Indic. ex Vatic.

coho-

„ cohonestatur frater Martinus Dominicus de Forolivio: *Religionis zelus &c.* IX. Kal. ejusdem. Fratri vero Liberto ex Minoritis Episcopo Bericensi beneficium aliud assentitur: *Personam tuam &c.* IV. Idus præfati: frater Franciscus Ecclesiæ Astiniensi præficitur X. Kalendas Martii: *Apostolatus officium &c.* & IV. Kal. ejusdem Fr. Francisco Laurentii confertur beneficium: *Religionis zelus &c.* & Pridie Kal. constructio Conventuum duorum conceditur, unus sanctæ Mariæ de Gratia in territorio castri Aquensis nuncupandus: *Sacræ Religionis &c.* alter vero Parisiis pro Fratribus Regularis Observantiæ erigendus: *Ex injuncto &c.* quo etiam tempore pro obedientia & regimine Sanctimonialium Clarissarum Gandentium in Flandria, Ministro Provinciæ Franciæ, atque Custodiæ illiusdem Flandricæ Regionis: *Apostolicæ litteræ &c. Humilibus &c.* expeditæ fuere. Pridie Nonas Martii pro translatione Monasterii Clarissarum sanctæ Mariæ de Basilica, Messanensis Diœcesis: *Professis piam vitam &c.* Friderico Duci datum est posse Cœnobium construere in Provincia Saxoniæ, VIII. Idus ejusdem: *Apostolicæ sollicitudinis &c.* & Idibus ipsis dispensatum cum Matthæo Hieronymo de Magnanis circa natalem: *Vitæ ac morum &c.* sed IX. Kal. Maii, revocatione litterarum, pro Conventu sancti Francisci apud Ruthenos extinctis litibus: *Sedis Apostolicæ &c.* Prioratus de Villalar, Zamorensis diœcesis fratri Didaco confertur: *Religionis zelus &c.* III. Kal. ejusdem, fratri Didaco de Guerris Castri Novi Terdonensis confertur beneficium: *Religionis zelus &c.* paulo post duobus Fratribus, Matthæo Bissio, & Laurentio de Alva permissum est transire ad Benedictinos: *Sedis Apostolicæ &c.* X. Kal. Junii: ac invalescentibus querelis Fratrum Conventualium, Fratribus Provinciæ Daciæ vetitum est recipere eorum Cœnobia, & jussum recepta restituere: *Pacem & tranquillitatem &c.* & hujusmodi decreti executio pluribus Episcopis commissa VII. Kal. Junii: quo etiam tempore, quidam Alphonsus ad Augustinianos dimissus fuit: *Apostolicæ Sedis &c.* at ejusdem III. Nonas permissa fuit erectio Conventus in Villa de Bircione, Bituricensis Diœcesis, cum perpetuatione Guardiani: *Pro Deo & Ecclesiæ &c.* V. Idus pro audiendis Confessionibus prodiit breve tenoris, qui sequitur.

Franciscus Episcopus Astinien.

SIXTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei,

Ad perpetuam rei memoriam.

„ II. S*Edis Apostolicæ gratiosa benignitas, piis quarumlibet, & præsertim sublimium, ac aliarum sub Regulari castimonia Domino militantium personarum votis, illis præcipue per quæ Christifideles suarum animarum salutem, Deo propitio, facilius adipisci, & eorum devotio augeri valeant, libenter annuit.*

„ *Sane pro parte tam carissimorum nostrorum in Christo Ferdinandi & Elisabeth Castellæ & Legionis Regnorum Regis & Reginæ illustrium, quam Vicarii Generalis & universorum Priorum Fratrum Ordinis Prædicatorum, Reformatorum nuncupatorum, in dictis Regnis consistentium, dilectorum filiorum, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod si prædictus & pro tempore existens Generalis Vicarius in qualibet domo dicti Ordinis ei subjecta, ubi cum pro tempore morari contigerit, ac in ejus ab-*

„ *sentia, singuli Priores sive Præsidentes singularum domorum dicti Ordinis, nunc & pro tempore existentes, ac quatuor prædicti Ordinis Professores Presbyteri idonei, per Vicarium & singulos Priores sive Præsidentes prædictos in singulis domibus deputandi, possint confessiones utriusque sexus Christifidelium forensium, ad singulas domos prædictas accedentium, & ibidem proprium domicilium non habentium, ac inibi confiteri volentium, toties quoties ibidem confitebuntur, libere audire, & eos ab omnibus & singulis peccatis, excessibus & delictis per eos commissis, ac confessis, atque excommunicationis sententiis & censuris & pœnis in singulos Fideles prædictos in genere vel in specie ordinaria auctoritate latis, de quibus ipsi Fideles se absolvi petierint (dum tamen non sint talia propter quæ Sedes prædicta sit merito consulenda) in loci Ordinarii absentia dumtaxat, absolvere, & eis super præmissis pœnitentiam salutarem injungere, ac vota peregrinationis & abstinentiæ per eosdem Fideles emissa, quæ loci Ordinarius, si præsens esset, commutare posset, & ipsi Fideles commode adimplere non poterunt, & in ipsius loci Ordinarii absentia, in alia pietatis opera commutare, necnon omnibus & singulis Christifidelibus tam forensibus, quam in Civitatibus & locis, in quibus domus ipsæ consistunt, commorantibus, Eucharistiæ Sacramentum quocumque tempore (festo Resurrectionis Dominicæ dumtaxat excepto) eorumdem Fidelium Parochialium Ecclesiarum Rectorum, & quorumlibet aliorum licentia minime requisita, ministrare possint, perpetuo statueretur & ordinaretur, profecto devotio Fidelium eorumdem ad domus Fratrum prædictorum, ex magno devotionis fervore, pro consequendis spiritualibus alimentis occurrentium augeretur, & eorumdem Fidelium animæ ferculo Divini sermonis decentius reficerentur, ipsique Fideles ad imitationem Religionis hujus facilius invitarentur.*

„ *Nos igitur, qui singularum Christifidelium animarum salutem quærimus, Regis & Reginæ, ac Vicarii, Priorum & Fratrum prædictorum in hac parte supplicationibus inclinati, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, perpetuo statuimus & ordinamus, quod prædictus, & pro tempore existens Generalis Vicarius in qualibet domo dicti Ordinis ei subjecta, ubi eum pro tempore morari contigerit, ac in ejus absentia singuli Priores sive Præsidentes singularum domorum dicti Ordinis, nunc & pro tempore existentes, ac quatuor dicti Ordinis Professores Presbyteri idonei, per Vicarium & singulos Priores sive Præsidentes prædictos in singulis deputandi, possint confessiones utriusque sexus Christifidelium forensium, ad singulas domos prædictas accurrentium, & ibidem proprium domicilium non habentium, ac inibi confiteri volentium, toties quoties ibidem confitebuntur, libere audire, & eos ab omnibus & singulis peccatis, excessibus & delictis per eosdem commissis, ac confessis, necnon excommunicationum sententiis & pœnis in singulos Fideles prædictos in genere vel in specie ordinatoria auctoritate latis, de quibus ipsi Fideles se absolvi petierint (dum tamen talia non sint, propter quæ Sedes Apostolica prædicta merito sit consulenda) in loci Ordinarii absentia dumtaxat, absolvere, & eis super præmissis pœnitentiam salutarem injungere, ac vota peregrinationis & abstinentiæ per eosdem Fideles emissa, quæ loci Ordinarius, si præsens esset, commutare posset, & ipsi Fideles commode adimplere non poterunt, in ipsius loci Ordinarii absentia, in alia pietatis opera commutare: necnon omnibus & singulis Christifidelibus tam forensibus, quam in Civitatibus & locis, in quibus ipsæ domus consistunt, commorantibus, Euchari-*

stiæ

,, *filiæ Sacramentum quocumque tempore (Festo prædicto dumtaxat excepto)*
,, *eorumdem fidelium Parochialium Ecclesiarum, Rectorum absentium &*
,, *quorumlibet aliorum licentia minime requisita, ministrare libere & licite*
,, *possint & valeant; parce tamen ne querelæ inde eveniant.*
,, *Non obstantibus Constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ce-*
,, *terisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc*
,, *paginam nostrorum Statuti & Ordinationis infringere, vel ei ausu teme-*
,, *rario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit &c. Datum Ro-*
,, *mæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ* MCCCCLXXVII.
,, v. *Idus Junii, Pontificatus nostri anno* VI.
,, III. His transumptis in gratiam eorum, quibus incumbunt, primo
,, Sororum Tertii Ordinis in Provincia Coloniæ Monasterii translatio ad
,, Clarissas occurrit, sub IV. Idus Junii: *Et si juxta &c.* & XII. Kalendas
,, Julii concessa licentia construendi quoddam Cœnobium sub titulo san-
,, ctæ Mariæ de Gratiis: *Pia Deo &c.* Fratri Amadeo, fratri Petro Petruci
,, datum fuit certum beneficium Ecclesiasticum: *Religionis zelus &c.* v.
,, Kalendas ejusdem; nonnullas Moniales Morinenses transire ad Benedi-
,, ctinas indultum est, XVI. Kalendas Septembris: *Devotionis vestræ &c.*
,, & Indulgentia pro Ecclesia sanctæ Mariæ oppidi sancti Laudi, Constan-
,, tiensis Diœcesis, pro die Immaculatæ Conceptionis Deiparæ Virginis:
,, *Dum devotæ &c.* XV. Kalendas Octobris prodiit: & ipsis Kalendis ejus-
,, dem, fratri Thomæ *Selth* sancti Andreæ beneficium: *Religionis zelus &c.*
,, per duo diplomata vero ejusdem, v. Idus Octobris, quorum unum inci-
,, pit: *Sacrosanctæ &c.* & alterum: *Devotionis tuæ &c.* concessa fuit licen-
,, tia Monasterium sanctæ Claræ construendi in Eremitorio beatæ Mariæ *del*
,, *Spino*, in oppido *del Bivar*: at hujusmodi constructionis prope oppidum
,, Bivarii, quod a Burgis Castellæ veteris Metropoli duabus regionis distat
,, leucis, diciturque, *Vivar de Cid*, quod cujusdam insignis Viri nomine
,, *Cid* Patria fuerit, apud Annalistam memoria exsistit. Et nihilominus *Vid. Wadd. ad an.1477.*
,, ad piam curiositatem inescandam excitandamque devotionem, de in-
,, ventione venerabilis imaginis Deiparæ miraculosa, nomen a qua Mona-
,, sterium sumpsit, ex P. Joanne Baptista *Galarete*, accurato Provinciæ
,, Burgensis historico, dicere nonnulla prosequemur. Juvenculo pastori
,, mercenario facta cœlitus revelatione, res in lucem prodit publica, cum
,, summa exultatione particulariumque lætitia. Pastorculus enim ille fe-
,, lix, cui inter pascendas oves beatissima Virgo Dei Genitrix Maria eo loci *Galet. de Prov. Burg. in eo Monast.*
,, apparere dignata, & adimplenda ibidem revelare voluerat, cum ad lo-
,, cum in visione designatum plurima gente associatus pervenisset, stetit,
,, cœlumque devote intuitus dixit: *Hic* (erat autem ibi rubus densissimus)
,, *in nomine Domini effodiendum est*: ad ejus verba gravia, & religione
,, plena conticuere omnes, & operi devota efficacia attenti robustiores,
,, alte defoderunt humum rubo desciso; & ecce imagines sanctorum An-
,, dreæ & Idelphonsi, cum tertia Deiparæ, in antiqui moris Solio seden-
,, tis, ac puerulum Jesum in gremio tenentis, apparuere: iis erutis, maximo
,, cordis jubilo repleti quotquot aderant, omnes in Divinas laudes proru-
,, puere, sed eos inter pios concentus e Cœlo repente auditum est, altius
,, terram effodiendam esse, foret enim futurum, ut alteram Deiparæ Ico-
,, nem adinvenirent: statim ergo obaudientes oraculo, intendentes labo-
,, rem, ut audierant, alteram Virginis matris imaginem, in sinistro brachio
,, infantulum Salvatorem Mundi tenentis, e profundo eruerunt; unde
,, omnes nova lætitia perfusi, Divinis laudibus congeminatis, gratias egere
Deo,

„ Deo, quod tantis thesauris ditati fuissent. Duarum beatissimæ Virginis „ Iconum præfatarum ultimam cum toto rubo super Altare majus ad perpe- „ tuam rei memoriam, ac in tutissimum refugium Fidelium deinde posue- „ runt; eaque est, quæ præcise Domina nostra de Rubo, Hispanis, *nuestra* „ *Senora de l'Espina*, ac ab eadem Monasterium Clarissarum, de quo hic „ sermo est, quod postea in virtutum seminarium evasit, ut subsequentia „ tempora demonstrabunt, suam denominationem accepit. Vox erat, ibi ad „ Rubum præfatum, Canonicorum Regularium Collegium præfuisse: at „ post excitatas Sanctimonialium ædes, ab earum clausura octuaginta pas- „ sus, loci rurales, inter excavandum, antiqui & grandis ædificii plura ve- „ stigia, ac etiam corpus cujusdam sancti Episcopi Burgensis, quando hu- „ jusinodi Antistites *de Oca* dicebantur, adinvenientes, locum fecere piæ „ credulitati, ut ibi præfatum Collegium præextitisse argueretur. Tanti „ ac adeo celebris Monasterii fundatores, Domini Castellæ Præfecti fuere, „ licet honos postea ac titulus ad Duces *de Abrahantes* transierit.

Ex Vatic.

„ IV. Decimo septimo Kalendas Novembris, dimisso fratre Didaco „ ad Augustinianos: *Solet Apostolicæ &c.* ad beneficia Ecclesiastica tam- „ dem dispensati fuere frater Joannes, VII. Idus Decembris; ac III. Idus „ ejusdem frater Henricus Wedekini: *Religionis zelus &c.* His ex Boemiæ „ Provinciæ Chronicis addendum est, Eremitorium, *de Emaus* nuncupa- „ tum, a P. Petro *de Golgouz* superioribus annis ad vitam solitariam seu „ anachoreticam ducendam admissum, in Capitulo Brunensi hoc anno ce- „ lebrato, ab illius Provinciæ Patribus re bene & mature perpensa, reli- „ ctum fuisse. Clarenos vero Fratres ab Ordine divisos pro majori parte sub „ Sixto IV. ad obedientiam Ministri Generalis rediisse, an. MCCCCLXXIII. „ obtinuisseque ab eodem sancti Hieronymi domum caritatis in Urbe, quam „ prius habitabant Fratres Tertii Ordinis, Congregationis Fesulanæ, re- „ ferunt Annales: at Senogalliensis Antistes Toffinianus rem in hunc an- „ num rejiciens, ait hujusmodi motus & novitatis causam apud Sixtum „ Petrum Hispanum, inter suos maxima auctoritate pollentem, vitæque „ sanctimonia clarum, extitisse, qui sumpto de ipsius mente Pontificis mani- „ bus novo habitu, quo ipse, suique sequaces in posterum uti deberent, „ primus Generalis Ministri Vicarius a suis electus, iisdem recte religio- „ seque vivendi norma effectus est.

Chr. MSS. Prov. Sanig. Vide ad annum 1470. & ad annum 1491.

Harol. ad ann. 1473.

Toffin. l. 2. hist. Seraph. Petrus Hispanus.

ARGUMENTUM.

Sixtus Pontifex constanter defendit immunitatem Ecclesiasticam, & Ordinum Mendicantium medetur gravaminibus. Agitur de canonizando Bonaventura Balneoregiensi. Habentur Comitia Generalia Observantum utriusque familiæ. Floret Bernardinus Feltrensis. Ex humanis abeunt Marcus Bononiensis, & alii viri illustres, & Seraphina Columnensis, cujus vita refertur, necnon Catarina Regina Bosnensis. Gabriel Veronensis assumitur ad Cardinalatum, & alii Minoritæ ad Episcopatus. Propagatur Institutum.

Ob violatam Ecclesiasticam immunitatem punit Sixtus Florentinos.

I. URBE Florentina in partes discissa, & occiso Juliano Mediceo in Templo sanctæ Reparatæ, præsente Raphaele Cardinale Riario, cum Laurentius Juliani frater, summæ in populo auctoritatis, in cædis auctores & conscios, Patios, Bandinos, & Salviatos implacabili vindi-

ctæ

ctæ libidine sæviret, Franciscum * Salviatum Pisanum Archiepiscopum in crucem ageret, Cardinalem Riarium sub custodia detineret, aliasque gravissimas sacro Ordini irrogaret injurias, Sixtus Pontifex violatæ Majestatis Ecclesiasticæ vindicias suscepit: Laurentium diro anathemate perculit, Civitati igni & aqua interdixit, & bellum in censurarum contemptores maturavit inferre; neque Regis Gallorum, aut Burgundiæ Ducis intercessionibus, aliorumque studiis a vendicanda libertate Ecclesiastica potuit evocari. Missis itaque Alphonso Calabriæ Duce, Ferdinandi Neapolitani Regis primogenito, & Friderico Urbini Duce cum exercitibus, multas hoc anno Florentinorum arces & castella expugnavit, & tamdem refractarios ad criminis condignam satisfactionem adegit, iisque ad pacem admissis, mulctæ nomine, quindecim triremes ad bellum Turcicum imperavit.

* Al. *Bartholomæum.* *Papien. ep.* 677. 679. 680. *Col. MSS. Vatican.* n. 3925.

II. Henricus Lantgravius Hassiæ; sive suadente Collegio Canonicorum Coloniense, sive in gratiam Hermanni sui consanguinei, quem capitulares contra Archiepiscopum, Provinciæ totius Gubernatorem constituerunt, Rupertum Coloniensem Antistitem, sacri Romani Imperii Electorem, comprehendit. Ægre hoc tulit Sixtus, missisque Episcopis Foroliviensi & Aleriensi, latisque censuris in auctores, suasores, complices comprehensionis, nihil prætermisit, donec Rupertus pristinæ restitutus esset libertati. Rupertus autem ex animi dolore morbum contraxit, & biennio post e vivis migravit.

Necnon Henricum Hassianum. *Col. MSS. expedit. Sixt. pag.* 32. Krantz. *in Saxon. lib.* 12. *c.* 22.

III. Ex adverso alium misit Legatum in Scotiam, Husmannum nuncupatum, qui Patritium Grahamum sancti Andreæ Archiepiscopum, sua Cardinaliumque sententiis damnatum, omni dignitate, ordinibusque Ecclesiasticis dejiceret, Episcopatus munere privatum, Simoniacum, Schismaticum, Hæreticum pronunciaret, & in perpetuum carcerem conjiceret. Ita factum; ejusque loco substitutus est Guillelmus Schenes sancti Andreæ Archidiaconus, cujus fidei ac custodiæ Patritius committitur, qui tamdem in arce lacus Levini mortuus, sepultus est in insula divi Sernani. Hoc etiam anno condemnavit errores Petri Oxomensis, quos ille retractavit publice in Ecclesia sancti Francisci Complutensi, audientibus & consedentibus plerisque viris doctis, atque inter hos Joan. Penalverio, Alphonsi Carrilli Archiepiscopi Toletani confessario, & Joanne de Tolosa Cœnobii Guardiano.

Patritium sancti Andreæ Archiepisc. dignitate spoliat. *Boet. in append. histor. Scot. Leslæus l.* 8. *ad hunc annum.*

IV. Ortis in Germania, præsertim in oppido Eslingensi, diœcesis Constantiensis, magnis dissensionibus inter Prædicatores, Minores, Carmelitas ex una parte, & Parochialium Ecclesiarum Rectores, aliosque Prælatos ex alia, aliquot Electores Imperii, & quidam Episcopi Pontificem rogarunt, ut interposito judicio, quid cuique tribuendum erat, decerneret. Rei totius examen ille commisit quatuor Cardinalibus, quorum sententiam circa singula controversiæ capita, hac gravissima constitutione in corpore Juris reposita, inviolabiliter voluit observari.

Patrocinatur Ordinibus Mendicantibus. *Extr. lib.* 1. *de Tregua & pace c.* 2.

Ad perpetuam rei memoriam.

V. *Vices illius, qui supra petram ædificavit Ecclesiam suam, meritis licet insufficientibus, gerentes in terris, & per ejus immaculata vestigia, quantum nobis ex alto conceditur, incedere satagentes, inter Christifideles quotlibet, & præsertim sub uno atque eodem Sacerdotii vexillo nobiscum Deo militantes, pacem & caritatem inducere, & inductam confovere, vigilanti sollicitudine meditamur assidue, & quæ iis contraria sunt, fal-*

falce vigilantiæ pastoralis ad radicem posita, submovere, prout rerum & temporum circumstantiæ id non immerito exposcere dignoscuntur. Nuper siquidem pro parte tam venerabilium Fratrum nostrorum Moguntin. & Treveren. Archiepiscoporum, ac Herbipolen. & Vuormacen. & Spiren. Episcoporum, quam dilecti filii nobilis viri Philippi Comitis Palatini Rheni, & Ducis Bavariæ, qui unus ex Electoribus Romani Imperii existit, ad nostrum pervenit auditum, quod inter dilectos filios Prædicatorum, Minorum, & Carmelitanorum Ordinum professores, & nonnullos Parochialium Rectores, & alios etiam Ecclesiarum Prælatos, instigante illo, qui tamquam Leo rugiens, circuit quærens quem devoret, *in partibus Germaniæ, & præsertim in oppido Eslingen. Constan. diœcesis, suscitata sunt nonnulla dissensionum & scandalorum fomenta ex certis causis, tunc nobis expressis, quæ nisi per vigilantiam pastoralis officii celeriter succidantur, possent ad scandalum non modicum Christifidelium illarum partium faciliter pervenire. Nos igitur attendentes, quod sacrosancta Romana Ecclesia, ab ejus fundatione primæva in ordine sacerdotali, quem Petrus Apostolus, & ejus successores observarunt, instituta, & per viros providos, & Sacerdotes virtuosos adaucta, & longissimis temporibus feliciter conservata extitit: Rursusque animadvertentes, quod hodiernis temporibus, hominum crescente malitia, nisi ager Dominicus cultoribus idoneis, buccinatoribus Spiritus Sancti, & præconibus Verbi Dei (qui præter ceteros in Ordinibus Fratrum Mendicantium, gratia assistente Divina, in copioso numero reperiuntur) assidue coleretur, vepribus malorum & sentibus vitiorum omnium celeriter obrueretur: non potuimus nonnisi ab intimis cordis nostri dolere, quod inter tales viros, qui se mutua caritate diligere, &* alter alterius, *juxta Apostolum,* onera portare *deberent; discordiæ seminarium excitaretur. Unde cum vellemus super his ea qua decet, maturitate consulere, venerabilibus Fratribus nostris Guillelmo Hostiensi, & Angelo Prænestino Episcopis, & dilectis filiis nostris Juliano tituli sancti Petri ad Vincula, ac Petro tituli sancti Sixti presbyteris Cardinalibus, vivæ vocis oraculo commisimus & mandavimus, ut a singulis partibus prædictis, vel earum procuratoribus legitimis, auditis hinc inde propositis, inter eas concordiam tractarent. Qui quidem Episcopi & Cardinales, statutis loco & tempore, convocatis, auditis & intellectis partibus prædictis, ut præfertur, & in præmissis graviter & consulte procedentes, partes ipsas de communi earumdem consensu, ad concordiam infrascriptam perduxerunt: videlicet, quod ipsi Parochiani sacerdotes de cetero non dicant, a Mendicantibus hæreses processisse, cum in veritate Fides nostra sit illuminata, & Ecclesia exaltata per eosdem, & præsertim per Ordines Prædicatorum, & Minorum, ut jura testantur. Quodque Fratres Mendicantes non prædicent, populos parochianos non teneri audire Missam in eorum Parochiis diebus festivis & Dominicis, cum jure sit cautum, illis diebus Parochianos teneri audire Missam in eorum Parochiali Ecclesia, nisi forsan ex honesta causa ab ipsa Ecclesia se absentarent; quodque etiam nec Fratres nec Curati inducant aliquo modo laicos ad eligendum sepulturam apud eos, & bene caveant propter pœnas quas imponunt Canones, cum sit libera. Quod etiam ipsi Mendicantes desistant prædicare, quod Parochiani non sint obligati saltem in Paschate proprio confiteri Sacerdoti, quia de jure tenetur Parochianus saltem in Paschate proprio confiteri Sacerdoti. Per hoc tamen ipsi Fratres Mendicantes non censeantur exclusi, quominus secundum juris communis & privilegiorum eisdem concessorum dispositionem, confessiones audire, & pœnitentias injungere valeant. Quod etiam de cetero inter ipsos Fratres Mendicantes & Curatos,* quoad

1. Petr. 5. 8.

Galat. 6. 2.

Cap. Religionum. de relig. domib. in 6. & c. exiit. de verb. signif. in 6. Cap. ut Dominicis. de Parochiis, & alien. Parochian.

Vide Conc. Trident. sess. 22. in decreto de observandis in celebr. Missæ. §. Moneant.

Cap. omnis utriusque sexus. de pœnit. & remiss. Clem. dudum. de sepulturis & extravag. electionis. de hæreticis.

quoad effectum prædicandi, horas cantandi, campanas pulsandi, servetur consuctudo antiqua, quæ temporibus antiquis servata fuit in ipso oppido Eslingen. & casu, quo veniat aliqua occasio sive necessitas, non fiat commutatio temporis vel horæ in precationibus fiendis, nisi de consensu partium. Quodque etiam ipsi Fratres in sermonibus eorum non detrahant Prælatis & Rectoribus parochialium Ecclesiarum: Nec etiam populos a suarum Ecclesiarum parochialium frequentia & accessu abstrabant sive retrahant quoquo modo: vice versa ipsi Rectores & Prælati aliquo modo non detrahant Mendicantibus, sed illum favorem quem possunt, eis impendant, & in omnibus & per omnia præstent, ita ut vera unitas & perfecta caritas inter eos ostendatur. Nos itaque illius vices gerentes in terris, qui Apostolis dixit: Pacem meam do vobis, pacem meam relinquo vobis, *cupientes super his opportune providere, motu proprio, non ad alicujus super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra certa scientia, & mera voluntate, concordiam prædictam, ac omnia & singula per præfatos Episcopos & Cardinales ordinata, ad hoc ut perpetuo inconcussa persistant, auctoritate Apostolica, & ex certa nostra scientia approbamus & confirmamus, ac viribus perpetuo subsistere debere decernimus. Supplentes omnes & singulos defectus tam juris, quam facti, qui forsan intervenerunt in eisdem. Injungentes nihilominus Archiepiscopis, Episcopis, Plebanis, Rectoribus, Curatis, necnon Prioribus, Guardianis, & singulis Fratribus Ordinum Mendicantium, sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, quam contrafacientes, & quemlibet eorum contrafacientem incurrere volumus eo ipso, a qua absolvi nequeant, nisi de expresso consensu partis læsæ, & debita satisfactione prævia, inviolabiliter observent, & quantum in eis est, ab aliis observari faciant: & insuper quascumque lites & causas coram quibuscumque causarum Palatii Apostolici Auditoribus, seu alibi, occasione præmissorum inter dilectos filios Decanum & Capitulum Ecclesiæ Spiren. & Curatum dicti oppidi, ac Fratres prædictos indecisas pendentes, illarum status, tenores & formas & in eis gesta & actitata præsentibus pro expressis habentes, ad nos harum serie, motu, scientia & auctoritate prædictis advocamus, & litem seu lites penitus extinguimus: Et ambabus partibus prædictis litis hujusmodi consortibus, seu illis adhærentibus perpetuum silentium imponimus. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac privilegiis eisdem Fratribus in genere vel in specie concessis, ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo &c. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Icarnationis Dominicæ* MCCCCLXXVIII. XV. *Kal. Julii, Pontificatus nostri anno* VII.

Vide Conc. Lateran. sub Leon X. sess. 11. in decreto. Supernæ majestatis.

Joann. 14. 27.

VI. Coruscante per hoc tempus miraculis multis, magnisque prodigiis Bonaventura Balneoregiensi, olim dignissimo S. R. E. Cardinale, multorum concurrebant Principum vota, ut in Sanctorum referretur catalogum; videlicet Friderici Imperaroris, Ludovici Gallorum, Ferdinandi Siculorum, Matthiæ Pannonum, Regum; Joannis Mozenici Venetiarum, Alphonsi Calabriæ, Joannis Galeatii Mediolani, Philiberti Sabaudiæ, Ducum, necnon præclarissimarum urbium Florentinæ, Lugdunensis, Senensis, Perusinæ, & Balneoregiensis. His satisfacturus Sixtus Pontifex, ante biennium misit Lugdunum, ubi mortuus, & Balneoregium, ubi ortus, qui ejus acta, vitam sancte transactam, & quæ patrabantur miracula, diligenter exquirerent. In processus rite compactos solerter collecta tradidit examinanda tribus Cardinalibus Juliano tituli S. Petri ad Vincula, Ordinis Protectori, Stephano Nardino Archiepiscopo Mediolanensi, & Francisco Gonzagæ Episcopo Mantuano. Anno itaque præterito iteratis Principum petitio-

Agitur de canonizando S. Bonaventura.

tionibus, suas humiliter preces addiderunt Franciscus Samson Generalis Minister, & Petrus Rodulphus Ordinis Procurator Generalis, quibus benigne assentiens Pontifex, indicavit se hoc anno circa festum Pentecostes Canonizationis solemnia peracturum. Quod tamen præstare non potuit, sæviente hinc peste, illinc bello, quæ per annos quatuor solemnitatem hanc distulere.

Acceleratur propterea Comitia Generalia. Marian. cit. c. 41. Marc. lib. 6. c. 32.

VII. At Petrus Neapolitanus Vicarius Generalis Observantum Cismontanorum, credens eo tempore a Pontifice designato futuram Canonizationem, accelerare voluit Comitia Generalia hoc anno sub Pentecosten celebranda, ut maturius expediti, Fratres interesse possent tantæ solemnitati. Quia vero Capitula Provincialia, in quibus deputari solebant pro singulis Provinciis discreti, in Comitiis Generalibus suffragaturi, ante ista cogi non poterant, jussit ut missis per singulos Conventus viris prudentibus & gravibus, omnium suffragia exciperentur, eaque clausa, vel secreta aut non publicata ad Vicarios Provinciarum adducerentur, qui eos, in quos major suffragiorum pars coiret, discretos renunciarent. Hinc orta illa quæ longo tempore in Ordine inolevit consuetudo, discretos ante Capitula Provincialia per Conventus omnium incolarum suffragiis eligendi.

Capitulum Generale Observ. Cismontan. 14. Papiæ. Marian. cit. c. 42.

Joann. Thomacellus Templum Bethlehemiticū restaurat.

VIII. His præmissis, indixit Comitia ad sancti Jacobi Cœnobium Papiense, in quibus x. die Aprilis, feria sexta post festum Resurrectionis, electus est secundum Vicarius Generalis, Angelus a Clavasio, Commissarius in Curia Romana, Matthæus Novariensis, Guardianus Montis Sion Hierosolymis, Joannes de Thomacellis nobilis Neapolitanus. Hic opus Conventus Bethlehemitici, ab aliis inchoatum, perfecit, tectum totius Ecclesiæ sanctæ Mariæ de Bethlehem, ubi Christus natus est, renovavit, trabes & ligna de Arisse, a Philippo olim Duce Burgundiæ magno pretio empta, & Venetiis Hierosolymas conducta, tignis & laquearibus coaxandis adhibuit; vetusta cedrina, a Maximino Episcopo Hierosolymitano, jussu Constantini Magni, & Helenæ genitricis ibidem compacta, sed tot seculorum injuriis infirmata, deposuit, quæ ob loci reverentiam, & Constantini memoriam, æstimatione digna, per Europæos Principes distribuere concupiscens, in sepulcris Innocentum abscondit, sed per Sultanum erepta, Cayrum abducta sunt. Totum Templum plumbeis laminis, ad veteres novis adjunctis, operuit, multaque præstitit tanto sanctuario digna, in omnibus usus opera fratris Baptistæ de Lubige Germani, viri ingeniosissimi, in medicina peritissimi, a Pio II. Doctoris titulo insigniti, & Hierosolymas cum facultate Fratribus medendi transmissi.

Fr. Baptista Lubigen.

Dalmatis & Ragusæis dantur distincti Superiores.

IX. Cum interminabiles essent controversiæ Dalmatarum & Ragusinorum, illis in formam Provinciæ seu in Vicariam erectis, per Patres Capituli Generalis datus est Vicarius, qui instar aliorum Provincialium Superiorum eos regeret, & Comitia celebraret. His præpositus est Commissarius, qui per omnia gubernaret, non tamen capitula cogeret, sed paucis illius Reipublicæ Conventibus Guardianos, ex graviorum Patrum consilio præficeret.

Capitulum Generat. Observ. Ultramont. 14.

X. Patres Ultramontani sua etiam celebrarunt Comitia Generalia die decima Maii in festo Pentecostes, in Conventu Castri Rodulphi Provinciæ Turoniæ, electusque est Vicarius Generalis Guillelmus Bertholdi, ejusdem Provinciæ Vicarius. Direxerat autem Sixtus Pontifex ineunte hoc anno sequentes litteras ad Patres Capituli Cismontani, in quibus statuit, ne, peracta electione novi Vicarii, vetus amplius se Fratrum regimini ingereret, uti hucusque fieri solebat, juxta con-

constitutionem Eugenii, sed novus sub titulo Commissarii Apostolici regimen assumeret, donec confirmationem a Ministro Generali obtineret.

Dilectis filiis Vicario Generali, & omnibus vocalibus Generalis Capituli, proxime futuri, Fratrum Minorum Cismontanorum de Observantia.

XI. *Dilecti filii, salutem &c. Nuper nobis vestro nomine fuit expositum, quod in certis fel. record. Eugenii IV. nostri prædecessoris litteris, per alios Romanos Pontifices & potissimum Pium II. confirmatis, continetur, quod Vicarius Generalis Cismontanus Ordinis vestri pro tempore existens, post renunciationem sui officii in Capitulo Generali, ubi alter Vicarius eligi debet, remaneat Apostolicus Commissarius, præsideatque Capitulo & toti familiæ dictorum Fratrum usque ad confirmationem Vicarii novi electi, prout in dictis litteris dicitur plenius contineri. Proinde, quia sicuti eadem expositio subjungebat, id in Ordinis detrimentum cedere posse videtur, ex eo potissimum, quia qui deponit officium, regimini Fratrum non potest convenienter intendere, nobis humiliter supplicatum exstitit, dignaremur super hoc vobis de opportuno remedio providere: quo circa Nos, qui pro nostra in vos caritate præcipua, paci & commodo vestro, quantum cum Deo possumus, semper libenter intendimus, hujusmodi supplicationibus inclinati, præsentium tenore decernimus, quod deinceps perpetuis futuris temporibus Vicarius noviter electus, statim de se facta electione, Capitulo & toti regimini Fratrum, ut Commissarius Apostolicus, donec fuerit confirmatus, præsideat; Vicarius vero, qui renunciavit, post electionem novi Vicarii, quoad commissionem nullo fungatur officio, nisi forte Vicarium recenter electum in Capitulo non esse contingat; quo casu, volumus eum, ut Apostolicum Commissarium præsidere, donec Vicario novo denunciata fuerit sua electio: Qui hujusmodi electionis notitia habita, Commissarius esse intelligatur, usquequo fuerit confirmatus, ut in litteris prædictis, quibus quoad hoc dumtaxat, illis alias in suo robore permansuris, derogamus, ceterisque in contrarium facientibus, non obstantibus quibuscumque. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die* IX. *Januarii* MCCCCLXXVII. *Pontificatus nostri anno* VI.

Ex originali. Quando incipit potestas Vicarii novi?

XII. Comitiis illis Papiensibus interfuit Bernardinus Feltrensis, sermonemque habuit doctissimum, quo allecti Magistratus & cives, rogarunt Vicarium Generalem, ut pro sequentis anni quadragesima populum hujus concionibus juberet erudiri. Exaudire non potuit, prærodinato in alium locum Bernardino; misit tamen insignem concionatorem Antonium Vercellensem. Regrediens Patavium Bernardinus, ubi Guardiani fungebatur officio, per urbes & oppida incessanter & utiliter prædicabat; neque ab hoc munere destitit Patavii, quantumvis vehementissime ibidem pestis sæviret, juberetque Magistratus ut conciones intermitteret, ne coeunte multitudine, latius malum diffunderetur. At ille Dei verbum salutare potius, quam noxium esse objiciens, ex suggesto docebat, non a confessu ad audienda verba vitæ, sed a vanis & illicitis conversationibus, ab inhonestis congressibus & peccatis generari, conservari & propagari contagium; eaque ex sacro repetens eloquio: *Misit verbum suum & sanavit eos: Non herba, neque malagma, sed sermo Dei sanabat eos*, excitabat magno fervore ut accederent, & per ea, quæ audirent instructi, dignis pœnitentiæ fructibus placato

Bernardinus Feltren. verbo & opere insignis. Legenda MSS. Marian. citat.

Peste sæviente Patavii concionem non intermittebat.

Psal. 106. 20. Sap. 16. 12.

cato Numine, tantum flagellum averterent. Eo itaque numero frequenter prædicantem audiebant, ut nullo pestis metu affici, nullo loco capi posse viderentur; observatumque est, ex his paucissimos; ex iis, qui accedere timebant, & urbe fugientes abibant, plurimos periisse.

Morientes in pestilentium obsequio pro Martyribus habendi. *Vide Tom. 9. an. 1380. n. 10.*

XIII. Consodales ad opera misericordiæ, universaque caritatis subsidia pestilentibus exhibenda exhortatus, asserebat docuisse sanctum Bernardinum Senensem his pietatis operibus assuetum, eos, qui pro Christi amore se tanto periculo exponebant, contagiosis servientes, si in hoc Christiano Fratrum obsequio morerentur, pro martyribus habendos. Unde factum est, ut omnes Fratres sponte se huic devoverint ministerio, habuerintque miseri languentes, qui corporibus mederentur & animis, illique vicissim a populo suæ servitutis dignas receperint gratias & præmia. Jussus insuper Bernardinus a Rectoribus urbis, ne hospites ab ignotis infectis terris adventantes in suam domum reciperet, respondit: illorum curæ esse ne intra urbis januas admitterentur, sui autem officii, ad Cœnobii fores pulsantes fraterne recipere, neque sibi licere caritatis viscera Fratri suo indigenti præcludere. His languidulis hospitibus, & duobus Fratribus deficientibus, ut commodius succurreret, ipse per urbem stipem colligebat; cumque moneretur, ut opus hoc aliis commendaret: *an non & ego* (dicebat) *sicut illi manduco? ut quid illis appropriabo laborem, & feriatus communicabo collectis eorum? Ita me facere docuerunt optimi Magistri, Sixtus Mediolanensis, & Ludovicus Gonzaga; ille Guardianus Mantuanus, Principi a sacris confessionibus; hic Principum consanguineus, & Provinciæ Vicarius, qui assumptis peris ostiatim mendicabant.* Præter hæc, hospitum pedes, culinæ utensilia, sordidosque pannos humiliter lavabat, universaque humilia Cœnobii officia, ubicumque poterat, peragebat.

Bernardinus stipem ostiatim colligebat.

Marcus Bonon. moritur. *Vita MSS. Mon. urbis Bonon.*

XIV. Marcus Bononiensis, de quo passim in præcedentibus voluminibus locuti sumus, anno isto, ut verius habent Ordinis regesta, licet alii annum præscribant sequentem, sanctissime apud suos decessit Consodales prope Civitatem Placentinam. Pleraque ejus gesta secundum temporum rationes per varios annos enarravimus, reliqua hic perstringimus sub compendio. Bononiæ nobili familia Elephantuccia, vulgo *Fantuccia*, patre Barholomæo, matre Lysia, anno MCCCCV. progenitus, nomen e baptismate tulit Basoti. Ab ipsa infantia vividi prætulit specimen ingenii, etenim humanioris litteraturæ cursu feliciter peracto, utriusque juris peritiam breviter & solide assecutus est. Anno ætatis vigesimo sexto ad Minoriticum vocatus Institutum, in patria religiosissimo doctissimoque viro Jacobo de Primaditiis tradente, habitum suscepit in sancti Marci natalitiis, unde & Marci nomine baptismale commutavit. Post annos tres regendis aliis in cœnobiolo quodam præpositus, quam firmas egerit in virtute radices, subditis multipliciter ostendit. Aliis deinceps præfecto cœnobiis, ante decimum a suscepta veste annum, totam regendam Provinciam Sodales commiserunt. Atque hoc munere denuo fungentem, beatus Joannes Capistranus Vicarius Generalis, in Germaniam profectus, super universam Congregationem Cismontanam constituit Commissarium. Decurso Capistrani curriculo, Marcus omnium suffragiis substituitur; atqui hac etiam dignitate secundum & tertium perfunctus est.

Ejus familia.

Fit Minorita.

In religione profectus.

XV. Mirum quos subivit labores pro tuenda tunc recens exorta familia Observantum, suæ fidei commissa; mirum quanta prudentia, mansuetudine & æquanimitate Sodalitatem universam ad meliora charismata excitavit, quantaque fortitudine vehementer adversantium studia dissipavit. Porro ne-

neque intra sui Sodalitii claustra tantus viri zelus potuit contineri, sed ad universum hominum genus se generose diffudit. Annis quadraginta duobus totam percurrit Italiam, Divini verbi virtute omnes Christo lucrifacere cupiens. Oppida, Civitates, integras Provincias, profligatis vitiis, ad meliorem frugem reduxit. Et quidem ex ejus pectore, velut ex paradiso terrestri ad irrigandam terram, jugiter Divini eloquii fluvii prodibant copiosissimi, ad fœcundandas hominum mentes & producenda germina virtutum. Neque ab hoc officio aliquando cessavit, donec hoc anno postquam egregie cursum consummavit, & annos quadraginta octo in Religione laudabiliter exegit, ætatis anno septuagesimo quarto nondum expleto, inter prædicandum, vitæ terminum absolvit. Zelus animarum.

XVI. Etenim dum in urbe Placentiæ, ad templum Minorum Conventualium conciones haberet ad populum, & sub quadragesimæ medium acuta corriperetur febre, petiit ut transferretur ad Cœnobiolum Observantum extra urbem, a Nazareth nuncupatum. Illic præmissa Sacramentali totius vitæ confessione, rogavit Bartholomæum Fragatum ædis Præfectum, ut juberet afferri sacrum Christi Corporis viaticum: in cujus occursum, etsi languidulus, viribus attritis, exiliit e lecto, humique prostratus, magno lacrymarum profluvio a Deo petita venia peccatorum, devotissime suscepit. Die ultimo, pulsante præ foribus morte, sacro oleo flagitavit inungi; cui etiam muneri digne peragendo se humi rogavit demitti, ubi ad collum fune, quo cingebatur ligato, vitam suam tamquam negligenter & culpabiliter peractam, multis modis accusavit. Deinde adstantes deprecatus Fratres, ut si quos aliquando verbo, facto, exemplo contristaverat, vellent ignoscere, & apud Deum intercedere, ut remissis peccatis, uberiorem concederet gratiam, ad superandas hostis insidias, qui morientibus struere solet majores, Sacramento hoc ultimo in terra protensus voluit roborari. Lectulo repositus, Domini præsentiens adventum, oculis ad cœlum elevatis, parumper oravit sub silentio; mox magna perfusus lætitia, hilares oculos declinavit ad Fratres, nutuque jucundo invitavit, ut quod ipse videbat aspicerent. Deinde conversus ad socium laicum, inquit: *Frater Petre, optime peregrinationis meæ comes, memento mei & vale*. Tum clausis oculis orans, paulo post inter collacrymantium Sodalium preces, in hebdomoda sancta dulciter obdormivit in Domino. Post mortem venustiori rubens facie, & pulchrior apparens, conceptam sanctitatis opinionem confirmavit, vehementerque auxit innumeris & manifestis miraculis, quæ ex vetusto codice MSS. sub illud tempus exarato, ne decidant, per suas classes a me distincta huc transcribo. Ultra hæc, alia multa patrasse, testantur cerei, tabellæ votivæ, & gratiarum signa ad sepulcrum ubertim appensa. Infirmatur ad mortem.

Paralytici sanantur.

XVII. Dum in feretro jaceret, & justa a Fratribus persolverentur, turmatim universus populus ad contingendum & osculandum sacrum corpus confluebat, sed beneficium depulsæ paralysis præ ceteris senserunt Joanna Sussanni, & Martha Pavaria. Terminatis exequiis, demisso in fornicatum tumulum sacro pignore, non tamen adaptato per omnia orificii lapide (brevi enim inferendum erat corpus alterius Consodalis animam agentis) dum Fratres ab Ecclesia recedunt, piæ quædam mulieres, amoto lapide, audacter descendunt, inter quas paralytica tertia perfecte sanatur. Horum miraculorum fama diffusa, ex urbe, ex campis, ex oppidis & vicis, atque uni-

universa diœcesi accurrunt confertim fideles, neque finis erat piæ venerationis. Fuerunt tamen, qui vel ficto zelo, vel livore suggesserunt Episcopo & Magistratui, non debere permitti, ut tanta universæ regionis contentione, hic honor deferretur viro recens defuncto, absque prævio sanctitatis examine, aut Episcopi permissione. Decretum est itaque populum ab hoc cultu revocare; sed dum studiosius accedit, quando vehementius abigitur, cogitat Magistratus octiduanum corpus in conspectum extrahere, ut vel squalore & fœtore a veneratione avide irruentes coerceret. Haud pio isti conatui resistentes Fratres, sub gravibus pœnis prohibentur domo abscedere, templum aperire, foresque urbis ea ex parte clauduntur, & voce præconis inhibetur ad cœnobium Nazarenum accessus: verum Divina potentia quæ nec locis circumscribitur, nec humanis infirmatur consiliis, multiplicatis miraculis, servum suum effecit clariorem. Tribus enim aut quatuor ex potioribus, qui in Dei servum conspiraverant, graviter in sceleris vindictam diversimode flagellatis, aliisque qui illius opem devote implorabant, concessis beneficiis, severum revocatum est edictum, & qui persequebantur, ad tumulum errati veniam, & malorum remedium humiliter petentes, obtinuerunt.

Prohibetur ejus veneratio.

Sed magis augetur.

Post hæc Maria, Bartholomæi Arlerii Placentini uxor, paralysi & nervorum debilitate toto corpore continuo contremiscens, voto ad beatum Marcum emisso, e vestigio restitutis viribus, perfecte convaluit. Catarina nobilis Thomasini Boralii Placentini conjux, menses decem febre quartana divexata, ivit ad Ecclesiam sancti Laurentii, unde difficulter domum rediit toto ægra corpore, & lateris dextri paralysi misere compressa; viribus destituta, neque lecto se potens movere, accersiit Guardianum Conventus Nazareni, rogavitque, ut si quas habebat Marci reliquias, languenti admoveret. Allatam protinus tunicæ particulam tradidit Guardianus, qua se contingens mulier, præmisso pio ad Dei famulum colloquio, confestim se sine ullo dolore undique vertit. Hoc freta beneficio, vota precesque emittit, ut integre sanetur, & e vestigio depulsa omni ægritudine, e lecto surgens, domus curat negotia.

Cæci vident.

XVIII. Puella annorum quatuordecim, dextro oculo occluso, os habens ad aurem usque reflexum, monstruose deformis, ut tumulum tetigit, aperto oculo, lumen recepit, ore insuper ad naturalem formam restituto.

Magdalena, Uberti de Campiano uxor, diutino morbo excæcata, ducta ad Viri Dei sepulcrum, visum recepit. Hinc ingenti accepta fiducia, etiam nepotem, lumbis duroque dolentem apostemate, eodem duxit, & pro illo preces effudit. Visum est statim apostema mollescere, paulo post saniem multam emittere, atque intra paucos dies adolescentulus perfecte convaluit.

Antoniola filia Gregorii Cremensis, uxor Bartholomæi de Ripa, Vici Muradeli, diœcesis Placentinæ, per annum & aliquot menses, excrescente super oculos carne, obcæcata, post Sacramentalem reatuum confessionem ad sepulcrum manuducta, ibique per dies septem in oratione persistens, demum cadente ex oculis velut quadam albugine seu cartilagine, in omnium conspectu visum recepit.

Cuminus de Valle Telinæ, biennio cæcus, & paralyticus, axillari incedens, ab uxore ad sepulcrum ductus, servum Dei precatus ut auxilia-

retur,

retur, visum simul & gressum recuperavit, ad propria sine quovis adminiculo regressus.

Elisabetha uxor Andreæ Placentini, sinistro oculo capta, defluente contino acri humore, magno afficiebatur dolore. Sancto Bernardino se commendans, non est exaudita. Audiens Marci miracula, se illi devovit, cessavitque illico dolor & fluxus, visu recepto; sed ad beneficii memoriam, oculus altero minor aliquantulum remansit.

Raphael Arcelus Placentinus, uno cæcus oculo, ut votum emisit; perfecte est illuminatus. Joanna Francischini Olixii Placentini filia, utroque orbata lumine, & paralysi capite depresso, a matre ducta quater ad templum sancti Nazarii, ægra semper revertitur; demum ad Marci sepulcrum emissis precibus caput erigit, apertisque oculis se perfecte conspicit ab utroque malo liberatam. Agnes uxor Janini Donesi de Florentiola, Placentinæ diœcesis, penitus cæca, graviter renibus vexabatur. Emisso ad Marcum voto, mox sanatis renibus, visum recuperavit.

Magdalena nobilis Erminiæ filia, cum ignis coctura propter colli affectionem adhiberetur, chyrurgi imperitia adustis nervis, cervice retracta, oculorum lumen amisit, talesque sensit dolores, ut perpetuos ediderit ejulatus. Diu cruciata, post innumera medicamenta frustra adhibita, votum emisit venerandi sepulcrum: ab omni dolore, retractione, & cæcitate perfecte fuit liberata.

Claudi ambulant.

XIX. Joannes Petrus, Antonii Minelli Placentini filius quadrimulus, gravi dextri pedis infirmitate laborabat, cui scilicet cruris ossa, nervis dissolutis, suis locis erant emota. Annos quatuordecim irrequieto cruciatus dolore, post multas preces, ab iucredulo patre obtinuit ad Marci vehi sepulcrum. Hic ingenti spe fideque prostratus ferventer orat, sentitque mirabiliter suis locis cuncta restitui, domumque suis pedibus revertitur incolumis. Similiter evenit puellæ quadrimulæ, Laurentii Placentini filiæ, penitus claudæ, & membris destitutæ, necnon sorori Alexandræ, Monasterii sanctæ Mariæ Magdalenæ Moniali, ex genu mirabiliter tumefacto fœde claudicanti. Francischina Fontana nobilis matrona, quondam Antonii Malvicini de Placentia Marchionis uxor, dilapsa super glaciem, sic lumbos & crura contorsit, ut stare non posset. Post biennium & senio confecta, ad sepulcrum ducta, læta & sana domum reversa est.

Cancer depellitur.

XX. Antonius Georgius, filius Magistri Leonardi de Valeriis, Castri sancti Joannis, diœcesis Placentinæ, puer octennis, fœde laborabat oris cancro, qui labia & gingivas ita corroserat, ut dentium apparerent radices, horribilisque fœtor exinde prodiret. Ducto a Patre ad sepulcrum, inspersoque pulvere, statim fœtor & corrosio reliquerunt, & paulatim exesa caro succrevit.

Hermelina Matrona nobilis Placentina, Petri Rubei conjux, cancrum diu passa, in secreta corporis parte continuo cruciatu rodentem, a lacrymis non cessabat, omnemque medicinam probavit inanem; donec assumptum e sepulcro pulverem super ulcus dispersit, quo solo remedio, cancrenæ fibris eradicatis, dolor omnis abscessit.

Ale-

Alexina, Bernardi Placentini filia, & Guillelmi Bardelli uxor, consumptis ex cancro papillis, cum cereas mammillas ad Ecclesiam sanctæ Agathæ obtulisset, nec beneficium reportaret, ad Marci sepulcrum mammas circumlinivit ceræ guttulis, quæ ex candelis ibidem accensis cadebant, brevique interjecta hora, eas contrectans, sanas persensit. Idem malum in mammilla una per decem menses perpessa Luchina, Stephani de Rubeis uxor, sepulcri pulvere sanata est.

Gibbosi & monstruosè inflexi rectificantur.

XXI. Helena, Joannis de Capitaneis nobilis Placentini filia, sexennis, gibbo deformis, ossibusque e tergo & humero pulsis, valde monstruosa, macie confecta, febre ethica per menses septem consumpta, membris omnibus pene inflexa atque retorta, post parentum votum & preces ad Marcum emissas, a tanto malorum cumulo perfecte est liberata. Eisdem ferme malis laborabat Joanna de Russio, puella novennis, Simonis Placentini filia, quæ nec uno passu absque sustentaculo poterat ambulare. Importunis precibus impetravit a matre ut duceretur ad sepulcrum; ubi cum horis tribus oraret, sensit ossa in suas sedes reverti, gibbum deformem in dorso complanari, omnemque pelli dolorem. Exiliens & psallens cucurrit ad avunculum fratrem Bartholomæum Fragatum Guardianum supradictum, qui forte tunc quorumdam excipiebat in Ecclesia confessiones, miramque Marci in se manifestavit virtutem. Patruum etiam Minoritam, Franciscum de Russio, qui tunc ibi degebat, fecit advocari, testemque voluit Dei erga se misericordiæ: *Est*, inquit miraculi scriptor, *hic pater Franciscus nunc Vicarius Provinciæ Bononiensis*.

Bonifacio Placentino, cognomine Castiono, ex gravi novem mensium infirmitate gibbus erupit, calculi & arenulæ mingendi afferebant difficultatem. Eo demum erat statu ut se movere non posset, neque humanum proficeret remedium. Diversis frustra invocatis sanctis, tamdem Marci vir & uxor implorarunt auxilium, præsensque senserunt, morbis depulsis.

Lethalia vulnera sanantur.

XXII. Seraphina, Agnetis Placentinæ filia, Joanni Rustico, civi Placentino conjugata secreto, post menses duos repudiata, litem movit matrimonium neganti. Rediens ex Ecclesia Nazarena, viro occurrit inopinate, totoque tremens corpore, declinare voluit exosi conspectum. At ille irruens, sexies pugione transfixit. Medici advocati & chyrurgi tria dixerunt vulnera lethalia, & quartum a pectore scapulas penetrasse. Genitrix & soror ad sepulcrum Marci pergentes, remedium, quod medici non præstabant, deprecaturæ, pervenire non poterant, urbis portis occlusis. Mœrentes regressæ, invenerunt Seraphinam, quam cito credebant funere efferendam, sanam ac vegetam, ac si nullo mucrone fuisset percussa.

Morbus caducus fugatur.

XXIII. Catarina novennis, Manfredi Ferrarii, civis Placentini filia, morbo comitiali vexata, sæpissime in die uno septies collidebatur, ad aurem ore retorto. Post genitricis aviæque votum de ducenda ad sepulcrum misella, precesque ab eadem illic fusas, non solum integre sanata est, verum etiam pulchriori resplenduit aspectu.

Pulsi

Pulsi varii dolores.

XXIV. Balthassar Cremonensis, legum Doctor, ilium dolore vehementissime cruciatus, medicorum remediis nedum refrigerium minime sentiebat, sed vehementius per viginti quatuor horarum spatium affligebatur. Votum emisit, salutis gratiam accepit.

Anna Placentina Tertii Ordinis sancti Francisci, annis decem calculi dolore graviter oppressa, in Monasterio Placentino S. Mariæ Magdalenæ, Dei famulum invocans, integre sanata est. Bernardinus Placentinus graviter intestina dolens, Marci meritis, emisso voto, imploratis, sanitatem recepit. Persuasit quidam affinis id potius naturæ, quam Marco tribuendum: quod dum ille facile credit, incidit in acutissimas febres, easque judicans propter incredulitatem immissas, errorem confessus, & veniam deprecatus est; decreta insuper cerea imagine ad tumulum appendenda, ipsa eadem hora febres recesserunt.

Sperantia, Bernardi Placentini uxor, ingenti genu dolore cruciata, cordis etiam palpitatione per triennium adeo vexata, ut insanire videretur, quam primum visitandi sepulcrum emisit votum, levi somno correpta, sana penitus evigilavit. Catarina, uxor Antonelli Parmensis, molesta laborans hemicrania, postquam Parma ad beati Viri sepulcrum profecta est, effusis precibus, dolor omnis abscessit.

Frater Alexander Januensis Minorita, annis sexdecim fistula in pollice pedis gravatus, & in Cœnobio Nazareno, ubi Marcus quiescebat, plus solito cruciatus, postquam ad eum preces effudit, mitigato dolore, post paucos dies clausa fistula, nullam deinceps sensit molestiam.

Gabriela Gonzaga, uxor quondam illustris viri Bosii de Cotoniola, descendente noxio in manum humore, dolorem gravissimum inflati palmi sentiebat. Quiescere non valens die noctuve, ascenso curru, Placentiam abiit, Marcum rogavit ut misereretur, & assumptum qui sepulcro adhærebat, pulverem affectæ parti colligavit; lecto postea decumbens, paululum obdormivit, mox evigilans, evaporatum vidit humorem, & cessasse sensit dolorem.

Petrus Paulus cribrarius Placentinus ex alto collapsus, renum catenam sensit dirumpi, secutusque est tantus dolor, ut neque pedibus stare, nec lecto posset requiescere. Remedia universa humana judicans inania, ad Divinum confugit, & per sancti hujus Viri merita Deum rogavit, ut pristinæ restitueretur sanitati. Illo ipso die rebus domesticis curandis domum exivit.

Aloysia, Laurentii de Rameriis uxor, putrefactis unius pedis juncturis claudicans, curru vecta abiit in templum Minorum, dum adhuc Marci cadaver jaceret in feretro; sed contactum nihil profecit. Elapso anno, ad sepulcrum eques venit, & per aliquot horas oravit. Cum reduceret equum famulus, ut heram reveheret, sanam rectoque occurrentem gressu, conspexit.

Antoniola, Thomasini diœcesis Placentinæ consors, fracto crure, eoque turgescente, acres patiebatur dolores, quos una pepulit præ sepulcro Marci veneratio. Neque unum reportavit hoc beneficium, sed & filium annorum sexdecim, eodem tempore vidit ab unius lateris paralysi liberatum, & a totius corporis maculis instar lenticularum emundatum.

Stomachi dolores profligati.

XXV. Corona, spectabilis conjux Comitis Alberti Scoti Placentini, diutissime acerbos passa stomachi dolores, cibum retinere non poterat, propellente omnem intrinseco apostemate, ad sancti Viri corpus accedens, ab omni malo liberata est. Similiter frater Andreas Vianinus Ordinis Minorum, dum ex debilitate stomachi alimenta respueret, aut suscepta repelleret, & ad mortem medicorum judicio celeriter properaret, frustraque sancti Antonii Patavini opem imploraret, ad Marcum recurrit, cœpitque ad vitam redire.

Hermelina, nobilis Honorii Caselli filia, sex annis quartanaria, in febres transiit continuas, tumenteque stomachi orificio, per dies octo nihil potuit manducare. A medicis derelicta, petiit ad Marci deferri sepulcrum: sed dum eveheretur, bis ad mortem elanguit. Nihilominus (etsi etiam Episcopus in platea occurrens, vehentes temeritatis & illatæ mortis incusaret) mater & amita ad sepulcrum pertulere. Illic hærentibus & orantibus, mirabiliter adolescentula convaluit.

Surdæ restituitur auditus.

XXVI. Pagana, Bobiensis diœcesis, utraque aure surda, videbatur sibi magnos in cerebro persentire fragores. Nutibus edocta Marci miracula, firmissime statuit die sequenti ejus sepulcrum invisere. Mane postero expergiscens, se sanam sensit, auditum recuperavit.

Hemorrhoissæ curantur, & sanguinis sistitur profluvium.

XXVII. Seraphina, quondam uxor magnifici Dominici de Malatestis, postea Monialis Ordinis sanctæ Claræ in Monasterio Corporis Christi Ferrariensi, soror Violanta nuncupata, viribus consumpta ex diutino hemorrhoidum profluvio, post breves ad Marcum preces pristinæ saluti est integre restituta. Jacopinus Padernus copioso sanguinis fluxu tendebat ad mortem, sed emisso ad Marcum voto, revocatus est ad vitam.

Polixena, uxor Magistri Augustini de Torano, peritissimi Medici, fœtu gravida, infirmatur valde sanguinis magno profluvio. Prolem his indiciis emortuam judicant maritus, Magister Aloysius, aliique medici periti. Illa vero Marco olim familiaris, Marcum vocare non cessat, & promittit, quod si incolumem edat fœtum masculum, Marcum, sin autem fœmineum, Marcam vocabit. Mox citra omnium medicorum judicium, filiam salvam peperit, cessavitque profluvium.

Joannes annorum quatuordecim, filius Joannis Boni Robel de Florentiola, diœcesis Placentinæ, fluxum sanguinis per quinque passus menses, credebatur moriturus in crastino; sed voto ad beatum Virum emisso, sanguis retinetur. Addo etiam beneficium restrincti ventris profluvii in Petro Antonio castri sancti Joannis, diœcesis Placentinæ, malum per menses quinque perpesso, consumptis carnibus, & vitali virtute ad nihilum penitus redacta.

Graves & periculosæ extinctæ febres.

XXVIII. Ludovici Bendici J. U. Doctoris Placentini diuturnæ & continuæ febres in quartanam versæ, per biennium vexaverant. Cognoverat ille

ille Marcum a longo tempore, cum quo Ticini ante annos septemdecim prædicante inierat amicitiam. Abiit ad tumulum, sed nullo facto voto, domum regressus, febrem sensit acriorem. Edito voto cessavit febris, nullamque deinceps sensit molestiam.

Agnetem conjugem œconomi Monasterii sanctæ Claræ intra Placentinos, a lateris dolore, quem per menses aliquot patiebatur, & a febribus acutis; Bartholomæum Fontanam nobilem Placentinum vehementi febre, neque dormire, neque quiescere valentem; Joannem quadriennem, nobilis Antonii Borbi Placentini filium, acutissimas febres, quas medici pestilentiales ab urinæ qualitate judicarunt, patientem; Hyppolitum, Joannis Angusolæ nobilis Placentini filium, annorum octodecim intensa febre & noxia vaporum ad cerebrum exhalatione insanientem; Jacobum Carpesanum Parmensem, Francisci Maletæ Ducalis Commissarii Placentiæ scribam, Mediolani hærentem, acerba febre dies quadraginta vexatum; Jacobum Vairanam nobilem Faventinum, diu febribus oppressum; Hieronymum adolescentem, Guillelmi Columbini nobilis Placentini filium, longa febre cibum omnem respuentem; Stephanum Rubeum ex vico Justino, variis ægritudinibus in febrem hecticam conversis, obducto capiti Marci pileo, propulsis simul morbo, macie & pallore, perfecte liberavit.

Scaramuccinus de Fontanella, Cremonensis diœcesis, gravissimis febribus sensim deficiens, post omnem probatam medicinam, suasu fratris germani Evangelistæ Minoritæ, votum Dei famulum colendi emisit, & e vestigio per secessum saniem multam egessit, febrisque recessit.

Antonius Taxinus Ferrariensis, Mediolanensis Ducissæ Secretarius, vehementissimis febribus animam acturus, humanum desperans remedium, ad Marci patrocinium se convertit, & salutis beneficium est consecutus. Miraculi memoriæ retinendæ, in ipsa arce Mediolanensi salutis auctorem Marcum fecit depingi.

Vanninus de Placentia febrem hecticam, & marasmum patiens pene insanabilem, ita macie conficiebatur, ut omni corporis vigore destituto, vitæ parum superesse omnes judicarent. Multa ad beatum Marcum præmissa prece, ingenti fide & devotione petiit sibi aliquid afferri, quo Vir Dei uti solebat. Allatum pileum sive birretum ubi tetigit, alta voce cœpit clamare: *sanus effectus sum*, vereque dixit, recepta confestim pristina sanitate.

Attracti, curvi, retorti, varie rectificati.

XXIX. Catarina Clarissa Monasterii sancti Guillelmi Ferrariensis, membris contractis viribusque destituta, ita erat ad terram inflexa, ut videretur faciem genibus conjungere, nulloque modo poterat caput attollere, vel in altum respicere: *Quando*, inquit ille, qui miracula hæc conscripsit, *ego illam vidi, erat tota retractis pedibus ad pilæ modum contorta*. Multis annis hæc patienter perpessa, cum miranda persentiret Marci prodigia, devote ipsum invocavit, rogans ne misellæ Christi ancillæ preces despicerentur, neque peccata rememorarentur. Et ecce nocte sequenti, vigilanti quidem misellæ vir Dei apparens, inquit: *Agnosce me, tuis lacrymis & precibus provocatus adveni. Scias te, sacra confessione & communione præmissis, in crastino sanandam*. Ad claram hanc visionem obstupuit, steteruntque comæ, & vox faucibus hæsit, continuoque Dei servus evanuit. Mane facto, illa visionem & verba Sororibus patefecit; & accersito confessario fratre Prospero Rhegino Regularis Observantiæ, peccata sacramen-

taliter exposuit. Inde ad Ecclesiam delata, adstantibus cunctis Sororibus, prodigium expectantibus, postquam devute Christi corpus suscepit, perfecte liberata, manus simul & ora in cœlum tetendit, & Deo ac beato Patri gratias agens, recto surrexit corpore, libere ubique prosiliens.

Baptista nobilis de Arelis Placentinus, pluribus infirmitatibus gravatus, & attractione nervorum paralyticus, nihil potens manibus peragere, post impositum sibi pileum servi Dei, protinus convaluit, nervorum restituto vigore.

Margarita quondam Joannis de Villina conjux, repente, defluentibus noxiis humoribus a vertice usque ad pedem, latere uno tota attracta, viribus destituta, continuo affecta tremore, probatis inaniter medicorum remediis, ad beatum Virum se convertit; & post emissum votum ita perfecte sanatur, ut e vestigio, recto & firmo gradu procederet, nec deinceps quidquam tale sentiret. Simili modo Jacobus de Arrelis Castri sancti Joannis, diœcesis Placentinæ, filius quondam Galeotti, totus attractus, adeoque continuis doloribus cruciatus, ut neque linteaminibus contingi pateretur, liberatus est. Uxor etiam Joannis sartoris Placentini, tota nervis attracta, post annos quatuor equo advecta ad sepulcrum oravit, propriisque pedibus domum redivit.

Periculosa apostemata resoluta.

XXX. Marcus adolescens, Guillelmi Bobiensis filius, post diuturnam intestinorum ægritudinem, duplici vexatus est apostemate, uno supra renes, altero super humerum dextrum & costas. Ad terram inflexo, & misere dolenti, per incisionem mederi non audebant chyrurgi; ausus tamen est genitor majorem suppurationem humeralem incidere, sed majores addidit cruciatus, qui ad ejulatus continuos per viginti quinque dies compulerunt. Quamobrem omni humano destitutus suffragio, ad beatum Marcum, suadente affine Minorita, recurrit, vovitque se illius veneraturum sepulcrum. Rupto statim renali apostemate, ingens copia putis & sanguinis effluxit, & humerale penitus evanuit, remanente solum incisionis cicatrice.

Agnes, uxor Jacobini Riparii, de Castro sancti Joannis Placentini, similiter liberata est ab ingenti apostemate, quod cervicem & collum magno tumore circumplectebatur, & intensas dierum viginti febres accendit; necnon Catarina, Gabrielis Tartarii filia, ab intrinseco abscessu, qui vehementissimos causabat cordis & capitis dolores.

Morti propinqui pristinæ sanitati restituuntur.

XXXI. Joannes Pugnetus, civis & tabellio Placentinus, acuta febre, acerrimo dolore capitis, & ventris dysenteria jugiter deficiens, vix quidquam edere vel bibere valebat. Macie confectus, exanguis, & visu penitus amisso, tamquam insensibilis, frigescentibus membris, algentes cœpit sudores emittere, indices mortis propinquæ. A medicis desperata salute, convertit se ad beatum Marcum, cujus opem sæpe in hac infirmitate imploraverat, votumque emisit jugis præstandæ venerationis. Ubi dixit, res mira! continuo restituta est caro defluxa, cum antea sola cute & ossibus constare videretur, venustoque perfusus colore, integram recepit sanitatem. Hoc devinctus beneficio, tabellionem & scribam deinceps gratis egit miraculorum servi Dei in tribunali publico Magistratus.

Ju-

Julianus Angusola, nobilis Placentinus, simili malo febris & dysenteriæ adeo divexatus, ut carnes diffluere viderentur, pene consumptis naturæ viribus, haud poterat dormire; voto emisso, & pileo Marci capiti admoto, febris abscessit, fluxus cessavit, & quiete dormivit. Nicolaus sexennis, nobilis viri Gasparis Angusolæ Placentini filius, eodem malo correptus, cibum indigestum inferius emittebat. Cum pene exanimis videretur, Marci meritis convaluit. Joannes Christophorus Avogatus, civis Placentinus, longa ægritudine confectus, susceptis Ecclesiæ Sacramentis, dum ad mortem se præparat, audiens multa referri Marci miracula, adhibito voto, se illi commisit, supponensque capiti ejus pileum, concupitam obtinuit sanitatem.

Antonius de Puteo, strenuus miles Placentinus, pestilenti febre medicorum judicio confestim moriturus, sacris ritibus animam procuravit. In extremis hærenti Marcus apparuit, faculam manu tenens accensam, & infirmum cruce signavit. Visione stupefactus Antonius, Dei servum anxie rogavit, ut ad vitam permitteretur regressus, liceretque peccata pœnitentia & lacrymis redimere, promisitque cereum similem ei, quem conspexerat, ad tumulum appendere. Dum hæc promittit, sanus prodit e lecto. Post hæc aliud recepit beneficium restituti filii, qui similiter periclitabatur ex auris apostemate, neque quidquam sumere poterat alimenti, neque dormire.

Leonellus septennis, nobilis Petri Angusolæ Placentini filius, quinque mensibus sanguinis profluvio fatigatus, non in lectulo jacere, multo minus se movere valebat. Promisit genitrix ceream imaginem ad sepulcrum deferre; mox filium recepit incolumem. Catarina, quondam Joannis Terani Placentini uxor, molestis febribus ad extremum deducta, & a medicis, uti mox moritura, penitus derelicta, post omnia recepta Sacramenta, Dei servum deprecans, exaudita est integre convalescens. Carocossina, uxor Antonii Ozoli Placentini, in extremis laborans, postquam visus defecit, lingua obtorpuit, auditus recessit, omniumque procul facta est notitia; propter filiorum pro marte deprecantium votum, sacrumque ad sepulturæ locum celebratum, salutem recuperavit.

Catarinæ, Leonardi Puteoli de Placentia filiæ, Monasterii sancti Raymundi Moniali, in extremis positæ, dum de sepultura ageretur, apparuerunt Marcus, sanctus Bernardinus, aliusque Minorita. Illa nutibus & gestibus, cum sermone non posset, circumstantes Sorores invitabat ad videndum, quos ipsa conspiciebat, & lætissime sensit a Marco sibi sanitatem promitti. Irrepsit deinde placidus somnus usque ad gallicinium, evigilansque e lecto surrexit incolumis.

Scapusius Fussellus de Castello Sarzanæ, extrema recepta Unctione, cum visitaretur a Fratribus Minoribus, & Marci tunicæ particula contingeretur, quasi e somno evigilans, tunc primum convalescere cœpit, & paucos post dies perfectam consecutus est salutem.

Laurentio Dordelo Placentino pugione sub ventrem transfixo, diffluebant intestina. Medici consuto vulnere intercluserunt, sed mortem avertere non potuerunt. Dum appropinquaret, neque fugiendæ spes ulla superesset, suum obsequium Marco, si vitam redderet, devovit. Die tertia ad sua negotia peragenda lætus perrexit. Alexina, uxor nobilis viri Bartholomæi Scoti de Placentia, extreme morbo decumbens, cum nulla spes vitæ superesset, fido corde Marcum invocans, concupitam salutem recuperavit. Joanna Castelina, Domini Juliani de Filyadis uxor, in inguine mortaliter affecta, cum illius exitum parentes potius expectarent, quam vitam, eamdem

dem Marci intercessione consecuta est. Idem adepta est beneficium Maria, Berthoni Spinatæ Placentini filia, ex continuis febribus & mirabili tumore capitis moribunda; necnon Valencena, uxor nobilis Bartholomæi Angusolæ de Pigazano post quinque abortus, sexto valde periclitata, cui Vir Dei apparens, salutem fœtusque incolumitatem promisit, & cœlitus concessit.

Constantia, filia magnifici Domini Conradi Mediolanen. desperata jam vita, si vivere liceret, promisit Placentiam se pedibus ituram, & sepulcrum Viri Dei veneraturam; vixit; pedester longum iter confecit mulier nobilis & delicata. Elisabetha de Spesa Bobiensis integri anni morbo consumpta, protinusque moritura, & Antonius biennis, filius Albertini Pavani de Mirabello, diœcesis Placentinæ, de cujus longiori vita parentes spem omnem perdiderant, matre vovente, vitam assecuti sunt longiorem. Petrum de Burla adolescentem, gravi infirmitate ad extremum vitæ terminum perductum, Magister Aloysius medicus de salute diffidens, hortatus est, ut suæ domui disponeret, testamentum conderet, & Sacramenta susciperet. Parentes ad beati Viri merita conversi, adolescentuli deprecati sunt salutem. Allata est particula tunicæ Viri Dei, & ad collum suspenditur. Differtur beneficium, & adolescens segmentum in fila dissolvens multa comedit. Mirum profecto! quasi ille pharmacum e cœlo dimissum sumpsisset, perfecte sanatus est.

Variæ affectiones mire curantur.

XXXII. Joanna quinquennis, Janini Matercii Placentini filia, graviter ægrotabat dextro latere contracta, pede clauda, sinistro lacerto paralytica, toto ethica & exanguis, viribus destituta, & sensim desiccabatur, ita ut spes nulla superesset remedii. Pater, accepto a Minoritis Marci tunicæ segmento, latus affectasque partes eo confricavit, malumque fugavit. Venit postea ex rurali prædio V. M. P. distante cum patre filia, Dei famulum in sepulcro veneratura.

Bernardus, Thomasini & Antoniolæ supranominatorum filius decennis, ex alta cadens arbore, latere & crure sauciatus est. Chyrurgus aliquanto asperius & atrocius crus contrectans, os confregit. Post sævos dolores transactosque dies aliquot, confracti ossis crustulæ erumpentes, duo ulcera fecerunt. Genitrix apprehenso ex Marci sepulcro pulvere sanavit.

Justina puella annorum novemdecim, Antonii Placentini filia, noxiis descendentibus humoribus, ulcera quatuor in planta pedis & base contraxit. Appositum a chyrurgis collyrium, nedum putridam sed & vividam carnem exesit & nervos, unde hiatus & vulnera nata sunt incurabilia, doloresque & clamores intensissimi. Mater filiæ compatiens, fusis ad beatum Marcum precibus, ex sepulcri rimulis collecto arenæ pulverisque pugilo, vulnera complevit, fasciolisque ligavit. Cœpit afflicta requiescere, dormire & manducare. Post triduum amotis fasciis, solida caro, confirmati nervi, occlusi conspiciuntur hiatus.

Gerardus, Matthæi Mathezæ Placentini filius, annos quatuordecim natus, tetani passione neutrubi collum aut corpus flectere valens, vix poterat ambulare. Axillaribus utcumque ad Marci profectus sepulcrum, ibique orans, domum sanus absque sustentaculis redivit.

In eodem hærebat Conventu frater Jacobus Alamanus, qui per dies multos dormire non poterat, quantumvis multa probarit remedia. Insomnium aeris tribuens qualitati, statuit alio proficisci, donec a Consodale monitus

nitus ut Marcum, emisso voto, vel humili propitiaret obsequio; ad sepulcrum perrexit, diu oravit, & nocte sequenti placide dormivit, neque amplius hujusmodi passus est vigilias.

Bartholomæus Landi Placentinus ad sepulcrum devote precatus pro Catarina uxore, cujus genu mensibus octo ex spina intumescebat, & vehementer dolebat, necnon pro filio menses sex continuo febricitante, domum reversus, sanum reperit utrumque.

Joannes Angelus novennis, nobilis viri Antonii Angusolæ filius, turgido ventre & pectore numquam cessabat ab ejulatu, donec ad sepulcrum delatus a parentibus, & particula tunicæ beati Viri contactus, gravius affligi visus est, & spiritum exhalare; sed paulo post ab omni malo liber evasit. Joannes Ferrariensis pictor simili modo a turgidi pedis dolore, quem annis passus est viginti, convaluit.

Detrahentes gloriæ servi Dei, & miracula irridentes severe puniuntur.

XXXIII. Jacobus Casula, nobilis Jurisconsultus Placentinus, Marci miracula irridere solitus, obstructo vesicæ meatu, per dies tres ischuria seu lotii retentione laborat. Acerbissimis cruciatus doloribus, cum nulla vitæ spes superesset, ad cor reversus, tantoque Viro se detraxisse recordatus, supplex oravit dicens: *Beate pater Marce, ego impie in te oblocutus sum, sed nunc humiliter rogo ut veniam tribuas precanti; si exaudieris, voveo & promitto, me præconem & defensorem fore tuorum mirabilium.* Paulo post emissum votum, libras septem emisit urinæ, præsensque & certum evasit mortis periculum.

Fratri Joanni Siculo per hortum Cœnobii a Nazareth deambulanti cabro teterrimus venenatum infixit aculeum in supercilio, & continuo facies intumuit, mox caput, deinde serpente veneno, totum corpus sanguineo colore perfunditur, & intensissimo cruciatur dolore. Invocato beato Marco, quem aliquando habuit exosum propter inflicta in Vicariatu supplicia, promisit se coronam beatæ Virginis recitaturum, & vigiliam beati Laurentii proxime imminentem in pane & aqua transacturum. Cessavit tumor ab humeris deorsum, sed ita crevit rabidus ardor & dolor in facie, ut unguibus se dilaniaret. Iterum ad beatum Marcum conversus, recordatus, se illi aliquando detraxisse, oravit dicens: *Parce, bone Pater, maledico detrectatori, & erratis ignoscens, succurre misero gravissimum ferenti supplicium. Si opem feras, tuas ubique prædicabo virtutes, atque ob reverentiam tuam nunc flexis genibus multas recitabo orationes Dominicas, & Salutationes Angelicas, repetamque singulis diebus.* Vix ista coram multis promisit, cum pruritus cessavit & ardor, detumuitque facies, & sicut corde compuncto, virus evomuit livoris e pectore, ita venenum animalis statim recessit e corpore. Post aliquot menses, dum hic idem gelidum transiret amnem, adeo ejus obriguerunt membra, ut lectulo invectus in neutrum latus se vertere posset, sed tertium Marci implorato auxilio, somno opprimitur, & e malo liberatur.

Nobili decoratur sepulcro.

XXXIV. Tot miraculis excitati Placentini, decreverunt pulchrum sacellum ejus condiendo corpori fabricare, & infra annum absolverunt. Aperientes itaque monumentum, in quo primum positus erat, invenerunt inte- *Post annum exhumatum corpus integrum apparet.*

integrum & illæsum corpus, quod in cineres resolutum suspicabantur, quia obesum valde, non exenteratum, neque ullis aromatibus conditum. Post integrum annum & dies aliquot e sepulcro elatum, capillos habebat capiti & mento firmiter inhærentes, membra mollia & tractabilia; sola facies obduruit, aliquanto denigrata, cum reliqua caro tenderet ad albedinem. In sacrarium sive sacristiam a primariis Civibus ad hoc specialiter deputatis, noctu, ut populi tumultus evitaretur, delatum, exutumque habitu, vino lotum est, nulla per totum apparente macula aut putredine, præter unam tibiam quæ parumper erat infecta ex conjunctione cum cadavere illius Fratris, quem eo ipso die, quo Marcus sepulcro illatus est, diximus consepeliendum; caput enim hujus posterius sepulti super tibiam Marci quiescebat. Porro novum & byssinum obducentes habitum pii viri, devoto hilarique animo, novo & pulchro condiderunt sepulcro.

Puerulum mortuum revocat ad vitam.

XXXV. Post translationem hanc ingens patravit miraculum. Cum enim Joanna, uxor Guillelmi Capreti, dicti Agucii, villæ Placentinæ II. M. P. ab urbe, gravissime laboraret in partu, adstantibus obstetrice, Laurentina, Savini de Felino conjuge, aliisque matronis, quæ de parturientis vita valde dubitabant, mortuum peperit masculum, cujus manus sinistra adhærebat maxillæ, umbilicali intestino brachiolo & gutturi bis circumvoluto. Facta per obstetricem & matronas multa experientia, e ventre mortuum prodiisse judicarunt infantulum. Porro obstetrix genitricis doloris, & puerili damno compassa, summis precibus & lacrymis beatum Marcum rogavit, ut pro puero apud Deum intercederet, quatenus dignaretur spiritum refundere, saltem donec gratia baptismali gloriæ coaptaretur cœlesti, hisque verbis demum orationem absolvit: *Beate Marce, si vera sunt, quæ de tua vita & miraculis referuntur, tuam nunc in hoc puero ostende virtutem, ut Dei gloria, & tua magis sanctitas eluceat.* Vix verba finierat, quando puer, qui totus niger aut lividus e ventre prodierat, lingula ex ore prodeunte, quia ab intestino gutturi advoluto suffocatus interiit, cœpit oscitare, & nascentum more vagire. Firmiori mox planctu signum edidit constantioris vitæ, nec ideo baptismum accelerarunt matronæ. Hac narratione tractatulum suum claudit, qui obitum & miracula Marci conscripsit, hisque verbis absolvit: *qui etiam sospes & pulcher adhuc supervivit ad Dei laudem & servi gloriam.* Unde apparet auctorem Marco æqualem fuisse, eaque retulisse, quæ primis ab ejus obitu annis contigerunt.

XXXVI. Illo, quod diximus, sacello honorifice requievit, donec sub annum MDXXVII. demolito illo Cœnobio sanctæ Mariæ a Nazareth, ex Clementis VII. decreto, translatus est intra urbem ad Templum sanctæ Mariæ Magdalenæ Clarissarum, ubi miraculis coruscat. In ejus laudem quidam fornici portæ refectorii Minoritici Conventus Bononiensis, Virginis Annunciatæ, hæc inculta carmina curavit inscribi.

Applaude & jubila, lætare Bononia, Marcus
Hic tuus est civis, cœlica regna tenens.
Approbat hoc etenim signorum copia multa,
Urbe Placentina quæ micuere satis.
Hunc precibus, lachrymis, hunc implorare memento
Ut summum flectat ad tua vota Deum.

Tom. I. an. 1215. n. 21.
Moritur Bartholomæus a Colle.

XXXVII. Decessit hoc anno in Conventu Podii Bonitii in Etruria, uti alias diximus, Bartholomæus a Colle, Perusii cum aliis plurimis Scholaribus, & variarum facultatum Doctoribus, in publica platea a beato Joanne Ca-

Capiſtrano ad Sodalitium admiſſus. Multa obivit Ordinis munera, Aracœlitanum in Urbe, Montis Sion Hieroſolymis, aliaque multa rexit Cœnobia, inſulæ Cretenſis egit Vicarium, & diſertiſſimum ubique prædicatorem, in Etruriam reverſus, morbo articulari aſperrime afflictus, ſola lingua non laborabat. Aliorum itaque brachiis ad ſubſellia elatus, ſedens docebat populos ingenti lucro animarum. Tamdem cadaver exanime circumferebatur per optimas quaſque Italiæ urbes, concionandi munus ubique ad mortem uſque, omnium admiratione & applauſu exercens, Jobum patientia, Paulum animarum zelo & doctrina repræſentans.

Marc. 3. p. l. 5. c. 42. & l. 2. c. 26. Gonz. in Provin. Tuſc. Conv. 6.

XXXVIII. Circa hunc annum objerunt duo ſancti Bernardini diſcipuli, Thomas Catius, & Matthæus Nolius Novarien. in Monaſterio ſancti Nazarii ejuſdem Urbis religioſa veſte & ſepultura donati. Uterque miraculis claruiſſe refertur. Matthæo in ſacello ſancti Franciſci appenſa eſt tabella votiva, teſtimonium acceptæ illius interceſſione ſanitatis. Ejuſdem urbis commemoratur alter, ſed Tertii Ordinis ſectator, hoc ipſo anno defunctus, Paganus Torniellus, in juventute perditis moribus, & propterea a patre, viro nobili, exhæredatus, mox inſigni religione, rerum humanarum contemptu, vitæque aſperitate illuſtris. Piis peregrinationibus, pauperibus juvandis, & infirmis curandis totus addictus, ſola egeſtate dives, miram exercebat erga egenos miſericordiam. Ut beatus itaque ac vir divinus apud omnes cœpit audire, demumque Aſſiſii, quo pietatis erga ſanctum Franciſcum ſtudio peregrinationem obivit, peſte interiit. Scribitur, ad avertendam peſtilentiam anno MDXXIX. Altare ejus nomini dicaſſe eos, qui ſanitatis curatores conſtituti erant Novariæ.

Item Thomas Catius & Matthæus Nolius. *Carol. in hiſtor. Novarien. lib. 1. Monum. MSS.* Et Paganus Torniellus.

XXXIX. Andreas Rey Polonus hoc etiam tempore, feria ſecunda poſt Dominicam ſeptuageſimæ, Cracoviæ deceſſit. Sanguine clarus, a juventutis primordiis cœpit Deo ſervire, & corpuſculum jejuniis macerare. Sacerdotio initiatus, Canonicatum Cracovien. & Præpoſituram ſuſcepit ſancti Ægidii. Ubi famam Joannis Capiſtrani in Moravia prædicantis audivit, ingenti pietatis ardore ad eum ſe contulit, ab eoque habitum Minorum accepit in Sileſia, paulo antequam Capiſtranus in Poloniam veniret. Ingenio pollens, intra paucos annos inſignis evaſit prædicator. Humiliter de ſe ſentiens, Cracovienſis Cœnobii, aliorumque ſæpe deſignatam reſpuit Præfecturam, nec ab Andrea Epiſcopo Poſnanienſi induci aliquando potuit, ut ejus fieret ſuffraganeus. Diebus ſingulis præter alias preces pſalterium beatæ Virginis, ejuſdem Coronam, & quam Jeſu Chriſti appellant, recitabat. Summo ſtudio otium tamquam vitiorum ſentinam, virtutum novercam devitabat; lectioni vel orationi vel manuali operi perpetuo inſiſtens. Plenus dierum & bonorum operum, poſtquam in Conventibus Lituaniæ, Vilnæ, Caunæ, & in Eremo ſanctæ Catarinæ in minore Polonia plurima reliquit ſuæ pietatis veſtigia, magnumque apud omnes ſui deſiderium, feliciter ex hoc ſeculo migravit.

Necnon Andreas Rey. *Monum. MSS. Polon.*

XL. Obiit hoc anno Piſauri Seraphina Columnenſis, filia Guidi Antonii Comitis Montis-Feretri, & Catarinæ Columnæ, Martini V. ex fratre neptis. Hæc Urbini nata (etſi alii in Urbe, patre Columnenſi, progenitam perperam affirment) & Sveva in baptiſmo vocata, tenella ætate, parentibus defunctis, Romam in Columnenſium domum tranſlata (quod errori circa natalitia fundamentum miniſtravit) abſens deſponſata eſt Alexandro Sfortiæ Cotinoliæ Comiti, Piſauri Domino, Regni Siciliæ magno Comiti Stabuli, cui ex prima conjuge Conſtantia Varana, Gentilis Camertum Principis filia, duo erant ſuperſtites filii, Galeatius & Conſtantius.

Etiam Seraphina Columna. *Marian. cit. c. 43. Marc. lib. 6. c. 39. Galluc. 19. in ejus vita. Legenda MSS. Cimarel. 4. p. l. 1. c. 16. Achilles Macciennus Legen. MSS.* Ejus genus.

Prudentia.

tius. Hos tamquam suo utero genitos Sveva tenerrime dilexit, & prudentissime universum dominium, sibi a marito in adjutorium Francisci Sfortiæ germani fratris, Ducis Mediolanensis profecturo commendatum, ab anno MCCCCLVI. usque ad MCCCCLXII. gubernavit. Iniquas ille vices e bello reversus rependit; etenim otio & luxui post castrenses labores omnino deditus, Pacificam juvenculam speciosam Pisaurensem cœpit deperire, & Svevam statura pusillam, vultu non adeo decoram, paulatim fastidire. Crevit amoris insania, in eosque prorupit excessus, ut Svevam saniora consilia peramanter ministrantem, bis veneno perimere, tertio strangulare frustra tentaverit; & demum crinibus in aulam exteriorem, publicum servorum receptaculum, pertractam, multoque verbere affectam, spirans minarum & cædis domo jusserit excedere, & ad Clarissarum consortium transire. Obsecuta, anno MCCCCLX. infelicis conjugii XII. ingressa est claustrum Monasterii Corporis Christi, de quo alias late disseruimus, ad cujus fores ille tres adhibuit custodes, qui Svevæ regressum, adventantium colloquium, omnium litteras impedirent.

Detruditur in Monasterium. Tom.9. an.1412. n. 7.

Infamia oneratur.

XLI. Consanguinei Romani tanta injuria læsi, miserunt qui offensionum expostularent: quibus ille, mala malis accumulans, persuasit, clam se adulterio comprehensam, honoris servandi causa ad Monasterii septa reduxisse; utque plenam rei pene incredibilis apud eos, qui heroinæ pudicitiam, castos mores, vitamque noverant sanctissimam, fidem faceret, spopondit eam scelus coram ipsis fassuram. Præmissis, qui mortem illi, Monasterio incendium pronunciarent, nisi mox adventuri Principis interrogatis ad placitum responderet, adhibito scriba, dispositisque injuriarum expostulatoribus ubi audire, sed non videri poterant, ad obscuram fenestellam evocatam Svevam, jussit ut patienter reclusorium ferret, sui criminis vindictam; honestumque hoc supplicium dixit propterea datum, ne lascivientis vitæ ignominia diffunderetur: *An non*, inquit, *verum est, tali nocte & loco me cum adultero juvene te decumbentem occupasse?* Illa vero his expavescens sermonibus, infandum scelus ægerrimo involvit silentio, ne, si negaret, Monasterio perniciem adveheret. *Quid*, inquit ad scribam, *an non vides, mihi notissimum non ausam fuisse crimen negare?* aliisque in rem suam objectis rationibus, gloriabundus recessit, & afflictæ, & mortem expavescentis fœminæ silentio triumphaturus.

XLII. Sed qui facit judicium injuriam patientibus, & pudicam Susannam a falso crimine liberavit, Svevam, ubi structas insidias, adhibitosque clanculos testes rescivit, post grave cordis deliquium, coram Crucifixi simulacro amare flentem, & se Divino auxilio in tanta tribulatione destitutam, expostulantem, blande ex cruce allocutus, jussit ut leviora ista gravamina æquo ferret animo propter eum, qui innocentissime famæ jacturam, verborum ignominiam, vulnerum dolores, & infandæ mortis tulit opprobrium. Versumque ad eam caput, diverso ab eo, quo prius erat, situ, in præstiti innocentiæ testimonii signum, in posterum remansit. Sacra imago in odæo Sororum adhuc conspicitur, magnaque colitur veneratione. Neque hic perstitit Dei adjutorium: violatæ innocentiæ peregit vindicias; scribam enim a calumniæ & infamiæ textore Alexandro redeuntem, ut pro ejus documentis instrumenti seriem contexeret, a segni & stupido animali voluit puniri. Irruit in eum ipsa in platea ferociens asellus, primumque calcibus, deinde dentibus ita male habuit, ut priusquam manum, qua falsum infameque scripturus erat instrumentum, ore dimitteret, palam Divinitus immissum agnoscens supplicium, dixerit hæc sibi obtigisse propter irrogatas innocentissimæ Principi manifestas injurias. XLIII. Ni-

Sed Deus exonerat.

...ulsusque ulciscitur.

XLIII. Nihil inde commotus Alexander, ultro progressus est, nec a quoquam contineri potuit, quin continuis cruciaret Svevam molestiis. Concupiscentiæ ardor nonnisi Pacificæ nuptiis potuit expleri: misit itaque ad Svevam, qui sponsalitium annulum repeteret, & comminatorie præciperet, vitam assumeret Regularem. Hoc territa nuncio, post expetitum Abbatissæ consilium, libere respondit, se nolle, remisso annulo, exemplum hoc relinquere posteris, quo & sacrosanctum matrimonii Sacramentum possit contemni, & aperiri ostium fascinatis maritis repellendi conjuges, ut pellices introducant. Vitam etiam Regularem se libenter amplexuram, quando Deus votum inspiraret; nolle tamen invitam compelli. Perstitit ille in Sveva terrenda, & Monialibus rogandis, ut persuaderent, istud vitæ genus obiret, & illa in repellendis importunis consiliariis; donec præmissa multa prece, vocatisque in auxilium, qui apud Deum intercederent, apparuit ei beata Virgo Maria, sanctumque instillavit Religionis propositum, quod mox Monialibus aperuit, & absque mora voluit exercere. *Multas adhuc infert conjux molestias.*

XLIV. Misso itaque ad Alexandrum annulo, & vale dicto, omnia bona imprecata est, rogans ut aliquando cæcutire desineret, & in quale miseriarum barathrum descenderit, tamdem prospiceret. Utrinque celebrata sunt sponsalia; sed heu! quam dissimilia! Svevæ cum Christo, Alexandri eum meretrice. Verum peccatoribus non est perfecta lætitia: nam intra paucos menses cœpit illum tædere consortii, & Pacifica digna factis recepit, dura verba & dira verbera, & pro omnibus, quæ Sveva illius causa perpessa est, tulit ista duplicia. Tunsionibus & pressuris e gravi lethargo excitata, cogitavit, quantum malum invexerit, quod illustrem domum tanta ignominia resperserit, sacrum conjugii thorum Principum divortio fœdaverit, ancillam pro hera substituerit, omnemque regionem scandalis repleverit, egitque demum condignam errati pœnitentiam, intra biennium a celebratis nuptiis, nulla relicta prole, pie defuncta. Hinc salutis Alexandri exordium, qui tamdem humanarum rerum inconstantia permotus, & punctionibus excitus Divinis, vitæ præteritæ pœnituit, & Svevam, quam indigne tractavit, deinceps sub Seraphinæ nomine in sacris sponsalibus indito, ardentissime dilexit, ejus intuitu multa beneficia Cœnobio contulit, plenamque ei fecit potestatem dotalia repetendi, & in Monasterii usus convertendi. Obiit ille anno MCCCCLXXIII. conversionis IX. die III. Aprilis, relicto Principatus hærede filio, quem diximus, Constantio. *Fit Clarissa.* *Maritum pœnitet illatæ injuriæ.*

XLV. Porro Seraphina ejus animæ multis suffragiis propitiata, suam virtutibus excoluit, humilitate insigni, vilia quæque peragens officia, caritate eximia infirmis ministrans, pauperibus prospiciens, mira pœnitentia corpus affligens, & oratione assidua Deum interpellans, ut sui peccatorumque omnium dignaretur misereri. Omnibus gratissima, omnium votis expetita, anno MCCCCLXXV. Monachatus XIII. præfecta est domui regendæ, quam illa totam fere refecit, multisque auxit officinis, & perfectissima instruxit Regulari disciplina. Demum virtutibus & meritis ornata, post annos decem & octo sanctissime in Religione transactos, hoc anno (alii perperam assignant tertium supra octuagesimum post mille quadringentos) eo die nasci meruit in Cœlis, quo Deus de beata Virgine in terris oriri dignatus est. Tres dies insepulta suavissimum semper emisit odorem, & post multos annos exhumata, in putrefacto loculo integra inventa & illæsa, manifestis cœpit clarere miraculis, quæ magnam conciliarunt venerationem, præsertim Guidobaldi Ducis Urbinatis, Juliæ Varanæ primæ conjugis, & Victoriæ Farnesiæ secundæ, Francisci Mariæ Ducis, & Marchionissæ Va- *Svevæ virtutes* *Præficitur Monasterio.*

Vasti ejus sororis, qui cultum Seraphinæ auxerunt, & sepulcrum honorificentius haberi curaverunt.

Claret miraculis.

XLVI. Pauca ex multis enarro. Duæ nobiles consanguineæ Pisauro transeuntes, cum Monialibus de vita & gestis Seraphinæ gratum iniere colloquium. Multas ejus audientes virtutes, præsertim constantissimam in ferendis mariti injuriis patientiam, plurimum laudaverunt; in eo tamen una ex consanguineis damnavit, quod violati conjugii, seu admissi adulterii crimen objectum vehementius non propulsarit, seu potius silentio simularit, in æternum suæ familiæ vituperium. Nocte insequenti injustæ censuræ tulit illa pœnam, gravem alapam a Seraphina sibi apparente inflictam, & asperam reprensionem, quod tutissimam salutis semitam patientiam damnarit Sanctorum, seculi legibus adversam. Sequenti die ad Monasterium regressa, fune ad collum appenso, humi prostrata coram loculo, in quo jacebat Seraphina, temerariæ suæ sententiæ prnfusis lacrymis, adstantibus Monialibus, veniam exoravit. Anno MDLXXX. digitum unius ex Sororibus putrescentem jussit Medicus exscidi, ne reliquam manum corrumperet. Vovit illa se digitum appensuram argenteum, pulveremque applicuit sepulcri, & statim perfecte sanata est. Ejusdem Virginis genitorem, Nicolaum Sajanum Pisaurensem, crure putrido, a chyrurgo abscindendo, similiter laborantem, & filiæ monitis Seraphinæ meritis se offerentem, ut expedite ambularet protinus effecit. Sororem alteram affectæ manus dolore spasmos patientem; Victoriam Farnesiam, Urbini Ducissam ex inopinato casu domestico, graviter absque ulla requie dolentem, & dolore iliaco laborantem; Sororem Liberatam ex Hebræa Christianam, ab Episcopo Simonetta conversam, & ad Monialium consortium admissam, a gravissima & importuna tentatione, emisso ex loculo brachio in caput afflictæ; quartam denique Monialem ab excrescentis in gutture carnis summo periculo, mirabiliter liberavit.

Tom. 9. an. 1418. n. 7.
Varia beatarum Seraphinæ & Felicis miracula.

XLVII. Alia miracula eidem Seraphinæ & beatæ Felici Medæ (quam alias diximus ibidem sepultam, communia referuntur. Visæ sunt cum beato Terentio martyre, urbis protectore, mœnia noctu circumire, dum Civitatis ab inimicis invadendæ grave immineret periculum. Utraque etiam apparuit Mariæ Hondedeæ, partus angustiis animam agenti, felicemque partum prædixit. Julium Marcinum civem Pisaurensem fœdo morbo impatientem, & dæmones ex desperatione aliquando invocantem, illi apparentes monuerunt, patienter pro Christo ferret dolores, ei non ad interitum, sed ad correptionem immissos, jusseruntque ut eadem diceret sui Monasterii Sororibus Deodatæ & Magdalenæ, quibus magnæ imminebant tribulationes. Ipsa eadem hora sensit dignam sibi infundi contritionem, petiitque humiliter a Deo peccatorum, invocatique dœmonis remissionem. Confessario insuper Monialium ad se vocato dixit quæ vidit & audivit, qui ambabus Monialibus prænunciavit adfuturas afflictiones. Brevi post Magdalena multas passa, æquanimiter tulit. Deodata post molestam infirmitatem feliciter In Domino obdormivit.

XLVIII. Fabrum cæmentarium in terram dilapsum, & plaustro valde onusto compressum, invocatis illarum nominibus, ab omni periculo liberarunt. Fabrum alterum lignarium vehementi capitis dolore affectum, dum pro reponendis illarum corporibus arcas dolaret ex tabulis Aurantiis, rogaretque ut pretium laboris, capitis conferrent salutem, benigne exaudierunt. Augustinus Gallucius Minorita, qui utriusque vitas exacte scripsit, & Ingolstadii typis excusas Malatestæ Ballionio, per Germaniam Nuncio Apo-

Apustolico dedicavit, se illarum intercessione a biennali febre, quæ in ptysicam tendebat, fusis præcibus testatur liberatum. Philippi Terzi civis Pisaurensis, primum ad Guidubaldum Urbini Ducem, mox apud Sebastianum Portugalliæ Regem in expeditione Africana armamentarii fundatoris, & ingeniosi artificis, extant litteræ in archivo prædicti Monasterii, Ulyssipone anno MDLXXIX. scriptæ, quibus Abbatissæ & Monialibus refert, se in mirabili illa clade Christianorum vulneratum & captivum, ope & consilio Felicis & Seraphinæ sibi apparentium, & beneficia olim suo Monasterio præstita gratificantium, a servitute & vitæ periculo liberatum.

XLIX. Corpora diversis condita loculis, prædicti Terzi opera fabrefactis, Ducum Urbinatum, & Francisci Mariæ Cardinalis de Monte sumptibus, vario ornatu decoratis, aliquoties publico hominum conspectui per binas exponuntur fenestras. Præsentem illarum opem sentiunt Pisaurenses, quibus tribuunt non semel pulsam pestilentiam, aversamque urbi imminentem ingentem calamitatem. Multa pro beneficiis acceptis illic conspiciuntur donaria & tabellæ votivæ, omnemque habent mirandæ Reliquiæ venerationem, præter aras ritusque Divinos.

Illarum corpora honorifice condita.

L. Hoc anno, die XXV. Octobris decessit Catarina Bosnæ Regina, de qua alias diximus. Sixtus Pontifex illam honorifice in Urbem excepit, postquam Turcæ universum dominium in suam redegerunt potestatem. Eam quidam nostri Scriptores a pietate, patientia & humilitate commendant, Tertiumque dicunt Institutum professam, sub illius habitu semper incessisse. Dum ægrotaret, Pontifici suum misit testamentum, quo Bosnæ regnum Romanæ Ecclesiæ legabat, addita conditione, si filius ex Turcis rediret, defectionis anteactæ poeniteret, & Christianam fidem resumeret, in avita restitueretur. In signum autem legati Regni, ensem dederunt ab ea missi & calcaria, quæ Pontifex benigne accepta, prehendi sigillatim ab unoquoque Cardinalium, ipsumque testamentum, & Sedis Apostolicæ recepti decretum in archivis molis Hadrianæ jussit reponi. Defunctæ Reginæ Pontifex inferias fecit, omnemque exhibuit honorem. Sepultam diximus alias in Templo Minorum ad Aram-cœli. Sepulcrum ipsius sumptibus, non Pontificis, ut aliqui scribunt, elaboratum, ante Aram majorem conspicitur, cujus inscriptionem dedimus, inter illius Templi memorabilia.

Moritur Catarina Regina Bosnæ. *Tom. 13. anno 1458. n. 35. Marian. c. 43. Marc. cit. c. 35. MSS. Cod. Vatican.*

Tom. 5. an. 1251. n. 62.

LI. Frater Gabriel Veronensis Episcopus Agriensis, de quo sæpe locuti sumus, rogante Matthia Rege Pannoniæ, hoc anno IV. Idus Decembris renunciatus est presbyter Cardinalis, tituli sanctorum Sergii & Bacchi. Eodem die, eademque dignitate, & titulo sanctæ Luciæ in Silice, decoratus est Georgius Hesler civis & Episcopus Herbipolensis Germanus, qui licet hujus Instituti professor non fuerit, fuit tamen egregius benefactor & fautor, a beato Joanne Capistrano edoctus, & ad magna quæque instructus, quem propterea Capistrani vocat Ciacconus discipulum. Porro Gabriel multa Regi Matthiæ præstitit obsequia, sæpe ad Pontifices Romanos & Principes legationibus functus, sæpe eum comitatus ad bellum, ubique præsens consilio. In bello contra Polonos & Boemos apud Uratislaviam, magna ex parte auctor fuit rei bene gestæ, & felicis exitus armorum. Caduceator fuit pacis inter Fridericum Imperatorem & Matthiam anno præterito stabilitæ, eamque ex suggesto pronunciavit. Eum hucusque nos *Veronensem* diximus, sed deinceps *Mutinensem* dicemus. Ad hoc enim tempus susceptæ dignitatis ipse genus reticuit, quod in hunc modum, dum Bononiam in Urbem venturus pertransiret, & a Joanne Bentivolio viro primario reciperetur hospitio, opportune retexuit. Erat tunc in eadem domo Nico-

Fr. Gabriel Veronensis fit Cardinalis. *Panvin. & Ciaccon. in Sixto.*
Et Georgius Hesler. *Bonfin. dec. 4. lib. 3. & 5.*

Cujas fuerit Gabriel Cardinalis?

colaus Comes Rangonius, gener Bentivolii, Comitis Guidonis Rangonii apud Mutinenses illustris, filius. Hunc nihil tale scientem, neque a longe suspicantem, adorsus Gabriel & amplexus, Fratrem appellavit, eodem parente utrumque genitum indicavit. Exhilarati Nicolaus, qui Fratrem, Joannes, qui affinem, filiæ Fratrium, inopinato nacti sunt tanta dignitate conspicuum, qui fieri hoc possit? avide interrogarunt. Revelavit ille occultum patris crimen dicens, illum in agro Veronensi adolescentulam rusticolam ad illicitum concubitum allexisse; ex quo se progenitum, apud matrem, genitore pecunias submittente, adolevisse.

Gariml. de Card. Rodul. fol. 226. Tom. 12. Ann. 1451. n. 7.

LII. Errant sane, qui in domum paternam abductum, a noverca male habitum, in remotas Hungariæ partes abiisse recensent, & ibidem a Capistrano fuisse initiatum. Etenim in Provincia sancti Antonii jam Sodalitio adscriptum, cum Joanne Capistrano alias narravimus transivisse in Germaniam. Multa præclare gessit in Cardinalatu, quorum præcipua, & honorificas apud Reges legationes suis locis referemus. Vixit usque ad annum MCCCCLXXXVI. sepultusque est in templo sui Ordinis ad Aram-cœli in sacello a se condito in honorem sancti Bonaventuræ, circa festum omnium Sanctorum. Ea fuit animi moderatione & morum gravitate, ut per annos triginta, se nulli mortalium succensuisse recordaretur. Dexteritate ingenii, maturitate consilii, naturæ mansuetudine, doctrina & pietate ornatum omnes venerabantur. Bonfinius *Brixiensem*, errore ex propinqua patria concepto, perperam appellat, & absque causa contemptim ambitionis incusat.

Diaria Sixti IV.

LIII. Æquius hominem a multiplici virtute & dexteritate agendi commendat Jacobus Maffæi Volaterranus, cubicularius & Secretarius Apostolicus, in diario, quod scripsit de rebus Sixti, dum ad annum MCCCCLXXIX. narrat primum hujus Cardinalis in urbem ingressum. Omnem ejus narrationem hic verbatim exscribo, ut videat lector quam diversam ab illa Bonfinii opinione hic in curia sit adeptus, teste narrante oculato. *Octavo* (inquit) *Idus Decembris, qui fuit dies Lunæ, Gabriel Veronensis Cardinalis* Agriensis *nuncupatus, Urbem ingressus est, ac quatriduo post dicendæ sententiæ in senatu sibi facta potestas fuit, quod* aperire os, *dicunt. Intranti Urbem obviam ivere Patres omnes usque ad Portam Populeam, unde suo ordine se moventes, ad Pontificiam Vaticani deduxere medium inter duos primos inferioris Ordinis Cardinales. Expectabat Pontifex in publico Senatu, quem ad hoc solum vocaverat, sedens in Throno suo: ascendentem Cardinalem throni gradus, ad osculum pedis, manus & oris excepit, inde a singulis Patribus ad oris osculum est receptus, quos omnes per subsellia dispositos per ordinem est amplexus, & cum veneratione deosculatus. Postremo inter ceteros Patres sibi locus est datus, qui ex vocationis suæ ordine sibi obveniebat. His peractis, dimissus est Senatus, & Cardinalis domum reductus, quam in Pelliciano trivio mercede sibi conduxerat. Is modus servari semper solitus est, cum primum Cardinales recipiuntur. Veniebat autem tunc ex Hungaria, ubi multis annis fuit in consilio Matthiæ Regis, cujus auspiciis, virtute tamen duce, & fortuna comite, eam dignitatem adeptus est. Sed non erit abs re de hac parte nonnulla recensere. Fuit hic unus ex discipulis sanctissimi & religiosissimi viri Joannis Capistrani, ex Ordine Minorum beati Francisci, Nunciatoris Divini verbi, sua tempestate celeberrimi, quo inter arma Christiana apud Belgradum defuncto, ut est nota historia, cum Hungaris mansit, Magistri sui disciplinam & vitam continuans, qui perspecta vitæ hujus integritate, in veneratione & pretio eum habere cœperunt. Veniens igitur paulatim in Regis notitiam, missus est aliquoties ad vicinos Principes, cum grave aliquod negotium tractandum accidisset.* Se-

Sedente Paulo II. Viri hujus odor ad nos usque pervenit. Vocavit illum ad se Pontifex, usus que est multum opera sua ad placandos Reges Poloniæ & Hungariæ, tunc inter se propter Regnum Boemiæ dissidentes, quod uterque, propter hæresim damnato Podiebratio, ad se pertinere contendebat. Remissus & revocatus est pluries, semper ita se gerens, ut Romani Pontificis de illo judicium augeretur indies, & Hungaro gratior efficeretur. Vacanti Alben. Ecclesiæ, Rege postulante, præficitur; ad Agriensem majoris dignitatis & census inde transfertur, quotidie Regi magis acceptus, adeo ut unus ille Regis consilium ubique ab omnibus diceretur & haberetur. Cum autem Apostolica Sedes dare illi nationi Cardinalem unam decrevisset, & multi præsules Regni, auctoritate & ope clarissimi, ad eam dignitatem aspirarent, in hunc solum vertit se Rex, & officia ac studia sua omnia ad hujus amplitudinem contulit, vel hunc vel nullum se recepturum asserens. Tandem superiori anno, maximo favore Pontificiæ ac Regiæ Curiæ, Cardinalis creatur, & titulus sanctorum Sergii & Bacchi ei confertur.

LIV. Tres dumtaxat invenio hujus anni Episcopos, Joannem de Quemada Hispanum, Regularis Observantiæ; Demitriadensem in Thessalonia, sub Archiepiscopo Larissen. per obitum N. VIII. Idus Aprilis; Joannem* Antonium Pittittum de Saponaria, sacræ Theologiæ professorem, Marsicanum in Aprutio, Pontifici Romano immediate subjectum, per obitum Samsonis. VIII. Kal. Augusti; Joannem Theodorici Tripolitanum in Phenicia, sub Patriarcha Antiocheno, per obitum N. VII. Idus Octobris.

Fr. Joan. Episc. Demetriaden. Fr. Joan. Marsican, * al. Angelum. Fr. Joan. Tripolitan.

LV. Constituerunt Raymundus Ursinus & Justiniana Duces Gravinæ, Nerulæque Comites, domum sub invocatione beatæ Mariæ Gratiarum, pro Fratribus Regularis Observantiæ, congregationis Amadei Hispani, & commoditate quinque castrorum seu pagorum sibi subditorum, videlicet Scantriliæ, Montis-Liberti, Nerulæ, Ponticelli, ac Montorii, diœcesis Sabinensis ædificare. Obtinuit hoc anno XII. Kal. Julii Amadeus facultatem illam admittendi. Cœpit ædificari anno sequenti in clivo cujusdam monticuli prædictis pagis circumcincti, ubi Eremitorium præerat sanctissimæ Trinitatis. Magna tunc laborabant illius regionis coloni aquæ penuria, timebantque inde secuturam intolerabilem annonæ caritatem. Non prius Amadeus primum jecit ædificii lapidem, quam copiosa pluvia terram fœcundaverit, unde secuta est vini, frumenti, olei & fructuum abundantia, quod miraculo omnes adscripserunt. At Ducissa Justiniana, quorumdam persuasione, opus inchoatum cœpit negligere, & inchoasse pœnituit. Ægrotante post hæc filio, timuit negligentiæ immitti supplicium, vocatumque ex Urbe Amadeum rogavit, ut pro puero oraret. Fecit, convaluit infirmus, mater promisit opus perficere, secundo tamen neglexit, & puer graviori correptus est morbo. Accedente Amadeo, Justiniana verecundabatur comparere, sed tamdem de salute filii sollicita, negligentiam suam detestata, in occursum processit, & pro salute filii deprecata, quæ antea promiserat, repromisit. Cognita ille mulieris inconstantia, votifragam dixit, & qua pollebat apud omnes auctoritate, reprehendit, quod Dei voluntatem, etiam filii injuria manifestatam, nollet agnoscere. Ut vero efficacius moveret, motamque firmius stabiliret, exsectam chordæ, qua cingebebatur, particulam in ignem projecit, & sine læsione extractam in aquæ urceolum immisit, qua epota, puer statim liberatus est. Alii etiam eamdem bibentes aquam, a variis morbis convaluerunt. Tot signis victa Justiniana, celeriter nulli parcens sumptui fabricam perfecit.

Conv. Scantriliæ. *Bulla originalis. Gonz. in Prov. Rom. Conv. 35. Legen. Amadei MSS. Cimarel. 4. p. l. 3. c. 22.*

LVI. Vixit illic aliquoto tempore Amadeus, multosque ad habitum ad-

admissos adolescentes pie instruxit. Conspicitur adhuc ejus cellula, & servatur ejus mantellum, ad cujus contactum, multi a variis languoribus curantur. Illic perstiterunt Amadeitæ usque ad annum MDLXVI. quo Pius V. rogante Flaccio Cardinale Ursino, Conventum hunc univit Provinciæ Romanæ, Regularis Observantiæ. Distat a pago Scantriliæ II. M. P. a quo tamquam a nobiliori viciniorique denominationem accepit, licet quandoque Conventus vocetur Ponticelli. Habetur illic in magna veneratione imago quædam beatæ Mariæ Virginis ab Amadeo Divina, ut fertur, revelatione inventa, ad quam ob crebra miracula confluunt circumvicini populi, præsertim feria secunda post diem Pentecostes, perpetuo lucro indulgentiæ plenariæ illuc invitati.

Conv. Lauden.

LVII. Eidem Amadeo & sociis concessa est facultas admittendi Ecclesiam sanctæ Mariæ Avenariæ in burgo portæ Papiensis Civitatis Laudensis sitam, in qua indecore habitabant canonici Congregationis sancti Georgii in Alga, Regni Portugalliæ, seu sancti Joannis *de Villar de Frades*, & Ecclesiam alteram sancti Petri extra prædictam portam priori Ecclesiæ propinquam, & ex utraque adjectisque terris, Cœnobium sub titulo sanctæ Mariæ Gratiarum construendi: *Regimini Universalis*. VII. Idus Februarii. An vero construxerit, incompertum; non enim invenio alibi hujus Cœnobii mentionem.

Conv. Pacten. *Lib. 131. bullar. fol. 88.*

LVIII. Pro duobus construendis Observantum Conventibus in Insula Siciliæ, Sixtus hoc anno binas facultates concessit; primam XII. Kalendas Martii pro Pactensi, sub invocatione beatæ Mariæ de Jesu, quem prope Civitatem, Fratres ex publicis privatisque civium eleemosynis fabricarunt; secundam, IV. Idus Septembris pro Modicano, Syracusanæ diœcesis, quem nobilis mulier Joanna de Capraria, Modicæ Comitissa, Friderici Henriquez uxor, ad tertium lapidem, sub eadem invocatione construxit. Illic jacet Antonius de Ceriatana laicus, vitæ mirabilis, & tantæ super spiritus malignos potestatis, ut viventis præsentiam ferre, neque ad defuncti sepulcrum ferri sustinerent. Floruit ibidem laicus alter columbinæ simplicitatis, Didacus a Modica, qui prophetice multa, atque inter hæc sui obitus diem, prænunciavit. Anno MDCXXX. decessit. Celebris est hic quædam beatæ Virginis imago marmorea.

Conv. Modicanus. *Lib. 131. fol. 210.*

Fr. Antonius de Ceriatana. *Cajet. in idea operis Siculi.*

Fr. Didacus a Modica.

Conv. Vigiani. *Gonz. in Prov. Basilic. Conv. 5.*

LIX. Ad Vigiani oppidum in Provincia Basilicatæ, & diœcesi Marsicana, sub eadem etiam sanctæ Mariæ de Jesu invocatione, hoc anno communibus oppidanorum facultatibus constructus est Conventus capax Fratrum viginti, quos alunt abunde.

Conv. Sturnen. *Idem in Prov. Calab. Conv. 18.*

LX. Aliud minus pauciorum Fratrum habitaculum urbis Sturnensis in Calabria, cives hoc anno sub titulo sancti Francisci inchoarunt. Lente processit opus, cumque anno MCCCCLXXXVIII. pius & insignis concionator frater Bernardinus Rendanus sermonem haberet ad populum in templo semiconstructo, magnaque orta tempestate, auditores vellent recedere, timentes rudis fragilisque structuræ ruinam, jussit ut bono essent animo, & secum orationem Dominicam, ac Salutationem Angelicam alta voce recitarent, moxque sæva tempestas cessavit: deinde Vir pius subjecit: *hac ipsa hora faber ille lignarius, Magister Ottolinus, ille inquam, qui pro viribus hujus ædis fabricam retardare ac impedire conabatur, e vivis excessit, eorum quæ bene vel male egit coram rectissimo Judice rationem redditurus*, ac statim campanæ tinnitus, funeris signum, ab omnibus auditum est, licet ille ad mille passus distaret.

Fr. Bernardinus Rendanus.

Conv. Parisiensis.

LXI. Concessit Sixtus, pridie Kalendas Martii, facultatem Vicario & Fra-

Fratribus Obſervantibus Provinciæ Franciæ, ut juxta votum multorum Magiſtrorum & Doctorum, nobilium & Officialium Regiorum, domum ædificarent intra vel extra urbem Pariſienſem. Sed contradicentibus Patribus Conventualibus, non potuerunt. Devenit tamdem in poteſtatem eorum maxima illa domus Conventualium, & celeberrimum totius Galliæ litterarum ſeminarium, de quo ſuo loco egimus diffuſe. Similiter III. Nonas Junii, indulſit Obſervantibus Provinciæ Turoniæ, ut acceptarent domum conſtruendam a Guillelmo Railly Regis Ludovici Secretario, & incolis Villæ de Virzione, Bituricenſis diœceſis, & Guardianum inſtituerent Domitianum Tyranni, ſacræ Theologiæ profeſſorem, quem propter præclaras virtutes & exemplarem vitam ſpeciali dilectione totus ille populus proſequebatur. Sed hujus Conventus veſtigium non reperio. Renatus Dux Lotharingiæ, Ordini ſumme addictus, impetravit IX. Kalendas Aprilis pro ſuæ conſortiſque animarum ſalute, pace & ſpirituali conſolatione, ſibi concedi duos presbyteros, totidemque laicos ſeu converſos Minoritas Obſervantes, qui penes ſe in loco decenti & religioſo ſemper reſiderent, & quocumque pergentem aſſociarent.

Lib. 115. fol. 167.

Tom. 1. an. 1219. n. 42. & tom. 2. an. 1234. n. 17. & tom. 3. ann. 1240. n. 24.
Conv. Virzionis.
Lib. 123. fol. 186.

Renatus Dux Lotharingiæ vult comites aſſiduos Minoritas.
Lib. 136. fol. 244.

LXII. Bellorum injuriis deſtructa & funditus everſa eſt hoc tempore domus Minorum Obſervantum oppidi ſancti Audomari, diœceſis Morinenſis, *Valde inſignis* (inquit diploma Pontificium) *in qua ſæpius octuaginta Fratres, ex quibus quinquaginta quatuor erant Sacerdotes, conſueverunt die noctuque Altiſſimo famulari*, & Fratres convenerunt in quoddam Hoſpitale. Conceſſit itaque Pontifex IV. Nonas Aprilis licentiam ædificandi domum alteram intra dictum oppidum, & veterem vendendi, aut rudera & materiam transferendi pro iſta conſtruenda „ Juſſit inſuper, Matthia Hu„ niade Hungariæ, Croatiæ &c. Rege rogante, ut (quod antea Paulus II. „ ad petitionem Pannoniæ procerum præcepit) Patres Conventuales e „ Cœnobio ſancti Franciſci Segnienſis urbis recederent, tradereturque „ Obſervantibus.

Conv. S. Audomari.
Lib. 135. fol. 256.

ADDITIO PATRIS LUCÆ WADDINGI.
Conv. Segnien. trãsfertur ad Obſerv.
Gonz. in Prov. Boſnæ Croat. Con. 2.

LXIII. Fridericus Dux Brunſwicen. & Luneburgenſis, VII. Idus Martii obtinuit licentiam fabricandi Obſervantibus Provinciæ Saxoniæ Conventum in oppido Winſenupderluenſi, diœceſis Verdenſis. Sed & quid circa hoc factum ſit neſcitur. In Provincia Daciæ multas hoc tempore reformabant Obſervantes domos Conventualium, qua de cauſa multas etiam paſſi tribulationes, favente Conventualibus Generali Miniſtro Samſone, Epiſcopo Burglanen. & aliquot viris nobilibus, quare juſſi ſunt a Pontifice domos aliquot reſtituere. Obſervantibus Provinciæ Hiberniæ indultum eſt, ut duos Conventus ex ſibi oblatis poſſent admittere: *Ex injuncto nobis*. VIII. Idus Aprilis.

Conv. Winſenupderluenſis.
Lib. 121. fol. 284.
Reformãtur aliquot Conventus in Dacia.
Lib. 121. fol. 130.
Duo Conventus in Hibernia.

LXIV. Sæviente per Belgium Marte hoc tempore, demolitum eſt Monaſterium ſanctæ Claræ oppidi ſancti Audomari, Morinen. diœceſis, reductæque ſunt Moniales ad domum cujuſdam laici, quarum parti, ut ad alias Religiones, parti alteri ut ad alia ejuſdem Ordinis Monaſteria tranſiret, Pontifex indulſit.

Mon. S. Audomari destructum.
Lib. 133. fol. 137.

LXV. Monaſterium Montis Virginum, Ordinis ſanctæ Claræ in urbe Meſſanenſi, alias ſuadente Euſtochio ſacra Virgine, ab ejus genitrice & ſorore Franciſca, uti diximus, & Bartholomæo Anſalone inchoatum, & poſtea alio translatum, ſub hunc annum ferme completum eſt. Fabricam ingentem adjunxit, reditusque adauxit anno ſeſquimilleſimo ſecundo Henricus Henriquez, claſſis Hiſpanicæ Præfectus. Redibit iterum de hoc Monaſterio ſermo, cum de vita Euſtochii diffuſius fuerit agendum.

Mon. Meſſanen. Montis Virginum.
Tom. 13. ann. 1457. n. 31.
Vita B. Euſtochii.
Maurol. lib. 6. Sicanic.
Pirr. in not. Meſſanen. fol. 395.
Inf. an. 1491.

Domus Sororum Tertii Ordinis Viterbien. *Tom. 2. an. 1333. n. 38.*

LXVI. Domum sanctorum Simonis & Judæ Viterbiensem, ab Armenis Monachis Basilianis derelictam, diximus alias Sororibus Tertii Ordinis, non præscripto tempore, concessam. Sane ante hunc annum non devenit in illarum potestatem. Post recessum Monachorum data fuit quibusdam, *Societatis pauperum Apostolorum pauperis vitæ* nuncupatorum, quibus etiam recedentibus, donata est Calidoniæ Ministræ & Sororibus Tertiariis in quadam domo dictæ Civitatis commorantibus, & in communi viventibus. Rei clarificandæ dabo in regesto diploma Pontificium: *Regimini universalis*. xvi. Kalendas Januarii.

Domus Tranensis.

LXVII. Antonellæ Pelagonæ relictæ conjugi quondam Leonelli Falconerii, in urbe Tranesi, indulsit Pontifex, quod bona & facultates, quæ insumere decreverat & promiserat in construendo Hospitali pro infirmis, languidis, aliisque miserabilibus personis prope capellam sancti Joannis, erogaret in fabricando ibidem Monasterio Sororum Tertii Ordinis, sub cura Fratrum Minorum de Observantia: *Benigne petitiones illas*. iv. Nonas Januarii. Non refertur hoc Monasterium inter ea, quæ subsunt regimini Fratrum Provinciæ sancti Nicolai, intra cujus limites comprehenditur urbs Tranensis.

Domus Veris. *Lib. 129. fol. 28.*

LXVIII. Domini Temporales oppidi Veris, diœcesis Trajectensis ibidem ædificarunt domum Sororum prædicti Tertii Ordinis, sub quo multis annis religiose vixerunt. Hoc autem anno, dum inter se divisæ, quædam cuperent ad sanctæ Claræ Ordinem transire, aliæ vellent sub primo Instituto permanere, concessit Pontifex facultatem, ut quæ ad Clarissarum vitam adspirabant, eam profiterentur, & quæ sub Tertio volebant vivere Instituto, non molestarentur: sed his decedentibus, solæ Clarissæ reciperentur.

DomusRineren. *Monum. MSS. Prov. Colon.*

LXIX. Hoc anno in die sancti Barnabæ Apostoli, pii & honesti conjuges Joannes Bogge & Helena de Oisten. dederunt pro ædificanda domo Sororum Tertiariarum prope pagum Rineren. non procul ab Hammona, Comitatus Marchensis Metropoli, Villas duas prope bona Cœnobii Welfern. sitas, cum omnibus agris, viridariis & pertinentiis, adjecta ea conditione, quod perpetuam servarent clausuram, ad modum aliarum ejusdem Instituti in Hollandia, Brabantia, Clivia, & ad cursum Rhenanum, subessentque regimini Vicarii Provinciæ Coloniensis Minorum Observantum, & Guardiano Hammonensi. Ædificata est domus in amœno colle, capax viginti quatuor personarum, habentque suum confessorem ex Minoritis, primumque obtinent in Provincia Saxoniæ sanctæ Crucis, cui nunc subjiciuntur, locum post Tertiarias Coelsfedienses.

ConventusCompostellanus reformatus.

LXX. In Provincia sancti Jacobi magna fuit controversia inter Ferdinandum de Bolano Ministrum Conventualium, & Petrum de Garnica Vicarium Observantiæ circa domum Compostellanam, ab Archiepiscopo Observantibus datam, Conventualibus expulsis. Alternis victoriis modo hi, modo illi superabant, inconstanti auxiliatorum potentia. Tamdem in possessione perstiterunt Observantes. In eadem Provincia circa regimen & visitationem Monasteriorum sanctæ Claræ Zamoren. & de Tordesillas ac Villafrechosi, Zamoren. & Legionen. diœcesum, altera erat controversia inter Petrum de Ledesma Observantinum, a Nicolao Franco electo Parentino, in illis partibus Hispaniæ Sedis Apostolicæ eum potestate Legati de latere Nuncio, Visitatorem destinatum, & Petrum Madritensem, qui antea illud munus exercebat. Sed hunc oportuit cedere, ferente in eum denuo sententiam Didaco Episcopo Palentino, prædictorum Monasteriorum Conservatore.

Lib. 129. fol. 219. Controvertitur circa visitationem aliquorum Monasteriorum in Hispania. *Lib. 125. fol. 267.*

SUP-

SUPPLEMENTUM P. ANTONII MELISSANI DE MACRO.

I. VEnetos inter & MahumetemII.pacem infestam annus... illis cedentibus Lemnum, Ægæi maris Insulam, Traciam a Septentrione & Occasu Athon montem, Vulcani fabuloso casu nobilitatam, habentem; Mantineam, Arcadiæ urbem, aliquando Antigoniam & Scutarum, seu *Scordam*, cujus Cives Turcicum abhorrentes imperium, potius transferri maluerunt: e contra vero admittente Mahumete apud Constantinopolim Bailum Venetum, & ejus Venetæ genti commerciis in partibus Euxinis permissis. His conditionibus pacem dedere & accepere Veneti, quod Principes Christianorum plures Turcas in se ipsos incendere nossent,& Italiæ res,Florentinis Ferdinando Rege Neapolitano cum Sixto Pontifice obsistentibus, in confusionem abire cernerent: cum nihilominus Principes Christianos Sixtus ad pacem cogeret, armaretque in Turcam acerrimum Crucis inimicum; triplicique S. P. Francisci Ordini accurate prospiceret: & quidem pro Sororibus Tertii Ordinis Aldenardi in Belgio prodiere Apostolicæ litteræ, IV. Nonas Januarii: *His, quæ pro &c.* & aliæ pro Sanctimonialibus Divæ Agnetis Perusii, quibus distrahendi nonnulla bona licentia conceditur, VI. Idus Februarii: *Ex injuncto &c.* Aliæ pro Sororibus Tertii Ordinis itidem Perusii, XII. Kalendas Martii: *Apostolicæ Sedis &c.* Exiit pariter licentia domum pro Fratribus Regularis Observantiæ construendi in oppido Crescentini, Diœcesis Vercellarum: *Promptum & benevolum &c.* VII. Idus Martii, cujus in Annalibus fit memoria sequenti anno, ac iterum memoratur ut fundationis incerti temporis, sub anno MDVII. quod etiam Britius in sua Subalpina refert. Porro Crescentinum oppidum celebre Clavasio digredienti Insubriam versus, brevi emenso unius diei itinere, in sinistro latere Eridani situm occurrit, e regione Verrucæ ignobilis eo tempore Pagi, nunc vero prævalida arce muniti celebris. Illius ædificii locus ab indigenis Aquilonem versus, tantum ab Oppido distans, quantum balearica funda lapis jaci potest, adhuc inter prata demonstratur, cum ipsum belli sævitia (reædificandum augustius) solo æquaverit: aliquandiu nihilominus substituisse,Catalogus Provinciarum Cismontanarum Patrum Regularis Observantiæ anno MDXVI. ostendit; concessa Indulgentia pro festo Immaculatæ Conceptionis in Ecclesia beatæ Mariæ *de la Rosa*, Lucanæ Diœcesis: *Præclara &c.* X. Kalendas Aprilis; & Renato Lotharingiæ Duci, cujus sæpe in Annalibus fit honorifica mentio, posse construere Fratribus domum, quibus & alias suis sumptibus exexerat: *Generis tui &c.* IX.Kalendas ejusdem; fratri Augustino habilitato prius ad Ecclesiastica beneficia, transitu ad alium Ordinem: *Apostolicæ Sedis &c.* IV. Nonas præfati.

Degl. cit. fol. 462.
Indic. ex Vatic.
Harold. ad ann. 1479. n. 9. Item ad ann. 1507. n. 12.
Britius de Conv. S. Francisci. Crescentin. l. 2. fol. 131.
Harold. ad ann. 1540. n. 66.
Ex Vatic.

II. Delphis in Holandia, Trajectensis Diœcesis Monialibus Clarissis, quæ in Monasterio sanctæ Mariæ de Nazareth, paulo ante, Instituto Tertii Ordinis sancti Francisci relicto, Regulam Divæ Claræ admiserant, summus Pontifex rescripsit: *Vacantibus &c.* & executoriale diploma pro litteris præfatis expedivit: *Hodie nonnulla &c.* VIII. Kalendas Junii: beneficium fratri Rodulpho Guarini contulit, VI. Kalendas ejusdem: *Religionis zelus &c.* & V. Kalendas expeditis litteris pro Abulensi Conventu S. P. Francisci, necnon pro fratre Petro de Guzman: *Humilibus &c.* IV. Kalendas. Pro electione Abbatissæ sancti Joannis Pistorien-

Vide Harold. ad ann. 1475. n. 16.

Indic. ex Vatic.

„ sis: *Inter sollicitudines &c.* & circa permutationem nonnullorum bonorum præfati Conventus Abulensis S. P. Francisci: *Inter alias &c.* litteras expedivit: cum Illustris Dominus Henricus de Nova-Domo, præclara fama Fratrum Regularis Observantiæ allectus, Patri fratri Jacobo de Majori Glogavia, Provinciæ Boemiæ Vicario Ecclesiam D. Wenceslai in Suburbio suæ Civitatis Novæ-domensis, sub Archidiœcesi Pragensi, versus Austriam, cum suis conterminis egregia liberalitate, pro domo Regulari sibi & suis construenda, dono dedit. Verumtamen, quia locus non videbatur Fratribus opportunus, suo nec instituto correspondens, idem Henricus, nihil remissa imo aucta pietate, alium locum in altera parte Suburbii, prope viam nuncupatam *Profunda*, concessit per publicum & solemne instrumentum, die III. Junii anno MCCCCLXXVIII. cujus exemplar mox sequitur.

In nomine Domini. Amen.

NOS HENRICUS DOMINUS DE NOVA-DOMO &c.

Universis & singulis Christifidelibus præsentibus & futuris, ad quos præsentia devenerint, salutem; & omnium bonorum augmentum.

„ *UT ea, quæ fiunt in tempore, non simul evanescant cum tempore, signanter illa, quæ ad incrementum famulatus Dei spectant, expedit ut æternitate litterarum roborentur; hinc est, quod nos Divinum cultum, pariter & Dei Altissimi honorem, de talentis nobis traditis ampliare volentes, sano corpore, animo deliberato, maturoque consilio, de consensu pariter & assensu civium nostri præfati oppidi* Novæ-Domus, alias Kradetz, *ad laudem & gloriam Omnipotentis Dei Salvatoris nostri, ipsiusque illibatæ Genitricis Virginis Mariæ, ac beatæ Catarinæ Virginis, necnon sanctorum Francisci Patris Seraphici, Antonii, Ludovici & Bernardini Confessorum, tamquam naturalis hæres, & legitimus Dominus præfati oppidi erigimus, fundamus Monasterium & locum extra muros præfati oppidi* Novæ-Domus, *pro Fratribus sacri Ordinis Minorum, de Observantia nuncupatis: Et quantum in nobis est, fundatione inter vivos irrevocabili, perpetuo his nostris litteris confirmamus, concedimus quoque, & legitime donamus, & vigore præsentium in perpetuum resignamus venerabili Patri Jacobo de Majori Glogavia, ejusdem Ordinis, Provinciæ Boemiæ Vicario, & Fratribus ejus præsentibus & futuris, pro Ecclesia, cœmeterio, ambitu & Monasterio, hortis & hortalitiis, aliisque officinis, juxta morem eorum construendis, domum & arcam, hortos & prata extra Portam præfati oppidi in præurbio novæ plantationis, juxta viam profundam, quæ ducit ad flumen & pontem Urbani sic dicti; & hoc pro nostra Anteastorum ac Successorum nostrorum salute, præcipue pro felici incremento, & perenni statu civium & Communitatis oppidi nostri prædicti* Novæ-Domus.

„ *Ceterum, cum Fratres prædicti ex eorum Regula, nudi temporalibus, in celsitudine paupertatis Evangelicæ degentes, Domino famulentur devoti, ut quietius contemplationi & devotioni insistant, & ne temporalibus quacumque graventur occupatione, secundum Instituta Apostolica, habere possunt Procuratores suos, qui res & pretia rerum eisdem oblata, quæ ipsi contingere & contrectare non possunt, capiunt & tenent, & in necessitatibus occurrentibus Fratribus subveniunt: quare præsentibus her-*

„ *hortamur & rogamus, imo potius strictissime mandamus Civibus & Communitati præfatis præsentibus & futuris, ut in occurrentibus necessitatibus Fratribus antedictis sint benigni & favorabiles, & eorum amici spirituales, semper ex eis aliquem idoneum & Deo devotum concedant Procuratorem ab eisdem Fratribus nominandum, pro quibus & ipsi Fratres erga Deum fidelissimi fore debent exoratores. In quorum omnium & singulorum robur firmius & lucidius testimonium, has nostras præsentes litteras, nostris naturalibus sigillis, de certa liberaque scientia nostra fecimus eum appensione munitas. Dat. &c. Acta sunt anno ab Incarnatione Jesu Christi* MCCCCLXXVIII. *die* III. *mensis Junii*.

„ *Andreas* de Teltz *Conclois Novodomen. Scribaque Magnifici*
„ *Domini Henrici de Novadomo me fecit*.

„ III. Ut in insula Sardiniæ pro Fratribus Observantibus ædificaretur domus, e Vaticano exiit diploma: *Piis fidelium &c.* VII. Idus Junii; & concesso beneficio fratri Zachariæ de Vulturis: *Religionis zelus &c.* XIII. Kalend. Junii, ut domus quam a Puteolis passibus trecentis construere cœperat sub titulo sancti Joannis Baptistæ *Diomedes Caraffa*, hoc anno traderetur Fratribus de Observantia, indultum est: *Eximiæ devotionis &c.* XI. Kalend. Julii. Sanctimonialium vero Conimbricensium necessitatibus prospiciendo, habere bona temporalia, & possidere illis permissum fuit IX. Kalend. ejusdem: *Injunctum nobis &c.* Indulgentia vero concessa pro Conventu de Villa Cerbaria, Vincentinæ diœcesis: *De cunctorum &c.* IV. Kalend. præfati. Cuidam Mariæ Tertii Instituti sancti Patris Francisci peregrinatio in Terram sanctam permissa fuit: *Pium & meritorium &c.* Idibus Julii. & Clarissis Guardiæ eligere Confessorem ex Fratribus Regularis Observantiæ: *Digna reddimur &c.* XV. Kalend. Augusti. Fratri Petro *Diaz* Tertiario Burgensi posse construere Ecclesiam: *Romanus Pontifex &c.* Kalend. præfati, necnon Monasterio sancti Bernardini de Cantalupo, Mediolanensis diœcesis horto quodam concesso: *Ex injuncto &c.* XIV. Kalend. Septembris, Fratribus Joanni *de Atemburgh* VI. Kalend. Octobris: Ludovico Cauda de Voragine XVIII. Kalend. Decembris: Bernardino Crucelli de Castro, X. Kalend. Januarii, beneficia concessa fuere: *Religionis zelus &c.* *Harol. ad ann. 1472. n. 27.* *Ex Vatic.*

„ IV. Non negligenda memoria occurrit Patris fratris Alexandri Insubri, ex Alexandria Paleæ nuncupata, qui sacri Montis Sion prope Hierusalem primicerius, in suo munere vigil, non tam doctrina, quam vitæ sanctimonia ceteris prælucens, adeo splenduit & admiratus fuit, ut non tantum Chronica eum digne commemorent, sed etiam in Martyrologio nostri Ordinis locum & diem habere meruerit. Præstat vero etiam reminisci piissimæ Yolantis Ducissæ Sabaudiæ, quæ relicta Amedei IX. in oppido Montis Caprelli, diœcesis Vercellensis, hoc anno supremum diem clausit; sepulturam attamen nacta Vercellis ad Virum suum, in Ecclesia sancti Eusebii: pietate claram, quæ fecit, ostendunt, sedulitas in imperio regiminis pro filio, morum honestas, devotio erga pauperes Minoritas, & præcipue erga Sanctimoniales sanctæ Claræ, quibus (ait Guicenonius) duo Monasteria fundavit, unum Chamberii in Sabaudia, & alterum Gebennæ ad Lacum Lemannum; sed his adde tertium Vercellis, licet secundum sua vota, morte prævênta, haud usquequaque complere potuerit. *Marc. Ulyssip. Chron. p. 3. l. 6. c. 22.* *Hist. Fran. ad diem 18. Februarii.* *Obitus Ducissæ Yolantis.*

AR-

ARGUMENTUM.

Minoritæ duo pacem promovent inter Hungariæ, Boemiæ & Poloniæ Reges. Habentur Comitia Generalia Patrum Conventualium. Prædicatoribus & Minoribus magna conceduntur privilegia. Bernardinus Feltrensis multa exhibet suæ pietatis argumenta. Michaelis de Barga virtutes & merita referuntur. Commemorantur aliquot Principes Minoritis addictissimi. Florent Viri pii & docti. Creantur Episcopi. Multiplicantur domicilia.

Fr. Gabriel Veronensis Legatus pacis ad tres Reges.

I. SÆVIENTE bello inter Matthiam Hungariæ ex una parte, & Casimirum Poloniæ, ac Wladislaum Boemiæ Reges ex altera, Gabriel Minorita, ex Agriensi Episcopo recens creatus Cardinalis, Legatus instituitur pacis procurandæ. Antea missus ex Minoribus alter, Balthassar de Piscia, qui Wratislaviæ degebat, collata ei Nuncii Apostolici dignitate. De utroque conqueruntur Scriptores Poloni, quod magis propenderent in favorem Matthiæ, & injuste Piscianus ob hæresis suspicionem & notam Polono & Boemo sacris interdixerit, & Cardinalis paci conciliandæ missus, potius bellum suaderet. At Codices MSS. Vaticani rerum a Sixto gestarum aliter recensent, & Gabrielem a re bene peracta commendant. Sed & ipse Cromerus primus narrationis auctor, etsi prius Gabrieli detraxerit, mox dicit inferius: *Nec deerat pacem suadendo, & orando Gabriel Legatus Pontificius*. Citatur pro invisa Legatis narratione Trithemius in Chronicis, sed nullibi hoc apud ipsum reperio.

Item frater Balthassar Piscianus.

Cromer. l. 29. rerum Polonic. Bzov. an. 1478. n. 8.

Diaria Sixti IV. Sixtus recipit honorifice Ducē Saxoniæ Romipetam.

II. Die 11. Martii hujus anni in Urbem venit voti solvendi causa Ernestus Dux Saxoniæ, sacri Romani Imperii Elector & magnus Marescallus, Ducibus Brusvicensi & Eneburgensi associatus. Pulla & mudesta veste scutulum baculi eburnei, peregrinantium insigne, universus co mitatus ducentis constans equitibus præferebat, eoque procedebat ordine, & decoris gravitate, ut vere ad pietatis officium, non ad Majestatis ostentationem venisse videretur. Obvias misit Pontifex ad Portam Flamineam suam Cardinaliumque familias. Generoso vectus equo, medius procedebat Saxo inter Georgium Cardinalem Hesler Germanum, Episcopum Herbipolensem, & Franciscum Picolomineum Diaconum sancti Eustachii, Archiepiscopum Senensem. A Pontifice summo exceptus honore, rosa aurea, paulo ante ejus adventum consecrata, donatus est. Multis magnisque donariis, publicis spectaculis, frequentissima & jucundissima venatione, epulo magnifico, a Hieronymo Riario Pontificis nepote & administro institutis, exhilaratus, sacris muneribus a Pontifice superadditis, recessit ex Urbe die XIII. Aprilis, redeuntem comitantibus illis Cardinalibus qui venientem associarunt.

Comitia Generalia Ordinis 96. Romæ. *Mariand. 5. c. 42. Marc. 3. p. l. 6. c. 35. Rodul. fol. 144.*

III. Hoc anno die XXVIII. Maii in festo Pentecostes indixit Romæ ad sanctos Apostolos Sixtus Pontifex Comitia Generalia Patrum Conventualium, quibus ipse interfuit. Præter unam Ministri Generalis confirmationem nihil peculiare aut scriptione dignum in iis peractum est. Orta inter dictos Patres Conventuales & Observantes controversia propter istorum transitum ad Conventuales, Pontifex utrique Vicario, Cismontano scilicet & Ultramontano has litteras dedit, isti malo remedium adhibituras.

Dilecto filio Angelo de Clavasio Vicario Generali Cismontano Ordinis Minorum de Observantia.

IV. *Dilecte fili, salutem &c. Paulus II. fel. record. prædecessor noster immediatus, nobis tunc in minoribus constitutis, suadentibusque ac supplicantibus, certas super concordia Fratrum Ordinis beati Francisci Observantum & Conventualium sub bulla plumbea edidit litteras, quibus inter cetera Apostolica auctoritate decrevit, & sub gravibus pœnis ac censuris inhibuit, ne Fratres Conventuales aliquem de Observantia absque sui superioris licentia non solum petita, sed impetrata, recipere, aut in suis locis quoquo modo tenere possint aut debeant. Nos quoque postquam, ipso Paulo Prædecessore, ut Deo placuit, de humanis sublato, ad summum Pontificatum evecti fuimus, litteras hujusmodi & voluimus & studuimus in suo robore præservare, ut in eo Ordine, in quo, disponente Domino, coaluimus, pax & concordia servaretur. Quare, cum nuper ex querela ad nos delata intelleximus, nonnullos de Observantia Fratres hujusmodi, licentia non obtenta, a superiorum suorum obedientia recessisse, & ab ipsis Conventualibus Fratribus, aliisque Religiosis receptos fuisse, etiam forte sub aliquarum nostrarum litterarum prætextu: Nos intendentes, quod numquam fuit nostræ intentionis litteris ipsis dicti prædecessoris in aliquo derogare, aut cuiquam licentiam recipiendi dictos de Observantia Fratres, qui expressam superiorum licentiam non haberent, concedere; tuis honestis in hac parte supplicationibus inclinati, volumus & tenore præsentium declaramus, tibique, de quo plurimum in Domino confidimus, plenam facultatem concedimus, quod omnes & singulos Fratres, Observantiam Ordinis antedicti professos, qui hactenus non impetrata superiorum suorum licentia, recesserunt, retrahere, ad obedientiamque reducere, & juxta salutaria Ordinis & Regulæ instituta corrigere ac punire possis: omnibus & singulis apud quas Fratres ipsos esse continget, sub excommunicationis latæ sententiæ pœna mandantes, ut illos, postquam a te fuerint requisiti, manifestare, & absque mora & contradictione in manus tuas, vel Vicariorum & Commissariorum tuorum restituere debeant: Gratiis, litteris & concessionibus nostris & Apostolicæ Sedis in genere aut in specie quomodolibet, sub quacumque verborum forma concessis, ceterisque contrariis non obstantibus quibuscumque. Et insuper, quia præsenti anno, dum Generale Capitulum Ordinis ejusdem Sancti celebraretur, ex abundantia caritatis, omnibus & singulis ejusdem Ordinis personis indulsimus, ut Confessorem eligere, & a casibus reservatis a Prælatis eorum absolvi valerent, quæ res, ut accepimus, multos ad peccandum procliviores reddere, & a jugo obedientiæ sedacere posset; declaramus pariter ac volumus, quod Fratres tuæ curæ subjecti, in casibus reservatis Ministris non possint nisi de tua aut Vicariorum Provincialium licentia absolvi; Litteris nostris sub quacumque verborum forma eisdem Ministris & Fratribus concessis, ceterisque in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque. Et insuper ad evitandos discursus Fratrum, concedimus quod omnes Vicarii Provinciarum possint absolvere omnes Fratres a censuris, & dispensare cum eis secundum tenorem concessionis fel. rec. Clementis Papæ IV. & nostræ additionis: Non obstantibus limitatione seu restrictione postmodum a nobis facta, qua id solum ad Ministrum Generalem & ejus Vicarios restringi & limitari disposueramus. Verum, quia difficile foret has litteras ad diversas Mundi partes mittere, volumus & Apostolica auctoritate decernimus, quod harum transumpto, manu publici Notarii sub-*

Ex originali. Prohibetur transitus Observantum ad Conventuales.

Auctoritas absolvendi a casibus reservatis spectat ad solos Vicarios.

Vicariis Provinciarum licet absolvere a censuris.
Vide an. 1474. n. 17.

subscripto, & sigillo officii tui munita, tamquam præsentibus litteris originalibus firmiter fietur, & ea fides adhibeatur, ac si eædem originales litteræ exhibitæ forent vel ostensæ. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris, die XXVIII. *Octobris* MCCCCLXXIX. *Pontificatus nostri anno* IX.

Dilecto filio Vicario Generali Ultramontano Ordinis Minorum de Observantia.

Ex originali. Prohibet transitum Observantum ad Conventuales.

V. *Dilecte fili, salutem &c. Fecisti nobis nuper humiliter supplicari, dignaremur benignitate paterna opportuno tibi adesse remedio ad continendum in obedientia Fratres tuæ curæ subditos, quorum aliqui plerumque vagantur ex eo, quia nonnulli dicti Ordinis Fratres, tuæ curæ non subjecti, litteras & indulta a nobis se habere asserunt recipiendi Fratres de Observantia, contra & præter formam litterarum fel. rec. Pauli Papæ II. nostri prædecessoris, super concordia Observantum & Conventualium Fratrum dicti Ordinis editarum. Quacirca recolentes, quod nos, dum in minoribus ageremus, suasores ipsi Paulo prædecessori fuimus edendi hujusmodi litteras, quodque nec fuit, nec est nostræ intentionis prædictis litteris concordiæ, quas utiles & pernecessarias esse cognoscimus, in aliquo quoad hoc derogare, volumus & tenore præsentium declaramus, quod quicumque Frater tuæ curæ subjectus, absque licentia tua aut sui Provincialis Vicarii præsumat recedere, ipso facto excommunicationis pœna ligatus sit, quam pœnam, ultra illas in litteris dicti prædecessoris contentas, receptores quoque illorum incurrent: quibuscumque privilegiis, litteris & indultis in genere vel in specie, locis aut personis quibuslibet per nos concessis, etiam si talia essent, quod de eis eorumque totis tenoribus præsentibus habenda esset expressa & specifica, ac de verbo ad verbum mentio specialis, quæ omnia harum serie revocamus, ceterisque in contrariam facientibus, non obstantibus quibuscumque. Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris, die* XVI. *Octobris* MCCCCLXXIX. *Pontificatus nostri anno* IX.

Prædicatoribus & Minoribus nonnulla conferuntur privilegia.

VI. Ordinibus Prædicatorum & Minorum in Ecclesiæ Catholicæ ministerium assidue & utiliter laborantibus, gratuita statuit præmia designare, eaque concedere privilegia, per quæ commodius Sedi Apostolicæ possent inservire, & adversantium molestias cohibere. Multiplicis concessionis porrigo instrumentum.

Ad perpetuam rei memoriam.

Speculum Minor. tract. 2. fol. 67. Præclara elogia utriusque Ordinis.

Exod. 25. 20.

Num. 10. 2.

Sacri Prædicatorum & Minorum Fratrum Ordines instar duorum primorum fluminum, a cælestium voluptatum & amœnitatum paradiso egredientium, sacrosanctæ universalis Ecclesiæ terram, ne mundanarum cupiditatum & vitiorum colore arescat, præclaræ doctrinæ virtuosorumque operum, ac multiplicum meritarum imbribus irrigantes, magis atque magis illam in dies fructuosam efficiunt. Hi sunt duo Seraphim, qui in sublime contemplationis & sacrificii amoris alis elevati, a terrenisque rebus abstracti, assidue Divinarum laudum clamore, & immensorum beneficiorum humano generi a summo opifice Deo exhibitorum declaratione, ferventissimis prædicationibus populos instruendo; & ad cæleste iter dirigendo insistentes, multiplicata talenta eis credita Domino Deo mundæ segetis, animarum scilicet, Redemptoris nostri Jesu Christi pretiosi Sanguinis effusione redemptarum, copiosos in horrea sanctæ Ecclesiæ manipulos referunt. Hi sunt duæ tubæ, per quas Da-

minus præcepit ad populum, sacri evangelii populum universum assiduis prædicationibus advocare, at in omnem terram exiret sonus eorum, & redderet sibi populum acceptabilem, bonorum operum sectatorem. Ad prædictorum Psal. 18. 5. Tit. 2. 14. *igitur Prædicatorum & Minorum Fratrum Ordines, quos eorum amplissimis meritis & uberrimis fructibus, quos in Dei Ecclesia continue afferunt, præ ceteris paterna caritate diligimus, nostræ considerationis intuitum dirigentes, illa eis libenter concedimus, quæ in eis optatæ quietis fructum inducant, & statum eorum faciant pacificum & tranquillum. Dudum siquidem, ut Ordinum eorumdem Professorum statui & quieti consuleremus, motu proprio nonnullas litteras diversorum Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum dictis Ordinibus concessas, & in illis contenta approbavimus, & quoad aliqua declaravimus, ampliavimus & extendimus, ac nonnulla eis de novo concessimus; prout in diversis nostris litteris desuper confectis plenius continetur. Cum autem, sicut postmodum accepimus, per hujusmodi ampliationes, declarationes, extensiones & concessiones, adhuc totali eorumdem Ordinum, & illorum professorum quieti plene, ut expedit, non consulatur: asseruturque a nonnullis, per easdem litteras omnes gratias spirituales & temporales dictis Ordinibus, & eorum domibus & Fratribus a prædecessoribus nostris concessas, approbatas non fore; Nos attenta meditatione pensantes, quantum utilitatis ad exaltationem Christianæ fidei, & Evangelicæ veritatis Ordinum prædictorum professores hactenus attulere, & afferre valeant, adjuvante Domino, in futurum, ac propterea volentes, ut tenemur, eorum tranquillitati uberius providere, motu simili, non ad ipsorum Fratrum & Sororum, aut alterias pro eis nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate, & ex certa scientia quascumque litteras & gratias spirituales & temporales, concessiones & indulgentias & peccatorum remissiones in genere vel in specie Fratribus & Sororibus Prædicatorum & Minorum Ordinum, & domorum eorumdem, necnon visitantibus eorum Ecclesias & Capellas & Oratoria concessas; quarum tenorem, ac si de verbo ad verbum præsentibus insererentur, haberi volumus pro expresso, præsentium tenore approbamus, & robur firmitatis perpetuæ obtinere decernimus, proque potiori cautela, Apostolica auctoritate de novo, juxta litterarum desuper concessarum continentiam & tenorem, concedimus & largimur. Et ut Ecclesiæ, domus & Oratoria Prædicatorum & Minorum Ordinum prædictorum, per universum Orbem constructæ & ædificatæ, & quæ construi & ædificari continget in futurum, congrua devotione a Christifidelibus visitentur, ac quæ imperfectæ sunt, perficiantur & ad complementum deducantur, ac completæ conserventur & manuteneantur, necnon paramentis, & aliis ad Divinum cultum necessariis, debite ornentur, ipsique Christifideles ad dictas Ecclesias eo libentius confluant, & ad præmissa manus promptius porrigant adjutrices, quo ex hoc ibidem dono cœlestis gratiæ uberius conspexerint se refectos; de Omnipotentis Dei misericordia, ac beatorum Apostolorum ejus Petri & Pauli auctoritate confisi, universis & singulis Christifidelibus utriusque sexus, vere pœnitentibus & confessis, qui Ecclesias & Oratoria domorum Fratrum prædictorum in singulis sancti Dominici, & sancti Francisci centum annos & totidem quadragenas, & in sanctorum Petri Martyris, Thomæ de Aquino, Vincentii, & sanctæ Catarinæ de Senis, ac sanctorum Antonii de Padua, Ludovici Episcopi, Bernardini, & sanctæ Claræ, & beatæ Elisabethæ festivitatum diebus, a primis vesperis & per totum diem ipsarum festivitatum, quinquaginta annos & totidem quadragenas, devote visitaverint annuatim, & manus ad præmissa, aut eorum aliqua porrexerint adjutrices, de injunctis pa-*

pœnitentiis eis nunc relaxamus: præsentibus perpetuis futuris temporibus valituris. Et ut prædictorum Prædicatorum & Minorum Ordinum Fratres tanto ferventius Divinis beneplacitis insistant, quanto majoribus spiritualibus se viderint gratiis fore munitos, omnibus & singulis Prædicatorum & Minorum Ordinum prædictorum professoribus, qui nunc & pro tempore perpetuo erunt, ut confessor idoneus eorumdem Ordinum, quem quilibet pro se de sui Superioris licentia duxerit eligendum, eorumdem confessione diligenter audita, pro commissis per eos excessibus & peccatis, semel in vita, in forma confessionalis per nos edita, in mortis articulo plenariam absolutionem & peccatorum hujusmodi remissionem impendere valeat, etiamsi ante factam eorumdem Ordinum professionem eos decedere contingeret, similibus motu, scientia & auctoritate indulgemus. Facultatem vero a prædecessoribus nostris concessam Magistro Generali, Prioribus Provincialibus & Conventualibus, ac eorum Vicariis, necnon Custodibus Minorum, Ordinum prædictorum, super absolutione Fratrum eorumdem Ordinum suorum, & dispensatione cum eisdem in quibuscumque casibus, præterquam illis, pro quibus essent ad Sedem Apostolicam mittendi, & per nos approbatam, cum declaratione casuum pro quibus mittendi sunt, perstringentes, volumus quod Magister & Minister Generales, eorumque Vicarii, & illi, quibus ipsi pro tempore duxerint committendum dumtaxat, & non alii facultate prædicta de cetero uti possint, illam omnibus aliis penitus adimentes. Et ne propter Monasteria Monialium seu Sororum, sub cura & institutis Ordinis prædicti Fratrum Prædicatorum, & sanctæ Claræ seu sancti Damiani Ordinum, sub ejusdem Fratrum Minorum Ordinis cura degentia, & sancti Dominici, & sancti Francisci de pœnitentia nuncupatorum Ordinum utriusque sexus personas, contingat eorumdem Fratrum quietem turbari; motu, scientia & auctoritate prædictis, statuimus, quod hujusmodi Monasteria & loca, eorumque Abbatissæ, Priorissæ, Procuratores, Syndici, oblati & utriusque Tertii Ordinis prædicti de pœnitentia nuncupatæ personæ prædictæ, eisdem privilegiis & immunitatibus, gratiis, favoribus, concessionibus, indultis spiritualibus & temporalibus, prædictis Fratrum Prædicatorum & Minorum Ordinibus, & illorum professoribus, domibus & locis, ac Procuratoribus & Syndicis, oblatis & conversis, seu aliis quomodolibet per prædecessores nostros, aut nos hactenus concessis & in posterum concedendis quavis auctoritate, quatenus earum sexui & statui non contradicant, libere & licite uti possint & debeant in omnibus & per omnia prorsus & sine ulla differentia, ac si iisdem Monasteriis, locis & personis, Abbatissis, Syndicis, Procuratoribus, oblatis & conversis Sororum & Monialium eorumdem, ac personis utriusque sexus de pœnitentia hujusmodi nominatim concessæ forent, & concederentur expresse. Præterea, quia, ut intelleximus, exortis nonnumquam controversiis inter locorum Ordinarios, eorumque Vicarios seu officiales & curatos, & Fratres prædictorum Ordinum, variis occasionibus locorum Ordinarii eorumque Vicarii, seu officiales & curati prædicti, ne Christifideles Fratribus ipsis pias eleemosynas erogare præsumant, suadere ac etiam sub censuris inhibere, ac erogantes excommunicatos fore, prædicare seu prædicari facere, seu pronunciare præsumunt; locorum Ordinariis eorumque Vicariis, seu Officialibus & curatis prædictis, ac etiam aliis quibuscumque dicta auctoritate mandamus, ut ab hujusmodi persuasionibus, inhibitionibus & mandatis de cetero prorsus & omnino abstineant: decernentes inhibitiones ipsas & mandata nullius existere firmitatis, & illis contravenientes censuris hujusmodi minime ligari, ac eosdem persuadentes & inhibentes, mandatoque nostro hujusmodi obtemperare non cu-

Forma confessionalis edita per Sixtum IV.

curantes, nisi pœnituerint, & persuasiones & inhibitiones ac prædicta revocaverint infra triduum, postquam desuper requisiti fuerint, eo ipso Ordinarios interdictum ingressus Ecclesiæ, ac suspensiones a regimine & administratione suarum Ecclesiarum, alios vero inferiores ab eis excommunicationis sententiam incurrere. Cum autem nonnulli ad Ordines prædictos Prædicatorum & Minorum specialem gerentes devotionis affectum, eorum cadavera cum habitu Fratrum Prædicatorum vel Minorum, seu Fratrum vel Sororum de pœnitentia utriusque Ordinis prædictorum sepeliri mandent, & persæpe antequam moriantur, habitum hujusmodi eis postulant exhiberi; decernimus habitum hujusmodi per Priorem domus Ordinis Prædicatorum, aut Guardianum domus Ordinis Minorum loci in quo tales decedere contingeret, vel per superiorem Prælatum ipsorum Ordinum & domorum, seu Prioratus & Guardianiæ, vel cui illi duxerint committendum dumtaxat, & non per alium, quavis auctoritate vel prælatione fungentem, exhiberi debere: qui prædictum habitum recipientibus declarare teneatur, apud eorum Ordinum Ecclesias debere sepeliri in eorum obitu, quorum habitum suscipiunt, & illorum sic indutorum cadavera, sic discooperta, nullo pallio vel tegumento superimposito, cum habitu hujusmodi ad sepulturam deferri posse; Ordinariorum etiam sub censuris prohibitione, & ordinatione locorum qualibet in contrarium edita, non obstante, quas quoad hoc modificamus. Et ne ex habilitationibus ad unum vel plura beneficia Ecclesiastica in titulum vel commendam obtinenda, cum facultate ut interim donec illa assequantur, pro capellanis aliorum in beneficio deservire; & quod etiam postquam beneficia hujusmodi assecuti fuerint, in domibus dicti Ordinis residere; cameras habere in illis, & in Generalibus Capitulis Fratrum eorumdem Prædicatorum & Minorum Ordinum vocem activam & passivam habere, ac privilegiis, favoribus, gratiis, & indultis concessis ipsorum Ordinum professoribus gaudere possint, præfatis Ordinibus & illorum professoribus gravamen inferatur: eisdem motu & auctoritate decernimus hujusmodi concessas, & quas eis concedi contigerit habilitationis litteras intelligi & interpretari debere, ut Fratres ipsi, quibus litteræ hujusmodi concessæ sunt & concedentur in posterum, quandocumque per Sedem prædictam, postquam aliquod beneficium adepti fuerint pacifice, aut pro capellanis in aliquibus Ecclesiis cœperint deservire, concessionibus prædictis, prout vocem activam & passivam, residentiam in domibus dictorum Ordinum, ac retentionem dictarum domorum, camerarum, & alia commoda Ordinum præfatorum sunt concernentia, de eorumdem Ordinum Prælatorum consensu dumtaxat gaudere possint, & non alias nec alio modo: Idem statuentes de promotis ad Cathedrales, etiam titulares appellatas, Ecclesias & alias dignitates Ecclesiasticas. Ceterum ut dictorum Ordinum professores, qui Inquisitores hereticæ pravitatis pro tempore in diversis mundi partibus deputantur, tanto diligentius eorum officia studeant exercere, ac ab illicitis & eis prohibitis abstinere, quanto cognoverint posse eorum errores facilius corrigi & puniri; quod Magister Prædicatorum & Minister Minorum Ordinum prædictorum Generales præfati, nunc & pro tempore existentes, gesta pro tempore per ipsos Inquisitores suorum Ordinum respective examinare, & querelas contra illos propositas audire, ac super illis, quantum eis justum & æquum videbitur, statuere, non tamen in una eademque diœcesi multiplicare, libere & licite valeant. Et Prædicatorum in Minorum, & e contra Minorum Ordinum prædictorum inquisitores in Prædicatorum Ordinum hujusmodi professores quoscumque officio Inquisitionis hujusmodi fungi, illudque exercere nullatenus possint, absque Sedis Apostolicæ licentia speciali, de præsentibus lit-

litteris specificam & expressam faciente mentionem. Postremo, quia Prædicatorum & Minorum Fratrum prædictorum Ordinum Professores pro fidei Catholicæ dilatione, incremento & defensione continue indefesse laborant, & eorum exemplari vita, prædicationibus verbi Dei, audientia confessionum, sana doctrina, assidua sacrarum litterarum instructione, & devota Divinorum officiorum celebratione, hæreticorum extirpatione, aliisque innumeris piis operationibus, præ ceteris Ordinum Mendicantium Professoribus, fructus in Ecclesia Dei salutares copiosius attulerunt hactenus, & continue afferre non cessant, atque allaturos in futurum, Deo propitio, spe firma tenemus, & propterea convenit, ut ipsi præ ceteris, ampliores favores, & gratiarum prærogativas a præfata Sede recipiant & reportent, aliorumque Ordinum Mendicantium indultis & privilegiis apud Sedem præfatam gaudeant, ne illis inferiores esse videantur; omnes & singulas gratias, concessiones, peccatorum remissiones, immunitates, exemptiones, facultates, privilegia & indulta spiritualia & temporalia, qualiacumque sint, Eremitarum sancti Augustini, & Carmelitarum, & Servorum beatæ Mariæ Fratrum Ordinibus, & illorum Ecclesiis & Oratoriis & domibus, Prioribus, Fratribus & Sororibus, conversis & oblatis, utriusque sexus personis de pœnitentia nuncupatis, & a prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus prædictis, & a nobis aut aliis auctoritatem habentibus, quæ omnia ac si nominatim exprimerentur, haberi hic volumus pro sufficienter expressis, conjunctim vel divisim, in genere vel in communi concessa, eisdem & eorum cuilibet Prædicatorum & Minorum Fratrum Ordinibus, domibus, Ecclesiis, Oratoriis, Generali Magistro & Ministro, Prioribus & Ministris Provincialibus, Conventualibus Prioribus & Guardianis, Sororibus, oblatis, conversis, & utriusque sexus Tertii Ordinis, seu de pœnitentia nuncupatis, & aliis eorumdem Ordinum personis de novo concedimus, & in eis locum habere volumus, ac si eisdem nominatim, directe & expresse concessa fuissent. Mandantes etiam motu, scientia & auctoritate prædictis, ut dum privilegiorum, indulgentiarum, prærogativarum, concessionum, exemptionum, immunitatum, facultatum & indultorum dictorum Fratrum Eremitarum sancti Augustini, Carmelitarum, & Servorum beatæ Mariæ originales litteræ seu transumpta autentica ex illis, pro & in favorem Ecclesiarum, domorum & Fratrum prædictorum Prædicatorum & Minorum Ordinum adducerentur vel exhiberentur, eadem fides indubia adhibeatur tam in judicio, quam extra judicium, & aliis locis quibus opus fuerit, ac si pro & in favorem dictorum Ordinum, Ecclesiarum, domorum & Fratrum Prædicatorum & Minorum a Sede Apostolica emanassent, ac eis & cuilibet ipsorum fuissent immediate concessæ. Inhibentes districtius ipsis locorum Ordinariis, sub interdicti ingressus Ecclesiæ & suspensionis a regimine & administratione suarum Ecclesiarum, & parochialium Ecclesiarum rectoribus, & aliis quibuscumque, sub excommunicationis latæ sententiæ & privationis earumdem Ecclesiarum parochialium, & omnium aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum, quæ obtinent, necnon inhabilitationis ad illa & alia in posterum obtinenda, pœnis, eo ipso quod contrafecerint, incurrendis, ne personis quibuslibet Ecclesiasticis vel sæcularibus, in genere vel in specie, directe vel indirecte aliquid inhibeant, præcipiant, ordinent vel statuant, quominus Ordines prædicti, illorum domus & Professores prædictis gratiis sibi concessis libere uti possint: non obstantibus quibuscumque Apostolicis suspensionibus, revocationibus, restitutionibus, ac in provincialibus & synodalibus conciliis editis generalibus vel specialibus constitutionibus, necnon Parisien. & aliorum locorum generalium studiorum Universitatibus, & Curiæ Vice-

ge-

gerentiæ Avenionis, & quibusvis ordinariis Prælatis, & personis concessis & concedendis litteris & privilegiis, ac per illos deputatis in eis conservatoribus privilegiorum hujusmodi facultatibus, & jurisdictione cum quibusvis clausulis etiam derogatoriarum derogatoriis, ac fortioribus & insolitis, quibus omnibus illa, etiamsi de eis eorumque totis tenoribus, & datis non per hujusmodi generales clausulas, etiam specialem mentionem importantes, sed specifica & individua ac de verbo ad verbum, seu quævis alia mentio habenda esset, præsentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, quoad præmissa specifice & nominatim derogamus, & ea nemini in præjudicium præmissorum suffragari posse aut debere, & irritum & inane quidquid secus contigerit attentari, decernimus, necnon omnibus illis, quæ in dictis litteris nostris præfatis Ordinibus concessis volumus non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque. Verum, quia difficile foret præsentes litteras ad singulas provincias originaliter destinari, volumus & dicta auctoritate decernimus, quod transumptis earum, manu Notarii publici, & Curiæ caasarum Cameræ Apostolicæ Auditoris, vel Protectoris, qui est vel pro tempore erit, aut alicujus Archiepiscopalis vel Episcopalis, seu cujuscumque in dignitate constituti sigilio munitis, ea prorsus in judicio & extra, ubicumque exhibita vel ostensa fuerint, fides adhibeatur indubia, ac si ipsæ originales litteræ forent exhibitæ vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ approbationis, constitutionis, concessionis, largitionis, indulti, præscriptionis, voluntatis, ademptionis, statuti, mandati, decreti, inhibitionis & derogationis, infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXIX. VII. *Kalendas Augusti, Pontificatus nostri anno* VIII.

VII. Bernardinus Feltrensis a suo Vicario Francisco Contareno Tarvisium missus, ut sermones quadragesimales haberet in Ecclesia cathedrali, eo prædicavit fructu, ut fœda quæque vitia eliminarit, blasphemiam præsertim & incestus, quibus urbs illa maxime laborabat, ejus hortatu latis per Magistratum severissimis legibus in publice peccantes. Mulieres nudis pectoribus mammillisque lascive incedentes, potenti frequentique sermone induxit, ut ad mentum usque obducerent operimentum. Post Pascha ad capitulum suæ Provinciæ Civitatulæ seu Citadellæ habitum profectus, & in Guardianatu Patavino confirmatus, in patriam abiit, jumento per capistrum ducens pedester sanctum senem Sixtum Mediolanensem, de quo diximus alias. Inde Bellunum, Vincentiam, Paduam abiit, ubique prædicans fructuose, suo ministerio, commissoque sibi gregi vigilanter attendens. Civibus peste infectis noluit deesse. Xenodochia, domos, tuguria discurrens, omnes vel ad pie moriendum, vel ad tolerandam æquanimiter immissam a Deo malorum vindictam excitabat; Sacramenta ministrabat, & egenis emendicata ministrabat subsidia, donec ipse in inguine percussus per dies multos decubuit. Sanatus opera Clementis a Chian Brixiensis Consodalis, periti olim in seculo aromatarii, iterum ad pristina rediit pietatis opera, inductamque a quibusdam spe lucri devotionem erga Beatæ Virginis imaginem, quam puellæ pastoritiæ dicebant apparuisse, effugavit, ostensis prius indignis artibus, quibus hic cultus augebatur. Brixiam missus, ut per Adventus ferias prædicaret, multo fervore quorumdam vitiorum, & criminis pessimi turpitudinem objecit, nec a reprehensione destitit, quamvis mortem quidam temere sint comminati, donec fructus retulit copiosos.

Legenda MSS. Bernardinus Feltren. magno prædicat fructu.

To. 12. an. 1456. n. 11.

Moritur Fr. Michael de Barga. Marian citat. Marc. 3. p. l. 6. c. 15. To. 10. an. 1427. n. 16. & Anno 1435. n. 63.

VIII. Hoc anno, die ultimo Aprilis frater Michael de Barga in Cœnobio sanctæ Mariæ gratiarum, in Vico Bargæ Caferonianiæ pie diem obiit extremum. Ad Religionem admisit frater Herculanus de Piagale, vir sanctissimus, de quo alias dictum est, & optimis moribus instruxit. In simplicitate cordis & puritate vitæ, omnibus gratus, Institutum quod suscepit, perfecte observavit. In suos qualescumque defectus, vel leviusculas negligentias severe animadvertebat, aliorum erratis tenere compassus. In oratione assiduus, & in prædicatione indefessus, incredibili æstuabat zelo animarum, eorum præsertim, qui vel ob pauperiem, vel ob locorum incommoditatem ab aliis negligebantur. Excurrebat in agros, pagos & silvas; quos reperiebat agricolas vel pastores, interrogabat, quantum temporis effluxisset, quo conscientiæ labes per sacram confessionem non expiassent? piisque exhortationibus ad pœnitentiam allectorum confessiones excipiebat. Dum pastores fidei rudimenta docebat, seque accusantes audiebat, ut commodius & tranquillius facerent, socium pecorum & armentorum custodem adhibebat. Diebus festivis ubi judicabat deesse Sacerdotes, qui Missæ offerrent sacrificium, celebrare solebat in Oratoriis locisque honestis, advocans ex montibus & silvis montanos & rusticos, alioqui propter locorum distantiam Missam non audituros.

Quantus in eo zelus animarum.

IX. Sæviente peste, infectos visitabat, Sacramentis recreabat, & morientes sepeliebat. Inter vicos Gallicani & Bargæ, caupo Florentinus, defunctis contagione filiis universaque familia, advocari curavit Michaelem, ut uxori septimo jam mense prægnanti, & lue periclitanti sub mortem opitularetur. Confessionem excepit, ad pie Christianeque moriendum salutaribus monitis excitavit, abortum patientem, quibus potuit modis confortavit, infantulum baptizavit, pauloque post morientem inter brachia genitricis jam defunctæ sepelivit. Tempore Bacchanalium per domos & plateas discurrens, puellas a choreis insanisque ludis revocabat, quosque comperiebat per ludicra & lubrica dies illos exigere, ad sobrietatem & severitatem retrahebat. Dum hæc insanientium spectacula, & noxiæ gesticulationes exercerentur Calignani, tabulatum conscendens, tanto fervore contra perniciosam hanc consuetudinem, certamque modestiæ perniciem prædicavit, ut eo anno multisque subsequentibus missam fecerint notissimam istam bonorum morum corruptelam.

Bacchanalium insanias profligat.

X. Raro miraculo ostendit Deus ejus doctrinam sibi fuisse gratissimam, honoremque voluisse illæsum. Dum in Villa Basylicæ, magno hominum applausu & auditorum fructu prædicaret, petulantissimus juvenis irrisurus ejus conciones, morum e regione Ecclesiæ positam conscendit, prodeuntemque e templo concionatorem, vocibus inconditis gestibusque ridiculis excepit, & puerulos ut se prædicantem atque æmulatorie gestientem aspicerent, convocavit. Res mira! virentibus foliis arbor opaca statim radicitus arefacta, toto suo spoliata est ornatu, & decidentibus comis, tota deformis, dum adhuc juvenis insideret, apparuit. Hoc prodigio confirmatam voluit Dominus ejus doctrinam, ne contemneretur cessaretque tantum animarum lucrum, quantum ille ubique reportabat. Crudeles inimicitias, odia aspera, sævasque hostilitates multis in locis extinxit; lascivos juvenes, vanasque puellas ad saniorem sensum, plerosque ad claustra reduxit, corruptos mores correxit, pravas consuetudines per universum agrum Lucensem & Grafinianæ districtum ablegavit.

Deus ejus consulit honori.

XI. Prophetiæ spiritu clarus, futuros eventus certo prædixit, multorumque vidit intimos cogitatus. Antonio de Partiliano agri Lucensis viro, sibi

Prophetice multa prædicit.

ſibi familiari, in itinere præeunti, & de promovendo ad clericatum filio profunde cogitanti, alte inclamavit: *Inanem*, Antoni, *abige cogitatum: ex tuis filiis nullus, quem proponis, ſtatum aſſumet*. Patefactam a longe ſequenti ſecretam cogitationem admirans, Dei famulum verum dixiſſe ex eventu probavit. Eidem Antonio ſibi Bargæ reatus confitenti in memoriam reduxit negligentiam & irreverentiam in audienda re ſacra illa die in itinere commiſſam. Catarinam in Vico Burgi, puellam Deo devotam, extreme morbo laborantem, nullique reatus confiteri volentem, donec adveniret Michael, parentes increpabant, dicentes mortis ſubeſſe periculum, & Michaelem per multa diſtare milliaria apud Cœnobium ſancti Ludovici, oppidi Piſciani *. Ille admonitus, celeriter accurrit, languentem Sacramentis munivit, morienti aſtitit, defunctam ſuis manibus ſepelivit. Suis prædicationibus converſæ, & ad virtutis apicem aſpiranti, vitæque ſanctimonia commendatiſſimæ cuncta hæc officia ſedulus impendit.

* *Nunc Civitatis Epiſcopalis.*

A propinqua morte liberat juvenculum.

XII. In vico Partiliani dum prædictum amicum Antonium inviſeret, triſtem & flentem invenit propter filii mortem vicinam. Ut bono eſſet animo hortatus, dixit: *filius tuus vivet, atque hac ipſa hora ab omni malo liberatus eſt*. Ad hæc hæſitantem manu duxit ut filium perſpiceret incolumem. Dum ſcalas aſcendunt, venit juvenculus in occurſum, matre omnibuſque domeſticis ad miraculi magnitudinem obſtupentibus. Attamen tantæ virtutis viro non defuerunt æmuli, qui per invidiam, & infamiam frequenter exercerent. Omnia tulit æquanimiter, honoris & famæ curam Deo relinquens, per quem factum eſt, ut ipſi calumniatores objecta probra diluerint. Tamdem annis & meritis plenus, octogenarius in Domino, præmiſſis ſacris Eccleſiæ ritibus, obdormivit. Nondum conſtructa Eccleſia, humi ſepultus, plurimis cœpit clarere miraculis, quibus allecti etiam e longinquo plurimi accedebant ſepulcrum veneraturi: Ea tamen aviditate terram reportabant, ut ſæpe aliam oportuerit injicere. Conſtructo demum Templo, corpus ad Altare præcipuum honorifice tranſlatum eſt, ubi aſſiduis claret miraculis.

Claret miraculis.

Leonora Regina Navarræ moritur

Garib. de regno Navarræ lib. 29. c. 6.

XIII. Hoc anno, die 11. Februarii Cardinalis Petri de Fuxo aſſerti Minoritæ genitrix Leonora, Navarræ Reginâ, in ipſo ſui Regni limine, imperium & vitam in urbe Tudelæ religioſiſſime abſolvit. Erga Ordinem Minorum ſumme propenſa, juſſit corpus ſepeliri in Eccleſia ſancti Sebaſtiani extra muros villæ Taſſaliæ, a ſe, ut diximus, ſimul cum Cœnobio ejuſdem Inſtituti, antequam ad Regni ſolium conſcenderet, egregie fabricata, multiſque muneribus decorata, ubi etiam in domo conjuncta ſolebat commorari. Templum & Cœnobium poſtea ſolo æquavit vir illuſtris ejuſdem Ordinis, Franciſcus Ximenius, dum Hiſpaniam gubernaret, ne hoſtibus eſſet præſidio. Hujus Leonoræ ſoror Candida ſive Blanca, ante aliquot annos defuncta, ſepulta eſt ſimiliter apud Minores urbis Leſcarenſis, Principatus Bearnenſis in Gallia. Sub hoc autem tempus, ejuſdem Leonoræ digniſſimus gener, Franciſcus Dux Britanniæ, eam concepit erga ſanctum Franciſcum ejuſque Inſtitutum devotionem, ut habitum Tertii Ordinis ſuſceperit, publice geſtarit, Regulam ſit profeſſus, ſuoſque aulicos ad ſui exemplum provocarit, idque apud omnes obtinuerit, ut ſaltem cingulum præcingerent Franciſcanum. Hoc anno ipſe & Margarita conjux magnas impetrarunt a Sixto Indulgentias pro recitantibus beatæ Virginis Pſalterium; per quod factum eſt, ut per univerſam Britanniam ille beatæ Virginis cultus maxime invaluerit.

Conv. Taſſaliæ. *Tom. 11. a nno 1468. n. 20.*

Minoritis addictiſſima. *Garib. lib. 28. c. 41.*

Et Blanca Soror. *Indid. c. 33.*

Franciſcus Dux Britanniæ Tertii Ordinis profeſſor. *Marian. l. 5. c. 41. Marc. 3. p. l. 6. c. 35.*

XIV. Floruerunt hoc tempore non pauci ex Congregatione Obſervantum viri virtute & ſcientia illuſtres, qui eam prudenter & laudabiliter re-

Florent viri docti & pii. *Marian. cit.*

xe-

xerunt. Facile ex his videre licet, quales habuit in suis exordiis superiores. Angelus de Clavasio Vicarius Generalis, qui *summam Angelicam*, aliaque opera composuit; Marcus Bononiensis, & Petrus Neapolitanus eodem munere laudabiliter perfuncti; Evangelista de Perusio nobilis familiæ de Balionibus, vir doctissimus, qui provinciam sancti Francisci annis novem & familiam Observantum aliquoto tempore gubernavit. Jacet Ragusii, ubi pie ejus colitur memoria. Ludovicus de Turre Veronensis, provinciæ sancti Antonii, vita laudabilis, aspectu decorus, canitie venerandus, ingenio subtilis; in Philosophia, Theologia, sacra Scriptura, & jure canonico non vulgariter eruditus. Religionis zelo, morum grauitate, & regiminis discretione apud omnes commendatus, ad eumdem Observantum Vicariatum evectus est, & Commissarius Apostolicus pro quibusdam negotiis Pontificiis per Italiam designatus. Variis dotibus insigni, Pontifici & Cardinalibus grato, prænunciabant omnes Cardinalatum, sed spem præscidit mors immatura. Sepultus est in Urbe ad Templum Ara-cœli. Observantiæ Institutum contra æmulos defendit, scripto mediocri opusculo, cui titulus, *Apologia Fratrum de Observantia*. Hieronymus Torniellus Novariensis, Ticinensis prius Doctor, & Cathedraticus juriscivilis, postea vir vere religiosus, & in sacra pagina eruditus. Destinatus Pontificius Legatus ad Regem Æthyopum, electus est sui Sodalitii Vicarius Generalis, in quo munere laudabiliter per plures annos perseveravit. Decessit Mediolani Franciscus Zenus Mediolanensis, etiam per sexennium Vicarius Generalis, doctrina, zelo Regularis Observantiæ, & vitæ candore commendabilis. Ante completum officii sexennium obiit Neapoli. Pleraque horum facta illustriora suis locis referemus.

Angelus de Clavasio. Marcus Bononien. Petrus Neapolitanus. Evangelista Balionius. Ludovicus de Turre. Hieron. Torniellus. Franciscus Zenus.

XV. In nobili Saonensi Cœnobio Patrum Conventualium floruerunt hoc tempore viri docti. Marcus Vigerius sacræ Theologiæ Magister, alterius hujus nominis & cognominis ad purpuram assumpti, patruus, Sixti IV. præceptor, Episcopus Nolanus * magnus eleemosynarius, erga prædictum Cœnobium beneficus. Bartholomæus Rovereus Sixti IV. nepos, Julii II. frater, Episcopus Ferrariensis, & Patriarcha Antiochiæ. Laurentius Guillelmi Traversagnus nobilis prosapiæ, Vigerii primum, deinde Sixti IV. in eodem Conventu discipulus, vir eloquentissimus, Poeta, Philosophus, Theologus, in jure Canonico peritus. Legit Oxonii & Parisiis, multosque libros composuit. Discipulos habuit Nicolaum Coudam, & Bernardinum e Castello-novo, doctrina præstantes. Multa præstitit Cœnobio beneficia, ubi decessit octogenarius. Nicolaus Carrettinus disertus prædicator, qui Petrum Riarium Sixti IV. nepotem Cardinalem, Ordinis habitu donavit.

Marcus Vigerius. * al. Naulensis. Vide ann. 1505. Bartholom. Rovereus. Laurentius Traversagnus. Nicolaus Carrettinus.

XVI. Præfectus est hoc anno Ecclesiæ Nicopolitanæ, sub Patriarcha Hierosolymitano, frater Georgius Antuorter, Theologiæ professor, per obitum Joannis, XIII. Kalend. Maii. Scardonen in Sclavonia, sub Archiepisc. Spalaten. frater Petrus Marcus sacræ Theolngiæ professor, per renunciationem factam a Nicolao Episcopo Modrusiensi, qui eam habuit in commendam simul cum Ecclesia Modrusiensi, IV. Kalend. Maii. Tripolitanæ in Lydia, sub Archiepiscop. Sardeorum, longo tempore vacanti, Bartholomæus de Gisulfis, sacræ Theologiæ professor, IV. Idus Decembris. Pactensi in Sicilia. sub Archiepisc. Messanensi, Jacobus a sancta Lucia, quem alias diximus promotum ad Messanensem, nec obtinuisse. Hoc anno primum delectus a Sixto Pontifice, sequenti Regis Ferdinandi assensum impetravit. Romam profectus, ut si quo modo ad Messanæ suæ patriæ Archiepiscopatum posset ascendere, creditur ibidem vitam terminasse.

Fr. Georgius Episcop. Nicopolitan. Fr. Petrus Scardonen. Fr. Bartholom. Tripolitan. Fr. Jacobus Pacten. *Pirr. in notit. Pacten.* *Ann. 1474. n. 21.*

XVII. In-

XVII. Invalescente hoc tempore opinione immaculatæ Conceptionis beatæ Virginis Mariæ, ægre audiebant fideles prædicari vel insinuari contrariam. Introducta jam ubique solemnitate festi ejusdem Conceptionis immaculatæ, seu ab originali peccato præservationis, sub alio sensu & vocabulo *Sanctificationis* cœperunt Patres Prædicatores eodem die festum celebrare. Hine ortæ controversiæ, præsertim Marpurgi in Germania, quibus obviaturus Henricus Lantgravius Hassiæ, quibus potuit modis Prædicatores induxit ad celebrandum ritu Ecclesiæ Romanæ consueto, omisso suo peculiari sub nomine *Sanctificationis*. Idipsum peculiari edicto omnibus Prædicatoribus postea præcepit Gregorius XV. Marpurgensis conventionis, huic præcepto conformis, instrumentum exhibeo.

Marpurgi stabilitur festum Cōceptionis B. Mariæ.

XVIII. *Nos Henricus Dei gratia Lantgravius Hassiæ, Comes Zigenbein & Medde, fotemur publice, denunciamusque omnibus vigore præsentium. Postquam hactenus inter Religiosos, venerabiles & honestos, nobis carissimos, devotos & probos Patres & Fratres utriusque Conventus Marpurgi Nudipedum, & Prædicatorii Ordinis, contentiones & diffidia oborta sunt, & præsertim laudabile festum Conceptionis intemeratæ Virginis Mariæ mæstorum Consolatricis singularis, a prædictis Patribus & Fratribus secundum doctrinam Patrum, & etiam morem utriusque Ordinis præfatorum Conventuum, concionando, psallendo & legendo in Ecclesiis, duplici contrario ritu celebratum est. Hine est, quod ad Omnipotentis Dei, gloriosissimæ Virginis Mariæ, mæstorum singularis Consolatricis, super omnes benedictæ, & omnium cœlestium Hierarchiarum laudem & gloriam, & prosperitatem, salutem & consolationem majorum nostrorum, omniumque fidelium defunctorum animarum, etiam dissensiones, quæ ex hoc inter subditos nostros oriri possent, attendentes, maturo & deliberato consilio Consiliariorum nostrorum, intenderimus præmemoratos Patres & Fratres inter se mutuo conciliare, & ad concordiam perducere, & prædictos Patres & Fratres Ordinis Prædicatorii informare, quod ob allegatas rationes desideremus & velimus prædictum festum Conceptionis non aliter concionando, psallendo & legendo, quam ut ab alma Matre Ecclesia celebrari institutam, a beatissimis Patribus nostris summis Pontificibus ratificatum & confirmatum, & etiam in diœcesibus Moguntina & Trevirensi, Parochia item nostra Marpurgensi & prædictorum Patrum Nudipedum Conventu peragi solitum, etiam ab ipsis in posterum semper observari & celebrari, & ita una cum præfatis Ecclesiis & Conventibus idem festum summa cum devotione concorditer sub titulo & nomine* Conceptionis *venerari. Ad quod prædicti Patres & Fratres Prædicatorii Ordinis, bona & matura deliberatione prævia, nobis instantibus, voluntarie sese obligarunt, & tam suo, quam successorum suorum nomine nobis & hæredibus nostris concesserunt; & idem festum taliter a se celebrandam promiserunt: & si forte aliter, quam præfata methodo in posterum ab ipsis celebrari contigerit, vel ulla hac in parte dissensio suborta fuerit, concionando, psallendo vel legendo, nullatenus permittere cogitamus, sed id ipsum, ut dictum est, ab ipsis celebrari, & huic nec per se, nec per alias Ecclesiasticas aut seculares personas ullo modo contravenire posse volumus. In hujus testimonium, nos Henricus Landtgravius supranominatus, sigillum nostrum tribus Diplomatibus, nostro & hæredum nostrorum nomine appendi fecimus, & unicuique Conventui prædictorum Patrum unum dari & tertium nobis reservari curavimus. Ad majorem omnium securitatem & certitudinem, nos etiam Guardianus & Lector Conventus Fratrum Nudipedum, & nos Prior & Lector Conventus Prædicatorum, nostro & Fratrum pariterque successorum*

Ex Arch. Marpurgen.

nostrorum nomine, utriusque Conventus sigilla scienter & volenter, juxta praememorati Domini nostri gratiosissimi sigillum, hisce litteris appendi curavimus. Datum ipso festo sancti Sylvestri, anno MCCCCLXXIX.

Conv. Trevii. Gonz. in Provin. S. Franc. Conv. 18.

XIX. Ad Cœnobiorum narrationem descendo. Abbas Monasterii sancti Petri in Boario, Ordinis sancti Benedicti, diœcesis Spoletanæ, Observantibus concessit in commodo loco, non procul a Trevio Umbriæ oppido ejusdem diœcesis, situm sufficientem ut sibi Conventum construerent. Communitas Treviensis reliqua Cœnobio ædificando necessaria concessit, obtentaque Sixti IV. facultate, structuram sub titulo sancti Martini complevit.

Conv. Cremonen. Lib. 146. bullar. fol. 161.

XX. Franciscus de Granellis, civis & U. J. Doctor Cremonensis, sui testamenti tabulis jusserat, ut ex suis facultatibus domus Ordinis Minorum construeretur extra muros Civitatis: obtinuit autem a Sixto Pontifice Amadeus Hispanus, de quo sæpe locuti sumus, ut sibi suisque Sodalibus domus ista construenda daretur, initis quibusdam pactis cum Guardiano & Fratribus alterius Cœnobii extra eosdem muros, cum præceptore hospitalis sancti Spiritus in Saxia, & Priore sanctæ Praxedis de Urbe, aliisque, quibus testator quædam bona legaverat. Rata omnia voluit hoc anno Pontifex, sed non invenio constructi extra muros Cœnobii pro Amadeitis vestigium. Quid si fortassis intra mœnia constructum sit, idque ipsum censendum sit, quod sub titulo sancti Lucæ in eadem urbe eos habuisse scribit Gonzaga, licet Ecclesiam parochialem suis usibus adaptandam nonnisi sub annum MDXXXII. a Clemente VII. impetrarint? Suppressa hac Congregatione Amadeorum, transivit domus ista in potestatem Patrum provinciæ Bononiensis.

Gonz. in Provin. Bonon. Conv. 31.

Conv. Crescentini. Lib. 133. fol. 67. Gonz. in Provin. Gen. Conv. 23.

XXI. Ante hunc annum cœperat Universitas oppidi Crescentini, Vercellensis diœcesis, ædificare Observantinis domicilium. Petierunt licentiam a Sixto illud tradendi Vicario & Fratribus provinciæ Januensis, eamque Sixtus VII. Idus Martii concessit. Titulum habet sanctæ Mariæ Gratiarum.

Conv. Grossetan. Lib. 149. fol. 37.

XXII. Ejusdem Instituti viri Cœnobii sancti Benedicti *della Nave*, Grossetanæ in Etruria diœcesis petierunt hoc anno facultatem a Pontifice acquirendi sibi hospitium seu receptaculum aliquod in ipsa urbe Grossetana, ad quam frequenter eleemosynas petituri, aut Verbum Dei prædicaturi declinabant. Erat ea in urbe Monasterium antiquum & incultum Annunciationis beatæ Mariæ, in quo una dumtaxat habitabat Monialis mente capta, cujus Institutum ignorabatur. Rogarunt hoc sibi concedi, translata vetula ad domum Sororum Tertii Ordinis sancti Francisci. Annuit Pontifex, commisso rei examine Petro de Monte-Pistali, Canonico Grossetano. Impedimentum aliquod occurrisse indicat narratio Gonzagæ, qui nonnisi sub annum MCCCCLXXXII. domum Fratres obtinuisse refert, ad lapidem unum ab ea Civitate, ubi quædam beatæ Virginis Mariæ imago in humili ædicula miraculis coruscabat. Conventus Grossetani Senatus ære constructus est, & Virginis simulacrum crebrioribus quotidie miraculis majorem consequitur reverentiam.

Gonz. in Provin. Tusciæ Conv. 32.

Conv. Trica. Lib. 151. fol. 271. Gonz. in Provin. Basilic. Conv. 3.

XXIII. Vir nobilis Hieronymus, Princeps Berettæ, vulgo *Bisinlani*, & Tricarici Comes, impetravit a Sixto, V. Kal. Octobris licentiam ædificandi Observantibus domum intra vel extra Tricaricensem Civitatem, tradendam Commissario (nec enim pauculæ Observantum ædes in ea regione adhuc obtinuerunt Vicarium) & Fratribus Basilicatæ. Manum statim admovit operi, perfecitque cito sub sancti Antonii de Padua invocatione.

XXIV. Fer-

XXIV. Ferdinandus Siciliæ sive Neapolis Rex donaverat Francisco de Baucio Andriæ Duci, urbisque Vigiliæ in Apulia Domino, & communitati ejusdem Civitatis, Ecclesiam sancti Laurentii ad se jurepatronatus spectantem, extra urbem consistentem. Rogarunt Dux & Vigilienses cives ut eam Fratrum Observantum, adjuncto habitaculo, usibus liceret adaptare. Annuit Sixtus XVIII. Kal. Octobris.

Conv. Vigiliæ. Lib. 152. fol. 158. Gonz. in Prov. S. Nicol. Conv. 26.

XXV. Bina oppida Ocræ & Fossæ, diœcesis Aquilanæ, convenerunt ad ædificandum unum Observantum domicilium, quod utriusque populo instruendo deserviret, absolveruntque hoc anno sub sancti Angeli invocatione. Religiosa exemplarisque Fratrum conversatio domum reddidit populis commendatissimam, maxime vero trium optimorum virorum corpora ibidem sepulta: Bernardini de Fossa, (cujus sanctissimam vitam scripsit Antonius de Amicis conterraneus) ante majus Altare jacentis; Timothei Aquilani a Monticulo, vulgo *Montecchio*, miraculis illustris; Ambrosii de Populo Aquilani, beati Joannis Capistrani discipuli, qui miranda in vita & post mortem opera patravit.

Conv. Ocræ. Gonz. in Prov. S. Bernard. Conv. 13.

Bernardinus de Fossa. Timotheus a Monticulo. Ambrosius de Populo.

XXVI. Nobiles mulieres Brianda Carroz de Mur, relicta quondam Nicolai Carroz de Arborea, insulæ Sardiniæ Proregis, & Elisabetha Durea, & de Mur, Briandæ soror, executrices testamenti per dictum Nicolaum conditi, quo jussit domum Fratrum Observantum in ea insula loco opportuno fabricari, omnibusque rebus sacris & utensilibus affluenter provideri, petierunt a Sixto Pontifice, ut liceret sibi eamdem construere in territorio urbis Calaritanæ, ubi præerat Ecclesia quædam vetusta, totaliter destructa sancti Saturnini, pro qua, & quibusdam terræ mensuris contiguis, Archiepiscopo Calaritano sufficientem volebant dare compensationem, vel alio quocumque loco decenti. Litteris datis VII. Idus Junii ad Decanum Calaritanum, plenam concessit in his disponendi facultatem. Quid in hac re factum sit, ignoratur; neque enim prædicti templi sancti Saturnini, neque nobilium istarum fœminarum mentio habetur apud Gonzagam, qui nonnisi anno MDVIII. publicis & privatis Calarensium facultatibus longiuscule a Civitate Fratribus constructum Cœnobium sub invocatione sanctæ Mariæ de Jesu recenset. Ecclesia pulcherrima & capacissima, multis insignibus sacellis exornata, non unum sortita est auctorem. Princeps sacellum fieri curavit Petrus Massa, reliqua varii cives Calaritani. In sacello sancti Petri jacet & reverenter colitur beatus Salvator ab Horta, Catalanus laicus, admirandæ sanctitatis, magnorumque signorum perpetuus effector, de quo suo tempore agemus diffuse.

Conv. Calaritanus. Lib. 136. fol. 251.

Gonz. in Prov. Sardin. Conv. 2.

B. Salvator ab Horta.

XXVII. Morientibus epidimia anno præterito omnibus Sororibus sanctæ Claræ Monasterii Carcassonensis, Minores, opitulante Ludovico Rege, Monasterium sibi dari procurarunt, ad quod dejecto insigni, quod prope urbem habebant, Cœnobio, ne hosti esset præsidio, Fratres transierunt.

Conv. Carcassonen. Gonz. in Provin. S. Ludov. Conv. 8.

XXVIII. In oppido Corbech, Comitatus Walducensis in finibus Hassiæ, Conventum Observantum hoc anno extructum, & MDLXXIII. deturbatis Fratribus devastatum & destructum narrat Gonzaga; Sed monumenta Provinciæ Coloniensis ex codice MSS. constructionem referunt in annum MCCCCLXXXVII. Profanatus & in alios usus deputatus est locus, non autem destructus, & anno MDCXXVII. Provinciæ Saxoniæ adjudicatus. Corbejensem inscribit Gonzaga, sed Corbecensis venit appellandus, & omnino distinguendus ab alio Corbejensi, sito inter diœcesis Paderbonensis terminos, in Ducatu Brunsvicensi, juxta oppidum Hoxteren. ubi adhuc superest Conventus derelictus a Patribus Conventualibus, quem Observantes re-

Conv. Corbech. Gonz. in Prov. Colon. Conv. 10. Monum. MSS. Prov. Colon.

Conv. Elginii. cuperare fperabant anno MDCXXVII. & defignarunt Fratribus prædictæ Provinciæ Saxoniæ S. Crucis. Elginii, quod Boreale Scotorum oppidum eft, *Conv. in Prov. Scotiæ Conv. 7.* Joannes Innefenfium Vicecomes, Obfervantibus hoc anno commodum pofuit habitaculum. Irruente in Scotiam hærefi, funditus everfum eft.

Conv. Ticocini. Idem in Prov. Polon. Conv. 31. Monum. MSS. Prov. Polon. XXIX. Martinus Gaftoldus Palatinus Trocenfis, erga Obfervantum Inftitutum mirifice affectus & fumme beneficus, prope Ticocini oppidum, Vilnenfis diœcefis in Lithuania, juxta fchifmaticos Ruthenos, ex adverfo Arcis, aream & fundum Conventui ædificando eifdem donavit. Templum fub titulo duodecim Apoftolorum, & clauftrum ædificavit, paramenta, fuppellectilem Ecclefiafticam, vafa quæque Divino ufui neceffaria, libros ritnales, & fi quæ alia Fratribus opportuna, tanta exhibuit liberalitate, ut donariis Fratres modum fæpe pofuerint, & multa eidem remiferint. Neque huic domui folum, verum etiam aliis plerifque beneficæ fuæ pietatis oftendit argumenta. Quocumque ibat, comites volebat hujus Inftituti viros, miffufque Kioviam, olim totius Ruffiæ Metropolim ampliffimam, Regia functurus Præfectura, eofdem duxit, ut fchifmaticos converterent, & Catholicos permixtim viventes in fide confolidarent. Structuram hanc Cœnobii Sixtus Pontifex anno MCCCCLXXXI. ufuali Idib. Febr. confirmavit, & fub id tempus ædificium bene inftructum optimus heros confignavit fratri *Tom. 10. Ann. 1419. n. 12.* Mariano Vicario Obfervantum. Alias monuimus, in narrationem Gonzagæ mendum circa annum irrepfiffe, dum fub annum MCCCCXIX. fundationem reponit. Primum ædificium ligneum Martinus effecit, & dum ex lapide reficeret, Ecclefia, choro & ambitu vix perfecto deceffit. Quod deerat, abfolvit Anna Regina, olim Stephani Regis Poloniæ relicta, adjuta magno pecuniarum fubfidio per Sigifmundum III. Regem collato. Sigifmundus II. timens ne propinquæ Arci, irrumpente hofte, potuiffet officere, ftatuit Cœnobium transferre ad locum falubriorem & amœniorem prope Ripam Narvæ, fluvii navigabilis, ubi pulchram ædificaverat ex ligno Ecclefiam, fed morte interveniente, non eft fecuta translatio. Curavit autem idem hic Sigifmundus prata & hortum olim ad Conventum fpectantia, Fratrum incuria alienata reftitui, cujus de hac re tum illius, tum Stephani Bathorii, & Sigifmundi III. extant diplomata. Porro Martinus, primus hujus loci fundator, fororem habuit Alexandram, mirum etiam in modum huic Sodalitio addictam, Fratribufque faventem, quorum vitam, prout licuit, fub tertia Regula fancti Francifci æmulata eft.

Domus Aldenkerken. Lib. 133. fol. 175. XXX. Infra limites Ecclefiæ parochialis in Aldenkerhem, Colonienfis diœcefis, habebant Sorores Tertii Ordinis domum, fub titulo fanctæ Mariæ Magdalenæ, eifque hoc anno Joannes Heyden de Berkem prædictæ Ecclefiæ Rector, conceffit quantum in fe erat, & pro tempore fui Rectoratus, facultatem habendi capellam publicam cum cæmeterio, confecratis Altaribus &c. fub expreffis quibufdam conditionibus, ratumque habuit hoc anno Sixtus conventionis inftrumentum.

Dom. Afvalfarache. Lib. 136. fol. 166. XXXI. Antonius de Triana Minifter & Fratres domus fancti Joannis de Afualfarache, Hifpalen. diœcefis, Tertii Ordinis obtinuerunt a Sede Apoftolica fibi deputari Vifitatorem & confeffarium ex Fratribus Regularis Obfervantiæ. Reftitit huic provifioni Garfias Quexada Ordinis Minorum Conventualium, dicens fibi injunctum utrumque munus per Francifcum Samfonem Miniftrum Generalem, neque Pontificem voluiffe hoc revocare. Ortis hinc turbis, commifit Pontifex controverfiæ decifionem Decano & Archidiacono de Aftigia, ac Didaco Lupi de Encifa Canonico Ecclefiæ *Ibid. fol. 85.* Hifpalenfis. Raro exemplo conceffit Pontifex hoc anno plenariam peccatorum

torum remissionem in mortis articulo, rite confessis, & Catholice morientibus Fratribus in Valetudinario Conventus sancti Francisci Villæ Cervariæ, Vicen. diœcesis, & omnibus utriusque sexus fidelibus in hospitali sanctæ Trinitatis, & sancti Francisci prope dictum Conventum decedentibus. *Conv. Cervariarum privilegium.*

SUPPLEMENTUM P. ANTONII MELISSANI DE MACRO.

„ I. Genuenses a fœdere, Mediolanensiumque Ducum regimine deficientes, Ludovicus & Ascanius Sfortia, cum Roberto Sanseverino extorres, novis motibus ac turbinibus in Insubria ansam præbentes, Bonnam Ludovici Sabaudi filiam, relictam vero Galeatii Mariæ Sfortiani Ducis Mediolanensis, in favorem nepotis ad meliora consilia excitarunt, ut Mediolanensis Ducatus honor & ampla majestas conservaretur, quod latius temporum historici narrant. Interea vero (ut nostra referamus) fratri Jacobo de Rubiis collato beneficio: *Religionis zelus &c.* pridie Nonas Januarii; cujusdam sacræ Imaginis Intemeratæ Virginis Mariæ, *de Ara-Cœli* Fratribus custodia demandata fuit die XXXI. Januarii: *Commissimus tibi &c.* quod hoc eodem anno sub III. Nonas Octobris alio diplomate: *Regularem vitam &c.* serosius Pontifex commendavit. Servus Dei frater Angelus a Clavasio Familiæ Cismontanæ Vicarius Generalis, in devotissimo Cœnobio sanctæ Mariæ de Monte prope Genuam cum moraretur, litteras, quas vocant Filiationis, pro Nobilibus Viris de Carretto ex Marchionibus Saonæ, expedivit, easque referre, quod antiquam devotionem illius inclytæ & Nobilissimæ Familiæ testentur, æquum esse putamus: Sunt autem tenoris, qui sequitur. *Dogl. cit. 461.* *Indic. ex Vatic.*

Magnificis, ac generosis viris, Dominis Georgio, ac Carolo de Carretta ex Saonæ Marchionibus, eorumque consortibus, dominabus Clementiæ, Mariæque, ac etiam natis Filiis & Filiabus, Ordinis Seraphici Patris nostri Francisci benefactoribus devotissimis.

Frater Angelus de Clavasio memorati Ordinis, ac R. P. Generalis in Cismontanis partibus, quoad Fratres de Observantia nuncupatos, Vicarius immeritus, pacem & salutem in Domino sempiternam.

„ *Quamvis ex caritatis debito omnibus teneamur, illis tamen longe amplius obligari noscimur, quorum devotionem, beneficiorum indiciis frequentius experimur; proinde vestræ devotionis sinceritatem attendentes, quam ad nostrum geritis Ordinem, veluti clara experientia cognovi, dignum putavi, & Divinæ acceptabile voluntati, ut ab ipso Ordine prærogativam sentiatis spiritualium gratiarum. Verum, quod nudi temporalibus bonis, caritatis vestræ subsidiis dignas rependere vices nequaquam temporaliter valemus, spiritualibus nihilominus beneficiis recompensare quamplurimum affectamus. Eapropter ego, qui (licet indignus) curam Fratrum Minorum de Observantia & Sororum sanctæ Claræ, ac Tertii Ordinis in partibus Cismontanis habeo generalem, vos prænominatos ad Confraternitatem nostram, & ad universa & singula nostræ Religionis suffragia in vita recipio pariter & in morte, plenam omnium vobis participationem charismatum & spiritualium bonorum, ut Missarum, ora-*

„ *orationum, officiorum Divinorum, suffragiorum, jejuniorum, abstinentiarum, peregrinationum, meditationum, prædicationum, confessionum, lectionum, observantiarum, devotionum, disciplinarum, & aliorum spiritualium bonorum, tenore præsentium liberaliter conferendo, quodque supradictos Ordines operari & acceptare dignabitur clementia Salvatoris: addens insuper de dono & gratia singulari, quod, cum Divinæ placuerit voluntati de exilio instantis miseriæ vos vocare, vestrumque obitum nostro fuerit Capitulo nuntiatum, idem volo, quod pro vobis fiat officium, quod pro Fratribus nostris ibidem annuatim ex more per totum Ordinem fieri consuevit. Valeat in Christo vestra devota & fervens caritas. Ex loco sanctæ Mariæ de Monte apud Januam, die* XI. *Februarii* MCCCCLXXIX.

Signat. *Fr. Angelus Generalis Vic. propria manu subscripsi.*

Topogr. Ferrer. „ II. Ovetum, urbs Episcopalis Hispaniæ Tarraconensis, vulgo *Oviedo*, in finibus Asturum apud Scyrichium promontorium, & oram maritimam, in planitie apud Montis radices, elegans, forma quasi rotunda, quæ Universitate insignis, haud procul Asturum urbe diruta, cui illa successit, jacens, ab Ova fluviolo nomen accepit. Hac in urbe etiam ante hunc annum sanctæ Claræ Monasterium præextitisse ostendit diploma: *Injunctum nobis &c.* pridie Nonas Martii, circa substentationem Sanctimonialium ejusdem loci, cum nihilominus ejusdem Monasterii Ovetensis memoria in annum MCCCCXC. rejiciatur, referaturque Alphonsum a Quintanilla Catholicorum Regum consiliarium, in eo perpetua aliqua Sacerdotia, & anniversaria defunctorum, a Canonicis publica quotannis supplicatione honoranda fundasse: attente qui hæc considerat, ab hujusmodi Monasterii fundatione plurimum aliena reperiri cognoscet. Permissum est etiam Observantibus Custodiæ Lotharingiæ in Provincia Franciæ locum habere in oppido *de Linsyo*, Diœcesis Tulli: *Piis fidelium &c.* V. Idus Martii. At quid actum fuerit, nullibi apparet. Est autem Tullum, vulgo *Toul*, Civitas Episcopalis in Belgio apud Mosellam fluvium, urbs olim libera, nunc Ducibus Lotharingiæ parens, a Nafsco Ducum Sede in Cæciam V. M. P. Gallicos dissidens. Quarto Nonas Maii dispensato ad Ecclesiastica beneficia obtinenda fratre Joanne *de Best*: *Religionis zelus &c.* Ad instantiam Francisci Ducis, & Margaritæ ejus Conthoralis Ducissæ Britanniæ, modum recitandi Psalterium beatissimæ Virginis Mariæ, non tantum approbavit, sed etiam concessis indulgentiis illud recitantibus decoravit, dato diplomate, cujus tenorem, ad excitandam vel augendam antiquam in nostro Ordine devotionem in Deiparam, libenter exhibeo.

Indic. ex Vatic.

TullumC.Episc.

Indic. ex Vatic.

SIXTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Ex Speculo fol. 55. „ **E**A, *quæ ex fidelium devotione ad Dei omnipotentis & gloriosæ Virginis Mariæ laudem & gloriam pie ordinata sunt, ut firma permaneant, nostræ approbationis robore solidamus, ac fideles ipsos ad devotionis opera exercenda, indulgentiis & remissionibus libenter invitamus, ut exinde reddantur Divinæ gratiæ aptiores, maxime cum Catholicorum Prin-*

„ *cipum id exposcit devotio, & hoc conspicimus in Domino salubriter expedire.*
„ *Sane pro parte dilecti filii nobilis viri Francisci Ducis, & dilectæ in*
„ *Christo filiæ nobilis mulieris Margaritæ ejus contheralis Ducissæ Britanniæ, nobis fuit nuper propositum, quod in Ducatu Britanniæ, & pluribus aliis locis, crescente fidelium devotione, ab aliquo tempore citra, innovatus est certus modus sive ritus orandi pius & devotus, qui etiam antiquis temporibus a Christifidelibus in diversis mundi partibus observabatur, videlicet, quod quilibet volens eo modo orare, dicit qualibet die ad honorem Dei & beatissimæ virginis Mariæ, & contra imminentia mundi pericula, toties Angelicam Salutationem* Ave Maria, *quot sunt Psalmi in Psalterio Davidico, videlicet centies & quinquagies, singulis decem Salutationibus hujusmodi orationem Dominicam semel præponendo. Et iste ritus sive modus orandi, Psalterium virginis Mariæ vulgariter nuncupatur: unde Dux & Ducissa præfati propter singularem & sinceram, quam ad ipsam beatissimam virginem Mariam gerunt devotionem, cupiunt ritum sive modum orandi prædictum, ad obstruendum ora aliquorum detrahentium, per Sedem Apostolicam approbari.*

„ *Quare pro parte Ducis & Ducissæ, & aliorum fidelium plurimorum nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus ritum sive modum orandi hujusmodi approbare, aliasque super præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.*

„ *Nos igitur tam Ducis & Ducissæ, quam aliorum fidelium piam devotionem in Christo habentium commendantes, hujusmodi supplicationibus inclinati, præfatum Psalterium, sive modum orandi prædictum auctoritate Apostolica, tenore præsentium approbamus, illumque tolerandum fore, ac cunctis fidelibus eo modo orare debere & licere decernimus & declaramus.*

„ *Et ut omnes & singuli Christifideles ad devotionis opera, & prædicto modo orandum eo ferventius inducantur, quo exinde animarum suarum facilius salutem consequi speraverint; universis & singulis Christifidelibus præfato modo orare volentibus ubilibet existentibus, præsentibus & futuris, pro qualibet vice, qua sic, ut præmittitur, oraverint, pro qualibet quinquagena præfati Psalterii quinque annos, & totidem quadragenas indulgentiæ misericorditer in Domino relaxamus: præsentibus perpetuis futuris temporibus duraturis.*

„ *Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque. Et quia difficile foret præsentes litteras ad singula loca, in quibus illis opus esset &c. volumus &c. quod transumpta earum, manu duorum Notariorum alicujus Ecclesiasticæ Curiæ subscripto, & sigillo alicujus Prælati, seu in dignitate &c. fides detur in omnibus & per omnia &c. Nulli ergo &c. Si quis &c. Datum Romæ apud S. Petrum, anno* MCCCCLXXIX. *Idibus Maii, Pontificatus nostri anno* VIII.

„ III. Subinde expeditis litteris pro Sororibus Tertii Ordinis Civitatis Castelli, Aretinæ Diœcesis: *Ex debito &c.* VI. Idus præfati; & ad beneficia approbato fratre Bartholomæo: *Religionis zelus &c.* VI. Idus Junii, quamdam constitutionem edidit Sixtus circa confessiones, ex ejus tenore, quem subjicio, addiscendam.

SIXTUS PAPA QUARTUS.

Dilectis filiis Vicario ac Prælatis Conventuum ac Monasteriorum reformatorum ac reformandorum Provinciæ Castellæ & Legionis, salutem & Apostolicam benedictionem.

„ *SUpplicari nobis humiliter fecistis, ut cum in constitutionibus & privilegiis vestri Ordinis expresse caveatur, ne Fratres Ordinis ejusdem, præterquam suis Prælatis, & de eorum licentia, Fratribus dicti Ordinis confiteantur, dignaremur concedere, ut aliquando alterius Ordinis Sacerdotibus, maxime necessitate exigente, possint confiteri.*

„ *Nos, ut cum majori animi quiete & conscientiæ pace Fratres vobis subditi Altissimo famulari possint, hujusmodi supplicationibus inclinati, ut Fratres, vestri, vel aliorum Prælatorum suorum, qui pro tempore erunt, licentia, solummodo tamen ubi itineraverint, vel fuerint extra Conventus eorum, prout eis conceditis, confiteri possint, & vos quomodocumque Sacerdotibus cujuscumque secularis seu Regularis Ordinis confiteri valeatis, tenore præsentium, auctoritate Apostolica concedimus & indulgemus. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die* XI. *Augusti, anno* MCCCCLXXIX. *Pontificatus nostri anno* IX.

„ IV. Interea permisso transitu Francisco de Eustachio ad Cruciferos: *Religionis zelus &c.* XVIII. Kalendas Septembris, Ludovicum Joannis Ecclesiæ Ampuriensi præfecit: *Divina dispositione &c.* XII. Kalendas ejusdem: V. Idus præfati mensis, Ecclesiam Glaciensem nostri Ordinis, Rodulphus Episcopus Wratislaviensis, cujus supra meminimus, consecravit. Eufrosinam Donesmundi virginem Mantuanam, virtutibus insignem, hoc anno in patria claruisse, pridie Nonas Julii, in suo Catalogo Sanctorum & Beatorum Ordinis refert Thomas Mantuanus Minorita; Hermosyllam itidem Virginem in Hispania Tarraconensi floruisse commemorat Natalis Bonifacius in sua Navi Seraphicæ Religionis; sed Bernardinus Panormitanus Minorita Jacobam Pollicinam virginem, patria Messanensem commendat, quæ anno ætatis suæ vigesimo secundo se Deo devovit in Monasterio Clarissarum Montis Virginum, ubi aliquando Vicaria Conventus electa, officium magna cum caritate exercuit, ibidemque virtute clara, hoc anno MCCCCLXXIX. octavo Kalendas Aprilis, miraculis corrusca, requievit; & Isabellam *Gondinez* Virginem, unam ex primis fundatricibus Monasterii Salutationis beatæ Mariæ Rexensis in Provincia Castellæ, laudat egregie Ægidius Gonzales de Avila, agens de rebus Madritensibus.

[Margin: Ludovicus Episc. — *Thom. Man. in Catal.* — Hermosylla Virgo & Pollicina. — Isabella Gondinez. — *Ægidius Gonz. de Avila l. 2. c. 3. ad hunc an.*]

A R-

ARGUMENTUM.

Joannes Populeus vir Princeps fit Minorita. Moriuntur viri pii. Mittuntur viri religiosi in Æthiopiam, sed infructuose. Bernardinus Feltrensis mire fructificat in cultu animarum. Florent viri illustres. Joanna filia Regis Castellæ & Lusitani sponsa, fit Clarissa, necnon Catarina ejus amita, prius Navarræ, deinde Anglorum Regibus conjux promissa. Statuitur modus in ferendis suffragiis electoriis. Sixtus liberat Conventuales Religionum Mendicantium a variis gravaminibus. Extruuntur Cœnobia.

I. SIXTUS Pontifex, præter alios viros nobiles, qui religionis causa hoc anno in Urbem venerant, Hispanum heroem Regis Ferdinandi consanguineum, dignis honoribus in Urbe affecit. Is erat Joannes *de la Puebla* sive *de Soto-major*, primus Belalcazerensium Comes, Alphonsi a Soto-major, & Elviræ Zunigæ, nobilissimorum Regiæ prosapiæ conjugum primogenitus. In venatu, cui plurimum erat addictus, densa nube contecto, palam visa sunt inferni antra manifestari, & miserorum tormenta ob oculos expandi. Hinc interna immissa cogitatio mundo valedicendi, idque vitæ genus assumendi, per quod securius posset intolerabiles illas pœnas evadere; & quidem protinus fecisset, nisi patris imperium & lamenta retardarent. His retinaculis detentus, dum morose hæret, aliud immissum e cœlo spectrum Dei imminentis supplicii, per quod vincula omnia dissolvit, & ad insigne Guadalupense Monasterium Ordinis sancti Hieronymi, insalutatis parentibus, convolavit, ibique habitum Regularem suscepit. Nihil intentatum mater reliquit, per quod a proposito revocaret, sed ille contrariis persuasionibus constantior effectus, professionem emisit. Post annos quatuor austerioris vitæ cupidus, Romam venit, ubi hoc ipso anno benigne & favorabiliter a Pontifice admissus, petiit licentiam ad Minores Regularis Observantiæ transeundi. Libenter annuit Sixtus, habitum suis manibus ille obduxit, statimque ad professionem admisit. Id ipse refert hoc diplomate ineunte anno sequenti, quo ad Cœnobiolum Carcerum in Monte Subasio prope Assisium, solitudinis avidum cum socio transmisit.

Diaria Sixti. Cimarel. 4. p. l. 5. c. 50. Gonz. in Prov. Angelor. Marc. 3. p. l. 6. c. ult.

Fr. Joan. de la Puebla magni fit a Sixto Pontifice.

Initiatur apud Hieronymitas.

Deinde apud Minoritas.

Mittitur Assisium.

Dilecto filio Vicario Provinciali Provinciæ sancti Francisci de Observantia.

II. *Dilecte fili, salutem &c. Dilectus filius Joannes de la Puebla, cum Antonio de sancta Maria ejus socio, qui nuper habitum beati Francisci de Observantia susceperunt, & professionem eodem contextu in manibus nostris fecerunt, cupiunt ex devotionis fervore locum istum Carcerum visitare. Nos eorum pium propositum confovere volentes, devotioni tuæ in virtute sanctæ obedientiæ mandamus, quatenus eumdem Joannem, qui virtute, nobilitate & vitæ integritate præditus est, cum ejus socio benigne accipias, & sincera in Domino tractes caritate, ac in ipso loco Carcerum, quamdiu voluerint, eos stare & morari permittas, ita ut possis de obedientia & devotione tua erga nos non immerito commendari. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die* XXIV. *Januarii* MCCCCLXXX. *Pontificatus nostri anno* IX.

Ex originali.

III. Illic perstitit annis septem, donec anno MCCCCLXXXIV. occiso in bello Granatensi Guttiero fratre, amplissimi dominii successore, qui uxo-

Remittitur in Hispaniam.

rem duxit Teresiam Enriquez, Admirati Castellæ filiam, sepultusque est apud Minores Conventus Columnæ, ex Pontificis præcepto, sollicitantibus consanguineis, anno MCCCCLXXXVI. oportuit in Hispaniam reverti, & pu eruli Alphonsi nepotis, regendique status curam suscipere. Magis autem suæ suorumque Consodalium saluti intendebat, nec quidquam omittebat, quod ad Religionis reformationem conducebat. Multa in hoc genere religiose & constantissime præstitit, etsi multa a laxioris vitæ fautoribus illum pati oportuerit. Fautricem habuit Reginam Elisabetham, sub cujus patrocinio felicia posuit initia religiosissimæ Provinciæ Angelorum, uti per annos sequentes narrationem dividentes, juxta rerum eventus referemus.

Inchoat Provinciā Angelorum.

IV. Alterius Provinciæ inceptor, & peculiaris Congregatiunculæ auctor frater Petrus de Capriolis, de quo sæpe sermonem habuimus, & Congregationem Capriolanorum diximus inchoasse in agro Brixiensi, dum hoc tempore Velitris magno applausu prædicaret, eamque in populo obtineret opinionem, ut, consentiente Ministro Generali, cives removerint e suo Conventu Patres Conventuales, eique ac sequacibus tradiderint, hoc anno vel præcedenti decessit: per quod factum est ut Cœnobium Conventualibus restitueretur, & omnes, quos in agris Brixiensi, Bergomate & Cremonensi ædificaverat, aut procuraverat Conventus, regimini Observantum committerentur, sub titulo tamen Provinciæ Brixiensis, a Mediolanensi & Veneta sancti Antonii Provinciis separatæ, quæ, accedentibus quotannis aliis domiciliis, amplius confirmata est, & etiamnum perseverat.

Et Petrus de Capriolis moritur. Marian. l. 5. c. 35. Monum. MSS.

V. Sub hunc annum pie obiit frater Liberatus de Civitella Aprutina, laicus, valetudinarii ut plurimum præfectus, in quo munere indefessa usus est erga infirmos caritate. Eo fervore orabat, ut frequenter extra se & supra terram elevaretur. Tantæ fuit virtutis, ut signis & miraculis promicaret. In Civitate Pennæ puerum manibus contractum sanavit; Civitellæ a quadam puella obsessa dæmonium fugavit, & juvenem morti proximum, a morte liberavit. Sui transitus diem longe ante prædixit, pieque defuncti anima visa est per Angelos in paradisum deduci. Jacet sub Altari inferioris sacelli.

Item Liberatus de Civitella. Marian. cit. c. 37.

VI. Hoc anno decessisse fratrem Dominicum Campensem in Conventu sancti Salvatoris, scribit Marianus, sed ex Gonzaga longe antea obiisse narravimus, atque post dies octo ibidem secutum fuisse fratrem Ludovicum de Caponibus adolescentem nobilem, qui ut uxorem duceret dum nullis artibus, neque precibus neque minis induci potuit a parentibus, clam ad Minores confugit, inter quos annis quatuor religiosissime vivens, magna sanctitatis opinione decessit, visaque est anima illius præeuntibus multis sanctis Fratribus in cœlum associari. „ Ludovicum hunc Cherubinum „ nuncupat Bartholomæus Cimarella, a quo diffusius utriusque hujus Dei „ Servi facta narrantur.

Et Dominicus Campensis. Marian. cit. c. 42. Gonz. in Provin. Tuscia Conv. 9. Tom. 11. anno 1440. n. 18. Ac Ludovicus de Caponibus.

ADDITIO PATRIS LUCÆ WADDINGI. Cimarel. 4. p. l. 1. cap. 34.

VII. Hoc tempore in Provincia sancti Angeli, in Conventu Campibassi vitam sanctissime absolvit frater Ludovicus Placentinus, virtutibus, humilitate præsertim insignis. Provincia excessit Bononiensi, ut periculosas Fratrum Præfecturas fugeret, & in longinquam abiit regionem Apuliæ ut securius lateret: sed neque hic abscondi potuit talentum a Domino concessum prudentiæ & consilii; quapropter Fratres statuerunt eum sibi Vicarium præficere. Omnia fernie in eum cojere suffragia, quando ille publice electionem detestatus, dixit e provincia se recessurum, si in illa Patres manerent sententia, quos scire voluit, non ideo ad eos venisse ut regeret, sed ut regeretur. Totus concionandi studio convertendisque peccatoribus intentus, nullum refugiebat laborem, nullum non contemnebat incommodum,

Necnon Ludov. Placentinus. Marian. cit. Marc. l. 6. c. 36.

dum, quod in salutem tendere posset animarum. Multis miraculis ab obitu clarus, Angelum de Monicello Campobassanum paralyticum, statim atque iste sepulturam illius attigit, sanavit. Antonii Amici de Monsana filiam, os laterale suo loco dimotum, graviter patientem, a fratre Hieronymo de Ferezano ad ejus sepulcrum deductam, contacto corpore liberavit. Antonii Joannis Belli de Castellucio fractum genu consolidavit, & gravissimam ægritudinem a Joanne Bello, Antonii patre, solo habitus segmento apposito, propulsavit. Ex multis hæc pauca placuit enarrare.

VIII. Circa hunc annum obiit Catarina Valentis, oppidi Amatricis, Monasterii sanctæ Luciæ Fulginatensis alumna, Divinis Christi & sancti Francisci apparitionibus assueta. Horribili ulcere diu laborantem Antonius Patavinus & Bernardinus Senensis, quos sibi delegit patronos, repente sanaverunt. Anima visa est sub specie fulgentissimæ stellæ in cœlum avolare.

Necnon Catarina Valentis. Jacobill. de SS. Fulgin. pag. 249.

IX. Venerat hoc anno in urbem sanctam Hierosolymorum voti causa Æthiops Princeps, nepos Presbyteri Joannis Regis Abissinorum & Jacobitarum, obtinuitque a Sultano, ut per ipsos dies, quibus ille Hierosolymis maneret, januis patentibus liber omnibus esset aditus ad Christi sepulcrum. Cum Fratribus Montis Sion habitavit, & a Dominica in ramis palmarum usque ad feriam tertiam Paschatis Resurrectionis diurnis nocturnisque interfuit officiis. Regressurus petiit sibi concedi pro itineris solatio, & Æthiopum instructione, illius Sodalitii viros religiosos, quod & Sixtus Pontifex suis litteris fieri præcepit. Concessit Præses Franciscum Sageram Hispanum, virum doctissimum vitaque integerrimum, Joannem Calabrum, Sacerdotes, & Baptistam Imolensem Tertiarium. At primus morbo correptus in via, regressus est in Hierusalem, reliqui duo post undecim menses pervenerunt Bazar, ubi Rex commorabatur. Paulo antea defuncto Rege, successerat filius Alexander, adolescens, vir ferox, Latinis infestus, ad quem difficilem habuerunt accessum.

Nepos Regis Æthiopum Minoritis cohabitat Hierosolymis. Marian. cit. Surian. in itinerario Palestinæ lib. 1.

Ducit Fratres in Æthiopiam.

X. Interim venerunt Hierosolymam defuncti Regis Nuncii duo ad Sixtum IV. amandati, ab eodem benigne habiti, muneribus aucti. Unus ex eis misere defecit, pro Mahometana relicta fide Catholica; alteri titubanti an ad Regem reverteretur, additus est animus & socius frater Grifon Slavus, qui in Æthiopiam comitaretur, & in fide contineret, ut Pontificis porrigeret litteras & donaria. Vel hujus vel aliorum dolo Grifon necatus est, cujus corpus inter rubos & arbusta conjectum, cœleste lumen revelavit. Annos tres consumpserunt Fratres in hac missione, fructu tamen exiguo. Eam diffusius narrat frater Franciscus Surianus, qui de rebus & locis sanctis Palestinæ libros duos composuit, & se tunc Hierosolymis fuisse, ac litteras a Guardiano Paulo de Canneto ad Regem missas, se scripsisse testatur. Ex Urbe misit Sixtus, qui in eas regiones proficiscerentur, Antonium de Modoetia, & Hieronymum Torniellum Novarien. provinciæ Mediolanensis, Antonium Ferrariensem, & Simonem Regiensem provinciæ Bononiensis, concessis sociis pro arbitrio eligendis. Sed dum Venetiis se parant ad transfretandum, supervenit quidam Episcopus, qui se missionis caput & præfectum asserebat, ortoque dissidio cum homine vano & inconstante, non sine Pontificis indignatione, unusquisque reversus est in regionem suam.

Missi Nuncii ad Sixtum Pontificem.

XI. Bernardinus Feltrensis ineunte hoc anno multas multo fœnore habuit Bergomi conciones, Ticini vero quadragesimales, quibus ludi Magistri universi suos volebant interesse discipulos; juvenum enim instructioni mul-

Bernardin. Feltrensis prædicat Bergomi & Ticini.

Legenda MSS. Hebræos infestatur.

multa dicebat apposite, & tenellis animis efficaciter imprimebat. Contra Hebræos Christianis insidiantes, eousque exarsit, ut Dux Mediolanensis miserit, qui moneret, missos facere vellet in sua cæcitate pertinaces, ne gravis aliquis oriretur in populo tumultus. At ille nullius imperio verbum Domini alligatum esse respondens, in eos predicare non destitit, perspiciens mala, quæ ex nimia Christianorum cum infecta hominum fæce familiaritate oriebantur. Illic rogatus cum nobili quadam fœmina loqui, recusabat, dicentique Christum Dominum & sanctos viros non dedignatos mulierum colloquium, respondit: *Christus non sum ego, neque sanctus, sed misellus peccator, neque mihi plus audeo promittere, quam mea vilis & misera fert conditio.* Prædicanti in domo Cathedrali revelata est mors sui genitoris, quam ille, postquam parumper in concione substitit, auditoribus enarravit, paucisque post diebus per litteras Feltro scriptas innotuit, ea ipsa hora decessisse.

Mulierum fugit alloquium. Prædicanti revelatur mors genitoris. *Vide ann. 1494. ubi dicitur revelata etiam mors genitricis. Marian. cit. Marc. l. 6. c. 40.* Floret Paulus Lucen.

XII. Præter eos, quos diximus anno prædecenti, floruerunt hoc tempore litteris & virtutibus Paulus Lucensis in sacra Theologia Magister, magnus quidem Theologus & maximus Prædicator, vitæ sanctimonia illustris. Ter ad Vicariatum provinciæ Tusciæ assumptus, novem annis eamdem prudentissime gubernavit. Sæpe in Definitorem Generalem electus, optima ministrabat supremis Rectoribus seu Vicariis Generalibus consilia; in quorum numerum etiam ille cooptaretur, nisi gracili & debili nimis corpore videretur impotens ad tot labores sustinendos. Celebri memoria dignus jacet in Conventu Lucano. Franciscus de Aragonia, regia stirpe progenitus, universam ferme Italiam sua prædicatione illustravit. De viro hoc plura dicemus inferius. Alexander Ariostus, in utroque Jure & Theologicis doctissimus, qui præter alia opera tractatum, *Serena conscientia* nuncupatum, qui inter Ordinis monumenta circumfertur, conscripsit. Cherubinus Spoletanus, Bernardinus Feltrensis, & Marcus de sancta Maria in Gallo, de quibus infra dicturi sumus. Joannes Valentinus Hispanus auctor libri, *Doctrinale salutis* inscripti. Guido Briansolius provinciæ Aquitaniæ, Doctor & publicus professor Parisinus. „ Leonardus Florentinus, vir egregius, „ prudens moderator religiosi Conventus Montis Alvernæ, insignis Ar„ chitectus, multis virtutibus insignis, hoc anno e vivis excessit.

Franciscus de Aragonia. Cherubinus Spoletanus. Marcus de sancta Maria in Gallo. Joannes Valentinus. Guido Briansolius. ADDITIO PATRIS LUCÆ WADDINGI. Fr. Leonardus Florentinus. Dominicus de Ponzo Spediano.

XIII. Dominicus de Ponzo Spediano Prædicator celeberrimus, vultu rigidus, in declamando terribilis, auditores perterrefaciens, a vitiis potenter retrahebat. Florentiæ acriter in Hieronymum Savanarolam invectus, contra eumdem publice prædicabat. Romæ corruptos quosque Curiæ mores constanter arguebat. Anno sequenti collecta multa pecunia, triremem optime instructam simul cum classe Pontificia, & Regia duxit in Sarracenos, qui Hydruntum occuparunt. Anno MCCCCXCIX. ad Aram-cœli decessit. Michael Aquensis provinciæ Januensis ex rostris facundissimus Orator, Savanarolæ itidem doctrinam & mores impugnavit. In patientia per multos labores & morbos probatus, miraculis effulsit. Jacet in veneratione ad Cœnobium suæ patriæ, tunc provinciæ Januensis. Impetravit ab Innocentio VIII. septem annos & totidem quadragenas pro iis, qui coronam beatæ Virginis recitarent. Erat etiam doctrina & concionibus celeberrimus, Seraphinus de Squilatio, qui hoc anno, XIII. Kalend. Novembris ad Archiepiscopatum Hydruntinum, per obitum Stephani assumptus est. Hunc solum invenimus hoc anno ad Episcopatum assumptum.

Michael Aquensis.

Seraphinus de Squilatio Arch. Hydruntinus. Joanna Princeps & Clarissa. *Garib. lib. 18. c. 16. & lib. 15. c. 19.*

XIV. Joanna Castellæ Princeps, filia Henrici IV. & Joannæ Eduardæ Lusitaniæ Regis natæ, desponsata avunculo Alphonso Lusitaniæ Regi, ut

tot

tot bellorum incendia, quæ inter Ferdinandum Castellæ Regem,& Alphonsum sponsum de jure Regni propter ejus sponsalitia exorta erant, extingueret, decrevit mundo & sponso valedicere. Itaque hoc anno, die xv. Octobris, præsente Joanne Principe, Alphonsi filio & hærede, Regisque Castellæ Legatis, professionem solemnem emisit in Monasterio gravissimo sanctæ Claræ Conymbricensi, ubi diu vixit, sanctitatis exemplo memorabili. Sermonem tunc habuit doctissimum de mundi contemptu, & cœlestium cupidine Ferdinandus a Talavera Prior Monasterii de Prato Vallisoletani, Ordinis sancti Hieronymi, Regi Ferdinando a confessionibus, mox Episcopus Abulensis, deinde primus Archiepiscopus Granatensis. Ludibrium hoc insanientis fortunæ, & Alphonsi Regis dolorem diffuse & graviter narrat Ruyzius de Pina in historia, quam de gestis Alphonsi V. & Joannis II. Regum Lusitaniæ concinnavit, & MSS. mihi accommodavit vir Princeps egregiis dotibus illustris, Emanuel de Moura a Curia Regali, Marchio Castri Roderici, Philippi IV. Hispaniarum Regis apud Urbanum VIII. annis multis Orator, deinde apud Ferdinandum III. Imperatorem Legatus, mox Belgii Gubernator, solertissimus hujusmodi librorum collector, & prudens bonorum Monumentorum æstimator. Hujus Joannæ amita Catarina, prius Carolo Navarræ Principi, postea Anglorum Regi promissa conjux, paulo antea, anno scilicet MCCCCLXXIII. idem Institutum subiit Ulyssiponæ in religiosissimo sanctæ Claræ Monasterio, nobilibus sanctisque Sororibus perillustri.

Emanuel de Moura Marchio Castri Roderici commendatur.

Catarina Joannæ amita fit Clarissa.
Vasconcel. in Eduardo Rege n.8.

XV. Multoties retuli Fratrum & Superiorum nimios scrupulos, varias inconstantesque sententias circa modum observandum in ferendis suffragiis pro Superiorum electione. Sedata aliquantulum controversia per declarationem factam in Comitiis Generalibus Aquilanis, hoc anno revixit. Ut tamdem terminaretur, hanc legem Sixtus promulgavit.

Dilecto filio Vicario Generali Cismontano Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum.

Dilecte fili, salutem &c. Humiliter exposuisti nobis, quomodo Fratres familiæ tibi creditæ, in electionibus Prælatorum suorum communiter procedunt, & tenent formam scrutinii in Concilio Generali a bo. me. Innocentio III. prædecessore nostro traditam: Quam quidem formam tenere & servare est valde durum, & causa aliqualis inquietudinis: & altera forma tradita & statuta similiter a fel. rec. Nicolao III. & ad decidendas dubietates Doctorum circa eam, a bo. me. Bonifacio VIII. prædecessore nostro approbata, seu forma compromissi limitati, seu forma mixta, magis communitati Fratrum prædictorum placeret; utpote quæ facilior & expeditior est, & quieti ac paci omnium Fratrum præfatorum magis convenit. Sed ex scrupulo conscientiæ quorumdam eorumdem Fratrum, secundum eam procedere in electionibus timent, propter quamdam determinationem factam in Capitulo Generali eorumdem Aquilæ celebrato vigore litterarum nostrarum, cui Capitulo committebamus determinationem, an voces essent publicandæ vel ne? quod quidem determinavit publicari debere, ut dispositioni juris conveniebat; & etiam pavent in ea procedere, quia sæpius contingit, quod unanimiter omnes de Capitulo non consentiunt secundum eam procedere. Nos igitur quieti & paci præfatorum Fratrum providere, & omne dubium circa hujusmodi ab eis removere volentes, tuis in hac parte supplicationibus inclinati, tenore præsentium, auctoritate Apostolica declaramus, quod, non obstante præfata de-

Ex originali.
Vide Concil. Lateran. sub Innoc. III. cap. 24. & hab. c. Quia propter. de elect.

C. Audientes. de elect. in 6.
C. Si cui. & c. Cum expediat. de electione in 6.

Vide supra anno 1472. n.9.

determinatione dicti Capituli Generalis, quæ est ad formam scrutinii referenda, sicut & litteræ nostræ præfatæ referebantur, de qua nobis fuerat querelatum; insuper non obstan. quod non omnes consentiant secundum præfatam formam in electione procedere, dum tamen major pars totius Capituli in eam consentiat, licite & libere in omnibus electionibus vestris secundum præfatam formam compromissi limitati procedere potuistis & potestis. Mandantes omnibus vocalibus tam Generalis vestri Capituli, quam Provincialium, pro tempore futurorum, quod secundum alteram præfatarum formarum in omnibus electionibus procedant, in quam major pars totius Capituli consenserit procedendum: non obstantibus in contrarium facientibus quibuscumque. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die XIII. *Novembris* MCCCCLXXX. *Pontificatus nostri anno* X.

Jubet Pontifex ne molestentur Conventuales.

XVI. Conventuales Patres non solum Minores, sed etiam Prædicatores, Augustiniani, & Carmelitæ multas patiebantur hoc tempore molestias ab Observantibus, Principibusque eorum fautoribus, qui eos domibus expellebant, bonisque spoliabant. Ne id fieret, vetuit Sixtus hoc constituto.

Venerabilibus fratribus Archiepiscopo Salsburgen. ac Frisingen. & Ratisponen. Episcopis.

Lib. 152. bullar. fol. 41.

HUmilibus &c. *Dudum siquidem fel. rec. Paulus Papa II. prædecessor noster universis Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum professoribus, ne domus Fratrum dicti Ordinis, Conventualium nuncupatorum, seu eorumdem Fratrum habitationes, neve quod Monasteria Monialium, eorumdem Fratrum Conventualium curæ commissa, ipsorum Fratrum de Observantia curæ committerentur, quærere aut recipere præsumerent, per quasdam suas litteras inhibuit. Et deinde dilectorum filiorum Fratrum Prædicatorum, & prædictorum Minorum, Eremitarum sancti Augustini, & beatæ Mariæ de Monte Cormelo Ordinum Generalium Magistri, Ministri, & Priorum, & aliorum dictorum Ordinum professorum relatione non sine querela per nos accepta, quod laici in diversis Mundi partibus constituti, propriis incumbentes affectibus, dum Magistri, Ministri & Priores ipsi tam Generales, quam Provinciales, & domorum eorumdem Ordinum Custodes, Guardiani, & Fratres Conventuales nuncupati, dictarum domorum jura prosequuntur, ac pecunias & bona, ad licitos usus earumdem Fratrum pia Christifidelium largitione eis & eorum domibus, ac eorum Ordinibus relicta seu legata, aut alias debita, ab eisdem laicis exigere curabant, aut ipsarum domorum bona præfatis laicis pro eorum beneplacito & voluntate concedere, seu civiles laicorum eorumdem dissensiones, particulares discordias & factiones sequi, vel a laicis in litteris, quæ laici ipsi a Magistro, Ministris, Prioribus, Guardianis & Fratribus memoratis minus licite postulabant, eisdem laicis complacere recusabant, ac alias dum laici ipsi Magistrum, Ministros, Priores, Custodes, Guardianos & Fratres prædictos aliis variis plerumque occasionibus, ea qua debebant affectione non prosequebantur, ut de eisdem Magistro, Ministris, Prioribus, Custodibus, Guardianis & Fratribus Conventualibus nuncupatis valerent in se vendicare, aut occupatorum per ipsos laicos bonorum ad domos eorumdem Fratrum pertinentium, restitutionem differre, & si domus ipsæ ad Fratres dictorum Ordinum, de Observantia nuncupatos pervenirent, bona eorum eis commoda emere, & pro minori pretio quam valerent, habere possent, exquisitis modis curabant, quod domus ipsæ Ordinum eorumdem per dictas Fratres Conventuales longo tempore inhabitatæ, Fratribus de Observantia*

tia vel alio nomine nuncupatis eorumdem Ordinum concederentur, novas gabellas & onera a quibus Fratres ipsi exempti sunt, ab eis exigere, varia gravamina eis inferre, ac alias injurias irrogare præsumebant, ex quo plurima eisdem Fratribus Conventualibus incommoda proveniebant; nam metu molestiarum hujusmodi, quas eis inferri formidabant, in exigendo & prosequendo domorum suarum jura timidiores reddebantur, & eosdem laicos vereri, ultra quam deceret, & a libere prædicando, quod illos tangebat, abstinere, & illos ultra quam ipsorum qualitas exigeret, & Ordinum prædictorum utilitas persuaderet, deferre cogebantur inviti, non absque Divinæ Majestatis offensa, & Ordinum eorumdem gravi præjudicio & jactura; adeo ut propter incommoda prædicta, etiam aliqui dictorum Ordinum professores nonnumquam domos desererent, & ad alios non Mendicantium Ordines se transferrent, tales molestias evitare curantes; aliqui vero, qui Ordines ipsos ingrederentur, ab ingrediendo abstinere conarentur, quod ad eorumdem Ordinum perniciem paulatim cedere manifeste dignoscebatur. Nos tunc tot malis, quot Prædicatorum, Minorum, Eremitarum sancti Augustini & Carmelitarum Ordinum Mendicantium professores prædicti, Conventuales nuncupati, quorum scientia & doctrina militans Ecclesia continuo suscipit incrementum, ex præmissis patiebantur, obviare cupientes, per alias nostras litteras motu proprio, non ad prædictorum Magistri, Ministri, Priorum, Custodum, Guardianorum & Fratrum Conventualium, vel alterius nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra deliberatione, & ex certa scientia, litteras prædecessoris hujusmodi tunc ratas habentes & innovantes, omnibus & singulis Clericis & Religiosis de Bulla, *alias de Observantia nuncupatis, Ordinum quorumcumque, ac laicis utriusque sexus, cujusvis dignitatis, gradus, ordinis vel conditionis forent, etiamsi Marchionali, Ducali, Comitali, Patriarchali, Archiepiscopali, Abbatiali, & alia qualibet Ecclesiastica vel mundana præfulgerent dignitate & auctoritate, sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, eo ipso toties, quoties illos contrafacere contingeret, incurrenda, ne quod domus & loca professorum dictorum Ordinum, Conventualium nuncupatorum, aut Monasteria Monialium eorum curæ commissa, aliis Fratribus, Monialibus seu Sororibus etiam ejusdem Ordinis, quovis nomine nuncupatis, quomodolibet concederentur, aut, quod amotis exinde Fratribus & Sororibus, illæ & illas inhabitantes reformarentur, & alii Fratres aliæve Moniales seu Sorores eorum loco subrogarentur & substituerentur ibidem, seu quod Monasteria prædicta aliorum curæ committerentur, procurare, quærere aut attentare, nisi apud Magistrum, Ministros & Priores, Generales vel Provinciales dictorum Ordinum pro tempore existentes, qui tenerentur & deberent, quoties opportunum foret, & postquam essent requisiti, infra annum domos ipsas debite reformare, & quæ correctione & emendatione indigerent, corrigere & emendare, nec etiam ad effectum hujusmodi amotionis eorum a domibus suis, eisdem Fratribus Conventualibus, & eorum curæ commissis Monialibus injurias aut gravamina aliqua inferre, seu ab eisdem Fratribus pro rebus & bonis, quæ negotiationis causa non deferrent, pedagia, quidagia, gabellas, & alia quovis nomine nuncupata nova onera petere, exigere vel levare quoquo modo præsumerent, auctoritate Apostolica districtius inhibuimus; ac voluimus, & motu ac scientia prædictis statuimus & ordinavimus quod Fratres ipsi Conventuales, & Sorores & alii quicumque, reformationibus, quas fieri contingeret per Generales aut Provinciales prædictos, acquiescere, illasque observare omnino tenerentur & deberent, quodque laici prædicti in faciendis reformationibus prædictis alias, quam ut præ-*

fer-

fertur, nullatenus se intromitterent, aut ne fierent, opponerent vel contra dicerent, nec quod postmodum factæ reformationes alterarentur vel mutarentur, aut in eis ultra adderetur, quærere auderent, sub eadem excommunicationis sententia, si contrafacerent, eo ipso tunc incurrenda, districte præcipiendo inhibuimus: decrevimus quoque irritum &c. attentari. Cum autem, sicut exhibita nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Guardiani & Fratrum domus, necnon dilectarum in Christo filiarum Abbatissæ & Conventus Monasterii loci Monacen. Fratrum Minorum, & sanctæ Claræ Ordinum, Frisingen. diœcesis, petitio continebat, ipsi Guardianus & Fratres, ac Abbatissa & Conventus dubitent, ne aliqui inhibitioni & litteris prædictis in ipsarum præjudicium contravenire præsumant; pro parte eorumdem Guardiani & Fratrum, ac Abbatissæ & Conventus nobis fuit humiliter supplicatum, ut litteras prædictas, & in eis contenta, quoad eos eorumque domum & Monasterium prædicta observari mandare &c. dignaremur. Nos igitur hujusmodi supplicationibus inclinati, fraternitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus vestrum, Guardiano & Fratribus, ac Abbatissæ & Conventui præfatis in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, ac præmissa omnia & singula, ubi & quando expedire cognoveritis, fueritisque desuper pro parte eorumdem Guardiani & Fratrum, ac Abbatissæ & Conventus legitime requisiti, solemniter publicantes, non permittatis eos vel eorum domum & Monasterium prædicta, contra præsentium tenorem per quoscumque, etiam prætextu quarumcumque commissionum & delegationum ac facultatum visitandi, quæ a nobis & Sede Apostolica emanassent vel in posterum emanarent, in quibus de præfatis & præsentibus litteris nostris specifica & individua mentio non fieret, quomodolibet inquietari seu molestari, ac illos omnes & singulos, quos vobis hujusmodi excommunicationis sententiam incurrisse constiterit, in Ecclesiis & aliis locis, ubi vobis videbitur, excommunicatos publice nuncietis, faciatisque ab aliis nunciari, & ab omnibus arctius evitari, ac legitimis super his habendis servatis processibus, excommunicationis sententiam hujusmodi iteratis vicibus aggravare curetis, invocato &c. donec prævia debita satisfactione meruerint ab eadem excommunicationis sententia absolutionis beneficium obtinere. Contradictores &c. Non obstantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. prædecessoris nostri, quibus cavetur, ne quis extra suam Civitatem &c. quibuscumque, seu si aliquibus communiter vel divisim a Sede Apostolica indultum existat, quod interdici &c. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c. MCCCCLXXIX. XV. *Kalendas Aprilis anno* VIII.

Suspensionem Indulgentiarum Mendicantium Ordinum a se factam declarat Pontifex.

XVII. Suspenderat Sixtus Indulgentias & facultates Ordinibus Mendicantium, præsertim Minorum, a se suisque Prædecessoribus concessas, excitatus querelis Episcoporum aliorumque Prælatorum. Qua id ratione intelligendum esset, an absolute quoad omnes, vel respective quoad seculares dumtaxat? rogavit Vicarius Generalis explicari. Hanc Pontifex emisit declarationem.

Dilecto filio Vicario Generali Cismontano Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum.

Ex originali.

Dilecte fili, salutem &c. Superioribus diebus ad querelam multorum Prælatorum Ecclesiasticorum nobis factam, super quibusdam excessibus aliquorum Fratrum de Ordinibus Mendicantium, & præsertim Minorum, providere, ac scandalis, quæ inde provenire possent, occurrere cupientes, quas-

quasdam litteras nostras fecimus, quæ incipiunt: Ad futuram rei memoriam. Dum contingit interdum ad Romani Pontificis deduci memoriam &c. *Et cum in præfatis litteris infrascripta ponantur verba:* Approbatione Indulgentiarum hujusmodi concessarum a Prædecessoribus nostris visitantibus Ecclesias dictorum Ordioum, & pia suffragia ibidem erogantibus, aut alia pia opera exercentibus memorata, & illarum de novo, ac aliarum, quas prædictis Ordinibus, seu alicui eorum in specie, & demum reciproce, ut præfertur, & illas concernentia, facultates & Iodulta quæcumque, auctoritate Apostolica, ad nostrum & dictæ Sedis beneplacitum, præsentium tenore suspendimus; *dubitetur a plerisque ne præfata clausula, qua dicitur,* Seu facultates & indulta quæcumque, *includat suspensionem omnium privilegiorum & indultorum, a nobis vel Prædecessoribus nostris dictis Ordinibus Mendicantium concessorum, cujuscumque facultatis vel tenoris existant, humiliter declarari petiisti. Nos igitur paterno affectu materiam jurgiorum amputare volentes, tuis supplicationibus inclinati, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, declaramus & decernimus, præfatam clausulam solum referri debere ad facultates & indulta quæcumque indulgentiarum & absolutionum vel remissionum peccatorum, personas quaslibet, quæ non sunt dictorum Ordinum aut Monialium, vel Sororum Tertii Ordinis collegialiter viventium sub eorum cura, aut servientes eisdem continue, concernentia, & non ad alias facultates seu indulta, a nobis vel prædecessoribus nostris eisdem Ordinibus concessa: quæ omnia & etiam quoad indulgentias, & peccatorum remissiones temporales non plenarias, in suo robore perdurare volumus & decernimus. Non obstan. præfatis litteris nostris, aut aliis quibuscumque. Verum, quia difficile foret has litteras ad diversas Mundi partes mittere, volumus & Apostolica auctoritate decernimus, quod harum transumpto, manu publici Notarii subscripto, & sigillo officii tui munito, tamquam præsentibus litteris originalibus, firmiter stetur, & ea fides adhibeatur, ac si eædem originales litteræ exhibitæ vel ostensæ forent. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die* XVIII. *Decembris* MCCCCLXXX. *Pontificatus nostri anno* X.

XVIII. Nobilis mulier Maria de Cardona Comitissa Golisani, & Domina oppidi Nasi, Messanen. diœcesis, & Universitas ejusdem oppidi ante aliquot annos Ecclesiam sanctæ Mariæ de Jesu extra muros dicti oppidi fabricarunt, adjectaque domuncula, inhabitandam dederunt fratri Ægidio Macri Observantino ejusque sociis, adhibitis diœcesani consensu, & Sedis Apostolicæ facultate. Hoc anno impetrarunt licentiam Cœnobium perficiendi. Opus hoc Artaxi a Cardona adscribit Gonzaga, idque a Conventualibus occupatum, Observantinis fuisse adjudicatum. Hic requiescit Franciscus Galatinus, in vita & post mortem miraculis coruscans.

Conv. Nasi. *Lib.141.fol.308.*

Gonz. in Prov. Sicil. Conv. 28.

Fr. Franciscus Galatinus.

XIX. Extra muros oppidi Portus-Gruarii, Concordiensis diœcesis, sitam Ecclesiam sanctarum Agnetis & Luciæ pene dirutam & destitutam, olim, ut refertur, ad Moniales quasdam pertinentem, hoc tempore mensæ Episcopali Concordiensi unitam & incorporatam, jam pridem consentiente Episcopo, oppidani refecerant, incœperuntque commodum addere Observantum habitaculum. Hoc anno pridie Kalendas Novembris impetrarunt facultatem opus eisdem tradendi. Die XVIII. ejusdem mensis frater Franciscus Albizoto, & Universitas oppidi de Mestre obtinuerunt a Joanne Mocenigo Duce Venetiarum licentiam fabricandi locum pro Fratribus Minoribus ad prædictum oppidum, sub invocatione sancti Rochi. Postea impetrarunt

Conv. Portus-Gruarii. *Lib.157.fol.217.* *Gonz. in Prov. S. Anton. Con. 24.*

Conv. Mestrii. *Redul. fol. 272. par. 1.*

runt Pontificiam facultatem. Subeſt hic locus Patribus Conventualibus Provinciæ & Cuſtodiæ Venetiarum.

Conv. Suſpitelli. *Conv. in Prov. Genuæ Conv. 20.*

XX. Dederat hoc anno Gabriel de Albertis fundum Conventui ædificando opportunum prope Suſpitellum, oppidum Liguſticum, & Communitas incolarum Conventum ex publico ærario conſtruxit anguſtulum ſub nomine Obſervantiæ Suſpitelli.

Conv. Romanengi. *Idem in Prov. Mediolan. Conv. 31.*

XXI. Ad oppidum Romanengi in Inſubria, diœceſis Cremonenſis, conſtructum eſt integrum Cœnobium ſanctæ Mariæ de Miſericordia Fratrum Obſervantum. Ut ædificaretur, ſuarum facultatum partem teſtamento legavit Joannes Baptiſta Cropellius. Oppidani, quæ deerant, adjecerunt. Duo habet clauſtra, bibliothecam inſtructam, Eccleſiam pulchram & amplam, a Leonardo Ceva Bidanenſi Epiſcopo, Cremonenſis ſuffraganeo XXIII. Auguſti anno MDLVI. conſecratam. Frequentes habet hoſpites; illac enim itur Mediolanum, Brixiam, Cremam & Laudam. Hic natus eſt frater Pacificus, celebris Prædicator, præcipuis functus muneribus in Provincia Mediolanenſi.

Fr. Pacificus Romanengi.

XXII. Catanzarii, quæ Calabriæ Civitas eſt Epiſcopalis ad mare Adriaticum, circa hoc tempus apparuit beata Virgo Maria cuidam pio civi, juſſitque ut ſitum e regione caſtri ſive arcis antiquum ſacellum, in Minoriticum Conventum ſibi ſacrandum coaptaret. Dum id facit, urbis Princeps reſiſtit, dicens contra arcem conjunctumque ſuum palatium, aggerem ſeu munitionem præparari. Prædicabat illic vir optimus Paulus Sinopolitanus, corripuitque dure adverſantem, & prædixit arcem ac domum non ab illa Cœnobii parte, ſed ab interiore urbis paſſuras. Verum dixit; nam paulo poſt orta civium ſeditione, irruerunt in Principem, & utrumque diruerunt ædificium. Ex illarum ruinis circa hunc annum domus iſta ſub titulo beatæ Mariæ de Gratiis conſtructa eſt.

ADDITIO PATRIS LUCÆ WADDINGI. Conv. Calitri. *Idem in Prov. S. Angeli Conv. 37.*

„ XXIII. Quemdam Jeſualdum Venuſiarum Principem ad hunc an-
„ num Conventum ejuſdem Inſtituti Sectatoribus ſub invocatione ſancti
„ Sebaſtiani ad radices montis & oppidi Calitri diœceſis Conſanæ conſtru-
„ xiſſe, narrat Gonzaga. Sed neque hoc anno, neque ab alio, quam ab
„ oppidi ſeu caſtri Univerſitate conſtructum fuiſſe percipiet, qui litteras
„ Innocentii VIII. datas anno MCCCCLXXXIX. incipientes: *Cognita devo-*
„ *tionis conſtantia*, Pridie Idus Januarii, velit in regeſto conſulere „

Fr. Thomas de Peſcopagano.

Porro jacet hoc in loco frater Thomas de Peſcopagano Sacerdos, vir ſui Inſtituti zelantiſſimus, Divinæ orationi & contemplationi ſemper intentus, „ qui VIII. Idus Decembris hoc anno obiit. „ Hic etiam ſepulta eſt Sveva, Gonzæ Comitiſſa, Fabricii Jeſualdi Comitis uxor, ſingularis erga pauperes miſericordiæ, erga domeſticos manſuetudinis, & erga Deum pietatis. Prope Montem-Sarchium in Campania felici oppidum, alium fabricavit ſub titulo ſanctæ Mariæ de Gratiis Carolus Caraffa, ejuſdem oppidi Marchio, Religioni addictiſſimus.

ADDITIO ALIORUM *Ex P. Antonio de Macro ad hunc Annum.* Conv. Montis-Sarchii. *Idem in Prov. Terra lab. Conv. 28.*

Conv. Villabaden. *Lib. 157. fol. 261.*

XXIV. Per aliquot annos poſſederunt Minores Eremitorium beatæ Mariæ de Villabade, diœceſis Lucenſis in Regno Gallæciæ, ſibi Ordinaria & Apoſtolica auctoritate conceſſum. Hoc tamen anno per Alphonſum Epiſcopum & Capitulum Lucenſe ſunt inde exturbati, de quo apud Sedem Apoſtolicam conqueſtus eſt Fernandus de Bolano, Miniſter Provinciæ ſancti Jacobi. Commiſſa fuit controverſiæ deciſio Abbatibus Monaſteriorum de Brus, & de Cyns, diœceſis Compoſtellanæ. Quid judicaverint, neſcio: Eremitorii inter domos Minorum nullum reperio veſtigium. „ In oppido „ de Ramo Provinciæ Burgenſis ſub hoc tempus N. Princeps Joannis

ADDITIO PATRIS LUCÆ WADDINGI.

Ara-

„ Aragoniæ & Navarræ Regis filius, sub invocatione sancti Joannis, loco „ sylvestri & nemoroso Conventum construxit pro Fratribus Observantibus, a quibus ad Conventuales transiit, & ex his iterum in Observantum „ potestatem devenit anno MDLXVII. Pio V. jubente. Hic vixit annis „ multis frater Joannes Gonzalez laicus, ad obediendum paratissimus, in „ paupertate, vitæ austeritate, erga pauperes caritate admirandus.

Conv. Rami. *Gonz. in Prov. Burg. Conv. 19.*

Fr. Joann. Gonzalez.

XXV. Extra Safram, Pacis Augustanæ diœcesis, & Ducatus Feriani oppidum munitum, locuples & populosum, ad CCC. P. Gomesius de Figueroa, Comes Ferianus, Observantibus commodum satis sub nomine sancti Benedicti posuit domicilium, patrem æmulatus, qui ante annos fere viginti alterum Dominicanis construxit. Hortos adjecit amœnissimos atque amplissimos, irriguis aquarum fertilissimos. Hoc in oppido Duces Feriani pulchrum habent palatium, Fratribus semper benefici. Hujus gentis heroes multa statuerunt suæ erga Minores pietatis monumenta, Monasterium Clarissarum in hoc ipso oppido, sanctæ Marinæ Fraxineti, & sanctæ Annæ Pacis Augustæ, præter alia collata beneficia, construxerunt. Patroni sunt hujus Conventus Duces prædicti, sibique proprium reservarunt majus sacellum, in quo nemo sepeliri potest absque eorum licentia. Jacet ibidem sub sepulcro lapide marmoreo nobilis fœmina Anglicana, hoc inciso Epitaphio.

Conv. Safræ. *Gonz. in Prov. S. Michael. Conv. 3. Monum. MSS. ejusd. Prov.*

Duces Feriani Minoritis addictissimi.

Domina Susanna Clarentia, Serenissimæ Reginæ Angliæ Mariæ, Philippi Hispaniæ Regis Uxoris a Camera precipua. Illa Ducissam Feriæ huc usque comitata obiit anno M. D. LXV.

In eodem sacello supra sacrarii ostium, sub duabus clavibus, quarum unam habet Guardianus, asservantur privilegia, prædicto oppido a Regibus Hispaniæ concessa. Hic requiescunt religiosissimi viri, virtutibus plurimis, maxime oratione, pœnitentia castisque moribus ornatissimi, Didacus de sancto Alexio Sacerdos Lusitanus, Blasius & Joannes a sancto Michaele laici, quorum memoria in benedictione est inter Consodales. Spectabat domus hæc ad Provinciam sancti Jacobi, nunc autem pertinet ad eam, quæ vocatur sancti Michaelis, ex illa divulsam.

Fr. Didacus a S. Alexio. Fr. Blasius, & Fr. Joan. a S. Michaele.

XXVI. In eadem sancti Michaelis Provincia ædificata est domus altera, etiam sub invocatione sancti Benedicti, prope Montes Marianos, vulgo *Serra Morena*, D. P. a Villa *Securæ Legionensis*, ejusdem diœcesis Pacis Augustanæ, inter densas pinus, quercus aliasque silvestres arbores, in amœna planitie, aquis irrigua. Situm & neglectum Oratorium sancti Benedicti, a quo Conventus nomen accepit, impetravit frater Joannes a Villa Didaci, porrecto libello supplici Alphonso de Cardenas, militiæ sancti Jacobi de Spata postremo magistro, tunc Vilesii in comitiis Præsidenti, qui donationem hoc anno confirmavit in alio cœtu Ottaniensi. Deinde domum totam ipse suis sumptibus ædificavit, quadraginta Fratrum capacem, in qua communiter gymnasium habetur Philosophiæ.

Conv. Securæ. *Indid. Conv. 10. Monum. MSS.*

XXVII. Prope oppidum Pontis-Limani, diœcesis Braccaren. Leonellus de Luna, primus Vicecomes Villæ novæ de Cerveria, Cepten. diœcesis, & Philippa conjux, cœperant hoc anno Conventum Minoribus sub invocatione sancti Antonii construere, & anno sequenti XIV. Kalendas Augusti impetrarunt a Sixto IV. facultatem absolvendi; & quidem amplissima mensura pro Conventualium more absolverunt. Vetustate labentem renovarunt & restrinxerunt anno MDXCII. Fratres strictioris Observantiæ. Hic jacent viri tres religiosissimi, Petrus a Carnota Minister Provinciæ Portugalliæ, multis religionis & sanctitatis documentis illustris, humilibus Cœnobii

Conv. Pontis-Limæ. *Idem in Prov. S. Anton. in Portugal. Conv. 4. Monum. MSS. ejusd. Prov. Lib. 152. fol. 182.*

Fr. Petrus Carnota.

Fr. Gonsalvus. Fr. Salvator.

nobii ministeriis, etiam horto colendo totus intentus; Gonsalvus Clericus, sancti Francisci verus æmulator, adeo humiliter de se cogitans, ut numquam voluerit ad presbyteratum ascendere, etsi ferme nonagenarius virtutibus & meritis plenus obierit; Salvator laicus, paupertatis & Regularis disciplinæ observantissimus, cui frequentes struebant dæmones insidias, sæpe etiam cominus pugnam sed inutiliter conferentes.

Conv. Plajæ. *Idem in Prov. Algarb. Conv. 27.* Conv. Canariæ. *Idem in Provin. Canar. Conv. 2.* Fr. Ludov. a Lugo. Fr. Emanuel Lomadas.

XXVIII. Inter eas Insulas maris Oceani, quas Lusitani vocant *Tercelras*, oppidum est, quod *Plaja* nuncupatur. Hic ex communibus privatisque facultatibus circa hunc annum Conventus Immaculatæ Conceptionis extra muros fabricatus est. In alia Insula Oceani, quæ magna dicitur Canaria, aliud Observantibus obtigit capacissimum Cœnobium. Cum enim Reges Catholici Ferdinandus & Elisabetha, emptis tribus insulis Canariensibus, Joanne Rexiono classis Præfecto, majorem Canariam debellassent, ex hostium spoliis in loco amœnissimo, aquis irriguo, assentientibus Regibus, constructus est Conventus sub invocatione sancti Francisci, iis Fratribus, qui classem associarunt. Majus sacellum pulcherrimum ædificarunt Genuenses, quorum sepulturæ deservit. Illic requiescunt duo religiosissimi Patres, Ludovicus a Lugo & Emanuel Lomadas. Inter Canonicos Cathedralis Ecclesiæ & Minores hujus urbis, ea stabilita est obsequiorum vicissitudo, ut Canonicorum exequiis Fratres assistant, & Fratrum funeribus Canonici intersint.

Conv. Legneii. *Gonz. in Prov. Franc. Conv. 13.*

XXIX. Georgium Trimovillam, Legneii in Barensi Ducatu Comitem, anno præcedenti Conventum fabricasse extra muros scribit Gonzaga; sed neque hoc anno inchoatum constat ex diplomate Sixti Pontificis, quo hoc anno v. Idus Martii, ut construeretur ab oppidanis, indulget, nulla facta Trimovillæ mentione. Post paucos annos translatus est intra Legnejum per Ludovicum a Borbonio Russilionis Comitem;absolutumque Ludovici & oppidanorum facultatibus, consecravit anno MCCCCLXXXV. sub sancti Ludovici nomine Joannes Buxetus titularis Episcopus, Tullensis suffraganeus.

Conv. Massilien. *Idem in Prov. Franc. Conv. 29.* Fr. Bern. a Capua Renati Regis confessarius.

XXX. Renatus Rex Siciliæ & Hierusalem per tria milliaria ab urbe Massiliensi, loco commodo, ædificavit hoc anno Eremitorium sancti Hieronymi, concedente Sixto Pontifice VI. Nonas Julii facultatem: ibi conservantur ipsius sancti Hieronymi imago, manibus Renati venuste depicta, & nobiles Sanctorum reliquiæ, ab eodem Sixto ad Renatum per suum confessarium, Magistrum Bernardum de Capua Minoritam transmissæ.

Con. Bidgostien. *Gonz. in Prov. Polon. Conv. 22.* Fr. Blasius Lithuanus.

XXXI. Casimirus Poloniæ Rex, allectus per fratrem Michaelem Bal Exprovincialem Vicarium, scripsit hoc anno ad Sbigneum de Olesvica Episcopum Uladislaviensem, Sbignei olim Cardinalis Episcopi Cracoviensis, de quo sæpe diximus, nepotem, ut Observantibus in urbe Bidgostiensi locum assignaret Conventui ædificando. Dedit ille, assentiente Joanne Coselecio Civitatis Præfecto, prope arcem locum inter vepres & arbusta, in quo multa committebantur scelera, quem quidam ante plures annos, affixis crucibus, prædixit Divino cultui dedicandum. Regiis sumptibus opus inchoatum adjuvit insigni beneficentia nobilis vir Jerandus, cui etiam plurimum debet Conventus Vartensis. Illic decessit anno MCCCCXCVII. Frater Blasius Lithuanus, laicus simplicitate prudens, & humilitate sublimis, qui viginti quinque annis in hujus Cœnobii fabrica laboravit.

Conv. Greenvien. *Lib. 162. fol. 317.*

XXXII. Eduardus Angliæ Rex, allectus optima fama, quæ ubique de Observantum Instituto percrebuit, vocavit in Angliam Guillelmum Bertholdi, Vicarium Generalem Ultramontanum, & cum eo egit de introducenda & propaganda religiosa ista familia. Primum designavit locum in Vil-

Villa sua de Grene Wicke, Roffensis diœcesis, quem tamen renuit Vicarius acceptare absque prævia Pontificis licentia. Dedit hoc anno pridie Nonas Januarii Sixtus facultatem amplissimam ut vel illic, vel alio quovis opportuniori totius Regni loco Conventum fabricaret.

XXXIII. Nicolava Lonne, sive de Gofredis, locuples vidua, annorum viginti duorum relicta Militis cujusdam Metensis (illius fortassis quem Gonzaga Joannem de Gourani appellat, & Monasterii perperam dicit fundatorem) obtinuit hoc anno licentiam a Pontifice ædificandi Parthenonem Monialibus, juxta præscriptum primæ Regulæ sanctæ Claræ, ab Innocentio III. confirmatæ, victuris absque ullis reditibus, sub regimine Vicarii Generalis Observantum Ultramontani; ad quarum consortium liceret Virgines, viduas, & Tertii Ordinis Sorores, quas *Griseas* nuncupabant, aggregare, & ex eis Abbatissam instituere, cujus etiam disciplinæ illa se volebat committere. Ædificavit porro in Civitate Metensi, quæ postquam a Germanis in Gallorum abiit potestatem, Moniales vidit per incertas sedes divagari. Galli enim, sumpta occasione quod Monasterium urbis fortitudinem minueret, inde Sorores deturbarunt. Porro in sanctissimæ Trinitatis Ecclesia exceptæ, inde ad parochialem sanctorum Ferucii atque Ferreoli templum translatæ sunt, ubi tum propter loci angustias, tum propter alia incommoda miserrimam vitam per annos multos duxerunt. Concessa tamdem eis hac posteriori Ecclesia per Canonicos sancti Theobaldi, ob intercessionem Regis Francisci, Monasterium adjunxerunt. Primæ fundatrices ex Brabantia venerunt, atque hinc prodiere illæ, quæ Barense, Alanconiense & Parisiense Monasteria sanctissime inchoarunt.

Mon. Metense. *Lib. 152. fol. 207. Conz. in Prov. Franc. Parif. Monast. 1.*

XXXIV. Prope sanctum Dinannum, Maclovien. diœcesis in Britannia, ubi præerat sacellum sanctæ Catarinæ, Monasterium ejusdem Instituti, & reformationis beatæ Coletæ, per Franciscum Britanniæ Ducem constructum est, adjectis omnibus necessariis „ In Suburbiis celeberrimi emporii „ Lusitanici, Ulyssiponis, ex ea parte quæ Enxabregas dicitur, ad aurei „ Tagi ripam, Regina Leonora Joannis II. uxor, ejusdem reformationis „ insigne & pulchrum construxit Monasterium sub titulo matris Dei, pro „ triginta tribus Sororibus. Et quidem nihil ab institutricis beatæ Coletæ „ Regulis, quas binæ illius discipulæ tradiderunt, videntur posteræ deflexisse. Propter vitæ sanctimoniam, nobilemque prosapiam in magna illa „ Civitate, magna habentur in veneratione.

Conv. S. Dinnani. *Idem in Prov. Turon. Mon. 5.*

ADDITIO PATRIS LUCÆ WADDINGI. Mon. matris Dei Ulyssipone. *Gonz. in Prov. Algarb. Mon. 1.*

XXXV. Pro Tertii Ordinis Sororibus in Viromandorum oppido Royæ, hoc anno, consentiente Carolo VIII. Rege Francorum, domicilium constitutum est, sub titulo sanctæ Elisabethæ Hungarorum Regis filiæ: a quodam Ebroicensi Episcopo consecrata est Ecclesia, totumque Monasterium creditur ex communi Royensium ærario fabricatum, quorum benevolentiam in quotidianis subsidiis Sorores experiuntur.

Domus Royæ Soror. Tert. Ordinis. *Idem in Prov. Franc. Parisien. Mon. 19.*

XXXVI. Eisdem constructum est hoc anno aliud domicilium Leopoli, Russiæ Metropoli, in suburbio, ubi etiam Minorum existit Conventus. In hoc Monasterio se condidit, spretis mundi pompis natalitiisque majorum, illustris matrona Parbova, præmisso filio, quo Rex Casimirus familiariter utebatur, ad Ordinem sancti Francisci Regularis Observantiæ. Fabricæ claustri bona dederunt initia honestæ & devotæ fœminæ Catarina Hanussora & Catarina Vovalca hoc Institutum professæ, utraque civis Leopoliensis. Capellam sub invocatione sanctæ Annæ soror Sophia ejusdem Ordinis lateritiam extruxit, quam Joannes Demetrius Solicovius Archiepiscopus Leopoliensis infra octavam Corporis Christi anno MDLXXXIII. consecravit. Seden-

Domus Leopolien. *Mon. MSS. Prov. Polon.*

dente Paulo V. & regnante Sigismundo III. Rege, Ecclesia grandis in honorem Conceptionis Immaculatæ Virginis Mariæ, ac item Conventus, & circumferentia claustri de lapide secto constructa sunt ex dotibus Monialium, opera fratris Bernardini Avelidæ industrioli & laboriosi Patris. Sororum numerus olim erat viginti, nunc excrevit ad quinquaginta: inter quas de sanguine Principum Lituaniæ & Russiæ non paucæ virginitatem suam Deo consecrarunt, maxime vero de stirpe Jagellona Regia Magdalena Sangusc-duna, quæ in brevi consummata, explevit tempora multa, & spatio viginti quatuor annorum, quibus vixit, iis floruit virtutibus, quæ in provecta ætate vix in aliis conspiciuntur.

Magdalena Sangusc-dona.

Tom. 10. ann. 1415. n. 11. Lib. 149. fol. 45. Domus Montis Citorii.

XXXVII. Insinuavi alias, duo fuisse contigua reclusoria Sororum Tertii Ordinis Romæ in regione Campi Martis in illo loco, qui *Mons Citorii* vulgariter nuncupatur. Unius tunc dedimus humile exordium, secundum, hic ministramus ex Sixtinis litteris, quibus alias sui prædecessoris Pauli II. insertas confirmat. Narrat porro Paulus se ad preces Petri Antonii de Cellinis Canonici Aretini, suæ Capellæ clerici, suique familiaris, concessisse Margaritæ Alexandri, Camillæ Vici, & Joannæ Antonii de Civitate Castelli, Sororibus Tertii Ordinis sancti Francisci professis in domo sanctæ Cæciliæ ejusdem Civitatis, domum quamdam cum claustro & puteo, sito in Urbe, & regione Campi Martis prope Ecclesiam sancti Andreæ Britonum, quæ spectabat ad Fraternitatem beatæ Mariæ de Misericordia urbis Aretinæ, in qua pauperes mulieres, præsertim religiosæ, jamdiu habitare solebant. Consentiente prædicta Fraternitate, donationem approbavit hoc anno VI. Idus Maii Sixtus, ea adjecta conditione, ut omnes & singulas mulieres Aretinas in Urbem venientes, & ad domum prædictam declinantes, grataanter admitterent. Paulatim hospitium abiit in Religiosarum reclusorium, & cum altero, quod diximus, contiguo in nobile accrevit Monasterium.

Approbatur officium Conceptionis a Bernardino de Bustis compositum. Ann. 1477. n. 2. Bustis in Mariali sermone 3. de Concept. par. 3. & serm. 4. par. 3.

XXXVIII. Invaluerat plurimum hoc tempore populorum devotio erga Immaculatam Conceptionem beatæ Virginis Mariæ, & libenter omnes concurrebant ad celebrationem hujus mysterii. Visum est Bernardino de Bustis Mediolanen. officium a Leonardo de Nogarolis compositum, & a Sixto concessis Indulgentiis, uti supra narravimus, commendatum, non adeo ab omnibus probari, aliudque proinde conscripsit, quod eidem Sixto exposuit, ut recitari juberet, uti ipse non semel enarrat. Permisit ille, non præcepit, sed recitantibus lucrum non proposuit indulgentiarum. Periit tamen istud, & prævaluit Leonardi officium. Do Pontificis diploma.

Dilecto filio fratri Bernardino de Bustis de Mediolano, Ordinis Minorum de Observantia.

Ex reg. Ordin. Specul. Minor. tract. 2. fol. 46.

Libenter ad ea concedenda inducimur, quæ devotionis respiciunt incrementum. Tuis igitur in hac parte supplicationibus inclinati, ut officium Conceptionis beatæ Virginis Mariæ per te compilatum & ordinatum, tu & omnes qui id voluerint pro devotione sua dicere & recitare, libere & licite possitis & valeatis, seu possint & valeant, auctoritate Apostolica, tenore præsentium concedimus pariter & indulgemus: non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die IV. *Octobris* MCCCCLXXX. *Pontificatus nostri anno* X.

XXXIX. Innumeros scrupulos gignebant in cordibus Fratrum timorato-

torum tot ordinationes, statuta & præcepta, quæ ex variis Pontificum, & Superiorum Ordinis constitutis coaluerunt, & ad peccatum mortale obligare dicebantur. Ut omnes tolleret Sixtus, reduxit censuras, præcepta, & si quæ alia, ad pœnas comminatorias & temporales, hoc emisso diplomate. Declarat Sixtus statuta Ordinis non obligare ad mortale.

Ad perpetuam rei memoriam.

Circumspecta Apostolicæ Sedis benignitas salutis operibus semper intenta, ad ea præcipue suæ sollicitudinis studium convertit, per quæ Christifideles singuli, præsertim sub suavi Religionis jugo Altissimo famulantes, semotis scrupulis universis, in pacis tranquillitate & conscientiæ puritate illi, cui se sponte devoverunt, vota sua exolvere valeant, censuras & pœnas aliquando revocando, interdum vero limitando, prout conspicit in Domino salubriter expedire. Sane pro parte dilectorum filiorum Ministri Generalis, & universorum Fratrum Ordinis Fratrum Minorum nobis nuper exhibita petitio continebat, quod licet multis Fratribus ejusdem Ordinis satis durum & difficile sit Regulam beati Francisci tenere, ac ad suarum salutem animarum sufficere videatur, Regulam ipsam laudabiliter observare, nihilominus, quia nonnulli Romani Pontifices prædecessores nostri, & alii, ac etiam Generalis & Fratres ipsius Ordinis fervore devotionis accensi, ultra dictam Regulam nonnulla statuta & ordinationes, sive constitutiones fecerint, per quæ aliqua eisdem Fratribus prohibentur, ut puta, comedere carnes in Nativitatis, Resurrectionis & Ascensionis Domini nostri Jesu Christi, & Pentecostes, ac beatorum Petri & Pauli, ceterisque aliis festivitatibus & diebus, quædam vero alia ipsis præcipiuntur fieri sub excommunicationis vel aliis censuris Ecclesiasticis, seu aliis pœnis, quas contrafacientes ipso facto incurrunt, multi propterea dicti Ordinis Fratres contrafaciendo, censuris & pœnis taliter latis sæpenumero involvuntur & illaqueantur, unde statuta & ordinationes prædicta potius ad animarum suarum dispendium, quam salutem ædificare videntur. Verum, si censuræ & pœnæ prædictæ, in contrafacientes, ut præfertur, ipso facto latæ, in comminatorias & infligendas, aut temporales pœnas mutarentur, profecto saluti plurimorum opportune consuleretur. Quare pro parte Ministri & Fratrum prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut ipsis in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur qui fidelium animarum dispendiis libenter obviamus, eorumque salutem sinceris desideriis exoptamus, hujusmodi supplicationibus inclinati, auctoritate Apostolica, tenore præsentium statuimus atque decernimus, quod Ministri, Custodes, Guardiani & Fratres dicti Ordinis præsentes, & qui pro tempore fuerint, ex statutis seu consuetudinibus, vel declarationibus dicti Ordinis præter Regulam, quomodolibet, & a quibuscumque editis, etiam confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, illis contrafaciendo nulla Ecclesiastica censura, nulloque mortalis peccati vinculo ligari valeant, neque censuras & pœnas seu mortale peccatum hujusmodi incurrant, nisi tales essent casus vel excessus, qui Divina lege, seu præcepto Romanæ Ecclesiæ merito inducerent ad mortale, censuras & pœnas taliter latas, harum serie revocantes & annullantes, illasque ad vim commutationis pœnarum comminatoriarum & ferendarum, seu corporales & temporales pœnas prædictas, per Generalem Ministrum, Custodes, Guardianos & alios Prælatos ipsius Ordinis ferendas & infligendas reducentes; quodque Ministri, Custodes, Guardiani & alii ipsius Ordinis Prælati prædicti, corporales & temporales seu alias pœnas pro non observatione dictorum statutorum, secundum Specul. Minor. tract. 2. fol. 19.

dum qualitatem personarum, locorum & temporum, & alias prout videbitur saluti animarum Fratrum earumdem in Domino expedire, ferre & promulgare, ac delinquentes ab illis absolvere valeant. Non obstantibus statutis, ordinationibus & declarationibus præmissis, quibus quoad hoc expresse derogamus, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon aliis statutis & consuetudinibus dicti Ordinis, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis alia firmitate roboratis, contrariis quibuscumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ revocationis, annullationis, statuti, decreti & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXX. *Kalendis Decembris, Pontificatus nostri anno* X.

Vota Tertiariorum sunt solemnia.

XL. Magna orta controversia circa qualitatem trium votorum, quæ a professoribus Tertii Ordinis collegialiter viventibus emittebantur, Sixtus definivit ea habenda pro solemnibus, ad modum eorum, quæ alii Religiosi in suis professionibus emittunt.

Ad perpetuam rei memoriam.

Ibid. fol. 39.

AD Christi Vicarii, præsidentis in specula Apostolicæ dignitatis, providam circumspectionem pertinere dignoscitur, quarumlibet personarum Altissimo sub regulari habitu, mundanis oblectationibus abjectis, sedulo famulantium qualitates attendere, sicque ferventer invigilare profectibus, ut ab eis omnis dubietatis materia, quæ salutem animarum obnubilare videtur, auferatur, & contemplationis suavitate quiescere valeant, ac tranquillum Domino reddere famulatum. Sane jam dudum accepimus, quod quidam Fratres & sorores Tertii Ordinis beati Francisci, ex speciali concessione nostra, vel prædecessorum nostrorum collegialiter viventes, post annum probationis, in manibus sui Ministri seu Ministræ, ab eorum collegio canonice electi vel electæ, vovent & promittunt obedientiam, paupertatem, & castitatem perpetuam solemniter coram toto suo collegio: Dubitatur a plerisque an tale votum sit solemne & obliget sicut tale? Nos igitur, qui Ordini prædicto, & in illo Altissimo famulantibus personis, ut vota sua firmiori statu Christo, cui voverunt, quietius persolvere valeant, & animarum periculis, quantum possumus, providere intensis desideriis affectamus, auctoritate Apostolica, tenore præsentium decernimus & statuimus, quod votum præfatum sic, ut præmittitur, emissum, vel quod emittetur in futurum, de cetero habeat vim & validitudinem voti solemnis, ac omnem indueat effectum, quem inducit votum solemne factum in quacumque de Religionibus a Sede Apostolica approbatis: districte præcipiendo mandantes omnibus & singulis cujuscumque gradus, dignitatis, Ordinis aut conditionis fuerint, sub quorum cura aut jurisdictione Fratres vel Sorores prædicti degunt vel morantur, aut degere vel morari contigerit in futurum, ne de cetero Fratres vel sorores prænominatos, præfatum votum modo prædicto emittentes, matrimonium contrahere de cetero, seu ante contractum consummare, aut Religionem ipsam dimittere, & ad secularem vitam redire permittant; quodque si ipsi Fratres vel sorores contrarium fecerint, matrimonium hujusmodi nullum fuisse & esse, eadem auctoritate decernant, ac ipsos Fratres vel Sorores id facientes excommunicationis sententia innodatos fore tamdiu denuncient, donec ad cor revertentes, habitum dictæ Religionis reassumant, & votum ac professionem suam juxta statuta & con-

consuetudines dicti Ordinis prædicto modo collegialiter viventes observent, meruerintque ab hujusmodi excommunicationis sententia a suis Superioribus absolutionem obtinere. Non obstantibus constitutionibus fel. rec. Bonifacii Papæ VIII. prædecessoris nostri, & aliis quibuscumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ constitutionis, statuti, mandati & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXX. *Kalendis Decembris, Pontificatus nostri anno* X.

XLI. Aliqua privilegia impetravit hoc anno Albertus de Forlano Perusinus, Angeli Vicarii Generalis socius; Primum, ut omnes Fratres & Sorores magnam Indulgentiam Portiunculæ, seu quæ habetur in Ecclesia sanctæ Mariæ de Angelis prope Assisium die 11. Augusti, lucrari possent in omnibus Ecclesiis nostræ Religionis. Secundum, ut universas Indulgentias plenarias & non plenarias, quæ sunt in singulis Urbis Ecclesiis, eodem die & modo habeantur in Ecclesiis Ordinis Minorum pro Fratribus dumtaxat. Tertium, quod fieret festum Conceptionis cum officio Leonardi de Nogarolis, juxta rubricas ab eo præscriptas, etiamsi incideret in Dominicam Adventus, & festum sanctæ Luciæ transferretur post octavam. Sed in Capitulo Generali habito Ferrariæ anno sequenti, de voluntate ipsius Papæ ordinatum fuit, ne transferretur, sed suo die celebraretur, nisi incideret in Dominicam. Multa item declarari impetravit circa festa sancti Josephi, sanctæ Annæ, Visitationis beatæ Virginis, & omnium Sanctorum. Demum Vicarius Generalis Angelus obtinuit, ut symbolum Apostolorum dici posset per octavam beati Francisci.

Varia privilegia.

Indulgentia Portiunculæ communicatur omnibus Ordinis Ecclesiis.

Stabilitur dies celebrandæ festivitatis Conceptionis.

Conceditur recitari posse *Credo* per octavam S. Francisci.

SUPPLEMENTUM P. ANTONII MELISSANI DE MACRO.

„ I. Venetos inter & Vaticanum initum fœdus in Christianæ Reipu-
„ blicæ bonum, ut visum est, sequutum est Mahometis II. in
„ Equites Hierosolymitanos atrox bellum in Rhodo Insula Mediterranei
„ Maris, cui hi prudenter & christiane imperitabant; juxta Cariam inter
„ undas jacet illa, olim Solis Colosso inter septem Orbis miracula numera-
„ to, clara: Tribus continuis mensibus, per mare, per tellus, omnibus
„ viribus & arte tentata restitit Rhodus, delusitque hostem; verumtamen
„ ajunt patrocinio e Cœlo Sanctorum (quod facile credendum est) fuisse
„ tutatam, fatente ipso Mahomete, in majori furore belli & conflictus,
„ Joanoem Baptistam, Crucis Sacrosanctæ præcedente Vexillo, pluribus
„ Cœlicolis armatis undequaque stipatum, & sibi minitantem excidium se
„ vidisse. At si stetit immota *Rhodus*, sub eodem immani hoste cecidit
„ Hydruntum in Japygia, vulgo *Otranto*, Salentinorum urbs Archiepi-
„ scopalis apud Leucam promontorium saxosæ rupi imposita, licet Arce in
„ saxo munitissima. Kalendis Januarii fratri Ambrosio Antonio de Plum-
„ bino beneficium: *Religionis zelus &c.* concessum fuit. Agnes Monialis
„ Clarissa Valentina permissa est transire ad aliud Monasterium x. Kal.
„ Februarii: *Religionis zelus &c.* Frater Antonius de Mugnano, qui Ex-
„ Guardianus Hierosolymitanus a Gabriele Bononiense cognomento Mez-
„ zavacca suo in eo munere successore dimissus, ut quædam feria cum
„ Pontifice Pio II. & Burgundiæ Duce de Turcica expeditione tractaret,
„ Crucem in Turcas his diebus prædicabat, eleemosynasque pro sacro bel-

Rhodus Insula frustra aggreditur.

Dogl. cit. fol. 462.

Ex Topogr. Ferrer.

Indic. ex Vatic.

Vide Harald. ad an. 1475. n. 8. & 1463. n. 6.

Indic.ex Archiv. Aracælit. „ lo colligebat, ad quem his desuper binas litteras Apostolicas sub xxvii. „ Februarii direxit Sixtus, unam: *Pridem dilecto &c.* alteram vero: „ *Relatum nobis est &c.* Confirmatis Indulgentiis pro Monialibus sanctæ „ Claræ Urbini: *Supplicasti nobis &c.* ix. Martii, & Monasterio sanctæ Ex copia. „ Claræ *de Urdiales* privilegiis & exemptionibus: *Sacræ Religionis &c.* „ iii. Idus ejusdem mensis; iii. Kal. Aprilis Beneficium fratri Jacobo de „ Pesco Majore: *Religionis zelus &c.* collatum est; subindeque permissa „ constructione atque translatione Conventus Marcharellæ Castri Veteris Ex Vatic. „ Comitatus Eugubini: *Sedis Apostolicæ &c.* iv. Idus Aprilis, xii. Kal. „ Maii duorum Cœnobiorum Monachii, Fratrum Conventualium unum, „ alterum vero Sororum sanctæ Claræ in *Anger*(locus est in eadem Urbe) „ jussa reformatio a Suprema Sede exiit. Hic autem parum perimmorandum est.

„ II. Monachium, urbs in superiori Bavaria ad Alpes & Austrum, „ ad ripam Isaræ fluvii, Ducis sedes, duo Cœnobia (ut dicebamus) habebat, quorum reformationem Albertus utriusque Bavariæ Dux, Comes „ Palatinus Rheni, & gener Friderici III. Imperatoris, zelo Religionis „ plenus exoptabat: secundum autem ejus pia desideria prodiit memoratum breve, cujus executores Pontifex constituebat Episcopum Frisingensem, & Abbates in *Tegernsee* & *Ebersperg*, qui sese ab imposito „ munere excusarunt: quamobrem ipsemet Princeps secum assumptis venerabilibus Fratribus Joanne *de Lare* Vicario Provinciali Provinciæ Argentinensis, & Joanne *Altepart* Guardiano Norimbergensi, cum Patre „ fratre Joanne Ulrici *Eglenfan* Guardiano Bambergensi, omnibus de Observantia, Conventum Monacensem ingressus, præsentibus spectabilibus „ Dominis Uldarico *Alfinger* legum Doctore ad sanctum Petrum, Joanne „ de Dezesaro Augustanorum & Cistercienfium Canonicorum, & Joanne „ *Perkamer* utriusque juris Doctore, ipsiusque Principis Consiliario pro „ testibus rogatis, dicti Conventus Monacensis Minorum Conventualium „ Guardiano & Fratribus litteras Apostolicas legere fecit: quibus legitime „ promulgatis atque intimatis, requisivit ab eis, an reformationem libere „ bonoque animo suscipere vellent? Ad hæc Guardianus & Fratres unanimes responderunt negative, sese protegentes Apostolicis litteris Pauli II. pro concordia latis, & ejusdem Sixti IV. super inhibitione &c. & „ aliis sibi concessis, interque cetera asserentes reformationem & Visitationem vigore promulgatæ Bullæ, Episcopo & Abbatibus Collegis directæ & sibi exhibitæ, haud sufficienter suis juribus derogantis, fieri non „ debere nec posse.

„ III. Erat inter eos quidam frater Lector, nomine Joannes Sartorius, de Villa quadam prope Monachium, ex paupere sutore genitus, „ quem ipse Princeps suis sumptibus & favore in Academiis sustinuerat, „ cui sæpe sæpius confidenter Princeps reformationem se utriusque Conventus in votis habere communicaverat, interrogaveratque an reformatione sequuta, in Regulari Observantia vivere vellet? Respondebat autem reformationem sibi plurimum placere, eamque summopere desiderare: at hic Lector, priorum quæ dixerat, oblitus, plus ceteris suis „ Consodalibus insolescens, non tantum hujusmodi reformationi obsistebat, sed etiam in venerandos Fratres de Observantia convicia & improperia evomens, clamabat: *Hi non sunt Fratres Minores, sed Fratres de bulla*: hunc discolum & sui immemorem, quem tanti Principis præsentia refrænare non poterat, ejusdem pia mansuetudo his verbis compescere

flu-

„ studebat. *Numquid mihi vobis dicenti, quod reformare intenderem hunc* „ *Conventum, & vestrum beneplacitum inquirenti, sæpius respondistis, vobis* „ *reformationem placere, & velle in ea manere?* At Lector dolose promissa, „ & responsiones jam factas interpetrando, ait: *Approbavi & promisi quidem, sed non hanc per Fratres de Observantia, at quam Minister Generalis introduceret.* Tunc Princeps plusquam patienter: *Observat ne* (inquit) *Minister vester S. P. Francisci Regulam?* Ille vero confusus ad hæc „ obmutuit, causaque relicta & Cœnobio, cum suis in privata domo aliquot diebus morabatur, Principe clementissimo eidem necessaria subministrante: Clinodia aurea & argentea, ac plures Calices, melioraque „ Altarium paramenta præscius Lector inducendæ reformationis, furtim, „ assentientibus suis, Augustam abduxerat: Eorum nonnulli in Austriam, „ alii in Boemiam, & omnes ad alias Conventualium domos se contulere: „ reformationem enim nullus tunc eorum amplexus est; Post autem aliquot annos eorumdem tres regredientes, caritative accepti fuere, quorum nomina sunt: frater Albertus, socius & Capellanus Reverendissimi „ Domini Patris fratris Uldarici *Pramierger*, Suffraganei Frisingensis, „ frater Erasmus *Schartdorfer*, qui absens tunc Venetiis studio vacabat, „ & frater Joannes *Sumerler*. Expulsis igitur Conventualibus, Fratres de „ Observantia, qui in celebri Canonia Inderstorffensi rei eventum præstolabantur, admoniti Monachium subito perrexerunt, & in quadam domo „ recepti, ex ea solemniter cum Cruce processionaliter admissi fuere: his „ peractis, piissimus Princeps ad Curiam Romanam misit pro supplendis defectibus canonicis, si qui forte in hujusmodi reformatione sequuti fuissent, ac etiam pro ejusdem confirmatione. Primus Guardianus Monacensis de Observantia fuit venerabilis P. frater Petrus Christiani de Wratislavia oriundus, qui usque tunc Concionator ordinarius Conventus „ Norimbergensis extiterat.

„ IV. Reformato Virorum præfato Conventu sancti Francisci Monachii, Virginum quoque Clarissarum Monasterium sancti Jacobi in *Anger* „ ejusdem urbis reformandum, Observantiæque Patrum Regimini subjiciendum erat: at in eo difficilius reformatio introduci potuit: factum „ modeste & paucis aperiam. Joannes *de Lare*, qui cum nuper obiisset Ingolstadii Guillelmus Bertholdi Vicarius Generalis Ultramontanæ familiæ, Vicarium provinciæ Argentinensis agebat, & defuncti locum tenebat, sedulus in suo munere Monachii cum esset, coram illustribus personis accitis præfati Monasterii Angeriani Sanctimonialibus, eas graviter „ & religiose, ut sua vota Domino Deo exsolverent, eique, explosis dissonis moribus, juxta Monasticos & suæ Professionis ritus servirent, „ adhortatus est: quod ut facilius executioni demandare possent, Observantiam amplectendam, juxta Pontificis Sixti Breve, miti qua poterat & „ dulci eloquentia persuadebat; piis salutaribusque monitis, non corda, „ sed aures ficta quadam compositione præbentes, libenter se omnia præstituras, facile responderunt. Verbis eorum compositis facilius credentes „ Vicarius præfatus, ceterique adstantes, & nullo pacto dolum in sermone suspicantes, Domina Dorothea *Ebisingerim*, inventa domus Abbatissa, eodem in munere, accepto ab omnibus subjectionis juramento, „ relinquitur; ars fœminea eo devenerat, ut proponenti Vicario e Parthenone Norimbergense Sorores nonnullas, a quibus Regularis Observantiæ normam addiscere possent, fronte serena consenserint: quamobrem rebus ita compositis, Vicarius cum suis ad Conventum se recepit.

Monasteria Monachii reformatur.

Guillelmus Bertholdi obiit die 6. Februarii 1481.

„ Interim, nemine suspicante dolos, Abbatissa per crates Monasterii pretiosa Clinodia Laico famulo Hierophilacio inservienti consignabat, Magistro Curiæ, seu Economo domus furtive tradenda: Laicus autem ille stimulo conscientiæ percitus, ne Monasterio nuper reformato aliquid sinistri eveniret, scandalaque exorirentur in urbe, nonnullis viris Deum timentibus rem aperiens secreto, consilium expectabat; verum (ut accidere solet) res quantumcumque secreta, Ducis Alberti penetravit aures, qui confestim Œconomo præfato Monialium ad se accito, ex ejus ore cuncta, & etiam fugam, quam meditabatur Abbatissa cum suis didicit; tantumque facinus exhorrescens, nihil remoratus optimus Princeps, Monialibus ne ulla earum septa Monastorii transiret, additis vigilibus, indixit, & Conventum Fratrum ingressus, Guardianum interrogat, si circa Sorores Monasterii in *Anger* res prospere procederent? Et Guardiano, qui nil mali suspicabatur, dicenti, *bene*, subjunxit: *Nos aliter scimus*, machinationesque muliebres detexit: quibus auditis properat Guardianus, Monasterium visitat, ac evidenter probat audita: quamobrem Abbatissam graviter correctam destituit, in ejusque locum Felicitatem *Trautmanin* Primiceriam domus instituit, & alteram ejusdem nominis, cognomento vero *Gralatin*, ex Norimbergensi Familia evocatam ad reformationem constabiliendam, Priorissam elegit, ut sub utraque Felicitate reliquæ disciplinam Regularem edoctæ, Deo juvante, de virtute in virtutem proficerent. Acta per Guardianum non tantum suis litteris confirmavit, sed etiam alias quatuor Sorores religiosissimæ conversationis e Conventu Norimbergensi Monachium misit: exauctoratam vero Dorotheam *Ebisingerim*, una cum aliis duabus suæ sequelæ præcipuis Norimbergam transtulit, ubi resipiscentes, in Monasterio sanctæ Claræ laudabiliter in sua Professione usque ad mortem perseverarunt.

Prov. Bavar. reform. de eo Monast.

„ V. Iisdem temporibus fere apud Lansdhutum urbem in inferiori Bavaria, ubi Georgius cognomento Dives, Dux & ipse Bavarus, suam sedem habebat, quædam Tertii Ordinis sancti Patris Francisci Sorores privatis in domibus manentes, tanta religiositate probatæque vitæ exemplo vivebant, ut civium animos ædificarent, quorum oculos subterfugere non poterant: quamobrem & fama illas gloriose & cum honore prædicabat; unde Georgius Dux præfatus earum religiosam disciplinam, & percompositos mores admiratus, non tantum eas impense venerabatur & diligebat, sed etiam suo patrocinio fovebat; unde ut commodius Deo in unum famulantes, viam virtutis prosequi valerent, sperans & ipse Deum sibi propitium fore, ad urbis præfatæ mœnia domum & Ecclesiam, quam etiamnum incolunt religiosissime, magnifica liberalitate donavit.

Georgius dat Ecclesiam.

Chronica Provinciæ Bavariæ de eo Monast.

„ VI. Summus Pontifex dum præfata fierent, Monasterio Clarissarum Brugensium in Flandria, præscripto numero quinquagenario Sanctimonialium: *Digna reddimur &c.* v. Kalend. Maii, III. Nonas Julii constructionem Conventus Pissini de Istria in provincia Bosnæ indulsit: cujus Religiosæ domus memoriam servat Catalogus anni MDXVI. de provincia Dalmatiæ Conventu sanctæ Mariæ de Gratiis. VI. Idus Julii fratri Dominico de Potarenis concesso beneficio ad Altare Conceptionis sancti Laurentii in Damaso de Urbe: *Vitæ & morum &c.* & Episcopo Aleriano commissa executione præfatæ Capellaniæ Conceptionis: *Hodie dilecto filio &c.* sub XII. Kalend. Augusti, Sanctimonialium Clarissarum Papiensium lites, quæ inter ipsas & Cistercienses, quarum locum sanctæ Ma-

Indic. ex Vatic.

Ex Vatic. copia.

,, Mariæ inter hortos, virtute Apoſtolici Brevis Sixti Papæ IV. occupave- *Lis inter Clariſſas, & Ciſtercienſes ſedatur.*
,, rant, finem habuere. Contentæ quidem ac tacitæ aſſignatam ſibi man-
,, ſionem apud ſanctam Eliſabetham in eadem urbe, Moniales Ciſtercien-
,, ſes uſque annum MCCCCLXXVII. ſileoter habitavere: at ab eo anno hic
,, præfato, nova appellatione interpoſita, quietem & pacem diſturbarunt:
,, pluries commiſſa cauſa, pluries etiam pro Clariſſis ſententia ſtetit. Fide-
,, bant illæ protectioni Cardinalis Rhotomagenſis, qui earumdem Ordinis
,, apud Sedem Apoſtolicam Protector erat, ſed tamen optime perpenden-
,, tes ſua facta, dimiſſis litibus, quieti & paci Religioſæ ſtuduerunt, tranſ-
,, actionis inſtrumento facto. die XXI. Julii hujus anni MCCCCLXXX. per
,, Joannem de Scanzolis publicum Notarium Papienſem, quod in Archi-
,, vo Monaſterii Clariſſarum præſatarum, cum aliis litteris Apoſtolicis ori-
,, ginalibus cuſtoditur. Pridie Nonas Auguſti indultum eſt Fratribus Tertii *Monum. MSS. Provin. reform. ſancti Didaci.*
,, Ordinis ſancti Patris Franciſci poſſe hæreditare bona ſecularia: *Juſtis*
,, *petentium &c.* Collato beneficio III. Kalend. Seprembris fratri Ludovi-
,, co de Clivio: *Religionis zelus &c.* & aliis minuſculis expeditis; pridie
,, Kalend. Novembris modum celebrandi feſtum Omnium Sanctorum Si-
,, xtus Pontifex attenta devotione præſcripſit; licet autem alicui poſſet vi-
,, deri ſuperfluum ejuſdem ſummi Pontificis referre his deſuper Apoſtoli-
,, cum Breve, nihilominus illud hic exhibere ad gloriam Dei & omnium
,, Sanctorum laudem non diſplicet, cum etiam pietatem ejuſdem Pontifi-
,, cis ex ſe ipſo commendet.

SIXTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

,, *ET ſi omni tempore Deum ſummum & verum cum Verbo ſuo, & Spi-* *Ex Speculo fol. 33.*
,, *ritu ſancto, unum Deum Omnipotentem, omnis animæ omniſque*
,, *corporis Creatorem atque Factorem, cujus ſunt participatione felices om-*
,, *nes, qui ipſum in veritate colunt, venerantur & adorant, benedicere &*
,, *laudare, ore prohetico inſtruamur:* Benedicam, *inquit,* Dominum in *Pſalm. 33.*
,, omni tempore: ſemper laus ejus in ore meo; *cum etiam in Sanctis ſuis*
,, *laudare Catholica Religione jubemur, eodem Propheta dicente:* Laudate *Pſalm. 150.*
,, Dominum in Sanctis ejus: *Deum nempe in Sanctis ſuis laudamus, cum in*
,, *primis beatæ, glorioſæ ſemper Virginis Dei Genitricis Mariæ, Nativi-*
,, *tatis, Annunciationis, Aſſumptionis, & ceteras ejus Feſtivitates quo-*
,, *tannis anniverſario quodam reditu devotiſſime celebramus; cum ſanctos*
,, *Angelos potentes virtute, triumphantis Eccleſiæ cives, & in militante*
,, *Eccleſia Dei Miniſtros, facientes verbum ejus, noſtrique Cuſtodes mul-*
,, *tipliciter in communi & particulari nos adjuvantes; cum ſanctos Apoſto-*
,, *los, populorum Principes, cum Deo Abraham aggregatos, vera Mundi*
,, *Lumina; cum Candidatum exercitum Martyrum, qui ſtant ante thronum*
,, *amicti ſtolis albis, & palmæ in manibus eorum; cum denique Confeſſores,*
,, *Virgines & Continentes, Beatorum conſortes, ſingulorum diem cuique*
,, *eorum deſtinatum aſſignantes, annua votivaque Feſtivitate veneramur.*
,, *Hac itaque devota conſideratione accenſus felicis recordationis Boni-*
,, *facius Papa IV. prædeceſſor noſter, cupiens cunctos in communi Sanctos &*
,, *Sanctas Dei, piæ devotionis reminiſcentia venerari, Templum beatæ Ma-*
,, *riæ Rotundæ de Urbe, quod ab antiquis* Pantheon *vocabatur, ut quaſi*
ſimu-

„ *simulacrum omnium videretur esse Deorum, ejecta ex eo omni simulacrorum spurcitia, ac illo exorcizato, in honorem ejusdem gloriosæ Virginis Mariæ, atque omnium Martyrum Christi (nondum enim sacrosancta Romana Ecclesia Confessorum & Virginum festa solemnizare statuerat) ad* IV. *Idus Maii consecravit; ac statuit, quod eodem die ipsius Virginis Mariæ, ac omnium Martyrum festum hujusmodi in eodem annuatim solemniter celebraretur, ut exclusa inde dæmonum multitudine, Sanctorum amplitudo a cunctis Christifidelibus in memoria haberetur.*

„ *Postea vero, crescente Christifidelium devotione, sanctorum Confessorum, Virginum atque Continentium institutis Festivitatibus, piæ memoriæ Gregorius Papa IV. similiter prædecessor noster, ut eo magis devotia Christiana augeatur, festum hujusmodi ad Kalend. Novembris transtulit, statuens, quod eo modo, quo in dicta die* IV. *Idus Maii celebrari consuevit, non solum in honore beatæ Virginis Mariæ, & sanctorum Martyrum hujusmodi, sed etiam in utriusque testamenti Sanctorum bonore, Patriarcharum videlicet & Prophetarum, Sanctorum Apostolorum, Evangelistarum, & Confessorum, sanctarum Virginum atque Continentium perpetuis futuris temporibus celebraretur; ut quod humana fragilitas, vel per ignorantiam aut desidiam vel per sollicitudinem temporalium rerum, in singulis Sanctorum solemnitatibus minime peregisset, in hujusmodi celebritate adimpleret.*

„ *Et cum plurium Sanctorum solemnes Octavæ consueverint celebrari, ut sicut primus sui obitus dies ipsorum in Cælo Nativitatem, & in Angelorum ac Sanctorum Patrum consortii assumptionem significat, ita in octava resurrectionem corporum recolentes ipsorum, duplici stola, animæ videlicet & corporis glorificatis congratulemur: Octavus, inquit Dominus in Levitico, dies vobis celeberrimus atque sanctissimus est: Et octava die resurrexit Dominus noster Jesus Christus: Et in octava hujus seculi ætate cum eodem resurgere firmiter expectamus: Consonam quoque est, ut festivitatem Sanctorum omnium per octo continuos dies solemniter celebremus.*

„ *Nos, qui, licet immeriti, illius, qui Cælum Terramque regit, vices gerimus in terris, cupientes Christifideles quoslibet, quorum nobis est cælitus cura commissa, ad venerationem omnium Sanctorum & Sanctarum Dei, & jugem erga eos devotionem quantum possumus excitare, ut per eorum patrocinia nostrum suppleatur imperfectum, de venerabilium Fratrum nostrorum, & Romanæ Ecclesiæ Cardinalium consilio, statuimus & ordinamus, quod festivitas omnium Sanctorum hujusmodi per octo continuos dies, prima scilicet & octava cum majori ceterorum dierum solemnitate, annis singulis, & laudum cantico, lætitiæ jubilo, cordisque tripudio, sub duplici officio, ut in aliis Sanctorum & Sanctarum festivitatibus solemnibus eorumdem Octavis observatur, per universum Orbem perpetuis futuris temporibus celebrari & observari debeat: ita, quod de festivitatibus, quæ infra prædictas Octavas evenire contigerit, tunc nulla commemoratio habeatur, sed illæ post easdem octavas celebrentur.*

„ *Universos Patriarchas, Archiepiscopos, & alios Ecclesiarum Prælatos in Domino exhortantes, eisque in virtute sanctæ obedientiæ districte præcipiendo mandantes, quatenus tam gloriosi & celebris festi octavas, ut præfertur, devote & solemniter celebrent, & faciant per universas Ecclesias suarum Civitatum & diœcesum celebrari, ac Officium peragi supradictum; ut piis ejusdem Virginis Mariæ, aliorumque Sanctorum & San-*

„ *Sanctarum Dei hujusmodi intercessionibus ipsi Christifideles a noxiis protegi, & in futuro sempiterna gaudia consequi mereantur.*
„ *Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum statuti, ordinationis, exhortationis & mandati infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem &c. Dat. Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ* MCCCCLXXX. *pridie Kalend. Novembris, Pontificatus nostri anno* X.

„ VII. Præfatis nonnulla memoratu digna subjiciemus: In Conventu sanctæ Mariæ de Angelis provinciæ Aquitaniæ antiquioris mirifice florente virtutum gratia, plures inibi religione & scientia spectabiles, quorum nomina sunt in libro vitæ, hoc tempore Minoriticum Ordinem reddebant sua sanctimonia illustrem: quibus haud absimiles moribus & sanctitate in Cœnobio sancti Benedicti apud *Sofram* oppidum, tertio Provinciæ sancti Michaelis in Hispania, erant Blasius, & Didacus de sancto Alexio cum Joanne a sancto Michaele: hi enim & ipsi irrepræhensibiles, moribus & institutis Monasticis ornatissimi, perennem sui memoriam a Consodalibus XVI. Kalend. Septembris consignatam, ut habent ejus Provinciæ Monumenta, reliquerunt. Pisis etiam Civitate Archiepiscopali in Etruria, Arno fluvio divisa, mire emicabat venerabilis Dei Servus P. frater Antonius, ex Pago sancti Joannis de Valdarno oriundus, Concionator eximius, qui paupertate dives, atque vitæ sanctitate præclarus, dum hoc anno in urbis præfatæ Cathedrali per Quadragesimam prædicaret, supremum diem clausit, cujus late meminerunt Ulyssiponensis & Gonzaga, diemque vigesimam nonam Martii sibi dicatam in nostro Martyrologio tenet. Guido Brionsolius, provinciæ Aquitaniæ Alumnus, a Mariano digne commendatus, quem non tantum sacræ Theologiæ Laurea Doctoratus, & Parisiis ejusdem publica Professio cum honore & applausu, sed etiam, quod plus est, vitæ sanctitas decorabat.

Joannes a sancto Michaele.

ARGUMENTUM.

Martyres Marochii miraculis illustres Ecclesiastico donantur officio. Ludovicus Rex Galliæ sanctum Bernardinum pulchro nobilitat donario. Observantes cis ultraque montes Comitia celebrant Generalia. Moriuntur viri pietate conspicui. Bernardinus Feltrensis in Lombardia Transpadana cum ingenti prædicat fructu. In Polonia florent viri docti, & ex illa Provincia transeunt ad alias regiones Verbi Divini satores. Minoritæ cooperantur contra Turcas militaturis. Creantur Episcopi. Multiplicantur domicilia.

I. PRIMITIAS illas sanguinis, quas diximus Ordinem Minorum Christo in Africa obtulisse, quinque illos fidei athletas, apud Marrochium passos, amplius honorificaturus Deus, hoc tempore miraculis multis illustravit, per quæ Consodales excitati, de publico indicendo eis cultu apud summum Pontificem impensius egerunt. Ex multis pauca recenseo. Ab illo tempore quo cæsi sunt, & Conymbriam deportati, per omnem illam regionem honorifice habiti, multa supplicibus præstiterunt beneficia. Mariæ Vasquez Petri Dansins conjugi, utroque lumine orbatæ, postquam oculos lavit aqua, in quam Sanctorum Reliquiæ demissæ fuerant, visum protinus restituerunt. Canonicus Regularis illius Monasterii sanctæ Crucis,

Tom. 1. an. 1219. & 1220. Martyres Marochii multis florent miraculis. Monumen. MSS. Monast. sanctæ Crucis Conymbr. Marc. 3. p. lib. 6. c. 35.

cis,

cis, in quo requiescunt, inadvertenter epota aqua, sanguisugam ebiberat, & dies viginti unum ex hæmorhoissa nasi de vita periclitabatur; sed votis a noverca, pia fœmina pro eo ad Martyres conceptis, sanguinis profluvio restagnato, convaluit. Joannes Vasquez, civis Conymbricensis filius herniosus, ad Martyrum sepulcrum una cum patre vigilans, sanus effectus est. Apud Falem, Conymbricensis diœcesis vicum, liberati a peste cum patre quinque filii, voto ad Martyres persoluto, eodemque modo Joannes Capellus Agricola a morbo caduco. His aliisque publicis beneficiis excitati omnes illius loci incolæ, singulis annis, toto ferme corpore nudi, uti alias retulimus, procedunt ad venerationem Reliquiarum.

Tom. I. an. 1220. n. 51.

II. Dæmoniaca ad Martyrum sacellum deducta, perque dies tres parentibus orationes & Missarum sacrificia Deo offerentibus, malus genius ab ea recessit. Altera e montanis Lusitaniæ partibus, quas *Beira* appellant, Conymbria ad delubrum sanctæ Mariæ Virtutum transitura, gravius ab insidente spiritu oppressa, ad eumdem locum deducta liberata est. In Petrosæ oppido quidam habuit Viverram (animalculum ex mustellarum genere, quo ad cuniculos ex antris extrahendos utuntur) quæ in furorem conversa, filiolum ejus momordit, rabiemque latenti naturæ vi ita communicavit, ut puellus se cuperet interimere. At epota aqua ex Martyrum Reliquiis sanctificata, sanatus est. Infantulus e matris alvo herniam portans, ad sacellum delatus, consolidatus est. Dentium dolore afflicto, post votum de Martyribus colendis conceptum, noctu ipsi apparuerunt, tactaque maxilla, malum profligarunt. Rodericus Laurentius Regius Aulicus ad mortem damnatus, Martyrum implorato auxilio, ex carceribus & vinculis per miraculum solutus, compedes ad Martyrum sepulcrum appendit. Ferdinandus adolescens stomacho taliter affectus, ut per dies quindecim nihil manducarit, & ad mortem languenti sepulcralia pararentur, matris votis & precibus ad Martyres emissis, perfecte convaluit. Didacus Perez de la Curta vineam curabat, vitesque putabat in die natalitio sanctorum Martyrum. Monitus a prætereunte, quem tamen videre non poterat, ut a labore desisteret, contempsit vocem, quam postea ex immisso tremore & languore judicavit cœlestem. Perrexit itaque ad sanctorum sacellum, totoque hærenti die, & promittenti se illa luce perpetuo ferias acturum, vires restitutæ sunt. Porro palam testatus est, nullam ex vitibus, quas eo die putaverat, vel racemum unum produxisse, cum reliquæ omnes multis gravarentur. Nepos Episcopi Conymbricensis anno MCCCCLXVI. in natalitiis Martyrum ad sepulcrum nudus ad instar aliorum supplicantium ductus, candelam in manu gestans accensam, & coram reliquiis orans, a molesta hernia, præsente Episcopo, curatus est. Duo etiam surdi auditum recepere, aliique a gravissimis infirmitatibus persanati: propter quæ miracula Sixtus Pontifex precibus Minorum, maxime Angeli a Clavasio Vicarii Generalis Observantum, eorum cultum, uti alias narravimus, publico a nobis ibidem exscripto indixit constituto. Lectiones ex passione illorum in Chronicis Minorum descripta desumptas, & officium ac Missam ab eodem Angelo composita recitari, & in Missa symbolum Apostolorum cantari concessit. In Sacrario Minorum Vallisoletano asservatur harpe seu falcatus ensis, quo a Rege decapitati; flagra, quibus cæsi, & pectines, quibus excarnificati sunt sacri pugiles, illic per Ferdinandum Regem Catholicum, ut fertur, deposita.

Cultu donantur Ecclesiastico. Tom. I. an. 1220. n. 53.

An. 1471. n. 18. Rex Galliæ mittit thecam argẽteam corpori S. Bernardini condendo.

III. Ludovicus XI. Galliarum Rex pulchrum & nobile donum, uti supra insinuavimus, misit hoc anno ad Cœnobium Aquilanum, sancti Bernardini corpori condendo; arcam scilicet argenteam deauratam, pondo mil-

mille ducentarum & novem librarum, longam palmorum octo, altam quinque, egregio varioque opere fabrefactam, cervis quatuor innixam, valoris, uti habet Rodulphus, aureorum decies millium, seu undeviginti, uti Marcus, sive viginti duorum, ut ex aliis refert Massonius. Voti solvendi causa missam ipse suis litteris profitetur; Rodulphus, propter filium a morte liberatum, Massonius ut filium a Deo impetraret, Marcus, ut ipse a regio seu comitiali morbo liberaretur, variis, ut puto, conjecturis recensent. Ultimum probabilius reputo, excisa enim erat in arcæ latere dextro imago sancti Bernardini Regem ipsum genuflexum beatæ Mariæ Virgini offerentis; nullum vero filii, aut obtenti aut liberati, vel alterius miraculi indicium. Et quidem comitiali morbo pressum, elephantiæ quoque occulta indicia præsetulisse, & magnis muneribus certasse opem a Divis impetrare, scribunt auctores Gallicani. Porro Epistolam donario adjunxit, quam hic exscribo. *Rodul. fol. 91. Marc. 3. p. l. 5. c. 56. Massen. in vita sancti Bernard.* *Guaguin. histor Franc. lib. 10. Comineus commentlib. 9. & alii.*

IV. *Ludovicus, Dei gratia, Francorum Rex, nobilibus viris, amicis nostris. Satisfacientes cuidam voto nostro novissimo, mandamus dilectum Secretarium nostrum Petrum Chaxxon, qui fert secum ad Monasterium vestrum beati Bernardini argenteam capsam, quam illi damus ad decus gloriosi illius Confessoris, & ut Reliquiæ & ossa sancti corporis in ea recondantur. Et quia nolumus ullo unquam tempore dictum munusculum nostrum contaminari, aut in alios usus converti, quam in hos, in quos illud vovimus, rogamus vos omnes quantum possumus, anxius caveatis & custodiatis, ne aliquis cujusvis dignitatis aut status pro quacumque necessitate privata seu publica, aut etiam religiosa, manus injiciat in dictam capsam, sed perpetuo remaneat usui & decori jam dictis, & in hoc complacebitis nobis quam maxime, unde perpetuo existimabimus nos obnoxios vobis. Valete, ex domo nostra Plessyaci Parci prope Turon. die* XXII. *mensis Maii* MCCCCLXXXI. *Ex Ordin. regesto.*

V. Romam transeunter advectam thecam hanc vidit Sixtus Pontifex, rogatusque a secretario Petro, muneris conductore, Diploma hoc dedit ad Magistratum & cives Aquilanos. *Sixtus Pontifex jubet eam diligenter custodiri.*

Dilecti filii, salutem &c. Cum carissimus in Christo filius Ludovicus, Francorum Rex Christianissimus, pia devotione ductus, mittat isthuc capsam argenteam pro recondendo beati Bernardini corpore, nos sanctum ejusdem Regis votum commendatione dignissimum censentes, ac volentes ut juxta ipsius desiderium capsa prædicta collocetur; vobis harum serie mandamus, quatenus omni reverentia debita & adhibitis consuetis circa hoc cæremoniis ac solemnitatibus, eamdem capsam recipiatis, in eaque corpus illud gloriosum collocari curetis: mandantes & prohibentes ne illa in alios usus ullo unquam tempore deputetur; quod si aliquis secus fecerit, aut fieri persuaserit, excommunicationis sententiam incurrat. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die XXVIII. *Junii* MCCCCLXXXI. *Pontificatus nostri anno* X. *Ex Ordin. regesto.*

VI. Aquilæ depositam in Ecclesia Collis-Maii, omnes cum admiratione conspexerunt, deinde post aliquot dies currui triumphali impositam, per portam Lauretanam, indicta solemnissima omnium Ordinum utriusque status supplicatione, deduxerunt, sacroque pignori custodiendo dedicarunt. Gratias deinde acturi tanto Regi, miserunt qui referret, daretque cingulum aureum, quo Bernardini corpus cingebatur, pulchramque ejus imaginem, auro gemmisque circumornatam. Post annos multos thecam hanc militibus solvendis sustulit, ut diximus supra, Philibertus Chalonius Aurantii Princeps, Neapolitani regni sub Carolo V. Prorex, & adversus Lau- *Digne eam recipiunt Aquilani.* *Sed abripit Philibertus Chalonius. An. 1472. n. 18.*

Non tamen impune.

Lautrechum exercitus imperator, quamobrem nec ita multo post gemina trajectus glande, ab equis protritus spoliatusque, vix ut agnosceretur, inventus est. Aquilani suo tutelari Divo reposuerunt aliam argenteam, quæ facile constitit aureorum millibus quatuordecim, in qua sanctum corpus asservatur, habitum referens viventis.

Capitulum Generale Observ. Cismontanorum 14. Ferrariæ. Marian. lib. 5. c. 44. Marc. lib. 6. c. 38. Ann. 1482.

VII. Habita sunt hoc anno, die XIII. Maii Comitia Generalia Observantum Cismontanorum in urbe Ferrariensi, successitque Angelo a Clavasio, sua præfectura laudabiliter functo frater Petrus a Neapoli, secundo ad hoc ipsum munus electus. In Curia Romana Commissarius institutus est Franciscus Placentinus, Hierosolymorum in Monte Sion Guardianus, Paulus de Canneto, Candiæ Vicarius, Antonius Novariensis, Basilicatæ Commissarius, Antonius a sancto Angelo, Sardiniæ, Pacificus a Novaria, sive potius a Ceredano, de quo infra dicemus. Eodem etiam tempore Observantes Ultramontani in Conventu Montis-Lucii provinciæ Burgundiæ suum celebrarunt Capitulum, indictum a Guillelmo Etemandi ejusdem Provinciæ Vicario, qui vices agebat Vicarii Generalis. Etenim qui in ultimo Capitulo electus erat Guillelmus Bertholdi, diem suum obiit in provincia Argentinæ, commendatumque est officium Joanni de Larre ejusdem provinciæ Argentinæ Vicario: sed & hic paulo post defunctus est, substitutusque dictus Etemandus præfuit his Comitiis, in quibus tertio assumptus est ad regimen generale Joannes Philippi.

Capitulum Ultramontanum 15. in Monte Lucio.

Moritur Petrus Florentinus. Marian. cit. Marc. cit. Ejus virtutes.

VIII. In Civitate Asculana obdormivit in Domino hoc ipso anno frater Petrus Florentinus, dilectus Jacobi Piceni socius, ab eo institutus dicta in urbe Guardianus, & per Superiores ad triginta continuos annos confirmatus. Pauperrimus in vestitu, austerus in victu, affabilis in conversatione, erga omnes benevolus, & erga hospites beneficus, Deo & hominibus gratus, omnium sibi conciliavit amorem. In senectute bona defunctus, multis miraculis claruit, quæ populum Asculanum ad majorem ejus venerationem excitarunt. Per aliquot dies inhumatum, solemnibus decorarunt cives exequiis, advocatis universo Clero cum Religiosis virisque primariis. Sepultus est in medio Ecclesiæ nondum perfectæ, neque contignatæ, & dum post quinquennium cooperiretur, cadens ex alto trabes, in terram defixa, tibiam illius vulneravit. Ex vulnere copiose profluxit sanguis, collectusque est ad mediocris ampullæ mensuram. Post hæc cum pavimentum Templi lateribus sternendum esset, & solum adæquandum, exhumare oportuit corpus, quod integrum & illæsum inventum est, licet ipse obesus valde & adeo pinguis esset, ut ventrem subjecta tabella ligaculis ex collo pendentibus sustentarit. In exhumatione ligone percussus, sanguinem secundo emisit. Virtutibus ejus detrahenti, atque erga sanctorum miracula parum credulo, intensos Deus immisit cruciatus; neque mitigari aut tolli poterant, donec agnita culpa, veniam ad illius tumulum humiliter deprecaretur.

Item Laurentius Firmanus. Marian. cit. Marc. cit.

IX. Hoc etiam anno sancto fine quievit in Monte Alvernæ Laurentius Firmanus, qui per annos quadraginta in eodem monte commoratus, sine calepodiis aut sandaliis in pedibus, sine operimento in capite, rigidissimas illius regionis hyemes patienter toleravit. In cibi parcitate & vestis tenuitate, in vigiliis multis, assidua oratione & contemplatione, nocte per duas horas alios præveniebat ad matutinum, devote Divinum psallebat officium, & Missas, longa præmissa præparatione, celebrabat. Anno centesimo decimo suæ ætatis, postquam nonaginta in Religione sanctissime transegerat, in Domino requievit. Adeo pusillus erat statura, ut Zachæi potius, quam pro-

proprio nomine audiret inter Fratres, peculiaribus uteretur paramentis, & altiori sub pedibus scabello. Disciplinam Regularem hausit a discipulis Paulutii Trincii, a quibus etiam habitum suscepit.

X. Decessit insuper eodem anno in Cœnobio sanctæ Crucis prope Pisas, Antonius a sancto Joanne, disertissimus concionator, insignis suæ professionis zelator, qui Regularis Observantiæ cupidus, litteras impetravit Apostolicas, quibus sibi suique zeli participibus quadraginta Consodalibus indulgebatur domos sibi statuere, in quibus Regulam juxta suam puritatem, absque explicationibus & mitigantibus commentariis secundum nudum litteræ sensum liceret observare. Sed hoc suum suorumque desiderium propter ardua quædam impedimenta caruit prorsus effectu. Quamobrem vitæ reliquum in supradicto Cœnobio laudabiliter & pie transegit; magnamque nactus sanctitatis opinionem, a Pisanis certatim reliquias ex ejus indumentis & crinibus desumentibus, pro sancto Deoque caro pia colitur veneratione. Neenon Antonius a S. Joanne. *Gonz. in Provin. Tuscia Conv. 15.*

XI. Bernardinus Feltrensis hoc anno in Comitiis provinciæ sancti Antonii, habitis in domo Deserti prope Venetias, delectus Definitor, amandatus est cum Petro Mantuano etiam Definitore, ut regimen & curam admitterent, ita jubente Sixto Pontifice, Monasterii sanctæ Crucis Veneti Clarissarum. Improbantibus aliquibus Patribus hujusmodi periculum & tædiosum fœminarum gubernium, dixit, periculosum quidem esse, sed meritorium, tædiosum, sed salutare, & compatiendum esse misellis Sororibus in carcere pereuntibus absque ductore, nostroque aliquali incommodo proximorum salutem debere procurari. Tarvisium deinde profectus, mox in patriam, deinde Vincentiam & Veronam, frequentes habuit ubique conciones. Veronenses decreverunt in die sancti Joannis Baptistæ nobile exercere hastiludium, quod ille vehementer condemnavit, maxime in tanta solemnitate. Tam efficaciter dixit, ut licet omnia fuerint parata, magnoque desiderio omnes eo die pulchra hæc expectarent spectacula, præceperit Magistratus in alium diem transferre. Ex nimio studio & vehementi lucrandarum animarum conatu, vehementes capitis aliosque passus dolores, ductus est Mantuam, ubi post aliquot menses convalescens, iterum Veronam ad pristinum prædicationis munus reversus est. Bernard. Feltren. delectus suæ Provinciæ Definitor. *Legenda MSS.* Curam suscipit Monasterii Clarissarum. Pluribus in locis magno cum fœnore prædicat.

XII, Ut Venetiis per dies Quadragesimæ prædicaret, jussit Sixtus Pontifex, rogatus a Duce & Senatoribus. Sabbatorum diebus ad horam vigesimam secundam prædicavit de beata Virgine, ad singula verba salutationis Angelicæ distributis concionibus. In ultima, assumptis pro themate illis verbis: *Benedicta tu in mulieribus*, adjunctisque illis *& benedictæ omnes mulieres, quæ vanitates deponunt*, cumulatissimo fructu vanos mulierum ornatus condemnavit. A Dominica Palmarum usque ad octavam Resurrectionis prædicavit in aperto foro; neque enim Templum tantam capere potuit multitudinem. Feria quarta post Pascha, audita ad sanctum Marcum ejus concione, viginti duo adolescentes ad Sodalitium admitti rogaverunt, quos partim Guardianus Venetus Bartholomæus Loredanus, partim alii Guardiani initiarunt. Semel efficaciter e rostris hortatus, ut locupletes viri rebus suis disponerent, & tempestive sua conderent testamenta; multi, atque inter hos Andreas Bragadinus, obsecuti, fructum reportarunt, alii contemnentes salutare consilium, raptim obeuntes, cum facultatibus interminabiles lites consanguineis reliquerunt.

XIII. Dum Mantuæ hæreret, & singulis prædicaret diebus festivis, dolore cruciatus colico in festivitate Ascensionis non potuit; supplevit tamen

Michael de Carcano Mediolanensis insignis concionator, & in Bernardini populo gratissimi, laudes prorupit. Pristina brevi recuperata salute, usque ad Dominicam nonam post Pentecosten sermocinatus est ingenti lucro animarum. In exequiis Principis Barbaræ, Ludovici quondam Marchionis Mantuani conjugis, & Electoris Brandeburgensis filiæ, concionatus est in amplissima area Templi Cathedralis præ foribus Principum; ubi seculi vanitates exemplo nobilissimæ & pulcherrimæ mulieris, quæ tamquam flus agri deciderat, efficacissime docuit contemnendas. Aliam habuit concionem funeralem in obitu sororis Angelicæ, prædicti Principis Ludovici filiæ, Clarissæ, quæ in sanctæ Paulæ Monasterio obiit magna sanctitatis opinione, assumpto themate. *Quasi Stella matutina in medio nebulæ, & quasi luna plena in diebus suis &c.*

Donesm. in hist. Mantuan. lib. 7.

Eccli. 50. 6.

XIV. In vigilia Ascensionis antequam illum dolor invaderet iliacus, doctissime prædicavit de Sanguine Christi, eo die ante biennium reperto in abscondito Templi sancti Pauli, & nunc in Cathedrali sancti Petri summa veneratione custodito, multisque documentis probavit verum hunc Sanguinem a Christo in passione sparsum fuisse. In die Conceptionis Virgineæ luculenter prædicaverat de præservatione Dei genitricis a peccato originali. Non defuerunt, qui apud Benedictum Mastinum Episcupi Vicarium traducerent, & hæreticum inclamarent, quod contra apertas & universales sacræ Scripturæ sanctorumque Patrum locutiones quempiam præter Christum ab illo reatu voluerit innoxium. Insuper fuit qui ex suggesto & libro Vincentii Bandelli plurimas hujusmodi recitaret sententias, censurasque ab eo præfixas fulminaret. At missis ad Vicarium Alberto Terdonensi, & Nicolao Patavino, doctis consodalibus, Bernardinus in frequentissimo cœtu probavit se recte duxisse, neque præscriptas nuper a Sixto IV. regulas transiliisse; in eumque excitavit immaculatæ Conceptionis cultum cives universos, ut statim prope sancti Petri ædem, Templum sub appellatione Conceptionis Virginis Mariæ, quod a frequenti donariorum oblatione *sanctæ Mariæ Votorum* nuncupatur, constructum sit, & Fridericus Princeps solemniori cultu curaverit Conceptionis festum celebrari, & extra agrum Mantuanum futurum edixerit, qui piam sententiam de Virginis Conceptione, a Sede Apostolica paulo antea commendatam, ultra justum & equum condemnaret.

In provincia Poloniæ floret Angelus Ostrovius. *Monumen. MSS. Provin. Poloniæ.*

XV. Floruerunt hoc tempore in Provincia Poloniæ tres viri docti pariter & religiosi, qui noviter exortam prudenter & laudabiliter rexerunt, & magnis auxerunt incrementis; Angelus Ostrovius vir nobilis, doctus & religiosus valde, qui antequam illa Provincia ab Austriaca & Boemica separaretur, primus ex Polonis electus est Commissarius, & post separationem secundus Vicarius. Etsi nullum vellet ab omni labore otiari, plus tamen promovebat in Fratribus exercitia spiritualia; probe sciens animæ cultum potiorem esse corporeo. Ab ipso tirocinio propter summam prudentiam & morum gravitatem, aliis regendis destinatus est, neque ullo ferme tempore ab aliorum cura licuit feriari. Malos & protervos severe corrigebat, & cervicosos humiliabat, bonis summopere favebat, suoque religiosissimo exemplo ad majora virtutum incrementa excitabat. Orationis mentalis & vocalis exercitium quantum potuit, semper promovit; iisque, qui se in oratione aridos & steriles esse querebantur, dicebat: *Sive sapiat sive desipiat oratio, sive proficiat sive sterilescat, ab ea non recedatis: persistite, pulsate, petite, tamdem exaudiemini, dabitque vobis Dominus gratiam orandi. Nolite deficere, ne omnino pereatis. Credite mihi Fratres, animæ cibus est oratio: qui sumere neglexerit, certo morietur.*

Electus est commissarius, post secundus Vicarius.

XVI. Mi-

XVI. Michael Bal, de quo superius locuti sumus, Angeli successor in Vicariatu, & Chrysostomus de Poniet, Michaeli in eodem officio subrogatus. Vir erat devotissimus, & regularis disciplinæ amator, in exhortationibus & visitationibus ob placidam & mitem naturam omnibus gratus & acceptus. Inquietos, discolos, & murmuratores tanquam religiosæ reipublicæ pestem abhorrebat. Uratislaviæ dum novitiorum ageret Magistrum, juvenem habuit discipulum, fratrem novellum, quietis & moræ impatientem, alio mitti quotidie expetentem, quem post multas instructiones & mortificationes obtinuit a superiore dimitti, ne reliquos adolescentes magis magisque perturbaret. Abiturum paterne monuit, ut sibi caveret a dæmonis insidiis, easque sibi parari in tanta mutandi domicilii cupidine. Dum ad Cœnobii ostium accedit, quemdam specie fraterculum se parantem itineri ejusque comitatui conspiciens, interrogavit, quis esset? respondit ille: *Ego dæmon sum, qui spiritum tibi libertatis infudi, & ut Magistri jugum excuteres, persuasi: quocamque perrexeris, te associabo.* Ad hæc expavescens misellus, corde compunctus, quieto & tranquillo spiritu in eodem loco perseveravit. Porro Chrysostomus in omnibus præfecturis prudentissime se gessit, & sancto fine quievit.

An. 1475. n. 28. Et Michael Bal. Ac Chrysost. Poniet.

XVII. Multi Fratres ex hac Provincia ad vicinas regiones Lithuaniæ, Samogitiæ, Russiæ, Vallachiæ, Scytiæ, Tartariæ fidem Christianam docturi, vel Schismaticos ad Ecclesiæ unionem reducturi, a Mariano Tesiorcovio, quarto Poloniæ Vicario amandati, magnam collegerunt segetem; eoque animarum fructu illas peragrarunt regiones, ut multis magnisque eos affecerit Pontifex privilegiis, quæ locis & Fratribus Terræ sanctæ & Regni Bosnensis solebant concedi. Ecce testimonium.

Multa concedit Pontifex privilegia Fratribus inter hæreticos & schismaticos prædicaturis.

Dilecto filio Vicario Provinciæ Poloniæ Regularis Observantiæ.

Dilecte fili, salutem &c. Cupientes pro pastorali officio nostra Barbaras omnes nationes, & a Christiana religione aberrantes, relicto pravitatis & infidelitatis errore quem insectantur, ad fidei Catholicæ unionem Ecclesiæque unitatem converti: ac considerantes, quod tu & alii a te deputati tui Ordinis Fratres, melius id facere, & sanctum hoc opus exequi poteritis, quo majori ad id fueritis facultate fulciti; tenore præsentium, tibi & quibuscumque aliis personis idoneis a te deputatis, ceterisque tui Ordinis & Observantiæ, qui sponte inter infideles ire voluerint, necnon Confessoribus inter schismaticos, ac alios infideles constitutis, utpote in Lithuania, Samogitia, Russia, Valachia, Scythia & Tartaria, & in omnibus terris schismaticorum, Pagonorum & quorumcamque infidelium permanentibus, facultatem damus recipiendi ad unitatem fidei, sanctæque Ecclesiæ gremium Græcos, Ruthenos, Valachos, Armenos, & omnes schismaticos, hæreticos, Apostatas aliosque infideles, & eosdem, si & postquam ad fidei unitatem juxta formam litterarum per Eugenium IV. prædecessorem nostrum in concilio Florentino editarum, conversi erunt, absolvendi ab omni vinculo excommunicationis tam majoris, quam minoris, ac suspensionis, interdicti, aliisque censuris & pœnis Ecclesiasticis, necnon a simonia, & quocumque perpetrato homicidio, ab omnibusque criminibus, excessibus & delictis, etiamsi talia essent, propter quæ Sedes Apostolica veniret merito consulenda: Præterea cum Presbyteris Clericisque omnibus, id humiliter petentibus, dispensandi super omni irregularitate, exceptis voluntario homicidio, bigamia & mutilatione membrorum; præterea etiam reponendi & restituendi eos ad beneficia, officia, honores

Ex Mon. MSS. Prov. Polon.

res & dignitates: decernentes, & taliter declarantes, quod tam tu, quam alii Fratres Provinciæ Poloniæ in Terris & dominiis præfatis existentes in locis tui Ordinis, omnibus & singulis privilegiis, gratiis & indultis per nos ac Prædecessores nostros Romanos Pontifices, & alios quomodolibet locis & Fratribus Ordinis Minorum in Terra sancta, & Provincia Bosnæ concessis, frui, uti & gaudere possitis & valeatis, ac si vobis specialiter & expresse concessa essent; illorum tenores & continentias, ac si de verbo ad verbum præsentibus inserta essent, pro sufficienter expressis habendo. Constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque in contrarium facientibus, non obstantibus quibuscumque. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, ultima Augusti anno Domini MCCCCLXXXI. *Pontificatus nostri anno* XI.

An. 1476. n. 6. Petrus Card. de Fuxo multa præstat gloriose. Garib. lib. 29 de reb. Navar. c. 9. & 10.

XVIII. Petrus Cardinalis de Fuxo, quem bonorum scriptorum opinione diximus Minoritam, multa & præclara hoc anno præstitit in Regno Navarræo pro Francisco Phœbo, suo ex fratre nepote, ad Regni Thronum evehendo. Postquam enim cum avunculo suo Ferdinando Rege Aragoniæ & Castellæ, de præstandis adolescentulo Regi auxiliis, Cæsaraugustæ consilium habuit, socio Principe Jacobo germano fratre, Navarram profectus, Beaumontium & Agramontium nobilium familiarum ferales sedavit discordias, & præcipua capita Regni, Comitem Stabuli, & Marescallum ad pacis fœdera reductos, suis manibus partita hostia, sacra communione in templo Minorum sancti Sebastiani ad Villam Taffaliæ refecit. Deinde Regem Stationario stipatum milite, magnis sequentibus copiis, Navarram duxit, & omnium Ordinum consensu atque applausu solemniter coronari fecit anno sequenti in Ecclesia Cathedrali Pampilonensi.

Angelus a Clavasio Nuncius & Commissarius Cruciatæ.

XIX. Sub finem anni præteriti Sixtus Pontifex pro colligendis ad sanctum opus Cruciatæ, quam adversus Turcas meditabatur, subsidiis, suum & Apostolicæ Sedis Nuncium ac Commissarium destinaverat Angelum a Clavasio, Vicarium Generalem Cismontanum, cum potestate delegandi ad hoc opus quos judicaret idoneos. Ad multos Provinciarum Vicarios invenio transmissas hoc anno litteras hujus tenoris.

Dilecto filio Vicario Provinciæ sancti Francisci Ordinis Minorum, de Observantia nuncupatorum.

Ex originali. Et Vicarius Provinciæ S. Francisci.

Dilecte fili, salutem &c. Pridie Nonas Decembris, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXXI. *Pontificatus nostri anno* X. *Dilecto filio Angelo de Clavasio Ordinis Minorum de Observantia professori, & ejusdem Ordinis citra montes tunc Vicario Generali, & extra ubilibet nostro & Apostolicæ Sedis Nuncio & Commissario, per litteras nostras inter cetera concessimus facultatem assumendi & deputandi idoneos verbi Dei prædicatores, qui Christifidelibus litteras nostras in subsidium Orthodoxæ fidei, & contra Turcas concessas publicarent & declararent, ac eos ad contribuendum tam sancto operi inducerent & hortarentur, necnon pro hujusmodi contributionibus colligendis & fideliter conservandis, in Civitatibus & aliis locis Truncos seu capsas ordinandi, custodes fideles & aptos deputandi, super male ablatis incertis & per usurariam pravitatem acquisitis componendi, necnon & cetera peragendi, quæ in ipsis litteris plenius continentur. Qui quidem Angelus coram nobis ad excusationem suam multa exposuit, & ut tale onus alii committeremus, humiliter supplicavit. Nos itaque hujusmodi supplicationibus inclinati, ut prædictum Angelum in aliqua parte alleviaremus, & nihilominus præfatæ lit-*

litteræ nostræ juxta desiderium nostrum, debitum quanto citius consequantur effectum, te pro tempore officio succedentem, usque ad triennium, de quo in ipsis litteris nostris prædictis fit mentio, in nostrum & Apostolicæ Sedis Nuncium & Commissarium in tota Provincia tua sancti Francisci secundum morem tui Ordinis, per præsentes deputamus, cum potestate & facultate absolvendi, dispensandi, componendi, quietandi, compescendi, subdelegandi, revocandi & exequendi omnia & singula, quæ præfatus Angelus vigore dictarum nostrarum litterarum facere & exequi posset. Mandantes tam tibi, quam successoribus tuis in tali officio Vicariatus, ut pecunias & cetera quæ pro sancta Cruciata colligentur, ad capsam Aræ-cæli in alma Urbe constitutam pro ipsis conservandis, sicut colligentur, sic successive fideliter transmitti cures, meliori & tutiori modo quo poteris, & etiam per Fratres tui Ordinis, quando aliter meliori modo fieri non possit, declarantes, quod hoc non est facere contra eorum Regulam, cum pecunias non recipiant per se vel interpositam personam, scilicet ad eorum usum, sicut Regula vestra prohibet, sed ad commodum & usum reipublicæ Christianæ: districte etiam præcipientes omnibus & singulis, cujuscumque status, gradus & conditionis fuerint, sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, quam ipso facto eos incurrere volumus, si postquam a te vel quibus commiseris, fuerint moniti, non destiterint & cessaverint a quibuscumque impedimentis tibi in præmissis inferendis directe vel indirecte. Per hanc autem nostram commissionem non intendimus in aliquo concessionem & commissionem factam dicto Angelo diminuere, aut ei derogare, sed firmam & ratam persistere, & in suo robore permanere decernimus, cum potestate revocandi te, & quoscumque etiam specialiter a nobis institutos super præfata Cruciata, quotiescumque sibi videbitur opportunum. Et quia foret difficile has litteras nostras & præfatas contra Turcas concessas ad diversas partes deferri, volumus & auctoritate Apostolica decernimus, ut transumpto ipsarum subscripto manu tua, vel tui successoris in officio Vicariatus, cum subscriptione duorum proborum Fratrum, & appensione sigilli tui Vicariatus, plena fides tam in judicio, quam extra adhibeatur, ac si litteræ nostræ originales exhiberentur. Non obstantibus in contrarium facientibus quibuscumque. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die XIX. *Julii* MCCCCLXXXI. *Pontificatus nostri anno* X.

XX. Pia hoc anno a Genuensibus expeditio suscepta est, missis quatuor navibus ad recuperandam Mitylenem insulam a Turca occupatam. Auctorem dicit Ubertus Folieta, rerum Genuensium nobilis scriptor, Monachum Franciscanum, religionis fama conspicuum, quem tamen ejusdem gentis alter non ignobilis historicus Dominicanum dicit, ex Pontia Maris Tyrrheni insula oriundum, magna vitæ integritate & eruditione pollentem. Expeditionem ait publicis sumptibus factam, plerisque insignibus matronis, & nonnullis viris a vitæ sanctimonia commendatis, necessaria conferentibus. Multa tamen, opus ne ad exitum duceretur, impedierunt, neque quidquam amplius in hac re tentatum est.

Quidam Minorita suadet Genuensibus expeditionem in Turcas.
Folieta lib. 11.
Bizar. lib. 15. ad hunc annum.

XXI. Diximus superius, Pontificem facultatem concessisse Minoribus succedendi in hæreditatibus parentum & consanguineorum, idque male habuisse Observantes, neque velle se his litteris comprehendi, aut privilegio potiri. Tamdem a Pontifice obtinuerunt hoc anno istas declaratorias.

An. 1472. n. 117.
Privilegium succedendi in hæreditatibus respuunt Observantes.

Universis & singulis præsentes litteras inspecturis, salutem &c. Licet nos dudum ad importunam nonnullorum instantiam concesserimus per certas litteras nostras, etiam quarumdam aliarum Prædecessorum nostrorum confirmatorias, ut generaliter Fratres Ordinis Minorum possint in hæreditate succe-*

Ex autographo.

* *Vide loco supra cit. & in Reg. Bulla 2.*

cedere parentibus & consanguineis suis mortuis & morituris ab intestato, hæreditatesque eorum adire & tenere, prout in eisdem litteris nostris, quarum tenores hic pro sufficienter expressis haberi volumus, plenius continetur. Nihilominus cum desideremus, Familiam & Fratres dicti Ordinis, de Observantia nuncupatos, sub cura Vicarii Generalis viventes, quos paterno prosequimur affectu, in sua Regulari Observantia conservari, nec dari eis materiam alicujus scandali vel inquietudinis, cum id expresse adversetur ipsorum emissæ professioni & promissæ paupertati: tenore præsentium, ex certa nostra scientia decernimus pariter & declaramus, mentis ac intentionis nostræ fuisse & esse, ut prædictæ nostræ & aliæ litteræ circa successionem hæreditatum hujusmodi ad Fratres ipsos familiæ de Observantia se nullatenus extendant, nec eis aut eorum alicui in judicio vel extra quoquo modo suffragentur, neque vim aliquam habeant seu habere censeantur: mandantes in virtute sanctæ obedientiæ omnibus Fratribus ejusdem familiæ de Observantia, ne quis eorum concessione hujusmodi uti velle præsumat quovis prætextu vel colore, quinimo in puritate Regulæ suæ, sicut decet, omnes permaneant, perinde ac si litteræ prædictæ numquam emanassent: in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque. Ceterum, quia difficile foret, præsens Breve ad omnia, in quibus opus est, loca deferri, volumus ut illius transumpto, manu publici alicujus Notarii subscripto, & sigillo Vicarii Generalis prædicti munito, eadem prorsus ubique fides adhibeatur, quæ adhiberetur si idem Breve originale produceretur vel ostenderetur. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die VII. *Augusti* MCCCCLXXXI. *Pontificatus nostri anno* X.

L. Grifus.

Ottanen. Episc. Fr. Ludovicus. Adrimitanus Fr. Joannes. Vasaten. F. Raymundus. Assisias Fr. Franciscus. Sagonen. Fr. Guillelmus.

XXII. Electus est hoc anno Episcopus Ottanen. in Sardinia, sub Arch. Turritano, frater Ludovicus Camanyas, per obitum Hieronymi, VII. Idus Februarii. Adrimitanus in Asia ad Hellespontum, sub Arch. Cyziceno, frater Joannes Welmechier, per obitum N. XIV. Kal. Julii. Erat hoc tempore Episcopus Vasaten. in Gallia, sub Arch. Auxitano, frater Raymundus de Torculari, sive de Trevil; & Assisias, immediate sub Pontifice Romano, frater Franciscus Insignia, hoc anno vel præcedenti electus. Fulginates aliquandiu gubernavit, & Perusiæ pro Joanne Baptista Cardinali Sabello fuit Vicelegatus, vir doctrina insignis, & regimine prudens. Anno MCCCCXCVI. pie decessit. Sagonensis in Corsica, sub Arch. Pisano, frater Guillelmus Savonensis, Ibid. Martii. Obiit an. MCCCCXCIV.

Conv. Sepis. *Lib. 160. bullar. fol. 181. Gonz. in Prov. S. Franc. Con. 25.*

XXIII. Fratribus Provinciæ sancti Francisci exorantibus, concessa est facultas Ecclesiam sine cura animarum beatæ Mariæ de Castroveteri, extra muros oppidi Sepis, vulgo *Fratte* filiorum Uberti, comitatus Perusini, diœcesis Eugubinæ, quæ de jure patronatus Universitatis dicti oppidi censebatur, transferendi ad locum, qui dicitur *Mercatale*, oppido magis propinquum, & domum addendi pro Fratrum Observantum habitatione. Ita factum ex publicis oppidanorum facultatibus. Ecclesiam suis sumptibus sub titulo sanctæ Mariæ de Pietate construxit Bartholomæus Busellus a Nello Sepiensis, civis Perusinus, cujus successores magnam gerunt curam hujus cœnobii, Fratribusque favent impense.

Conv. S. Genesii. *Lib. 176. fol. 246.*

XXIV. Incolæ terræ sive oppidi sancti Genesii, diœcesis Camerinensis, petierunt licentiam Monasterium quoddam Ordinis Cisterciensis intra muros, in loco fœmineæ honestati minus idoneo, situm, in quo duæ dumtaxat vetulæ Moniales commorabantur, coaptandi in Cœnobium Fratrum Observantum, ex quo dicebant singularem oppidanorum consolationem plu-

plurimam animarum salutem, & Divini cultus augmentum consecutura. Commissa fuit rei discussio Præposito Ecclesiæ sancti Michaelis de sancto Genesio. Sed quid egerit, non comperio, dum inter Conventus Provinciæ Marchiæ, intra cujus limites sancti Genesii oppidum consurgit, non habetur.

XXV. Gandini (quod Transpadanum, lanificio dives, oppidum est, diœcesis Bergomensis) incolæ religiosis, præsertim Minoribus addictissimi, Fratribus Observantibus hoc anno domicilium posuerunt, sub invocatione beatæ Mariæ, in eoque habitantium necessitatibus frequenter succurrunt. Conv. Gandini. Gonz. in Provin. Brixiæ Conv. 6.

XXVI. Salatinus Scotti de Fregona incola oppidi Serravalli, diœcesis Cenetensis, bonorum hæredem scripsit Joannem Antonium filium, eoque decedente, suffecit Fratres domus sancti Francisci de Coneglano, cum aliquibus conditionibus, quas mortuo filio, hæreditatem adeuntes partim compleverunt, partim molestas a Pontifice tolli hoc anno curaverunt. Sacellum sanctorum Antonii & Christophori cum perpetuo pro legatoris anima sacerdotio fabricarunt, & Conventum refecerunt. Spectat hic locus ad Patres Conventuales Custodiæ Venetiarum, de quo alias locuti sumus. Conv. Conegliani. Lib. 175. fol. 46. Tom. 8. an. 1378. n. 44.

XXVII. Joannes Paulus a Legha, vir Princeps, Insulæ Corsicanæ, hoc anno, impetrata Sixti facultate III. Kal. Julii, prope Vici oppidum Conventum sub titulo sancti Francisci fabricavit, deditque fratri Guillelmo a Speluncato Sacræ Theologiæ Jurisque Canonici Doctori, Corsicanæ Provinciæ postea Vicario Provinciali, de cujus doctrina, dignitate & sanctitate agemus inferius. Mortuo autem hoc pio fundatore, antequam opus absolveret, Leghena familia, quod deerat, complevit. Conv. Vici. Gonz. in Provi Corsicæ Conv. 17. An. 1490.

XXVIII. Ludovicus XI. Francorum Rex, præmissis multis elogiis Fratrum Observantum, narratisque fructibus, qui ex eorum conversatione & incolatu proveniunt iis, inter quos commorantur, petiit hoc anno facultatem a Pontifice domum hujus Instituti construendi intra vel extra Civitatem Tolosanam. Sixtus facile concessit, adjunctis aliis laudibus ejusdem Religionis: *Superna dispositione*. III. Idus Octobris. Rex vero gravioribus impeditus negotiis, multisque aggravatus infirmitatibus, cum id operis per se præstare non posset, Ludovicus Luithierus Tolosanæ Ecclesiæ Archidiaconus, claustrum, reliquum opus, & templum, a sancta Maria de Angelis nuncupatum, construxit. Floruerunt hic multi Fratres, scientia & virtute illustres, inter quos plurimum emicuit Oliverius Mailhardi, prophetia insignis, bis familiæ Ultramontanæ Observantum Vicarius, ab Innocentio VIII. Nuncius ad Carolum VIII. destinatus; & Melchior Flavius sanguine clarus, scientia & linguarum peritia clarior, probis moribus & virtutibus clarissimus, præsago spiritu a Deo insignitus, Commissarius Generalis in Germania a Joanne Calvo Ministro Generali designatus. Uterque hic sepultus est, miraculis, uti fertur, gloriosus. Spectabat hic Conventus ad Provinciam Aquitaniæ, sed anno MDCI. sub mensem Decembris adjudicatus est custodiæ Recollectorum per Nicolaum Albaspinam Ministrum Provincialem, anno vero MDCXV. decreto Capituli Generalis Romæ anno MDCXII. celebrati, ex auctoritate Antonii de Trejo Vicarii Generalis, adscriptus est Provinciæ immaculatæ Conceptionis Virginis Mariæ, in Gallia noviter erectæ. Conv. Tolosanus. Gonz. in Prov. Aquit. Conv. 11. Monum. MSS. Prov. Aquit.

XXIX. Ante annos sexdecim in regno Daciæ & diœcesi Scaren. erectum erat oppidum Novelodosiæ, mercibus & populi frequentia insigne: Ut hic domum sibi construerent Minister & Fratres Provinciæ Daciæ concessit Sixtus hoc anno Nonis Julii facultatem. Ædificaverant Observantes do- Conv. Novelodosiæ. Lib. 166. fol. 97.

Conv. Reyfersperch. Lib. 175. fol. 181.

domum ſancti Joannis M. P. ab oppido Reyferſperch. diœceſis Baſileen. in loco, quem experientia probarunt incommodum, humidum & inſalubrem. Obtinuerunt itaque hoc anno, X. Kalendas Novembris facultatem eam ad ipſum oppidum transferendi, ſub obedientia tamen Vicarii Argentinenſis.

Tres Conventus Obſerv. in Anglia.

XXX. Nobili mulieri Margaritæ, Duciſſæ Burgundiæ, Eduardi Regis Sorori, nonnulliſque regni Anglicani nobilibus, erga Fratres Obſervantes ſumme propenſis, dedit Sixtus facultatem tres domos in eodem regno, Vicario Generali Ultramontano ſubjiciendas, ædificandi: *Paſtoralis officii.* VIII. Kalendas Octobris.

Mon. Albienſe. Gonz. in Prov. Aquit. antiq. Monaſt. 2. Monum. MSS. Prov. Aquit. Eliſabetha Navarræa.

XXXI. Ludovicus de Amboiſia, cognomento *Bonus*, Georgii Archiepiſcopi Rothomagenſis frater, Albienſium Epiſcopus, hoc anno Clariſſarum Monaſterium, annuentibus Sixto IV. & Ludovico XI. Albiæ conſtruxit. Laudantur hujus Monaſterii Sorores ab inſigni pietate, perfecta Regulæ Obſervantia, & generis claritate. Hic habitavit Soror Eliſabetha Navarræa, ex ſereniſſima Principum Bearnenſium familia, humilitate, caritate, paupertate aliiſque virtutibus pluſquam ſanguine illuſtris. Multa dicitur miracula patraſſe. Hic etiam ſe Deo conſecravit nobilis matrona Catarina Turnabona, ab ornatu Ludovicæ Galliarum Reginæ, Alphonſi ſecundi Delbene, a ſecretiori Galliarum Regis conſilio, Epiſcopi Albienſis mater. Eo ipſo die, quo Julianus Delbene, Henrici III. & IV. cubicularius, vir ſpectatæ fidei & virtutis, ejus conjux deceſſit, illa ſeculum reliquit & habitum ſuſcepit. Mortua eſt anno MDCXVIII. die ultima Aprilis in ſenectute bona, virtutibus inſignis. Aliæ pleræque Sorores hic ſanctiſſime vixerunt.

Catarina Turnabona.

Mon. S. Franciſci de Cruce Venetiis. Gonz. in Prov. S. Anton. Mon. 5. Vide regeſt. hujus tomi an. 1481. & Regeſt. Tom. ſequent. an. 1493.

XXXII. Venetiis ex tenui ſatis initio inſigne & nobile ſuccrevit Monaſterium ſancti Franciſci de Cruce ejuſdem Inſtituti ſanctæ Claræ. Anno MCCCCLXX. quidam Monachi Ordinis Cluniacenſis, certis de cauſis, creditum ſibi Prioratum ſeu Monaſterium derelinquerunt: ne vero penitus corrueret, omnino neglectum, ingreſſa Sophia Tertii Ordinis ſancti Franciſci ſectatrix, adjuncta ſibi pia comite, ex conſenſu illorum, ad quos locus ſpectabat, cœpit ædes reficere. Acceſſerunt paulo poſt multæ Virgines & devote fœminæ, quibus inſtruendis hoc anno ex Monaſterio Patavino ſancti Bernardini evocata eſt Pontificia auctoritate quædam Soror Ludovica Clariſſa. Creſcente numero, & cura regiminis commiſſa Fratribus Obſervantibus, eductis ex Monaſterio ſanctæ Claræ de Mariano Veneto quatuor ſororibus, Obſervantiæ monaſticæ magiſtris, omnes ad Inſtitutum ſanctæ Claræ & primæ Regulæ profeſſionem tranſierunt.

Domus ſororum Methymnæ Campenſis. Idem in Provin. Concept. Mon. 35.

XXXIII. Similiter ex humili jacto fundamento exurrexit pulchra moles domus ſeu Monaſterii ſanctæ Eliſabethæ Sororum Tertii Ordinis in oppido Methymnæ Campenſis; cum enim quinque honeſtæ mulieres, ſumpto hujus Inſtituti habitu, in humili domo conveniſſent, ſummaque concordia & pietate vixiſſent, breviſſimo tempore excreverunt ad numerum quadrageſimum, commodamque domum, & ſufficientes reditus ſibi ſtabilierunt.

Domus Ambianen. Idem in Provin. Franc. Pariſ. Monaſt. 15. Lib. 199. fol. 97.

XXXIV. Narraturus originem domus ſancti Nicolai Ambianenſis in Pichardia, inhærebo diplomati Sixti Pontificis in multis diſcrepanti a Gonzagæ hiſtoria. Ita porro habet. Ædificaverunt olim Ægidius Ravim & Celaya conjuges, ante hunc annum defuncti, hoſpitale pauperum ſancti Nicolai de Coqueres infra metas parochiæ ſancti Firmini Ambianen. pauperum capax quadraginta, & ſacellum, annuente Epiſcopo, addiderunt, in quo Miſſa & Divina officia celebrarentur. Poſtea Joanna de Wernich Magiſtra & Sorores tredecim, Tertii Ordinis ſancti Franciſci nuncupatæ, quarum plu-

plurimas in Belgio diximus extitisse, fugientes incommoda belli, quod tunc in Comitatu Artesiæ & confinibus Franciæ vigebat, Ambianum, refugii causa, se contulerunt. Benigne a Majore seu Prætore & Scabinis admissæ, dicti hospitalis obsequio & caritatis operibus destinatæ sunt. Numero deinde crescentes domicilium auxerunt, & in religiosæ domus formam transtulerunt. Omnia confirmavit Sixtus anno MCCCCLXXXIII. subjiciens eas regimini Vicarii Provinciæ Franciæ, concedens etiam omnia privilegia & gratias, quibus Fratres gaudebant Ordinis Minorum. Diploma dabimus sub illum annum in Pontificio regesto. Sixti constitutum Leo X. confirmavit. Ecclesiam consecravit Nicolaus Lagrencius Eborensis Episcopus, Ambianensis Antistitis suffraganeus.

XXXV. Renatus Siciliæ Rex, Dux Lotharingiæ, hoc anno ejusdem Instituti Sororibus intra mœnia oppidi Lunevillæ in Lotharingia domum sub invocatione sancti Antonii de Padua construxit. Templum sacravit anno MCCCCXCIV. die XX. Maii Joannes a Sorzejo Episcopus Christopolitanus. Domus quatuor hujus Ordinis lego in monumentis MSS. Provinciæ Coloniensis ab Hermano illius urbis Archiepiscopo privilegiis & gratiis liberaliter munitas, & in Monasteriorum dignitatem erectas; primam scilicet sanctæ Elisabethæ in agro sanctæ Mariæ, Parochiæ Gotersvicensis, territorii Clivensis; secundam in parva Tremonia ad fontem Mariæ, Comitatus Marchiensis; tertiam in Parochia Reineren. ad curiam beatæ Mariæ; quartam in Camen. intra muros oppidi, ejusdem Comitatus. Omnia existebant intra eamdem diœcesim Coloniensem. Pontificis litteras dabo ad finem regesti Pontificii.

Domus Lunevillæ. Indid. Mon. 21.

Domus quatuor Coloniensis diœcesis.

XXXVI. Jacobus Archiepiscopus Treverensis, ante hunc annum defunctus, dedit Sororibus Tertiariis domum juxta Capellam in Filzen. quæ parochialis Ecclesiæ de Wintach, diœcesis Treveren. erat filialis, ibique Monasterium Sororum ejusdem Instituti sub perpetua clausura propria erexit auctoritate, eisque quamplura privilegia, gratias & indulta concessit. Omnia rata & firma voluit Sixtus, addiditque omnia privilegia, quibus domus sancti Nicolai Treveren. ejusdem Instituti gaudebat.

Domus Filzen. Lib. 158. fol. 266.

XXXVII. Ortam hoc anno controversiam inter Abbatissas & Monasteria sancti Antonii Barcinonensis, & beatæ Mariæ de Petris albis, diœcesis Barcinonen. Ordinis sanctæ Claræ, & Antonium Agulanam Vicarium Generalem Gondisalvi Episcopi, circa consuetudinem immemorabilem, qua nobiles & honestæ mulieres illa Monasteria ingrediebantur, quam omnino tollere Vicarius laudabiliter conabatur, remisit Pontifex decidendam Berengario electo Turritano, Pontio Andreæ Abbati Monasterii Rivipulli, Vicen. diœcesis, & Antonio Gener Canonico Barcinonensi: quod idcirco referre volui, ut etiam hoc tempore Monasterium sancti Antonii Ordinis fuisse sanctæ Claræ, nec Benedictinum, uti alias diximus, nisi postremo seculo evasisse constaret. Sorores Monasterii sanctæ Agnetis Corduben. ejusdem Ordinis sanctæ Claræ noluerunt hoc anno admittere visitationem Ludovici de Olivera Ministri Provinciæ Castellæ, asserentes dictum Monasterium subesse jurisdictioni visitatoris Monasterii de Tordesillas, diœcesis Palentinæ. Roderico Episcopo Portuensi S. R. Ecclesiæ Vicecancellario, Valentino Antistiti concessa est facultas Monasterium Clarissarum primæ Regulæ ad Xativæ suæ diœcesis oppidum construendi, & illuc transferendi partem Monialium religiosissimi Monasterii sanctæ Claræ Villæ Gandiæ, quæ nimia paupertate ex sinistris eventibus prædictæ Villæ premebantur.

Cōtroversia Monasteriorum Barcinonensium circa ingressum mulierū secularium. Ibid. fol. 245.

Tom. 2. an. 1253. n. 36.

Mon. S. Claræ Corduben. Lib. 174. fol. 7.

Mon. Xativæ. Lib. 181. fol. 297.

Attamen hujus Xativani Monasterii hujusmodi strictioris Instituti aliunde non potui adipisci notitiam.

Varia indulta Pontificia. Indulgentia stationis sanctissimi Sacramenti. XXXVIII. Multas gratias & privilegia Pontifex hoc anno Fratribus & Sororibus concessit. Die XVIII. Julii, rogante Angelo a Clavasio, indulsit ut tam Fratres, quam Sorores, qui tensis in crucem brachiis quinquies orationem Dominicam & Salutationem Angelicam recitarent coram sanctissimo Altaris Sacramento, orantes pro summo Pontifice, & felici statu universalis Ecclesiæ, lucrarentur omnes indulgentias & gratias spirituales, quæ illo die per quascumque Ecclesias & Stationes Urbis habentur. Ad preces fratris Petri Neapolitani Vicarii Generalis ei placuit, quod in matutinis & vesperis, quando fiunt commemorationes Sanctorum, sub una Antiphona commemorentur omnes SS. Ordinis Minorum. Declaravit quod infra octavam omnium Sanctorum, quam ipse instituerat, repetatur ipsum dici officium, & dicatur parvum beatæ Mariæ. Ad Moniales viventes in clausura tam sanctæ Claræ, quam Tertii Ordinis, & servitrices earumdem extendit gratiam Franciscanis, uti diximus, concessam, de lucrando in domibus propriis prima & secunda die Augusti magnam illam Portiunculæ indulgentiam. Eisdem Sororibus Fratrum curæ commissis, supplicante Ludovico Polentino, qui postea fuit Vicarius Generalis, potestatem impertiit tangendi & lavandi sacra quæque linteamina, exceptis corporalibus, cibum præbendi in loco honesto & publico extra ambitum Monasterii secularibus, qui intra Monasterii septa laborant, medicum ad interiora solum absque famulo aut socio admittendi; associandum tamen a tribus vel quatuor Sororibus provectioris ætatis. Fratribus maxime Prædicatoribus, & Sororibus earumque famulabus itinerantibus aut quæstuantibus facultatem dedit lucrandi ubicumque fuerint, singulis diebus easdem Indulgentias, quæ in propriis Ecclesiis habentur. Clarissis viventibus sub Fratrum Observantum regimine communicavit declarationem primæ Regulæ sanctæ Claræ, quam diximus Guillelmum de Casali auctoritate Apostolica composuisse, noluit tamen eas ad ipsam obligari sub vinculo peccati. Fratribus, qui non sunt deputati ad Monialium obsequium, indulsit, ut ad illarum templa & loca, in quibus habitant Fratres, regimini aut servitio illarum designati, possint accedere, habita prius a Superioribus licentia. Confirmavit demum omnia privilegia Ordinis Minorum, eaque communia voluit Clarissis & utriusque sexus Tertiariis religiosis. Postremo indulsit, quod Fratres possent absolvere a casibus reservatis Episcopis de jure sive de consuetudine, quos Benedictus XI. recenset in extravaganti, quæ incipit: *Inter cunctas*, & quod Fratres debite præsentati Episcopis, vel gratiose ab eisdem recepti, possint etiam extra illorum diœcesim Episcopo subditorum confessiones excipere.

Commemoratio sanctorum Ordinis.

An. 1480. n. 41.

Tom. 10. Ann. 1435. n. 22.

XXXIX. Fratres Provinciæ Turonensis, propter multas molestias & gravamina ab Ecclesiarum Prælatis & Principibus secularibus sibi illata, rogarunt Pontificem, ut vellet adhibere remedium. Constituit ille Conservatores & Judices, qui injurias repellerent, Archiepiscopum Turonensem & Episcopos Aurelianensem, ac Trecorensem: *Officii nobis*. Idibus Januarii.

SUPPLEMENTUM P. ANTONII MELISSANI DE MACRO.

„ I. Senis Ferdinando Neapolis Rege revocanti Filio in Turcas, qui Hy-
„ druntum occupaverant, quando Florentini submisso capite, mis-
„ sis duodecim Legatis, a reatis & excommunicatione, qua fortiter pre-

Dogl. fol. 463.

me-

mebantur, absolvi meruerunt & benedici. Res nihilominus, Italiæ præcipue, ob quosdam motus inter Venetos & Herculem Ferrariensem, fluctuabant. Plura pro nostris, qui ibidem & alibi communem sortem, malorum Mundi experiebantur, e Vaticano provide emanasse comperio. Nonis Januarii separationem seu divisionem Provinciarum Austriæ, Poloniæ & Boemiæ, necnon Custodiarum Wratislaviæ & Aurimontanæ auctoritate Apostolica suorum Prædecessorum factam, Sixtus nedum approbavit, sed etiam edito Brevi, cujus tenorem hic exhibeo, plures Conventus suscipiendi concessa licentia, ab Hæreticis in iisdem partibus occisis Fratribus, contritis, licet inconfessis indulgentiam plenariam elargitus est, ut latius ex ipso diplomate apparet.

SIXTUS EPISCOPUS

Servus Servoum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

ADmonet nos suscepti cura regiminis, ut pro salubri locorum & personarum Religiosarum statu sollicite vigilantes, sic eorum dispendiis obviemus, & profectibus insistamus, quod eis sub pacis tranquillitate quiescentibus salutiferi fructus per spiritualia gratiarum munera & indulgentias, ac alia laudabilia dona & exempla, ex illis commodius colligi possint, etiam confirmando, & quandoque concessa per Sedem Apostolicam immutando, & alia de novo concedendo, prout, rerum & personarum ac temporum qualitate pensata, id conspicimus in Domino laudabiliter expedire.

Dudum siquidem felicis recordationis Pius Papa II. prædecessor noster piis supplicationibus dilecti filii Gabrielis de Verona, Ordinis Minorum de Observantia nuncupatorum, professoris, ac de more ejusdem Ordinis in Austriæ & Boemiæ Vicaria Generalis Vicarii Commissarii, nunc vero S. R. E. tituli sanctorum Sergii & Bachi Cardinalis, inclinatus, quadam perpetuo valitura constitutione statuit & ordinavit, quod Provinciæ Austriæ & Boemiæ præfatæ, quas piæ memoriæ Nicolaus Papa V. etiam prædecessor noster, suis litteris in unam Provinciam seu Vicariam redigisse, & sub cura & regimine Vicarii Generalis Cismontani Ordinis & Observantiæ prædictorum, constituisse reperiebatur, sub ejusdem cura & regimine perseveraret: in qua etiam Provincia seu Vicaria, partes Regni Poloniæ, quæ juxta consuetudinem ejusdem Ordinis, cum Boemia præfata comprehensæ fuerant & existebant, esse & fore intelligerentur, omniaque & singula in Provincia seu Vicaria hujusmodi, ac etiam olim ad Provinciam Saxoniæ (more præfato) pertinentem sancti Bernardini locum, in Suburbiis Wratislaviensibus, pro Ordine & Observantia prælibatis, per quondam Joannem Capistranum, ejusdem Ordinis professorem, & dictum Gabrielem vel alios ex eorum dispositione, hactenus auctoritate Apostolica recepta loca, Ordini & Observantiæ prædictis perpetuo confirmavit, præfatumque locum sancti Bernardini ab eadem Provincia Saxoniæ separavit, & eidem Vicariæ Austriæ & Boemiæ, in qua susceptus est, & ab inde citra habitus extentus fuerat, appropriavit, ac obedientiæ pro tempore existentis Vicarii hujusmodi Provinciæ seu Vicariæ, subeat: statuens, quod Fratres dicti Ordinis ibidem tunc & pro tempore existentes regeret & gubernaret, quodque dicta sic Provincia unita illiusque Fratres Vicario Ge-

„ Generali Citramantano subessent, eique (sicut ceteri Fratres Italiæ) pa-
„ rere tenerentur.

„ Et deinde pro parte quondam Baptistæ de Levanto Vicarii Citrumon-
„ tani & Capituli Generalis Fratrum memorati Ordinis, sanctæ memoriæ
„ Poulo Papæ II. etiom prædecessori nostro, exposito, quod in dicta Vicaria
„ domorum numerus ac Fratrum multitudo ita excreverat, ut difficile foret
„ illos per unum Vicarium, propter locorum distantiam, linguarum, mo-
„ rum ac Dominiorum diversitatem, debite posse regi, & propterea desidera-
„ rent eamdem Vicariam in duas Provincias seporari, domumque Wratisla-
„ viensem prædictam eorum alteri applicari; idem Paulus prædecessor noster,
„ tunc præfato Baptistæ, aut alicui Fratri dicti Ordinis, per eum vel aliquem
„ successorem suum specialiter ad hoc deputato, dictas Provincias in unam
„ Vicariam sic unitas, ab invicem separandi, ut petitum erat, & dividendi,
„ domumque Wratislaviensem, necnon aliquas domorum alterius Provincia-
„ rum hujusmodi alteri, pro bono domorum earumdem Provinciarum regi-
„ mine, Fratrumque quiete & pace, juxta ipsius Baptistæ vel ipsius per eum
„ deputati conscientiam applicandi & conjungendi, plenam & liberam per
„ quasdam suas certi tenoris litteras, concessit facultatem: inter alia volens
„ & statuens, quod in eisdem dividendis Provinciis duo Vicarii eligerentur,
„ qui Generali Vicario præfato pro tempore existenti, tamquam Capiti, in
„ omnibus subessent, divisionique & separationi ac applicationibus per Ba-
„ ptistam vel deputatum jam dictum faciendis, perpetuo stari, illasque ob-
„ servari debere, prout in litteris ejusdem Pauli prædecessoris plenius conti-
„ netur: quarum vigore dilectus filius Petrus de Neapoli, Ordinis & Obser-
„ vantiæ prædictorum professor, ab ipso Baptista Vicario ad hoc specialiter
„ deputatus, in quadam Congregotione seu Provinciali Capitulo Fratrum
„ eorumdem sic unitarum Provinciarum, in domo sancti Bernardini in Su-
„ burbiis Civitatis Cracoviensis dicti Ordinis celebrato, vocatis qui fuerant
„ vocandi, ac omnibus super præmissis plene & diligenter examinatis, &
„ ex illis cognito, quod bono Fratrum ipsarum Provinciarum regimini con-
„ decebat; dictas sic unitas Provincias, in tres Provincias seu Vicarios di-
„ vidi ordinavit, & quod Provincia Austriæ secundum antiquam Ordinis
„ divisionem, cum omnibus locis & Fratribus suis præsentibus tunc & fu-
„ turis, sub uno Vicario, quem pro tempore eligerent, prædicto Generali
„ Vicario Citramontano subjecto, regi deberet, & similiter sub alio Fratres
„ & loca intra limites Regni Poloniæ & Russiæ tunc & pro tempore existen-
„ tia; adjecto, quod alia loca totius Regni Boemiæ usque ad confines Provin-
„ ciæ Saxoniæ & terminos Regni Poloniæ, una cum prædicto loco sancti Ber-
„ nardini Wratislaviensis, sub uno Commissario ab eo constituendo, qui
„ prædicto Vicario Generali subesset, regerentur, donec de dictis locis appli-
„ candis vel Vicario eligendo aliud decerneretur.

„ Demum idem Paulus prædecessor venerabili Fratri Episcopo Wra-
„ tislaviensi per alias suas litteras mandavit, quatenus de præmissis diligen-
„ ter se informaret, & si per informationem hujusmodi ita esse reperiet, ad
„ hoc, quorum intererat, accedente consensu, divisionem Provinciorum præ-
„ dictarum per ipsum Commissarium, ut præmittitur, factam, auctoritate
„ Apostolica approbaret & confirmaret. Et nihilominus eisdem Fratribus
„ Regni Boemiæ conterminatis, ut dictum est, præsentibus tunc & futuris,
„ ut sibi unum Vicarium Provincialem, cum suis Fratribus & locis prædi-
„ cto Vicario Generali Citramontano subjectum, eligere valerent, concede-
„ ret: quarum quidem litterarum vigore venerabilis frater Rodulphus

Epi-

„ *Episcopus Wratislaviensis ad earum executionem rite procedens, consentientibus omnibus, quorum intererat, divisionem hujusmodi confirmavit; statuto, quod tunc & pro tempore existentes Fratres Boemiæ, Moraviæ & Silesiæ, ac sancti Bernardini locorum prædictorum, in unam Vicariam totius Regni Boemiæ, ut præmittitur, reductorum, unum Vicarium, sicut prædictum est, sibi eligere possent; prout in singulis tam memorati Pauli, quam aliorum prædecessorum prædictorum litteris ac processibus illarum vigore subsecutis, quorum tenores hic haberi volumus pro expressis, plenius continetur.*

„ *Cum autem, sicut dolenter accepimus, Fratres dicti Ordinis & Observantiæ in Boemiæ & Moraviæ partibus, propter hæreticorum perfidiam, qui partes ipsas multis in locis occupant & perturbant, domos eorum & loca eorum non sine magno timore tenere possint, imo propter dictorum Hæreticorum metum in Silesiam sæpius confugiant, unde in ejusdem Silesiæ partibus major domorum numerus dictis Fratribus sit necessarius: Nos, qui cultus Divini ampliationem, Religionis propagationem, & ipsorum Religiosorum, quos semper paterna caritate famas prosecuti, & nunc tamquam peculiares filios speciali amore prosequimur, quietum statum intensis desideriis affectamus, super his opportune providere volentes, motu proprio, & non ad alicujus super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera voluntate, & ex certa scientia, divisionem Provinciarum prædictarum confirmamus, approbamus, & præsentis scripti patrocinio communimus; necnon ex certis rationabilibus causis animum nostrum merito moventibus, Custodias Wratislaviensem & Aurei Montis Provinciæ Saxoniæ, in quibus jam dicti Fratres tria loca habere noscuntur, quoad ipsos tantum Fratres de Observantia & eorum loca, reliquis Conventibus & locis sub obedientia Ministri & Prælati Fratrum Conventualium ejusdem Provinciæ & præfatarum Custodiarum illæsis permanentibus, ab ipsa Provincia Saxoniæ separamus, & eidem Provinciæ Boemiæ unimus, annectimus, incorporamus & appropriamus: ita tamen ut loca in illis Custodiis per dictos Fratres de Observantia jam recepta vel in posterum recipienda, obedientiæ pro tempore existentis Vicarii Provinciæ Boemiæ omnino subjiciantur. Volentes prætetrea, quod loca jam in dictis Custodiis per dictos Fratres recepta, licite per eos retineri possint, quodque infra limites dictarum Custodiarum, alia quatuor, si alias eis legitime concessa fuerint, recipere, seu de novo fundare possint: illa quoque & quæcumque alia in dicta Provincia recepta, & in posterum speciali auctoritate Apostolica recipienda, legitimis urgentibus causis, quoties eis opportunum videbitur, mutare, seu penitus relinquere, cujusvis licentia super hoc minime requisita, plenam & liberam eadem auctoritate, tenore præsentium licentiam elargimur ac etiam facultatem; supplendo auctoritate, motu & scientia similibus omnes & singulos defectus, si qui forsan in eorumdem locorum largitione, acquisitione & receptione intervenerint.*

„ *Et insuper, cum Fratres ipsi pro animarum salute, Hæreticorum & Schismaticorum illarum partium reductione, circa quod solerti cura invigilant, propriam vitam exponere non formidant, & cum ipsis Hæreticis & Schismaticis propterea nonnumquam conversando, ut ipsi omnes & singuli, quos ab iisdem Hæreticis & Schismaticis quoquo modo occidi contigerit, in mortis articulo, etiamsi non habita tunc confitendi aut Confessoris facultate, non confiteantur, omnium, de quibus corde contriti fuerint, plenariam suorum peccatorum remissionem habeant, motu simili concedimus*

per

„ *per præsentes: necnon eisdem, quibus in dictis locis sive domibus præfatarum Provinciæ Boemiæ, & annexarum Custodiarum, pro tempore erectis seu erigendis, transferri & commorari seu inhabitare contigerit, ut omnibus & singulis privilegiis, gratiis, indulgentiis & indultis, aliis locis dicti Ordinis quomodolibet in genere concessis & concedendis, uti & gaudere possint & debeant, auctoritate, motu & scientia similibus concedimus & indulgemus. Non obstantibus piæ memoriæ Bonifacii Papæ VIII. etiam prædecessoris nostri Constitutione, prohibente ne Fratres Ordinum Mendicantium in aliqua Civitate vel Castro aut Villo, seu alio quocumque loco, ad habitandum domos vel loco quæcumque de novo recipere, sive jam recepta mutare, vel relinquere præsumant, absque Sedis Apostolicæ licentia speciali, faciente de prohibitione hujusmodi expressam mentionem, & antiqua dicti Ordinis Provinciarum divisione, ac quibuslibet aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon dicti Ordinis, juramento, confirmatione Apostolica vel quavis alia firmitate roboratis statutis, consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis, approbationis, communionis, separationis, unionis, annexionis, incorporationis, approbationis, voluntatis, elargitionis, concessionis & indulti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ* MCCCCLXXXI. *Nonis Januarii, Pontificatus nostri an.*x.

„ II. Ad instantiam venerabilis P. Fratris Ludovici de Vincentia, ore tenus concessit, quod Prælati nostri Ordinis possint commutare legata facta locis nostris ad unum usum in alium, sine scandalo tamen illorum, ad quos solutio talium legatorum pertinet: etiam pariter supplicante Patre præfato, iis, qui serviunt Sororibus sanctæ Claræ & Fratribus, indulgentiam plenariam in morte, & semel in vita de reservatis indulsit, VI. Idus Januarii. Nono Kalendas Februarii fratri Francisco *de la Guardia*: & IV. Kalendas ejusdem, fratri Ludovico *Cabre*, consim libus datis brevibus: *Religionis zelus &c.* beneficia contulit. Quarto decimo Kalendas Aprilis Episcopo Dunchaldensi facultate facta duo erigendi Cœnobia pro Fratribus Regularis Observantiæ Minorum in Provincia Scotiæ: *Quoniam in his &c.* fratrem Bartholomæum de Gualandris ad Ecclesiasticum beneficium approbavit, expedito brevi executoriali ad Episcopum Arbensem, sub eadem data V. Kalendas Aprilis: *Religionis zelus &c.* Fratribusque Alexandrinis nonnulla bona habere posse: *Ex injuncto &c.* III. Kalendas ejusdem: Moniales Tertii Ordinis Grundebergenses, cum suis ædibus sancti Pauli, ad Ordinem sancti Augustini transire valere voluit: *Decens reputamus &c.* IV. Nonas Maii. Et Nonis ejusdem mensis Fratribus de Observantia in Hiberniæ Provincia duas domos in locis convenientibus: *Quoniam in his &c.* VII. Idus Maii: ac III. Idus ejusdem Indulgentias concessas Fratribus prædicantibus contra Turcas, admisit & confirmavit: *Providentia Sedis &c.*

„ III. Iisdem autem temporibus sua satagentes Ultramontani Regularis Observantiæ Patres, Claustri nedum disciplinam reparantes, sed optime virtutum exemplo seculum allicientes, a vitiis deterrebant; erat autem illis vice Generalis Primicerius Guillelmus *Bertho*, quem etiam dicunt Guillelmum *Bertholdi*, vel *Berthonis*, cujus in Annalibus licet memoria hat, nihilominus historiæ veritas, primis sub mensibus anni, cujus nunc loqui-

Guillelmus Vicarius Generalis sancte obiit. *Wadd. ad ann.* 1481.

„ quimur, ab integritate vitæ, zelo Religionis & fedulitate in opere suo, „ commemoratum desiderat, ut subinde Ultramontana Comitia, quantum „ nobis est, referamus; itaque Guillelmus *Bertho*, tertio sui Vicariatus „ Generalis anno, sua Pastorali cura initia faciens, die XXVI. Januarii, „ quæ festum Conversionis sancti Pauli immediate sequitur, Norimbergæ „ suos Fratres & Sorores etiam sanctæ Claræ devotas vigili caritate invisit, „ eisque religiosis exhortationibus confortatis, & de more benedictis, ad „ Montem beatæ Mariæ prope *Meng* transiit cum sociis; ubi visitatis Fra„tribus, & eorum aliquibus, præmisso examine juxta Regulam, approba„tis, Prædicationis officio injuncto, diem illum exhortandis Fratribus „ transegit; sequenti vero nimium ægrotare cœpit, quod intuentes Fratres, „ Norimbergam repetere illi persuadebant, quod ibi cura Medicorum ea „ infirmitate commodius uti valeret: at non consensit Guillelmus, sed „ mente profunda, & animo in Cœlum erecto, dicebat: *Grandis, o Fra„tres, mihi restat via*: quibus dictis, Guardiano loci injunxit, ut oppor„tuna disponeret, quibus ad Ingolstadii domum duci valeret: sperabat „ enim in via convalescere, vel saltem resistere morbo, & ad Monacense „ Cœnobium nuper reformatum pervenire; at invalescente & corporis vi„res superante infirmitate, vix Ingolstadium tenere potuit: illuc enim ut „ pervenit, graviorem Dei manum expertus, adstantibus Fratribus, ma„gno caritatis affectu ita fassus est: *Vocantis me vocem, o dilectissimi, au„dio, & ego libenter dissolvi cupio, & illi præsto esse, qui sua voce me vo„cat: Eja Fratres, afferte mihi Dominum meum, & suæ sacrosanctæ Eccle„siæ vivifica Sacramenta ministrate, ut eo Divino Viatico & spiritualibus „ auxiliis munitus, non deficiam in via, quæ grandis est, precumque vestra„rum, quam enixe peto, adjungite opem*. Ad hæc Fratres commoti, qui „ eum summopere venerabantur, & ut carissimum Patrem habebant, omnia „ sedulo Ecclestastica, ut instanter petierat, administrarunt: quibus ipse „ refocillatus & consolatus, paulisper quievit, & postea cum Fratribus „ summa attentione oravit; & iterum post parvulam moram, elevatis in „ cœlum oculis, in medio psallentium simul & gementium Fratrum, ani„mam suam Domino commendans, ad quem properabat, die VI. Februa„rii Divæ Dorotheæ sacra, piissime obdormivit, & a circumstantibus luctus „ & ploratus multus factus est. Parentantibus subinde Religiosis tanto Pa„tri, adfuerunt urbis Magistratus & Collegia cum Nobilibus Plebeque „ multa, ac demum in Choro Fratrum sepultus est. Tamquam subinde in „ munere Vicariatus Generalis, statutaria dispositione Joannes *de Lare* „ provinciæ Argentinensis Vicarius, rerum pondus universum egregie su„stinebat, donec opportune & congruo tempore ad Capitulum Genera„le convocarentur Fratres, ut in festo Pentecostes apud Montem Lucii „ congregato cœtu, novi Vicarii Generalis Canonica electio fieret: sed „ brevi post Guillelmum & ipse mortuus est. Celebrata nihilominus fuere „ Comitia, & in iis P. frater Joannes Philippi Vicarius provinciæ Franciæ „ ad Generale Ultramontanorum gubernium assumptus est; quæ vero in „ eo congressu ordinata fuerint ad regimen spectantia non reperio.

Chronica MSS. Provinciæ Reformatæ Bavariæ c. 3. de Conventu Ingolst.

Specul. tract. 3. fol. 201.

Joannes Philippi ad Generale gubernium assumptus.

„ IV. Cuidam ex nostris Minoritis nomine Joannes ad Ecclesiasticum „ beneficium habilitato: *Zelo Religionis &c.* VII. Idus Julii; alterum, fra„trem scilicet Palaganum ad Episcopatum Labellen. promovit: *Pastoralis „ officii &c.* XI. Kalend. Julii; VI. Kalend. Augusti, quia Sixtus Pontifex „ Angeli a Clavasio doctrinam & optimas noverat qualitates, Cru„ciatæ publicandæ in Turcas Commissarium cum amplissimis facultatibus in-

Ex Vatic.

Palaganus Episcopus. *Ex Origin. servato in Archivo Clavasii.*

„ institutum, novis etiam auctoritatibus cumulavit, ut tenor Brevis appo-
„ situs ostendit.

SIXTUS PAPA IV.

Dilecto filio fratri Angelo de Clavasio Ordinis Minorum de Observantia Commissario nostro &c.

Dilecte fili, salutem & Apostolicam benedictionem.

„ *UT Christifideles eo promptius ad contribuendum sancto operi Cruciatæ inducantur, quo facilius spiritualium munerum fieri se participes viderint, Discretioni tuæ per præsentes litteras committimus, & auctoritate Apostolica tibi concedimus, ut cum quibuscumque, qui ex usuraria pravitate aliqua bona ipsi, vel prædecessores eorum extorserunt, possis componere, tam super incertis, quam etiam certis, quando vix & cum magna difficultate creditores inveniri possent, & eos quittare & absolvere: ita, quod soluta jam aliqua quantitate, prout tibi videbitur, pro hoc sancto opere Cruciatæ, liberi sint a residuo restitutionis cujuscumque & inhabilitatis ad Sacramenta, vel confectionis testamenti: nec ulterius de præteritis, de quibus per te, ut præmittitur, fuerint quittati, possint molestari ab aliquo Ordinario, seu etiam Legato vel Delegato nostro & Apostolicæ Sedis.*

„ *Insuper auctoritate prædicta concedimus tibi, ut quoscumque excommunicatos, etiam ab homine, vel Auditore Cameræ Apostolicæ, possis absolvere, quando partes sint concordes.*

„ *Item, quod possis hereticos non relapsos recipere ad unitatem fidei & absolvere, ac super bonis eorum, quæ ratione hæresis Fisco sunt confiscata, componere: ita, quod soluta aliqua quantitate ad opus præfatum Cruciatæ, libere reliqua bona tenere possint & possidere, ac eos totaliter a præteritis liberare.*

„ *Intelleximus etiam, quod sunt nonnulli, qui Legata a suis prædecessoribus facta pro Missis dicendis, puellis maritandis, aut pauperibus nutriendis & hujusmodi, ex antiqua non executione, & varia dispositione hæredum, numquam implere potuerunt, nec ipsi nec eorum Successores; ideo discretioni tuæ committimus per præsentes, quod quando tibi videbitur præfata Legata ad pias causas suum numquam, vel vix fortiri effectum posse, auctoritate Apostolica cum talibus obligatis ad ea exequenda, componere, secundum quod tuæ conscientiæ videbitur magis saluti legantium & gravatorum expedire, & a reliquo eos liberare & totaliter absolvere.*

„ *Concedimus etiam auctoritate præfata, quod mulieres & viros, qui tenentes juxta se pueros tenellos occiderint, possis absolvere, & eis pænitentiam illam remittere, quam eis Ordinarii in die Jovis sancti publice imponunt: Non obstantibus quibuscumque ordinationibus seu statutis Ordinariorum seu Inquisitorum aut quorumcumque aliorum, ceterisque &c.*

„ *Dantes tibi pariter facultate præfata, omnia & singula, etiam per alios executioni mandandi, & sublegandi vices tuas tuis Subdelegatis ad dictam Cruciatam pertinentibus.*

„ *Et quia foret difficile has litteras nostras ad diversas partes transmittere, tenore præsentium &c. auctoritate decernimus, ut earum transumpto, manu tua subscripto, cum subscriptione Religiosorum, & tui sigilli*

„ gilli impressione munito, plena fides adhibeatur in judicio & extra, sicut „ si præsentes litteræ nostræ originales exhiberentur.

„ Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ce- „ terisque in contrarium facientibus quibuscumque. Datum Romæ apud „ sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die XXVII. Julii, Pontificatus „ nostri anno X.

„ V. Indulta constructione Conventus de Angelo Tullen. in Lotha- „ ringia: *Eximiæ devotionis &c.* IV. Nonas Augusti; Fratrem Angelum „ *de Barbianis* (Barbianorum Familia clara & nobilis est in Pedemontio) „ Ecclesiæ Mutilen. præfecit: *Apostolatus officium &c.* XIV. Kaland. Se- „ ptembris. Sororibus sanctæ Agathæ Delphii Trajecten. Tertii Ordinis „ posse permutare nonulla bona permisit, VI. Kalend. Octobiis: *Cum Pa-* „ *storalis &c.* Et IV. Kalend. præfati fratri Ludovico de Colle collato be- „ neficio: *Religionis zelus &c.* Et altero fratri Antonio Mancipi ad Altare „ Conceptionis beatæ Mariæ Virginis in Ecclesia Dertusensi: *Vitæ & mo-* „ *rum &c.* VI. Kalend. Novembris. Ac tertio fratri Ambrosio Antonio de „ Plumbino: *Religionis zelus &c.* III. Nonas Novembris. Tamdem ne „ Fratres curam Sororum beatæ Coletæ, absque Superiorum licentia su- „ sciperent, vetavit, expedito Brevi, cujus tenor mox sequitur. Indic. ex Archiv.

SIXTUS PAPA IV.

Dilecto filio Vicario Generali Ordinis Minorum Regularis Observantiæ Ultramontanorum.

Dilecte fili, salutem & Apostolicam benedictionem.

„ *Cupientes quidem dilectas in Christo filias, Abbatissas & Sorores Or-* „ *dinis sanctæ Claræ, reformationis quondam Coletæ Sororis ejusdem* „ *Ordinis, in servitio Dei Apostolicis præsidiis confovere, ut Visitatores* „ *earum auctoritate Apostolica deputati quoscumque Fratres Ordinis Mino-* „ *rum, tam sub immediata obedientia Generalis Ministri ejusdem Ordinis,* „ *quam & Vicariorum Generalium, sub Regulari Observantia degentium,* „ *ad obsequium dictarum Sororum circa spiritualia (de licentia tamen suo-* „ *rum Superiorum, saltem petita, licet non obtenta) deputare, & servitio* „ *suo dedicare, Fratresque ipsi prædicti ad servitium ipsum, absque cujus-* „ *que impedimento transire, & in illo manere possent, per alias nostras lit-* „ *teras in forma Brevis concessimus.* Roderic. bull. 19. fol. 163.

„ *Cum autem, sicut nuper accepimus, plures Fratres tibi subditi, præ-* „ *textu concessionis hujusmodi, a bono obedientiæ, & Majorum correctione* „ *deviaverint hactenus, & in futurum deviaturos merito suspicetur, & tua* „ *Religio propterea non modicum perturbetur: hinc est, quod nos, qui* „ *numquam mente gessimus per litteras nostras prædictas alicui dare mate-* „ *riam malignandi, aut quod personæ, quæ sub Religionis habitu vacare* „ *deberent studio bonæ vitæ, a bono obedientiæ, & a perseverantia Divini* „ *servitii ullatenus retraherentur; in præmissis, prout ex debito tenemur* „ *Pastoralis officii, salubriter providere cupientes, auctoritate Apostolica,* „ *tenore præsentium volumus & etiam ordinamus, quod omnes Fratres tuæ* „ *curæ commissi, qui hactenus absque tua licentia ex Familia tua recesserint,* „ *perinde tibi & correctioni tuæ in omnibus & per omnia sint subjecti, ac si* „ *Breve nostrum prædictum nullatenus emanasset: quod etiam penitus, spe-* „ *cifice & expresse, quoad tuos, revocamus & etiam annullamus: decla-ran-*

„ *rantes ex nunc omnes & singulos Fratres tuæ curæ commissos, qui absque tua licentia aut sui Provincialis Vicarii, ex Familia tua, contra tenorem litterarum prædictarum hactenus recesserint, eo ipso majoris excommunicationis sententiam incurrisse, ac ut tales ab omnibus Christifidelibus arctius evitari debere: devotioni tuæ, illos, ac eorum receptores, tam præmissam excommunicationis sententiam, quam alias censuras & pœnas contra receptores Fratrum tuæ Familiæ, per fel. record. Paulum II. prædecessorem nostrum & nos inflictas incidisse, publicandi, & alia damna circa eos faciendi, quæ ad officium tuum pertinent, plenam & liberam facultatem concedentes: præmissis litteris, quarum tenorem hic haberi volumus pro expresso, ceterisque in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque &c. Dat. Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die* III. *Decembris, anno Incarnationis Dominicæ* MCCCCLXXXI. *Pontificatus nostri anno* X.

„ *Griffus.*

„ VI. Albigæ, vel Albiæ, Helviorum Augustæ, vulgo *Alby*, Civitatis Episcopalis Aquitaniæ, ejus tractus, qui sub lingua Occitana comprehenditur, inter Gadurcum & Rhodium sitæ, Ludovicum *de Amboisia* ejusdem Episcopum Monasterium sanctæ Claræ excitasse, referunt Annales: quibus supplendum videtur, quod inter cetera, quæ pius Fundator instituit, sacellum esse pro Sacerdote seculari, ab loci Abbatissa, vel etiam ab eo, qui Monasterio est a sacris Confessionibus nominando, qui quidem Sacerdos singulis hebdomadibus semel, & iterum in ejusdem Monasterii Ecclesia Sacrum facere tenetur: ob quam servitutem quatercentum libras quotannis accipit. Ex ea sacra domo diversis temporibus insignes meritis & virtutibus Virgines prodiere, a quibus alia septem Monasteria ortus suos sanctasve institutiones habuere: quorum aliqua mitigatam Urbani Regulam tenent, & aliæ primæ Regulæ asperitates strenue servant. Inter eas vero, quæ Albiæ florentes, sanctimoniæ famam, etiam apud posteros servatam acquisiverunt, sunt Venerabiles Sorores Martha *de Alary*, & Clara *de la Bastida*: quarum profectus in virtute & pietate, necnon a sensibus corporeis alienationes seu extases, quas probarant antiquiores, junioribus enarrantes, per has etiamnum fama ad nos transmittit. Venerandæ etiam Sororis Matris *de Resengau* felix memoria servatur: traditur autem humilitatis virtutem præ ceteris coluisse, & ab ejus obitu anno IV. cum forte ejus sepulcrum aperiretur, cadaver ejusdem integrum in nulloque læsum, nisi quod aliquantulo pulvere conspersum videretur, suavissimum exalasse odorem: cujus rei admonitus Pater Provincialis, mandavit iterum visitari sepulcrum, quod executioni demandatum, ita in pulverem omnino cadaver redactum inventum est, ut eo in loco nullum unquam tumulatum fuisse videretur: Sorores, quæ Virginem agnoverant, ad ejus id humilitatem retulerunt. Ceterum in eo Monasterio unius ex undecim millibus Ursolinis Caput asservatur, quod quotannis in festo sanctæ Ursulæ super Altare majus publice expositum, ab utroque Civitatis Collegio, cum reliquis Ordinibus, instructa Processione, veneratur: adorantur simul tres e sacris Spinis Coronæ Christi, quæ ibidem diligentissime custodiuntur.

Ludovicus de Amboisia Episc. fundat Monast. *Topogr. Ferrer.*

Harold. ad hunc annum n. 12.

Chronic. MSS. Provinc. Aquit. antiq. de eo Conventu.

Monast. Albigense floret.

AR-

ARGUMENTUM.

Magna solemnitate canonizatur sanctus Bonaventura Cardinalis. Disceptatur circa Conceptionem beatæ Virginis Mariæ, de qua gravem edit Pontifex constitutionem. Moritur Amadeus Lusitanus, cujus aliquot miracula referuntur, & doctrina explicatur. Alii etiam viri pii decedunt. Florent alii; & Bernardinus Feltrensis magna ubique suæ virtutis & doctrinæ exhibet argumenta. Robertus Liciensis Romæ magno auditorum prædicat applausu. Celebrantur Comitia Generalia. Assumuntur aliqui ad infulas Pontificias. Multiplicantur Cœnobia.

I. PRÆTER alios Principes, quos sub Sixti Pontificatu diximus in Urbem venisse, & ab eo fuisse magnifice receptos, etiam hoc anno die XV. Martii Eberhardus Princeps, Comes Wirtembergen. & Montis Poligardi senior, sororius Francisci Gonzagæ Diaconi Cardinalis, splendide susceptus est, missis obviam Cardinalium & Pontificis familiis. Votum soluturus venit veneratum Apostolorum limina. Sexaginta Equites pulla veste habebat in comitatu. Dominica quarta quadragesimæ accepit a Pontifice rosam auream, quæ illo die solet benedici. Ab Urbe recessit die XII. Aprilis, Francisco sancti Eustachii & Francisco Gonzaga sanctæ Mariæ novæ Diaconis comitantibus.

Sixtus honorifice recipit Comitem Wirtembergensem. Diaria Sixti.

II. Postquam Sixtus Pontifex repetitis precibus interpellatus ab Imperatore, a multis Regibus & Principibus, eo quo decuit, pondere inquiri fecit in Acta Bonaventuræ Balneoregiensis, & examinanda commisit tribus, quos superius dixi Cardinalibus aliisque Prælatis, jam tamdem hoc anno die Mercurii, Aprilis decimo, vocavit ad publicum consessum S. R. E. Cardinales in aula majori Pontificia; ubi insignem habuit orationem Octavianus de Martinis Suessanus Jurisconsultus, & sacri palatii Apostolici Advocatus Consistorialis, cujus est doctum illud consilium CL. inter consilia legalia Venetiis impressa anno MDLXXXI. apud Franciscum Zilettum. Jacobus Maffejus Volaterranus in notis diariis, quas de Pontificatu & gestis Sixti collegit, ita de eo scribit: *Orationem habuit Clarissimus Jurisconsultus & Senatorius Advocatus Octavianus, quæ etsi propter strepitum frequentissimi Senatus audiri vix potuit, mirifice tamen commendata fuit ab illis, qui audierunt*; & subjungit: *Paucis cum respondisset Pontifex, commisit Prælatis omnibus in Romana Curia existentibus, ut de meritis beati Patris in proximo Senatu, ea tantum causa cogendo, sententiam dicerent.* Mox addit: *die veneris Aprilis XII. vocati sunt in concilium non modo Cardinales, sed & Episcopi omnes, Abbates, Judices Rotæ Palatinæ, Religionum quarumdam Prælati & Procuratores Generales. Concilii locus fuit aula major supra primam palatii portam, quæ sancti Petri aream respicit. In Senatu iterum oravit Octavianus, & quia in priori consistorio a paucis fuerat propter strepitum auditus, eamdem, ut audio, orationem recitavit cum summa omnium attentione & commendatione.* Eam hic nos exscribimus.

Præludia canonizationis S. Bonaventuræ.

An. 1478. n. 6.

Oratio Octaviani Suessani commendatur.

OCTAVIANI DE MARTINIS SINVESSANI J. U. DOCTORIS.

ORATIO.

III. *JUstitia suffragiorum, Beatissime Pater, ad quæ porrigenda desiderabar, hærentem me concitavit ad indicti mihi muneris provinciam,*

remota cunctatione, capessendam. Neque enim me alioquin fallebat, quam arduum, quamve anceps munus obirem, postulare, ex merito sanctum Romanæ Sedis decreto referri in Ordinem sive catalogum cælestium, qui cum Christo regnant, sanctorum: idque in hoc tremendo auditorio, sub aspectu sacri Reverendissimorum Patrum Senatus, ac sapientum Prælatorum & virorum, quibus tua Sanctitas, cælesti superum dono, in sua majestate sapientissime præsidet; ubi non ego modo, qui in actione causarum forensium, nostri seculi stylo versor, verum & alium quemlibet exercitatum ac denique consummatum oratorem, expavere quidem posse credendum sit. Nam per immortalem Deum, quis tam sapiens aut disertus, quidquam adeo elimatum, aut studiosa lucubratione excogitatum hic proferat, quo majestatem loci, dicendo vel mediocriter æquare possit? Quid porro tanto studio adinventum, quod prævisum ac tritum non fuerit apud tantæ sapientiæ Patres? ac te ante alios, Sanctissime Princeps, qui cum ex multis jam annis Divinarum atque humanarum rerum, ac omnis denique Philosophiæ scientiam plenissime edidiceris, velut splendidissimum sidus in firmamento, in Dei Ecclesia ceteros illustrasti.

Sixtus a multiplici doctrina laudatur.

Quæ quidem revolventi, non levem animo tremorem incussisse poterant, atque ab hac actione, qua nulla illustrior, penitus dehortari, nisi justitia meritorum, ut præmiseram, beati Bonaventuræ, pro quo intercedimus, animum erexisset atque confirmasset. Accedebat præterea, quod Princeps non profanus pro religioso, aut indoctus pro litterato rogandus erat: sed tu profecto, Pater beatissime, qui Divinis obsequiis in beati Francisci Religione ex matris utero cælitus destinatus, in eadem Omnipotenti Deo religiosius servivisti, ac demum ad ejus Principatum singularibus tuis meritis vectus, illam sapienter ac salubriter gubernasti, auxisti atque ampliasti: Qui cum Divinorum mysteriorum scientiam, per traditiones Patrum fueris nactus, tum vero ex operibus ejusdem Divi Bonaventuræ (quæ Divino spirante lumine edidit) Conditoris intelligentiam certissime comparasti. Ita namque par erat te, quem Conditoris vices oporteret gerere in terris, in illius mandatis commissum gregem erudire; neque enim illius fauste quis vices gerit, quem non penitus novit; neque illius porro mandata recte alios edocet, quæ non prius luculenter edidicit. Quare cum pro Divinæ sapientiæ patre, Ordinis Minorum Generali Ministro, Episcopo Cardinali Albanensi, intercessurus essem apud te, beatissime Pater, qui iisdem meritis clarus, iisdemque officiis gloriose perfunctus, & proinde ad hoc opus, tibi in hos usque dies Divinitus servatum, electus, nequaquam mihi verendum fuit, ne per insufficientiam tibi negligerer, qui etiam meritus fidelium Pastor, imbecillitati nostræ clementissime compati didicisti. Jamque ego, qui horrore quodam non sine titubatione cœperam, perspecto quam benigno vultu, ac clementi nutu audientiam indulgeas, erectus in spem meliorem, fidentior prosequor: tuique sacri affectus oraculo meis auribus illud propheticum insonare videtur: Dilata os tuum, & ego implebo illud. *Et rursus:* Dabo tibi sermonem bene sonantem in os tuum, ut complaceas in ore Principis: *ac proinde obsecro, pari clementia velis favere, dum Divino numine adjutus, ac tuo benigno favore firmatus, proferam quæ ad ipsius Conditoris, Bonaventuræ, ac hujus sanctæ Sedis laudem perpetuam cedere possint. Exoraturo a tua Sanctitate, Pater beatissime, Divi Bonaventuræ Canonizationem, ingens mihi studium fuit, sacrarum litterarum codices diligentius evolvere, ad dignoscendum quænam rei, de qua agimus, convenirent. Quibus quidem curiosius perspectis, quantum colligere potui, duo potissimum inspicienda ac merito inquirenda fuisse intelligo, vitam scilicet & miracula, quæ si recitando monstraverim in hoc viro esse comperta, qualia ad Canonizationem*

Psal. 80. 11.

Esther. 14. 13.

tionem sufficiant, tua Sanctitas, cujus arbitrio id subjicitur, benigne dignabitur votis supplicantium respondere. Et qaoniam vitæ initium, quod ex Religione suscipio, miracalosum existit: nemo mibi vitio vertet, si vitam ante miracula relaturas, alterum cam altero recensendo permisceam. Nec rursus mirabitur, quod quemadmodum plerique cujuspiam memoriam commendaturi, non ego primordiis natalium ac pueritiæ Divi Bonaventuræ insistam, aut eo altius a parentum ipsius dignitate exordiar. Probibent namque crebra & clariora viri facinora, ab illo in statu perfectiori agitata. Nee tamen omittam quod Bonaventura natione Tuscus, patria Balneoregius, Joanne Fidanza, & Ritella fidelibus conjugibus ortus, Baptismatisque unda respersus, quæ ex Joanne Medicinæ Magistro, & Feliee Antonii, qui & ipsi ab illis majoribus originem trabunt, atque aliis testibus Balneoregiis prope comperta sunt. Ceterum prætermissa longiore serie præmissorum, vita inde exordium capiet, ubi relicto mortalitatis stata, mundo moritur, ac Omnipotenti Deo, meritis beatissimi Francisci, victimam se perpetuam dedicavit. Gloriosus Deus in Sanctis suis, quos sibi ab æterno prædestinavit electos, & secundum necessitatem temporis, ad salutem bumani generis producit in lucem; eum beatum Bonoventuram Vas electionis sibi delegisset, ac suis obsequiis in Religione sancti Francisci destinasset, quo tamen illius conversio posset aliquando a Deo disponente profecta intelligi, & in illo suæ Majestatis gloria revelari, eumdem in extrema valetudine periclitari permisit. Cajus saluti anxia sollicitudine timens carissima parens, ubi Pbysicorum, quos adhibuit, diligentiam frustra experta est, & medelarum vires ad illum levandum minus valere comperit, solius Dei opem, quem sancta timebat, & cui castos pueri mores, quos probe ut mater noverat, intelligebat acceptos, bumiliter in salutem pueri invocavit, ac sancti Francisci suffragia reverenter implorans, illum, si sanam recuperaret, ipsius Religioni perpetuo devovit. Exaudita est pro Divina elementia & sua reverentia: & sanitate recuperata, integer puer evasit, non sine admiratione Pbysicoram, præsertim qui eum statum corporis probe in illo deprebenderant, ut bumana ope ægrum levari posse penitus desperassent. Idem jam adolescens, ac porro ætate provecta, cum Religioni matarum se, & illi ex parentis voto debitum intelligeret, memorque Divini mandati per David propbetam bumano generi prolati: Vovete & reddite Domino Deo vestro: *anno suæ ætatis eirciter secundo & vigesimo babitum Religionis S. Francisci devotissime suscepit, & in professionis emissione beneficium illius bis verbis aperte testatus est:* Voto pro me languente gravissime ad beatum Franciscum emisso a matre, cum adhuc essem puerulus, ab ipsis sum mortis faucibus erutus, & in robur vitæ incolumis restitutus. Quod cum viva memoria teneam, vera nunc confessione profiteor, ne tantum beneficium reticens, sceleris arguar ut ingratus: *Orationemque ad illum piissime bis effundens:* Accipe igitur Pater beate, quascumque exiles meritisque tuis, ac beneficiis impares gratiarum actiones: Et cum susceperis vota, culpas nostras sic orando excusa, ut a malis præsentibus eruas, & ad bona sempiterna perducas. *Igitur Vir sanctus in eadem vocatione progrediens, cum omnis ipsius vita in Dei certa cognitione & contemplatione versaretur, ad quam assequendam per sacrarum scripturarum assiduam perlectionem, orationes ac contemplationes intenderet, docente illum Alexandro de Ales sacræ paginæ Magistro, tantam doctrinarum perfectionem brevi adeptus est, at a septimo sui ingressus anno, consono Magistrorum Ordinis judicio delectus, librum Sententiarum in Parisiensi Universitate clarissime legerit, & Catbedram Magistralem receperit. Admirabilis proinde cunctis, quod tam parvo spatio eam suffieientiam*

va-

In canonizatione inquirendum in vitam & miracula.

S. Bonaventuræ patria & parentes.

Puer adhuc gravissime ægrotat.

Sed a morte S. Francisco devotus convaluit.

Psal. 75. 12.

Fit Minorita.

Magistro Alensi mire proficit in doctrina.

valuerit comparare. Sed admirentur sane, qui res humanas ex naturali tantum cursu, non autem ex Divina potentia metiuntur, quæ duos discipulos litterarum prorsus ignaros, Emaus oppidum contendentes, brevi itineris spatio comitata, Divinorum scientiam plenissime docuit. Idem Divus dona sancti Spiritus pro suis assiduis meritis consecutus, magna in dies doctrinæ incrementa recipiebat, quæ magis Divinitus inspirata, quam humanitus acquisita videbantur. Cumque per tres annos sequentes Cathedram magistralem rexisset, anno suæ ætatis secundo & trigesimo, inter primos religione & doctrina in Ordine habebatur. Namque illi tamquam infinitus Thesaurus scientia erat, quo qui usi sunt, participes facti sunt amicitiæ Dei. *Et quod notabilius, & admirabilius erat in illo, quo magis scientia & auctoritate emerserat, eo magis humilitate mentis deprimebatur: nec, ut plerique, litterarum scientia inflati, vilia ministeria domestica fastidiebat; sed vix, nec nisi per obedientiam, ægre tamen ab illorum executione coercebatur, reputantibus Prælatis indignum, si a talibus, non ut egregius sequestraretur, in quo sancti Spiritus gratia habitare perspicue cernebatur. Nec tamen Vir sanctus ulla caritatis officia ob litterarias actiones prætermittebat, sed in omnes Fratres oculos intendens, si quem forte tristem, aut professionis pœnitentem intelligeret, tanta dulcedine in sermone conveniebat, consolabatur, monebat ac confirmabat, ut nullus ab eo discederet, quin libens cœptum Religionis iter prosequeretur. Infirmorum præterea cura, supra quam credibile sit, delectabatur: quove gravioribus aut contagiosis morbis gravarentur, eo magis se totum illorum obsequio applicabat. Quibus officiis cum majorem diei partem absumeret, non eo minor erat in publicis lectionibus & interpretationibus scripturarum: quas tanta claritate audientibus intelligendas reddebat, ut ipse auctor illarum merito videri posset. In Capitulis vero aut Provincialibus aut Generalibus tanta sapientia ipsius responsa dabantur, ut jam Generalis Minister, perspecta magnitudine consiliorum illius, nihil omnino grave exequendum putaret, in quo sancti Viri judicium non antea explorasset. Quibus donis & gratiis illustratus, cum jam in Religione esset omni merito clarus, defuncto Generali Ministro, tredecimo ipsius ingressus anno, ex tam multis sanctis viris, quibus Religio in sua novitate florebat, unus omnium sine contradictione extitit subrogatus. Hic vir sanctus accingens se gravioribus actionibus, cum jam Religiosi cœpissent a fundatoris disciplina paululum declinare, ubi monendo, instando, castigando, ac operosius laborando, ad meliorem vitæ frugem reduxisset; in Capitulo Generali, quod primum Narbonæ tenuit, Regulam beati Francisci * reformavit atque exposuit, Ordinemque in Provincias & Custodias taxavit, & duas addidit: ubi strenue decertans adversus venenosas oppugnationes temeratorum & obtrectatorum, qui in Religionem Mendicantium, ac sanctum virum impudentius ora solverant, atque artificiosis calumniis velitabantur, sola justitia atque innocentia tutus, permansit invictus, tamquam qui* Integer vitæ, scelerisque purus, non eget Mauris jaculis nec arcu, nec venenatis gravida sagittis, Fusce pharetra: *expertus fructus sanctorum monitorum magni Basilii Divini interpretis Homerici carminis, ubi Ulyssem pro meritis ad cœlum tollit, asserens Poetam clara voce testatum:* O homines, sit vobis cura virtutis, quæ cum naufrago enatat, & ejectum in littore venerabiliorem ostendit. *Ubi etiam libellum contra Minores perniciosissimum, a Magistro Giraldo de Abbatis Villa (ut putant) per Apologiam editum, non minus eloquenter quam subtiliter confutavit. Qui etiam Giraldus non longe post, justo Dei judicio damnatus, meritas sui sceleris pœnas dedit, paralyticus*

Luca 24. 27.

Sap. 7. 14.

Quo Doctior eo humilior.

Tristes benigne solatur.

Deligitur in Generalem Ordinis Ministrum.

* *Al.* declaravit.

Horat. lib. Carm. ode 20. ad Aristium.
Basil. hom. ad adolescentes de doctrina gentilium ad med.

Ordinem Minorum contra detrectatores defendit.

cus ac miseranda lepra respersus, quibus erumnis vitam finivit. Congregato vero Generali Capitulo Pisis, eo auctore institutum est, ut Gloria tibi Domine, qui natus es de Virgine, *usque ad Epiphaniam continuaretur, eodem modo, quo infra octavam Nativitatis Dominicæ cantatur: & aliæ rubricæ in Breviario reformatæ, & aliæ additæ. Idem etiam piissimus cultor gloriosæ Virginis Matris Jesu instituit, ut Fratres populum hortarentur ad salutandam eamdem signo campanæ, quod post Completorium datur, quod creditum sit, eamdem ea hora ab Angelo salutatam. Tunc translatum fuit venerabile corpus beati Antonii ad prægrandem Ecclesiam Paduanam, cujus lingua secundo & trigesimo sui obitus anno, recens & rubicunda reperta est. Quam vir sanctus in manibus devote recipiens, ac largioribus lacrymarum imbribus perfundens, talibus reverenter affatus est.* O lingua benedicta, quæ Deum semper benedixisti, & alios benedicere docuisti, nunc perspicue cernitur, quanti meriti fueris apud Deum! *Cui oscula devote infigens, illam honeste collocari curavit. Cujus etiam fama permotus Pontifex tunc Clemens IV. ut illum in partem sollicitudinis traheret, opulentæ Eboracensi Ecclesiæ præfecit. Nec tamen assequi potuit, ut vir sanctus eam promotionem acceptaret: qui propositi consilius, maluit in Religione manere, ubi divitias & dignitates sibi procuraret in cælis. Cujus constantiam Pontifex admiratus, ad illum:* Sta, *inquit*, in testamento tuo, & in illo colloquere, & in opere mandatorum tuorum veterasce. *Nunc vero se offert numerosior cumulus Divinorum scriptorum ipsius. Cum Parisiis legisset primum librum Genesis, nobile opus, quod* de septem visionibus Bonaventuræ *intitulatur, editum est. In libros sententiarum celebria commentaria edidit, secundum & quartum præsertim, quos etiam metrice extitit prosecutus. Et incipiunt.* O fons splendoris, vas dulcoris, & amoris, *quibus ob sublime ingenium auctoris ibi inspersum*, sententiæ sententiarum Bonaventuræ *titulus inditus est. Super Evangeliis compendiose & utiliter scripsit, Lucæ præsertim Cancellarii piæ matris Jesu, quam pectori impressum assidua meditatione semper extitit veneratus. Rursus contemplatione sancti Ludovici Regis Franciæ, officium de Cruce devotissimum edidit, quod ab Ecclesia nullo immutato receptum, in ea solemnitate ubique legitur. Composuit & solemne officium in honorem beati Francisci, & de ipsius vita historiam serioso tractatu primum, & secundo reductorie adnotavit. Composuit & libellum* de sex aliis seraphim. *In monte Alvernæ duo nobilia opuscula edidit piissimas contemplationes fragrantia: quorum alterum* Itinerarium mentis in Deum, *& alterum* in se ipsum *appellata sunt. Composuit & libellum approbatorium Religionis Mendicantium, quod* Defensorium *appellant. Composuit & libellum* de vita Christi, *sive meditationum passionum ipsius, quem* arborem crucis *nominant. Composuit &* Breviloquium, *item & sermones Dominicales super Evangeliis & Epistolis per totum anni circulum. Item* compendium veritatis sacræ scripturæ, *item libellum ordinationis sive* institutionis novitiorum, *item & libellum* de stimulo amoris, *item & libellum, quem appellant* pharetram *de auctoritatibus principalibus Doctorum approbatorum, quem per Alphabetum extitit prosecutus, & alia plura opuscula usque ad trecenarium numerum, quæ in partibus Galliarum frequentius habentur in manibus. Et cum B. Francisci Religio, quam annis octo & decem sancto regimine gubernavit, ipsius monitis & exemplis in solidioris sanctitatis statu firmata esset, & viri claritas ob vitæ sanctitatem, doctrinæ eminentiam, atque operum Divinitatem ubique elucesceret, tum forte Romana Sedes plurimum laborabat difficultatibus, quæ in Concilio, quod Lugduni congregabatur, inextricabiles emerserant,*

Multa circa ritus Ecclesiasticos utiliter instituit.

S. Antonii linguam integram repertam reverenter reponit.

Eboracensem oblatam Ecclesiam renuit accipere.

Eccl. 11. 21.

Doctissimos scribit libros.

Trecenta opuscula edidisse narrant Ordinis monumenta.

Gregorius tunc Papa X. & reliquus Sacer senatus, illecti studio viri, quem levandis dictis difficultatibus, ac universalis Ecclesiæ regimini intelligebant plurimum præstiturum, atque ob merita alioquin sublevandum, in Cardinalem, quamvis reluctantem promoverunt: &, quod rarum est, ex ipso initio, ob viri excellentiam, Episcopum Albanensem; moxque pertractandis arduis rebus Concilii unus omnium delectus est, deputatis qui illi assisterent, Rhotomagensi & Tripolitano claris Episcopis illius temporis, qui & ipsi de Religione sancti Francisci ad Episcopatum ob meritum vocati fuerant. In quo Concilio de multis illius sapientia sancte consultum atque decretum, & Græcorum composita hæreses: qui tum præsente Paleologo eorum Imperatore, qui in hoc Lugdunum venerant, libere ad Romanæ Sedis obedientiam redierunt. Ad quorum reductionem missi fuerant frater Hieronymus de Esculo, & fratre Bonagratia Dalmata, Ordinis Minorum, religiosi eximii meriti. Quibus cum litteris reversis, lætus idem Gregorius Fratres ac Prælatos, qui in Concilio aderant, in Lugdunensi Ecclesia convocavit. Ubi vir sanctus præclaram habuit orationem, proposito Themate, quod legitur Baruch quinto: Exurge Hierusalem & sta in excelso, & circumspice ad Orientem; & vide collectos filios tuos ab Oriente Sole, usque ad Occidentem. *Successive in ea vocatione pari sanctitate & operum fructu perseverans, eum in Dei Ecclesia diutius laborasset, ita ut cum Apostolo vere dicere posset:* Bonum certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi, *anno salutis millesimo ducentesimo septuagesimo quarto, & suæ ætatis quinquagesimo tertio, hora matutina diei Dominicæ, quæ mensis Julii erat tertia & decima, ex humanis sublatus est, & sanctis Patribus, ut credere debemus, æternum victurus redditus. Qua die ipsius venerabile corpus sepulcro reconditur in Ecclesia sancti Francisci Lugdunensis cum multis lacrymis & consternatione Fratrum lamentantium, se tanti viri societate destitui, qui parem sibi in Dei Ecclesia relinquere non videbatur: Gregorio Pontifice permaxime eum reputante, qui ibidem publice testatus est, Ecclesiam Dei illius morte magnam incurrisse jacturam. In cujus exequiis primam Missam celebravit frater Petrus Tarentasiensis Episcopus Cardinalis Hostiensis, & sermonem habuit, proposito themate:* Doleo super te mi frater Jonatha. *Ubi inter ceteras commemorationes gratiarum & donorum, quæ illi Deus dedit, etiam fuit, quod quicumque eum videbat, statim ipsius amore capiebatur, ejusque monita libenter recipiebat, Græci præsertim, quibus reducendis ipsius Divina eloquia & consilia plurimum contulerunt. Benignus, affabilis, omnibus gratus, & nulli unquam scandalo, pius, prudens, humilis, pudicus, sobrius, castus atque quietus; quarum virtutum actiones, & officia semper strenue extitit exequutus. Quod etsi nullo alio probante doceremur, satis ex Divinis suis scriptis liquido patet, quibus tam intenso affectu singula præmissa prosequitur, ut nisi per assumptum de illis habitum, adeo ardenter illis insistere non valuisset. Tum vero quod Alexandri de Ales præceptoris ipsius testimonio, mundus ab omni vitio probatus est, qui ejus vita & moribus probe compertis, de eo dicere solebat:* Verus Israelita est iste, in quo Adam non peccasse videtur. *Cujus Doctoris auctoritatem tanti apud Ecclesiam valuisse constat, ut de illius dictis aut scriptis nefas putaverint dubitare: consummatumque omnes testati sunt Divinum oraculum, per beatum Franciscum de illo editum: futurum eum magnum virum in Ecclesia Dei, Religionemque suam magna per illum sanctitatis incrementa recepturam. Jam intelligis, Pater beatissime, quod & per te planius intelligebas; quis qualisve fuerit Bonaventura, de quo agimus, cujus vita & exemplis beati Fran-*

Creatur Cardinalis Episcopus Albanus.

Opera ejus Græci ad Ecclesiam redierunt. Ad eos missi Minoritæ.

Baruch 5. 5.

2. Timot. 4. 7.

Abiit e vita.

2. Reg. 1. 26.

Aspectus ejus gratiosus omnium favorem conciliabat.

Ejus virtutes.

Sancti Francisci de eo vaticinium.

Francisci Religio illustrata, & doctrina omnis terra repleta est. Nunc quod secundo loco aggredimur, pari patientia audire digneris, dum refero, quæ memoranda Omnipotens Deus in illo, & ipsius virtute in aliis monstrare dignatus est. A re miranda exordior. Bonaventura adhuc in minoribus agens, demissæ mentis humilitate potius, quam ex injustitia pluribus diebus abstinuerat a perceptione sacratissimi Corporis Christi; veritus ne si illud indignus sumeret, judicium sibi manducaret & biberet. Cumque die quadam in Missa devotus adesset, Deus respiciens ad illius humilitatem, particulam consecratæ hostiæ de manu celebrantis per Angelum acceptam, illius ori clementer immisit. Respexit enim ad humilitatem servi sui, propter quam beatus omnibus gentibus prædicatur. Rursus, cum intenso affectu staderet, contemplando & adnotando vitam beati Francisci, gloriosus sanctus Thomas de Aquino, qui eadem tempestate meritis claruit, & Bonaventuræ magna caritate conjunctus fuit, accedens ad illius cubiculum, per foramen ostii introspexit, viditque illum in contemplatione raptum, & a terra mirifice sublevatum: tum retrocedens ad suos: sinamus, inquit, Sanctum, qui laborat pro Sancto. Simona Lugdunensis beatum Bonaventuram viventem summa devotione prosequebatur, quæ, sicut Domino placuit, mortuum peperit filium. Ad quam evocatus Vir sanctus, exposito cadavere ante illius pedes, & mater, quæ in lecto coram ingemiscebat, & reliquæ mulieres, quæ aderant, sancti Viri opem in salutem mortui deprecatæ sunt. Tum Vir sanctus commiseratus, manibus atque oculis erectis in cælum devotissime oravit. Mox signo crucis super puerum facto, viventem reddidit matri. Tritum ac frequens apud Lugdunense Castrum Villanum, ac totam Provinciam, quod mulieres utero laborantes invocatus exaudit, & de periculo eximit. Joanna Lugdunensis, octo dies continuos utero distenta, atque assiduo enixu parturiendi cruciata, desperaverat de salute. Monita a mulieribus, quæ laboranti aderant, se Sancti precibus & suffragiis commendavit, certum votum pro salute recuperanda faciens, & statim incolumis incolumem peperit. Petrus filius Joannis Ajusse Chaphelier, dextra tibia notabiliter claudus, ita ut quatuor mensibus sine baculo nec ambulare, nec in vestigiis consistere posset, precibus, voto & orationibus in sepulcro ipsius factis, ibidem novennam facere cœpit, & in fine sex dierum melius habere cœpit, & infra novem dies salutem omnimodam recuperavit. Eadem invocatione, simili ægritudine liberatus filius Francisci Massodii Notarii Lugdunensis. Nobilis Miles Dominus locorum de Vincellis & de Gromellis, pestilenti febre attritus & exinanitus erat, quem loquela, sensu & motu destitutum, extra salutis spem denunciaverat Marcus de Ferrariis nobilis Physicus Papiensis, qui in illo omnia mortalitatis signa probe compererat. Ceteram Religiosus quispiam aderat, frater Matuiinus Biblicus Conventus sancti Francisci Lugdunensis, qui commemorare cœpit, quæ mira Omnipotens Deus per invocationem dicti Sancti operaretur, & propterea illius opem in salutem morientis poscendam persuasit. Tum votiva invocatione per cognatos & dictum Religiosum, & certo voto pro illius salute ad beatum Bonaventuram facto, qui moriturus videbatur, statim sentire, moveri, loqui & melius habere cœpit, & brevi salutem omnimodam recuperavit. Simili invocatione de gravissimis febribus liberati sunt frater Joannes Benedicti, Ordinis sancti Francisci, sacræ paginæ Magister, Ludovica uxor Petri Rover, Gasparda filia nobilis Viri Petri Carionis de Camberiaco, filius Richardi Ridani, soror Pinetæ, uxor Claudii, Pinoius, Antonius Cathalanus, Lanzelotus Mercurius, Stephanus Gennes Chapbelier, famalus Joannis Ajusse de quartana, & frater Philippus Laicerti. Francisca, lucem sive formicam, in

Variæ ejus miracula.

1. Cor. 11. 29.

Angelus ei defert partem hostiæ consecratæ.

S. Thomas Aquinas Bonaventuræ amicus.

Dum S. Francisci vitam scribit a terra sublevatur.

Fœtum mortuũ ad vitam revocat.

Parturientes facit facile eniti.

Claudus sanatur ad ejus sepulcrum.

Et Febrientes.

Alii liberantur a variis morbis. *in collo patiebatur, cujus ignis sensim in reliquam corporis partem se prorogabat, & teneras puellæ carnes misere urebat atque vorabat: super quam dolens Gilbertus Alerii infelix pater, ad venerabile sepulcrum sancti Bonaventuræ se contulit, illiusque opem & suffragia in salutem filiæ devotissime invocavit, ac certum votum in hoc fecit. Mox domum reversus, extinctо igne, sanam & liberam miraculose invenit. Stephaneta relicta Joannis Michaelis, casu trabis oculo percussa, graves dolores incurrit, & in periculum perdendi oculum deducta fuit: commendavit se beato Bonaventuræ, atque ad illius sepulcrum virgunculam filiam cum cerea imagine oculorum misit. Qua reversa doloribus liberata est, & brevi integram oculorum sospitatem recuperavit. In qua & illud notabilius, quod cum Lugdunum pervenisset Religiosus quispiam Prædicator Verbi Dei, indixissetque populo, quod quicumque sciret aliquid de miraculis beati Bonaventuræ, sibi revelare deberet; eadem Stephaneta, quæ in oculorum suorum salutem etiam invocaverat auxilia gloriosæ Virginis Mariæ, perplexa cujus benificio sospitatem oculorum consecuta fuerat, aliquandiu detrectavit quidquam Prædicatori referre. Tum in graviorem oculorum ægritudinem incidit, mittensque etiam filiam denuo, ut antea fecerat, ad idem sepulcrum, & facta oratione & voto, miraculose extitit liberata. Tum suum reatum agnoscens, ad eumdem Prædicatorem accessit, & rerum seriem omnimodam revelavit. Simili invocatione de doloribus & periculo oculorum liberati fuerunt Dionysius de Forresta mercator, Claudia de Piscaria, Claudius Poleti Corduernis, Margarita uxor Joannis Petit textoris, Joannis Adjusse filius. Joannes Adjusse Chapbelier dira paralysi repente percussus, amissis sensibus, & media sui corporis inferiori parte, hebes factus cecidit: cujus casum dolens pater, flexis genibus commendavit illum beato Bonaventuræ, & statim qui ceciderat, sentire, loqui & melius habere cœpit. Tunc imponentes eum lecticæ pater, mater & Petrus alter filius detulerunt eumdem ad Sancti sepulcrum, quem ibidem sistentes, flexis genibus invocaverunt beatum Bonaventuram, & factis certis orationibus & voto, sanum ac liberum reduxerunt domum. Eadem invocatione de simili ægritudine liberati, Franciscus Davegnier, alias Rovillon, Guillemus de Bletena textor, Catarina de Bauline, Joanna relicta Petri Rolini, Margarita relicta Joannis de Vaux aurigæ. Illustris Dux Aurelianensis a potenti magnæ Britanniæ sive Angliæ Rege captivus detinebatur, ubi veterem quartanam passus, intensos capitis & renum dolores incurrit: destitutus omni auxilio, opem beati Bonaventuræ devotissime invocavit, in illius suffragiis devotissime sperans: statim miraculose doloribus & ægritudinibus liberatus, in Gallias infra annum extitit restitutus. Mox Lugdunum petens visitavit venerabile Sancti sepulcrum, & oblationibus factis, gratias Deo & Sancto pro acceptis beneficiis egit: & quæ per illius invocationem fuerat consecutus, Religiosis dicti Conventus manifestavit. Laqueda uxor Nicolai Clineti Lugdunensis, horrenda lepra respersa atque infecta, suis vitabilis, jam diutius detrectare non poterat, quin relicto lare, cognatis & urbe, miserabili consortio leprosorum se redderet. Quæ cum semper nomen beati Bonaventuræ devote coluisset, ad illius sepulcrum procubuit, intensius precata, ut misereretur sortis suæ, devote oblatione ac voto factis, mundari atque a lepra liberari obtinuit. Michael de Chel, alias de Gennes, in cujus latus dextrum equus vehementi ictu validum calcem detorserat atque impegerat, ita ut duabus costis pene attritis, tum magno anhelitus impedimento, tres menses languidus jacuerit, variisque fomentis, deliniments ac cataplasmatibus frustra adhibitis, desperata salute commendavit se beato Bonaventuræ, & certo voto in illius honorem facto,* de

Cæci vident.

Paralytici sanantur.

Capitis & renum dolores pelluntur.

Leprosa mundatur.

Equi calce ictus graviter persanatur.

de periculo exemptus, & saluti extitit restitutus. Simili invocatione liberatus etiam de dolore costarum Joannes Michaelis de Cheval, serviens Curiæ Lugdunensi, & eadem Margarita Joannis Petit, quæ de celsiori ædium parte delapsa deciderat.

Hydrops propulsatur.

Joannes Garboti regias Secretarius, uxorem perpetuo languore habuit tabidam, sive hydropicam, & nullo medico juvamine curare poterat. Accesiit ad venerabile Sancti sepulcrum, solutem conjugis imo communem, illi reverenter commendans, & facto certo voto in honorem Sancti, sonam & liberam domum reversus extitit consecutus.

Marcida tibia consolidatur.

Joannes Dusolier Moresceallus Lugdunensis, putri ac marcida tibia, quatuor menses languidus jacuit; cumque cruciabiles dolores diutius perpeti non valeret, in sola tibiæ amputatione spem conjecerat. Nocte forte per quietem monitas, commendovit se beato Bonaventuræ, atque uxorem cum cerea imagine tibiæ ad illius sepulcrum devotissime misit. Qua reversa, doloribus penitus exemptus est, & salusem omnimodam brevi recuperavit.

Molendinum submersum restituitur.

Petrus Moyer ligneum molendinum habebat in flumine Rhodano, qui affluenti aquarum colluvione elatus & auctus, molendinum ipsum, valida alioquin catena retentum, violentior rapuit, & in se voravit. Quo conspecto, idem Petrus, qui semper coluerat beatam Bonaventuram, ad illius sepulcrum confugit, ac procumbens reverenter precatus est, ut a sui devoto calamitosam jacturam averteret. Mox egressus, inconcussum molendinum ad olteram Rhodani ripam in littore ejectum & miraculose restitutum conspexit & recuperavit.

Morienti reverentiam ingerit sacræ Eucharistiæ.

Stephaneta mater prædicti Francisci Davegnier, alias de Rovillon de Squilincia, in extremis laborabat, quæ allatum Dominicum corpus nec agnoscere nec recipere potuit: quod ægerrime ferens Franciscus filius, qui probe noscebat matrem magna devotione beatum Bonaventuram semper coluisse, ad illius venerabile sepulcrum confugit, devotissime precatus, ne sustineret sui devotam sine salutis Viatico vita decedere. Domum reversus, fidelissime sperans in beato Bonaventura, corpus Dominicum iterum afferri curavit, quod statim agnitum mater reverenter recepit.

Res amissas restituit.

Venerabilis Religiosus frater Benedictus de Lulino, Ordinis sancti Antonii Viennensis, Procurator domus sancti Antonii Lugdunensis, censuales libros domus amiserat, qaos multa adhibita diligentia reperire non voluit, cum magno scondalo & detrimento domus. Accessit ad venerabile sepulcram beati Bonaventuræ, & ibidem accensis candelis commendavic se eidem, & domum reversus libros meruit invenire. Pori invocatione Richardus Ridani mercator, amissa instrumenta probatoria, & alias res apothecæ valait invenire. Itidem & frater Petrus Fabri, res ad sui usum deputatas amissas.

Podagrosi curantur.

Margarita Gruellæ, uxor Hugonis Francisci Burgundi Calzetarii, habitatoris Lugdunensis, intenso podagræ dolore cruciabatur: Quæ cum probe nosset medicam artem in hoc parum valere, confugit ad invocationem suffragiorum beati Bonaventuræ, virgunculamque filiam cum cerea pedis imagine ad illius sepulcrum reverenter misit, & statim podagra extitit liberata, nec illa unquam de cetero gravata fuit. Eadem invocatione liberata Catarino uxor Joannis textoris de Hispania, & filiaz Magistri Francisci Massedii Notarii.

Item herniosi.

Margarita uxor Benedicti Garrini, filium habuit in inguinibus ruptum, ac visceribus misere putrescentem, qui medica manu sectus, in deteriorem statum ac certum mortis periculum deductus fuit: quod ingemiscens mater, quæ specialius beatum Bonaventuram venerabatur, ad illius sepulcrum reverenter confugit; ibidem quam devotissime precata est, ut suæ orbitatis misereretur, novennamque in illius honorem facere cœpit, & octava die sanum ac liberum consequi meruit. Petrus Morget dolium vino plenum in cellarium inferens, illius oneri impar pressus succubuit, & illo super cum incumbente quas-

sa-

Quassati & contriti sanantur.

fatus fuit ac pene contritus: commendavit se beato Bonaventuræ, & salutem consequi meruit. Simili invocatione liberata illius cognata, quæ casu spatulam & bracbium enormiter læserat. Sunt præterea & alii innumeri, qui meritis ejusdem Sancti de variis doloribus, ægritudinibus ac periculis miroculose liberari meruerunt: quorum singulos si recensere pergam, præsenti operi detrimento potius quam usui aut favori indubie futurus ero. Hoc tamen loco non committam, ut silentio transeam stupendum ac memorabile quiddam, quod Omnipotens Deus ad perbibendum certum testimonium sanctitatis Viri, in illius venerabili corpore, pro sua clementia monstrare dignatus est. Dum idem venerabile corpus transferretur ad novam Ecclesiam ad titulum sancti Francisci, Lugduni erectam, centesimo & sexagesimo sui obitus anno, reliqua corporis parte alioqui exesa atque corrosa, caput tamen solidum, capillamentum hærens, labia, dentes & lingua in nullo a vitali statu aut colore demutata, reperta sunt. Erat profecto Divinæ clementiæ illud os a putrefactione servare, quod ad salutem fidelium, atque in Divinis laudibus semper extitit operosum, nec dare Sanctum suum videre corruptionem. Extant præterea crebra & memoranda beneficia, quæ frequenter concives Balneoregii, & Urbevetani, per invocationem ejusdem Sancti meruerunt obtinere: de quibus tam multis, vel unum aut porro duo recensere non piget. Laodomia Urbevetana filiarum sarcina oneraverat domum, ac proinde Francisco Matthæi Nebie viro quodammodo invisa, qui rei familiaris angustia, impar sarcinæ, matrimonio abstinebat, de quo nonnisi fœminas compererat proficisci. Eos conjuges consolatus venerabilis Religiosus Minorum, Magister Franciscus de Aquapendente, qui illis admodum cultor erat, affirmavit se habere documenta ex institutis D. Bonaventuræ, quæ si moniti susciperent, masculinam prolem consequerentur. Auscultantibus: Una mecum, *inquit*, votivas effundite preces ad gloriosum Bonaventuram, & pie speretis assequi quod optatis. *Qui parentes monitis, pauculis diebus gignendæ proli operam indulserunt, & uxor gravida facta est, & statuto mense peperit masculum, cui nomen ex instituto ejusdem Religiosi, Bonaventuræ imposuerunt, laudantes Deum & Sanctum, in cujus virtute mirabilia secum operatus est. Triennio post, dum ea Civitas Epidemiæ morbo atque internecinio graviter affligeretur, domus omnis conjugum eo veneno respersa est, & filiabus omnibus extinctis, Bonaventura extra spem salutis constitutus, credebatur pari mortalitate jamjam sorores secuturus. Qui etiam immundorum spirituum præsentaneo instantia vexatus, nulla domus parte illorum persecutionem effugere poterat, clamitans infelix:* Succurrite: gladio, & fuste hos spiritus maligniores fugate. *Parentibus præ callum afflictione & mæstitia consternatis, atque omni prorsus remedio destitutis subiit Sancti recordatio, cujus munere filium fuerant consecuti: mox in spem adducti, illum hac prece precati sunt:* Sancte gloriosissime, qui benignus nobis hunc filium procurasti, eadem benignitate præstes, ut fugatis malignis spiritibus, a peste salvum retineamus. *Et prece facta, spiritus extorres exclusi, febris cessavit, & brevi puer omnino ab ægritudine salvus surrexit, cum magna parentum & omnium civium lætitia, gaudentium quod ad superandas morborum & spirituum malignitates, defensoris tam validi præsidio cognoscerent se munitos. Possem forte ineptus videri, si studens cœpto prosequar diem absumere, recensendo miracula: quorum relationi nec diem, nec certe dies sufficere satis scio. Sed quid ulterius exquirimus miracula? quasi vero Basilium Magnum, Hieronymum & Augustinum, nostræ fidei lucida sidera, Thomam Aquinatem, & alios quamplures, quos in Dei Ecclesia Sanctos colimus, ob miracula, non au-*

Caput ejus integrum repertum post annos centum sexaginta.

Mascula proles ejus precibus impetratur.

Eadem & a dæmone defensa, & a peste liberatur.

Sanctitatem amplius ejus comprobat doctrina.

autem ex Divinitate doctrinæ miremur & veneremur: quos tamen sanctitatis testimonium, non ex alio certius consecutos probe intelligimus, quam ex eorum commentariis, quæ, ut Divinitatis plena, nonnisi per infusam scientiam poterant edidisse, ex quibus Spiritum sanctum in eis habitasse verius comprobatur. At si porro miracula exigimus, non tam quæ per illum in aliis, quam quæ in eo ipso apparuerint, consideremus. Si igitur divum Bonaventuram in suis operibus miraculosum jam constat; si infusam dono sancti Spiritus obtinuisse scientiam, Divina illius commentaria profitentur; si caritatis officia ardentius executum, mundanos honores contempsisse, affectus terrenorum abjecisse, in persecutionibus constantem permansisse, in beati Francisci ac universali Religione fructuosum extitisse; si superna vocatione, ut Paulum, in sortem Domini miraculose conversum; si Divino beati Francisci præsagio sanctum prædicatum; si Alexandri de Ales Doctoris irrefragabilis ipsius præceptoris sedula observatione sanctum compertum ac judicatum; si religiosorum Minorum voto, qui sanctitate pollebant, ut sanctior summus Prælatus assumptus; si Romanæ Sedis judicio, ut clarus meritis ad universalis Ecclesiæ regimen præfuturus accitus; si denique communi omnium opinione fidelium, sanctus tenetur & nominatur & colitur; si benignus succurrit quotidie invocantibus se; poterat Sanctitas tua, etiam nullo petente, sancto, quod unum deerat, publicos honores decernere, quanto magis id debes celsorum Principum votis? Accedunt pientissimæ preces Serenissimorum ac Clarissimorum Friderici Romanorum Regis semper Augusti, Ludovici Francorum Christianissimi, Ferdinandi Siciliæ, & etiam Matthiæ Hungariæ Regum Catholicorum: qui cum de republica Christiana bene mereri sueti sint, digni certe videri debent, qui a Sanctitate tua tam sanctam rem impetrent. Rogant præterea illustres Duces ac populi, ac loco maximi muneris hoc petunt, Calabriæ, Venetiarum, Mediolani, Sabaudiæ, & Ducissæ Calabriæ & Borbonii, Florentini, Senenses, Perusini, Lugdunenses, & Civitas Balneoregii, quæ licet humilis sit, tamen clarissima & Deo gratissima videri debet, cui contigit tantum filius producere. Rogat præterea istius Ordinis Reverendissimorum Patrum Joannes de Arragonia ejusdem Serenissimi Regis Ferdinandi Illustris proles, quæ sanctos, qui in eo Ordine claruerunt, religiosius veneratur & colit. Exigit denique suo jure beati Francisci sancti Religio, cujus alumnus, vel justa petenti deesse non potes. Exigit & ipse Sanctus, ex promissione Omnipotentis Dei nomine facta strenue militantibus: quod illorum laudes cantet Ecclesia, cui obligationi ipsius Vicarius satisfacias necesse est. Tam multis igitur vinculis obligatum, nullus judex quamlibet favorabilis, nisi solventem solvere posset: Magnus ab infernis revocetur Tullius umbris, Et te defendat Servius * ipse licet: Non potes absolvi. *Comperto, præter ea quæ dixi, singulari studio, quod prænoscendis vitæ & miraculis Sancti, exactissimum indulserunt Reverendissimi Patres, Julianus de Rovere sancti Petri ad Vincula Ordinis ejusdem meritus Protector, Stephanus Mediolanensis, & Franciscus de Gonzaga Mantuanus, tuæ Sanctitatis in hoc Commissarii; Mediolanensis præsertim, quem contra adversam valetudinem, acri instantia colluctantem, a sancto proposito, nec propriæ salutis ratio valuit retardare: qui etiam Reverendissimi Patres illecti studio compertæ sanctitatis viri, id instantissime poscunt. Quid igitur tua Sanctitas ulterius differt? quid cunctatur? quid alterius gloriæ id prorogat? Multa certe extant celebria tua gesta, quæ te ac tuos illustrant, atque perpetuo illustrabunt: nil tamen sic æque Romano Pontifici gloriosum, meo captu, contingere posse crediderim, quam ut sancto pra meritis publicam celebritatem decernat. Quam & tu* Pa-

Epilogus virtutum.

Multi Principes petunt ut canonizetur.

Eccli. 44. 1.

Martial. lib. 4. epigr. 16.
* Regulus.

Rogatur Sixtus ut ad canonizationé procedat.

Pater Beatissime, qui omni jure necessitudinis beato Bonaventuræ conjunctus, auctoritate Omnipotentis Dei, quem Semideus mortalibus in terris refers, supplicantibus concedere pro tua elementia benigne digneris.

Petrus de Rodulphis Ordinis Procurator.

Tandem canonizatus.

IV. Finita hac oratione, de qua est quod moneam desumptas esse lectiones quæ in Officio sancti Bonaventuræ apud Minores recitantur, ventum est ad suffragia, & postremo post aliqualem discrepantiam, tamdem communi omnium concordia decretum est, ut Vir Dei in sanctorum numerum referretur. Die Dominico, qui erat octava Paschatis, summa solemnitate, & confessus majestate, rogante & instante fratre Petro de Rodulphis de Viglevano, Procuratore Generali Ordinis Minorum, & protestante de justitia nomine Imperatoris, Regum, Principum & urbium multarum, ut juxta sententias Purpuratorum Patrum, & consistorialia decreta vir sanctus canonizaretur, demum adscriptus est cathalogo Sanctorum. Bullam exhibeo canonizationis, cui ejusdem Pontificis litteras ad Capitulum Minorum hujus solemnitatis enunciativas, subjungo.

SIXTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

Psal. 121. 3. — Gaudia magna a meritis Sanctorum. — Isai. 12. 6. — Psal. 83. 8. — Ambr. lib. 2. in Luc. — Daniel. 12. 3. — Galat. 4. 26. — Isai. 12. 6. — Eccli. 15. 5. — Habet cœlum e nobis, quibus cura de nobis.

Superna cœlestis patria Civitas Jerusalem, cujus participatio ejus in idipsum, *ita omnium electorum salvatione lætatur, ut quorum præstantiora sunt merita, copiosiora etiam fumant gaudia præmiorum: quod in excessu mentis suæ positus Isaias Propheta, sensisse videtur eum diceret*: Exulta & lauda habitatio Syon, quia magnus in medio tui sanctus. *Exultent igitur omnium Angelorum chori, qui de vacuarum sedium habitatione solliciti, conantur* de virtute in virtutem, *ad beatas illas mansiones; unde superbi ruerunt spiritus, humilitate perducere. Exultent quoque omnes animæ justorum, qui Christi vestigia sunt secuti, atque omnes tam veteris, quam novi testamenti fideles, amici Dei, qui, contemptis hujus seculi vanitatibus, concivium numerositate congaudent. Exultet cœlum laudibus, resultet terra gaudiis, quoniam* Sanctorum editio lætitiam habet plurimorum. *Valde enim pietas fidei exigit, ut quod pro salute multorum geritur, communibus ubique gaudiis celebretur. Præcipue vero exultet Pontificum cœtus Beatorum, & sacra Doctorum conelo, qui* fulgent in cœlo tamquam stellæ in perpetuas æternitates: *quos inter, dum sanctus Bonaventura tamquam novum sidus, ex hac lacrymarum valle ad cœlestem, quæ* sursum est Jerusalem, *vocante eum Domino migraret, emicuit. Nos autem qui, disponente Altissimo, ad culmen Apostolatus evecti, Christiani gregis curam gerimus, quem pro debito pastoralis officii, jucundo Sanctorum collegio conformare, ut debemus, intensis desideriis affectamus; Ecclesiæ militanti (pro cujus ædificatione & incrementa ipsum Bonaventuram in catalogo Sanctorum referendum duximus) haud incongrue dicere possumus*: Exulta hodie & lauda habitatio Syon, *idest, Christiana Religio, in qua tamquam in Monte Syon, per veram fidem habitat verus Deus*, quoniam magnus in medio tui sanctus. *Quippe*, in medio Ecclesiæ aperuit os ejus, & implevit eum Dominus spiritu sapientiæ, & intellectus, & stolam gloriæ induit eum, & coronavit ad portas paradisi, *in qua una cum Angelis gloria & felicitate lætatur. Lætemur itaque & exultemus, quia cœlestis illa Curia ex nobis habet, cui sit cura de nobis, qui suis nos protegat*

tegat meritis, quos informavit exemplis, illuminavit doctrinis, & miraculis confirmavit; quem Deus dedit cunctis populis in gloriam & honorem, cujus memoria in benedictione est. Ea namque de Divinis rebus scripsit, ut in eo Spiritus sanctus locutus videatur; ita pie, religiose & sancte vixit, ut scriptis vita congrueret, & quod scribebat doceret exemplo: in quo morum virtus, & signorum claritas ita comperta est, ut congruentibus maximis meritis & miraculis, veræ sanctitatis testimonium a militante Ecclesia debeatur eidem. Nam cum in flore virente juventutis, humanis abjectis illecebris, Divino se addixisset servitio, Religionem beati Francisci, quæ per ardua tendit, ingressus, tantum sedula lectione & assidua oratione profecit, ut cum sapiente merito dicere posset: optavi & datus est mihi sensus. *Illuminatus enim ab eo, qui illuminat omnem sensum, qui* lux, via, veritas est, & vita, *paucorum annorum spatio, incredibilem est scientiam consecutus. Nec talentum sibi a Domino creditum sudario inligavit, & terræ infodit, sed ut sapientissimus dispensator, in communem utilitatem convertit. In celebri enim Parisiensi Gymnasio Cathedram rexit: ubi abscondita scripturarum enucleans, non solum viva voce profuit multis, sed etiam plurima librorum optimorum tum in sacris litteris, tum in majoribus scientiis monumenta reliquit, quæ essent omni tempore posteris profutura. Magnus doctrina, non minor humilitate & vitæ meritis, quem Alexander de Ales Doctor clarissimus, cui se in disciplinam sanctus Bonaventura tradiderat, tantæ innocentiæ, ac columbinæ simplicitatis expertus est esse, ut dicere solitus fuerit, sibi videri, quod in eo Adam numquam peccasset. Magnus etiam in Ordine Fratrum Minorum, cui unus omnium post beatam Franciscum plurimum profuit: ad ejus enim gubernacula vocatus, & Generalis Minister, Domino inspirante, creatus, talem se suis præbuit subditis, ut in illo Dominicum illud verbum videretur impletum:* Qui major est vestrum, sit Minister vester. *Nam sapientia & morum integritate major, prælationis officium cum tanta exercuit caritate, ut sponte humilis, nunc doctrina, nunc monitionibus, nunc exhortatione fraterna, nunc etiam corporali servitio satagebat, ut bonus Christi miles, inferioribus ministrare. Nec solum quæ ab ipso beato Francisco pie & sancte fuerant instituta, diligentissime custodivit, sed multa etiam adinventa, quæ, crescente Fratrum numero, necessaria videbantur, adjecit; Ordinem quoque ipsum in Provincias Custodiasque divisit. Magnus etiam dignitate in Romana Ecclesia fuit. Increbrescente enim fama innocentiæ, doctrinæ, ac prudentiæ ejus, a fel. record. Gregorio Papa X. prædecessore nostro, ad Cardinalatus vocatus est honorem, ut ejus opera, in maximis difficillimisque rebus, quæ temporibus illis inciderant, uteretur. In quem Gregorius ipse ob ingentia viri merita, novo est usus exemplo. Statim enim illi Albanensem commisit Ecclesiam, quæ nonnisi vetustioribus Cardinalibus solet committi. Non fefellit expectationem summi Pontificis ac sacri Senatus optimus Deoque amicissimus vir: sed in Concilio Lugdunensi præsidens, omniaque ad Dei laudem dirigens, sedatis discordiis, difficultatibusque sublatis, ipsi Ecclesiæ maximo usui fuit & ornamento: quibus rebus aperte cognoscitur, quod* Statuit illi Dominus testamentum pacis, & Principem fecit eum; ut sit illi sacerdotii dignitas in æternum. *Quem inanis gloria non inflavit, non divitiæ sinistrorsum egerunt, sed in fide levitateque perseverans, pius in Deum, in pauperes misericos, justus in omnes, ita hoc corruptibile corpus exuit, ut cum Apostolo dicere posset:* Bonum certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi. In reliquo reposita est mihi corona justitiæ. *Qui etsi ex sola perseverantia poterat Sanctus credi, juxta illud:* Esto fidelis usque ad

Bonaventura docte scripsit, & sancte vixit. Breviarium ejus vitæ.

Sap. 7. 7.

Joann. 14. 6.

Multa præstitit in Ordine Minorum.

Luc. 22. 26.

Et in Ecclesiæ Romanæ obsequiis.

Eccl. 45. 30.

2. Timot. 4. 7.

Apoc. 2. 21.

ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ. *Subjecuta sunt tamen post vitam multa maximaque miracula, quæ certum sanctitatis ejus præbent indicium, & nos ad ipsius venerationem inducunt, quem Deus, meritis præcedentibus, venerandam ostendit. Ipse enim Deus Omnipotens, ut suæ virtutis potentiam manifestet, & nostræ salutis causam pandat, fideles electos suos, quos coronat in cælis, sæpe etiam honorat in mundo, ad eorum memorias signa faciens & prodigia, quo heretica pravitas confundatur, & fides orthodoxa servetur. Agimus igitur ipsi Deo quantas possumus gratias, quod nos dignos duxerit, per quos hæc canonizatio celebraretur: quæ licet, Divinis litterarum monimentis exstantibus coruscantibusque miraculis, jam pridem potuerit rite fieri, numquam tamen antehac vel a Principibus, vel ab aliis tanta diligentia fuit petita. Nostra tempore carissimi in Christo filii nostri, Fridericus Romanorum Imperator semper Augustus, Ludovicus Francorum Christianissimus, Ferdinandus Siciliæ, & Matthias Hungariæ Reges Illustres, dilecti quoque filii, nobiles viri Alphonsus Calabriæ, Joannes Monzenico Venetiarum, Joannes Haleam Mediolani, & Joannes Borbon, Duces insignes; præterea Civitates Florentinorum, Senensium, Lugdunensium, Perusium, &, quæ tale jubar tulit, Balneoregiam, tanto studio tantaque perseverantia petierunt a Nobis, ut durum & impium putaremus, eis in re tam pia resistere, quam etiam Dei monitu petere videbantur. Accesserunt assiduæ venerabilis fratris nostri Episcopi Juliani Sabinensis, ipsius Ordinis Protectoris, dilectorum quoque filiorum Francisci Sumsonis Generalis Ministri, & Petri de Rodulphis Procuratoris dicti Ordinis, sacræ Theologiæ Professoris preces: qui nomine Generalis eorum Capituli, id tamquam justum & debitum reposcebant. Legeramus studiosissime Sancti hujus Divina scripta, quibus, postquam per ætatem aliquid sapere licuit, semper fuimus delectati. Audiveramus quoque ab antiquioribus præfatæ Religionis Fratribus, & gravibus quidem viris, qui & ipsi a majoribus natu acceperant, de sanctimonia vitæ ejus; constantem famam esse sciebamus, de multis maximisque miraculis: nec erat prætetea apud nos dubium, quin in triumphante Ecclesia triumpharet in cælo, & venerationem mereretur in terris. Sed memores, Nos eumdem Minorum Ordinem ex voto ingressos, in quo, Divina assistente gratia, in sacris litteris & religiosis moribus utcumque profecimus, eademque Ministeriatus officia exercuimus, atque inde ad Cardinalatus dignitatem, ita ut per consimiles gradus ad Pontificatus culmen sublevatos Nos fuisse, disponente Domino, cognoscamus, per quos ipse Bonaventura sanctus ad triumphantis Ecclesiæ immarcescibilem gloriam evectus est; ne ad id videremur potius adfectione propria, quam debita devotione moveri, eam adhibuimus diligentiam ac gravitatem, quam rei magnitudo poscebat. Commisimus enim tribus ex Venerabilibus Fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus, ut de veritate miraculorum mandarent inquiri. Cumque unus ex eis, incboato processu, ut Deo placuit, ab hac luce migrasset, alium in locum defuncti subrogavimus Cardinalem; quo etiam decedente, alium substituimus. Nec his contenti, cum jam processus ipse pene perfectus esset, & hi qui delegati erant, fidelissime retulissent; tamen quia non videbatur in procedendo tanta quanta requiritur observata solemnitas, illum reiterari jussimus. Demum cum ex uberiori relatione & fide dignorum testium super hoc receptione compertum fuisset, multa & magna a Deo per ipsum Sanctum miracula fieri, quæ in conspectu multitudinis cernebantur: Nos ne Spiritui sancto resistere videremur, qui per os Prophetæ* Laudare Deum in Sanctis suis jubet; *in Consistorio nostro secreto, hujus rei causa habito, eorumdem Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardina-*

Signis & prodigiis Fides confirmatur.

Reges & Principes petunt ut canonizetur S. Bonaventura.

SixtusIV. ex voto factusMinorita.

Quanta cura examinata ejus miracula.

Psalm. 159. 1.

nalium votu super hujusmodi canonizatione sumus scrutati; cumque omnium una eademque fuisset sententia, ut in Sanctorum numerum referri deberet, Consistorium publicum deinde habuimus, in quo, magna multitudine adstante, in triduum orationes jejuniaque indiximus, ut Deus Omnipotens Nobis, quod factu optimum in hac re esset, ostendere dignaretur; nec pateretur Ecclesiam suam militantem errare, quæ se triumphanti conformare studeret. Triduo deinde elapso, omnes, qui in Romana Curia erant, Prælatos jussimus convenire, qui ad unum interrogati, quid faciendum videretur, in eamdem sententiam convenerunt, beatumque Bonaventuram canonizandum censuerunt. Nos ergo Dei nutum & voluntatem sequentes, attendentesque justam ac debitum esse, ut quos Deus honorat in cœlis, Nos venerationis officio laudemus & glorificemus in terris, cum ipse potius laudetur & glorificetur in illis, qui est laudabilis & gloriosus in secula; hunc diem canonizationis ipsius sancti Bonaventuræ, in medio Basilicæ Principis Apostolorum de Urbe, quo maxima omnis generis ordinisque multitudo confluxerat, celebrandum statuimus. Ibi reliquis omnibus legitime peractis, prædicti Ordinis Minorum Procurator in medio stans, dictum illud beati Joannis Apostoli clara voce proponens, videlicet: Tres sunt, qui testimonium dant in cœlo, Pater, Verbum, & Spiritus sanctus; *probavit etiam, habito super præmissis processu, ipsas beatissimæ Trinitatis personas testimonium, quod beatus Bonaventura in cœlo sit, præstitisse. Patrem scilicet, in miraculorum potentia, Filium in doctrinæ sapientia, & Spiritum sanctum vitæ ipsius bonitate. Et propterea non solum nominibus omnium, qui hanc ipsam canonizationem fieri supplicarunt, sed etiam ex parte individuæ Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritus sancti, ut ipsum beatum Bonaventuram sanctum pronunciare dignaremur, instanter, instantius, instantissime requisivit. Confidentes igitur, quod in hac canonizatione non permittet Nos Deus errare, qui omnia in eo quomodolibet requisita, etiam superabundanter observari fecimus & observavimus, de eorumdem Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium, omniumque Prælatorum in Romana Curia existentium, unanimi consensu & maturo consilio, de Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, beatæ memoriæ Bonaventuram Balneoregiensem, sacræ Theologiæ professorem, ex gremio sacri Ordinis Minorum, & ex officio Generalatus in Episcopum Cardinalem assumptum, Sanctum esse, ac aliorum Sanctorum Dei cathalogo adscribendum, adjiciendum & aggregandum fore, ac fideliter firmiterque teneri debere decernimus, ipsumque sanctorum Confessorum Pontificum & Doctorum, quos sancta Dei veneratur Ecclesia, consortio solemniter inpræsentiarum adscribimus, aggregamusque per præsentes: statuentes etiam & mandantes Venerabilibus Fratribus nostris Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, ac dilectis filiis dictorum, ac Patriarcharum, Metropolitanarum & Cathedralium Ecclesiarum Capitulis, & quorumvis Ordinum tam Mendicantium, quam non Mendicantium professoribus, necnon quibuscumque Ecclesiasticis personis, ut festum ipsius sancti Bonaventuræ secunda Dominica mensis Julii, singulis annis solemniter & devote celebrent, Divinum officium velati pro uno Confessore Pontifice & Doctore tam publice, quam privatim, prout contigerit, persolventes: dilectis vero filiis Fratribus prædictis Minorum Ordinis, quatenus hujusmodi officium sub festo duplici & octava, eo modo quo aliorum dicti Ordinis Sanctorum celebrare festa & octavas consueverunt, celebrandi concedimus facultatem. Insuper eadem auctoritate, omnibus vere pœnitentibus & confessis, qui eadem Dominica Ecclesiam, in qua sanctum ejus corpus requiescit, devote visitaverint, annuatim se-*

1. Joan. 5. 7.

Sanctis connumeratur.

Anniversaria ejus solemnitas celebranda.

Indulgentiæ devotis conceduntur.

septem annos & totidem quadragenas; his vero, qui aliis temporibus in singulis diebus Dominicis, centum dies; illis autem qui Ecclesias Fratrum Minorum ubilibet constitutas tam ipsa die festi, quam in octava, Divinis officiis interfuerint, consimiles indulgentias & peccatorum remissiones, quæ in festis aliorum ejusdem Ordinis Sanctorum festis, ex indultis Apostolicis generaliter promulgatis Romani Pontifices concesserunt, de injunctis pœnitentiis misericorditer in Domino relaxamus & elargimur. Considerantes præterea, quanta ab hoc ipso S.Bonaventura, ratione scientiæ & sanctitatis vitæ, Episcopalisque & Cardineæ dignitatis, S. R. E. susceperit incrementa, quantamque idem Sanctus cum beato Thoma de Aquino, coætaneo, condiscipulo, & commagistro suo, familiaritatem & spiritualem conjunctionem in hac vita servaverit; ut quos in hoc seculo fraterna junxit caritas, & eadem in cælo præmia consecutos credimus, præsens Ecclesia pari veneretur honore: prædictum festum inter sacri Palatii Apostolici adsumentes adnumerantesque, eamdem indulgentiam in festo prædicto, in Ecclesia sanctorum Apostolorum de Urbe, quæ in festo sancti Thomæ de Aquino, in Ecclesia beatæ Mariæ Virginis de Urbe, Minerva *vulgariter nuncupata, habetur, concedimus: pariterque decernimus, Fratres Minores in alma Universitate Parisiensi, eisdem privilegiis posse ac debere uti & gaudere, ob ipsius sancti Bonaventuræ merita, quibus ex Apostolicis indultis Fratres Prædicatores in eadem Universitate, intuitu & gratia ejusdem sancti Thomæ potiri & gaudere consueverunt, & gaudent, aut potiri & gaudere quomodolibet poterunt in futurum. Quocirca omnes & singulos in dignitate constitutos requirimus & monemus, quatenus universis Clericis & populis suarum Civitatum, Diœcesum & Parochiarum, præsentes nostras litteras solemniter publicantes, eosdem hortentur, ut Deum ipsum, a quo bona cuncta procedunt, humiliter deprecentur, ut ipsius sancti Doctoris & Confessoris Bonaventuræ meritis & precibus exoratus, militantem Ecclesiam, Apostolicam Sedem, & cunctos Christifideles, a paganorum & aliorum infidelium & hæreticorum tueatur incursibus, & a periculis cunctis semper protegat ac defendat, & illam, quam nobis mundus dare non potest pacem, hostium omnium sublata formidine, firma cum tranquillitate concedat; utque post hujus vitæ militiam, depositumque pastoralis officii ministerium, una cum grege nobis credito ad sempiterna tandem gaudia pervenire mereamur. Demum, quia difficile foret, litteras originales præsentes ad uniuscujusque notitiam deferri, volumus ac decernimus, quod earum transumpto, sub sigillo Generalis Ministri Ordinis antedicti, & manibus duorum Notariorum publicorum debite subscriptis, fides adhibeatur indubia in omnibus & per omnia, & illis ubique stetur, ac si originales litteræ hujusmodi essent exhibitæ vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ constitutionis, adscriptionis, aggregationis, statuti, mandati, concessionis, relaxationis, largitionis, assumptionis, adnumerationis, monitionis, ac voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ* MCCCCLXXXII. XVIII. *Kalend. Maii, Pontificatus nostri anno* XI.

Festum ejus connumeratur inter festa sacri Palatii.

Di-

Dilectis filiis, Ministro Generali, & Fratribus Ordinis Minorum in proximo Capitulo Generali congregandis.

V. *Dilecti filii, salutem &c. Divino dispositione factum est, ut canonizatio divi Bonoventuræ in nostrum potissimum tempus inciderit, qui in eodem, quo ipse Ordine coaluimus, & ejus scripta semper fuimus veneroti. Quartadecima igitur mensis hujus, in Basilica Principis Apostolorum solemni ritu canonizationem ipsam fecimus, diemque festum & solemnem ipsi Sancto, juxta sacrorum Cononum sanctiones statuimus: qua in re nec gratiæ nec favori tribuendum aliquid fuit; tam clara enim sanctimonia vitæ ipsius comperta est, tam dilucide de plurimis maximisque miraculis fides facta, ut omnium venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium, & aliorum Prælatorum, quorum magnus numerus in Romana Curia est, pro ejus canonizatione certatim vota concurrerint. Hæc ut ita constare & agi possent, cura & diligentia venerabilis Fratris, & secundum carnem nepotis nostri Juliani Episcopi Sabinensis, Cardinalis sancti Petri ad Vincula, Protectoris, & dilecti filii fratris Francisci Samsonis de Senis, Generalis Ministri Ordinis vestri est factum: qui plurimis jam annis causam hujus canonizationis summo studia prosecuti sunt, nec ullis laboribus aut sumptibus pepercerunt, ut tamdem debitum sanctitatis testimonium ipsi Sancto, qui Ordini vestro maximum decus affert, ab Ecclesia redderetur. Agimus igitur Deo Omnipotenti gratias; & vobis, filii dilectissimi, gratulamur, paterna caritate hortantes, ut exemplo hujus gloriosi Sancti, & beatissimi Francisci Patris vestri, Divino servitio & sanctis operibus in dies ferventius insistatis: quandoquidem perspicitis, virtuti, doctrinæ, religioni & sanctimoniæ magnam mercedem a justo judice Deo Salvatore nostro in terris & in cælo esse repositam. Dies autem ei solemnis, est secundo Dominico Julii, quocumque die occurret, quem sub festo duplici & majari, cum octavis, quemodmodum de beato Francisco, & reliquis Sanctis Ordinis sic celebrabitis; in commemorationibus vero ac Litaniis, post nomen sancti Antonii de Padua, sancti Bonaventuræ nomen invocabitis. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annula Piscatoris, die* XX. *Aprilis* MCCCCLXXXII. *Pontificatus nostri anno* XI.

Ex originali. Enunciatur Fratribus facta Canonizatio.

Quo die festum S. Bonaventuræ jussum est celebrari.

VI. Mirum profecto quod tanti talisque Viri, doctrina & virtute celeberrimi, duabus annorum centuriis dilata sit canonizatio, quippe facta anno ducentesimo octavo ab ejus decessu. Amplissimæ Religionis caput, Academiæ Parisiensis Doctor, S. R. E. Cardinalis, de Sede Apostolica in Concilio Lugdunensi optime meritus, adeo ab omnium excidit memoria, adeo obscure jacuit, ut neque sui Instituti professores, neque Consodales Magistri Parisienses, neque Collegæ Cardinales, neque demum Pontifices Maximi, & præsertim ille vere Maximus Gregorius X. a Bonaventura ad summum celsitudinis fastigium designatus, & per quem vicissim reciproco affectu ille in tantam gloriam excrevit, & sub quo ex hac vita decessit, ejus procurandæ canonizationi se accinxerint, quem tamen aliunde virtutum meritis & miraculorum signis facile judicare poterant cœlestibus conregnare.

Mirum quod usque adeo dilata sit canonizatio S. Bonaventuræ.

VII. Insigni semper opinione virtutis & sanctitatis effloruisse probat Franciscus a Pavinis, Jurisconsultus non vulgaris, in relatione ad canonizationem prævia, quam Sixto & Cardinalibus exhibuit, & ad finem opusculorum ejusdem sancti Doctoris licet videre, tantæ quidem eruditionis, ut passim ab omnibus, qui Sanctorum merita probant, & acta conscribunt, in-

in testimonium adhibeatur; & nihilominus neglecta fuit Viri sancti canonizatio prolixo tot seculorum decursu. Testatur quidem ipse Pontifex Sixtus se audivisse ab antiquioribus Fratribus Ordinis Minorum, & gravibus quidem viris, qui & ipsi a majoribus natu acceperant, de sanctimonia sancti Bonaventuræ constantem fuisse famam, de multis maximisque miraculis, neque se ullatenus dubitasse, quin in triumphante Ecclesia triumpharet vir sanctus in cœlo, & venerationem mereretur in terris. Octavianus etiam Suessanus in præmissa a nobis oratione palam refert, Bonaventuram etiam in vita miracula perpetrasse, eaque continua serie edidisse, non tamen fuerunt, qui ea, qua oportuit pressura & diligentia negotium promoverent, & magnificentiam sanctitatis & gloriæ sancti Viri a Sede Apostolica instanter postularent. Eo sane culpam omnem Sixtus refundit: *Licet*, inquit, *canonizatio hæc Divinis litterarum monumentis extantibus, coruscantibus miraculis, jam pridem potuerit rite fieri, numquam tamen antehac vel a Principibus, vel ab aliis tanta diligentia fuit petita*. Porro Deus aliquando servorum suorum gloriam differt, ut majorem demum exhibeat. Atque hæc ipsa ratio innuitur in officio Bonaventuræ, ubi ita legitur: *Quamvis autem canonizatio diu dilata fuerit, tamen quo tardius eo gloriosius & solemnius peracta est, omnibus pene Christianis Principibus eam obnixe a Sixto Pontifice postulantibus*.

In offic. Translat. lect. 6.

Robert. Licien. hanc celebrat canonizationem.

VIII. Celebrem de hac canonizatione sermonem habuit in Templo sanctorum Apostolorum eadem die, qua peracta est, frater Robertus Liciensis Episcopus Aquinas, cujus etiam alius sermo circumfertur ad finem opusculorum sancti Bonaventuræ, de hac ipsa celebritate habitus eadem die, non tamen eodem anno, ut patet ex fine ejusdem concionis, ubi annum hunc MCCCCLXXXII. tamquam decursum commemorat. Illic quibusdam curiosis aut clanculis detractoribus Bonaventuram fugillantibus, quod Archiepiscopatui Eboracensi oblato renunciaverit, majorem tamen dignitatem Cardinalatus libenter admiserit, modeste satisfecit, dicens forte obedientia aut precepto constrictum, ut munus hoc subiret; at illam dignitatem ejus arbitrio fuisse commissam: pro quo adducit illud Innocentii III. *Tunc in te veram humilitatem custodies, cum per eam locum sublimem effugies, & per obedientiam non dimittes*. Ego vero aliam genuinam adjungo. Archiepiscopum scilicet Eboracensem in latissima diœcesi, ingentem habere copiam animarum, quarum curam suscipere judicaverit periculosum; Cardinalatum vero ab hujusmodi cura liberum, facilius & leviori conscientiæ onere subeundum. Albanensis porro adjuncta Ecclesia in uno vel altero tenuissimo viculo, paucissimas habet animas, easque Romanæ Urbi propinquas, uno vel altero die potest facili negotio Cardinalis Episcopus visitare.

Rejecto Archiepiscopatu Eboracensi, cur Bonaventura admiserit Cardinalatum.
Cap. Nisi cum pridem. de Renunciatione.

IX. Ut vero omnia, quæ ad Bonaventuræ gloriam spectant, in hunc congeram locum, ne per varios annos divagari lectorem oporteat, subjungam alterum insigne sanctissimi Viri decus, ab alio Sixto concessum. Quatuor erant præcipui Ecclesiæ Doctores, Ambrosius, Hieronymus, Augustinus, Gregorius, quintum addidit Pius V. Thomam Aquinatem, ejus consodalem, coævum & coæqualem, sexto loco & auctiori cultu Ecclesiastico Bonaventuram dignum Sixtus V. judicavit. Ecce illius diploma.

SI-

SIXTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Universis venerabilibus fratribus nostris Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, & dilectis filiis aliarum Ecclesiarum Prælatis per universum terrarum orbem constitutis, salutem & Apostolicam benedictionem.

Triumphantis Hierusalem gloriam sempiternam, & sanctorum cum Christo felicissime regnantium nunquam marcescentes coronas, cum gaudio admirans sancta mater Ecclesia, adhuc in terris militans, ad eamdem vero justitiæ coronam festinans, Deum in sanctis suis mirabilem prædicare non cessat. Ecclesia Deum mirabilem prædicat in Sanctis suis. *Nec vero insignes tantum victorias & præclara sanctorum merita eximiis laudibus celebrat, sed eosdem sanctos, quos Deus mirifice honorificat, ipsa quoque pie veneratur ac colit, quorum nimirum prædicatione salutarique doctrina instituta, sanguine fundata, illustribus caritatis operibus atque exemplis educata, ferventibus illorum apud Deum precibus quotidie adjuvatur. Quamobrem debitis etiam congruisque honoribus unicuique sanctorum singulatim tribuendis, ad cælestis illius Hierarchiæ, ubi omnia in caritate perfecta ordinata sunt, normam atque imaginem sese conformare, quantum quidem in hujus prætereuntis mundi exilio licet, maxime studet. Nam quemadmodum in magna illa summi Patris familias, bonisque omnibus cumulata domo mansiones multæ sunt, & beatæ illæ animæ mira quadam varietate, unius gloriæ beatitudine perfruuntur, sic Catholica Ecclesia, quæ cælestis illius effigies est, ut castrorum acies ordinata, in veneratione sanctis Dei adhibenda sacros illos Ordines, Divino illustrata lumine agnoscit atque distinguit.* Cantic. 6. 3. *Itaque dum gloriosum Apostolorum chorum, dum Prophetarum laudabilem numerum, dum fortissimorum Martyrum laudat exercitum, ceterisque sanctis suo loco & ordine rite honores defert, in uno caritatis spiritu, & consimili piæ devotionis affecta multipliciter exultat.* Quæ Sanctis pie suos defert honores. *Inter illos vero beatissimos sanctorum choros, quorum memoria in cunctis fidelibus religioso cultu merito celebratur, insigni splendore elucet sanctorum Doctorum ordo, a Paulo Apostolo diserte enumeratus cum ait:* Et ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios vero Evangelistas, alios autem Pastores & Doctores: Ephes. 4. 11. Doctores Ecclesiæ fideles operarii. *quos vineæ suæ strenuos fidelesque cultores atque operarios constituit, ad consummationem sanctorum in opus ministerii, in ædificationem corporis Christi. Hi sunt de quibus Divina Sapientia clamat:* Qui elucidant me, vitam æternam habebunt. Eccl. 24. 31. *De his Angelus apud Danielem loquitur:* Qui autem docti fuerint, fulgebunt quasi splendor firmamenti, & qui ad justitiam erudiunt multos, quasi stellæ in perpetuas æternitates; Daniel 12. 3. *eos denique Salvator ipse Christus Dominus insigni illo elogio ornavit:* Qui fecerit & docuerit, hic magnus vocabitur in regno cœlorum. Matth. 5. 20. *Cum autem omnibus temporibus sacrorum Doctorum studium & doctrina in Ecclesia Dei utilis & salutaris fuit; tum maxime fructuosam & plane necessariam esse res ipsa demonstravit, cum persecutorum Christiani nominis horribili furore represso, in ipsa Ecclesiæ pace teterrima hæresum bella vehementius excitata sunt: tunc enim hæreticorum doli & fallaciæ, qui, diabolo instigante, in agro Domini zizania superseminare non intermittunt, Doctorum cura & diligentia detectæ, & pestiferi ac detestabiles errores gladio spiritus amputati, & Catholicæ veritatis vi, sacris Doctoribus administris, mendacium prostratum.* Hæreses convincunt.

Job. 9. 9. tum. Quare jure optimo Hyadum ſtellarum nomine ſancti Doctores in Eccleſia deſignantur, qui, perfrigida hyeme, & longis infidelitatis noctibus expletis, & perſecutionis tempeſtate ſedata, tunc clariores ſanctæ Eccleſiæ exorti ſunt, cum veritatis ſol per corda fidelium altius caleſceret, & tamquam novo fidei Vere lucidior annus aperiretur. Jam vero inter eos, quos
Eccli. 39. 9. Dominus magnus ſpiritu intelligentiæ replere voluit, quique tamquam imbres eloquia ſapientiæ ſuæ in Eccleſia Dei emiſerunt, merita numeratur ſan-
S. Bonaventura pronunciatur Doctor Eccleſiæ. ctus Bonaventura Confeſſor & Pontifex, & in eadem Catholica Eccleſia Doctor eximius, quem fel. rec. Sixtus Papa IV. prædeceſſor noſter ob admirabilem vitæ ſanctitatem & præcellentem doctrinam in ſanctorum numerum adſcripſit. Is
Vitæ ejus compendiolum. enim Balneoregii in Etruria natus, ut piæ matris voto ſatisfaceret, adoleſcens Seraphicam ſancti Franciſci Religionem eſt ingreſſus, per ejus veſtigia recentia adhuc novus Chriſti miles humiliter & conſtanter incedens, ſaluberrimam regularium inſtitutorum obſervantiam tanto animi ardore tantaque cordis aviditate hauſit, ut ſumma in eo ſanctitas appareret, ac vitæ innocentia & caſtitate, ſancta humilitate, patientia, manſuetudine, terrenarum rerum deſpicientia, cæleſtium deſiderio, omnibus & exemplo & admirationi eſſet: tanta quoque ſpiritus dulcedine, & Divini amoris fervore inflamma-
Cant. 2. 4. tus in Deum rapiebatur, ut jam in cellam vinariam ſponſi introductus, & vino optimo caritatis ebrius, Jeſum Chriſtum crucifixum & patientem ubique intueri, & in ejus vulneribus habitare videretur. Ad hanc vero eximiam vitæ ſanctitatem vir Dei magnam præſtantis doctrinæ laudem adjunxit; Deo ita diſponente, ut ad ejus gloriam & Eccleſiæ utilitatem, non ſolum exemplo, ſed verbo & eruditione magnopere proficeret. Itaque cum in ſacra-
Ejus doctrina commendatur. rum litterarum ſtudio, ſanctorum Patrum lectione, & Scholaſticæ Theologiæ pernéceſſaria diſciplina, Alexandro de Ales Magiſtro, inſigni illius ætatis Theologo, diligentiſſime verſaretur; brevi temporis ſpatio, excellentis ingenii
2. Timot. 2. 20. bonitate, aſſiduo labore, &, quod caput eſt, gratia Spiritus ſancti, qui vas aureum in honorem electum omni ex parte formabat, tantos progreſſus fecit, & ad tantam doctrinæ perfectionem pervenit, ut Doctoris & Magiſtri inſignibus in celeberrimo Pariſienſi Gymnaſio ſolemni more decoratus, ſacram Theologiam ibidem publice profeſſus ſit. Tantam vero laudem in interpretandi munere, & in univerſa Theologiæ ſcientia eſt conſecutus, ut viri doctiſſimi ejus doctrinam & eruditionem admirarentur. Et quidem multiplices ſancti viri lucubrationes, & præclara ſcripta, quæ adhuc magna Eccleſiæ utilitate, & non mediocri Dei beneficio extant, quæque & noſtræ & ſuperiorum ætatum viri eruditi multo cum fructu ſemper legerunt, & magnopere comprobarunt, quantus ille in Theologia fuerit, ſatis declarant. Etenim Divini ingenii ſui monimenta poſteris reliquit, quibus perdifficiles, & multis obſcuritatibus involutæ quæſtiones, magna optimorum argumentorum copia, vi & ordine, enucleate ac dilucide explicantur, fidei Catholicæ veritas illuſtratur, pernicioſi errores & profanæ hæreſes profligantur, & piæ fidelium mentes ad Dei amorem & cæleſtis patriæ deſiderium admirabiliter inflammantur. Fuit enim in ſancto Bonaventura id præcipuum & ſingulare, ut non ſolum argumentandi ſubtilitate, docendi facilitate, definiendi ſolertia præſtaret, ſed Divina quadam animos permovendi vi excelleret: ſic enim ſcribendo, cum ſumma eruditione parem pietatis ardorem conjungit, ut lectorem docendo moveat, & in intimos animi receſſus illabatur, ac denique ſeraphicis quibuſdam aculeis cor compungat, & mira devotionis dulcedine perfundat: quam ſane gratiam in ejus ore & calamo diffuſam, admirans prædeceſſor noſter Sixtus IV. Pontifex, illud dicere non dubitavit, Spiritum

ſan-

sanctum in eo locutum videri. *Cum igitur servo fideli tam multa & praeclara a Domino talenta essent credita, ut illis ad Fratrum utilitatem exercendis & negotiandis, caelestis gratiae thesauros amplificaret, Divino consilio & summo totius sui Ordinis consensu, Romae Minister Generalis septimus post beatum Franciscum est factus: quo in officii munere non solum prudentiam, vigilantiam, sollicitudinem praestitit, sed tanto fraternae caritatis ardore exarsit, tantaque Christianae humilitatis demissione Fratribus inservivit, ut in eo illud Salvatoris agnosceretur:* Qui major est in vobis, sit vester minister. *Quin & piae memoriae praedecessor noster Clemens Papa IV. qui sanctum Virum valde dilexit, & ejus doctrina mirifice est delectatus, ut tam excellens virtus & prudentia ad multorum utilitatem latiori in campo excurreret, insignem Eboracensem Archiepiscopatum ei obtulit. Ille vero, cum se a Seraphicae paupertatis complexu divelli non facile pateretur, oblatam dignitatem modeste atque humiliter recusavit. Ceterum, cum Gregorius X. summus Pontifex ob gravissimas Christianae Reipublicae causas, Concilium Generale Lugdunum indixisset, virosque sanctitate, doctrina, sapientia praestantes perquireret, quorum forti & fideli opera ad rei maximae tractationem atque explicationem uteretur, duo in primis clarissima illius aetatis lumina e duobus florentissimis Ordinibus Praedicatorum & Minorum delegit, sanctos Thomam & Bonaventuram, quos ad se ire jussit. Sed cum alter in ipso itinere in morbum incidisset, atque ad gloriae coronam feliciter evolasset, sanctus Bonaventura Lugdunum profectus, humanissime exceptus est a Romano Pontifice Gregorio, qui in ejus virtute & sapientia ita acquiescebat, ut Concilii recte dirigendi & administrandi partes ei praecipue tribuendas esse decerneret. Quare ex publica Ecclesiae utilitate & necessitate, ut majori cum dignitate & auctoritate Concilii rebus non solum interesset, sed praeesset, statuit lucernam ardentem & lucentem supra excelsum candelabrum ponere, ut in domo Dei magis luceret. Itaque sanctum Bonaventuram nullos honores appetentem, fugientem potius, sed Christi Vicario obtemperantem, nullosque pro Ecclesia labores subire recusantem, tamquam in totius orbis terrae theatro, in sacrum Cardinalium Collegium, & in Episcoporum Ordinem statim cooptavit; nam Ecclesiae Albanensi illum praefecit, qui honos antiquioribus Presbyteris Cardinalibus tribui solet. Qua ille amplissima dignitate auctus, universam in Dei gloriam & Ecclesiae utilitatem contulit: Etenim in rebus Concilii arduis operam egregiam praestitit, Catholicam fidem constantissime defendit, pravas opiniones acerrime refutavit; ejusdemque prudentia, doctrina, sanctitate, orationibus, Gregorii Pontificis pastoralis sollicitudo tantopere adjuta est, ut sublato per Dei misericordiam schismatis dissidio, Michael Palaeologus Graecorum Imperator, Orientalesque nationes, ad Apostolicae Sedis obedientiam, unitatem communionemque redierint: ac denique dignus habitus est, quem Graeci Eutychii nomine appellarent. Merito igitur, cum paulo post in eodem Concilio fortissimus Christi athleta ex hujus vitae peregrinatione ad caelestem patriam emigrasset, omnes ejus mortem doluerunt, omnes communem jacturam deplorarunt, omnes illius funus lacrymis & laudibus ornarunt: sed unus praeter ceteros viri sanctissimi vitam integerrime actam, mores probatissimos, labores permultos pro Ecclesia susceptos, doctrinam in illo ipso Concilio spectatam, insigni laudatione verissime celebravit. Is fuit piae memoriae Petrus Cardinalis a Tarantasia, vir eruditione & Christiana eloquentia praestans, qui postea ad Pontificatus fastigium evectus, Innocentius Papa V. est appellatus. Ipse vero summus Pontifex Gregorius X. ex intimis animi sensibus amissum fratrem, adjutorem, & consiliarium fidelissimum dolens,*

Matth. 20. 26.

De tempore & loco quo creatus est Cardinalis vide quae diximus Tom. 4. an. 1273. n. 11.

Vocatus in Concilio Lugdunensi Eutychius.

lens, palam gravibus verbis testificatus est, Catholicam Ecclesiam, quæ ex tanti viri pietate & doctrina fructus uberrimos acceperat, magnum illius morte jacturam fecisse. Sed vere a Spiritu sancto dictum est: In memoria
Psal. 111. 7. æterna erit justus; *nam qui in vita illustris fuerat, multo post mortem factus est illustrior, Deo, qui admirabilis & gloriosus est in sanctis suis, signis compluribus, ac prodigiis & miraculis maxime insignibus servi sui sanctitatem comprobante. Quorum miraculorum fama cum apud omnes percrebresceret, idem Sixtus prædecessor noster e sublimi Apostolicæ Sedis specula ea aspiciens, digitum Dei, qui facit mirabilia magna solus, ibi plane esse intellexit. Itaque & sponte sua, & claræ memoriæ Friderico Romanorum Imperatore, Regibus, Rebuspub. Ducibus Civitatibusque permultis vehementer requirentibus, ac omnium fere fidelium consensu efflagitante, de viro præstantissimo Bonaventura Episcopo Cardinali in sanctos referendo, Pontifice Romano dignam cogitationem suscepit. Summa igitur cura & diligentia vitæ illius eximia sanctitate, & miraculorum veritate examinata atque comperta, omnibus denique quæ ad eam rem pertinebant, rite recteque actis, ad Dei gloriam & Ecclesiæ Catholicæ exaltationem, pro sua summa eique a Deo in beato Petro Apostolo tradita potestate, eumdem beatum Bonaventuram, de Fratrum suorum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, & Prælatorum omnium consensu, in sanctos retulit, & in sanctorum Confessorum Pontificum Doctorum numerum adscripsit atque aggregavit, ejusque festum anniversarium diem, secunda mensis Julii Dominica die celebrari, Officiumque de eo, veluti de Confessore Pontifice Doctore in universa Ecclesia recitari jussit; aliis item decretis adjectis, quæ in ejusdem Sixti litteris plenius continentur. Et quamvis gloriosus hic Doctor sanctus Bonaventura, & in Ecclesia Catholica celeberrimus sit, & in cælo maxime resplendeat, ubi corona illa est coronatus, quam repromisit Deus diligentibus se, nec ulla humana re indigeat, qui*
Isai. 64. 4. *bonis illis cum Christo perfruitur,* Quæ nec oculus vidit, nec in cor hominis ascenderunt; *urget nos tamen caritas Christi, & ardens quidam devotionis affectus, quo ergo eum ab ineunte fere ætate perpetuo exarsimus, ut de ejus sanctitate & doctrina magis magisque propaganda atque illustranda,*
Sixti V. erga suam Religioné Minorum gratitudo & affectus. *quantum cum Domino possumus, cogitemus. Movemur quidem, ut par est, sancta cum eo communione Seraphicæ Religionis nostræ, in qua educati & tot annos versati sumus, & cui tamquam matri optime meritæ, omnia pietatis & grati animi monumenta præstare debemus: sed multo magis movent nos Dei gloria, pastorale officium, quod gerimus, Viri sanctissimi pro Ecclesia Dei tot suscepti labores, tot illustria merita, tanta cum Romana Ecclesia conjunctio, in cujus amplissimo Ordine & Senatu summa cum laude consedit: denique movet nos Ecclesiæ universalis utilitas, quæ ex tanti Doctoris eruditione semper major & uberior capi potest, præsertim cum hæreticorum insidiæ &*
Quam necessaria Theologia Scholastica. *diabolicæ machinationes, quibus sacram Theologiam, quæ* Scholastica *appellatur, hoc luctuoso seculo oppugnant vehementissime, nos magnopere admoneant, ut eamdem Theologiam, qua nihil Ecclesiæ Dei fructuosius, omni studio retineamus, illustremus, propagemus. Divino enim illius munere, qui solus dat spiritum scientiæ & sapientiæ & intellectus, quique Ecclesiam suam per seculorum ætates, prout opus est, novis beneficiis auget, novis præsidiis*
SS. Thomæ & Bonaventuræ elogia. *instruit, inventa est a majoribus nostris sapientissimis viris Theologia Scholastica, quam duo potissimum gloriosi Doctores, Angelicus sanctus Thomas, & Seraphicus sanctus Bonaventura, clarissimi hujus facultatis professores, & primi inter eos qui in sanctorum numerum relati sunt, excellenti ingenio,*

effi-

assiduo studio, magnis laboribus & vigiliis excoluerunt atque ornarunt, eamque optime dispositam, multisque modis praeclare explicatam, posteris tradiderunt: & hujus quidem tam salutaris scientiae cognitio & exercitatio, quae ab uberrimis Divinarum litterarum, summorum Pontificum, sanctorum Patrum & Conciliorum fontibus dimanat, semper certe maximum Ecclesiae adjumentum afferre potuit, sive ad scripturas ipsas vere & sane intelligendas & interpretandas, sive ad Patres securius & utilius perlegendos & explicandos, sive ad varios errores & haereses detegendas & refellendas. His vero novissimis diebus, quibus jam advenerunt tempora illa periculosa ab Apostolo descripta, & homines blasphemi, superbi, seductores proficiunt in pejus, errantes & alios in errorem mittentes; sane Catholicae fidei dogmatibus confirmandis, & haeresibus confutandis pernecessaria est: & profecto rem ita se habere, ipsimet veritatis inimici sunt judices, quibus Theologia Scholastica maxime est formidolosa, qui profecto intelligunt, apta illa & inter se nexa rerum & causarum cohaerentia, illo ordine & dispositione, tamquam militum in pugnando instructione, illis dilucidis definitionibus & distinctionibus, illa argumentorum firmitate & acutissimis disputationibus lucem a tenebris, verum a falso distingui, eorumque mendacia multis praestigiis & fallaciis involuta, tamquam veste detracta pateferi ac denudari. Quanto igitur magis illi hanc munitissimam Scholasticae Theologiae arcem oppugnare & evertere conantur, tanto magis nos decet hoc invictum fidei propugnaculum defendere, & haereditatem Patrum nostrorum conservare & tueri, & acerrimos veritatis defensores meritis honoribus, quantum possumus, decorare. Quamobrem ut Seraphici Doctoris eruditio ad multorum utilitatem latius diffundatur, & ex ejus libris & operibus eruditi & studiosi viri copiosiores suavioresque in dies fructus capiant, quod ad ipsius sancti, quamquam in caelo beatissimi, gloriam aliquam facere non est dubitandum; primum quidem in alma Urbe nostra, in hac Basilica sanctorum duodecim Apostolorum, sancti Bonaventurae nomine Collegium instituimus, in quo ex hujus praecipue eximii devotique Doctoris operibus & commentariis sacra Theologia publice explicetur; deinde etiam opera illius omnia, quae inveniri potuerunt, partim nondum edita, nostraque auctoritate & impensis undique conquisita, partim jam evulgata, simul omnia decenti forma, & quam emendatissime imprimi, & e Tipographia nostra Vaticana in lucem emitti curamus. Quod autem ab ipso Pontificatus nostri initio, Deo, ut pie credimus, inspirante, constanter proposuimus sancti hujus Doctoris nomen & merita gloriosa apud omnes pro viribus celebrare, fideliumque erga eum venerationem augere & amplificare, sane ad id quoque non mediocriter excitati sumus exemplo san. mem. Pii Papae V. praedecessoris nostri, de Christiana Repub. optime meriti, & quem ut parentem adhuc reveremur & colimus: is enim religiosa pietate & singulari devotione permotus, qua afficiebatur erga sanctum Thomam de Aquino, Ordinis sui decus, & Ecclesiae Catholicae ornamentum, cupiens eodem modo eumdem sanctum ob ejus praestantissima in Catholicam Ecclesiam merita, congruis honoribus exornare, praeter alia, hoc jussit atque decrevit, ut illius festus dies quotannis duplicis officii ritu ad instar sanctorum quatuor Ecclesiae Doctorum perpetuo celebraretur, quod & sancto Bonaventurae Doctori eximio tribui debere, aequum profecto existimamus, cum tam multa inter eos virtutis, sanctitatis, doctrinae, meritorum conjunctio & similitudo intercedat. Hi enim sunt duae olivae, & duo candelabra in domo Dei lucentia, *qui & caritatis pinguedine, & scientiae luce totam Ecclesiam collustrant: hi singulari Dei providentia eodem tempore tamquam duae stellae exorientes, ex duabus clarissimis*

2. Timot. 3. 1.

Sixtus V. instituit Collegium S. Bonaventurae in Urbe. Curavit omnia ejus opera imprimi.

Apoc. 11. 4.

Regularium Ordinum familiis prodierunt, quæ sanctæ Ecclesiæ ad Catholicam religionem propugnandam maxime utiles, & ad omnes labores & pericula pro orthodoxa fide subeunda paratæ semper existunt, ex quibus tamquam ex fertili & bene culto solo, quotidie per Dei gratiam fœcundæ & fructuosæ plantæ procreantur, hoc est, viri doctrina & sanctitate præstantes, qui Petri naviculæ, tot fluctibus agitatæ, & Romano Pontifici, ejus clavum non sine magna sollicitudine tenenti, fortem & fidelem operam navant. Hi duo sancti cum essent coævi, iisdemque studiis dediti, condiscipuli, simul Magistri, pari ratione a Gregorio X. summo Pontifice, cum ambo ad Concilium evocarentur, honorati, & in hujus vitæ peregrinatione fraterna caritate, spirituali familiaritate, sanctorum laborum societate valde conjuncti fuerunt; & denique pari gressu ad cœlestem patriam commigrantes, pariter felices & gloriosi illa sempiterna beatitudine perfruuntur, ubi eodem caritatis affectu, ut pie credimus, pro nobis in hac lacrymarum valle laborantibus orant, Divinamque opem implorant, ut merito idem Sixtus IV. hos duos sanctos persimiles, & quasi geminos in Christo fratres agnoscens, statuerit sanctum Bonaventuram consimili venerationis & honoris prærogativa, atque sanctus Thomas decorandum esse. Quod igitur a nobis & Seraphici Ordinis caritas, & sancti Bonaventuræ meritorum magnitudo, & Catholicæ Ecclesiæ, cujus gubernacula nobis licet immerentibus, a Deo commissa sunt, utilitas & ædificatio requirit, habita super his omnibus cum venerabilibus Fratribus nostris S.R.E. Cardinalibus deliberatione matura; de eorumdem consilio & unanimi assensu, & ex certa nostra scientia, ac de attributæ nobis Apostolicæ potestatis plenitudine, hac nostra perpetuo valitura constitutione, doctrinam ipsius sancti Bonaventuræ a supradictis prædecessoribus nostris Clemente IV. Gregorio X. & Sixto IV. laudatam, in Concilio Lugdunensi maxime spectatam, in Florentino etiam ad res difficiles explicandas adhibitam, gravissimorum virorum auctoritate testificatam & commendatam, & eximio Ecclesiæ Doctore dignam, nos quoque plurimum in Domino laudamus & commendamus, ac litteras ejusdem Sixti IV. quas pro expressis hoc loco haberi volumus, excepta ejus ordinatione de festo die sancti Bonaventuræ secunda Dominica Julii celebrando, harum tenore approbantes & innovantes, ipsum sanctum Bonaventuram, jure sanctorum Doctorum consortio ab eodem Sixto IV. adscriptum & connumeratum, auctoritate Apostolica, tenore præsentium inter præcipuos & primarios, qui Theologicæ facultatis Magisterio excelluerunt, habendum ac venerandum esse decernimus & declaramus. Atque ob eam causam sperantes in Domino hujus Seraphici Doctoris lucubrationes ad doctrinam & devotionem, quam in Clero Populoque Christiano magnopere lucere & ardere cupimus, maximo adjumento fore, illius libros, commentarios, opuscula, opera denique omnia, prout ex nostra Typographia Vaticana quam emendatissima, ut supra dictum est, emittuntur, ut aliorum Ecclesiæ Doctorum, qui eximii sunt, non modo privatim, sed publice in Gymnasiis, Academiis, Scholis, Collegiis, lectionibus, disputationibus, interpretationibus, concionibus, sermonibus, omnibusque aliis Ecclesiasticis studiis, Christianisque exercitationibus citari, proferri, atque, cum res postulaverit, adhiberi volumus & decernimus: & nihilominus ut sapientissimi hujus Doctoris gloriosa recordatio, si non pro ipsius dignitate, at saltem pro humana tenuitate, ob ingentia illius merita, ardentiori studio recolatur, fel. record. prædecessorum nostrorum Bonifacii Papæ VIII. qui de sanctis quatuor Doctoribus, & Pii Papæ V. qui de prædicto sancto Thoma eadem præceperunt, exemplo adducti, præcipimus, ut ejusdem sancti Bonaventuræ dies festus in omnibus Christiani orbis partibus, sub du-

Bonaventuræ doctrina multipliciter laudata. *Florentin. sess. x.*

*duplici officio a cunctis personis Ecclesiasticis secularibus, & quorumvis Ordinum Regularibus tam publice, quam privatim pridie Idus Julii *, non obstante prædicta Sixti IV. ordinatione de secunda Dominica dicti mensis, celebrari, atque in Kalendariis, cum Doctoris nomine & festi duplicis adjectione describi, & imprimi debeat, etiamsi in novissimis Braviarii, & Missalis Romani reformationibus aliter dispositum fuerit, neque secus atque a nobis, ut supra, ordinatum fuit, per quoscumque quavis auctoritate prælitos censeri aut interpretari posse decernimus. Hortantes universos utriusque sexus Christifideles Civitatis Balneoregii, quæ clarissimum hoc edidit lumen, & illius diœcesis, ut eodem die festo a servilibus, de sanctæ Ecclesiæ more, operibus abstineant. Ut autem Christifidelium devotio ad Seraphici hujus Doctoris diem festum colendum, ejusque opem pie implorandam eo magis accendatur, quo ex hoc cœlestis gratiæ dono se uberius conspexerint esse refectos, de Omnipotentis Dei misericordia, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, omnibus utriusque sexus Christifidelibus tam in dicta Civitate & diœcesi Balneoregii, quam in præclara Galliæ urbe Lugduno, ubi ille* Bono certamine legitime decertato, cursu consummato, fide servata, *ex hoc calamitoso seculo ad meritorum suorum præmium & coronam in cælum feliciter migravit, in almaque Urbe nostra, ubi in hac Basilica sanctorum duodecim Apostolorum Collegium a nobis, ut jam diximus, est erectum, constitutis, qui ejus festum hujusmodi, ut ceteras de præcepto Ecclesiæ servari solitas festivitates, devote colentes, vere pœnitentes, & sacramentali peccatorum suorum confessione præmissa, eo die sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumpserint, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam & remissionem misericorditer in Domino concedimus & elargimur. Qui vero Ecclesias Fratrum Minorum sancti Francisci ipso die festo, a primis vesperis usque ad occasum solis ejusdem diei devote visitaverint, pias inibi ad Deum preces, prout sua cuique suggeret devotio, effundentes, decem annos & totidem quadragenas de injunctis eis, seu alias quomodolibet debitis pœnitentiis, per præsentes litteras perpetuo duraturas, quas sub quibusvis indulgentiarum revocationibus vel limitationibus nullo modo comprehendi volumus, misericorditer in Domino relaxamus. Quocirca fraternitati & discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus ut præsentes litteras & in eis contenta quæcumque, in suis quilibet Provinciis, Civitatibus, Ecclesiis & diœcesibus solemniter publicari, & ab omnibus personis Ecclesiasticis secularibus, & quorumvis Ordinum Regularibus, ubique locorum & gentium, inviolate perpetuo observari procurent. Volumus autem ut earumdem præsentium transumptis etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis eadem prorsus fides ubique adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si essent exhibitæ vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrarum, approbationis, innovationis, decretorum, declarationis, voluntatum, præcepti, concessionis, elargitionis, relaxationis & mandati infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Apostolorum Petri & Pauli se noverit incursurum. Datum Romæ apud Basilicam sanctorum duodecim Apostolorum, anno Incarnationis Dominicæ* MDLXXXVII. *pridie Idus Martii, Pontificatus nostri anno* III.

Quo die ejus festivitas colenda?

* *Obiit tamen Bonaventura Idibus Julii die 15. mensis, ut narravimus Tom. 4. anno 1274. n. 9. 14. & 17.*

Indulgentia in die festo anniversario.

2. Timot. 4. 7.

X. Molesta & importuna nimis controversia de Conceptione beatæ Virginis Mariæ magna animorum contentione hoc tempore agitabatur inter Prædicatores & Minores, aliosque his adhærentes. Acrius & acerbius vigebat

Ferrariæ acriter disputatur de Conceptione B. Mariæ.

bat dissidium in Lombardia, maxime in Civitate Ferrariensi, ubi cum hoc anno in concionibus quadragesimalibus quidam docerent beatam Virginem in peccato fuisse conceptam, alii ardenter contrarium statuebant, alternisque oppositionibus eo turbarum processum est, ut Hercules Ferrariæ Princeps decreverit viros quosque doctos, quibus affluenter urbs illa publica cunctarum artium Academia insignis abundabat, in palatium suum advocare, & palam de hac re, præsente urbis Episcopo, disputantes audire. Præcipuas Prædicatorum partes sustinuit Vincentius Bandellus de Castro novo, Terdonensis diœcesis, qui postea sub annum MDI. electus est Romæ Magister Generalis, & pro adversa sententia potissimum decertarunt Baptista Ferrariensis Carmelita, & Bartholomæus Feltrensis Minorita, quorum singuli erant sacræ Theologiæ Magistri. Per horas sex duravit vehemens certamen, & sequenti Vincentius in publico gymnasio quæ non potuit commode in palatio, protulit in suæ opinionis commendationem.

Præcipui disputatores.

XI. Hæc ipse refert in epistola disputationis nuncupatoria ad Herculem prædictum, cui præmisit tractatum alterum anno MCCCCLXXV. dedicatum Comiti Petro de Gambara civi Brixiensi. Tertium quoque de hac materia librum, quem ego hucusque non vidi, scripsisse referunt Chronica compendiosa Ordinis Prædicatorum, quæ ad finem constitutionum ejusdem Instituti communiter circumferuntur. Equidem in duobus prioribus opusculis ardenter nimis & liberius quam par erat, invectus est in eam sententiam, quæ negat Virginem peccatum originale contraxisse; temerariam, scandalosam, erroneam, impiam, hæreticam passim appellat, & ad singulas paginas tot afficit censuris, ut si has exscribas, parum operis supersit. Exscriptis dumtaxat verbis aculeatis & injuriosis integer de his oblatus est Paulo V. tractatus, quem videre licet in nostra de hac controversia historia. Extravagantes item litteras Sixti Pontificis: *Cum præexcelsa*, circa festum Conceptionis, & approbationem officii Leonardi Veronensis, quæ habentur in corpore juris, contortis glosulis explicat de Conceptione spirituali, seu sanctificatione Virginis: sed & officium de sanctificatione a suis Consodalibus recitandum composuisse, Chronica referunt prædicta. His commotus Sixtus Pontifex, præmissa in Urbe solemni disputatione, in qua egregie se gessit Franciscus Minister Generalis Ordinis Minorum, & Samsonis cognomen adeptus est, aliam edidit extravagantem, in eaque censuras & violentam illam festi explicationem condemnat, ipsosque libros rigorose præscribit. Ecce exemplar.

Sixtus graves discordias compescit.

Ad perpetuam rei memoriam.

XII. G*Rave nimis gerimus & molestum, cum sinistra nobis de quibusvis Ecclesiasticis personis referuntur, seu in eorum, qui ad prædicandum Verbum Dei sunt deputati, excessibus prædicando commissis eo gravius provocamur, quo illi periculosius remanent incorrecti, cum facile deleri nequeant, qui multorum cordibus, si publice prædicando diffusius & damnabilius imprimantur, errores. Sane, sicut accepimus, nonnulli diversorum Ordinum professores, ad prædicandum verbum Dei in diversis Civitatibus & locis partium Lombardiæ deputati, non ignari, quod sancta Romana Ecclesia de intemeratæ semperque Virginis gloriosæ Conceptione festum celebrat, & speciale ac proprium officium ordinavit, in eorum prædicationibus ad populum publice affirmare hactenus non erubuerunt, & quotidie prædicare non cessant astante populi multitudine, omnes illos qui tenent & affirmant eam-*

eamdem gloriosam & immaculatam Dei Genitricem Virginem Mariam absque peccati originalis macula fuisse conceptam, Hæreticos esse, & ipsam Romanam Ecclesiam solam spiritualem Conceptionem seu sanctificationem ejusdem Virginis Mariæ celebrare; ac hujusmodi eorum prædicationibus non contenti, confectos super his suis assertionibus libros in publicum ediderunt, ex quorum prædicationibus & assertionibus hujusmodi non levia scandala in partibus illis in mentibus Christifidelium sunt exorta, & majora exoriri formidantur in dies. Nos igitur hujusmodi temerariis ausibus, & perversis, ac a veritate penitus alienis assertionibus, & scandalis, quæ exinde in Dei Ecclesia exoriri possent, quantum nobis ex alto conceditur, obviare volentes, motu proprio, non ad alicujus nobis super hoc oblatam petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione, hujusmodi assertiones Prædicatorum eorumdem & aliorum quorumlibet, qui affirmare præsumerent, eamdem sanctam Romanam Ecclesiam de spirituali dumtaxat Conceptione & sanctificatione ejusdem Virginis gloriosæ festum celebrare, & eos, qui crederent eamdem Dei genitricem ab originalis peccati macula in sua Conceptione præservatam fuisse, propterea alicujus hæresis labe pollutos fore, utpote falsas & erroneas ac a veritate alienas, editosque desuper libros id continentes, auctoritate Apostolica, tenore præsentium reprobamus & damnamus: ac motu & auctoritate prædictis statuimus & ordinamus, quod Prædicatores Verbi Dei & quicumque alii, cujuscumque gradus, ordinis & conditionis fuerint, qui de cetero ausu temerario præsumpserint in eorum prædicationibus ad populum, seu alias quomodolibet affirmare, hujusmodi per nos sic reprobatas & damnatas assertiones & opiniones veras esse, aut dictos libros pro veris legere, tenere vel habere, postquam de præsentibus scientiam habuerint, excommunicationis sententiam & æternæ maledictionis pœnam eo ipso incurrant, a qua ab alio, quam a Rom. Pontifice, & illius proprio ore expressa causa hujusmodi propter quam censuras prædictas incurrerint, nisi in mortis articulo constituti, nequeant absolutionis beneficium obtinere: non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis contrariis quibuscumque, seu si aliquibus communiter vel divisim a Sede Apostolica indultum existat, quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint, per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem. Pari damnationi & censuræ subjicientes illos, qui prædicare, docere aut alias verbo vel scripto affirmare præsumerent, hæreticum fore, credere eamdem Virginem gloriosam a peccati originalis macula præservatam non fuisse: & ne de præmissis aliqui valeant ignorantiam allegare, volumus, quod locorum Ordinarii præsentes litteras in Ecclesiis consistentibus in eorum Civitatibus, & suarum diœcesum locis insignibus, dum major inibi populi multitudo ad Divina convenerit, ac sermonibus ad populum mandent & faciant publicari. Præterea, quia difficile foret præsentes litteras ad singula loca, in quibus expediens foret, deferre, etiam volumus & dicta auctoritate decernimus, quod earumdem transumpto, manu publici notarii confecto & authenticato, & alicujus Prælati Ecclesiastici sigillo munito, ubique stetur, prout staretur eisdem originalibus litteris, si forent exhibitæ vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ reprobationis, damnationis, statuti, ordinationis, voluntatis & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire: si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXXII. *Pontificatus nostri anno* XI.

XIII. Pro-

Dubitatur circa veritatem hujus Bullæ. Sed immerito.

XIII. Probe novi piæ sententiæ adversarios Bullam hanc tenaciter negare quoad ea, quæ præscribit circa sensum celebrandæ festivitatis Conceptionis, solamque eam admittunt, quæ habetur inter extravagantes communes, quæ omnibus in universum prohibet alterutram sententiam censuris afficere. Ego vero istam hoc anno editam puto propter tumultus illos Lombardiæ, in qua circa hæc Prædicatores excessisse ipse Pontifex enarrat, & anno sequenti universalem illam, quæ habetur in jure canonico, emissam propter censuras, in aliis etiam partibus communiter prolatas in piam sententiam. Et quidem particularis ista, Prædicatorum Lombardiæ increpatoria habetur in vetusto libro *Monumenta Ordinis Minorum* nuncupato; in collectione Bullarum ab Emanuele Rodriguez facta, & a Prædicatorii Ordinis Professoribus Vallisoleti, jussu Regii Senatus Hispaniarum cum autographis collata & approbata; in bullario Joannis Baptistæ Confectii, ab Offredo Offredii Nuncio Apostolico in Etruria, simili præmisso examine comprobata. Bullam originalem, non vitiatam, non cancellatam, suspicione omnis falsitatis & corruptionis carentem, se vidisse testatur Antonius de Monte electus Civitatis Castelli, Curiæ & Cameræ Apostolicæ causarum Auditor Generalis anno MDIV. Indictione VII. die Sabathi XIV. Decembris, Pontificatus Julii II. anno II. Eam citant ex bulla authentica Alphonsus a Casa Rubios, & Hieronymus Sorbo in compend. privil. Ordinum Mendicantium, & alii.

De relig. & vener. Sanct. cap. 2.

XIV. Etsi vero Bulla illa nullatenus emanasset, sufficientissime probatur intentum ex illa constitutione universali: *Grave nimis*, quæ habetur in corpore juris, huic peculiari propter Lombardicos tumultus emissæ, per omnia simili, exceptis illis pauculis verbis, de condemnata illa violenta explicatione celebritatis Conceptionis Virgineæ. Atqui ex hac ipsa Bulla plene conficitur, non alio sensu, quam præservationis ab originali festum hoc fuisse institutum. Et quidem Bullam hanc *in favorem opinionis de præservatione a macula originali* emanasse fatetur Cajetanus; non enim aliunde Pontifex severe increpat eos, qui audebant dicere, eos qui asserebant gloriosam & immaculatam Dei Genitricem absque originalis peccati macula fuisse conceptam, mortaliter peccare, vel esse hæreticos ejusdem Conceptionis Officium celebrantes, audientesque sermonem illorum, qui eam sine hujusmodi macula conceptam esse affirmant, peccare graviter; neque ex alio capite hujusmodi assertiones decrevit esse *falsas & erroneas*, quam ex eo, quod pro fundamento totius judicii constituit, scilicet *Cum sancta Romana Ecclesia de intemeratæ semperque Virginis Mariæ Conceptione publice festum solemniter celebret, & speciale ac proprium super hoc officium ordinaverit*, in quo per totum nihil aliud inculcatur, nisi præservatio Virginis a peccato. In hoc itaque sensu festum celebratur, atque ita per omnes Ecclesias intelligitur, & in publicis illius diei concionibus explicatur.

Cajet. in opusc. de Conc. cap. 3.

Vide legatio. de Concept. sect. 2. orat. 7. §. 4.

XV. Litteras has, resuscitatis aliquando turbis, confirmavit Alexander VI. in Bulla: *Illius, qui se*: Concilium Tridentinum in decreto de peccato originali: Pius V. in constitutione: *Super speculam*. Paulus V. in speciali de hac re decreto, adjiciens insuper propter tollenda scandala, ne deinceps quisquam *auderet in publicis concionibus, lectionibus, conclusionibus, & aliis quibuscumque actibus publicis asserere, quod eadem beata Virgo fuerit concepta cum peccato originali*; & demum Gregorius XV. qui postquam approbaverat & confirmaverat ea, quæ sui prædecessores de hac re statuerant, propter eamdem causam *evitandi scandala, dissensiones atque discordias in populo Christiano, Pauli decretum extendit & ampliavit etiam ad*

pri-

privata colloquia & scripta, præcepitque omnibus & singulis personis Ecclesiasticis tam secularibus, quam Regularibus, ut in sacrosancto Missæ sacrificio, ac Divino officio celebrandis tam publice, quam privatim non alio, quam Conceptionis nomine uterentur. Post hæc tamen in litteris incipientibus: *Eximii atque singulares fructus, induisit Ordinis Prædicatorum Fratribus, ut in quibuscumque privatis eorum colloquiis seu conferentiis inter se dumtaxat, & non inter alios, aut cum aliis de materia Conceptionis differere & tractare, absque ulio pœnarum in dictis decretis contentarum incursu libere & licite possint & valeant*. In hoc statu constituta controversia, nescio unde proveniant quotidie tot lites & querelæ, quæ utrinque excitantur, nisi ex imprudenti & inobedienti quorumdam spiritu, qui statutos a summis Pontificibus fines transilire non verentur, & animose nimis invicem se impetunt, indiscreto zelo, tenacique partium studio, cæca libidine vincendi, modo huic, modo illi sententiæ minus modeste, & aliquando inepte satis detrahentes. Expectent pacato & tranquillo animo ultimum Ecclesiæ judicium, quod se aliquando laturam disertis verbis spopondit, dicens: *donec articulus hujusmodi a sancta Sede Apostolica fuerit definitus*. *Vide bullam Regis pacifici & decretum Pauli V.*

XVI. Amadeus Lusitanus, postquam aliquandiu in Urbe hæsit, Sixti Pontificis destinatus obsequio, in Montis Aurei Cœnobio, solo pane & aqua semel in die contentus, nudis pedibus, pannosa veste incedens, horas duas ad se accedentibus distribuens, reliquas orationi & contemplationi modo in Ecclesia, ubi locus his verbis marmori incisis. *Hic orabat beatus Amadeus*, designatur, modo in caverua seu Montis antro, ubi revelationes Divinas excepit, de quibus inserius meum promam judicium, tamdem hoc anno impetravit a Pontifice facultatem proficiscendi in Galliam Cisalpinam, ut suæ Congregationis Cœnobia visitaret. Ubi Placentiam pervenit, accepit a quodam fratre Jacobo Tertii Ordinis Ecclesiam, sub sancti Bernardini invocatione ab eodem constructam, cui Fratrum addidit domicilium, ibique ut civium satisfaceret desiderio, per aliquot menses commoratus est. Quid autem de Conventu hoc actum sit, ignoro; etenim inter ædes Religionis recenseri non conspicio. Hinc Mediolanum profectus, dum inde postea recedere Laudam versus, Romam reversurus intentat, dolore iliaco corripitur, qui ulterius procedentem magis divexans fecit redire. In domo sanctæ Mariæ Pacis decumbenti supervenit febris acuta continua, & vehemens passio pleuritidis. His oppressus malis se moriturum cognovit. Sed ubi intempestive Guardianus Anselmus a Majano sacrum oleum afferret, dixit superesse adhuc aliquale vitæ tempus, & Guardianum se prius moriturum. Ita evenit; obiit enim post paucos dies summo mane in festo sancti Laurentii, & sub Vesperas Amadeus virtutibus & sanctitate illustris. Ejus mortem ita refert Donatus Bossius civis Mediolanensis, illius temporis scriptor, & qui Chronica, quæ vocant *Bossiana*, anno MCCCCXCII. absolvit: *Duodecimo*, inquit, *Augusti beatus frater Amadeus, Ordinis sancti Francisci Mediolani moritur, multisque miraculis & vivens & post mortem claret*.

Legenda MSS. Cimarel. 4. par. lib. 3. c. 23. Marian. lib. 5. c. 40. Marc. lib. 6. c. 30.

B. Amadeus recedit ab Urbe. Placentiæ Cœnobium adipiscitur.

Ægrotat Mediolani.

Moritur miraculis illustris.

Chron. Bossiana ad hunc annum

XVII. Dum ægrotaret, paulo ante mortem Prando Mappellus Mediolanensis servo Dei satis familiaris, tredecim mensium febre gravatus, viribus destitutus, noctes atque dies ducens insomnes, venit in cubiculum ejus benedictionem & suffragium petiturus. Accepta benedictione, domum regressus perfecte convaluit. Post mortem delato corpore in Sacristiam, adfuit quidam Guillelmus Eremita deputatus Custodiæ Ecclesiæ sancti Petri in Sala extra portam Vercellinam, & ad feretrum rogavit a tumefacti genu dolore liberari, statimque liberatus est.

Aliqua ejus post mortem miracula.

XVIII. Postridie in Ecclesiam ducto funere, tanta repente irruit populi multitudo, ut per triduum corpus jacuerit insepultum. Interim omnes ora manusque contrectare, habitumque chordamque in reliquias discerpere, *Sanctum* acclamare, miracula quæ patrabat, admirari. Celebratis solemniter exequiis per clericos, variorum Ordinum Religiosos, Fratres Conventuales Cœnobii sancti Francisci ad portam Vercellinam, & domesticos sanctæ Mariæ Pacis, tamdem sepultus est in capsula lignea coram Altari sacelli majoris, ubi honorifice requiescit, multæque appenduntur ad ejus sepulcrum votivæ tabellæ, & lampades accenduntur. Ejus imago & nomen in magna sunt veneratione: mantellus, aliæque ejus exuviæ ad infirmos non sine occultæ virtutis fructu deferuntur. Mirum quod scribit Bzovius, & sanctitati ac venerationi Amadei objicit, scilicet Minoritas Observantes, qui Romæ ad sancti Petri Montorii ædes inhabitant, apud suam Ecclesiam sepulcrum Amadei ostendere, ubi neque ulla miracula, neque aliqua invocatio, neque tanta sanctitatis, quanta Vasconcellius, qui scilicet de eo scripserat, memorat indicia. Nescio qua fide quove fundamento hæc asseri possunt: ego per annos sex eo in Cœnobio commoratus, nullo unquam tempore hoc a quopiam somniari percepi, neque probabile aut credibile videtur, dum apud omnes in comperto & manifestum est, eum jacere in prædicto Templo Pacis Mediolani. Sed plura hujusmodi Bzovii contra doctrinam etiam Amadei asserta inferius examinabimus.

Ubi sepultus.

Bzov. an. 1471. n. 10. Bzovius corrigitur.

XIX. Porro ad sanctitatis indicia, aliqua libet hic referre miracula, quæ propter ejus merita Deus operari dignatus est. Magdalena Francisci Tribuni Armamentarii conjux, quæ per annos ferme quinque incurabili laboraverat cancro, tacto Amadei corpore, dum jaceret in feretro, emissoque oblationis voto, sanata est. Stephanus e Basilica Petri Mediolanensis civis, ab intenso capitis dolore & nervorum luxatione; Vincentius Pastegallus pictor ab hernia; Antonii Vincemala filius ab unius oculi cæcitate; Antonii Barenæ filia utroque orbata lumine, posita super oculos manu Amadei, liberati sunt. Catarinæ Navi filius annorum viginti, ea laborabat insania, ut matrem obviosque percuteret, ubique turbas excitaret. Ductus ad Ecclesiam prædictam, dum ad feretrum propter populi pressuram pervenire non posset, genitrix pileum, quem insanus gestabat, tradidit cuidam Minoritæ, ut corpus contingeret. Post contactum dum illa filio imponit, mentis compos penitus resipiscit.

Miracula quæ operatus est antequam sepeliretur.

XX. Hæc operatus miracula, antequam sepeliretur, postea patravit sequentia. Frater Augustinus Ordinis Humiliatorum, inflammatis faucibus, inflatoque gutture ad mortem tendebat, nullumque sperans humanum remedium, vovit se Amadei veneraturum sepulcrum, & continuo se sensit liberatum. Catarina uxor Joannis Hungari Medici Mediolanensis, gravissimis doloribus colicis quatriduo afflicta, non manducavit neque bibit, neque potuit quiescere. Cum nulla videretur vitæ spes superesse, recordata se domi habere partem cinguli, quo Amadeus erat in secreto præcinctus, jussit afferri, eaque devote contacta, confestim dolor abscessit.

Et quæ postea patravit.

XXI. Catarina Longona Mediolanensis cum esset gravida, magnisque æstuaret febribus, Medici judicarunt solo abortu ab imminente vitæ periculo posse liberari. Illa remedium abhorrens, Amadeum, emisso voto, rogavit, ut compateretur. Paulo post reliquit eam febris, & uterum gestavit usque ad tempus opportunum, quo fœtum edidit incolumem. Francisca Mediolanensis neptem juvenculam uno latere claudicantem ad sepulcrum duxit, oravit, sacrum audivit, demum votum emisit, & puellam sanam reduxit.

xit . Insuper meritis sanctissimi Viri Margarita e Cruce a vehementi dolore stomachi , qui nihil retinebat , frater Bernardus Cremonensis Minorita ab hernia , M. Palamides a Carpano , Amadeo familiaris , de quo alias locuti sumus , a ruptura ex nimia agitatione equi contracta , liberantur . Tom. 13. anno 1464. n. 41.

XXII. Elisabetha de Caimis hoc ipso anno , sub mensem Decembris , ignita ovi crustula , e camino in oculum ejaculata , gravissime dolebat , lumenque illud perditum iri timebat . Alligavit particulam habitus Amadei , & die sequenti , soluta fasciola , probavit nihil mali superesse . Antonius Bergomas Textor Mediolanen. filiam in extremis ex febri hectica , extinctis eodem malo aliis tribus filiabus , laborantem , simili remedio appositis Viri sancti Reliquiis , eodem mense curavit . Jacopinus de Curtis , filius Martini Cittadini , tenebatur in carcere Castri Portæzobiæ anno MCCCCLXXXIII. sub diem sextum Augusti propter varia scelera , ex Ducis Mediolanensis sententia suspendendus . Nocte præcedente diem supplicii , se totum pietati & meritis multorum Sanctorum , præsertim Amadei , ex corde commendavit . Hoc omnium postremo invocato eique voto emisso , ingens lumen refulsit in habitaculo , & a Ludovico Gubernatore die sequenti liberatus est .

XXIII. Lucia e vico Pandini , filia Joannis de Curtis , & uxor Bertolini Picenini , armigeri Ducis Mediolanensis , uteri dolore & sanguinis profluvio per annos tres valde divexata , postquam Marito beatus Amadeus apparuit , & ille promisit imaginem ceream duasque faces ad sepulcrum ejus appendere , cœpit melius habere , & post mensem unum perfecte convaluit .

XXIV. Anno MCCCCLXXXVI. Jacobus Pelliciarius ex Castro Leonis , filiolum biennem Joannem Franciscum paralyticum Amadeo commendavit , & ad ejus sepulcrum profectus , pro ejus salute impensius oravit . Domum regressus , ab omni malo liberatum invenit .

XXV. Hæc sunt , quæ de Amadei vita & miraculis ex fidis oculatisque testibus , vitæ consciis & totius peregrinationis sociis dicenda habui . Doctrinæ discutiendæ difficilius onus incumbit . Circumfertur ejus nomine mediocre volumen revelationum , quas eum habuisse in spelunca quadam collis Janiculi , seu Montis aurei (corrupte Montorii) communiter fertur , & passim in ipso codice indicatur . Hujus libri multa sunt exemplaria , quæ avide perquiruntur , nimia curiositate leguntur , & magno novarum occultarumque rerum pruritu in dies multiplicantur . Constat Raptibus octo , atque in his potissima nostræ fidei mysteria diffuse narrantur , & ultra quam rei Majestas ferat , minutim expenduntur . Ab Archangelo Gabriele prodit fuisse revelata , tacenda tamen & occultanda usque ad præfinitum tempus & adventum Angelici Pastoris , qui passim ibidem inculcatur venturus , multam in rebus Ecclesiasticis reformationem introducturus . Multa quidem leviuscula sunt & revelatione indigna , quæ plane convincunt vel Amadei opus , vel ab Archangelo datum non esse , vel multis additamentis consarcinatum , & ab impostoribus fœde corruptum . Ita multi conspirant auctores , quorum testimonia inferius adducemus . Attamen Abrahamus Bzovius , ex codicum collatione ab aliis , inquit , facta , eorumque similitudine magis propendit , ut credat Amadeum auctorem fuisse . Sive tamen ille fuerit , sive quis librum temeraverit , vehementer in eum invehitur , dicitque insignem fuisse hæreticum , Pseudo-prophetam & Impostorem ; librum vero dignissimum , qui flammis cremetur publico judicio , in quo videlicet omnia , quæ habentur , falsa , apocrypha atque ridicula , multa hæretica atque er-

Examinatur Liber Revelationũ qui Amadeo tribuitur .

Bzov. an. 1471. n. 19.

Bzovii de illo asperum judiciũ.

erronea, incerta atque ex proprio cerebro deprompta, aspere proclamat; atque ut ita esse persuadeat, ingentem cumulum propositionum exscribit, & in tres classes distinguit, prima hæreticas, secunda erroneas, falsas, obsoletas, tertia cantica, psalmos, Apostolorum sermones, eorumque in virginem Mariam elogia distribuit, mirabilesque censuras affigit.

Excessisse ostenditur. XXVI. Quidquid sit de libri auctore, de quo inferius meum feram judicium; opus ipsum non adeo execrandum, abominandum, fanaticum & hæreticum esse, quantum Bzovius contendit, ut lectori manifeste demonstrem, non aliam adhibeo diligentiam, quam ut ex singulis classibus Bzovianis præcipua & graviora, quæ contra Amadeum profert, ex ipso libro producam, & quam aliena sunt ab iis, quæ Bzovius impingit, quamque longe recedant ab horrendis, quas affigit censuris, lectori judicanda committam. De titulo Libri. Prima itaque hæresis, quod sacrum titulum *Apocalypsis* ex libro canonico suffuratus sit, & librum falsa & hæretica continentem, a futuro Pontifice Angelico, quem somniat, canonizandum esse asseveret. Ego aliquot vidi hujus libri exemplaria, nullo apposito titulo, ab ipsis revelationum verbis ita auspicantia: *Ego Amadeus fui raptus ex spelunca mea, ubi orabam &c.* Unum habeo multis capitulis & titulorum divisionibus, ac subdivisionibus, ad singulas materias appositis, distinctum, in cujus prælimini pagina hæc verba habentur: *Jesus Mariæ Filius, Salvator hominum. Apocalypsis nova, sensum habens apertum, & ea, quæ in antiqua Apocalypsi erant intus, hic ponuntur foris, hoc est, quæ erant abscondita, sunt hic aperta & manifesta.* Tres sunt sub eodem titulo in Bibliotheca Vaticana codices sub numeris. 3825. 4671. 5680. & nihil harum habent partitionum, neque plures titulos quam opto Raptuum, absque subjectarum rerum expressione. Totum opus, uti dixi, raptibus octo comprehenditur. Tot habet Titulorum divisiones. *Raptus primus. Raptus secundus.* Deinde aliquos sermones Joannis Baptistæ, & Domini Salvatoris adnectit. Quod si vero ipse Amadeus illum *Apocalypsis* titulum præfixerit, id fecit Græce, quod alii Latine: non enim aliud sonat *Apocalypsis*, quam *revelatio*. Quot vero fuerunt Viri sancti, & fœminæ, præter illos qui referuntur in Concilio Romano sub Gelasio Papa, & habentur *dist. 15. c. sancta Romana*, qui integros libros sacrorum Arcanorum sub *Revelationum* titulo ediderunt? Alii insuper sub hoc ipso nomine *Apocalypsis* libros ediderunt. Circumfertur *Apocalypsis Joannis Apostoli*, alia ab illa, quæ in sacris Bibliis habetur. *Apocalypsis Petri* meminerunt Euseb. l. 3. hist. c. 25. & l. 6. c. 14. Sozomen. l. 7. c. 19. *Apocalypsis Pauli*, Nicephorus Homologatus in Canon. Sozom. citatus. Euseb. l. 3. c. 3. *Apocalypsis Adami*, Epiphanius contra Gnosticos. *Apocalypsis Moysis*, Cedrenus & alii. Mutuare titulum libri Canonici non id vitium, sed sub Canonico titulo, vitia, hæreses, errores occultare. Nullum in universa sacra Scriptura sanctius aut nobilius nomen libris præfigitur, quam *Evangelii*: atqui varia inscribuntur Evangelia, Hebræorum, Nazaræorum, Ægyptiorum, Hebionitarum, Encratitarum, Jacobi, & aliorum, qui referuntur citato in Concilio Romano, in quibus non titulus, sed quæ sub titulo male congeruntur, recte condemnantur. Nazaræorum porro a nostro in plerisque discrepans, passim ab Origene, Hieronymo, Beda aliisque commendatur, ex quo plures sententias & verba depromunt. Sub titulis *Geneseos*, *Proverbiorum*, *& Actuum*, alii etiam libri in prædicto Concilio relati prodierunt: itaque si sub hac inscriptione *Apocalypsis*, non eæ, quas conglomerat Bzovius, hæreses neque errores contineantur, quod modo aggredior ostendere, non inde hæreticus dicendus Amadeus, quod ille titulum Apocalypsis suo fortassis libro apposuerit.

Vide Sixt. Senen. l. 2. sub lit. H.

XXVII. Se-

XXVII. Secunda, inquit, hæresis est, quod revelata sibi ea omnia (scilicet, quæ antea dixit falsa & hæretica) a Deo affirmet vel potius blasphemet, adjuncta illa causali; *quia voluntas Dei est, ut multa vana & superflua de fide sua resecentur*. Etsi apud indoctos & male affectos hæc verba pessime sonent, tamen apud viros doctos & pios alium obtinebunt sensum, quam Bzovius intendat. Non enim id voluit, ut in fide Divina & mysteriis a Deo revelatis vana sint & superflua, quæ resecentur; neque hæreticorum quisquam aut insanus eo pervenit dementiæ, ut velit asserere, Deum cogitasse de purganda fide sua, hoc est, a se revelata doctrina, quasi vana & superflua ipse tradiderit. Sed ita intelligenda sunt, ut Deus fidem Christianam, puram velit & immaculatam, atque ablegari quæcumque minus necessaria, apocrypha, non adeo certa, quorumdam inscitia aut negligentia vel aliorum dolis erant advecta. Verba ejus sunt: *Voluntas Dei est, ut multa vana & superflua de fide sua resecentur, & ea quæ sunt credenda, pure & simpliciter credantur*. Non ita hoc in Ecclesia novum, ut propterea Amadeus hæreticus & blasphemus proclamandus sit, quod a fidelium credulitate quædam hujusmodi dixerit resecanda. Ab exordio nascentis Ecclesiæ quot fidelibus credenda obtrudebant, vel simplices viri, vel subdoli hæretici, ex confictis Evangeliis aliisque libris, quos canonicos dicebant, deprompta? Quot hujusmodi codices reprobarunt? Quot & quales hujusmodi doctrinas vanas & superfluas rejecerunt sancti Patres, Hieronymus præsertim & Augustinus? Quot Apocryphos libros Gelasius Pontifex declaravit? Nonne & Martyrum acta ipse testatur, *Secundum antiquam consuetudinem singulari cautela in sancta Romana Ecclesia propterea non legi, quia, & eorum qui conscripsere, nomina penitus ignorantur, ab infidelibus aut idiotis superflua, aut minus apta, quam rei ordo fuerit, scripta esse putantur*? Atque in hoc quidem sensu locutum auctorem istum manifeste liquet ex iis, quæ habet raptu tertio, ubi ait, per Angelicum Pastorem multa in fide manifestanda, quæ adhuc non sunt manifesta, & subjungit: *Canones & antiquas consuetudines Patrum observabit, omnes pravas leges & consuetudines extirpabit, bonas inseret & plantabit*.

In princip. Raptus primi.
De integritate & puritate fidei.

Cap. sancta Romana d. 15.

XXVIII. Tertia hæresis, quod raptu secundo cum Apollinari heresiarcha animam Christi Deitatem fuisse subdubitet, & futuro Pastori decidendum relinquat: cum tamen istud commentum jam multis seculis fuerit explosum. Hoc vero insigne Bzovii commentum est: etenim illo loco raptus secundi, nihil Angelus determinavit circa Christi animam, neque circa eam, uti ait Bzovius, subdubitavit, sed in alium locum decidendum remittit. Decidit porro, & docte, ac Christiane explanavit, quæ in hac re poterant desiderari. Primo illo loco, a Bzovio citato, ita habet: *De anima Christi nihil dicimus hic: quia an habuerit animam sicut habent ceteri homines, quæ fuerit alius spiritus a Deitate distinctus, videbitur loco suo contra multos errantes, ut Pastor declarabit*. Illo autem loco, raptu scilicet quinto, in quo de Dominicæ Incarnationis agit mysterio, iterato & tertio Apollinaris rejicit hæresim, sanamque tradit doctrinam. Cum enim Archangelum ita interrogasset: *Quid opus fuit anima illi homini, qui erat Deus? nonne sufficiebat Deitas ad vivificandum?* tale accepit responsum: *Verum hominem opus est veram carnem humanam habere, & veram animam; si ergo animam Christus non habuisset, quomodo verus homo fuisset? facilius esset facere hominem cum anima sine carne, quam ut sit homo habens carnem absque anima; potior enim pars hominis est anima*. Secundo procul infra: *Christus non fuisset homo verus sine anima; homo enim non requirit ad suum*

De anima Christi.

suum esse corpus & Deitatem, sed corpus & animam. Tertio paulo infra, postquam docuit quod Christus pro nobis omnibus meruit, subjunxit: *Ex hoc videri potest, quam stulte illi loquebantur, qui animam in Christo negabant, nam corpus solum mereri non potest, Deus solus nullo pacto mereri potest, quia militum est mereri; regis vero concedere pro meritis præmium*. Hoccine quæso est subdubitare animam Christi fuisse Divinitatem? Immerito certe in his sicut & in reliquis traducitur Amadeus.

De annis ab orbe condito.

XXIX. Quarta hæresis est, quod multo plura annorum millia, quam sacræ Genesis scriptor ab orbe condito ad diluvium usque & deinceps enumeret; fingens Genesis scriptorem hominum generationes enumerantem, frequentius ab atavis in pronepotes transiliisse, adeoque multas annorum centurias prætermisisse, citatque raptum tertium & quintum, sed in quinto neque verbum quidem de hac re protulit Amadeus. In tertio vero ait, quod sicut Matthæus in generatione Christi plures Reges omisit, ita & Moyses in generationum serie aliquos prætermisit. Et quidem compertum est Matthæum tres reges præteriisse, Ochoziam, Joram, & Amasiam; licet enim dicat *Joram genuit Oziam*, intelligendum est non genuisse immediate Oziam, sed per alios interjectos, seu genuisse non tamquam filium, sed tamquam abnepotem. Ozias namque non erat filius Joram, sed filius Amasiæ, & Jorami abnepos. Similiter in recensu generationum apud Moysen Gen. 11. constat evidenter deesse Cainanum Arphaxadi filium, & Sale genitorem, quippe quem loco & serie inter Arphaxad & Salem Lucas c. 3. & septuaginta Interpretes reponunt. Audi vero de his differentem Barradium: *Præterita est* (inquit) *a Moyse hæc generatio, quem in modum Matthæus aliquas generationes præteriit, a* LXX. *vero Interpretibus & a Luca Divino spiritu, qui falli nulla ratione potest, addita*. Quod vero ei objicitur multo plura statuisse annorum millia ab orbe condito, quam Moyses enumeravit usque ad diluvium & deinceps, omnino falsum est; neque enim de diluvio verbum habet, neque pluralitatem annorum cum Mosaicis, sed cum iis, quos Hebræi & Christiani recensent, comparat manifeste. Cum enim Amadeus Angelum ita interrogasset: *Quot sunt ergo millia annorum a creatione solis usque ad Christum? Hebræi enim minus temporis transisse ponunt, quam Christiani, & tu videris longe plus temporis ponere quam Christiani*. Respondit Angelus: *Imo multo plus annorum præteriit quam vos dicitis. Quot autem millia sunt, ego scio! sed Dominus non vult ea palam facere ante adventum illius Pastoris. Sicut enim de die illo novissimo nemo novit, ita & de prima die Mundi nemo scit. Nam dies seculi quis dinumeravit?* Quid hic erroris aut hæresis possit redargui ego prorsus nescio. Dionysius Petavius, qui de ratione & calculis temporum duo ingentia scripsit volumina, dum pelagus difficultatum, quæ in supputatione annorum ab orbe condito passim occurrunt, ingreditur, statuit in principio hoc fundamentum, verbis Amadejanis valde conforme: *Sed hæc primum disceptationis summa sit. Annorum ab orbe condito ad hæc tempora numerum, neque certa ratione compertum esse, neque citra Divinam significationem posse comperiri. Errare proinde, qui id non modo certo definire audent, sed qui alios insuper, quod ad summam suam aliquid adjecerint, aut detraxerint, proterve atque arroganter insectantur*. Ita porro incertus est hic annorum computus, ut Sixtus Senensis prope triginta supputationes annorum ab ortu mundi ad Domini nostri adventum collegerit, omnes inter se discrepantes, a bonis tamen auctoribus assignatas. Et vero si universas voluisset persequi, ad quinquaginta recensere potuisset. Qualis & quanta illa varietas & discrepantia chronologiæ ab initio Mundi, ab ortu Abra-

Barrad. tom. 1. concord. Evang. lib. 5. c. 1. 91.

Eccli. 1. 2.

Petav. de doctrina tempor. lib. 9. c. 6.

Sixt. Senen. lib. 5. Bibliot.

Abrahæ, quam reperimus in libris Hebræis, nostrisque Latinis, atque in Græcis codicibus LXX. Interpretum? Nam cum in illis tempus illud nonnisi mille nongentos & quadraginta octo annos contineat, in his habentur ter mille trecenti & quatuordecim. Deinde quis certo judicare ausit,utrum Abraham natus sit septuagesimo anno Tharæ, quæ ferme omnium est opinio, & quod ipse Moyses c. 11. Genes. indicare videtur, an vero natus sit centesimo & trigesimo anno Tharæ, quod ex aliis Scripturæ locis quidam non ignobiles auctores satis probabiliter argumentantur. Ratio etiam temporum a Moyse ad Davidem perplexa est & obscura. Septuaginta item anni captivitatis Babylonicæ unde initium, & ubi finem habuerint, valde controversum est. Postremo, tempora, quæ a liberatione captivitatis Babylonicæ ad Domini nostri adventum transacta sunt, in sacris litteris non traduntur, sed ea ex profanis Ethnicorum historiis petenda sunt, quæ tamen inter se discrepant, nec æqualis sunt fidei atque auctoritatis. Unde probe Nicolaus Lyranus in supradictum locum Ecclesiastici ait: annos mundi haberi cognitos ratione quadam probabili, non tamen certitudine infallibili. Claudo discursum hunc verbis Petavii: *Temporum intervalla, quæ ab orbis initio ad Christi Natalem intercedunt, varie chronologi atque historici digesserunt, sic ut neminem unum reperias, qui cum altero omni ex parte consentiat. Facit obscuritas rei, & argumentorum ad veri investigationem inopia, ut impune cuivis, quod libitum erit, opinari liceat. Neque id vero magnopere reprehendendum, dum ea moderatione agatur: primum, ut ne certam illam & indubitatam quamcumque tibi præscripseris, temporis rationem esse velit. Tam, ut aliter sentire, minime nefas arbitrare, ceterorumve ratiocinia temere condemnes.* Videat ergo lector, quam juste condemnetur Amadeus.

Lyran. in cap. 1. Eccli.

Petav. citatus.

De peccato Adami.

XXX. Quinta hæresis est, quod affirmet raptu quinto, per peccatum Adæ nullum malum filiis illatum esse, sed repositos dumtaxat in terminis naturalibus. Nihil horum habet in raptu quinto. Sed in tertio, ubi diffuse de peccato & justitia originali reciprocat sermonem, atque meo judicio Christiane & Theologice de his ratiocinatur, asserit hominem ex conditione suæ naturæ non fuisse immortalem, neque illi debitam fuisse justitiam originalem: quam in duas qualitates distinguit, unam in anima inhærentem, qua homo gratus Deo reddebatur; alteram in corpore, quæ motus omnes inordinatos cohibebat, & a nocivis omnibus protegebat. Utraque vero qualitate per peccatum Adami ipsum & posteros privatos fuisse affirmat, atque inde secutas inimicitiam Dei, mortem, rebellionem potentiarum: *quia*, inquit, *ablata illa qualitate, Deus reliquerat vires inferiores & superiores in suis conditionibus naturalibus*; & addit: *Quando ergo Adam comedit cibum prohibitum, amisit illam qualitatem pro se & omnibus filiis suis, sicut & pro omnibus eam acceperat*. Et raptu quarto ait, posteros Adæ incurrisse propter ejus peccatum *privationem beatitudinis, immortalitatis, impassibilitatis, tranquillitatis, subjectionis potentiarum, errores & pœnas alias*. An hæc censenda hæresis Amadejana, an potius doctrina Christiana?

De prædestinatione.

Vide Vazq. 1. p. disp 89. cap 2. & seqq.
Turrian. opusc. de electio.
Catharin. opusc. de prædest. & alios in 1. par. D. Thom. q. 23. art. 3.

XXXI. Sexta hæresis: *ibidem prædestinationem ex meritis prævisis sub conditione & contingentia docet, ita ut solum præscientiam respectu salvandorum, imo ne hanc quidem omnino agnoscit, cum non absolute prædestinori homines, contra Apostoli sententiam affirmat*. Ita Bzovius, sed aliter Amadeus, ex cujus raptu tertio (non quinto, ubi nihil de hac re habet) hæc verba exscribo: *Primo Deus omnes ad vitam ordinavit, sed cum conditione & clau-*

& clausula, si ita vixerint, & dies suos in bono compleverint. Secundo illos omnino acceptat, quos jam vidit conditiones & pacta sua, saltem in ultimo hiatu servaturos. Do tibi similitudinem: primum hominem Deus creavit ea intentione, ut numquam moreretur, neque dolorem sentiret, non simpliciter, ac si omnino id vellet, sed cum pacto, si mandatum non præteriret. An non multi Theologi impune hanc tradunt doctrinam? ut quid & cum illis sentire non liceat Amadeo?

An peccatum originale in omnes transfusum.

XXXII. Septima hæresis raptu quarto: *Alios præter Christum & Virginem Matrem a peccato originali præservatos, imo ante Conceptionem sanctificatos, idque ex meritis parentum, & aliorum justorum lacrymis constituit.* Verum est, subobscure hic loqui Amadeum de Joanne Baptista. Ita aliqui codices & unus meus, trium, quos habeo vetustissimus. Postquam dixit, quod omnes posteros Adami post ejus lapsum, ut inimicos Deus respexit, Genitricem autem suam numquam torvo vultu aspexit, subjunxit: *Ab æterno denique Joannem Baptistam pro tempore, quo patri suo incensum in templo offerenti, ego apparui & dixi: nascetur tibi filius, privilegia speciali Deus noluit subjici peccato originali, quia omnes, quando Adam peccavit, fuerunt condemnati, gratia privati, pro inimicis habiti, & maledictioni subjecti, præter Dominam & Reginam nostram.* In multis codicibus corruptus est hic locus, variasque habet lectiones. Intelligendum porro esse de sanctificatione Joannis in utero, non de præservatione a peccato originali, verba allata demonstrant, & alia, quæ in principio discursus de Conceptione Virginis Mariæ præposuit: *Nullus*, inquit, *est ex filiis Adæ, cui aliquando non fuerit iratus Deus, nullus est, quem pro aliquo tempore in sua æternitate Deus non habuerit pro exule, & pro inimico præter hanc, de qua loquimur, omnium nostrum Domina.*

De coarctatione Divinæ potentiæ.

XXXIII. Octava hæresis est, quod raptu quinto cum injuria & coarctatione Divinæ omnipotentiæ asserat ad perfectionem universi pertinere, ut omnis possibilis conjugatio producta in eo reperiatur: Vere ego percipere non possum, quæ hinc injuria aut coarctatio Divinæ inferatur potentiæ. Ecce Amadei vel Angeli discursum: *Nonne ad perfectionem universi pertinet, ut omnis combinatio possibilis in eo reperiatur? Sunt autem tria, Deus, substantia, & accidens. Substantia vero una incorporea & spiritualis pura, ut Angeli, alia corporea pura, ut lapides & ligna. Et quia poterat esse substantia partim corporea, partim incorporea, si hanc substantiam Deus non produxisset, nonne perfectio magna Mundo defuisset?*

An Christus corporaliter ante passionem in cœlum ascenderit?

XXXIV. Nona hæresis eodem raptu quinto, quod fingat *Christum duodennem ad cælos ascendisse, & ibi pro discipulis cœlestes mansiones ædificasse. Postmodum anno* XV. *Tiberii Cæsaris in terras descendisse, de quo licet constituat Angelos opinatores, & postea revocet in problema opinabile, tamen asserit & prophetat istud decidendam a futuro Pontifice.* Deus bone, quot hic falsæ contra innocentem accusationes! Nihil hic de Tyberii anno XV. nihil de Angelis opinatoribus, nihil de problematica aut dubia doctrina a futuro decidenda Pontifice. Docte & sane contrariam, & Catholicam sententiam diffuso prosequitur sermone, quem etsi longiorem, quam velim lectori exhibere, cogor vel invitus exscribere. Ita Amadeus: *Angele Dei, dicito mihi an Christus ante passionem suam unquam in cœlum ascendit ad Patrem?* Respondit Angelus: *Aliqui opinati sunt Christum Dominum statim facta disputatione in templo, a sua matre licentia reverenter habita, ipsaque in templo Domini dimissa, in cœlum ascendisse, ibique usque ad tempus Baptismi Joannis mansisse, inducuntque ipsam Dominum de se loquen-*

quentem: Nemo ascendit in cœlum, nisi qui descendit de cœlo: Et alibi scribitur: qui de terra est, de terra loquitur, qui autem de cœlo venit, super omnes est. Sed isti non intellexerunt mysterium redemptionis humanæ. Filius enim Dei factus est homo, postquam homo peccaverat, ut pœnis & miseriis hominum subjectus absque peccato, hominem a pœnis & miseriis eriperet, & potissimum a pœna peccati. Unde in paupertate venit, non in divitiis, & servire ac ministrare, & non ministrari aut serviri. Non venit ut laute, gloriose & splendide viveret, & divitiis cœlestibus abundaret: sed cum dives & divitiis affluens esset, propter vos egenus & inops factus est. Si autem in cœlo tamdiu mansisset, & in Paradisi deliciis decem & septem annis vixisset, videretur venisse pro quadam sui majestate, & pro glorificando absque sudoribus illo homine assumpto. Et interpositis quibusdam de anima & merito Christi, quæ supra partim exscripsimus, subjungit: *semper ergo usque ad mortem, & post resurrectionem usque ad ascensionem sub cœli limitibus, & corpulentia mansit, & tunc primum ascendit. Erat tamen in cœlo Empyreo intus, quia illud videbat in Divina essentia, ac si in illo esset.* Deinde diffusius super ista discurrens, explicat supradicta loca Scripturæ, dicens, *quod nemo sua virtute jugiter ascendit in cœlum, nisi qui descendit, ut homo fieret. Qui ergo de cœlo venit, super omnes est, quia ille qui carnem humanam assumpsit, est Dominus universorum.*

XXXV. Profecto piget pudetque in his immorari; placuit tamen ex rebus adeo manifestis lectoris judicium circa reliqua, quæ subjungit Bzovius, provocare. Et quidem nihilo certiora sunt illa, quæ sub secunda classe coacervat. Valde in eum invehitur, quod septem supremos Angelos ejusdem speciei suis nominibus expressos assignet, *quos*, inquit, *ex Caballistarum insomniis, vel ex proprio cerebro mentitur*. Et tamen hos ipsos Angelos, atque hæc eadem nomina habent boni auctores, Salmeron to.3.t.3. Laurent. Massellius l.3. de Beata Virgine c.5. Cornelius a Lapide in c.1. Apocal. & alii. Atque his septem Angelis non solum Neapoli, Venetiis, Panormi, erecta sunt templa, verum & Romæ, Thermæ Diocletianæ in magnificum, & ad miraculum amplissimum templum conversæ, eisdem sunt dedicatæ. De his large & plene agit citatus Cornelius, qui & in sententiæ suæ patrocinium Amadei testimonium adsciscit. Quod objicit de creatis Angelis per multa secula intelligibilia ante omnem diem illorum sex dierum a Moyse præscriptorum in mundi creatione, docent etiam Origenes, Basyl. Nazian. Ambros. Hieronymus, Hilarius, & alii, qui mitem adhibent expositionem verbis Concilii Lateranensis sub Innocentio III. in contrarium passim adductis. Quod habet de materia prima rudi & informi, ante primum sex dierum producta, scripsit etiam Augustinus l.1. de Gen. contra Manichæos c.7. & lib.11. de Civit. c.9. & Gregorius Nyssenus in c.1. Geneseos. Expositionem illorum verborum præliminarium Genesis *In principio*, id est ante omnem diem, habent etiam Basilius & Beda, solem primo die, sed informem & imperfectum creatum fuisse. Comprobant D. Thomas, Catarinus, Pererius, & alii: Atque hujus generis sunt potissima quæque a Bzovio congesta.

De nominibus septem supremorum Angelorum.

An creati sint Angeli ante mūdi constitutionē?

An sit producta materia rudis ante primos sex dies.

XXXVI. In tertia classe multa alias dicta repetit, & totum ferme librum in compendium ea phrasi & arte redigit, ut interjectis passim pungentibus & aculeatis verbis, universum opus reddat odiosissimum. Psalmus & cantica propter varia collata generi humano beneficia, & patrata Divina mysteria, vel ab Angelis vel ab hominibus decantata subsannat; sermones ab Apostolis vel sanctis hominibus habitos cachinnat, irridet, aliaque addit

irrisorie, & demum ita concludit: *Hæc pseudo-videns*. Omitto alias nugas, fabulas, figmenta, deliria, blasphemias, hæreses, errores, hominis maleferiati somnia & imposturas, non solum ridendas verum etiam execrandas, quas si Amadeus finxit & scripsit, judicium sit penes omnes, an Sixtus IV. tali impostore, falsario, hæretico, pseudo-propheta usus fuerit ad sacras confessiones, & ad munera hierarchiæ Ecclesiasticæ, præsertim vero ad res fidei definiendas, ut aliqui volunt.

XXXVII. Mitius & clementius in his agendum erat, neque adeo exacerbandi manes hominis alias commendatissimi, & a probatis scriptoribus dignis elogiis condecorati. Sed is est Bzovii in rebus fidei zelus, ut tota hac acrimonia librum tot errorum seminarium putaverit eliminandum. Zelum laudo, & fervorem rectæ fidei retinendæ commendo; sed vel fidem ejus in his, quæ retulit exquiro: vel majorem diligentiam in examinandis, quæ accepit, expostulem. Ait in principio hujus invectivæ hæc ab aliis excepta; & ego ea cuperem a Bzovio diligentius expensa. Non id mihi studium aut desiderium librum defendendi, vel aliis obtrudendi, quem in ipso suo ortu vel abortu cuperem suppressum, sed famæ & virtuti Amadei, indigne traducti, vellem consultum. Non hoc certe illius opus, neque probi aut docti viri partus; sed chymerici & maleferiati cujusdam Scotistæ commentum, qui putidis his revelationibus præcipuis suæ Scholæ opinationibus majorem voluit conciliare auctoritatem. Unde non immerito vir quidam gravis apud prædictum Cornelium dixit: *Angelus beati Amadei fuit Scotista*. Ita enim præcipua mysteria fidei percurrit, ut in singulorum explicatione semper Scoti præferat sententias, & ad leviusculas Theologiæ, imo & Philosophiæ & Logicæ concertationes descendat, ac distinctionem formalem Scotistarum distinctioni rationis ratiocinatæ a D. Thoma traditæ præponat. Notionum in personis & signorum in Deo nullus est apud eum finis; paradoxa quædam, falsa multa, minus probabilia habet plurima, quæ tamen tamquam oracula ab Angelo accepta confingit. Pastorem suum Angelicum cum tædio & nausea legentium passim inculcat; jam tunc natum a se visum pronunciat; cito in Sede Petri post tertium vel quartum a Sixto, qui tunc regebat, Pontificem consessurum, multos fidei articulos traditurum, Divinis litteris sacrisque Evangeliis plurima additurum, falso prophetizat.

De libro Amadei judicium.

XXXVIII. Non hæc quidem Amadei, viri plane sancti commenta, sunt, neque ab Angelo revelata. Ad pauca, quæ de futuro Ecclesiæ statu, morum reformatione, regnorum mutatione illi prædixit Angelus, & hic scribi jussit per Franciscum Blondum, ad hæc a Domino præparatum (erat enim, uti ipse in libro fatetur, Amadeus vir simplex & illiteratus) alii farraginem exoticarum adjunxerunt opinionum, eoque compinxerunt ordine, ut quid temeratorum, quid sit Amadei, haud facile discernas. Hoc porro judicium est multorum; Marci Ulyssiponensis: *Librum hunc*, inquit, *multi suis imaginationibus & phantasiis ita quidam auxerunt, ut jam non sit Amadei, sed eorum qui hæc coacervarunt*. Petrus Rodulphus: *Liber hic fictis imaginibus & commentis fuit a nonnullis corruptus, ut jam Amadei non sit*. Antonius Vasconcellius: *Is liber impiorum hominum artificio adulteratus, primam illam auctoritatem amisit*. Cornelius a Lapide: *Chronica Ordinis sancti Francisci monent revelationes Amadei non extare purat, sed iis varia a variis esse addita. Ego eas Romæ diligenter quæsivi, inveni, perlegi, itaque esse comperi*.

Marc. 3. p. lib. 6. c. 10.
Rodul. fol. 257.
Vasconc. in descript. Regni Lusitan. pag. 526.
Cornel. l. 1. Apocal.

XXXIX. Ferunt, Amadeum librum clausum, sigillisque signatum Consodalium commendasse custodiæ. Et quidem Marianus narrat, a Dominico Gri-

Marian. lib. 5. c. 40.

Grimano, tituli sancti Marci, Ordinis Protectore, & Bernardino Carvajalio, tituli sanctæ Crucis Cardinalibus, post plures annos primo apertum, lectum, & exscriptum, & Bernardinum sibi ipsi nimis complacentem ac blandientem, facile ex quibusdam in libro contentis credidisse, se proximum fore Pontificem, ac propterea temere atque insipienter conciliabulum Pisanum, insanientium audacia celeberrimum, contra Julium II. coacervasse; sed a Julio e gradu dejectum, omnium risui & contemptui expositum, derisorie ab omnibus Papam Andream vocitatum, etsi postea a Leone X. fuerit pristino honori restitutus. Jam tunc cœpit publicari, & insanis additamentis fœdari liber; quare multa sub nomine Amadei in populum dispersa, ejus fidem & virtutem vacillare fecerunt. Unde Cajetanus, illius ferme temporis scriptor, ex aliorum relatione librum hunc repellit. Ad illa enim verba sancti Thomæ: *Singulis temporibus non defuerunt aliqui prophetiæ spiritum habentes, non quidem ad novam doctrinam fidei depromendam, sed ad humanorum actuum directionem*; hunc adjicit commentarium: *Nota bene contra novos Prophetas, & specialiter quemdam Amadeum, qui, ut ajunt, librum edidit, novam doctrinam eorum, quæ ad fidei Christianæ mysteria spectant, introducere conantem, & suos sequaces ac similes.* Novis deinde incrementis auctus hic codex, se ipso major, sed fide imbecillior evasit; & proinde apud cordatos & doctos viros auctoritatis parum, sed apud imperitos & prurientes auribus plurimum obtinuit. Frater Franciscus a Montepolitiano, vir alias doctus, habitu & victu austerus, egressus ex Eremitorio Montis Gargani, multa per Tusciam ex hoc libro temere prædixit, quæ Vicarius Archiepiscopi Florentini ea in urbe retractare coegit. Adeo se delusum dolens, paucis post palinodiam diebus e vita decessit. Similia etiam ex eodem fonte vaticinatus frater Bonaventura Sublacensis, Romæ in arce sancti Angeli reclusus interiit. Alii insuper ex eodem libro multa sibi somniarunt. Mirum quod in vita ejus, a sociis conscripta, nulla hujus libri mentio habeatur.

Thom. 2.2.q.174. art.6. ad 3.

XL. Hæc prolixius, quam soleam, de Amadei doctrina duxi explicanda, ne propter spurium fœtum & apocryphum opus vir vere bonus gravem pateretur nominis jacturam. Quid etiam ipse de libro senserim adjeci, ne quis mihi putaret placuisse, quem prorsus judico supprimendum: non quod eos contineat errores & hæreses, quas Bzovius ab aliis acceptas exscripsit, sed quod non expediat, peregrinas quasdam opiniones, nutantia dogmata, falsa vaticinia, prurienti imperitorum curiositati committere, & quorumdam de re Ecclesiastica non adeo pie sentientium judicio subjicere. Porro Amadeus habuit multos suæ vitæ sectatores, & sanctitatis æmulatores, præsertim Georgium de Valle Camonica, Ægidium de Monteferrato, Joannem Alemannum, & Bonaventuram Cremonensem: quibus maxime in regimine novellæ Congregationis succedentibus, mirum in modum dilatari cœpit, ita ut in unica tantum Provincia viginti octo obtinuerit Conventus. Subtracto patrocinio sui inceptoris vel fundatoris Amadei, propitiari voluit Sixtus Pontifex hoc anno, commissa aliis per litteras Apostolicas sodalitii tutela, & confirmatis omnibus eo usque concessis privilegiis.

Dilectis filiis Præposito Præpositura de Vicoboldono, Mediolanen. diœcesis, & Primicerio Mediolanen. ac Romano de Barni Lauden. Ecclesiarum.

XLI. **H**Odie *dilectis filiis Vicario & Fratribus Ordinis Fratrum Minorum, de Societate quondam Amadei de Hispania nuncupatorum,* Ex originali.

Confirmat Sixtus privilegia Amadeitarum, præscribitque Conservatores.

rum, quod prætextu quarumvis litterarum nostrarum ad obedientiam & domos Vicariorum & Fratrum dicti Ordinis, de Observantia nuncupatorum, a quibus recessissent, redeant, aut aliqua alia contra tenorem privilegiorum dicto Amadeo, & eis dudum per nos concessorum, quo approbavimus, & robur perpetuæ firmitatis obtinere decrevimus, faciant inviti, compelli non possent, concessimus, ac Vicariis & Fratribus prædictis, de Observantia nuncupatis, & quibusvis aliis, ne eos, quominus vitam ducere possint, prout hactenus soliti fuerant, impedire seu perturbare præsumerent, sub excommunicationis latæ sententiæ pœna eo ipso incurrenda inhibuimus, prout in nostris inde confectis litteris plenius continetur. Quocirca discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus vestrum, si & postquam dictæ litteræ vobis præsentatæ fuerint, per vos vel alium seu alios præmissa, ubi, quando & quoties expedire cognoveritis, fueritisque desuper pro parte Vicarii & Fratrum Societatis prædictorum legitime requisiti, solemniter publicantes, ac eisdem in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, non permittatis eos per quoscumque contra illorum tenorem indebite molestari, & illos, quos contrafaciendo inhibitioni prædictæ, dictam excommunicationis sententiam incurrisse constiterit, excommunicatos publice nuntietis, & faciatis ab aliis nuntiari, ac ab omnibus arctius evitari, donec inhibitioni prædictæ parendo meruerint a dicta excommunicationis sententia absolutionis beneficium obtinere. Non obstantibus, quæ in dictis litteris voluimus non obstare: seu si Vicario & Fratribus de Observantia præfatis vel quibusvis aliis communiter vel divisim a Sede Apostolica indultum existat, quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem. Contradictores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo. Datum Romæ apud S. Petrum, anno MCCCCLXXXII. *x. Kalendas Octobris, Pontificatus nostri anno* XII.

Dilectis filiis Vicario & Fratribus Ordinis Fratrum Minorum, Societatis quondam fratris Amadei de Hispania nuncupatorum.

Ex originali.

XLII. *Devotionis augmentum vobis provenire confidimus, si super his, quæ pie cupitis, nos benignos & favorabiles habeatis. Vestris igitur devotis supplicationibus inclinati, omnia & singula privilegia, gratias, concessiones & indulta, quondam Amadeo de Hispania & sociis ejus Ordinis Fratrum Minorum, de Societate ejusdem fratris Amadei nuncupatorum professoribus, tam super domorum seu locorum ad inhabitandum de novo receptione, quam alias quomodolibet in genere vel in specie per nos concessa, quorum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur præsentibus, pro expressis haberi volumus, auctoritate Apostolica, præsentium tenore approbamus, & robur perpetuæ firmitatis obtinere decernimus, supplemusque omnes & singulos defectus, si qui forsan intervenerint in eisdem: ac vobis, quod prætextu quarumvis litterarum, quæ a Nobis emanassent vel in posterum emanarent, etiam motu proprio, & ex certa nostra scientia, ad aliqua contra privilegiorum hujusmodi tenorem, & præsertim ad redeundum ad domos Fratrum dicti Ordinis, de Observantia nuncupatorum, seu in eisdem domibus commorandum, a quibus jam recessistis, seu aliqui vestrum recesserunt, inviti compelli non possitis, eadem auctoritate concedimus: ac dilectis filiis Vicariis eorumdem Fratrum, de Observantia nuncupatorum, ac quibusvis aliis, ne vos*

vos quominus sub obedientia Generalis Ministri dicti Ordinis vitam ducere possitis, prout hactenus soliti fuistis, impedire seu perturbare directe vel indirecte, tacite vel expresse, publice vel occulte præsumant, sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, eo ipso incurrenda, præfata auctoritate inhibemus: & quod per quascumque litteras & concessiones, quæ a nobis & a Sede Apostolica in posterum emanabunt, litteris & in eis contentis, approbationi, concessioni & inhibitioni prædictis derogatum non censeatur, nisi in eis de præsentibus litteris & in eis contentis, confirmatione, concessione & inhibitione nostris prædictis de verbo ad verbum mentio fieret, non autem per clausulas generales, quæ hujusmodi mentionem importare viderentur, eadem auctoritate decernimus. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac dicti Ordinis, juramento &c. roboratis statutis &c. quibuscumque. Nulli ergo &c. nostræ approbationis, confirmationis, suppletionis, concessionis, inhibitionis & decreti infringere &c. si quis &c. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c. MCCCCLXXXII. X. *Kalendas Octobris, anno* XII.

XLIII. Ex humanis abiit hoc anno Ludovicus de Varca Polonus in urbe Varsaviæ, insignis Prædicator, ad quem audiendum tanta conveniebat multitudo, ut in plateis & foris frequenter oportuerit concionari. Corporis animique puritate, humilitate, patientia, & caritate suis Consodalibus prælucebat; si aliquod in familiari colloquio excidebat verbum inconditum aut incaute prolatum, discessurus veniam postulabat. Humiliter de se suspicatus, multoties comedebat in terra, dum reliqui mensæ assiderent. Injurias absque ulla animi commotione hilari vultu perferebat. Obiit non sine sanctitatis opinione, quam Deus uno aut altero comprobavit miraculo. Quidam Pellifex Varsaviensis, desperatione actus, collum veru transfixit; sed ad cor reversus, facti pœnitens, voto emisso de visitando Ludovici sepulcro, rogavit ut ab imminenti mortis liberaret periculo: statim sanatus veru cereum, donarium, tabellamque votivam ad sui liberatoris tumulum suspendit. Mulieri cuidam per decennium claudæ & gravissima infirmitate oppressæ apparuit, dixitque ut ad suum portari curaret sepulcrum, ubi restituta protinus salute, domum læta regressa est.

Moritur Ludovicus de Varca. Monum. MSS. Prov. Polon.

XLIV. Sæviente peste in eodem regno Poloniæ, objerunt multi Viri pietate & virtute commendabiles, præsertim Laurentius & Leonardus, quorum cognomina nos latent. Ille, vir venerabilis, simplex & rectus, timens Deum, in oratione assiduus, peste occubuit; hic ad Capitulum Generale anno præcedenti Provinciæ Discretus destinatus, vir admirandæ sanctimoniæ, in senectute bona decessit sub vesperam, seu in ipsa nocte præcedente festum sancti Michaelis Archangeli, post perpessos multa patientia intensissimos totius corporis dolores. Stanislaus de Pecina Guardianus Bidgostiensis vidit ei præparatum speciosum palatium, præcedente Angelorum melodia. Guardianum egit Cracoviæ & Leopoli, curamque egit Novitiorum. Ea fuit modestia, externa membrorum compositione, & morum gravitate, ut eum junioribus Magistri, & superioribus tamquam exemplar proponerent imitandum.

Et alii pii Poloni.

XLV. Obiit etiam hoc anno die V. Octobris Spoleti in Umbria vir vere bonus, & omni præditus virtute, Josephus Eugubinus, de quo alias locuti sumus, per quem Observantum Institutum magnum accepit incerementum; sepultus est in Conventu sancti Pauli extra Urbem, quem omnium primus gubernavit.

Item Josephus Eugubinus. Cod. MSS. Prov. S. Franc. Tom. 13. anno 1461. n. 21.

XLVI. Cotiniolæ in Romanula decessit hoc anno beatus Antonius Bonfa-

Atque Antonius Bonfadinus.

Marian. cit. c. 47. Rodulf. fol. 71.

Gonz. in Provin. Bonon. Conv. 22.

fadinus Ferrariensis, Theologus & concionator insignis, dum post peregrinationes multas e Hierosolymis regressus illic cum fructu prædicaret. Sanctitatis fama celebrem sepelierunt in Ecclesia collegiata sacerdotes seculares. Miraculis in vita & post mortem floruisse scribit Gonzaga. Vivens facto signo Crucis, fractum cujusdam pueruli brachium consolidavit; mortuus innumeros homines a variis infirmitatibus liberavit. Quidam ex illis sacerdotibus secularibus alium sacerdotem amicum, eodem, quo jacebat Antonius sepulcro volens humare, corpus istud indecenter jussit exhumari, sed adeo immobiliter terræ adhæsit, ut nullo modo illinc posset dimoveri. Extructo demum Cotiniolæ Observantum Conventu, illuc etsi invitis Clericis secularibus, post longam contentionem translatum est corpus ejus, & adhuc conservatur integrum, licet per menses duodeviginti humido & aquoso jacuerit loco. Sepulcro illius marmoreo sequens incisum est epitaphium.

D.O.M. AC DIVO ANTONIO FERRARIENSI.

Hoc Bonfadini saxo pia busta teguntur
Antonii: hic visi sancta sepulcra Dei.
Confessorque fuit Domini, verbumque Tonantis
Edocuit populos, Christicolasque fidem.
Pro meritis heu quanta facit miracula divi
Francisci miles, venit in astra poli.

Et Pacificus Novarien. Marc. 3. p. lib. 6. c. 40. Marian. citat. Ann. 1481. n. 7. Histor. Novar. lib. 1.

XLVII. Obiit hoc anno in Sardinia, non in Corsica uti habet Marcus, neque ibi scripsit Summam Pacificam, ubi per unum tantum annum vixit, Pacificus Novariensis, sive potius Ceredanensis, quem anno præterito diximus illuc destinatum Commissarium. Hoc anno decessisse, mihi constat ex registro veteri Observantum, in quo notatum, Vicarium Generalem, Florentiæ die XIV. Junii hoc ipso anno instituisse Commissarium Sardiniæ Michaelem Aquensem, celeberrimum Prædicatorem, *propter obitum*, inquit, *Pacifici a Novaria*. Ita porro de eo habet Carolus a Basilica Petri Episcopus Novariensis: *Ceredani Vicus uti Ticino proximior, ita amœnitate aliis præstare videtur: præstat vero magis beato viro Pacifico, quem protulit, & cujus corpus tenet. Natus dicitur ex familia hujus vici Ramota, Ordinis fuit Franciscani, doctrina sanctitateque insigni. Librum composuit anno* MCCCCLXXIII. *Sixti IV. Pontificatus anno* II. *de casibus quos conscientiæ dicunt, qui ab ejus nomine* Summa Pacifica *dicta est, nuncque impressus lectitatur. Ejus uti prædicatoris verbi Dei & Commissarii Apostolici in Pontificia indictione, quæ* Cruciata *dicebatur, promulgata contra Turcas, qui nonnullas Italiæ oras occupaverant, legimus litteras quasdam Ceredanensibus concessas anno Domini* MCCCCLXXXI. IX. *Septembris die. Corpus ejus artubus adhuc compactum palpatur, vestitum* Ordinis *indumento: & antiqua consuetudine ob famam sanctitatis servatur in Altari ædiculæ, quæ majori Ecclesiæ adjuncta est ad meridiem; ubi precibus, votis, oblationibusque fidelium colitur ut* Beatus, *præsertim postridie* Nonas *Junii, quo die magna Ceredanum convenit multitudo, venerandi visendique corporis gratia. Deest caput tamen, quod in Ecclesiæ majoris Altari asservatur, & digitus dextræ manus, qui Mortarii dicitur haberi, brachium quoque sinistrum, quod in Sardinia servari fertur, ubi diem suum vir beatus obiit, & unde corpus olim transferri curarunt Ceredanenses, uti patrium solatium præsidiumque; quo loco mox etiam hospitium ejus* Ordinis *fundavere.* „ Jam nunc & Ceredanenses & alii

„ & alii populi, quos sibi beneficiis devixit, & in dies devincit, Canonizationem ejus urgent & petunt a sancta Sede, quam de Viro sane optime merito decernendam sperant.

ADDITIO ALIORUM.

XLVIII. Florentiæ in Conventu sancti Salvatoris obdormivit in Domino plenus dierum & bonorum operum, Benedictus Florentinus, ea in urbe natus, discipulus & socius beati Thomæ de Scarlino, sui conterranei, de quo jam fusius locuti sumus. Dum adhuc fasciis involutus jaceret in cunis, pauperi ad ostium mendicanti, dum nullus adesset, qui panem porrigeret, dixit ut ad oppositam arcam pergeret, & inde panem asportaret. Fuit vir simplex ac timens Deum, sine fuco, sine dolo, semper hilaris, omnibus gratus. Quadraginta annis Societatis Cippi apud Florentinos celeberrimæ & frequentissimæ fuit corrector. Ambire Religionis suæ officia numquam voluit, neque admisit nisi coactus. In perpetua mortificatione sui corporis, in arcta paupertate, in ardenti caritate, & omnium charismatum gratia dies suos feliciter transegit, & tandem sanctissime consummavit.

Benedictus Florentinus. *Marian. cit. Gonz. in Provin. Tusciæ Conv. 9. Tom. 11. an. 1447 n. 10. & seqq.*

XLIX. Pisis in Conventu sanctæ Crucis hoc etiam anno decessit, dum in Ecclesia Cathedrali conciones haberet Quadragesimales, Antonius e Castro sancti Joannis in Valle Arnensi, vir vere sanctus, omni virtutum genere a Deo insignitus, in lingua Latina & Theologia mystica supra coetaneos eruditus. In summa paupertate delicias omnes reponens, memoria pro libris utebatur, conciones & quæ ex variis codicibus colligebat, in litterarum fragmentis adnotabat. In oratione & vigiliis assiduus, super utriusque hominis puritate vigilabat attente, in conversatione mitis & placidus, populo multum amabilis, clero super omnes gratissimus. Ingenio erat acutissimo, & memoria admirabili, ex rostris dicebat eloquenter & efficaciter, numquam sine fructu; ita ut vere illi dictum putes: *Ego elegi vos ut eatis, & fructum afferatis*, tales enim tamque uberes produxit fructus, ut mirum sit unum pauperculum & despectum hominem tot potuisse res insignes operari. Adolescentes multos & puellas nobiles a seculi turbis ad Religionis quietem perduxit. E multis locis Judæos expulit, in aliis eorum usuras repressit, institutis pro pauperum commoditate Montibus Pietatis, quorum primum in sua patria seu Castro sancti Joannis erexit. Scholas puerorum & Societates disciplinatorum efformavit, suos Consodales ad meliora quæque charismata excitavit, & declinantes a Regulæ Observantia ad semitam revocavit; multosque ad loca deserta & paupercula ab eo conductos narravimus superius: sancto tamdem fine quiescens, diu jacuit insepultus, accedente universo populo, apud quem *Viri sancti* nomen obtinuit, ut corpus contingeret, aut quidquam e vestibus aut capillis decerperet. Forte accidit ut inter alios cæcus accederet, qui osculata manu, lumen recepit.

Antonius a Castro S. Joannis. *Marian. cit. Marc. cit. c. 47. Gonz. citat. Conv. 13. & 15.*

Joann. 15. 16.

Ann. 1475. n. 17.

L. Floruerunt hoc tempore in Insula Corsicæ Viri sanctitate conspicui. Petrus de Brieta, per omnem vitam ad ultimam usque senectutem austeræ vir pœnitentiæ, promptæ obedientiæ, rigidæ paupertatis, orationis & contemplationis assiduæ. Magnas & multas, quas recipiebat consolationes, & Divinas visiones diligenter occultabat, nec aliquando induci potuit ut revelaret, nisi severe præcipiente Guillelmo Spronçata Provinciæ Vicario. Vi constrictus obedientiæ dixit, se in Cœnobio Aligani in Ecclesia orantem sæpe a dæmonibus fuisse multis terriculamentis perturbatum, & feraliter percussum, & beatam Virginem vibices ex flagellatione inflictos sanasse, traditoque in ulnas infantulo Jesu ineffabili lætitia recreasse. Senio confecto, & extrema infirmitate laboranti astitisse beatam Virginem Mariam, choro circumdatam Angelorum & Virginum, eique cibos ministrasse vidit Mar-

Florent Viri pii in Corsica. *Marian. l. 5. c. 43. Marc. lib. 6. c. 36.* Petrus de Brieta. *Brev. ann. 1480. n. 47.*

Marcus de Traoncha infirmarius, tantæ virtutis vir, ut & ipse frequenter eamdem Deiparam videre & alloqui mereretur. Obiit Petrus sanctissime in Conventu Bevalliæ; perperam alii assignant Cœnobium Aligani.

Leo de Petra Buni.

LI. Eodem loco jacet Leo de Petra Buni laicus, per beatum Thomam Florentinum Scarlini initiatus. Rigoroso jejunio, assiduisque vigiliis vehementi contracto capitis dolore, medicorum & superiorum præcepto post matutinum ibat cubitum; antea enim noctes omnes ducebat insomnes in Ecclesia, vel genuflexus muro innixus, somnum potius libabat quam ducebat. Ab aurora ad prandium sacerdotibus sacrificantibus inserviebat, & sacrarii mundabat utensilia. Triginta annis assuetus vitæ activæ & orationi vocali, eam gratiam consecutus est contemplationis, ut per septem integras horas absque ulla mentis distractione meditaretur attente cœlestia. Interrogatus a fratre Luca de Aligano, quomodo adeo firmiter contemplandis hærebat cœlestibus? *Hæc*, inquit, *te docere non possum: solus qui intus regit spiritus, & qui potentias dirigit, potest propalare magister*. Prophetiæ & consilii donis illustratus, si quæ ab eo quærebantur responsa, in sequentem producebat diem, illaque nocte Deum consulebat; mox absolute, clare, & absque ambagibus mira simplicitate vel oracula promebat, vel salutaria dabat consilia. Nihil prædixisse visus est, quod non eo, quo dicebat modo sequeretur.

LII. Anno præterito, quo Ferdinandus Neapolitanorum Rex & Alphonsus filius Calabriæ Dux, copiis adjuti Pontificiis, Hydrunto expulerunt Turcas, die x. Septembris ipso illo tempore, quo in Christianorum potestatem Civitas redacta est, sub horam tertiam ex Ecclesia, ubi orabat, ignita facie prosiliens clamabat in claustro: *Bona nova, bona nuntia Fratres; nunc Turcæ Hydrunto expulsi sunt, numquam illuc reversuri*. Signata die & hora, compertum fuit verissima dixisse. Quibusdam mercatoribus de sua nave, quam submersam vel captam timebant, sollicitis dixit, bono essent animo, salvam esse citoque appulsuram. Eo ipso die ad portum applicuit. Fratrem Aloysium consodalem, ex nimia pœnitentia, magnisque vigiliis in amentiam actum, fuga in campestria elapsum, neque ullibi comparentem, prædixit inveniendum, & mentis compotem religiose deinceps victurum. Post dies a fuga decem in spelunca semianimem pastor reperit, cibo refecit, domum reduxit, atque ille in se reversus, reliquam duxit vitam religiosissime. In prædicto Bevalliæ Cœnobio prædixit infra annos tres totidem senes decessuros. Infra eumdem terminum primus obiit frater Jacobus vir optimus, secundus supradictus Petrus Brietanus, postremus ipse Leo, omnesque eodem conditi sunt sepulcro.

Legenda MSS. Bernardinus Feltrensis prædicat Ferrariæ.

LIII. Bernardinus Feltrensis jussus hoc anno prædicare per Quadragesimam ad Aram-cœli in Urbe, dum per Ferrariam illuc proficisceretur, ea in Civitate aliquos habuit sermones. Sed dum in uno in scandalosos peccatores vehementer inveheretur, vocemque urgeret, ramicem incurrit, quo laborantem malo, socius validus & lacertosus Antonius a Ripario, in itinere plurimo levavit labore, per rivos & loca nivibus obsita humeris portando, & necessaria quæque male habenti procurando. A Dominica septuagesimæ concionari incœpit, crescente semper auditorio. Nullus fine Cardinalibus dies, nullus sine multorum Prælatorum interventu. Perpetuum habuit auditorem & beneficum amicum Joannem Franciscum Pavinum, nobilem Jurisconsultum, cujus insignis est ille tractatus contra Hebræos Tridentinos, beati pueruli Simonis, de quo supra dictum est, occisores, & opusculum de virtutibus & canonizatione sancti Bonaventuræ a no-

Et Romæ.

Anno 1475. n. 26.

nobis supra commendatum. Cardinalis Agriensis, qui primo aspectu contemptibilem ob humilem staturam reputavit, postquam semel dicentem audivit, deinceps adfuit quotidie, & in summo habuit honore. Absolutis concionibus, veneratus Pontificem Sixtum, ad quem singularis doctrinæ fama præcessit, jussus est quidquam petere, sed ille gratias agens, dixit se nihil egere. Oblata ei potestate ad absolvendum a quibuscumque casibus, etiam per Episcopos reservatis, humiliter respondit, se nolle Episcoporum æmulari aut usurpare potestatem; peccantium magis interesse, paucioribus tantam conferri facultatem; sic enim magis peccare cavebunt, quæ difficilius absolutionis beneficium consequentur. Dum adhuc urgeret Pontifex, ut aliquid vellet: *Rogo*, inquit, *beate Pater, ut pro te orantibus mihi & sociis indulgentiam largiaris peccatorum, & lucrum sacrarum stationum Urbis ubique peregrinantibus liceat acquirere*. Libenti animo Pontifex utrumque concessit. *Anno 1482. n. 7.*

LIV. Roma in patriam regressurus, in oppido Campaniani aliquot habuit conciones. Sed, cum in die festo in campo, quo prædicabat, duæ sponsæ novellæ cum aliis tripudiarent impudice, nec ad sermonem vocantibus vellent accedere, brevi supplicium sensuras prædixit, pauloque post illæ e vita discesserunt. Postquam ad Montem Acutum in Etruria honorifice habito licuit exuvias sui Præceptoris conspicere, habitum scilicet, sub quo quinas Christi suscepit cicatrices, Florentiæ aliquoties e suggesto dixit ad populum. Cum per Ferrariensem agrum transiret, objectum est Venetos, quorum subditus erat, ad suas paludes cogendos, & pauperes fore piscatores: *At*, inquit ille, *hoc pro certo habete, hos vestros Regulos Ferrariensem & confœderatos, qui in Rempublicam Venetam conspiraverunt, præcipuas alarum pennas amissuros, nec adeo in excelsum volaturos*. Vere dixisse, postea compertum est, redactis in Venetorum potestatem aliquot arcibus inimicorum. Bononiæ ad sanctum Petronium, Regii in publico foro, & Novellaræ, demum Mantuæ multos habuit sermones. Hic tandem substitit, donec anno subsequenti, jubente Sixto Pontifice, per Franciscum Gonzagam Cardinalem Legatum a latere, missus est Ferrariam conciones habiturus quadragesimales. *In oppido Campaniani.* *Ad Montem Acutum Florentiæ.* *Per agrum Ferrarien.* *Bononiæ, Regii, aliisque in locis.*

LV. Alterius Minoritæ etsi sanctitate, non tamen prædicationis gloria inferioris, ante unum vel alterum annum ad Episcopatum Aquinatem assumpti, Roberti scilicet Liciensis, de quo sæpius dictum est, frequens incidit mentio isto anno in Diariis Volaterrani. Huc collectim transfero, quæ sparsim ille notavit: *Dominica*, inquit, *quarta Quadragesimæ, die* XVII. *Martii, post vesperas Robertus Liciensis ex Ordine Minorum, Aquinas Antistes, Divini verbi toto orbe celeberrimus concionator, prædicavit in Basylica sanctæ Mariæ Majoris. Sermoni interfuerunt Cardinales septem, Catarina Galeatii Ducis Mediolanensis filia, uxor Hieronymi Riarii, Pontificii Administri & nepotis, populus vero tam frequens utriusque sexus & omnis conditionis, ut locus tantam multitudinem capere non potuerit*. Infra. *Die Lunæ* XXV. *Martii, quo celebratur Annunciatio beatæ Mariæ Virginis, tempore pomeridiano in area Minervæ prædicavit Liciensis. Auditores fuere innumeri, inter hos Cardinales quinque*. Paulo infra. *Mane die Veneris in Parasceve, Robertus, Aquinas Præsul, in area sancti Laurentii in Damaso, immenso prædicavit populo, atque inter concionandum extulit simulacrum Crucifixi Salvatoris nostri. Lacrymatus est ipse, & multis identidem lacrymas excussit*. *Robertus Liciensis magno applausu prædicat Romæ. Diaria Sixti IV.*

LVI. Multas diximus supra a Sixto Pontifice gratias & indulgentias con- *Anno 1476 n.66.*

Declarantur Indulgentiæ cõcessæ Clarissis Fulginatensibus.

concessas fuisse Clarissis Monasterii sanctæ Luciæ Fulginatensis, ad primævum sub sancta Clara Instituti rigorem tunc redacti. Timentibus autem Sororibus, ne quæ superventuræ erant Moniales, ab his donis judicarentur exclusæ, has litteras misit, significans se tunc præsentibus, & deinceps futuris ea distribuisse.

Dilectis in Christo filiabus Abbatissæ & Monialibus Monasterii sanctæ Luciæ Fulginaten. Ordinis sanctæ Claræ de Observantia.

Ex originali.

Dilectæ in Christo filiæ, salutem &c. Desideratis, ut nuper pro nomine vestro Nobis fuit expositum, quod gratiæ spirituales vivæ vocis oraculo vobis per Nos, dum ad vestrum locum accessimus, concessæ, ad Moniales, quæ postmodum locum ipsum ingressæ sunt & ingredientur in posterum, extendantur, & quod gratiæ ipsæ quoad vos & illas illibatæ permaneant. Quocirca Nos hujusmodi desiderium vestrum paterna benignitate confovere volentes, præsentium tenore, Apostolica auctoritate concedimus indulgemusque, quod omnes & singulæ Moniales, quæ post hujusmodi gratiarum concessionem Monasterium ipsum ingressæ sunt, & temporibus futuris ingredientur, gratiis prædictis perinde frui, potiri & gaudere possint, ac si in illarum concessione præsentes fuissent. Volentes ac decernentes, quod gratiæ antedictæ sub nulla revocatione gratiarum hactenus facta, aut inposterum quomodolibet facienda comprehensæ fuisse intelligantur, aut comprehendantur vel cadant, sed semper sint in pristino robore & vigore. Pergite igitur alacri animo dilectæ filiæ, & quo magis per hæc spiritualia dona vos Deo acceptas esse cognoscitis, eo ferventius obsequiis ipsius insistite, ut tamdem a justo Judice coronam gloriæ accipere mereamini. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die x. *Februarii* MCCCCLXXXII. *Pontificatus nostri anno* XI.

Capitulum Generale 97. Brixiense.
Marc. 3. p. l. 6. c. 38.
Marian. lib. 5. c. 44.
Rodul. fol 244.
Hoc anno n. 4. & 5.

LVII. Franciscus Samson Minister Generalis convocavit Patres ad Comitia Generalia in urbem Brixiensem, non Romanam, uti perperam habet Marcus; ubi sub festum Pentecostes, præ aliis editis constitutionibus, decretum est, deinceps in Ordine celebrandas esse festivitates sacrorum Martyrum, qui Marrochii in Africa in ipsis exorientis Ordinis primordiis passi sunt, & sancti Bonaventuræ Cardinalis nuper in Sanctorum catalogum relati, de quo supra diximus, Pontificem ad Capitulum scripsisse.

Fr. Petrus Episc. Lavellen.
Fr. Angelus Mutilen.

LVIII. Promotus est hoc anno ad Episcopatum Lavellensem in Apulia, sub Archiepiscopo Baren. per obitum Stephani, frater Petrus Palagatii Decretorum Doctor ac in Artibus & Theologia Magister, XI. Kalendas Julii. Ad Mutilensem, per obitum Leonardi, frater Angelus de Barbianis Regularis Observantiæ Professor, de nobili & Baronum genere, ita habet Regestum Pontificium, procreatus, XIV. Kalendas Septembris. Hunc Episcopatum non invenio in Provinciali Romano, neque in libris Consistorialibus; quid si scribendum Mutinensis in Lombardia, vel Mytilensis Archiepiscopatus in Lesbii insula, & mari Ægæo? Ad Cirenen. in partibus infidelium per obitum Henrici, frater Joannes Spenner, in Theologia Baccalaureus formatus, pridie Nonas Novembris. Ad Salonen. in Græcia, sub Archiep. Athenien. vel Naupacten. per obitum Joannis etiam Minoritæ, suffraganei, uti diximus, Episcopi Frisingensis, frater Erasmus Pechenger in Theologia licentiatus, VIII. Idus Novembris. Fratrem Guillelmum de Sproncata Vicarium Observantum Provinciæ Corsicæ, ad Episcopatum * Sagonensem promotum hoc anno fuisse, mihi constat ex Regesto Ordinis, in quo

Fr. Joan. Cirenen.
Fr. Erasmus Salonen.
Tom 13. ann. 1461. n. 18.
Fr. Guillelmus N.
* *Ita debere legi ad ann. 1490 & 1506. monet Annalista.*

quo habentur litteræ Petri Neapolitani Vicarii Generalis hoc an. die xxviii. Martii scriptæ ad Commissarium Corsicanum, ut alium substitueret Vicarium Guillelmo, *quem*, inquit, *audio jam consecratum Episcopum*. Qualiter autem Episcopatum, quem invitus admisit, sponte dimiserit, suo loco referemus. Sub istud etiam tempus Robertus Carracciolus Liciensis assumptus est ad Episcopatum Aquinatensem, uti paulo antea diximus. Uterque via secreta suas expedivit litteras, uti sæpe numero fit ex speciali gratia Pontificis, etenim in Regestis Vaticanis aut libris Consistorialibus neutrum invenio. Hoc autem anno Robertum Episcopum fuisse, constat ex iis, quæ paulo antea ex Volaterrani Diariis excripsimus.

An.1490. n.4. *An.1506.* Fr. Robertus Aquinas. *Num.55.*

LIX. Florebat hoc tempore virtute & doctrina frater Franciscus de Trivultio Mediolanensis, & hoc ipso anno summo omnium applausu prædicavit Perusii, uti in Regesto Ordinis refertur. Hic nobilissima inter Insubres ortus familia, ante septingentos annos e Burgundia in Italiam translata, Bonifortio patre, & Altobella Sanseverina matre, sponsam sibi parem duxerat, Veronicam de Siccis, quam ipsa nuptiarum nocte etiam induxerat ut spretis Mundi carnisque delitiis, vitam amplecteretur religiosam. Hinc illa Clarissa, ipse Franciscanus evasit; eaque virtute & prudentia vixerunt, ut illa sui Monasterii Abbatissa, hic suæ Provinciæ Madiolanensis Vicarius, eodem tempore fuerint electi. Sacris litteris eruditus, utriusque juris peritus, memoria tenacissima, corporis robore pollens, per universam Italiam indefesse prædicavit. Parcus in cibo, multus in oratione, & sacrorum Bibliorum studio, in virginitate, quam feliciter sponsæ persuaserat, servanda vigilantissimus, apud omnes Viri sanctissimi famam consecutus est. Hierosolymam pietatis causa profectus, dum revertitur, in navi morbo decedit.

Floret Franciscus a Trivultio. *Marian.cit.c.42. Marc. citat. l.6. c.40. Mon. famil. Trivult.*

LX. Penetraverant sub hoc tempus in Indiam & Æthiopiam aliquot Fratres Observantes. Auxiliarios hoc anno misit Petrus Vicarius Generalis Hieronymum Novariensem, & Simonem Regiensem prædicatores; socium adjunxit laicum Bernardinum de Soncino. Præfectum statuit missionis Antonium de Modoetia, doctum virum, & facundum concionatorem. Hoc anno xv. Februarii Romam vocati sunt, ut inde a Pontifice benedicti, simul proficiscerentur.

Observantes in Indiam missi. *Regest. Ord. fol.86.*

LXI. Circa hunc annum in agro oppidi sancti Viti in Piceno. vi. m. p. a Mari Adriatico acceperunt Conventuales humile domicilium pro tribus aut quatuor Fratribus, sub invocatione sancti Francisci. Spectat ad Provinciam Marchiæ & Custodiam Anconitanam.

Conv. S. Viti. *Mon. MSS. Prov. March. Convent.*

LXII. Fratribus Observantibus domum ædificare constituerunt oppidani Vallis Tecci, diœcesis Beneventanæ, prope Oratorium Annunciationis beatæ Mariæ, quod ipsi dudum ædificaverant. Commisit Pontifex Abbati Monasterii de Gritta ejusdem diœcesis & Archipresbytero Beneventano auctoritatem licentiam conferendi, modo judicarent expedire, xvii. Kalendas Aprilis. Non judicasse existimo, sive aliud puto exortum impedimentum: non enim invenio domum hanc inter alias Provinciæ Terræ Laboris, intra quam diœcesis continetur Beneventana.

Conv. Vallis Tecci. *Ex lib.187. bullar. fol.82.*

LXIII. Non longe a Vico-Oppidi, ita proprio nomine nuncupati, diœcesis Acheruntinæ, circa hunc annum constructus est pro eisdem Observantibus Conventus sanctæ Mariæ de Jesu. Spectabat prius ad Provinciam sancti Nicolai, nunc connumeratus est Conventibus Basilicatæ.

Conv. Vico oppidi. *Gonz. in Prov. Basilic. Conv. 7.*

LXIV. Incolæ Civitatis & Insulæ Milevitanæ, non procul a Pachino Siciliæ promontorio distantis, nunc ad sancti Joannis militiam spectantis, con-

Conv. Milevitanus. *Lib. 186. bullar. fol.95.*

considerantes, quod propter maris pericula & Maurorum incursiones, aliaque incommoda, raro illuc transfretabant Religiosi, qui insulanos verbo & exemplo boni operis instruerent, decreverunt ea in urbe Conventum extruere Fratrum Observantum. Impetrata hoc anno vii. Idus Novembris facultate, paulo post domum ædificarunt sub titulo sanctæ Mariæ de Jesu.

Conv. Moguerii. *Gonz. in Prov. Batica Conv. 6.*

LXV. Alphonsus Gaufredus de Tenoiro Hispanici Maris Admiratus, & Elvira Alvarez conjuges æque pii ac nobiles sub annum mccc. ædificaverant in suo oppido Moguerii, diœcesis Hispalensis, nunc Marchionum Villæ-novæ de Fraxino, domum Franciscanorum. Hoc tamen anno Petrus Portocarrerius, ejusque conjux Joanna de Cardenis prædictorum hæredes, domo illa tamquam minus idonea relicta in pauperum & peregrinorum usus, aliam multo capaciorem & augustiorem, ad l. p. a prima, sub invocatione *beatæ Mariæ de Spe* construxerunt. Instruuntur hic juvenes Grammaticæ rudimentis. Dixi alias, Conventum extra oppidum Cervariæ, diœcesis Vicen. in Cathalonia bellorum turbine dejectum, ad ipsum oppidum fuisse translatum. Ut ita fieret, Sixtus Pontifex hoc anno pridie Kalendas Octobris facultatem concessit.

Tom. 1. an. 1245. n. 34. Conv. Cervariæ. *Lib. 192. bullar. fol. 26.*

Conv. Nanceji. *Lib. 209. bullar. fol. 131. Gonz. in Prov. Franc. Conv. 14.*

LXVI. Renatus Dux Lotharingiæ, ob singularem devotionis affectum, quem ad sanctum Franciscum & sectatores ejusdem, præsertim de Observantia nuncupatos, propter eorumdem vitam exemplarem, & fructus uberes, quos prædicationibus bonisque operibus in dies afferre conspiciebat, manifeste gerebat, in suo oppido Nanceji, diœcesis Tullen. quemdam locum seu Oratorium eis assignavit, quod & illi ex licentia Sedis Apostolicæ acceperunt. Quia vero propter religiosa Fratrum merita in dies ejusdem Ducis, atque Jolantæ, nuncupatæ Reginæ Siciliæ, illius genitricis, erga eos crescebat devotio, statuerunt prædictum Oratorium in commodum amplumque Cœnobium erigere. Dedit hoc anno iii. Nonas Augusti Sixtus Pontifex facultatem ita faciendi. Brevi tempore completum est opus, Ecclesiamque sub beatæ Mariæ, sanctorum Nicolai Episcopi, & Renati confessoris invocatione, consecravit quidam Tullensis Episcopus, cujus nomen & tempus ignoratur. In ea sepulturam sibi elegit prædictus Renatus, Antonius item Lotharingiæ Dux, qui hæreticos Galliæ tribus præliis superavit & fugavit, & Claudia de Valois Caroli Ducis uxor, Henrici II. Regis filia, Nicolaus a Lotharingia Validimontis Comes, ejusque uxores Margarita Egmondana, & Joanna a Sabaudia, necnon Renata a Borbonio, ejusque filia duoque filii, ac demum Joannes Cardinalis a Lotharingia.

Conv. Hiberniæ duo. *Lib. 171. fol. 226.*

LXVII. Commisit hoc anno vii. Idus Maii Pontifex auctoritatem Abbati Monasterii Cellæ nigræ, Derensis diœcesis in Hibernia, ut Vicario & Fratribus Observantibus daret licentiam acceptandi duos Conventus in illo regno: etenim, uti ait in suo diplomate Pontifex, propter uberes fructus, quos sua exemplari vita & prædicationibus in populis producebant, devotio fidelium adeo erga illos crevit, ut sæpenumero novas eis domos offerrent. Similiter ob eamdem rationem, & ad preces Jacobi Episcopi Dunbalden. concessit Vicario & Fratribus Observantiæ in Regno Scotiæ, domos, inquit, quatuor habentibus, ut alias duas vel tres a fidelibus sibi oblatas vel offerendas acciperent.

Conv. Scotiæ tres. *Lib. 174. fol. 281.*

Additio Aliorum. *Gonz. in Prov. Tusciæ Conv. 33.*

„ LXVIII. Hoc anno, ait Gonzaga, constructum fuisse Cœnobium apud „ Empolim sive Emporium Etruriæ oppidum, de quo Annalista ad an„ num mdx. sermonem instituit, fassus, quod ipsi sero ejusdem memoria „ occurrerit. Non pigeat ergo laudato loco narrationem quærere.

LXIX. Circa ædificationem Monasterii sanctæ Claræ oppidi Mortarii,

rii, diœcesis Novariensis, prout ab illustriss. Gonzaga refertur, dixi alias, difficultates emersisse insolubiles. Diploma Vaticanum hujus anni nodos solvit, & non nisi post annum hunc inchoatum manifeste probat. Etenim hoc ipso anno VII. Idus Julii scriptis litteris ad Præpositum Ecclesiæ sanctæ Teclæ Mediolanensis, licentiam confert Joanni Aloysio de Maletis & Luciæ de Belloculis conjugibus Novariensibus, ut in prædicto oppido de Mortario, satis populoso, Monasterium Monialium sub invocatione & Regula sanctæ Claræ construeretur. Non potuit itaque sub an. MCCCCXXX. multo minus sub Clemente VI. fabricari, nisi fortassis duo sint in eodem oppido sanctæ Claræ Monasteria, quod puto inverosimile.

Gonz. in Prov. Med. Mon. 12. *To. 10. an. 1430. n. 55.* Mon. Mortarii. *Lib. 170. fol. 258.*

LXX. Cives Pennenses intra munitissimæ suæ urbis mœnia insigne Clarissarum Monasterium sub invocatione sanctæ Barbaræ, & reformatione beatæ Coletæ, hoc anno construxerunt, munificentia præsertim adjuti viri piissimi Philippi a Crepicordio Equitis, Ludovici Regis Gallorum Consiliarii, in Arthesiæ Comitatu, aliisque Picardiæ partibus locum tenentis, Regiique exercitus Imperatoris, præhabita facultate Sixti Pontificis, & Regis Ludovici, quorum diplomata in Monasterii archivo conservantur.

Mon. Pennense. *Gonz. in Prov. Franc. Mon. 13.*

LXXI. Ædificaverat sanctus Ludovicus Galliarum Rex Beghinis domum Bellovaci, quæ dum sub Ludovico XI. ad ruinam tenderet, a Senatu Bellovacensi, obtenta anno MCCCCLXXX. facultate prædicti Regis, hoc tempore restituta est, & tradita Sororibus Tertii Ordinis sancti Francisci, adductis primis Magistris Sororibus undecim ex Monasterio Abbatis-Villæ. Gratissimæ fuerunt semper populo & loci Episcopis, tum propter earum virtutem, tum propter diligentem curam infirmorum. Earum confessarios Leo X. anno MDXV. privilegiis donavit. Ecclesiam sub invocatione sanctorum Mariæ & Ludovici consecravit Ludovicus Insulensis anno MDXXIX. die VII. Augusti, & quadraginta dierum indulgentias concessit.

Domus sororum Bellovaci. *Gonz. in Prov. Franc. Parisien. Mon. 13.*

LXXII. Fratres Provinciæ sancti Francisci ægre ferentes discursus nimis liberos & periculosos Sororum Tertii Ordinis de Pœnitentia suæ curæ commissarum, sæpe cogitarunt de remedio adhibendo, multasque statuerunt regulas, per quas hujusmodi circuitus tollerentur, & sexus statusque honori amplius consuleretur. Cum vero parum aut nihil apud mulieres libertatis & circuitus avidas proficerent, decreverunt earum curam ablegare, easque solum gubernare, quibus honesta clausura, & vita placebat religiosa. Impetrarunt itaque anno isto has litteras Pontificias.

Fratres dimittũt curam sororum nolentium vivere sub clausura.

Dilectis filiis Vicario & Fratribus Regularis Observantiæ Provinciæ sancti Francisci.

Dilecti filii, salutem &c. Exponi nobis fecistis, quod vos sub vestra cura, & secundum morem vestri Ordinis habetis nonnullas Sorores, de pœnitentia nuncupatas, in diversis domibus & locis Provinciæ vestræ sancti Francisci in Congregatione viventes, quarum confessiones auditis, & quibus Ecclesiastica Sacramenta ministratis; & quoniam cognoscitis, quod si dictæ Sorores sub clausura viverent, & per aliquas vetulas eis necessaria mendicarentur, exinde saluti animarum earumdem pariter & honori vestro consuleretur: Decrevistis in ultimo provinciali vestro capitulo illas tantum ex sororibus præfatis sub vestra cura habere, quæ juxta ordinationem vestram voluerint clausæ in earum domibus vivere, & per eas, quas vos earumdem domorum provectioris ætatis sorores deputaveritis, necessaria mendicare; alias vero, quæ se ad id arctare nollent, sub vestra cura amplius tenere nolle dispo-

Ex autographo.

sui-

fuistis, supplicarique nobis curastis, ut huic vestro decreto & dispositioni annuere velimus. Nos honestati & quieti tam vestræ, quam Religiosarum & Sororum ipsarum libenter intendentes, vestrisque supplicationibus inclinati, vobis concedimus, ut earum tantum Sororum curam habere teneamini, quæ juxta Regularia instituta & ordinationes vestras, ut præfertur, vivere voluerint; ceteras vero ea facere recusantes, licite deserere vobis liceat, & earum curam deponere: derogando litteris Apostolicis tam in forma brevis, quam alias a nobis, vel a Sede Apostolica emanatis aut in posterum circa curam earumdem Sororum cum quibusvis clausulis emanandis; ita ut ad id inviti a quoquam cogi non possitis. Præterea, ut sine cujusque præjudicio Monasteria quæcumque Monialibus destituta, vobis oblata pro domibus talium Sororum volentium sub clausura vivere, usque ad numerum duorum dumtaxat recipere, & in illa Sorores ipsas introducere libere & licite valeatis, vobis pariter impertimur & facultatem damus: non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac dictorum Ordinum, juramento, confirmatione Apostolica vel alias roboratis, statutis & consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die XXIV. *Septembris* MCCCCLXXXII. *Pontificatus nostri anno* XII.

Jubentur tamen earum curam reassumere.

LXXIII. Dolentes vero Sorores se vel in domibus recludi, vel a Fratrum regimine excludi, omnem moverunt lapidem, ne quidpiam circa illarum statum innnvaretur. Multos advocarunt intercessores apud Pontificem, obtinueruntque sequens diploma, circa cujus tamen observantiam variæ natæ sunt controversiæ, volentibus prudenter Fratribus, vel honestati & famæ fragilis sexus consulere, vel suo nomini & conscientiæ cavere. Sequenti anno hæc opportunius referemus.

Dilectis filiis Archipresbytero Ecclesiæ & Priori Prioratus sancti Severi Perusin. ac Vicario Venerabilis fratris nostri Episcopi Perusin. in spiritualibus Generali.

Ex lib. 183. fol. 227.

QUanto contentiones, quæ inter religiosas personas, & scandala, quæ ex eis nascuntur, cedunt aliis perniciosius in exemplum, tanto eis consultius per Sedem Apostolicam providetur. Sane pro parte dilectarum in Christo filiarum Ministrarum & Sororum domorum sanctæ Agnetis & sancti Antonii de Padua Perusin. & aliarum Civitatum, terrarum & locorum circumstantium, Tertii Ordinis beati Francisci, de pænitentia nuncupati, petitio continebat, quod licet ipsæ in domibus prædictis in communi sub cura dilectorum filiorum Vicarii & Fratrum Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, juxta ordinationem fel. rec. Eugenii Papæ IV. prædecessoris nostri Divinis vacantes beneplacitis, ultra ea, quæ continentur in Regularibus institutis dicti Tertii Ordinis, arctari non debeant; nihilominus dictorum Fratrum Vicarius pro tempore existens, & præfati Fratres ad uberiorem salutem animarum earumdem, ut creditur, eas ad multa induxerunt, quæ in Regularibus institutis prædictis minime continentur, consenseruntque Sorores prædictæ eorumdem Fratrum persuasionibus usque modo, & se ad illa observanda obligarunt, non minus ut eis parerent, quam pro uberiori salute animarum earumdem. Nuper vero Vicarius & Fratres prædicti eas ad servandam perpetuam clausuram, & ut dumtaxat per aliquas ex eis necessaria pro victu earum quærant, inducere conati extiterunt; & cum id eisdem Sororibus persuadere nequirent, se earum curam hujusmodi dimissuros fore, nisi illæ ad id se obligent, primo minati fuerunt,

ac

ac Ministrarum & Sororum earumdem confessiones audire, eisque Ecclesiastica Sacramenta ministrare denegarunt, ac tamdem curam hujusmodi gerere ex toto recusarunt & recusant. Cum autem, sicut eodem petitio subjungebat, Regularia instituta prædicta easdem Ministras & Sorores ad hoc non arctent, ipsæque plane intelligant non posse cum animi quiete & sana conscientia se ad id obligare, nec sperent, quod ex earum clausura & continentia personarum earumdem intra domos prædictas, provenire possit major salus animarum earumdem, cum ipsæ ex Ecclesiarum frequentatione, Divinorum in illis interessentia, ac audientia prædicationis verbi Dei, quamplurimas spirituales consolationes & refocillationes quotidie consequantur, & longe majores, quam si, clausuram servando, vix unam Missam die qualibet audirent, possentque commodius in earum necessitatibus, cum ex eleemosynis vivant, ad earum consanguineos habere recursum, & necessaria quærere ab eis, quam si in clausura forent, & haberent pro singulis earum necessitatibus illos evocare; pro porte Ministrarum & Sororum prædictarum, asserentium quod ipsis sic, ut præmittitur, viventibus auctus est numerus earumdem cum odore bonæ famæ, & populi consolatione; ex commutatione vero prædicta, & earum Confratribus prædictis in hoc dissensione & denegatione solitæ curæ, in mentibus earum, & aliorum Christifidelium populi Perusin. & etiam aliarum terrarum circumstantium scandala sunt exorta & murmurationes, non sine aliquali nota earumdem; & quod pro volentibus vivere sub clausura sunt certa Monasteria deputota, quæ ipsæ Ministræ & Sorores proprius intrassent, si voluissent, & intrare possunt, si volunt sub hujusmodi clousura vivere; quodque attento magno earum numera difficulter vivere possent ex incerta mendicitate sub clausura hujusmodi, & paucæ in posterum reperirentur, quæ vellent domos ipsas intrare cum hujusmodi clausuræ obligatione, & quamplurimæ ex eis, etiam consanguineis earum id volentibus, potius redirent ad paternas domos, quam non starent in prædictis sub clausura perpetua, vitam ducentes ex incerta mendicitate, ad instar Monialium Ordinis sanctæ Cloræ & primariæ institutionis illius; & quod ex hujusmodi altercatione regularium institutorum dicti Tertii Ordinis quædam quodammodo confusio oriretur; Nobis fuit humiliter supplicatum, ut moderno & pro tempore existenti Vicaria & Fratribus prædictis, ut de cetero ab hujusmodi novitatibus & inductione earum ad hujasmodi clausuram prorsus abstineant, & eas earumque curam more solito gerant, & omnia, quæ Fratres prædicti eis ministrare soliti sunt, Ecclesiastica Sacramenta ministrent, mandare, ac eisdem Ministrabus & Sororibus, ut, si Vicarius & Fratres prædicti mandato hujusmodi parere pertinaciter recusarent, aliquem probum virum, ætate, moribus & fama, ac vitæ sanctimonia idoneum, ad præmissam earum curam gerendam, & Sacramenta prædicta eis ministranda assumere &c. dignoremur. Nos igitur de præmissis certam notitiam non habentes, easdem Ministras & Sorores a quibuscumque excommunicationis &c. pœnis a jure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatæ existunt &c. absolutas fore censentes, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus vestrum, si & postquam vocatis Vicario & Fratribus prædictis, & aliis qui fuerint evocandi, de præmissis vobis legitime constiterit, moderno & pro tempore existenti Vicario & Fratribus prædictis, ut ab hujusmodi novitatibus prorsus abstineant, & earumdem Sororum curam gerant, ut juxta litteras prædecessoris præfati tenentur & hoctenus consueverunt, & ne eas ad clausuram inducere, & ad ea, quæ in Regularibus institutionibus dicti Ordinis non continentur, servanda cogere amplius tentent,

ac

ac eisdem Ministrabus & Sororibus illa omnia, quæ hactenus eisdem ministrare soliti sunt, Ecclesiastica Sacramenta ministrent, auctoritate nostra mandetis. Et si Vicarius & Fratres prædicti mandato hujusmodi pertinaciter parere recusarent, Ministrabus & Sororibus præfatis aliquem probum virum, ætate, moribus & fama, ac vitæ sanctimonia idoneum ad præmissa exercenda assumendi, & ille sit assumptus ea omnia exercere libere & licite valeat eisdem Ministrabus & Sororibus, licentiam præfata auctoritate concedatis. Contradictores &c. non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac dictis Vicario & Fratribus a Sede Apostolica, quoad non suscipiendas curas hujusmodi, privilegiis quomodolibet concessis, quibus eorum tenores &c. pro expressis habentes, quoad præmissa specialiter & expresse, illis alias in suo robore permansuris, derogamus, & quæ in posterum concedi contigerit eisdem privilegiis, necnon præfati Ordinis Fratrum Minorum, juramento &c. roboratis statutis & consuetudinibus contrariis quibuscumque, seu si Vicario & Fratribus prædictis, aut dicto Ordini vel quibusvis aliis communiter vel divisim a dicta sit Sede indultum, quod &c. mentione. Datum Romæ apud sanctum Petrum anno &c. MCCCCLXXXII. XVII. *Kal. Januarii, anno* XI.

Domus Fratrum Clangucayn Carill. *Lib. 187. fol. 41.*

LXXIV. Venit hoc anno Romam frater Cornelius Omuilcharyll, Tertii Ordinis professor, & Magister domus Clangucayn Carill. Clonferten. diœcesis, quædam negotia prædicti Ordinis prosecuturus, obtinuitque indulgentiam perpetuam decem annorum, & totidem quadragenarum visitantibus prædictæ domus Ecclesiam in festivitatibus sanctæ Trinitatis, Nativitatis beatæ Virginis Mariæ, sanctorum Francisci & Patritii. Hoc, licet exile, notatum volui, ne longo bellorum turbine, dejectoque domicilio, templi & indulgentiarum memoria periret. Occurrit hoc anno memoria domus sancti Hieronymi in urbe Alexandriæ Statiellorum apud Insubres ejusdem Instituti, necnon Monasterii sanctæ Claræ Drepanensis, & territorii de Ruculino ad illud spectantis.

Domus Alexandriæ. Mon. Drepanen.

Domur Sororum Grimenbergh. *Lib. 281. bullar. fol. 111.*

LXXV. Sorores inclusæ Tertii Ordinis apud parochialem Ecclesiam sancti Pauli oppidi in Grimembergh, Maguntinæ diœcesis, de auctoritate Adulphi Arch. Maguntini, & consensu Guardiani domus Minorum dicti oppidi earumdem visitatoris, procurante Henrico Lantgravio Hassiæ, transierunt hoc anno ad Ordinem sancti Augustini, & subjectæ sunt Priori Monasterii beatæ Mariæ Virginis in Hertzenhainen ejusdem Ordinis sancti Augustini, & prædictæ diœcesis Maguntinæ.

Varia privilegia.

LXXVI. Multa hoc anno Pontifex concessit Fratribus & Sororibus privilegia. Supplicante fratre Jacobo de Agello, die XV. Martii indulsit ut suscipientes habitum Minorum, Clarissarum, sive Tertii Ordinis, indulgentiam consequerentur plenariam, & similiter eo die quo decedunt. Declaravit, mulieres ingredientes Monasteria sanctæ Claræ, vel sancti Dominici absque speciali licentia, non teneri ad curiam venire pro absolutione a censuris, sed posse absolvi a confessariis utriusque Instituti, etsi mala intentione claustra sint ingressæ. Defectus in recitando officium Divinum commissos concessit suppleri posse recitato in fine horarum uno psalmo devote.

LXXVII. Die XIII. Novembris, ad preces fratris Andreæ Alemanni in Curia Commissarii, indulsit ut quicumque Catholicus Episcopus posset conferre Ordines Minores & sacros Fratribus Minoribus in eorumdem Ecclesiis, temporibus a jure statutis. Posse a Fratribus benedici omnia sacra paramenta, & quæcumque habentur in ministerium Altaris, præter calices & corporalia; sed & hæc etiam benedicere & consecrare permisit Vicario

Cor-

Corficæ, quando nulli essent ea in insula Episcopi. Vetuit quemquam sepeliri in habitu cujuscumque ex tribus Ordinibus a sancto Francisco institutis, nisi in eorumdem Ordinum Ecclesiis. Concessit ut dici posset in festivitate sancti Francisci præfatio propria: *Qui Venerandum confessorem*, a beato Joanne Alvernicola composita.

LXXVIII. Humiliter petente fratre Alberto de Perusio, licentiam dedit Fratribus accedendi ad Ecclesias Monialium in diebus stationum, & processionum generalium, vel ut Reliquias venerarentur. Rogante denuo supradicto Jacobo Agellano, concessit Sacerdotibus facultatem celebrandi in tempore necessitatis hora una ante auroram, & altera post meridiem. Angelus a Clavasio impetravit, ut vestimenta fecularia resque profanæ possent a Fratribus in usum Ecclesiasticum converti; ut Fratres de labore manuum suarum possint dare parentibus & consanguineis aliisque pauperibus pretium aliquarum rerum, intuitu pietatis & misericordiæ, de licentia tamen Superiorum. Ut clerici & laici tangere possent calices & corporalia, cum opus foret, & reverenter. Ut Sororibus Clarissis & Tertii Ordinis in congregatione viventibus liceret tangere & lavare linteamina quæquæ Altaris, exceptis corporalibus. Ut Symbolum Apostolorum diceretur infra Octavam sancti Francisci, cujus festum summa celebritate coli præcepit in Comitiis Generalibus Magister Samson, Ordinis Primicerius.

SUPPLEMENTUM P. ANTONII MELISSANI DE MACRO.

„ I. ACcitus a Patre Alphonsus, copiis etiam auxiliaribus Romanis „ vallatus, ut Apuliam tenuit, in Hydruntum urbem, quam „ Turcæ occupabant vique premebant, folerter castra movebat: quod in„ telligentes inimici, quibus, audita morte sui Mahometi Imperatoris, vi„ res defecerant, animo consternati, ex pacto urbem cepere, atque inde „ sine hostili strepitu, cum suis reculis ad propria remearunt. Iis ergo in „ partibus visa pax est, ob quam lætabatur Pontifex: sed hujusmodi læ„ tiam, Venetorum & Herculis Ferrariensis discordia, ipsum Pontificem „ involuens, atram reddebat: ac licet Mahometi superstites filii duo Baja„ zetus & Zizimus de Patris Imperii successione inter se armis contende„ rent, nihil tamen tristitiæ remissum fuit; etenim cito primus prævaluit, „ & secundus aufugit; sed his missis, enarremus nostra. Tertio Nonas Ja„ nuarii construendi Monasterii sub titulo Conceptionis B. M. V. apud „ Venetos concessa facultate: *De Cælesti Patria &c.* & VII. Idus Februa„ rii dimisso fratre Bernardino de Turpino ad Ecclesiasticum beneficium: „ *Religionis zelus &c.* Die XXII. Martii hujus anni ab Apostolica Sede „ emanavit diploma tenoris, qui sequitur.

Hydruntum liberatur a dominio Turcarum.

Dogl.cit.fol.164.

Zizimus fugit. *Indic. ex Vatic.*

SIXTUS PAPA IV.

Dilecto filio Vicario Generali omnium Fratrum Minorum Regularis Observantiæ Ultramontanorum.

Dilecte fili, salutem & Apostolicam benedictionem.

„ *SUperioribus diebus ad querelam multorum Prælatorum Ecclesiasti„ corum nobis factam super quibusdam excessibus aliquorum Fratrum „ de Ordinibus Mendicantium, & præsertim Minorum, providere, ac*

Ex Speculo tract. 1. fol. 19.

" *scandalis, quæ inde provenire possent, occurrere cupientes, quasdam* " *litteras nostras fecimus, quæ incipiunt:* Ad futuram rei memoriam. Dum " contingit interdum ad Romani Pontificis deduci memoriam &c. *Et cum* " *in præfatis litteris infrascripta ponantur verba:* Approbatione Indulgen- " tiarum hujusmodi concessarum a prædecessoribus nostris visitantibus Ec- " clesias dictorum Ordinum,& pia suffragia ibidem erogantibus,aut alia pia " opera exercentibus memorata, & illarum de novo ac aliarum,quas prædi- " ctis Ordinibus,seu alicui eorum in specie,& demum reciproce,ut præfer- " tur, & illas concernentia facultates & indulta quomodocumque, auctori- " tate Apostolica,ad nostrum, & dictæ Sedis beneplacitum, præsentium te- " nore suspendimus. *Dubitatur a plerisque, ne præfata clausula, qua* " *dicitur, scilicet*, facultates & indulta quæcumque, *includat suspensionem* " *omnium privilegiorum & indultorum, a nobis vel prædecessoribus nostris* " *dictis Ordinibus Mendicantium concessorum, cujuscumque facultatis, vel* " *tenoris existant, humiliter declarari petisti. Nos igitur paterno affectu* " *materiam jurgiorum amputare volentes, tuis supplicationibus inclinati,* " *auctoritate Apostolica, tenore præsentium declaramus & decernimus præ-* " *fatam clausulam solum referri debere ad facultates & indulta quæcumque* " *Indulgentiarum & absolutionum & remissionum peccatorum, personas* " *quaslibet, quæ non sint dictorum Ordinum, ac Monialium vel Sororum* " *Tertii Ordinis collegialiter viventium sub eorum cura, ac servientes eisdem* " *continue concernentia, & non ad alias facultates seu indulta a nobis vel* " *prædecessoribus nostris eisdem Ordinibus concessa: quæ omnia, & etiam* " *quoad indulgentias & peccatorum remissiones temporales non plenarias in* " *suo robore permanere volumus & decernimus. Non obstantibus præfatis lit-* " *teris nostris, ac aliis quibuscumque. Verum, quia difficile foret has litte-* " *ras ad diversas Mundi partes mittere, volumus & auctoritate Apostolica* " *decernimus, quod harum transumpto manu publici Notarii subscripto,* " *& sigillo officii tui munito, tamquam præsentibus litteris originalibus fir-* " *miter stetur, & ea fides adhibeatur, ac si eædem originales exhibitæ, vel* " *ostensæ forent. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscato-* " *ris, die* XIX. *Martii* MCCCCLXXXII. *Pontificatus nostri anno* XI.

" II. Tertio Kalendas Aprilis Clarissis *de Drepano*, concesso quod " nonnulla bona locare possent: *Ex debito &c.* Indulsit Fratribus ut loca " minus commoda desererent, expedito Brevi, cujus tenorem exhibeo.

Ex Vatic.

SIXTUS PAPA IV.

Dilecto filio Vicario Generali Ordinis Minorum Regularis Observantiæ Ultramontanorum.

Dilecte fili, salutem & Apostolicam benedictionem.

Ex Spec.

" FEcisti Nobis humiliter supplicari, quod pro tua ac Fratrum tuæ curæ " commissorum quiete & consolatione dignaremur concedere, ut loca, " quæ Regulari Observantiæ minus commoda sunt, vel inopia incolarum de- " bite reparari non possunt, aut alias dictis Fratribus onerosa noscuntur, " licet ob devotionem populorum, vel Principum contemplationem, cum be- " neplacito Sedis Apostolicæ recepta fuerint, in manibus Ordinariorum loco- " rum dimittere libere & licite valeres. Nos itaque totis desideriis Regula- " ris Observantiæ profectum affectantes, devotis hujusmodi supplicationibus

pa-

„ *paternæ in Domino annuentes, devotioni tuæ, præsentium tenore licen-*
„ *tiam & facultatem omnimodam damus, concedimus & impertimur, ea*
„ *loca, quæ Fratribus tuæ curæ commissis minus commoda esse cognoveris,*
„ *vel alias onerosa in omnibus Provinciis Vicariatus tui, in manibus Ordi-*
„ *nariorum locorum libere dimittendi, & illa licite deserendi, prout tibi*
„ *visum fuerit expedire; super quibus tuam conscientiam oneramus. Consti-*
„ *tutione fel. record. Bonifacii Papæ VIII. prædecessoris nostri, prohibente*
„ *loca semel recepta non deseri, & aliis Apostolicis constitutionibus, dicti*
„ *Ordinis statutis & consuetudinibus, etiam juramento, vel quavis alia fir-* [* Epistolâ quam Pontifex scribit ad Capitulum Generale de S. Bonavent. in Sanctorum Catalogo ascripto Waddingus refert hoc anno.]
„ *mitate roboratis, ceterisque forte contrariis non obstantibus quibuscumque.*
„ *Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die* XXII. *Mar-*
„ *tii anno Incarnationis Dominicæ* MCCCCLXXXII. *Pontificatus nostri an-*
„ *no* XI. *
„ III. Post præfata, fratri Francisco de Conturbia decretum est bene-
„ ficium, XV. Kalendas Maii: *Religionis zelus &c.* & X. Kalendas ejusdem [Indic. ex Vatic.]
„ erectio Monasterii sanctæ Claræ de Bethlem in Olandia permissa: *Cir-*
„ *cumspecta &c.* & Margaritæ Ducissæ Burgundiæ aliud construere pro
„ iisdem facta licentia: *Inter cetera &c.* VI. Kalendas Maii, fratri Ludo-
„ vico *de Rojo* indultum est beneficium Ecclesiasticum: *Religionis zelus &c.*
„ similemque favorem fecit fratri Ludovico *de Soja* Hispalen. *Hodie-*
„ *cum &c.* X. Kalendas Junii; quo pariter die illi placuit Fratres de Ob-
„ servantia in Diœcesim Ruthenam introduci: *Humilibus &c.* Erectionem
„ Monasterii sanctæ Claræ Pragensis in Boemia: *Pia Deo &c.* XIII. Kalen-
„ das Julii: constructionem Conventus sanctæ Mariæ de Pietate Cupersani:
„ *Piis fidelium &c.* IX. Kalendas ejusdem. Translationem Monasterii de
„ Camusa Burgen. *De cælesti &c.* Kalendis ejusdem: ædificationem domus
„ Fratrum sanctæ Mariæ de Colmata: *Sacræ Religionis &c.* XVI. Kalend.
„ Augusti approbavit: & fratri Antonio de Asculo concessa licentia bene-
„ ficii: *Religionis zelus &c.* III. Nonas Octobris. Pridie Kalendas Decem-
„ bris, fratri Joanni Baptistæ de Senis, III. Nonas ejusdem, fratri Thomæ
„ de Missalia, & XIV. Kalendas Januarii fratri Silvestro de Forolivio bene-
„ ficia contulit, omnibus: *Religionis zelus &c.*
„ IV. Religiositas B. P. Vincentii Galli, natione Burgundi plurimum [B. Vincentius.]
„ emicabat, eratque de Observantum Familia Minorum optime meritus.
„ Diplomatibus Sixti IV. & postea Innocentii VIII. cum esset concessum
„ ex omnibus Ecclesiis, quas atrox belli furor apud Empolim Etruriæ op-
„ pidum solo dejecerat, novum posse construi pro Minoritis Cœnobium
„ sub titulo Assumptionis B. V. Mariæ, beatus hic Vir, Empolitanis exi-
„ mio vitæ candore percarus, summis diligentia & applausu, hoc an-
„ no MCCCCLXXXII. id operis præstitit; etiam subinde prope Písciam ædi-
„ ficationi Conventus sancti Ludovici Episcopi Collis-Vitoli operam dedit:
„ cum Guardianatus munere fungeretur, & fervidissimis orationibus Deum
„ coram augustissimo Eucharistiæ Sacramento interpellaret, suæ petitionix [Arthur. in suo Martyr. Francisc. ad diem 28. Maii.]
„ cœlitus responsum accepit, Angelumque Dei tunc propriis oculis vidit,
„ eoque in loco paulo post excessit e vita: ejus meminere plures, quos Ar-
„ thurus ad diem XXVIII. Maii in suis adnotationibus citat.
„ V. Hoc anno quædam honesta ac devotissima fœmina, nomine Mar- [Margarita vid.]
„ garita *Golschimidin* vidua, valde exemplaris vitæ, in urbe Moraviæ
„ Bruna, pœnitentialis vitæ inflammata desiderio, Congregationi Soro-
„ rum Tertii Ordinis S.P. Francisci, sumpto pœnitentiali habitu a P.Paulo
„ de Moravia, Eparchiæ, Boemiæ Vicario Fratrum de Observantia initium

„ dedit: etenim cum boni exempli ea vis sit, ac energia, ut bonorum in „ melius vitam promoveat, improborum vero a vitiis deterreat, hinc factum est, ut Margaritæ exemplo sensim plures & devotæ fœminæ, viduæ „ & virgines ejusdem Civitatis allectæ, ejus viam tenere peroptantes, „ Tertii Ordinis habitum induerint, obstupescentibus iis, quibus segnior „ erat cura salutis æternæ. Inter primas, quas dirigendas habuit Margarita, „ vitæ sanctimonia, ac tempore cunctas præcessit virgo, Cordula nomine, „ cognomine vero *Knicplandin*: quæ seculi vanitates morumque improbitates exhorrens, plusquam viriliter sprevit. Hæc ad habitum Religionis „ admissa, cum aliis Consororibus perpetui cœlibatus professione emissa, „ sub Margarita ac Fratrum directione, in via virtutum cum Sociabus plurimum proficiebat; illius piissimæ religiositatis initia regularibus parietibus circumsepta non erant, cum unaquæque Sororum Monasterii loco „ propriam domum incoleret, sicque inter suos & domesticos perfectionis „ viam solertissime tenerent, ut iis egregio prælucerent exemplo. Verumtamen recolentes, a periculis remotiora pariter etiam tutiora esse, insimul deliberavere vitam communem, iisdem communibus parietibus conclusam atque munitam. Non pridem admodum a Joanne de Capistrano „ religiosissimo Viro, & celeberrimi nominis, in suburbio Brunensi ante „ portam, vulgo Judaicam, Cœnobium pro suis de Observantia Fratribus „ constructum fuerat: igitur prope illud, ne a suis directoribus longe abessent, primo ære proprio in communi collato domum emerunt, quam „ deinde ad Regularem formam redactam religiosissime incolebant; in ea „ labores communes, vigiliæ, corporis macerationes, jejunia & cetera „ quæque pœnalia vitæ, certatim exequebantur: in ea Divinas laudes statutis horis persolvebant, ac ex ea Civibus virtutum exemplo prælucebant.

Mon. MSS. Prov. ref. Bohemiæ.

„ VI. At hæc inter apud Guingampenses in Armorica Illustrissimus „ Dux *de Rosset*, Marchio *du Bois de la Roche*, vir piissimus, & Fratrum „ nostrorum amantissimus, virtute non minus, quam divitiis florens, sub „ habitu Minoritico decessit hoc anno, & ibidem apud Fratres nostros „ Guingampenses tumulatus est.

Monum. MSS. Provin. Turon. mai.

ARGUMENTUM.

Sixtus Pontifex pacem reddit Italiæ. Ex humanis abeunt multi viri pii. Florent plerique viri docti, inter quos Bernardinus Feltrensis egregie resplendet. Helias ex Vicecomitibus de Bourdeille assumitur ad Cardinalatum. Temperamentum adhibetur in controversia circa clausuram Sororum Tertii Instituti. Multiplicantur Cœnobia.

I. Sixtus Pontifex ægre ferens, Venetos occupatas urbes ditionis Ecclesiasticæ Ravennam, Cerviam, aliaque Flaminiæ loca restituere noluisse, Italiæque turbas motis in Herculem Atestinum armis auxisse, ab eorum societate recessit, & cum Ferdinando Rege Neapolitanorum & Ludovico Sfortia Duce Mediolanensi fœdus pepigit, ut quam non poterat precibus, armis pacem daret Italiæ. In magnis postea angustiis constitutus, dum ea quæ pacis sunt, ante imaginem beatæ Virginis recentibus miraculis coruscantem, cogitaret, vovit, si Deus per intercessionem suæ genitricis Italiæ pacem largiretur, se templum sub titulo *sanctæ Mariæ Pacis* ere-

Bulla Sixti. Pennot. hist. Tripar. lib. 3. c. 33. Italiæ pacem dat Sixtus & Pacis Templum ædificat.

erectarum. Paulo post Urbe, qua cingebatur, obsidione liberata, & pace Italiæ reddita, in solo veteris Ecclesiæ sancti Andreæ de Aquarenariis, magnificum templum non modicis sumptibus construxit, & miraculosam beatæ Mariæ Virginis imaginem ex pariete præscisam, ad novam Ecclesiam transtulit, loco decentissimo super aram maximam collocavit, templumque *Pacis* nuncupatum, Canonicis Regularibus, Laterano pulsis, hoc ipso anno donavit.

Templum Pacis

II. Memorabilis est Minoritis hic annus multorum virorum illustrium interitu. Die x. Februarii feria secunda decessit in devoto Cœnobiolo Capriolæ prope Senas Paulus Theutonicus nobili ortus prosapia, in Aula Cæsarea vir primarius. Senas missus studiorum gratia, audivit non semel concionantem sanctum Bernardinum, cujus doctrina aliorumque ejusdem Instituti virorum religioso exemplo excitatus, illis voluit adscribi. Brevi eam assecutus est vitæ perfectionem, ut juvenibus præfectus sit erudiendis. Quadraginta annis officium hoc exercuit summo omnium applausu, miro juvenum profectu. Pietate, prudentia, & mansuetudine insignis, aspectu erat venerabilis, statura procerus, pulcher facie, æqua membrorum proportione ad mensuram compositus. In caritate fervidus, in obedientia promptus, in humilitate firmiter radicatus; in paupertate rigidus, in patientia immobilis, in Divino officio & cultu devotus, in oratione sedulus, in meditatione exardescens.

Moritur Paulus Theutonicus. *Marian. lib. 5. c. 46. Marc. lib. 6. c. 19. Gonz. in Provin. Tusc Conv. 4.*

Ejus vita & virtutes.

III. In vigilia Assumptionis, objectis ab humani generis hoste, illi perpetuo adversante, quibusdam defectibus, Deique indignationem indicante, timere cœpit & tristari; sed apparente beatissima Virgine, cui erat addictissimus, & filiolum in amicitiæ signum tradente, ioternam resumpsit lætitiam. Falsis his suggestionibus pravisque cogitationibus, quas frequenter immittebat, haud contentus Satan, etiam flagella & verbera frequenter infligebat. In Ecclesia Cetonii nocte quadam devote orantem, graviter percussum per totum Templum protraxit; alias & sub mortem desperationem ingessit, dicens omnia ejus opera irrita esse, conatusque inanes, quia præsciti. Hæc timenti apparuerunt beata Virgo, sanctus Gregorius Papa, quem a pueritia patronum susceperat, suæ Religionis heroes Franciscus institutor, Antonius Patavinus, Bernardinus Senensis, & tristes hos abegerunt cogitatus.

IV. In timore & tremore multo suam operatus salutem, mortem semper præ oculis habebat, docebatque alios meditationem mortis per hebdomadæ dies dispertiri. *Die Lunæ*, ajebat, *debet Religiosus cogitare se ægrotare; Martis, se habere febris symptomata; Mercurii, diligenter & exacte peccata confiteri; Jovis, sacram Communionem cum Apostolis de manu Domini recipere; Veneris, inungi in plagis & sanguine Christi Redemptoris; Sabbato, cum ipso mori & sepeliri; Dominica cum eodem resurgere in novitatem vitæ, & fervens desiderium patriæ cœlestis.* Adolescentulos discipulos docebat in promptu & præ oculis habere omnes virtutes & peccata, eaque per articulos digitorum ita distribuere. Per articulos & summitatem pollicis disponebat virtutes septem, tres Theologales & quatuor Cardinales; per Indicis septem dona Spiritus sancti; per Medii septem peccata mortalia; per Annularis septem virtutes præcipuas; per Auricularis septem Beatitudines. Mox ita omnes has inter se colligebat, ut facile videri possit, *Suavissimum esse complexum virtutum, easque ita inter se connexas concatenatasque esse, ut qui unam habet, plures habere videatur.*

Mortis meditatio per dies hebdomadæ dispertienda.

Mira connexio virtutum. *Bernard. 1. de Consider. cap. 6. Amb. lib. 5. in Lucam.*

V. Incipiens itaque ab infimo articulo pollicis in palmæ radice, illinc di-

discurrebat per inferiores etiam articulos reliquorum digitorum tamquam per primas cellulas, & ex his ascendebat ad alios usque ad summitatem: Illinc descendebat in dorso manus per reliquos articulos, donec cursum seu gyrum absolvebat septenarium. In hunc porro modum omnes connectebat, & quasi annulis septem conntexebat: *Qui habet fidem, timorem Domini acquirit; qui timorem Domini possidet, superbiæ resistit; qui resistit superbiæ, humilitatem acquirit; qui humilitatem assecutus est, ad primam pervenit beatitudinem, spiritus paupertatem, cui promissum est in præsenti regnum cælorum.* Rediens deinde ad secundum articulum pollicis, dicebat: *Qui habet spem, spiritum acquirit intellectus, per quem avaritiæ resistit; qui avaritiæ resistit, liberalitatem acquirit; qui liberalis est, misericors efficitur, & secundam assequitur beatitudinem.* A tertio articulo incipiens, ajebat: *Qui caritatem habet, spiritum pietatis acquirit; qui pietate flagrat, iræ resistit, quia adversario compatitur; qui iræ resistit, mansuetudinem acquirit; qui mansuetus est, tertiam a Christo designatam consequitur beatitudinem.* A summitate pollicis exorsus, asserebat: *Qui justitiam* (Cardinalium virtutum primam) *assecutus est, sapientiæ spiritum acquirit; qui sapiens est, accidiæ resistit; qui accidiæ resistit, fraternam dilectionem facilius acquirit; qui fraternam dilectionem assecutus est, esurit & sitit justitiam, & in celo juxta Christi promissum saturabitur.* Ad primum e dorso manus articulum descendens, dicebat: *Qui habet fortitudinem, acquirit spiritum consilii; qui illud possidet, luxuriæ resistit; qui luxuriæ resistit, acquirit castitatem; qui castitate fulget, beatitudinem habet illorum, qui cordis habent munditiam.* Ad secundum articulum amplius descendens, dicebat: *Qui habet prudentiam, acquirit scientiam; qui scientificus est, invidiæ resistit; qui resistit invidiæ, acquirit patientiam; qui patiens est, beatitudinem consequitur illorum qui persecutionem patiuntur propter justitiam, quorum est regnum cælorum.* In tertio & ultimo articulo ita complebat sermonem: *Qui temperantiam habet, acquirit fortitudinem; qui fortis est, resistit gulæ; qui gulæ resistit, acquirit sobrietatem; qui sobrius est, mitis efficitur & pacificus, unde possidebit terram, & filius Dei vocabitur.* Ingeniosa certe & utilis hæc articularis virtutum connexio, qua facile quisquis Christianæ perfectionis summam in manu gestare, & *digitis*, juxta Sapientis consilium, *possit alligare*, ut deinde queat *scribere illam in tabulis cordis sui*. Ut facilius eam omnes percipere possint, & in praxim reducere, operæ pretium duxi distributionis schemata isthic apponere.

Prov. 7. 3.

VI. Hæc manualis distributio fundamentum erat suarum meditationum; hinc materiam desumebat spiritualis exercitii per omnes hebdomadæ dies dispertiendi. Die Dominico, fidem, timorem Domini & humilitatem proponebat sibi meditanda, vitium oppositum execrabatur, & ad beatitudinem illam primam pertingere summo conatu laborabat. Feria secunda, tres subsequentes virtutes meditabatur, & sic per reliquos hebdomadæ dies spirituale & salutare hoc meditationis exercitium dividebat. His aliisque meditationibus adeo erat assuefactus, ut conversatio ejus perpetuo esset in cœlis; & ab humanis abstractus, sola curaret Divina, terrena veluti fastidiens, oculis semper in cœlum erectis, ad mansiones anhelabat cœlestes. Quidquid videbat, quidquid occurrebat, materiam suppeditabat meditandi. In triclinio Guardianum Fratribus præsidentem contemplabatur Jesum Christum in mœstissima illa cœna Apostolis assidentem: & sæpissime his immersum cogitationibus oportebat excitare, ut manducaret. Si pedes hospitibus vel consodalibus ipse vel discipuli lavabant, statim considerabat Chri-

Vir spiritualis in omnibus rebus materiam reperit meditandi.

Christum Dominum ad discipulorum pedes prostratum. Si ad latrinas ibat, fœtorem considerabat defunctorum, & in tartaris sepultorum. Semel eo in loco a suo confessario inventus est genibus flexis instantissime orans, & interrogatus, quid immundis sedibus oraret? Respondit se illo excitatum fœtore, ut graveolentem consideraret leprosum ante Christi pedes provolutum & mundatum; atque exinde rogasse, ut se graviori peccatorum lepra respersum dignaretur emundare. Stabulum quandoque ingressus, Jesum infantulum in præsepe reclinatum intuebatur, & juxta jumenta genuflexus, puerulum devotis salutabat formulis orationum. Divinum ubi persolvebat officium, aut Missæ offerebat sacrificium, in miras magnasque ferebatur contemplationes.

VII Plenus dierum & virtutum in ultima decumbens infirmitate, socii sui Jacobi multa senectute excæcati, & inopinato casu interempti, animam vidit inter Angelos in cœlum efferri. Petrum de Senis de alio casu filii infantuli consolatus est, jussitque domum reverti & uxori dicere, ut pressis mammis, lacte faciem lividam & contusam infantuli inspergeret, & in memoriam devote revocaret beatissimam Dei Genitricem, puerulum Jesum suo ubere lactantem. Fecit, & sanatus est puer ex illa hora. Lectulum circumdantibus Fratribus & secularibus, multaque mira expectantibus dixit, abirent, nec quidquam magnum ab ipso patrandum pensitarent. Paulo ante mortem rogavit Fratres, ut corpus cito traderent sepulturæ: *ne*, inquit, *accedens devotus populus, qui nimia & cæca erga me fertur opinione, vos absque causa conturbet*. Non prius expiravit, quam universa turmatim accurrerit Civitas, & turba circumvicina rusticorum; Templum, claustrum, Honores defuncto exhibiti. area tantam tantam multitudinem capere non poterant, tantamque pressuram molestam ducentes Fratres, ex omnium conspectu corpus eductum clauserunt in sacrario. Sed populo interpellante, accessit Vicarius Episcopi Senensis, precibusque & minis compellavit, ut corpus in Ecclesia reponeretur, alias se, dejectis portis sacrarii, educturum. Toto illo die venerationi patuit, scissoque in particulas habitu, alium oportuit abduci. Erant tunc Senis viri quatuor nobiles Theutonici, qui in Urbem legatione pro Imperatore Friderico functuri properabant, magnoque apposuerunt cereos, & feretro longo tempore adstiterunt, præcaventes, ne aliqua corpori inferretur injuria. Sanatus est a molesta & diuturna podagra Carolus Ser Petri civis Senensis ex solo corporis contactu, aliique gratias aliquot acceperunt sanitatum. Sub noctem sepultus est in sacello sancti Antonii inter corpora beatorum Vincentii & Ludovici Senensium; cum paulo antea Ludovicus decesserit, vir, etsi professione laicus, virtute tamen insignis, olim Vicarius provinciæ Etruriæ, quem diximus Cœnobium Sartiani a Conventualibus ad Observantes translatum admisisse.

Ludovicus Senensis. *Conv. in Provin. Tuscia Conv. 29. Tom 7. an. 1445. n. 29. & Tom. 13. an. 1463. n. 130.*

VIII. Hoc anno ex humanis abiit beatus Simon Lipnicus, ita ab oppido natalitio cognominatus, honestis parentibus natus, & in Cracoviensi Academia Artium liberalium Baccalaureatus insignia consecutus. Studiis ab ineunte ætate totus addictus, pietatem conjunxit, coluitque frequenter Dei Genitricem. Otium exosus, fœdasque carnis illecebras, orationis pœnitentiæque præsidiis Virginei candoris florem integerrimum conservavit. Timens ne periculosis mundi aut carnis caperetur blandimentis, tempestive ad Religionis tutiorem confugit stationem, præceptisque Joannis Capistrani imbutus, optimam vivendi normam sibi præscripsit, & brevi ad excelsum perfectionis culmen pervenit. Mira in eo vitæ asperitas, ingensque castitatis colendæ desiderium. Nullum unquam studium nullamque operam præ-

Decedit beatus Simon a Lipnica. *Legenda MSS. Processus Rotalis.*

Castitatis vigilantissimus custos.

Otium procul faciebat.

prætermisit, quin totum in reprimendo lascivientis carnis furore collocaret. Nullum unquam vel minimum temporis spatium transegit, in quo vel orationi, meditationi, lectioni, vel humilitatis exercitiis, aut caritatis operibus non vacaret. Suadentibus, ut lasso corpusculo paululum concederet quietis, respondebat: *In sepulcro requiem dabo diuturnam, nunc vero vel minimum temporis momentum Dei famulum sine fructu transire, nefas est.* Ne in Regulam sui Instituti peccaret, a se scriptam semper gestabat, iturusque Hierosolymam, memoriæ commendavit, ne capto fortassis a Sarracenis scripta tolleretur, offenderetque ex oblivione præscriptæ formulæ in quidquam eorum, quæ sacrosancte Deo vovit observare.

Ejus humilitas. IX. Humilitatis perquam studiosus, magis subesse cupiebat, quam præesse: si quando vero ad aliqua capienda cogebatur officia, mansuete & humiliter peragebat, bonis placidus, malis severus. Suæ provinciæ delectus Commissarius, prudentissime subditos regebat, nec ullam boni superioris partem prætermisit. Tentatis & afflictis tenere compatiebatur; tirones & juvenes verbis piis, suadelis, probisque exemplis ad virtutem excitabat. Cracoviæ multis annis concionatus, Divina eloquia non minus ornate, quam in spiritus virtute proferebat; ita ut nemo ad ejus conciones accesserit, qui non doctior meliorque redierit. Singulis diebus festivis bis in die prædicabat, in quadragesima cunctis diebus Dei verbum annunciabat. Solebat postquam ex peregrinatione Hierosolymitana redierat, sanctissimum nomen Jesu ter clara devotaque voce, resumente populo, personare: quod dum ægre ferrent Canonici Cracovienses, & ab hac consuetudine desistere juberent, talibus extulit encomiis sanctissimum nomen, relatis ob hoc ipsum sancto Bernardino illatis molestiis, ut veniam petierint, & ritum hunc inchoandi sermonis prosequi rogarint.

Concionandi studium.

Fœminas vitabat. X. Mulierum colloquia tamquam serpentum sibilos fugiebat. Magnificam Dominam ad portam cum eo loqui volentem, per craticulam dicentem excepit, nec se conspiciendum illi permisit, quod ubi illa ægre ferret, dixit, ad colloquium minime opus esse conspectu, & oculis captos recte confabulari. Occasiones omnes etiam minimas peccati sedulo devitabat, securiorem reputans fugam, quam pugnam. In tribulationibus & infirmitatibus rara erat patientia; & dum postremum ægrotaret molesta epidemia, nullum edidit impatientiæ signum: id solum dolebat, se Confodalibus fuisse molestum. Paulo ante mortem rogavit socium, ut in terra nudum, instar sancti Francisci, deponeret, & vita functum ad Templi limen præ foribus sepeliret. Etsi vero id Frater promiserit, oblitus est sponsionis, nec quidquam dixit Superiori. Ex ulcere itaque pestilenti, super scapulum manus sinistræ vehementer torquente, & corpus igne depascente, post sextum ab infectione diem, XV. Kalend. Augusti ante horam decimam migravit ad Dominum, sepultusque est in Ecclesia sancti Bernardini Cracoviensis ante Altare majus, inter duos pios viros fratrem Timotheum, Artium Magistrum, virtutibus & scientia illustrem, & Bernardinum de Parnovia, a pietate commendatissimum.

In tribulationibus patientissimus.

Quo die decessit & anno.

XI. Non omnino concordant scriptores & monumenta MSS. circa diem & annum, quo decessit. Legenda MSS. quam habeo, statuit annum antecedentem, MCCCCLXXXII. scilicet, & concordat inscriptio ista sepulturæ, sed discordat in die, dum assignat XV. Kal. Julii; atqui ex iis, quæ addit de procrastino sancti Alexii videtur error manifestus.

Ad

Ad Opt. & Max. Dei laudem & gloriam Mausolæum istud dedicatum est B. Simoni de Lipnica, viro utique ante omnia in Ordine Minorum religiosissimo sanctissimoque. Deinde vero augustissimi nominis Jesu prædicatori ferventissimo, tum vita ac præcipue virginali castimonia integerrimo: Denique innumerabilium pene prodigiorum singulari prærogativa longe lateque clarissimo. Migravit e vita anno Domini 1482. die 15. Kal. Julii, quæ fuit feria quinta in crastino S. Alexii hora quasi decima vel citra. Atque eodem die in Ecclesia S. Bernardini in Conventu Minoritico Observantum in Stradomia penes Cracoviam corpus præfati viri Dei religiose conditum est.

XII. Hunc ipsum annum MCCCCLXXXIII. signare videntur scriptores graves Poloni, Martinus Cromerus, & Matthias Miechovius, quorum verba in tanti viri commendationem subjicio. Cromerus postquam anno MCCCCLXXXII. & sequenti atrocem pestem, utramque Poloniam, Mazoviam, Prussiam & Boemiam invasisse affirmat, & plurimos mortales absumpsisse, subjungit: *Inter quos insignis fuit Simon Lipnicensis, Ecclesiastes disertus, Bernardiniani Sodalitii ad meridianam portam Cracoviæ degentis, homo plebejus quidem, & obscuro loco natus, sed probitate & sanctimonia vitæ clarus, ita ut ægroti complures ad sepulcrum ejus pristinæ sanitati restituti esse memorentur.* Miechovius postquam dixit anno MCCCCLXXXIII. pestem invaluisse in majori Polonia & Mazovia, addit: *Eodem anno Pater Simon ex oppido Lipnicza natus, Frater Minor, prædicator gloriosus & fervidus, peste XV. Kal. Augusti, die Jovis XVIII. Julii, quæ fuit dies sancti Arnolphi mortuus est, in choro Ecclesiæ sancti Bernardini in Stradomya per Fratres tumulatus. Sed cum miraculis coruscaret, a Fratribus honorifice in corpus Ecclesiæ ad sinistram partem translatus & conditus est. Cujus Epitaphium unum est hoc.*

Cromer. lib. 29.

Miechov. lib. 4. c. 73.

Lipnicius jacet hic Francisci ex Ordine Simon,
Divina Frater fervidus eloquio;
Cujus perpetua fruitur jam spiritus aura,
Quod probus hic sancte vixerit atque pius:
Quod decorare Dei studuit genitricis honorem,
Doctrinam factis atque probare bonis.
Nunc miranda, vides, testantur signa Beatum,
Qui miseris meruit ferre salutis opem.
Hunc igitur studeas tibi conciliare patronum,
Ut voti compos efficiare tui.

XIII. Translatio hæc, quam indicat Miechovius, facta est sub Innocentio VIII. in Comitiis Provincialibus Fratrum, cujus etiam assensu putant aliqui cœpisse in honorem servi Dei sequentem Antiphonam decantari: sed ego puto recentiorem.

O nova lux Poloniæ, clarum sydus Cracoviæ
Fervens verna tu Mariæ, summæ Matris Clementiæ,
Florens rosa munditiæ, felix proles Simon pie
Francisci Observantiæ.

Fer Beate præsidium,
Tandem cœli nobilium
Fac consortes nos civium.

℣. *Precare Deum Beate Simon.*
℟. *Ne devincat nos callidus dæmon.*

ORATIO.

D*A quæsumus, Omnipotens Deus, ut Beati Simonis Confessoris tui præclara nobis merita proficiant, & tua gratia, quam precamur, nos dignos efficiant, in qua firmati, tuæ gloriæ simus annumerati. Per Dominum &c.*

Ejus sepulcrum. XIV. Sepulcrum conspicitur a latere sinistro templi, pulchrum quidem & honorificum, affabre ex lapide secto constructum, in medio habens Servi Dei imaginem ingeniose excavatam, in superiori parte hanc inscriptionem aureis litteris exaratam. *Reddit auditum surdis, & mutis loquelam.* A latere. *Anno Domini* MDCVI. *Obsessum mulierem a multis dæmoniis curat.* Inferius. *Mortuos quosdam aquis suffocatos, quosdam variis casibus e vivis sublatos suscitat. Cæcis quampluribus tam præsentibus, quam absentibus optatissimum visum mirabiliter restituit.* Scripserunt ejus vitam Patres Poloni, sive potius collegerunt, quæ patrabat miracula, & libello manuscripto Cracoviæ asservato comprehenderunt; sed exacte & studiose vitam totam descripsit, & quæ scire potuit, celebriora conscripsit miracula, frater Ludovicus Strobtoviczius ex Canonico Vislicienſi, & cantore Tornaviensi Minorita. Testimonio Nicolai Episcopi Warmiensis digne commendata prodiit Bransbergæ anno MDCXXXVI. typis Gasparis Weingartneri. Omnibus diffusius & exactius acta ejus collegit frater Hieronymus Kakoroskii Provinciæ Russiæ, vir doctus, & sedulus indagator monumentorum suæ Religionis & nationis, cujus curæ & labori fateor me plurimum debere in iis, quæ ad sodalitium nostrum in illa spectant regione. Ex eo potissima decerpsi, ex quo etiam præcipua miracula ad compendium reducam.

Quinam ejus vitam scripserunt?

Ejus miracula. XV. Tertia a beati Viri hebdomada venerunt ad ejus sepulcrum gratias acturi tres adolescentes, a peste illius intercessione & meritis liberati, pro quibus oravit & vovit præfecta Xenodochii, in quo jacebant, Tertii Ordinis sancti Francisci. Leonardus de Sandecia tunc Cracoviensis Guardianus, advocatis testibus, rem diligenter examinavit, comperitque vere miraculose meritis beati Simonis pestem depulsam.

XVI. Pistorissa Habona, Cracoviensis fœmina, lethaliter ægrotans & pene exanimis, in visu conspexit beatum Simonem ad se venientem, & caput manu tangentem, statimque in se reversa, pulso morbo, sensit se perfecte sanatam.

XVII. Artifex quidam Cracoviæ in Stradomia, ira commotus volebat uxorem percutere, sed casu amphoram filiæ juvenculæ capiti inflixit, & occidit; facti pœnitens, una cum uxore ad sepulcrum beati Simonis confestim perrexit, dolorem expressit, remedium expetiit. Parentum precibus & Simonis meritis rivixit defuncta, omnium, qui exanimem conspexerant, admiratione.

XVIII. Puella biennis cujusdam Nicolai Textoris de Ternovia, more puerili in platea ludens, serpebat, pertransiensque velociter currus trium equorum tria habens dolia cervisiæ, rota cervicem infantis contudit. Animulam

mulam agentem accepit pater, luctuque repleta domo, duo accesserunt Minoritæ, quorum unus Benedictus re & nomine, rogavit ut infortunium ferret patienter, atque omnes quotquot aderant, ad remedium confugerent Divinum, simul orantes Deum, ut per merita servi sui Simonis animam restitueret. Præivit precibus & voto de offerenda ad sepulcrum puella, nec diu distulit Dominus misericordiam suam; cœpit ex tempore infantula oscitari, plorare, & bene habere.

XIX. Gregorii Seri fabri Stradomiensis filiolus Matthæus, ab ipso vitæ exordio per utrumque ocellum copiose sanguinem emittebat, visumque est pupillam unam amisisse, sed & brevi animam amissurum. Parentes mœsti ad sepulcrum Simonis profecti, filiolum illac offerendum promittunt, si sanguinis cessat profluvium. Illico visum infantulus recepit, restincto sanguine, gratique parentes cum cereo in templo præsentarunt.

XX. Christophorus trimulus, nobilis viri Joannis Moeniski hæredis de Lipini, vel Lazinii filiolus, anno MCCCCLXXXV. in fontem decidens submersus est, & post aliquot horas mortuus extractus, voto parentum pro eo visitandi sepulcrum Simonis facto, revixit.

XXI. Mulier quædam suburbii Cracoviensis, Zuierzynici nuncupati, gravi ægritudine languentem puerum habebat, per integrum annum doloribus cruciatum, cibos quosque horrentem: variis frustra adhibitis medelis, nullumque videns levamen, crudele & inhumanum excogitavit remedium, puerum scilicet clam occidere, ut sic una hora filii cruciatibus suisque doloribus finem imponeret. Fluctuabunda inter angustias, Dei instinctu abiit ad Præmonstratenses, & Priori miserias suas, facinusque animo conceptum exponit. Ille ad hæc expavescens, salubrius indidit consilium, ad Ecclesiam Minorum proficiscendi, ibique procurandi, ut in Altare prope sepulcrum Simonis sanctæ Missæ sacrificium offerretur. Ita fecit, plures Missas legi curavit, ipsa cum orantibus ferventer deprecata; domum rediens, puerum sanum & incolumem invenit.

XXII. Anno MCCCCLXXXV. die XII. Julii Jacobus puer bimulus, filius Petri Hortulani de suburbio Cracoviensi, in fluvium Rudava prolapsus, atque impetu fluminis actus, post sex horas mortuus lividusque extractus est. Simili voto visitandi sepulcrum per parentes facto, miro Dei beneficio ad vitam revocatur. Idipsum accidit Valentino puero trium annorum, Gregorii Clepardiensis filio, anno MCCCCLXXXIX. die XV. Septembris, & meritis beati Simonis ad vitam revocatus est.

XXIII. Joannes adolescens XV. annorum, filius Benedicti de Stradomia Sartoris, gravi infirmitate defunctus, anno MCCCLXXXVI. die VII. Februarii, a patre, si vitæ restitueretur, ad sepulcrum beati Simonis promissus & devotus, magno parentum solatio revixit.

XXIV. Florianus infans trium hebdomadarum, filius Stanislai Carpentarii de Stradomia, casu improviso parentum, noctu in lecto oppressus ac mortuus repertus, die X. Novembris anno MCCCCXC. voto ad beatum Simonem a mœstis parentibus facto, vitam recepit. Joannes puer trium annorum, filius Martini Petuzic de Robyce, e suprema domus parte delapsus, & ex casu mortuus die VI. Maii anno MCCCCXCIII. Nicolaus puerulus filius honestæ viduæ Margaritæ de Cracovia die XIV. Augusti anno MCCCCXCVI. similiter ex casu occisus, & a mane usque ad vesperam exanimis, vitæ restituti sunt. Sed & idem puerulus Nicolaus post duas hebdomadas a recepto beneficio, in piscinam propinquam provolutus & suffocatus die II. Septembris, secundo revixit.

XXV. Joannes Lacki, ex oppido Vossicæ, morbo pestifero vexatus in inguine, per quemdam cognatum suum beato Simoni devotus est. A dolore sublevatus, votum solvere recusabat, donec integre convalesceret. Sine mora duo pessima apostemata sub ascellis exorta gravius affligunt. Dæmonum etiam terriculamentis agitatus, extra se factus, vidit beatam Virginem suadentem, ut beatorum virorum Joannis Cantii & Simonis Lipnicii sepulcra Cracoviæ inviseret. Deinde cœpit melius habere, & septem milliarium emenso itinere, sepulcra veneratus, domum sanus redivit.

XXVI. Stanislaus de Polomice longo tempore castra secutus, multa patravit crimina, propter quæ a Deo manifeste castigatus & elinguis factus, a Joanne de Castro presbytero ad sepulcrum Viri Dei perductus, ibique in terra in modum crucis provolutus, & in lacrymas resolutus, tamdem pristinæ loquelæ beneficium recepit, promisitque omnibus diebus vitæ suæ in anniversario diei beati Simonis in pane & aqua jejunare.

XXVII. Catarina de Stradomia, filia civis Czayca, septem diebus graviter decumbens, & morti proxima, Generosa Barbara Botarzinska maximis ægra doloribus, partu edito exanimi & abortivo, feliciter convaluerunt, beati Simonis invocato nomine, & fœtus animatus baptismi gratiam recepit. Barbara Hinozina, civis Posnaniensis a vehementi cordis dolore, Catarina Baranonska a vinculo linguæ, Joannes de suburbio Cracoviensi, & Joannes alter de Prossovice Sacerdos, a cæcitate utriusque oculi; Laurentius Pilihovius, & Thomas de Choroloaka a mortis periculo liberati, pro receptis beneficiis ad Viri Dei sepulcrum gratias reddiderunt, tabellas, & donaria suspenderunt.

XXVIII. Posteriori etiam seculo & postremis his temporibus consimilia beneficia non cessavit Deus largiri hujus piissimi Viri intercessione, quæ consulto, ne tædium pariam, omitto. In antiquo codice Cracoviensi recensentur novem mortui ad vitam revocati; agonizantes & in discrimine mortis constituti, præsertim fœminæ circa partum, e faucibus mortis eruti, viginti octo; a peste curati septuaginta novem; hydropisi laborantes viginti quatuor, febricitantes viginti sex; in maxima tribulatione & periculis positi octo; a dolore capitis, a vertigine liberati, & ad usum rationis restituti, viginti quinque: tribus mutis loquela restituta est. Variis denique infirmitatibus, languoribus, morbo caduco, oculorum dolore, calculo, ulceribus, & id genus aliis malis correpti, ad intercessionem ejusdem sancti Viri sanati sunt. His indicandis beneficis, aliisque in libro non descriptis, plurima insignia in tabulis aureis, argenteis, æreis, cereis imaginibus, aliisque donariis expressa ad sepulcrum fuerunt appensa. Ejus vitæ & miraculorum series sub schemate cum iconibus exaratis prodiit anno MDCVII. dedicata Matthiæ Pstroconio Episcopo Præmisliensi, Regni Poloniæ supremo Consiliario.

Agitur de ejus Canonizatione. XXIX. De referendo hoc piissimo viro in catalogo Sanctorum nunc agitur instanter in Urbe, actaque examinantur a Romanæ Rotæ Auditoribus. Scripserat de hac re ad Paulum V. Sigismundus Rex Poloniæ, & Jacobus Episcopus Cracoviensis examinari jussit acta pii viri in Curiam transmittenda, cujus rei accelerationem & diligentiam placuit Wladislao Regi suis litteris urgere. Omnium hic litteras exhibeo.

Sanctissimo ac beatissimo in Christo Patri Domino Domino Clementissimo PAULO PAPÆ QUINTO.

POst oscula pedum beatorum Sanctitatis Vestræ, mei, Regnorum ac Dominiorum meorum humillima commendatione præmissa. Simonem de Lipnica Ordinis Divi Francisci Minorum de Observantia, generis Polonici, virum mira sanctimonia, & insignibus divinarum virtutum exemplis, Christifidelium animos ad veram pietatem informando, eosdemque ab interitu sempiterna ad viam veritatis reducendo, ita in terris jamdudum versatum accepimus, ut in carne cœlestem vitam egerit, & beatorum mentium æternam felicitatem sit imitatus. Cujus viri, mirabilis Dominus in sanctis suis gloriam per ditiones nostras longe lateque illustrat, & populus universus opem ejus implorando, præsentem sibi sentiens, præcipua religione divinum virum affixis etiam ad monumentum tabulis, accepti beneficii testibus colit. Humillime itaque Sanctitati Vestræ supplico, ut in ejus omnem vitam, & ea quæ post discessum, ut credo, in cœlum consecuta sunt, auctoritate Apostolica inquisitionem instituat, ac si ejusmodi erunt, quæ non aliqua humana, sed superna plane & spirituali vi gesta judicentur, eidem hunc honorem, qui in Beatorum numerum relatis a summis Pontificibus tribui solet, decernat: Et quo majori Christifideles mentis affectu Beatum venerentur, sacrosanctum Missæ sacrificium in honorem illius peragendi, ejusque anniversarium diem officio proprio ad normam precum Breviarii Romani, vel saltem ab hoc Ordine, celebrandi impertiri dignetur facultatem. Accedet is Sanctitati Vestræ, regnis dominiisque meis non vulgaris apud Deum patronus, qui omnium nostrum actiones, & sempiternam salutem assiduis precibus commendabit, eritque id illustre ac perpetuum Sanctitatis Vestræ paternæ ergo me voluntatis & gentem Polonam, Ordinemque Divi Francisci argumentum. De cetero me ipsum, Regna, ditiones meas gratiæ & Clementiæ Sanctitatis Vestræ quam diligentissime defero atque trado. Vilnæ die V. Julii MDCIX. Epistola Sigismundi Regis Poloniæ. Ex processu.

Sanctitatis Vestræ filius Sigismundus Rex.

JACOBUS ZADZIK, Dei & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus Cracoviensis, Dux Severiæ, admodum Reverendis Laurentio Stasescuskii Ecclesiæ nostræ Cathedralis Cracoviensis Cantori Canonico Plocen. Bartholomæo Janusjzondu Ecclesiæ Collegiatæ ad sanctam Annam Præposito, Jacobo Gorski, Custodi omnium Sanctorum, Stanislao Pudlorosky ad sanctum Nicolaum Præposito J. U. DD. & Professoribus, fratribus Clarissimis, salutem in Domino.

XXX. DEus noster, Deus salvos faciendi, Rex virtutum, ad cujus speciei domus commendationem pertinet dividere spolia, utramque Ecclesiam instar castrorum aciei bene ordinatæ, ita voluit esse dispositam, ut ascendat semper in circuitu ipsius Electorum de millibus numerus, coronis vel de virginitate candidis, vel de passione purpureis conspicuus. Non ideo solum, ut sponsa sua circumdata tali varietate, gloriam omnem colligat ab intus, sed in nos quoque gratiarum cœlestium, cum utilitate proventum largius diffundat. Trahit ad se provenientis inde felicitatis fructum noster Septemtrio Divorum suorum Tutelarium, & splendoribus varie illustratus, & munimine adversus formidandos inimicorum Crucis Christi impetus, habentus Epistola Episcopi Cracovien. Ibidem.

ctenus tutus. Quos inter eminet gloriosus servus Dei, Simon Lipnicius Ordinis Minorum de Observantia. Hunc vitæ morumque innocentia, & inviolatæ confessionis candida virginitas, tam Historiographorum nostrorum constantibus testimoniis, quam per continuatam uno & altero seculo populorum devotionem satis celebrata: Denique miracula ad ejus tumulum nova novis quotidie succedentia, palam faciunt beatum. Titulum hunc cum ipse mereatur, usurpare tamen omnibus promiscue, quia nefas, absque supremæ Sedis magnifico desuper elogio, ad eamdem sanctam Sedem expetitæ tantopere ab universo regno & a majoribus dudum destinatæ Beatificationis ipsius præconium referre in animum induximus. Quod ut quam felicissime cedat, sicut votis omnibus unice expetimus, ita ante omnia FF. VV. de quarum pietate & prudentia plenam in Domino gerimus fiduciam, committendum esse duximus, prout per præsentes committimus, ut quam primum commode poterint, ad Ecclesiam sancti Bernardini in Stradom, ubi gloriosus servus Dei Simon Lipnicius resurrectionem expectat, descendant, vocatisque officiose universis, & juxta Juris præscriptum & ordinem examinatis diligenter, quicumque in ejusmodi causa & negotio, ad effectum Beatificationis seu Canonizationis prædicti servi Dei, informare quocumque modo possint & valeant; de vita, sanctitate, morte & miraculis ejusdem accurate inquirant, & cognoscant similiter de loco sepulturæ, devotione concurrentis ibidem Populi, & aliis circa hujusmodi actus, de jure & consuetudine observari solitis, unius & alterius absentia non obstante. Porro omnia & singula fideli scripto comprehensa & authentice consignata, ad nos postea FF. VV. deferent, facturi rem cum sua pietate dignam, tum universæ Hierarchiæ Ecclesiasticæ decori usuique futuram. In cujus rei fidem præsentes manu propria subscripsimus, ac sigillo nostro communiri jussimus. Datum Cracoviæ in Curia nostra Episcopali, die VIII. *mensis Novembris, anno Domini* MDCXXVI.

Jacobus Zadzik Episcopus Cracoviensis.

ULADISLAUS IV. Dei gratia Rex Poloniæ, Magnus Dux Lituaniæ, Russiæ, Prussiæ, Masoviæ, Samogitiæ, Livoniæ, Smolenscen. Severiensis, Czermiekovien. necnon Suecorum, Gothorum, Vandalorumque hæreditarius Rex.

Epistola Uladislai Regis Poloniæ.

XXXI. V*Enerabiles, devoti, & fideliter nobis dilecti. Accepimus commissum esse FF. VV. a Reverendo Episcopo Cracovien. negotium indagandi de vita, innocentia & sanctissimis moribus Religiosi Patris Simonis de Lipnica, quem quidem nos ipsi, & dum inter mortales viveret, Angelicam vitam egisse, & deposita mortalitate, hominum genus variis beneficiis, Divina potestate cooperante, cumulare non ignoravimus. Perinde quoque tam honoris celsæ illius virtuti exhibendi nos cura tetigit, quam cupiditas obtinendi per eum peculiaris alicujus beneficii incessit: Et licet non dubitemus Dev. VV. pro usitata sua diligentia, fide & pietate, accurate & exacte scrutinium, quod gravitate & præstantia facile omnia alia superat, præacturas; non alienum tamen a nostro in hunc virum cultu, per duas fere ætates constanti hominum opinione celebratissimum, putavimus nostrum etiam apud Dev. VV. interponere studium, quo nimirum nihil inexcussum, nihil inexploratum relinquant, ut viri innocentissimi nomen a reliquorum consortio segregetur, & exemplar illius virtutis ad imitandam orbi Christiano, & fideli populo sublimius collocetur. Atque si ita supremæ in terris,*

secun-

ſecundum Divina, poteſtati placuit, Divorum numero inſeratur. Quod Dev. VV. ſedulo uſuras confidimus, quarum orationibus atque adeo Beati hujus ſuffragio nos diligenter cupimus eſſe commendatos. Grodnæ die XI. *Decembris, anno Domini* MDCXXXVI.

„ XXXII. His aliiſque precibus tandem Pontifices Romani permoti, „ hujus Servi Dei Officium per totum Poloniæ Regnum primo Alexan- „ der VIII. anno MDCLXXXIX. recitari permiſit; deinde ſub die IX. „ Decembris anni MDCCXXX. ad preces P. F. Joſephi Mariæ Eborenſis, „ qui tunc res Ordinis Procuratoris Generalis munere miniſtrabat, Cle- „ mens XII. idipſum per univerſum Seraphicum Ordinem fieri poſſe in- „ dulſit. Suis reſpective annis in horum Annalium continuatione de „ hujuſmodi Sedis Apoſtolicæ Indultis ſermo redibit, & Decretorum da- „ bimus exemplaria.

ADDITIO ALIORUM. *Ex Decr. SS. Rit. Congreg. dat. 9. Decemb. 1730.*

XXXIII. Circa hunc annum obiit in eadem urbe Cracoviæ frater Juſtinus Guardianus Cœnobii ſancti Bernardini, cui morienti Chriſtus apparuit, & veniam denunciavit omnium peccatorum. In hunc etiam annum mortem beati Joannis Slonkæ, viri optimi, omni virtutum genere illuſtris, rejicit Chriſtophorus Warſevicius in ſuo cathalogo Sanctorum Poloniæ. In codice MSS. Conventus ſanctæ Mariæ Angelorum prope Aſſiſium, in quo recenſentur viri ſanctitate præclari, qui in Provincia ſancti Franciſci deceſſerunt, hæc adnotata reperio: *Beatus Pater Bartholomæus de Apone Comitatus Peruſii, magnus Prædicator, ſignis & miraculis ornavit conciones ſuas, moritur anno* MCCCCLXXXIII. De eo porro ſcribunt Marianus & Marcus Ulyſſiponenſis ea quæ nos alias adnotavimus. Deceſſit plenus dierum in ſenectute bona ferme decrepitus. Illum de Yano cognominat Marianus.

Moritur frater Juſtinus Polonus. *Chron. MSS. Polon.*
Item Joannes Slonka.
Et Bartholom. de Apone.
Tomo 10. anno 1426. n. 11.

XXXIV. Deceſſit etiam hoc anno Zanettus Utinenſis, olim ex Ordinis Miniſtro Generali ad Pontificias inſulas aſſumptus. Tarviſii ad aræ majoris lævam ejus tumulus inſignis conſpicitur, & iſtud legitur Epitaphium.

Necnon Zanettus Miniſter Generalis. *Roiul. fol. 191.*

Deo Optimo Maximo: B. Virginis Conceptioni dicatum Sacellum hoc, quod rimaris lector, vetuſto funditus everſo erectum ſcias pii ære Joannis Archiepiſcopi Thebanenſis, Pont. Tarviſini, qui triennio necdum peracto D. Franciſci Religioni ſato accitus, brevi ad ſummam doctrinarum provectus, gravis Maroniſta unicum religionis decus evaſit. Theologiæ inſignibus XXVII. *anno, acri Patavii certamine uno Patrum conſenſu reportatis, ad Urbem procurator, inde Divi Antonii Provinciæ Magiſter; poſt Vicarius univerſus a Summo Pontifice Paulo tum Venetiis cunctis Patrum ſuffragiis Generalis creatus, ſex annos integre ſic præfuit, & Sixto Chriſti Vicario ſacri Collegii ad Ferdinandum Regem orator compos ad vota regreſſus, Spalatenſiſque Archiepiſcopus deſignatus, ac bina ad Senatum Venetum Legatione probe acta, Tarviſii Præſul, Archiepiſcopus Thebanenſis pronunciatus, Tarviſii reſidens palatium, & hoc quod aſpicis, templum, grandi pecunia inſtauravit. Epiſcopatus bona redemit, ſicque tanta munificentia Reipublicæ ac populo gratus, pie extollitur, Anno* MCCCCLXXXIII.

XXXV. Floruerunt hoc tempore viri docti in cœtu Obſervantum: Pelbartus de Themeſvar Hungarus, per univerſam Germaniam doctrina & concionibus illuſtris, cujus opera dabimus in recenſu ſcriptorum Minoritarum. Antonius de Balocho Vercellenſis, vir probus & pius, fructuoſus valde

Florent viri docti. *Marian. lib. 5. c. 42. Marc. par. 3. l. 6. c. 40.*
Pelbart. de Temeſvar.
Anton. de Balocho.

de prædicator, ad lucrum animarum, non ad sui laudem dirigens conciones. Urbevetanos implacabili odio se invicem trucidantes, ad pacem mirabiliter reduxit. Ibidem post pacificatos cives cum diebus pluribus prædicasset, pie decessit. Volentibus sociis corpus in Provinciam Mediolanensem, quam olim rexerat, referre, non est permissum a civibus, qui in Conventu sancti Francisci honorifice sepelierunt. Multa patravit miracula, quibus testificandis appensæ sunt tabellæ, & lampades accensæ ad ejus sepulcrum. Bernardinus de Caymo Mediolanensis, vir insignis, celebris prædicator, qui Montis Varalli Cœnobium, & inter pulcherrima per collem sparsa oratoria, passionis Christi mysteria, sacrosque ritus repræsentantia, aliquot delineavit & inchoavit, de quo plura suo loco referemus. A Sixto Pontifice missus est Nuncius ad Ferdinandum Hispaniæ Regem pro arduis quibusdam negotiis, quæ feliciter absolvit.

Bernardinus a Caymo.

An. 1495.

Raphael de Griffis de Varisio.

Vide Tom. 13. an. 1469. n. 18.

XXXVI. Raphael de Varisio ex Medicinæ Doctore, factus Minorita, & insignis Ecclesiastes, multam messem in horrea Domini congregavit. Omnibus egregii Concionatoris partibus abunde ornato sola defuit voluntas prædicandi; invitus enim ad hoc munus trahebatur, etsi omnes vehementer cuperent audire ornatissime dicentem. Nunquam visus est ridere aut lætari, causamque interrogatus dixit, tanto se præoccupatum timore & tremore perdendæ nobilissimæ sibi concreditæ animæ, ut nullus ei superesse possit locus lætitiæ. Obiit Mediolani, dum Guardianum ageret Conventus sancti Angeli. Jacobus Grumelus Brixiensis, magnus Theologus, & publicus professor, prædicator gratissimus & devotus, ad Sanctorum festivitates celebrandas, & virtutes commendandas singulari donatus talento. Florentiæ audacter & aperte egit contra Hieronymum Savanarolam, cui sæpe in faciem restitit. Destinatus visitator Provinciæ sancti Antonii, obiit in Conventu Feltrensi. Michael de Perusio a Sixto Pontifice sæpe ad varios Principes destinatus, & ab eodem per hoc Breve jussus hoc anno prædicare Florentiæ quadragesima sequenti.

Jacobus Grumelus.

Michael Perusinus.

Dilecto filio fratri Michaeli de Perusio Ordinis Minorum de Observantia.

Jubetur Florentinis prædicare. Ex originali.

XXXVII. Dilecte fili, salutem &c. *Mandavimus alias tibi ut Florentiæ prædicare deberes, quandoquidem Communitas illa magnam in tua exemplari vita & doctrina devotionem habet, & te in prædicationibus plurimum audire cupit; & cum nuper Florentini ipsi per Oratorem suum nobis de hoc fecerint iteram supplicari; Nos eorum pio desiderio in hoc annuentes, volumus, & tuæ devotioni mandamus, quatenus quocumque alio mandato tibi in contrarium facto non obstante, proxima futura quadragesima ad Civitatem ipsam Florentinam prædicatum accedat, ibique juxta tibi traditam a Domino facultatem, doctrinam Evangelicam annuntiando, fructum animarum facere studeas. Datam Romæ apud sanctum Petrum sub annulo piscatoris, die* XXI. *Octobris* MCCCCLXXXIII. *Pontificatus nostri anno* XIII.

Legenda MSS. Bernardin. Feltren. prædicat Ferrariensibus.

XXXVIII. Bernardinus Feltrensis hoc anno a Francisco Gonzaga Cardinale Mantuano Legato Apostolico, Pontificii & confœderatorum exercituum contra Venetos directore, Ferrariam tunc ab hostibus obsessam, vocatus ut prædicaret, timere cœpit, suamque incusare sortem, quod si proficisci nollet, Legati & Ferrariensium indignationem incurreret; si vellet, apud Venetos suos Dominos in suspicionem vocaretur. Vicit tamen obsequendi studium, & Sixti Mediolanensis viri sanctissimi, sui olim Præce-

ceptoris consilium. Magno vitæ discrimine in urbem introductus, quotidianas habebat conciones in templo Cathedrali, civium peccandi licentiam, militum rapinas, tribunorum infidam æris dispensationem, palam & vehementer objurgans. Multorum hæc conciliarunt invidiam & iram, parumque absfuit, quin male haberet, insignique afficeretur injuria. Ducis uxor Virum sanctum digne venerata, prohibuit, animumque addidit, ut verbum Domini libere intonaret. Cum orationis fervore urbis vitia,& superventura mala vehementer exaggeraret, universus populus magnis clamoribus & lacrymis Dei misericordiam imploravit. Tunc ille collacrymans: *O Ferraria, quia te peccasse pœnitet, Deo placuit tui misereri. Obsidione hac liberaberis, & in pristinam felicitatem redibis, sed cito ad vomitum regressa, cave ne tarditatem supplicii Deus gravitate compenset.*

XXXIX. Absens electus in Vicarium suæ Provinciæ, ad comitia profectus rogavit absolvi. Id negantibus Patribus, accinxit se virtute ad tollendos quosdam abusus, qui in Sodalitium irrepserant, & Venetias profectus, eas statuit in Cœnobio *Vinearum* leges, quas erroribus eliminandis, & virtutibus inserendis judicaverat opportunas. Majores restaurandæ disciplinæ progressus impedivit acerbus morbus, qui fere mortem advexit. Paululum recuperata salute, e finibus Venetis Apostolico subjectis interdicto recedere oportuit, indeque vocare Consodales, quos per vicinas Provincias placide distribuit, collatis pluribus in cœnobiis Mantuano & Tridentino. Iterum acuta febre, & fluxu hepatico correptus, Commissarium instituit Provinciæ Bartholomæum Loredanum, virum doctum, & regimini apprime idoneum, cujus auxilio universos Fratres in tanta rerum commotione consolatus, Provinciam rexit sanctissime, etsi Princeps Senatusque Venetus in eum vehementer commotus, propter observatum interdictum, evocatosque Consodales, nihil non intulerit molestiæ. Fit Vicarius Provinciæ S. Antonii. Finibus exulat Venetis.

XL. Hoc anno VII. Kal. Januarii Sixtus Pontifex quinque creavit Cardinales, atque inter hos fratrem Eliam ex Vicecomitibus de Bourdeille, olim, uti diximus, Episcopum Petragoricensem, mox Archiepiscopum Turonensem, Theolngum insignem, vitæ sanctitate præclarum. Cum sanctæ Luciæ in silice titulum, & galerum acciperet Cardinalitium, oullum lætitiæ signum exhibuit, nec quidem latuoi unguem a suo statu, vel proposito pietatis cursu, ob tantum collatum honorem deflexit. Obiit miraculis clarus anno sequenti die v. Julii, sepultusque est in sua Cathedrali Turonensi. Anno MDXXVI. auctoritate Joannis de Planis Petragoricensis Episcopi, de ejus vita & miraculis inquisitio facta est, ut sanctorum numero adscriberetur. Quædam edidit opuscula alias a nobis referenda. Vitam ejus scripsit Petrus Boismorinus, quam non licuit videre. Fit Cardinalis Elias de Bourdeille. Tomo 11. anno 1437. n. 35.

XLI. Frater Antonius de Marchia, artis Poeticæ peritissimus, hoc tempore Dantis Aligerii, clarissimi Poetæ Etrusci opera Latino explicuit carmine. Opus hoc elegantissimum, ab eruditis viris summe concupitum, e cœnobio Minorum Fanensi abstulit Magister Laurentius Astemius e Macerata Montis Feltrii, vir doctissimus, & magno in pretio penes se retinuit. Post ejus mortem opus deperiit. Atqui ipsius Dantis ossa huc ipso anno voluit honorare Bernardus Bembus, Prætor urbis Ravennatis, qui sepulcrum ejus honorifice restituit prope ostium præcipuum templi Ravennatis Patrum Conventualium. Sepulcrum loculumque marmoreum, in quatuor angulis circumdant & ornant variæ marmoreæ immagines, inter quas in loculi medio & ipsius Poetæ affabre insculpta conspicitur, subjectis his carminibus. Floret Antonius Picenus. Ubi sepultus Dantes.

VIRTUTI ET HONORI S. V. F.

Jura Monarchiæ, Superos, Phlegetonta, lacusque
Lustrando cecini, voluerunt fata quousque.
Sed quia pars cessit melioribus hospita castris,
Actoremque suum petiit fælicior Astris,
Hic claudor Dantes patriis extorris ab oris,
Quem genuit parvi Florentia Mater amoris.
Exigua tumuli Dantes hic forte jacebat,
Squalenti nulli cognito pene situ.
At nunc marmoreo subnixus conderis arcu,
Omnibus, & cultu splendidiore nites.
Nimirum Bembus Musis incensus Ethruscis,
Hoc tibi, quem in primis hæ coluere, dedit.

Anno Sal. M. CCCC. LXXXIII. Kalendis Junii,
Bernardus Bembus Prætor ære suo posuit.

Opus Petri Lombardi.

An. 1482. n. 72. Fratres persistunt in procuranda clausura Sororũ Tertii Ordinis.

XLII. Eousque crevit discrimen inter Fratres Provinciæ sancti Francisci, & Sorores Tertii Ordinis, quod supra narravimus, ut hoc anno Julianus Cardinalis Protector, & Gabriel Cardinalis Agriensis Minorita Pontificem rogarint, sua vellet auctoritate controversiam componere, dissidentes compescere, ne graviores turbas excitarent. Fulginei, Perusii, Narniæ, & multis in locis prædictæ Provinciæ domus habebant copiosas Sorores, bene audiebant in populo, potentesque habebant fautores, amicos & consanguineos. Hi modis omnibus rogabant, hortabantur, compellebant Fratres ut rejectum gubernium resumerent, & illi constanter recusabant, nec spes erat ulla illos flectendi. Perusinæ nolentes uti ministerio sacerdotum secularium, se subdiderunt Fratribus Amadeitis, hoc anno in istud fortassis ministerium in urbem admissis, uti nunc dicemus; sed reliquæ perstiterunt in conservanda libertate egrediendi, & procurando regimine Observantum. Hoc itaque temperamentum excogitavit Pontifex, per quod utrique parti putabat satisfactum: sed quoquo modo exeuntium curam suscipere dum Fratres detrectant, & ad ipsum Pontificem & præfatos Cardinales recurrunt, res in alterum annum differtur, donec Sorores clausuram quibusdam conditionibus admiserunt.

Dilecto filio fratri Petro de Neapoli Vicario Generali Fratrum Minorum de Observantia Cismontano.

Ex regesto Ordinis.

XLIII. *Intelleximus quod longa jam tempore dilectæ in Christo filiæ Sorores Tertii Ordinis sancti Francisci in congregatione viventes in pluribus Civitatibus & terris Provinciæ dicti Sancti, sub cura fuerint & regimine dilectorum filiorum Vicarii & Fratrum Ordinis Minorum, de Observantia nuncupatorum prælibatæ Provinciæ, & quod nuper dilectus filius frater Baptista de Monte Falcone ejusdem Provinciæ tunc Vicarius, de consensu & voluntate provincialis capituli, pro zelo majoris honestatis & perfectionis voluit, quod dictæ Sorores, quæ extra Monasteria earum egredi solebant, clausuram servarent. Cujus ordinationi quia prælibatæ Sorores assensum præstare noluerunt, ipse Vicarius secundum voluntatem Fratrum*

præ-

prædictorum eas a cura & regimine sui & præfatorum Fratrum penitus abdicavit. Super quo multæ nobis hinc inde sunt allatæ querelæ, & rationes adductæ, nec tamen hactenus voluerunt ad concordiam revocari. Nos igitur attendentes, quod Observantia clausuræ, licet majoris sit honestatis, quia tamen pertinet ad statum supererogationis, & asperioris Observantiæ, & ad eam nulla debet cogi invita; & considerantes nihilominus quod nimia multarum evagatio esset valde periculosa, & statui Religionis non multum convenit; volentes, prout decet, hujusmodi querelæ finem ponere, & utrique parti debite providere, te, de cujus prudentia & religionis zelo non parum confidimus, hortamur in Domino, ac in virtute Obedientiæ sanctæ, proprio motu, non ad alicujus oblatæ petitionis instantiam, præcipiendo tibi mandamus, quatenus ad dictam Provinciam personaliter accedens, prædictas differentias intelligas, & præter articulum clausuræ, quam Sororibus invitis nolumus te posse injungere, eas tamen a superfluo discursu aliqualiter coerceas, ut non passim & sine necessaria aut legitima causa discurrant, seu earum egressus cum aliquali moderamine, prout honestati convenit & Religioni, refrænentur, prout tibi videbitur, cujus conscientiæ inhæremus: præcipientes ipsis Sororibus sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, omni appellatione & reclamatione remotis, quod cum moderaminibus hujusmodi a te circa earum egressum disponendis, se regimini & curæ subjiciant dictorum Vicarii & Fratrum præfatæ Provinciæ; Fratribus & ipsis sub pœna eadem mandantes, quod omni appellatione postposita, si illæ se subjicere voluerint, earum curam cum moderaminibus supradictis suscipiant, & eis omnia Sacramenta ministrent, sicut ante præfatam controversiam ministrabant. Non obstante quacumque appellatione seu reclamatione facta vel fienda, ac litteris per Nos & Sedem Apostolicam cuivis ipsorum Ordinum universaliter vel particulariter, ne præfatæ Sorores ad moderatum earum egressum compelli, vel ne Fratres supradicti earum curam recipere per quemvis inferiorem cogi possint inviti, sub quacumque verborum forma concessis vel in posterum concedendis, etsi foret hujusmodi de verbo ad verbum earum expressa mentio facienda, necnon omnibus & singulis privilegiis contrariis, & constitutionibus Apostolicis vel Ordinum prædictorum, & aliis in contrarium facientibus quibuscumque. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die XV. *Septembris* MCCCCLXXXIII. *Pontificatus nostri anno* XIII.

XLIV. Extra urbem Narniensem devota quædam imago Virginis Mariæ multis cœpit clarere miraculis; quare Magistratus & cives decreverunt ibi Cœnobium erigere Fratrum Congregationis Clarenorum, sub Obedientia Ministri Generalis degentium. Id factum vel inchoatum hoc anno, sub invocatione sanctæ Mariæ de Plano, Sixto Pontifice annuente: *Supplicari nobis*. die XXV. Aprilis. Gonzaga ædificatum ait ab Angelo de Cesis, cive Narniensi, pro Fratribus Observantibus, & temporis successu in Clarenorum potestatem devenisse. At secus factum constabit ex Sixti litteris in Regesto. Angelus fortassis fuit ex præcipuis conditoribus vel auxiliatoribus fabricandi ædificii, & anno MDLXVIII. non restitutus, sed concessus est Observantibus.

Conv. Narnien.

a Gonz. in Provin. S. Franc. Conv. 19.

XLV. Dixi paulo antea, hoc anno introductos in urbem Perusinam Fratres Congregationis beati Amadei, procurantibus, ut reor, tot Sororibus Tertii Ordinis, quas per varias domos ejusdem urbis annis superioribus diximus dispersas. Concessit Pontifex Communitati & Prioribus Artium Perusinis facultatem concedendi eis domum sanctæ Mariæ de Colmani extra & prope portam sancti Andreæ, olim per alios Religiosos habitatam, vel

Conv. Perusinus S. Hieronymi.

alteram sancti Nicolai intra & juxta muros portæ sancti Petri, in qua duo Eremitæ vivebant, vel alibi eis Cœnobium ædificandi, & tradendi Roberto Guardiano Conventus sancti Petri de Monte Aureo in Urbe, Congregationis Amadeorum antesignano: *Sacræ Religionis*. XVI. Kalend. Augusti; ubi Gonz. ibid. Conven. 5. tamen, seu in qua urbis parte pedem fixerint, invenire non potui, nisi fortassis eis tunc constructa fuerit domus sancti Hieronymi extra & prope portam sancti Petri, quod probabile reputo, licet eam anno MDII. ædificatam, & Clarenis traditam asserat Gonzaga, & Observantibus restitutam anno MDLXVIII. sub Aloysio Puteo Ministro Generali.

Conv. Cotiniolæ. XLVI. Cotiniolæ oppidum, in Æmilia exiguum, sed pernobile, ad dextram Senii amnis, ex quo multi homines illustres prodierunt, præsertim auctor gentis inclytæ Sfortiarum, hoc tempore domum inchoavit Observantibus communi sumptu & fidelium subsidiis. Ecclesiam vero suis expensis construxit Joannes Roccius Notarius. Licentiam dedisse hoc anno die IV. Octobris Sixtum Pontificem, dum Angelus a Clavasio Vicarium ageret Gonz. in Provin. Bonon. Conv. 22. Generalem Cismontanum, asserit Gonzaga: sed vel hoc anno non dedit Sixtus facultatem, vel errat Gonzaga circa Vicarium; hoc enim anno regebat Petrus Neapolitanus, & sequenti Angelus tertium electus est Vicarius. Templum consecravit die XIV. Aprilis anno MCCCCXCV. Petrus Episcopus Interamnensis, sub titulo sancti Francisci, retento etiam priori nomine beatæ Mariæ de Angelis. Edidit hic locus Venerabilem Patrem Albertum Marchesium a Cotiniola virum doctissimum, & in sacra Scriptura versatissimum, cujus extant monumenta, ibidem anno MDXXXI. sepultum; & Bonaventuram Brachium a Cotiniola, doctum Ecclesiastem.

Conv. Montis Savini. XLVII. Incolæ Castri Montis Savini, diœcesis Aretinæ, statuerunt Lib. 200. bullar. fol. 106. ædificare Observantibus domum in possessione quadam, dicta *Il poggio di Lorenzino*, in territorio dicti Castri sita, quam Christophorus Francisci de Placentia in hunc finem Fratribus donavit, vel alio loco opportuniori. Facultatem ita faciendi concessit Pontifex hoc anno Nonis Decembris; sed an ita factum, non comperio, neque vestigium hujus structuræ inter monumenta illius Provinciæ.

Conv. Rutiliani. XLVIII. Patribus Conventualibus provinciæ sancti Nicolai, eorumque Ministro Lucæ Caraccioli de Licio, dedit hoc anno Sixtus Pontifex facultatem admittendi Oratorium, sub invocatione beatæ Mariæ de Pietate, & hospitale propinquum, quæ Peregrinus Archipresbyter loci Rutiliani, diœcesis Cupersanæ ædificaverat, deditque dictis Fratribus dum viveret cum quibusdam bonis immobilibus, ut ididem domum regularem ædificarent: *Piis fidelium*. IX. Kalendas Julii. Illi porro locum ædificaverunt, spectatque ad prædictam Provinciam, & Custodiam Barolitanam. Lucas ille Minister frater erat Germanus Roberti Episcopi Aquinatis, de quo sæpe Infantin. pag. 50. locuti sumus, & agit in suo Licio sacro Julius Cæsar Infantinus.

Conv. Ruthenen. reformatur. Lib. 187. fol. 161. XLIX. Acceptis querelis Bertrandi Episcopi Ruthenensis contra Patres Conventuales domus sancti Francisci ejusdem urbis, qui his expulsis introduxit Fratres Observantes, causam commisit Pontifex cognoscendam hoc anno X. Kalend. Junii Episcopis Conseranensi, & Convenarum, ac Officiali Tolosano, qui tamdem statuerunt introductos Observantes in ea domo conservandos.

Conv. Fevolhedosi. Lib. 192. fol. 130. L. Guillelmus de Campo Rotundo ex Observantum cœtu obtinuit hoc anno XVI. Kalendas Maii litteras ad Episcopum Electensem, ut ei concederet pro construendo Conventu sui Ordinis Eremitorium, sub vocabulo sancti Antonii de Galamus, situm inter rupes montium in loco solitario infra

ſra limites parochiæ ſancti Petri loci de ſancto Paulo Fevolhedoſii, diœceſis Electenſis, ſpectans ad menſam Capitularem Eccleſiæ collegiatæ dicti loci, in quo pauculæ perſonæ regulares vel Eremicolæ, ex conſenſu Capituli dictæ Eccleſiæ Collegiatæ, habitare conſueverunt. Conceſſionem hanc confirmavit Innocentius ſucceſſor ann. MCCCCLXXXV. ſed poſt biennium ſe oppoſuerunt Decanus & Capitulum prædicti, commiſitque Innocentius cauſam judicandam quibuſdam Judicibus. Conjicio irritum evaſiſſe Guillelmi ſtudium; non enim inter reliquos Conventus provinciæ ſancti Ludovici, ſeu tractus Narbonenſis, in quo iſte continetur, invenio iſtum recenſitum. Quid autem poſtea egerit, non invenio. *Ex lib. 43. Regiſt. Innocen. fol. 155.*

LI. In provincia Aquitaniæ antiquioris Conventum Montis Regalis conſtruxit Jacobus Duceiemoſiæ, quem poſtea reparavit ſeu reædificavit Epiſcopus Albienſis Ludovicus ab Amboiſia Cardinalis, nepos alterius Ludovici de Amboiſia, cognomento *Boni*, ejuſdem Eccleſiæ Antiſtitis. Anno MDLXVI. Hugonoti, Fratribus pulſis, verberatis, in carcerem conjectis, domum expilarunt, immiſſoque igne in favillas redegerunt, & fratrem Franciſcum Lardegarium Sacerdotem plumbeis glandibus trajecerunt, ac Jacobum Laggerium Laicum ſeu converſum ſimili mortis genere & gladio occiderunt. *Conv. Montis Regalis. Gonz. in Provin. Aquit. antiquior. Conv. 19.*

LII. Apud oppidum Malliacenſe, Ambianenſis diœceſis, Joannes Baro Malleaceus hoc anno Cœnobium ſanctæ Mariæ de Pietate ædificavit. Anno MDLIV. incurſu Militum Hiſpanorum, & MDLXII. rabie hæreticorum Hugoniſtarum deſtructum, dicti fundatoris poſteri reſtaurarunt. Ad annum MCCCCXCIX. iterum de hoc Conventu ſermo redibit. *Conv. Malliacen. Idem in Provinc. Franc. Conv. 39.*

LIII. Dixi alias conceſſam a Nicolao V. facultatem Fratribus, qui in Tabernæ Inſula Britanniæ Armoricæ ſatis miſere & incommode habitabant, alio ſe ſuaque transferendi. Id in hoc uſque tempus facere non potuerunt. Nova itaque Sixti obtenta facultate, tranſvectis ceteris Cœnobii materia & ſuppellectile, juxta Civitatem Trecorienſem, ſancti Ivonis corpore celebrem, favente & ſumptus miniſtrante Franciſco Britanniæ Duce, commodam domum conſtruxerunt. *Conv. Trecorien. Idem in Provinc. Britan. Conv. 7.*

LIV. Magdalenæ Abbatiſſæ Monaſterii ſanctæ Claræ Nolani hoc anno XII. Kalend. Julii data eſt etiam facultas extruendi Monaſterium ejuſdem Ordinis in loco nuncupato *alli Mirri* Terræ Gragnani, Litteren. diœceſis, ſub invocatione ſanctiſſimæ Trinitatis, & regimine Epiſcopi. *Monaſt. Gragnani. Lib. 195. fol. 13.*

LV. Julius Cæſar de Varano, urbis Camerinenſis ejuſque Comitatus & diſtrictus, pro Eccleſia Romana Gubernator, Civeſque Camerinenſes hoc anno, VI. Kalendas Septembris rogarunt Pontificem, ut ſuppreſſo Ordine ſancti Benedicti in vetuſto & pene diruto Monaſterio ſanctæ Conſtantiæ, in quo tantum una Monialis decrepita permanſerat, liceret ex pretio, & ruderibus ejuſdem aliud Monaſterium Ordinis ſanctæ Claræ juxta primæva Inſtituta ejuſdem Ordinis, ſub invocatione ſanctæ Mariæ Novæ, & regimine Fratrum Minorum de Obſervantia, alio commodiori & honeſtiori loco conſtruere. Annuit Pontifex ea lege ne Eccleſia ſanctæ Conſtantiæ profanaretur, ſed in ea quandoque Miſſæ celebrarentur, & decrepitæ Moniali de opportuna ſuſtentatione provideretur. De aliis duobus Monaſteriis Camerinenſibus alias egimus, uno Clariſſarum & altero Sororum Tertii Ordinis Pœnitentium. *Monaſt. Camerinen. Lib. 199. fol. 192. Tom. 10. anno 1426. n. 25. & Tom. 13. anno 1459. n. 61.*

LVI. Andreas Dermeck miles Meten. & Perretta ejus uxor, hoc tempore erexerant Monaſterium ſanctæ Claræ infra limites parochialis Eccleſiæ ſancti Hilarii loci de Grantmeze, diœceſis Metenſis, & pro ampliandis ſtru- *Monaſt. Grantmezen. Lib. 207. fol. 115.*

ćturis dicti Monasterii donaverunt quasdam domos in ea parochia consistentes; quarum demolitionem cum sibi valde præjudicare contenderet Petrus Clerici Rector prædictæ Ecclesiæ, Andreas prætensum damnum compensavit pecunia numerata, ut emerentur bona immobilia, ex quibus annui reditus pro Ecclesiæ Rectore in perpetuum perciperentur. Conventionem inter partes initam, hoc anno pridie Kalendas Januarii, Pontifex confirmavit.

Monast. Rothomagen. Gonz. in Provin. Francia Mon. 10.

LVII. In Civitate Rothomagensi Normanniæ primaria, Joannes de Stovanilla, miles Regii Ordinis, Dominus de Torciaco, & Blamvilla, ac Francisca de Rupefoucandi consors, Domina Montis Dasoni & sanctæ Mauræ hoc anno Monasterium Clarissarum, sub invocatione beatæ Mariæ, ac sancti Joannis Baptistæ, & reformatione B. Coletæ, juxta fores Hilarianos, & intra fines Ecclesiæ parochialis beati Viviani construxerunt. In medio Templi fundatoris conspicitur sepulcrum.

Monast. Briellen. Lib. 194. fol. 136.

LVIII. Margarita Ducissa relicta quondam Caroli Ducis Burgundiæ, hoc anno VI. Kalend. Maii facultatem impetravit a Sixto ædificandi in suo oppido de Briellis, Trajecten. diœcesis Monasterium Clarissarum, juxta primævam institutionem ejusdem Ordinis in Monasterio sancti Damiani prope Assisium, & Abbatissam ac primas disciplinæ Magistras illuc transferendi ex Monasterio beatæ Mariæ de Nazarelli, oppidi de Delfi ejusdem diœcesis, quatuor Fratres ex Ordine Minorum Observantum illarum ministerio deputandi, idoneum scilicet confessarium, clericum unum, & duos laicos, qui in domo propinqua commorari deberent, & Monasterium ipsum subjiciendi Vicario Observantum. Ex litteris Pontificiis hujus concessionis constat, quod præter domum Sororum Tertii Ordinis in Delfi, de qua alias diximus, erat altera Clarissarum; sed sacra hæc omnia Virginum reclusoria, rabido hæreticorum furore penitus destructa sunt. Eidem Ducissæ paucos post menses, videlicet IV. Nonas Octobris alio diplomate concessa est licentia construendi duo vel tria Monasteria Clarissarum intra, vel extra Civitates aut villas suæ ditionis, juxtra tamen Regulam ab Innocentio IV. præscriptam, & sub obedientia Vicariorum Observantiæ.

Tom. 13. anno 1463. n. 40. Lib. 199. fol. 136.

** al. Sicca.*

Monast. Corduben. sanctæ Elisabethæ de Angelis.

LIX. Marina de Villa Sera * relicta quondam Garsiæ de Monte Majori, civis Corduben. suscepta statim a viri obitu, veste & Instituto Tertii Ordinis de Pœnitentia, hoc anno significavit Sixto Pontifici se velle domum infra limites parochiæ sancti Petri Cordubensis relinquere in suo testamento inhabitandam a novem Sororibus ejusdem Instituti, quibus decrevit congruam sustentationem, & peculiares quasdam regulas præscribere. Horum confirmationem Sixtus concessit, scriptis VII. Idus Augusti litteris ad Priorem Ecclesiæ Collegiatæ sancti Hyppoliti Cordubensis. Ita autem fecisse Marinam & Monasterium ædificasse sub titulo sanctæ Elisabethæ de Angelis anno MCCCCLXXXIX. scribit Gonzaga, & introductas Virgines ad perfectiorem vitam anhelantes, primam Regulam S. Claræ anno MCCCCXCI. ex concessione Innocentii VIII. suscepisse. Egregia hic virtute floruerunt Sorores Maria a Jesu, cujus corpus habetur in veneratione; Francisca de Hervas, quæ anno MDLX. Ludovica de Pareja, quæ anno MDLXXXVI. Marina de Christo, quæ MDXCVIII. pie & magna sanctimoniæ opinione ex hac vita decesserunt. Sepe hoc anno incidit mentio domorum sanctæ Agathæ in Delfi, & sanctæ Ursulæ in Schedam, Tertii Ordinis Sororum, diœcesis Trajectensis, quibus variæ conceduntur Indulgentiæ & privilegia.

Gonz. in Provin. Granat. Mon. 8.

Vide Innocentii diploma in regesto ad ann. 1491. Domus Delfi, & Schedam Sororũ Tertii Ordinis.

SUP-

SUPPLEMENTUM P. ANTONII MELISSANI DE MACRO .

I. Episcopus Saonensis in Liguria quædam cum Civibus concordata pro Gubernio Montis Pietatis constabilire desiderabat , at pro firmitate perenni supremam auctoritatem Ecclesiæ expectabat; itaque summus Pontifex ultimo Februarii die , proprio motu ad fratrem Angelum a Clavasio , virum optimæ famæ & prudentiæ , & pro Cruciata Sedis Apostolicæ Commissarium speciale Breve direxit , quo illi committebat ut visis matureque consideratis iis , quæ pro erigendo Monte Pietatis , sancteque regendo proponebantur, approbaret, auctoritateque Apostolica confirmata , observari faceret: quæ omnia egregie executus est hoc eodem anno die v. Maii . Vigente inter Mendicantes , & Clerum in Germania quadam gravi altercatione , facile degeneratura in scandalosa dissidia , eam componere Sixtus ac determinare , expedito Brevi , quod mox exhibemus , sategit . *Infra ad annum 1490. de hoc eod. Monte .*

SIXTUS PAPA IV.

Dilecto filio Generali Magistro Ordinis Prædicatorum .

Dilecte fili , salutem & Apostolicam benedictionem .

Quia cum inter dilectos filios Clerum nationis Germaniæ , & Religiosos Ordinum Mendicantium controversia vigeat , & quibus de causis orta sit, ex Oratoribus ab ipso Clero ad nos nuperrime missis intelleximus ; & potissime istæ esse dicuntur , de solutione videlicet decimarum , a qua Mendicantes ipsi se penitus valunt esse immunes: de Corporibus defunctorum ad Parochiales Ecclesias pro ultimo vale , ut proverbium est, deferendo, priusquam in Ecclesiis ipsorum Religiosorum humentur : & postremo de sacramentis Eucharistiæ & Extremæ Unctionis ministrandis , super quo Mendicantibus ipsis , in casu , in quo Presbyteri Parochiales Sacramenta ipsa iis , qui Mendicantibus confitebantur , negarent , ab Apostolica Sede est attributa facultas . *Specul. Minor. tract. 2. fol. 37.*

Consideravimus omnia diligenter, Oratoresque ipsos, Ordinumque ipsorum Procuratores a nonnullis venerabilibus Fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus audiri sæpe fecimus , & audivimus Nos ipsi : & quoniam talia pro utraque parte adducta in memoriam fuerunt , ut probabilibus causis inniti viderentur , Nos quamdam mediam viam secuti , modum invenimus , auctore Domino , qui convenientissimus est ad hujusmodi controversias tollendas , & ad nutriendum inter Clerum & Religiosos prædictos, juxta Evangelicam doctrinam , debitam caritatem , ipsis etiam dictorum Ordinum Procuratoribus , qui hujusmodi negotium prosequebantur , præsentibus & intelligentibus .

Modus autem a nobis excogitatus talis est ; videlicet , quoad decimas , Mendicantes ipsi remaneant in ipso statu , in quo tempore Prædecessorum nostrorum Romanorum Pontificum erant , & quod contenti esse debeant eo jure , quo hujusmodi decimas habuerint . In sepulturis vero , & vale ultimo , consuetudo ubi viget , stet , servarique inviolabiliter debeat , idest , quod corpora ad Parochiales Ecclesias deferantur , & alia consueta serventur : ita tamen , quod expoliatio corporum , extorsiones & pacta illicita , a jure reprobata , ob quæ super hac re discordia orta dicitur , quæ etiam

sub

„ *sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, deinceps fieri prohibemus, penitus cessent. In administratione autem Sacramentorum prædictorum, considerantes Nos, quod in eventu negationis præmissæ, super illorum administratione Mendicantibus fuit concessa facultas, peropportunum & necessarium ad omnem discordiæ fomitem amputandum, duximus, quod Presbyteri Parochiales Sacramenta hujusmodi his, qui Mendicantibus fuerint confessi, absque legitimis causis, illis videlicet, quæ in jure sunt, denegantes, eamdem excommunicationis latæ sententiæ pœnam incurrant, quam Mendicantes, Christi Sacramenta ecclesiastica ministrando incurrerent, juxta constitutionem fel. record. Clementis Papæ V. nostri prædecessoris, quæ incipit*: Religiosi &c. *in titulo de Privilegiis.*

„ *Hæc est nostra in præmissis voluntas, & mandamus, absque dictorum Ordinum in reliquis præjudicio, quam etiam nonnullis venerabilibus Fratribus nostris Archiepiscopis dictæ Nationis Germaniæ, in quorum Provinciis dictæ controversiæ vigent, per nostras litteras intimavimus, ut & ipsi omnia observent, & in diœcesibus ac Provinciis suis observari faciant: commendamus etiam ipsis Mendicantes prædictos, hortantes, ut eos benignitate paterna prosequi velint: Teque hortamur dilecte fili, & monemus attentius, ut eisdem Archiepiscopis & aliis Prælatis debitam reverentiam debitumque obsequium a tuis omnibus facias exhiberi: Pastores enim sunt animarum, & in dignitate Ecclesiastica constituti, sanctorum successores Apostolorum. Sic enim fiet, ut mutuæ caritatis & reverentiæ studio, pax inter eos vigeat & concordia, omni discordiæ fomite amputato.*

„ *Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, etiam sub quibuscumque censuris editis, quibus pro præmissarum observatione, derogamus expresse, ceterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die* XXIII. *Aprilis* MCCCCLXXXIII. *Pontificatus nostri anno* XII.

„ II. Cœnobium Cadanense per id temporis, quod ad Sanctos quatuordecim Auxiliatorum apud Boemos extructum diximus an. MCCCCLXXIII. angustius, quam deceret, inventum, experireturque incommodum nimis habitatoribus, Illustrissimus Heros Joannes Baro *de Lobkowitz*, & Dominus *Hassembein*, anno MCCCCLXXXI. obtenta facultate a Ladislao Rege ædes eas ampliandi, a Magistratu Cadanense, adhærentem Sacello Sanctorum præfatorum quatuordecim agrum & vineam, necnon totum terræ spatium usque ad fluvium Egram, in eum finem, VI. Kalendas Maii hujus anni obtinuit; ut tenoris subsequentis instrumentum ostendit.

In nomine sanctæ & individuæ Trinitatis. Feliciter. Amen.

„ NOs, *Magister Civium, Consules & Jurati, totaque Communitas Civitatis Cadanensis, universis & singulis præsentium notitiam habituris, salutem, & omnium bonorum augmentum.*

„ *Cum labilis sit humana conditio, ut ergo ea, quæ fiunt in tempore, non simul evanescant in tempore, signanter illa, quæ spectant pro feliciori incremento famulatus Dei, expedit & necessarium arbitramur, ut æternitatis litterarum munimine solide firmentur. Nos itaque volentes Divinæ Majestatis ejusque inæstimabilis clementiæ magnificentiam, de talentis nobis a Deo concessis ampliare, sani corporibus, animis deliberati, tum consensu Seniorum nostrorum, totiusque Communitatis assensu, ad successorum nostrorum salutem, in remedium animarum antecessorum nostrorum, & fi-*

„ *& signanter ex affectu, quem ad Ordinem Seraphici P. S. Francisci, &*
„ *ad Fratres de Observantia ejusdem Ordinis gerimus, ad honorem sanctissi-*
„ *mæ Trinitatis, gloriosissimæque Dei Genitricis Mariæ, necnon Sanctorum*
„ *quatuordecim Auxiliatorum, Capellam foris suburbio nostræ Cadanensis*
„ *Civitatis, juxta Montem* Lignig, *in agro olim Nicolai* Finik, *penes stra-*
„ *tam a sinistris versus Claustrellum eundo, sitam & locatam, in hono-*
„ *remque Sanctorum quatuordecim Auxiliatorum consecratam, cum parva*
„ *vinea in propinquo ejusdem Capellæ ordinariæ sita, pariterque cum præ-*
„ *fato toto agro in omnibus limitibus, & metis circumferentialiter a strata*
„ *publica, & fossa ab exteris facta usque ad decursum fluvii, dicti* Egra, *at-*
„ *tingentibus, quem quidem agrum nos pro erigendo & fundando Monaste-*
„ *rio eisdem Fratribus de Observantia, eidem Nicolao* Finik, *pacta cum pe-*
„ *cunia plenarie exolvimus: quam Capellam ulterius præfatis Fratribus,*
„ *cum toto fundo agri & vineæ, & cum omnibus eorum attinentiis, conces-*
„ *simus & donavimus, concedimus & legitime damus in perpetuum libere*
„ *resignantes, quantum eis necesse fuerit pro Ecclesia, Cœmeterio, ambitu,*
„ *officinis & hortalitiis, totoque & integro Monasterio construendo juxta*
„ *consuetudinem Ordinis, ad-inhabitandum perpetuis inantea temporibus,*
„ *per præfatos Fratres sancti Francisci de Observantia, sub gratiis & privi-*
„ *legiis a Sede Apostolica prædicto Ordini largitis & concessis.*
„ *Hortamur igitur & requirimus præsentes & futuros Incolas prædi-*
„ *ctæ Civitatis nostræ Cadanensis, ceterosque subditos n stros, ut iisdem*
„ *Fratribus præsentibus & futuris, pro quietiori famulatu Dei, præsidio*
„ *benigno adsint & favore, cum & ipsi Fratres teneantur & debeant in-*
„ *comparabiliter in spiritualibus bonis eis refundere, & sarcinas peccatorum*
„ *suorum tam in vita, quam in morte devote deferre.*
„ *Ut igitur omnia præmissa perpetuæ firmitatis obtineant robur,*
„ *præsentem paginam sigillo nostræ Civitatis majori duximus communiri.*
„ *Actum sub anno Incarnationis Dominicæ* MCCCCLXXXIII. VI. *Kalendas*
„ *Maii.* L. S. P.
„ His præhabitis, hoc eodem anno præfatus Dominus Joannes *de Lo-*
„ *bkowitz* Ordini Seraphico addictissimus, non pridem ex devota pere-
„ grinatione Hierosolymitana redux, fundamenta pro ampliori Monaste-
„ rio jecit, & annis sequentibus suis expensis perfecit.
„ III. Quinto Kalendas Maii pro Amadeistis apud Fulgineum posse
„ Cœnobium fundari facultas emanavit: *Sacræ Religionis &c.* Et pridie
„ Idus Maii ad beneficia Ecclesiastica frater Joannes *Roly* habilitatus fuit:
„ *Religionis zelus &c.* Pridie Nonas Septembris litteræ emanarunt pro
„ fratre Francisco *de Filocastro*, vel *Philocastro*, & Provinciali Capitulo
„ Calabriæ directæ: *Relatum nobis &c.* Hic Franciscus *a Filocastro* an-
„ no MCCCCLXVIII. in Romaniam Commissarius missus fuerat. Vicario
„ Generali Ultramontano gratias & facultates Fratribus sibi subditis con-
„ cessas suspendere posse indulsit, ut expediti copia Brevis subsequens
„ ostendit.

SIXTUS PAPA IV.

Dilecto filio Vicario Generali Ultramontano.

Dilecte fili, salutem & Apostolicam benedictionem.

„ N*uper nobis humiliter supplicari fecisti, quod, cum plerique Fratres* Ex Specul. fol. 35.
„ *tuæ curæ subjecti gratiis & facultatibus per nos eis concessis abuti,*

„ *aut in scandalum Ordinis uti soleant, dignaremur paterna providentia huic rei occurrere.*

„ *Nos igitur, qui in effectum boni operis gratias & indulta concedere solemus, quippe pacem & tranquillitatem in dicto Ordine nutrire intendimus, hujusmodi supplicationibus inclinati, harum serie tibi concedimus facultatem, ut quandocumque prospexeris Fratres tuæ curæ subjectos, vel ipsorum aliquem hujusmodi gratiis vel facultatibus abuti, super qua tuam conscientiam oneramus, gratias & facultates ipsas suspendere possis & suspensas tenere, donec quamprimum Nos certiores reddideris, & a nobis responsum habueris. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die ultima Novembris anno* MCCCCLXXXIII. *Pontificatus nostri anno* XIII.

Ex Patic.

Monasterium Tertii Ordinis Monachii reformatur.

„ IV. Paulo vero post, idest Nonis Decembris, construendi Cœnobii Montis S. Severini licentiam dedit: *Piis fidelium &c.* Ridleriana Domus Sororum Tertii Ordinis S.P.Francisci Monachii in Bavaria, opera Fr. Joannis *Altphart* Vicarii Provincialis in superiori Germania & Visitatoris primam reformationem accepit. Venerabilis P.Fr.Bartholomæus *ab Appona* Provinciæ S.P.Francisci alumnus, Magister in S.Theologia, cum e Conventualibus ad Patres de Observantia transiisset, D. Bernardini Senensis Socius extitit; totamque Italiam subinde cum suis concionibus, magno cum fructu animarum illustraret, in Orientem etiam transjecit, omnemque fere Græciam, maxime vero Constantinopolim per duodecim annos continuos sua mirabili eruditione ac sacris concionibus replevit decoravitque non sine ingenti populorum acclamatione, ac etiam Imperatoris Joannis Paleologi, & Josephi Patriarchæ, qui ejus opera & suasionibus moti, Concilio Florentino una cum doctissimis Viris Græcis, anno Christi MCCCCXXXVIII. sub Eugenio IV. interfuerunt. Tamdem post multos pro Christo, & Ecclesia exantlatos labores, bonorum operum fructu cumulatus, ferme decrepitus, anno MCCCCLXXXIII. pridie Idus Augusti, in Conventu S. P. Francisci de Monte juxta Perusium, miraculis ante & post obitum illustris migravit ad Dominum. Hujus meminit Marcus Ulyssiponensis, ac etiam Arthurus. Ceterum Bartholomæum ab Appona summam casuum conscientiæ edidisse, testatur Bibliotheca Virorum illustrium Ordinis Minorum; cui summæ adjungendum venit interrogatorium, in gratiam Confessariorum editum.

A R-

ARGUMENTUM.

Moritur Papa Sixtus, cujus vita & gesta potiora referuntur. Succedit Innocentius VIII. Ex humanis abeunt Elias de Bourdeille Cardinalis, Cherubinus Spoletanus, Joannes de Dukla Polonus, Jacobus Cortonensis, Ægidius Florentinus, Euphrosina Biturgiensis, & Francisca Messanensis, virtute & pietate illustres. Observantes utriusque familiæ sua celebrant Comitia. Bernardinus Feltrensis mirabili fructu per multas prædicat Civitates. Lis eirca clausuram Tertii Ordinis etiam hoc anno perseverat. Creantur Episcopi, construuntur Cœnobia.

I. MEMORABILIS valde est hic annus Minoritis, tot tantorumque virorum, dignitate & sanctitate illustrium, ingenti jactura. Pontificem Maximum, sui Ordinis columen & ornamentum, Cardinalem sanguine, nobili Archiepiscopatu & vitæ sanctimonia insignem, viros & fœminas sanctitate illustres, uno hoc anno perdiderunt. Nos omnium, qua licuerit brevitate, vitam & gesta narrabimus; atqui a Sixto Pontifice decet auspicari.

II. A fortunatissimi viri stirpis origine, & vitæ primordiis alias exorsi, per varios annos potiora quæque illius facta vel integre narravimus, vel alibi legenda indicavimus. Pleraque, quæ in Pontificatu gessit, suis locis dispertientes, quæ certis temporum terminis præscribi tuto non poterant, sub compendium referenda in hunc locum duximus servanda. Hominis acre ingenium, vel ampliandæ potestatis cupido, aut rei Ecclesiasticæ tuendæ zelus, sive recuperandæ desiderium, inquietum bellicosumque reddidit Pontificatum. Post primum bellum, quod in Turcas, Legato & Duce Oliverio Caraffa Cardinale Neapolitano, & secundum, Laurentio Patriarcha Antiocheno, fratris filio, classis Præfecto, sociis Ferdinando Siculo Rege & Venetis gloriose susceperat, Volaterranos in Etruria a Florentinis deficientes, ne pax Italiæ hac occasione turbaretur, missa copiarum parte, perdomuit. Deinde imperii diuturnitate auctis viribus, Pontificiam dignitatem ampliare, & imperium armis proferre cupiens, aliquot Umbriæ tyrannos tumultuantes, & adversus Ecclesiam, magis quam beneficiarios deceret, contumaces tollere constituit. Tudertinos primum, deinde Spoletinos compescuit, & in Ecclesiæ fide continuit. Nicolaum Vitellium Tifernatem Regulum, ferocis ingenii hominem, semel atque iterum devicit. Laurentium Medicæum, qui tum in Republica Florentina principem locum obtinebat, sibi semper adversantem, & dilatandi imperii conatus dissipantem, multis modis compressit, & propter fœde interfectum Archiepiscopum Pisanum, captumque Raphaelem Riarium Cardinalem, Laurentio & Florentinis, sacris omnibus interdictis, bellum intulit gravissimum; eoque redegit, ut veniam pacemque rogarint, iisque mulctæ nomine quindecim triremes ad bellum Turcicum imperarit. Missis copiis & classe Ferdinandum Neapolitanum Regem juvit, ut Hydrunte in Salentinis Turcas Italiæ exitium minitantes profligaret. Venetis, Herculi Estensi Ferrariæ Duci fulto præsidiis Ferdinandi Aragonii, Ludovici Sfortiæ, & Florentinorum, atrox inferentibus bellum, favere cœpit. Alphonsum Ferdinandi Regis filium Estensi auxiliantem ad Campum mortuum in agro Veliterno, Duce Roberto Malatesta, superavit. Columnenses Romanos Principes Regis fautores, graviter bello prosecutus est, eorumque oppida in suam potestatem re-

Sixtus bellicosi animi vir.

redegit. Fœderatorum Principum, qui Ferrarienſi favebant, precibus a Venetorum ſocietate avulſus, fœdus cum ceteris Italiæ Principibus contra Venetos percuſſit, eoſque monuit, ut a Ferrarienſi agro penitus abſtinerent, minimeque obtemperantes, ſed fortius bellum inſtaurantes, ſacris interdixit, armiſque ſuis & ſociorum pene contrivit. Sed Ludovicus Sfortia a fœdere diſcedens, vocatiſque confœderatis ad Balneolum agri Brixienſis oppidum, pacis fœdera, invito, ſaltem inſcio Sixto, ſtabilivit, quod ille tulit ægerrime, conceptuſque inde dolor mortem acceleravit.

Multis modis pecuniam collegit.

III. Tot itaque præliorum bellorumque ſumptibus exhauſtus, cum magna indigeret pecunia, nova excogitavit officiorum collegia, quæ venirent, vectigalia nova adinvenit, vetera pe ranxit. Plures a ſacris hominibus decimas exegit, alioſque colligendæ pecuniæ modos excogitavit, qui gloriam obſcurarunt. Sed vel temporum calamitatibus, rerum gerendarum neceſſitati, aut proximorum ſive miniſtrorum inſatiabili cupiditati hæc tribuenda videntur, cum nullus fuerit Pontificum ad eam diem animo ad munificentiam liberalitatemque propenſior, neque in dando hilarior, nec in promerendis hominibus promptior. Exules, atque a Turcis, vel ob alias cauſas, avitis ſedibus & imperiis ejectos, Andream Paleologum Peloponeſi, & Leonardum Toccum Epyri Deſpotas, Sophiam Thomæ Paleologi filiam, Ruthenorum Principis conjugem, Carolettam Cypri, & Catarinam Boſnæ Reginas, fortunis omnibus ſpoliatos, & ad ſe ſupplices confugientes benigne ſuſcepit, ſuaque munificentia ſublevavit. Chriſtiernum Daniæ, Svetiæ Regem, Erneſtum Saxoniæ Ducem, Eberhardum Principem Wirtembergenſem, uti ſuperius dixi, Alphonſum Calabriæ Principem Ferdinandi Regis filium, voti cauſa ad limina Apoſtolorum, & ad ſe ſalutandum mira devotione venientes, magnificentiſſimis ſumptibus excepit. Ferdinando Aragonio, Neapolitanorum Regi, ad Jubilæum magno comitatu venienti, Regio apparatu officia omnia præſtitit, & annuum cenſum, quem Eccleſiæ Romanæ debitum pendebat, equo tantum falerato, tributi nomine retento, eidem remiſit.

Erga exules Principes munificus.

Nobiles hoſpites digno excipiebat apparatu. An.1481. n.1.

Multum adauxit Urbis ſplendorē.

IV. In operibus publicis conſtruendis vel reparandis æque maximum ſe oſtendit. Urbem ante omnia a ſitu & cœno vindicavit, viis Urbis primam munitis, & lateribus ſtratis, porticibus & mœnianis disjectis, quæ vias deformes, inconcinnas & obſcuras reddebant, &, qui hæc ex officio curarent, Vicorum Magiſtros a ſe inſtitutos præfecit, Muros Urbis multis locis temporum injuria collapſos inſtauravit. Utilitati Urbanæ conſulens, ductus aquæ *Virginis* pene confractos, elimatos, perpetuo fornice a Monte Pincio ad Trivii fontem cum aqua perduxit. Cloacas Urbis, qua ſordes in Tiberim vehuntur, repurgatas firmavit. M. Aurelii ſtatuam æneam equeſtrem, humili & ſordido loco jacentem, in area Lateranenſi auguſtiore loco expoſuit. Ædes Pontificias in Vaticano, ampliſſimis porticibus deductis, renovavit. Prætorianis excubitoribus, qui Pontificis corporis & Palatii cuſtodiæ ab eo primum lecti ſunt, Magiſtratibus inſuper & munera obeuntibus, loca quibus commode habitarent, condidit, qui antea præter dignitatem in cellis pene penuariis, ſitu ſqualentibus agitarent. Bibliothecam Palatinam in Vaticano, toto terrarum orbe celebrem, Platina præfecto, advectiſque ex omni Europa libris, conſtruxit, certoſque proventus, unde cuſtodes, & librarii Græci, Latini, & Hebraici menſtrua ſalaria, quibus ali poſſent, haberent, librique emerentur, aſſignavit; opus omnium præclariſſimum, & Pontifice Maximo digniſſimum. Merito itaque hi verſus ejus imagini eadem in Bibliotheca adſcripti ſunt.

Tem-

Templa, Domum expositis, vicos, fora, mœnia, pontes,
Virgineam Trivii quod repararis aquam.
Prisca licet nautis statuas dare commoda portus,
Et Vaticanum cingere Xyste jugum,
Plus tamen Urbs debet, nam quæ squalore latebat,
Cernitur in celebri Bibliotheca loco.

V. Quum vero annus Jubilæi instaret anno MCCCCLXXV. celebrandus, animum ad religiosa loca, & peregrinæ multitudini ad Urbem venturæ oportuna instauranda adjiciens, in primis pontem veterem Janiculensem jam diu ante disjectum, quem ruptum merito cives appellabant, publicæ commoditati & decori a fundamentis magna cura & impensa ex Tiburtino lapide restituit, suoque de nomine Sixtum vocari jussit, veterum Romanorum mirandis structuris haud inferius. Ex utroque latere hæ leguntur inscriptiones in tabulis marmoreis. Pontem veterem disjectum refecit.

SIXTUS IV. PONT. MAX.

Ad utilitatem P. Rom. peregrinæque multitudinis ad Jubileum venturæ, pontem hunc, quem merito ruptum *vocabant, a fundamentis magna cura & impensa restituit,* Sixtumque *suo de nomine appellari fecit.*

M. CCCC. LXXV.

Qui transis Sixti IV. beneficio, Deum roga ut Pontificem Opt. Max. diu nobis salvet, ac sospitet. Bene vale, quisquis es, ubi hæc precatus fueris.

VI. Sacra & religiosa ædificia, singulari inflammatus pietate, non minori curavit studio, neque paucioribus expensis construxit. Xenodochium sancti Spiritus in Saxia, obsoletum & sordidum, vetustate pene collapsum, totum usque ad solum disjecit, & pulcherrimis ædificiis in meliorem splendidioremque formam ampliavit. Cumque puellos expositos, & puellas ad pedes suos cum nutricibus prostratos vidisset, locum habitandi illis assignavit, mandavitque puellas nubiles maritis cum honesta dote locari, nonnullas vero religiosiores infirmorum servitio perpetuo dicavit. Nobilium quoque calamitate & ægritudine motus, seorsum a promiscua plebe loca idonea decenterque ornata illis attribuit. Beatam semper Virginem religiosissimo prosecutus affectu, nobilem ædem cum amplissimo Cœnobio sanctæ Mariæ de Populo Ordinis Augustinianorum a fundamentis erexit. Templum sanctæ Mariæ de Pace, adjecta parte Monasterii, quod post ejus mortem Oliverius Cardinalis Caraffa absolvit, Canonicis Regularibus ex Congregatione Frigdionaria Ordinis S. Augustini, Laterano pulsis, media Urbe, uti diximus, ædificavit. Divi Petri in Vaticano Basilicam ante repurgatam, marmoreis & vitreis fenestris templo accommodatis, dilucidiorem reddidit, & ruinam sinistro latere minantem, additis lateritiis repagulis confirmavit. Basilicæ quoque Constantinianæ repurgatæ, & in angustiorem formam redactæ latera stravit. Palatium vetus Lateranense ruinosum resarcivit. Multas per Urbem sacras ædes vetustate labefactas, in his sanctorum Apostolorum Absidam, sancti Petri ad Vincula, sanctæ Susannæ, sancti Vitalis, sanctorum Nerei & Achillei, sanctæ Balbinæ, sanctorum Quirici & Julittæ, sancti Viti in Macello, sancti Salvatoris trans-Tyberim, & alias

Ædificia sacra partim fecit, partim refecit.

An. 1471. n. 2.

& alias multas sua impensa, ut ex ejus insignibus & elogiis liquet, refecit. In Urbe gentili Savonensi, templum primarium a Genuensibus dirutum, ut arcem conderent, extruxit, sed absolvit Julius II. ejus nepos, in eoque sacellum a suo nomine nuncupatum, in quo magnificum suorum parentum sepulcrum erexit. Ita testantur hæc incisa carmina.

Saonæ templum cathedrale construxit.

Juncta Leonardo conjux Luchina quiescit,
Filius hæc Sixtus Papa sepulchra dedit.

Montem Pietatis erexit.

VII. In eadem urbe ad tollendas fraudes & usuras Judaicas, Montem instituit Pietatis, multisque firmavit privilegiis. In aula Consiliari hi versus istud commemorant beneficium.

Impia quam coluit proles Judaica Sedem,
Hanc jussit Sixtus Papa subesse piam.
Fœnus in hac dudum cives sorbebat egenos,
Quos pietatis opus nunc juvat ære pio.
Octuaginta simul centum quater adjice mille
Annos, quo Pietas tempore structa fuit.

VIII. Neque tota hac sua industria in patria magnificanda, Urbeque ornanda contentus, Cardinales sæpe hortatus est, ut exemplo suo aliquid urbium ornamentis adjicerent. Savonæ multa præstitit Julianus Rovereus nepos, quæ in Pontificatu sub nomine Julii II. plenius absolvit. Romæ multa ab aliis vel nova extructa sunt monumenta, vel vetera restituta: Guillelmus Estoutevilla Episcopus Cardinalis Ostiensis, & S. R. E. Camerarius nobilissimum templum cum Monasterio sancti Augustini, cujus Ordinis erat protector, & propinquum juxta sanctum Apollinarem, palatium extruxit. Basilicam vero sanctæ Mariæ Majoris in Exquiliis, ductis læva sinistraque fornicibus, item ostia cum arce restituit. Gabriel Cardinalis Agriensis Ecclesiam sanctorum Sergii & Bacchi, cui præerat, ruinæ proximam refecit. Raphael Riarius luculentissimas apud sanctum Laurentium in Damaso ædes tum inchoavit; ab aliis vero complura & egregia palatia fabricata, ita ut vere Urbem *ex Lutea Lateritiam* se reliquisse, dicere jure posset, quemadmodum Augustum olim dixisse accepimus, se *ex Lateritia marmoream*: Illud quoque non negligendum quod mercatum, qui antea sub Capitolio fieri consueverat, auctore Cardinale Rothomagense Camerario, in Circo Agonali IV. Non. Septembris, die Mercurii anno MCCCCLXXVII. tum primum fieri statuerit. Nihil enim unquam, quod publico Urbis decori & commoditati esse censeret, quin perficeret, prætermisit. Rem Romanam, Sedisque Apostolicæ dignitatem ita intrepide & egregie tuebatur, ut non facile esset cuiquam, quamvis maximo Principi aliquid molestiæ impune inferre.

Sacros ritus adauxit.

IX. Atque ut a profanis ad sacra transeam. Ultra sancti Bonaventuræ canonizationem, aliaque a nobis supra relata, multas veteribus solemnitates adjunxit, ut Conceptionis, & Oblationis Beatissimæ Virginis Deiparæ, sanctorum Annæ, Josephi, & Francisci, quas in Ecclesia celebrari jussit. Festo omnium Sanctorum octavas addidit. Natalitia quatuor Ecclesiæ Doctorum voluit festive coli, sed morte præventus bullam qua hoc præcipere cogitabat, non publicavit. Privilegia a Pontificibus, qui ante eum fuerunt, jure quatuor Mendicantium Ordinibus concessa, quieti Ecclesiæ,& communi saluti consulens, amplissimis diplomatibus confirmavit & auxit. Pro quibus rebus quantopere dilectus sit, facile quis possit suspicari.

X. Fer-

X. Ferdinando & Isabellæ Hispaniæ Regibus propter expugnatos Mauros Granatenses, expulsos Judæos, introductum sanctæ Inquisitionis officium, sub quo Hispania non patitur illos fluctus & turbines, quibus multæ Provinciæ magna & miserrima fidei & fortunarum naufragia pertulerunt, *Catholicorum* nomen, ad indicandam fidei puritatem & zelum attribuit. Verum & hoc *Catholici* nomen ante multas annorum centurias Hispanis Regibus ab aliis Pontificibus lego concessum. Gregorius III. anno DCCXL. ita vocavit Alphonsum I. Ita ab aliis Romanis Pontificibus audiverunt multi Reges Hispaniarum, quare non tam noviter concessum, quam antiquum restitutum nomen, reputat Baronius non a Sixto IV. ut communiter scribunt, auctore, sed Julio II. ejus nepote. Ego a primo datum, ab isto confirmatum conjicio. Porro Baronii verba de ista re subjicio: *Quod vero spectat ad nobilem, insignem & egregium gloriæ titulum, ut dici voluerit Rex Alphonsus cognomento* Catholicus, *sic accipe. Quia a Reccaredo Catholico Rege ducebat originem, ejus quoque gloriæ æmulus, quam ille sibi juste peperit ex propagata Catholica fide in Gothos gentiles suos; ob quam causam in Episcoporum Concilio Rex* Catholicus *est acclamatus: iste sicut regni, ita & tituli voluit esse successor, atque dici cognomento* Catholicus. *Quod intermissum a successoribus, Ferdinandus Aragonius Hispaniæ Rex cum ex omnibus titulis, Regumque coronis, nil gloriosius fulgere sciret, quam ex illibata custodita religione comparatum* Catholicum *cognomentum, enixis precibus a Julio ejus nominis secundo Romano Pontifice impetravit, ut ejusmodi titulus hæreditarius esset omnium Regum Hispaniarum, quod Dei benignitate etiam cum augmento dominii feliciter in posteris perseverat.*

Hispanis Regibus *Catholici* nomen attribuit.

Quando hoc nomine cœperunt audire Reges Hispani.

Baron. an. 738.

XI. Pontificatus autem Sixti fuit aliquot publicis calamitatibus insignis. In his maximæ & frequentes tempestates, fulgura, terræmotus, Solis Lunæque defectus; bis Tyberis alveum egressus, Urbem totam inundavit; bella per totam Italiam exarsere; cometes pluries visæ; magna in Urbe annonæ & perpetua penuria; intestinæ in tota ditione Ecclesiastica, & præsertim Tuderti, Gabriele Catalano Guelphæ factionis Principe in Urbe interfecto, item inter Ursinos & Columnenses discordiæ & cædes. Nihil tamen invictum animum adeo consternavit, quam iniquæ illæ conditiones pacis, quam supra diximus a confœderatis cum Venetis, ipso inscio, stabilitam, quam cum per Legatos fœderis die sancti Laurentii post vesperas percepisset, ingemiscens, totoque turbatus animo dixit: *Bellum hactenus gessimus periculosum & dispendiosum, ut Italiæ pacem, Romanæ Sedi securitatem, & fœderis sociis gloriam pararemus. Et cum jam hostes contusi, prœliisque omnino fracti essent, postremamque inferre cladem in nostra esset potestate, eas nobis conditiones pacis adfertis, quæ victos magis deceant, quam victores. Pridem multo æquiores & ampliores obtulerunt Veneti Legato nostro Cesenæ agenti, vestris Principibus utiles & honorificas. Omnia ex dignitate Sedis Apostolicæ fiebant. Oppida & arces utrinque capta, nostræ committebantur fidei. Obsides viri Primarii nobilitatis Venetæ tradebantur, nostrum expectaturi judicium. De Peninsula Ferrariensi, quam modo repetunt, nihil tunc actum. Nunc inversa sunt omnia: constante rerum nostrarum fortuna, vos inconstanter egistis, magna nostri nominis jactura. Ignominiosam hanc pacem, confusione plenam, plus mali, quam boni parituram, nullo modo possumus neque volumus probare.*

Variæ calamitates sub Sixto.

Valde conturbatur iniquis conditionibus pacis a confœderatis, ipso inscio, peractæ.

XII. Dimissis Legatis, ex animi commotione commotis humoribus & manibus, quæ vitta ex collo, chyragra gravatæ pendebant, dolor invaluit, to-

Et moritur.

totoque cœpit corpore languere. Conſcenſo lecto, tota illa nocte aucto languore & dolore, adhibitiſque fruſtra malorum lenimentis, poſt biduum, die Jovis, in quem incidit feſtum ſanctæ Claræ, inter quartam & quintam noctis horam, placide, ſumma quiete, abſque dolorum torturis, aut inquietis motibus curſum hujus vitæ conſummavit, ætatis anno ſeptuageſimo, die vigeſimo ſecundo, Pontificatus anno tertiodecimo, die quarto, commendantibus ejus animam Deo Beatæque Virgini Palatinis, multiſque Religioſis, cum ante quatriduum ſacram communionem recepiſſet ex manibus Epiſcopi Cervienſis, & paululum ante obitum integris & vegetis ſenſibus eamdem reſumpſiſſet. Ad Veſperam diei ſequentis cadaver Pontificiis indumentis, ſubducta veſte Franciſcana, quam ille toto Pontificatus tempore, uti etiam Alexander V. ſub Pontificia gerebat, ornatum, in templum Vaticanum deportatum eſt, & depoſitum in ſacello a ſe condito: cui paulo poſt Julianus Cardinalis ſancti Petri ad Vincula, fratris filius, nobiliſſi num ex ære præparavit monumentum, inter cetera Urbis monumenta in primis conſpicuum, quod inde in odæum Canonicorum, atque hinc in ſacellum ſanctiſſimi Sacramenti translatum eſt. Primo exequiarum die Sacris operatus eſt Rodericus Borgia Epiſcopus Portuenſis, ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Vicecancellarius, Orationem habuit Ambroſius Coranus, Prior Generalis Eremitarum ſancti Auguſtini; die nono Oliverius Caraffa Epiſcopus Sabinenſis; peroravit Guillelmus Ferrerius, unus ex Judicibus Rotæ Palatinæ. Appoſitum, ſeu æreo tumulo inciſum hoc Epitaphium.

Toto Pontificatu habitum geſſit Franciſcanū.

Ejus Epitaphium.

Sixto IV. Pontifici Maximo, ex Ordine Minorum, doctrina & animi magnitudine, omnis memoriæ Principi. Turcis Italia ſummotis, auctoritate Sedis aucta, Urbe inſtaurata, Templis, Ponte, Foro, Viis, Bibliotheca in Vaticano publicata; Jubilæo celebrato, Liguria ſervitute liberata, cum modice ac plano ſolo condi ſe mandaviſſet, Julianus Cardinalis Patruo bene merenti, majore pietate, quam impenſa, faciendum curavit.

Obiit Idibus ſextilis hora ab occaſu V. Anno Chriſti M. CD. LXXXIV. Vixit annos LXX. Dies XXII. Horas XII.

Signa, quibus utebatur ſubjicio.

XIII. Por-

Varie deſcribitur.

XIII. Porro Sixtum varii ſcriptores varie deſcripſerunt, unuſquiſque pro ſuo affectu vel livore. Qui beneficum probarunt, ſummis laudibus extulerunt; qui vel ſcelerum habuerunt ultorem, vel ſuæ cupiditatis repulſas paſſi ſunt, indignis reſperſerunt contumeliis. Ligures conterraneum ſummopere commendant. Florentini, præſertim Joannes Michael Brutus, tamquam ſuæ gentis hoſtem multis afficiunt convitiis. Reliqui hiſtorici a virtute, a litteris, a manſuetudine, liberalitate, grato animo, a zelo fidei propagandæ, tuendæque dignitatis Eccleſiaſticæ laudant abunde. Theodorus Gaza Theſſalonicenſis, vir doctiſſimus, libros Ariſtotelis de Animalibus, a ſe Latinitati donatos, ei dedicavit, & in Epiſtola nuncupatoria multis encomiis ejus doctrinam extollit. Ubertus Folieta eum diffuſo elogio cohoneſtat. Fulgoſius non inepte eum Nicolao V. etiam Liguri, ſtudet comparare. Papirius Maſſonius præaltum ingenium a natura accepiſſe, graviſſimarum artium capax, eumque magnitudine animi maximis Europæ Regibus non imparem fuiſſe affirmat.

Folieta in Ligurum elogiis.

Subſtituitur Sixto Innocentius VIII.

XIV. Vacante autem per Sixti obitum Sede Romana diebus ſexdecim, omnium Patrum ſuffragiis, præſertim Juliani Roverei Epiſcopi Oſtienſis, & Roderici Borgiæ Epiſcopi Portuenſis Vicecancellarii, qui rem ſummo conatu promoverunt, delectus eſt Pontifex Joannes Baptiſta Cibo Genuenſis, a Sixto IV. per varios gradus ad Cardinalatum promotus. Electus IV. Kal. Septembris hora XIV. ob Innocentii IV. Genuenſis memoriam, Innocentii VIII. nomen aſſumpſit, coronatuſque eſt pridie Idus Septembris in Baſilica Vaticana, per manus Franciſci Piccolominei Diaconi Cardinalis ſancti Euſtachii, S. R. E. Archidiaconi.

Moritur Fr. Elias Cardinalis.
An. 1483. n. 40.

XV. Hoc etiam anno deceſſit die V. Julii, uti diximus, frater Elias ex Vicecomitibus de Bourdeille Cardinalis, Archiepiſcopus Turonenſis, virtutibus & miraculis illuſtris. Hunc ſecutus eſt pridie Nonas Auguſti beatus Cherubinus Spoletanus, ita cognominatus, non quod Spoleti natus ſit, ſed quod inde traxerit originem. In inſula Euboea, ſeu Nigripontis, Spoletanis genitus parentibus, in ipſa pueritia magnum ſpecimen dedit egregiæ indolis & acerrimi ingenii. Humanioribus probe inſtructum, Philoſophicis & Theologicis diſciplinis imbuendum excepit quidam Minorita, Sacræ Theologiæ Magiſter, & ab anno ætatis duodecimo uſque ad decimum ſextum diligenter inſtruxit. In Italiam miſſus, Spoletum abiit conſanguineos agniturus. Illic pauliſper moratus, ſeculo valedixit, Minorum Obſervantum amplexus Inſtitutum. Regularibus & Scolaſticis probe imbutus diſciplinis, juri canonico operam navavit, eaque effloruit ſcientiarum venuſtate, ut nihil ad docti viri, & perfecti Oratoris menſuram deeſſe videretur. Juſſus e ſuggeſto dieere, & palam concionari, Oratorio ſtylo, & phalerato ſermone auram potius popularem, quam fructum animarum viſus eſt affectaſſe. Hinc plurimum cœpit diſplicere Conſodalibus, & tamquam æs ſonans aut cymbalum tinniens reputari, donec ſibi forte reverenter occurrentem beatus Joannes Bonviſius Lucenſis, de quo ſuperius actum eſt, his verbis excepit: *Tu ne ille garrulus & curioſus prædicator, qui poſt Philoſophos & Poetas inaniter incedis? vade, vade in pace, neque enim ego te videre potero, donec audiero, te prædicare ſimpliciter & pure verbum Dei, ad utilitatem animarum & peccatorum converſionem, non vero ad inanem gloriolam, & nominis tui famam acquirendam.* Hæc verba ita Adoleſcentem terruerunt, & corde pupugerunt, ut protinus omni curioſitate & vanitate depoſita, redactis in compendium ſancti Bernardini ſermonibus, candido ſcriptis eloquio, per univerſam Italiam in ſpi-

Et B. Cherubinus Spoletanus.
Marian. lib. 1. c. 48.
Marc. 3. p. l. 7. c. 1.
Ejus ortus & virtutis primordia.
In concione floſculos adhibet Oratorios.
Repræhenſus dimittit.
An. 1472. n. 13. & ſeqq.

ſpiritus virtute, magnoque animarum lucro cœperit prædicare.

Prædicat proficue.

XVI. Itaque potenti virtute indutus ex alto, ea prædicavit efficacia, ut multi ſeculo relicto, ad Religiones confugerint; Virgines deſpecto connubio clauſtra petierint, conjugati honeſtius vixerint, proſtitutæ mulieres Lupanaria reliquerint, uſurarii ab illicito fœnore ceſſarint, fures ablata reddiderint, artifices fidelius ſuas artes exercuerint,& merces vendiderint. Ubicumque prædicabat, ceſſabant omnes ab opere, officinas & apothecas claudebant, ſummoque mane procedebant in templum, forum ſive campum, ubi erat concionaturus, ut loca præoccuparent. In hoc Apoſtolico exercitio ad ultimam uſque ſenectutem indefeſſe laboravit, ſingulis ferme diebus, ſive in Civitatibus hærens, ſive in itinere pertranſiens, ſalutarem hunc animæ cibum eſurientibus populis adminiſtrans. Paulo ante mortem per integrum annum commoratus in Cœnobio Montis Perufii, attenuatis viribus, attractiſque pedibus, equo ferebatur ad Eccleſiam Cathedralem, in qua ſingulis diebus feſtivis ſermonem habuit ad populum. Etſi vero totum vitæ tempus in hac arte conſumpſerit, numquam aut raro prædicabat, niſi longo præmiſſo ſtudio ea prævideret, quæ erat dicturus. Interrogatus a Joanne Baptiſta Sabello Cardinale, Peruſii & Umbriæ Legato, ut quid tantopere ſtuderet, tot annis a juventute in hoc genere dicendi exercitatus? reſpondit: *Etſi, Domine, longo & quotidiano concionandi uſu in promptu habeam, quæ proferam, attamen non auſim prædicare, abſque ſeptem ſaltem horarum ſtudio, tum propter Sacræ Scripturæ, quam explicaturus ſum, reverentiam & profundam meditationem; tum ut mihi ipſi prius quam aliis, contemplando & orando poſſim prædicare.* Mirum proinde non eſt, quod verbum adeo examinatum, probatum ſeptuplum, in corde Prædicatoris prius diſſeminatum, in aliis tam abundanter fructificarit.

Et aſſidue.

Variis miraculis ſuum ſermonem confirmat.

XVII. Inde etiam fructus incrementum, quod Domino cooperante, & ſermonem confirmante ſequentibus ſignis, illuxerint coruſcationes virtutis Divinæ in homine, ſalutis proximorum avidiſſimo. Aliqua referre libet, quæ vivens patravit. In Etruria ad Burgum ſancti Sepulcri poſt concionem, pauperi contractum habenti brachium, & roganti ut miſereretur, manum læſæ obduxit parti, ſtatimque curavit. Ibidem cuidam Dominæ Bartholomeæ per annos multos infœcundæ, roganti ut pro ea deprecaretur, prædixit celerem conceptum & partum felicem: atqui illa ſub novem menſes ſpecioſum edidit infantem. Florentiæ exceptus hoſpitio in domo Doctoris Antonii de Malagonellis, Petrum ejus filium quinquennem prædixit fore Minoritam, & concionatorem inſignem. Ubi ad legitimam pervenit ætatem, hoc ſubiit Inſtitutum, aſſumpto propter Vatis reverentiam Cherubini nomine, multoſque ſua prædicatione ad viam ſalutis reduxit. In eadem urbe rogatus a nobili viro Hieronymo de Oricelariis & Franciſca conjuge, ut eis prolem a Domino impetraret, dixit ſe Bononia de hac re ſcripturum. Ubi illac pervenit, litteris intimavit filiam infra anni circulum naſcituram, & Magdalenam vocandam. Verum dixiſſe, eventus probavit.

XVIII. Ipſo hoc anno, quo deceſſit, Bononia, poſtquam Parmæ ſermones abſolvit quadrageſimales, miſſus ut Florentiæ prædicaret, cum ad Florentiolæ oppidum perveniſſet, adeo obſcuratus eſt aer, condenſatæ nubes, & turbata elementa, ut omnes ſuaderent, illic remaneret. Noluit acquieſcere, dicens proficiſci oportere, ut opportuno tempore Florentiam appelleret, Deumque nubibus imperaturum ne imbres emitterent. Peracta re ſacra, precibuſque effuſis, nubilum omne diffugit, & ubique ſerenum apparuit, omnibus, qui aderant, ad repentinam aeris mutationem ob-

obstupescentibus, ejusque virtuti tribuentibus. Ibidem missa sibi donaria altilium, optimique panis & vini, remisit per latorem, rogans, ut ad vicum Pentolinæ ferret, eique inferret domui, præ cujus foribus linteamen seu mantile decideret. Obsecutus servus, orto venti turbine excuti vidit linteum, pulsatoque ostio, reperit miseram egenamque mulierem, quæ paulo antea pepererat, nec habebat quod manducaret. Divulgata Viri sancti prædictione & caritate, abunde viri pii egestati mulieris succurrerunt.

Vide simile quid in vita Bernardini Feltrensis anno 1493.

XIX. Conversatione hilaris, spiritu devotus, verba faceta & jucunda ad spiritualem intelligentiam & profectum circumstantium dextere & mira facilitate reducebat. Profundissimam humilitatem cum insigni doctrina, singulari & rara conjunctione copulavit, ita ut ei Cherubini nomen conveniret. Caritate erga proximos totus incensus, nihil omittebat per quod illis posset proficere. Erga sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum ineffabili flagrabat ardore & reverentia. Rem sacram singulis diebus devote peragebat, deinde quot poterat sacerdotibus celebrantibus inserviebat; ubi vero id non licebat, quot legebantur, Missas audiebat, illis scilicet diebus, quibus non prædicabat. In singulis ferme sermonibus auditores ad reverentiam sanctissimi excitabat Sacramenti. Pixides ubique haberi argenteas, tabernacula, quibus reponendum erat, deaurata, & tres saltem lampades per omnes, in quibus prædicabat, Ecclesias appendi, efficacissime hortabatur. Societates disciplinatorum instituit, ut cum Venerabile Sacramentum ad infirmos deferretur, incensis luminaribus, obductisque religiosis vestibus præirent; utque universus populus illud reverenter associaret, consuetudinem induxit pulsu campanæ signum præmittendi. Illum etiam multis in locis usum invexit, prima quaque Dominica cujuslibet mensis Missam de hoc augustissimo Sacramento solemniter celebrandi, & supplicationes in circuitu templi ducendi, qui mos plerisque in Urbibus & Castris inolevit; nihilque aliquando prætermisit, per quod sanctissimi mysterii cultus posset augeri. Hinc merito pingitur manu ferens vivificum Calicem, Hostiamque sacrosanctam.

Singulares ejus dotes.

Pia ejus instituta.

XX. In oratione assiduus, multas a Deo accepit consolationes cœlestesque visiones. Familiariter ei apparebat sanctus Hieronymus, cui erat addictissimus; eique ita locutum Cherubinum, sicut solet amicus loqui ad amicum, testatus est in publica concione beatus Bernardinus Feltrensis. Illis quindecim diebus, quibus ultimo ægrotavit, octies eum vidit, dixitque sanctum Doctorem ei revelasse, ab exordio Regularis Observantiæ, quadraginta quatuor millia Minoritas in cœlos evolasse. Interfuit Comitiis Generalibus in Monte Alvernæ, quod infra dicemus, hoc anno celebratis, ubi electus est in Definitorem. Inde a Vicario Generali Angelo Clavasio Florentiam missus, ut ad quorumdam nobilium votum in aliquot solemnitatibus prædicaret, dum regrederetur, a primoribus Civitatis, magnaque multitudine populari per aliquot milliaria conductus est. Aretio obviam processerunt multi, & tamquam Angelum Dei exceperunt, & vel invitum apud se per aliquot dies semper prædicantem retinuerunt. Castilionem profectus, feriis tertia, quarta, & quinta conciones habuit, ipsoque die Jovis Cortonium abiit, ubi diebus veneris, sabbati, & Dominicæ prædicavit. Sub Dominicæ Vesperam visum venerunt præcipui Cives, verbisque & & pressura, pia calliditate circumvenientes, tempus & modum præbuerunt Francisco Pappalardo cordulam seu cingulum incidendi. Re cognita, adeo mente turbatus est, ut ante auroram, nemine salutato, discesserit. Ipsa eadem

Multas habet visiones.

Propinquæ mortis monetur. dem nocte, dum ad sepulcrum beatæ Margaritæ Cortonensis oraret, apparuit ei beatus Hieronymus, monuitque mortis propinquæ, nec amplius de concionibus esse cogitandum.

XXI. Perusium profectus, rogatusque a Civibus ut prædicaret, respondit, Cortonii se finem imposuisse concionibus, nec licere amplius sermocinari. Hinc progressus Assisium, sui Institutoris sepulcrum veneratus, descendit ad Cœnobium Portiunculæ, ubi cum celeberrimum magnæ Indulgentiæ festum immineret, commendavit ei Superior illius diei sermonem. At ille humiliter se excusavit, dicens; non licere sibi amplius concionari, mortemque præ foribus instantem hoc sibi alias gratissimum obsequium impedituram. Paulo post morbo correptus, devotissime se præparavit ad transitum; cumque sacrum afferretur Viaticum, e lecto, ut potuit, prosiliens, in terra genuflexus, ex manibus Vicarii Generalis, cui totius vitæ reatus antea erat confessus, reverenter excepit: *Videre erat*, inquit auctor legendæ, *alterum Hieronymum, statura procerum, macilentum, laboribus confectum, sola cute & ossibus hærentem, pectus graviter tundentem, lacrymarum imbres emittentem*. Ab eodem etiam Vicario Generali sacramentaliter inunctus, circumstantes Fratres ad Regulæ observantiam adhortatus, dixit se ante plures annos a Deo impetrasse, ut in illo loco sancto beatæ Mariæ Angelorum moreretur, de quo beneficio immensas ei gratias referebat.

Adveniente pio excipit apparatu.

XXII. Completis itaque omnibus Ecclesiasticis cæremoniis, adstantibus Fratribus, & Vicario Generali Deo animam commendante, placide obdormivit in Domino feria quarta, die quarto Augusti, visaque est anima ejus in cœlum ascendere associata sancto Michaele Archangelo, sancto Hieronymo, multisque Angelorum agminibus. Obvia processerunt sexaginta sex millia animarum, ejus prædicationibus in viam salutis reducta, uti beatus Bernardinus Feltrensis Florentiæ prædicavit, cuidam piæ & devotæ personæ fuisse revelatum; eamdemque visionem confirmasse alium, qui vidit quasi radios solares descendisse super domum beatæ Mariæ Angelorum, & per eos, animabus præfatis refertos, Cherubinum ad cœlos transiisse. Eadem hora beata Euphrosina, de qua mox dicemus, orans in Burgo sancti sepulcri, extra se per quatuor horas rapta, dixit fratri Ludovico de Burgo, suo Confessario, & domus Tertii Instituti Ministræ, se vidisse Christum Dominum, Virginem Genitricem, sanctus Franciscum & Hieronymum, Cherubinum ad superna ducentes. Die sequenti, celebratis per Vicarium Generalem exequiis, traditus est sepulturæ, eodem ipso in loco, quo superius diximus sepultum fuisse Joannem Bonvisium Lucensem: *In sepulcro*, inquit legenda, *medio inter alia duo sepulcra coram capella sancti Francisci*. Hic quidem utrumque corpus distinctis loculis nuperrime inventa fuisse narravimus. Nescio unde motus sit Gonzaga, ut dixerit ad Cœnobium sancti Pauli fuisse sepultum.

Multis stipata ejus anima fertur cœlum.

Ubi sepultus.

Anno 1472. nu. 58. ibidem. Gonz. in Provin. sancti Francisci Conv. 6.

XXIII. Ubi vero audierunt Perusini eum ad mortem languisse, miserunt urbis Cancellarium multo milite stipatum, ut ægrotum omnino Perusium sive lectica, vehiculo, aut sede, vel sella transveheret, aut defunctum feretro transferret; suæ enim urbis & Conventus sancti Francisci in Monte incolam causabantur. Itaque jam sepultum, e tumulo extrahere conanti, Fratres viriliter restiterunt, censurasque in defunctorum violentos effossores statutas objecerunt. Reverso vacuo Cancellario, perstiterunt nihilominus Perusini in suo conatu, egeruntque de obtinenda facultate ab Innocentio VIII. cui Assisiates etiam exposuerunt jus suum, ut corpus retinerent. Durante hac lite inter utramque Civitatem, aliunde grave ortum est bel-

Corpus cupiunt habere Perusini.

bellum; & licet Aſſiſates decreverint ad ſanctum Damianum peculiare conſtruere ſacellum beato Cherubino, illucque corpus transferre, uti ex ſequentibus Juliani Ruverei Cardinalis Protectoris litteris apparet, nihil demum effectum, perſeveravitque corpus eodem loco, uſque ad nuperam a nobis narratam inventionem.

JULIANUS miſeratione Divina Epiſcopus Oſtienſis. Dilectis in Christo omnibus & ſingulis hominibus & incolis Civitatis Aſſiſinatis, ſalutem in Domino.

XXIV. *EX parte veſtra fuit propoſitum coram nobis, quod vos ex magno devotionis fervore, quem ad Eccleſiam domus Ordinis Fratrum Minorum, de Obſervantia nuncupatorum, ſancti Damiani extra, & prope muros Aſſiſinatenſes geritis, corpus fratris Cherubini de Spoleto, dum viveret, ejuſdem Ordinis Fratrum Minorum, de Obſervantia nuncupatorum profeſſi, quod in Eccleſia domus dicti Ordinis ſanctæ Mariæ de Angelis nuncupatæ etiam extra muros Aſſiſinates, ſepultum exiſtit, exhumari, & ad dictam Eccleſiam ſancti Damiani transferri facere deſideratis. Quare ſupplicari feciſtis humiliter nobis, ſuper his per Sedem Apoſtolicam miſericorditer provideri. Nos igitur auctoritate Domini Papæ, cujus Pœnitentiariæ curam gerimus, & de ejus ſpeciali mandato, ſuper hoc vivæ vocis oraculo nobis facto, ut corpus prædictum omnibus ceſſantibus ſuperſtitionibus, & abſque præjudicio Eccleſiæ in qua ſepultum eſt, de dictarum domorum ſuperiorum licentia exhumari, & ad dictam Eccleſiam ſancti Damiani transferri facere poſſitis & valeatis, vobis tenore præſentium licentiam impertimur, & liberam concedimus facultatem. Datum Romæ apud ſanctum Petrum ſub ſigillo officii Pœnitentiariæ, Nonis Decembris, Pontificatus Domini Innocentii Papæ VIII. anno* II. MCCCCLXXXV. — *Ex originali.* Datur facultas transferendi corpus ad Templum S. Damiani.

XXV. Publicato per Italiam pii Viri obitu, multis in locis ejus exequias celebrarunt, ſparſaque ſanctitatis opinione, plurimi dona, cereas imagines, & votivas tabellas ad ejus ſepulcrum miſerunt, quorum memoria attenuata tot tantiſque donariis, quæ beatæ Virginis imagini offeruntur, penitus exolevit. Cum Ducem Urbinatem Valentinus Borgia e ſuo expuliſſet dominio, Auditorem cepit, tetroque carcere vinculis conſtrinxit. Ille, nulla vitæ ſpe relicta, ad beati Cherubini preces confugit, qui eum mirabiliter, inſciis cuſtodibus, e vinculis eripuit. Ad ſatisfaciendum prægrandi Florentinorum erga eum devotioni, Angelus Vicarius Generalis eis detulit habitum, quem ſub mortem gerebat, pepigitque, ut in Cœnobio Obſervantum ſancti Salvatoris conſervaretur. Laurentius Medices Leonis X. genitor, qui probe virum cognoverat, gravi decumbens infirmitate, vovit, ſi per ejus interceſſionem a malo liberaretur, ſe imaginem ſuam argenteam, ad ejus ſepulcrum appendendam miſſurum. Brevi convaluit, votum adimplevit. Multa ſcripſit Cherubinus, quæ ſuo loco referemus. — Miracula poſt mortem.

XXVI. Hoc item anno interiit beatus Joannes de oppido Dukla in regno Poloniæ circa fines Hungariæ, honeſtis parentibus ortus. Adoleſcens Regulam ſancti Franciſci apud Patres Conventuales profeſſus, in ea obſervanda ſtudioſe laboravit, ob ſingularem humilitatem omnibus gratiſſimus. Creſcens ætate, crevit & bonis moribus, quos optimæ converſationis exemplo ubique amplius commendabat. Ad Religionis munia perquam idoneus, in diverſis Conventibus inſtitutus eſt Guardianus, & Cuſtodiæ — Moritur B. Joannes de Dukla. *Marc. 3. p. l. 8. c. Chron. MSS. Polon. Proceſſ. Rotæ Romanæ.* Ejus Sanctitatis primordia.

Leo-

Leopolienfis Præfectus. A B. Joanne Capiftrano, in Poloniam per Regem Cafimirum, uti diximus, vocato, ad Obfervantum familiam receptus, magnum fui apud Patres Conventuales, etfi Miniftri licentiam obtinuerit, reliquit defiderium. Sub hoc Inftituto omni virtutum genere amplius florere cœpit, orationi & meditationi jugiter infiftere, ultra ftatutas in choro horas fæpius in oratione pernoctare, ubertim flere, reatus multa pœnitentia compenfare. Beatiffimæ Virgini, quoad vixit, addictiffimus, ejus horas per diem iterum iterumque recitabat, nullum erga Confodales aut proximos prætermittens caritatis officium. Regularium votorum & inftitutionum obfervantiffimus, humilia libenter exercebat officia. Quoties in capitulis ex more Regulam audiebat recitari, abunde flere folebat, propter neglectas aliquas obfervantias Regulares.

Fratres fui ftatus pœnitentes confirmat.

XXVII. In Conventu Pofnaniæ audiens Fratrem quemdam prius in feculo Eremitam, fuæ profeffionis pœnitentem & dicentem: *Satius & fecurius mihi foret vitam profequi eremiticam, quam tot me hujus vitæ periculis committere*; cumque his verbis alter Confodalis adhæfiffet, utrumque ita benigne Joannes affatus eft: *Ego gratias immenfas ago Deo, qui me indignum huic facræ implantavit Religioni: fi enim in hoc ftatu aliquoties in lapides offenfionis impingo, quantis me putatis in feculo, ubi tot funt occafiones peccandi, malis involvendum?* His auditis, vacillantes fuam depofuerunt opinionem, & gaudenter in Religione perftiterunt. Communis pacis & fraternæ unionis cultor & protector dicebatur, dedignatus fibi invicem obloquentes audire, quofdam dure increpans, alios dulci alloquio ad pacem inducens. Vere pauper & fimplex, ac timens Deum, folo Regulæ libello ditiffimus, cujus lectione in tantum oblectabatur, ut diebus ferme fingulis eam vel per fe legerit, vel per alium, amiffo vifu, legi popofcerit.

Pacis amator.

Regulæ obfervator.

XXVIII. Ad tot tantaque gratiarum charifmata, alias nobiliffimas virtutes, caftitatem, obedientiam, manfuetudinem & pietatem adjunxit. Culpam fuam juxta Religionis confuetudinem, puriffime junctis manibus dicebat, & ftrictiffime filentium fervabat. Nihil illo tolerantius in laboribus, in vigiliis, in difciplinis; nihil continentius in victu fuit & veftitu. Prædicationis officium non minus devote, quam efficaciter ad profectum peregit animarum, maxime in Ruthenis Schifmaticis & Armenis confutandis, atque ad unionem reducendis. Et licet a Domino percuffus effet cæcitate, aliifque graviffimis infirmitatibus, uti alter Job aut Tobias probatus, perfectufque inventus, tamen a fermonibus habendis, & confeffionibus excipiendis nufquam deftitit; & in falute hominum procuranda ita fe habuit, ut admirandæ patientiæ, caritatis fervidæ, fanctitatis eximiæ vivum exemplar haberetur. Plenus dierum & bonorum operum, feptuagenarius, viribus corporis deftitutus, Sacramentis procuratus, recitatis Pfalmis Pœnitentialibus, in manibus Fratrum in circuitu pfallentium, fpiritum feliciter cœlo reddidit in die fancti Michaelis Archangeli, fepultus Leopoli in Templo fancti Andreæ fuorum Confodalium.

Salutis animarũ perquam avidus.

Multa patrat miracula poft mortem.

XXIX. Servi fui fanctitatem Dominus ftatim poft obitum multis declaravit miraculis, quæ authentice examinata, & in proceffum compacta, teftimonio Confulum Leopolienfium comprobata, in Urbem tranfmiffa funt. Sexdecim mortuos refufcitaffe, & feptuaginta quatuor a variis infirmitatibus curaffe, acta perhibent diligenter exfcripta; habenturque in Fratrum archivo variæ virorum nobilium ac Principum litteræ atteftantes fe Divina recipiffe beneficia Joannis interceffione. Ad fepulcrum appenfæ funt ul-

ultra plerasque alias tabellas, argenteæ septuaginta octo, & una de auro solido, adjectis earum inscriptionibus. Multa ad ejus sepulturam leguntur epitaphia pro temporum & successuum varietate. Ego duo dumtaxat exscribam, unum carmine, aliud soluta oratione exaratum.

PRIMUM.

Hic jacet Joannes Fratrum non pauca Minorum
Gloria, Leopolis fama, decusque Duklæ.
Hic humilis, pauper, castus, patiensque laborum,
Invictam merito sumpsit amore crucem.
Qua pia Francisci vestigia rite sequutus,
Ante sacros Christi creditur ipse pedes.
Quem cum Matre rogat Russiæ intercessor, ut ipsa
Tuta sit, & summo semper amica Deo.

Ejus Epitaphium.

SECUNDUM.

Anno Domini 1484. *feria* 3. *in festo S. Michaelis Archangeli beatus Joannes de Dukla feliciter migravit ad Christum, cujus sacrum corpus tumulatum hic jacuit in terra annis* 37. *hebdomadis tribus, diebus tribus. Tandem juxta tenorem Bullæ sum. Pont. Innocentii VIII. præsente R. P. Joanne de Komorowo Ministro* 2. *hujus Provinciæ levatæ sunt ejus sacræ reliquiæ, aqua vinoque lotæ, & honorifice hic sunt reconditæ anno Domini* 1521. *feria tertia post festum undecim millium Virginum, ad laudem Omnipotentis Dei, qui in Sanctis suis declaratur.*

XXX. Pro hujus optimi viri canonizatione non semel supplicarunt Rex & Proceres Poloniæ, sed & adhuc continuo instant. Sigismundus Rex primo ad Paulum V. deinde ad Urbanum VIII. litteras dedit deprecatorias, quibus etiam suas addidit Constantia Regina, necnon Joannes Andreas Pronicky Archiepiscopus Leopolien. Decanus, totumque Capitulum ejusdem Metropolitanæ, Stanislaus Imperator exercitus, Joannes Palatinus Terrarum Russiæ, Conventus seu Comitia Palatinatus Belzen. Jacobus Regni Polonici Incisor, & Capitaneus Crasnostaviensis, alii viri Principes, quarum apud me habentur exemplaria, earum quas ad Cosmum Cardinalem de Torres Regni Poloniæ Protectorem, ut hoc negotium urgeret, transmiserunt. Regis & Reginæ epistolas, & Pontificis Urbani exhibeo responsa.

Instant Reges Poloniæ pro ejus canonizatione.

AD PAULUM V.

XXXI. *Sanctissime ac beatissime Pater. Post oscula pedum beatorum. Anni sunt centum & triginta, ex quo Joannes de Dukla Ordinis sancti Francisci de Observantia, e vivis excessit: constans & perpetua fama est, eum, dum viveret, ea & sanctitatis & integritatis apud omnes opinione fuisse, ut cuncti pietatem ejus mirarentur, doctrinam admirantes factis conformem suspicerent. Floruit is paulo infra illud tempus, quo D. Bernardinus Senensis Franciscanam familiam pristinæ integritati restituit, & instituti sui semina in has quoque Septentrionales regiones feliciter intulit. Ex hoc palmite surculus iste in eam excrevit magnitudinem, ut non modo vivus,* ve-

Litteræ Regis Sigismundi.

verum & vita sanctus ingentibus clareat miraculis, de quibus Sanctitas Vestra ab aliis intelliget. Ego plurimum gratulor temporibus meis, quod me rerum potiente, ejusmodi sanctissimorum Virorum gesta, oblivionis tenebris involuta, in lucem prodeant, ac recentia quodammodo Sanctorum patrocinia regnis meis undique Barbarorum vicinitate circumseptis parari videantur. Peto ergo a Sanctitate Vestra, favere velit orienti famæ hujus sancti Viri, exploratàque eorum, quæ de illo non dubia relatione ad Sanctitatem Vestram deferuntur certitudine, eorum numero illum adscribat, quos Christiana pietas inter beatorum cœtum relatos, publico & solemni ritu veneratur. Plurimum Sanctitas Vestra ea re animos subditorum nostrorum ad pietatis studium incendet, præsertim vero Civitatem Leopoliensem nobilem Russiæ Metropolim, fidei Catholicæ observantissimam, Sedi Apostolicæ addictam, quæ hunc virum Joannem de Duckla, quem vivum olim faspexit, tandem cum Christo regnantem tacita adhuc veneratione honorat, magno beneficio afficiet; universasque illas regiones schismate Græco infectas, novo quasi illustratas lumine, ad priscæ Observantiæ studium excitabit. Dat. Varsaviæ an. MDCXVIII.

Sanctitatis Vestræ filius Sigismundus Rex.

AD URBANUM VIII.

Ejusdem.

XXXII. *Sanctissime ac beatissime Pater. Post oscula pedum beatorum. Undique licet barbaris nationibus ditiones meæ objectæ sint; ita ut quotidiana fere cum iis certamina subire cogar, illud tamen præcipue solatur, animumque meum erigit, quod non desint Tutelares Regni Patroni, qui peculiarem quamdam mei meorumque curam gerunt, ac suis precibus & meritis Barbarorum conatus reprimant. Inter quos cum religiosi viri Ordinis Minorum de Observantia Joannis de Dukla insignis vitæ sanctimonia, multis ipso vivente argumentis comprobata, & post mortem plurimis ab annis, illustribus confirmata miraculis floreat, libenter illius causam & honorem, quem merito in terris expectas, promovendum nunc apud Sanctitatem Vestram duxi. Quare diligenter a Sanctitate Vestra peto, ut hunc Regni mei Patronum, cujus ego nomen & memoriam una cum subditis debita veneratione prosequor, in album Beatorum inscribat, meque tali beneficio afficiat, quod & ad augendum propagandumque cultum Divinum in partibus Russiæ, ubi magnus Schismaticorum numerus plurimum valebit, & gentem Polonam non mediocriter consolabitur. Fecerit Sanctitas Vestra rem mihi valde gratam, & suæ erga subditos meos paternæ propensioni convenientem, qui eam eodem ipso interesse pro Sanctitatis Vestræ diuturna valetudine, felicissimaque Ecclesiæ gubernatione, Patrem cœlestem precari non desinent. Interim me Sanctitatis Vestræ gratiæ etiam atque etiam commendo, & illius sanctissimam benedictionem exposco. Datum Varsaviæ, XV. mensis Februarii anno Domini* MDCXXV.

Sanctitatis Vestræ filius Sigismundus Rex.

Constantiæ Reginæ litteræ.

XXXIII. *Sanctissime ac beatissime Pater. Clara & insignis in vivis adhuc inter homines eluxit in Deum pietas, & integritas vitæ enituit, religiosi viri Joannis de Dukla Ordinis Minorum de Observantia, quem præclaris iisque majoribus in dies Deus illustrat miraculis, ut certo credi possit, ipsum e vita egressum in cœlum profectum, atque in consessu & concilio cœlestium collocatum. Cum autem sciam æternum Patrem Sanctorum suo-*

fuorum honore delectari, plurimum quoque cupio, & a Sanctitate Vestra summis precibus efflagito, at hunc Virum sanctum, qui tamquam Sol & Luna in partibus Russiæ effulget, in numerum Beatorum referat, ac plorum hominum mentes gratia sua paterna recreare dignetur. Magno a Sanctitate Vestra beneficio me affectam eo nomine sentiam, plurimique hominum Viri hujus virtutis & pietatis insignia debita veneratione prosequentes, pro Sanctitatis Vestræ bonu valetudine, & felici ac diuturno Ecclesiæ regimine vota adDeum ipso mediatore concipient. Interim ego me Sanctitatis Vestræ paterno amori & gratiæ, atque Apostolicæ benedictioni commendo. Datum Varsaviæ, die XV. *Februarii, anno Domini* MDCXXV.

Sanctitatis Vestræ filia devota Constantia Regina.

URBANUS PAPA VIII.

XXXIV. *Carissimo in Christo filio nostro Sigismundo, Poloniæ & Svetiæ Regi illustri. Saginata venenis inferni monstra, hæresem in Christianis Provinciis seminantia, nihil tam feliciter potest debellore, quam sanctimonia. Etenim cum illa non raro pugnat orbis terrarum adversus insensatos, & armamentaria Regni cœlestis, piis Sanctorum precibus patefiunt. Quare non mirum est, si gladio ancipiti peccatores exterret, & Diabolos profligat. Nunc autem non immerito Russia sibi sperat salutarem fore publico Principum ac populorum plausu cultam sanctitatem viri religiosi Joannis de Dukla. Cum enim pie arbitretur eum suffragante pietate, adeptum esse Principatus sempiternos, plus ille arma lucis distringens juvare e cælo potest in schismatica hæresi illic expurganda regios conatus, quam omnes ex avitis sedibus exciti Septentrionis exercitus. Proinde nos libentissime audivimus eas preces, quibus tam insigni Religioso cœlestes in Catholica Ecclesia triumphos Regalis pietas postulat. At enim non præterit Majestatem tuam, quibus momentis tam grave negotium pendi debeat. Rationem tamen habentes commendationis tuæ, jussimus ejus res gestas rite cognosci. Porro autem orabimus Deum, qui Sanctorum principatum tenet, ut in tanta deliberatione id Pontificiæ sollicitudini consilium suggerat, quod afferre possit Ecclesiæ gloriam, Regni istius salutem, & gaudium Majestati tuæ, cui Apostolicam benedictionem amantissime impertimur. Datum Romæ apud sanctum Petrum, die* VI. *Decembris* MDCXXV. *Pontificatus* III.

Urbani Papæ VIII. ad Regem responsio.

AD LITTERAS REGINÆ.

XXXV. *Carissima in Christo filia nostra, salutem. Nulla certiore ratione & salutem Poloniæ, & Regiæ domui felicitatem quærere potest Majestas tua, quam eorum cultu, quos sanctimonia creditur inseruisse conciliis Beatorum, in celesti regno triumphantium; hi enim judicant nationes, & dominantur populis, nec minus eoram patrocinio, quam exercituum robore custodiuntur imperia. Quare non leve beneficium debet aula ista & regnum piis illis precibus, quibus Majestas tua solemnes Beatitudinis titulos ab auctoritate Apostolica petit Religioso viro Joanni Duklæ, cui dicuntur Christianæ virtutes Provinciarum famulatum & regnantium obsequia istic parasse. Nos autem tam piæ Reginæ gratificari cupientes, mandavimus ea diligenter examinari, quæ in tam gravibus declarationibus Ecclesiastica auctoritas de more requirit. Jam vero accuratissimis orationibus adivimus thro-*

Ejusdem ad Reginam.

thronum Divinitatis, ut id aliquando in cœlesti hoc negotio decernere possimus, quod regnis istis salutare, & gratum sit Majestati tuæ, cui Apostolicam benedictionem amantissime impertimur. Datum Romæ apud sanctum Petrum, die VI. *Decembris. Anno Domini* MDCXXVI. *Pontificatus nostri anno* III.

Additio Aliorum.

„ XXXVI. Verumtamen ad has aliasque sibi postmodum factas preces „ Apostolica Sedes excita, hujus Servi Dei Missam & Officium sub ritu du„ plici per totum Seraphicum Ordinem, necnon pro universo Clero Civi„ tatis Leopolien. posse recitari die XIX. Julii benigne indulsit, ut ex de„ creto sacrorum Rituum Congregationis sub die IX. Maii MDCXXXIII. „ suo tempore in horum Annalium continuatione referendo, pro comperto „ habemus.

Pie obit Jacobus Cortonensis. *Marian. cit. c. 47. Gonz. in Provin. Tuscia Conv. 2.*

XXXVII. Cortonæ in Etruria hoc anno decessit Jacobus Cortonensis, Evangelicæ paupertatis insignis sectator, in oratione assiduus, conversatione affabilis, in prædicatione ferventissimus, vitiorum reprehensor; vir vere bonus & amicus Dei. Dum semel prædicaret in festo beatæ Margaritæ suæ conterraneæ, & tumultuantes juvenes reprehenderet, unus reliquis petulantior in eum malum medicum projecit, cui ille propter contemptum verbi Divini ministrum, & scandalum in Ecclesia coram tanta auditorum multitudine, cito misere periturum prædixit. Ita evenit; nam infra octo dies dum quidam inimici telum effugere, & ictum declinare vellet, post tergum prætereuntis adolescentis se inclinavit, telumque juvenem occupavit & interfecit, quod omnium judicio Divinæ vindictæ, a Jacobo prædictæ attributum est. Seggiano populo triginta annorum tribulationes prædixit: quas annis totidem perpessus est. In senectute bona decessit ad Cœnobium S. Margaritæ sepultus. Habitus ejus ad infirmos delatus, multis præstat beneficia sanitatum. Posteriorem hunc quidam faciunt anno millesimo quingentesimo, sed vere hoc anno decessit.

Necnon Ægidius Florentinus. *Marian. cit. Gonz. citat. Conv. 16. & 17.*

XXXVIII. Diem etiam clausit extremum hoc anno in Conventu sancti Salvatoris Florentiæ, Ægidius ab eadem urbe cognominatus, laicus provectæ ætatis, & vitæ perfectæ. A Religionis ingressu valde profecit in omni genere virtutum, paupertate præsertim, austeritate vitæ, oratione & contemplatione. Semel suam secutus sententiam, & Superioris præferens præcepto, in Cœnobio sancti Christophori apud Castilionem Aretinum jussus a Hieronymo Perusino Guardiano, ut provigilio sancti Francisci simul cum Leonardo Gheso Pratensi Clerico, vias horti & semitas silvæ verrerent & mundarent propter venturos ad solemnitatem, renuit ille obsequi, asserens satius esse, & sancto Francisco gratius, ut tempus illud in viis purgandis terendum, orationi tribuerent, & corda, non terram mundarent. Temporum intervallo ter jussus obedire, renuit: sed ecce dum post matutinum Ægidius in inferiori parte Ecclesiæ orationi vacaret, Satan visibili forma apparens, per humeros apprehensum, in altum elevavit. Clamantem & auxilium invocantem, per tibias fortiter tenuit frater Matthæus a sancto Joanne senex, & in Dei obsequio ferventissimus. Utrumque subridens dæmon facile in altiora contraxit, inde præcipitaturus. Guardianus, qui in choro orabat, videns Fratrum angustias, arrepto asperforio, in altum aquam lustralem inspersit, præcepitque iniquo raptori, ut suos sibi subditos restitueret. At ille rabide dimittens, in terram collisit, ex quo casu, cordisque pavitantis tremore in valetudinario per dies aliquot jacuerunt. Ægidius deinceps ad nutum Superioris obedire paratus, sanctissime vixit, cuncta dilectionis & caritatis erga suos Fratres munera exercens. Ubicumque habitabat, populo erat gratissimus, maxime Montis-Politiani, qui locum ei con-

Obedientiæ spretæ Divina vindicta.

Conv. Montis-Politiani.

concessit, ut Cœnobium construeret, ubi Oratorium erat beatæ Mariæ Virginis, ejus effigie miraculis celeberrima commendatissimum. Cum illic per annos multos Conventui extruendo intendisset, obiit tamdem in loco supradicto, concinente magna Angelorum multitudine. Ejus animam recta in cœlos ascendentem vidit Dom. Ceccha de Cecchis, amita Laurentii Puccii Florentini, Cardinalis tituli sanctorum Quatuor Coronatorum.

XXXIX. Ex monumentis MSS. provinciæ sancti Francisci habeo, hoc ipso anno die xv. Septembris feliciter obiisse beatam Euphrosinam, quibusdam Amphrosinam, aliis Euphrasiam, de qua paulo antea egimus, in vita beati Cherubini Spoletani. Hæc Biturgiæ (vulgo Burgum sancti Sepulcri) nata, virum accepit severæ & asperæ naturæ, apud quem male habebat. A vinculo intolerabilis mariti per illius mortem soluta, non alteri, quam Christo voluit desponsari. Monasterium itaque sanctæ Catarinæ Tertii Ordinis ingressa, virtutibus cœpit efflorere, profunda præsertim humilitate, se prorsus indignam reputans, quæ inter Christi ancillas, puras immaculatasque Virgines, e seculo prodiens corrupta versaretur. Humilibus itaque Monasterii obsequiis intenta, omnibus cara, omnibus amabilis cœpit Deo & hominibus placere. Hinc diffusa undique piissimæ Sororis fama, hinc miræ & ineffabiles a Deo immissæ consolationes, & intermixta Divina colloquia. *Moritur beata Euphrosina. Marian. c. 41. Marc. l. 8. c. 5. Hoc an. n. 22. Fit Monialis Tertii Ordinis.*

XL. In principio erat tamquam lucerna sub modio abscondita, sed gratiis cœlestibus mirabiliter relucentem, posuit Deus super candelabrum, ut omnibus, quæ in consortio erant, amplius præluceret. Postquam infirmæ cuidam Sorori caritatis exhibuit ministeria, in chorum ad psallendum Completorium perrexit, ubi extra se rapta, Divina dulcedine perfusa, visa est Paradisi gaudiis interesse. In se & ad infirmam reversa, ejusque obsequiis addicta, vidit in se irruere dæmones duos, qui in altum elevantes & sæve verberantes, in terram collidebant. Ad illius infirmæque clamores accurrentes aliæ Sorores, certamen conspexerunt iniquum duorum malignorum spirituum, contra debilem fragilemque fœmellam. Improperantes itaque imparem pugnam, & vituperosum congressum, orationibus & lustrali aqua profligarunt, manente Euphrosina ex certamine intrepida & gloriosa, tamquam quæ victoriam fuerit consequuta. *Ejus cum dæmonibus certamen.*

XLI. Extra se frequenter rapta, arcana percipiebat cœlestia: & ne deceptionem fraudemque pateretur, a viris doctis & piis curabat examinari, quas excipiebat revelationes. Augustino Medico ex Castillione Aretino primæ conjugis obitum prædixit, deinde post aliquot a transitu dies revelavit ad cœlos transiisse. Acceperat a beato Cherubino Spoletano, cujus animam viderat in paradisi gloriam perduci, & ab aliis hujus Instituti viris, beatum Hieronymum speciali amore hoc prosequi Institutum, causamque sciscitata a sancto Doctore sibi apparente, istam accepit; quod Fratres Minores plus aliis Christi paupertatem & vitam imitentur, & Christi incunabula, aliaque Palestinæ loca, quæ Dominus sua nativitate, conversatione & morte sacravit, atque ipse tot annis perlustravit, & in ultima senectute habitavit, illi religiose custodiant, & debite venerentur: & licet Regulam a se præscriptam non observent, ejus tamen doctrinæ erant summopere addicti: Hanc itaque sodalitatem sibi a Deo commendatam, se simul cum sancto Francisco diligenter protegere, & tenerrime diligere. Tamdem pie hæc fœmina anno isto in prædicto decessit Monasterio, antequam a Tertio Instituto, ad sanctæ Claræ transiret. *S. Hieronymus propitiatur Ordini Minorum.*

XLII. Sub hunc etiam annum decessit Francisca Messanensis, Beatæ Eu-

Anno 1497. Obit Francisca Messanensis. *Legen. MSS. B. Eustochii. Marc. lib. 7. c. 8. Rodul. fol. 139.*

Eustochii, de qua infra dicemus, soror germana, cujus suasu mundum reliquit; & quæ habebat jocalia mundumque muliebrem, in structuram Monasterii, ab Eustochio inchoati convertit. Hinc persecutiones, molestias, imo & verbera a fratribus perpessa, velut altera Agnes Assisias sanctæ Claræ Sororis vestigia constanter sectata, minas quasque & incommoda contemnens, usque ad mortem sub Sororis disciplina permansit, attracta etiam ad societatem nobili Virgine consobrina. Securius victura statum. delegit laicalem, nec iis, quæ choro inserviunt, voluit adscribi; dicens, eo altius & securius posse quemque ascendere, quo humilius vivit & amplius descendit. Humilibus intenta ministeriis, ut vilior haberetur, quasdam simulabat amentias, iis præsertim temporibus, quibus de præficiendis Monasterio rectricibus agebatur, ne forte in mentem cuique veniret eam ad hoc munus assumere. Pauperrime semper vixit; numquam novis vestibus, sed exoletis, & aliarum abjectis exuviis utebatur. Crassum lacerumque capiti velum obducebat; non subtile & molliusculum strophiolum, sed rudem vilemque mappam naribus emungendis adhibebat. Cubabat in tabulis, & rigido hyberno tempore servili ac vilissimo stramine corpusculum fovebat. Cellam, cubiculum, oratorium proprium non admisit; stans semper manducabat, ne tantillum sedens sibi daret refrigerii.

Ejus humilitas.

Paupertas & asperitas.

XLIII. Virtutibus ornata, & morbis, quos patienter ferebat, probata, postquam omnia caritatis exhibuit officia epidemia laborantibus, ultima laborans infirmitate, Eustochium sororem rogavit, ne morienti assisteret, sed in secessu oraret, ut ipsa feliciter cursum absolveret; timebat enim, ne tenero erga sororem affectu se rapi vel avelli contingeret ab iis meditandis, quæ transituræ ex hoc mundo erant necessaria. Proximo autem post sanctæ Elisabethæ diem oranti Eustochio anima placide e corporis ergastulo soluta, Angelorum choris stipata, in cœlum recta conscendens apparuit. Eo ipso die apparuit super Monasterium, & sequenti super tumulum stella splendidissima, sicut ipsa sub mortem Sororibus prædixit, se sub stellæ specie post obitum, ita Deo permittente, conspiciendam. Alias Eustochio videndam se præbuit magno splendore fulgentem, ingentesque gratias egit, quod ejus instructione primum, deinde meritis & precibus tot beneficia a Deo sit consecuta. Hoc ipso anno decessisse, cum Rodulpho quidam affirmant, alii subdubitant.

Stellæ specie abit in cœlum.

Capitulum Cismontanum Observantum XVI. Alvernæ. Marian. c. 42. Marc. lib. 6. c. 41. Angelus a Clavasio fit tertio Vicarius Generalis.

XLIV. Hoc anno IV. Junii celebratum fuit in Monte Alvernæ Capitulum Generale Fratrum Observantum familiæ Cismontanæ, in quo substitutus est fratri Petro Neapolitano Angelus a Clavasio, jam tertium ad hoc munus assumptus. Hæc onosus officia, impetraverat a Sixto Pontifice privilegium, ne posset a Consodalibus cogi ad suscipienda. Renuentem istud admittere, partim piis precibus, partim clamorosis vocibus compulerunt Fratres ut electioni consentiret. Præ reliquis eum commoverunt Cherubinus Spoletanus, & Antonius Montis Falcensis, viri venerandi, pii & docti, qui resistentem redarguerunt, hortantes, caveret ne Spiritui sancto contradiceret. Ingenti concursu confluit illuc multitudo Florentinorum, & vicinorum oppidorum, abundeque Fratribus ministrarunt cuncta necessaria. Decretum erat in Comitiis Ferrariensibus, ut omnia Generalia Comitia in hoc Monte haberentur. Sed hoc anno probaverunt, difficulter id fieri posse propter distantiam Urbium & Oppidorum, innumerasque sarcinas in Montis cacumina efferendas. Statuerunt itaque Patres, ut Capitulum proxime habendum celebraretur Assisii ad sanctæ Mariæ Angelorum.

Officiales in Capitulo electi.

XLV. Commissarius in Curia Romana institutus est Joannes de Sigestro,

ſtro, qui paulo ante miſſus Corſicam Commiſſarii Viſitatoris functurus officio, ſe in Vicarium Provincialem procuravit aſſumi. Plurimi tamen nihil tale ſuſpicati, dolenteſque hominem artificioſe officium ambiviſſe, miſerunt ad Comitia, qui inſtanter agerent, ut a novo Vicario electio pro irrita haberetur. Hinc, ut tumultus ſedarentur, Commiſſionem Curiæ Angelus attribuit. Manifeſtæ ambitionis non immerito in regiſtro Ordinis taxatur Sigeſtrus, quod ſe Corſicanum Vicarium creari curarit, neque intemperanter acquiſitum voluerit dimittere, niſi potiori accepta dignitate. Guardianus Montis Sion confirmatus eſt frater Paulus de Canneto; Vicarius Candiæ inſtitutus eſt Anicetus de Brixia; Commiſſarius Sardiniæ Gaſpar Cremonenſis; Commiſſarius Dalmatiæ Albertus de Portu Morio; Calabriæ Bernardinus de Caymis Vicarius Provinciæ Mediolanenſis, ut tamdem componeret tædioſiſſimas lites, & ſcandaloſas diſſenſiones, quas nna Franciſci de Philocaſtro Vicarii Provinciæ Calabriæ excitaverat ambitio. Fretus potentia Principis Biſiniani, reſtitit per ſeſquiannum Vicario Generali, Juliano Cardinali Protectori, & Gabrieli Cardinali Agrienſi, ſaniora quæque ſuadentibus, Fratreſque in duas partes diſtraxit. Conſilium ejus tamdem diſſiparunt hic Commiſſarius de Caymis, & Vicarius Generalis, parteſque ſedarunt, commiſſa prius per Pontificem cauſa diſcutienda Cardinalibus Juliano prædicto, Sabello, & Columnenſi.

Joann. Sigeſtrus ambitionis inſimulatur.

Vicarius Candiæ Anicetus. Commiſſarius Sardin. Gaſpar. Dalmatiæ Albertus. Calabriæ Bernardinus.

XLVI. Circa ſuffragia ferenda decretum eſt in hoc Capitulo, ferenda eſſe ſecrete, & examinanda occulto ſcrutinio per Compromiſſarios; & Vicarios electos in Capitulis Provincialibus habendos eſſe pro Commiſſariis Provinciarum, donec confirmationem acciperent a Vicario Generali. In caſu vero, quo electus eſſet abſens, aut Electores non concordarent, Provinciæ regimen maneret penes Definitores. In Baſylicata apud Lucanos diximus ſuperius paucas extitiſſe Obſervantum domos, & propterea Commiſſario, non Vicario fuiſſe ſubjectas. Intentarunt tamen pauculi illi Fratres Vicarium habere, quod cum Petrus Neapolitanus Vicarius Generalis alias negaret, impetrarunt hoc anno diploma Pontificium ut ſibi Vicarium conſtituerent. Ægerrime hoc tulerunt Patres Capitulares, ſtatueruntque ut Pontificem melius inſtructum rogaret Vicarius Generalis, diploma revocaret, & pauculæ illæ domus dividerentur, pars una Provinciæ Terræ-laboris, ac pars altera Provinciæ Apuliæ aggregaretur. Attamen Franciſcus Gonzaga hoc ipſo anno ab Angelo Vicario, miſſis quibuſdam Patribus Bononienſibus, inſtitutam hanc Provinciam affirmat. Et quidem anno ſequenti die III. Januarii, uti habetur in regeſto Ordinis, miſſus eſt Commiſſarius frater Paulus a Turrano, oppido Brutiorum, ut ſtatum illorum Conventuum examinaret, & in Provinciam erigeret; declaravit enim Pontifex voluntatem ſuam Vicario, velle ſcilicet, ut breve Apoſtolicum erectionis Provinciæ ſubſiſteret.

Decreta Capituli.

An. 1472. n. 9.

Erectio Provinciæ Baſylicatæ.

Gonz. in exordio Prov. Baſylicatæ.

XLVII. Raguſæis vero, qui ſe a Dalmatis, uti diximus, ſeparaverunt, datus eſt in hoc Capitulo Vicarius ad modum reliquarum Provinciarum, qui cum ſuo Diſcreto accedere poſſit ad Capitulum Generale: licere tamen ſi aliquando ſedatis altercationibus, placeret ex conſenſu dominii Veneti Dalmatinis conjungi. Pro his peragendis & celebrato Capitulo deſignatus eſt Commiſſarins Albertus de Portu Morio, ſed paulo poſt defuncto ſubſtitutus eſt Gaſpar Longinus. Oblatum apud Chium, Ægæi maris inſulam, Cœnobium admiſerunt Patres, & miſſo, qni regeret, Dominico de Ponzolo, domum aggregaverunt Provinciæ Januenſi, propter dominium & frequens Januenſium in urbe Chienſi commercium, multaſque ibidem degentes

An. 1474. n. 5. & An. 1475. n. 14. Et Provinciæ Raguſii.

Conv. Chii.

Officium S. Bernardini a Ludovico Vincentino compositum.

tes hujus gentis familias. Jussum insuper, ut lectiones officii sancti Bernardini, per Ludovicum Vincentinum olim Vicarium Generalem compositæ, legerentur in ejus festo & per octavam.

Capitulum Ultramontan. Observantum XVI. Vicarius Generalis Joannes Croyn. Exordia Provinciæ Angliæ.

XLVIII. Patres Ultramontani sua etiam hoc anno in festo Pentecostes celebrarunt Comitia in Conventu Brugensi Provinciæ Franciæ, & Joanni Philippi Vicario substituerunt Joannem Croyn, alias hoc munere perfunctum. Præter multa, quæ circa officium Divinum, aliasque res decernenda judicarunt, admiserunt petitionem Patrum Anglorum, qui se familiæ Observantum incorporari cupiebant, decreveruntque ut per Commissarium Vicarii Generalis regerentur, donec duo vel tria Cœnobia pacifice in illo Regno possiderent. Decessisse hoc triennio post ultimum Capitulum Generale octingentos & plures Fratres, refertur in actis Capituli, atque inter hos in Conventu Dixmudensi Zegerium Dusclare, olim Vicarium Generalem, & Provinciæ Franciæ secundo Vicarium, necnon Joannem de Renin sacræ Theologiæ Doctorem, qui valde promovit reformationem Conventus Namurcensis. Hoc ipso anno Conceptionis Provinciam, & Carthaginensem Custodiam erectas fuisse scribit Gonzaga ex quibusdam litteris Sixti IV. in Cartophylacio Murciano asservatis. Sed hoc tempore priorem erectionem Provinciæ, seu Vicariatus Sanctoyani, non vero sub titulo Conceptionis, superius productis litteris Sixtinis demonstravi, & ipse Gonzaga in exordio Provinciæ Conceptionis affirmat. De institutione Custodiæ Carthaginensis nihil occurrit in regestis Ordinis, neque in monumentis Vaticanis. Erectos etiam in hoc Capitulo Conventus Britanniæ Armoricæ in Provinciam, proprioque Vicario fuisse subjectos, idem scribit Gonzaga. Sed licet Acta illius Capituli nihil prorsus de hac re meminerunt, vere ita factum comprobavit diploma Innocentii ad finem anni sequentis concessum, quod in regesto sub eodem anno conspicere licebit. Varias horum Conventuum mutationes nos sparsim pro temporum ratione, per annos præcedentes distribuimus.

An hoc anno erecta Provincia Conceptionis? Gonz. in princip. Prov. Carthagin.

An. 1477. n. 21.

Erectio Provinciæ Britanniæ. Gonz. in princ. Prov. Britanniæ. Legenda MSS. Cimarel. lib. 6. c. 13.

Bernardinus Feltren. concionatus egregie in Comitiis Generalibus.

XLIX. Comitiis Cismontanis ad Montem Alvernæ celebratis interfuit Bernardinus Feltrensis, primamque habuit concionem pro Cherubino Spoletano, qui ut dicentem audiret, solemnissimæ diei Pentecostes sermonem sibi commendatum, in Bernardinum transferri curavit; tamquam si præsago spiritu vellet cito ex hoc mundo discessurus (obiit enim, uti diximus, hoc anno) locum suum & famam illi renunciare. Neque ille quidem Cherubini opinionem fefellit; adeo enim docte & pie de Spiritu sancto disseruit, ut cunctis singularem admirantibus doctrinam, plerique sanctitatem venerati, e suggesto descendentis vestem reverenter attigerint, alii signatis vestigiis, humum, quam calcaverat, venerabunde sint osculati. Sequenti die genuflexus coram Angelo Vicario Generali, multis precibus & lacrymis rogavit a Vicariatu suæ Provinciæ absolvi, indicto præsertim propter causas supra relatas a terris Venetorum exilio. Acquiescere noluit Vicarius Generalis, sed jussit ut Mantuam rediret, inde recturus Provinciam sibi commissam, Cœnobia dominii Veneti per litteras, reliqua per præsentiam.

Non permittitur præfecturam deponere. An. 1483. n. 39.

An hoc anno institutus Prædicator Apostolicus?

L. Tunc factum Prædicatorem Apostolicum aliqui scribunt, sed ex regesto Ordinis manifeste habetur hoc ei concessum privilegium anno MCCCCLXXXI. die XIX. Julii. Et quidem in eo regesto diversi continentur gradus Apostolicorum Prædicatorum, signatis diebus, quibus a Vicariis Generalibus, juxta facultatem Apostolicam eisdem concessam, creabantur. Etenim secundum uniuscujusque talentum, merita & qualitatem conferebantur plura vel pauciora privilegia, majores vel minores facultates. Atqui

qui his terminis hæc in regesto explicantur: *Frater N. accepit a N. Vicario Generali litteras Apostolicas cum gratiis communibus*, seu *secundum Ordinis instituta*, vel *in forma majori*, vel *habuit Apostolicam supremam*. De nostro autem Bernardino ita habetur: *Frater Bernardinus de Feltro habuit a fratre Petro de Neapoli Apostolicam in forma majori die* XIX. *Julii anno* MCCCCLXXXI.

LI. Mantuam reversus Bernardinus, tanta virtute, tantoque animarum profectu singulis ferme diebus concionatus est, ut omnes admiratione repleverit, & non solum Mantuani, verum etiam omnes, qui in circuitu decem aut duodecim milliarium habitabant, diebus saltem festivis accurrerint. Marchio ipse Fridericus libenter hominem audiebat, donec in se dicta cogitavit, quæ in die Palmarum Bernardinus protulit, dum Principum culpas acriter reprehendit. Quod scilicet juribus pro arbitrio utantur, abutantur; quod aures pupillis & viduis, viscera misericordiæ pauperibus occludant; quod militum rapinas, Ecclesiasticum jus violatum nihili pendant; quod manifestas Judæorum usuras, per quas Christianorum facultates exhauriuntur, palam permittant; quod de his, aliisque hujus generis moniti, rogati, reprehensi non resipiscant; neque quidquam cogitent de restitutione bonorum, quæ illorum culpa, conniventia, aut malo regimine deperduntur, atque a justis possessoribus auferuntur. Demum, ut amplius commoveret ad correctionem, majoremque incuteret terrorem, juxta consilium Evangelicum excusso in auditorium calepodiorum pulvere, tamquam iratus & indignatus, nulla prorsus impertita benedictione, e suggesto descendit.

Mantuæ magno hominũ applausu prædicat.

Acriter reprehendit Principum culpas.

Matth. 10. 14.

LII. Ardenti audentique eloquio auditores varie affecti; plebs lætari, primores irasci, Princeps excandescere, & demum coacto Ministrorum cœtu, concionatorem advocare. Trepidare Fratres, mœrere populum, timere Bernardini periculo, cum ille non timeret suo. Imperterritus enim in Principis se dedit conspectum, iratumque ac toto frementem corpore, iis vicit rationibus, quas non potuit refellere. Licere, inquit, pro veritatis Evangelicæ libertate etiam Principes sui officii monere, in errore persistentes arguere, peccantes increpare; se tamen nullum ex nomine compellasse, communia dixisse, pro veritate declamasse; nunc autem insuper illum rogare, quod si cujuspiam horum se reum apprehendat, sibi dictum putet, & malis remedium adhibeat, pauperumque & miserorum querimoniis excipiendis se faciliorem exhibeat. Cum ille se nihil horum conscium dixisset, neque aliquando miseris aditum negasse: *At tui negant*, inquit Bernardinus, *neque permittunt, ut ad te ingrediantur causæ viduarum, neque afflictiones pupillorum, neque pauperum oppressiones. Hi, qui te circumdant, inter se conspirantes, te secreto vallant obsidione, ne quod ipsi mala faciunt, tu possis punire. Hæc est Principum infelicitas, ut miserorum querimonias ultimi audiant, assentationes primi, veritatem numquam*. Hæc amor in te meus coram tuis Consultoribus secreto dicit in cubiculo, quæ palam in suggestu non est ausus; generalia dixi non ad te magis quam ad tuos; sed Principibus quotidianis suorum assentationibus ut plurimum assuefactis, gravia omnia, quæ non applaudunt, apparent*. Conturbatis, qui aderant Ministris, Benedicto præsertim Mastino, viro primario, qui se Bernardini verbis impeti videbant, Princeps altercationi finem posuit, dicens, concionatorem suo functum officio, seque vehementer cupere, ut suas quisque partes expleret; porrectaque manu, reconciliationis signo, Bernardino dixit, ne quidquam eum a veritate docenda retraheret. Demum ille discessurus

Inde minus gratus Marchioni Mantuano.

Quem tamen prudenter sibi reconciliat.

* *nota.*

furus subjunxit: *Scio, illustrissime Princeps, tempus adfuturum, quo hæc mea verba tuæ memoriæ recurrent, dicesque gemebundus: O Bernardine, hæc mihi abs te dicta*. Neque oraculum hoc temere prolatum fuisse, paulo post apparuit; dum enim anno sequenti Fridericus moritur, & regiminis negligenter administrati graviter dolet: *Heu*, inquit, *mi frater Bernardine, quam vere absque assentatione mihi ista dixisti!*

Fame pereuntibus succurrit.

LIII. Bononia Mirandulam profecturus, puerum macilentum luridumque conspexit, herbas silvestres præ fame manducantem, panemque porrexit, quem socius in sportula ferebat. Cum vero ille præ debilitate dentibus conterere non posset, & diceret a septem mensibus se panem non manducasse, atque in proxima casula patrem matremque præ inedia jacere moribundos; ingemiscens Bernardinus ad tot mala, quæ belli Veneti & Ferrariensis furor invexerat, ad morientes profectus, omnem, quem itineri socius præparaverat cibum porrexit, volens potius totum iter jejunus conficere, quam miseræ pereuntibus prætermissis, sibi panem reservare. Ceterum paulo post icto, uti dixi, pacis fœdere, Robertum Severinum, Veneti *An.1483. n.39.* exercitus Imperatorem, adiit rogaturus pro Fratribus, quos dixi ab illo statu propter Pontificium interdictum evocasse: *si*, inquit, *ulla hic culpa, mea est: illi suis locis restituantur, ego pro omnibus exilii pœnam sustinebo*. Ille porro Venetias regressus, Senatus decreto obtinuit, ut omnes, uno excepto Bernardino, ad suas sedes redirent. Ita nempe disponente Divina providentia, ut liberius reliquas Italiæ regiones peragrando, vitia profligaret.

LIV. Etenim Mantuam adveniente Angelo Vicario Generali, a Vicariatu, quem exercere non poterat, & alias deponere tentavit, impetravit absolvi, statimque se aliis gentibus erudiendis accinxit. Mantuanis vero gratias redditurus cumulatissimi beneficii tot Fratribus præstiti, quot per

Suadet erigi Môtes Pietatis.

sævientis belli annos multos apud se aluerunt, videnſque exhaustas Christianorum facultates per intolerabiles Hebræorum usuras, statuit nimiam hanc fœnerandi facilitatem adimere, plebisque miseriam nova mutuandi ratione sublevare. Itaque in maximo urbis foro cum doctissime de Montium Pietatis erectione, honestate, utilitate, ordine, Judæorum ad se omnia rapientium iniquitate, disseruisset, modumque comparandæ pecuniæ ex libera multorum, vel ad tempus mutua collatione ostendisset, Principis Ministrorumque auctoritate brevissime rem totam absolvit. Nec obstare potuit, quin statim magna collecta pecunia Mons erigeretur, multorum *An.1474. n.12.* adversantium conatus, ex eo scilicet cœtu, quos superius diximus hujusmodi Montium erectionem tamquam usurariam voce & scriptis condemnasse.

Jubentur Fratres Provinciæ sancti Francisci curam Monasterii Fulginatis suscipere. *Num.43.*

LV. Duravit etiam hoc anno Fratrum Provinciæ sancti Francisci renitentia circa suscipiendam curam Sororum Tertii Ordinis, quæ clausuram respuebant: & licet Pontifex ea, quæ diximus anno præterito adhibuerit moderamina circa illarum egressus, ut facilius ad Fratrum regimen admitterentur; nihilominus hoc anno statuerunt in Capitulo Provinciali in decreto a se alias facto persistere. Admiratus Pontifex, motusque precibus Sigismundi sui secretarii Fulginatis, præcepit strictissime, ut saltem Monasterii sanctæ Annæ ejusdem urbis curam susciperent. Do litteras Pontificias.

Dile-

Dilectis filiis Vicario Generali, & aliis Fratribus Ordinis Minorum de Observantia in Provincia sancti Francisci, in Capitulo congregatis.

Dilecti filii, salutem &c. Sæpe ad nostrum auditum deductum est, quod dilecti filii Fratres Minores de Observantia Provinciæ sancti Francisci, Sorores Tertii Ordinis ejusdem Provinciæ in Congregatione viventes, quarum curam a longis temporibus habuerunt, quia clausuram, quam eis zelo honestioris vitæ imponere volebant, acceptare noluerunt, taliter a suo regimine abdicarunt, ut etiam eas simpliciter, sicut alias seculares, in confessione, sine alia cura audire recusaverint, cum essent quoque in arcta infirmitate constitutæ, quod impium esse videtur, cum confessio sit necessaria porta salutis, & nulli, quamvis scelestissimo deneganda. Qua ex re tibi Vicario Generali nostris injunximus litteris, quod utriusque partis intellectis differentiis, præter articulum clausuræ, ipsarum Sororum egressus, prout tibi congruum videretur, aliquibus moderaminibus reformares, ne passim & ubique discurrerent, & si prædictæ Sorores humiliter, quod decerneres acceptarent, earum curam vos prælibati Fratres sub excommunicationis latæ sententiæ pœna susciperetis. Verum quia, ut accepimus, dilectæ in Christo filiæ Sorores sanctæ Annæ Monasterii Fulginatis sponte se obtulerunt, convenientibus moderaminibus circa egressum a te Generali Vicario juxta nostrum mandatum disponendis, subjici velle, nec tamen per aliquot etiam menses sub Fratrum cura susceptæ sunt; quinimo de tui consensu Fratres præfatæ Provinciæ ad venerabilem fratrem nostrum Julianum Episcopum Ostiensem, Cardinalem sancti Petri ad Vincula, nostrum secundum carnem Nepotem, dicti Ordinis Protectorem nuntios destinastis, dicentes quod non teneamini sub quibusvis moderaminibus earum curam recipere, vel quod libertati futuri eorum Capituli recipiendi ipsarum regimen, vel non suscipiendi libera concedatur facultas, sicut per determinationes Capituli sunt relictæ, quod non sine gravi admiratione accepimus, quasi nostra jussa & commissiones ex decisione Capituli Fratrum debeant dependere. Nos igitur, cui omnium cura Christifidelium Divinitus est commissa, attendentes, quod pie inclinari debemus ad ea potissimum, quæ animarum salutem concernunt, & ad tollendas omnes difficultates, quæ adduci possent, attendentesque quod etsi Religiosis mulieribus clausura satis videatur honestius convenire, nolumus tamen eas invitas, si non teneantur ad eam ex sua Regula, compelli: Volumus etiam & decernimus, quod in præfato Monasterio Fulginii, & in aliis, quæ noviter vos Fratres abdicastis a vobis, Sorores a quadraginta ætatis suæ annis supra, de licentia suæ Ministræ, pro necessitatibus Monasterii & Sororum egredi, vel foras mitti libere possint, & si sufficere nequeunt, aliquæ honestiores de consilio Vicarii Provinciæ, si præsens fuerit, vel confessoris illarum cum Ministra & quatuor ex senioribus discretis Sororibus, secundum earum conscientias, quas oneramus, ad prædicta agenda superaddantur; aliæ autem Sorores infra præfatam ætatem exire non debeant, nisi in casibus infrascriptis: videlicet, si Sorores, quæ, ut diximus, egredi poterunt, morerentur, seu infirmitate aliave justa causa impedirentur, tunc aliæ Sorores pro numero sufficienti cum supradicto consilio subrogentur, donec infirmæ vel aliter impeditæ egredi poterunt: etiam si contingat aliquem consanguineum seu affinem utriusque sexus usque ad tertium gradum inclusive mori, aut graviter infirmari, sive in gravissima tribulatione esse, possit illa, cui attinet, bene sociata cum aliqua ex antiquis Sororibus secundum Ministræ judicium suos visitare, ita quod non

Ex originali.

liceat ibidem pernoctare. Si vero ipsarum aliqua, infirmitate exigente, necesse habeat ad balnea accedere, vel aerem mutare, secundum medicorum consilium, possit etiam per Ministram cum idonea societate foras mitti. Et quia omnes fideles ex praecepto Ecclesiae missas audire tenentur, liceat eis omnibus ad missas audiendas accedere; sed eundo & redeundo nullatenus ad alia loca divertant. Concedimus etiam quod quando praedicator idoneus fuerit in Civitate, possint aliquando, secundum judicium Confessoris cum Ministra ad sermones audiendos exire, non aliunde declinare. Verum, quia possent multa occurrere, quae non facile praevidentur, si quando evenerit casus aliquis, non communiter assuetus, vel inopinatus, pro quo secundum Confessoris, Ministrae, & quatuor Discretarum judicium videatur necessarium, quod aliqua egrediatur, vel scandalosum si non exierit, concedimus, quod de praedictorum consilio exire sit licitum. Si quid autem superaddendum videretur, tibi Vicario Generali plenam committimus facultatem. Nolumus tamen ad supradicta observanda Sorores ipsas tamquam ex voto, vel sub vinculo alicujus peccati esse aliqualiter obligatas, cum ista nostra determinatio sit quidam modus vivendi potius, quam aliqua obligatio Regularis. Mandantes vobis omnibus & singulis Fratribus dictae Provinciae praesentibus & futuris sub poena excommunicationis & privationis actuum legitimorum ipso facto, quatenus, si praedictae Sorores eum moderaminibus supradictis voluerint se vestro subdere regimini, debeatis earum curam, omni appellatione, reclamatione, vel vestri Capituli determinatione factis vel fiendis remotis, recipere & regere, ut alias fuit consuetum, deputantes more vestro idoneum Confessorem, qui eis ut prius, futuris temporibus Sacramenta ministret, nec eas de cetero relinquere valeatis, sine Sedis Apostolicae licentia speciali. Hortamur autem vos ut ipsas ea caritate atque sollicitudine regatis, ac si ex praeteritis causis nulla unquam intervenisset dissensio. Non obstantibus litteris Apostolicis sub quavis forma verborum alicui dictorum Ordinum generaliter vel particulariter concessis, vel in posterum concedendis, etiamsi tales forent, quod esset de eis de verbo ad verbum expressa mentio facienda, quarum tenorem volumus hic haberi pro sufficienter expresso, necnon gratiis, privilegiis, vel Apostolicis seu dictorum Ordinum institutis, ac aliis in contrarium facientibus quibuscumque. Datum Romae apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die VIII. *Aprilis* MCCCCLXXXIV. *Pontificatus nostri anno* XIII.

Sigismundus.

Fr. Simon. Episc. Montismarani. — * al. de Damiciis. — Fr. Anton. Marsicanus. — An 1474. n. 14. — Fr. Joannes Clochoren. — Fr. Joannes Terralben.

LVI. Sixtus IV. creavit Episcopum Montismarani in regno Neapolitano & Provincia Terrae Laboris, sub Archiep. Beneventano, fratrem Simonem de * Daviticis, per obitum Augustini, III. Idus Februarii. Marsicanum seu Aprutinum, in eodem Regno & Provincia Aprutina, Pontifici Romano immediate subjectum, Antonium de Medicis, de quo supra locuti sumus, sacrae Theologiae Magistrum, per obitum Nicolai, IV. Idus Julii. Clochoren. in Hibernia, sub Archiep. Armachano, Joannem Edmundi Cursi sacrae Theologiae professorem, nobili genere ex utroque parente procreatum, per obitum Nelani, XVIII. Kalendas Julii; sed dum Sixtus, antequam litterae conficerentur Apostolicae, decesserit, Innocentius successor ratam habens provisionem, suas litteras concessit pridie Idus Septembris. Inter Nelanum vero & Edmundum provisus est Rogerius, qui antequam possessionem aut litteras acciperet, obiit in Curia. Porro Innocentius assumpsit ad Terralben. in Sardinia, sub Archiep. Arborensi Joannem Orient, per obitum Joannis, X. Kalendas Octobris. Ad Leghlinen. in Hibernia & Pro-

Provincia Lageniæ, sub Archiep. Dublinensi Calcerandum * de Andrea, sacræ Theologiæ professorem, per obitum Joannis, XVII. Kalendas Novembris. Ad Cephaludensem in Sicilia, sub Archiep. Messanen. per obitum Joannis, VI. Kalendas Decembris, Franciscum Vitalem de Noya Apulum, quem licet acta Consistorialia dicant Archidiaconum fuisse Ecclesiæ Syracusanæ, idque fateatur Rochus Pyrrus in sua de Cephaludensi Ecclesia notitia, tamen Ordinis Minorum fuisse affirmat, & celeberrimum Theologiæ Artiumque Doctorem Parisiensem in Scoti doctrina, cujus libros doctissimis ornavisse dicit postillis, eximium Regis Ferdinandi Catholici Magistrum & a secretis. Hæc non mihi adeo certa sunt, quam ante assumptionem ad Episcopatum Archidiaconum fuisse Syracusanum, quod Cœnobitæ præsertim Minoritæ videtur adversari. Verum est frequens usuque receptum sub illud tempus fuisse, Regulares sive ob præclara merita, sive ob intercessionem Principum, quibus erant vel sanguine conjuncti, vel obsequio cari, ad beneficia Ecclesiastica, Abbatias aliasque dignitates dispensare, de quo passim occurrunt in regestis Pontificiis monumenta. Aliquot indicavi Patribus Conventualibus concessa, aliaque innumera supersunt. Catalogus valde diminutus Ecclesiæ Licien. ad me missus, refert hoc anno ad eamdem assumptum fratrem Franciscum Apulum Regularis Observantiæ eadem urbe natum, sed morte præventum, possessionem non fuisse adeptum.

Fr. Calceran. Leghlinen. * al. Calcerandum. Fr. Franciscus Cephaluden. Fr. Franciscus Licien.

LVII. Qui favebant Sororibus Tertii Ordinis Fulginatensibus Monasterii sanctæ Annæ, quarum curam Fratres Observantes Provinciæ S. Francisci rejecerunt, exemplum secuti Perusinorum, petierunt a Pontifice ut apud locum *sancti Joannis Contratæ* puellarum Annunciatæ, vulgo *delle Sacre* nuncupatum, intra Civitatem vel extra eamdem, ad sancti Feliciani *de Mormonzone*, vel alio quovis loco decenti liceret Fratribus congregationis Amadei de Hispania domum ædificare. Ita enim illi judicabant Observantes, ut Amadeitis aditum præcluderent, priorem curam resumpturos, vel si nollent, hac ratione substitutis Amadeitis, volebant Sororum spiritualibus necessitatibus providere. Annuit Sixtus Pontifex hoc anno V. Kalendas Maii, scriptis litteris ad Abbatem Monasterii beatæ Mariæ in Campis, & Nicolaum Petri Canonicum Fulginatensem. Etsi vero in his Sigismundus Fulginas, Pontifici a secretis summo studio laboraverit, ut Sororibus regendis Amadeitæ admitterentur, nihil tamen tunc profecit, plerisque civibus obsistentibus, ne manifesta Observantum jactura Amadeitæ supperadderentur.

Conv. Perusinus. *Lib. 205. bullar. fol. 113.*

LVIII. In Castro Plebis Siochi (vulgo Plebis Sacci) a quo Siochus amnis in Marchia Tarvisina descendit, duo fratres germani, divisis inter se bonis hæreditariis, circa superstitem imaginem beatæ Mariæ Virginis acriter contendebant, armisque controversiam dirimere cogitabant. Sed voce lactentis infantuli, qui nedum uno expleto anno, a genitricis uberibus pendebat, mirabiliter admoniti, eam esse Dei Genitricis mentem, a neutro velle suam possideri effigiem, sed in Ædicula prope oppidum reponi, depositis armis, cum maxima veneratione illuc pertulerunt. Ubi vero statim cœpit imago miraculis clarescere, a populo frequentari, & donariis cumulari, prædicti fratres & consanguinei, annuente Innocentio Pontifice, hoc anno Fratribus Regularis Observantiæ commodum illic posuerunt Cœnobium, sub sanctæ Mariæ de Gratiis invocatione.

Conv. Plebis Siochi. *Gonz. in Prov. S. Anton. Con. 18.*

LIX. Sixtus Pontifex hoc anno die VII. Septembris, annuit ut Paulus Fregosius Cardinalis, Archiepiscopus & Dux Genuensis traderet fratri Ar-

Conv. Moneliæ.

changelo Justiniano Clavarensi Guardiano, Thaddæi a Clavaro Vicarii Provinciæ Genuensis Commissario, Conventum in oppido Moneliæ, olim a Divo Georgio, nunc a sancto Francisco nuncupatum.

Ex Reg. Innoc. lib. 14. fol. 230. LX. Idem concesserat facultatem nobili mulieri Vanellæ Principi Bisiniani, & Duci Civitatis sancti Marci, ut ubicumque placeret, domum Fratribus Observantibus intra suum dominium construeret, regendam tamen a fratre Paulo de sancto Carolo suo Confessario, qui quos vellet Fratres, illic commoraturos advocaret, & abeuntibus his alios sua potestate substitueret, remanente semper domo sub immediata Ministri Generalis jurisdictione. Decedente vero Sixto, antequam litteræ conficerentur, concessionem approbavit Innocentius hoc anno pridie Idus Septembris. Attamen cum Fratres intelligerent hæc omnia ex confessarii suggestione & ambitione processisse, egerunt cum Episcopo Cassanensi, ad quem Innocentius suas litteras direxit, ne quidpiam in hac re fieri permitteret.

Conv. Petraliæ. *Rodul. fol. 281. & 282.* Conv. Partanæ. LXI. Duo asserit Petrus Rodulphus Cœnobia Patribus Conventualibus concessa in Provincia Siciliæ; unum Petraliæ inferioris ab oppidanorum Universitate constructum; alterum Partanæ sub invocatione beatæ Mariæ a Catena, in situ amœno & pulcherrimo. Primum spectat ad custodiam Agrigentinam, secundum ad Drepanensem.

Fr. Alphonsus de Zamorra. LXII. Alphonsus de Zamorra sacræ Theologiæ professor, olim Nuncius Apostolicus, & pro conversione infidelium destinatus ad insulas Canarias, etiam auctoritatem accepit aggregandi domibus Canariensibus Fratres & Conventus, quos judicabat huic missioni opportunos, aliasque accepit a Sede Apostolica facultates, quibus insigniter effulsit in Hispania. Hic licentiam concessit fratri Joanni Gotinez, ut Conventum sanctæ Crucis inter oppidum Hordaniæ & Motiæ, Calaguritanæ diœcesis, ex bonis sibi, dum in seculo esset, collatis, & piis aliorum eleemosynis construeret, sub obedientia tamen ipsius Alphonsi, & Prælatorum insularum Canariensium. Per aliquot annos cum sociis illic commoratus Joannes, obtinuit a prædicto Alphonso, ut sibi sociisque liceret vivere sub obedientia Ministri Generalis, ejusque cura & visitatione, sub Observantiæ tamen Regularis Instituto. Confirmationem omnium accepit hoc anno a Sixto Pontifice: *Ex injuncto nobis desuper*. IX. Kalendas Julii, & ab Innocentio VIII. anno sequenti, qui Sixti litteras suis inseruit. Nescio an hæc illa domus sancti Juliani Piedrolæ, quam Gonzaga ait, Dominos oppidi sanctæ Crucis de Campeso ad editi cujusdam Montis radices construxisse, & propter bella inter Castellæ & Navarræ Reges exorta, derelictam, anno MCCCCLXXXII. a Lopetio de Rojas, sanctæ Crucis oppidi Domino rogante, fuisse Fratribus Conventualibus Provinciæ Aragoniæ hoc anno concessam, & anno sequenti ab Innocentio confirmatam. Multa in utraque narratione concordant, reliqua fortassis ex errore aut referentium varietate discordant.

Conv. Hordaniæ. Conv. Piedrolæ. *Gonz. in Prov. Cantab. Conv. 91.*

Conv. Cheriacl. *Fodere & Picquet. in Prov. S. Bonav. & Custod. Dola. Gonz. in ead. Prov. Conv. 37.* LXIII. Jacobus a Novavilla, qui sub Carolo Burgundiæ Duce militaverat, & suo Principe cæso, a Gallis captus, voverat deinceps se Deo militaturum, si pristinæ restitueretur libertati, voti compos sub annum MCCCCLXXVII. obtinuit a Carolo de Novocastro & Margarita Viennensi conjugibus locum quemdam solitarium prope Cheriacum, diœcesis Bisuntinæ, ubi prope limpidum fontem ad proceræ arboris truncum affixæ erant imagines beatæ Virginis & sancti Antonii Patavini. Illic ædificatum a se sacellum vocavit beatæ Mariæ Fontis sancti Antonii, humilemque adjunxit casellam, ubi per aliquot annos piissime sub habitu Tertii Ordinis ex manu Joannis Frouli Guardiani Cheriacensis suscepto, conversatus est.

Hoc

Hoc autem anno, consentientibus supradictis conjugibus, & Archiepiscopo Bisuntino, egit cum Jacobo Monallio, Vicario Provinciæ Burgundiæ, & Michaele Odonis, Guardiano Cheriaci Regularis Observantiæ, ut Eremum hanc admitterent, suoque adjungerent Cœnobio. Ita factum, confecto transactionis instrumento anno sequenti Kalendis Maii, obtentisque Innocentii Pontificis litteris anno MCCCCLXXXVI. pactionis confirmatoriis. Sic itaque humilis illa Eremus evasit in Monasteriolum, verno tempore amœnissimum, ubi ante cellam hospitum, etiam nunc visitur sub arboris trunco ille fons, qui cœnobiolo dedit initium.

LXIV. Sub hujus anni finem Joannes Rohanensium & Leonensium Vicecomes, in urbe Landernii Britanniæ Armoricæ, & parochia sancti Thomæ Cantuariensis, in ipso maris littore, Observantibus construxit Ecclesiam. Consecravit sub titulo sancti Francisci anno MCCCCXC. Dominica quarta Quadragesimæ Alarius Episcopus Cornubensium. *Conv. Landernii. Gonz. in Prov. Britan. Conv. 8.*

LXV. Vicario Generali Observantum Ultramontanæ familiæ, & Vicario Provinciæ sancti Bonaventuræ concessit hoc anno Idibus Novembris Innocentius Pontifex facultatem admittendi Cœnobium, quod eis construere statuerunt Elisabetha de Turre, Domicella loci de Turre, & filius ejus Joannes de Lobecto, Dominus Baroniæ, & castri de Aurea Valle, Bituricensis diœcesis, intra fines ejusdem Baroniæ. An tamdem construxerint, mihi incompertum. *Lib. 19. fol. 93.*

LXVI. Intra muros oppidi sancti Angeli in Vado diœcesis tunc nullius, hoc anno decem honestæ matronæ Monasterium erexerunt Clarissarum, sub titulo sancti Bernardini, Innocentio Pontifice annuente. Opus promovit, & Religiosas omni prosecutus est favore Elisabetha Gonzaga Urbini Ducissa, curavitque ut Fratres Observantes earum regimen admitterent. *Mon. S. Angeli in Vado. Gonz. in Prov. Marc. Mon. 15.*

LXVII. Hoc anno nobiles Virgines Leonora & Elisabetha Manrique, Domicellæ Cordubensis diœcesis, Alphonsi a Sotomajori Comitis oppidi Belalcazaris filiæ, ut intra vel prope oppidum prædictum liceret Monasterium sanctæ Claræ sibi suisque sequacibus construere, regendum tamen a Vicario Provinciæ de Sanctoyo, & Guardiano Conventus de Columna prope dictum oppidum, paulo antea, ut diximus, erecti, facultatem ab Innocentio Papa impetrarunt: *Inter cetera Divinæ*. VI. Nonas Octobris. Inchoato jam opere, eum post biennium magis arrideret situs & domus Conventus prædicti de Columna Minorum Observantum, cum illis pepigerunt, ut loca & sedes mutarent, prout supra insinuavimus. Assensit Innocentius Pontifex, univitque novo Monasterio a Sororibus possidendo præstimonium, quod in Ecclesia parochiali beatæ Mariæ de Garuz, diœcesis Toletanæ, possidebat Fridericus de Stunica clericus diœcesis Palentinæ, & sponte resignabat in prædicti Monasterii beneficium. Omnia hæc constabunt ex diffusa bulla Pontificia exhibenda sub annum MCCCCLXXXVI. in regesto hujus voluminis. Indulsit etiam Innocentius eodem anno Teresiæ Enriquez Comitissæ de Belalcazar, Joanni de Sotomajori Domino loci de Alconchel, & Friderico de Stunica tutori adolescentuli Alphonsi de Sotomajori, fratris Joannis de la Puebla Minoritæ, de quo supra diximus, Nepotis, & Comitis de Belalcazar, ut debita incerta, quæ vel ipsi contraxerant, vel a Nobilibus viris suis progenitoribus vel prædecessoribus, qui in diplomate recensentur, ad ipsos cum hæreditate descenderant, fabricæ illius Monasterii possent applicare. *Mon. Belalcazaris. An. 1474. n. 18. Ibidem. An. 1480. n. 1. & seqq.*

LXVIII. Tamdem sub annum MCCCCXC. die XXI. mensis Martii sedes commutarunt Fratres & Sorores, translato etiam titulo Sanctorum Marty- *Gonz. in Prov. Angelor. Mon. 1.*

tyrum Berardi & Sociorum, sub quo primum Fratrum templum ædificatum est, ad novam Ecclesiam priori indita invocatione sanctæ Claræ de Columna. Ex religiosissimo Monasterio Clarissarum de Calabazanos ejusdem tunc provinciæ Sanctoyanæ, vocatæ sunt primæ vitæ regularis institutrices, quæ præter duas supradictas germanas Sorores, etiam Catarinam & Ludovicam Manrique consanguineas, tanta imbuerunt pietate & virtute, ut & illæ reliquas adventantes religiosissime instruxerint, & perpetuo ad alias descenderit constans Observantia Regularis. Profecto Monasterium hoc cum quovis alio Sororum virtute, nobilitate & morum gravitate, jure optimo de primatu poterit contendere. Plurimis domum affecit muneribus & favoribus Regina Elisabetha, nuncupata *Catholica*. In templo hujus Monasterii sepulti sunt illustribus Mausoleis D. Guttierrez a Sotomajori Comes Belalcazaris, qui prope Cazarabonelam strenue dimicans contra Mauros Granatenses, sagitta transfixus est, & D. Alphonsus a Sotomajori ejusdem etiam oppidi Comes. Hinc missa est anno MDCXX. religiosissima & pia soror Maria a Trinitate ad insulas Philippinas illic edoctura S. Claræ Institutum.

Mon. Murciæ S. Veronicæ.

LXIX. Exposuit hoc anno Franciscus Marton Laicus Terræ, nunc Urbis, Murciæ, diœcesis Carthaginen. Teresiam viduam, olim Guillelmi Roqueline conjugem, in suo testamento statuisse, ut ex bonis suis ædificaretur in domo sua prædictæ Terræ Murcianæ hospitale sub invocatione sanctæ Birgittæ, in quo pauperes hospitio reciperentur; desuevisse autem bonam consuetudinem hospitalitatis, domumque & bona dissipata, nisi remedium adhiberetur, penitus interitura. Rogavit itaque, ut daretur Sororibus Tertii Ordinis sancti Francisci, quæ domum repararent, & bona recuperarent, Deo pie inservientes. Annuit primo postulatis Sixtus, deinde Innocentius, qui litteras, quas non potuit prædecessor morte præventus, concessit: *Rationi congruit*. pridie Idus Septembris. Introductæ quidem Sorores, ibique per annos multos vixerunt, donec sub annum MDLXVI. ad Monasterium aliud ejusdem Instituti, sanctæ Veronicæ nuncupatum, amplum & religiosum translatæ sunt.

Gonz. in Provin. Carthag. Mon. 16.

Mon. Regii. *Lib. 1. Reg. Innoc. fol. 54.*

LXX. Ante annos quadraginta Catarina de Salerno, relicta quondam Guillelmi de Capua, sub obitum testamento legavit Sororibus Tertii Ordinis sancti Francisci domum in qua habitabat, Regii in Calabria, & pro earum sustentatione vineas & alia bona immobilia & mobilia adjecit, ea adjecta conditione, ut infra quinquennium ab ejus morte executores testamenti impetrarent a Sede Apostolica hujus rei confirmationem, alias ad quædam loca pia hæc bona devolverentur. Neglexerunt id facere executores; quare timentes Sorores ne aliquod præjudicium omissa hæc conditio testamenti sibi pareret, etsi per multos annos pacifice in prædicta domo habitarint, & bona possederint, rogarunt Sixtum Pontificem ut rata & firma vellet universa: quod ille hoc anno Kalend. Julii, concessit.

Domus Sororum Tertii Ord. oppidi S. Trudonis.

LXXI. Ad sancti Trudonis oppidum, diœcesis Leodiensis, Brabantiæ affine, Sorores Tertii Ordinis domum Vallis sancti Hieronymi, alias Obden. Steynart, patrocinante quondam Huberto de Roclingen. Rectore parochialis Ecclesiæ beatæ Mariæ Virginis dicti oppidi, approbante bonæ memoriæ Joanne Episcopo Leodiensi, & confirmante Ludovico ejus successore, obtinuerunt, multisque annis pacifice inhabitarunt. Circa modum vivendi sub regimine Fratrum Eremitarum sancti Augustini domus sanctæ Luciæ extra muros dicti oppidi, multas obtinuerant ab Innocentio Pontifice sibi leges confirmari, quas in diffuso diplomate licebit intueri: *In Suprema Apostolicæ dignitatis*. III. Idus Decembris.

LXXII. De

LXXII. De duabus domibus Monacensibus Sororum Tertii Ordinis, hæc habet isto anno auctor Metropolis Salisburgensis : *Anno Domini* MCCCCLXXXIV. *Sorores Tertiæ Regulæ a domo Butrib. in Monacho expulsæ sunt, quarum octo Frisingam venerunt, quibus Sixtus Episcopus ibi domum emit, injungens eis ut infirmos in extremis visitarent &c. Est ibidem Monachy adhuc alia domus harum Sororum Tertiæ Regulæ sancti Francisci, quæ Ridlerorum dicitur, utraque fundata seu instituta primitus a Patriciis Monacensibus, dictis Ridler & Butrich, censibus exiguis, quæ deinde bona œconomia, ac largitionibus piorum paulatim creverunt, ac reditibus aucta sunt.* Domus Butrib. in Monacho. Metrop. Salisb. 1. impress. fol. 217. Domus Ridlera ibidem.

LXXIII. Sixtus Pontifex univit hoc anno Monasterio Conceptionis Clarissarum, oppidi Juliæ Pacis, vulgo *Beja*, diœcesis Eboren. de quo alias diximus, parochialem Ecclesiam de Bellas, reservata super fructibus dictæ Ecclesiæ congrua portione pro uno perpetuo Vicario, per loci Ordinarium, ad Beatricis Infantis Portugalliæ, quæ jus Patronatus dictæ Ecclesiæ habebat, & post ejus mortem, perpetuo ad Abbatissæ & Conventus dicti Monasterii præsentationem, instituendo. Innocentius confirmavit commutationem quamdam bonorum transactam inter Didacum Episcopum & Capitulum Palentinum ex una parte, & Abbatissam ac Sorores Monasterii de Regnoso ejusdem diœcesis ex altera, in evidentem utilitatem utriusque partis redundantem. Do litteras, ne memoria bonorum possessionumque datarum & acceptarum deperéat: *Rationi congruit.* pridie Idus Septembris. Mon. Juliæ Pacis. To. 13. an. 1459. n. 64. Lib. 206. reg. Sixti. fol. 51.

SUPPLEMENTUM P. ANTONII MELISSANI DE MACRO.

„ I. IN Castro Bagnoli Agri Brixiensis pax Italiæ reddita fuit, inter se „ Principum diffidentium Plenipotentiariis Commissariis, Joanne „ Tolentino pro Pontifice, Joanne Pontano pro Ferdinando Rege Nea- „ politano, Joanne Jacobo Trivultio pro Duce Mediolani, Pandolphino „ pro Florentinis, Jacobo Trotto pro Duce Ferrariæ, & Matthæo Anti- „ maco pro Marchione Mantuæ, concurrentibus: qui omnes cum Sanseve- „ rino Capitaneo Generali, Luca Pisano, & Nicolao Pisauri, Reipublicæ „ Venetæ in Castris Proveditoribus consentientes, conventionibus Pacis „ per capita digestis, subscripserunt, & quisque pro suo principali jura- „ mento firmavit. Pacem in Ecclesia qui summe exoptabat Sixtus IV. su- „ premo angore pressus, post dies quinque, idest die festo sanctæ Claræ, „ duodecima Augusti, ad æternæ Pacis Regnum evolavit, præfata pace, „ ut ignominiosa, improbata. Qui plura cupit, legat Annales, in quibus „ etiam gesta Sixti potiora offendet: post cujus mortem sexdecim conti- „ nuos dies cum Apostolica Sedes vacasset, Joannes Baptista *Cibo* Genuen- „ sis, IV. Kalend. Septembris summus Pontifex enunciatus, assumpto no- „ mine Innocentii VIII. pridie Idus ejusdem mensis in Vaticano coronatus „ fuit: quo die ad Infulas Clochorenses frater Edemundus evectus est: „ *Decens reputamus &c.* cum Nonis ejusdem mensis beneficium fratri Al- „ varo Ferdinandi collatum fuisset: *Religionis zelus &c.* sicut Ibibus ejus- „ dem fratri Bartholomæo *Artes* aliud concessum est: *Rationi congruit &c.* „ Pridie Nonas Novembris confirmata Abbatissa sanctæ Claræ Dertusen. „ *Sollicitæ considerationis &c.* & facta auctoritate construendi Monaste- „ rium Clarissarum in territorio Metensi: *Inter universa &c.* x. Kalend. „ Decembris; frater Donaldus ut acciperet munus consecrationis, dimis- „ sus est: *Cum nos nuper &c.* Hominem religione aliisque monasticis virtuti- Innocent. VIII. dat litteras. Frater Edmundus Episcop.

Leonardus a Potentia celebris.

„ tutibus commendabilem, venerabilem Patrem fratrem Leonardum a „ Potentia, urbe Lucaniæ intra Montes Apenninos, commemorat Cimarella, quem ait eximia paupertate præditum, mira ciborum parsimonia „ admirabilem extitisse, a qua assiduitatem in oratione didicerat, percepe- „ ratque exquisitum Monastici regiminis modum: unde merito Vir magni „ consilii & prudentiæ communiter haberetur, quamobrem sæpius Definitor electus, munus cum multa laude, subditorumque utilitate exercuit. „ In Etruria Pratensem fundavit Conventum, ac tandem ab omnibus re- „ veritus, Florentiæ hoc anno MCCCCLXXXIV. obiit in Conventu sancti Salvatoris honorifice tumulatus. Pater frater Petrus *Chrismani*, olim „ Guardianus in Argentinensi provincia, solemnis Ecclesiastes, plurium „ tractatuum & sermonum Compilator, & in hoc maxime commendatus „ a Nicolao *Glabsperger* in suis Chronicis manuscriptis ejusdem Provinciæ „ Argentinensis, obiit etiam hoc anno. Similiter Christophorus Badellus „ de Castro-Novo, qui post obitum Provinciæ Orientalis, & Januensis „ munus, dum sub Alexandro VI. & Innocentio VIII. Pontificibus hære- „ seos Hydra virus evomeret, ipse eruditissimorum Scriptorum acinace, „ pullulantia belluæ capita dissecabat. *

Frater Petrus Chrismani.

* *Cum utriusque Observantum familiæ Comitia Generalia sub hunc annum, Beatæ autem Eustochii Clarissæ vitam & acta exactissime referat P. Waddingus proprio loco, sub annum scilicet 1491. hinc utramque expungimus Patris Melissani narrationem.*

„ II. Hic absre non erit Monasterii Immaculatæ Conceptionis Cla- „ rissarum Pacis Juliæ, seu Bejæ, ut Lusitani vocant, si initia paucis ante „ annis dedimus, ejus incrementa narrare. Beatrix cum Ferdinando Por- „ tugalliæ Rege, suo viro, cui Emanuelem pepererat, ut omnia Regio „ more circa illius Monasterii constructionem fierent, ne quid in posterum „ desideraretur, Sixto IV. datis supplicibus litteris, rescriptum obtinuit: „ *Ex injuncto &c.* IV. Idus Septembris anno MCCCCLXXXIII. cujus virtute „ præfatis Sanctimonialium ædibus Parochialis Ecclesia, *de Bellas* nuncupata cum suis reditibus adnexa fuit, reservata nihilominus pro uno Vica- „ rio perpetuo portione, qui tamen post Beatricis obitum, ad Abbatissæ „ præsentationem ab Ordinario instituendus esset, ut Epitomator advertit: „ ac pariter Beatrici indultum fuit, ut prope Monasterium pro Religioso- „ rum in ministerium deputandorum incolatu, ædiculam construere posset: „ quæ quidem piissima Regina ex totis visceribus operi incumbens, prope „ quidem, sed sejunctim, & ad alteram viæ partem, hoc tempore Orato- „ rium cum sua Ecclesia, peristilyo, officinis necessariis & horto sufficiente, „ sub titulo sancti Antonii construi fecit; eo in loco quinque Religiosi, „ quorum unus Vicarius ex Algarbis Provinciæ Primoribus selectus, voce „ activa & passiva præditus, ad ferenda suffragia in Comitiis Provincialibus „ adsciscitur; Confessarii nihilominus onera non subest, sed ceterorum „ quatuor aliquis, qui Coadjutoris titulo honoratur, reliqui vero Capella- „ ni dicuntur. Ad ultimam igitur perfectionem consummatum Monasterium, sub tantorum Principum patronatu, a Sororibus secundæ Regulæ sanctæ Claræ, sub regimine Patrum Regularis Observantiæ Minorum „ Inhabitatum, splendida virtutum odoramenta effundens, omnesque ob- „ lectans, Virgines salutis magis animæ zelantes, quam mundi illecebras „ venantes potenter alliciebat: factumque inde earum plures primarum „ Institutricum Monasticam vitam exacte sequuta, lumina splendoribus ho- „ noris & honestatis suæ vitæ sanctimonia addidisse; Princeps Ferdinandus „ & Beatrix Reges, ad hæc incrementa spiritualia plurimum exhilarati, fa- „ tebantur ex corde se Paradisum Domino construxisse, qui eum perabun- „ de sua gratia irrigabat: Quamobrem quia in eo corde vivebant, in eo- „ dem pariter suis corporibus post mortem quietis locum eligentes, Sacel-

Ad annum 1467. Indic. ex Vatic.

Harold. ad hunc an. 1354. n. 37.

Ferdinandus sepelitur in Monasterio Pacis Juliæ.

li

„ li majoris sibi jura servarunt: Et quidem vita functus Ferdinandus, ibi „ tumulari mandavit, cujus pietatem sequuti ejus nati idipsum voluere. „ Beatrix vero illibatæ castimoniæ peramans, in quodam peculiari sacello, „ in peristilyo Monasterii constructo, quasi eterno convictura Virginibus, „ defuncta locum accepit; Emanuel autem præfatorum filius, Regni & pie- „ tatis hæres, Regii juris Monasterium voluit, sicuti etiam subinde suc- „ cessores, qui variis & proficuis plurimum privilegiis illud exornarunt, „ ut ex illius Archivo demonstrari potest; nihilominus displicet, edacita- „ tem temporis primarum Virginum, nedum magnifica virtutum exempla, „ sed etiam nomina, turpi oblivioni dedisse; nonnullarum tamen, quæ „ primis successerunt æmulatrices, hic commemorabimus.

„ III. Occurrunt primæ Agnes & Leonora, quæ idem stadium Mona- „ sticæ disciplinæ viriliter currentes, pari cursu & æquali virtute visæ sunt „ bravium perfectionis attigisse: ambæ suæ Professionis memores, non „ mundi jam spreti varios rumores, non murmur carnis, sensuum strepitus, „ sed sui Pastoris amantissimi vocem audientes, eum per vias senticosas & „ difficiles humilitatis, patientiæ & mortificationis strenue sequebantur, „ ac tanto caritatis ardore in eum ferebantur, ut, licet corporea moles „ prohiberet amplexus, eum nihilominus corde & animo tenere visæ fue- „ rint: Et non tantum fervor ille optimus, quem in operibus religiosis & „ officiis Chori, servitiisque domesticis spirabant, id persuadebat viden- „ tium Consororum oculis, at etiam ipsæ extases & ipsi raptus in Deum „ idipsum convincebant: hinc miris apparitionibus confortatæ, etiam re- „ rum cœlestium visionibus, necnon Arcanorum Divinorum revelationi- „ bus, a suarum animarum sponso revelabantur. Mira erat earum societas, „ simul in Choro vel psallebant vel orabant, colloquentes invicem de re- „ bus Divinis differebant: In virtutum exercitiis indivisæ, omnibus perfe- „ ctionis exempla in semetipsis præbebant: Tamdem senio confectæ, ad „ Angelorum consortia migrarunt incerto tempore. Præfatas etiam imita- „ tæ sunt Catarina de Spiritu sancto, Violanta de sancto Francisco, & „ Joanna etiam de Spiritu sancto, cum Maria *de Atayde*, Comitum „ *de Vadigueyra* nata, quæ spreta mundi pompa, cum sociis post Chri- „ stum exonerata cucurrit. Catarina quoque Aragonia, atque Gratia de „ Jesu in eodem Monasterio Regularem disciplinam exacte colentes, suis „ temporibus columina domus visæ sunt: suo siquidem exemplo Consoro- „ res fulcitæ, rectum callem perfectionis, licet angustum, salebrosum & „ dumetis refertum, cum eis tenere prudenter satagebant, ut ad Montem, „ qui Christus est, in gloria Dei Patris pervenire mererentur.

Plures Moniales florent. *Monum. MSS. Prov. Algarbi.*

ARGUMENTUM.

Celebrantur Comitia Generalia Conventualium. Cardinalis Arcimboldus narrat se vidisse corpus sancti Francisci. Non vult Pontifex, ut suffragetur Observantibus bulla Cruciatæ, prohibetque eorum transitum ad Conventuales. Erigitur provincia Canariensis. Moritur Joannes a Santorcasio, & Michael a Carcano. Bernardinus Feltrensis multis in locis mire fructificat. Instituuntur Episcopi. Propagatur Institutum.

I. Hoc anno Franciscus Samson Minister Generalis celebravit Comitia Ordinis in Cœnobio Casalis Montis-Ferrati. Quid in iis actum sit, non est qui referat. Reverso ex Comitiis Ministro Generali, & Joan-

Capitulum Generale ad Montem-Ferratum 98. *Rodul. fol. 144.*

Card. Arcimboldus vidit corpus S. Francisci. *Anni 1476. n. 4. Ex reg. Ord.* Qua cōditione et conceditur Confessarius Minorita?

nem Arcimboldum Cardinalem, tituli sanctæ Praaedis, Archiepiscopum Mediolanensem, ad Vicum Laviniæ æstivantem invisenti, retulit devote, pioque cordis affectu Cardinalis, qualiter ipse viderit & contrectaverit corpus sancti Francisci in comitatu Sixti IV. uti nos suo loco narravimus. Huic petenti fratrem Antonium Florentinum Regularis Observantiæ, ut secum domui resideret confessionibus eacipiendis, assentire noluit Angelus Vicarius, eaque tamdem lege permisit, Cardinalis confessiones exciperet, dummodo sub omnimoda superiorum obedientia ad Aram-cœli, sive Conventum sancti Francisci Transtyberini moraretur.

An liceat Regularibus uti Bulla Cruciatæ.

II. Ad debellandos Mauros in Hispania multa concessa erant privilegia & facultates subsidium in belli sumptus conferentibus, eaque una erat, ut possent semel in vita, & alias in mortis articulo plenarie, & a casibus reservatis Sedi Apostolicæ absolvi a quocumque Confessario, ad arbitrium eligendo. Incommoda & relaxationes conscientiarum ea hac concessione provenientes, cito eaperti sunt in Regularibus Institutis Ordinum Superiores, utentibus etiam Religiosis hac bulla, nuncupata *Cruciotæ*, ad hunc confessionis effectum. Rogavit itaque Vicarius Generalis Ultramontanus Pontificem ut declararet, istud Regularibus, saltem sibi subjectis, non licere. Fecit Pontifea, dato sequenti diplomate; circa cujus, aliorumque a diversis Pontificibus emanatorum intelligentiam & observantiam diversimode senserunt auctores, quorum rationes & sententias refert exacte, remque omnem docte eapendit Ludovicus a Cruce, vir vere in Theologia morali non vulgariter eruditus, olim Præfectus Pœnitentiariæ Lateranensis, in opere posthumo eaplicationis bullæ Cruciatæ, quod ego Lugduni eacudi curavi.

Vide Ludov. a Cruce in bulla Cruc. disp. 1. c. 1. dub. 10.

Dilecto filio Vicario Generali Ultramontano Fratrum Regularis Observantiæ.

Firm. trium Ordinum par. 1. tract. 2. fol. 141.

III. *Curasti nobis exponi, quemodmodum nonnulli Fratres Ordinis tui sub cura & regimine tuo degentes, vigore Cruciatæ in Hispania ab Apostolica Sede concessæ, procurant obtinere indulgentiom, per quam semel in vita, in mortis articulo plenarie & a casibus reservatis Sedi Apostolicæ possint absolvi, ad nutum eligendo Confessores, & de non reservatis, toties quoties opus fuerit, ex quo multi reddi timentur procliviores ad peccata, & transgressionem Regulæ & professionis suæ: Super quo nobis ut opportune providere dignaremur, humiliter supplicari fecisti. Nos providere volentes, ne Fratres ipsi sub hoc prætextu ad illicito prolabantur, & Regularis disciplinæ inde sequatur dissolutio: hujusmodi supplicationibus inclinati, tenore præsentium tibi committimus, ut declores nostro nomine, prout nos per præsentes declaramus, Fratres prædictos tuæ curæ subjectos non posse nec debere vigore dictæ indulgentiæ eligere confessores, nisi de consensu & beneplacito suorum Prælatorum, Vicariorum videlicet sive Provincialium sive Generalium, & quæcumque alia absolutio, quoad dictos Fratres, irrita sit & inanis. Et quia difficile foret hujusmodi Breve ad omnes Provincias sive loco necessaria deferre, tenore præsentium mandamus & decernimus, quod transumpto ipsius, manu alicujus Notarii scripto, cum sigillo tuo, sive tui Commissarii in Romano Curia residentis, eadem fides adhibeatur, quæ adhiberetur eidem Brevi, si originaliter præsentaretur. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, VII. die Novembris anno Domini MCCCCLXXXV. Pontificatus nostri anno II.*

IV. Quia

IV. Quia vero multi ex Observantibus, quos strictioris vitæ, & gravioris pœnitentiæ tædebat, ad Conventuales transibant vel redibant, non obstantibus prohibitionibus Pauli II. & Sixti IV. Innocentius ejusdem Vicari Generalis Ultramontani permotus precibus, Sixti litteras de hac re editas confirmavit. Prohibetur transitus aut regressus ad Conventuales.

Dilecto filio Vicario Generali Ultramontano Fratrum Regularis Observantiæ.

Dudum felicis recordationis Sixtus Papa IV. prædecessor noster quasdam litteras in forma Brevis pro conservatione concordiæ inter Fratres de Observantia & Conventuales nuncupatos, edidit, quarum tenor de verbo ad verbum sequitur & est talis. Dilecto filio Vicario Generali omnium Fratrum Minorum de Observantia Ultramontanorum. Dilecte fili &c. Fecisti nobis humiliter supplicari &c. *Cum autem pro faciliori manutentione hujusmodi concordiæ nobis supplicare feceris, ut præfatas litteras confirmare dignaremur; Nos hujusmodi supplicationibus inclinati, ac mutuæ inter Religiosos omnes caritati consulere cupientes, qua semotis discordiis virtutum Domino quietius famulari possint, illas Apostolica auctoritate, præsentium tenore approbamus & confirmamus, ac præsentis scripti patrocinio communimus. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die* XII. *Octobris* MCCCCLXXXV. *Pontificatus nostri anno* II. Ibid. fol. 125. Vide ann. 1479. n. 5.

V. Sub hoc tempus cœpit nomen habere Provinciæ, illa quæ dicitur *Canariæ*. Invenio enim hoc anno acriter litigasse circa modum regiminis Alphonsum de Badillo, qui sub obedientia Ministri Generalis, & Ministri Provinciæ Castellæ domos Canarienses, & unam Hispalensem huic missioni deputatam regere, & Petrum de Corduba, qui virtute litterarum Apostolicarum se institutum Ministrum provinciæ Canariæ sub obedientia Vicarii Generalis Ultramontani Observantum, contendebant. Controversiæ discussionem primo commisit Pontifex Friderico Mindonien. Roderico Malagenen. & Joanni Rubicen. tunc Hispali commorantibus, & demum Archidiacono de Castro & Cantori Ecclesiæ Cordubensis. Erectio provinciæ Canariæ. Lib. 19. fol. 307.

VI. Inter has insulas Fortunatas seu Canarienses insignis est illa, quæ *fortis venturæ* appellatur, & prima cultum Christianum admisit. In ea sepulturam accepit, hoc ipso anno defunctus, Joannes a Santorcasio vir pius & prudens, qui Christi fidem indefesso labore ardentique zelo illic disseminavit. Illuc trajecit ex religiosissimo Conventu sancti Francisci de Monte in Bethica, a Cordubensi Civitate quinque leucis distante, sociumque duxit, uti alias diximus, sanctum Didacum Complutensem. De eo ita scribit Gonzaga in recensu Conventus insulæ fortis Venturæ, Canariensium primi: *Est etiam Canariensibus commendatissimus, Venerabiles ob cineres beati Patris Joannis Torcasii, qui ad principis bujus Conventus sacelli dexteram lignea arca reconduntur. Fuit siquidem beatus iste Pater indefessus Divini verbi præco, sui status supra modum observantissimus, atque eximius Evangelicæ paupertatis cultor; quamobrem innumeris a Deo optimo maximo miraculis decorari meruit. Nam & epilepticis & febricitantibus opportune adest, & alios diversis infirmitatibus laborantes ex mortis faucibus eripuit. Præterea cum ex eminentiori cujusdam montis parte in profundissimum fluvium forte fortuna lapsus, per tres integras horas sub aquis detulisset, illæsus omnino, genuflexus atque orationi intendens, a se quærentibus inventus fuit. Ejus cor inter sacra illius celebris Monasterii, quod Philippus II. Hispaniarum* Moritur Joannes a Santorcasio. Marc. lib. 5. c. 2. & lib. 6. c. 41. Tom. II. anno 1441. n. 28. Gonz. in Provin. Canar. Conv. I. Ejus virtus & miracula.

Rex Patribus Hieronymitis, sub invocatione beati Laurentii ad vigesimum lapidem ab oppido Madrito ædificandum curavit, religiosissime asservatur. Corpus honorificentissime conditum, post aliquot annos ad novum sepulcrum translatum, suavissimum exhalavit odorem. Caput sub Altari majori conspicitur; aliæ reliquiæ aliis in locis in veneratione habentur.

Obit Michael a Carcano.

VII. Vel isto vel præcedenti anno ex humanis abiisse Michaelem a Carcano Provinciæ Mediolanensis insignem concionatorem, inde conjicio, quod in regesto Ordinis reperiam, eum prædicasse in urbe Parmensi anno MCCCCLXXXIII. neque occurrat amplius ullum suæ vitæ sive factorum vestigium. Non itaque assentior iis, qui ante annum MCCCCLXXX. neque qui post MD. obiisse, leviter affirmant. Marcus Ulyssipponensis illum reponit inter eos, quos sub initium seculi quinti decimi recenset. In urbe Comensi, Guardiano fratre Silvestro, habitum suscepit Minorum tempore sancti Bernardini, a quo & Alberto Sartianensi reprehensus, quod leviuscule & minus religiose quam deceret, conversaretur, liberiori relicto vivendi genere, strictiorem sibi proposuit normam deinceps constantissime observandam. Eam litteris dedit operam, ut præcipuas, quæ virum religiosum decent, scientias perfecte sit assecutus. Ingenio subtilis, pietate insignis, concione celeberrimus, in præcipuis Italiæ urbibus fructuose prædicavit. Mira dicendi efficacia, auditorum, quocumque vellet, animos flectebat; eaque frequentia concurrebant undique populi, ut in plateis & campis oportuerit sæpissime prædicare. Absque fuco & timore veritatem pandebat, unde & molestas passus est persecutiones, atque ab universo statu Mediolanensi exilium, de quo reducendo, & Duci Mediolanensi reconciliando impense egit Vicarius Generalis, Angelus a Clavasio. Candidæ sive Blancæ Mariæ Sfortiæ Ducissæ a sacris Confessionibus fuisse diximus alias, cui etiam morienti Sacramentum dedit extremæ Unctionis. Mediolanensibus auctor fuit, cooperante Bernardino Feltrensi, ut amplissimum & commendatissimum Xenodochium construerent, atque aliud Comi, nuncupatum *hospitale majus sanctæ Annæ*, sub Branda Castilione Cardinale urbis Episcopo, curavit ædificari. Montem Pietatis multis in locis erexit. Comi mortuus, multa reliquit suæ pietatis argumenta & ingenii monumenta. Perperam dixit Marcus Ulyssiponen. Mediolani in Conventu sancti Angeli sepultum, alii apud Laudenses: verum est apud hos caput illius asservari.

Marc. l. 8. c. 35. Bellarin. in histor. Comen. par. 5.

Qualis fuerit?

To. 11. an. 1440. n. 31.

Legendæ MSS. Cimarell. lib. 6. c. 17.

VIII. Bernardinus Feltrensis hoc anno vocatus Perusiam, ut in Ecclesia Cathedrali prædicaret, post emensum longum per Apenninum iter byemali tempore, invenit studia in contraria abiisse cives, præcipuis obsistentibus, ne ille aut quisquam Observantum in suo prædicarent templo, inde irritati, quod Fratres nullis poterant flecti precibus, ut curam resumerent Sororum Tertii Ordinis, quam justis diximus de causis ablegasse, & propterea Perusinos advocasse Amadeitas retundendæ Observantum sententiæ. Nihil inde commotus Bernardinus, suos consolabatur consolatores dicens, se paratissimum per quoscumque vicos & oppidula prædicare, vel domi cum suis Consodalibus hærere, panem ostiatim mendicare, munia quæque domus obire. Humilitatem & patientiam præ reliquis admirati Baldus Novellus, & Petrus de Ubaldis, potissimi tunc Academiæ Perusinæ Magistri, cum Primoribus agebant, ut hominem pene Divinum, præconem doctissimum honorificentius haberent. Præfectus Servitarum magna pollens auctoritate, contradictoribus in Senatu dixit: *Cavete ne opus Dei evacuetis, & servum ejus repellatis: inde ego conjicio magnum ex ejus concionibus fructum oriturum, quod tam vehementer diabolus obsistat.* Cum vero

An. 1482. n. 72. An. 1483. n. 41.

Bernardin. Feltren vocatus Perusium prædicat in templo Servitarum.

ro post dies octo nihil proficeret, suum ei templum commendavit. Quanto fructu?

IX. A Dominica Sexagesimæ inchoatus Bernardinus sermones, civium attraxit omnem multitudinem, visumque est aperte non fefelisse spem Magistrum Servitarum. Inveteratas enim inimicitias Odescorum, & Ballionum, nobilium familiarum extinxit; a Confessionis Sacramento abhorrentes, & per triennium inconfessos, ad sacrum hoc propitiatorium reduxit; indecoros & parum modestos fœminarum habitus mutavit; & quæ spatulas, mammillasque in conspectu habebant, ad collum usque fecit operiri, vestisque genus istud Senatus consulto stabiliri, præcepitque Episcopus nullam priori forma incedentem absolvi. Montem Pietatis commendavit & auxit, aliaque id generis præstitit, quæ prius adversantes ad sui errati pœnitentiam, & dignam viri reverentiam compulerunt. Completa concionum functione, rogatus per Nuncium & litteras Florentinorum, ut apud se proxime futura prædicaret quadragesima, respondit, se sui juris non esse, eoque iturum quo superiorum dirigeret præceptum. Ea recessit urbe ultimo Paschatis die festivo Eremita Augustinianus, qui in Ecclesia Cathedrali prædicaverat: statim rogatus Bernardinus ut populum in illa æde doceret, non potuit, irruente, plusquam capi poterat, in templum, alias capacissimum, populorum multitudine. Oportuit itaque in aperto atrio dicere, præparatis sub Vesperam diei præcedentis subselliis, distributisque locis virorum & mulierum.

Urbini prædicat contra Astrologos.

X. Mantuam, invitis Perusinis, reversurus, per Urbinum ibat, ubi per dies decem prædicavit, vehementer invectus in Astrologos, quorum illic studium frequens & continuum. A Duce Urbinate Guidone Ubaldo vocatum Forum Sempronii, etsi nocte intempesta, per posticum dilapsus sit, ingens virorum ac mulierum turba secuta est; nec repelli potuit, donec ad ædiculam ab urbe remotam perventum est, ubi re sacra peracta, cunctis benedixit. Fori Sempronii diebus commoratus quinque, totidem habuit sermones, a Duce honorificentissime habitus, qui antequam Urbino discesserat, egregie instructam Bibliothecam, memorabile Ducis Friderici Montisfeltrii opus, regiumque palatium ei curavit ostendi, ubi effigiem Victorini Ramboldi Feltrensis, sui conterranei, olim Friderici Præceptoris gaudens conspexit. Auditores semper habuit Ducem, & Episcopum Joannem Urbinatem, interfueruntque doctæ diputationi habitæ cum Magistro Paulo Theutonico Astrologo, qui temerarie nimis audebat futuros, a libero arbitrio pendentes successus prædicere, & voluntatis humanæ libertatem attenuare.

Perusiã regressus sermones prosequitur.

XI. Perusini, quem apud se precibus retinere non poterant, ut rediret coegerunt Pontificio præcepto. Misso enim viro primario, obtinuerunt ab Innocentio litteras præceptorias ad Bernardinum. His obtemperans rediit, prædicavitque in publico foro singulis diebus a Dominica ante Ascensionem usque ad mensem Augusti. Condemnavit quosdam ludos inhonestos, & publica spectacula, ad quæ nemo deinceps ausus est accedere. Spectacula tollit inhonesta. Tempore quodam festivo accesserunt duo adolescentes nobiles ex Ballionum illustri familia impetraturi licentiam hos ludos exercendi: respondit discretis his verbis Bernardinus: *Quis sum ego tantillus & misellus fraterculus, a quo vos licentiam expetatis? Et quidem aliunde mecum cogito, quis ille tam magnus esse possit, qui potestatem faciat in Deum peccandi. Cavete ne hoc vestrum tripudiandi studium ante annum unum transeat in fabellam?* Illorum junior Balduinus, contempto Dei Ministro, dixit: *quid nobis cum fraterculo isto?* duxitque puellas ad choreas & ludos, paucis tamen inspectantibus propter viri reverentiam. Ubi cœperunt, intonuit de cœlo Do-

mi-

minus, fulgurque magnam dejecit partem turris campanariæ. Guido Ballionus fratrum alter, natu major, Deum veritus iracundum, dissolvi jussit choreas, & ludos dimitti. Ante annum expletum adolescentior Neapoli misere trucidatus est, & tripudium hoc juxta Viri Dei vaticinium, revocatum ad memoriam transiit in miseram fabellam. In alia invectus peccata, quæ illa præsertim urbe grassabantur, nisi corrigerentur, comminatus est pestis supplicium. In vitiis hærentes Deus eo flagello graviter corripuit; sic malo meliores effecti, vatem majori habuerunt reverentia.

Assisii erigit Montem Pietatis.

XII. Ultima concione sub finem Julii ad lucrandam magnam illam Portiunculæ apud Assisium indulgentiam omnes invitavit, eoque ipse præcessit, quo universa ferme Civitas est secuta. Assisii diebus duodeviginti permansit, nullo die sine fructu ardentis eloquii. Senatum reprehendit, quod Hebræum publico aluerit stipendio pecuniis sub gravi usura commodandis. Hinc posita cum eo ratione, inventum est, exigua data pecunia, multam corrasisse, & Christianorum substantiam devorasse. Ejecto itaque dispendioso usurario, stabilitus est novis & firmioribus legibus Mons Pietatis, introductis in consilium Fratribus Observantibus, & impetrata ab Innocentio decretorum confirmatione. Agente apud Pontificem Joanne Jacobo Sclafenato Cardinale tituli sancti Stephani in Cœlio Monte, cive & Episcopo Parmense, jussus est Parmæ per Adventum prædicare; quo dum ille proficisceretur, ubique per Villas & Oppida Divini verbi semen seminabat. Hispelli rogatus a Guidone Balliono oppidi Domino, & Ballionæ factionis Ductore, qui suggestum propriis manibus præparavit, in foro prædicavit; aspereque increpavit inveterata odia, quotidianas cædes, perpetuas insidias utriusque factionis, atque inhospitæ gentis duritiam, quæ ante triduum duos peregrinos infirmos nullo tecto recepit, nullo cibo refocillavit. Ad Burgum sancti Sepulcri duos; Forolivii quinque; Bononiæ in Ecclesia sancti Petronii octo; Mutinæ quinque habuit sermones. Ubi Parmam ineunte Octobre accessit, primamque dixit concionem, a Mantuanis monitus valide concuti Montem Pietatis, ab illo uti diximus erectum, eosque qui erigendo restiterunt, dejiciendo totos inniti, illuc propere perrexit contra adversantium opinionem, qui jam sparserant, venire non ausurum ad defendendum usurariam hanc adinventionem: voce, scriptis, & concionibus Montem tutatus est; & Magistratus adversantibus rigide silentium indixit, uti sub eodem tempore Dux Genuen. Fregosus impugnantibus Montes Genuensem & Savonensem, ab Angelo Clavasio, qui docte de hac re quosdam scripsit tractatus & consilla, erectos.

Hispelli prædicat.

Mantuæ defendit MontemPietatis.

Parmæ multum fert fructum.

XIII. Parmam reversus, ante Dominicam ultimam post Pentecosten in templo cathedrali cœpit prædicare non expectato Adventu, neque frequenti accedente populo. Ubi vero divulgari cœpit hominis virtus & dicendi energia, tam avide currebant, ut templo capi non possent; adeoque ejus salutaribus doctrinis & ignitis eloquiis commoti sunt, ut frequentius ad Sacramenta accesserint, liberalius eleemosynas in pauperes erogarint, facilius aliena restituerint, fuerintque plures, qui substantiam omnem vendiderint ut damna illata resarcirent. Monasteria sancti Alexandri * sancti Quintini & sanctæ Catarinæ sanctimonialium laxius viventium reformavit, omnemque populum ad meliorem frugem reduxit; qua de causa Dux Mediolanensis, cui tunc Parma parebat, honorifico eum decoravit diplomate, suum, suæque ditionis amicum appellans, liberumque per universum dominium transitum concedens. Acceperat autem Bernardinus sub anni finem Breve Pontificium, quo jubebatur per anni sequentis quadragesimam Bo-

* al. Alexii.

Bononiæ prædicare, quod ubi Parmenses rescierunt, ad Ducem scripserunt, ut curaret, apud se maneret eo tempore prædicaturus. Scripsit ille se ita apud Pontificem acturum, & ne interim Bernardinum abire permitterent, admonuit, atque ad ipsum Bernardinum has litteras exaravit. Bononiæ jussus prædicare obsequitur.

Venerabili in Christo fratri Bernardino Feltrensi Ordinis Minorum de Observantia, nobis dilecto.

Venerabilis in Christo, nobis dilecte. Facit Paternitas vestra quod sancti viri solent, quando verbum Dei seminant, exemplo proficiunt & opere. Perspeximus id modo in populo nostro Parmensi, qui ad evangelizationes vestras confluens, omnia, quæ ad animorum quietem, mutuamque caritatem pertinent, summo studio recognoscit, & libenter sectatur. Ea de re nos in primis plurimum debemus Deo & Paternitati vestræ, cujus labore efficitur, ut populum istum nostrum bene se habentem perspiciamus. Quare magno accensi desiderio, ne tantum opus interrumpatur, quod aliis litteris fecimus, rursus hortamur Paternitatem vestram ne cogitationem aliquam abeundi cogitet, etiam Apostolicis monitis compulsa, sed omnino Parmæ in proximam Quadragesimam subsistat, & prædicationibus suis istos fidelissimos cives nostros in viis rectis retineat, aberrantesque revocet ad salutiferam disciplinam. Nos enim Romam litteras dedimus ut impetremus a summo Pontifice revocationem jussionis suæ, neque dubitamus fore ut id assequamur, nihil prætermissuri quod ad hoc nostrum pium frugiferumque desiderium pertineat, etiam si oporteret manum in libros vestros injicere, ne istinc discedatis. Mediolani, die x. *Januarii,* MCCCCLXXXVI.

XIV. Ducis excitus præcepto urbis Prætor, publico statuit edicto ne discederet, jussitque ut discedentem omnes Ministri retinerent. At ille ineunte anno sequenti videns non revocari præceptum Apostolicum, impetrata licentia exeundi ad vicinum sui Ordinis Cœnobiolum, illinc noctu recessit, & per invia & alpestria nocturno præsertim tempore aberrans, tandem pium illorum delusit studium, Pontificio mandato pariturus. Mediolani Dux laborat ut Parmæ remaneat.

XV. Promoti sunt hoc anno frater Donaldus Offaluyn Regularis Observantiæ ad Episcopatum Deren. in Hibernia, sub Archiep. Armacano, per obitum Nicolai, XVII. Kalendas Junii. Frater Michael Lopre de la Sorva ad Gisarcen. in Sardinia, sub Archiep. Turitano, per obitum Ludovici, eodem die. Frater Joannes de Beersel ad Cyrenen. in partibus infidelium, sub Patriarcha Alexandrino, V. Kalendas Junii. Frater Didacus...... sacræ Theologiæ Magister ad Callipolen. in partibus infidelium, sub Archiep. Heracleæ, IV. Kalendas Julii. Erat Episcopus Cymbalien. hoc tempore, frater Alexander de Capha, qui post annos septem duræ servitutis apud Turcas, a quibus captus fuit in direptione urbis Caphensis, post vincula, verbera, cruciatus varios, & violentam omnium dentium excussionem, tamdem ineunte hoc anno liberatus est. Hoc ipso anno consecravit Ecclesiam Minorum urbis Collis in Etruria, in cujus fronte ita legitur incisum. *Reverendiss. in Christo Dominus Alexander Capha Ordinis Minorum & Episcopus Cymbalien. hoc templum consecravit anno* MCCCCLXXXV. *die* II. *Julii. Prima die a primis Vesperis usque ad secundas sequentis diei omnibus illud visitantibus* XL. *dierum indulgentias concessit.* Hoc anno insinuat Rochus Pirrus in sua notitia Panormitana, factum Archiepiscopum illius Ecclesiæ Card. Petrum de Fuxo, quem cum iis, quos supra adnotavimus auctoribus, asserit Ordinis fuisse Minorum; sed cum a Sixto IV. ei optioncm fa-

Fr. Donald. Episcop. Deren. Fr. Michael Gisarcen. Fr. Joan. Cyrenen. Fr. Didacus Callipolen. Fr. Alexander Cymbalien. Fr. Petrus Arch. Panormitan.

factam dicat, ut simul cum hoc Archiepiscopatu retineret unam e duabus Ecclesiis Veneten. & Aduren. necesse est ut anno praecedenti, quo Sixtus mortuus est, vel alio anteriori ad hanc Ecclesiam fuerit promotus. Anno MCCCCLXXXIX. cum Joanne de Paternione Episcopo Melitensi Ecclesiam hanc, nonnuliis adjectis conditionibus, commutasse, hic auctor affirmat.

Con. Synopolis. Gonz. in Prov. 7. Mar. Conv. 3.

XVI. Circa hunc annum fabricatum in Calabria & Provincia septem Martyrum Conventum Sinopolis, sub invocatione sancti Francisci, quædam mihi suppetunt ex regesto Ordinis conjecturæ. Tempus, originem & auctorem latere dicit Gonzaga; ex quibusdam tamen indiciis & seniorum traditione, ante centum annos a tempore, quo ipse scribebat, oppidanorum & Comitis Sinopolitani sumptibus indicat fuisse constructum. Aliquantulum ab oppido semotus, situ gaudet amœno, pulcherrimo prospectu, & duplici cinctus rivulo, amplissimos habet hortos omnigeni fructus fœcundissimos. Subfuit aliquot annis Patribus Conventualibus, a quibus opera Comitis Sinopolitani Fabritii Ruffi ad Observantes translatus est.

Conv. Pefrucii. Idem in Prov. Corsica Conv. 18.

XVII. Hoc anno III. Idus Aprilis in Corsicæ insula & meditullio illius regionis, quæ vulgo Corsico *Orezza* nuncupatur, juxta oppidum Pefrucii, sumptibus oppidanorum inchoatum est Cœnobium sancti Francisci, & infra paucos annos absolutum. Ad commune Fratrum cœmeterium plures infirmos a suis languoribus curari asserit Gonzaga, unde conjici potest, ibi jaceere viros aliquos pietate & sanctimonia, etsi mundo ignotos, apud Deum tamen illustres.

Conv. Centum-Fontium. Idem in Prov. Castellæ Con. 17. Salaz. de ead. Prov. lib. 4. Conv. 21.

XVIII. Joannes a Silva Comes Centi-Fontanus hoc anno, computo seculari, sed Ecclesiastico MCCCCLXXXIV. die 11. Januarii, ab Innocentio impetravit facultatem ædificandi prope oppidum Centum-Fontium, vulgo Hispano *Cifuentes*, domum pro Fratribus Observantibus, sub titulo S. Francisci de Cruce, eamque jam habitabilem obtulit anno MCCCCLXXXVIII. die XXX. Aprilis Didaco a Balcazar, Joannis a Tolosa Provinciæ Castellæ Vicarii, in Custodia Toletana Commissario. Deinde reliquis illius Custodiæ domibus aggregatam, multis affecit muneribus, nihilque prætermisit, quod vel Conventui exornando, vel Fratribus sublevandis videbatur necessarium. Sacrarium optimis paramentis, pretiosaque suppellectile aurea & argentea, Bibliothecam, & chorum libris instruxit, & quoad vixit, largissimas eleemosynas Fratribus erogavit. Franciscus a Silva Patris pietatem æmulatus, quidquid ædificandæ aut instruendæ domui supererat, abunde perfecit. Dum in Urbe Oratorem ageret Caroli V. multas illac transmisit Sanctorum Reliquias, & pretiosa paramenta. Plurimum etiam huic Conventui benefecit Comitissa Candida de la Cerda, moriensque ei multa legavit. Domus est religiosissima, in eaque commode triginta Fratres commorantur.

Conv. Namurci. Lib. 2. bullar. fol. 173.

XIX. Maximilianus Archidux Austriæ, Margarita Ducissa relicta quondam Caroli Ducis Burgundiæ, & Universitas hominum oppidi Namurcen. diœcesis Leodiensis, rogarunt Innocentium ut liceret in dicto oppido Cœnobium construere Fratrum Observantum, illudque subjicere Vicario Generali Ultramontano, & Vicario Provinciæ Franciæ. Commisit ille hoc anno VI. Kal. Maii facultatem Episcopo Leodiensi, & Abbatibus de Molinis, ac de Bovessia, ut si ita expediret, construendæ domus concederent licentiam. Illi re bene perpensa, judicarunt magis expedire Observantes introducere in domum Conventualium, de quorum laxiori vita populus conquerebatur. Id præstitit Silvester Episcopus Clusinus Nuncius Apostolicus, cum potestate Legati a latere, in eaque domo per annos quatuor

per-

permanserunt Observantes. Cum vero ad judicium vocati a Conventualibus, litigare noluissent, domoque cessissent, Maximilianus jam factus Romanorum Imperator, & prædicta Margarita egerunt cum Pontifice, ut iterum domus traderetur Observantibus, anno MCCCCXCI. quam deinceps retinuerunt. *Lib. 110. fol. 35.*

XX. Hoc anno XI. Kal. Julii concessa est facultas nobili viro Philippo Comiti de Waldeg construendi Cœnobium Fratribus Observantibus in oppido suo de Corbeck, Paderbornen. diœcesis in Ducatu Brunsvicensi, sub obedientia & regimine Vicarii Provincialis Coloniensis. Diversa est domus ista ab illa Corbecensi, de qua supra disseruimus. XI. Kal. Novembris, similem concessit facultatem nobili viro Erico Comiti Holtratiæ, & in Scamberck, ut eisdem domum ædificaret in oppido Grevenalveshagen. sui dominii, subjiciendam Vicario Provinciæ Saxoniæ. Data est insuper VII. Kal. Junii nobili viro Georgio Comiti Palatino Rheni, inferioris superiorisque Bavariæ Duci, licentia fabricandi in loco decenti intra suum dominium, domum pro usu Fratrum Observantum strictioris Instituti, qui secundum primævam Ordinis institutionem & Regulæ puritatem, ipsam cum testamento sancti Francisci sine ullis glosis, statutis aut privilegiis observare tenerentur. Quid porro egerit, non refertur. Conv. Corbechi. *Lib. 13. fol. 69.* *An. 1479. n. 28.* Conv. Grevenalveshagen. *Lib. 26. fol. 100.* Conv. in Bavaria. *Lib. 6. fol. 238.*

XXI. Incolæ Insulæ Guami, diœcesis Constantiensis, hoc anno XVI. Kal. Junii impetrarunt facultatem ædificandi Conventum Observantibus sub regimine Vicarii Provinciæ, & Custodiæ Normandiæ. Similiter impetrarunt XVIII. Kal. Maii homines Universitatis oppidi Rementz, Misnen. diœcesis. Orta contentione inter Conventuales & Observantes circa Conventum Ulmen. & curam Monasterii Clarissarum in Suffingen. Pontifex remisit causam discutiendam Episcopo Basileen. Abbati sancti Galli, & Præposito Ecclesiæ sancti Joannis, Constantiensis diœcesis. Fundatum hoc anno in Hibernia Conventum Insulæ Sanctorum, monumenta inde transmissa referunt, neque amplius quidquam adjiciunt. Conv. Guami. *Lib. 13. fol. 221.* Conv. Rementzii. *Ibid. fol. 801.* Conv. Ulmen. *Lib. 24. fol. 35.* Conv. Insulæ Sanctorum in Hibernia.

XXII. In oppido Saberniæ, diœcesis Argentinen. habitabant quidam Fratres dicti Stergenses sub Regula sancti Augustini, qui per Sixtum IV. ad Institutum Canonicorum Regularium ejusdem sancti Doctoris, & ad commodius habitaculum redacti sunt. Petiit itaque Albertus Episcopus Argentinensis, ut sibi liceret locum a prædictis Fratribus relictum in domum Observantum convertere, eamque Vicario Provinciali Argentinensi subjicere. Annuit Pontifex VIII. Kal. Novembris. Conv. Saberniæ. *Lib. 23. fol. 291.*

XXIII. Nobili viro Georgio Comiti Palatino Rheni, utriusque Bavariæ Duci, cui concessam diximus facultatem construendi domum Fratrum, etiam alteram Sororum Clarissarum juxta primæva Ordinis instituta ædificandi in suo dominio hoc anno VII. Kal. Junii Innocentius concessit potestatem. Monast. in Bavaria. *Lib. 23. fol. 273.*

XXIV. Ad Viromandorum oppidum, nuncupatum Montis-Desiderii, Ambianensis diœcesis, Jacoba de Launoy, oppidorum Ployron & Rembescourt Domina, relicta Ludovici Dailli, ex bonis dotalibus construxit domum Sororum Tertii Ordinis sub titulo sancti Ludovici. Major pars Sororum curandis infirmis intendit, qua de causa oppidanis sunt gratissimæ. Domus Montis-Desiderii Sororum Tertii Ordinis. *Gonz. in Prov. Franc. Paris. Mon. 18.*

XXV. Cassandra Vidua Aquilana, & hæres universalis quondam Joannis Petri Francisci de Podio Picentiæ, sui conjugis, testamento reliquit nonnullas domos in urbe Aquilana sitas Sororibus domus sanctæ Elisabethæ Aquilanæ Tertii Ordinis sancti Francisci, ut ex illis domus altera ejusdem Instituti sub nomine sancti Hieronymi, pro usu & habitatione Sororum ejus- Domus S. Hieronymi Aquilæ. *Lib. 15. fol. 59.*

ejusdem domus sanctæ Elisabethæ, adjunctis etiam bonis multis mobilibus & immobilibus, construeretur. Sed cum Fratres Observantes Provinciæ sancti Bernardini, qui curam gerebant Monasterii Clarissarum SS. Eucharistiæ, de Pauperibus nuncupati, ægre ferrent alterius Monasterii curam subire, persuaserunt Sororibus sanctæ Elisabethæ, quæ jam ad novam domum a se inchoatam transierant, in consortium Clarissarum abirent, earumque Institutum profiterentur. Major pars Fratrum consilio obsecuta, applicavit reparationi & necessitatibus Monasterii SS. Eucharistiæ bona domui sancti Hieronymi relicta, reliquis pauculis ad propria remeantibus. Factum approbaverat Sixtus IV. sed cum lites moverent prætendentes sibi deberi hæreditatem ex clausula testamenti, ob non completam testatricis voluntatem, Innocentius commisit examen totius rei Vicario Episcopi Aquilani.

Monast. Eugubinum. *Lib. 10. fol. 358.*

XXVI. Construxerant olim Eugubini in hospitali Pauperum Artis Lanæ Monasterium Clarissarum: concessit hoc anno XVI. Kal. Julii Pontifex, ut bona, quæ ad dictum hospitale spectabant, applicarentur Monti Pietatis ejusdem urbis. Concesserat Sixtus IV. privilegium Fratribus Conventualibus ut bona, quæ ad Clarissarum Monasteria derelicta vel destructa spectabant, proximis Fratrum Cœnobiis adderentur. Monasterium porro Leonessæ oppidi, diœcesis Spoletanæ, de quo alias diximus, brevi nimis tempore ad illum statum redactum erat, ut una dumtaxat in eo Monialis habitaret. Hac itaque ad aliud Monasterium translata, Minister Provinciæ sancti Francisci bona Monasterii Cœnobiolo Minorum prædicti oppidi applicavit. Innocentius hoc anno XVIII. Kal. Julii factum probavit.

Monast. Leonessæ. *Lib. 2. fol. 271. To. 11. an. 1446. n. 25.*

XXVII. Quæ de Monasterio Clarissarum sancti Francisci de Cruce Veneto supra diximus, hoc anno confirmata reperimus in diplomate Innocentii, quod ad majorem rei expressionem damus in regesto: *Pium reputamus*. pridie Nonas Julii.

Monast. de Cruce Venetiis. *An. 1481. n. 32.*

XXVIII. Sanctus Ludovicus Galliarum Rex honestis fœminis, quas *Bighinas* vocant, in Parochia sancti Pauli Parisiensi Monasterium ædificaverat, quæ sub Ludovico XI. ad Institutum Tertii Ordinis sancti Francisci transierunt, sub regimine tamen Vicarii Provincialis Franciæ Fratrum Observantum. Facta autem Carolettæ Reginæ Franciæ, Ludovici conjugi potestate per Sixtum IV. ut Clarissarum construeret Monasterium, Ministra & Sorores sponte dixerunt, se ad sanctæ Claræ Institutum transituras, easque subituras leges, quas statuere placeret, modo suum Monasterium, *de Ave Maria* nuncupatum, reficere, & in suam tutelam & protectionem suscipere dignaretur. Pepigit cum eis Regina, conventionesque Carolus VIII. Carolettæ filius approbavit, & demum omnia hoc anno Innocentius confirmavit: *Ut inter æternæ beatitudinis*. III. Idus Januarii. Adjunxit postea Carolus Cœnobium Fratrum pro duodecim Sacerdotibus, tribus Conversis, & aliquot famulis pro Monialium & Ecclesiæ ministerio. Omnia Caroli & Carolettæ acta rata habuit regio diplomate Henricus II. Ecclesiam consecravit Dionysius de Molendino Episcopus Parisiensis, & Patriarcha Alexandrinus, die XVIII. Martii anno, quo obiit, MCCCCXLVII. non MCCCCLXXXI. ut habet Gonzaga, qui etiam Patriarcham dicit Antiochenum, & indulgentias dierum octuaginta in die dedicationis concessit. Locus est religiosissimus, & optime audit apud Parisienses.

Monast. Ave Maria Parisiis. *Gonz. in Prov. Franc. Parisien. Mon. 2.*

Conv. Ave Maria ibidem.

Vide Episcopos Parisienses apud Claud. Robertum n. 97.

SUP-

SUPPLEMENTUM P. ANTONII MELISSANI DE MACRO.

,, I. UT Innocentius VIII. ad Pontificatum, Romæ Sixto IV. ita de- *Innocentius dat litteras.*
,, functo Joanne Mocenigo Venetiis, ad ejus Reipublicæ Ducatum
,, ascendit Marcus Barbarigus, primus qui publice ac solemniter in capite *Dogl.cit.fol.467.*
,, scalæ Palatii a Seniore Consulum Ducales Coronam, Vestes, & Sceptrum
,, acceperit: at Innocentius ut Ecclesiæ jura vindicaret, in Ferdinandum
,, Neapolitanum dum movet arma, hic in eum Florentinos commovet.
,, Breve & dubium hoc bellum, Oratorum Hispaniæ interventu suppressum
,, fuit. Interea Pontifex fratri Dilolmo Bongio, Nonis Januarii concesso *Indic. ex Vatic.*
,, beneficio: *Religionis zelus &c.* & Kalendis Februarii altero etiam in-
,, dulto suo Sacellano fratri Bartholomæo: *Grata devotionis &c.* Fratrem
,, Martinum Presbyterum Ecclesiæ sanctæ Claræ de Villa *Condè* pridie No-
,, nas ejusdem præfecit: *Honestis fideliam &c.* deinde Nonis Martii, abso-
,, lutus a censuris frater Balthassar, ad Abbatiam promovetur: *De statu*
,, *personarum &c.* & beneficium obtinet frater Ferdinandus: *Summi dispo-*
,, *sitione &c.* IV. Nonas Aprilis: ac III. Idus ejusdem Margaritæ Ducissæ
,, Burgundiæ posse construere Monasterium datum est: *Inter universa &c.*
,, Et Monialibus Corporis Christi Neapolis nonnulla bona permutare: *Ex*
,, *injuncto &c.* XVI. Kal. Maii: X. vero Kalendas ejusdem permissa fuit
,, constructio Cœnobii in oppido *Keminctæ*, Misnensis Diœcesis: *Sacræ*
,, *Religionis &c.* & alterius sancti Antonii Galvinis pro Observantibus
,, oppidi *Fudbedesi Electen*: *Piis fidelium &c.* VI. Idus præfati. Præterea
,, Ecclesiæ Decensi præfectus est frater Donaldus: *Apostolatus officium &c.*
,, XVII. Kal. Julii. Ex Monasterio sanctæ Claræ Eugubii fieri Hospitale per-
,, mittitur: *Pia fidelium &c.* XVI. Kalendas præfati. Et XII. Kalendas
,, ejusdem constructio Conventus in Ducatu Britanniæ inferioris, expedi-
,, tis litteris executorialibus: *Ad uberes &c.* Kalendis Julii Fratres Insula-
,, rum Canariæ a jurisdictione Patrum Conventualium Provinciæ Hispa-
,, lensis per Breve Pontificium: *Humilibus &c.* exempti fuere; VII. autem
,, Idus ejusdem fratri Petro de Benno concessum est Magisterium: *Viri*
,, *sacræ &c.* Ac tandem Henrico Holtsaciæ facta est facultas ædificandi
,, Cœnobium Grebenalbis *Hagen*: *Devotionis tuæ &c.* XI. Kal. Novem-
,, bris. Porro Holtsacia, vulgo *Holstain*, Provincia & Ducatus est in *Dictionar. Gallicum de Broissgueres.*
,, Alemannia, cujus fines ad ortum alluit *Billene* fluvius, ad occasum Dit-
,, marsiam habet, ad Meridiem Albi fluvio diluta excurrens in Septentrio-
,, nem, e riparia Maris Chersonesum Cymbricam, seu Daniam, vel *Dane-*
,, *marck* respicit: abundat tritico, equis, & ex stagnis piscibus; antiquitus
,, Saxoniæ adscripta, nunc Regi Danorum paret, ac etiam Imperatori ve-
,, nerabunda, quadraginta equitum, & octo peditum pro bello tributum
,, solvit.

,, II. Pinciis in Hispania honestissimæ fœminæ Joanna Hermosilla,
,, atque ejus ex fratre neptis Beatrix Hermosilla, nihil minus ab hoc mun-
,, do ejusque pompis facientes, quidquid habere poterant, pauperibus
,, erogabant; ipsæ ex proprio labore & eleemosynis a piis fidelibus sponte
,, oblatis victitantes. Erat eis adeo religiosus modus vivendi, ut summo-
,, pere sibi faventibus Pincianis, sacrum Monasterium sub invocatione san-
,, ctæ Elisabethæ apud eos inchoare juxta sua desideria pietatis & religio-
,, nis potuerint, atque adhærentibus sibi nonnullis virginibus & viduis
,, ejusdem spiritus & ardoris, illud ita promovere, ut jam Regularem

„ formam haberet, quando sumpto Ordinis Tertii S. P. Francisci habitu, „ Tertii itidem Ordinis Franciscanis Patribus sub anno MCCCCLXII. obedientiam promisere. Erat iis diebus Provinciæ Conceptionis Patrum „ Regularis Observantiæ celeberrima fama: quamobrem Beatrix Hermosilla præfata, tantæ deprædicatæ virtutis emulatrix animo effecta, sibi „ assentientibus Sociis, Innocentio VIII. anno proxime elapso supplex „ petiit, ut sibi suisque Sociis in Minoritarum præfatæ Provinciæ Patrum „ curam transire liceret. Pontifex vero hæc adeo pia vota exaudire decernens, Compostellano Archiepiscopo injunxit, ut constructam a præfatis „ Sororibus domum, in justum regulareque Monasterium evehendam, „ atque Ecclesiam, cœmeterium sibi adnectendum curaret, ceteraque juxta supplicata concederet: quod & ille diligentissime præstitit, ac ita illa „ sacra Ædes Sororum Tertiariarum Patribus Provinciæ Conceptionis adhæsit. Beatrix vero Hermosilla inter alias plurimum sanctitate nitebat: „ at haud amplius in longum hac in lacrymarum valle vitam protraxit, ad „ Dominum, quem semper quæsierat profectura: etenim illic diem clausit „ extremum circa hunc annum MCCCCLXXXV. ejus ossa post quadraginta „ septem annos ab obitu suavissime fragrantia, ex antiquiori sepulcro ad „ aliud multo honestius translata sunt. Ad tantæ Sororis invocationem, miracula non pauca edere dignatus est Altissimus, cui placet laudari in Sanctis suis, ob eaque a Pincianis maxima in veneratione habetur. Præter „ Gonzagam plures egerunt de ea, quos in suo Martyrologio citat Arthurus.

Gonz. par. 3. in Provin. Concept. fol. 551.

Arthur. ad diem 2. Mali.

ARGUMENTUM.

Ex humanis abeunt Sixtus Mediolanensis, Julianus Theutonicus, & Petrus Antonius Cortonensis, sanctitatis opinione illustres. Bernardinus Feltrensis multas illustrat urbes & provincias sua doctrina & sanctitate. Consecrantur Episcopi. Multiplicantur domicilia.

Moritur Sixtus Mediolanensis. *Marian. lib. 5. c. 49. Marc. 3. p. lib. 7. c. 4. Donesm. lib. 6. pag. 65. Marc. cit. c. 31.* Qualis ille fuerit?

I. Hoc anno in die sanctæ Cæciliæ obiit Mantuæ frater Sixtus Mediolanensis, de quo sæpe obiter actum est. Aliqui defunctum volunt anno MCCCCLXXXIV. sed monumenta Mantuana ad me transmissa hunc ipsum statuunt annum, neque ab hac sententia recedit Hyppolitus Donesmundus historicus Mantuanus. Siculum facit Marcus Ulysiponensis plano errore, alibi tamen nuncupat Mediolanensem. Præsagium indicavit genitrix futuræ sanctitatis, quod in ejus partu nullum senserit dolorem. E seculo conversus sermonibus Bernardini Senensis, anno ætatis sextodecimo Institutum subiit Minorum Observantum. Mantuam missus ut exorientem foveret restitutam Ordinis disciplinam, diu illic commoratus est, multosque procreavit discipulos. Inter præcipuos numerandus Bernardinus Feltrensis, de quo singulis annis quidquam narramus. Hunc impeditioris linguæ Crucis signo curavit, monuitque ut fidenter & ardenter Dei verbum ubique prædicaret. Ejus mortem ubi Bernardinus hoc anno Romæ persensit, ingemiscens ait: *heu quando aves candidæ* (canos & candidos viros intelligebat) *ad littus maris convolant, mox secuturam judicamus tempestatem*; calamitates & ruinas Italiæ paulo post secutas vaticinatus. Multis deinde testimoniis & elogiis probata Sixti sanctitate, hominem dixit Deo gratissimum, eique sæpe locutum fuisse sanctum Andream.

II. Ve-

II. Vere sexaginta annis Sixtus in Ordine laudabiliter conversatus, in extrema paupertate, summa obedientia, ardentissima caritate, illibata castitate, oratione assidua, profunda humilitate, tamquam fulgentissimum virtutum omnium jubar omnibus effulsit. Multas a Deo recepit internas consolationes, sed a dæmone molestissimas sustinuit persecutiones. Miraculis in vita & morte claruisse affirmat Bernardinus de Bustis, & mortuos tres resuscitasse, multosque a variis curasse infirmitatibus asserit Marianus, horumque memoriam conservari, tabellis votivis appensis ad sepulcrum. Septuaginta sex annis vixisse, affirmant Marianus & Marcus; ad octoginta ait pervenisse Donesmundus, sed non consentiunt, quos antea præmisit, calculi annorum conversionis a seculo, & conversationis in Religione. Sepultus est in pariete prope sepulcrum beati Seraphini Mantuani, de quo alias diximus, in sacello Dominorum Gonzagæ, ibique conspicitur ejus imago; una manu Christum crucifixum circumdantis manipulo florum, altera lilium, virginitatis insigne gestantis.

Bustis in Mariali par. 1. serm. 9. de Concept. p. 3.

To. 13. an. 1460. n. 30.

III. Hoc etiam anno, die ultimo Septembris decessit, anno ætatis suæ septuagesimo sexto, in Civitate Aquilana & Provincia sancti Bernardini, Julianus Theutonicus Sacerdos, virtutibus, doctrina & sanctitate illustris. Per annos quadraginta perpetuo jejunio corpus suum maceravit, vinum non bibens, carnes non comedens, pane dumtaxat, aqua & leguminibus contentus. Ordinis abhorruit semper Prælationes; coactus tamen anno MCCCCLXX. Vicariatum prædictæ Provinciæ admittere, etsi sexagenarius semper pedes in aspera regione incessit, & in sequentibus Comitiis laboravit quantum potuit, ne iterum ad istud munus assumeretur. Cum vero instarent Consodales, ut in officio permaneret, gemens & flens dixit se Pontificem appellaturum, vel ex Provincia recessurum, unde Fratres Paulum Aquilanum substituerunt. Proximorum obsequio totus addictus, quidquid orationi & contemplationi temporis supererat, audiendis pœnitentum reatibus, & animabus curandis impendebat. Jacet in Ecclesia sancti Bernardini in sepulcro lapideo, multis clarus miraculis.

Obit Julianus Theutonicus. *Marian. cit. Marc. cit.*

IV. Obiit hoc etiam anno in devoto Cœnobiolo Scarlini Petrus Antonius Cortonensis, dum loci ageret Guardianum. Vir erat doctus, insignis prædicator, humilis in ministerio, patiens in adversis; eamque apud Deum gratiam invenit, ut obitum suum ante aliquot menses præsciverit, & tamquam in regionem longinquam abiturus, parentibus valedixerit, eosque rogaverit, ut patienter ferrent ejus abscessum.

Et Petrus Antonius Cortonen. *Marian. cit. Marc. citat.*

V. Bernardini Feltrensis crescente in dies fama, sparsisque per multas Civitates tot bonis operibus, quæ ubique faciebat, omnes videre, omnes audire, vehementissime cupiebant. Perusini, qui mirabilem doctrinam & virtutem anno præterito probarunt, etiam hoc anno præceptorem desiderabant. Bononienses, Parmenses idipsum optantes, impetrarunt a Pontifice litteras Apostolicas sub finem anni præcedentis, ut iste apud se prædicaret tempore Quadragesimali. Pontifex, vel ut singulis placeret urbibus, vel quod priorum litterarum oblitus, facile posteriores concesserit, eum tribus prædictis populis concessit. In favorem Parmensium datæ perierunt, reliquas duas subjungo.

Multæ urbes petunt sibi mitti Bernardinū Feltrensem. *Legenda MSS. Cimarel. 4. par. lib. 6. c. 18.*

Dilecto filio fratri Bernardino de Feltro Ordinis Minorum de Observantia.

D*Ilecte fili, salutem &c. Volentes annuere desiderio dilectorum filiorum Priorum Artium, & Communis Civitatis nostræ Perusinæ, qui in tuis sanis*

Ex autographo. Jubetur prædicare Perusinis.

fanis monitis & prædicationibus plurimum sperant, devotioni tuæ in vim sanctæ obedientiæ, & nihilominus sub excommunicationis pœna expresse præcipiendo mandamus, quatenus in proxima futura Quadragesima ad Civitatem ipsam Perusinam accedere, & in ea prædicare debeat. Cedet id tibi ad meritum non vulgare apud Omnipotentem Deum, & nobis erit gratum. Non obstante quovis alio mandato tibi forsan facto, ceterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die XXIX. *Octobris* MCCCCLXXXV. *Pontificatus nostri anno* II.

L. Grifus.

Dilecto filio fratri Bernardino de Feltro Ordinis Minorum de Observantia.

Ex autographo. Et Bononiensibus.

VI. *Dilecte fili, salutem &c. Moti fama doctrinæ & probitatis tuæ Bononienses nostri, cupiunt plurimum tua sana monita audire, quæ ad salutem animarum profutura sibi sperant. Nos autem pio eorum desiderio annuentes, devotionem tuam hortamur in Domino, & tibi nihilominus in virtute sanctæ obedientiæ expresse præcipientes mandamus, quatenus proxima Quadragesima Bononiam prædicatum accedas, ibique in majori Ecclesia verbum Dei annuntiando, doctrinam Evangelicam juxta tibi ex alto concessum facultatem explicando, fructum animarum facere studeas. Cedet id tibi ad meritum apud Deum, & nobis erit gratum. Non obstante quocumque alio mandato tibi forsan facto, ceterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die* XXVIII. *Novembris* MCCCCLXXXV. *Pontificatus nostri anno* II.

Obsequitur secundo præcepto. *Num.* 14. Revocatis prioribus præceptis jubetur Parmam proficisci.

VII. Posterioribus litteris recentiorique Pontificis præcepto paritu-rum, diximus anno præterito, pie elusis Parmensibus ad Bononienses transiisse, vel inde maxime quod repetitis litteris idipsum suarerit & mandaverit Julianus Ruvereus Cardinalis Ostiensis, communiter nuncupatus a primo titulo sancti Petri in Vincula, Ordinis Protector, Bononiensium Episcopus. Huic etiam obsecuturus statuit apud Bononienses hærere & concionari. Sed Parmenses, potentia & auctoritate Ducis sui Mediolanensis adjuti, obtinuerunt ut revocatis prioribus litteris Pontificis, juberetur Parmæ concionari. Male hoc habuit Bononienses, quos neque repetitis precibus, neque quotidianis sermonibus placare potuit, quin de suo Episcopo Cardinale summopere quererentur, quod precibus acquieverit Ducis, & cursorem Romam mitterent, qui litteras Consilii & Magistratus Joannis Bentivolii primarii in urbe viri, atque uxoris, Pontifici carissimorum, Capituli Canonicorum, aliorumque perferret, & Innocentii animum flecteret, ne, se neglectis, tantum virum alio transferret. Rogatus & compulsus Bernardinus ut Pontificis opperiretur responsum, expectavit usque ad Dominicam Sexagesimæ, vidensque tempus elabi, & abeundi urgere præceptum, ante auroram clam recessit, Regiique hærens per dies quinque totidem habuit conciones.

Regii quinquies prædicat.

A Parmensibus honorifice recipitur.

Revocatus Bononiam tarde nimis, ire non potuit.

VIII. Parmam profectus, extra urbem honorifice receptus est ab Archipresbytero multisque viris nobilibus, sermones inchoatus die Cinerum, sabbato sequenti. Breve recepit Apostolicum revocati præcepti de profectione Parmensi, litterasque Bononiensium ut placeret reverti. Excusatum se habuit apud Nuncium Vir Dei, monuitque ne quidquam de sui adventus causa referret, ne Parmenses offenderet. Is fuit populorum ad ejus sermones concursus, ut noctu præcurrerent locum habituri, pateretque

Ec-

Ecclesia nocte excipiendæ multitudini. Multiplex statim fructus consecutus, frequentioris confessionis peccatorum, integræ bonorum restitutionis, extinctæ magnatum inimicitiæ, institutæ Confraternitatis sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti, aucti cultus erga Divinum istud Mysterium. Induxit populum ut singulis mensibus semel sacrum solemne de hoc cœlesti caneretur Sacramento, & coram sacro reconditorio lampades perpetuo arderent, eoque crevit piorum devotio, ut perpetuo accensæ penderent quinque supra viginti. Affectum hunc erga Divini hujus sacramenti cultum præcessisse in Cherubino Spoletano, atque hæc ipsa præstitisse, diximus superius. Feria quinta hebdomadæ sanctæ quo sacratissimum hoc institutum est Mysterium, numerosissimam & devotissimam ordinavit supplicationem, totisque horis Divini Officii interfuit cum Canonicis.

Fructus sermonū apud Parmenses.

An. 1484. n. 19.

IX. Antequam conciones absolveret quadragesimales, accepit a Florentinis epistolam, qua publico decreto Senatus & Magistratus eum pro sequentis annis Quadragesima electum Concionatorem pro Ecclesia sanctæ Reparatæ intimabant. Quibus illæ comiter gratias habuit; se tamen sui juris non esse dixit, eoque sibi tendendum, quo Superioris destinaret præceptum. Mittebant multi varia cibaria, alii ad convivia invitabant; hæc respuebat, illa ad pauperes, & carceribus inclusos destinabat. Cum ejus persuasu nobile pretiosumque fieret in Altari majori sanctissimi Sacramenti depositum, Albertus insignis Architectus aliunde ad hoc opus evocatus, inter adjiciendas ornamento statuas marmoreas ex Carrario lapide, in una effigiem expressit Bernardini; quod ubi ille rescivit, quiescere noluit, donec statuæ vultus deformaretur. Feria sexta in Parasceve & in Paschate resurrectionis in aperta Templi area prædicavit, aliosque habuit sermones de mundi contemptu, & de justitia contra Hæbreos & Christianos usurarios. Alio die vehementer insectatus concubinarios, infra illam hebdomadam quindecim viri locupletes uxores duxerunt, quas annis multis habuerunt concubinas.

Invitatur a Florentinis pro futura Quadragesima.

X. Quidam ægre ferentes tantam morum castigationem, seque ab amasiis derelinqui, vindictam excogitarunt præparatæ ex suggesto ruinæ. Quatuor pulpiti pedes seu fulcra clam noctu ad imam ferme superficiem inciderunt, ut quocumque motu aut pondere insilientis concionatoris subsideret, virumque ex alto colliderent. Ascensurus ille dolum cœlitus percepit, dixitque socio & circumstantibus: *Equi mei incisi sunt pedes, nihilominus insiliam, & curram; incisores vero Deus flagellabit.* Intrepide prædicavit, nihilo soliti fervoris remisso, perstititque immobile solidumque suggestum.

Quidam ei parāt ruinam, sed frustra.

XI. Finitis concionibus, Mutinam perrexit, unde remissurus adolescentem, qui suo caballo viri Dei libros advexit, vidit ad pedes prostratum, suum, suique caballi obsequium ultro offerentem, dicentem: *Majora Vir Dei his tibi debeo: tuis enim ignitis eloquiis factum est, ut duo mei genitoris debitores summas pecuniarum mihi penitus ignotas, in defuncti Patris testamento minime expressas, sponte domum attulerint, per quas e miserrimo ad mediocrem vitæ statum exurrexi.* Gavisum se dixit factæ restitutionis, per quam fœneratores suæ caverunt conscientiæ, & illius providerunt paupertati, domumque remisit.

Mutinam abit.

XII. Ea in urbe conciones habuit quatuor in Templo Cathedrali, descendentique e suggesto, furibunda occurrit quædam Dæmoniaca, vociferans: *O Bernardine, quid ego in te commisi, ut ita me perturbes & crucies? sed non impune facies, e suggesto te præcipitem dabo, & caput contundam.*

Illic energumenam coercet.

Ad

Ad inconditos frementis & spumantis clamores, quæ aderant, fugere cœperunt mulieres: ille ut sisterent exhortatus, jussit ut ad arcam seu tumulum sancti Geminiani possessa ferretur. Illic ingenti hominum & mulierum constituta multitudine, magna voce intonuit Bernardinus, miseræ energumenæ compatiendum, sed magis, quæ adstabant, mulieribus adscititio ornamento suam speciem mentitis. Hæc enim corpore, illæ mente laborant; hujus carnem dæmon affligit, harum animas commaculat. Et ad mulieres conversus, ait: *Hujus dæmoniacæ misereminì, & statum vestrum non consideratis? Qui hanc affligit, in eaque apparet Spiritus, in vobis latenter, sed manifeste sua signa producit. An non ejus opera in vobis probatis? Nonne ejus vestigia in corpore vestra videtis? Unde falsus ille fucus? unde cerri & crispantes crines? unde stibium & cerussa? unde tot malorum irritamenta? quis pectora, quis mamillas nudare, quis humeros incautis pravisque oculis docuit objicere? Nonne, qui subtus latet, malus genius hæc vobis persuadet, pravasque subinde cogitationes vobis vestrisque spectatoribus immittit? An non hæc creditis, vel dubitatis, quia in vobis non loquitur, vel corpora non discruciat? certiora habetis inhabitantis dæmonis signa. Quæ sic incomposite loquuntur, & misere vexantur, multoties aliunde malum sentiunt ab ægritudine, a læsa potentia, ab exuberante humore, objectisque menti spectris horrendis, hæc vestra corporis speciei que mendacia certissima sunt dæmonis signa, eique absque dubio famulantur. Scitote non nisi illius opera esse, qui vos istis tendiculis in aliorum armat ruinam.* Dum hæc diceret, astantes fœminæ capita præ pudore demittere, interulas ad jugulum attrahere, ornamenta vana detrahere, lacrymabundæ & compunctæ recedere, inaures, annulos, pretiosa monilia in pauperes distribuere. Ad hæc dæmon fremere, concuti, vociferari dæmoniaca, maledictis lacessere Bernardinum, qui tot sibi animarum laqueos abstulit, & arma diripuit.

Hortatur ut vanos ornatus mulieres deponant.

XIII. Deinceps concionari oportuit in aperto foro, concurrente innumerabili hominum multitudine ex finitimis agris Carpensi, Mirandulano, Regino, Mutinensi, Bononiensi: Integra se in conspectum effundebant oppida, præeuntibus, qui præerant in populo, & sacerdotibus, summoque mane antequam urbis portæ aperiebantur, præ foribus stabant, ut mature locum caperent, unde audirent concionantem. Per tres horas constanti voce & firmo latere differebat diebus ferialibus, per quatuor festivis. Reliquo diei tempore excipiebat adventantes; tribulatis salutaria consilia, mœstis solamen, tentatis remedia, omnibus levamen exhibebat; nullus e conspectu tristis recedebat.

Prædicabat in foro multiplicato populo.

XIV. Doctrinam porro & vitam Dominus signis multis confirmavit, nota præsertim supra dæmonia potestate. Orlandum ferum & inexorabilem olim militem, cujusdam Oppidi deprædatorem; fœminam propterea possessam, quod in die Paschatis, adscititiis capillis, stibio & fuco adulterata, ad sanctissimæ mensæ Communionem accesserit; alteram, quod die sequenti postquam sacrum epulum acceperat, ad fucos quos tunc deposuerat, pectorisque nudi ostensionem redierat; tertiam, quia in diploide bullulas gestabat argenteas, quas iniquus Sacerdos patruus ei ex sacra calicis patena conflarat; adolescentulum ob crimen pessimum vexatos, oratione & Crucis signo a malo genio liberavit. Frequens erat in urbe ista, pecuniam in orbem tondere, talis ludere, pompose vestire. Contra hæc, & mulierum fastus, dolosasque artes, quibus homines irretire solent, quodam die prædicavit ingenti fervore, eoque item fructu, ut vitia hæc penitus extirpasse videretur, & fœminæ suos falsos ornatus procul fecerint, ac capillos non solum alie-

Multos liberat dæmoniacos.

Qualis apud Mutinenses mutatio.

alienos abjecerint, sed & suos abſciderint, nolentes alteri placere, quam Deo. In Hebræos acriter invectus, increpavit Christianos Judæorum familiares & amicos, atque hinc vindictam sumptura quædam Hebræa, efficto nobilis Christianæ nomine, misit ad eum quædam bellaria & fructus intoxicatos. Fraudem subodorati Fratres, cani frustella dederunt, qui paulo post intumuit & obiit. Post ultimas duas conciones paratos habuit rogos, quibus ingentem copiam injecit ludi instrumentorum, & fuci fœminei.

Venenum ei parat Hebræa, sed frustra.

XV. Ferrariam inde profecturus, clam recessit, honorem insequentis populi declinaturus, sed frustra; ingens enim turba secuta est, nec dimittere voluit abeuntem, nisi solemniter benediceret, & bene precaretur. Fœminæ per annos octo surdæ tunc auditum restituit. Multisque distribuit nomen sanctissimum Jesu a se chartulis inscriptum, quarum indita virtute malis multis præsto aderant remedia. Rogatus a Ferrariensibus ut in die sancti Georgii prædicaret, habuit paucos auscultatores, distracto populo circa hastiludium & choreas. Die altero contemptum reprehendit verbi Dei, sacrorumque præconum, dixitque nimis cito urbem illam oblitam fuisse tot calamitatum, quot ante paucos annos fuerat perpessa. Die sancti Marci abiit Ravennam, ubi nocte una hæsit, summoque mane navigavit Ariminum versus, inde abiit ad Montem-Florum, hinc Urbinum, nullo commoratus neque concionatus loco. Eugubii sermonem habuit coram Domino Octaviano, Ducis Urbinatis patruo, aspere increpans usurarios & iniquos fœneratores, commendato deinde Instituto Montis Pietatis. Reprehendit Hebræorum amicos & fautores, qui præceptis Principum e consortio Christianorum rejectos, propter munera aut sordidum lucrum curant revocari. Eo ipso die indictum erat concilium, ut pacificerentur cives cum Hebræo quodam locuplete circa commodandas pecunias; non enim eo crevit Montis nuper erecti facultas, ut omnium sufficeret necessitati. At Bernardini doctrina ita mutati sunt animi, ut Judæi pacta cives repulerint, & communibus oblationibus Mons sit auctus sufficienter.

Ferrariæ prædicat.

Vide supra ann. 1481. n. 18.
Per varia loca pergit Eugubiũ.

XVI. Eugubio Perusium profectus, omnium exceptus est jubilo; sed crescente illic pestilentia, quam anno præterito dixerat propter peccata grassaturam, plurimi recesserunt in villas & prædia ruralia, desertaque urbe, oportuit conciones dimittere. Resumpsit tamen, objectisque sapientiæ verbis: *Sermo tuus Domine, qui sanat omnia*, cœpit convocare populum, animos addere, spem fugandæ pestis injicere, modo pœnitentiam agerent, & opera exercerent misericordiæ. Indicta solemni supplicatione, Dei clementiam omnes imprecati, nudisque pedibus etiam heroinæ, sparsis capillis, atra & humili veste binæ incedentes, Dei iram placaverunt. In solemnitate Corporis Christi alteram iis ordinavit legibus, ut nihil non sanctum & pacificum conspiceretur, ubi alias multæ rixæ & homicidia in populo semper armato perpetrabantur. Tot beneficiis adstricti Perusini, summo in honore auctorem habuerunt, beatumque se reputabat, qui vel alloqui posset, vel vestem attingere. Tanto impetu ut accederent ferebantur, tantoque comprimebant concursu, ut nonnisi satellitio senatorio circumsepto liceret e Cœnobio ad Templum proficisci, e suggesto domum redire.

Inde Perusium. Num. 11.

Sap. 16. 12.
Abigit pestem & ferales inimicitias.

XVII. In festo sancti Antonii Patavini, post concionem dum ad refocillandas languentes vires mensæ assideret, ecce ingens rumor & strepitus armorum duarum potentissimarum factionum, de Peneschis & Staffeschis in foro digladiantium. Assumpta cruce, irruit in acies medias Bernardinus, & tamquam potestatem habens, præcepit ut quiescerent. Quamvis quadraginta utrimque fuerint vulnerati, omnesque in mutuas exarserint cædes, ni-

Intestina bella extinguit.

nihilominus Viro Dei obsecuti, diversa in loca recesserunt. Advenerunt paulo post tamquam suis partiariis auxiliaturi Ballioni & Oddesci, de quibus superius locuti sumus; sed & hos compescuit Bernardinus, omniumque partium capita duxit in ædem sancti Laurentii proximam, ubi Episcopi & Gubernatoris Pontificii interventu, odia aspera temperavit, pacemque stabilivit. Hoc fructu frequentique incendio muliebrium vanitatum aliorumque peccati instrumentorum, tota prædicavit æstate Perusii in publicis plateis, exceptis diebus quatuor, quibus Assisii sermones habuit de Indulgentia Portiunculæ, ubi semel fulgentissima apparuit stella super caput prædicantis.

An. 1485. n. 9.

Super prædicantis caput stella apparet. Romam vocatur.

XVIII. Icto sub hoc tempus pacis fœdere inter Innocentium Pontificem & Ferdinandum Regem Neapolitanum, Aquilana urbs in potestatem Regis devenit. Timentibus autem civibus, ne defectionis pœnas apud Regem luerent, turbæque in dies orirentur inter Pontificiæ & Regiæ partis studiosos, illisque instantissime petentibus ut ad eos Bernardinus mitteretur, his eum litteris ad se vocavit Innocentius.

Dilecto filio Bernardino de Feltro Ordinis Minorum professori.

Ex originali.

DIlecte fili, salutem & Apostolicam benedictionem. Volumus, ac tibi præsentium tenore, in virtute sanctæ Obedientiæ expresse præcipiendo mandamus, quatenus, his acceptis, ad nostram præsentiam venias. Datum Romæ sub annulo Piscatoris apud S. Petrum, xix. Septembris MCCCCLXXXVI. Pontificatus nostri anno III.*

Hieronymus Balbanus.

XIX. Acceptis litteris, confestim in Urbem contendit Bernardinus, sed in itinere verbi Dei pabulo Narnienses & Tifernates refecit. Pontificis autem in Urbe audito mandato, visum est aliquantisper espectandum, donec animus Alphonsi Calabriæ Ducis, Ferdinandi primogenti, esploraretur. Sedatis tamen rebus, pacatisque animis, multoties allocutus Bernardinum Pontifex in delitiis habuit, voluitque apud se in Urbe retinere. Multa porro arrepta hac occasione suggessit Vir Dei, quæ regimen Ecclesiasticum, & fructum concernebant animarum; neque hæc contempsit Innocentius, sed tamquam a viro ingenuo & Numini caro prolata judicavit, & opere perfecit. Etsi vero Pontifex se benignum facilemque ostenderit, & quæcumque petere vellet, obtulerit, nihil tamen postulavit præter remissionem peccatorum quotiescumque pro sua sanctitate oraret, & confirmationem erecti Montis Pietatis Mantuani, per quam tanta obversantium contradictio tamdem cessaret. Utrumque facile concessum, etsi circa secundum se opposuerit M. Antonius de Grossis Episcopus Tyburtinus, Pontifici familiaris. Sed quas objecit rationes docte solverunt Matthæus Ubaldus Perusinus, Romanæ Rotæ Auditor, Joannes Baptista Sanseverinus Juris Cæsarei in Romana Sapientia primarius Professor, Advocatus Consistorialis, & hujus professionis vir alter inter Perusinos celebris Ballionus de Monte Ubiano, qui nomine collegii Perusini doctum edidit consilium, sive tractatum circa hujusmodi Montium erectionem, rogatus a beato Jacobo Piceno. Bullæ autem Montis Mantuani post varias altercationes traditæ, hic exhibeo transumptum.

In pretio habetur apud Innoc. Pontificem.

Circa erectionẽ Montium Pietatis in Urbe controvertitur.

Ad

Ad perpetuam rei memoriam.

XX. *AD sacram Petri Sedem in plenitudine potestatis, Divina dispositione vocati, ad ea, ut decet, libenter intendimus, per quæ pauperum & miserabilium personarum necessitatibus utiliter & salubriter valeat provideri, & his, quæ propterea provide ordinata fore noscuntur, at eo firmius illibata perdurent, qao erunt majori robore solidata, nostræ confirmationis robur adjicimus, & ut optatam sortiantur effectum, interponimus sollicitudinis nostræ partes. Sane pro parte dilectorum filiorum Communitatis civium Mantuanorum nobis exhibita petitio continebat, quod olim nonnulli bonæ mentis viri, provide considerantes, quod in dicta Civitate & locis Marchionatus Mantuani continue erant quamplurimi pauperes, quorum aliqui adeo pecuniis carere noscebantur, ut in eorum oportunitatibus expediret, eos ad Hebræos fœneratores in Civitate prædicta degentes, persæpe habere recursum, & ab eis, pignoribus traditis, sub non levibus usuris pecunias mutuo capere. Erant præterea aliqui, qui quamquam pro eorum decenti sustentatione facultates haberent, nihilominus vitam ducentes dissolutam, ut eorum noxios appetitus implerent, ad eosdem fœneratores ultro sese offerentes recurrebant, & sub hujusmodi usuris pecunias mutuo recipiebant ab eisdem, quas postea in malos usus convertebant, & statuto termino illas non restituentes, pignora perdebant, sicqae paulatim ipsi fœneratores tam tenues, quam alias facultates exhauriebant eorumdem, per usurariam pravitatem eos ad extremam miseriam dedacentes in dies: & excogitantes ac discatientes quomodo fieri posset, quod honestis pauperum necessitatibus, adjuvante caritate fidelium facultates suas ad id misericorditer erogantium, omni usura penitus cessante, succurreretur, & Hebræi fœneratores prædicti non degerent ibidem, sicque hujusmodi incommodis, qaæ ex illorum fœnoris exercitio proveniebant, obviaretur; persuasione & impulsu nonnullorum Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, & de illorum ac diversorum Jurisperitorum consilio in prædicta Civitate Mantuana, non parvam pecuniæ summam ex piis Christifidelium suffragiis colligere, & in unam massam, qaæ* Mons Pietatis *nuncuparetur, redigere curarunt, & quod illius fide & facultatibus idoneas depositarius, personis pauperibus & egenis per officiales desuper pro tempore ordinandos, examinata causa necessitatis eorum, ac receptis pignoribus ab eisdem, opportune valeret proportionaliter subvenire, inter alia provide ordinarunt, qaod dictarum pecuniarum depositarius, qui pro tempore foret, teneretur mutuare pauperibus & egenis incolis Civitatis & Marchionatus Mantuani ad eum pro tempore recurrentibus, & non ludi aut negotiationis causa id petentibus, de pecuniis prædictis, primo anno post ordinationem illius usque ad sex libras monetæ Mantuanæ pro quolibet eorum, & illo decurso, tantum, quantum facultates dicti Montis paterentur, receptis ab eis pignoribus valoris duplicis summæ mutuatæ, quam intra annum restituere deberent eidem, alioquin anno decurso, pignora venderentur, præcedentibus subhastationibus, plus offerenti, nec deberet Mons ipse ab eis intra annum solventibus, aut de pretio pignorum, quæ venderentur, aliquid præter mutuatam quantitatem habere ullo modo: quodque ad conservationem, custodiam & gubernationem dictorum pignorum, & ad distribuendum mutaa pignora, venditiones & pretia pignoram venditorum, esse deberent alii officiales & ministri, exercitiis opportunis dicti Montis vacantes in numero sufficienti, qui idoneam cautionem præstarent de pignorum custodia & conservatione hujusmo-*

Confirmatur Mons erectus Mantuæ. *Ex autographo.*

modi, & de implendo omnia, ad quæ tenerentur ratione officiorum suorum, & omnem eorum industriam adhibere circa præmissa eorum officia incumbentia, tenerenturque de pignorum perditione & deterioratione, quæ eorum culpa eveniret: qui officiales & Ministri pro hujusmodi laboribus & periculis, eis ordinanda convenientia salaria habere deberent, liceretque eis pro hujusmodi salariorum solutione, ac etiam pensione domus ad præmissa in loco commodo & honesto conducenda in Civitate prædicta, libris & subhastationibus, aliisque expensis necessariis pro executione eis commissorum officiorum hujusmodi, a personis mutuo recipientibus pecunias dicti Montis, illasque restituentibus intra annum, præter summam mutuatam, duos denarios pro qualibet libra mutuata ejus summæ, pro quolibet mense petere & recuperare, & a non restituentibus de pretio venditorum pro tempore pignorum retinere; & si dicti duo denarii pro libra sic collecti, in fine anni non ascenderent ad summam opportunam pro salariis & aliis expensis prædictis, voluerunt id, quod deficeret, suppleri de summa anni sequentis; & si summa dictorum duorum denariorum pro libra sic collecta, in fine anni transcenderet summam opportunam pro salariis & expensis prædictis, voluerunt id quod superabundaret, eisdem solventibus proportionabiliter & pro rata, pro qua solvissent, ultra restitui, si recuperare vellent, & ad hunc effectum publice sæpius proclamari per Civitatem prædictam, quod quicumque intenderent rehabere portiones eis contingentes de superabundantia prædicta collecta per exactorem duorum denariorum pro libra, debeant protestari officialibus prædictis infra quindecim dies ad minus a die sibi facti mutui, recepisse mutuo animo rehabendi talem portionem eis contingentem, quantumcumque parvam; alioquin decursis dictis quindecim diebus, protestatione prædicta non facta, intelligerentur, post tot proclamationes repetitis vicibus factas, tales mutuo recipientes, & non protestantes, velle, immo mandare ac injungere dictis officialibus, quod dispensent pauperibus, vel convertant in alias pias causas illas parvas quantitates & portiones, quæ ipsos protestantes contigebant de dicta quantitate superabundanti, amore Dei, & pro suæ ac suorum prædecessorum animarum salute, de consilio duorum Religiosorum, vel aliorum sacerdotum, aut aliorum bonæ opinionis & famæ: Ordinaverunt præterea, quod dicta Monti præsiderent, & superintenderent in concernentibus illum, quatuor Religiosi & octo seculares, quorum secularium duo Milites vel Nobiles, duo legum Doctores vel in Medicina Magistri, duo Mercatores, & duo alii cives Mantuani forent, & ex dictis quatuor Religiosis, quorum officium ad eorum vitam duraret, primus per dilectos filios Capitulum Ecclesiæ sancti Petri Mantuani, secundus per Abbatem Monasterii de Padoloren. extra muros Mantuæ Ordinis sancti Benedicti, seu confessorem Monialium Monasterii sancti Joannis de Carretis Mantuani dicti Ordinis, tertius per Priorem sancti Dominici, & quartus per Guardianum sancti Francisci domorum Mantuan. Fratrum Prædicatorum & Minorum Ordinum pro tempore existentes deputarentur; seculares vero illi forent, quorum nomina de bussula eorum pro tempore extraherentur, in qua illorum nomina dumtaxat immitterentur, quos, convenientibus in unum Marchione & Episcopo Mantuano, si interesse vellent, & ipso Episcopo absente vel infirmo, aut interesse recusante, illius in spiritualibus Vicario Generali, & præfatis Abbate, Confessore, Priore & Guardiano, necnon Rectore hospitalis pauperum Mantuan. Priore Collegii & Consulibus, ac Præpositis artis lanæ, per majorem partem eorum sic convenientium, misso partito ad fabas albas & nigras, pro idoneis contingeret approbari; deberentque ipsi laici prima vice sic extracti, simul per annum integrum dicto Monti præ-

præsidere, & anno finito, quatuor ex eis officium ipsum præsidentium continuare, & alii quatuor ab eo amoveri, & amotorum loco alii quatuor, quorum nomina extrahi contingeret de bussula prædicta, subrogari; secundo vero anno decurso, loco eorum, qui remansissent, & biennio officium continuassent, illis amotis, alii quatuor eorum loco pari modo subrogari, sicque continuo fieri, & cum quatuor, qui uno anno præfuissent, alii quatuor de novo venientes deputarentur, & superintenderent circa ejusdem Montis opportunitates & commissa eis per ordinationes: & nonnulla alia Capitula & ordinationes desuper juxta materiæ hujusmodi exigentiam, sanctorum Patrum decretis minime contraria, ediderunt, & illa sic edita, dilecto filio nobili viro Francisco Marchioni Mantuano obtulerunt, & pro illorum confirmatione eidem cum instantia supplicarunt, ut illa pro dicti operis executione & incremento, ipsius Marchionis auctoritate roborata validius firmarentur, & majora in dies, Domino inspirante, incrementa susciperent: qui subditorum suorum commodis, ut decebat, intentus, attendens propositionem prædictam laudabili desiderio conceptam fore, capitula & ordinationes hujusmodi discussioni & examini consiliariorum suorum commisit, ut illis bene & mature digestis, eidem sancto operi effectualiter intendi posset: Cumque consiliarii prædicti, dictis capitulis & ordinationibus juxta mandatum ipsius Marchionis visis & diligenter examinatis, & ubi opus fuerat, consultissime reformatis, eorum tenorem Christianæ Religioni consentaneum, & ipsi Marchioni honorificum, Civitati & subditis ejus quibuscumque utilem, fideliter eidem Marchioni retulissent, ipse Marchio supplicationibus prædictorum benigna mente annuens, omnia & singula capitula & ordinationes, ac omnem illorum tenorem, prout de verbo ad verbum in illis exprimebatur, auctoritate sui Marchionatus per quasdam suas litteras approbavit & confirmavit, mandans officialibus suis quibuscumque pro tempore existentibus, ut illa tam in judicio, quam extra facerent plenissime, omni cavillatione remota, perpetuis tunc futuris temporibus, ubi opus foret, observari. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, Communitas præfata cupiat, præmissa pro eorum subsistentia firmiori Apostolicæ auctoritatis munimine comprobari; pro parte Communitatis prædictæ nobis fuit humiliter supplicatum, ut erectioni Montis Mantuani, capitulis & ordinationibus prædictis, pro eorum subsistentia firmiori, robur nostræ confirmationis adjicere, aliasque super contentorum in eis observatione opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui præfatum Marchionem, ejus exigentibus sinceræ devotionis affectu, & integra fide ad Nos & Romanam Ecclesiam, & ejus consideratione, illius subditos præfatos speciali dilectione prosequimur, & gerimus in visceribus caritatis, ordinationem dicti Montis Pietatis, quæ eisdem incolis Civitatis & Marchionatus Mantuan. non parum proficua esse dignoscitur, plurimum in Domino commendantes, ac cupientes, ut illa nostræ approbationis munimine circumfulta firmius observetur, & Mons ipse ad eorumdem pauperum subventionem in dies suscipiat incrementum; felicis record. Pauli Papæ II. qui Perusinæ, & Sixti IV. Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum, qui Savonen. Civitatum Montis Pietatis ordinationes & statuta per eorum litteras approbarunt, vestigiis inhærendo, hujusmodi supplicationibus inclinati, Montis Pietatis Mantuanæ creationem, plantationem, erectionem, institutionem, & illa, in quibus inter alia continetur, quod præsidentes dicti Montis debeant esse duodecim, quatuor videlicet Religiosi, quorum primus per dilectos filios Capitulum Ecclesiæ sancti Petri Mantuanæ, secundus per Abbatem Monasterii sancti Benedicti de Padoloren. extra muros Mantuan. seu Confes-

so-

forem Monialium Monasterii sancti Joannis de Carretis Ordinis sancti Benedicti, etiam Mantuan. tertius per Priorem sancti Dominici, & quartus per Guardianum sancti Francisci domorum Mantuan. Prædicatorum & Minorum Ordinum pro tempore existentes deputarentur, & octo seculares, videlicet duo Milites seu Nobiles, duo legum Doctores, vel in Medicina Magistri, duo Mercatores, & duo alii cives Mantuan. & eorumdem præsidentium Religiosorum perpetuo, laicorum vero officium biennio dumtaxat duret, & quolibet anno quatuor ex eis amotis, eorum loco alii quatuor, quorum nomina de bussula in qua bussulata forent, extrahi contigerit, subrogentur, sicque perpetuis futuris temporibus observetur, quæ pro illius directione, manutentione & confirmatione, ac pecuniarum ejus distributione & recuperatione, pauperum quoque subventione laudabili, ac aliis Montem ipsum Mantuan. & illius conservationem & incrementum concernentibus emanaverunt, ordinationes & capitala prædicta quæcumque, auctoritate Apostolica, ex certa scientia approbamus & confirmamus, ac præsentis scripti patrocinio communimus, supplemusque omnes & singulos defectus, si qui forsan intervenerint in eisdem. Et ut ejusdem Montis Pietatis Mantuani proventus in eas, pro quibus deputati sunt, causas provide dispensentur, præsidentibus & aliis tam dicti Montis, quam Civitatis Mantuanæ Officialibus quocumque nomine nuncupatis, & quibuscumque aliis, cujuscumque dignitatis, gradus, ordinis vel conditionis existant, & quacumque nobilitate, dignitate & facultate Ecclesiastica vel mundana præfulgeant, scientia & auctoritate similibus districtius præcipiendo inhibemus, ne dicti Montis Mantuani proventus in totum vel pro aliqua parte in alias causas, quam illas, ad quas ordinantur & deputantur, quovis modo convertere, aut de illis quidquam exponere, seu circa illos fraudem vel dolum committere, & illos, qui proventus ipsos augere intenderent, quominus id faciant, impedire, aut ab eorum pia intentione hujusmodi retrahere, directe vel indirecte quovis quæsito colore præsumant, sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, a qua ab alio quam Romano Pontifice, præter quam in mortis articulo constituti, nequeant absolutionis beneficicum obtinere: Et nihilominus duplum ejus quod expositum fuerit aut fraudatum, seu ne illi erogaretur suasum, eidem Monti Mantuan. restituere teneantur. Et quia secundam varietates temporum, nonnumquam expedit statuta immutare, præsidentibus dicto Monti Pietatis, ac quibuscumque aliis ad quos ex forma ordinationum illius, statuta ipsius Montis Pietatis immutare posse concessum est, statuendi super dictorum proventuum acquisitione, usu & distributione, ac conservatione, ac statata pro tempore immutandi, & ex toto abrogandi, ac alia faciendi, per quæ tamen nullum votivæ distributioni eorumdem proventunm in pios usus, ad quos deputantur, præjudicium generetur, scientia & auctoritate prædictis facultatem concedimus; ac mandamus, quod ea quæ statuta & ordinata sunt, & pro tempore in posterum provide ordinari & reformari contigerit, debeant ab omnibus inviolabiliter observari: Prædicatoribus verbi Dei, qui in prædicta Mantuana Civitate pro tempore erunt, in remissionem peccatorum eorumdem injungentes, ut in eorum prædicationibus Christifideles ad impendendum pia suffragia prædicto Monti Mantuano inducere, dum & quoties expedire putaverint, non omittant. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ approbationis, confirmationis, communitionis, suppletionis, inhibitionis, concessionis & mandati infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei,

ac

ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXXVI. III. *Kalend. Decembris, Pontificatus nostri anno* III.

Hie. Balbanus.

XXI. Habitis concionibus ad templum Aracœli sui Ordinis, præsertim in natalitio sancti Francisci, concurrente immensa populorum multitudine, jussus est Bernardinus redire Perusium, sedaturus novos illius gentis tumultus, ita tamen ut declinaret ad Tudertinos, simile beneficium præstiturus. Prompte obsecutus dixit Pontifici, sævam & ad arma cædesque proclivem gentem Perusinam dure coercendam, Præsidemque immitti debere, qui rigore & timore coerceret, uti sub Paulo II. factum erat, cujus tempore pacifice vixerunt. Discessuro præcepit Angelus Vicarius Generalis, ut propter attenuati corporis complexionem, viarum incommoditatem, brumæque rigorem equitaret, sociisque injunxit ne permitterent peditare. At ille insuetus equis, minimeque valens calcaria pigritantis equi lateribus admovere (erant enim parvuli hominis crura brevissima, vix ephippia excedentia) rogavit sibi permitti religioso consuetoque more ambulare. Jubetur redire Perusium.

XXII. Ubi Perusium, civium omnium exultatione appulerat, cœpit concionari Dominica tertia Adventus, omnesque hortari ad frequentiam Sacramentorum Pœnitentiæ & Eucharistiæ, ad opera misericordiæ exercenda, & ferales inimicitias extinguendas. Infra paucos dies, juxta Bernardini consilium, Pontifex illuc Gubernatorem, sive Legatum misit Episcopum Castellanum, Mantuanum, hominem in rebus Curialibus & regimine expertissimum, ampliusque reprimendo sævienti populo adjunxit suum Nepotem Archiepiscopum Cosentinum, latis insuper severis legibus contra paeis urbisque perturbatores. Ægre gens Balliona hoc sibi frænum & vincula injici ferebat, cui sedandæ conatus omnes adhibuit Bernardinus, dieque sancti Silvestri doctissimam habuit concionem de obedientia debita legibus Pontificiis, de bono pacis, de seditionum incommodis, & de pœnis digne inferendis in pacis publicæ violatores. Hac præmissa dispositione, publice lecta sunt statuta Pontificia, deinde præcipuis Civibus ad consilium vocatis, reconciliatis partium ducibus, admissæ sunt leges, & urbs pacificata. Reliqua quæ Tuderti aliisque in locis Bernardinus egit, dicemus anno sequenti. Ubi dissidia feralia extinguuntur.

XXIII. Duos dumtaxat invenio hujus anni Episcopos Minoritas, Michaelem Lopre de la Sorva translatum ab Ecclesia Gisarcen. quam anno præterito diximus accepisse, ad Rubicen. in Fortunatis Insulis, sub Archiep. Hispalensi, per obitum Joannis, IV. Kalendas Aprilis, & Garsiam de Quexada sacræ Theologiæ professorem, electum ad prædictam Gisarcen. per translationem Michaelis, eodem die. Floruerunt in Provincia sancti Jacobi litteris & virtute Jacobus Atienziensis in Theologia olim Laureatus, & ex Collegio Doctorum Salmanticensium unus, Minister prædictæ Provinciæ hoc anno electus, qui cum vehementer se opponeret constructioni Monasterii sanctæ Ursulæ, Tertii Ordinis Monialium e regione Cœnobii Minorum Salmanticensis, quod Alphonsus Fonseca Archiep. Compostellanus ædificabat, hoc ipso anno decessit; & Joannes Tamaritius, qui anno sequenti ad Ministeriatum assumptus est, vir prudentissimus, & rei bene gerendæ peritissimus. In regione Bætica notissimus fuit Martinus a Casso, sacræ Theologiæ Magister, Inquisitoribus Cordubensibus assessor & coadjutor adscriptus.

Fr. Mich. Episc. Rubicen.

Fr. Garsias Gisarcen.

Floret Jacobus de Atienza.

Joan. Tamaritius.

Et Martinus a Casso. *Peram. de orig. Inquisit.* l. 2. c. 4. n. 16.

XXIV. Flo-

Ac Joanna de Croy.

XXIV. Florebat etiam hoc anno in Monasterio sanctæ Claræ de Moncello, juxta pontem sanctæ Messaniæ, alias sanctæ Maxentiæ, Belvacen. diœcesis, de quo alias diximus, soror Joanna de Croy, de Ducum (ut habet quoddam Innocentii diploma) Baronum, Comitum genere procreata, & Renati Lotharingiæ Ducis consobrina.

Conv. Glemonæ. Gonz. in Prov. S. Anton. Con. 30.

XXV. Catarina devota fœmina Glemonæ oppidi, quod in Foro-Julii montibus supra Utinensem urbem consurgit, facultates omnes legavit construendo ibidem Cœnobio Observantum. Hoc anno cœptum, brevi absolutum est, & Fratribus Provinciæ sancti Antonii traditum. Post aliquot annos deficiente victu, & frigescente Glemonensium caritate, locum deseruere. Possederunt Fratres Augustiniani usque ad annum MDLXXVIII. quo Ministri fungebatur officio Franciscus Gonzaga: scribit enim se tunc rogatum a Glemonensibus, locum iterum admisisse, postquam alio translati sunt Augustiniani, & oppidani promiserunt se Franciscanis ad victum & amictum necessaria ministraturos.

Conv. Urcei. Idem in Provin. Brixiæ Conv. 11.

XXVI. Prope Urceum, Brixiensis diœcesis Oppidum perelegans, fossa, aggere, propugnaculisque munitissimum, peroptimi & subtilissimi lini feracissimum, oppidanos hoc anno Cœnobium Observantibus sub titulo sancti Francisci de Pace construxisse, annuente Ludovico XI. Francorum Rege, qui tunc Mediolanensibus imperabat, asserit Gonzaga. Sed vel error est in annorum numero, vel nullam tunc concessit Ludovicus facultatem, qui ante biennium defunctus est, neque ullum tunc Galli exercebant in Mediolanenses imperium.

Conv. Pini. Idem in Provin. Corsicæ Conv. 19.

XXVII. Hujus etiam anni partus est Conventus sancti Francisci prope oppidum Pini in Corsicæ insula, ubi requiescit frater Bernardinus a Pravolt Balania, Laicus virtute & pietate illustris, qui juvenem podagra gravissime laborantem solo manus contactu a tanto dolore liberavit. Obiit anno MDLXVI. corpusque tertio post transitum anno incorruptum repertum, peculiari cœpit coli veneratione.

ADDITIO PATRIS LUCÆ WADDINGI. Fr. Joan. Lionettus. Picquet. in Cœnob. Tanlay. Instrum. donationis. Gonz. in Provin. S. Bon. Conv. 16. Conv. Tanlay.

„ XXVIII. In exiguo, sed amœno Castro Tanlaico, diœcesis Lingonensis, persuadente fratre Joanne Lionetto, pio Concionatore, & inter suos gentiles non vulgaris venerationis, hoc anno (licet alii annum numerent MCCCCLXXIII.) die XV. Junii Petrus de Courcellis, Dominus locorum a sancto Theobaldo, & Tanlay aliquot jugera terræ donavit, ut ibidem Cœnobium construeretur Observantum, ejusque sorores Anna & Margarita, necnon viri aliquot nobiles & pii, pingues fabricæ promovendæ contulerant oblationes. Ecclesiam construxit Margarita conjux Ducis Burgundiæ, & sub nomine Dominæ nostræ de Pietate consecravit Episcopus Troyensis anno MCCCCXCVI. die XXII. Septembris, licet officium dedicationis in XIII. Octobris transtulerit Episcopus Lingonensis. At quod pii illi Domini Tanlaici religiose construxerunt, alii ex eadem progenie impii Calvinistæ anno MDLXII. feraliter destruxerunt, & quidquid libuit ex sacris prædecessorum donationibus in proprios usus convertentes, rapaciter diripuerunt; & eousque ut nolas, horologium, & lapides ipsos in domos suos transportarint, & post biennium Fratres ex Tanlayo, & villa Tonnery, occisis duobus, rebus omnibus & vestibus spoliatos, male habitos, & crudeliter cæsos cum ludibrio profligarint. Pacatis tumultibus reversi Fratres, uti potuerunt, domum restaurarunt. Hoc in loco a prima sua fundatione multi vixerunt viri docti & religiosi,

Fr. Jacob. Hugonis.

„ inter quos maxime emicuit Jacobus Hugonis Delphinas Doctor Parisiensis, Henrici II. Francisci II. Caroli IX. Francorum Regum Ecclesiastes, & Con-

„ & Confessarius, ab eodem Carolo ad Concilium Tridentinum missus, pro „ Joanne Ursino Episcopo Tricorensi Procurator exstitit, & ad Philippum II. Hispaniarum Regem honorifica legatione perfunctus est. A nullo horum Regum induci potuit, ut oblatos admitteret Episcopatus. Carolus eum in delitiis habuit, valdeque familiarem, & absque comitatu frequenter invisebat; cubicula illi construxit, annuamque dabat pensionem, quam ille, obtenta facultate Apostolica, in Fratrum usus convertebat, maxime in ornatu & cultu Divino, conflatis quæ adhuc videntur in sacrario Parisiensi vasis argenteis deauratis, pondo ferme centum marcarum. Obiit anno MDLXXIV. die XIX. Novembris Lutetiæ, sepultusque est in magno Conventu ante Altare supremum in eodem sepulcro cum Petro a Cornibus suo præceptore. Henricus III. dum regnum gubernaret Poloniæ, ubi decessisse audivit, valde contristatus est, & solemnibus ei parentavit exequiis. Illic etiam floruit frater N. Gallier, doctrina & spiritu prophetiæ clarus, qui sæpe publice, & e rostris, quod alias dicemus, prædixit turbas in Gallia per hæreticos excitandas, noluitque in templo illius Cœnobii sepeliri, prænuncians illud violandum fore, & in stabulum convertendum; uti vere postea per illud tempus effectum est. Fr. N. Gallier. An. 1510.

XXIX. Concessit hoc anno XII. Kalendas Julii Innocentius Pontifex facultatem Vicario Provinciæ Britanniæ inferioris, *noviter* ut habet diploma *erectæ*, accipiendi a Dominis locorum de Roham, & de Ploen in Ducatu Britanniæ consistentium, duos vel tres Conventus, quos cogitabant in suis dominiis construere, & prædictæ Provinciæ aggregare; scripsitque Episcopis Corisopiten. & Briocen. ac Abbati de Doulas, Corisopiten. diœcesis ut fabricæ contradictores compescerent. Nullum tamen accepisse comperio; nulla enim horum locorum inter prædictæ Provinciæ Conventus mentio reperitur. Conv. Britanniæ. *Lib. 31. fol. 146.*

XXX. Nicolaus Carros de Arborea, Baro Calaritanus, olim Sardiniæ Prorex, legavit bona sua condendo Cœnobio Fratrum Observantum duodecim, sub titulo sanctæ Mariæ de Jesu prope Eremitorium Dominæ nostræ de Serpe, diœcesis Galtellinensis. Hoc autem anno ejus conjux vidua Brianda, Carros de Mur Baronissa, ab Innocentio petiit facultatem Cœnobium construendi, & aggregandi ædificio prædictum Eremitorium. Rei examen commissum est Episcopo Galtellinensi, XVI. Kalendas Octobris, neque alia post hæc hujus Cœnobii reperitur notitia. Conv. de Serpe. *Lib. 14. fol. 67.*

XXXI. Innicus Lopetius a Mendoza secundus Tendiliæ Comes, & primus Mondexaris Marchio, feliciter perfuncta pro Regibus Catholicis Ferdinando & Elisabetha legatione apud Innocentium Pontificem, & statuta inter ipsum & Ferdinandum Regem Neapolitanorum pace, compositisque inter Italiæ Principes bellorum tumultibus, obtinuit hoc anno a Pontifice facultatem ædificandi in suis terris Cœnobium Fratrum Observantum sub vocabulo sancti Antonii. Reversus in Hispaniam, tum suis tum germani fratris sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis sumptibus, Cœnobium sub titulo sancti Antonii intra Mondexaris oppidi mœnia Fratribus Observantibus construxit. Fratrem hunc Cardinalem dicit Gonzaga fuisse Petrum Gonzalvum a Mendoza Episcopum Giennensem & Patriarcham. At Petrus Salazarius Didacum Hurtado de Mendoza Archiepiscopum Hispalensem, Patriarcham * Alexandrinum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem. Vere uterque fuit Cardinalis, ille creatus a Sixto IV. anno MCCCCLXXIII. iste ab Alexandro VI. anno MCCCCXXVIII. sed primus fuit ex Marchionibus Santillanæ, non tamen Episcopus Giennensis, sed Calaguritanus, ex quo Epi- Conv. S. Antonii Mondexaris. *Conc. in Prov. Castel. Conv. 14.* *Salaz. l. 4. de Prov. Castel. c. 20.* * *al.* Hierosolymitanum. *Vide Nobiliar. Hisp. l. 4. c. 13. & lib. 5. c. 5.*

Episcopatu ad maximas Hispaniæ Ecclesias & dignitates ascendit: secundus vero fuit Innici frater ex Comitibus Tendiliæ, Petri nepos, sive consobrinus. Hujus itaque Didaci opulentissimi fratris adjutus opibus, Cœnobium magnifice construxit Innicus, plurimis pretiosis ornamentis a Rege Neapolitano dono acceptis, vasis aureis & argenteis abundanter instruxit. Successores fundatoris pietatem æmulati, erga Fratres satis liberales & pios se semper exhibent, & cum eodem in sacello majori se curant tumulari.

* al. Athachathensi. Conv. Kil-cuilini. *Monum. MSS. Prov. Hiber.*

XXXII. In Hibernia & diœcesi Dublinensi * in Lagenia, hoc anno construxit Observantibus Cœnobium prope pontemKille-cuilini XVIII. M. P. a Dublino, in via qua itur in Momoniam, Rolandus Eustatius Justitiarius, Cancellarius & Thesaurarius Hiberniæ, in quo ipse, successores, & multæ nobiles familiæ illius regionis delegerunt sibi sepulturam. Fuit locus valde devotus, sed destructis reliquis ædificiis per hæreticos, remansit dumtaxat Ecclesia cum suis sacellis, obductis fuligine & temporum inclementia picturis. A triginta circiter annis partem ædificii occupabat hæreticus Anglus, unde neque ausi sunt Fratres sua repetere. Quando expulsi sunt, curaverunt meliorem auferre suppellectilem, & campanas subtus terram absconderunt, loco posterioribus non omnino incognito. Novi, Philippum Flasburium in suis chronicis fundationem hanc rejicere in annum MCCCCLXVII. sed probabilius quædam Fratrum monumenta ad me missa, in hunc annum reducunt. Refert autem Flasburius, ipsum Rolandum anno MCCCCLXVII. defunctum, sepultum fuisse *in cancella* inquit (forte intra cancellos) *sacelli majoris una cum consorte sua D. Margarita Janico*. Hoc anno Conventus Wexfordiensis in eadem Provincia Lageniensi, admisit reformationem, & traditus est Observantibus.

Conv. Wexforden reformatur.

Mon. Giennen. *Lib. 42. fol. 51.*

XXXIII. Hoc anno pridie Idus Decembris Innocentius facultatem concessit Joanni de Narbayes, Thesaurario Ecclesiæ Giennen. ea in urbe Monasterium Ordinis sanctæ Claræ construendi sub invocatione beatæ Mariæ de Gratia, & regimine Vicarii Custodiæ Hispalen. Fratrum Minorum de Observantia, & ut Sorores in eodem victuræ, earumque confessarius gauderent omnibus privilegiis & indulgentiis concessis a variis Pontificibus Monasterio beatæ Mariæ Regalis de Oterdesillas, diœcesis Palentinæ. Quid autem in hac re factum sit, non comperio; neque enim inter Monasteria Provinciæ Granatensis, intra cujus limites illa Civitas continetur, video recenseri. De alio antiquiori Giennensi Clarissarum Monasterio alias locuti sumus.

Tom. 8. an. 1371. n. 31.

Mon. Brulen. *Lib. 24. fol. 174.*

XXXIV. Eadem est incertitudo circa Monasterium aliud, quod Brulis Trajectensis diœcesis Margarita Ducissa, relicta quondam Caroli Ducis Burgundiæ statuit, annuente hoc anno III. Idus Aprilis Innocentio Pontifice, construere juxta primævam ipsius Ordinis institutionem, quam sancta Clara a sancto Francisco recepit, quod gubernari volebat a Vicario Provinciæ Coloniensis; neque enim aliud hujus Monasterii vestigium reperio.

Domus Sororum Tertii Ordinis Segobien. *Gonz. in Prov. Concept. Mon. 12. Mon. MSS. ejusd. Prov.*

XXXV. Maria a Spiritu sancto, virgo Hispana, ex Guadalfagiara urbe oriunda, cupiens se Divinis devovere obsequiis, Divinitus monita patriam reliquit & Segobiam se contulit: in honestissimas quasdam Virgines eadem mente & desiderio præditas incidit, initoque cum eis consilio, ex communibus omnium facultatibus, diversisque fidelium eleemosynis hoc anno domum ædificari curavit, in qua cum sociis per annos duodecim sub Tertio Instituto sancti Francisci permansit. Sed cum Sorores sanctæ Claræ antiquioris Monasterii extra urbem sub Patrum Conventualium regimine laxius viventes, ad alterum ejusdem Instituti sub titulo sancti Antonii & guber-

nio

nio Observantum anno MCCCCXCVIII. reducerentur, ita curantibus Elisabetha Hispaniæ Regina, & fratre Francisco Ximenio ejus confessario, Sorores prædictæ Tertiariæ ad derelictum a Clarissis Monasterium transierunt, nomenque indiderunt sanctæ Claræ. Ultra triginta Moniales hic vivunt religiosissime; obieruntque illic pleræque non sine sanctitatis opinione, Maria a Pennalosa, quæ defunctum puerum ad vitam revocasse fertur, humilitatis, caritatis, assiduæ orationis aliisque virtutibus insignis; Elisabetha Peralta, Joanna Lopetia, Catarina de San Millan, dæmonibus invisa, & ab eis plurimum exagitata, quæ anno MDLXXIX. sancte decessit; Maria de Heredia, abstinentia, carnis maceratione, & erga pauperes caritate insignis, quæ anno MDCVIII. carnis ergastulum reliquit, quas nuper secuta est Maria Ramirez, celebrem apud Segobienses propter plurimam virtutem opinionem adepta.

XXXVI. Virgo altera ejusdem gentis, Maria Ruizia, Alcarazii (quod frequens est Toletanæ diœcesis oppidum) nata, spretis nuptiis, habitum induta Tertii Ordinis, in editiori urbis parte domum accepit, consentiente Archiepiscopo Toletano, a Marchione Villenæ anno MCCCCLXXI. eique adhærentibus aliis sui propositi Virginibus, hoc anno facultatem ab Innocentio impetravit, ibidem domum regularem sub obedientia Ministri Provinciæ Castellæ instituendi: *Sedis Apostolicæ*. v. Idus Junii. Gonzaga ait, sub obedientia Ministri Provinciæ Carthaginensis vivendi concessam fuisse facultatem, idque consequenter ad ea, quæ in exordio illius Provinciæ de ejus erectione anno MCCCCLXXXIV. affirmarat. Sed de adeo celeri hujus Provinciæ erectione non sine fundamento nos eo anno dubitasse, hoc Innocentii diploma docebit. Post annos vero quadraginta, ex hoc loco angusto valde ad alium intra ejusdem urbis mœnia capaciorem, sub titulo sanctæ Mariæ Magdalenæ constructum, translatæ sunt Sorores. Vivunt hic ferme triginta in summa sui Instituti observantia. Prima, quæ normam dedit, Maria Ruizia, omni virtute illustris, præsago spiritu sui obitus diem prædixit. Hic Catarinæ Gonsalvæ dæmon plurimas, sed frustra tetendit insidias. Soror itidem Catarina Alvarez summa humilitate, caritate & oratione prædita, sancto illic fine quievit. Aliæ his similes subsecutæ.

Domus Alcarazii. *Idem in Prov. Carthagin. Mon. 13.*

An. 1484. n. 48.

XXXVII. Invenio hoc anno in regesto Pontificio mentionem Ecclesiæ Parochialis sancti Petri Dacerna, diœcesis Braccaren. unitæ Monasterio sanctæ Claræ Villæ Comitis ejusdem diœcesis; & Monasterii sanctæ Claræ Delfensis, diœcesis Trajectensis, cujus servitio extra clausuram Innocentius quatuor deputavit matronas honestas, ætate graves; Monasterii sancti Marcelli de Pogeto, diœcesis Caturcensis, a Bertrando Episcopo Ostiensi, uti alias diximus, fundati, cui Bertrandus alter Episcopus Caturcen. propter redituum tenuitatem univit Ecclesiam Parochialem sancti Laurentii de Sancellis, ratumque voluit hoc anno Innocentius: & domus Sororum Tertii Ordinis Villæ Closcorburen. Augustanæ, diœcesis Maguntinæ, cui Pontifex incorporavit Ecclesiam Parochialem prædictæ Villæ, cujus Rector Sororibus Sacramenta ministrabat.

Monast. Villæ Comitis.

Monast. Delfen. Monast. S. Marcelli de Pogeto.

Tom. 7. an. 1342. n. 63.

Domus Sororum Closcorburen.

SUPPLEMENTUM P. ANTONII MELISSANI DE MACRO.

„ I. Januenses inter & Florentinos ob Serezanam Civitatem Maritimam, quam Augustinus Fulgosius Societati sancti Georgii ejusdem Januæ dederat, armata dissidia exoriuntur: at belli sententia, Laurentio Medicæn hujusmodi negotio Martis manum admovente, in horum fa-

„ favorem cessit, & quod gravius fuit, ipsa Janua in partes stulte divisa, in „ manus Ludovici Sfortiæ cecidit; quando Fridericus Imperator, pacata „ Germania, Aquisgrani Massimilianum filium in Regem Romanorum „ electum & coronatum magno cum gaudio vidit. Romæ Pontifex fra„ trem Antonium de Cucaro Ecclesiæ Montis Marieni præfecit, *Apostolatus* „ *officium &c.* IX. Kalendas Februarii. Ad supplicationem vero fratris „ Bernardini de Guaza Commissarii in Romana Curia, quod omnia indul„ ta, gratiæ & privilegia concessa ac concedenda Fratribus familiæ Cis„ montanæ censeantur concessa Ultramontanis, & converso: extenditque „ gratias & indulta concessa Fratribus & Sororibus Tertii Ordinis in com„ muni viventibus ad illos etiam, qui vivunt in particulari: & R. P. Hie„ ronymus Torniellus impetravit Sacerdotibus nostris celebrantibus in „ diebus Dominicis, & solemnitatibus Domini, beatæ Mariæ Virginis, & „ Sanctorum nostri Ordinis, insuper & laicis communicantibus, Indulgen„ tiam plenariam, & idem etiam Monialibus. Clarissis de *Belalcazar* ap„ plicavit Capellam *de la Columna* nuncupatam: *Dispensatione Divina &c.* „ III. Kal. Februarii. Fratrem Raphaelem Borellum ad Magisterium di„ misit: *Viri Sacræ &c.* VII. Kalendas Aprilis. XI. Kal. Julii Diestensi„ bus, Coloniensis diœcesis construendi Cœnobii reformationis beatæ „ Coletæ facta fuit facultas: *Cognita devotionis &c.* Quod postea constru„ ctum ejus incolæ, ut habetur in Annalibus sub MDVI. parentes mandato „ Julii II. Pontificis, unanimi consensu, seipsos cum Cœnobio Observan„ tum familiæ superioribus tradiderunt. Die XI. Julii Fratres de Aracœli „ a solutione quartæ funeralis exempti fuere: *Ad grandia onera &c.* Ere„ mitas Clarenos haud subesse Fratribus Minoribus, at locorum Ordinariis „ ordinatum est: *Vita &c.* pridie Idus Novembris, cum nonnullis ante „ diebus, decima scilicet die Octobris, Matthias Hungariæ & Boemiæ Rex „ Monialibus sanctæ Claræ Znoymæ privilegia a suis prædecessoribus con„ cessa liberaliter confirmasset, ut subjectum exemplar ostendit.

Indic. ex Vatic.

Bullar. Roder. fol. 235.

Indic. ex Vatic.

Harold. ad ann. 1506 n. 18. Ex Copia. Ex Archivo SS. Apostol.

MATHIAS, Dei gratia Hungariæ, Boemiæ Rex, & Marchio Moraviæ, Luxemburgensis & Silesiæ Dux, & Marchio Lusatiæ.

Ad perpetuam rei memoriam.

Mathias Rex confirmat privilegia Clarissis.

„ II. UNiversis. *Licet omium Religiosorum loca, Christifidelium pia* „ *devotione Divino cultui mancipata, mentis nostræ sit protegere* „ *& gratiosius conservare; præcipue tamen fragili sexui fœmineo, Deo im*„ *mortali in vitæ sanctimonia, mundi abdicatis deliciis, famulanti, & lo*„ *corum earum conservationi clementiorem nos debemus exhibere, cum debili* „ *naturæ earum ac conditioni, & natura & Religio Orthodoxa plus persua*„ *deat misereri, quales esse intelligimus religiosas & devotas nobis dilectas* „ *Abbatissam, Virgines, ac totum Monasterium Sanctimonialium Ordinis* „ *Minorum sanctæ Claræ, Monasterii in Znoyma, pro quibus Serenitati no*„ *stræ fuit humiliter supplicatum, quatenus ipsis & Conventui ipsarum de* „ *consueta liberalitate nostra, omnia & singula jura, privilegia & indul*„ *ta, ac omnes litteras & libertates, gratias, possessiones, bona, & commen*„ *dabiles consuetudines universas, a piæ memoriæ Serenissimis Principibus,* „ *Regibus Boemiæ, & Marchionibus Moraviæ, prædecessoribus nostris,* „ *aliisque Principibus data & concessa, datas & concessas, innovare, ra*„ *tificare & gratiosius conservare dignaremur.*

„ *Nos igitur, qui Ecclesiarum commodum promovere desideramus, vo-*

tis

„ *tis illis libenter annuimus, & non per errorem aut improvide, sed sana „ mentis nostræ deliberatione, Procerum & fidelium nostrorum accedente „ consilio, & ex nostra certa scientia, auctoritate Boemiæ Regia, & Mar- „ chionali Moraviæ, omnia & singula earum jura, privilegia, indulta, ac „ omnes litteras, libertates, gratias, possessiones, bona, commendabiles con- „ suetudines universas, dictæ Abbatissæ, Virginibus & toti Conventui Or- „ dinis Minorum sanctæ Claræ in Znoyma, Olomucensis diœcesis, a præfatis „ Regibus Boemiæ, & Marchionibus Moraviæ, ac aliis Principibus præde- „ cessoribus nostris, data & concessa, datas & concessas, prout rite & ra- „ tionabiliter processerunt, cum omnibus earum punctis, clausulis, articulis „ & sententiis, ac si de verbo ad verbum hic essent earum tenores expressi, „ innovamus, approbamus, & præsentibus gratiose confirmamus, decernen- „ tes & volentes ea singula habere robur perpetuæ firmitatis. Mandamus „ igitur universis & singulis Baronibus, Nobilibus, signanter autem Capi- „ taneo, & Subcamerario Moraviæ, quatenus dictas Abbatissam, Virgines, „ Conventum & Monasterium præfatum in suis juribus, privilegiis, ac bo- „ nis, donationibus quibuscumque, necnon in hac nostræ confirmationis gra- „ tia, quovis modo impediant, turbent aut molestent, quin potius eas manu- „ teneant, protegant atque defendant, prout nostram indignationem regiam „ cupiunt evitare. In quorum fidem has nostras litteras fieri, & sigilli no- „ stri regia appensione jussimus muniri. Datum ex Rez* x. *Octobris, anno „ Domini* MCCCCLXXXVI. *Regnorum nostrorum Hungariæ* XXIX. *Boemiæ „ vero* XVIII.

Ad mandatum Domini Regis Joannes Episc. Wradic.

„ III. Dimissis tribus Monialibus de Moncello ad Benedictinas: *Apo- „ stolicæ Sedis &c.* Kalendis Decembris, & concesso beneficio fratri Joan- „ ni Cheirai: *Religionis zelus &c.* XVII. Kal. Januarii; in Conventu „ Tanlaico, diœcesis Lingoniensis in Gallia, Anonymus quidam ex nostris, „ *Gallier* nuncupatus, vir doctrina & spiritu prophetico clarus obiit hoc „ anno MCCCCLXXXVI. sæpe Vir Dei publice ad populum sermonem ha- „ bens, longinqua tamquam præsentia manifestavit; calamitates, incendia „ & cædes, quas invecturi erant anno MDLXII. clare prænunciavit; roga- „ vitque, ut sibi defuncto sepulcrum daretur, non in Ecclesia, ut de more „ solebat, sed in Claustri angulo, quod lugens dicebat vidisse in spiritu „ eam redactam veluti in equile, aut immundorum stabulum, uti vere sub „ illum annum accidit. Londini vero in Anglia frater Alexander Tertii „ Ordinis S. P. Francisci alumnus, omni virtutum genere ornatus, & san- „ ctis operibus clarus, hoc item anno III. Nonas Septembris vitæ perio- „ dum explevit. Ex Chronicis manuscriptis Provinciæ Reformatæ Bava- „ riæ, posterorum memoriæ mandabo, hoc anno in Dominica *Jubilate* „ post Pascha, Provinciæ Argentinensis Patres Ambergæ Comitia Provin- „ cialia celebrasse, Præside Reverendissimo Patre fratre Joanne *Chroyn* „ Vicario Generali Ultramontano Fratrum de Observantia, in quibus „ quidem Comitiis, circa observantiam Regulæ nostræ, & præsertim Mi- „ noriticæ paupertatis perplura puncta magno zelo disputata, declarata & „ determinata fuere.

Indic. ex Vatic.

Foder. in descript. illius Conventus.

AR-

ARGUMENTUM.

Habentur Comitia Generalia Observantum utriusque familiæ. Joannes de la Puebla in Hispania novam inchoat reformationem. Prohibetur Observantibus transitus ad Conventuales. Jubetur ne Inquisitores Dominicani, aut Franciscani in se invicem inquirant. Cogitat Pontifex præscribere annuos reditus Fratribus incolis Hierosolymorum, sed renuunt accipere. Moriuntur viri pii Poloni. Decedit Gabriel Cardinalis Agriensis. Florent viri docti & nobiles Clarissæ. Bernardinus Feltrensis multas percurrit Civitates & Provincias, ubique benefaciendo. Instituuntur Episcopi. Construuntur domicilia.

Capitulum Generale Observantum Cismontan. XVI Assisii. *Marc. 3 p lib. 7. c. 10. Regist. Ordin.*

I. CELEBRATA sunt hoc anno Kalendis Junii, apud sanctæ Mariæ de Angelis in agro Assisiate Comitia Generalia Fratrum Observantum familiæ Cismontanæ. Electus est Vicarius Generalis frater Joannes de Sigestro sacræ Theologiæ professor, olim in Curia Romana Commissarius, qui hoc anno cum laude conciones habuit quadragesimales Aquilæ, ubi Pontificiæ & regiæ partium studiosos invicem adversantes pacificavit. Commissarius Curiæ designatus Evangelista Perusinus Provinciæ sancti Francisci; Guardianus Montis Sion Hierosolymis, Franciscus de Perisiis Provinciæ Mediolanensis; Vicarius Candiæ Paschalis de Camplo Provinciæ Marchiæ; Commissarius Austriæ, Boemiæ & Poloniæ, Ludovicus a Turre Provinciæ sancti Antonii; Commissarius Sardiniæ, Bartholomæus a Bergomo Provinciæ Brixiæ. Multa in his Comitiis decreta sunt pro bono regimine totius Familiæ, & pro conservatione locorum Terræ Sanctæ, quæ peculiari de constitutionibus operi, Deo dante, inseremus.

Capitulum Observantum Ultramont. XVII. Tolosæ.

Exordium Provinciæ Granatensis.

Vicaria Canariæ unitur Custodiæ Hispalensi.

Conventus Angliç subjiciuntur Vicariæ Coloniæ.

II. Similiter Patres Ultramontani suum etiam celebrarunt Capitulum in festo Pentecostes ad Cœnobium Tolosanum sanctæ Mariæ Angelorum Provinciæ Aquitaniæ, in quo electus est Vicarius Generalis Oliverius Mayllardus vir doctus & religiosus, ejusdem Provinciæ alumnus. Inter alia decretum est, ita volentibus Regibus Catholicis Ferdinando & Isabella, qui continuis præliis Mauros Granatenses conterebant, quod Conventus, qui in Regno Granatensi fundarentur, in peculiarem Custodiam vel Provinciam secundum arbitrium futuri Capituli Generalis, coalescerent. Insuper quod Vicaria Canariæ aggregaretur Custodiæ Hispalensi, & cum ea unam constitueret Custodiam, interveniente tamen auctoritate Apostolica, interim vero regeretur per Vicarium Provincialem, vel in ejus absentia per Commissarium ejus, seu Vicarii Generalis. Quod etiam Conventus Angliæ, donec in Provinciam juxta statutum præcedentis Capituli Generalis exurgerent, subjicerentur immediate regimini Vicarii Provinciæ Coloniæ, qui per se vel per Commissarium illos visitet, ac de Fratribus provideat; hoc tamen salvo, quod ad Capitulum Generale discretum electum possint destinare, qui in eo suffragetur. In proximo Capitulo Generali, Coloniæ habito, multiplicato Fratrum numero, concessum est eis ut haberent deinceps juxta modum aliarum Provinciarum duo suffragia. Recensiti sunt Fratres defuncti hoc triennio ab ultimo Capitulo Generali octingenti quadraginta duo, atque inter hos Joannes Philippi, qui ter functus est officio Vicarii Generalis, bis Vicarii Provincialis in Provincia Franciæ, semel in Provincia Burgundiæ, & iterum in Aquitaniæ. Decessit anno præterito in Conventu de Lynejo.

III. Joan-

III. Joannes de la Puebla, sive de Sotomajori, de cujus nobilissima prosapia, & a Religione Hieronymiana ad Franciscanam transitu, superius locuti sumus, postquam anno præterito excitatus precibus Fratriæ suæ Tesiæ Enriquez, relictæ fratris Gutterii, & coactus præcepto Angeli a Clavasio Vicarii Generalis, in Hispaniam, infantuli nepotis & amplissimi Status bono regimini consulturus abiisset, cogitavit de reformando Sodalitio, strictaque paupertate, quam vidit & didicit in Provincia sancti Francisci, introducenda. Cupiens itaque inde accipere cooperatores, unde normam adduxit, egit cum prædicta vidua, & Friderico de Stunica, nobilissimi dominii moderatore, ut ab Innocentio Pontifice impetrarent, duos vel tres ex illa Provincia mitti Consodales, vita probatos, & virtute conspicuos. Et quidem impetrasse, hoc ipsius Innocentii diploma manifeste docebit.

Joannes de la Puebla abit in Hispaniam. An. 1480. n. 1. Marian. lib. 5. c. 47. Marc. l. 6. c. ult. Cimarel. lib. 5. c. 52.

Advocat ex Italia cooperatores reformationis, quam excogitavit.

Dilectis filiis fratri Andreæ de Perusio, fratri Hilarioni de Tuderto, & fratri Francisco de Bastia, Ordinis Minorum de Observantia sancti Francisci, salutem &c.

IV. *Nuper ex parte dilectæ in Christo filiæ Teresiæ Henriquez, Comitissæ de Belalcazar, Corduben. diœcesis, ac dilecti filii Friderici de Stunica ejusdem comitatus administratoris, exhibita nobis petitio continebat, quod dilectus filius frater Joannes de la Pluebla dicti Comitatus quondam Comes, nunc autem Ordinis Minorum de Observantia in Italiæ Provincia sancti Francisci professus, pro nonnullis præfatæ Comitissæ, quæ etiam carissimi in Christo filii nostri Ferdinandi, Castellæ, Legionis & Aragonum Regis Illustris, consobrinus existit, ac etiam pro negotiis spiritualibus, & totius Religionis in Hispania incremento & manutentione, plurimum conduceret, si in Hispania, ubi nunc ex obedientia sui Vicarii Generalis moratur, remaneret, tyro adhuc, & in ea non satis exercitatus, moleste illic sine ductu & consilio alicujus senioris fratris moratur, valde optarent tam Comitissa, quam Administrator præfati, ex Provincia Italiæ prædicta viros aliquos graves, in Dei timore, ac aliis eorum regularibus Observantiis probatos, ejusdem Ordinis professores, ad eas partes, quamdiu ibi esse illum oportuerit, cum eo commoraturos, ac auxilio & consilio in cunctis ei affuturos, per nos destinari, ut libentius ibi manere, & quæ per eum agenda sunt, rectius ac libentius facere posset. Quare piis eorum supplicationibus inclinati, cupientesque pariter, ut & illi in his, quæ secundum Deum per ipsum fratrem Joannem fieri desiderant, adjuventur, & ipse in suis regularibus institutis, ac in omni bona operatione proficiat, vobis ac vestrum singulis, de quorum prudentia & religione, testimonio fideli nuper accepimus, ad meritum obedientiæ salutaris mandamus, ut postquam hoc nostrum Breve vobis præsentatum fuerit, infra trium dierum spatium iter versus Hispaniam cum rebus vestro usui per Prælatos vestros hactenus deputatis, vel pie vobis dehinc a fidelibus concedendis, quæ vobis necessaria aut commoda fore pro tempore putaveritis, capiatis, ac successive, sicut Dominus dederit, ad fratrem Joannem prædictum accedatis, & cum eo, quamdiu in illis partibus fuerit, in Conventibus vestri Ordinis, & sub dicta obedientia commoremini, ac quando in Italia ad præsentiam nostram redire voluerit, redeatis: districtius inhibentes, ne quis hanc vestram profectionem quocumque prætexta aut colore, aut quavis auctoritate, directe vel indirecte, per se aut per alium, retardare aut impedire ullo modo præsumat: Ordinis, Familiæ, Provinciæ, cujuscumque regularium provinciarum illorum constitutionibus, indultis & privilegiis for-*

Ex registro Ord.

forsan, per quæ inconsulta Sede Apostolica, aut aliis quibuslibet parere non teneantur, & eorum derogatoriis clausulis, ceterisque in contrarium facientibus, non obstantibus quibuscumque. Datum Romæ, die XII. *Octobris* MCCCCLXXXVII. *Pontificatus nostri anno* IV.

Incepto strictioris vitæ genere varias patitur molestias.

V. His adjutus sociis, & favore Elisabethæ Reginæ, peculiare quoddam & rigorosum vitæ genus in domunculis humilibus & pauperculis anno sequenti auspicatus, cœpit male habere tum a PP. Conventualibus, tum ab Observantibus. Invicta ferens omnia patientia, ad asperam solitudinem Montis Mariani, vulgo *Sierra Morena* secessit, ubi inchoavit Custodiam Angelorum, uti anno sequenti dicemus, quæ in religiosissimam excrevit Provinciam, primam earum, quæ inter Hispanos vocantur *Recollectæ*. De reliquorum Conventuum incremento suis annis dicemus, & de piissima Joannis conversatione anno MCCCCXCV. quo ex hac vita decessit.

To.13. an. 1463. n.11. Prohibetur transitus Observantium ad Conventuales.

VI. Ex Fratribus Observantibus familiæ Cismontanæ transibant facile ad Patres Conventuales, sive ad Congregatiunculas particulares, quas dixi neque Ministro Generali, neque Vicario Generali Observantum fuisse subjectas, illi quos vel tædebat vitæ austerioris, vel culparum supplicium deterrebat. Severo constituto Pontifex hunc transitum prohibuit, quem etiam inhibuit anno sequenti Fratribus Ultramontanis, maxime propter Aragonios facile ad Conventuales abeuntes. Idipsum ineunte anno sequenti, auctoritate Pontificia vetuit Julianus Episcopus Ostiensis, Ordinis Protector, amplissimo diplomate. Instabant Evangelista Perusinus, Vicarii Generalis Cismontani, & Guillelmus Lemenandi, Ultramontani Procuratores, seu Commissarii in Curia Romana.

Dilecto filio Vicario Generali Cismontano Ordinis Minorum, de Observantia nuncupatorum.

Ex originali.

VII. D*ilecte fili, salutem &c. Exponi nobis fecisti quod licet fel. record. Pius II. & Paulus etiam II. ac Sixtus IV. Romani Pontifices prædecessores nostri per diversas eorum litteras inhibuerint Ordinis Fratrum Minorum professoribus*, Conventualibus *nuncupatis, & aliis quibusvis personis, cujuscumque gradus, status & conditionis, ne Fratres dicti Ordinis*, de Observantia *nuncupatos, tuæ obedientiæ subjectos, reciperent, sine licentia suorum Superiorum habita in scriptis; nihilominus nonnulli ex eisdem professoribus*, Conventualibus *nuncupatis, & alii, qui se etiam* de Observantia *faciunt nuncupari, ab obedientia Ministrorum Generalis & Provincialium Fratrum Conventualium exempti, & tuæ etiam obedientiæ non subjecti, plures Fratres tuæ obedientiæ subjectos, apostatas, scandalosos, ac disciplinam Ordinis tui fugientes, contra inhibitionem hujusmodi persæpe recipiunt & retinent, ac mittunt quocumque eis libuerit, allegantes prædicta facere posse auctoritate Apostolica super hoc eis concessa; ac propterea nobis etiam supplicari fecisti, ut super his providere paterna benignitate dignaremur. Nos igitur tuis supplicationibus inclinati, eorumdem Prædecessorum inhibitionem & litteras prædictas, &, prout inhibitionem eamdem concernunt, omnia & singula in dictis litteris contenta, auctoritate Apostolica, tenore præsentium approbamus, & robur perpetuæ firmitatis obtinere decernimus: Mandantes illis, qui aliquem ex tui Ordinis professoribus*, de Observantia *nuncupatis, contra inhibitionem eamdem sine licentia hujusmodi receperunt, & in posterum quomodocumque recipient, sub pœnis & censuris in litteris Prædecessorum prædictorum contentis, ut postquam requisiti fuerint,*

rint, aut alias ad eorum notitiam pervenerit, super talium sic receptorum nunc & pro tempore remissionem ad obedientiam Prælatorum tui Ordinis, a qua apostatarunt, illos sine mora juxta inhibitionem hujusmodi remittant, & eisdem, qui sic apostatando recepti fuerunt, ut ad eamdem obedientiam, a qua sine licentia excesserunt, redeant, & locorum Ordinariis ac personis in dignitate constitutis, Cathedraliumque Ecclesiarum Canonicis, & Ordinariorum eorum officialibus, ac in spiritualibus Vicariis generalibus, quos desuper pro parte tua requiri contigerit, ut tales, qui sic recesserunt, & pro tempore recepti fuerint, ad tui Ordinis Prælatorum obedientiam, a qua sine licentia recesserunt, redeant, & qui illos receperunt, ut eos remittant ad obedientiam hujusmodi, per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, & alia opportuna juris remedia compellant, faciantque & mandent eos non obedientes eorum mandatis, censuris prædictis per litteras Prædecessorum prædictorum in eos inflictis, irretitos publice nunciari, & ab omnibus arctius evitari, donec obedientes eisdem, mereantur absolutionis beneficium obtinere. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die X. *Maii* MCCCCLXXXVII. *Pontificatus nostri anno* III.

VIII. Etsi Clemens & Sixtus Quarti decreverint, ne Inquisitores ex Ordine Prædicatorum inquirerent in Fratres Minores, neque hujus Ordinis professores agerent in Prædicatores, nihilominus in Regnis Hispaniarum aliquot Inquisitores ad sua tribunalia Minores sistebant. Quapropter Pontifex honorifico concesso Minoribus privilegio, inhibuit omnibus quibuscumque Inquisitoribus, ne quempiam illorum deinceps molestarent, sed suis Superioribus juxta Regularia Instituta puniendos permitterent. Ita habet diploma.

Ne Inquisitores Dominicani procedant contra Franciscanos, & e contra. *Vide quæ diximus de hac re* an. 1475. n. 6.

Ad perpetuam rei memoriam.

EX debito sollicitudinis pastoralis officii, cui, meritis licet insufficientibus, præsidemus, ea, quæ pacem & concordiam nutriunt, pura, ut debemus, intentione perquirimus, & quæ seditiones excitant & scandalum introducunt, ab Ecclesiasticis, Regulari Observantiæ præsertim deditis personis, studiosius extirpare curamus, & his, quæ propterea provide emanasse dicuntur, ut omni tempore firma & illibata persistant, libenter, cum petitur, nostri adjicimus roboris firmitatem, ac alias desuper providemus, prout in Domino conspicimus salubriter expedire. Dudum siquidem fel. record. Clemens Papa IV. prædecessor noster ex certis rationabilibus causis prohibuit omnino, ne Ordinis Fratrum Prædicatorum professor contra Ordinis Fratrum Minorum professores, vel e contra, Ordinis Fratrum Minorum professor contra Ordinis Fratrum Prædicatorum professores, ex commisso vel committendo sibi in posterum Inquisitionis hæreticæ pravitatis officio, quantumcumque sciret aut existimaret eum reum, aliqua ratione procederet, sed vel ejusdem Superiori denunciaret, quod crederet corrigendum, vel ad Sedem Apostolicam referret, si mallet, & videret expedire. Et si secus attentaretur, decrevit processum non tenere. Et deinde recolendæ memoriæ Sixtus Papa IV. etiam prædecessor noster, statuit & ordinavit, quod Ordinis Fratrum Prædicatorum professor, dictæ pravitatis Inquisitor, in Ordinis Fratrum Minorum professores, & e contra, Ordinis Fratrum Minorum professor, ejusdem pravitatis Inquisitor, in Ordinis Fratrum Prædicatorum professores quoscumque officio Inquisitoris hujusmodi fungi, illudque exercere nullatenus possent, absque Sedis Apostolicæ licen-

Ex Firm. 3. Ord. par. 2. tract. 1. fol. 36.

licentia speciali, de ipsius Sixti prædecessoris statuto & ordinatione specialem & expressam faciente mentionem, prout in eorumdem Prædecessorum litteris desuper confectis plenius continetur. Cum autem, sicut exhibita nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Generalis Ministri & Vicariorum tam citra, quam ultra Montes dicti Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, petitio continebat, nonnulli dicti Ordinis Fratrum Prædicatorum professores, in Hispaniarum Regnis & aliis dominiis carissimi in Christo filii nostri Ferdinandi, regnorum eorumdem Regis, Inquisitores hæreticæ pravitatis per Sedem Apostolicam, seu alias deputati, contra nonnullos Ordinis prædicti Minorum professores, etiam de Observantia nuncupatorum, eorum officium hujusmodi exercere, inhibitioni prædictæ contraveniendo, quamquam id eis nominatim concessum non existat, tentasse dicantur; pro parte Generalis Ministri & Vicariorum prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut hujusmodi prohibitioni, statuto & ordinationi Prædecessorum prædictorum, pro eorum subsistentia firmiori, robur nostræ approbationis adjicere, & super eorum observatione pro quiete personarum dictorum Ordinum alias opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui professorum dictorum Ordinum quietem, & prosperitatis votivæ successus paternis desideramus affectibus, hujusmodi supplicationibus inclinati, Clementis prohibitionem, & Sixti prædecessorum statutum & ordinationem hujusmodi, &, prout illa concernunt, omnia & singula in dictis litteris contenta, auctoritate Apostolica, præsentium tenore approbamus, & robur perpetuæ firmitatis obtinere, & observari debere decernimus. Proque potiori cautela ea, quæ per eosdem Prædecessores, sicut præfertur, provide prohibita, statuta & ordinata fuerunt, de novo eadem auctoritate statuimus & ordinamus, ac universis & singulis Inquisitoribus hæreticæ pravitatis prædictæ, Prædicatorum, & aliorum quorumcumque Ordinum tam Mendicantium, quam non Mendicantium professoribus, & Clericis secularibus, tam juxta privilegia ipsorum Ordinum in illorum Capitulis, vel per eorum Prælatos, quam per Sedem Apostolicam seu ejus Legatos, vel alias deputatis hactenus, & quos in posterum quandocumque perpetuis futuris temporibus deputari continget in regnis & dominiis prædictis, ac alibi ubilibet per universum orbem, ne prætextu cujuscumque potestatis & facultatis attributæ seu attribuendæ super inquisitione hujusmodi quantumcumque amplissimæ, contra quempiam dicti Ordinis Fratrum Minorum professores procedere & inquirere, aut officium suum exercere, quoquo modo præsumant, præfata auctoritate prohibemus. Et ut, si quot ex eisdem Fratrum Ordinis Minorum professoribus capere, seu carceribus mancipare forsan hucusque præsumpserunt, vel in futurum præsument, Fratres ipsos sic captos, infra triduum, postquam de præsentibus notitiam qualitercumque habuerint, aut requisiti fuerint, ad ipsorum sic captorum, & detentorum Fratrum Superiores per omnia illæsos, & sine mora per eos juxta juris formam & regularia instituta debitis pœnis puniendos remittant. Et quibuscumque Communitatibus, Universitatibus, Collegiis, Capitulis, Conventibus, & personis Ecclesiasticis tam religiosis, quam secularibus, cujuscumque status, gradus, Ordinis & conditionis existant, & quacumque Ecclesiastica, etiam Episcopali, Archiepiscopali, Patriarchali, Primatiali, & mundana etiam Comitali, Ducali, Marchionali, vel alia qualibet auctoritate præfulgeant, ne contra dicti Ordinis Fratrum Minorum professores, contra Prædecessorum prædictorum, & nostrarum litterarum hujusmodi tenorem procedant, insistant, aut ad id auxilium, consilium vel favorem præstent, neve ullorum ex eis, qui contra earumdem littera-

terarum tenorem detenti, nunc & pro tempore forent, relaxationem & remissionem hujusmodi impedire, aut malitiose differri, seu retardari procurare, & ne fiant persuadere per se vel alios, directe vel indirecte attentent, prælibata auctoritate mandamus. Et illos ex eis, qui Prædecessorum prædictorum, ac nostris prohibitioni, statuto & ordinationi contravenerint, excommunicationis sententiam, & privationis officii Inquisitionis, & aliorum officiorum & beneficiorum, quæ obtinent seu possident, & pro tempore obtinebunt seu possidebunt, ac inhabilitatis ad illa, & alia in posterum obtinenenda irremissibiliter eadem auctoritate incurrere volumus. Et nihilominus locorum Ordinariis, & personis in Ecclesiastica dignitate constitutis, ac Cathedralium Ecclesiarum Canonicis, & eorumdem Ordinariorum Vicariis in spiritualibus generalibus, & officialibus ubilibet constitutis, qui desuper pro parte alicujus professoris dicti Ordinis Fratrum Minorum pro tempore fuerint requisiti, per Apostolica scripta mandamus, quatenus ipsi vel plures aut unus eorum per se vel alium seu alios præmissa, ubi, quando & quoties expedire cognoverint, solemniter publicantes, & eisdem requirentibus, in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, non permittant Inquisitores præfatos prætextu cujuscumque facultatis & potestatis eis attributæ seu attribuendæ, super inquisitione hujusmodi quantumcumque amplissimæ, contra quemquam dicti Ordinis Fratrum Minorum professorem procedere, & inquisitionis hujusmodi officium alias quomodolibet exercere. Et si quos ex eisdem Fratribus Minoribus capere seu carceribus mancipare forsan hucusque præsumpserunt, vel pro tempore præsument, Fratres ipsos sic captos ad ipsorum Fratrum Minorum Superiores per omnia illæsos, sine mora remitti faciant puniendos. Et illos, quos eis hujusmodi excommunicationis & privationis pœnas, non parendo Prædecessorum & nostris prohibitionibus, statuto & ordinationibus prædictis, incurrisse constiterit, excommunicatos & privatos publice nuncient, faciantque ab aliis nunciari, & ab omnibus arctius evitari, ac legitimis super his habendis servatis processibus, censuras hujusmodi iteratis vicibus aggravare, & loca quæcumque, ad quæ censuris hujusmodi ligatos declinare contigerit, Ecclesiastico interdicto subjicere procurent, contradictores quoslibet & rebelles per censuram Ecclesiasticam, quacumque appellatione postposita, compescendo; invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis. Non obstantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. etiam prædecessoris nostri, quibus cavetur ne quis extra suam Civitatem & diœcesim, nisi in certis exceptis casibus, & in illis ultra unam dietam a fine suæ diœcesis ad judicium evocetur, seu ne Judices a Sede prædicta deputati, extra suam Civitatem & diœcesim, in quibus deputati fuerint, contra quoscumque procedere, aut alii vel aliis vices suas committere præsumant, & de duabus dietis in Concilio Generali, ac aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis contrariis quibuscumque: seu si Inquisitoribus prædictis, vel quibusvis aliis, aut eorum Ordinibus a Sede prædicta indultum existat, quod ipsi & eorumdem Ordinum personæ suspendi vel excommunicari, aut eorum loca interdici non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem: decernentes præsentibus litteris numquam intelligi derogatum per quascumque clausulas etiam derogatoriarum derogatorias, fortiores atque efficaciores, nisi dum & quoties earum vero expressio tenore de verba ad verbum, non autem per clausulas hujusmodi expressionem importantes, contingeret derogari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ approbationis, constitutionis, statuti, ordinationis, prohibitionis, voluntatis & decreti infringere,

gero, vel ei ausa temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXXVI. VI. *Idus Martii, Pontificatus nostri anno* II.

Pōtifex præscribit annuos reditus pro Fratribus Terræ sanctæ.

IX. Videns Innocentius, ob bellorum tumultus, aliasque temporum calamitates refriguisse fidelium caritatem erga incolas locorum Terræ sanctæ, eosque ob victus rerumque penuriam probabiliter inde recessuros, statuit super pinguia beneficia Hispaniæ, Galliæ, & Burgundiæ, aliarumque regionum taxas quasdam imponere, certosque reditus annuos pro Minoritis illorum locorum custodibus & incolis stabilire. Sed cum hoc sciret Vicarius Generalis Observantum, cujus subditi sacra illa loca incolebant, omnino obstitit, nolens contra Regulæ præscriptum reditus assignari, dicens, per duo ferme secula abundanter sola pauperie contentos Fratres feliciter illic permansisse; curavitque retineri litteras omnes ad Principes transmittendas. Idem tenor est omnium ad Hispanum, Gallum, & Burgundum scriptarum. Ipsa autographa ad meas manus pervenerunt. Do exemplar.

Admittere non vult Vicarius Generalis.

Carissimis in Christo filiis Ferdinando Regi & Elisabethæ Reginæ Castellæ, Legionis, & Aragonum illustribus.

X. R*Eligiosi Ordinis Minorum beati Francisci, qui apud Hierusalem loca illa sancta, Dominicumque sepulcrum custodiunt, carent, ut nuper accepimus, consueta eleemosyna, & solito subsidio, quod aliqui Principes Christiani jam defuncti, quotannis pie solebant elargiri. Unde fit, ut Religiosi ipsi hospitalitatem servare, reparationes facere, aliaque ad Divinum cultum pertinentia parare & habere non possint, neque ibi diutius immorari valeant. De quo nos pro sanctitate Templi illius, & pietatis operibus, quæ illic exercentur, non mediocriter movemur, & providere de remedio cogitamus, præsertim quod illa fere sola devotio fidelibus populis inter nationes illas barbaras, & Christi nominis inimicas integra remansit, quæ ne extinguatur, neve locus ille tam celeber & venerabilis, pro quo recuperando & conservando tantum sanguinis nostri majores effuderunt, deseratur, omnibus Catholicis curæ esse debet. Quare hortamur Serenitates vestras, & attente requirimus, ut velitis nobis significare, de quibus beneficiis, Prioratibus, aut Monasteriis in vestris Regnis existentibus quæ commendari solent, & Conventus non habent, possimus specialem facere reservationem, & quantum annuatim, supportatis omnibus oneribus, reddere possint, ut subventioni ejusdem loci fructus proventusque illorum applicare valeamus. In quo Majestates Vestræ magnum apud Deum meritum, pro cujus laude & honore id fit, & apud omnes Christifideles, qui unicum illud in ea regione perfugium habent, laudem consequentur, & nobis pro communi Christianorum beneficio facient rem gratissimam. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die* XI. *Maii* MCCCCLXXXVII. *Pontificatus nostri anno* III.

Hie. Balbanus.

Moritur Anton. a Radonisco. *Chron. MSS. Polonia.*

XI. Circa hunc annum moritur Cracoviæ Antonius a Radonisco ex Magistro Artium & Doctore Parisiensi, primum Canonicus Regularis, deinde Minorita Observantinus. Ex levi causa impatientia in tirocinio victus, abire cogitavit; sed a Magistro viro pio & prudenti in vocatione con-

confirmatus, totum se beatissimæ Virginis & sancti Francisci patrocinio commisit. Sacerdotio initiatus, frequenter prædicabat & devote, applausum populi non aliter, quam cantus syrenum pertimescens. At dum nesciri cupit, & inanem auram aspernatur, oportuit ex præcepto Capituli adhærere R. D. Sbigneo Archiepiscopo Gnesnensi, eumque ad diversas synodos & diœcesis visitationes comitari. Tandem infirmus Cracoviam ductus, Sacramentis rite susceptis, contemplandæ Christi passioni totus intentus, alta trahebat ex corde suspiria, & de Christo pro nobis passo pia verba miscebat. Qui audiebat Joannes Puil, vir pius, eidemque assuetus contemplationi, effigiem attulit Christi crucifixi. Offerenti peramanter infirmus utraque manu sinum cordis indicans, respondit: *Nihil opus est; hic est, ißhic requiescit. Ex quo enim, frater carissime, Religonem intravi, passionem Domini mei Jesu Christi nullo die meditari prætermisi: attamen da mihi Dominum hunc meum crucifixum, ut intus & foris ei totus adhæream*; & in illius suavissimo amplexu totus in lacrymas resolutus, obdormivit in Domino.

XII. Per idem tempus frater Paulinus concionator, omnibus carus, & in via Domini operarius fructuosus, in virtute obedientiæ Cracovia ad Eremum sanctæ Catarinæ missus, pia morte in oppido Scalmiriensi decedit, magnoque populi concursu in Ecclesia parochiali sepelitur. *Et Paulinus Polonus.*

XIII. Floruit hac tempestate Cracoviæ Stanislaus de Corzep. Magister Artium Universitatis ejusdem urbis, postea vir religiosissimus & celeberrimus prædicator. Postquam in Conventu Opatoviensi libros legit Sententiarum, & Decretalium volumen docte interpretatus est, multosque procreavit doctos discipulos, & celebres Prædicatores, abstinentiæ, vigiliis & orationi totum se applicuit, in choro assiduus, incessu gravis, moribus compositus, omnium factus virtutum exemplar, *Sancti* apud omnes nomen adeptus, diem clausit extremum. *Floret Stanislaus de Corzep.*

XIV. Licet multi discrepent circa annum quo Gabriel Mutinensis, Cardinalis *Agriensis* communiter nuncupatus, decessit, nonnisi hoc ipso defunctum mihi probat regestum Vaticanum, quo refertur v. Kalend. Maii Episcopum Jauriensem Urbanum translatum fuisse ad Ecclesiam Agriensem, per obitum Gabrielis tituli sanctorum Sergii & Bacchi Cardinalis nuper defuncti, vacantem. Locum sepulturæ ad Aram-Cœli superius indicavi. Floruit hoc tempore in provincia Terræ Laboris vir doctus & nobilis, Joannes de Thomacellis, cujus ad gravia munera frequenter adsciti occurrit mentio in Ordinis regesto. Prædicarunt hoc anno cum laude & ingenti fructu Franciscus de Aragonia, Regis Neapolitani Consanguineus, Panormi; Michael de Aquis celeberrimus concionator Perusii. Reginæ Neapolitanæ ejusque nurus Ducissæ Calabriæ confessiones excipere Vicarius Generalis dum Neapoli hæreret, jussit fratrem Jacobum de Turre, Guardianum Conventus sanctæ Mariæ Novæ, nolentem id munus subire, præcepitque fratri Michaeli de Neapoli, ut acceptaret officium eleemosynarii Ducis Calabriæ, & cum eo quocumque iret, proficisceretur. *Moritur frater Gabriel Cardin. Agriensis. Ann. 1478. n. 52. Floret Joannes de Thomacellis. Ex Reg. Ordin. Et Franciscus de Aragonia. Jacob. de Turre confessarius Reginæ Neapolis & Ducissæ Calabriæ. Michael de Neapoli eleemosynarius Ducis. Barros. dec. 1. lib. 3. c. 5.*

XV. Joannes Lusitaniæ Rex totus intentus explorandis novis Regnis & Orientis regionibus, suo imperio subjugandis, missisque multis per diversa tempora navigiis, quæ tamen in hunc annum Promontorium trans Æquatorem & Capricornum celeberrimum, quod *bonæ spei* appellant, superare non poterant, cum Indiarum, Æthiopiæ, Æthiopumque Regis exactam habere vellet notitiam, quod mari tot annis non poterat, terra statuit experiri. Misit itaque hoc anno fratrem Antonium Ulyssipponensem adjun- *Anton. Ulyssiponen. mittitur a Rege Lusitaniæ in Æthiopiam.*

adjuncto socio seculari Petro Montaroyo, qui sub specie peregrinationis Hierosolymitanæ, ea in urbe Abissinos, frequenter illuc confluentes convenirent, mores gentis ediscerent, & cum eis in Æthiopiam proficiscerentur. Irrito hæc omnia conatu: etsi enim Hierosolymis Abissinos viderint, & per interpretes alloquerentur, tamen propter Arabici idiomatis, per vastissima inter Palestinam, & Æthiopiam spatia ferme omnibus gentibus communis, inscitiam, ulterius non sunt ausi proficisci.

Reguli Mirandulani duæ filiæ Clarissę.
Ex registro Ordinis.

XVI. Regulus Mirandulus instantissime egit hoc anno cum Laurentio Parmensi, Vicario provinciæ Bononiensis, ut duas admitteret in Monasterio Mirandulano Ordinis sanctæ Claræ, suas filias; quod dum ille renueret tum propter Monialium excessivum numerum, tum ne leges contemneret Religionis, quæ cavebant, duas in eodem Monasterio recipi Sorores, Cusentia scripsit Vicarius Generalis, ut superatis sua auctoritate difficultatibus, viri Principis, optimique benefactoris desiderio satisfieret. Reguli etiam Camertis & conjugis Joannæ precibus acquiescens, facultatem concessit nobili piæque sorori Elisabethæ de Varano, de qua iterum sermo redibit, ut ex Monasterio Urbinate ubi continuo languebat, ad Camertinum procurandæ saluti transferretur.

Reguli etiam Camertis una.

Legenda MSS. Cimarel lib. 6. c. 22.
Bernardinus Feltren Tudertum pacificat.

XVII. In ipso hujus anni introitu Bernardinus Feltrensis ad Pontificis votum Tudertum abiit, civesque in duas divisos factiones publicis concionibus piisque exhortationibus ad pacem reduxit. Deinde in unum corpus redactos, in Pontificis sacramentum adegit, adeoque mansuefecit, ut quas placuit Hieronymo Urbinati, Episcopo Forosempronii, leges ferre, passi sint libenter. Discessurus ante Dominicam Septuagesimæ, vexillum, quod secreto fieri curavit, in suggesto, in amplissima area præparato, explicuit, in quo Christus flagellatus brachiis extensis urbi Tudertinæ prominebat, cives genuflexi eousque in duas partes divisi, sublatis ad Christum oculis dicebant: *Pars mea Deus est*. Christus vicissim respondebat: *Et ego ero vester, si vos mei fueritis*. Et in fine concionis ingenti fervore prolatis illis verbis: *Pacem meam relinquo vobis*, omnes ad conservandam, quam inierant, pacem hortatus, duo similia vexilla rogavit fieri, unumque in Ecclesia Cathedrali, alterum ad Templum sancti Fortunati, tertium in domo civica in testimonium & exhortationem pacis jussit appendi. E rostris descendentem, omnes lacrymis, magnis vocibus *pacem pacem* conclamantes, exceperunt.

Inde abit Fulgineum.
Perusii prædicat in Quadragesima.

XVIII. Tuderto progressus Fulgineum, in Ecclesia cathedrali diebus duodecim concionatus, ludos insaniasque Bacchanalium detestatus, cœpit infirmari, vectusque asello, sub initium Quadragesimæ Perusium pervenit. Languens & debilis concionari cœpit in Ecclesia cathedrali, nulloque die prædicare omisit, etsi frequenti febris symptomate affligeretur. In die sancti Josephi, Perusinis solemnissimo, propter annulum sponsalitium beatæ Mariæ Virginis quem possident, magnifica instituta supplicatione, doctaque habita oratione, persuasit Magistratui, ut nobile construerent sacellum marmoreum pretioso thesauro custodiendo, quem arculæ ferreæ deauratæ, clavibus quatuor obseratæ, pretiosis monilibus, mirisque modis exornatæ commiserunt, divisis clavibus inter Dominicanæ, Franciscanæ, Servitarum, & Augustinianæ Familiarum Superiores. Factum hoc, & pios Bernardini conatus, in suo docto commentariolo, quem de annulo pronubo Deiparæ Virginis inscripsit Joannes Baptista Laurus Perusinus, Urbano VIII. a cubiculi secreto, & litteris amœnioribus, meus dum viveret, optimus amicus, ita recenset.

Facit honestius reponi annulum pronubum beatę Mariæ Virginis.

Laurus lib. 3.

XIX. Ce-

XIX. *Ceterum quo perennaturi apud Perusinos annuli cultus longe lateque in dies amplificaretur, ab ædicula Palatina digniorem celebrationemque in locum Patres transferendum censuere, idque non tam sponte, quam hortatu beati Bernardini a Monte Feltrio *, Minoritæ Franciscani, qui exquisita majorum artium cognitione, ac sanctimonia pollens, mirus Hieronymi atque Augustini discipulus audiebat, Enetheque afflatus spiritu, complura vaticinabatur, fuereque in his bella (Cometis enim duabus sub initum Sixti IV. Pontificatus conspectis, abunde fidem fecerant) consueta, quæ postea universam Italiam funestissime devastorunt. Is Ecclesiastes ea tempestate laudatissimus, Perusiæ inter concionandum, pronubi annuli dignitatem, excellentiamque lectissimis ornabat sententiis, orationeque vivida, & liberalibus præconiis ad cœlum efferebat, simulque observantiam illius multo flagrantius amplectendam prædicabat. Hujus dicto sapientissimus Magistratus extemplo audiens, ornatissimum sacellum in Basilica sancti Laurentii, qua muro picturato, ac cælatis asseribus conclusam, qua ferreis pilis & cratibus magnificentissimo sumptu extruendum curavit. In summo hujus hastati propugnaculi, ducta circum fascia, hi descripti extant versiculi.*

* *al.* a Feltro urbe.

Hic sociata suo colitur Regina marito,
Et facili justas accipit aure preces.
Hac sacer intactæ matris jacet annulus æde.
Qui dedit, est custos muneris ille sui.

XX. Deinde prosequitur egregias sacelli picturas, variumque ornamentum tanto pignore dignissimum, ibique jacere nobili sepulcro Minoritam Theutonem tanti muneris auctorem, qui Clusinis sublatum, dum in Germaniam transferre cupit, Perusinis tradere Divinis artibus compellitur. Hoc illius illic incisum Epitaphium.

Acceptus hic annulus a Minorita.

FR. WINTHERIO

Natione Theutonico, professione Minoritæ Franciscano, cui Perusia ob pronubalem Mariæ annulum, fortuitum donum, non minus debet, quam si sponte obtulisset, ut cujus luminibus pios digitos ad extremum officium admovit, eidem tumulum pro dignitate excitaret, & benevolentiam ex diuturnitate, ac nobilitate muneris cumulatius remetiretur, Aram ante ipsam, Josepho & Virgini Deiparæ dicatam, monum. pos. XXIX. Octobris. Anno M. D. VI.

XXI. Porro Bernardinus ultra constructi sacelli opus, tamquam pretiosissimi thesauri Custodes, & stationarios milites, Confratres adhibuit Sodalitii sancti Josephi, primusque huic Confraternitati urbis Episcopus, secundus ipse Bernardinus Institutor, qui & leges præscripsit, deinde heroes, Clerus & populares affatim sua nomina dederunt, appenderuntque ante nobile depositum lampades tredecim, omnium maxima in medio collocata, qua Virginis hoc annulo oppignoratæ, duodecimque Apostolorum excubias & fidam custodiam denotarent. Præter hæc, solemnem devotamque fieri curavit feria quinta majoris hebdomadæ supplicationem, ut dignius tanti Sacramenti institutio celebraretur, quod ipse urbis Episcopus pretioso gestatorio circumferebat. Die sequenti ad pœnitentiam dignamque peccatorum satisfactionem, sabbato, & Resurrectionis lucescente aurora, ad resurgendum cum Christo, & quæ sursum sunt, sapienda exhortatus, infirma semper valetudine, firmo tamen & constanti spiritu conciones cum latissimo fructu pacis & pietatis absolvit.

Sodalitatem instituit sancti Sosephi.

XXII. Doctrinam ejus Dominus signis multis comprobavit: etenim char-

Confirmatur miraculis ejus doctrina.

chartulis, quibus nomen *Jesus* inscribebat, frustulis panis ab ejus mensa diligenter sublatis, multi e multis infirmitatibus convaluerunt. Fratris Barnabæ Perusini germanus parvulus ad mortem properabat, & genitor ad Bernardinum cucurrit, ut opitularetur. Dedit chartulam, Jesu nomine signatam, jussitque ut benediceret, crucisque signo muniret. Fecit pius pater, statimque exurrexit languidulus filius, & cum parentibus ad mensam cœnavit. Aquispartis una dumtaxat concione, & sanata muliere epyleptica, atque in capite vulnerata, omnes in sui amorem & admirationem excitavit. Franciscus Surianus Venetus, de quo alias obiter diximus, a confessarii munere, quod prudenter & solerter per annos multos exercuit, transire cupiens ad Prædicatoris, Bernardinum convenit, rogavitque ut Evangelicæ functionis rudimenta doceret, & linguæ crucis signum imprimeret. Ut fecit ille, sensit hic Divinum instillari animarum zelum, docteque & cum fructu prædicavit primo in Etruria: deinde institutus Guardianus Hierosolymitanus, Alexandriam perrexit, ubi multisque in locis Ægypti multos Christo lucrifecit.

Tom. 12. an. 1455 n. 87.

Perniciosos libros comburit.

XXIII. Perusio discessurus, ingentem struem combussit librorum Magicorum, Nigromanticorum, malarumque artium, quibus plurimi ex gente hac erant addicti. Illic accepit litteras ab Antonio Foscaro, Guardiano Veneto Conventus, *a Vineis* nuncupati, in supremo consilio Decemviratus revocatum exilii edictum, in eum olim promulgatum, magnoque ferri Senatum desiderio, ut repatriaret. Tudertum reversus, comperit repullulasse studium partium, atque ex factiosis multos Romæ laborasse, ut eo munere abdicaretur dignissimus, quem ante diximus, Gubernator. Dolebant se tanti hominis reprimi auctoritate, cupiebantque ad simultates & odia fræna laxari. Restitit Bernardinus, multisque concionibus pacis commodum, inimicitiæ damna, reverentiæ erga Sedis Apostolicæ Ministros, meritum & laudem enarravit. Tamdem solidæ pacis præscriptis sexdecim articulis, explicatum pacis, quod diximus, vexillum, ordinato omnium processu, per urbem circumduxit, portantibus, qui sequebantur, olivæ ramos, stabilitæ pacis indicium. Dies hic Tudertinis solemnis & salutaris, urbis annalibus diligenter annotatus est, & in ædibus senatoriis Bernardini exsculpta effigies.

Tudertum revertitur.

Pacem confirmat.

XXIV. Amplius prædicare progressus de vita Christiane transigenda, de moderandis filiarum dotibus, de minuendo luxu, & temperanda pompa, de bona & religiosa filiorum educatione, Pontificiis litteris avocatus est Spoletum. Hic dum magno animarum lucro quotidie prædicaret, frequentiam suaderet Sacramentorum, modumque doceret recipiendi charismata Spiritus sancti, cujus solemnissimæ apparitionis festum imminebat, ad Comitia Generalia sui Ordinis, quæ sub illud tempus hoc anno Assisii diximus celebrata, profectus est. Illic concionatus ipso die Pentecostes, optime intellexerunt Poloni, Austrii, Boemi, aliarumque exterarum nationum Consodales, veluti si lingua uniuscujusque loqueretur. Illic litteras accepit a Florentinis se jam tertium eum in suum prædicatorem delegisse, & Pontificium obtinuisse decretum ne alio mitteretur aut proficisceretur, sequenti Quadragesima prædicaturus. Parum hic moratus, Pontificis mandatum prosecuturus, Spoletum rediit, illinc Ceretanos, pessimum & fraudulentum hominum genus expulit, suburbia in quibus copiose habitabant, multis superstitionibus & diabolicis expurgavit imposturis. Ibidem etiam dæmonis, ita vocabant, rogum extruxit, in quo dæmonis arserunt instrumenta, mulierum, speciei que adulterina ornamenta, aleæ, tabulæ, chartæque lusoriæ, amatoria carmina, libri quique perniciosi.

Spoletum a Pontifice missus fructuose prædicat.

Hoc anno n. 1. Assisii prædicans die Pentecostes variis linguis loqui visus est.

Spoletum redit, ubi multa bona operatur.

XXV. Re-

XXV. Recedentem universus ferme populus secutus est, adductique sunt coram plusquam quingenti parvuli, ut benedictionem impertiret. Conceptam de se virtutis aut sanctitatis opinionem declinaturus, benedicere recusavit; id a parentibus, quorum imprecationes aut benedictiones plurimi faciebat, dixit fieri debere. Trevium profectus, per hebdomadam prædicavit, inde progressus Fulgineum, ad pacem & concordiam inter se feraliter dissidentes hortatus, prædixit urbis ruinam, nisi factionibus finem darent. Vere prænunciasse, suo malo probarunt. Scissis enim in contraria studia civibus, copiosa collecta manu rustici urbem depopulati plerosque nobiles occiderunt. Assisii Montem Pietatis auxit, applicatis aureis quingentis testamento legatis ad pios usus, pro illius arbitrio distribuendis, & sex sermonibus quos in foro habuit, multos excitavit, ut alias adderent pecunias. Pacis insuper a se inductæ (ubique enim hæc factionum pestis per id tempus invaluit) conservatores deputavit. In festo sanctæ Claræ, splendidissimi illius urbis ornamenti, doctissimum habuit sermonem, illiusque progeniem & consanguineos, quos nusquam interrupta linea comperit extare, multis honoribus, quod alias diximus, affecit. Vehementer invectus in duas seditiosas partes, de quodam territorio contendentes, & tamdem Ballionibus Perusinis donantes, ne pars una vinceretur ab altera, instar impiæ illius fœminæ, dicentes: *Nec mihi, nec tibi, sed dividatur*, voce magna clamavit: *Cavete*, inquit, *ne Dei Satellites & Ministros, qui vos severe puniant, advocetis: serpentem in sinu absconditis, & fovetis*. Vere prædixit, irruente postea in eos gente Ballionea, & misere flagellante.

Trevii prædicat, & Fulgineum redit.

Assisii Montem Pietatis auget.

Tom. 1. an. 1253. n. 14.

3. Reg. 3. 26.

XXVI. Nursiam a Vicario Generali amandatus ut incultam illam gentem excoleret, Camerini ab urbis Regulo rogatus, in die Assumptionis beatæ Mariæ Virginis prædicavit. In Castello Visi per aliquot dies hærere compulsus, feram gentem mansuefecit, pacificavit, & peste illa Ceretana, instar urbis Spoletanæ liberavit: Nursinis in publico foro singulis diebus prædicavit, qua potuit arte & labore mores ab aliarum gentium consuetudine alienos, mire reformavit, Reipublicæ regimen aliud edocuit, qua educandi erant filii, multis documentis aperuit, pacemque turbatissimis rebus superinduxit. Fuerunt qui per annos septem & plures a consortio & colloquio mutuo, propter odia & inimicitias & homicidia abstinebant, quos Bernardinus ad oscula pacis reduxit. Itineri se accingens Parmam versus, ubi per Adventum Pontifex prædicare jusserat, aliud hoc ejus mandatum accepit.

Nursiæ & Visi prædicat.

Jubet Pontifex ut Nursiæ aliquandiu hæreat.

Dilecto filio fratri Bernardino de Feltro Ordinis Minorum de Observantia.

XXVII. *Dilecte fili, salutem &c. Intelleximus te aliquandiu prædicasse in Terra nostra Nursiæ cum magna satisfactione & spirituali consolatione illius populi, qui in tuis sanis monitis multum sperat, & si diutius illic permanseris, uberem fructum proventurum inde videt. Proinde supplicant omnes, dignemur eorum pio voto in hoc annuere. Nos hujusmodi supplicationibus inclinati, tamquam ii, qui in primis animarum salutem, & Christifidelium quietem & unitatem desideramus, hortamur tuam devotionem, tibi nihilominus in virtute sanctæ Obedientiæ Apostolica auctoritate mandantes, quatenus pro toto mense Septembris ibidem prædices, & e Nursia non discedas, ut opus bonum, quod inchoasti, absolvere possis, & ex salutifero semine fructus perveniant ad maturitatem. Deinde effi-*

Ex autographo.

cere studebis quæ tibi per alias litteras nostras mandata fuerunt. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die prima Septembris MCCCCLXXXVII. *Pontificatus nostri anno* III.

XXVIII. Mansit itaque Nursiæ usque ad principium Octobris, Deo per illum mirabiliter in terra sterili & horrida mire fructificante. Per asperos montes nive consitos pervenit Fulgineum, inde abiit Eugubium, ubi a quodam durius exceptus propter expulsos inde Hebræos, erectumque Montem Pietatis, intra sui Cœnobii fines se continuit, & Consodalibus, præsertim tironibus, prædicavit. Callii unum habuit sermonem, Pisauri quinque, Arimini duos, ubi inter frequentissimas nundinas, quæ ea in urbe tunc instituebantur, in foro docuit eam veram esse nundinationem, quo parvo pretio æterna immensaque Paradisi bona comparantur. Ravennæ omnium applausu exceptus, diebus tribus prædicavit in Ecclesia cathedrali, cymba dehinc Ferrariam evectus, inde perrexit ad Castrum Revereum territorii Mantuani, ubi novem dies concionatus, vanitatum malorumque instrumentorum instituit incendium, Mantuæ diebus hærens viginti, totidem habuit sermones, ingentique pyra dæmonis malas artes evertit. Hinc abiens, Luzzaræ rogatus a Rodulpho Gonzaga, Viadanæ, Bressellí prædicavit, ubique fœcunda spargens semina virtutum.

Eugubii prædicat.

Callii, Pisauri, Arimini.

Ravennæ, Ferrariæ.

In Castro Revereo.

Mantuæ, obviisque in locis.

XXIX. Parmæ cœpit concionari incredibili civium lætitia Dominica prima Adventus, qui noctu præveniebant loca, ex quibus dicentem possent audire. Concionatus sæpe contra fœneratores, & Hebræorum usuras, tamdem obtinuit Montem erigi Pietatis. De beatæ Virginis Conceptione ita pie, ita docte disseruit, ut Canonici capitulariter decreverint, ne in Ecclesia sua vocaretur in dubium puritas originalis sacratissimæ Virginis, & Senatusconsulto hujus mysterii dies dictus est festivus. Aleatores, Lusores, usurarios extra urbem fecit, factiones extinxit, per urbem a pueris cantari, in vicis publicisque locis affigi curavit, *Pars mea Deus in æternum*, insignia, signaque partium, ad factiosorum portas depicta, deleri, nomenque sacratissimum Jesus subscriptis verbis prædictis fecit depingi. Demum castellum ingens ex peccatorum incentivis, librisque amatoriis etiam bene compactis, argento & auro pretiosis, quos Dux Mediolanensis Joannes Maria Galeatius amasiæ transmisit, magno civium jubilo tradidit Vulcano.

Parmæ prædicat per Adventum.

XXX. Regebat urbem Parmensem Joannes Petrus Bergomensis, Ducis Mediolanensis Commissarius, cujus culpa ferme revixerunt factiones, paulo antea a Bernardino extinctæ, quique claustra Monialium laxiorem vitam agentium reformari & occludi prorsus impedivit. Acriter hominem reprehendit Vir Dei, e cœloque vindictam minatus, dixit, ante annum ferali morte pœnas luiturum. Vere prophetavit, etenim post paucos menses defuncto Principe Faventino, eam in urbem amandatus a Duce Commissarius, frustratim cæsus est a Vallis Camonensis populo, quod ubi Parmenses audierunt, recordati prophetiæ Bernardini, Dei justo tribuerunt judicio. Alia duo subjiciam prænunciatæ ab eo Divinæ vindictæ argumenta. Larvarum mercator Parmensis, cum merces suas Bernardini concionibus contemni, sed & incendi conspexit, post probra & contumelias in Dei servum prolata, statuit quæ supererant, Larvas Mantuam evehere, cariusque divendere. Hæc ubi rescivit Vir Dei: *Abeat*, inquit, *quo velit*, *Dei judicium prosequetur*, *Mantuam incolumis non perveniet*. Veraciter dixit: vix novem millibus passuum ab urbe processerat, cum in foveam profundam aquis plenam cum sarcina & equo deciderat, nec quidquam mercium aut

Turbarum fautor prædicente Bernardino male perit.

Malo mercatori mala prædicit, & sequuntur.

aut jumentum inde poterant reduci. Fibulas argenteas a mulierum cingulis inter ipsas conciones latrunculus abscidit: postera die postquam hæc Bernardino narrata sunt, ex rostris acriter increpavit, quem præsentem ex spiritu cognovit: *O scelestie*, inquit, *& impie nebulo, ita ne tu audes in Templo Dei hujusmodi committere sacrilegia, & dum alii verbo Dei intendunt, tu illorum bona suffuraris? dignum te manet crucis supplicium, nec tardabit*. Nocte sequenti deprehensus in furto, vi tormentorum multa quæ patravit fassus, fibulis mulierum collo appensis, ex fenestra domus Senatoriæ suspensus est. Ista hoc anno Parmæ peracta, reliqua dicentur anno sequenti. *Item latrunculo suspendium.*

XXXI. Duo hoc anno promoti sunt ad Infulas Pontificias, Antonius Bonitus a Cuccharo, vir doctus, qui diffuse de Virginis scripsit Conceptione, sacræ Theologiæ Magister, provinciæ Terræ Laboris Minister, Regi Ferdinando carissimus, & ab eleemosynis, ad Montismarani in regno Neapolitano, sub Archiepisc. Beneventano, per obitum Simonis etiam Minoritæ, IX. Kalend. Februarii. Simon Vargius ad Sulcitanam in Sardinia, sub Archiepisc. Calaritano, per obitum Juliani, pridie Nonas Aprilis. *Fr. Anton. Episc. Montismarani. Fr. Simon Sulcitanus.*

XXXII. Prædicaverant magno animarum fructu Observantes provinciæ Brixiæ in oppidis Vicinovi, territorii & diœcesis Brixiensis, & Endennæ, diœcesis Bergomatis in Valle Brembana, eaque apud populos nacti sunt opinionem, ut utrobique eis domos constituere decreverint oppidani. Ut eas Vicarius admittere posset, in primo sub titulo sancti Francisci, in secundo sub invocatione sanctæ Mariæ de Misericordia, hoc anno, XIV. Kalendas Decembris Pontifex indulsit. Secundum vere constructum fuisse apparet in recensu Cœnobiorum illius Provinciæ; de primo nihil comperio. *Conv. Endennæ. Lib. 63. bullar. fol. 43. Gonz. in Provin. Brixiæ Conv. 4.*

XXXIII. Ad mille passus extra Archum, Tridentinæ diœcesis oppidum, a Comitibus Archuanis circa hoc tempus affabre constructum Observantum Cœnobium, sub titulo sanctæ Mariæ de Gratiis, conjicit Gonzaga. In Umbria Universitatem oppidi Bevaniensis, diœcesis Spoletanæ, accepto a Patribus Benedictinis situ, quem *de vivo Saxo* nuncupabant, hoc anno construxisse eisdem Conventum, sub titulo Annunciationis beatæ Mariæ, ad M. passus extra oppidum in quodam Monticulo: Et prope Manlianam Tuscorum olim urbem, hodie Villam Pontificiam, Clarenos circa hoc tempus Cœnobiolum beatæ Mariæ de Liliis, Manlianensium & adjacentium populorum sumptibus ædificasse, idem recenset. Sub Pio V. adjudicatus est Observantibus provinciæ Romanæ. Prope etiam urbem Buxenti Lucanorum Civitatem, vulgo *Policastro*, urbis Comitem sub hoc tempus ejusdem Instituti Fratribus domum ædificasse sub titulo sancti Francisci, idem auctor est, atque Turcis devastantibus & incendentibus, scripturas & monumenta periisse. Nihil amplius de universis his ædibus memorandum occurrit. *Conv. Archuanus. Idem in Provin. S. Anton. Con. 15. Conv. Bevaniensis. Idem in Provin. sancti Francisci Conv. 28. Conv. Manliani. Idem in Provin. Roman. Conv. 22. Conv. Buxenti. Idem in Provin. Basilic. Conv. 3.*

XXXIV. Concessit hoc anno Vicarius Generalis Joannes facultatem Angelo de Clavasio suo prædecessori, capiendi in urbe Januensi alium locum sen novum Cœnobium. Cepisse vel admisisse non reperio; ex tribus enim qui Genuæ sunt, Conventibus, nullum in hoc tempus licet reducere, Angeli præsertim cura aut diligentia constructum. Qui enim *de Pace* prope Januam nuncupatur, ab Amadeis, non ab Observantibus sub Vicario Generali degentibus, paulo post hunc annum inchoatus est. *Conv. Ienuensis. Ex Reg. Ord.*

XXXV. Fratres Provinciæ Romanæ aeris intemperie coacti, paulatim negligebant & deserebant Cœnobia duo. Unum ad oppidum Montis-Rotun- *Conv. Montis-Rotundi.*

Conv. Corneti. tundi, dioecesis Sabinensis, alterum in Civitate Cornetana. Dolentes oppidani & cives se a Religiosis derelinqui, obtinuerunt quæ subjungo Pontificis diplomata.

Dilectis filiis Vicario Generali, ac Definitoribus Capituli Ordinis Minorum de Observantia apud Ecclesiam sanctæ Mariæ de Angelis prope Assisium celebrandi.

Ex Reg. Ord. D*ilecti filii, salutem &c. Intelleximus quod Fratres vestri Ordinis & Observantiæ decreverunt deserere locum quemdam in oppido Montis-Rotundi existentem, & sub vocabulo beatæ Mariæ constructum, qui hactenus per ipsos vestri Ordinis Fratres inhabitari consuevit: & quoniam causa non dicitur subesse saltem legitima, cur deseri debeat, & devotioni hominum & oppidanorum illius loci conducit, ut religiosi ipsi ibi stent. Ideo supplicationibus in hoc nobis porrectis inclinati, hortamur devotionem vestram, ut in isto Capitulo ordinetis & statuatis, quod idem locus non deseratur, sed inhabitetur & teneatur per Fratres ipsos vestri Ordinis & Observantiæ, prout hactenus inhabitatus fuit, quod erit vobis meritorium, & nobis gratum. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die* VIII. *Maii* MCCCCLXXXVII. *Pontificatus nostri anno* III.

Dilecto filio Hieronymo de Corneto Ordinis Minorum de Observantia Professori.

Ibidem. XXXVI. D*ilecte fili, salutem &c. Animarum zelus, quo terrena omnia despicienda esse probantur, ad pia quæque opera peragenda nos incitat & accendit. Vexati igitur devotis Cornetanorum nostrorum civium precibus, ne locus seu Conventus sancti Francisci in eorum Civitate fundatus & situs, quem ab antiquo Fratres Romanæ Provinciæ, de Observantia nuncupati, religiositate præcipua coluerunt, eorum incuria, Fratrum indigentia deseratur: Eorum honestis desideriis volentes annuere, & favorem pariter benevolum impertiri, tibi fratri Hieronymo Cornetano, de cujus & sufficienti peritia, & morum honestate nobis satis relatum est, in virtute sanctæ Obedientiæ præcipimus & mandamus, ut ipsius loci curam & sollicitam custodiam geras, & in virtute ejusdem Obedientiæ, frater Leonardus de Corneto, frater Petrus, & frater Marianus de eodem, & frater Vincentius Corsus, seu quicumque alii in Romana degentes Provincia, quos in eodem loco ad manendum promptos cognoveris, usque ad octo tecum pariter debeant commorari, visis & intellectis præsentibus, sub obedientia & cura viventes vestri Vicarii Generalis, cui talem locum supponimus, & ejus curæ relinqui volumus & mandamus. Et omnes similiter Fratres, qui ad dictum locum deinceps permansuri diverterent, sub cura & obedientia Vicarii Generalis vestræ familiæ Cismontanæ manere volumus & mandamus: Constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, statutis & consuetudinibus dictorum Ordinis & Observantiæ, ceterisque in contrarium facientibus, non obstantibus quibuscumque. Datum Romæ, die* XXV. *Octobris* MCCCCLXXXVII. *Pontificatus nostri anno* IV.

Conv. Alcantaræ. Gonz. in Provin. S. Michael. Conv. 12. Monum. MSS. ejusd. Prov.

XXXVII. In dioecesi Cauriensi in Hispania nobilæ oppidum est Norbæ Cæsareæ, vulgo *Alcantaræ*, insigni Ordini militari, ab oppido nuncupato, subjectum, juxta quod Bartholomæus de Oviedo vir pius & timens Deum, Coenobium fundare coepit anno MCCCCLXXVIII. consentiente fratre Petro de

de Villalobos Episcopo Beritensi, Francisci de Toleto, Datarii Pontificii in prædicta diœcesi Visitatore Generali. Intra septennium opus ferme absolvit, petiitque hoc anno licentiam a Pontifice illud Minoribus Observantibus conferendi, acceptoque diplomate impetravit: *Piis fidelium votis*. pridie Nonas Julii. Possessionem domus accepit Joannes del Rio Minister Provinciæ sancti Jacobi, anno MCCCCXCIII. die sanctorum Fabiani & Sebastiani. Paulo post orta lite cum Magistro & militia Alcantarensi, quæ prætendebat erectionem absque sua speciali licentia nullam esse, volebatque inde Fratres ejicere, Ferdinandus & Elisabetha Reges Catholici, tamquam prædictæ militiæ Administratores, Regio caverunt diplomate anno MCCCCXCVI. ne ulla deinceps inferretur Fratribus molestia. Divisa tamdem a Provincia sancti Jacobi, illa, quæ dicitur sancti Michaelis, adjudicata est ista domus anno MDLIV. Fratribus recollectis. Jacent hic sepulti Didacus de Oviedo frater germanus fundatoris, qui consentientibus uxore & liberis, Eremiticam & sanctissimam vitam peregit, & Franciscus a Cruce vir religiosissimus, miræ abstinentiæ, orationis & pœnitentiæ, qui domum istam aliquando gubernavit. Fr. Didacus de Oviedo. Fr. Franciscus a Cruce.

XXXVIII. Burdigalensis Senatus cupiens in loco, a Campauri nuncupato, domum Observantibus ædificare, contradictores habuit Patres Conventuales ex una parte, & Dominicanos ex alia; illos, quia sui cœtus homines illic multiplicari nolebant; hos, quia non distabat locus ab illorum Cœnobio plusquam cannis centum & viginti. Rogatus Carolus VIII. impetravit ab Innocentio facultatem Cœnobium ædificandi in loco opportuno, absque gravamine aut offensa aliorum. Ineunte anno sequenti ipse Rex opus inchoavit, sub titulo sanctæ Mariæ de Gratia. Cooperati sunt aliquot pii Burdigalenses, maxime quidam heros ex sancti Magrini familia. Conv. Burdigalen. Campauri. *Lib. 52. fol. 15. Conv. in Provin. Aquit. antiquior. Conv. 22.*

XXXIX. In oppido Segenensi, diœcesis Maguntinæ, Comitatus Nassau, Joannes Comes ædificare proposuit Conventum Observantum, impetravitque facultatem a Pontifice: *Quoniam in his*. Idibus Martii: cui etiam suum consensum & auctoritatem, quatenus opus erat, addidit anno MCCCCLXXXIX. Bertholdus Archiepiscopus Maguntinus, Joannis consanguineus, eodemque tempore opus inchoavit, & tamdem egregie complevit. Sed cum fundator, ejusque consors Elisabetha Hassiæ Lantgravia decessissent anno MDXXIII. sub eorum filio Willelmo, talibus progenitoribus plane indigno, res Comitatus, præsertim quoad fidem Catholicam pessum ire cœperunt, nam Luterana hæresi infectus, Fratres e Cœnobio expulit, locumque profanavit; qui tamdem in potestatem Patrum Societatis Jesu pervenit. Sed Fratres continuo conatu, & juridicis documentis illum repetere non cessant, neque desperant se aliquando obtenturos. Conv. Segenensis.

XL. Dorstanæ urbis, diœcesis Colonien. Magistratus, cum bellum gereret adversus Domicellum de Raesfeldt, Dominum de Ostendorp, pacis arbitrum se adhibuit Antonius de Raesfeldt Guardianus Lydensis, & Vicarii Provincialis Commissarius, atque inter reliquas pacis præscribendæ conditiones ea fuit postrema, ut Senatus Dorstanus ædificando Cœnobio Minorum Observantum locum & aream, centumque millia laterum, hisque componendis calcem necessariam, universumque lignum erogaret, reliquum operi complendo præstaret Domicellus Raesfeldanus. Impetratum itaque est Innocentii diploma hoc anno XI. Kalend. Maii, inchoatumque opus anno sequenti, sub titulo sanctæ Annæ, & brevi absolutum, studentibus universis ferme oppidanis sanctum Franciscum sibi demereri. Ita factus est Conventus hic memoriale pacis inter Dominum de Ostendorp, & Se- Conv. Dorstanus. *Monum. MSS. Provin. Colon. Lib. 39. fol. 98.*

Geneſ. 31.

Senatum Doiſtanum, inſtar tumuli Galaad, qui factus eſt teſtis inter Laban & Jacob. Illic paulo poſt habitum ſuſcepit Bernardus Raesfeldt exemplo patrui ſui, & cum eo paris nobilitatis Lambertus ab Oer, uterque inſignis concionator; ille ſeverus, qui ſemper juſtitiam; hic mitis & manſuetus, qui Dei miſericordiam inculcabat. Superior hujus Cœnobii directionem habet duarum domorum Tertii Ordinis Sororum, unius in minori Tremonia, alterius in Stochemeno. Anno MDCXXVII. in Capitulo Colonienſi aſſignatus eſt provinciæ Saxoniæ ſanctæ Crucis.

Conv. Zaberinenſis.

Conv. Arnehmii. *Ex lib.* 39. *fol.* 198.

XLI. Hoc anno Fratres Provinciæ Argentinæ poſſeſſionem ceperunt Conventus Zaberinenſis, uti referunt monumenta quædam illius Provinciæ apud me MSS. neque quidquam amplius de illo reperio. In oppido Arnehmii, diœceſis Trajectenſis, in quo Duces Geldriæ reſidere ſolebant, ut ædificaretur domus Obſervantum, hoc anno III. Kal. Maii, Pontifex conceſſit. Ædificari cœpit anno ſequenti, brevique abſolutus eſt: ſed irruente hæretico furore in illam Provinciam, Fratres abire coacti ſunt, & Cœnobium in ſecularium habitaculum, & templum in ſcholas hæreticorum commutata ſunt.

Conv. Leodienſis.
Tom. 12. *Ann.* 1451. *n.* 56.

XLII. Etſi alias de Conventu Leodienſi ſub invocatione ſanctarum Matiæ & Barbaræ locuti ſimus, non tamen ante hunc annum ædificatum fuiſſe, expreſſe narrat diploma Pontificium: *Ad uberes, quos Ordo.* XIV. Kal. Novembris, quod pro majori rei claritate in regeſto repono.

Mon. Aſtigii.
Gonz. in Provin. Betica Mon. 11.
Mon. Civitatulæ.
Idem in Provin. Majoricen. Mon. 3.
Montm. MSS. ejuſd. Prov.
Vide Dacam 4. *p. lib.* 3. *c.* 49.

XLIII. Agnes Cherina relicta Ducis ſeu Capitanei Ludovici Perniæ in ſuburbiis Aſtigii, vulgo *Ezya* in Provincia Bethica, hoc anno Monaſterium Clariſſarum ſub invocatione ſanctæ Agnetis conſtruxit. Inſignes illic conditæ Sanctorum reliquiæ dono Mariæ Auſtriacæ Imperatricis. Circa hoc tempus fundatum fuiſſe Monaſterium Civitatulæ in inſula Minoricenſi Maris Mediterranei, conjicit Gonzaga: ſed alii longe vetuſtius inde probant, quod ex archivo & tabulis regiis conſtat ſolvi quoſdam reditus iſti Monaſterio, ex legatione Jacobi II. Regis Majoricarum, qui anno MCCCXI. deceſſit. Domum hanc combuſſerunt Turcæ anno MDLVIII. Occiderunt Sororem Agatham Amalleram, captivam abduxerunt Conſtantinopolim Catarinam Ponce, ubi jejuniis, religioſis ſui Inſtituti exercitiis, Divino recitando officio ſolerter intenta, puerulos Turcarum clam fidem Chriſti docebat. Ipſam, quam domi profitebatur, in gente effera vitam obſervabat. Suis poſt aliquos annos reſtituta, religioſiſſime vixit uſque ad annum ætatis nonageſimum, vita functa anno Chriſti MDCXXXIV. Pie hic deceſſerunt Bartholomæa Ramon, & Catarina Sintes, non vulgaris virtutis Sorores.

Agatha Amallera.
Catarina Ponce.

Mon. Compluten.
Lib. 53. *fol.* 351.

XLIV. In oppido Complutenſi diœceſis Toletanæ Sancius Martini presbyter, in ſuo teſtamento juſſit in domo, ſanctæ Liberatæ nuncupata, ad ſe ſpectante, hoſpitium pauperum peregrinorum inſtitui, ſed executores teſtamenti facere neglexerunt. Hinc moti Ferdinandus Didaci de Fonte Archipresbyter, & Garſias Gondiſalvi de Arevalo Rector Eccleſiæ Parochialis ſanctæ Mariæ dicti oppidi, habita licentia Archiepiſcopi Toletani, in eam domum introduxerunt quatuor Sorores Tertii Ordinis, quibus leges præſcripſerunt, impetraruntque a Pontifice hoc anno III. Kalendas Novembris facti confirmationem, utque in juſtum Monaſterium erigi poſſet ſub regimine Vicarii Cuſtodiæ Toletanæ, & confeſſarium poſſent Sorores ab Obſervantia ſuſcipere, idem indulſit. Creverunt poſtea numero & reditibus ſub nomine *Beatarum* ſeu *Honeſtarum* mulierum. Sed cum Franciſcus Ximenius Cardinalis Toletanus, dum Academiam ædificaret Complutenſem, & collegium ſancti Idelphonſi conſtrueret, timens ne inter ſtudentum tur-

Gonz. in Provin. Caſtellæ Mon. 6.
Salazar. lib. 5. *c.* 34.

turmas periculum subiret honor fœminarum, quæ clausuram non observabant, eas induxit, ut ad Institutum sanctæ Claræ transirent. Annuentibus Monasterium ædificavit, ad quod translatæ anno MDXV. dum Franciscus ab Angelis Commissarium ageret Ultramontanum, incompleto opere decessit Ximenius; templum adjunxit Ferdinandus Diaz Archipresbyter Complutensis, qui in sacello majori sepulcrum sibi delegit. Capacissimum est quinquaginta Clarissarum domicilium.

XLV. Duæ domus Sororum Tertii Instituti circa hoc tempus constructæ sunt in Provincia Portugalliæ: una ad oppidum Trancosi, diœcesis Egitaniensis, in ultimis finibus Lusitaniæ, versus eam Castellæ partem, quæ Extrema-Dura nuncupatur: altera extra oppidum Campense, diœcesis Conymbricensis. Uti utriusque fundationis tempus incertum, ita etiam & auctor. Anno MDLXXXIII. Patres illius Provinciæ decreto capitulari utriusque domus curam repulerunt; sed anno sequenti auctoritate Reverendissimi P. Gonzagæ, tunc Ministri Generalis, uti ipse recenset, eamdem resumpserunt.

Domus Sororum Tertii Ordinis Trancosi.
Gonz. in Prov. Portug. Mon. 21. & 22.
Domus Campensis.

XLVI. Hoc anno die III. Augusti Joannes Episcopus Cyrenensis, Hermanni Archiepiscopi Coloniensis in Pontificalibus Vicarius Generalis, Ecclesiam & Altaria Sororum Tertii Ordinis urbis Coloniensis in Streitgasſen consecravit. Hoc in loco perseverarunt prædictæ Sorores sub eodem Instituto usque ad annum MDCVIII. quo primam Regulam sanctæ Claræ & disciplinam Sororum reformatarum susceperunt. Titulus domus erat Præsentationis beatæ Mariæ, sub quo etiam aliud erat domicilium Tertiariarum eadem in urbe, quæ in Remkens vocabatur. Illuc introducta est Tertia Regula anno MDXIX. & sequenti consecratum est templum.

Domus Coloniensis una.
Monum. MSS. Prov. Colon.
Et altera.

XLVII. Diximus alias domum Gandensem, diœcesis Trajectensis Tertii Ordinis Institutum mutasse, & Regulam sanctæ Claræ admisisse. Id probat Innocentii diploma hoc anno emissum, quod damus in regesto: *Ex injuncto nobis desuper.* VII. Kal. Julii. Monasterio Clarissarum sancti Francisci de Columna prope oppidum de Belalcazar, de quo supra locuti sumus, univit hoc anno Pontifex Capellaniam in Ecclesia sancti Jacobi de la Puebla de Alcon, diœcesis Toletanæ, fundatam per quondam Gutierrium de Sotomajori, olim Magistrum Militiæ de Alcantara, ita rogante Teresia Enriquez Comitissa Belalcazaris, matre & tutrice adolescentuli Comitis, fratris Joannis Minoritæ, uti diximus, nepotis, necnon Friderico Stunica Comitatus Gubernatore.

Tom. 10. Ann. 1427. n. 45.
Mon. Gandense.
Mon. Belalcazaris.
An. 1484. n. 67.
Hoc anno n. 3.

XLVIII. Hoc anno in die sanctæ Agnetis multas gratias concessit Pontifex Angelo a Clavasio Vicario Generali circa confessiones excipiendas, & casus reservatos Episcopis, quas ille exscribi curavit in regesto Ordinis, & ego consultius judicavi hic omittenda; sunt enim multa contra praxim hodiernam & decreta recentia, iisque privilegiis monebat ipse Angelus caute utendum, ne offensionem incurrerent Prælatorum aut scandalum. Tunc etiam concessum Vicario Generali, ut dispensare posset in vigesimo secundo anno completo cum suo subdito, ut Ordinem susciperet Sacerdotii. Declaratum insuper posse omnes Fratres Ultramontanos gaudere privilegiis concessis familiæ Cismontanæ Fratribus, & e converso.

Variæ indulta.

SUPPLEMNTUM P. ANTONII MELISSANI DE MACRO.

„ I. MAximilianus, ut Romanorum Coronam accepit, ut dicebamus,
„ in Flandriam rediit, & subjectionis jugum inconsulte populis gra-

„ gravius facere aggressus, repente oborto insano tumultu, captus cum „ nonnullis, odiosissimo carceri, licet honesto & commodo, inconsultius „ ab inimicis traditus, quatuor mensibus libertatem suspiravit. Sed con- „ jurationis præcipui imperiali clava domiti, severas & exemplares pœnas „ dedere, iis ferme diebus quibus Sigismundus Austriæ Dux in Venetos „ per Tridentum castra direxit: Sed Imperator & Pontifex ea nova dissidia „ composuere. Interea vero pridie Idus Januarii Monasterio sanctæ Claræ „ Compostellæ beneficium annexuit Innocentius: *Ad apicem* &c. Et XI. „ Kalendas Februarii Sorores Tertii Ordinis S.P. Francisci haud includi in „ quadam constitutione Joannis XXII. incip. *Sancta Romana* &c. declara- „ vit: super hoc expedito, & ad Vicarium Generalem, & Provinciales „ Ultramontanos directo brevi, cujus exemplar apponimus.

Dogl. cit. sup. fol. 468.

Indic. ex Vatic.

Dilectis filiis Ultramontanis Fratrum Minorum de Observantia Vicariis Generali, & Provincialibus.

INNOCENTIUS PAPA VIII.

Dilecti filii, salutem & Apostolicam benedictionem.

Ex Bullar. Roder. fol. 241.

„ *Dudum per felicis record. Joannem Papam XXII. prædecessorem no-* „ *strum, accepto, quod nonnulli Fraticelli, seu Fratres de paupere* „ *vita, seu* bizocchi, *vel aliis nominibus nuncupati, habitum novæ Religio-* „ *nis assumentes, Congregationes & Conventicula facere, & Superiores sibi* „ *eligere, plurimos ad eorum statum recipere, loca de novo construere, &* „ *in illis in communi habitare, publice mendicare, quasi eorum secta foret* „ *una de Religionibus approbatis, temeritate damnabili præsumpserint,* „ *& præsumebant incessanter: quorum plurimi tunc Regulam, quam* „ *S. Franciscus instituerat, profiteri, & ad litteram observare, & a Ge-* „ *neralis & Provincialium Ministrorum Ordinis Fratrum Minorum obe-* „ *dientia per Cælestinum Papam V. prædecessorem nostrum exemptos esse:* „ *nonnulli vero se de Tertio Ordine B. Francisci, de pœnitentia nuncupato,* „ *fore se asserebant, & sub velamine hujusmodi eorum statum, ritum &* „ *sectam palliare satagebant; idem Joannes prædecessor in Constitutione* „ *sua incipiente:* Sancta Romana & Universalis Ecclesia &c. *Sectam, ri-* „ *tum & statum eorumdem improbans, & sub excommunicationis pœna eo* „ *ipso incurrenda, eis & omnibus aliis personis inhibuit, ne sectam, ritum* „ *sive statum hujusmodi sectarentur ulterius, vel ipsum de novo assumere* „ *quoquo modo præsumerent, prout in eadem Constitutione plenius contine-* „ *tur. Et nonnulli timoratæ conscientiæ, ut asseritur, dubitant, an Soro-* „ *res vere de Tertio Ordine prædicto existentes, juxta illius regularia insti-* „ *tuta in communi domo, sub unius Superioris earum Matris sive Ministræ* „ *obedientia, cura & directione Prælatorum vestri Ordinis, aut aliorum* „ *proborum Religiosorum, vitam ducentes, in Constitutione præfata inclu-* „ *dantur. Paci conscientiarum sic dubitantium consulere, & scrupulum de* „ *illis removere volentes, Sorores prædictas ubilibet per universum mundum* „ *consistentes, etiamsi in communi viventes, ad plura alia, quam Ordo ipse* „ *exigat, se propria voluntate adstringant, & tria vota essentialia emit-* „ *tant, in Constitutione prædicta non includi, auctoritate Apostolica, præsen-* „ *tium tenore declaramus; & eis quod velum nigrum assumere, & sub perpe-* „ *tua Clausura manere, libere & licite valeant, quoties eis placuerit, &*

vo-

" *vobis, aut aliis earum superioribus videbitur earum statui expedire,* " *eadem auctoritate concedimus. Non obstantibus Constitutionibus & Ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Datum* " *Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, anno Domini* " MCCCCLXXXVII. *die* XXII. *Januarii, Pontificatus nostri anno* III.

" II. Post hæc ad supplicationem Reverendissimi Patris fratris Angeli " de Clavasio Vicarii Generalis familiæ Cismontanæ Observantum, formam præsentationis faciendæ Episcopis pro suis Fratribus ad Confessiones Sacramentales excipiendas in illorum diœcesibus, concessit, hoc " modo qui sequitur concinnandam. Quod Guardiani loci nostri vel Civitatis, omni anno semel se præsentent Episcopo, vel ejus locum tenenti " in spiritualibus, vel mittant alium fratrem pro se, & dicant eidem: *Reverendissime Domine, ecce me præsento Reverendissimæ Dominationi vestræ pro me, & omnibus Confessoribus deputatis & deputandis a nostro* " *Provinciali Vicario pro audiendis confessionibus vestrorum subditorum,* " *petendo humiliter, ut dignemini esse contenti, cum vestra benedictione* " *ipsos audiant in Confessione, & absolvant: & si quid auctoritatis vestræ,* " *circa casus vobis reservatos velitis, nobis concedere dignemini, & similiter* " *circa votorum dispensationem: & etiam dignemini nos avisare, si quid* " *habeamus facere pro salute animarum vestræ Dominationi commissarum.* Quo facto, sive concedat sive deneget, S. D. N. Innocentius VIII. concessit, quod statim Confessores prædicti habeant auctoritatem omnem absolvendi ab omnibus, exceptis casibus a jure reservatis " Episcopo vel Papæ, anno Domini MCCCCLXXXVII. V. Kalend. Februarii, in Festo sanctæ Agnetis secundo. Itemque declaravit, primum casum de jure reservatum Episcopis intelligendum esse secundum opinionem Innocentii & Ostiensis, scilicet quod hodie solum est una excommunicatio, quæ de jure Episcopis reservatur, scilicet, injectio manus violentæ in personam Ecclesiasticam in casibus, in quibus de jure pertinet ad Episcopum: & ideo in aliis, quæ sunt de jure, & non reservantur " Papæ, possunt prædicti absolvere: similiter ab omnibus excommunicationibus, per Statuta Provincialia vel Synodalia promulgatis, quas ipsi " Conditores sibi vel alteri specialius non reservarunt, quando statutum fecerunt: concessit etiam præfatos Confessores posse dispensare in omnibus votis, in quibus possunt Episcopi, exceptis votis peregrinationis " ultra duas Diætas: item indulsit, quod Fratres nescientes per se plene " persolvere Divinum Officium, non teneantur ad illud sub pœna peccati " mortalis, donec sciverint, dummodo faciant, quod in se est, & dicant, " sicut sciunt, & ultra dicant horas Laicorum Fratrum: & id quidem concessit supplicante fratre Evangelista Commissario electo in Comitiis Generalibus celebratis Assisii hoc anno MCCCCLXXXVII. Fratri Ludovico " Capræ datum est beneficium: *Religionis zelus &c.* pridie Nonas Februarii; & VIII. Idus ejusdem indulgentia pro Capitulo Generali celebrando Cremonæ: *A supremo &c.* Et fratri Angelo Converso licentia sibi " construendi Eremitorium: *Supplicari nobis &c.* die XIV. Maii. Fratri " Gasparo de Simonibus maturabatur beneficium, quod ei collatum est " Nonis Junii: *Religionis zelus &c.* Ac IV. Idus Augusti, expedito Brevi " pro Conventu *de Alcala*, Toletanæ diœcesis: *Humilitas &c.*

" III. Venerabilem, omnique ævo laudandum Virum Dei, Angelum de Clavasio, Ex-Vicarium Generalem Cismontanum, Pontifex gratioso subsequentis tenoris diplomate cohonestavit.

INNOCENTIUS EPISCOPUS,
Servus Servoum Dei.

Dilecto filio fratri Angelo de Clavasio, Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum Professori, salutem & Apostolicam benedictionem.

Ex Archiv. Civit. Clavasii.

„ *Provenit ex tuae vitae honestate, & fidei sinceritate, quam ad Nos, & Romanam geris Ecclesiam, ut ea tibi libenter concedamus, per quae animarum Christifidelium saluti consulere, & illas, ut optare videris, Deo lucrifacere valeas Creatori, & erga benemeritos, cum tibi placuerit, te possis reddere gratiosum. Hinc est, quod Nos tibi, cum per te vel alium vel alios, quos ad infrascripta duxeris deputandos, ut quoscumque per sententiam hominis excommunicatos, de partium consensu, injuncta eis pro modo culpae, paenitentia salutari, absolvere possis, & cum quibusvis personis, quocumque gradu affinitatis, ex quavis illicita & secreta cognatione provenientis, qui invicem matrimonia contraxerunt, & sine scandalo separari non poterunt, in sic contractis matrimoniis, etiam altero Conjuge instante, remanere, seu eis invicem ad tempus, de quo tibi videbitur, separatis, illa de novo contrahere, & postquam illa sic contraxerint, in eis remanere libere & licite valeant, cum contrahentium eorumdem ab excessu & censuris & poenis, quas propter eas incurrerunt, absolutione munitis, injuncta eis pro modo culpae, paenitentia salutari, & aliis, quae de jure fuerint injungenda, susceptam vel suscipiendam ex hujusmodi matrimoniis prolem, legitimam decernendi, auctoritate nostra dispensandi, & obligando ad aliquid dandum, tradendam vel faciendum Ecclesiis vel piis locis seu causis, qui ob defectum probationum, ad ea debent urgeri, non possint: nec non ad ablata & male acquisita incerta, etiam per usurarum pravitatem restituendam, ut soluta aliqua parte eorum, quae sic debent, personae per te deputandae pro Fidei defensione contra Turcas convertenda, ad ultra solvendum non teneantur, nec ad id inviti compelli possint; nec non quibuscumque personis, de quibus tibi videbitur, ut a quocumque maluerint Sacerdote, etiam a Mendicantium Ordinum Professore, praeterquam in Pascha Resurrectionis Domini Nostri Jesu Christi, Eucharistiae Sacramentum toties, quoties eis placuerit, recipere, ipseque Sacerdos illud sibi ministrare licite possit, concedendo, cum potestate etiam, ut illi, quos ad praemissa deputaveris, ipsi pari modo aliis personis, quas ad hujusmodi peragenda idoneas esse cognoverint, cum pari & omnimoda facultate deputare possint, ut si praesentes litterae ad ipsos specialiter dirigerentur. Constitutionibus, & Apostolicis Ordinationibus, ceterisque contrariis nequaquam obstantibus, auctoritate Apostolica, tenore praesentium concedimus facultatem. Datum Romae apud sanctam Petrum, anno Incarnationis Dominicae* MCCCCLXXXVII...... *mensis Augusti, Pontificatus nostri anno* III.

Hieronymus Balbianus. Sign. F. Maximus

Indic. ex Vatic.

„ IV. Confirmata Abbatissa sanctae Annae, Placentinae dioecesis: *Inter sollicitudines &c.* x. Kalend. Novembris; VII. Idus ejusdem mensis, frater Alphonsus fit Abbas Monasterii Cisterciensis de Zaracio: *Romani Pontificis &c.* Et XV. Kalend. Decembris facultas fit erigendi domos pro

„ pro Minoritis Regularis Observantiæ, in Provincia Brixiæ: *Ita Deo &c.*
„ Commendatur plurimum in quodam Catalogo Soror Elias a Mantua Virgo Tertii Ordinis S. P. Francisci, ob eximiam humilitatem, fervorem orationis, & extremam in proximum caritatem, quæ tamdem miraculis clara migravit ad Sponsum XVI. Kalendas Februarii anno MCCCCLXXXVII. Sor. Elias a Mantua.

„ V. Dinamense Cœnobium pariter hoc anno haud parum illustravit suo obitu P. Joannes de Fabrica Doctor Theologus, & ejusdem Guardianus, a Sixto IV. Summo Pontifice Ordinis corona nuncupatus, quique potentissimi Domini Francisci, ejusque Conjugis Britanniæ Ducum a confessionibus erat. Bellum, quod quadam arrepta occasione in Britannos movit Carolus VIII. Conventum Barbezilienſem in Xantonia expilavit, ac omni supellectile spoliatum, pene solo æquavit, superstitibus tantum quibusdam muris, & Ecclesiæ fornicibus, ex quorum altitudine quantus fuerit dignosci potest. Pientissima vero Maria *de Cleve*, Caroli Ducis Aurelianensis uxor, & Mater Ludovici XII. Francorum Regis, nostro Ordini addictissima, cum propriis sumptibus ab Anglis destructum Cœnobium Blesense in Territorio Carnotensi restituisset, hoc anno e vivis sublata, in eodem Conventu tumulata jacet. Joannes de Fabrica. *Monum. MSS. Provinc. Bornia Turon. maj.* Maria de Cleve.

ARGUMENTUM.

Habentur Comitia Generalia Conventualium. Moriuntur Franciscus Gallus, Jacobus Ticinensis, Philippa Medicæa. Bernardinus Feltrensis prosequitur suas conciones cumulatissimo fructu per multas Italiæ Civitates. Creantur Episcopi. Construuntur Domicilia.

I. Hoc anno in urbe Cremonensi habita sunt Comitia Generalia Patrum Conventualium sub festum Pentecostes. In eo consessu Nicolaus Lugarus Rhetor clarissimus frequenti foro orationem habuit disertam in commendationem familiæ Franciscanæ. Capitulum Generale Ordinis Cremonæ 99. *Rodul. fol. 244.*

II. Moritur hoc anno Franciscus Gallus Neapoli, bonis operibus & virtutibus insignis. Erga sacrum Eucharistiæ mysterium devotissimus, omnibus, quot poterat quotidie missas celebrantibus serviebat, summa mentis recollectione in Deum totus intentus, qua de causa multas passus est a dæmone tribulationes & molestias. Aliquando eum vidit fustem contra celebrantem stringentem, qui tamen ad elevationem sacræ hostiæ disparuit. In Cœnobio Neapolitano sanctæ Mariæ novæ dæmonum aspexit consessum, in quo is, qui præsidebat, rationem cum reliquis inibat, de lucro facto vel damno accepto, animadvertitque, plures in eorum potestatem animas pervenisse, quam ab eorum manibus resilierint. Triduo ante mortem scalam intuitus est in cœlos porrectam, cumque per eam facile & velociter ascenderet, existimaretque se pedem ad superna illaturum, tres in culmine defecisse gradus contemplatus, e visione regressus mysterium percipiens, prædixit tres vitæ suæ superesse dies, iisque elapsis, se ad cœlos transiturum. Sacramentis rite & devote procuratus, tertio die pie decessit. Fuit, qui hunc Franciscum Gallum cum Francisco Aprutino, de quo nos anno sequenti agemus, confunderet; etenim in oppido sancti Omeri, vel Homeri natum ad sanctum Audomarum, vulgo etiam *Sant Omer* in Gallia Belgica ortum dicebat, & Gallum efformabat, cum Moritur Franciscus Gallus. *Marc. l. 7. c. 10. Marian. lib. 5. cap. 41.*

vere ille Aprutinus fuerit, & in prædicto oppido in Vestinis natus, Provinciæ Pennensis alumnus; hic vero Gallus, & Provinciæ Terræ laboris, hoc anno defunctus.

Et Jacobus Ticinensis. Tomo 10. anno 1415. n. 73. Marcus citatus. III. Circa hoc tempus decessit Jacobus Ticinensis sive Papiensis, de quo alias diximus. Præter ea, quæ illic enarravi, addo, ad ultimam usque senectutem summo cum rigore corpus macerasse, etiam octogenarium, ne in oratione dormitaret, nudis in terra genibus, donec preces absolveret perseverasse. Ori Francisci Bargæ consodalis animam agentis, signum crucis impressit, altaque voce dixit: *Domine, si tibi placuerit, & tuo sit dignus servitio hic religiosus, oro ut longiorem vitam concedas*, statimque convaluit, quem omnes brevi decessurum putabant. Ad Conventum Castri novi, in quo diximus tumulatum, annis multis in concavo trunco Castanei vixit, eo tantum usus cubiculo.

Nec non Philippa Medicæa. Marian. lib. 2. c. 25. Rodul. fol. 141. IV. Hoc anno hora nona noctis sancti Nicolai Episcopi, Florentiæ in religiosissimo Monasterio de Monticellis ad cœlos evolavit B. Philippa Medicæa, primaria illius urbis fata progenie. Annos nata novem, tutæ custodiæ & religiosæ disciplinæ quarumdam ex consanguineis illius Monasterii Sororibus commendata, grandiori ætate Religiosum cum eis subivit Institutum. Ab ipso professionis die firmissime decrevit, quod verbo promiserat, opere complere. Nullo unquam tempore visa est a proposito resilire, neque contra emissa vota fecisse, sed in omni virtute & sanctitate Sororibus præluxisse. Silentii studiosissima, vix necessaria verba proferebat. Interrogantibus, cur adeo parce loqueretur? Respondebat variis sacræ Scripturæ sententiis, quas in hunc finem collegerat, videlicet: *Bonum est præstolari cum silentio salutare Dei*. (Thren. 3. 26.) *Dixi custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea. Obmutui & humiliatus sum, & silui a bonis*; (Psal. 38. 2.) addebatque: *si a bonis aliquando Propheta silebat, ut quid absque necessitate loquendum? Nonne secundum Salvatoris documentum, in die judicii reddituri sumus rationem de omni verbo otioso?* (Matth. 12. 36.)

V. Orationi semper intenta, in Templo pernoctabat. Divino officio in choro semper assistebat, communibus Monasterii exercitiis diligentissime præsens, numquam abesse visa est a Choro vel Refectorio, etsi multis gravaretur languoribus, nisi uno dumtaxat ante obitum die, eoque ipso, quo decessit, Officium B. Mariæ Virginis recitavit, inchoatoque sancti Nicolai, inter Divinas preces spiritum exhalavit ætatis anno sexagesimo tertio. Annis undecim Monasterium sanctissime gubernavit, & duodevinginti variis infirmitatibus, fistulari præsertim in latere dextro afflicta, summa tulit patientia, neque quisquam sensit unquam conquerentem. Ad finem

Catarina de Pazzis. appropinquanti Catarina de Pazzis dilecta ejus discipula, fistulis etiam quinque gravata & extenuata dixit: *Heu me, mater mea, quam habebo pro te genitricem? Oro humiliter, ubi ad cælestem gloriam perveneris, ut mei memineris, salutem animæ & corporis a Deo velis impetrare, remissionem criminis & exilii meorum consanguineorum* (conspiraverant enim contra Laurentium & Julianum Medicæos, urbis primarios: hunc proditorie occiderunt, illum in Templo vulneraverunt) *& mihi reveles statum Domini Jacobi de Pazzis*, (viri equestris, qui in ipso conjurationis tumultu fuerat suspensus) *valde enim timeo, in tam repentinis & turbulentis motibus non fuisse sufficienter contritum*. Cui Philippa: *Filia carissima: genitricem & Dominam tibi optimam relinquo, B. Virginem Mariam, & si ad portum salutis ex Divina elementia pervenero, pro te orabo, ac pro consanguineis intercedam*. Die sequenti Catarina ad feretrum defunctæ orans, sensit sibi quin-

quinque fistularum loca contingi, & confestim sanari; de Jacobi salute nihil revelatum: consanguinei post annos sex urbi restituti. His beneficiis adeo obstricta Catarina & immutata est, ut deinceps nudis pedibus incederet, super asseres vel sarmenta dormiret, orationibus sanctisque exercitationibus assidue vacaret.

VI. Anno præcedenti diximus Bernardinum Feltrensem Parmæ multa pie & utiliter instituisse. Postquam populi mores reformavit, etiam clerum circa quædam judicavit admonendum, ita etiam ut faceret, rogante Antistite Dominicano, Cardinalis Episcopi suffraganeo. Ineunte itaque hoc anno, propter reverentiam sacratiori hominum Ordini debitam, convocavit in Templum urbis præcipuum præter Capitulares sacerdotes, centum quadraginta, foribusque clausis, præsente dicto Antistite, postquam de dignitate & munere sacerdotali docte disseruerat, corrigenda reverenter proposuit, illas potissimum afferens rationes, eos a Deo electos in sortem ministerii sacri, populi institutos magistros, & in sublimi loco constitutos, religiosum debere omnibus exemplum. Demum eliminandis Hebræorum intolerabilibus usuris Montem Pietatis erexit, cujus regulas & statuta Dux Mediolanensis, urbis Princeps, confirmavit, etsi fuerint, qui erigendo restiterint, fœnoris modum reputantes illicitum. Horum rationibus satisfecit Mediolani Theophylus Stanga Cremonensis, Congregationis sanctæ Justinæ Patavinæ Abbas Generalis, olim Præfectus Monasterii Parmensis, & Bernardino addictissimus. Infra paucos dies ingens collecta est summa pecuniæ; instituti sunt Ministri, designatique Præsides Vicarius Episcopi, Abbas Monasterii sancti Joannis, Prior Canonicorum Regularium, & Guardianus Minoritarum Observantium. Ita reformato Clero, instructo populo, excisis vitiis, profligata Hebræorum usura, urbem sceleribus, discordiis nutantem confirmavit.

Num. 19. seq. Legend. MSS. Cimarel. 4. p. l. 6 c. 27. & seqq. Bernardinus Feltren. reformationi intendit Cleri Parmensis.

Montem Pietatis ibidem erigit.

VII. Tanti beneficii perpetua viget apud Parmenses memoria, suisque voluerunt Annalibus manifestum. Ita sub hunc annum hominis virtutes, doctas conciones, varia in Rempublicam munera, historia refert Parmensis: *Circa hoc tempus Parmæ prædicavit Bernardinus Feltrensis, cognominatus* Parvulus, *Observantiæ Franciscanæ, cujus sermones erant efficacissimi propter morum suavitatem, sacrarum litterarum scientiam, vitiorum reprehensionem & supplicium, appositamque exemplorum applicationem. Accedebat insuper vitæ sanctitas, Instituti paupertas, conversatio spiritualis, humanitas, morum candor, puritas, exactissima totius Christianæ legis observantia, ut facile, miroque laboris compendio universum populum in suam traxerit sententiam. Omnes venerabantur & timebant, tamquam verum Christi Apostolum, & sanctum Domini Evangelistam. Ad ejus nutum, res mira! mundi contempserunt oblectamenta, vitam vixerunt Christianam, observantes Divina mandata, unamque Christianæ professionis regulam. Utque fieri solet, post beneficium aut commodum unum alia sequuntur; ita hic evenit, post enim castigatos populi mores, absque magna difficultate ad subievandas pauperum necessitates, & ad eliminandam insatiabilem Hebræorum ingluviem, Montem Pietatis instituit. Huic operi impense favit Joannes Petrus Bergaminus, urbis Gubernator, collatis a Ciera, Magistratu, Doctoribus, Nobilibus, Mercatoribus, Artificibus, viris & mulieribus, universoque populo multis pecuniis.*

Bonav. Angelus in histor. Parmen. lib. 4. fol. 1487.

VIII. His apud Parmenses utiliter feliciterque peractis, summo mane antequam lucesceret, ne abeuntem profusim associarent, abscessit, Florentiæ, uti a Pontifice per hoc diploma præceptum erat, in Quadragesima concionaturus. *Di-*

Jubetur prædicare Florentiæ in Quadragesima.

Dilecto filio fratri Bernardino de Feltro Ordinis Minorum de Observantia.

Ex originali.

Dilecte fili, salutem &c. Pio desiderio dilectorum filiorum dominii Florentini, qui in tua doctrina & exemplaritate vitæ multum sperant, & te in prædicationibus audire desiderant annuentes: Tibi præsentium tenore in virtute sanctæ Obedientiæ expresse præcipiendo mandamus, ut in Quadragesima proxima futura Florentiam accedas, & in Ecclesia domus sanctæ Crucis tui Ordinis prædices, & verbum Dei annunties, lucrum animarum faciendo juxta traditam tibi desuper facultatem, contrariis non obstantibus quibuscumque. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die prima Martii MCCCCLXXXVIII. *Pontificatus nostri, anno* IV.

Regii, Mutinæ, Bononiæ prædicat.

IX. Regii & Mutinæ, dum transiret, prædicavit: Bononiæ propter continuas nives per dies septem immorari oportuit, neque tamen feriatus a bonis; etenim dum populus per nivis incommoda ad conciones non potuit accedere, ille ad Virginum Monasteria quotidie prædicavit. Alpibus superatis, summa cœli inclementia, & itineris molestiis, per nives, pluvias, ventorum turbines, librorum sarcinulis ad humeros appensis, tamdem Florentiam pedester accessit. Summa omnium gratulatione exceptus, conciones auspicatus est a feria sexta ante Dominicam Quinquagesimæ. Die Cathedræ sancti Petri, postquam de immunitate Ecclesiastica, Sacerdotali dignitate, gravique onere Clericorum nuper in exactione contributionum & gabellarum imposito, disseruisset, & sublevandam prædicasset pauperum miseriam, quorum substantias Hebræi devoraverant, resumendam dixit Montis Pietatis erectionem, quam ante annos octodecim Magistratus decreverat, scriptis conditionibus & regulis, quas a Notario, qui tunc inservierat, accepit. Propositionem optimam plerique dixerunt, & multi palam in ipsa concione pingues oblationes pio operi inchoando designarunt.

Florentiæ auspicatur sermones Quadragesimales.

Ibidem de erigendo Monte Pietatis agit.

Sed magnam patitur contradictionem.

X. Erat tunc Florentiæ locuples potensque Hebræus, qui teloniis quatuor in urbe institutis, pauperum facultates absorbuerat, dolebatque tanto se fœnore spoliari. Secretum proinde ini erat cum Senatoribus & Consilii Primariis fœdus, ne Fraterculi adinventiones comprobarent, sed rem alias discussam & neglectam, constanter repellerent. Advolavit etiam huic rei evertendæ Judæus Pisanus, omnium hujus gentis fœneratorum, qui per Tusciam erant dispersi, primarius & director, ac clam distributis plusquam XX. M. auri florenorum, Consules corrupit. Bernardinus ab amicis monitus, utque Consules & Laurentium Medicæum, omnium ductorem, ad favendum hortaretur, singulos adivit, remque Deo gratissimam, & urbi summe proficuam ut promoverent, summopere rogavit. Etsi vero illi se facturos promiserint, summoque honore Dei Virum affecerint, Hebræi suis artibus & muneribus prævaluerunt. Grave mox in populo secutum murmur, liberaque ex suggesto Bernardini increpatio, qui etiam candidas & apud Deum efficaces puerorum preces imploravit, effecit, ut numeroso agmine pueri in Hebræorum, primarii præsertim ædes irruerent, parumque abesset, quin omnes occiderent. Nocte sequenti Cancellarius Octumvirum ex Senatus consulto indixit Bernardino silentium, jussitque ut ad suum extra urbem Cœnobium recederet, si quod aliud emanaret decretum expectaturus. Paruit confestim Vir sanctus, & ne tumultus fieret in populo, ante auroram recessit. Id ubi rescivit populus, qui frequentissimo cœtu ad Templum & concionem accesserat, graviter conqueri, lacrymari, sortem iniquam,

Indicitur ei silentium.

quam, suamque jacturam deplorare, pium innocuumque Ecclesiasten repetere. Magistratus, ne spe regressus, controversias & tumultus populus in longum produceret, misso secreto Nuncio, clausisque urbis januis, ne populus si forte resciret, abeuntem impediret, præcepit ut toto Florentinorum dominio excederet. Nihil ille moratus, statim Senas profectus est. *Mox exilium.*

XI. Ultimis concionibus contra publica quædam vitia graviter invectus, Senatus Florentinus quatuor nebulones, his vitiis magis implicatos, ne prædicatoris salutaria quæque suadentis doctrinam penitus despicere videretur, ipso, quo recessit die, per urbem cædi præcepit. Illi vero sui supplicii causam ad Bernardinum reducentes, dum exulare audiunt, insequuntur, ut trucident. Præmonitus Vir Dei, sicariorum artes pie delusit, & in Castro sancti Cassiani reverenter exceptus, inde recessit nobili stipatus comitatu usque ad Castrum sancti Donati, in quo nocte præcedenti sceleftissimi homines dormierant. Ne in via ex insidiis irruerent, stipatores cepit, qui Castellinam, inde Senas incolumem deduxerunt. Jam pervenerant quorumdam Florentinorum litteræ monentes, ne a se rejectum concionatorem, qui tot turbas in urbe excitaverat, exciperent: sed dum Bernardinum fama ubique celebrem esse compererunt, litterasque attulisse Hebræum perceperunt, neglectis his malis artibus, rogarunt, ut reliquis Quadragesimæ diebus apud se prædicaret. Incœpit a die Jovis post festum sancti Josephi in Ecclesia sancti Martini Canonicorum Regularium, concurrente universo populo tum propter sparsum rumorem Florentinum, tum propter celebrem Viri sanctitatem. Exinanitis aliis Ecclesiis, queri cœperunt prædicatores se propter unius Fratricelli, aliunde pulsi, incertam famam, auditoribus destitui; neque tamen eos revocare potuerunt, etsi Bernardinus publica exhortatione suaserit, tantos viros, insignes Prædicatores, sacræ Theologiæ Magistros sibi despecto homunculo, infimo præconi vellent præferre.

Scelesti viri trucidare intentant.

Senis reliquos prosequitur sermones Quadragesimales.

XII. Pisani audientes quid circa Bernardinum Florentiæ actum sit, communi omnium Ordinum consensu miserunt Senas virum gravissimum, Ecclesiæ Cathedralis Canonicum, qui rogaret, ut reliquo Quadragesimæ tempore apud ipsos prædicaret. Cui ille, se a Florentinis, quibus Pisani parebant, ejectum, & a Senensibus perhumaniter exceptum, non posse Pisas proficisci, absque Florentinorum licentia & Senensium consensu. Hæc præsentientes Senenses, ægre tulerunt Canonici Pisanorumque conatum, easque adhibuerunt retinendi Prædicatoris artes, ut quem casu acceperunt, industria conservarint. Omnes porro, qui Florentiæ ut exularet conspirarunt, ultio apprehendit Divina, quibusdam morte sublatis, aliis morbo correptis, vel infortunio punitis; adeoque manifestum fuit illatæ injuriæ supplicium, ut nemo non Dei vindictam appellaret. Senenses vero ingens ex ejus adventu reportarunt beneficium: etenim præter castigatos errantium mores, illud effecit, Dominica Palmarum potentissima habita concione, ut factionis sævissimæ, quæ tunc Senis sub nomine Montis Noveni libere grassabatur, Principes & Collegæ a fœda, quam meditabantur, strage abstinerent, dimissis sicariis & perditis hominibus, quos undique collegerant, & suis domibus constiparant. Civium nomine gratias illi egerunt, Andreas & Jacobus Picolominei, Pii II. Nepotes, Deique peculiari beneficio Senas missum dixerunt, cujus virtute & potenti eloquio hæc mala Deus avertit. Nobiles hi viri frequenter ad eum divertebant, & in Republica corrigenda monebant, cum quibus ille jocatus dixit, se ex illorum familia procreatum, e pusilla sua statura allusionem faciens ad nomen Piccolomineum, quod Italis *parvulum hominem* significat.

Rogatur a Pisanis ut apud se velit concionari.

Exilii auctores punit Deus.

Factiones Senensium evertit.

XIII. Die

XIII. Die Lunæ post festum Resurrectionis in amplissimo foro prope Palatium Senatorium, in quo aliquando Bernardinus etiam Senensis prædicaverat, de unionis & concordiæ bono ita luculenter disseruit, ut multas extinxerit veteres inimicitias, & firmissimam pacem inter urbis primarios stabilierit. Die Veneris sequenti prædicavit in Ecclesia Cathedrali, nec docere destitit singulis diebus usque ad Dominicam Trinitatis populum semper numerosius accedentem. In die Pentecostes mane & vesperi concionatus, auditoribus ostendit brachium sancti Joannis Baptistæ, a Pio II. concive donatum, eoque fervore in sancti Præcursoris laudem prorupit & populum erudivit, ut flammæ igneæ ab ejus ore prodeuntes, viderentur populum obumbrare & ignire. Castellum, quod appellabant Satanæ, ex chartis lusoriis, libris prohibitis, vanis ornamentis, fucisque mulierum constructum, igne subjecto Dominica Trinitatis fecit ardere; cumque Faber Ferrarius ludo assuetus, irreverenter hæc improperaret, & se in Fraterculi & homuncionis despectum frequentius lusurum enormi juramento jactaret, paulo post domum reversus misere occubuit; decidente in caput ejus ferreo malleo, quem loco excelso pridie reposuerat: ita ut verissime ei adaptari possent illa comminatoria sacræ Scripturæ. *Parata sunt derisoribus judicia, & mallei percutientes stultorum corporibus.*

Flammæ igneæ ab ejus ore procedunt.

Prov. 19. 29.

XIV. Rebus tranquillis, urbeque in pace composita, cogitanti discessum Bernardino, cives, quibus potuerunt precibus & artibus restiterunt, egeruntque apud Pontificem, ut moras præciperet longiores. Nihil ille hujusmodi suspicatus, diluculo secretoque discessit die insequenti festum Corporis Christi, aliis Civitatibus prædicaturus. Ad castrum Bonconventi, quod Senis XII. M. P. distabat, ubi pervenerat, insequitur nobilis civis Senensis; Pontificium porrigit diploma, Senatusque explicat preces, ut regrediatur, foveatque, quod contulit pacis beneficium, ne recens inductum, ejus perturbetur absentia. Pontificis hic litteras exhibeo.

Senis discedit.

Iubetur reverti.

Dilecto filio fratri Bernardino de Feltro Ordinis Minorum de Observantia.

Ex originali.

Dilecte fili, salutem &c. Desiderat plurimum Communitas Senensis experta sanos sermones, & salubres Prædicationes tuas, te diutius apud se retinere, ut semina quietis & pacis ac bonorum actionum, quæ illic sparsisti, perducere possis ad frugem & maturitatem quamdam suam; feceruntque Senenses ipsi nobis supplicari, dignaremur pio ipsorum desiderio annuere. Nos autem, qui illius Reipublicæ nobis carissimæ, tranquillitati consultum imprimis cupimus; pio Senensium ipsorum voto annuentes, Devotioni tuæ in virtute sanctæ Obedientiæ expresse præcipiendo mandamus, ut istic Senis remaneas, & proxima futura Quadragesima ibidem prædices, ac juxta concessam tibi a Domino facultatem animarum fructum uberem facere studeas, quo nihil acceptius Divinæ Majestati fieri potest, apud quem etiam hoc tibi cedet ad meritum, nobis vero erit pergratum: non obstante quovis alio mandato etiam per aliud Breve nostrum tibi facto, aut etiam faciendo, nisi de hoc ipso Brevi, quod tibi dirigimus, specialis & expressa fieret mentio, ceterisque in contrarium facientibus. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die III. *mensis Junii* MCCCCLXXXVIII. *Pontificatus nostri anno* IV.

XV. Pontificio mandato obsecuturus, statim regressus est, postquam illo die Sabbati de beatæ Virginis cultu, eo in oppido piam habuit concionem.

nem. Senensium summa exceptus lætitia, conciones denuo auspicatus a secunda Dominica post Pentecosten, in foro magni Xenodochii diebus festivis plerasque habuit, diebus ferialibus instructa, piisque documentis confirmata Societate seu Confraternitate sancti Bernardini, ad quam conveniebant pueruli, quos patienter erudiebat & cathechizabat, assistebatque Confratrum pœnitentiis, flagris seu disciplinis. Inde tamdem dilapsus sub finem mensis Julii, per vicos & Castella continuo prædicavit, donec Perusium, jubente Pontifice, pervenit. Illic conspicatus omnia susque deque revoluta, ad veteresque inimicitias, & hostiles factiones cives reversos, vehementer indoluit, duasque habuit in foro conciones, quibus pacem & unitatem, quam ante sesquiannum induxisse narravimus, restituere curavit. Sed Ballionum factione, fusis fugatisque Odescis adversariis, reductaque in suam potestatem Civitate, quotidie magis invalescente & insolescente, inundantibus malis & cædibus, Vir Dei non poterat mederi. Comminatus tamen gravem Dei vindictam, & secuturas fœdas hominum strages, ad leniorem & pacatiorem mentem nisus est Balliones revocare, sed surdis canebat.

Perusium abit.

Factiosis Dei prædicit vindictam.

XVI. Observatum est, malorum urbi impendentum tunc præcessisse prodigium. Nam, cum ex more struem rerum maleficarum Bernardini jussu viri timorati paravissent, duorumque sicariorum simulacra cum ensibus ligneis, ferri colore tinctis, per ludum, vel ad detestandas cædes, machinæ præposuissent, accenso igne, visa sunt rotare enses, veluti manus conferrent: quod aliqui fumi vertigine factum, alii portentum rati, omnes admirati, varia circumstantium expressit judicia: *At ita*, inquit Bernardinus, *in te urbs insipiens & turbulenta, vibrabunt sicarii & partiarii gladios suos, & sicut isti in rogum hunc corruent, ita sanguinarii, tuæ pacis perturbatores in flammas decident inferni*. Aliud item ostentum protinus insecutum. Nubes tribus diebus cum tonitruis & fulguribus urbem totam & solem obumbravit, aere circumquaque sereno. Stupentibus cunctis, recordatus Bernardinus sacerdotem lacrymantem sibi libellum characteribus, diabolicis figuris, fœdcribusque conspersum, & proprio sanguine conscriptum, nudiustertius attulisse, ut secreto combureret, clam tunc in thalamo flammis ingessit. Sed cum e foco prosiliret, pede compressum, præmisso exorcismo, tertio projectum ignis absumpsit, & densa nubes dissipata est.

XVII. Ingenti illa pyra abunde combustis tabulis, instrumentisque lusoriis, maledixit ei, qui aliunde aleas, alveolos, tesseras adveheret. Porro avidus quidam abiit Tudertum, unde sarcinulas hujusmodi rerum dum lætus reportat, casu occidit in itinere lancea transfixus. Aromatarius quidam in Prædicatoris contemptum, & legum, quas Senatus ejus suasu contra publice ludentes pie tulerat, seorsim in sua taberna usque ad quartam noctis horam ludo incubuit. Non fecit impune; accenso enim igne cubiculo, quod super concameratæ tabernæ fornicem erat, omnia aromata cum pistillis & vasis etiam æneis liquefactis, interiere, & ille, cum nihil superesset, Perusia recessit.

Lusores divinitus plectuntur.

XVIII. Conspiciens tamdem Bernardinus eo malorum & seditionis pervenisse Perusinos, ut nulla tunc proficiendi spes superesset, abiit Assisium, habita prius concione ad oppidum Brustæ, ubi Joannis Capistrani conversionem habuisse comperit illud ipsum exordium, quod nos suo loco enarravimus. Assisii prædicavit in die magnæ Indulgentiæ, quæ quotannis IV. Nonas Augusti illic solemnissime celebratur; pridie enim illius diei Michael Aquensis huic destinatus muneri, vehementi dolore iliaco fuerat correptus.

Tom. 9. an. 1414. n. 1.

Assisium proficiscitur.

Dominica etiam sequenti aliam adhibuit concionem satisfacturus devoto populo undique concurrenti. Inde dilapsus Tudertum, quinque habuit conciones, quibus abusus aliquot extirpavit, Corbaræ unam, atque inde profectus ad Urbem-veterem, triduo ante Assumptionem beatæ Virginis Mariæ in area Templi Cathedralis exorsus est prædicare. A duobus annis Senatus & Episcopus repetitis litteris & nunciis ejus sollicitabant adventum, beatosque jam se reputabant, quibus concessum erat coram habere, & frequenter audire. Pacem & concordiam summopere commendavit, laudavitque impense Pauli II. constitutiones, quibus hujus urbis pacem stabilivit. Rogatus a civibus, ad Innocentium scripsit felicis urbis summam tranquillitatem. Auditores semper habuit Magistratum & Episcopum Urbevetanum, necnon Parmensem, olim Sixti IV. domui Præfectum, urbis Gubernatorem.

Inde Tudertum. *Hinc ad Urbem veterem.* *Multo civium fructu.*

XIX. Hic dæmoniacam Corbariensis civis filiam ab immundo spiritu liberavit, deinde sermones omnes contra blasphematores, lusores, usurarios, vanum lascivumque fœminarum cultum convertit. Montem Pietatis anno MCCCCLXV. sub Pio II. erectum, pecuniis auxit, novis legibus solidavit; sodalitatem Corporis Christi augmentavit, eoque crevit numero, ut dum ferretur infirmis, quadringenti aliquando cerei præferrentur. Sacrum hoc mysterium in Civitate ista a tempore Urbani IV. honorificentius colitur, propter insigne miraculum eo tempore patratum. Cujus in jure canonico solemnis est memoria. Nobile Confratribus tradidit Bernardinus vexillum, sacra hostia & vivifico calice distinctum, quod in supplicationibus publicisque congressibus explicabant. His beneficiis obstricta Civitas, nullum prætermisit erga Bernardinum amoris aut reverentiæ signum; lucescente aurora, quando rem sacram agebat, turmatim confluebant ut celebrantem viderent, & noctu sedes præparabant, ut dicentem audirent. Multi etiam adolescentes sua flexi doctrina, religiosum Institutum susceperunt.

Clem. 1. de reliq. & vener. Sanct.

XX. In die Nativitatis Virgineæ, postquam Satanicum pro more succendit Castellum, secreto recessit, comitatus honores declinaturus. Pantanellis (vicus est obscurus, sancti Francisci miraculo memorandus) concurrentes ex vicinis oppidis ultra tria millia hominum prope nemus consodalium Minoritarum, ex pulpito arborum ramis confecto, piis documentis erudivit. Tudertum regressus præcepto pariturus Vicarii Generalis, pacem jam turbatam restituere conatus, Dominica quintadecima post Pentecosten in publico foro, ubi prædicare solebat, ad unionem & firmam exhortatus concordiam, cives induxit, ut præcedentibus pacis vexillis trinis, quæ ipse urbi donaverat, ad Templum præcipuum omnes suppliciter procederent, claves Civitatis, urbem, se ipsos beatæ Virgini consecrarent, patronam & tutelarem adsciscerent. Acceptas deinde ex Altari Virginis claves, Gubernatori tamquam beatæ Virginis vices gerenti ejus nomine tradidit; utque pacificam vellet & conservaret, impense commendavit. Hujus deditionis, ac consignationis publicum confecit instrumentum urbis Cancellarius, genere Senensis.

Discedit ab Urbeveteri. *Vide Tom. 1. an. 1216. n. 10.* *Vadit Tudertum.* *Urbem B. Virgini consecrat.*

XXI. Tuderto Interamnam abiit, ubi in amplissima area tres habuit conciones, auditoribus semper Episcopo & Canonicis. Hinc discessurus, litteras accepit Pontificias, quæ binas antea missas indicant, ut sequenti Quadragesima Regii, & Perusii prædicaret. His posterioribus lites utriusque populi super hac contendentis diremit.

Dilecto filio fratri Bernardino de Feltro Ordinis Minorum de Observantia.

Dilecte fili, salutem &c. Mandavimus alias tibi ut hoc sequenti anno, tempore Quadragesimæ Regii prædicares. Alio vero Brevi nostro injunximus tibi, ut eo ipso tempore Perusium prædicatum accederes: & quoniam uterque populus magnam spem in tuis sanis monitis ad salutem animarum reposuit, volentes providere, ut ambo fructu bonorum tuorum gaudere possint, tibi denuo præcipimus & mandamus, ut Communitati Perusinæ optionem des, utrum te tempore Adventus, an Quadragesimæ audire velint, & pro altero ex his temporibus, quo te elegerint, illuc prædicatum accedas, pro altero vero Regii prædices, ut utrobique operam tuam impertiendo, majorem animarum fructum facere possis. Non obstante quovis alio mandato tibi facto, ceterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ sub annulo Piscatoris, die VI. *Augusti* MCCCCLXXXVIII. *Pontificatus nostri anno* IV. *Ex originali.*

XXII. Spiritum aliquando refocillaturus, abiit ad devotum Cœnobiolum Cratii, quod nos alias suis partibus descripsimus, ibique invenit adolescentes duos tirones Novaria oriundos, quos ille dum in Urbe prædicaret, e famulatu duorum Cardinalium ad Divinum convertit. Hortatus ad perseverandum, & vestigia sui Institutoris, quorum illic plurima, sectanda, perrexit ad devotum locum Fontis Columbi, in quo sanctus Franciscus a Christo vivendi formulam accepit. Reate ter concionatus in Templo Cathedrali summo populi jubilo & concursu, a finibus Pontificiis transivit ad Regnum Neapolitanum, & in urbe Theatina in festo sancti Hieronymi prædicavit. Inde Aquilam profectus, sermonem habuit in die sancti Francisci, & sequentibus invehi cœpit contra crapulam, ludos, luxum, muliebrem vanitatem, præsertim contra longas, quas trahebant caudas, olim uti narravimus, ab Alberto Sartianensi Ferrariæ condemnatas. Fœminas nobili præivit obsequii & virtutis exemplo, Comitissa Montorii, resecta cauda, rejecta pompa, abdicato omni mundo muliebri, etsi in aula apud Reginam Neapolitanam adoleverit, & nobilissima sata fuerit progenie. Secutæ sunt aliæ, & in omnibus magna apparuit morum reformatio. Tunc conversa est ad Dominum Bonaventura ab Antrodocco, nobilis Virgo, de cujus virtute & pietate sub mortis annum opportune dicemus.

Invisit devota loca Vallis Reatinæ. Tom 1. an. 1217. n. 12.

Tom. 1. anno 1217. n. 19. & Tom 2. an. 1225. n. 11.

Inde progreditur Theatim, & Aquilam. Hic multa præstat bona. Tom. 10. anno 1434. n. 10.

An. 1498.

XXIII. In die Conceptionis beatæ Virginis Mariæ, a communi hominum labe ostendit fuisse præservatam, multosque ad piam hujus mysterii credulitatem excitavit, & Confraternitatem Conceptionis ibidem erectam adauxit; ad laudes beati Jacobi Piceni, magnifici illius templi structoris, sui Præceptoris & institutoris, a quo religiosam vestem accepit, facile descendit, & inde ad renovationem Montis Pietatis, ab illo olim instituti, sed propter rerum vicissitudinem, bellorum turbines, statum inconstantem urbis, modo Regi Neapolitano, modo Pontifici Romano subjectæ, omnino neglecti, & oblivione sepulti. Obtinuit ut Senatus veteri restituendo Monti aureos conferret mille, & ter mille ex liberis oblationibus collegit, antiquatisque pii operis legibus novas adjunxit, & a Senatu fecit confirmari.

XXIV. Hebræi ægre ferentes sua fœnora imminui, missis ad eum, qui rogarent, ne tam vehementer increparet, quos Rex suis privilegiis munivit, nec illorum usuras tam illicitas reputaret, quas ubique gentium, & per optimas quasque Italiæ Civitates exercebant, cum nihil obtinerent, Pro-

Magnas patitur Judæorum contradictiones.

vinciæ Prælidem sibi multis muneribus devinctum, contra Dei famulum concitarunt. Sed ille ante multos annos commotæ in Bernardinum turbæ Divino judicio pœnas luit exsecti capitis in urbe Neapolitana, duosque filios habuit supplicii comites, qui fuerunt etiam criminis læsæ Majestatis consortes. Provocarunt insuper contra eum Ducem Calabriæ, a quo postquam litteras recepit, ut se Neapolim ad Regis sui genitoris præsentiam conferret, & a Guardiano Neapolitano moneretur, commotum esse Regem propter concitatos in Hebræos universos cives, respondit, se Dei pauperumque causam egisse, & iniquas usuras condemnasse, vehementerque mirari, a Catholicis Principibus tot favoribus & privilegiis muniri gentem scelestissimam, Christianis infensissimam, Deo & hominibus exosam: se autem propere profecturum, rationemque sui muneris redditurum, quotiescumque per Prælati sui licentiam Aquila potuerit discedere, neque tunc amplius quidquam per Regios fuerat præscriptum. Altera concione summis laudibus mirificavit beatum Joannem Capistranensem, implacabilem Judæorum & Hæreticorum hostem, prope eam urbem natum, ejusque egregia facta compendiose narravit. Deinde contra vitia, ludos, amatoria carmina, libros nigromanticos, sermones prosecutus, illic usque ad initium sequentis anni permansit.

ADDITIO PATRIS LUCÆ WADDINGI. Fr. Oliverius Mayllardi pro Sede Apostolica laborat.

„ XXV. Oliverius Mayllardus, quem anno præterito diximus electum „ Vicarium Generalem Ultramontanæ Familiæ, egregie audivit apud Innocentium Pontificem, magnaque pollebat auctoritate apud Carolum „ Francorum Regem & Parlamenti Consiliarios, a quibus nuper prodierat Sanctio Pragmatica in grave Sedis Apostolicæ præjudicium. Ut illa „ revocaretur, modis omnibus laborabat Innocentius, adhibendamque „ operam Mayllardi judicavit, ut secundum illius apud Regem gratiam, „ & zelum erga Sedis Apostolicæ auctoritatem, ei sua jura restituerentur, „ adlaboraret. Binas ergo ei litteras in rem hanc excripsit: priores hoc „ anno, posteriores sequenti exaratæ sunt. Illas ex Archivio Cœnobii Re- „ collectorum in Suburbio sancti Michaelis Civitatis Tolosanæ in suum „ Martyrologium transcripsit Arthurus Monasteriensis, ex quo eas nos hic „ Lectori exhibemus.

Martyrolog. 12. Kal. Aug.

Dilecto filio fratri Oliverio Mayllardi Ordinis Minorum de Observantia, partium Ultramontanarum Generali Vicario, ac sacræ Theologiæ professori.

„ *Intelleximus a fide dignis multa de doctrina, puritate, & Religionis* „ *zelo, ac vitæ exemplaritate tua, quibus fit, ut apud carissimum in* „ *Christo filium nostrum Carolum Francorum Regem Christianissimum, ac* „ *Consiliarios de Parlamenta, in bona sis gratia & existimatione, & speras, ut nobis relatum est, tuo nomine, assiciente tibi Divina gratia,* „ *posse apud eos operari, ut pragmatica consuetudo, quæ tantum inolevit* „ *non sine præjudicio magno, & diminutione honoris hujus Sanctæ Sedis,* „ *tollatur, & jura ipsius Sedis in integrum restituantur: placuit id nobis* „ *audire de moribus & vita tua, & in spem venimus posse te huic sanctio negocio multum prodesse. Hortamur itaque devotionem tuam, & tibi committimus, ut omni studio & diligentia rem hanc aggrediaris & perficere* „ *studeas, Regemque & Consiliarios præfatos, ac alios ad quos hujusmodi* „ *negotium pertinet, inducere ad id coneris. Nam si tua opera hujusmodi* „ *negocium confici, & pragmatica ipsa sanctio aboleri poterit, magni id erit*

apud

„ *apud Deum meriti, consequeris ab omnibus laudem, & apud Nos, & hanc*
„ *ipsam Sedem gratiam non parvam tibi comparabis. Datum Romæ apud*
„ *sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die* x. *Julii* MCCCCLXXXVIII. *Pon-*
„ *tificatus nostri anno* IV.

Balbanus.

EIDEM.

„ *Ex tuis, ac Oratorum nostrorum apud Christianissimum Francorum*
„ *Regem litteris intelleximus, te in negotio Pragmaticæ magnam*
„ *adhibuisse diligentiam, causamque nostram, ac hujus sanctæ Sedis in ea*
„ *re maxime commendatam habere: quod nobis gratissimum fuit, & tuam*
„ *exinde devotionem plurimum in Domino commendamus. Functus es officio*
„ *probi Catholici, & vere religiosi viri. Et quia audimus te e Gallia discess-*
„ *sisse & venisse in Germaniam, tuamque præsentiam admodum esse necessa-*
„ *rium in perficiendo dicto negotio, quod hactenus summa fide & studio cæ-*
„ *pisti, hortamur devotionem tuam, & attente requirimus, quatenus pro*
„ *nostra & dictæ Sedis reverentia, statim ad Regiam Curiam in Galliam*
„ *redeas, ibique juxta traditam tibi ex alto facultatem, Oratoribus ipsis*
„ *nostris, in tam pio sanctoque incepto cooperceris, ut tua potissimum opera*
„ *& industria ad votivum exitum perducatur. Facies rem Deo acceptam,*
„ *nobis ac inde gratam, & tua probitate dignam. Datum Romæ apud san-*
„ *ctum Petrum sub annulo Piscatoris, die* IX. *Junii* MCCCCLXXXIX. *Ponti-*
„ *ficatus nostri anno* V.

A. Trapesuntius.

XXVI. Michael de Caransedes in Theologia Baccalaureus hoc anno promovetur ad Ecclesiam Neapolitanam in Samaria, sub Patriarcha Hierosolymitano (aliæ duæ sunt hujus nominis Ecclesiæ in partibus infidelium, una in Caria, sub Archiep. Stauropolitano, altera in Arabia, sub quarta Sede Bithiræ) per obitum Ladislai, & datur ei facultas exercendi Pontificalia in diœcesi Vaciensi in Hungaria, XV. Kalendas Augusti. Floruit sub hoc tempus magna pietate frater Angelus conversus in Conventu S. Bartholomæi de *Buonriposo*, sive Bonæ quietis, diœcesis Civitatis Castelli, cui Pontifex hoc anno die XIV. Maii facultatem concessit ad Eremum transeundi, & solitariam vitam ducendi; sub obedientia tamen sui Superioris Regularis Observantiæ.

Fr. Michael Episcop. Neapolitan.

Fr. Angelus laicus.

XXVII. Hoc anno, propter multiplicia Bernardini Feltrensis in urbem Tudertinam collata beneficia, decreverunt cives ex Observantum Sodalitio apud se habere viros religiosos. Translatis itaque Sororibus Clarissis ad locum tutiorem, Monasterium Montis sancti extra urbem Fratribus hoc anno, uti alias diximus, contulerunt.

Conv. Montis sancti Tudertì. Gonz. in Prov. S. Fran. Conv. 16. Tom. 5. an. 1484. n. 41.

XXVIII. Ut Fabrianenses, diœcesis Camerinensis, Observantibus Cœnobium construerent, indulsit hoc anno Pontifex Innocentius: introductos in Monasterium Annunciationis beatæ Mariæ spectans ad Moniales sancti Romualdi, asserit Gonzaga, sed ex scripturis authenticis eo oppido missis habeo, anno sequenti die XXIX. Octobris emptum fuisse situm in regione sancti Petri de Membricellis prope Fabrianum per syndicum, & quatuor deputatos a Magistratu, præsentibus & consentientibus Petro Montis Ulmi Vicario Provinciali, Bernardino Auximano Guardiano Eremi Vallis Saxi, Joanne Firmano, Marco a sancta Maria in Gallo, aliisque ejusdem Eremi accolis. Anno MCCCCXC. die XVII. Octobris frater Apollonius Fabria-

Conv. Fabrianens. S. Mariæ Annunciationis. Gonz. in Prov. March. Conv. 35.

brianensis cantavit solemniter primam Missam in Ecclesia sancti Venantii, & inde supplicantium more processit Magistratus & universus populus, primum lapidem jacturus templi sub invocatione beatæ Mariæ. Paulo post cœpit appellari sanctæ Mariæ Gratiarum, & demum Annunciationis beatæ Mariæ, quo etiam nunc audit nomine.

Conv. Potentiæ. Item in Prov. Basilic. Conv. 2.

XXIX. Prope Potentiam, Basilicatæ urbem, ædicula erat beatæ Mariæ, frequentibus in ea patratis miraculis illustris. Incolebant Eremitæ duo, non tamen quo par erat, cultu decorabant. Decrevit itaque Potentiæ Comes ædem nobiliorem reddere, & Fratrum Observantum Cœnobium adjicere. Id præstitit hoc anno, sub invocatione sanctæ Mariæ de Sepulcro. Habetur hic Theologiæ gymnasium. Nescio unde huc asportatum sancti Patritii, Hibernorum Apostoli os, quod dæmoniacos, a serpentibus morsos, & rabie laborantes epota aqua, cui itingitur, a malis reddit immunes. Conventum Motæ Patrum Conventualium Provinciæ sancti Antonii & Custodiæ Venetiarum hoc anno constructum affirmat Rodulphus.

Conv. Motæ. Rodul. fol. 271.

XXX. Martinus Alphonsus de Villa Seca, Civis Cordubensis, fratris Joannis de la Puebla sive consanguineus sive necessarius, intellecto ejus pio proposito circa restituendum primævum Ordinis rigorem, construendasque humiles ædiculas, in quibus hujusmodi exacta vitæ norma vigeret, decrevit piis viri votis cooperari, impetravitque hoc anno ab Innocentio facultatem duas hujus vitæ viris domos exædificandi, a quibus Custodia Angelorum, Ministro Generali & Vicario Observantum subjicienda, sumeret exordium: *Sacræ Religionis*. VI. Idus Martii. Hac fultus Pontificis auctoritate, dum fratri Joanni committit, ut locum perquirat suis votis accomodum, & ille universum tractum Castullonensem (vulgo *Sierra Morena*) perlustrat, incidit tamdem anno MCCCCXC. in cavam atque a confluentibus aquis fere excisam rupem oppido *Hornacbuelos* propinquam, ubi ædiculam ex arborum corticibus, terra, straminibus, & cæmento, sub appellatione sanctæ Mariæ Angelorum, juxta bullæ dispositionem, & contiguum tuguriolum rudi & impolito opere construxit. Etsi vero hæc ædes in altissimi montis, instar Carmeli saltus, vertice consurgat, nihilominus neque hortis, neque aquarum irriguis, licet salebroso loco, caret, sed abundat.

Conv. S. Mariæ Angelorum de Furnis. *Gonz. in Prov. Angel. Conv. 1.*

XXXI. At Fratrum quieti, jugique contemplationi, notæque virtuti invidens humani generis hostis, post aliquot annos excitata in vicini nemoris penetralibus flamma vorante, quæ longe lateque se diffudit, ædiculam & Cœnobiolum in cineres redegit. Ne tamen domus illa, totius Custodiæ caput & fundamentum omnino periret, aliam primæ similem infra brevissimi temporis spatium construxerunt; licet vero ex temere congestis lapidibus silvestrique materia tumultuarie satis coagmentata, perseveravit nihilominus usque ad annum MDX. quo Franciscus ab Angelis, postea totius Ordinis Minister Generalis, & S. R. E. Cardinalis eam ex sectis lapidibus, lateribus, tignis a cæmentariis, latomis, fabrisque lignariis dolatis, & ad artem compositis nobiliorem effecit. Intra hortorum septa quatuor adjunxit Oratoria sive Eremitoria sub sanctorum Michaelis, Gabrielis, Raphaelis, & Angeli Custodis nominibus, a se invicem longa intercapedine distincta, per quæ distributi alternis hebdomadibus quatuor Fratres, pane & aqua contenti, orationi & meditationi, juxta pias & rigidas Eremicolatus regulas instantes, vitam transigere solent sanctissimam.

XXXII. Tantam piorum hominum virtutem, vitamque cœlestem ferre non valens invidus Satan, vehementiori studio, & majori rabie statuit eos inde expellere, quapropter anno MDXLIII. omnia in favillam redegit. Sed

Deus

Deus potentior ad reædificandum, quam dæmon ad destruendum, inspiravit nobili tironi Ludovico a Cruce, Ducis Bejarensium fratri germano, qui nondum paternæ hæreditati renunciarat, ut Conventum multo solidiorem & elegantiorem fabricari curaret. Philippus II. Hispaniarum Rex, dum illac Granatam proficisceretur, construendo dormitorio, Ecclesiasticis paramentis, & jocalibus comparandis pinguem scripsit eleemosynam. Anno MDVI. quidam pius Eremita Joannes de Blanca cessit donavitque Martino a Vergara Provinciæ Castellæ Ministro, & tunc Custodiæ Angelorum moderatori, aream, domum, cellam, & Oratorium, quod in loco *Allozar* nuncupato in finibus populi de Hornachuelos justo titulo possidebat, ut Fratribus hujus Conventus sanctæ Mariæ Angelorum deservirent. Petrus de Medina Guardianus possessionem cepit, quam eodem anno die XIX. Junii, Julius II. confirmavit. Hinc natæ aliquæ controversiæ cum Diœcesano post mortem Eremitæ. Mirabilis est hujus Cœnobii situs: altissimi illic conspiciuntur montes, & scopuli ad cœlum pertingentes, densissimis arundinetis, confertissimis oleastris, amygdalis, aliisque hujus generis arboribus consiti; ex alia parte profundissimæ valles ad ima terrarum inclinatæ. Fertilissimi campi & frugiferi horti prospectu explicantur gratissimo.

Fr. Andreas La'cus. *Gonz. citat. Monum. MSS. Prov. Angel. Daza 4. p. lib. 1. c. 13.*

XXXIII. Jacet hic Andreas laicus seu Conversus, Caroli V. Imperatoris olim Pincerna, claris ortus natalibus, & virtutibus illustris. Ab ingressu Religionis usque ad vitæ finem in pane tantum & aqua jejunavit, corpus ciliciis, flagris, variisque cruciatibus maceravit. Humi cumbebat; noctes insomnes in oratione protrahebat. Certum sui obitus diem, & secundum Cœnobii incendium prædixit. Ejus caput theca pretiosa repositum habetur apud omnes in veneratione. Huic adjacet Bernardinus a Castro-Viridi Sacerdos, qui dies integros noctesque in oratione ducebat, vino & carnibus perpetuo abstinebat, omnique virtutum genere animam excoluit. Tertius illic requiescit Joannes Afilles etiam Sacerdos, vir ex omni parte perfectus. Opportuna contemplationi loca quærenti, obviavit ex insperato mulier nuda penitus, solis crinibus undique tecta, quæ dissolutæ vitæ pœnitens, solitario loco procul ab hominum commercio per integrum decennium severam egerat pœnitentiam. Mantello suo contectam, in Ecclesiam duxit pius Pater, ubi confessionis & Eucharistiæ Sacramenta lacrymanti ministravit. Paulo post eisdem secundo & tertio acceptis, illa pie obdormivit in Domino, & in Ecclesia Fratrum sepulta est. Inter exequiarum ritus vocem hanc e cœlo delapsam, religiosus hic pater audivit: *Dilectam meam ego nunc in Cælo me ipso pasco.* Mulieris corpus, & spelunca, in qua tamdiu pœnitentiam egit, & præfatorum Patrum cineres in maxima apud convicinos populos habentur veneratione.

Fr. Bernardinus a Castro-Viridi.

Fr. Joan. Afilles.

Conv. Altæ-Muræ. *Gonz. in Provin. S. Gabrie. Con. 9.*

XXXIV. Ab oppido sanctæ Crucis, diœcesis Corianæ in Hispania, per V. M. P. distat Mons altus Altæ-muræ, in cujus jugulo Cœnobium sub hunc annum ædificatum fuerat, sub titulo sancti Marci, & cura Patrum Conventualium. Sub anno MDXIII. transivit ad Observantes, ita jubente Ministro Generali Bernardino Pratensi, acceptante Francisco a Fraxineto, Custodiæ sancti Gabrielis moderatore. Coriani Episcopi huc frequenter declinant, præsertim tempore Quadragesimali pastoralem curam aliquantulum remissuri, & animas serius curaturi. Hoc fine Didacus Henriquez ab Almansa Episcopus, qui Concilio Tridentino interfuit, domum Cœnobio contiguam construxit, in qua absque famulitio inter Fratres, tamquam unus ex ipsis conversabatur. Ipsum etiam Cœnobium ruinæ proximum a fundamentis refecit anno MDLIV. subsidium etiam conferentibus Monialibus Salamantinis Ordinis D. Jacobi.

XXXV. In

Conv. Redensis. *Idem in Provin. Catalan. Con. 11.* Conv. Utreræ. Conv. Sanlucaris. *To. 10. an. 1431. n. 13. & To. 11. an. 1443. n. 17.*

XXXV. In Principatu Cataloniæ & diœcesi Tarraconensi oppidum est Redense, vulgo *Reus*, cujus incolæ permoti bona fama Fratrum Observantum, eis construxerunt circa hunc annum domum sub invocatione sanctæ Mariæ de Jesu, ac c. p. a Vallo distantem. Hoc anno adjudicati sunt Bæticæ Custodiæ Conventus duo, Utreræ, & Sanlucaris, quorum utrumque diximus destinatum Fratribus laborantibus in missione, & conversione Canariensium.

Conv. Novi-Vici. *Lib. 79. fol. 131. An. 1481. n. 27.*

XXXVI. Viri nobiles Ludovicus Comes Ventendoren. & Marchesius de Sterella, Dominus locorum de Sterella & Russillho, Lemovicen. diœcesis in Aquitania, & Catarina de Beaufort, Ludovici conthoralis, obtinuerunt hoc anno v. Kal. Septembris facultatem ædificandi domum Observantum infra limites parochialis Ecclesiæ de Novovico ejusdem diœcesis, subjiciendam tamen Ministro Generali. An vere fecerint, ignoro; neque enim alibi vestigium reperio. Superius scripsi de Conventu Vici ante centum annos per Comitem Armaniaci constructo.

Conv. Fixæ. *Gonz. in Provin. Turon. Pictav. Conv. 16. Lib. 152. fol. 196.* * *al.* della Fleche.

XXXVII. Renatus Dux Alenconii, Dupercha Comes, & Par Franciæ, ac Margarita Lotharinga ejus conjux, cum per annos quatuor prole caruissent, voverunt se Cœnobium Minorum ædificaturos, si Deus intercessione sancti Francisci, cui erant addictissimi, dignaretur liberos concedere. Acceptis filio uno & filiabus duabus, ædificarunt in oppido Fixæ * diœcesis Andegavensis, juxta fluvium Ligerim inter urbes Cenomanensem & Andegavensem, Conventum sub nomine sancti Francisci. Facultatem dedit hoc anno v. Kal. Augusti Innocentius, inchoatumque est opus anno sequenti.

Conv. Zudlachien. *Gonz. in Provin. Hungar. Con. 32. & 33.* Con. Zmichiensis.

XXXVIII. In Hungaria & Provincia sanctæ Mariæ ædificatus est hoc anno Conventus Zudlachiensis ex diversis fidelium eleemosynis, opera fratris Petri Racsy, & paulo post dicitur constructus Conventus Zmichiensis piorum eleemosynis, studio & industria cujusdam fratris Bartholomæi.

Domus Sororum Tertii Ordinis Visensis. *Idem in Provin. Castell. Mon. 17. Salazar. lib. 7. c. 16.*

XXXIX. Concessit hoc anno Innocentius facultatem Joanni Martinez Montarasio & Catarinæ Lopetiæ conjugibus, ætate provectis & prole carentibus, ut Monasterium Sororum Tertii Ordinis, Xenodochium conjunctum, & Ecclesiam Conceptionis Beatæ Mariæ construerent in oppido Visus, diœcesis Toletanæ, & ditionis Militiæ Calatravensis. Accessit consensus Petri Gonzalez de Mendoza, Archiepiscopi Toletani, Cardinalis, & Garsiæ Lopetii prædictæ Militiæ Magistri. Domum & Xenodochium in suam curam admisit Joannes a Tolosa Vicarius Provinciæ Castellæ. Catarina fundatrix, annuente marito, primis se aggregavit Sororibus, sanctissimeque inter eas vitam traduxit. Vir ejus Joannes sub eodem Instituto vitæ reliquum in paupertate & carnis maceratione transegit. Uterque in prædicta Ecclesia loco conspicuo pro fundatorum dignitate sepulti sunt. Sorores hic vivunt religiosissime.

Monast. Delfen. *Lib. 70. fol. 175.*

XL. Mentio hoc anno occurrit Monasterii Beatæ Mariæ in Nazareth oppidi Delfen. Ordinis sanctæ Claræ, diœcesis Trajecten. cujus Monialibus conceditur, ut si Fratres de Observantia Provinciæ Coloniæ earum regimini intendere nollent, possent alii Provinciæ se subjicere, & confessorem eligere. Periit hoc Monasterium cum reliquis, deveniente oppido in potestatem hæreticorum Geuziorum.

Domus Dulendii. *Gonzag. in Prov. Franc. Parisien. Mon. 17.*

XLI. Apud Dulendium, Viromandiæ oppidum in Gallia, ante aliquot annos domum obtinuerunt Beghinæ, quam hoc anno, consentiente Innocentio, oppidani Sororibus Tertiariis Franciscanis, quæ curandis infirmis insisterent, contulerunt. Ecclesiam Deo sub nomine sanctæ Mariæ Magdalenæ sacram quidam Hebronensis Episcopus anno MDL. consecravit.

XLII. Pe-

XLII. Petrus Manrique, Dux Najaræ, hoc anno exposuit Pontifici, se ad votum Mariæ de Sandoval, suæ genitricis viduæ, hospitale sancti Emiliani in oppido suo de Hamusco, Palentinæ diœcesis, largitione quondam Hurracæ Comitissæ, quibusdam Confratribus pro pauperibus recipiendis donatum, in pulchram & amplissimam domum Tertii Ordinis commutasse, regendamque tradidisse Ministro Provinciæ de Santoyo, quæ nunc Conceptionis appellatur, ibique prædictam suam genitricem, nobilesque Virgines habitum suscepisse, aliaque circa reditus & donationem sua propria auctoritate statuisse, quæ ab Apostolica Sede confirmari cupiebat. Annuit Pontifex: *Ex injuncto nobis*. III. Idus Julii. In hac bulla mentio habetur Monasterii Clarissarum, olim a Leonora de Castilla, conjuge prædicti Ducis avi, in suo palatio constructi, & per quemdam Sedis Apostolicæ Legatum, ad alium locum in eodem oppido translati. Neutrius Monasterii habetur memoria in historia Provinciæ prædictæ Santoyanæ. Domus Hamusci. Mon. Hamusci.

XLIII. Philippus Comes Palatinus Rheni, hoc anno per suas litteras assignavit locum & domum in urbe Heidelbergensi Fratribus Tertii Ordinis, quos subjectos esse voluit Guardiano Fratrum Minorum de Observantia ejusdem urbis. Habitabant etiam hujus instituti viri ad sanctum Nicolaum Tryst prope Terdych, Colonien. diœcesis, qui ex consensu quondam Ruperti Archiepiscopi, olim inierunt quædam pacta cum Rectore seu pastore parochialis Ecclesiæ in Gleen. quæ Pontifex hoc anno confirmat. Domus Fratrum Tertii Ordinis Heidelbergen. *Monume. MSS. Prov. Colon.* Domus Terdychi. *Lib. 70. fol. 235.*

XLIV. Persistentibus constanter Fratribus provinciæ sancti Francisci in sua determinatione de non admittenda cura vel regimine Sororum Tertii Ordinis, quæ sub clausura vivere nolebant. Rogatus Pontifex, jussit hoc anno, ut curam resumerent Monasterii sanctæ Cæciliæ de Civitate Castelli, hoc eis misso diplomate, alio simili emisso die XXII. Januarii anno MCCCCXC. in quo refert Sorores has ex indulto Apostolico in communi viventes, vota castitatis & obedientiæ emittere solere. Fratres Provinciæ S. Francisci jubentur curam resumere Monasterii Civitatis Castelli.

Dilecto filio Vicario Provinciæ sancti Francisci Ordinis Minorum, de Observantia nuncupatorum.

XLV. *Dilecte fili, salutem &c. Inclinati supplicationibus dilectarum in Christo filiarum Ministræ & Sororum domus sanctæ Cæciliæ de Civitate Castelli, Tertii Ordinis sancti Francisci, de pænitentia nuncupati, quæ, uti accepimus, sub cura, regimine & administratione tua tuorumque Fratrum, alias degere consueverunt, & sub illis Altissimo cupiunt famulari, tibi ad meritum salutaris obedientiæ committimus & mandamus, ut curam, regimen & administrationem Sororum earumdem suscipias, eisque circa Divina, Confessiones & Ecclesiastica Sacramenta per aliquem religiosum tui Ordinis provectæ ætatis & probatæ vitæ provideri facias & procures. Non obstantibus constitutionibus &c. ceterisque contrariis quibuscumque. Datam Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die X. Decembris* MCCCCLXXXVIII. *Pontificatus nostri anno* V. Ex Autographo.

XLVI. Circa Sorores hujus Instituti quidam facile dubitarunt, an sub nomine *Bizocharum* a Joanne XXII. in decretali: *Sancta Romana & Universalis Ecclesia*, comprehendi dicerentur? Dubium abstulit Innocentius peculiari constitutione hoc anno, qua declaravit, sub illo nomine non esse intelligendas. Constitutionem si quis legere voluerit, inveniet in trium Ordinum Firmamento. Sorores Tertii Ordinis minime a Joanne XXII. condemnatæ. *Vide supra fol. 440.*

XLVII. Quatuor Ordinum Mendicantium Fratres, & Sorores, Prælatos

Dantur Iudices Conservatores privilegiorum.

tos Ecclesiarum eorumque officiales, præsertim in Marchia Anconitana, graves senserunt circa suas personas judices, & privilegiorum a Sede Apostolica concessorum perturbatores. Amplum defensionis diploma Pontifex hoc anno xiv. Kalend. Februarii concessit, jussitque ut, quos in suum adjutorium & defensionem Fratres vocarent, aut privilegiorum Conservatores designarent, locorum Ordinarii & Officiales suo foverent patrocinio.

SUPPLEMENTUM P. ANTONII MELISSANI DE MACRO.

Dogl. cit. fol. 468.

„ I. MOrtuo Jacobo Cyprio, Catarina Cornara ejus Vidua Regnum
„ moderabatur: sed consilio Georgii Cornari fratris sui con-
„ scensis triremibus navigavit in Patriam, eique occurrens Augustinus
„ Barbarigus Reipublicæ Dux cum universo Senatu, maximo cum honore
„ excepit, ac ita Regnum ad Venetos transiit sine labore. Hieronymus
„ autem Riarius, dum minis terrere putat Franciscum Orsum Forolivien- *Indic. ex Vatic.*
„ sem, ab eo in proprio cubiculo occiditur; sed Catarina Neptis Ludovici
„ Sfortiæ, ejus armis protecta, atrocem Mariti mortem vindicavit. Ponti-
„ fex fratrem Richardum ad beneficium destinat: *Zelus Religionis &c.*
„ v. Kalend. Februarii: & datis litteris quartadecima die Martii pro elee-
„ mosynis sanctæ Mariæ de Portiuncula: *Dudum felicis &c.* apud Gloga-
„ viam in Silesia, turbida sorte, licet magna pietate & majore liberalita- *Ex copia.*
„ te fundatum, constructum, demolitum, ac postea restitutum ab eodem
„ suo Fundatore & Patrono Joanne Duce Sagano, Cœnobium SS. Apo-
„ stolorum Petri & Pauli pro Observantiæ Fratribus, iterum hoc anno in-
„ ter præfatum Ducem, & Matthiam Boemiæ Regem recrudescente bello
„ ob eamdem causam, quod esset obnoxium Castro, secundo immisso
„ igne, solo æquatum, Fratribus III. Idus Aprilis ejusdem anni, præsente
„ Illustrissimo Domino Fundatore, & Venerabili Viro Domino Apicio
„ Colo Doctore Canonum, & Scholastico Glogaviense Delegato Diœce-
„ sani, ad alium securiorem locum in suburbio, auctoritate Apostolica
„ translatis, Joannes præfatus Dux magnifica liberalitate alias Ædes fun- *Supra ad annum 1480.*
„ davit atque construxit. Pontifex Romæ fratri Dominico *de Media Villa*
„ beneficium contulit XVII. Kalend. Maii, & VIII. Kalend. ejusdem aliud
„ fratri Nicolao Gubino, ambobus expeditis brevibus: *Religionis zelus &c.*
„ XVII. Kalend. Junii, Conceptionis Monasterio de *Beja*, diœcesis Ebo-
„ rensis in Portugalia consulebatur: *Justis & honestis &c.* Taurinorum
„ Augustæ in Pedemontio Universitas fratrem Bernardinum de Prato,
„ futurum totius Ordinis Primicerium, Laurea Magisterii decorabat, quem
„ honorem Bononiæ assequutum, apud nonnullos legi: quod nisi eodem in
„ gradu bis institutus fuerit, esse nequit; veruntamen ad veritatem histo-
„ riæ scribens, ex ipsis Originalibus litteris suæ promotionis ad sacræ Theo-
„ logiæ Magisterium, in Archivo Conventus S. P. Francisci Cherii dili-
„ genter custoditis, ecce ad evidentiam rei, omnibus copiam facti præ-
„ beo.

„ II. *Joannes de Gromis Decretorum Doctor, Archidiaconus Ypore-*
„ *giensis, Vicariusque & Locum tenens Episcopalis Reverendissimi in Chri-*
„ *sto Patris, & Domini D. Dominici Ruvere, miseratione Divina tituli*
„ *sancti Clementis S. R. E. Presbyteri Cardinalis, & Episcopi Taurinensis,*
„ *& in hac parte Almæ Universitatis Studii Taurinensis Vice-Cancellarius*
„ *per prælibatum Reverendissimum Dominum D. Cardinalem & Episcopum*
„ *Taurinensem dictæ Almæ Universitatis Cancellarium specialiter deputa-*
tus:

„ *tus: Venerando fratri Bernardino de Prato de Ripa prope Cherium, Ordinis Minorum, Taurinensis diœcesis, sacræ Theologiæ Professori, salutem in eo, qui omnium est sacra salus.*

„ *Dignum & congruum arbitramur, ut pro universis justis laboribus condigna meritorum præmia tribuantur, illis præsertim, qui per difficiles stadiorum semitas ambulantes, difficilibus curis & laboribus insudarunt, & præcipue sacræ Theologiæ facultati, per quam verum a falso discernitur, & salus acquiritur animarum. Cum itaque Venerandus sacræ Theologiæ Magister frater Jacobinus de Prato Ordinis Minorum, tamquam vester Promotor, vos tamquam sufficientem & benemeritum, coram nobis Vicecancellario, necnon spectabili juris utriusque Doctore D. Petro Nicolai, hujus Almæ Universitatis Studii Taurinensis Rectore, ac venerandis sacræ Theologiæ Magistris, fratre Thoma de Monte-Calerio Ordinis Minorum, dictæ Universitatis Decano, & aliis de Collegio, præsentaverit externa die, privatam & rigorosum subiturum examen in præfata sacræ Theologiæ facultate: nosque eum præfatis Dominis Rectore, Decano Collegii hujusmodi præsentationem de vobis factam solemniter duximus admittendam, præfixis vobis die & hora præsentibus ad comparendum in Aula speciali, in qua rigorosa examina fieri consueverunt, dictum privatum punctum, & rigorosum examen, more solito coram nobis, in præfata sacræ Theologiæ facultate subiturum: quibus quidem die & hora præfixis & assignatis, coram nobis, & præfatis Dominis Rectore, Decano Collegii, ceterisque Patribus, Doctoribus & Magistris facultatis prædictæ sacræ Theologiæ ad hujusmodi examina deputatis, præsentialiter comparuistis, cum vestro jam dicto Promotore, dictum privatam & rigorosum examen, intrando & subeundo, lectiones & puncta, in præfata sacræ Theologiæ facultate in locis & partibus vobis assignatis jurgando, sufficienter quæstionibus & argumentis hinc inde vobis licitis, respondendo competenter, dubia & quæstiones universi examinis reassumendo & absolvendo veraciter: Vos itaque sufficientem & idoneum in ipso examine rigoroso cum exhibueritis, & a præfatis Dominis Rectore, Decano, ceterisque Doctoribus, Patribus & Magistris de dicto Collegio ad hujusmodi examina deputatis, & in ipsa facultate fuistis probatus sufficiens & idoneus ad obtinendam licentiam, necnon Doctoratus & Magisterii gradum in præfata sacræ Theologiæ facultate. Nos igitur volentes in primis virtutum & laborum fructum vestrorum, quam possumus, vobis reddere gratiosum; vos tamquam dignum, sufficientem & benemeritum in præfata sacræ Theologiæ facultate pronunciavimus & pronunciamus, licentiam auctoritate Apostolica, qua fungimur in hac parte super hoc muniti, dantes & concedentes vobis eadem auctoritate, auctoritatem & facultatem in præfata sacræ Theologiæ facultate de cetero legendi, disputandi, glossandi & interpretandi, necnon Doctoratus & Magisterii gradum in eadem sacræ Theologiæ facultate quandocumque volueritis petendi, recipiendi & obtinendi, in hac tamen Universitate, & sub uno jam dicto Promotore. Verum prænominatus Magister frater Jacobinus de Prato Promotor vester de mandato nostro, necnon de consilio pariter & assensu dictorum Dominorum Rectoris, Decani, aliorumque Patrum & Magistrorum de ipso Collegio, in eadem Aula existentium, in signum cessionis, gradus & Doctoratus, ac Magisterii victorialiter in præfata sacræ Theologiæ facultate constituti, factis debitis & consuetis Vesperis, Cathedram, Magisterium (ut moris est) assignavit, librum clausum & apertum tradidit, biretum seu laur-*

„ *ream capiti vestro impositi, cum osculo pacis, & benedictione paterna, in signum gradus & Magisterii per vos, ut præmittitur feliciter consecuti; idcirco vobis petenti & requirenti, has necessario patentes litteras in forma instrumenti publici redactas, & per nobilem & egregium Damianum Barberini Episcopalem Taurinensem Secretarium infrascriptum subsignatas, sigilloque Pontificali prælibati Reverendissimi Domini D. Cardinalis Episcopi & Cancellarii sigillatas, in fidem & testimonium præmissorum vobis duximus concedendas.*

„ *Actum & datum Taurini in Aula præfata, in qua similia fieri consueverunt, die* XVII. *mensis Maii anno* MCCCCLXXXVIII. *præsentibus ibidem Magnifico Domino Georgio Bertoni Præside Audientiarum, spectabilibus juris utriusque Doctoribus, D. D. Jacobino de sancto Georgio, Angelino Provana, & Devoto de Caburetto, ac Egregio Michaele Gallardi, dictæ Universitatis Bidello, testibus ad præmissa vocatis & rogatis.*

Damianus Barberini.

„ Notandum hic præfatum Promotorem fuisse avunculum promoti Bernardini, qui postea ex Provinciali Provinciæ Januæ, anno MDXII. electus fuit in Ministrum Generalem totius Ordinis Minorum. *

** Notitias hic expunctas Waddingus ad hunc annum in suis additionibus refert. Indu. ex Vatic.*

„ III. Emanaverat e Vaticano licentia construendi Cœnobium in Burgundia pro Minoribus Regularis Observantiæ: *Eximiæ devotionis &c.* IV. Kalend. Julii; & IV. Idus Augusti Fratri Ludovico posse promoveri ad beneficium Ecclesiasticum indultum est: *Religionis zelus &c.* & XVI. Kalend. Septembris, permisso esu carnium Monialibus sanctæ Claræ de Beja: *Sacræ Religionis &c.* Aliud beneficium fratri Alberto Nidebrexiæ decretum est: *Religionis zelus &c.* Ac tertio aliud fratri Joanni de Raymundis, consimili Breve, sed Nonis Novembris; & XIV. Kalend. Decembris frater Bernardinus ad Benedictinos dimissus est: *Apostolicæ Sedis &c.* Supplicationibus fratris Bernardini de Guaza, Procuratoribus Fratrum, eorumque Substitutis, Liberis, Parentibus, Fratribus Sororibusque posse promereri Indulgentias Stationum, & alias Fratribus concessas, dicendo in Ecclesiis Fratrum quinque *Pater noster*, & totidem *Ave Maria* pro felici statu Romanæ Ecclesiæ, benigna liberalitate concessit. Tamdem ex Monumentis Provinciæ Majoris Turoniæ proditur Cœnobium Montis Jani, de cujus antiquitate nedum, ac nec de nomine quidquam apud nullos legere licuit. Monumenta tantum ajunt, quod antiquitus erectum in quodam Vico nuncupato Castrum-Panis, gallice *Chateau-Pan*, in Custodia Bituricensi, ultimo submisso igne a Ludovico Domino de Monte Jano destructum fuerit; qui tamen jussu Caroli Regis novum in suo oppido erexerit; quamobrem nos ex historiis, temporum qualitate considerata, cum anno MCCCCLXXXVIII. Britanniæ bellum finem habuerit, credidimus hic posse commemorari, ne ejus memoria pereat.

Joannes Tarlo floret.

Andreas Bonfanti in sua tabula Sanctorum Tertii Ordin. dedic. S. Maria Mag. Austriaca.

Gonz. p. 2. de Conv. Opatonii 18. Pr. Pol. fol. fol. 470.

„ IV. Joannes etiam *Tarlo* Tertii Ordinis sancti Patris Francisci Alumnus, Illustrissima Prosapia natus, necnon Ecclesiasticis dignitatibus, Regioque favore conspicuus, oratione & lacrymis Christi sacra vestigia perlustrabat, cum tamdem virtutibus, meritis & bonis operibus cumulatus, in sacro Monte Sion, deposita corporis sarcina, cœlestia Regna petivit, quemadmodum enarrat Andreas Bonfanti anno MCCCCLXXXVIII. Attamen suspicor hunc esse eumdem cum Petro Joanne *Tarlo*, de quo ita scribit Gonzaga: *Petrus Joannes* Tarlo, *sanguine cla-*

„ *clarus, Ecclesiasticis dignitatibus, Regioque favore conspicuus, qui Mi-*
„ *norum Ordinem in Polonia strenue defendebat contra adversarios; at vero*
„ *terrena fastidiens, & aucta erga Seraphicum Patrem Franciscum devotio-*
„ *ne, una cum genitrice Leopoli tertium ejus Institutum subivit, & paulo*
„ *post Minorum habitum suscepit: deinde peregrinationem in Terram san-*
„ *ctam instituit, ubi in oratione assidua, & lacrymis sacra Christi vestigia*
„ *perlustrans, in Monte Sion anno* MCCCCLXXXVIII. *diem clausit extre-*
„ *mum, meritis opimus.* Ita Gonzaga. Cum itaque facta consonent, cur
„ non potuit esse binominis?

ARGUMENTUM.

Observantes utriusque Familiæ Generalia celebrant Comitia. Ex humanis abeunt Franciscus de Barga, Onufrius Sarzanensis, Scholastica Fulginas. Bernardinus Feltrensis fructuose ubique suum peragit munus. Fratres provinciæ Hungariæ multis muniuntur privilegiis. Propagatur Institutum.

I. HABITA sunt hoc anno Comitia Generalia Observantum Familiæ Cismontanæ in Conventu sancti Donati extra Civitatem Urbini, electusque est quartum Vicarius Generalis Angelus a Clavasio die XXVIII. Maii. Designati Definitores (quorum usum ante hoc Capitulum non invenio) Ludovicus a Turre provinciæ sancti Antonii, Dominicus a Gonissa provinciæ Marchiæ, Bernardinus de Caymis provinciæ Mediolani; Commissarius in Curia Romana, Hieronymus Torniellus provinciæ Mediolani; Guardianus Hierosolymitanus Montis Sion . . . . . . Vicarius Candiæ, Benedictus de Vercellis provinciæ Mediolani; Commissarius Sardiniæ, Raphael a sancto Severino provinciæ Terræ Laboris.

Capitulum Gener. Observant. Cismont. Urbini XVIII. *Reg. Ordinis. Marc. par. 3. l. 7. c. 11.* Vicarius Generalis Angelus a Clavasio.

II. Ultramontani similiter sub festum Pentecostes, suum celebrarunt Capitulum in Conventu de Fonte prope Rupellam provinciæ Turoniæ, in quo electus est tertia vice Vicarius Generalis Joannes Croyn provinciæ Franciæ. Numerus Fratrum defunctorum in illa Familia post ultimum Capitulum Generale recensitus est quingentorum quadraginta novem, atque inter hos præcipue nominati sunt Joannes Philippi olim Vicarius Generalis, qui decessit anno MCCCCLXXXVII. in Conventu de Linejo, & Jacobus de Horne, olim vir potens in seculo, de quo alias egimus, cujus filius postea fuit Episcopus Leodiensis: decessit anno MCCCCLXXXVIII. uti dictum est Tomo præcedenti. In his Comitiis admissum est diploma Apostolicum de erectione Custodiæ Angelorum, concessumque est fratri Joanni de la Puebla, de quo supra sæpe locuti sumus, ut intra fines Extremæ Duræ & tractus Castullonensis domos ædificaret, ex quibus postea coaluit provincia Angelorum. *

Capitulū Ultramontanum Fontis XVIII. Vicarius Gener. Joannes Croyn.

Tom. 13. anno 1458. n. 41. Anno 1461. n. 38. Erigitur Custodia Angelorum. *Ann. 1480. n. 1. & an. 1487. n. 3.* * *Hic narratio obitus Petri Molianensis ex monitis Waddingi ad annum 1509. expuncta, & in hac nova editione refertur ad ann. sequentem.*

III. Decesserunt hoc anno duo piissimi viri Franciscus de Barga, quem anno præcedenti diximus a morte liberatum precibus Jacobi Papiensis, & Gonzaga refert, in suæ inculpatæ vitæ testimonium fuisse miraculis illustrem. Jacet in Ecclesia Conventus sanctæ Mariæ de Gratiis prope Bargam. Alter Onufrius Sarzanensis laicus, quem diximus miraculis clarum, requiescere in Templo Virginis Annunciatæ apud Nursiam.

Gonz. in Provin. Tusciæ Conv. 19. An. 1488. n. 3. Monum. MSS. Prov. S. Francisci. Tom. 10. anno 1412. n. 31.

„ IV. Tertius accedit Marchionus, aliis Marchio, & Marcus Corto-
„ nensis, de cujus vehementi studio erga assiduam orationem alias diximus,

fer-

Additio Patris Lucæ Waddingi. Fr. Marcus Cortonensis. *Tom. 1. anno 1213. n. 21. Marc. 3. p. l. 7. c. 42.*

„ sermonem instituentes de Conventu Podii Bonitii, in quo requiescit. „ Tamdem in virtute & pietate consummatus, hoc anno plenus meritis & „ bonis operibus, lenta febre correptus, sacram Synaxim recepit cum aliis „ Fratribus adolescentibus & laicis, & sub Vesperum petiit a Cœnobii „ Præfecto extremam Unctionem. Videns autem Superior per domum in- „ cedere, judicavit differendam. Sub horas Matutini, seu sub noctis me- „ dium iterum petenti denegavit Superior, concessit tamen celeriter sum- „ mo mane jam expiranti. Remansit corpus molle & tractabile,& facies ju- „ cunda veluti subridentis.

Necnon Scholastica Fulginas. *Jacobil. de Sanctor. Fulgin. die 22. Julii.*

V. Scholastica Fulginas, Petri Marini Delii filia, Monasterii sanctæ Luciæ in eadem urbe Abbatissa, hoc anno e vivis excessit. Septennis Monasterium ingressa, vixit in summa paupertate, humilitate, tribulationum & infirmitatum sufferentia. Vitam contemplativam ita conjuxit activæ, ut licet sui Monasterii curam exactissime subiret,numquam tamen statutis horis orationem aut contemplationem neglexit. Post mortem gloriosa apparuit cuidam Sorori suæ familiari, præfecturam, quam ipsa reliquit, prænuncians, seque cum beata Virgine Maria & sancta Clara electioni adstituram, ne dæmonum occultis artibus perturbaretur. Ita factum est, ut omnium suffragiis hæc in Abbatissam cooptaretur.

Num 12. Legend. MSS. Cimarel. l 6 c. 15. Bernardin. Feltren. ab Aquila proficiscitur Theatim.

VI. Bernardinum Feltrensem diximus anno præcedenti Aquilæ usque ad finem anni perstitisse. Primo hujus anni die postquam insignem habuit in aperta area Templi sancti Bernardini concionem de pace & concordia, deque remittendis injuriis & deponendis odiis, sub noctis medium discessit, sequente nihilominus magna hominum turba, quamvis studiose sequelam hanc declinare cogitaverit. Postridie Epiphaniæ pervenit Theatim, ibique hæsit dies quinque, totidem concionatus, reprehendensque Clericorum ibi maximam incontinentiam, inde occasionem accipiens, quod in primitiis novi Sacerdotis primum Sacrificium Deo offerentis multa licentiosius fieri conspexerit. Puellæ obviæ dæmonium habenti, a parentibus equo per vim & strepitum ad se perductæ, nomen Jesu imposuit, præcepitque ut absque contradictione aut resistentia permitteret se pacifice Aquilam conduci, & ante sancti Bernardini arcam collocati. Præceptis obtemperans,ad sancti Viri sepulcrum a malo genio perfecte liberata est. Sermone ultimo contra Hebræorum usuras invectus, Montem Pietatis, instar Aquilani rogavit institui, eodemque die profectus est in urbem Reatinam. Eo secutus Cancellarius Theatinus,retulit in Senatu decretam fuisse Montis erectionem, collectamque pecuniam, nihilque deesse præter solas regulas & normam ab eo præscribendas. Eas protinus tradidit, & tanti operis auctoribus largam impertiit benedictionem.

Inde Reatim.

Theate & Reate Montes erigit Pietatis.

VII. Reatinos aspere increpavit propter civiles discordias, quæ urbem penitus devastarunt, obtinuitque ut communi Magistratus & Populi consilio, pacis caduceatores designarentur. Hic etiam Montem Pietatis instituit, qui infra biennium auctus est vehementer, hortatusque est omnes ad bene pieque vivendum, & urbem Dei protectioni commendavit, quam a tot seculis Leo IV. Imperatoribus Lothario & Ludovico voluit commendatam.

Prædicat Pedeluci. *C. Rom. Ecclesia C. Nobis Domine dist. 91.* Interamnæ.

Post dies quindecim abiit Pedelucum, ubi singularis devotionis indiciis exceptus, longum habuit sermonem de vita Christiana, fuga peccatorum, & reverentia sanctissimi Eucharistiæ sacramenti. Interamnæ sex dies commoratus, honorifice habitus est ab Episcopo, & sermones habuit in foro, auctoque Pietatis Monte ab aliquot annis erecto, pacificavit urbis primarios, propter cæsum nobilem adolescentem ad arma paratos. Abeuntem secuti sunt

sunt multi, qui sibi, arvis & campis, per quos transibat, benedici flagitabant.

VIII Per oppidum sancti Geminiani, ubi biduo stetit, Narniam accurrit, audiens ingentes timeri strages propter rixas pridie inchoatas. Prædicavit in ampla Episcopi area, quo universus accurrit populus, audiente ex fenestra Episcopo. Pro themate verba illa: *Abyssus abyssum invocat*, assumpsit, Satanæque artes in perturbandis populis detexit, ex quibus malorum concatenatam seriem, urbiumque sequi ruinam, clarissime demonstravit. Ita efficaciter peroravit, ut depositis armis, in alternos amplexus, qui prius in mutuas ruebant cædes, accurrerent. Collecta hic Pio Monti instituendo pecunia, cunctisque lacrymantibus, transivit ad Amerinos, ibique contra fœneratores tribus prædicavit diebus. Montecchii semel, ad Urbem veterem ter concionatus, & Senas per urbem Pientinam profectus, illic statuit juxta Pontificis præceptum a nobis superiori anno relatum, conciones habere Quadragesimales. Illuc, licet sero, pervenerunt binæ Pontificis litteræ, quibus Perusii primum, tum Romæ jubebatur prædicare. Eas hic exscribo, quibus alias de hac re ad Vicarium Generalem a Pontifice scriptas subjungo.

Narniæ pacificat rixantes. *Psal.* 14. 8. Erigit Montem Pietatis. *Num.* 14. Jubetur Perusii, & Romæ prædicare.

Dilecto filio fratri Bernardino de Feltro Ordinis Minorum de Observantia.

IX. *Dilecte fili, salutem &c. Intelligentes operam & præsentiam tuam in Civitate nostra Perusina prædicando & admonendo plurimum bactenus profuisse, & profuturam esse, ideo volumus, ac tibi in virtute sanctæ obedientiæ expresse præcipiendo mandamus, ut in hac Quadragesima proxime futura ad ipsam Civitatem prædicatum accedas, & per salubria monita, & Divini verbi Evangelicæque doctrinæ annunciationem, lucrum animarum facere, & quieti ac paci & unioni Civitatis ejusdem consulere studeas, non obstante quovis alio mandato tibi facto, ceterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die* XI. *Februarii* MCCCCLXXXIX. *Pontificatus nostri, anno* V. Ex autographo.

Eidem.

X. *Assiduis dilectorum Conservatorum Populi almæ Urbis nostræ precibus inclinati, te in Domino paterne hortamur, in virtute sanctæ obedientiæ nihilominus Apostolica auctoritate mandantes, ut non obstante quocumque alio mandato, per Nos, aut Vicarium tui Ordinis tibi forsan facto in contrarium, Romam venias, verbum Dei Quadragesima proxima futura in Ecclesia Aracœli prædicaturus. Ut autem liberius & commodius id facere possis, ipsi Vicario etiam super hoc scribimus. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die* XX. *Februarii* MCCCCLXXXIX. *Pontificatus nostri, anno* V. Ex autographo.

Dilecto filio Vicario Generali Cismontano Ordinis Minorum, de Observantia nuncupatorum.

XI. *Non potuimus resistere precibus dilectorum filiorum Conservatorum Populi almæ Urbis nostræ, assidue supplicantium dari eis in Prædicatorem proxima Quadragesima dilectum filium fratrem Bernardinum de Feltro. Quocirca hortamur devotionem tuam in Domino, ut efficias, quod* Ro-

Romæ in Ecclesia Aræ-cæli juxta desiderium dilectorum Conservatorum, & mandatum nostrum prædicet. Et tu hoc ipsi fratri Bernardino injunges. Non obstantibus quibuscumque aliis ordinationibus & mandatis in contrarium forsan factis, & intelligentia inter nos habita. Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris, die XX. *Februarii* MCCCCLXXXIX. *Pontificatus nostri anno* V.

Nihilominus obtinuerunt Senenses ut apud se prædicaret.

XII. Tot perplexus præceptis Bernardinus, quid agendum, quove abeundum erat, prorsus nesciebat. Recedere tentavit pariturus postremo Pontificis & Vicarii mandatis. Restiterunt Senenses, neque se prorsus dimissuros dixerunt, allegantes se priores in jure, potiores debere esse in possessione, miseruntque celeriter, qui recentiora curaret præcepta revocari. Obtinuerunt quidem, interveniente Cardinale Senense Legato Perusino. Conciones exorsus a sexagesima, per universam prosecutus est Quadragesimam in Ecclesia Cathedrali. Dominica prima percepit, adolescentulam Hebræam octennem, æstuantem baptismi desiderio, non potuisse ad sacras aquas pervenire, Episcopi Vicario denegante. Vocatæ ad se juvenculæ constantiam lacrymasque admiratus, solemnissimo ritu, frendentibus Judæis, fecit intingi, habita super his insigni concione. Plurimum hic laboravit, diebus festivis pro consuetudine urbis bis concionatus, sed & tertium adjungebat sermonem in Clarissarum Monasterio.

Ter aliquando in die prædicabat.

Suadet ne pro curādis Christianis medici admittitur Hebræi.

XIII. Graviter reprehendit morbidos quosdam Christianos, nimis familiares Hebræorum amicos, & potentes patronos, quorum opera nuper stipendiis publicis conductus erat civibus curandis Medicus Hebræus. Suasit insuper, ne quispiam ab illo medicinam sumeret, quem manifeste & ex condicto noverant Jesu Christi hostem perpetuum. Retulit, sanctum Bernardinum illorum concivem narrasse, Medicum Hebræum Avenione morientem dixisse, non adeo illibenter se mori, postquam præscriptis dolosis pharmacis occidit multa millia Christianorum. Fuerunt equidem, qui omnem potius respuere medicinam, quam ab isto vellent recipere, & Divina ope convalescebant. Nobilis matrona, N. Burghesii conjux, restitit marito Hebræum hunc vocanti, ut filium continua febre laborantem curaret, & mirabiliter sanum excepit. Lucretia Salimbeni triduo puerperio cruciata, animam actura, ex symptomate in se reversa, videns Hebræum præ lecto stantem, indignabunda repulit, & fusis ad virginem Mariam precibus, ultro peperit incolumis. Perseverantibus tamen quibusdam in Hebræi tutela, aliisque ad medelam vocantibus, dixit e suggesto Bernardinus, quod Magistratus nolebat, virginem Mariam urbis protectricem, & sanctum Bernardinum ea urbe natum, remedium brevi adhibituros. Paulo post Hebræus morte periit repentina.

XIV. Die Paschatis ter prædicavit, primum postquam sub auroram ingentem multitudinem sacra communione refecit; secundo post prandium; tertio post Vesperas, multas pretiosasque Senensium ostendens Reliquias, quarum præcipuas brevibus doctisque commendabat elogiis, concionemque hanc longo post tempore Senenses coronam appellabant sui sacri Thesauri. Sæpissime per litteras & Nuncios rogatus a Lucensibus, ut ad eos declinaret, tamdem hoc anno abiit, & Kalendis Maii cœpit prædicare de recta vivendi norma Christianorum in bonitate & simplicitate, absque pompa, luxu & vanitate; de subventione & patrocinio pauperum, quorum substantias alieni a fide devorabant. Divinum deinde comminatus judicium iis, qui propter munera & retributiones tutelam susceperant Hebræorum, idem prosequutus est argumentum in dumo Senatoria, rogatus illic Magistratum

Lucam proficiscitur.

Reprehendit Hebræorum fautores.

tum & Rectores urbis docere, adjiciens quæ ad perfectum Reipublicæ regimen, & justitiæ æquitatem conducebant.

XV. Adductis porro per Hebræorum fautores plerisque documentis in eorum defensionem, bulla videlicet Nicolai V. & Consiliis Alexandri de Imola, nobilis Jurisperiti, Doctissimorum Theologorum, & U. J. Doctorum, opposuit contrarias assertiones, & Nicolai diploma vitio nutare surreptionis, eoque inscio prodiisse, testimonio Ministrorum Curiæ Romanæ probavit. Discussis exacte fundamentis, demum conclusum est, Hebræos dimittendos, & Montem in subventionem pauperum erigendum. Non destiterunt tamen Hebræorum patroni huic operi adversari, auxiliaremque convocarunt eum Theologum, tunc Florentiæ morantem, qui olim Mantuæ nullum non movit lapidem, ne Mons erigeretur. Frustra tamen has aliasque artes excogitarunt, Domino revelante Francisco Plebis sancti Stephani, viro religiosissimo, de quo suo loco dicemus, hoc suum, non Bernardini opus esse, seque difficultates omnes superaturum. Exitus veritatem probavit, ipsis adversariis mirabiliter conversis in fautores. Circa stipendium conferendum Officialibus ex denariolo propter erogatas pecunias retribuendo, de quo supra diximus, alia suscitata fuit controversia: sed & hæc sopita fuit, & Montis opus magna solemnitate, & totius urbis concursu, generali indicta supplicatione, inchoatum, primas pinguesque oblationes facientibus Episcopo Joanne Galeanutio, & Dominico Gallignano. Dives insuper Mercator, qui propter lucrum & fœnus, quod ex societate cum Hebræis inita suscipiebat, quanto potuit conatu se opposuit huic instituto; tamdemque se illius obsequio dedicavit, & suæ facultatis quadraginta aureorum millia Monti legavit. Episcopus vero quorumdam scrupulos curaturus, hoc exhibuit rei bene recteque gestæ testimonium.

Consil. 1. 2. & 101. vol. 1. Vide consil. 48. Antonin. de Prato.

Statuitur erectio Montis Pietatis.

An. 1474. n. 11.

Nicolaus Dei gratia Episcopus Lucensis. Universis & singulis in Civitate & diœcesi nostra Lucensi commorantibus, salutem in Domino sempiternam.

XVI. *AD confirmationem & approbationem omnium, quæ statuta & ordinata sunt circa Montem Pietatis, in hac Civitate Lucensi constructum, nos N. Episcopus præfatus, dicimus, confirmamus & approbamus, quod Mons Pietatis Divinitus humano generi revelatus, omni Populo & præcipue Lucensi est utilissimus, nec quisquam meritò dubitare aut suspicari potest, quod aliqua species aut scrupulus usuræ cadat in eo. Sic enim a sanctis viris ab Ecclesia approbatis, sic a multis Universitatibus studiorum Italiæ, sic ab Excellentissimis viris sacræ Theologiæ omnium Ordinum professoribus, sic denique a quampluribus utriusque Juris Doctoribus, publicis documentis confirmatum & declaratum est, & quod omnium suprascriptorum majus & excellentius est, summi Pontifices ordinationem & formam dicti Montis laudare & confirmare non desinunt. Quod si quis hujus rei incapax, ingenio, sexu, ætate, aut suasu vel gratia ulterius secus sentiret, ad Sedem Apostolicam se convertat, & pro salute animæ suæ, deposita omni scrupulositate id credat, quod approbat Ecclesia. Sanctissimus enim est Mons Pietatis. Et in illo denario, qui constituitur pro salario dicto Monti servientium, nulla penitus cadit usura nec scrupulus, prout multis documentis & omnibus publicis a venerando Patre fratre Bernardino de Feltro Ordinis Minorum de Observantia, non minus sanctè, quam doctè confirmatum exstitit & declaratum. Ejus enim opera & exhortationibus Mons prædictus in hoc Civitate con-*

Episcopus Lucensis laudat erectionem Montis.

constitutus est, & si denarius ille Officialibus Montis designatus, pro expeditiori computo Montis, & aliquali utilitate pauperum ex publico solveretur, id quietius esset, sed certe non sanctius. Itaque hortamur omnes in hac Civitate & diœcesi commorantes, ut quæ supra scripta sunt, teneant, & omni scrupulositate deposita, sanctissimo Monti hilari animo subvenire studeant. Nos enim ita sentimus, & sententiam nostram his patentibus litteris declarandam & publicandam duximus, & in fidem & testimonium hujus rei nostra manu nos subscripsimus, & nostrum consuetum sigillum apponi mandavimus; at de Omnipotentis gratia Dei, ac beatorum Apostolorum ejus Petri & Pauli meritis confisi, omnibus vere pœnitentibus & confessis, qui huic sanctissimo Monti Pietatis manus porrexerint adjutrices, quadraginta dies de injunctis eis pœnitentiis misericorditer in Domino relaxamus, pariter & indulgemus. Datum Lucæ in nostro Episcopali Palatio apud sanctum Martinum, MCCCCLXXXIX. Indictione VII. die vero XXV. Julii.

Nicolaus Episcopus Lucensis manu propria.

Luca recedens per obvia loca concionatur. XVII. Nunciis litterisque a Faventinis & Genuensibus acceptis, ut eos sua præsentia consolaretur, & doctrina instrueret, propter varias rationes delegit Genuam abire. In vico Borghetti XII. M. P. ab urbe Lucensi, ex qua recessit postridie diei sancti Jacobi Apostoli, prædicavit, deinde Caseronianæ, mox Mutinæ. (Mutinæ.) Illic hærens diebus quindecim, ludos, carnis concupiscentias, seculi vanitates, & excessivas dotes, per quas familiæ integræ destruebantur, acriter reprehendit. Satanæ castellum hic ex peccatorum fomentis extruxit, & flammis destruxit. Ex Regio Lepido (Regii Lepidi.) venerunt rogatum, ut eo se conferret, & assentientem, sed claudicantem pede læso, humili caruca seu plaustro conduxerunt. Venit tunc in illam urbem Eleonora Ferdinandi Regis Neapolitani filia, Herculis Ferrariensis Ducis conjux, statimque duabus associata filiabus, Elisabetha, Francisci Gonzagæ Marchionis Mantuani uxore, & Beatrice desponsata Ludovico Sfortiæ, cognomento Mauro Duci Barensi, postea Mediolanensi, ad virum Dei perrexit, rogavitque salutaria doceri. Genitrici & puellis optima quæque tribuit documenta, uniuscujusque statui & conditioni opportuna. Monuit Eleonoram, ad fratrem Calabriæ Ducem scriberet, abstineret a pauperum oppressione, a tutela Hebræorum, a bellis injustis; sin aliter, sciret se regno pellendum juxta Jacobi Piceni vaticinium, uti quidem contigit, Carolo Francorum Rege patrem Ferdinandum Regem, & filium Alphonsum Ducem prædictum profligante. Ea in urbe accepit Pontificis litteras & mandatum, ut proxima Quadragesima Lucensibus prædicaret.

Parmæ. XVIII. Parmam dilapsus, viginti habuit conciones, Montemque Pietatis multis auctariis nobiliorem amplius adauxit. Febre correptus, litteras accepit Apostolicas, & Vicarii Generalis, quibus Genuæ jubebatur per Adventum prædicare. Morbo cito liberatus, longo se commisit itineri, & Pontremuli (Pontremuli.) concionatus die sanctorum Simonis & Judæ, in Spetiæ (Spetiæ.) oppido sex conciones habuit, totidemque Levanti, illuc cymba transvectus. Genuæ (Genuæ.) prædicare cœpit in Ecclesia Cathedrali in die sanctæ Cæciliæ, nec destitit ullo die usque ad festum Epiphaniæ. Etsi vero civibus prædicarit, Religioso occlusas carcere non neglexit, sed per omnia Monasteria discurrens, omnibus quæ statum & sexum decebant, monita dabat salutis, & quasdam vitæ laxioris summa dexteritate ingentique labore reformavit.

XIX. Fratres Observantini Provinciæ Hungariæ diligenter & indefes-

fe

se laborabant in finitimis regnis & provinciis, fideles in recta doctrina confirmantes, & hæreticos ac schismaticos ab erroribus convertentes. Multis magnisque privilegiis, quibus universi Instituti professores quicumque gaudebant, eos remunerandos Pontifex judicavit. Ecce amplæ concessionis documentum. Magna conceduntur privilegia Fratribus Hungariæ.

Dilectis filiis universis Fratribus Ordinis Minorum, de Observantia nuncupatorum, Provinciæ Hungariæ secundum morem dicti Ordinis.

Sacræ Religionis &c. consuli possit. Cum itaque, sicut exhibita nobis nuper pro parte vestra petitio continebat, sæpenumero contingat vos ad diversa Christifidelium loca, intra & extra regnum Hungariæ consistentia, sub Superiorum tamen vestrorum obedientia, ad verbum Dei Christifidelibus prædicandum, & eorum confessiones audiendum, ac schismaticos & hæreticos, quorum magna copia in locis dicto regno finitimis habetur, ad fidem Catholicam & veritatem S. R. E. doctrina Evangelica, bonisque operibus & exemplis, etiam non sine maximo vitæ vestræ discrimine & periculo inducendum, conferre. Nos attendentes labores vestros, quos continuo pro augmento fidei Catholicæ perferre non cessatis, ac volentes etiam animarum vestrarum saluti consulere, vosque favoribus prosequi gratiosis, vestris in hac parte supplicationibus inclinati, vobis & Fratribus dictæ Provinciæ nunc & pro tempore existentibus, in dicta tamen Observantia persistentibus, & tam in domibus, quam Congregationibus & Capitulis vestris, ac etiam quoties vos & illos extra dictas domos ad prædicandum verbum Dei, confessiones audiendum, ac dictos schismaticos & hæreticos ad viam rectam inducendum esse contigerit, ut omnibus & singulis gratiis, prærogativis, indulgentiis & privilegiis, ac litteris tam per nos, quam per fel. record. Sixtum PP. IV. & alios Romanos Pontifices prædecessores nostros Fratribus dicti Ordinis, etiam de Observantia, *ac* de familia *nuncupatis, tam citra, quam ultra montes degentibus, etiam vivæ vocis oraculo concessis, perpetuis futuris temporibus uti, potiri & gaudere libere & licite possitis & debeatis, ac possint & debeant in omnibus & per omnia, perinde ac si illa omnia & singula vobis & ipsis specialiter concessa fuissent, constitutionibus & ordinationibus Apostolicis &c. nequaquam obstantibus, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, de specialis dono gratiæ indulgemus. Nulli ergo &c. nostræ concessionis infringere &c. si quis &c. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c.* MCCCCLXXXVIII. V. *Kal. Martii, anno* V. Lib. 75. fol. 192.

XX. In aliquibus partibus, maxime in Provincia Aragoniæ, Fratres Observantes contra Constitutiones Pii II. Pauli II. & Sixti IV. transibant ad Patres Conventuales absque licentia suorum Superiorum, & alii suscipiebant absque eadem licentia curam & regimen Monasteriorum Monialium, insistebantque obsequiis virorum Nobilium: ut his mederentur incommodis, Vicarius Ultramontanus & Cismontanus per se suosque Commissarios in Curia rogarunt Innocentium, vellet Prædecessorum statuta confirmare. Ille vero Juliano Cardinali Ostiensi Ordinis Protectori negotium commisit. Atqui ille juxta supplicis libelli tenorem hoc anno die XIX. Februarii protulit sententiam, utrumque rigorose prohibens excessum, & Ordinariis auctoritatem impertiens transgressores coercendi. Coercetur libertas quorumdam disciplinam superiorum declinantium. *Vide Firmam. 3. Ord. 2. p. fol. 129.*

„ XXI. Serpierus Laurentii de Pelliccinnibus vir pius oppidi de Colle Vallis-Elsæ, nullius diœcesis in Provincia Tusciæ, per suum testamentum rogatum anno MCCCCLXXV. injunxit Jacobæ Gherardi suæ conjugi ut ADDITIO Patris Lucæ Waddingi. Conv. Collis.

„ ut in domibus suis habitationem construeret pro Religiosis fœminis, „ *Amantellatæ* nuncupatis, quibus alendis bona aliquot immobilia legavit. „ Uxor viri executa mandatum, eas domi congregavit, sed superveniente „ bello, & obsesso a Duce Calabriæ prædicto oppido, tormentorum impetu „ ædes illæ fuerunt penitus destructæ. Quibus reparandis dum vidua jam „ senex & egena non sufficeret, obtinuit, ut ex bonis a marito relictis pro „ fœminarum alimentis reficerentur, & traderentur Fratribus Observan„ tibus Conventus sancti Luchesii prope Podium Imperiale, ut eis servi„ rent pro hospitio. Habeo totius rei amplum instrumentum originale, „ & hospitii in Conventus formam redacti alias redibit memoria.

To. 16. an. 1584.

ADDITIO ET CORRECTIO PATRIS LUCÆ WADDINGI. Conv. S. Mariæ de Pace Januen. *Gonzag. in Prov. Genuen. Conv. 3.*

„ XXII. Hoc anno die XI. Martii confecto publico instrumento, Hi„ bletus Notarius Apostolicus Monasterii sancti Stephani Januensis, Or„ dinis sancti Benedicti Commendatarius (quem e domo Flisca de Lava„ niæ Comitibus fuisse asserit Gonzaga, sociumque in hac donatione addit „ Laurentium de Flisco) ejusdemque Monasterii Conventus, initis qui„ busdam pactis cum Silvestro & Isaia Frattibus Societatis Amadei Hispa„ ni, concesserunt eis & donarunt Prioratum sancti Martini, qui sine cura „ animarum extra muros Januenses situs erat, membrumque dicebatur „ prædicti Monasterii, accedente etiam consensu Gregorii Prioris ejus„ dem Prioratus. Innocentius Pontifex anno sequenti III. Kal. Aprilis „ donationem confirmavit suo diplomate: *Sacræ Religionis sinceritas &c.* „ quod sub annum sequentem dabimus in regesto, extinxitque nomen & „ ordinem Prioratus, ac invocationem sancti Martini suppressit. Fratres „ itaque illi Amadeitæ, veteri parvaque diruta, novam extruxerunt Ec„ clesiam sub appellatinne sanctæ Mariæ de Pace, quem titulum aliis mul„ tis suæ Societatis Templis indiderunt, ædificato in eadem ad Monacho„ rum votum sacello sub invocatione sancti Martini, ne omnino primi „ titularis memoria deperiret. Hinc fortassis putarunt Cœnobii hujus in„ colæ se teneti, aut posse festum sancti Martini cum octava celebrare, de „ quo aliquoties fuit apud illos opinionum discrepantia. Sed verior illa „ est negantium eos teneri, aut posse ita facere, cum auctoritate Pontifi„ cia, uti constat ex Bulla, suppressus fuerit omnino titulus aut invocatio „ sancti Martini, & proinde non possit hodie dici hunc Sanctum esse illius „ Ecclesiæ titularem aut Patronum, neque subsit alia sufficiens ratio, pro„ pter quam solemne illius festum agatur, contra regulas Breviarii Roma„ ni „ Porro Amadeitæ Templo a se constructo domum adjunxerunt religiosam, in eaque perseverarunt usque ad Pii V. Pontificatum. Ab his ad Observantes transivit, & demum ad Fratres strictioris Observantiæ, qui ruinosam refecerunt & auxerunt. Eisdem Amadeis dedit Vincentius de Carissimis Canonicus Parmen. Prioratum sancti Egidii extra muros portæ sancti Michaelis urbis prædictæ, Ordinis sancti Benedicti, a Monasterio sancti Joannis Baptistæ Parmen. dependentem, quem ille habebat in Commendam, ut in eo Conventum ædificarent, sub nomine etiam sanctæ Mariæ de Pace, ratamque voluit hoc anno IX. Kal. Septembris Innocentius donationem. Nunc hujus Conventus nulla est apud nostros memoria.

Conv. Parmen. *Lib. 98. fol. 264.*

Conv. Herbæ, *Gonzag. in Prov. Mediol. Conv. 22. Monum. MSS. illius Prov.*

XXIII. In clivo cujusdam eminentis colliculi aliquantulum ab oppido Herbæ, diœcesis Mediolanen. vir nobilis & pius Galdus Carpanus, ære communi oppidanorum adjutus, hoc anno Conventum ædificavit Observantum, sub titulo sanctæ Mariæ de Angelis. Ejus nepos Leo Carpanus sacerdos, patrui prosequutus erga Fratres benevolentiam, eos plurimis affecit beneficiis. Ecclesiam, nobilis quidem structuræ, pulchris imaginibus exor-

exornavit. Ipse vero distributis Herbæ & Romæ in pauperes facultatibus, voluntarius pro Christo pauper effectus, inter mendicos mortuus est in Urbe, & apud Clericos regulares Theatinos in Ecclesia sancti Silvestri Montis Quirinalis sepultus. Ecclesia & Altaria hujus Conventus consecrata sunt; quo tamen tempore, vel a quo Episcopo, nescitur. Cœnobium hoc inter optimos Provinciæ Mediolanensis reformatorum potest connumerari. Copiosam habet aquarum scaturiginem, aerem saluberrimum, & victui quæque opportuna. Hoc oppido orti, isto loco diu commorati sunt Franciscus Moronus, vir pius & prudens, optimus & diuturnus tironum instructor, Cherubinus & Angelus Paravicini, olim Provinciæ Mediolanensis Ministri.

XXIV. In oppido Montis Brinantii, vulgo *Monte de Brianze*, diœcesis Mediolanensis, hoc eodem anno Fratres cœperunt ædificare Conventum S. Mariæ de Misericordia, in fundo appellato *Mons-Rubeus*, a nobilibus Gripporum & Fumogallorum familiis, ut fertur, collato, collectis per convicinos populos eleemosynis. Ecclesiam consecravit anno MCCCCXCVIII. frater Guillelmus Corsicus Sagonensis Episcopus, de quo superius locuti sumus. Ex hoc oppido prodiisse asserunt fratrem Leonem de Perego, olim, ut diximus, Archiepiscopum Mediolanensem, & in hoc Conventu initiatus est Angelus ab Hello in jure Canonico peritissimus, qui sui ingenii monumenta posteris reliquit, a nobis aliquando producenda.

Conv. Brinantii. *Gonzag. in Prov. Mediol. Conv. 22. Monum. MSS. ejusd. Prov.*

An. 1481. n. 22.

Tom. 3. an. 1239. n. 15.

XXV. Diximus superius, Gomesium Suarez de Figueroa, Feriæ Comitem, ædificasse Conventum sancti Benedicti ad oppidum Zafræ. Hoc anno ille idem vir Princeps, Ordini addictissimus, obtinuit facultatem a Pontifice domum aliam prope Eremitorium sancti Onufrii *de Lappa*, diœcesis Pacensis V. M. P. a Zafra remotum, ædificandi, eamque subjiciendi Guardiano Zafrensi, & Vicario Provinciæ sancti Jacobi: *Exposuit tuæ devotionis.* III. Kal. Martii. Hæc illius ædis origo certior est illa, quam alias ex Gonzaga tradidimus. Illa ergo quæ tunc diximus *, per ista corrigi vellemus.

An. 1480. n. 25. Conv. S. Onufrii de Lappa.

To. 11. an. 1447. n. 74.

* *Ea, quæ perperam de hoc Cœnobio Tom. 11. ad annum 1447. n. 74. dicebantur, per nostram additionem jã fuere correcta.*

XXVI. Garsias Alvarez a Toledo, Dux Albanus, non procul ab Albæ oppido, diœcesis Salmanticensis, ex altera parte Tormii fluminis, Conventum Observantibus ædificare cœpit, sed morte præventus, non potuit consummare. Fridericus a Toledo ejus filius opus prosecuturus, facultatem impetravit hoc anno ab Innocentio Ecclesiam sub invocatione sanctæ Mariæ de Incarnatione, & Cœnobium construendi, in quo Collegium institueretur decem Fratrum, qui litteris vacarent, alendi ab eodem Duce, ejusque successoribus: *Exigit tuæ devotionis*. XV. Kal. Januarii; structura quidem Cœnobii nobilis est, sed aura insalubris propter adlabentem fluvium. Etiam nunc conservatur sub nomine Collegii Theologorum provectorum, qui postquam in aliis Conventibus sua studia absolverunt, huc transferuntur amplius exercendi, donec Lectores instituantur, vel ad alia litteraria ministeria assumantur. Hoc in loco anno MDCXV. ego operam dedi litteris Hebraicis sub Francisco Castillo, hujus idiomatis perquam perito. Duces quidem Albani magno affectu continuisque beneficiis domum hanc prosequuntur, dignaque vicissim a Fratribus obsequia recipiunt. Magnas Indulgentias concessit idem Innocentius visitantibus Ecclesiam in diebus Annunciationis & Assumptionis beatæ Mariæ Virginis, & sancti Francisci.

Conv. Albæ. *Gonzag. in Prov. S. Jacobi Conv. 18.*

XXVII. Diximus alias Eleonoram Principem, postea Navarræ Reginam, ex concessione Pauli II. Conventum Tassaliæ sub invocatione sanctæ Mariæ de Misericordia construxisse. Hoc anno Petrus de Fuxo, sanctorum Cosmæ & Damiani Diaconus Cardinalis, Eleonoræ filius, quem multi auctores boni Minoritam scribunt, Pontifici exposuit, opus imperfectum remanserat

To. 13. an. 1468. n. 20. Conv. Tassaliæ.

mansisse, & Fratres neque commodam Ecclesiam, neque cellas habuisse, seque voluisse genitricis fabricam complere, petiitque ampliandæ Ecclesiæ, in qua sepultas dixit Eleonoram genitricem, & Eleonoram alteram, sororem, concedi capellam sancti Sebastiani, templo construendo propinquam. Postulatis Pontifex assensit dato diplomate: *Pia consideratione.* XVIII. Kal. Decembris, quod in regesto vel inde maxime damus, quod ex illo amplius constabunt ea, quæ adnotavimus, quando de prima constructione locuti sumus, & plane videbitur, non pro Conventualibus, sed pro Observantibus domum hanc fuisse inchoatam.

Conv. Loxæ. *Gonz. in Provin. Granaten. Con. 7.*

XXVIII. Ferdinandus & Elisabetha Reges Catholici, ob frequentes victoriaa contra Mauros Granatenses habitas, gratias Deo habituri, hoc anno Cœnobium sancti Francisci nuncupatum, prope Loxam Beticæ oppidum, diœcesis Granaten. ex partis de hoste spoliis aliisque suis facultatibua construxerunt.

Facultas plura Cœnobia construendi.

XXIX. Fratribus Observantibus provinciæ sancti Ludovici ampla concessa est hoc anno facultas in quibuscumque Urbibus, Oppidis & Villis, ad quæ vocarentur, Cœnobia construendi: *Ad uberes.* XVIII. Kalend. Maii. Aliarum quidem Provinciarum Fratribus, neque viris Principibus, non inveni hucusque concessam adeo absolutam facultatem. Semper enim pro limitatis iisque paucis Conventibus capiendis concedebant Pontifices licentiam. Nobili viro Nicolao de Chabanis, Comiti Dampmartin. Melden. diœcesis indulsit Pontifex hoc anno VI. Nonas Octobris, ut in quocumque loco opportuno sui Dominii Observantibus domum ædificaret. Quid ille fecerit, non invenio.

Lib. 97. fol. 262.

Fr. Philippus de Burgundia vir Princeps Minorita.

XXX. Philippus a Burgundia, vir Princeps, & generosus adolescens, summo cordis dolore deperdita nobili & pulchra conjuge Maria de Roje, mundo muncium remisit, & Minorum Observantum Institutum amplexus est. In filii gratiam Joannes de Burgundia, Brabantiæ, Lothieri, ac Lemburgi Dux, Nivernensium Comes hoc anno IV. Kalend. Junii, impetrata Sedis Apostolicæ facultate, Cœnobium sub invocatione sancti Joannis Evangelistæ & omnium Sanctorum ad cc. P. a munitissimo oppido Masseriarum, diœcesis Rhemensis, construxit, cujus Guardianum per annos triginta quinque ejus filius prædictus Philippus egit perquam religiose. Ejus corpus, præfatæque Mariæ conjugis curarunt parentes honorifico sepulcro in facello sancti Philippi reponi. Petrus Sidoniensis Episcopus, & Rhemensis Archiepiscopi suffraganeus, anno MDIV. consecravit.

Conv. Masseriarum. *Gonz. in Provin. Franc. Parisien. Conv. 17.*

XXXI. Quidam Ventadourensium Dux, quidamque heros ex nobilissima Scorrailhensium familia hoc anno, annuente Innocentio Pontifice, Conventum sancti Pergeti, in profundissima quadam valle juxta Dordoniæ fluminis marginem ædificari pro Fratribus Observantibus curarunt. Id factum sub Ludovico XI. Rege ait Gonzaga; at non ille, sed Carolus VIII. ejus filius tunc regnabat. Locus est solitarius, amœnus, vitæ contemplativæ opportunus. Ecclesia consecrata est die ultima Augusti, anno MDV. a quodam Claromontensis Episcopi suffraganeo, sub titulo Deiparæ Virginis Mariæ. Ibi requiescit Catarina Beaufortia, Turonensium Comitissa, sumptuosissimo sepulcro. De fratre Petro Guarrignejo, hujus Conventus alumno ab hæreticis anno MDLXXIV. occiso, eo anno dicemus opportunius.

Conv. S. Pergeti. *Gonz. in Provin. Aquit. antiquior. Conv. 30.*

Fr. Petrus Guarrignejus.

XXXII. In Silesia & Civitate Javorii hoc anno ex communibus facultatibus ædificatus est Conventus Observantum, sub invocatione sanctæ Mariæ Virginis, & sancti Andreæ Apostoli; sed in eam urbem irruente hæresi, profanatus est, & ad terram dejectus.

Conv. Javorii. *Idem in Provin. Boemiæ Conv. 23.*

XXXIII. Con-

XXXIII. Concessa est hoc anno x. Kalend. Januarii facultas nobili viro Joanni de Bournoville, militi, Domino loci *du Valentin*, Morinen. diœcesis eo in loco construendi Observantum habitaculum. An vero construxerit, non invenio. Hoc anno Bertholdus Episcopus Hildesemen. & Verdensis ad requisitionem & supplicationem Proconsulum & Consulum oppidi Luneburgensis, Verden. diœcesis, ex Conventu illius loci ejectis Conventualibus, introduxit Observantes. Et quia illi Conventum sibi reddi modis omnibus intentabant, Pontifex anno sequenti dedit Observantibus Conservatores Abbatem Monasterii sancti Michaelis Luneburgensis, ac Decanum, & Scholasticum Ecclesiæ sanctorum Petri & Pauli Bardevicensis, diœcesis Verdensis.

Conv. Valentini. *Lib. 91. fol. 127.*

Conv. Luneburgensis. *Lib. 81. fol. 186. & lib. 100. fol. 179.*

XXXIV. Beatrix Vidua Ferdinandi Portugalliæ Infantis relicta, Elisabethæ Castellæ & Legionis Reginæ avia, & Leonoræ Portugalliæ Reginæ genitrix, ante hunc annum cœpit in oppido Juliæ Pacis, vulgo *Beja*, Eboren. diœcesis, Monasterium Conceptionis Virginis Mariæ Ordinis sanctæ Claræ construere, cui ædificando ante plures annos diximus a Pio II. concessam licentiam Alphonso Lusitaniæ Regi, & Ferdinando fratri. Operi complendo Beatrix petiit a Pontifice hoc anno applicationem quorumdam bonorum, quia nimirum Ferdinandus ejus maritus opus complere tenebatur, & obtinuit: *Piis fidelium*. pridie Idus Januarii. Aliud reperio diploma hoc anno concessum, quo confirmatur unio capellæ hospitalis sanctæ Crucis ejusdem oppidi ad hoc Monasterium facta per Garciam, olim Episcopum Eboren. & approbata hoc tempore ab Alphonso Episcopo.

Monast. Juliæ Pacis.

Tom. 13. anno 1459. n. 64.

XXXV. Justa Roderici, pia mulier Egitaniensis, hoc anno impetravit licentiam fundandi extra muros Villæ de Setuval, Ulyssiponen. diœcesis, Monasterium Ordinis sanctæ Claræ Regularis Observantiæ pro una Abbatissa & duodecim Monialibus, in similitudinem Jesu Christi, qui duodecim Apostolos elegit: *Cupientes Divinum cultum*. xv. Kalend. Julii. In multis discrepat ab hac narratione Gonzaga, quæ ad hujus bullæ seriem veniunt corrigenda.

Monast. Setuvalen.

Gonz. in Provin. Algarbia Monaster. 4.

XXXVI. Henricus de Gusman & Leonora de Mendoza Duces Medinæ, impetrarunt facultatem ædificandi in Villa *San Lucar de Barrameda*, Hispalensis diœcesis, sui dominii Monasterium Clarissarum primævi Instituti sanctæ Claræ, sub invocatione sanctæ Mariæ Angelorum, adjectis quibusdam conditionibus, quæ in ipso diplomate legi licebit: *Summa prudentia*. ix. Kalend. Martii. Ceterum ex nostris auctoribus nihil circa hoc Monasterium occurrit, videturque ex ipsa institutione Ordinario subjectum.

Monast. Barrameda.

XXXVII. Ad Forum oppidi, vulgo *Feltre*, erant aliquot Virgines, quæ se Deo consecrare cupiebant, quibus prospecturus beatus Bernardinus Feltrensis, impetravit hoc anno ab Innocentio Pontifice facultatem, ut pro eis construeretur Monasterium, sub invocatione sanctæ Mariæ de Angelis, prope oppidi mœnia, ex diversis fidelium eleemosynis. Ea celeritate promotum est opus, ut sub annum MCCCCXCII. erudiendis juvenculis evocatæ sint Magistræ, & Monasterii fundatrices ex Monasterio Mantuano Corporis Christi.

Monast. Fori-Oppidi. *Gonz. in Provin. S. Antonii Monaster. 12.*

XXXVIII. Communitas oppidi Rue, quod in Normandia & diœcesi Ambianensi mari imminet Oceano, habito Episcopi & Rectoris Collegiatæ Ecclesiæ assensu, hoc anno ex communi ærario intra oppidi muros Sororibus Tertiariis domum construxit, sub beatæ Mariæ Virginis, & sanctæ Annæ invocatione. Ecclesiam post aliquot annos quidam Ambianensium Episcopus consecravit.

Domus Sororum Tertii Ordinis Ruensis. *Idem in Provin. Franc. Parisien. Monast. 20.*

XXXIX. Plu-

Domus Belgicæ subjiciuntur Vicario Franciæ.

XXXIX. Plurimas habuerunt Sorores prædicti Instituti domos in Belgicis provinciis, quas hoc anno Pontifex subjecit regimini Vicarii Regularis Observantiæ provinciæ Franciæ; quædam circa chlamydem exteriorem, modum recitandi officii, & privilegiorum communicationem decrevit, domumque Beguinarum Duleudii, Ambianensis diœcesis eisdem adjudicavit. Diploma in regesto exhibeo, ex quo plura, domorumque nomina lector accipiet: *Apostolicæ nobis*. v. Idus Januarii.

Domus Fratrum Tertii Ordinis Melidensis. *Lib. 81. fol. 61.*

XL. Occurrit hoc anno mentio domus sancti Spiritus de Melide, Mindonien. diœcesis Fratrum Tertii Ordinis, cui laici quidam Lucen. diœcesis in regno Galæciæ legarunt bona multa Ecclesiastica, ab eis bellorum tempore occupata.

Fratres Lusitani nolunt admittere curam Monasterii Bejensis. *Ibid. fol. 60.*

XLI. Beatrix Ferdinandi Infantis Portugalliæ olim, ut diximus, conjux, impense agebat cum Fratribus Regularis Observantiæ provinciæ Portugalliæ, ut curam susciperent Monasterii sanctæ Claræ oppidi Bejensis, seu Juliæ Pacis, Eboren. diœcesis, quam dum illi ægre admittere vellent, conditionem apposuerunt, non adeo facile, uti putabant, complendam; ut scilicet eis domus construeretur prope Monasterium. Atqui & hanc generosa Princeps statim extruxit, neque tamen obtinere potuit, ut Fratres Sororum curam & regimen subirent. Justis tamdem ejus precibus Pontifex assentiens, impetravit hoc anno IV. Nonas Junii, ut in domo a Beatrice constructa, Fratres habitarent, & Monasterium gubernarent. Paulo post, scilicet XVI. Kalend. Septembris, rogante eadem Beatrice, Pontifex indulsit Sororibus ejusdem Monasterii, ut quibus antea non licebat, carnibus vescerentur.

SUPPLEMENTUM P. ANTONII MELISSANI DE MACRO.

„ I. CArolum VIII. Regem inter & Franciscum Britanniæ Ducem „ conclusa ac stipulata pace, hic non diu supervixit, unde varii „ tumultus emersere: quo tempore etiam Hungaria ob Matthiæ Corvini „ mortem variis motibus fluctuabat; nam Maximilianus jussu Patris Friderici Imperatoris, collecto militum exercitu, Austriam invasit, Viennam, & alia loca, quæ alias Corvinus occupaverat, recuperavit. Interea „ Pontificis gratia Mauellam Monialem sanctæ Claræ fecit Abbatissam Benedictinarum Conversam: *Inter sollicitudines &c.* III. Nonas Januarii; „ Et XVI. Kalend. Februarii in festo Conceptionis beatæ Mariæ Virginis „ Ecclesiæ Calisiensi provinciæ Boemiæ, & Custodiæ Gnesnensis indulgentias concessit: *Romanus Pontifex &c.* Et IV. Nonas Martii beneficium „ instituit in Ecclesia Clarissarum de Tybure: *Romani Pontificis &c.* Et „ venias instituit in sacro Monte Alvernæ ad instar illarum Portiunculæ „ apud Assisium: *Patris æterni &c.* Nonis Aprilis. Idibus ejusdem beneficium fratri Martino Dorgen decrevit: *Religionis zelus &c.* Abs re autem non erit hic parumper immorari, & Setobrigensis Monasterii Clarissarum fundationem aperire, licet de eadem in Annalibus nostris quidpiam legatur. Longe ante in Portugallia regnante Alphonso V. quidam „ Minorita, vir probus, pius, & prophetico spiritu dotatus, Setobrigæ „ Lusitanis stabat, inter publice differendum, ut occasio ferebat, certa „ emphasi, cum majestate gravi, manu & indice in locum quempiam directis, dixit: *En vobis, ibi suo tempore Monasterium construetur*. Observarunt adstantes manum ejusque digitum, & observatione locum didicerunt, reponentes audita, & custodientes in corde suo: Prædicere autem

Indic ex Vatic.

Harold. ad hunc annum n. 10.

„ tem futura licet eorum sit, quibus ea Divinus favor & gratia ostendit,
„ quæ illos falli posse redargui minime patitur, attamen solummodo tan-
„ tum esse licite potest, quantum est ipsius rei futuræ ipsum ex illuminatio-
„ ne seu revelatione prævidere: unde si res futura præostenditur Prophe-
„ tæ sine differentia temporis, profecto hic hujusmodi tempora profari non
„ poterit: & hinc ut plurimum, pauca fides habetur Prophetis; nihilomi-
„ nus ut prosatum illius Viri probi verificatum extitit, statim qui audie-
„ rant, meminerunt eum prædixisse. Res igitur sic enarratur: Domina Ju-
„ sta *Rodriquez* Pereira nobilis Matrona in Aula Joannis II. Regis, præfati
„ Alphonsi V. filii, natum Emanuelem Ducem educabat, quando spiritu
„ pietatis atque devotionis acta, Monasterium Clarissarum primæ Regulæ
„ construere meditabatur, suaque vota Regi aperuit, qui altius proposi-
„ tum Justæ examinans, in hæc verba prorupit: *Rem difficilem excogitasti,*
„ *ac ardua nimis affectas*. Ad hæc illa: *Si Redemptori nostro Jesu aliquid*
„ *opus fuerit; forte non te propitium habebit, o Catholice Rex?* Qui autem
„ ad mulieris verba Joannes, discooperto capite & inclinato ita fatus est:
„ *Jesu meo personam & coronam libentissime dabo*. O verba tanto Rege
„ digna! quæ profecto non retractavit, sed opere omnino firmavit; nam
„ eo intercedente a summo Pontifice Innocentio VIII. per Breve datum
„ Romæ sub XVII. die Junii anno MCCCCLXXXIX. cujus exequutio Episco-
„ po Ceptæ demandabatur, Domina Justa præfata construendi Monaste-
„ rium, quod habebat in votis, facultatem obtinuit, qua habita, a Confra-
„ tribus sanctissimæ Annunciationis ipsius Oppidi Setobrigæ prædia ad opus
„ necessaria emit. Major autem Prior Magistratus sancti Jacobi erat iis
„ diebus Joannes *Fernandez*, qui cum universis Clero & Equitibus sui
„ Ordinis ab Ecclesia sancti Jacobi devotissima processione instructa, cun-
„ cto populo utriusque sexus concomitante, ad locum pro construendo
„ Cœnobio designatum perrexere, ubi jam Episcopus, & Dux Emanuel
„ præfati, cum Justa Fundatrice pervenerant, ac ibi a Regni Proceribus
„ propriis manibus apertis futuræ ædis fundamentis, coramque universo
„ populo, ad nutum Antistitis, lecto Pontificio Brevi, & loco solemniter *Monumen. MSS. Provin. Algarbiæ infra ad annum 1492.*
„ benedicto, ad excitandum Monasterium, sub invocatione sanctissimi
„ nominis Jesu, omnium jubilo spirituali primus lapis tanti operis jactus
„ fuit: tuncque publice auditum est. Hic est locus & hoc est Monasterium,
„ a pio Christi Servo inter prædicandum olim aperte prædictum.

„ II. Pontifex illustri viro Nicolao de Chavonis pro Fratribus Regu- *Indic. ex Vatic.*
„ laris Observantiæ in suo Dominio Conventum construere: *Sinceræ devo-*
„ *tionis &c.* VIII. Nonas Octobris, consimilemque gratiam excitandi
„ Cœnobium, sub titulo beatæ Mariæ de Misericordia, Eleonoræ Reginæ
„ Navarræ fecit: *Pia consideratione &c.* XVIII. Kalend. Decembris. Plu- *Herold. ad hunc annum n. 8.*
„ ra domicilia pro Amadeitis hoc anno fundata referunt Annales, sed iis
„ addendum illud Parmense sanctæ Mariæ Annunciatæ, cujus construendi
„ facultas hoc anno IV. Kalend. Decembris emanavit: *Apostolicæ servitu-*
„ *tis &c.* Inter autem Ingolstadienses Tertii Ordinis sancti Patris Franci- Sorores Tertii Ordinis Inglostadii vovent clausuram.
„ sci Sorores in *Gnadental*, seu in Valle Gratiarum, collectæ decem &
„ novem abhinc annis utcumque a nostris Fratribus reformatæ, tandem
„ ad plenam Ordinis obedientiam, hoc anno redactæ, in festo sancti Pa- *Chron. MSS. Provin. Bavar. reform. de eo Monast. ad annum 1468. & ad ann. 1493.*
„ tris nostri Francisci earum septem a R. Patre *Altpart* Provinciæ Vicario
„ nigrum velum acceperunt, ac proinde sese perpetuæ Clausuræ devove-
„ runt: indultum est illis in propria Ecclesia sanctis Joanni Baptistæ, & al-
„ teri Evangelistæ dedicata, sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum asser-

,, vare, & publicæ adorationi exponere: ita in dies mirabiliter proficien-
,, tes de virtute in virtutem, Ingolstadiensibus Christi bonus odor erant.

Beatus Nicolaus Episcopus.

,, III. Bythumnensis Cœnobii sancti Nicolai Episcopi in Silesia ad con-
,, finia Poloniæ gloriam magnificat hoc anno beati viri Patris Nicolai obi-
,, tus, qui nonaginta octo & amplius miraculis certa & evidenti relatione
,, compertis, in vita & post obitum, maxime fuit illustris: suos dies inno-
,, cens & impollutus sanctissime vixit, desiitque esse inter mortuos viven-
,, tes hoc anno, ut prædiximus, vitam beatam cum Cœlicis perennaturus
,, in æternum. Ejus cadaver ibidem in sacello sanctæ Crucis sepulturam ac-
,, cepit. Apud Siculos Panormi venerabilis Pater frater Joannes Butta,
,, florebat humilitate & oratione, tantæque sanctitatis extitit, ut etiam post
,, mortem miraculis clarere meruerit, diemque ultimum ibidem sanctissi-
,, me clausit hoc anno. Frater Antonius in Religione cognomento a Cruce,
,, qui filius Alphonsi a Cruce, & frater Ludovici similiter a Cruce, nepos
,, erat beati Joannis a Popula, hispanice *de la Puebla*; omnes enim erant
,, Comites Bellalcazaris, cognominabanturque a Soto Majore, & Franci-
,, scani effecti professione, a Cruce, quique vitæ sanctimonia celebres in-
,, ter alios fuere: hic inquam Antonius de Zuniga, vel a Soto Majore, seu
,, a Cruce, tantam sui ipsius præbuit opinionem, ut a cunctis pro Sancto
,, habeaetur. Adolescens spiritum Deo reddidit anno ætatis suæ vigesimo
,, tertio, cum Diaconus esset, anno Domini MCCCCLXXXIX. XVII. Ka-
,, lend. Julii, sepultusque est Bellalcazarii Territorii Cordubensis, in
,, Conventu sanctorum Martyrum Berardi &c. secundo Provinciæ Angelo-
,, rum: Tempore sui obitus quidam Religiosus orationi vacans, animam
,, illius vidit in cœlum conscendere, palmam Virginitatis in manibus fe-
,, rentem, infinitaque Angelorum phalange stipatam.

Monumen. MSS. Provin. Boemiæ P. Sanniz. ad an. 1594.

Joannes Butta.

Dac. Chron. p. 4. l. pr. cap. 42.

Soror Ursula Ausnaga floret.

,, IV. Venerabilis pariter soror Ursula Ausnaga Virgo, nobili genere
,, Venetiis orta, in Monasterio sancti Sepulcri eximia sanctitate florebat
,, hoc anno MCCCCLXXXIX. ibique in communi Sororum sarcophago se-
,, pulta est: in vita plura miracula edidit, languidos infirmosque curavit,
,, ac germanum fratrem Dominum Hieronymum Ausnagum e mortis fau-
,, cibus eripuit, ad quam ob recuperatam salutem, gratitudinis ergo, se-
,, sequentes versus lingua vernacula transmisit.

,, *L'Amor di Carità vero, e perfetto,*
,, *Dolce Sorella a replicar non lece,*
,, *Qual m'hai mostrato in la tua santa prece,*
,, *Che per me hai fatta inanzi al gran cospetto*
,, *Di quel, che per salvarci aperse il petto*
,, *In Croce, & fu sepolto, e l'huom' risece,*
,, *Ch'era perito: hor esso per te fece*
,, *Me tornar vivo, ch'ero morto in letto.*
,, *Io no so da qual parte a tanto dono,*
,, *Che à Di mi volti, e à te non renda grazia,*
,, *Si come peccator, che indegno sono:*
,, *Ma si perdoni alla mia contumacia,*
,, *Prego post mortem nel suo santo Trono*
,, *Riceva l'Alma tua contenta, e sazia.*

Andr. Bonf. in sua tab. Sanctorum Terti Ordinis.

,, V. Hujus sacræ Virginis Ursulæ vitam descripsit frater Franciscus
,, Georgius Venetus, vir eruditionis variæ, Minister Provincialis provin-
ciæ

„ ciæ sancti Antonii in sua historia. Commemorat etiam Andreas Bonfanti „ Bernardinam Rosam, Virginem integerrimam, quod peculiari abstinen„ tia, oratione, humilitate altaque contemplatione prædita esset: floruit „ hoc anno MCCCCLXXXIX. pridie Nonas Junii.

ARGUMENTUM.

Diem obeunt Petrus Molianensis, & plerique Fratres & Sorores virtute illustres. Controversiæ inter Cesanos & Interamnenses dirimendæ judices constituuntur Isidorus & Evangelista Perusini. Bernardinus Feltrensis apud Ligures & Insubres multa bona operatur. Sultanus Ægypti Legatum mittit Antonium Guardianum Hierosolymitanum ad Ferdinandum Regem Catholicum. Instituuntur Episcopi. Multiplicantur domicilia.

I. Plerique viri & fœminæ Instituti Franciscani pietate illustres, hoc anno vitam cum morte commutarunt. Benedictus Valentinus, Regi Catholico Ferdinando a sacris concionibus, provinciæ Aragoniæ Minister, insignis Ecclesiastes, cujus tantus erat in prædicando fervor, ut ab æstuanti pectore fumare illi caput sæpe viderint auditores. Mortui vestes & cingulum, ingens populus ad funus concurrens, in reliquias discerpsit. Sepultus est reverenter in Ecclesia sanctæ Mariæ de Jesu extra Barcinonem. Bernandus socius sudariolo Viri Dei a dæmone possessum liberavit: Anno superiore apud Alicantum eo præsente, & verba ad populum faciente, aliqua miranda contigere. Ad pluviam in ingenti siccitate impetrandam, Rector Parochiæ sancti Joannis a suo Templo ad aliud beatæ Mariæ Virginis Gratiarum, curæ Minoritarum creditum, processionem instituerat, & exundantem vim aquarum obtinuerat. Eo beneficio populos recreatos, octavo post die, gratiis Deo agendis, in processionem coegerat, & devotioni excitandæ imaginem vultus Christi, ex Romano prototypo, quod *Veronicam* dicunt, delineatam, Romaque delatam die XVII. Martii in supplicatione detulerat. Distractus post, cum ad arcendam multitudinem tumultuose irruentem rejecisset, & imaginem duobus Minoritis præferendam dedisset, visa est manus eorum, pondere per miraculum crescente, ita gravari ut sustinendæ illi opus habuerint alios advocare. Paululum deinde cum in quodam loco substitissent, & imaginem altius ad venerandum extulissent, visa est illa dextro oculo guttam liquidissimam, crystallo puriorem, serenissimo cœlo stillare. Quare populi attoniti, imaginem ad Monasterium beatæ Mariæ Virginis detulerunt, indidemque Benedictum pro concione, sed sub dio audierunt, miranda hæc dilaudantem.

Moritur Benedictus Valentinus. Marc. l. 7. c. 16. Gonz. in Provin. Valent. Conv. 6.

Ejus miracula.

II. Altero die qui Veneris erat, ad concionem invitati, sereno pariter cœlo, nubibus subitaneis densissimis cooperti, elevatum in aera Benedictum, ac duas in aere imagines priori assimiles, necnon absoluta concione, nubes in formam crucis, in quatuor partes dividi conspexerunt; unde copiosissimus imber agros omnes inundavit. Alia die prolata, Benedicto concionante, eadem imagine, visum est cœlum quasi aperiri, & signum crucis variis coloribus instar iridis distinctum apparere: unde crescente populorum devotione, eo loci, ubi primum imago guttam elicuit, Cœnobium Clarissis extructum, & miracula, terra marique ab eadem imagine patrata, quorum anniversariam ibidem die XVII. Martii recolunt memoriam.

Monast. Veronicæ Alicanti.

To.16. an.1518.

riam. Iterum de eo sermo redibit, cum de Monasterio Veronicæ Alicanti, ejus causa fundato dicendum fuerit.

Moritur Petrus de Moliano. *Marc. citat. Monum. MSS.*

III. Decessit etiam apud Camertes Petrus de Moliano, Camerinæ diœcesis oppido, Vicarius Provinciæ Picenæ. Postquam Perusii annis tribus Juri Cæsareo operam dedisset, Minoribus nomen dedit allectus prædicationibus Dominici de Leonissa, a quo etiam vestem suscepit. Socius datus beato Jacobo Piceno, virtute fulsit & doctrina, munusque suscepit prædicandi. Efficacissime dicebat, videbanturque ejus sermones facti ad pacificandos discordes, & emollienda corda obdurata peccatorum. Bis Provinciam rexit Picenam, semel Romanam summa prudentia omniumque applausu. Solo crucis signo multos sanavit infirmos, atque inter hos adolescentem ad se caballo adductum, dum Fabrianensibus prædicaret, annis quinque attractum, viribus destitutum, puellam Camertem, quemdam cæcum, Juvenem Urbinatem toto corpore ulceratum. Regulo Camerti multa prædixit, quorum exitus dicentis veritatem comprobarunt.

IV. Die Veneris & Visitationis beatæ Virginis Mariæ Camerinum appropinquans, ante Cœnobium paulisper subsistens, oculos in cœlum levavit, visusque est quidpiam inde lætus percipere. Dominica sequenti correptus ardenti febre, stomachi & capitis dolore per tres hebdomadas decubuit, lætanter tamen & hilariter omnes excipiens, etsi omnibus suum prædiceret discessum. Camertum Princeps eum paulo ante mortem invisens, lætitiam mox morituri admiratus est. Ille vocato beati Jacobi Piceni nepoti quædam secreta revelavit, & per dies tres confessione generali conscientiam aperuit. Sanctissimum recepturus Eucharistiæ sacramentum, ad Ecclesiam inter Fratrum brachia deferri voluit, ubi multis lacrymis, singultibus & suspiriis præmissis, rogans Dominum ut ab ergastulo carnis ad suum vellet evocare consortium, devotissime suum suscepit Creatorem.

V. Mortis diem non semel prædixit, & in agone positus, totis duobus diebus Satanam tentatorem varias formas induentem, & qua terrorem incutientem, qua a fide Christiana abducere conantem, aspexit, audivit, & per gratiam Divinam vicit profligavitque, maxime quando Fratribus astantibus insinuavit, ut passionis Dominicæ historiam secundum Matthæum perlegerent. Ex ejus enim fere singulis sententiis, Incarnationis, vitæ, mortis & resurrectionis Christi mysteria, de quibus tentabatur, veteratori demonstravit, eoque effugato, sacro unctus Oleo, lætus ad cœlum migravit die xxv. Julii, sancti Jacobi Apostoli natalitiis sacro, eo tempore, quo Fratres in matutinis precibus hymnum, *Te Deum laudamus*, concinebant. Sepultus in antiquo Observantum Cœnobio, cum eo loco fortalitium, sive arx construeretur, & Fratres transferrentur ad ædes Conventualium, integer & incorruptus post annos ab obitu duodecim translatus est, & honorifico loco simul cum corpore beati Joannis Parmensis constitutus, inde demum ad Aram majorem est transportatus. Ferunt, in prima translatione illud accidisse mirandum, quod cum Magistratus Camertinus laicorum humeris corpus transferre vellet, non potuit, nec aliorum permiserit manibus vir sanctus feretrum, quam suorum Consodalium moveri.

Obiit Michael a Mediolano. *Vinea Bergom. par.2. c.92. fol. 16.*

VI. Obiit hoc anno in Conventu sancti Angeli Mediolani beatus Michael de Mediolano, alius a Michaele de Carcano, ea Civitate oriundus, de quo Bartholomæus de Peregrinis ita habet in sua vinea Bergomensi: *In hac vinea laboravit dignissime beatus Michael Mediolanensis, Ordinis Minorum de Observantia, multos annos in diversis temporibus bonis exemplis, concionibus assiduis, confessionibus audiendis, miraculis multis. Qui tamdem præ-*

præfato anno salutis humani generis MCCCCXC. *in Christo obdormivit Mediolani, magnis prodigiis & miraculis coruscans. Aliqui dicunt creatum fuisse Episcopum Bergomensem.*

VII. Decessit etiam Guillelmus a Speluncato Corsicus, quem Episcopum diximus Sagonensem, ob vitæ integritatem & profundam doctrinam ab omnibus honorifice habitus, præsertim a Sixto IV. qui Vicarium etiam instituit Basilicæ sanctæ Mariæ Majoris de Urbe. Indulgentiam plenariam, quam impetravit in favorem sacræ ædis sanctæ Mariæ de Laureto, oppidi Casaichæ, coram centum & quindecim millibus Corsorum publicavit. Quod factioni Joannis Pauli a Leca potentissimi Comitis adhæserit, insimulatus, universa Corsica exulare compulsus est. Tædio itaque secularium rerum affectus, Romam venit, renunciataque infula Pontificia, Monasticam vitam, & quietem repetiit. Spiritu prophetico & miraculis clarus obdormivit in Domino, sepultus ad Aram-cœli. Mirum quidem illud, quod de eo his verbis refert Gonzaga: *Agebat forte Sassoris, quæ insulæ Sardiniæ civitas est, Ecclesiasten præfatus Pater Guillelmus, dum nobilis matrona, alba tamen, ex conjuge quoque albo nigrum, Æthyopique simillimum filium pareret, sibique commissum cum servo Æthyope adulterium falso imponeretur. Quapropter de rei veritate certior effectus (conceperat siquidem præfata matrona ex proprio legitimoque viro, sed inter concipiendum intentos mentis oculos in quemdam Æthyopem, domesticumque servum habuerat, & ex vehementi illa imaginatione nigrum concepit) utrumque conjugem, insontulum, ac Æthyopem in media totius populi Sassarensis corona stare jussit. Tuncque de suggestu infantula in nomine Jesu Christi præcepit, ut se ipso absque alicujus adjutorio proprium patrem peteret. Vixque verba compleverat, quando puerulus, alias ad ambulandum ineptus (vix enim mensem compleverat) relicto Æthyope, ad matronæ maritum cum maximo omnium stupore perrexit. Quo facto viri suspicio evannit, mulierque a tanto crimine immunis evasit, & Viro Dei maxima laus accessit.*

ItemGuillelmus a Speluncato. *An. 1489. n. 24. Marc. 3. p. lib. 6. c. 40. Gonz. in Provin. Corsica Conv. 17.*

Mirabiliter fœminam a suspicione adulterii liberat.

VIII. Circa hoc tempus desiit esse in humanis, sepultusque est in Ecclesia sancti Bernardini urbis Aquilanæ Philippus a Carponeto laicus juvenis, de quo ita scribit beatus Bernardinus de Fossa: *Vitæ notabilis fuit, & aspectu Angelicus. Hujus mores, vitæ honestas & religio, omnium intuentium animos ad devotionem trahebant. Erat siquidem tantæ sollicitudinis, quod numquam ullam temporis morulam perdere visus est, sed semper aliquid boni faciens, dies suos in Dei servitio laudabiliter expendebat: in oratione fervens, multis lacrymis suam Deo pandebat affectum, ut quandoque Fratribus dicere solitus sit: numquam virum irreprehensibilem nisi hunc me vidisse confiteor. Rara loquebatur, verbaque sua erant lima discretionis ornata: numquam turbatus, numquam accidiosus, sed semper modesta religione jucundus. Hujus nullum novi miraculum, nisi quod ejus vita mirabilis Divina miraculo ascribi potest. Infirmatus tamdem peste, ita pacifice, quasi agnus mansuetissimus spiritum Deo reddidit, corpusque suum pulchrius mortuum, quam vivum videbatur, quod omnes videntes in laudem summi Creatoris, & lacrymas ejus convertebat aspectus.*

Necnon Philippus a Carponeto. *Bernard. de Fossa in hist. Prov. S. Bernardini.*

IX. Moritur hoc anno Romæ in Palatio Ursinorum, Petrus de Fuxo sanctorum Cosmæ & Damiani Diaconus. Diem mortis præscribit Rochus Pyrrus XVI. Kal. Augusti, Ciaconus, & Petrus Frizon IV. Idus Augusti, & postremus hic sepultum ait in Ecclesia sancti Augustini, quod mihi dubium superius propositum auget circa Monachatum Franciscanum, quem omnes ferme, qui de Cardinalibus scribunt, ei attribuunt. Si enim aliquando

Moritur Petrus de Fuxo Cardinalis. *Pyrrus in not. Eccles. Panormit. Ciacon. in Innoc. VIII. Frizon. de Card. Gallis. lib. 4.*

Vide anno 1476. n. 5. do Minoritam professus fuisset, apud alterius Instituti viros non adeo facile sepulturam delegisset, templis sui Ordinis contemptis. Præter eas, quas *An. 1475. n. 29.* dixi rexisse Ecclesias Venatensem, Adurensem, Panormitanam, administrasse etiam Melitensem prope Siciliam, & Bajonensem in Gallia, mihi Quot rexit Ecclesias? constat ex libris Consistorialibus, in quibus sub annum sequentem die xxviii. Februarii illa confertur Paulo de la Cavaleria Ordinis sancti Benedicti, per obitum, inquiunt, Reverendissimi D. Petri Cardinalis de Fuxo, & ista, die ix. Junii Philippo de Levis, per obitum ejusdem.

Moritur Beatrix Rusca. *Bellarin. in hist. Comen. par. 3. fol. 166.* *To. 10. an. 1418. n. 37.*

X. Hoc anno die xvi. Martii obiit Mediolani in regione seu contrata Breræ, & ædibus sui mariti Franchi, Comitis secundi de Locarno, Beatrix Rusca vidua, de qua alias locuti sumus. Viro amisso anno MCCCCLXV. permansit in sancta viduitate, nolens quantumvis rogaretur, ad secundas nuptias transire. Instituto & habitu suscepto Tertii Ordinis sancti Francisci, ea vixit pietate & virtute, ut sub mortem visa sit angelico ministerio & concentu in cœlum perduci. In Ecclesia sancti Angeli Fratrum Observantum sepultæ nobile posuit sepulcrum marmoreum Antonia filia, incisa ejus effigie, adjectoque metrico epitaphio, quod nos in historia illius Ecclesiæ transcripsimus. In templo sanctæ Crucis Comensis, in sacello Petri Ruscæ, ejus conspicitur imago, radiis circumdata, subscriptis his verbis: *Beata Beatrix Comitissa de Rusconibus Tertii Ordinis, quæ circa misericordiæ opera intenta fuit*. In Ecclesia Annunciatæ, & in arce Locarni similiter depicta est, diademate coronata, adjectis his verbis: *Beata Beatrix*.

Obit Victoria Gonzaga. *Donesm. in hist. Mant. lib. 6. fol. 73.* Et Angelina Antonii. *Jacobil. de SS. Fulgin. fol. 212.*

XI. Moritur hoc anno Mantuæ in religiosissimo Monasterio Victoria Gonzaga nobilissima progenie, virtute & sanctitate non solum Consodalibus, verum etiam universis civibus gratissima, summisque honoribus dignissima. Hoc item anno vel circiter, vitam hanc meliori commutavit Angelina Antonii Spoletana, in Monasterio sanctæ Luciæ Fulginate annis multis vita sanctissime traducta. Paucis horis dormiebat, reliquas in oratinne peragebat. Pro defunctis perpetim orans, animas multas a pœnis liberavit Purgatorii, quæ in ejus transitu illi obviam venerunt, in cœlum ducturæ. Prophetiæ dono illustris, multas graves que pertulit Satanæ persecutiones. A sancta Clara in visione edocta qualiter Sorores scapulare, capitisque peplum gestare deberent, dixit Cæciliæ Coppoli Abbatissæ, atque hæc reliquis Sororibus ita ferre præscripsit. Graviter ægrotanti, acceptisque in die sanctæ Mariæ Magdalenæ sacramentis, morti propinquæ apparuit diva prædicta, Christi Genitrix, sancta Clara, & sanctus Joannes Evangelista, morboque excusso, perfecte sanatunt. Annis & meritis plena migravit ad Dominum.

Judices gravis controversiæ Isidorus & Evangelista Perusini.

XII. Magnis ortis inter Interamnenses, & Cesanos in Umbria controversiis, designati sunt judices Isidorus & Evangelista Perusini Minoritæ, a quibus prolatam sententiam dum Pontifex coram vult audire, eos ad suam vocat præsentiam.

Dilectis filiis Fratribus Isidoro & Evangelistæ Perusinis Ordinis Minorum de Observantia.

Ex autographo.

Quia expedit pro tranquillitate dilectorum filiorum Interamnensium & Cesanorum, inter quos super eorum differentiis proximis diebus pronuntiastis, nonnulla a vobis exquirere & intelligere, quorum sine præsentia vestra plenam notitiam habere non possumus. Idcirco devotionem vestram requirimus, vobis nihilominus in virtute sanctæ obedientiæ mandantes,

tes, ut intra quindecim dies a præsentatione hujus mandati nostri computandos, huc veniatis, & vos nobis repræsentetis, & omnium coram vobis in causa differentiarum hujusmodi productorum, & actorum processum vobiscum deferatis, ut vobis auditis, pronunciationis vestræ, prout juris fuerit, rationem habere, & prædictorum populorum quieti, sicuti certe optamus, consulere valeamus. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die XIX. *Augusti* MCCCCXC. *Pontificatus nostri anno* VI.

XIII. Bernardinum Feltrensem diximus sub finem anni præcedentis Genuæ hærentem plurima pie prudenterque illic fecisse. Sed cum ubique ejus fama diffusa, a plurimis Civitatibus & populis expeteretur, & apud Pontificem suas preces exponerent pleræque, ut ad se mitteretur, nec ille tantæ importunitati posset resistere, vel omnibus vellet complacere, tribus vel quatuor urbibus anno præcedenti destinavit pro futura Quadragesima hunc Prædicatorem, opinatus vel populos inter se conventuros, vel temporis aut rerum circumstantias, aut ipsius Prædicatoris propensionem controversiam diremturos. Considerans autem timoratæ conscientiæ viro tam varia præcepta graves scrupulos genitura; ne hujusmodi stimulis pungeretur, aut importunis variorum concuteretur postulationibus, has ei litteras sub finem præcedentis anni direxit.

Legen. MSS. Cimarel lib. 6. c. 43. & seqq. Bernardinus Feltrensis a multis populis expetitur.

Relinquitur ejus arbitrio electio loci hoc anno.

Dilecto filio fratri Bernardino de Feltro.

XIV. *Cum ad instantiam plurium scripserimus ad te, ut diversis in locis prædicares, ne ob hoc aliqua ambiguitate detinearis, si te forsan varii peterent, tenore præsentiam tibi permittimus, & tuo relinquimus arbitrio, ut in eo loco, absque alia tuorum Superiorum licentia hoc sequenti anno prædices, ubi majorem animarum fructum facere te posse confidis, ad hoc ut uberiores ex bono sermone & opere tuo fructus in vinea Sabaoth proveniant: Brevibus ad te desuper scriptis, & aliis in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die ultima Novembris* MCCCCLXXXIX. *Pontificatus nostri anno* VI.

Ex originali.

XV. Alias insuper adjunxit litteras ineunte hoc anno, multorum precibus pulsatus, quibus dum non potuit singulis satisfacere, optionem ipsi Bernardino commisit ita scribens: *Cum multi te petant pro Quadragesima futura pro hoc anno, vade quo Spiritus te ducit, & majorem fructum animarum facere credis, & sine alia Prelatorum tuorum licentia.* Verum ille noluit quidquam absque Superioris sui venia decernere, aut concionandi locum præfigere. Scriptis itaque ad Vicarium Generalem litteris, responsum accepit, ut Genuensibus obnixe postulantibus, apud quos etiam tunc hærebat, obsequeretur. Vocatus tamen a Savonensibus, donec conciones Quadragesimales erant auspicandæ, Montis Pietatis illic erecti pondus & regulas examinavit, comperitque omnia recte habere, piique operis substantiam ad duodeviginti millia Florenorum auri ascendisse. Apud Patres Conventuales commoratus, decem habuit conciones, audiente, & summopere hominis doctrinam, fervorem & Christianam eloquentiam commendante Ministro Generali Francisco Samsone.

Genua profectus prædicat Savonæ.

XVI. Genuam reversus, cœpit prædicare Dominica Septuagesimæ, etsi plerique Bacchanalium insanis oblectamentis ultra modum dediti, repugnaverint, dicentes; non concionibus, sed ludis & spectaculis tempus illud esse designatum. Mirum in modum hominum mores reformavit, multam Mo-

Genuam revertitur & proficuo operatur.

Monialium licentiam coarctavit, ludos ablegavit, taxillos, chartas, aliaque ludorum instrumenta combussit, nova fieri prohibuit; abusum apothecariorum solemnissimæ Nativitatis Dominicæ die Festo, bellaria, vinumque conditum ementium & vendentium tolli communi publicoque Senatusconsulto impetravit; Corporis Christi Sodalitium instituit, aliaque hujus generis effecit animabus salutaria, Reipublicæ proficua. Mediolanenses e propinquo audientes quanta bona Genuensibus præstiterit, Vicarium Generalem rogaverunt, ut sibi post Pascha tanti hominis liceret frui doctrina. Annuit; sed abire volentem Bernardinum detinuerunt Genuenses, feceruntque Vicarii revocari præceptum. Ille vero Dominica in Albis, dimisso suggesto Ecclesiæ Cathedralis, apud suos Consodales ministerium verbi Dei prosecutus, eo concursu & fructu prædicavit plerumque in publica platea, quod prius fecerat in Quadragesima.

XVII. Rogatus ut in ædibus Senatoriis Magistratui, Prioribus, urbisque Ministris separatim prædicaret, justitiam colere, odia ponere, factiones extinguere, æmulationes mitigare, Christi cultum & reverentiam augere, miro persuasit fervore: *An non*, inquit, *graves in Deum offensæ florentissimam olim Rempublicam, ultra Europæ terminos per Asiæ fines longe lateque dominantem, mari Ægeo & Pontico feliciter imperantem, ad angusti dominii limites reduxerunt? Nonne tot cædibus enervatæ vestræ vires, perpetuis dissidiis res vestræ dilabuntur? & quasi prospere omnia succederent, magnoque Civitas cresceret incremento, ita apud vos regnant libido, luxus, superbia; alienæ felicitatis invidia, ut timendum sit post tantas clades gravius adhuc imminere supplicium. Resipiscite cives; prospicite urbi viri Consulares; procul facite tot Divinæ vindictæ irritamenta. Novi optime, tot inveteratæ corruptelæ semina difficile expurgari: agite vos imperio, ego rauca & debili voce, languenti spiritu bis meis sudoribus, perpetuis auxiliabor conatibus.* Eo spiritus fervore & tenero dixit affectu, ut omnem moverit consessum, lacrymas expresserit, multisque malis per leges, a Senatu perutiliter latas, advexerit remedium. Montem Pietatis ab Angelo Clavasio, ex pecuniis a Consiliariis sancti Georgii collatis erectum, amplius stabilivit.

Genua pergit Patavium.

XVIII. Venerat Genuam a Patavinis missus, Antonius germanus frater, ejusdem Instituti vir, ut Patavium duceret, per quem populus a recto devians corrigi, & Monti Pietatis adversantes possent compesci. Secreto Genua dilapsus, pervenit Seravallem pridie Visitationis beatæ Virginis Mariæ, sermonemque habuit postridie. Profectus Vogheram, ibique concionatus, abiit Ticinum, nihilque hic moratus, transiit Mediolanum, hæsit tamen per dies aliquot Binasci, donec Vicarii Generalis litteras, per quas constaret, ubi, quo tempore, quot diebus prædicandum erat, accepit; omnia etenim ista per Superioris voluntatem cupiebat regulari. Mediolanum sub Julii medium appulit, cœpitque per Monialium Cœnobia sacræ doctrinæ pabulum ministrare, absentibus scilicet primoribus urbis, cunctisque nobilibus, qui graves æstus per suas villas ruri declinabant. In natalitiis beatæ Mariæ Magdalenæ apud suos commilitones concionatus, gravi cruciatus herniæ dolore, sermonem complere non potuit, neque suis gressibus ad cubiculum redire. Superato dolore, postridie de sufferendis pro Christo doloribus & morbis disertissime prædicavit, multisque lenimen attulit gravium dolorum. Quotidie magis crescebat auditorium, & quo frequentius prædicabat, eo magis populi frequentia ab ultimis urbis angulis excita crescebat. In sancti Ambrosii operibus probe versatus, quidquid ponderosum dice-

Per obvia prædicat loca.

Hæret Mediolani.

dicebat, ejus auctoritate confirmabat, quod illi genti, huic suo patrono addictissimæ, summopere placebat.

XIX. Mediolanensibus instructis, Laudam perrexit, bisque in foro concionatus, abiit Placentiam, ubi tamquam Angelus e cœlo dilapsus, a civibus obviam procedentibus exceptus, conciones a Kalendis Augusti exorsus, usurarios cœpit increpare, erant enim illic plerique, qui quadragenos nummos ex singulis centenis in fœnus capiebant, & Pietatis Montem prædicare, quem feliciter, oblatrantibus quibusdam, instituit. In factiones & odia, tot malorum fomenta graviter invectus, cum illinc corporum strages, animæ languorem, fortunæ decrementum manifeste prodire, & ex data venia civiumque concordia corporis robur, cordis lætitiam, rerumque incrementum doceret oriri; quidam sutor, qui per totius concionis seriem suam vitam manifeste putabat describi, ferale odium, quod per decennium gerebat, firmiter deposuit, præmiumque statim accepit, manum toto illo tempore contractam, laxatis nervis omnino inutilem, sensit pristino vigori restitui, domumque reversus fuere cœpit & operari. Ad Bernardinum illico profectus: *Gratias*, inquit, *ago Deo, tuæque prædicationi, quæ me meamque fortunam descripsit. Sanus eram, & deerat nihil: odio mox in quemdam exardescens, manum perdidi, semper anxius livore contabui, inde res mea quotidie decrescens, demum sum factus egenus. Nunc autem infortunii causa per te cognita, ex toto corde odium abjeci, & ecce coram te lætus & sanus assisto. Tota me Civitas manu captum, neque acum tenere valentem annis multis agnovit, nihil occultum aut falsum vendito; interroga cives universos, ecce jam suere possum, & laborare miro quidem Dei beneficio.* Obstupescentibus qui aderant, Vir Dei hominem monuit, ne Dei gratiam in vanum se accepisse putaret, sed ad suam aliorumque instructionem, ut depositis odiis, a peccatis abstinerent.

Laudæ & Placentiæ concionatur.

Placentiæ Montem erigit Pietatis, & dissensiones componit.

XX. Per Xenodochia discurrens, ægrotos, præsertim leprosos invisebat, obsequiis fovebat, piis monitis instruebat, idque aliquando inculcabat, ut a carnis tentationibus & spurcitie caverent. Interrogatus a sociis, cur id hominibus languentibus, corpore prostratis tam anxie suaderet? respondit lepram importunum ingenerare carnis pruritum. Singulis postremum munuscula distribuebat, sive pia donariola, sive bellaria, aliaque edulii genera, quæ in hujusmodi visitationis dies præparabat, & suis cestulis disposita socii comportabant. Dilabente Septembri, Cremonam profectus, magno fructu per aliquot dies in maximo urbis foro prædicavit. Inde navigans Torresellas, die uno hæsit, & prædicavit. Postridie Parmam pervenit, omnibus adventui gratulantibus, ubi diebus duodecim continuo prædicavit, Montemque Pietatis, quem utilissimum cives probarunt, magisque in dies approbabant, novis auxit incrementis.

Per Cremonam & alia loca transiens verbũ Dei disseminat.

XXI. Per Hostiliam & Lignacum tamdem Patavinos invisit, primumque habuit sermonem Dominica xx. post Pentecosten, & integra hebdomada sequenti apud suos Consodales domus sanctæ Ursulæ, ubi nomen dedit huic Instituto. Pauci dicentem audiebant, nulli domi hærentem invisebant: quod dum ægre ferrent socii, bono animo esse jussit, affuturum suo tempore populum, Episcopum absentem rediturum, se simplicibus viris, clausisque Sororibus interim prædicaturum, certoque scirent, frigida hæc initia futuri fructus esse argumenta, quem diabolus præpedire conabatur. Vocato porro Viro Dei post secundam aut tertiam hebdomadam, ut in Ecclesia Cathedrali prædicaret, regressoque Petro Baroccio Episcopo, caro Bernardini amico, turmatim omnes affluebant, præter quosdam delicatulos,

Patavii hæret & prædicat.

los, qui propter intensum frigus domi latebant. Atqui hos ille reprehendebat, quibusdam minitatus eos vernum & placidum sequentis Paschatis tempus non visuros. Ita porro contigit; aliquot enim ex primoribus illo temporis intervallo satis cesserunt. In die Conceptionis beatæ Virginis, audiente Episcopo, cœpit opus pii Montis commendare, nec hortari destitit per singulos dies, donec tamdem obtinuit, incassum frementibus Judæis Patavinis & Venetis, qui nullum non moverunt lapidem, ne cogitatio hæc a Senatu probaretur. Stabilitum est opus anno sequenti, in quem reliqua, quæ hic gessit differemus.

Montem Pietatis instituit.

XXII. Hoc anno cum Ferdinandus Rex Catholicus Mauros Granatenses, plerisque victoriis contritos amplius premeret, universoque regno pellere constitueret, Ægypti Sultanus potentissimus, nisi incœpto desisteret Ferdinandus gentis Mauricæ impugnandæ, cæde vindicaturum se omnium, quicumque ex Christianis in Ægypto atque Syria reliqui erant, minabatur, neque a sacris quidem & Templis temperaturum. Legatus in eam rem Antonius Mediolanensis, Minorum Hierosolymæ Præfectus; eademque illi eo itinere transeunti inculcavit Neapolitanus Rex, Sultano confœderatus, quem fama ferebat Mauricæ genti æquiorem, quam honestum esset, & fas Principi Christiano. Neque Barbari minis, neque Neapolitani suadelis Ferdinandus quidquam commotus, conatum remisit, donec Granatam in suam potestatem redegit. Nominis sanctitas non modo tutum a periculo, in dignitateque Antonium Legatum præstitit, sed etiam effecit, ut reverentissime officiosissimeque haberetur, & dimitteretur, adjuncto ei socio Petro martyre de Angleria, qui Sultano facti rationem redderet, & Neapolitano causas explicaret, cur jure Christiano imperium injuria constitutum ab antiquo, & unde multæ recentes provocarant, fas honestumque esset evertere. Salutem vero Christianorum in Oriente sibi cordi esse, sed temperaturos dolori barbaros cognita veritate, neque commissuros vindictæ studio vectigalia amitterent, quæ genti gravissima imperabant.

Sultanus Ægypti mittit ad Hispaniæ Regem Legatum Minoritã.

Marian. de reb. Hispan. lib. 25. cap. 15.
Zurita to. 4. lib. 20. cap. 83.

ADDITIO PATRIS LUCÆ WADDINGI.

Regum Lusitanorum studium propagandæ Fidei.

Osor. de rebus Eman. l. 1.
Resend. in hist. Joan. 2. c. 154.
Barr. dec. 1. l. 3. cap 9.
Maff. Hist. Indic. lib. 1.

» XXIII. Ad illam Ægypti partem, quæ Æthiopes comprehendit occiduos, & latissimam regionem vulgo Lusitanico Guineam, ab urbe celeberrima Genne nuncupatam, sub hoc tempus notitiam penetrasse fidei Christianæ scribunt Lusitani Auctores. Joannes I. illius gentis Rex, cœpit Mauros in Africa subjugare: secutus est Henricus filius, nobilissimorum Equitum sub Christi nomine militantium ordini Præfectus, patris defuncti generosos ausus, relicta tamen expeditione Africana Eduardo fratri, regni hæredi: alia secum, non minus præclara facinora cogitavit, incognita scrutari maria, novas in Oceanum classes mittere, & rectam Religionem, quantum liceret, in omnes partes extendere. Aliquot ab eo detectas occupatasque insulas & terras alibi retulimus, per quas ad Hesperios Æthiopes fidei Christianæ aditum aperuit. Postquam ille plenus gloria, & recte factis migravit in cœlum, Alphonsus V. Eduardi filius, in eamdem laudem acerrime incumbens, per strenuos Duces longe lateque crucis Christi trophæum, & arma protulit Lusitana.

» XXIV. Mortuo Alphonso, regni suscepit gubernacula Joannes II. qui peritissimis adhibitis Mathematicis, statuit ab Atlantico Oceano ad Eoum progredi, & ad beatas Arabiæ gazas, atque Indici Littoris opulenta commercia aspirare. Datis itaque navibus Jacobo Cano, constanti virtute viro, jussit anno MCCCCLXXXIV. ultra metas Alphonsi procedere, Nomenque Christi barbaris gentibus inferre. Pervenit ille ad ingen-

Joannes II. ad Congenses mittit exploratores.

„ gentem Zairis fluvium, qui ab ipsis Nili fontibus prodiens, magno aquarum incremento & impetu per salsas Oceani undas dulces latices per LXXX. M. P. immittit, quod grato haustu navigantes persentiunt. Superato adverso flumine, errantes vidit greges Æthiopum atro colore, moribus genioque mites, quos munusculis, hilarique vultu ad naves allexit: secure & sine ullo metu agentes, bene habuit, a quibus per nutus & signa concepit præpotentem sibi imperare Regem, introrsum per fluvium Regia urbe longe commorantem. Missis ad eum aliquot Lusitanis cum muneribus, exploratisque solo & gente, retentos bonæ indolis Æthiopes quatuor, in Lusitaniam asportat, sancte pollicitus illos sese incolumes reducturum. *Æthiopes in Lusitaniam transportant.*

„ XXV. Cani reditu, Æthiopumque aspectu Rex Joannes mire delectatus, nihil prætermisit, quo Ducis animum in hujusmodi expeditione prosequenda confirmaret, & novos hospites ad fidei Christianæ amorem alliceret. Ne vero ex longiori mora quidquid incommodi hospitibus Lusitanis apud Regem Æthiopem proveniret, remandat Canum, ut quos advexit revehat jam veræ Religioni adscriptos, & summæ Regis humanitati devinctos; eorumque Principi persuadeat, ut spretis inanibus Diis, unum Deum cœli terræque conditorem agnosceret. Ille Congum regressus, revectos Æthiopes cum obsidibus Lusitanis bona fide permutat, & ultra id regnum Leucas ducentas provectus, alias terras lustraturus, in reditu ad Congi Regem ipse mira gentis gratulatione cum amplis muneribus, & egregio comitatu contendit. Rex summa Lusitani Principis munificentia & comitate, variis Christianorum officiis, Cani gratissima urbanitate, & frequenti Christianæ fidei suadela illectus, ad studium veræ pietatis adeo exarsit, ut nihil magis placeret, quam de illa dicentem audire, & tacentem interrogare, suosque tum proceres tum familiares in eumdem sensum pertrahere. Occultis demum motibus auræ cœlestis permotus, mentem Christiana sacra suscipiendi, eaque per universum regnum promovendi Cano discessuro aperuit. Missis insuper ad Lusitanum reciprocis muneribus, & nobilibus pueris, Præfecto Zacuta, uno ex iis, qui nuper in Lusitania fuerant, rogavit ut adolescentulos probe in fide institutos, cum aliquot Dei sacerdotibus populum universum docturis, quamprimum remitteret. *Fide imbutos reportant.* *Congi Regem ad eamdẽ alliciunt.* *Eam suscipiendi studium Regi Lusitanorum notũ facit.*

„ XXVI. Joannes hac legatione ingenti gaudio perfusus, videns Christianæ disciplinæ propagandæ latissimum aperiri ostium; festo ornatu & solemni pompa missos excipi curavit, opportuno tempore aquis lustralibus admoveri; zacutæ quidem Joannis, ceteris vero sponsoris cuique sui nomen poni, & idoneis tradi præceptoribus, qui toto biennio Christianis moribus, & mysteriis diligenter imbuerunt. Decreta deinde honorifica legatione, remisit Neophytos cum regalibus muneribus, & sacrorum apparatu magnifico, destinatis multis Franciscani Instituti Viris, qui convertendæ gentis curam subirent, inter quos aliqui præter vitæ probitatem haud vulgari eminebant doctrina: ut rite omnia fierent, neque inordinatum quid in tanti Regis & Regni conversione, procul a remedio, in longinqua regione sacrum opus corrumperet, adhibito gravi Theologorum consilio, præscripti sunt Canones per inopinatos eventus agendorum. *Id Lusitano gratissimum.* *Mittit ad Congensem Legatum & Franciscanos.*

„ XXVII. Legationi Præfectus Gonsalvus a Sosa vir nobilis, cui inter navigandum peste sublato, successit Rodericus ex fratre nepos omnium suffragiis. Solvit hoc anno classis die XIX. Decembris, & pro-

,, spero cursu die xxix. Martii insequentis anni applicuit ad eam Congi
,, partem, quam Incolæ *Sonum* appellant, & Regis patruus administrabat.
,, Is andito Lusitanorum adventu, ingenti comitatu, & instrumentorum
,, canoro strepitu per duas leucas ad portum usque lætus processit. Præ-
,, cesserat cœlestis ardor veræ fidei, & Baptismi suscipiendi ingens deside-
,, rium, idque longius protrahi ferre non valens, postquam epulas & offi-
,, cia quæque humanitatis præmisit, instanter egit, ut se cum filio ad Chri-
,, stianorum sacra admitterent, & sacris aquis intingerent. Placuit piis
,, votis obsecundare, extructoque temporario ex asseribus Templo, Aris
,, tribus ornato, ipso die Resurrectionis Dominicæ sacris rite perfectis,
,, patri & filio patefacta est janua Sacramentorum, indito illi *Emanuelis*,
,, isti *Antonii* nomine, in gratiam duorum patruelium Regis Lusitani.
,, Primus hic collatus est Baptismus in illo regno, cujus etiam suscipiendi
,, magnus urgebat amor universum populum, sed differendum judicavit
,, Princeps Emanuel, ut honor Regi prius baptizando deferretur, & illo
,, præeunte, amplius ad sacrum ministerium omnes accenderentur. Instituta
,, deinde Ecclesiastica supplicatione, inter voces psallentium Sacerdotum,
,, sonorum strepitum jubilantium, & applausus Lusitanorum, novella illa
,, germina fidei, pater & filius, mirum in modum exultantes, ducti sunt ad
,, propria habitacula.

Festive excipitur a Regis Patruo.

Ab illis baptizatur & filius.

,, XXVIII. Nec modo vultu ac veneratione conceptam religionem &
,, fidem præse tulit Emanuel, sed etiam advocata concione, ipsemet e su-
,, periore loco in simulacra & nefarios ritus, quibus ad eam diem dediti
,, fuerant, adeo acerbe invectus, & præteriti temporis errata & flagitia
,, tam graviter & dolenter detestatus, ut animo plane immutatum ac Deo
,, plenum haud dubie judicares. Diem insuper, quo Baptismum suscepit,
,, & sacrum solemni ritu atque organorum concentu audivit, perpetua ve-
,, neratione consecravit. Ea autem devotione & attentione ipse rei Divi-
,, næ interfuit, ut honorarios ephebos Principum filios, strepitum ad ja-
,, nuam Templi cientes, illico mactari imperarit; & certe juvenilis levisque
,, noxæ gravem illam pœnam luissent, nisi Lusitani ætatem & genus mise-
,, rati, veniam impetrassent.

In suscepta fide illius fervor.

,, XXIX. Demum misso nuntio, Regem omnium quæ facta erant, ad-
,, monuit. Ille porro mirum in modum lætatus, patruo congratulaturus,
,, ad ejus ditionem & fines munifice tantum agri adjecit, quantum per
,, leucas in longum triginta, in latum decem pateret; jussitque per Ema-
,, nuelis patruelem, ut perhumaniter haberentur Lusitani, & Classi omnia
,, ministrarentur abunde. Tanto de se Regis judicio magis magisque ani-
,, matus Emanuel, ad superiora Christiani animi documenta non minus
,, preclarum adjunxit aliud: siquidem gravi edicto conquisita undique ido-
,, la, quamquam multis id ægre ferentibus, & in cumulum congesta pu-
,, blice concremavit. Præterea Christi Sacerdotes, quamdiu ibi substite-
,, re, tamquam e cœlo delapsos omni officio prosequi, & caritate complecti,
,, de fidei mysteriis, deque variis virtutum generibus assidue percunctari.
,, Deum vero suppliciter obsecrare, ut quando multo maximam vitæ par-
,, tem in cacodæmonis famulatu posuisset miser, quantulumcumque supe-
,, rerat temporis, totum id in Christi Domini cultu, & in vera pietate
,, consumere sibi liceret.

,, XXX. Porro Rex audito Lusitanorum adventu, nuncios confestim
,, misit rogaturos Legatum, ne pervenire ultra differret ad Ambassæ ur-
,, bem, ubi ille patrui conversionem, Baptismum & nomen festive cele-

Rex Legatū Lusitanū ut perveniat obtestatur.

bra-

„ brabat, nihilque illi esse longius, quam ut elutis toto animo sordibus,
„ ad filiorum Dei cœtum una cum ceteris aggregetur. Hoc nuncio acce-
„ pto, Sosæ nihil moræ interponendum est visum, unde navibus modico
„ relicto præsidio, reliquos voluit itineris stipatores. Alios tribuit Ema-
„ nuel ducentos, itemque ad onera subeunda (ea quippe regione nulla
„ tunc jumentorum genera) vim hominum ingentem, quis potissimum
„ sacram supellectilem bajularet, admirabili quadam alacritate certan-
„ tium. Ubi ad medium ferme iter ventum est, Præfectus regius unus,
„ ac postmodum alter officii causa Lusitanis occurrit. Ad urbem vero ap-
„ propinquantibus, turmæ populorum obviam prodiere de more gentis
„ armatæ, Lusitaniæ laudes & præclara in se beneficia carmine concinen-
„ tes, ita structis ordinibus, & ejusmodi gradu, ac symphoniæ genere,
„ ut supplicantium laudes apud nos pompæ speciem quamdam exhiberent.
„ Modos inibant pauci, tum ceteri sequebantur, ac subinde universi ple-
„ nissimo sonitu, elatis in spacia certa vocibus, æthera feriebant. Hi Lusi-
„ tanos ingenti gaudio in medium acceptos, eodem ordine ad Regiam
„ usque perducunt tanto populi concursu, ac turba ita conserta, ut Lega-
„ to & Sacerdotibus aditus ad Regem vix atque ægre patuerit. Is in
„ edito suggestu, ut ex omni parte conspici posset, eburneæ sellæ insidebat
„ mitratus infula e palmæ foliis opere subtili & eleganti perfecta, a capite
„ ad pedem nudus, cetera ad pedes usque vestis bombycina contegebat,
„ lævum brachium armilla ex orichalco adornabat, equina cauda pende-
„ bat ex humero: id solis Regibus concessum.

Regis majestas & vestis.

„ XXXI. Denique introductus Legatus, quam honorificentissime ex-
„ cipitur. Salutatione peracta, expositisque sui Regis mandatis, illico
„ per Sacerdotes adstantes, dona, vestem pretiosam, tabulas pictas,
„ aurea vasa & argentea, & omne Christiani ritus instrumentum in conspe-
„ ctu populi totius, petente id ipsum Rege, proferri jubet. Tum Rex
„ perattente singula contemplari, quem quæque in usum, quidve signifi-
„ cent, curiosius quærere. In iis præfulgidum erat crucis vexillum, quod
„ solemni precatione consecratum, Innocentius VIII. Pontifex Maximus
„ Lusitano Regi ex urbe Roma transmiserat. Eo explicando confestim
„ Rex, & Concio tota venerabunda procubuit, namque inter illam Sacro-
„ rum expositionem, Æthiopes adeo intentis oculis gestus motusque Sacer-
„ dotum observabant, ut eodem pene, quo Lusitani momento, capita
„ submitterent, jungerent palmas, genua flecterent.

Munera exhibent Lusitani.

„ XXXII. Ab eo spectaculo Lusitani in hospitia benigne divisi, tum
„ de Regis baptismate sedulo agi cœptum. Id quo majore apparatu, ac
„ cæremonia fieret, Templum Christiano more prius ædificari placuit.
„ Opus erat sane difficile, tum alias ob causas, tum quod lapides & cæ-
„ menta longe admodum petenda forent. Sed tantus fuit ardor, ut brevi
„ comportatis undique necessariis, urgente atque instante Rege, multis
„ structoribus agi res cœpta sit. Primus totius hujus historiæ auctor posi-
„ tum primarium lapidem Templi pridie Nonas Majas, Deoque sacrum
„ sub invocatione sanctæ Mariæ, opusque fuisse completum ad Kalendas
„ Julii recenset. Alii ajunt dicatum sanctæ Cruci, & proinde jacta prima
„ fundamenta v. Nonas ejusdem mensis, quo die Ecclesia salutaris Ligni
„ inventionem anniversaria gratulatione concelebrat.

Agitur de Regis baptismate.

Templum construitur.

Resend. cit. cap. 155.

Barr. citat. Maff. citat.

„ XXXIII. Dum hæc maxime agitantur, & antequam inchoaretur
„ Ecclesia, trepidi accedunt nuntii ex regni finibus, Mundequetos popu-
„ los vastissimi lacus in interiore Æthiopia incolas, a Rege defecisse, ma-

gna-

„ gnaque manu incursiones in regni extrema facere. Adversus id malum, „ quoniam & celeritate & ipsiusmet Regis præsentia opus erat, ne quid „ sibi interim adversi eveniret, præoccupat Rex baptismi Sacramento „ æternæ saluti consulere. Præparatis itaque solemni apparatu, quæ ad „ Sacramenti majestatem videbantur conferre, Ecclesiastico ritu Rex Altari adstans, v. Nonas Maii sacris Aquis intinctus est per fratrem Joannem Minoritarum Præfectum, qui *Joannis* indidit nomen, ipso Rege „ petente, ad indicandum erga Lusitaniæ Regem grati animi obsequium. „ Ex proceribus multi Regis exemplo & adhortationibus incitati, baptismum, & nomina illustrium Lusitanorum susceperunt. Dies ille festivus „ valde fuit ludorum & concentuum varietate; sed & solemnior atque incultis gentibus spectabilior, qui proxime subsequutus est, dum magnifico apparatu & cæremoniis, quæ Regum sunt propriæ, celebratum est „ sacrosanctum Missæ Sacrificium, Cantorum & Organi suavi concordia „ gratissimum.

Rex baptizatur, & proceres plerique.

„ XXXIV. Porro post multos dies Regina adhuc Catechumena, moræ impatiens, expostulare cœpit Regem dilati sui baptismi. Nequaquam „ se illi tantam invidere, imo desiderare felicitatem, ait Rex: sed ut nobilius & sacratius eam consequeretur, Ecclesiæ prius cupiisse structuram, „ moramque auxisse fratris Joannis mortem sub illud tempus defuncti, & „ consodalium omnium ægritudinem. At illa moras omnes rumpens, causasque rejiciens, voluit in Regia, & a fratre Antonin, Joannis in præfectura successore, in die Sabbati, B. Mariæ Virgini sacro, pridie Nonas Junii baptizari, assumpto Eleonoræ Reginæ Lusitaniæ nomine, ut „ quo erga illam studio erat incensa, vocabulo indicaret.

Mox Regina.

„ XXXV. Peractis his mysteriis, Rex coacto raptim exercitu, admistis Lusitanis aliquot, in hostes tendit. Abeunti Sosa Crucis vexillum de „ manu porrexit, hortatus pergeret in dimicationem alacer, signi ejus „ beneficio (tantum fiducia ne deesset) hostibus utique superiorem futurum. Nec vana fuere promissa: prælata Cruce, fusis fugatisque rebellibus, paulo post victor Joannes in patriam rediit. Ovantem natu major „ filius est sequutus, qui cum Christianæ doctrinæ diligentem in primis „ operam dedisset, perducto jam ad fastigium Templo, summa populi celebritate baptismo lustratus est, *Alphonsumque* appellari se voluit, quo „ nomine Joannis Lusitaniæ Regis filium vocari didicerat. Ac ne quid ad „ lætitiam deesset, baptizati cum eodem insignes viri permulti. Inde „ profectus in Isundos, quibus populis jam tum ex parentis auctoritate „ imperabat, Apostolico apud eos munere ipsemet fungi cœpit, ac veritatis lucem admirabili studio promiscue omnibus impertire.

Rex Cruce munitus in bellum tendit.

Victor redit.

Filius baptizatur.

Subditos ad fidē convertit.

„ XXXVI. Ita inscrutabili Dei consilio populus qui ambulabat in tenebris, vidit lucem magnam: habitantibus in regione umbræ mortis, „ lux orta est eis, Deo mirabiliter cooperante, & ministrorum suorum sermones confirmante sequentibus signis. Duo refert Resendius: primum, „ Apparitionem beatæ Virginis paulo post Regis baptismum duobus neophytis proceribus Congensibus Georgio & Dydaco Sylvæ, vultu venusto, & speciosa veste una eademque nocte, separatis ædibus, diu colloquentis, & jubentis, ut Regem suæ felicitatis admoneant susceptæ fidei „ Christianæ, & initi cum Deo fœderis, pactæque cum Lusitano amicitiæ. „ Secundum, inventionem pulcherrimæ Crucis affabre dolatæ in singulari „ & pretioso lapide, per illas regiones incognito, nihilque commune cum „ aliis lapidibus habente. Hunc ubi Didacus fortunatus inventor in conspe-

Bina prodigia Divina.

„ ſpectum reverenter attulit, Rex cum Optimatibus pronus adoravit, ma-
„ gniſque communis lætitiæ adhibitis indiciis, frequenti populi atque Op-
„ timatum ad modum ſupplicationis inceſſu, in nova Eccleſia, tamquam
„ pretioſum theſaurum ingenti veneratione collocavit, unde fortaſſis præ-
„ ter primum ſanctæ *Mariæ* titulum, etiam alter ſanctæ *Crucis* Templo
„ adhæſit, atque inde factum, ut duplici apud auctores vocabulo nomi-
„ netur.

„ XXXVII. His feliciter peractis, tanto rei Chriſtianæ incremento, *Legatus in Luſitaniam redit.*
„ Soſa Legatus admodum lætus in Luſitaniam revertitur, relictis in Con-
„ go Sacerdotibus ad cœpta promovenda. Verum ii partim inſolitis calo-
„ ribus & Cœli gravitate conſumpti, partim etiam (quæ viciſſitudo eſt
„ rerum) ab incolis aſpera atque acerba multa, abſente præſertim Alphon-
„ ſo perpeſſi ſunt. Etenim quamdiu de Eccleſiaſticis cæremoniis, & de *Cõverſionis miniſtri male habent.*
„ myſteriis rectæ in Deum fidei eſt actum, ea tametſi captum hominis infini-
„ tis partibus ſuperant, tamen quia ob id ipſum Deo digna, & rationi con-
„ ſentanea videbantur, haud ita repugnabatur ab Ethnicis. Aſt ubi de ju-
„ ſtitia, temperantia, ſubmiſſione ſerio præcipi eſt cœptum, & e Chriſtia-
„ næ diſciplinæ inſtitutis, abjicienda auguria, male parta reddenda, con-
„ donandæ injuriæ, aſpernandæ libidines, frangendæ cupiditates erant;
„ enimvero tum quaſi ventilabro ad trituram adhibito, boni Viri illico ſe-
„ cerni ab improbis, alteri vel amore virtutis capti, vel pœnæ metu per-
„ territi, æquitate delectari, ſectari pacem, voluptates repudiare, duces
„ & Rectores animorum ſuorum honore & benevolentia proſequi: alteri
„ denuo dæmonum laqueis irretiti, ad ritus nefarios atque ad avaritiam ac
„ ſuperbiam, & priſtinas turpitudines miſerandum in modum revolvi, *Populus in fide tepeſcit.*
„ odiſſe lucem, magiſtros averſari, & a piorum conſuetudine longe refu-
„ gere. Nec vulgo tantum ſerpebat vitium; notiſſimus ac ditiſſimus quiſque
„ arduum ac difficile iter eo magis horrebat, quo majora ſibi malorum irri-
„ tamenta, & deliciarum illecebræ ſuppetebant. Hos præibat, ſtimuloſque
„ addebat Regis filius, Alphonſo natu minor, Panſus Aquitrinus nomine;
„ nimirum ut eſſet, qui pios poſtmodum exerceret, a nefaria ſuperſtitione,
„ & avitis moribus nullo pacto ſe paſſus abduci.

„ XXXVIII. Rex demum ipſe, qui tantum initio ardorem ac firmi- *Imo & ipſe Rex.*
„ tatem animi præ ſe tuliſſet, ubi a lactis dulcedine ad ſolidos cibos traduci
„ eſt cœptus, deſiderio priſtinæ vitæ paulatim adeo elanguit, ut vix in eo
„ roboris Chriſtiani quicquam agnoſceres. Occurſabant ſcilicet ejus animo
„ priſtina oblectamenta, ludi, compotationes, quæque ebrietatem ſe-
„ quuntur; offerebant ſeſe identidem auſpicia & ſortes, quibus ad amen-
„ tiam omnis ferme Barbaria dedita eſt; titillabat ſenſum effundendæ ira-
„ cundiæ, & doloris puniendi ſuavitas, quibus quaſi machinis, urgente
„ præſertim dæmone, ſenſim de ſtatu ſuo dejecta mens ita obduruit, ut
„ cum internas Religionis & Officii recordationes obſtinate repudiaret,
„ tum ſalutaria Sacerdotum hortamenta ac monita, non modo ad animum,
„ ſed jam ne ad aures quidem admitteret.

„ XXXIX. Accedebat ad res profligandas acerrimum dæmonis telum,
„ muliebris conjuratio. Quippe ut ceteræ ferme gentes, ita etiam Æthio-
„ pes, præter eam quam juſtæ uxoris habent loco, ſinguli pellices alere
„ conſueverant plures paucioreſve pro opibus. Hæ cum ex invectis nuper
„ ſanctionibus pelli aut ablegari ſe a viris quotidie cernerent, ut eſt impo-
„ tens iracundiæ ſexus, damnum & ignominiam non tulere, cœtibus habi-
„ tis, conſenſu per ſe perque communes amicos cum Rege vehementes age-
re

„ re insistunt, adventitias Religiones, durumque & horridum vitæ genus abjiciat, præsentibus bonis, & copia rerum, quoad licet, fruatur, nec incertam spem futuræ felicitatis tanto pretio tantaque commodorum & voluptatum jactura sibi emendam existimet.

Germanorum Fratrum studium contrarium circa Religionem.

„ XL. Hæc & alia hujusmodi blandimenta, cum neque Rex invitus acciperet, & eadem tabe infecti permulti, ac præsertim Regis filius Pansus Aquitrinus adjuvaret, brevi maximum in discrimen adducta Christiana tota res est. Obstabant sceleratis conatibus fideles ac boni, ut numero inferiores, ita Divino præsidio & causa longe superiores. Egregium vero se pietatis vindicem & assertorem præbebat Alphonsus, patrisque miseratus insaniam, dictis factisque Neophytos in fide atque in officio continebat. Ad eum tollendum obicem, proceres aliquot Pansum jam incensum regnandi cupiditate, omni ratione fovere, Alphonsum absentem variis criminationibus patri suspectiorem in dies reddere instituunt. Degenerasse illum plane in extremos mores, nihil jam patriæ vel avitæ consuetudinis pati; Regem vero ipsum ita vel contemnere vel odisse, ut in ejus contumeliam artibus magicis, quas a Christianis nuper acceperit, amnes exiccet, vitiet fruges, atque adeo Regias pellices ultro ad se ipse pelliciat. Ejusmodi calumniis atque portentis cum juvenis innoxii famam ex composito quotidie lacerarent zelotypum senem, & in affecto jam corpore, animi quoque viribus defectum, facile perpulere, ut Alphonsum omni dignitate, honoribus, vectigalibus, per summam injuriam exueret: jacuissetque porro in solitudine & squallore circumventus & proditus Dei servus, ni Divino instinctu coorti quidam ex Optimatibus, Regem aperte increpuissent, quod hæredem Regni destinatum, stirpis maximum, eximia virtute ac pietate filium indicta causa damnasset. Reputaret secum illius in arcendis hostibus præclara facinora, in tuenda popularium concordia studium, in ipso Rege colendo pietatem & fidem: dein videret num tantæ indoli, tantisque laudibus consentanea essent, quæ ab inimicis ad invidiam conficta nimium patulis auribus in animum demisisset. Quin per idoneos viros in filii vitam & rationes inquireret, ac perspecta demum & cognita veritate, quod equum videretur, & in reum, & in accusatores, pro merito cujusque statueret.

Rex filiumChristianum hæreditate privat.

„ XLI. Hisce monitis, quasi e veterno excitatus Rex, ac se ipsum levitatis incusans, per summam dissimulationem quæsitis iis, quæ Alphonso objecta erant, cum prorsus vana & commentitia comperisset, maxima bonorum gratulatione, insontem filium in pristinum dignitatis & honoris, ac gratiæ locum extemplo restituit, consceleratos calumniatores, ne quid tale postea quisquam auderet, perpetua notatos infamia securi percussit. Cujus tanti tamque insperati beneficii magnitudinem Deo acceptam referens, uti debebat, Alphonsus, multo etiam ardentius ac liberius ad Christianam Fidem tuendam atque amplificandam incubuit, ac præter ceteras artes exterminandis gentium ritibus, ad eam diem adhibitas, Regno toto, palam capite sanxit, ne quis inanium Deorum effigiem ullam, vel privatim vel publice coleret haberetve.

Sed denuo restituit.

„ XLII. Quo edicto in rabiem efferati adversarii, frequentes in Regiam coeunt, ac tumultu per operas excitato, credulum ac timidum Regem in eam sententiam adducunt, ut nisi revocetur illico edictum, ingentem seditionem adesse non dubitet. Hoc ille timore correptus, continuo per celeres Nuntios admonet filium, videat etiam atque etiam quid agat; quo progrediatur, neu pro peregrina ac nova Religione mordicus

Contra illū multi conspirant.

,, dicus retinenda, se suosque omnes in apertum capitis, ac fortunarum
,, discrimen objiciat. Cum ille nihilominus in incepto perstaret, Deum-
,, que multo magis, quam homines metuendos duceret, ira percitus Rex,
,, jubet Alphonsum ad se quamprimum venire. At ille cum nascentis ejus
,, Ecclesiæ salutem in suo capite verti probe intelligeret, pericula belli ex-
,, cusando, variasque nectendo moras, tamdiu rem distulit, quoad lethali
,, morbo implicitus parens, cum ægrum spiritum per multas curationes in
,, dies aliquot extraxisset, tamdem superante medicamenta vi morbi, de-
,, mortuus est.

,, XLIII. Interea Pansus & sua ipse cupiditate, & improborum sua- *Et germanus fratrem.*
,, su, non dubia spe regnandi concepta, sollicitare promissis Æthiopes,
,, blande singulos appellare, vivendi licentiam & libertatem ostendere,
,, denique ad excludendum aperta vi fratrem, arma & copias comparare.
,, Quibus de rebus, & de patris obitu, a Regina matre, quæ ab ejusmodi
,, consiliis abhorrebat, certior factus Alphonsus, quammaximis itineribus
,, quamoccultissime noctu Ambassem urbem ingreditur, atque, ut primum
,, diluxit, populum magna rerum novarum expectatione suspensum, ad
,, concionem vocat. Ibi orsus a primo Lusitanorum in eas regiones adven-
,, tu, commemoratisque eorum in se, parentemque, ac totam nationem
,, promeritis, quod tales viros, tamque salutarem sibi traditam ab iis do-
,, ctrinam grato pioque animo coleret foveretque, idcirco se a fratre se-
,, ctatoribusque ipsius toties insidiis appetitum, & per falsas criminatio-
,, nes fama fortunisque spoliatum fuisse conquestus est. Pansum, vivo &
,, spirante etiam tum Patre, alienam hæreditatem spe & cupiditate impia
,, devorasse; eodem vita functo, justum hæredem, quando per fas nequeat,
,, per vim ac nefas a patrimonio arcere: si quid apud eos gentium jus, si
,, quid vetustus Regni mos, si quid etiam æternæ salutis ratio valeat, ne
,, se majorem natu, Regem legitime designatum, pacis ac beatitudinis
,, omnium cupidissimum, juniori fratri consiliis impiorum depravato post-
,, habendum existiment. Caveant vero etiam atque etiam, ne a veritatis
,, oblata sibi Divinitus luce, ad cæcas iterum tenebras delabantur, neu
,, Pansi minas, paratasque ab eodem copias pertimescant, Deum immor-
,, talem, cujus in eo negotio agatur causa, pro summa justitia & bonitate
,, recte sentientibus affuturum.

,, XLIV. Hæc & alia ad tempus accomodata, cum ingenti spiritu per-
,, rorasset, tantus repente animorum motus est factus, ut incredibili con-
,, sensu Alphonsum protinus Regem æqui pariter & iniqui consalutaverint.
,, Quibus rebus confestim ad Pansum in suburbana Castra perlatis, ut quam *Qui bellum infert.*
,, minimum spatii Alphonso ad exercitum comparandum relinqueret, cum
,, iis copiis, quas habebat, duplici instructa acie continuo infestus, in
,, urbem advolat: neque perterritus ea re Alphonsus, tum armatos, quos
,, circa se habebat pauciores, quam credi possit (non plus quam sex & tri-
,, ginta fuisse, Rex ipse per litteras publicas admodum religiose testatur)
,, tum ceteram imbellum turbam, quæ ad Regiam perculsa metu confluxe-
,, rat, bono ac præsenti animo jubet esse, Deum verum, quem, spretis
,, falsis Diis, venerari instituerint, pro ipsis haud dubie pugnaturum. Nec *Sed vincitur.*
,, vana cecinit. Ubi ad teli jactum est ventum, Christiani armati inermesque
,, sublato pariter clamore Jesum Deum, & sanctum Jacobum, ex discipli-
,, na Lusitanica ingeminant. Mirum dictu! ad eas voces tamquam cœlesti
,, fulmine afflata prior acies, cum aliquandiu attonitæ similis fluctuasset,
,, terga postmodum vertit; cumque eamdem trepidationem pavoremque

„ subsidiis intulisset, turbatis eo impetu ordinibus, conversisque illico signis, effusa omnes fuga saltus avios, & nemora petiere.

„ XLV. Hanc tam incredibilem victoriam ac plane Divinam, alia non minus admiranda subsecuta res est. Cippus erat in silvis captandæ cuipiam feræ paratus a Venatoribus, in eum cippum cursu præcipiti cum se Pansus per imprudentiam intulisset, corpore toto graviter consauciato sic hæsit, ut explicare se inde nulla unquam ratione valuerit. Comprehensus, & in custodiam traditus, frustra nitente Alphonso conservare germanum fratrem, & ad Christum adjungere, in pertinaci mentis duritie, & voluntaria cæcitate miser animam efflavit.

Et moritur.

Militiæ Præfectus ad fidem convertitur.

„ XLVI. Longe melius & saluti, & existimationi suæ consuluit is, qui Pansi ductabat exercitum: siquidem e fuga retractus, cum sibi necem instare minime ambigeret, misit, qui Regi demisse nuntiaret, non deprecari se mortem, quam suæ temeritati debitam præclare nosset, id vero omnibus votis expetere obtestarique, ne se absque fidei Christianæ mysteriis ex hac vita excedere pateretur. Ipso ingressus initio, circa Alphonsum apparuisse viros humana specie augustiores, ipsius, quam Lusitani adorarent, Crucis nota distinctos, clarissima circumfusos luce, vultu acerrimo præliantes. Eo nimirum viso Pansi milites ingenti horrore perfusos, extemplo se in fugam dedisse: itaque sibi non esse jam dubium, quin præter Christianorum Deum nemo vel in terris, vel in cœlo colendus adorandusque sit. Neque aspernatus est resipiscentem Alphonsus, quin potius clementer accepto, & per baptismu n in Christianos relato, vitam & incolumitatem ea lege concessit, uti purgando in posterum verrendoque sanctæ Crucis Templo, cum suis operam daret, & in mystici lavacri usum, puros latices religiose conveheret.

Alphonsus Rex semper Fidei tenacissimus.

„ XLVII. Ea victoria magnum rei Christianæ momentum attulit, Regni possessione adita, & Barbaris, quotquot postea semet Evangelio opponere sunt ausi, perpetuo felicitatis tenore superatis. Alphonsus quinquaginta ipsos annos (tot enim deinde regnavit) hominibus verbo & exemplo ad omnem virtutem ac pietatem erudiendis egregium, & pastorem populorum, & Vineæ Domini cultorem ad extremum usque se præstitit.

„ XLVIII. In his quæ hactenus retulimus, aliqualis est discrepantia inter auctores, tum circa qualitatem Sacerdotum, qui ad hanc conversionem missi sunt, tum circa diem incepti Templi, & titulum ejusdem, tum circa alias res leviores. Nos in referenda totius rei serie sequendum duximus Garciam Resendium, qui vitam & gesta Joannis Regis Lusitaniæ pleno scripsit Commentario, eidemque Regi ipso tempore, quo hac expeditio facta est, in cubiculi ministeriis serviebat, ac scribendis litteris, uti ipse narrat, semper adstabat, atque historiæ circumstantias, temporumque rationes diligenter observavit. Ille porro, qui primus expeditionem hanc in Æthiopiam, & Congensis Regni conversionem suo tempore factas districte narravit, nonnisi per Franciscanos Christiana sacra in Congum perlata recenset. Joannes Barrosius, qui res Asiæ, & admirandas Lusitanorum victorias præclare & docte per decadas distinxit, nonnisi sub Joanne, Emanuelis, qui Joanni II. successit, filio suum opus in lucem produxit. In epistola porro nuncupatoria ad eumdem Joannem III. fatetur, se unum dumtaxat vidisse Gomesium Eanes, qui lucem aliquam in rebus Asiaticis præferret, atque hunc de rebus Henrici Infantis, de quo supra diximus, dumtaxat egisse. Cum ergo Resendium

Cujus in hac historia fides præferenda.

Resend. c. 200.

fidum,

„ fidum sincerumque sui temporis historicum postremo hoc seculo impres-
„ sum, non perspexerit, nihil mirum si circa primos Congensium magi-
„ stros erraverit, & Patribus Dominicanis tribuerit, quæ Resendius Fran-
„ ciscanis adscripsit. Barrosium secutus est Joannes Petrus Maffejus, qui
„ historias Indicas, & hanc præsertim Congensem ex Barrosio accepit, &
„ diserte fecit latinas. Idipsum fortassis fecerunt alii, neque id mirum:
„ *Sequitur enim quisque priores male iter ingressos. Quidni habeant excu-*
„ *sationem, cum publica via erraverint?* Ne tamen errent, vel ut minus er-
„ rent, quærendi sunt primi Scriptores, rerum gestarum temporibus pro-
„ quinquiores, imo æquales, qui vidisse, vel ab iis qui viderant audiisse po-
„ tuerunt. Hos requirendos ad operis facti memoriam comprobandam vo-
„ lunt Jurisconsulti; & historiam apud Græcos significare cognitionem præ-
„ sentium, dixit Verrius Flaccus. Unde illam scribi debere contendit Aulus
„ Gellius ab iis, qui rebus gerendis interfuerunt. Resendius illius tempo-
„ ris auctor, ea in urbe, ex qua missi sunt vineæ colendæ operarii, præ-
„ sens, Regis qui mittebat, domesticus & minister, nonnisi Franciscanos
„ eosque plures, ex quibus aliquot vitæ probitate, alii doctrina insignes,
„ in hoc opus transfretasse recenset. Qui ex Ordine Prædicatorum aliquos
„ missos dicunt, & tres dumtaxat, uti habet Maffejus, unde acceperint,
„ non exarant. Hieronymus Osorius, qui totam historiam late describit,
„ Sacerdotum qui missi sunt, reticet Institutum. Nos nulli suam gloriam
„ invidemus: quod de nostris scribunt alii, sincere explicamus, neque so-
„ cios respuimus itineris, neque operis auxiliares. Ad plerasque regiones
„ simul missi sunt, tamquam Commilitones, Minores & Prædicatores:
„ fortassis etiam ad istam paribus votis, impari tamen numero, plures Mi-
„ nores, pauci Prædicatores sunt profecti.

Seneca 2. de Ira c. 8.

Lib. 28. de Testibus.
Flacc. l. 4. de signif. verb.
Gell. l. 5. noct. attic.

XLIX. Frater Garsias de Quexada translatus est ab Ecclesia Gisarcensi, ad quam diximus promotum anno MCCCCLXXXVI. ad Guadicensem, sub Archiepiscopo Granatensi, per obitum fratris Petri etiam Minoritæ, die v. Maii. Frater Vincentius promotus est ad Hierapolitanam in Phrygia, sub Archiepiscopo Synadorum certo modo vacantem, XIII. Kalendas Januarii.

Fr. Garsias Episcop. Guadicen.

Fr. Vincentius Hierapolitan.

L. Eboli oppidi, quod perhonestum & opulentum est in Campania prope Silarem amnem X. M. P. ab urbe Salernitana, Communitas hoc anno ex concessione Innocentii Minoribus Observantinis Cœnobium, sanctissimæ Trinitati dicatum, prope mœnia construxit, neque a munificentia destitit; quoties enim Fratres indigere videntur, necessaria subministrat. In archivo servantur duo Julii II. & Leonis X. diplomata, quibus a quarta funerali Parochis pendenda Fratres redduntur immunes.

Conv. Ebolitanus.
Genu. in Provin. Princ. Conv. 12.

LI. Fratres Regularis Observantiæ provinciæ Tusciæ in Comitiis Florentiæ, sub Francisco Brandi Vicario celebratis, hoc anno ex facultate Sedis Apostolicæ acceptarunt Conventum, a Fivizani, in Mediterraneis Etruriæ trans amnem Laulam inter montes oppidi, accolis longiuscule a muris, publicis sumptibus & privatis eleemosynis constructum. Ecclesiam sub invocatione sancti Francisci ædificarunt oppidani, sacellum sancti Peregrini, cui erant addictissimi, adjunxerunt. Nobilis Pillorum familia Florentina operi promovendo suppetias tulit, uti constat ex insigniis sacello majori affixis.

Conv. Fivizani.
Idem in Provinc. Tuscia Conv. 35.

LII. Prope oppidum Basinianæ, diœcesis Alexandrinæ, circa hunc annum erectus ejusdem Instituti viris Conventus, sub invocatione sancti Pauli, conferente sumptus Communitate. Ab oppido sancti Martini, diœcesis Ala-

Conv. Basinianæ.
Idem in Provin. Gen. Conv. 58.
Conv. oppidi S. Martini.

Alarienſis, in Regno Neapolitano ſeſquimiliaris ſpatio, in meditullio amœni nemoris, Marianus a Rita, in gratiam ſui germani fratris Petri a ſancto Martino, religioſiſſimi Minoritæ, Conventum hoc anno ſub titulo ſanctæ Mariæ de Jeſu ex propriis facultatibus conſtruxit, ſed morte præventus non abſolvit. Opus intermiſſum proſecuti ſunt Vincentius & Ferdinandus a Capua, Termolitarum Duces, aſſentiente Jacobo de Petrutiis Alarinenſi Epiſcopo, ex Minoritis aſſumpto. Jacent hic prædictus Petrus, cujus tanta fuit ſanctitas, ut plurimis infirmis ſalutem a Domino impetrarit; Angelus de Slavis laicus, vir humilitatis & paupertatis admirandæ; & Victoria a ſancto Severino Termolitarum Duciſſa, cujus in Chriſti pauperes miſericordia, atque in Deum pietas fuerunt incredibiles.

Fr. Jacobus Epiſcopus Alarinen. Petrus a ſancto Martino. Angelus de Slavis. Victoria a ſancto Severino.

LIII. Uno ab oppido Calvatono, Cremonenſis diœceſis, milliari, prope Olei flumen ædicula conſiſtebat Virginis Mariæ de Piſcibus Liſſis, Præpoſituræ Calvatonianæ annexa, propter imaginem beatæ Virginis miraculis inſignem, per illam regionem celeberrima. Ut beatæ Virginis decentiori cultui oppidani proſpicerent, annuente hoc anno die XX. Julii Innocentio Pontifice, Cœnobium addiderunt Fratrum Obſervantum, & ſacellum ampliarunt.

Conv. Calvatoni. Idem in Provin. Brixia Conv. 22.

LIV. In Dalmatia inſignis olim florebat Civitas Oſaris, corpore ſancti Gaudentii martyris inſignior, nunc vero propter aeris intemperiem paucis habitatoribus inculta. Non longe ab hac urbe portus eſt tutus & opportunus in mari Adriatico, Abſoris dictus, quo perveniſſe ferunt ſanctum Franciſcum, cum in Orientem, uti ſuo loco retulimus, navigaret. Prope Portum, & ab Urbe M. P. Conventum, ſub nomine ſancti Franciſci, Matrona quædam Religioni addictiſſima, circa hunc annum ædificavit.

Conv. Oſaris. Idem in Provin. Dalmat. Conv. 6. Tom. 1. an. 1219. n. 14.

LV. In Scardoniæ inſulæ, Illyrico adjacentis, Civitate Arbenſi, pii aliquot cives, inito conſilio decreverunt Cœnobium Fratribus Obſervantinis, ſub invocatione ſanctæ Euphemiæ conſtruere. Id præſtiterunt circa hunc annum in amœniſſimæ cujuſdam Vallis veſtibulo, ſecundo a Civitate milliari. Quidam neglecto ſanctæ Euphemiæ nomine, ſancti Bernardini compellant.

Conv. Arbenſis. Indid. Conv. 8.

LVI. In Bætica, & Malacenſi diœceſi, Ronda oppidum eſt, opulentum & frequens, quod e Maurorum tyrannide Ferdinandus & Eliſabetha Reges Catholici ante hunc annum eripuerunt. Maurorum fanum in Cœnobium Franciſcanorum pro ſua in eos propenſione protinus commutarunt. Sed cum aeris valde offenderet intemperies, hoc anno vel paulo poſterius alio tranſlati ſunt Fratres, conſtituto Templo, Fratrum quadraginta capaci & commodo domicilio extra oppidum c. P. a mœnibus, altero, quod inhabitabant, in parochiam Spiritus ſancti converſo. Similiter fecerunt Reges in Civitate Accienſi, vulgo *Guadix*, hoc tempore a Mauris recuperata, converſo in Fratrum Cœnobium ſano Mahometanorum.

Conv. Rondæ. Idem in Provin. Betica Conv. 14. & 15. Conv. Accienſis.

LVII. In eadem Bæticæ regione, in ſuburbiis Bazæ Civitatis, Henricus Henriquez, prædicti Regis domui Præfectus, Militiæ ſancti Jacobi Major Commendatarius, ejuſque conjux Maria de Luna, hoc anno die VIII. Decembris domum exorſi ſunt Obſervantum, ſub titulo ſancti Franciſci, ſuiſque ſumptibus tamdem abſolverunt, triginta Fratrum capaciſſimam.

Conv. Bazenſis. Idem in Provin. Granaten. Conv. 8.

LVIII. Maximilianus Romanorum Rex Auguſtus, Friderici Imperatoris filius, paululum ante hoc tempus detentus eſt in oppido Brugenſi, diœceſis Tornacenſis, & cum eo Joannes Cæſaris Bontemps, Tertii Ordinis ſancti Franciſci, votumque vovit, quod ſi liberaretur a vinculis, domum ſub titulo, & in honorem Dominici Sepulcri, in quadam inſula juxta ripam de Walen. prope Mechliniam, Cameracenſis diœceſis, pro Fratribus Obſer-

Conv. Inſulæ de Walen. Lib. 102. fol. 143.

servantibus oraturis pro animabus nonnullorum per Burgenses interfectorum, ædificaret. Jam hoc anno opus exorsus, petiit facultatem ab Innocentio eos illuc introducendi, domumque subjciendi Vicario provinciæ Coloniensis, & IV. Nonas Julii impetravit.

LIX. Hoc anno die XXIX. Maii introducti sunt Fratres in possessionem Conventus novi intra urbis Noviomagensis in Geldria, relicto alio, de quo alias locuti sumus, quem extra mœnia possidebant. Alium fundandi facultatem recepit hoc anno Hermannus Archiepiscopus Coloniensis, eumque in oppido Brubæ suæ diœcesis peramœno & commodo, a Colonia per duo milliaria Germanica distante, anno sequenti inchoavit, jacto primo lapide in die Ascensionis. Brevi tempore opus ad perfectum deduxit; etenim anno MCCCCXCIII. Ecclesiam die VII. Decembris ingenti fervore, magnaque interveniente hominum multitudine, consecravit. Porro an. MCCCCXCIII. die XXI. Maii, feria quarta quatuor Temporum post Pentecosten, Fratres maxima cum solemnitate illuc introduxit, etsi renitentibus Superioribus Ordinis, quia nondum obtenta erat facultas Pontificia domum admittendi, perpetuisque deinceps favoribus & beneficiis prosecutus est. Moriens in castro Poppersdoro, præsente istius Conventus Guardiano, aliisque quinque Fratribus, jussit cor suum cum interioribus apud eos sepeliri, quæ aromatibus condita jacent in Choro ante summum Altare in capsa plumbea. In Ecclesia insignes & plurimæ sunt Sanctorum reliquiæ, quas prædictus dedit Archiepiscopus, & optimo disposuit ordine, consecrato insuper Altari, Joannes Episcopus Theophilicensis, suffraganeus Coloniensis. In navi Ecclesiæ sedilia ita disparata & ordinata sunt, juxta sancti Bernardini ordinationem, quod mulieres sua habeant loca a viris sequestrata. Locum hunc plurimum juvit & auxit Ferdinandus Elector, & Archiepiscopus Coloniensis, commodioremque reddidit tironibus educandis.

Conv. Noviomagensis. *Monumen. MSS. Provin. Colonia. Tom. 12. anno 1455. n. 106. & anno 1456. num. 238.*
Conv. Brubæ. *Gonz. in Prov. n. Colon. Conv. 14.*

LX. Circa hoc tempus nobilis & piissima Domina Bibiana Dempsia, uxor Domini de Ely Maolruani Barbati Okearrubhail in Hibernia, in confinio regionis Elyanæ, & diœcesi Laonensi, Cœnobium ædificavit Observantibus, sub titulo sancti Francisci, tempore Domini Roderici Keal, O Cearrubhail. Extat memoria fundationis sculpta in lapide marmoreo in claustri latere. Corruit totum Cœnobii tectum, durante hæreticorum sævitia, supersunt muri dumtaxat. Situs est in regione locuplete & abundanti, facilique negotio poterit reædificari. Tempore suppressionis fugientibus Fratribus, unus ex eis Thaddæus Daly captus est Lymerici, oblatisque per hæreticos cum libertate multis muneribus & præmiis, si ad illorum sectam transiret, constanter omnia repulit, constansque in veræ fidei confessione, elegit potius catholice mori, quam infamis desertor reputari. De eo alias locuti sumus.

Conv. Elyanus. *Monumen. MSS. Provin. Hibern.*
Fr. Thad. Daly pro fide trucidatur. *Vide Tom. 5. an. 1291. n. 51.*

LXI. Nobilis mulier Camilla de Piis de Sabaudia, Gilberti viri Principis filia, Domicella Carpensis, impetravit hoc anno facultatem ædificandi in oppido Carpi, nullius diœcesis in Lombardia Cispadana, ad ripam Seciæ fluminis Monasterium Clarissarum Regularis Observantiæ, sub regimine Fratrum ejusdem Instituti: *Eximiæ devotionis.* VII. Idus Septembris. Hanc licentiam impetrasse anno MCCCCLXXXIV. ex consilio beati Stephani Galli Minoritæ scribit Gonzaga; sed cum ex eodem auctore alias dixerimus Stephanum hunc die XXVII. Aprilis ejusdem anni MCCCCLXXXIV. decessisse, & nonnisi anno isto concesserit Innocentius facultatem, aliunde, quam a Stephano mota videtur Camilla ad opus hoc aggrediendum, vel mature ante aliquot annos id persuasit magna, qua pollebat inter Principes Carpen-

Monast. Carpense.
B. Stephanus Gallus. *Gonz. in Provin. Bonon. Monast. 15. Tom. 12. anno 1449. n. 18.*
Camilla Carpensis.

penses, auctoritate. Primæ Sororum institutrices sex evocatæ sunt ex Monasterio Corporis Christi Cremonensi, quibus ipsa Camilla associata est anno MD. eamdem Regulam professa; eaque vixit sanctitate, ut plurimis effulserit miraculis, & obinde corpus honorifico conditum sit sepulcro.

Monast. Turonen. LXII. Carola Ludovici XI. Regis Franciæ conjux, dum viveret, Ordini sanctæ Claræ addictissima, impense cupiebat, idem Institutum per Galliam dilatari. Genitricis votis obsecundans Carolus Rex, hoc anno impetravit a Pontifice licentiam ædificandi in Civitate Turonensi, in via *de la Sellerie* nuncupata, & amplissima domo a Guillelmo Bandet Regio Plumasserio acquisita, Monasterium Clarissarum Regularis Observantiæ, ad instar Parisiensis, *del Ave Maria* vocati, a Vicario Ultramontano ejusdem Instituti gubernandum: *Sacræ Religionis*. xv. Kalend. Martii.

Monast. Bellimontis. LXIII. In oppido Belli-Montis, diœcesis Conchensis in Hispania, Joannes Pachecus, Magister Militiæ sancti Jacobi de Spata, quoddam hospitale pauperum construxit & dotavit. Sed infra paucos annos neglectum & ferme destructum, volens in Monasterium Clarissarum Regularis Observantiæ commutare, Didacus Lupus Pachecus Dux Scalonæ, & Marchio Villenæ ejus filius, hoc anno ita faciendi facultatem ab Innocentio impetravit: *Sacrosanctæ Romanæ*. xi. Kal. Octobris.

Monast. Murciæ. *Compag. in Prov. Carthag. Mon. 2.* LXIV. Clarissarum Monasterium in urbe Murciana, diœcesis Carthaginensis pervetustum est, quippe ab Alphonso X. Rege Castellæ fabricatum, & a Petro cognomento Crudeli adjuncta propinqua regia amplificatum, unde & regium nuncupatum. Per plurimos annos a Patribus Conventualibus gubernatum, hoc anno Pontificis auctoritate translatum est ad Observantes. Multæ hic Sorores religiosissime vixerunt.

Monast. Orihuelæ. *Indid. Mon. 3.* LXV. Crispa vidua tunc oppidi, nunc urbis Orihuelæ, Joannis Hontiniensis relicta, Tertium sancti Francisci Ordinem professa, quædam bona Clarissarum Monasterio construendo legavit, quod ejus filia perficere cupiens, hoc anno die XVII. Februarii Innocentii impetravit diploma, opusque incepit sub S. Joannis nomine, aliquantulum procul a muris in loco & ædibus, quæ prius erant Fratrum beatæ Mariæ de Mercede. Fundatrices post tertium aut quartum annum evocatæ sunt ex prædicto Monasterio Murciano. Reditus auxit sub annum MDLXXX. Beatrix Martinez, ejusdem urbis matrona.

Monast. Insulensis. LXVI. Margaritæ Ducissæ Burgundiæ hoc anno Pontifex facultatem concessit in oppido Insulensi, Tornacensis diœcesis, Monasterium Clarissarum Regularis Observantiæ sub reformatione sororis Coletæ construendi: *Cum inter cetera*. v. Idus Maii.

Mon. de Hoechstraten. LXVII. Piæ quædam mulieres diœcesis Cameracensis in Belgio, empta a nobili viro Gaspare de Culembergh quadam domo, *Corona* nuncupata, cum quibusdam prædiis & possessionibus contiguis infra limites parochialis Ecclesiæ de Hoechstraten, ejusdem tunc, nunc Antuerpiensis diœcesis, conjunctis facultatibus decreverunt Monasterium Clarissarum ad instar Treverensis ejusdem Ordinis ædificare, & Vicario Observantum Provinciæ Coloniensis subjicere. Ut ita facerent, Pontifex hoc anno concessit: *Inter curas multiplices*. IV. Kalendas Maii. Vocatæ sunt ex Monasterio Treverensi Elisabetha a Franchfort, & Gertrudis a Sechinge; illa prima fuit Abbatissa, hæc prima Vicaria, quæ tanta pietate Virgines sibi concreditas instituerunt, ut non multo post ex hoc Monasterio alia tria ejusdem Instituti, Lovanii, Boxteliæ, & Wameliæ non longe a Neomago suas cœperint origines. Vivunt hic Sorores in stricta clausura, jejuniis, silentio, & absti-

abstinentia perpetua a carnibus. Fuit in hoc Monasterio Nicolaus Meynardi Rosch a Monfort aliquando Sororum Confessarius, juxta summam aram ad Epistolæ cornu sepultus, cujus hoc legitur epitaphium. Fr. Nicolaus Meynardi.

Ingressus est Ordinem S. Francisci Lovanii anno 1511. vestitus a V. P. Theodorico a Monasterio, festo trium Regum. Eundem Ordinem professus anno sequenti 1512. festo trium Regum. Missarum primitias obtulit Deo anno 1513. festo trium Regum. Mortuus est in hoc Cœnobio, Monialium Confessarius anno 1556. festo trium Regum.

LXVIII. Nobilis quidam civis Murcianus, necis alterius nobilis viri particeps, defuncti cognatorum iram, & judicis vindictam declinaturus, Arevalum abiit, conductis filiis duobus & quatuor filiabus. Illo post aliquot annos defuncto, filii Franciscanum Institutum subiere: filiarum senior Aldonsa Lopetia reliquarum curam suscepit, eaque polluit industria, & dexteritate, ut conciliatis sibi Arevalensium animis, eas cumularit facultates, quæ sibi Sororibusque construendo Monasterio sufficerent. Hoc anno inchoatum ad finem usque perduxit, sub invocatione sanctæ Mariæ de Jesu, primæque omnium ipsa cum Sororibus inhabitare cœperunt, assumpto habitu Tertii Ordinis sancti Francisci. Ab Aldonsa fundatrice Monasterium vocant Hispani *de las Aldonsas*: neque immerito quidem ab ea cognomen accepit, a qua exordium habuit, & insigne virtutis ornamentum. Nihil enim illa purius, nihil fuit humilius. Prophetico spiritu illustris, & sanctitate præclara, plurimis prærogativis meruit a Deo cumulari. Jacet in eodem Templo nobilis Virgo soror Elisabetha Verdugo, quæ Christum Dominum in propria forma, dum sacra Hostia a Sacerdote elevaretur, meruit videre, & multas gratias ab Altissimo recipere.

Domus Sororum Tertii Ordinis Arevali. *Gonzag. in Prov. Concept. Monast.* 30.

Aldonsa Lopetia Tertii Ordinis virgo præclara.

Elisabetha Verdugo.

LXIX. Sorores Tertii Ordinis domus Gandensis in Hollandia Australi, uti alias diximus, & domus Insulensis in diœcesi Tornacensi Institutum mutarunt, & ad primam sanctæ Claræ Regulam transierunt, illæ sub obedientia Vicarii Provinciæ Coloniensis, istæ sub Vicario Provinciæ Franciæ. Pro posteriorum mutatione bulla extat Innocentii: *Sedis Apostolicæ*. XII. Kalendas Maii.

To. 10. an. 1427. n. 45. Domus Gandea. & Insulen. transeunt ad Clarissas.

LXX. In principali insula Zelandiæ, nuncupata Schaldia, vulgo *Tlandt Van Schouwen* Civitas est primaria Ziriczea, diœcesis Trajectensis, in qua ante aliquot annos Poppon Haymetus testamento bona legavit, ut construerentur sanctissimæ Trinitati sacellum, & septemdecim pauperibus hospitale contiguum. His autem per hæredum & Rectoris hospitalis incuriam ferme destructis, Popponis filia & nepotes rogarunt, ibidem Sororum Tertii Ordinis domum ædificari: quorum votis David Episcopus Trajectensis subscribens, domum prædicti Instituti sub invocatione sanctæ Mariæ de Nazareth, ordinaria auctoritate erexit & instituit, matremque præfecit Mariam Ægidii, & confessarium Balduinum Petri de Cloeringi ejusdem Instituti. Factum hoc anno Pontifex confirmavit: *His quæ pro Religionis*. V. Kalendas Augusti.

Domus Ziriczea.

LXXI. Sorores domus Vallis sanctæ Catarinæ oppidi Hassellensis, ejusdem Ordinis, diœcesis Leodiensis, Sixti IV. auctoritate se commiserunt regimini Vicarii & Fratrum Provinciæ Coloniensis; multis tamen modis obstiterunt Petrus Corkbach Sigillifer Episcopi Leodiensis, & Matthias Fuils Tertii Ordinis, qui tunc erat Sororum confessarius, quos dum Arnoldus Cloever Scholasticus Ecclesiæ sancti Gajonis Colonien. litterarum Sixti exe-

Domus Hasselen.

executor, censuris compescere non potuit, scribit hoc anno Pontifex Archiepiscopo Coloniensi, & Abbatibus sancti Martini, ac sancti Pantaleonis Monasteriorum Coloniensium, ut eos cogant ab hujusmodi litibus recedere.

Domus Fratrum Tertii Ordinis Imolæ.

LXXII. Per duo milliaria distabat ab urbe Imolensi in Romandiola locus quidam, Paradellum nuncupatus, in quo columna erat lapidea, in eaque depicta imago gloriosissimæ Virginis Mariæ, cujus intuitu Deus multa operabatur miracula. Ut dignum loco adveherent cultum, nobilis mulier Catarina vidua Hieronymi de Riario, Sixti IV. nepotis, olim Imolensis urbis Domini, genitrix & tutrix Octaviani ejusdem etiam urbis Domini, necnon Antiani & Communitas Imolensis, & Bernardus de Crema Visitator Generalis per totam Italiam Fratrum Congregationis Lombardiæ Tertii Ordinis sancti Francisci, rogarunt Pontificem, liceret eo loco domum Fratrum ejusdem Instituti construere, prædictæque Congregationi aggregare. Annuit tot supplicantium votis Pontifex: *Ex injuncto nobis*, VI. Idus Februarii.

LXXIII. Paschalis Diez Garlon, Comes Alifi, ædificavit sancti Michaelis Archangeli sacellum in Templo Minorum sanctæ Mariæ Novæ, & Domina Oradeum Joannis Becchetti uxor aliud sanctæ Mariæ de Consolatione in Ecclesia sancti Francisci oppidi Fabriani, diœcesis Camerinensis: primum visitantibus multas indulgentias Pontifex, secundnm Joannes de Duchis Episcopus Coronensis Marchiæ Anconitanæ Locumtenens generalis, hoc anno concessit. Alphonsus de Quintañilla laicus, Salamantinæ diœcesis, Regum Catholicorum Ferdinandi & Elisabethæ Consiliarius, quædam sacerdotia seu capellanias fundaverat & dotaverat in Ecclesia sanctæ Claræ Ovetensis, & cum Episcopo convenit ac pepigit, ut quotannis in vigilia sanctæ Claræ Capitulum Ovetense ad dictam Ecclesiam processionaliter candelas accensas gestans accederet, ibidem Officium defunctorum cantaret, & concionatorem, qui finito solemni sacro, populum ad orandum pro animabus ejusdem Alphonsi & suorum hortaretur, deputaret. Pacta & conventionem Pontifex hoc anno confirmat. Monasteriorum sancti Francisci urbis Licien. Ordinis sanctæ Claræ, & sancti Benedicti Conversani, ejusdem Instituti hoc anno incidit mentio, translata a priori Manella de Ursinis, ut in secundo Abbatissæ munus subiret. Remotis e Monasterio sancti Damiani Gerundensi Sororibus Clarissis dissolutam vitam agentibus, introductæ sunt ex Monasterio religiosissimo de Gandia, Valentinæ diœcesis, Sorores sub primævis sanctæ Claræ institutis viventes, ita suggerentibus Ministro Provinciæ Aragoniæ prædictis Regibus Catholicis. Reditus, quibus priores gaudebant, & posteriores habere nequibant, applicati sunt domui reparandæ, & sacrario de sacris vestibus providendo. Fratribus Conventus sancti Francisci Nannetensis conceditur facultas annuos reditus, per regulam vetitos habendi.

Monast. Licienfe. Monast. Conversanum. Monast. Gerundense.

SUPPLEMENTUM P. ANTONII MELISSANI DE MACRO.

„ I. Ladislaus Boemiæ, & Maximilianus Romanorum Reges, Hungariam suspirantes, Beatricem Corvini relictam, & Ferdinandi „ Regis Neapolis filiam in conjugem ducere uterque affectabant, sed sollicitior Ladislaus, eam & sceptrum obtinuit: hinc exorta bella, nihilominus ea lege composita, quod absque legitima prole decedente Ladislao, „ Maximilianus succederet, qui interim agebat, ut nuper defuncti Franci-

Dugl. cit. sup. fol. 465.

sci

„ sci Britanniæ Ducis Annam filiam & hæredem, in uxorem duceret; sed „ Carolus VIII. Franciæ Rex, ut hæc subodoravit, licet Margaritam ejusdem Maximiliani sororem sibi desponsatam, jam Parisiis haberet, nihilominus valido stipatus exercitu, Britanniam ingressus, vi rapuit Virginem, quam matrimoniali vinculo solemniter sibi copulavit, & in Franciam redux, Margaritam intactam ad suos remisit; hinc atrox bellum enatum est, duplicem injuriam in Sorore & Uxore prætensa haud Maximiliano ferente. Summus Pontifex expedito quodam diplomate circa confessiones Tertiariorum S.P.Francisci excipiendas in Flandria: *Ex injuncto &c.* Kalendis Februarii; & pridie Idus ejusdem collato beneficio fratri Joanni de Hita: *Religionis zelus &c.* Amadeis Fratribus domum Conventualium Civitatis Ducalis concessit die XIX. ejusdem: *Exponi nobis &c.* determinavitque VII. Kal. Martii, ut Monasterium sanctissimæ Annunciationis Mediolani regeretur in posterum a Fratribus Regularis Observantiæ Minorum: *Exigit injunctum &c.*

Indic. ex Vatic.

„ II. In Insulis Majoricensibus erectio Custodiæ e Vaticano indulgetur: *Provisionis nostræ &c.* Nonis Maii. Pridie Nonas Julii beneficium fratri Petro de Colimbria: *Religionis zelus &c.* In Conventu sanctæ Mariæ de Jesu prope oppidum sancti Martini in territorio Lerinensi frater Angelus de Slavis professione Laicus, vir humillimus, ac sanctæ paupertatis amantissimus, obiit hoc anno, VII. Idus Septembris: cui ad eam diem Arthurus ex Gonzaga in Martyrologio locum fecit; sed venerabilem virum Patrem fratrem Laurentium de Senis, qui vulgo dicebatur, *della voce grossa*, commendat Cimarella, quod omnibus diebus vitæ suæ in maxima paupertate, obedientia, corporis & animæ puritate, oratione, devotione, caritate & abstinentia vixerit, cum etiam optimus & zelans Prædicator Evangelicæ veritatis esset: litteris denique, ac omnibus virtutibus excultus, Deo & hominibus summe carus, huic mundo valedixit hoc anno Capriolæ in Tuscia: quo tempore in eadem Provincia Philippus Antinorus, nobili genere natus, vitæ sanctimonia insignis florebat, ut idem Cimarella tradit.

Angelus de Slavis. *Arthur. in Martyrol.*

Laurentius de Senis. *Cimarella chron. p. 4. l. 3. c. 50. Idem l. 5. c. 54.*

Fr. Philippus Antinorus. *Barez. par. 4. Chron. l. 3. c. 84.*

ARGUMENTUM.

Conventuales Capitulum celebrant Generale. Multi obeunt viri pietate illustres. Moritur beata Eustochium Messanensis, cujus acta referuntur. Decedunt viri pii Tertium Ordinem professi. Bernardinus Feltrensis ubique fructuose Divini verbi semina dispergit. Michael Aquensis Veronæ laudabiliter operatur. Instituuntur Episcopi. Conduntur Cœnobia.

I. HABITA sunt hoc anno, non vero sequenti ut perperam putavit Marcus, Comitia Generalia Patrum Conventualium in urbe Assisiate, quorum Acta penitus perierunt. Præfuit Franciscus Samson Minister Generalis, & confirmatus est in officio.

Capitulum Generale Conventualium Assisii. *Rodul. fol. 244. Marc. l. 7. c. 20.*

II. Plerique hoc anno Minoritæ diem obierunt, alii hoc tempore Religionem sua virtute vel doctrina illustrarunt. Obiit Toleti Didacus a Luminibus, vulgo *de Los Lumbres*, vir pius & prudens, Francisci Ximenii Cardinalis optimus instructor. Homo erat ferventis devotionis, probatæ virtutis, miræ pœnitentiæ. Annis multis in quadam spelunca Conventui Castaneti propinqua, pane tantum, aqua & herbulis contentus, in maxima

Moritur Didacus a Luminibus. *Marc. cit. c. 17.*

vitæ asperitate Deo inservivit. Ea erat morum suavitate, & loquelæ dulcedine, ut quo vellet peccatores flecteret, & quantumvis obstinatos ad pœnitentiam emolliret. Mortis diem certo prædixit, expirantisque anima visa est Angelorum ministerio in Cœlum asportari. Toletani, audito transitu, turmatim confluxerunt, funus veneraturi, & reliquias discerpturi. Magna fuit ejus apud domesticos & exteros opinio. Jacet in Templo sancti Joannis Regum, Toleti.

Et Gabriel Æsinus ...

Bernardus Mandelus.

To. 10. an. 1418. n. 19.

Antonius Elvensis.

Gondisalvus Ulyssiponensis.

III. Decessit in Cœnobio Amandulæ Marchiæ Anconitanæ Gabriel Æsinus, aliis de Cæsiis, virtutibus & miraculis multis illustris. In monte Alvernæ Bernardus ex nobili familia Mandelorum Mediolanensis, de quo diximus alias. Sub hunc annum e vivis excessit in Lusitania Antonius Elvensis, Regis Joannis II. confessarius, pacis caduceator inter Castellæ & Lusitaniæ Reges, qui Portugalliæ Provinciam non semel gubernavit. Eamdem etiam terque quaterque rexit Gundisalvus Ulyssiponensis, paulo post Antonium defunctus; uterque religiosis moribus & virtutibus emicuit.

Christophorus de Varisio.

Manum. MSS. Prov. Polon.

IV. In Conventu sancti Angeli Mediolani Christophorus de Varisio hoc anno decessit, olim Joannis Capistrani fidelissimus socius, cujus vitam præter alia opera conscripsit. Plurimum laboravit pro stabiliendis & instruendis Austriæ, Boemiæ & Poloniæ Provinciis a Capistrano inchoatis. Anno præterito, jubente Vicario Generali constitutiones scripsit pro Provincia Poloniæ, etsi infirmitate langueret, eamque propter locorum distantiam regionisque amplitudinem, & ad tollendos inutiles Fratrum discursus, in tres partes distribuit, a tribus Commissariis Guardianis, scilicet Cracoviensi, Posnaniensi, & Vilnensi, Ministro per omnia subjectis, gubernandas. Nihil non lubentissime pro hac Provincia faciebat, pro qua tot labores subivit, viresque omnes exhausit. Illinc extenuatis viribus, fractoque dorso recessit; cum enim Provinciæ loca visitasset, prope Varsaviam equo decidit, dorsique spina graviter offensa, gibbosus deinceps incessit. Interrogatus ab amico, unde gibbosum dorsum, & curvatum corpus? respondit: *Poloniam humeris porto*. Ad Comitia Generalia, quæ diximus ante biennium celebrata Urbini, profectus, dixit prædictarum Provinciarum Fratribus, qui illuc convenerant, se illos visurum venisse, iisque valedicturum, tempusque resolutionis ita prope instare, ut amplius videre non liceret. At si supplerent vires, & vita superesset, nihil se libentius facturum, quam in illas regiones proficisci, in quibus potiorem suæ vitæ partem insumpsit, innumerosque Christo filios generavit. Audiens plurima narrari miracula Simonis Lipnicensis, & Joannis Duklensis, præ nimio gaudio non poterat se a lacrymis continere, Deumque benedicebat, qui Capistrani discipulos, suosque olim subditos tot gratiis dignatus est honorare.

V. Vir erat doctus, & in sacra Scriptura versatissimus, sed multo magis in utroque jure, doctoratus lauream ante ingressum Religionis assecutus. Magister Pinjevius tunc administrator Cracoviensis, de eo dicere solebat: si omnia juris volumina perirent, meliora posse per Varisium componi. Admirabantur omnes, dum Viennæ, Uratislaviæ & Cracoviæ prædicaret, quam apposite & copiose utriusque legis textus ad singula citabat, & sacris Bibliis adaptabat. Interrogatus, cur in senectute prælaturas Ordinis nolebat admittere? dicebat; obdurasse jam & fruiguisse tenellum illum virtutis affectum, qui in Observantiæ exordiis effervescebat; & Fratres habere cellas rebus plenas, & capita proprio sensu, difficilem proinde & periculosam evasisse prælaturam. Ex quatuor malis addebat Religioni certam imminere ruinam: Ex indifferenti & indiscreta Novitiorum receptione, & retentione mi-

Quatuor capitalia mala Religionis.

minus idoneorum in fine probationis: Ex magistrorum imperitia, qui tirones educare nesciunt in simplicitate, puritate & humilitate: Ex paupertatis contemptu & curiosis structuris, dum refectoria Ecclesiis, & Cœnobia palatiis possunt comparari: Demum ex remisso rigore justitiæ & disciplinæ.

VI. Rogatus quid de frequenti confessione generali sentiret? ædificeret, dixit: *Sæpius repetita confessio generalis, nisi prudenter & cum magna cautela fiat, frequens est animæ illaqueatio, sordidarum cogitationum ad mentem, ut plurimum infirmam, revocatio*. Prudenti itaque & timorato viro sufficere dicebat, bis aut ter in vita peccata bene præmeditata generaliter confiteri. Ejus obitum hoc anno contigisse, his verbis provinciæ Poloniæ referunt Annales apud me MSS. docti viri Hieronymi Katousby: *Decessit post Cardinalem fratrem Gabrielem de Verona (bujus provinciæ præcipuum promotorem, & quarto Vicarium, quem Sixtus IV. Cardinalem creavit, & cum quinque millibus stipendiariorum contra Turcas in Apuliam destinavit) frater Christophorus de Varisio, lumen & columen Ordinis, eminentissimus Theologus, & Canonista doctissimus, qui similem sibi illo seculo non videbatur habere. In fine vitæ constitutus, provinciis Austriæ, Boemiæ & Poloniæ, quas paterne dilexit, sepe visitavit, plurima doctrina, & pietatis exemplis instruxit, tamquam alter Jacob multa bona imprecatus est. Mediolani in loco sancti Angeli sepultus est.*

An utilis sit frequens confessio generalis.

VII. Samboriæ in Polonia celebris est memoria cujusdam fratris Seraphini viri piissimi, Evangelici concionatoris, puritatis immaculatæ. Vilnæ hoc anno vel præcedenti appositus est ad Consodales suos Marianus de Jesorbo, vir gravis & doctus, gestu & verbis venerandus. Sub Vicariatu Bernardini de Ingolstad, antequam fieret divisio provinciarum Austriæ, Poloniæ & Boemiæ, ex Baccalaureo Universitatis Cracoviæ factus est Minorita. Religiosissime per annos multos in Ordine vixit, omnibus gratus; demum ad regendam provinciam ter evocatus, profectum religiosum maxime zelavit. In officio non tam reliquis præesse, quam prodesse curavit. Asper erat & rigidus indomitorum domitor, summaque sapientia benignitati permixta, eorum cervices ad obediendum flectebat. Tribulatos miris modis consolabatur, nec quisquam erat, qui calorem caritatis ejus non sentiret. Conscientiarum subtilissimus indagator, subditorum ad se recurrentium mentes serenabat, suæ saluti ad quieti minime parcens, ut Confratres solaretur. Conscientiis serenandis methodum stylo plano, & simplicium captui competenti conscripsit. Ad eum tamquam ad prudentissimum consiliarium mœsti quique & tribulati, sed & Principes & Magnates recurrebant, maxime ex Lithuanis & Ruthenis. A Sixto IV. bis missus est hæreticis & schismaticis reconciliandis. Provinciæ Poloniæ hos adjunxit Conventus, Vartensem, Lovicensem, Caunensem, Ticocinensem & Bithgothensem. Tamdem plenus virtutibus, diuturnis quassatus infirmitatibus, phtysis præsertim & dysenteriæ, die sanctæ Mariæ ad Nives feliciter in Domino obdormivit.

Frat. Seraphinus Polonus. *Monum. MSS. Prov. Polon.*

VIII. Tertiodecimo Kalendas Aprilis hoc anno Brunæ in Moravia ex humanis abiit Paulus Moravus, qui Vicarius provinciæ Boemiæ eodem loco electus, & indefessus acerrimusque semper fuit hæreticorum Hussitarum, Beccardorumque insectator. Libellos quatuor a sciolo quodam Georgio Medico hæresibus refertos confutavit, & per Viennensis Universitatis Theologos anno MCCCCLXXXVI. condemnari curavit. Hac de causa, & quia disertissimus ac doctissimus erat concionator, ab Innocentio Pontifice Apo-

Paulus Moravus. *Gonz. in Provin. Boemiæ Conv. 2.*

stolicus Boemorum Prædicator institutus est. Corpus ejus prægrandi tegitur lapide apud suos Consodales.

Francisc. e Plebe S. Stephani. Idem in Provin. Tusc. Conv. 6. Cimarel. 4. p. lib. 6. cap. 27.

IX. Octavo Idus Februarii in Conventu sancti Luchesii, prope Podium Bonitium, vitam hanc miseram meliori commutavit Franciscus e Plebe seu vico sancti Stephani, in juventute multis cruciatus doloribus & infirmitatibus, quas summa tolerabat patientia. Lenimen habuit ægræ valetudinis a cœlestibus visionibus frequenter immissis: inter quas illa maxime commemoratur, quod cum Bernardinus Feltrensis in urbe Lucensi Montis Pietatis erectionem meditaretur, gravesque pateretur difficultates, per quas de assequendo negotio desperaret, Franciscus in Cœnobiolo S. Cerbonis prope Lucam, viderit Christum Dominum urbem protegentem, Magistri Mariani Eremitæ Augustiniani aliorumque impugnationes, populum in diversa studia abeuntem, & tamdem difficultatibus omnibus superatis, solemnem factam cleri & populi supplicationem, locum ædificio designatum, totius domus architecturam, cellas oppignoratitias, depositorum varia genera, eaque omnia quæ postea facta sunt, re ad integrum perducta. Visionis seriem, ter jussus a Christo Domino, Bernardino circa hæc anhelanti, aperuit, animumque indidit opus prosequendi & perficiendi.

Discrepantia auctorum circa res B. Eustochii.

X. Circa annum, quo beata Eustochium Clarissa Messanensis ex hoc seculo decessit, circa patriam, & vitæ conditionem mire discrepant auctores. Ego illius vitam ab ipsius familiæ auspicatus splendore, ad mortem usque ex selectis deducam auctoribus, quæ minus vera sunt, obiter refellens; ejusque obitum non in alium, quam in hunc annum reducendum esse monstrabo. Genere nobilis, proavum habuit tempore Martini Regis conspirationis cum Artale Alagona, Regi adverso, reum, exilio mulctatum, ceteris ejusdem familiæ partim fuga dilapsis, partim cæde peremptis. Ex natis infantulus unus clam servatus est opera consanguineæ, qui mox, ut adolevit, Regi reconciliatus, aliquot navibus præfectus est. Hic Messanæ genuit Bernardum Calafatum, Virginis genitorem, qui uxorem duxit ex Romanorum, & Columna familia, quibusdam Mayam, aliis verius Mathaudam nuncupatam, Messanæ ortam, etsi progenies olim Roma prodierit. Hinc exploduntur, qui Virginem dicunt Catanensem, patrem sortitam Orientalem, matrem appellatam Eustochium.

Familiæ splendor.

Matris pietas. Tom. 12. anno 1451. n. 40.

XI. Tenera adhuc sponsa, annum agens duodevigesimum, concionantem audivit Mattheum Agrigentinum, virum, quem alias descripsimus, sanctissimum, eaque exarsit pietate, ut si per jura liceret conjugii, mundo relicto, solitariam vitam sectaretur. Quod tamen potuit, ardentissime aggressa, se totam Divino cultui dedicavit, corpus vigiliis, inedia & flagellis afflixit, languentibus & egenis modis omnibus opitulata. Vir, qui domo quinquennium abfuerat, reversus, hanc uxoris mutationem inique ferens, vultu præsertim macie deturpato, non solum verbis, sed & verberibus conatus est a proposito deterrere. Illa interim in instituto perseverans, marito magis placitura, orat instanter beatam Virginem Mariam, ut prolem, mutui amoris incentivum, impetraret. Fœtu concepto, pestis Messanam invasit, abieruntque conjuges cum universa familia in vicum Annunciatæ ab urbe P. M. distantem; ubi, cum parturiens periclitaretur, cujusdam prætereuntis monitu ad stabulum deducta, feria quinta in Cœna Domini in meridie femellam peperit, cui nomen inditum *Smaragda*, manifesto præsagio futuri splendoris, quasi gemmarum pretiosissima, egregia sanctimonia inter sacras Virgines deberet effulgere.

Nascitur in stabulo Eustochiū.

Nomen accipit Smaragda.

XII. Parentes, uti est hominum futura prænoscendi desiderium, Philoso-

losophos Astrologosque advocarunt, qui de infantulæ futuris eventibus prædicerent, dixeruntque variis encomiis, familiæ ornamentum, virtutis speculum, & religionis fore splendorem. Ista a longe prospiciens virtutum omnium inimicus, ab ipso vitæ exordio insidiari cœpit; unde in cunis relictam, sæpe sub lecto, aut infimis ædibus nutrix reperiebat, semelque ab usque tertio domus solario in humum delapsam, Virgine pulcherrima opem ferente, minime læsam invenit. Puella sub religiosæ matris institutis, pietatis studiis exculta, sanctissimis assueta operibus, corporis ornatum & seculi solatia contempsit, & sub pretiosis vestibus, quas pater filiæ unice dilectæ, etsi nolenti, conferebat, cilitii celabat asperitatem. Genitori, & Fratribus de sponsalitiis aliquando serio, sæpe jocose loquentibus, indignabunda respondebat; se nullum præter Christum velle, fletuque puellari mœstitiam, nuptiarumque horrorem testata, numquam duci potuit, ut consentiret. Attamen undecimum agenti annum, fratres, patre absente, locupletem speciosumque, quamtumvis renitenti, desponsarunt juvenem; cumque nuptiarum solemnia pararentur, & illa de illatæ vis injuria apud consanguineas & amicas incessanter quereretur, ita sors tulit, ut sponsum gravibus de causis, urbe oporteret excedere.

Variæ de infantula prædictiones.

Et Satanæ insidia.

Invita desponsatur.

XIII. Elapso ferme absentiæ biennio, cum annum Virgo ageret tredecimum, forte cum Fratribus in rus natale solatii causa profecta, ædem divi Nicolai, vico propinquam ingressa, supplexque orans, ut vitæ omnem rationem ad suum obsequium Deus dirigere dignaretur, circumfusa quadam caligine, humanarum rerum inconstantiæ admonita, deinceps terrena omnia vilipendit, venustatemque vultus vere concupiscibilem, offuscare cœpit solis ardore, aliisque suæ pulchritudinis injuriis. Tum vero deposito ornatu, sumptoque cultu asperrimo, in cellam domi constructam se recepit, ubi non solum ab externorum, sed a Fratrum quoque frequentia semota, die noctuque Divorum supplicationibus, ac cœlestium rerum meditationibus instabat. Regressus interim sponsus, dum Eustochium pallore ac macie confectam, vultu denigratam, & ab ea, quam lætus sibi desponsaverat, longe alienam intuetur, intra dies septem dolore absumptus interiit. Nec propterea deinceps defuere, qui ejus peterent connubium, nunc consanguineorum, nunc religiosorum interventu adnitentes, quibus Eustochium congruis responsionibus satagebat obviare, promptis argumentis sese tutari, & quasi moles inter undas immobilis persistere. At vix tandem impetratum est, ut domi cum matre pietatis officiis intenta permaneret.

Mirabiliter monita inconstantię rerum humanarum.

Se habet contemptui.

Sponsus moritur

XIV. Contigit, ut aliquando intensius solito Christi passioni meditandæ intenta, tanto ejus incenderetur amore, inspecta ejus in cruce pendentis imagine, ut ingenti lumine circumfusa, repente extra se fieret, & caderet moribunda. Fratris brachiis excepta, cum revivisceret, in nobilius translata propositum, Christum cœpit ardentius amare, pane solo vesci, aquam potare, solitudinem amare, eremiticam, si sexus conditio permitteret, vitam diligere. Quod foris in montium cavernis, desertique speluncis non licuit, statuit domi experiri, delecto intra domum solitario angulo, ubi etiam domesticorum vitabat consortia. Atqui Satan tantæ impatiens virtutis, crebras inferre molestias, struere insidias non destitit, modo per terram violenter trahere, modo verberare, aliquando scalarum præcipitiis exponere, sed suis matrisque precibus & vigilantia fraudes superabat inimici.

Ardentius Christum amat, vitamque sibi proponit pœnitentē.

Dæmon multas infert molestias.

XV. Major his supervenit afflictio, studium scilicet Patris, ut nuberet

Pater secundum vult sponsum obtrudere.

ret tentantis, minis & gladio assensum extorquentis, quod non potuit, illa constantissime in proposito castitatis permanente. Dum res hæc controvertitur, & in longum protrahit Virgo consensum, ecce secundus etiam hic designatus sponsus e vita discedit, & illa ne molestissimos nuptiarum congressus, & violenta deinceps experiretur sponsalitia, decrevit in Clarissarum Basicani Monasterii consortio parentum tentamenta, & mundi fraudes declinare. Id ubi cognati rescivere, mala quæque, & incendium Cœnobio minitantes, egerunt ne reciperetur. Sed postquam immutabilem Virginis constantiam Pater perspexit, quam minis non poterat, vincere tentavit blanditiis; vixque tamdem impetravit, ut domo paterna contenta, pietati studeret, donec ille ex Sardinia, quo properabat, reversus, Monasterium, quod promiserat, illi plenoque Virginum Collegio fabricaret. Eo vero itinere in Sardinia Patre defuncto, cogitare cœpit Eustochium qualiter duriores Fratrum impetus posset prævenire, mox ipsa sibi comam incidit, habitumque obduxit Franciscanum, inique ferentibus consanguineis.

Cogitat illa statum religiosum. Impeditur.

XVI. Neque hic persistens, Basicani Cœnobii Abbatissam rursum interpellat, ut admittat, quod illa non audet, Fratrum & cognatorum vehementer adversantium verita potentiam. Dum Virgo in generoso hoc certamine versatur, mater piis intenta officiis, in magna annonæ penuria pauperibus affatim subveniebat: quod ubi servi indicio filius rescivit, indignabundus cum matre expostulabat rem domesticam dissipari, sed Dei nutu factum est, ut intactum penu, & horrea plena viserentur, quod pia genitrix filiæ meritis attribuit. Etsi vero Fratres a persequenda cessarint, suas nocendi artes Dæmon non remisit, sed variis modis adauxit. Præter alias offensas hanc ordinavit. Solebat pia Virgo antequam dies illucesceret, cum materteris ad propinquum Templum proficisci, sacrum auditura. Prævenit quodam die cognatas callidus inimicus, pulsatoque ostio, efficta fœminea voce, Virginem evocat. Rata materteram esse, protinus descendit. At ille, qua pollet arte delusam, procul duxit in loca aspera & senticosa, tertio ab urbe lapide remota. Irridente Virginem hoste, ubi fraudes ejus retexit, implorato Dei Genitricis auxilio, ad ædem ejusdem *a Scalis* cognominatam, loco propinquam velociter properavit. Hospitio a vicina muliere excepta, fratres accivit, & cum illis in urbem redivit.

Miraculosum eventum mater attribuit filiæ.

Satan adversatur.

XVII. Iter erat per delubrum sancti Nicolai, in qua caligine circumfusam primos diximus induisse fervores, quo ingressa, dum humi prostrata eoram Christi & Genitricis imagine precatur, miro audito tonitru, Divino spiritu & amore amplius incalescit. Aucto itaque pietatis studio, Religionis accensa fervore, cœpit multo durius cubare, asperius vivere, corpus amplius macerare, Christi cruciatus profundius meditari, in cruce passo concrucifigi. Posthæc, instante matre, suppliciis votisque diu quæsitum, quid sibi voluissent illæ dæmonum technæ, aut cur permissum, ut in loca illa peregrina filiam innocuam, Deo deditam, sexus & status conditione pavitantem, fraudulenter abducerent. Demum Viri Deo cari oraculo cognitum, idcirco hoc factum, quia puellæ consanguinei impedimento erant, ne sanctum vitæ institutum sequeretur. Ne proinde amplius Divinæ voluntati obviarent, decreverunt, ne domi deinceps invita Virgo retineretur, sed in Basicano, quod optarat, Monasterio Deo consecraretur.

Majori accenditur Virgo fervore.

XVIII. Statuta die, sextoque post Satanæ fraudes mense, sacris instructa cæremoniis, in Virginum adsciturconsortium, nomenque inditur Euphrosina, quod confessoris arbitrio commutatum est in Eustochii. In fa-

Fit Clarissa.

ſacrarum Virginum contubernium tranſplantata, non ſolum e domo paterna, verum e tota cognatione exivit, protinus cognatorum oblita, contemptis divitiis, calcatis voluptatibus. Magiſtræ peritiſſimæ diſciplina adeo brevi profecit, ut Conſodalibus ſanctimoniæ fuerit exemplum. Inter Divos hos ſibi delegit tutelares, Franciſcum, Paulum, Hieronymum, Jacobum, ſive Jacoponum Tudertinum. Horum multa pro Chriſto paſſorum veſtigia ſequens, ſe multifariam macerare, ſetoſis & ſenticoſis carnem exulcerare flagris, verberibus, vinclis & catenis ſeſe affligere. Molliſſimum, quo utebatur, veſtimentum, erat ex lana craſſiſſima; cella ſeu cubiculum, locus ſub ſcalis infimus; lectus nuda plerumque humus; lapis aut lignum cervical. Irrepentem ſomnum, ut amplius oraret, mali Arabici, ſive olei acredine perunctis oculis, arcebat; faciei venuſtatem, quam aliquando laudabant aſpicientes, ſummo ſtudio admoto igne, berbarumve ſuccis deboneſtabat.

Aſpera illius pœnitentia.

XIX. Interim contemplationi dedita, ut Chriſti vitam, mores, tolerantiam in tormentis invictam, tenaciori mente recoleret, ſua ſeorſim loca angulis adſcripta geſtis, quaſi Hieroſolymis eſſet, ex induſtria ſimularat. Intra Cœnobii clauſtra, uſque ſatis ampla, confixerat Chriſti natalitium præſepium: ibi divæ Matris ædes, ibi Templum Salomonis, ibi Olivetum montem, ibi hortum, in quo Salvator captus, ibi cœnaculum, ibi Annæ & Caiphæ domos, ibi Pilati prætorium, ibi Calvarium montem, juxtaque ſepulcrum: quibus quotidie frequentatis, tamquam veris locis intereſſet, ſponſi ſui manſuetudinem, reſque ſingulas ex ordine geſtas lacrymabunda contemplabatur. Ita profunde his meditandis immergebatur, ut cruciatus ſentire, compati Mariæ Genitrici, Cruci adſtare, Apoſtolorum mœſtitiam participare videretur. Silentium ſervabat diuturnum & quaſi Pythagoricum; præcipuis quibuſvis feſtis ad aram flexis genibus a Veſperis uſque ad ſolis occaſum, deinde tota ferme nocte in oratione pernoctare, ſub auroram in clauſtra Cœnobii progreſſa, Sodalibus cooperari, pſalmos hymnoſque in choro modulari. Tum igne Divini amoris ſuccenſa, Chriſtum ſpem ſuam, & unicum ſummumque bonum, ſuum Creatorem, benemerentiſſimum Redemptorem, ac Ducem appellare, ſe indignam, nullis exgentibus meritis, ad rectius iter, optimumque Inſtitutum vocatam: poſtulare interim robur & conſtantiam, quo ſibi in laudatiſſimis cœptis perſeverare liceret. Deſiderabat in primis ſibi dolores imprimi, amaritudines paſſionis Chriſti ſentire, ſemper proteſtata, ſe cauſam illius ſupplicii fuiſſe, eumque alienæ culpæ pœnas pendiſſe.

Singulis Chriſti paſſionibus meditandis peculiaria ſibi loca confingit.

Pia ejus exercitia.

XX. Præter panem & aquam, raro eſculentum, idque vile admittebat mixto etiam abſynthio. Nullam in ſtratis, ſi quando lecto cubabat, mollitiem, nullum ſupellectilis cultum habebat; in humile grabatum dejectæ tegmen erat gauſape viliſſimum. Interim nullis parcere laboribus; ſive aqua eſſet, ſive ignis ſubminiſtrandus, ſive ceres ſubigenda, ſive aliud quidquam faciendum, ſe officioſiſſimam omnibus Sororibus præſtabat. Genitrix & cognatæ abunde neceſſaria mittebant, ſed infirmis aut egentibus diſtribuebat, aut in communem uſum vertebat, ipſa frigus, inediam, languorem & alia incommoda ſponte perferente. Per ſemeſtre ſpatium ægrotanti, moleſta fuerat nimia parentum circa eam ſollicitudo, ſed iis ſupervenientem fugientibus peſtem, ſubventum eſt Virginis & ſociarum inopiæ, unde minime ſperabatur, ab Euſtochii ſcilicet conſanguinea, longe abſente. Paulo poſt lues Monaſterium invaſit, & Euſtochium etſi proſtratis viribus ſe miniſtraturam infirmis offerebat; vetuit tamen Præfecta propter ejus

Humilitas.

Patientia. ejus debilitatem. Patientiam multis argumentis probavit, eoque non levissimo, ut alapam ab imprudenti Monacha incussam non modo patienter, sed etiam libentissime supportarit, & æquissimo tulerit animo trium Fratrum germanorum, multorumque cognatorum ex pestilentia decessum.

XXI. Terrenis exuta solliciudinibus, & parentum molesto liberata affectu, curam omnem studiumque in suum transtulerat Creatorem. Dolebat, Sorores laxiorem, quam par erat, vitam agere, longiusque a suæ Regulæ institutis recedere. Tentavit itaque primum occulte, deinde inito cum sanioribus Virginibus consilio, Monasterium ad pristinam Regulæ Observantiam redigere; & si id fieri non posset, liceret sibi in aliud migrare Cœnobium, ubi primæva sanctorum Francisci & Claræ Instituta sectaretur. Implorata super hoc summi Pontificis auctoritas: quod ubi Abbatissa rescivit, ægre tulit, omnemque movit lapidem, ut Eustochium & propositi conscias ab intenta mutatione revocaret. Erat Eustochio soror natu minor, Mita nomine, postea nuncupata Francisca, quæ istius hortatibus ad Religionem eamdem aspirabat. Hujus impensis novi Monasterii jacta fundamenta, desperabatur tamen ab ea posse perfici, quod tot nobilissimæ Virgines, quæ in hoc votum conspiraverant, opibus cognatorum adjutæ nequibant. Re cum matre communicata, in ejusdem structuræ traxit auxilium & communis vitæ cupidinem. Jam illa Tertii Ordinis sancti Francisci habitum sumpserat, sed filiabus convictura, subiit etiam vitæ arctioris desiderium.

Monasterii cupit reformationem.

Curat novum condi Monasterium.

XXII. Antequam pium hunc & laudabilem sanctinris vitæ statum posset Eustochium stabilire, multas passa molestias & animi perturbationes, epistolam misit ad Minoritam, Observantiæ Regularis pium professorem, suum olim & genitricis confessarium, circa hæc, quæ meditabatur, plura continentem. Intercepta ab æmulis, quæ omnes Eustochii actiones observabant, & ad Abbatissam perlata, nec statim lecta, sed in scrinio reposita, oportuniori tempore discutienda, Eustochii precibus evanuit, nec quantumvis diligentissime conquisita, potuit inveniri. Hinc constantior in proposito Eustochium, socias quotidie hortabatur, ut ardentius in votis procederent. Videns porro eas aliquando fluctuare, ut ostenderet, Dei auxilio, quod proposuerat, perficiendum, ad signa transiit cœlestia. Illis adstantibus, lampades extinctæ non semel mirabiliter accensæ, & vitis arida ab ea plantata, intra unius noctis spatium, fœcunde germinavit. Tum vero Eustochium multo ferventius instare caritatis officiis, precibusque continuis, ac languentium ministerio. Sed dum nocte quadam ad Altare precatur, dæmonum sensit turbam, equitum, armorumque strepitus simulantem, ut ab oratione recederet: probe novit illa, cujus erant hæ artes, & tamquam inanes contempsit.

In stabiliẽda reformatione difficultates experitur.

Prosequendam miraculis ostendit.

XXIII. Matris confessario consulto, Romam mittitur sacerdos Pontificem supplicatum, ut liceret novum jam inchoatum Monasterium perficere, & Clarissis Observantibus deputare, & Eustochio cum quatuor Sororibus ad illud transmigrare. Contigit autem, nescio quo casu, ut Sacerdos pecuniam negotio necessariam, quam a Virginis genitrice acceptarat, amitteret, ac ob id, rebus infectis rediret. Id vero cum persentisceret Antistita, non destitit Eustochium ambitionis insimulare, atque una cum Monachis eidem convitia ingerere. At illa non solum patienter toleravit illatam contumeliam, verum etiam coram Præfecta cum Virginibus ad cœnam recumbente, genuflexa & in terram prostrata, in se culpam rejiciens, veniam quamquam innocens petiit, tantumque abfuit a vindicta cupienda, ut potius de jactatis gratias egerit opprobriis: sic earum animi, quos contentio

Male habet ab Abbatissa.

tio non expugnasset, mansuetudine perfracti cecidere, nec ausi sunt amplius tantam contristare modestiam.

XXIV. Interea Sacerdos Romam redit, commissa circa facultatem construendi Cœnobii impetrandam perfuncturus, fuitque primum ejus petitioni ab Ordinis Minorum Protectore obstitum, dicente, opus non esse secundo ejusdem Instituti in eadem urbe Monasterio. At cum ille instaret, in primo obsolatam sacri Instituti Observantiam, & facilius in novum posse introduci, quam in veteri restaurari, Pontifex Calixtus III. postulata concessit. Interim cum mater Eustochium inviseret, multa dixit sancti operis pullulare impedimenta; adversari Monachas & Franciscanos Conventuales, filium iratum, quod soror altera, contemptis jam nuptiis, ad cœlibatum aspiraret. Eustochium respondit, se spem omnem in Deum referre; porro esse quemdam Bartholomæum cognomento *Ansalonem*, virum Patritium, qui libenter eam suscepturus esset provinciam. Hinc post aliquot dies templum sancti Francisci ingredienti pia mulier occurrit, factoque probavit verum esse, quod nata prædixit, sponte illo ad Cœnobii fabricam auxilium suum operamque pollicente. Alia boni operis impedimenta.

XXV. Allatis Pontificis litteris, Mita soror, in Religione posthæc *Francisca* nomen sortita, divenditis bonis, fabricæ prosequendæ expensas necessarias præparabat. Frater ob id indignatus, objurgare sororem, non a convitiis, non a verberibus abstinere, clamitans eam stulte agere, patrimonium inaniter dissipari; tum ruptis scriniis, aurum omne, argentum, & pretiosa quæque in fabricæ sumptus collecta, in domum suam transportavit. Soror quamquam tristis, iis quæ superfuerant, venundatis, pecuniam operi dicavit. Erat tunc juxta ædem D. Dominici, atque eo in loco ubi postea divo Nicolao templum constructum fuit, pervetustum Xenodochium Ascensionis, cum sacello Divæ Mariæ, quam vulgo dicunt *Commendatam*, in quibus hospitium pauperum a fundatore decretum, jam esse desierat, atque id Virginum usui, construendoque Cœnobio concessum est. In litteris Pontificiis tota re Archiepiscopo commissa, permittebat ille Eustochio, ut in diplomate continebatur, ut cum quatuor pro arbitrio deligendis, ad novum Cœnobium transmigraret. Antistita id moleste ferens, querebatur se destitui, suumque collegium ad ruinam impelli, si quatuor, quas Eustochium postulasset, Virgines concederentur. Cui Eustochium, pudendum esse dixit in Monasterio venerabilissimo id affirmari, tantique cœtus spem in quatuor dumtaxat esse repositam. Admiratus Præsul cum adstantibus prudentissimam Eustochii responsionem, auxiliari non desivit.

Soror Monasterii perficere instat. Frater repugnat. *Vide tom. 13. an. 1457. n. 81.* Abbatissa transitum negat ad novum Monasterium.

XXVI. Novæ hinc in Eustochium insurgunt tempestates: Antistita cum sequacibus improbare Virginis propositum, quasi turpe esset vetus Institutum deserere, ac Virgines antea liberas, Monachorum parere præceptis, & gubernationi virorum severioris vitæ subjugari. Eustochium nihil his commota, Deo parendum esse dicebat; ea deinceps precibus ferventius instare, annum integrum in re hac deprecanda perseveravit, rarissima, ac super rigidum stipitem captata quiete. Id eam gravius habuit, quod conjuratæ transmigrationis sociæ, tribulationibus absterritæ, una excepta, defecerint. Aliud affligebat, quod Magistra & liber deesset, quo modus restaurandæ sanctæ Claræ disciplinæ doceretur, essetque dogma longe aliunde petendum; sed libellus fortuito miroque casu, a puerulo ad ripam fluminis inventus, viam patefecit.

XXVII. Paratis omnibus transmigrationi necessariis, duas in suam sententiam & societatem Eustochium allexit, Elisam Ricciam & Jacobam Pul- Cum duabus sociis transit ad novum Monasterium.

Pullicinam, quæ clam noctu, patefactis Divina ope portis, & in tenebris lumine cœlesti viam monstrante, ad novum habitaculum transierunt. Furens Abbatissa, parentes monuit de filiarum fuga, si ea fuga dicenda est; & illi novitate turbati, accito urbis Magistratu, collectaque amicorum manu locum circumdant, ut fugitivas ad pristinam sedem retraherent. Elisa patrem iratum peneque furentem sustinere non valens, facile rediit unde discesserat. Jacoba fortior ad resistendum, minas omnes contempsit, & Canonicum consanguineum probra multa in Eustochium jactantem, viriliter compressit: & quidem indigne loquentem Eustochii frater interficeret, nisi illa Christiane prohiberet.

XXVIII. Tamdem Eustochium annum tunc agens vigesimum quartum cum Jacoba socia, Francisca sorore, ac nepte Paula undenni tantarum contentionum victrices, & voti compotes remanserunt. Attamen supererat aliud adhuc Virginibus prælium superandum; etenim Minoritæ Observantes, quibus Monasterii cura a Pontifice commissa est, eam protinus respuebant. Dolore consternata Eustochium in languorem incidit, cœpitque graviter conqueri, se ab iis, per quos juvari sperabat, omnino destitui. Placuit tamdem Deo ancillam suam multis afflictionibus probatam consolari. Acceptis a Pontifice litteris, Archiepiscopus Messanensis, indicta anathematis pœna, Fratres induxit, ut instante Dominica Palmarum piarum Virginum Collegio sacramenta ministrarent. Paulo post pervenit Vicarius Generalis, modumque regimini positurus, Collegii Præfectam voluit Eustochium. Illa subesse malens, summis precibus obtinuit, ut cura hæc in Jacobam transferretur. Sed ecce malis artibus infensissimi hostis teneræ & inexpertæ Virgines multis dæmonum sub variis figuris apparentium spectris agitantur, & Monasterium jurgiis ac contentionibus quorumdam nobilium filias aut Sorores domum retrahere volentium conturbatur.

Instituitur Abbatissa.

XXIX. Crescente ad numerum duodecimum cœtu Virgineo, Eustochium trigesimum jam agens annum, ad Abbatissæ munus exposcitur, quod illa tanto vitabat odio, quanto solet ab aliis peti desiderio; minisque & præceptis agendum erat, ut tamdem præfecturam admitteret. Peractis annis tribus cum dimidio, cum ædes esset incommoda, angusta, Patribus Dominicanis vicina, ad hæc collapso ædis tecto, & crescente insuper Virginum numero, alio transmigrare oportebat. Cum deesset fabricæ locus, & Virginum audiret afflictionem Bartholomæus Ansalonus, suas dedit coaptavitque ædes sub arce Mamertina, emptis aliis contiguis. Rursum externorum tumultu conturbatur Monasterium, irrumpentibus in claustrum, conscenso muro, consanguineis Bernardinæ Joannæ, qui renitentem in capite percussam, domum abduxerunt, sed pœnitentia ducti, Archiepiscopo item urgente, postridie reduxerunt. His molestiis afflicta Eustochium, in diuturnum stomachi languorem, & febrem hecticam incidit, medicis de ejus salute desperantibus. Visa tum sibi in somnis a quatuor medicis præstantissimis, tacto stomacho, crucisque impresso signo, spem recuperasse sanandi. Nec decepit eam visio, restituta infra paucos dies sanitate. Mox rediit ad solitam vitæ duritiem, & quantumvis Vicaria esset, tam animi, quam corporis exercitiis vacabat, nullis servitiis die noctuve abstinebat.

Mutatur Sedes Monasterii. Vide anno 1478. n. 65.

Languet Eustochium.

Sanatur mirabiliter.

XXX. Per annos duodecim inaudita quadam & molesta ægritudine prorsus incurabili laboravit: tum quoque cellam habuit sub scalis, quibus ad Oratorium ascendebatur, ut ascendentium & descendentium strepitu ad patientiam exerceretur. Secundo & tertio Præsulatum admittere coacta, cum morbo impedita officium exercere non posset, precibus convalescen-

Tar Monasterio præfecta qualiter regebat.

tiam

tiam impetravit. Vir quidam religiosus vidisse se in somniis retulit Eustochium sub crucis pondere defessam & inclinatam, & Virginum multitudinem hilariter insequentem. Inde in subditis ad obediendum promptitudo, quod illa quoties Collegio præfuit, tantum abfuit, ne imperiose præciperet, ut ne quidem necessaria nominatim juberet, sed pro imperativo loquendi modo, uteretur interrogativo, dicens: *Quænam ex vobis obsequium hoc Deo vel Monasterio vellet præstare?* Hinc ad parendum Virgines promptiores, utpote quas Antistitæ veneranda modestia multo vehementius, quam imperium excitaret. Ea fuit humilitate, ut omnium se judicio submitteret: super quam, tamquam virtutum omnium basim & fundamentum, reliquarum ædificium extruxit. Patientiam, mansuetudinem, pietatem, paupertatem diligentissime coluit; in horariis precibus, in vigiliis tanti fuit fervoris, ut omnibus admirandum esset exemplum.

XXXI. Redeunte quotannis recolendæ passionis Christi tempore, vultu, gestu, suspiriis, jugi tremore, testabatur intimum lancea vulnerati alias a Christo in oratione cordis affectum; nec solum ipsa dum sanctæ passionis historia, dum lectiones & vaticinia id ipsum sonantia legerentur, acerrimo in manibus, pedibus, latere, dolore moveri, & mentis amaritudine concuti, verumetiam Virgines ceteræ ipsius imitatione eadem mœstitia, eademque tangi pietate conspiciebantur. Porro ipsa Christi vitam sacrasque repetens actiones, singulas socias commonefacere, commemorare pios beatissimæ Mariæ labores, inopiam, exilium, persecutiones, ærumnas. Sepe deinde dicebat, Dei ancillas non metu pœnarum, non spe præmiorum compulsas, sed solo Christi amore allectas, honestis operibus incumbere, laborem, inopiam, inediam, algorem, vigilias, & cetera incommoda debere tolerare, atque etiamsi nulli essent inferorum cruciatus, nulla meritis proposita præmia, eadem nihilominus propter ipsam Dei bonitatem, & ad majorem ejus gloriam esse facienda. Ad hæc libellum quemdam pro majori Virginum instructione scribere proposuit, sed inter scribendum plures molestias Satan intulit, morsuque digitum intorsit.

Quam intense Christi recolebat passionem.

Discipulas ad benefaciendum excitat.

XXXII. Difficile sane foret enarrare, quanta fuerit Eustochii sanctimonia, quanta erga discipulas & socias benevolentia, quanta in conversatione suavitas, quanta loquentis auctoritas; quam mellislua facundia, quam placidi mores, quam rectitudinis & honestatis circumspectio. Virtutibus & sanctitati comprobandis non defuere miracula, etsi illa etiam ego pro magnis habeam miraculis, lasciviam subjugatam, primatum, connubia repulsa, opes amplissimas contemptas, venerabile Virginum collegium ab ea mirabiliter inchoatum, & sanctissimis regulis firmiter institutum. At præter hæc memoratur, linteoli quo lacrymas tergebat, ablutione hydropicam, deinde leprosam alteram, tertiam hectica febri laborantem sanatas, aliosque curatos. Dæmoniacam ad se allatam liberavit; arcam ingentem ne madefieret aquæ stillicidio, jussam removeri, quod multæ Sorores non poterant, una manu absque ulla præstitit difficultate. Monacham lapsu in parietem illiso capite obtusam, signo crucis erexit, aliam lethali pleurysi laborantem liberavit, nec secus aliam casu tabula in capite percussam. Aliud adjungo miraculum non tam ab ipsa, quam in ipsa patratum. Pustulæ in manu exortæ, quam a chyrurgo secari oportuit, trimestri dolore vexata, a sancto Francisco sibi in oratione comparente, repente sanata est.

Multa patrat miracula.

XXXIII. Pluribus præsagiis ac visionibus futura quædam prænunciavit. Vidit in somnis vineam a se plantatam, virentem, & in ea vitem frondium expertem fructificasse. Id præsagium fuit rei postea secutæ, nam mulier quæ-

Futura prænunciat.

dam *Gratia* nomine, ex familia Spatafororum, Cœnobium ingressa illud Institutum susceptura, paulo post animam Deo sanctissime reddidit. Sororis Veneræ a plerisque commendatæ, simulatam vidit in spiritu pietatem, & reprehendit. Cum pestis universa urbis Cœnobia occupasset, Eustochio pro suis oranti, & in extasi positæ Christus dixisse visus est, ne Virgines ad veram patriam transire prohiberet. Inde mors sagittis onusta ei astare visa, quas cum jacularetur, ab ea pleræque retinebantur, ne ferirent. Visionis significatum eventus aperuit; nam fervente per urbem totam pestilentia, hujus Collegii sexagenarii, sexdecim dumtaxat sunt desideratæ.

Erga sacram Eucharistiam reverentia.

XXXIV. Ad ipsam etiam Eustochium contagio ista pervenit: nam uno fabrorum Cœnobium construentium, epidemia quæ urbem alias invaserat, secreto infecto, ad Eustochium, quæ fabricæ præerat, malum transmisit, sed glandula in gutture nata, certissimo lethalis morbi signo, illa rogavit protinus sacram sibi afferri Eucharistiam, qua sumpta, evanuit glandula, subitoque convaluit. Et quidem erga sacratissimum hunc panem Angelorum mirando ferebatur affectu; eum crebro, sed digne & reverenter suscipiebat, numquam tamen sine lacrymis, eoque fervore & animæ salutari lætitia, ut ex vultu flammei prodirent radii, & ex vestibus odor prodiret suavissimus. Semel morbo laboranti, cœlesti manu sacra porrecta est Eucharistia. Quoties ægrotabat, hoc sumebat salutis pharmachum, atque hoc solo multoties morbum fugabat. Franciscæ sororis mortem prævidisse superius diximus, sed & Petronillam ex Familia Saccanorum multa circa vitæ

Anno 1484. n. 41.

asperitatem vires superantia, ferre pollicentem, atque ut ferret, licentiam expostulantem, fallaciæ arguit, visa dæmonum turba, qui per cœnaculi fenestras capitis manuumque gestu eam deridebant. Virginem crebro Eucharistiam sumere cupientem monuit, ut potius abstineret: alteram quæ se indignam putabat, visa beatissima Virgine Maria, candidam illam vestem parante, uti dignam commendavit.

XXXV. Mirum illud sane miraculum. Barbara Virgo hydropica animam agens, paratis ad funus necessariis, tacta Eustochii veste, velut altera Hemorroissa, protinus a morbo convaluit. Neque illud contemnendum prodigium, quod panes quinque, ut satis essent quadraginta Virginibus, effecit. Per locum obscurum transiens, duabus videntibus Sororibus, totum reddidit luminosum. Anno antequam e vita discederet, dum ægrotaret, dæmonem vidit flammas evomentem, id ipsa Virginibus, cum se crebro cruce signaret, mirantibus testata. Cum ambigeret, utrum magnæ illæ veniæ, seu Indulgentiæ in festo beatæ Mariæ Angelorum, vulgo *Portiunculæ* apud Assisium, a Deo sancti Francisci intercessione concessæ, defunctis prodessent, visione animarum inter cisternas, fornaces, fenestrataque habitacula flebili voce auxilium implorantium certior effecta est, ex vivorum suffragiis eas posse juvari. Scire desideranti, acceptus ne esset labor ejus conditi Monasterii, Angelus apparuit, qui defunctas & viventes in conspectu posuit, & merita singularum, Deoque summopere opus placuisse, testatus est.

Illius mortis præsagia.

XXXVI. Multa porro vidit, quæ mortem suam, quasi præsagia præcesserunt. Matrem cum sorore, multamque sibi adstare turbam, ipsa conspexit, seque in earum numerum receptam, & mox a Virginum collegio se excepisse. Item lampadem fulgidam, coram crucifixi Salvatoris imagine pendentem, subito ac tremulento motu concussam, cecidisse. Nocte quadam cellam suam solari splendore plenam; beatæ Mariæ imaginem sibi occurrentem & blandientem; figuram Angeli in pariete pictam, aquam sudasse.

Cla-

Clara ex Familia de Pacti Angelum vidit, funale accensum Eustochio præferentem. Paula ipsius neptis, sacerdotem venerandum & pium narrasse, se Eustochium inter duos Minoritas spinis coronatam, cum ad Eucharistiam suscipiendam astaret, conspexisse. Salutationem, quam Andreas Apostolus, dum ad Crucem duceretur, protulisse fertur, quotidie quoad vixit, repetere consueverat: quæ verba dum inter cœnandum legi audiret, tremore subito ac pallore defecit, multoque deinde vomitu vexata, cum quinque dies orando absumpsisset, collectis sonitu nolæ in concionem Virginibus, commendare cœpit vigilantiam, mansuetudinem, religionem, monere ut essent paratæ, eaque ultima esse præcepta, quæ a se, tamquam morientis testamentum, sperarent; suas se res deinceps acturam. Posthæc signo crucis prospera imprecata, tristem cœtum dimisit. Solebat diebus festivis Salutationem Angelicam millies repetere, quam etiam consuetudinem infirma retinuit; cumque semel numerum non expleßet, visione semiconsumpti cerei monita, deinceps etiam decumbens cœpit explere. *Moritura instruit Sorores.*

XXXVII. Cum precibus instaret coram Eucharistia, subito tremore correpta, in lectum moribunda rediit. Ubi in extremis laborans, visa est sibi ab ornata muliere annulum accipere, gemma adeo relucente, ut illustraret inde Monasterium: mox gemma pariter cum fulgore, superveniente caligine, ab omnium conspectu subtrahitur. Certa propinqui jam obitus signa cum assidentibus ei Virginibus apparerent, Jacoba Pollicina, quæ collegio præerat, cur se desereret, quæsivit: nihil prælocuta Eustochium, omnia, quæ opus essent, se jam dixisse respondit, ac rursum Christi passionis mysteria meditanda, Christi mores imitandos, Christum crucifixum patrem Magistrumque illis proposuit; ab eo se instructam, ab eo se misericordiam & solamen consecutam; eo duce numquam errari posse, miro spiritus fervore per horam integram edocuit. *Instruitur ad mortem.*

XXXVIII. Postridie gravius ægrotavit, deinde a secunda ad quintam usque noctis horam supplicans, gratias agere Christo Jesu, ac Virgini Mariæ, uti quotidie consueverat, quibus in nominibus proferendis, capitis quo poterat nutu, reverentiam testabatur. Ad horam octavam aliquanto melius cœpit habere. Subsequenti die, ingravescente languore, loquelam amisit. Virgines circumstantes animam solito more Deo commendare, thus adolere, Eucharistiam afferre: illa motis tantum citra vocem labiis aliquamdiu steterat; deide sermone recuperato, reviviscens, Sacramentum sumpsit, mox per aliquot dies aliquantum convaluit, Medicis ei cibum dare jubentibus. Supra jacentis lectum visa stella splendidissima, quæ ipsam languentem coloratiorem roseo vultu, oculisque reddidit splendentibus. Erat dies Januarii undecimus, qui Sanctorum Fabiani & Sebastiani Martyrum præcedit festum, & Eustochium Divæ Mariæ laudes sibi jussit decantari. Ea nocte cum tota ferme friguisset, fomentis calefieri noluit. Cum a circumstantibus de gloria sibi parata moneretur, nihil gloriæ a peccatrice sperandum, respondit. Illucescente die, Davidicos cœpit versiculos canere: *Deus Deus meus ad te de luce vigilo: Deus in adjutorium meum intende, Domine ad adjuvandum me festina*, & alios similes subinde repetebat. Instante meridie cum revaluisset, formosior visa est: tunc socias respiciens, quasi valedicens, inter brachia Petronillæ Virginis, nullo strepitu, nulloque motu, ac si leniter obdormisset, hoc anno animam suo reddit Creatori, die Jovis, quo etiam nata est, ætatis anno quarto supra quinquagesimum. *Placide moritur.*

XXXIX. In ejus morte hæc referuntur suæ sanctitatis argumenta; quod candela bipalmaris ad caput agonizantis accensa, horis ardens duodecim *Sanctitatis argumenta.*

cim, in nihilo sit imminuta, propterea reverenter asservata. Quod super ædem illam ruralem D. Nicolai, in qua adolescens primam illam viderat caliginem, & spiritum imbuit pietatis, columbarum pennis deargentatis & inauratis, mira multitudo visa est longo circuitu volitare; quod avicula super Monasterii culmina tota obitus die cecinerit. Corpus autem ad ferreas crates Ecclesiæ expositum, populis conspiciendum usque ad Vesperam diei sequentis, confluentibus innumeris ad ejus venerationem, tertio die, jubente Confessore, arcæ ligneæ inclusum est, suavem odorem emittens, colore immutato. Exactis ab obitu diebus quinque, auditus est sonitus bis, ter, sepulcrales tabulas pulsantis, idque semel atque iterum, deinde reserato tumulo, qualis condita fuerat, inventa est rivos cruoris e naribus misisse, deinde dies decem sudasse, mox in aliud sepulcrum translatum rursum maduisse. Ea mirabilis sudoris vis, ut linteola eo madefacta plerique valetudinarii sibi senserint salutaria. Paula ejus neptis aliquando ab ea vocata, ad ejus sepulcrum accurrit, sonitumque audivit intra tabulas sepulcrales, sæpe etiam suavissimum ea arca odorem sensit emanare, quem & in hunc diem multi percipiunt, præsertim in odæo. Succedentibus annis, pluries exsudasse corpus compertum est ea quantitate, ut multæ ex ea ampullæ, atque aliæ ex sanguine e naribus profluente fuerint repletæ. Crinium reliquiæ, unguium segmenta, & vestium particulæ multis sanitatem contulerunt. Lethales morbi oleo effugati, sudoris guttis leprosi mundati, narium cruore visus puellæ restitutus, a plerisque expulsa dæmonia.

Cadaveris mirabiles operationes.

XL. Longum quidem esset recensere miracula, quibus Eustochii sanctitas post mortem innotuit. Qui plura distincte & largius recensita legere voluerit, consulat Eustochii vitam a Cæsare Lanza, Equite Messanensi scriptam, ea in urbe anno MDCXX. excusam. Perpetua quidem bina illa reputo miracula; quod integro, pulchro, odorifero, molli, aspectui gratissimo, in diem hunc persistat corpore; & quod pulsata sensibiliter arca, in qua jacet, perpetuo præmoneat aliquam ex Sororibus decessuram. Exploratum est, nullam eo loco obiisse, quin sonitum hunc admirandum omnes præsentirent. Hujus prodigiosæ præmonitionis experimentum, quod noluet, in se probavit Leonora Osoria, Siciliæ Pro-Regina, Joannis de Vega conthoralis, quæ Monasterium ingressa anno MDL. ad loculum orans, pulsari interius audivit & expavit; paulo post Panormum profecta, ex hac vita decessit. Postremo loco ingens suo Monasterio præstitum refero beneficium. Cum enim anno MDLXXX. noctu in lignorum reconditorio ortum esset incendium, ex quo facile ad universum transfundi posset Cœnobium, Eustochium manifeste apparuit Virgini Catarinæ a Scala, & a somno exsuscitatam jussit, ut tanto malo mederetur.

Corpus pulchrũ & integrum.

Pulsata arca præmonet sororum decessum.

XLI. Hæc habui, quæ de mirandæ quidem Virginis vita & gestis enarrarem. Multi ejus vitam scripserunt. Ejus individua comes Jacoba Pollicina, Monasterii Eustochiani Abbatissa, de qua supra diximus, per Epistolam, & inconditam diffusamque opellam, Cæciliam Perusinam Monasterii sanctæ Luciæ Fulginatis Abbatissam admonuit vitæ & mortis Eustochii. Opellam nunc beatæ Eustochii legendam appellant. Eam exscripsit Felicitas Perusina, Monialis Monasterii Montis Lucis prope Perusium, ubi hæc monumenta, inde ad me transmissa, conservantur. Latine primus vitam scripsit Marianus Florentinus; secundus, sed omnium potissimus, Franciscus Maurolicus, Abbas Messanensis, vir in omni scientiarum genere præclarus, anno MDXLIII. rogatus ab Antonella Marchisia Monasterii Eustochiani Abbatissa, & sanctitatis Virgineæ fama excitatus. Marianum secuti sunt Marcus

Quinam ejus vitam scripserunt?

Hoc anno n. 27.

cus Ulyssiponensis, Petrus Rodulphus; istos Abrahamus Bzovius, Bartholomæus Cimarella. Maurolicum exscripsit & Italice interprètatus est Lanza citatus, in quibusdam Maurolico diffusior. Placuit præ reliquis Maurolicum seligere, quippe qui Messanæ a fide dignis auctoribus vel scripta, vel relata, *ambagibus*, inquit, *omissis*, docte conscripsit, reliqui crassos habent errores. Maurolius, Bonfilius & Lanza ejus mortem hoc anno constituunt. Anno MCCCCLXXXIV. obiisse Eustochium scribunt Marcus & Cimarella; anno MCCCCLXXXVI. Marianus & Rodulphus; idque indicant probabilius legenda & Epistola sociæ Jacobæ, etsi illa neutri annum subscripserit. Acta filiæ & genitricis, sed & ipsa nomina confundit Rodulphus. Circa patriam & parentes alii desipiunt. Ex anno hoc, quem statuit Maurolicus ejus decessus & ætatis, deducimus natam fuisse anno MCCCCXXXVI. Monasterium Basicanum ingressam anno MCCCCXLIX. quippe quæ tunc ad tertium decimum pervenit ætatis; bullam primam fundandi Monasterium restitutæ disciplinæ matri & sorori a Calixto III. non a Pio II. ut conjiciebat Maurolicus, concessam anno MCCCCLVII. secundam anno sequenti; ad istud transmigrasse Eustochium anno MCCCCLX. anno ætatis XXIV. postquam in Basicano Monasterio annos undecim transegit. Anno MCCCCLXIV. ex novello & incommodo habitaculo transmigratum est ad ædes Bartholomæi Ansalonis, quæ tamdem anno MCCCCLXXVIII. in commodum & amplum Monasterium sub titulo Montis Virginum adaptatæ sunt. Ædificium auxit, uti superius narravimus, Henricus Enriquius Hispaniæ Architalassus.

Quo anno mortua?

Vide Maurol. lib. 6. rer. Sicanic. in fine. Ann. 1478. n. 61.

XLII. Moritur hoc anno Vitalis a Bastiæ insula, prope Assisium, Tertii Ordinis, vir austeræ vitæ & miræ pœnitentiæ. Paupertatis rigidus sectator, tunicam & habitum gestabat segmentitium, nudis pedibus semper incedens. Ad eremitorium beatæ Mariæ de Viola P. M. ab Assisio secedens, vitam agebat solitariam, jejuniis, orationibus, vigiliis intentus. Ne vinceretur a somno, solebat cæsariem prominentem suprapositoligno intexere, aliisque modis soporem repellere. Populo venerandus, miraculis clarus, ibidem lapideo conditus est sepulcro. Propter crebra quæ præstabat supplicibus beneficia, magna solemnitate translatum est corpus ejus anno MDXCIX. Assisium, & honorifice conditum in Ecclesia Cathedrali.

Moritur Vitalis a Bastia. *Marc. lib. 7. cap. 17.*

XLIII. Ejusdem Instituti Demetrius Albanus vixit in Monte Luco prope Spoletum annis quinquaginta, frequenter & importune afflictatus a dæmone, præsertim tempore nocturno. A. B. Maria Virgine consolatus aliquando & visitatus, multa patravit miracula. Circa hunc annum defunctus, sepultus est in Ecclesia sancti Pauli Fratrum Observantum haud longe a Montis radice.

Et Fr. Demetrius Albanus.

XLIV. Ad Bernardinum Feltrensem, quem Patavii anno præterito reliquimus, libenter redimus, mirabiles ejus discursus & peregrinationes prosecuturi. Illic prædicavit assidue & fructuose usque ad Septuagesimam, quo tempore Bononiam oportebat proficisci. Patavini nihil non fecerunt, ut apud se retinerent. Pontificem, Vicarium Generalem, Cardinalem Protectorem rogarunt, ut Quadragesimales conciones apud se habere liceret, demum ad ipsos Bononienses, quibus a Pontifice destinatus erat pro illo tempore concionator, conversi, id ipsum precati impetrare non potuerunt. Cimba igitur Ferrariam vectus, inde abiit Francolinum, hinc rigido cœlo, itinere molesto Bononiam pervenit. In Episcopio hospitatus, jussu Juliani supradicti Cardinalis Ostiensis Bononiensis Episcopi, reverenter habitus est, toto accurrente populo, ut concionantem audiret. Sæpe accedebat urbis Primicerius Joannes Bentivolus, semperque audiebat in pedes ere-

Legenda MSS. Cimarel. lib. 6. cap. 47.

Bernard. Feltren. Patavio Bononiam proficiscitur.

erectus. Aliquando corde compunctus recogitabat, quot mala plerisque intulerit, quam tyrannice ipse & progenitores nobilem populum depresserint, quam misere pater avusque perierint, sibique proinde merito timendum a Divina vindicta. Hæc aliquando Gineuræ conjugi, Bernardini virtutis & doctrinæ admiratrici sæpe mœstus explicabat; illa porro nullum præteribat sermonem, cui non attentissime interesset.

Invehitur in Judæorum usuras & fautores. XLV. Illud vero Bernardino maxime in Bentivolo displicebat, quod Hebræorum susceperit patrocinium, eorumque opera familiariter uteretur. Contra hos, uti solebat, ubique invectus, usuris modum poni, eorum conversationem vitari, fraudes & injurias Christianis illatas vindicari rogabat, sed frustra, superante quorumdam potentia, quos de mammona iniquitatis illi adsciverunt patronos. Contra meretricium, blasphemiam, vitia capitalia, filiorum erga parentes ingratitudinem potenter ratiocinatus, mirum in modum depravatos mores correxit, multamque induxit erga sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum reverentiam, cujus publicum cultum statutis legibus, institutis Ministris, Cherubinus Spoletanus jam pridem stabilivit. Sub Quadragesimæ finem Vulcano tradidit innumera & varia peccandi instrumenta & incentiva, atque inter hæc, imagines & picturas pulcherrimas, sed lascivas, quæ pudicos oculos offendebant. Ultima concione ad sancti Petronii Templum habita, justitiam, quibus potuit laudibus extulit, ejusque corruptores acriter reprehendit, dicens nullum aliud esse Reipublicæ fulcimentum.

Mutinæ concionatur. XLVI. Jussus Placentiam proficisci, Mutinæ in transitu prædicavit in publica supplicatione totius populi & cleri pluviam deprecantis, persuasitque, si imbrem vellent, ut pœniterent. Ut absolvit concionem, omnes Dei misericordiam cum lacrymis invocarunt, & nocte illa abundantissime descendit aqua de cœlo, beneficium hoc attribuente populo meritis Bernardini. Carpiensibus, rogante Principe Alberto Pio, semel, & Reginis bis prædicavit. Parmæ moram traxit diebus novem, fraudesque retexit quorumdam impostorum, qui Bullas falsas ostentantes, criminum omnium remissionem pecunia venditabant. Pecunias itaque in pios usus convertit, nebulonesque fecit in rem malam abire. Rogatus a Comite Jacobo Sanvitale, abiit in oppidum Fontanellæ, ubi bis concionatus, inde etiam profligavit prædictorum simulatorum reliquias. Prope Placentiam Xenodochium sancti Lazari ingressus, infirmos singulos invisit, piisque hortationibus ad morbi tolerantiam excitavit. In eam urbem omnium jubilo exceptus, Montem Pietatis, quem superius diximus erexisse, amplius stabilivit, multisque auxit donariis, quæ illius suasu statutis diebus afferebant singuli ordines artificum, mercatorum, doctorum, nobilium & Ecclesiasticorum. Per flumen dilapsus Reverium, in festo solemnitatis Corporis Christi sermonem habuit doctissimum de admirabili Divini amoris inventione, qua se in cœlos ascensurum, hominibus personaliter fruendum reliquit.

Carpi, Regii, Parmæ.

Fontanellæ.

Placentiæ.

An. 1490. n. 15.

Reverii.

Patavii. XLVII. Patavii Dominica secunda post Pentecosten prædicavit in domo Consulari, & sequentibus diebus in Ecclesia Cathedrali. Die sancti Antonii, Patavinis solemnissimo, concionatus est in amplissima platea multis hominum millibus, qui ad sanctissimi urbis Patroni cultum convenerant. Toto æstivo tempore ministerium hoc prosecutus, undique confluebant auditores, multique ex Vincentina Civitate domos illic conduxerant, quamdiu Bernardino illic placeret concionari. Illud sane mirum, quod quo magis audiebatur, eo magis magisque placebat, & Divinus spiritus ampliori charismate per os ejus quotidie loqui videretur. Eousque ejus crevit illic

opi-

opinio sanctitatis, ut cum ad sancti Francisci ædem, magno comprimente populo, rediret, pars ampla vestis ejus abscissa sit, & ipse furtim dilapsus sit ad sanctæ Ursulæ Cœnobiolum, ut domus illa tandem tanto populo liberaretur. Illic demum Montem Pietatis prius a Senatu Veneto approbatum & admissum, impensius, favente Petro Barocio Episcopo, erexit magna ex oblationibus congregata pecunia. *Ubi Montē Pietatis instituit.*

XLVIII. Hujus in se collati beneficii, perpetuam retinent Patavini memoriam, idque non immerito per suas celebrant historias. Angelus Portinarius, & Bernardinus Scardeonius illius gentis historici diffuse rem istam prosequuntur. Primus scripsit Italice, Scardeonius latine, ex quo historiam transcribo. In illa perspicere licebit Montis originem, qualitatem, publicum commodum, & admirabile incrementum: *Mons Pietatis erectus est anno* MCCCCXCI. *suadente beato Bernardino Tomitano Feltrensi, ex sacra familia Minoritarum, eximio concionatore, & viro nominis celebritate, doctrinæ præstantia, ac vitæ sanctitate cunctis probato, favore & ope Petri Barocii Veneti, Episcopi Patavini, haud minoris sanctitatis ac pietatis viri. Qui quidem Mons ad hunc diem auspiciis populi Patavini, adeo cumulate adauctus est, ut triginta octo aureorum millium nummum summam transcendat, præter magnam pecuniarum quantitatem, quæ ibi vel sponte a civibus, vel in sequestris a privatis hominibus quotidie reponuntur. Hujusmodi autem pecuniæ dantur mutuo indigentibus, sub quocumque pignore. Verum pro fœnore, quod Judæi pro unoquoque centenario viginti annuatim exigebant, Mons Pietatis quinque tantummodo exigit, & id pro solvenda ministris & operariis mercede, & pro expensis aliis, quæ annuatim in ea re fiunt, ne quando ex ea impensa peculii summa, quæ reperitur in sorte, paulatim ex ea mercede deficiat. Hæc autem merces non exigitur nisi pro pignoribus ultra* XXX. *solidos: nam citra* XXX. *datur mutuum poscentibus gratis. Id vero residui, quod præter operariorum impensam ultra sortem superest, totum in pauperes & in pias causas erogatur. Partim vero pro locandis in matrimonium virginibus Civitatis, inter sodalitia artificum quotannis sorte ductis: partim orphanis, & Monasteriis Mendicantium, quatenus ex eo lucro fœneratitio, si sic debet dici, nihil prorsus succrescit sorti. Crescit autem in dies sors ex oblationibus piis, quæ singulis annis, collatione facta per nobiles cives, & per omnia sodalitia tam spiritualia, quam secularia in Paschate publice fiunt. Quod sane augmentum fere quotannis ad* CCCC. *aureorum summam conscendit. Summa autem expensarum in custodibus, notariis, assidentibus, censoribus, magistris, & aliis ejusdem negotiorum ministris, ter mille & quingentos aureos complet. Relegatæ ac penitus rejectæ ob id pie factum Patavio* XXII. *mensæ fœneratoriæ Judæorum; quæ eisdem ex usuris illicitis annuatim auferebant plusquam viginti aureorum millia. Indicta est insuper gravis mulcta, si quis eorum amplius sub usuris cuipiam fœneretur: quod decretum usque in hodiernum diem feliciter stetit, & in posterum, ut spero, stabit. Ærarium autem universale habetur sub maxima custodia in loco tutissimo juxta Prætorium. Ædes vero septem sparsæ sunt in media urbe, ubi erogantur ubique pecuniæ, & pignora servantur: quas singulas, singuli nobiles annuatim cum sua familia inhabitant. In eo tamen cavetur diligenter, ne quis ad id muneris assumatur, nisi idoneos prius fidejussores præbuerit, in omnem eventum malum reddendæ per eos omnimodæ talionis.*

Portin. l. 5. c. 124. Scardeon. lib. 2. classe 5. fol. 99.

XLIX. Illic etiam ab eo institutam Confraternitatem disciplinantium alba veste incedentium, a nomine Jesu nuncupatam, asserit Portinarius, sed dum annum assignat MCCCCXXIII. vel fatendum est errorem in numeros *Portin. l. 5. c. 44.*

irrepsisse, vel Bernardini Senensis potius partum hunc esse; neque enim Tomitanus adhuc sub illum annum prodierat in lucem. Sive hujus sive illius fuerit opus, Feltrensem pro viro vere Apostolico venerati, quocumque ibat, turmatim sequebantur Patavini, sed discessurum majori conatu & multitudine. Ille importunam & molestissimam turbam retinendi excogitatus est modus, ut egresso illo per portam Pontis Corvi, pons sublicius elevaretur, atque ita delusa est pietas tam numerosæ sequelæ. Apud Plebem Sacci diebus quindecim hærens & prædicans, infinitos habuit ex villis & oppidis vicinis auditores, quorum etiam collatis eleemosynis, ibidem Mons alter erectus est. Illuc pervenit missus a Senatoribus Venetis Guardianus ædis sancti Jobi, rogatum ut sequenti Quadragesima apud eos prædicaret, eoque statim vellet proficisci clarissimos viros salutaturus, a quorum conspectu tot annis abfuerat. Non tantum sibi licere, neque audere dixit, ad nobilissimam accedere Civitatem absque Superiorum licentia, maxime ubi timeri possit, ne permitteretur regressus.

Ad Plebem alii instituit.

Invitatur a Venetis.

Jubetur Patavinis prædicare.

L. Paulo post diploma recepit Pontificium ab Episcopo Tarvisino, Sedis Apostolicæ Legato, a Patavinis impetratum, ut sibi beneficium istud præstaret. Supervenit etiam Vicarii Generalis, necnon Juliani Cardinalis præceptum, ut Patavinorum votis satisfaceret. Tot præceptis repugnare non licebat; decrevit tamen iter quod sibi proposuerat in Romandiolam prosequi, atque ibi, quod plerisque Ravennatibus promiserat, Dei verbum disseminare. Ea urbe, quæ vulgo Italo *Chiozza* vocatur, diebus quatuor in publico foro frequenti prædicavit auditorio; sed frequentiori Ravennæ, ubi mirabili fructu aperto in campo plerumque prædicabat. Montem Pietatis cœpit commendare, & Hebræorum condemnare usuras, tamdemque, etsi frementibus Judæis, multasque spargentibus calumnias, obtentoque in suum favorem Senatusconsulto Veneto, quasi Bernardinus universam commoveret & turbaret Civitatem, Archiepiscopo, qui primus pinguem dedit oblationem, Gubernatore & Consulibus assentientibus, Montem instituit.

Ravennæ Montem erigit Pietatis.

Rub. lib. 7. ad hunc annum.

LI. Hujus beneficii meminit Hieronymus Rubeus in sua historia Ravennati, cujus verba huc transcribo: *Per id tempus*, inquit, *Bernardinus Feltrensis Franciscanus per omnem Italiam agendo & docendo, tum mysteria sapientiæ Divinæ summa eloquentia patefaciens, tum homines ad impuritatem animorum suorum vere cognoscendam, illamque ex animo detestandam, & cultum & venerationem Dei amplectendam adducens, Ravennæ sæpius id prædicavit: cumque ob populi frequentiam templa minus sufficerent, in foro, summa vocis, quæ ad aures omnium integra pertingebat, felicitate concionabatur; e concione autem per occultos vicos, homines vitans, qui ex ejus, perinde ac viri sancti, vestimentis aliquid abstrahere semper consueverant, domum redibat. Ejus impulsu & concionibus Judæi fœneratores urbe Ravenna haud ita diu post ejiciuntur, & interea certæ pecuniæ & fundi, hominum piorum erogationibus, & Phyliasii præsertim Rovarellæ Archiepiscopi, qui multam numeravit pecuniam, coacti sunt, ex quorum proventibus, oppignoratis egentium bonis, pecunia traderetur. Montem Pietatis appellant, quem adhuc non absque pauperum civium utilitate, ægre licet, extare conspicimus. Fuit is annus* MCCCCXCI. *Proximo anno ineunte, Ravennates concionibus incitati D. Bernardini Feltrini, ita uti supra dictum est, cum e Monte Pietatis jam excitato, magna ad egentes manaret utilitas, per Joannem Baptistam Spretum Jurisconsultum, & Ghelfum Tizonum Medicum, omnes a Patribus Venetis petiere, ut Ravenna ejicerentur Judæi, aut saltem ne fœnerari pecuniam amplius illis fas esset. Veneti auditis etiam,*

qui

qui accurrerant Judæis, decrevere ne fænerarentur, & eorum synagoga, quæ loco celebri, & prope maximam ædem erat, destrueretur, quod per litteras Marco Bragadino VI. Kal. Aprilis scriptas, Augustinus Barbadicus Dux, conficiendum mandavit.

LII. Alia præstitit Ravennatibus beneficia; majorem induxit venerabilis Eucharistiæ reverentiam, teneriorem erga pauperes commiserationem, frequentiorem ad Ecclesias accessum, ampliorem per omnia pietatem. Meretrices a privatis ædibus, ab occultis diverticulis, in publicum cogi lupanar, juvenibus comptam & promissam interdici cæsariem, perniciosos profusosque ludos, libros lascivos & impios prohiberi, ingenti dicendi virtute impetravit. Id enim familiare erat, ut cum in vitia diceret, non dicere, sed tonare, non concionari, sed fulminare videretur. Dabat quidem Deus voci ejus vocem virtutis, neque verbum ejus ad eum vacuum redibat. Discessurus, ingentem struem coacervavit tabularum, cartarum, alearum, mundorum muliebrium, aliorumque peccati fomentorum, magnoque populi tripudio, subjectis flammis incendit. Eosdem ipsos fructus pietatis, & restauratæ rei pecuniariæ perceperunt Faventini ex Bernardini adventu & doctrina, impiumque Medicum Hebræum Lazarum, toti urbi auctoritate, pecunia & doctrina dominantem, ut expellerent, effecit. Compertum est, eum solum Hebræum plures facultates ex pauperum sanguine domi condidisse, quam omnes totius urbis reposuerunt mercatores. Pauperibus, quos majori captandæ benevolentiæ gratis curabat, Christi Domini Genitricisque Mariæ nomina invocare prohibebat, et si cujusquam præter Dei solius opem implorabant, medicari nolebat.

Multa Ravennatibus præstat beneficia.

Alia Faventinis.

LIII. Urbe in armigeras divisa factiones, quotidie adversus inimicitias dicebat, & occulto numine durissima corda molliebat. Quamplures, qui per annos multos ferales erant hostes, ut depositis odiis, dimissisque injuriis pacificarentur, induxit, adeo ut in aliorum exemplum in concionis medio exurgerent, & mutuo complexu osculoque conjungerentur. Atque hinc tantum sedandarum discordiarum studium optimates cepit, ut quærerent, qui in rixis & factionibus essent? quibus si persuadere non poterant, ad Patrem Bernardinum saltem ut altera pars accederet, inde alteram compellebant, ex quo, & Prædicatoris verbis separatim utraque composita, ex intima inimicitia in veram amicitiam colligabantur. Erat autem senex, qui per annos multos induci non poterat, ut unici, bene instituti, sibi obsequentissimi filii occisori parcere voluisset, tametsi multi primarii cives illum obsecraverint. Demum Papinianus quidam J. U. D. eum aggressus, id tantum obtinuit, ut secum ad Prædicatorem accederet, qui licet semel & iterum restitisset, tamdem sequenti die rationibus & precibus Bernardini, se illi in demortui filii locum offerentis, libere & cum lacrymis publice pepercit, accepta etiam filiationis commutatione. Qui adstabant, cives hominemque odii tenacissimum cognoverant, flebant cum flente, & miræ congratulabantur mutationi. Ex fero inimico factus deinceps homo pacis, quoscumque videbat vel audiebat discordes, concordare satagebat, vel ad Bernardinum simul cum Papiniano, suæ pacis auctore ducebat.

Inimicitias extinguit.

LIV. Inter alia, duo capita factionum de Valle Lamonis adduxit, quorum dissidia, rixæ, cædes per annos multos omnibus erant manifesta. Unum altero severius, rigidæque naturæ se in æternum non parciturum rustice aspereque dicebat, & Bernardino pacem suadenti respondebat: *Non possum: annis centum odia aspera exercemus, multum sanguinis mei hostes effuderunt, consanguineos occiderunt, contendis ut parcam? non faciam, tempus inaniter con-*

consumit. At Bernardino multa inimicitiæ & discordiæ damna, amicitiæ & pacis commoda enumerante, & pacis illo caduceatore dicente: *Ego etsi unicum, eumque obsequentissimum proditorie perdidi filium, tamen hujus piissimi viri, & pro Dei amore occisori peperci, omnemque iram deposui: tu propter cæsos consanguineos id facere detrectas?* Tandem cooperante Spiritu sancto, sensit se intus commoveri, & cor emolliri. Permisit se itaque sancti Viri judicio, deinde non solum ipse offensas dimisit, sed & omnes cognatos, & suæ sectæ viros, ut idipsum facerent, induxit. Irruentibus protinus utriusque factionis viris in mutuos amplexus, mirabantur, qui adstabant, & dicebant: *Dominus Angelum suum ad nos misit, qui urbi pacem, toti regioni concordiam restituit*.

Judæorum fautores Dei sentiunt vindictam.

LV. Verum ne absque Dei digito hæc peracta putarentur, placuit illi miraculis sui servi doctrinam comprobare. Illis etenim, qui Montis erectioni obstarent, Judæo faverent, aut cum illo commercium haberent, damna, paupertatem, mortem, iramque Divinam comminatus, sensit nihilominus duram cujusdam militis contradictionem in Montis erectione, sed & ille sensit Divinam ultionem, paulo post crudeliter interemptus. Mercator alias locuples, qui pecunias a Judæo in fœnus & usuram accipiebat, brevi ad summam inopiam redactus est. Agricola magnam copiam frumenti, ut sereret, ab eodem extraxit, tempore frugum fœneraturus; dum vero pulchras metit spicas, granum rarum comperit, & minutum.

Pio artificio detinetur per octiduum Faventiæ.

LVI. Tempus advenerat Mediolanum juxta præceptum Vicarii Generalis abeundi, quod ubi cives intellexerunt, summis precibus rogarunt, ut diutius apud ipsos hæreret. Cum id impetrare non possent, pio usus consilio senex ille, quem diximus Bernardinum assumpsisse in patrem, ut filii occisori veniam daret, animose accessit, dicens: *Tu mihi te tradidisti in filium, ut filii interempti vindictam deponerem: talem te admisi, & tu me in patrem coram universo populo suscepisti: patris ergo potestate tibi impero, ut saltem per octo dies hic permaneas, & populo tibi addictissimo benefacere non desistas*. Videns Bernardinus boni senis cor sincerum piamque fiduciam, subridens dixit se Patri suo obsecuturum. Triginta quatuor hic habuit conciones, plurimumque in populo gravi & turbulento, virtutis & pacis fructum produxit.

Mantuæ Montem Pietatis confirmat.

LVII. Tamdem itineri Mediolanensi accinctus, e via Mantuam flectere oportuit, ut Montem Pietatis ante annos quatuor a se erectum, aliquorum incuria & inscitia nutantem restabiliret. Acceptis porro multis oblationibus a matrona præsertim familiæ Fantinæ, Marchione & Senatu annuentibus, Montem in pristinum statum reductum in duplum adauxit. Sub discessum incidit in febrem individuus peregrinationis socius Franciscus, vir valde bonus, cui potissima pars hujus debetur narrationis, quem etsi ægre dimittebat, tamen iter a Superiore injunctum noluit amplius suspendere. Fratri itaque germano Antonio, aliisque impense commendatum reliquit, & Cremonam profectus, concionibus duabus populum audire cupientem recreavit. Dominica vigesima quarta post Pentecosten cœpit Mediolani prædicare, salutato prius reverenter Archiepiscopo, quem humili & religioso obsequio suis Fratribus reconciliavit, alias iratum propter motam litem canonicæ portionis. In die Conceptionis Virgineæ multa præclare & solide de hoc dixit mysterio, sedavitque turbas inde exortas, quod fidei Quæsitor quemdam doctrinæ piæ promotorem, sed imprudentem ad suos carceres reduxerit. Ducem etiam induxit, ut Virgini possibilem licitumque omnem honorem in suo tuendo Conceptu Immaculato tribueret, gravique

Franciscus socius infirmatur.

Cremonæ prædicat. Et Mediolani.

mul-

mulcta afficeret tantæ Virginis, cælitumque, ac summi Dei nomen blasphemantes. Habito deinde sermone de nominis Jesu excellentia & virtute, ostensoque vexillo pulcherrima pictura hoc nomen exprimente, cum devotionem populi quidam religiosi viri impedire satagerent, amplius auxerunt; indignatus enim populus, privatim & publice sacratissimum nomen depinxit.

LVIII. Passus est nihilominus aliquas calumnias, immerito traductus apud Ludovicum Sfortiam Ducem, quod populos turbaverit, ad inauditas res obducta pietatis larva excitaverit, eamque doctrinam instillaverit, quæ celeri indigebat remedio. Ludovicus hoc commotus susurro, Viglevano scripsit, ut protinus eo se conferret. Male habuit nobiles & populum malignantium iniqua suggestio, & Principis importunum præceptum. Missis itaque litteris & nunciis impetrarunt, ne a concionibus impediretur usque ad Epiphaniam. Severe contra Astrologos judiciarios cum inveheretur, quidam hujus professionis vir, Ludovico Duci summe carus & familiaris, eum expostulavit injuriæ. Satisfecit ille productis ex Augustino, Gregorio, Ambrosio, aliisque Doctoribus, apertis manifestisque sententiis, artis hujus condemnatoriis. Ad hæc cum Astrologus sanctos fuisse fateretur, sed sublimis hujus scientiæ ignaros, continere se non potuit Bernardinus, quin irasceretur, ostenderetque, profundius & certius scientiam hanc istos penetrasse, quam illos, qui insulse blatterantes, multa circa futurorum eventus temere prædicunt. Fallacem insuper artem ostendit ex ipsis, qui docuerunt Principibus, Albumasario, Ptolomæo, & Alfarabio patenter ostendit. Reliqua prosequemur anno sequenti.

Traducitur apud Ducem.

LIX. Michael Aquensis Provinciæ Januensis, vir doctus, & Prædicator Apostolicus, institutus Assisii in Comitiis Generalibus an. MCCCCLXXXVIII, cujus sæpe occurrit mentio in regesto Ordinis, prædicavit anno præterito per totam Quadragesimam in urbe Brixiensi, & tempore æstivo in Veronensi, ubi inter alios concionum fructus, illum pauperibus summe proficuum assecutus est, ut Mons Pietatis erigeretur eliminandis Hebræorum usuris, quæ eousque creverant, ut corrasis Christianorum facultatibus, post paucos annos Judæos omnes toto dominio Veronensi oportuerit ejicere. Pio huic Instituto egenis subveniendi per Italiam propagando, communi studio, & indefessa cura Minoritæ, maxime qui de Observantia dicuntur, eo tempore intendebant, paucasque invenire nunc licet Civitates, in quibus hujusmodi pium ærarium ab illis excogitatum & fundatum non inveniatur. Porro Michael mense Augusti, impetrato assensu Rectorum & Consulum, institutaque solemni supplicatione, die Dominica mensis XXIX. congregata ex oblationibus numerosa pecunia, electis Ministris, pium opus complevit. Deinde instituta sancti Bernardini religiosa Societate, cui nomina infra paucos dies dederunt plusquam duodeviginti millia, & ante annum decursum ultra septuaginta millia Confratrum, inter alia pietatis opera illud injunxit, ut Montis in pauperum subsidium peculiarem curam subirent. Propter hæc & alia recepta ab optimo Viro beneficia, Veronenses civem adscripserunt. Montis opus, & Confratrum studium Pontifex hoc anno concessis indulgentiis confirmavit. Diploma hic exhibeo, diffusiorem instituti Montis historiam dabunt Annales Veronenses Hieronymi Cortesii.

Michael Aquensis Montem Pietatis Veronæ instituit.

Cortes. lib. 16.

Ad perpetuam rei memoriam.

LX. *Inventa salutis operibus Apostolicæ Sedis benignitas, de his continua sollicitudine recogitat, per quæ suæ propitiationis auxilio, salus ipsa*

Ex lib. 116. regesti Innoc. VIII. fol. 123.

ipsa mentis fidelibus desiderata, ipsis facilius valeat provenire. Sane accepimus, quod in Civitate Veronensi, de consensu dilectorum filiorum populi Civitatis ejusdem, ac suadente dilecto filio Michaele de Aquis, Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum professore, suis verbi Dei prædicationibus, in dicta Civitate quidam Mons Pietatis nuncupatus, nuper extitit ordinatus, necnon quædam Confraternitas utriusque sexus fidelium Clericorum & Religiosorum & Laicorum, pro conservatione ejusdem Montis fuit laudabiliter instituta. Nos igitur cupientes, ut Confratres ipsius Confraternitatis conservationi dicti Montis, ex cujus pecuniis pauperibus in eorum necessitatibus subvenitur, eo magis intendant, & ad illius manutentionem Christifideles manus promptius porrigant adjutrices, quo ex hoc animarum suarum salutem facilius valeant adipisci, auctoritate Apostolica, tenore præsentium statuimus & ordinamus, ut quilibet ipsorum Confratrum nunc existentium, aliquem idoneum Presbyterum secularem, vel cujusvis Ordinis religiosum in suum possint eligere confessorem, qui vita sibi comite, in casibus Sedi Apostolicæ reservatis, præterquam offensæ Ecclesiasticæ libertatis, criminum hæresis, rebellionis aut conspirationis in personam vel statum Romani Pontificis, seu Sedem Apostolicam, falsitatis litterarum Apostolicarum, supplicationum & commissionum, invasionis, deprædationis vel occupationis, aut devastationis terrarum, & Maris Romanæ Ecclesiæ mediate vel immediate subjectarum, offensæ personalis in Episcopum vel alium Prælatum, prohibitionis devolutionis causarum ad Romanam Curiam, delationis armorum & aliorum prohibitorum ad partes infidelium, semel dumtaxat in vita; in aliis vero quoties opportunum fuerit, confessione singulorum eorumdem diligenter audita, pro commissis sibi debitam absolutionem impendat, & injungat pænitentiam salutarem, necnon vota quæcumque peregrinationis ultra Mare, liminum Apostolorum, sancti Jacobi in Compostella, & castitatis & Religionis votis dumtaxat exceptis, in alia pietatis opera commutare valeat: Quodque confessor, quem quilibet ipsorum Confratrum duxerit eligendum, omnium peccatorum, de quibus corde contritus, & ore confessus fuerit, semel in vita, & in mortis articulo plenariam remissionem eidem in sinceritate fidei, unitate sanctæ Romanæ Ecclesiæ, ac obedientia & devotione nostra vel successorum nostrorum Romanorum Pontificum canonice intrantium persistenti, auctoritate Apostolica, concedere valeat: sic tamen quod idem confessor, de his, de quibus fuerit alteri satisfactio impendenda, eam taliter confitenti, per eam, si supervixerit, vel per alios, si forte transierit, faciendam injungat, quam confitens vel alii hujusmodi facere teneantur in posterum: quodque singuli Confratres prædicti, qui uniti sunt, singulis diebus Quadragesimæ visitando duo vel tria Altaria Ecclesiarum locorum, in quibus eos morari contigerit, omnes & singulas indulgentias consequantur, quas consequerentur aut consequi possent, si certas Ecclesias Urbis, pro stationibus deputatis, diebus Quadragesimæ hujusmodi personaliter visitarent: & si contingat eosdem Confratres, aut eorum aliquem in locis Ecclesiæ interdictis ordinaria auctoritate suppositis, ab hac luce decedere, eorum corpora Ecclesiasticæ sepulturæ, absque tamen aliqua solemnitate Ecclesiastica, tradi possint. Et ne, quod absit, propter gratiam & remissionem prædictam præfati Confratres reddantur procliviores ad illicita in posterum committenda, volumus, quod si a sinceritate fidei, unitate Romanæ Ecclesiæ, ac obedientia & devotione nostra & successorum nostrorum Romanorum Pontificum canonice intrantium, defecerint, aut ex confidentia ejusdem concessionis vel remissionis, aliqua forsan committerent, præsentes litteræ, quoad remissionem hujusmodi dumtaxat, eis nullatenus suffragentur. Non ob-

Illius erectionem Pontifex confirmat.

Et Confratribus Montis multas largitur Indulgentias & gratias.

obstantibus &c. Nulli ergo &c. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCI. VIII. *Kalendas Maii, Pontificatus nostri anno* VII.

LXI. Spopondi alias me hoc anno acturum de controversiis exortis in Monasterio sanctæ Crucis oppidi Montisfalconis, Ordinis sancti Augustini, circa mutationem habitus, transeuntibus ferme omnibus Monialibus ad Institutum sanctæ Claræ Assisiatis: id nunc perficiam. Varias passum est prædictum Monasterium circa Regularem Observantiam, & disciplinam Monasticam vicissitudines. Triginta annis post Claræ mortem, defunctis potioribus ejus discipulis, anno MCCCXXXVIII. eo usque dissoluta fuit disciplina, ut Joannæ Ægidii Abbatissæ bona quæque suadenti, & abusus prohibenti paucissimæ obsequerentur, variisque proinde censuris fuerint irretitæ. Postea circa annum MCCCCXI. reductis ad parvulum numerum Sororibus, unitæ sunt auctoritate Nicolai Episcopi Spoletani Moniales Benedictinæ Monasterii sanctorum Benedicti & Agnetis, siti prope villam Camiani, non longe a mœnibus oppidi Montisfalci, eo tamen pacto, ut Sorores sanctæ Crucis, relicta Regula sancti Augustini, profiterentur Benedictinam, quod nullo præstiterunt negotio, allectæ suæ paupertatis subsidio annui proventus non contemnendi, quem novæ hospites advehebant. Orta tamen lite circa bona derelicti Monasterii sancti Benedicti, adjudicatisque portionibus Ecclesiæ Cathedrali Spoletanæ, cœperunt Sorores sanctæ Crucis pœnitere desertæ Regulæ sancti Augustini, & derelictum habitum resumere. Inde producta contentione, elanguit rigor disciplinæ, diminutoque numero sub annum MCCCCLX. remanserunt dumtaxat quinque Sorores.

Tom. 6. an. 1308. n. 75.

Monast. sanctæ Crucis Montisfalconis non semel mutavit institutum.

Vide Piergil. in vita beatæ Claræ a Montef. par. 2. c......

Ex Augustiniano fit Benedictinum.

LXII. Berardus Herulus Episcopus Spoletanus, dolens ad eas angustias redactum Monasterium, instituta Abbatissa Catarina Spoletana sanctimoniale Monasterii Spoletani, a Stella nuncupati, cui quodammodo Monasterium univerat Montisfalcense, disciplinam decoremque restituit sub Regula & habitu sancti Augustini. Receptis consecutive ex Monasterio Stellæ quinque Abbatissis, Montisfalcenses excusso externarum jugo, nulla habita ratione legum ab Episcopo præscriptarum, ex suo Collegio sibi præfectam constituerunt Luciam Antonelli. Inde nova jurgia & turbæ continuæ, ac fluctuabundæ cogitationes circa aliud eligendum Institutum, sub quo religiosius & firmiori unione conversarentur. Tandem itum est in Clarissarum Regulam, exhortantibus vel saltem approbantibus Franciscanis Regularis Observantiæ, qui earum confessiones excipiebant. Male hoc habuit Constantinum Herulum Episcopum Spoletanum, prædicti Berardi nepotem, accedensque personaliter ad Monasterium sub ann. MCCCCLXXX. in mense Novembris, post varias increpationes, frequentesque congressus, invenit ex viginti tribus Sororibus novemdecim cum Abbatissa Lucia conspirasse in Regulam sanctæ Claræ Assisiatis, persistentibus tribus dumtaxat Clara, Constantia, & Bartholomæa sub Augustiniana; absolutaque Lucia Abbatissa die XXVI. Novembris, substituit Vicario nomine Cæciliam Joannis, facta reliquis Sororibus facultate, quo vellent abeundi ad strictiora Instituta. Soror Hilaria Hieronymi, nulla interposita mora, profecta Fulgineum, in Monasterio sanctæ Luciæ strictiorem normam vivendi Clarissarum subivit, major pars reliquarum ad paternas ædes redivit, præstolatura opportunitatem se Clarissis aggregandi. At conjunctis votis & viribus consanguinei, eas suo Collegio restituerunt, adhibitis satellitibus, qui aditum Episcopi Ministris quidquam intentaturis præcluderent. Interim illæ, explicatis supplici libello, Abbatissæ & omnium, præter tres supradictas, desideriis,

Ex Benedictino Augustinianum.

Ex Augustiniano Franciscanum.

Precess. ex tabulario Innoc. Lori Notar. Spoletani.

tiis, obtinuerunt ab Innocentio VIII. facultatem ad hujusmodi nova vota transeundi.

Dividuntur Sorores.

LXIII Occulte rem peractam ubi Episcopus rescivit, fulminatis censuris, objectisque diplomati Apostolico surreptionis obreptionisque vitiis, ad forum contentiosum negotium perduxit.. Tamdem post multorum annorum controversiam, pluresque variorum Judicum sententias, interpositasque appellationes, opera Anselmi e Montefalco Prioris Generalis Eremitarum sancti Augustini, & auctoritate utriusque Cardinalis Protectoris Ordinis Minorum & Eremitarum, a quibus istud prodiit instrumentum, cujus originale penes me reservatur, terminatum est dissidium, destinato Sororibus Clarissis per Ardicinum della Porta Cardinalem, Umbriæ Legatum, qui ad ipsum se transtulit oppidum, hospitale sancti Leonardi, ubi commodum extructum est Monasterium Clarissarum, sub regimine Minorum Observantum.

Ex originali.

LXIV. *Julianus Episcopus Ostien. sancti Petri ad Vincula nuncupatus, Domini nostri Papæ major Pœnitentiarius, & Raphael sancti Georgii ad Velum aureum Diaconus S. R. E., miseratione Divina Cardinales, Ordinum sancti Francisci, & sancti Augustini Protectores, Judices, & Executores ad infrascripta specialiter deputati. Universis & singulis Dominis Abbatibus, Prioribus, Præpositis, Decanis, Archidiaconis, Scholasticis, Cantoribus, Custodibus, Thesaurariis, Sacristis, tam Cathedralium, quam Collegiatarum Canonicis, Parochialiumque Ecclesiarum Rectoribus, seu Locatenentibus earumdem, Plebanis, Viceplebanis, Capellanis, Curatis, & non Curatis, Vicariis perpetuis, Altaristis, ceterisque Presbyteris, Clericis, Notariis, & Tabellionibus publicis quibuscumque per Civitatem & Diœcesim Spoletan. ac alias ubilibet constitutis, salutem in Domino, & præsentibus fidem indubiam adhibere, nostrisque hujusmodi, imo verius Apostolicis firmiter obedire mandatis. Noveritis quod nuper sanctissimus in Christo Pater & Dominus noster, Dominus Innocentius Divina providentia Papa VIII. quamdam mandati seu commissionis papiri cedulam per certos suos cursores nobis præsentari fecit, quam nos cum ea, qua decuit reverentia recepimus, hujusmodi sub tenore:* Motu proprio & ex certa nostra scientia. Quia in causa, quæ inter venerabilem fratrem nostrum Constantinum Episcopum Spoletan. ac dilectum filium Generalem Ordinis S. Augustini, & quasdam Claram, Constantiam, & Bartholomæam pro Monialibus Monasterii Ordinis S. Claræ de Montefalcone dictæ diœcesis se gerentes, agentes ex una, & dilectas filias Abbatissam & ceteras Moniales Monasterii antedicti Conventus, de & super prætensis surreptione & obreptione quarumdam litterarum mutationis habitus per nos eisdem Abbatissæ & Monialibus concessarum, ac pretenso spolio, & rebus aliis in actis expressis, & illorum actione coram diversis Judicibus, & ultimo coram dilecto filio Guillelmo de Perrenis, Palatii nostri causarum Auditore versa fuit, & in illa tres prætensæ definitivæ sententiæ in favorem Episcopi, & litis consortium latæ dicuntur, litteris executorialibus, & censuris in illis contentis usque ad interdictum dicti oppidi, & brachium seculare decretum inclusive processum, ad nostras aures pervenit super prædictis tractatum concordiæ inter partes prædictas existere, desiderantes pacem & concordiam, & maxime inter religiosos esse, ne materia aliqua scandali oriri possit: Idcirco tenore præsentium in causa & causis, & executionum prædictarum ad sex menses supersederi mandamus, Abbatissamque & Moniales prædictas aliosque ab omnibus censuris, quibus hujusmodi de causa innodatæ dicuntur, ad idem tempus motu & scientia similibus

bus absolvimus, interdictum dicta de causa positum relaxamus, ipsamque Abbatissam & Moniales prædictas in personis & rebus non molestari mandamus, cum reincidentia tamen dictarum censurarum elapso dicto tempore, si tractatus prædictus non sortiatur effectum, decernendo irritum & inane si secus per dictum Guillelmum, & alios quoscumque, ad quos spectaret, super præmissis contigerit attentari, habentes statum causæ & causarum prædictarum, præmissorumque vim, tenorem & compendia, & alia hic exprimenda pro sufficienter expressis. *In fine vero dicti mandati, sive commissionis papiri cedulæ scripta erant de alterius manus littera superiori litteræ ipsius cedulæ penitus & omnino dissimili & diversa, hæc verba.* Placet usque ad festum Nativitatis, & interea committimus Protectoribus causam ipsam componendam. *Quæ omnia & singula supradicta & præmissa, tam commissionem sive mandatum, ac omnia & singula in eo contenta vobis omnibus & singulis supradictis, omnibusque aliis & singulis quorum interest, intererit, seu interesset, quosque suprascriptum tangit negotium, seu tangere poterit quomodolibet in futurum, intimamus, insinuamus & notificamus, ac ad vestrum & ipsorum, cujuslibet vestrum & eorum notitiam deducimus & deduci volumus per præsentes. In quorum omnium & singulorum fidem & testimonium præmissorum, præsentes litteras exinde fieri, & per Notarium publicum infrascriptum subscribi mandamus, & nostrorum sigillorum jussimus & fecimus appensione communiri. Datum & actum Romæ in domibus nostrarum solitarum residentiarum, sub anno a Nativitate Domini* MCCCCXCI. *Indictione* IX. *die vero* XIV. *mensis Decembris, Pontificatus sanctissimi in Christo Patris & Domini nostri, Domini Innocentii Divina providentia Papæ VIII. anno* VIII.

LXV. Hoc tempore multisque annis consequentibus in eo Monasterio corpus beatæ Claræ Montisfalci habitu Franciscano obductum conspiciebatur, eaque veste Virginem sibi apparuisse, & a morbo, quo vehementer affligebatur, mirabiliter liberasse testata est nobilis heroina, Maria Emanuel Comitis sancti Stephani filia, Alvari de Bassano Marchionis sanctæ Crucis lectissima conjux. Quare beneficium aliqualiter compensatura, ad Montemfalcum profecta, pretiosam thecam christallinam, repagulis vectibusque argenteis compaginatam, corpori condendo, habitumque sericum cineritii coloris eidem operiendo anno MDLXXXVII. die X. Aprilis donavit. At dum habitus hic removeri tentatur jussu Fulvii Ursini Episcopi Spoletani, magnæ oriuntur contentiones inter Franciscanos, & Eremitas Augustinianos, contendentibus utrisque non alia, quam sua veste contegi debere; eodemque anno die XVII. Octobris prodiit decretum sacræ Congregationis interpretum Concilii Tridentini statuentis, uti alias dixi, reddi debere sancto corpori habitum Augustinianum. A quo tempore oblevatum fuerit habitu Franciscano, nemo est qui referat. Certum est nonnisi tantorum Principum auctoritate potuisse auferri. Quid in suæ causæ tutelam tunc produxerint Franciscani, nescio; scio certo certius, quod licet Regulæ professione virgo fuerit Augustiniana, eam Franciscanis fuisse multis vinculis adstrictam.

Corpus beatæ Claræ contectū habitu S. Francisci.

Ortæ hinc controversiæ.

Tom. 6. anno 1308. n. 73.

LXVI. In primo reclusorio sanctæ Illuminatæ sub habitu & conversatione Tertii Ordinis sancti Francisci semper vixit, donec in Monasterio sanctæ Crucis ab Episcopo Spoletano Regulam accepit sancti Augustini, quod & ipse Baptista Piergilius illius Monasterii pridem confessarius, & oppidi Montis-falci Vicarius foraneus, qui nuper sanctissimæ Virginis vitam diffuse scripsit, summoque studio Augustinianam descripsit, ex processu actisque Virginis a se lectis liberrime concedit. Ille idem confessarios in Monasterio san-

Plurimum adstricta est beata Virgo Franciscanis.
Piergil. cit. 1. part. c. 15.

ſanctæ Crucis ſub Regula ſancti Auguſtini eam habuiſſe Franciſcanos, quorum pleroſque enumerat, lubens fatetur; morienti non alios quam duos adſtitiſſe Franciſcanos, Thomam confeſſarium, quem perperam Thomas de Herrera noſter amicus, in ſuo Alphabeto Auguſtiniano ſui conjicit eſſe Inſtituti, & Franciſcum fratrem germanum enarrat. Laudes ejus in funere pro concione celebravit Jacobus Gontius Lector Franciſcanus; explorandis myſteriis, inſtrumentiſque Dominicæ paſſionis in corde repertis, adſciſcitur frater Maſſæus Guardianus Fulginas. Proceſſui de vitæ ſanctimonia, & miraculis auctoritate Apoſtolica formando datur initium anno MCCCXVIII. in Eccleſia Minorum, aſſeſſoribus Franciſco Damiani Cuſtode Tudertino, Virginis fratre, & Franciſco Mevantulo Mevanienſi, Guardiano Montisfalci. Proceſſui Avenionem perducto aperiendo & examinando, ſucceſſive tres fuere deſignati Cardinales Franciſcani, Vitalis de Furno, tituli ſancti Martini in Montibus, Reginaldus Epiſcopus Oſtienſis, Bertrandus alter, Epiſcopus Tuſculanus: præcipui in actuum Codicibus ſeu proceſſibus, qui virtutes & miracula teſtificantur, compellantur Franciſcani, nullus per omnes libros aut proceſſus nominatur Auguſtinianus. Sub mortem apparuiſſe illi ſanctum Franciſcum, cujus amore ſemper flagrabat, eamque dixiſſe: *ecce ſanctus Pater Franciſcus*, habetur in proceſſu apud Moniales ſui Monaſterii conſervato, licet recenti charactere, nimiumque manifeſta mutatione conſpiciatur ſancti Franciſci nomen in Auguſtini mutatum; unde Piergilius, ut veruſtæ ſcriptioni, & recenti correctioni ſive corruptioni calamum accomodaret, dixiſſe narrat: *ecce Pater ſanctus Auguſtinus, ecce ſanctus Franciſcus*: at multum hoc diſcrepat a contentis in proceſſu. Sincerius & fidelius cecinit Virginis compatriota Achylles Ægydius, nobilis Montis falcenſis, qui viſis proceſſibus, carmine heroico totam Virginis vitam compoſuit, impoſito titulo Clareidos. Ita porro viſionem expreſſit.

Ibidem. *Ibid. p. 1. c. 5.* *Ibid. c. 7.* *Ibib. c. 8.* *Ibid. c. 17.* *Ibib. c. 5.* *Ægid. l. 5.*

Sanctorumque Dei cœleſti lumine fulgens
Viſus adeſſe chorus, quos inter ſignifer ille,
Stigmata ſacra ferens, aderat, cui talia virgo:
Mi Franciſce Pater, celſo delapſus Olympo,
Quam mihi pulcher ades! famulam ne deſere vilem,
Aſpice me famulam ſuprema in morte natantem:
Atque tuo ſub præſidio patrocinioque tuere &c.

LXVII. Nihil ergo mirum, ſi per vallem Spoletanam paſſim conſpiciantur ejus imagines habitu Franciſcano, ſed & in ipſa, in qua jacet Eccleſia, uti alias monui, ab anno MCCCXXXIII. ita omnibus ejus proſtat imago. Eam ſub iſto habitu tunc ibidem prope ſuggeſtum curavit depingi nobilis vir Joannes de Amelio, Rector Ducatus Spoletani: at maleferiatus aliquis tentavit cultro vel ferro chordam ſive funiculum nodoſum eradere; quod tamen non ita obtinuit, ut in hodiernum diem, & præcincta chorda, & intenta fraus aperte non dignoſcantur. In Eccleſia Franciſcanorum Conventualium illius oppidi circa annum MCCCCL. celebris pictor Bennotus Florentinus ſuo penicillo ſub hac veſte illam effigiavit, multique alii alibi ſimiliter expreſſerunt.

Tom 6. an. 1308. n. 78.

LXVIII. Fortius adhuc adjicio argumentum ex magno Codice proceſſus (ſunt enim & alii minores Codices) actorum ſanctiſſimæ Virginis, in quo bis inſtituto ſermone de ſacræ Virginis pœnitentia, & tenui corporis operimento, utrobique ita habetur: *Sana exiſtens, unam ſolam tunicam, & eam rudem de Gattinello portabat*: quid autem per Gattinelli verbum in illa regione

gione significetur, habemus ex litteris Francisci Ministri provinciæ sancti Francisci datis anno MCCCXVII. in quibus, ut pareret Constitutioni: *Quorumdam exigit*. Joannis XXII. & litteris Ministri Generalis Michaelis de Cæsena, eo anno præcipientibus, ut singuli Provinciales in suis Provinciis determinarent qualitatem & mensuram habitus, tunicæ & chlamydis Fratrum sibi subditorum, ita ait: *Determino & assigno, quod pannus congruus, & vilis in pretio pariter & colore, quo Fratres exterius induantur, est* Gattinellus, *pecorinus, vel lazzus*. Paulo post. *Pannus autem pro mantellis congruus, & vilis est* Gattinellus, *pecorinus, vel lazzus*. Et in constitutionibus antiquis ejusdem Provinciæ anno præcedenti MCCCXVI. editis cap. 2. cui titulus: *De qualitate*, ita determinatur. *Cum Regula dicat, quod Fratres omnes vestimentis vilibus induantur; statuimus, quod tunicæ superiores fiant tantum de Gattinello, tunicæ vero inferiores non fiant nec habeantur nisi de simplici Florentino, vel panno alio æque vili &c.* Non itaque absque omni prorsus fundamento Franciscani aliquam sibi vendicarunt partem in præclarissima ista Virgine; dum a pueritia, & in ipso virtutis exordio sub illorum veste & magisterio instructa sit; dum etiam sub instituto sancti Augustini consiliarios & confessores habuerit Franciscanos; dum item præcipuos suæ famæ & gloriæ promotores senserit eosdem. Habeant pacifice pretiosum hunc thesaurum, exultent merito tanto sui Instituti ornamentu Patres Augustiniani: at liceat & aliis exultationis esse participes, qui fuerunt & instructionis; liceat etiam Franciscanis aliquando suam dicere, quibus tot suppetunt tituli quoquo modo eam sibi vendicandi. Concedunt qui exactius de illa scripserunt, saltem donec in Monasterio sanctæ Crucis Regulam suscepit Augustinianam, Franciscanam habitu fuisse & conversatione; nec post susceptam illam Regulam affectum deposuit erga Franciscanos, aut eorum abhorruit instructionem. Ut quid ergo non possint illi aliqualiter dicere suam, aut sub suo habitu depingere, quæ illum portavit, non secus ac Canonici Regulares sancti Augustini sanctum Antonium Ulyssiponensem Augustinianum depingunt, etsi postea evaserit Franciscanus? Hæc habes, quæ ex fidis tabulis, & certis monumentis post editum tertium Tomum * ubi de sanctissima hac Virgine sermonem institui, mihi subministratis, lectoris exponerem judicio: suspicor, deinceps dicturum non adeo inanes fuisse hactenus Minorum conatus circa jus aliquod in tanta Virginis gloria sibi vendicandum.

Extr. de verb. signif.

* *De tertio Tomo veteris editionis.*

LXIX. Episcopos reperio hoc anno Minoritas. Alphonsum de Spina (auctorem conjicio *Fortalitii fidei*, de quo sæpe alias) assumptum ad Ecclesiam Thermopylensem sub Archiepiscop. Atheniensi, per obitum Joannis, IV. Nonas Decembris. Martinum ad Ebronen. sub Patriarcha Hierosolymitano, per obitum N. III. Idus Junii. Joannem de Aloysio, sacræ Theologiæ Magistrum ad Capritanam, sub Archiepiscopo Amalphitano, per obitum Marci, die XV. Julii. Hoc anno Bilscius historicus Polonus meminit cujusdam Petri * Tomerii Minoritæ Archiepiscopi Colocensis, Viceregis in Hungaria inferiori, tempore Solimani Turcarum Imperatoris, & Ludovici Regis Hungariæ.

Fr. Alphonsus Episcop. Thermopylen.
Fr. Martinus Ebronen.
Fr. Ioannes Capritan.
Petrus Archiep. Colocensis.
Bilsc. lib. 6. ad hunc annum.
* *Paulus, non Petrus huic Episcopo nomen erat ut Annalista citatum Bilscium corrigendo, ad ann. 1523. advertit.*

LXX. Apud Senogalliæ urbem ad littus Adriaticum in Piceno duo Cœnobia Fratres hoc anno receperunt; Observantes unum a sancta Maria de Gratiis nuncupatum in media silva, lapide uno ab urbe, a Joanne Ruvereo Sixti IV. nepote, Romæ Præfecto, Senogalliæ Domino, Sorano Duce, propter obtentam cœlitus prolem integre conditum; Conventuales alterum in suburbio, sub titulo sanctæ Mariæ Magdalenæ. Præerat Ecclesia Prioratus

Conv. Senogalliæ sanctæ Mariæ de Gratiis.
Conv. in Provin. Marchia Conv. Alter Senogalliæ S. Mariæ Magdalenæ.

Monume. MSS. hujus Conventus.

tus honore decorata, quam Innocentius ad preces Marci Viguerii, Episcopi Senogalliæ, Minoritæ, Fratribus concesſit. Diploma exſcripſit Petrus Rodulphus ejuſdem Instituti, & Civitatis Epiſcopus, in magno volumine privilegiorum & monumentorum ad Civitatem illam ſpectantium, quod urbis Rectoribus in archivo deponendum libere donavit.

Conv. Mevaniæ. *Rodul. fol. 253.*

LXXI. In Umbria ad radices collis Montis Falci, oppidum eſt Mevania, multis nominibus apud veteres Poetas celeberrimum; in quo hoc anno die IV. Auguſti ſedem fixerunt Patres Conventuales, accepta Eccleſia ſub nomine ſancti Joannis a Conſtantino Epiſcopo Spoletano, & Commendatario ſancti Angeli de Mevania. Floruit in ea vir ſimplex & timens Deum, Nicolaus cognomento *Pater noſter*.

Fr Nicolaus Pater noſter

Conv. Monopolis. *Gonzag. in Prov. S. Nicol. Con. 28.*

Conv. Belgioſi. *Idem in Provin. Genuen. Con. 51.*

LXXII. Monopolis urbs eſt elegans & locuples in Apulia Peucetia, cujus Senatus, obtento Innocentii diplomate, hoc anno XVI. Kal. Januarii Conventum fabricavit Obſervantinis ſub invocatione ſanctæ Mariæ de Gratiis. Carolus de Barbianis, Belgioſi, quod in Lombardia Tranſpadana caſtrum eſt opulentum & lautum, Dominus, erga Minorum Inſtitutum addictiſſimus, hoc anno ædiculam a caſtro aliquanto remotam, divo Georgio ſacram, in Conventum Fratrum Obſervantum commutavit, a ſancta Maria de Gratiis nuncupavit, & Paulo a Vigono Provinciæ Genuenſis Vicario reliquis tradidit adnumerandum.

Conv. Methymnæ Rivi Sicci.

LXXIII. Ab urbe Palentina in Hiſpania per leucas octo, & a Valliſoletana per ſeptem diſtat oppidum frequens & opulentum Methymnæ Rivi Sicci, vulgo *Rioſecco*, ita a fluviolo in æſtate ut plurimum arente & ſicco nuncupatum. Bis mille paſſibus diſtabat olim Conventus Minorum ab hoc oppido, conſtructus, uti conjicio, ante plures annos ab Admiratis Caſtellæ, oppidi Principibus. Etenim Fridericus Enriquez de Cabrera, qui hoc anno impetravit facultatem illum transferendi ad locum opportunum, oppido propinquum, teſtatur illic ſepultos fuiſſe avum ſuum & progenitores. Do in regeſto diploma conceſſæ Pontificiæ facultatis ut transferretur, ex quo conſtabit, non hoc anno inchoatum Conventum hunc a vulgari quodam viro Andrea, in ſitu a ſe empto, uti habet Gonzaga: *Piis fidelium*. pridie Idus Auguſti. Eccleſiam novi Cœnobii elegantiſſime conſtructam, ſub titulo ſanctæ Mariæ de Spe, ſub quo etiam prior Eccleſia conſtructa eſt, primum conſecravit Alphonſus a Spina Minorita, de quo paulo antea locuti ſumus, Epiſcopus Thermopylenſis; ſecundo Antonius de Garay ejuſdem Inſtituti vir, Epiſcopus N. anno MDX. die XXIX. Junii *. Admirati Caſtellæ Cœnobii patroni, erectis in ſacello majori pulchris Mauſoleis, illic delegerunt ſepeliri. Sacrarium nobili ſupellectile auri & argenti, pulchriſque paramentis locupletarunt. Qui nunc eſt familiæ Princeps, & Siciliæ præerat inſulæ, nunc vero regno Neapolitano præſidet, Alphonſus Enriquez, de Cabrera, pulcherrimum dedit anno MOCXVIII. ſacerdotale ornamentum integrum cum Dalmaticis valoris ſeptem millium aureorum.

Gonz. in Provin. Concept. Con. 31.

** Pro anno 1520. ſignavimus ann. 1510. ſeq; mendum in veteri editione ex Gonzaga commiſſum, juxta Auctoris monitum ad annum 1514 correctum habes.*

Conv. Villæ-novæ Infantium. *Idem in Provin. Carthag. Con. 15.*

LXXIV. Joannes Morenus vir pius, erga Franciſcanos addictiſſimus, prope muros oppidi Villæ-novæ Infantium, obtenta prius facultate ab Alphonſo de Cardenis magno militiæ ſancti Jacobi Magiſtro, cui tunc oppidum parebat, in ſuo prædio hoc anno domum conſtruxit. Poſtea creſcente oppido laxatiſque muris, accinctus eſt Conventus. Thomas a Villanova Archiepiſcopus Valentinus, in Beatorum numerum relatus, hoc oriundus oppido, majorem præcipui ſacelli partem conſtruxit, qua de cauſa ejus conſanguineorum ſepulturæ deſervit. Hic deceſſit Didacus Ximenius, vir religioſiſſimus, qui integras noctes in oratione & Divinorum contemplatione conſumebat.

Fr. Didacus Ximenez.

LXXV. An-

LXXV. Antonius de Burgundia, Comes sancti Minechaldis, obtenta sub finem anni præcedentis licentia Innocentii Pontificis, construere cœpit hoc anno Conventum sancti Antonii de Padua intra mœnia sui Castri munitissimi, a Theodorico nuncupati, ad radices Fortalitii. Coadjutores complendi ædificii habuit Petrum Floretum, & Joannem Balhamum, qui necessariis omnibus instruxerunt, & perenni fonte exhilararunt. Ecclesiam consecravit anno MCCCCXCVI. Joannes Miletus Minorita Episcopus Suessonensis.

Conv. Castel S. Theodorici. *Idem in Provin. Franc. Parisien. Conv. 18.*

Joan. Episcopus Suassonen.

LXXVI. Thomam Burdegalensem, & Joannam Begensem conjuges, incolas oppidi Viriæ, diœcesis Bajocensis in Normandia inferiori, contulisse Fratribus Observantibus fundum, & pinguem eleemosynam pro construendo Conventu, idque anno MCCCCLXXXI. eorumque auspiciis, & Caroli Regis Gallorum, Viriensiumque quorumdam liberalitate, annuente Innocentio Pontifice, hoc ipso anno, decennio scilicet post fundi collationem, Conventum omnibus suis numeris absolutum fuisse narrat Gonzaga. Sed diploma Pontificis aliter ex petitione Vicarii Provinciæ Franciæ, & aliquorum notabilium virorum prædicti oppidi commemorat. Nulla enim facta fundi mentione, neque prædictorum conjugum, petunt præfati Vicarius & oppidani licentiam fundandi Conventum in loco opportuno, sive intra ipsum oppidum, sive in suburbiis, quorum una pars ad Bajocensem, altera ad Constantiensem diœcesim spectabat. Annuit porro Pontifex, commisso rei examine Episcopo Cenomanensi. Tantum itaque abest, ut ante decennium donatus sit fundus, & hoc anno absolutus sit Conventus, ut hoc situ & fundo adhuc incerto, inchoandi operis licentia sit petita: *Ad uberes, quos Ordinis.* XIV. Kalendas Junii. Post hunc itaque annum exordium habuit hoc Cœnobium sub invocatione sancti Michaelis Archangeli. Ecclesiam consecravit anno MD. die XX. Maii Guillelmus Porphyriensis Episcopus, ex consensu Renati de Pria, tunc Episcopi Bajocensis.

Conv. Virien. *Gonz. ibid. Conv. 19.*

LXXVII. Multos peperit hæc domus viros religione, virtute & fidei constantia conspicuos: atque hi quidem pro fidei Catholicæ confessione sua corpora tradiderunt, & meruerunt habere coronas perpetuas; Petrus Gossetus Viriensis concionator, ab hæreticis suspensus; Julianus Maignensis nobilis sacerdos, primum injuriis plurimis gravissimisque tormentis exagitatus, tamdem suffocatus anno Domini MDLXVIII. die III. Septembris; Joannes Mecensis Diaconus eodem anno & die post plurima perpessa ludibria plumbea glande trajectus; Joannes Buni sacerdos gladiis eodem etiam die confossus; Guillelmus de Monte-magno sacerdos naribus & auribus abscissis, repetitis sclopetarum ictibus occisus. Præmemorato insuper anno, Montis Gomerii Comes, pestilentissimus hæreticus, cum plerisque militibus Viriam dolo ingressus, post maximam Catholicorum cædem, Cœnobium incendit, & funditus evertit, ea dumtaxat de causa, quod Cœnobitæ in Calvinistas ex suggestu invecti essent, & Catholicis suggessissent, ut a Satanæ Ministris, eorumque pestifera doctrina sibi diligenter caverent. Sanctorum etiam reliquias igni injecit, eorumque thecas aureas & argenteas in profanos usus convertit. Non tamen impune fecerunt; etenim ad unum omnes fame, gladio vel suspendio perierunt. Fratrum porro diligentia restauratus est Conventus in commodum triginta religiosorum habitaculum.

Multi illic pro Christo Fratres occisi.

LXXVIII. Dionysius Episcopus Tutellensis in Aquitania, & civium Communitas statuit Fratribus Observantibus domum in loco opportuno, intra vel extra urbem ædificare. Vicarius Generalis, & Provinciæ Aquitaniæ Vicarius ut id eis liceret, hoc anno a Pontifice impetrarunt: *Sacræ Re-*

Conv. Tutellensis. *Idem in Provin. Aquit. antiquio. Conv. 22.*

Religionis. Non. Novembris. Fundationem hanc tribuit Gonzaga cuidam Baroni ſancti Amantii, annuente Carolo Francorum Rege. Inter tot bellorum turbines, & hæreticorum deprædationes & incendia, remanſit hic Conventus integer & illæſus, & commodum præſtat viginti Fratribus habitaculum.

Conv. Recſedorfii. *Idem in Provin. Boem. Conv. 24. 25. 26. 27.* Conv. Rattiboriæ. Conv. Bechinæ. Con. Raedichii.

LXXIX. In Sileſiæ oppido Recſedorfio ex communibus facultatibus ædificatus eſt hoc anno pro Fratribus Obſervantibus Conventus ſanctæ Mariæ de Deſerto. Poſſeſſionem illius accepit nomine Vicarii Provincialis frater Alexander Jovarenſis. Poſt aliquot annos ab hæreticis deſtructus eſt. Idem paſſus eſt infortunium Conventus ſancti Wenceslai oppidi Rattiboriæ in eadem Sileſiæ Provincia ab oppidanis conſtructus, & in Comitiis Raedichii hoc anno celebratis admiſſus; necnon Cœnobium alterum Aſſumptiònis beatæ Mariæ in urbe Bechinæ Regni Boemiæ, communibus ſumptibus extructum, & hoc anno completum. Raedichii in Moravia domum alteram ſub titulo beatæ Mariæ ædificavit hoc etiam anno Epiſcopus Olomucenſis, adjutus oppidanorum liberalitate. At horum pietatem exoſi hæretici, Fratres opprobriis ſaturatos inde expulerunt, & Conventum profanis uſibus manciparunt.

Con. Ligeniſtii. *Ibid. Conv. 10.*

LXXX. Hujus etiam temporis partus dicitur, ſed apud Gonzagam ab anno MCCCCLXXV. conſtructus refertur Conventus ſanctiſſimæ Trinitatis Ligeniſtii in Boemia, publicis civium facultatibus. Hic habita ſunt Provinciæ Boemiæ Comitia anno MD. in quibus frater Jacobus Gruppianus electus eſt in Vicarium Provincialem. Hoc etiam Cœnobium deſtruxerunt hæretici, & in cavernam maceriæ redegerunt.

Monaſt. S. Mariæ Annunciatæ de Mole.

LXXXI. Bernardinus de Caymis Vicarius Provinciæ Mediolani commiſſam ſibi a Pontifice curam Monaſterii ſanctæ Mariæ Annunciatæ de Mole, Ordinis ſancti Ambroſii ad nemus, ſub Regula ſancti Auguſtini, Mediolanenſis diœceſis, quam eo uſque Gaſparinus de Porris Archipresbyter Eccleſiæ beatæ Mariæ ad Molem, juxta locum Burgi Variſii, dictæ diœceſis, exercuerat, hoc anno ſuſcepit.

Mon. Methymnæ Rivi Sicci. *Supra n. 73.* *Gonz. in Provin. Concept. Monaſt. 14.*

LXXXII. Fridericus Henriquez de Cabrera, de quo ſupra dictum eſt, Caſtellæ Admiratus, etiam hoc anno impetravit facultatem conſtruendi Monaſterium Clariſſarum prope oppidum Methymnæ Rivi-ſicci, ſuæ ditionis, & Palentinæ diœceſis, ſub titulo Conceptionis beatæ Virginis Mariæ: *Eximiæ devotionis*. VI. Kal. Septembris. Id præſtitiſſe ſub annum MDXVIII. refert Gonzaga, illuc translatis quatuordecim Sororibus Tertii Ordinis, quæ ad religioſam ædiculam ſancti Sebaſtiani cohabitabant, & ad ſanctæ Claræ Inſtitutum aſpirabant. Ad annum MDCXVII. pulcherrimum ædificarunt Moniales Templum, inſumptis in opere ferme duodecim millibus aureorum, ædificatis ſuper vetuſtam Eccleſiam Monialium cubiculis. Quinquaginta Sororum commodum illic conſtructum eſt habitaculum, in quo multæ ſumma vixerunt pietate.

Monaſt. Inſulæ Lignorum. *An. 1476. n. 65.*

LXXXIII. Vir nobilis Emanuel Dux Begiæ, perpetuus Adminiſtrator militiæ Jeſu Chriſti, per Sedem Apoſtolicam deputatus, obtinuit hoc anno facultatem ædificandi Clariſſarum Monaſterium in inſula Lignorum, vulgo *de Madeira*, Luſitanis Regibus ſubjecta: *Eximiæ devotionis*. Kal. Februarii. Quid autem fecerit, incompertum. De uno hujus Inſtituti Monaſterio in prædicta inſula conſiſtente ſupra egimus, aliumque ſcripſimus fundatorem.

Domus Soror. 3. Ordinis Ulmeti. *Indid. Men. 53.*

LXXXIV. Urraca Rodriguez Bezerra piiſſima fœmina, oppido Ulmeto, diœceſis Abulenſis, oriunda, divitiis a conjuge relictis affluens, in Eccleſia quadam die audiens illud Evangelicum recitari: *Si vis perfectus eſſe*, *vade*

vade & vende omnia quæ habes, & da pauperibus; tamquam hæc sibi dicta essent, protinus obsequendum judicavit. Itaque magna hæreditatis parte Patribus Ordinis sancti Hieronymi, Cœnobii de Mexorada donata, & sufficientibus reditibus pro curandis sex infirmis in Xenodochio Ulmetensi stabilitis, re familiari divendita, & pecunia in pauperes distributa, domum propriam sub titulo sanctæ Crucis in Monasterium Sororum Tertii Ordinis hoc anno convertit, in quo ipsa cum quinque ex fratre & sorore neptibus, aliisque tribus pedissequis sub eodem Instituto vixit sanctissime. Nihil illa continentius, nihil erat vigilantius. Patientia, mansuetudine, humilitate, aliisque virtutibus omnibus prælucebat, & ad ejus normam reliquæ Sorores suas moderabantur actiones. Multis modis illarum virtutem concutere, & constantiam labefactare diabolus tentavit; sed illæ in oratione & jejunio omnes illius nocendi artes superabant. Præ reliquis pietate claris illic decesserunt Catarina de Quadia anno MDXCIV. pœnitentia, variisque cruciandi corporis modis admirabilis, & Agnes Bizerra anno MDCVI. orationibus, lacrymis & caritatis operibus jugiter intendens. Catarina de Quadia. Agnes Bizerra

LXXXV. In urbe Xeresii Equitum, Hispanice Xerez *de los cavalleros*, diœcesis Pacensis, jurisdictionis tamen Militiæ sancti Jacobi de Spata, cohabitabant Catarinæ Pinel aliæ quædam piæ mulieres, quæ hoc anno impetrarunt a Pontifice facultatem adaptandi domum, quam incolebant, in Monasterium Tertii Ordinis, sub invocatione sanctæ Mariæ de Gratia, vel aliud condecenti loco construendi. Assensit Pontifex, scriptis litteris Episcopo Abulensi: *Pia Deo & Ecclesiæ*. III. Kaleod. Junii. Non numeratur domus hæc inter reliquas Provinciæ sancti Michaelis, intra cujus districtum comprehenditur; fuisse tamen ædificatam, & Sorores transiisse ad Institutum sanctæ Claræ, mihi constat ex iis, quæ scribuntur de Monasterio Matris Dei ejusdem Civitatis, illuc translatis ex isto Sororibus quatuordecim, & de Monasterio Dominæ nostræ Lucis, cujus fundatrix ex ista domo processit. Domus Xeresii Equitum.

LXXXVI. Domus Sororum in Besselich, Treverensis diœcesis, de qua alias diximus, hoc anno subjicitur curæ & regimini Vicarii Provincialis Coloniensis, qui duos deputare debebat Fratres earum Ministerio, aleodos ex reditibus quorumdam sacerdotiorum, quæ Pontifex Monasterio uniebat: *Merita piæ vitæ*. Idibus Augusti. Similiter Catarina de Wetzflaria Ministra, & reliquæ Sorores domus de Iberstein, ejusdem diœcesis, se subdiderunt regimini præfati Vicarii, acceptavitque hujusmodi deditionem, seu subjectionem Joanoes Eller Guardianus Limpurgensis hoc anno die XIII. Junii, de quo publicum extat instrumentum. Idque ipsum fecerunt Sorores domus in Ringen Civitatis Monasteriensis, domus sanctæ Annæ in Cosfeldia, Moguntinæ diœcesis, domus sanctæ Mariæ in parva Tremonia, Coloniensis diœcesis; acceptante Joanne de Lippia prædicti Vicarii Commissario. De singularum domorum subjectione singula habentur instrumenta. E contrario Sorores domus sanctæ Catarinæ oppidi de Hasselt, Leodien. diœcesis, per quondam Joannem Episcopum Leodiensem ea lege fundatæ, ut sibi & successoribus suis jus visitandi reservaretur, eximuntur a visitatione & jurisdictione Vicarii Coloniensis, cui se subjecerant. Domus Besselich. *Tom. 11. anno 1471. n. 42.* Domus de Iberstein. Domus Ringensis. Domus parvæ Tremoniæ. Domus Hasseltensis.

LXXXVII. Fratres Conventuales Provinciæ Daciæ hoc tempore varias exhibebant querelas contra Observantes, præsertim, quod illorum Conventus occupabant, Ministro subesse, & Capitulis provincialibus interesse nollent. Judices deputati controversiarum Archiepiscopus Lundensis, & Episcopus Arusiensis, qui Observantibus demum faverunt. Fratribus Conventus Daciæ reformantur.

bus sanctæ Mariæ Angelorum sive de Portiuncula prope Assisium, concessit emolumenta singula, quæ ex distributione locorum pro Apothecis mercatorum, temporibus solemnium indulgentiarum illuc confluentium, quoquo modo possent obvenire: *Inbibuimus superioribus annis*. die XXII. Septembris.

SUPPLEMENTUM P. ANTONII MELISSANI DE MACRO.

„ I. IN Carolum VIII. Franciæ Maximilianus Austriæ summe excandescens ob causas ante relatas, bella gerebat, & ex utraque parte plurimus sanguis effundebatur. Apud Ebolum Picentinorum oppidum in Principatu citeriore Salerno proximum apud Silarem amnem, pluribus urbibus etiam præferendum, Regularis Observantiæ Minorum Fratres, sub titulo Sanctissimæ Trinitatis domicilium excitabant: Etenim quidam Andreas de Familia Florentiæ Ebolitanus in extremis constitutus, Religioni maxime addictus, in eum finem omnia sua bona legaverat: quod ut novit Damianus a Jojade Vicarius Provinciæ Terræ Laboris, ab Excellentissima Catarina ab Aragonia de Vestis Comitissa Casertæ, & Eboli Domina, epistolam Universitati Ebolensi directam, qua Oppidanos hortabatur, ut piæ petitioni Fratrum condescenderent, obtinuit. Antiquæ pietati & devotioni in Ordinem Seraphicum eorum Oppidanorum, ut excitaretur, satis fuit Comitissæ folium: etenim eo audito commoti, anno MCCCCLXXXVII. quandam Parochialem Ecclesiam tituli Sanctissimæ Trinitatis, cum suis attiguis Casalibus Fratribus concesserunt, ut per publicum instrumentum ab Alphonso de Clario ejusdem Oppidi Notario, eodem anno rogatum, constat; sed ea cum Ecclesia juris esset cujusdam Abbatis Domini Andreæ de Grillo, & in Parœcia cujusdam Petri Emanuelis de Mursio Curati, his resilientibus suas ob causas, in vanum laboratum fuit; nihilominus alia Fratribus sancti Eustochii nuncupata, sub quibusdam conditionibus concessa, ab Innocentio VIII. sub die x. Julii MCCCCLXXXVII. erigendi Cœnobium facultatem obtinuere, cui subinde Octaviani Bentivolii Bononiensis, Archiepiscopi Salernitani, per suum Vicarium Evangelistam Scaccum de Fundis, die VII. Januarii anno MCCCCXCI. cum accessisset, sub eodem titulo Sanctissimæ Trinitatis, in plano colliculi, octoginta passus ab Oppido distantis, piis fidelium eleemosynis confluentibus, Fratres Cœnobium construxerunt.

„ II. Quarto Idus Januarii permisso transitu ad Benedictinas Joannæ de Fulgario Moniali Tolosanæ: *Apostolicæ Sedis &c.* Idibus ejusdem fratri Vincentio de Neapoli Pontifex beneficium contulit: *Religionis zelus &c.* & XVII. Kalend. Februarii, aliud fratri Petro *Ramirez*, qui Castra Ferdinandi Regis Castellæ contra Mauros Regni Granatæ magno zelo sequebatur, ut idem Pontifex in expedito Brevi: *Religionis zelus &c.* enarrat; constitutis vero beneficiis in Ecclesiis Monasteriorum sanctæ Claræ Majoricensis, XIV. Kalend. præfati, & Agrigenti V. Idus ejusdem: *Apostolicæ Sedis &c.* Fratri Renato Robello beneficium evenit X. Kalend. Martii: *Religionis zelus &c.* Delphis Betavorum in Hollandia Civitate ob viarum rectitudinem, & ædificiorum pulchritudinem elegantissima, apud Hayam Pagum maximum, in quo Principes degere solebant, eo tempore Clarissarum Monasterium de Nazareth nuncupatum erat, pro quo Apostolicæ provisiones XVIII. & VIII. Kalend. Maii

„ Maii prodierunt: *Humilibus &c.* & *Exhibita siquidem &c.* Fratri autem
„ Francisco de Monte Salutis concesso beneficio: *Religionis zelus &c.*
„ II. Kalend. Maii; habilitato ad beneficia fratre Paulo de Pantanis,
„ v. Idus ejusdem: *Religionis zelus &c.*

„ III. Ad reprimendos autem Hæreticos Valdenses in locis tempora-
„ lis dominii Caroli Sabaudiæ Ducis, citra & ultra Montes commorantes,
„ ad Episcopum Maurianensem & fratrem Angelum a Clavasio, Pontifex
„ subsequentis tenoris diploma transmisit, IV. Nonas Septembris.

INNOCENTIUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei.

Venerabili fratri Episcopo Maurianensi, ac dilecto filio Angelo de Clavasio Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum professori, ad Dominia dilecti filii nobilis Viri Caroli Ducis Sabaudiæ, citra & ultra Montes, nostri & Apostolicæ Sedis Nunciis & Commissariis, salutem & Apostolicam benedictionem.

Ex Archivo Civitatis Clavasii.

„ *Nostri cordis præcipue vota deposcunt, ut pro quibus superis adseri-*
„ *bendis, ceterum ipse omnium Divinus rerum Opifex humanos lan-*
„ *guores perpeti voluit, Nos, quibus gregis sui curam regimenque commisit,*
„ *illos ab errorum præcipitiis vigilanti curemus eripere studio, & eorum sa-*
„ *luti, Divina nobis propitiante gratia, jugiter intendamus. Ad nostrum*
„ *siquidem, qui indeficienter in votis gerimus, ut Fides Catholica nostris*
„ *prosperetur temporibus, & hæresis de finibus Fidelium extirpetur, non*
„ *sine displicentia grandi pervenit auditum, quod nonnulli iniquitatis filii,*
„ *in locis temporalis Dominii dilecti filii nobilis Viri Caroli Ducis Sabau-*
„ *diæ, citra & ultra Montes commorantes, sectatores illius perniciosissimæ*
„ *& abominabilis sectæ hominum malignorum, Pauperum de Lugduno seu*
„ *Valdensium nuncupatorum, qui dudum in partibus Pedemontium, & aliis*
„ *locis circumvicinis, procurante Satana, qui per studiosa diverticula &*
„ *præcipitia latebrosa, oves Deo dicatas illaqueare, & demum ad perditio-*
„ *nem animarum perducere mortifera sagacitate conatur, damnabiliter*
„ *insurexerunt, sub quadam simulata sanctitatis specie, in reprobum sen-*
„ *sum ducti, a via veritatis aberrantes, & superstitiosas hæreticas cære-*
„ *monias sectantes, quam plurima Orthodoxæ fidei contraria, & oculos Di-*
„ *vinæ Majestatis offendentia, ac grave in se animarum periculum conti-*
„ *nentia, dicunt, faciunt & committunt.*

„ *Nos hujusmodi sectam detestabilem, & præmissos ipsius execrandos*
„ *errores, ne propagentur ulterius, neve per eos corda Fidelium damnabi-*
„ *lem corruptionem hauriant, ab Ecclesia Catholica, prout ex debito pa-*
„ *storalis Officii tenemur, evellere & radicitus extirpare, ac hujusmodi te-*
„ *merariorum ausum reprimere cupientes, omnes conatus nostros ad id adhi-*
„ *bere, omnemque sollicitudinem impendere decernimus: ac sumentes de ve-*
„ *stris litterarum scientia, consilii maturitate, Fidei zelo, & in agendis*
„ *experientia, in Domino fiduciam specialem: pariter sperantes, quod quæ*
„ *vobis pro hujusmodi extirpandis erroribus committenda duxerimus, probe*
„ *& laudabiliter exequemini; vos nostros & Apostolicæ Sedis Nuncios &*
„ *Commissarios ad Dominia prædicta, & illis adjacentia, Provincias &*
„ *Civitates, Terras & Loca quæcumque, pro honore Dei & Fidei causa, vi*
„ *præsentiarum duximus destinandos, ut sectatores ipsos, & alios hæreticæ*

„ *pravitatis cujuslibet labe pollutos, ad abjurandum eorum errores, & parendum mandatis Ecclesiæ, vestris opportunis remediis inducatis: dantes vobis plenam & liberam facultatem inquirendi & puniendi & corrigendi, & etiam absque Ordinariorum consensu judicandi, & seculari Curiæ tradendi, & eos, qui ad unitatem sanctæ Matris Ecclesiæ redire voluerint, absolvendi: Et ut id tanto facilius efficere valeatis, quanto major fuerit vobis per nos data facultas & auctoritas attributa, per vos vel per alium, seu alios monendi, & instantissime requirendi universos Archiepiscopos & Episcopos, aliosque Ecclesiarum Prælatos in dicti Dominii, & aliis adjacentibus locis prædictis constitutos, quos in partem sollicitudinis vobiscum evocavit Altissimus, eisque in virtute sanctæ Obedientiæ mandandi, ut una cum venerabilibus Fratribus vestris locorum Ordinariis, vel eorum Vicariis seu Officialibus generalibus, in quorum diœcesibus & Civitatibus duxeritis, ad præmissa procedendi, & injunctum vobis officium exequendi una vobiscum, ad eorum executionem procedere potuerint vel voluerint, vel etiam sine ipsis adversus Valdenses prædictos & alios quoscumque Hæreticos insurgant, eosque veluti aspides venenosas, conjugatis invicem processibus, conculcent, & ut populi eorum eis crediti in confessione veræ fidei persistant & roborentur, diligenter procurent, & ad eorum Hæreticorum tam sanctam tamque pernecessariam exterminationem & dissipationem adhibeant omnes conatus, omnemque sollicitudinem impendant promptis animis, ut tenentur, nilque ex his, quæ ad id conferre possint, omittant, requirendi &c. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ* MCCCCXCI. IV. *Nonas Septembris, Pontificatus nostri anno* VII.

REGESTUM
PONTIFICIUM.

REGESTUM PONTIFICIUM.

SIXTUS IV.

ANNO CHRISTI 1472. PONTIFICATUS ANNO 1. & 2.

BULLA I.

Confirmat privilegium Alexandri IV. concessum Monasterio Clarissarum Tudertino. Ex lib. 5. bullarum. fol. 170.

Ad perpetuam rei memoriam.

§.I. X Apostolicæ Sedis provisione &c. Hinc est quod nos dilectarum in Christo filiarum Abbatissæ & Conventus Monasterii sancti Francisci Tudertin. Ordinis sanctæ Claræ, alias sancti Damiani, quod olim, ut ipsæ Abbatissa & Conventus asserunt, de Monasterio Montis Sancti, qui tunc Mons Mascaranus vocabatur, Assisinaten. dioec. ad Civitatem nostram Tudertin. translatum extitit, in hac parte supplicationibus inclinati, quasdam fel. record. Alexandri Papæ IV. prædecessoris nostri litteras, eis concessas, quas in Cancellaria Apostolica diligenter inspici & examinari fecimus, de verbo ad verbum, signis, subscriptionibus, & characteribus dumtaxat præsentibus annotari, ipsas quoque litteras pro eo, quod incipiunt vetustate consumi, auctoritate Apostolica, tenore præsentium innovamus, & præsentis scripti patrocinio communimus. Per hoc autem nullum jus cuiquam de novo acquiri volumus, sed antiquum, si quod sit, tantummodo conservari. Tenor vero dictarum litterarum talis est.

§. II. *Alexander Episcopus, servus servorum Dei. Dilectis in Christo filiabus Abbatissæ Monasterii sanctæ Mariæ de Monte Sancto, qui olim Mons Mascaranus nominabatur, ejusque Sororibus tam præsentibus, quam futuris, Regularem vitam professis in perpetuum. Religiosam vitam eligentibus Apostolicum convenit adesse præsidium, ne forte cujuslibet temeritatis incursus, aut eas a proposito revocet, aut robur, quod absit, sacræ religionis enervet: eapropter dilectæ in Domino filiæ vestris justis postulationibus clementer annuimus, & Monasterium sanctæ Mariæ de Monte Sancto Tudertin. qui olim Mons Mascaranus nominabatur, in quo Divino estis obsequio mancipatæ, ad instar fel. record. Gregorii & Innocentii prædecessorum nostrorum Romanorum Pontificum, sub beati Petri, & nostra protectione suscipimus, & præsentis scripti privilegio communimus. In primis siquidem statuentes, ut Ordo Monasticus, qui secundum Deum, & beati Benedicti Regulam, atque institutionem Monialium inclusarum sancti Damiani Assisinaten. & formulam vitæ vestræ, ab eodem Gregorio prædecessore nostro, Ordini vestro traditam, cum adhuc in minori officio constitutus esset, in eodem loco institutus esse dignoscitur, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter observetur. Præterea quascumque possessiones, quæcumque bona idem Monasterium impræsentiarum juste & canonice possidet, aut in futurum, concessione Pontificum, largitione*

Re-

Regum vel Principum, oblatione fidelium, seu aliis justis modis, præstante Domino, poterit adipisci, firma vobis, & iis quæ vobis successerint, & illibata permaneant, in quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis: locum ipsum, in quo præfatum Monasterium situm est, cum omnibus pertinentiis suis, in diœcesi Tudertin. Sancti Joannis in Plano, sancti Laurentii in Laureto, sanctæ Mariæ de Collis Cantonis, & sanctæ Mariæ de Gradellis Ecclesias cum pertinentiis eorumdem: sancti Hilarii de Riparola, sancti Martini & sancti Laurentii de Pulian. sancti Xisti, sancti Jacobi de Sculea, sancti Joannis de Lametato, sancti Angeli de Eremo, sancti Salvatoris de Motione, sancti Xzenonis, sancti Christophori & sancti Laurentii de Poleran. capellas cum omnibus pertinentiis suis: hospitale sancti Cataldi juxta Arnatham fluvium cum omnibus pertinentiis suis: capellam sancti Benedicti de Camucia, Tudertin. cum omnibus pertinentiis suis: vineam quam habetis prope Civitatem Tudertin. terras, vineas & possessiones, quas habetis in Plano Tyberis, quod dicitur Planum de Pilo sanctæ Crucis: quidquid habetis in Ascio de Tufoli, terras, vineas, sylvas & possessiones, ac molendina, quæ habetis in locis, qui Ascia Naje sancti Xisti Porelan. Aspruli, & Fossati de Kiman. vulgariter nominantur: Insulam, quam habetis in flumine Tyberis, terras, vineas & possessiones, quas habetis in locis, qui Planum Naje, Flore, Ascia, Fracte, in Zangare, & de Salvatiseli, vulgariter appellantur; terras, quas habetis in Ascia Ecclesiæ sancti Joannis in Plano: quidquid habetis in Ascia de Casalino, in loco, qui dicitur Collalone; terras, sylvas & possessiones, quas habetis in locis, qui Riparol, Canuan, Clovanum, & campus Domucus, vulgariter nuncupantur: quidquid habetis a Rigo sancti Gordiani, extra terras, vineas & possessiones, quas habetis in sancti Joannis de Lamentato, de Gezalmis, Strata, & sancti Laurentii de Pulian, Locariis; Gradum Molendini, quem habetis apud pontem Cutis, cum omnibus pertinentiis suis: quidquid habetis in territorio Montis Castelli, Manzan. & villæ de Speltariis, Molendinum, quod habetis in Plano sanctæ Crucis, Casalina, sive domus, quas habetis in regione Collis, civitatis Tudertin. terras, vineas, sylvas & possessiones, quas habetis in locis, qui Petralonga, Ascium sancti Terentiani, Crispianum, Collis Sicus, Monsinger, Locare sancti Angeli de Plebe, & Ascium Pilioti, vulgariter nominantur: terras, vineas, sylvas, domos & possessiones omnes Ecclesiæ sancti Leucii Tudertin. quas habetis ex donatione nostra in Civitate & diœcesi Tudertin. cum pratis, vineis, terris, nemoribus, usuagiis & pascuis in bosco & plano, in aquis & molendinis, in viis & semitis, & omnibus aliis libertatibus & immunitatibus suis. Liceat quoque vobis personas liberas & absolutas, e seculo fugientes, ad conversionem recipere, & eas absque contradictione aliqua retinere. Prohibemus insuper, ut nulli Sororum vestrarum, post factam in Monasterio vestro professionem, fas sit de eodem discedere, discedentem vero nullus audeat retinere. Pro consecrationibus vero Altarium vel Ecclesiæ vestræ, sive pro Oleo sancto, vel alio Ecclesiastico Sacramento, nullus a vobis sub obtentu consuetudinis, vel alio modo quidquam audeat extorquere: sed hæc omnia gratis vobis Episcopus diœcesanus impendat, alioquin liceat vobis hoc auctoritate vestra recipere a quocumque malueritis Catholico Antistite, gratiam & communionem Sedis Apostolicæ obtinente: quod si Sedes diœcesani Episcopi forte vacaverit, interim omnia Ecclesiastica Sacramenta a vicinis Episcopis accipere libere & absque contradictione possitis; sic tamen, ut ex hoc proprio Episcopo super his in posterum nullum præjudicium generetur. Quia vero interdum diœcesani Episcopi copiam non habetis, si quem Episcopum, Romanæ Sedis, ut diximus, gratiam & communionem habentem, & de quo plenam notitiam habeatis, per vos transire

re

re contigerit, ab eo benedictiones Monialium, vasorum, & vini, & consecrationes Altarium recipere valeatis. Cum autem generale Interdictum terræ fuerit, liceat vobis, clausis januis, excommunicatis & interdictis exclusis, non pulsatis campanis, Divina officia celebrare, dummodo causam non dederitis interdicto. Porro si Episcopi, vel alii Ecclesiarum Rectores in Monasterium vestrum, vel personas regulares inibi Domino famulantes, suspensionis, excommunicationis & interdicti sententiam promulgaverint, ipsam, tamquam contra Apostolicæ Sedis indulta prolatam, decernimus non tenere. Obeunte vero te nunc ejusdem loci Abbatissa, vel earum aliqua, quæ tibi successerit, nulla ibi, qualibet subreptionis astutia seu violentia, præponatur, nisi quam Sorores communi consensu, vel earum major pars consilii sanioris, secundum Deum, & Beati Benedicti Regulam, providerint eligendam. Paci quoque, ac tranquillitati vestræ, paterna in posterum sollicitudine providere volentes, auctoritate Apostolica probibemus, ut infra clausuras locorum vestrorum nullus rapinam seu furtum facere, ignem apponere, sanguinem fundere, hominem temere capere vel interficere, seu violentiam audeat exercere. Præterea omnes libertates & immunitates, quas Monasterio vestro bon. mem. Tudertin. Episcopus, Capituli sui accedente consensu, indulsisse dignoscitur, sicut in publico instrumento inde confecto melius continetur, ad instar dictorum Prædecessorum nostrorum auctoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus. Tenorem autem instrumenti prædicti ad cautelam duximus præsenti privilegio annotandum, qui talis est. In nomine Domini. Anno MCCXXXVI. *die tertio, intrante mense Januarii, temporibus Domini Gregorii Papæ IX. regnante Fe. Rom. Imper. Indictione nona. Nos quidem Bonifacius Episcopus, & Capitulum Tudertin. Divino, & beatæ Mariæ intuitu, & religionis obtentu, non vi vel dolo inducti, sed libera & spontanea voluntate donamus, concedimus & largimur Ecclesiæ Romanæ, matri nostræ, ac vobis Magistro Joanni de sancto Germano, Domini Papæ Capellano, vice ac nomine ipsius Ecclesiæ recipienti, locum, qui dicitur Mons Mascaranus, cum omnibus rebus, juribus, actionibus & pertinentiis suis habitis & habendis, positum, sive situm prope Civitatem Tudertin. ad Monasterium ibidem in honorem Virginis construendum, juxta vitam pauperum Monialium reclusarum, de Ordine sancti Damiani Assisinaten. ut in eo virgines devotæ Deo, & aliæ ancillæ Christi, viventes juxta vitam, & Ordinem pauperum prædictarum, libere & honeste Domino famulentur, & ipsis Dominabus, & eis succedentibus, & omnibus aliis personis in perpetuum immunitatem plenam concedimus & libertatem: volentes ut dictus locus, Abbatissa, Moniales, & aliæ personæ inibi constitutæ, & quæ post eas illuc futuris temporibus sunt venturæ, plena & perpetua gaudeant libertate, qua gaudent Monasteria, quæ pleno jure noscuntur ad Romanam Ecclesiam pertinere: & ipsum locum, Abbatissam, Sorores, & personas commorantes in ipso, ab omni Episcopali jure, & cujuslibet alterius conditionis obligatione, tam in spiritualibus, quam temporalibus prorsus eximimus pleno jure; nihil nobis & nostris successoribus in iis omnibus reservantes, nisi Ecclesiasticorum Sacramentorum collationem, dedicationem Ecclesiæ, consecrationes Altarium, benedictionem Monialium, cum ab Abbatissa & Sororibus fuerimus requisiti, dum tamen ea gratis, & sine pravitate qualibet ipsis exhibere velimus, & unam libram ceræ, quæ nobis & successoribus nostris annuatim in festo Assumptionis beatæ Mariæ Virginis, census nomine persolvetur. Præmissa, quæque nos dicti Episcopus & Capitulum pro nobis, nostrisque successoribus, vobis Magistro Joanni de sancto Germano, Domini Papæ Capellano, pro ipso recipienti, Monasterio, & omnibus, quæ ad præsens ibidem Domino famulantur, & quæ ipsis successerint*

in

in perpetuum promittimus, ſtipulatione legitima ſervaturos. Quæ omnia fecimus abſolute, libere & præciſe nullius conventionis ſive pactionis aut conditionis tacitæ vel expreſſæ, generalis vel ſpecialis nobis commodo reſervato, ſed ſalvo nobis & ſucceſſoribus noſtris tantummodo, quod de Sacramentis, & libra ceræ ſuperius eſt expreſſum. Renuntiamus etiam in præmiſſis omnibus, inquiſitioni, viſitationi, correctioni, procarationi, impoſitioni ſervitutis, tempore conſecrationis, univerſis chartis, & quibuſcumque rationibus vel conditionibas, ſi quæ in hoc contrariæ apparent; quas ſi contigerit inveniri, nolumus in aliquo prodeſſe nobis, noſtriſqae ſucceſſoribus ullo modo, ſed eas omnino caſſas eſſe volumus & inanes. Et nos dicti Epiſcopus & Prior, præſente & volente Capitulo, dictum Magiſtrum Joannem inveſtimus de loco, & omnibus ſupradictis. In cujus rei teſtimonium & cauſelam, ſupradicta manu publica conſcribi fecimus, & ſigillorum noſtrorum, ac ſubſcriptionis propriæ munimine roborari. Actum in Camera Domini Prioris Epiſcopatus, in præſentia iſtorum teſtium, ſcilicet D. Ægidii Prioris ſancti Petri de Maſſa, D. Berardi Urbani, D. Debot, D. Ger. Boban Canonicorum S. Joannis & Pauli, Joannis Clerici S. Rom. Begnobert, D. Benedicti S. Hilarii, & Malamantis ſervientis Epiſcopo, Andreæ, & Palmerii Not. Ego Joannes auctoritate Imperiali Notarius omnibus ſupradictis interfui, & rogatus ſeribere, ſcripſi & publicavi: Nos D. G. Bonifacius Tudertin. Epiſcopus ſubſcripſi. Ego Ruſticus Prior Tudertin. ſubſcripſi. Ego D. Bonifacius Canonicus ſubſcripſi. Ego Angelus Canonicus ſubſcripſi. Ego Hugolinus Canonicus Tudertin. ſubſcripſi. Ego Spatianus Canonicus ſubſcripſi. Ego Paulus Canonicus ſubſcripſi. Ego Bonafides Canonicus ſubſcripſi. Ego D. Albericus Canonicus ſubſcripſi. Ego Hugolinus presbyter Canonicus ſubſcripſi. Ad indicium autem hujus perceptæ a Sede Apoſtolica libertatis, unam libram ceræ nobis, noſtriſqae ſucceſſoribus annis ſingalis perſolvetis. Decernimas ergo, ut nulli hominum liceat præfatam Monaſterium temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare; ſed omnia integra conſerventur earum, pro quarum gubernatione ac ſuſtentatione conceſſa ſunt, uſibus omnimodis profutura, ſalva Sedis Apoſtolicæ auctoritate: ſi qaæ igitur in futurum Eccleſiaſtica, ſeculariſve perſona, hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens, contra eam temere venire tentaverit, ſecundo, tertiove commonita, niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſque ſui careat dignitate, reamque ſe Divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a ſacratiſſimo Corpore ac Sanguine Dei & Domini Redemptoris noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine, diſtrictæ ſabjaceat ultioni. Cunctis autem eidem loco ſua jura ſervantibus, ſit pax Domini noſtri Jeſu Chriſti, quatenus & hic fructam bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen. Datum Laterani per manum Guilielmi Magiſtri ſcholarum Parmen. S. Rom. Eccleſiæ Viceeancellarii VI. Kal. Januarii, Indictione XIII. Incar. Dom. anno MCCLV. Pont. vero D. Alexandri Papæ IV. anno II.

Nulli ergo &c. ſi quis &c. Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dom. MCCCCLXXI. XV. Kalendas Martii, Pontificatus noſtri anno I.

II. *Quod*

II.

Quod Superiores instituere possint Syndicos, quorum explicat auctoritatem. Ex speculo tract. 2. fol. 65.

Ad perpetuam rei memoriam.

§. I. Dum fructus uberes &c. Dudum siquidem fel. record. Martinus Papa IV. prædecessor noster, cupiens honesta adhibere remedia, quibus dicti Ordinis pura observantia in suo vigore servaretur, & ut Fratres ejusdem Ordinis, exclusis quibuslibet sollicitudinibus, liberius & quietius Divinis vacarent obsequiis, ac offerentium & donantium, aut in ultima voluntate relinquentium dicto Ordini, seu illius Fratribus aliquid propter Deum, pia intentio non fraudaretur: Romana quoque Ecclesia, ad quam omnium rerum mobilium & immobilium, quibus Fratres ipsi uti possunt, jus proprietatis, & dominium nullo medio pertinet, & ad quam Fratres ipsi, quoties necessitas ingruebat, vel utilitas persuadebat, recurrere soliti erant, ut a cura & sollicitudine providendi eorumdem Fratrum necessitatibus relevaret, necnon hæredum & executorum piarum voluntatum defunctorum etiam negligentiis obviaretur, ipsique Fratres secundum modos permissos & licitos, relictis sibi eleemosynis gaudere valerent, per quasdam litteras suas, Apostolica auctoritate, & de potestatis plenitudine, voluit, statuit & decrevit, quod speciales personæ per Generalem, ac Provinciales Ministros, ac Custodes dicti Ordinis nominandæ, in præmissis administrationem legitimam, generalem & liberam gererent, & veri legitimique Administratores, Œconomi, Syndici, & Actores essent, ac res ipsas, & earum pretium, prædictasque eleemosynas, nomine ipsius Romanæ Ecclesiæ reciperent, & in ipsorum Fratrum utilitates, prout eis liceret ex Regula vel ejus declaratione, sicut & quando ab eisdem Generali, & aliquo ex Provincialibus Ministris, Custodibus in Provincia, vel Custodia sibi decreta, vel ab eisdem Fratribus de ipsorum Generalis vel Provincialis Ministri ac Custodis assensu, forent requisiti, convertere possent & deberent, cum plena, generali & libera potestate petendi, exigendi, recipiendi, alienandi, transigendi, paciscendi, convertendi, compromittendi, renunciandi, refutandi, quietationem faciendi, comparendi, agendi, defendendi, ac in animam eorum de calumnia vitanda, & de veritate dicenda jurandi, & cujuslibet alterius generis juramentum præstandi cum illis, & contra illos, qui hujusmodi res mobiles & immobiles, aut pretium earum, vel relictas eleemosynas Fratribus in testamentis occuparent, vel violenter auferrent, sive contra voluntatem Fratrum quomodolibet detinerent, & generaliter in omnibus causis pro rebus & locis hujusmodi, ad ipsam Romanam Ecclesiam spectantibus, ipsorum Fratrum usui concessis, necnon pro immunitatibus, libertatibus, juribus, privilegiis & indulgentiis eorum, sine cujuslibet dationis, aut cautionis onere, præfata auctoritate in judicio & extra, plenam, generalem & liberam potestatem haberent.

Martinus IV. Fratrum necessitatibus Syndicorum deputatione curavit providere.

Veri ii Syndici censendi, qui a Ministris Generali, vel Provincialibus deputantur.

Eorum facultates, & munus.

§. II. Concessit quoque eisdem Generali & Provincialibus Ministris, necnon Custodibus plenam, generalem & liberam potestatem personas hujusmodi, quæ non essent de dicto Ordine, pro singulorum locorum indigentia nominandi, & personas easdem, ac earum quamlibet revocandi, & earum loco alias subrogandi vel nominandi, per supradictum modum nominationis, quoties opportunum foret, qui eamdem in prædictis, vel similem haberent potestatem.

Possunt Ministri alios in eorum loco subrogare.

Syndici possunt bona relicta recipere, & ad fratrum usum convertere.

§. III. Et deinde piæ memoriæ Martinus Papa V. etiam prædecessor noster per alias litteras suas concessit præfato Generali, donec aliud per Sedem Apostolicam foret ordinatum, facultatem concedendi Procuratoribus domorum & locorum dicti Ordinis, pro tempore existentibus, ut possessiones & bona quæcumque mobilia & immobilia, ac annuos proventus hactenus præfato Ordini, & ejus Conventibus relicta, & in posterum relinquenda, aut aliis nominibus acquisita, ut vice & nomine Romanæ Ecclesiæ recipere, tenere & possidere, ac ipsorum fructus, reditus & proventus petere, exigere & percipere, ipsosque in commodum & utilitatem ipsorum Fratrum, Conventuum & locorum eorumdem, & alias in usus eorum, quibus relicta & deputata forent dumtaxat, & de ipsorum Fratrum consilio, requisitione & assensu, convertere & exponere possent & deberent, prout in singulis dictorum prædecessorum litteris hujusmodi plenius continetur.

Generalis Ministri Pontifici nova facta petitio.

§. IV. Cum autem, sicut exhibita nobis nuper pro parte dilecti filii Zaneti de Utino, dicti Ordinis Generalis Ministri, & Theologiæ professoris, petitio continebat, nosque etiam dum in minoribus constituti, ipsius Ordinis Generalis Ministri fungeremur officio, experientia comprobavimus, quod dicti Ordinis Fratres, Domino benedicente, ita pullulaverint, quod propter eorum multiplicationem, frigescente nonnumquam erga eos in nonnullis mundi partibus fidelium caritate, ex incerta mendicitate, & minutis eleemosynis se sustentare, & illis, qui sacræ Theologiæ studiis, ut eorum ingenia rore sapientiæ illustrata,multos ac fertiles actus dirigere possint, operam præbent, necessaria ministrare, structuras & ædificia domorum dicti Ordinis conservare non possunt, illaque plurimum ad ruinam tendere dignoscantur, & a nonullis revocetur in dubium, an personæ per eosdem Generalem & Provinciales Ministros, ac Custodes juxta litteras præfati Martini IV. prædecessoris nostri pro tempore nominatæ, hæreditates, in quibus domus seu Fratres dicti Ordinis, aut domorum eorumdem, Ecclesiæ vel capellæ, aut picturæ, seu fabricæ instituuntur, vel substituuntur, & quæ ad eos, si cspaces forent, alias devolverentur, petere, consequi & habere possint nomine præfatæ Romanæ Ecclesiæ, & bona hæreditatum earumdem vendere, & in usus licitos eorumdem Fratrum convertere valeant, juxta prædictarum litterarum continentiam: fueritque propterea, pro parte dicti Zaneti de Utino nobis humiliter supplicatum, ut voluntatem, statutum, decretum, concessiones, ac quascumque alias litteras a Sede Apostolica circa præmissa dicto Ordini concessas, ac in illis contenta dicta prædecessorum, pro illorum subsistentia firmiori nostræ approbationis munimine roborare, ac alias prædictorum Fratrum necessitatibus opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

Ordinis elogiū.

§. V. Nos igitur præfati Ordinis, qui omnium Conditori gratissimus est, & piæ devotioni fidelium acceptus, ut illius personarum, quarum prædicationibus verbi, & Evangelicæ veritatis, sacrorumque eloquiorum explanatione, consiliis & caritativis admonitionibus fideles ipsi circa animarum suarum salutem magna commoda consequuntur, statum prosperum & felicem intensis desideriis affectantes, necnon pias decedentium, quorum amplius non redit arbitrium, voluntates executioni mandari, & ex eis, quæ Divinæ propitiationis intuitu, pia largitione fidelium conceduntur, structuras & ædificia domorum dicti Ordinis, ac studium sacræ Theologiæ in Ordine prædicto manuteneri, & ejusdem Ordinis professoribus hujusmodi studio vacare volentibus, ut id commode facere possint, subveniri: Christianæ Reipublicæ permaxime utile ac necessarium fore, ac inter summe meritoria, & Deo grata opera non immerito connumerari posse & debere putari; hujusmo-

modi supplicationibus inclinati, prædictas, & quorumcumque aliorum Romanorum Pontificum etiam prædecessorum nostrorum, & præsertim recol. mem. Eugenii Papæ IV. circa præmissa dicto Ordini similiter concessas litteras Apostolicas, atque in eis contenta, dicta auctoritate Apostolica, & ex certa scientia, ac de plenitudine potestatis supradictæ, præsentium tenore approbamus, ac robur perpetuæ firmitatis obtinere, & observari debere decernimus.

Litteras Eugenii IV. Sixtus confirmat.

§. VI. Et nihilominus volumus, ac eisdem auctoritate, scientia, & potestatis plenitudine statuimus & ordinamus, quod de cetero perpetuis futuris temporibus, institutiones & substitutiones, relicta, legata, donationes inter vivos, & causa mortis, aliæque piæ & non piæ dispositiones quæcumque, quocumque nomine nuncupentur, tam simplices & puræ, quam conditionales & modales, Fratres & domos dicti Ordinis, ipsarumque domorum Ecclesias, capellas, picturas & fabricas, seu illorum commodum & favorem quomodolibet concernentes, hactenus factæ, & in posterum perpetuis futuris temporibus faciendæ, etiamsi in tempore institutionum, substitutionum, relictorum, fideicommissorum, legatorum, donationum, aliarumque dispositionum hujusmodi, Fratres ipsi, in quorum favorem emanarent, nondum Ordinem prædictum ingressi forent, eidem Romanæ Ecclesiæ, & de illa Ordini & Fratribus, ac locis eorumdem factæ esse intelligantur, ut eumdem plenarium sortiantur effectum, quæ sortirentur, si nominatim & expresse præfatæ Romanæ Ecclesiæ, & de illa ac in ejus favorem factæ forent, nec possint prætextu incapacitatis eorumdem Fratrum, quovis modo de invaliditate notari.

Legata piorum pro Fratribus de invaliditate notari non possunt.

§. VII. Hæreditates vero, quæ eisdem Fratribus, si in seculo forent, ab intestato deferentur, præfatæ Romanæ Ecclesiæ, quæ ipsorum Fratrum locum quoad hoc tenet: ipsa quoque Romana Ecclesia, quoad hæreditates & bona, quæ Ordinem ipsum ingredientes sub conditione mortis eorum sine filiis, restituere gravati sunt, filiorum locum teneat, sicut tenent Monasteria proprium habentia in communi, si tales gravati illum ingressi forent. Quodque eadem Romana Ecclesia, & pro ea illius Syndici juxta prædictarum litterarum Martini IV. prædecessoris nostri præfati tenorem pro tempore nominati, in substitutionibus, relictis, legatis, donationibus, aliisque piis & non piis dispositionibus prædictis, necnon ex illis, quæ ab intestato professoribus dicti Ordinis, si capaces forent, deferrentur, hæreditatibus, & bonis, quæ ingredientes Ordinem ipsum sub conditione mortis eorum sine filiis restituere gravati sunt; id totum petere, consequi, & habere possint, ac si institutiones, substitutiones, relicta, legata, donationes, aliæque dispositiones hujusmodi in ipsius Romanæ Ecclesiæ utilitatem nominatim emanassent vel emanarent, ipsæque ab intestato hæreditates ipsi Romanæ Ecclesiæ, sive ipsius Fisco delatæ forent, & quod retinerent filii talium, de restituendo sub conditione mortis sine filiis gravatorum, si extarent.

Circa hæreditates provisio.

§. VIII. Habeant quoque Syndici præfati circa præmissa parem, quam idem Martinus IV. prædecessor eos habere voluit, circa in eisdem litteris suis contenta, facultatem. Volumus tamen, quob bona, quæ eos nomine ejusdem Romanæ Ecclesiæ, præmissarum & præsentium litterarum tenoris vigore consequi contigerit, juxta earumdem tenorem alienare, & in usus licitos eorumdem Fratrum, præsertim in fabricam & restaurationem structurarum & ædificiorum domorum Fratrum eorumdem, necnon manutentionem studii sacræ Theologiæ, & studentium, in illa sustentatione convertere debeant & teneantur, de consilio & assensu Fratrum & Capituli Conventus vel loci, cui talia relicta & legata sunt, auctoritate dicti Genera-

Alia Syndicorũ facultas.

lis, vel Miniſtri Provincialis etiam accedente. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ceteriſque contrariis quibuſcumque.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXI. pridie Kalend. Martii, Pontificatus noſtri anno 1.

III.

Ut admittere poſſint Conventum in oppido Baren. Ex lib. 6. bullarum Sixti. fol. 213.

Dilectis filiis Fabiano de Igal Miniſtro Provinciali totius Regni Hungariæ, & Gregorio de Zarnaſſ Ordinis Fratrum Minorum profeſſoribus &c.

§. I. SAcræ Religionis &c. Sane pro parte veſtra nobis nuper exhibita petitio continebat, quod cariſſimus in Chriſto filius noſter Matthias Rex Hungariæ illuſtris pie conſiderans, quod vos veſtris prædicationibus & bonis operibus, mediante gratia Altiſſimi, certas gentes Filicſtros nuncupatas, in regno Hungariæ cohabitantes, & a fide Catholica alienas, ad gremium ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, & ad cognitionem veræ fidei perduxeratis, præfatus Rex Filicſtris prædictis ſuper hoc ſibi ſupplicantibus, quod unam Eccleſiam in oppido de Baren. Agrien. diœceſis cum domo, cœmeterio, dormitorio, clauſtro, campana, campanili, hortis, hortalitiis, ac aliis neceſſariis officinis pro uſu & habitatione tam veſtra, quam aliorum Fratrum dicti Ordinis ædificare poſſent, quantum in eo fuit, licentiam conceſſit; quodque Filicſtri prædicti domum hujuſmodi, ſub vocabulo beatæ Mariæ poſtmodum ædificarint. Quare pro parte tam dicti Regis, quam veſtra, nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut vobis recipiendi domum prædictam, & in ea cum aliis Fratribus dicti Ordinis perpetuo habitandi, licentiam concedere & indulgere, de benignitate Apoſtolica dignaremur.

§. II. Nos igitur præfati Regis, ac veſtris in hac parte ſupplicationibus inclinati, quod domum prædictam recipere, & una cum aliis Fratribus Ordinis hujuſmodi perpetuo cohabitare libere & licite valeatis, licentiam concedimus per præſentes. Volumus inſuper, quod vos & Fratres, quos in dicta domo pro tempore reſidere contigerit, omnibus & ſingulis privilegiis, indulgentiis, libertatibus, gratiis, exemptionibus, aliis domibus & Fratribus Ordinis ejuſdem in genere conceſſis & concedendis, uti & gaudere libere & licite valeatis, in omnibus & per omnia, prout aliæ domus Ordinis prædicti utuntur & gaudent: jure tamen parochialis Eccleſiæ, & cujuslibet alterius in omnibus ſemper ſalvo. Non obſtantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. prædeceſſoris noſtri, & aliis conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Nulli ergo &c. ſi quis &c.

Datum Romæ apud ſanctum Paulum extra muros Urbis, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXII. XV. Kalend. Junii, Pontificatus noſtri anno 1.

IV. Ut

IV.

Ut possint ædificare Conventum in oppido Kreutzenach. Ex lib. 24. bullar. fol. 142.

Dilecto filio nobili viro Friderico Duci Bavariæ.

§. I. Eximiæ devotionis affectus, quem tu qui Romani Imperii Elector, & Comes Palatini Rheni existis, & dilectus filius nobilis vir Fridericus Dux Bavariæ, qui & Palatini Rheni Spanheim Comes est, ad nos & Rom. geritis Ecclesiam, non indigne promeretur, ut votis vestris, illis præsertim, quæ Divini cultus augmentum, & sacræ Religionis propagationem respiciunt, quantum cum Deo possumus, favorabiliter annuamus.

§. II. Sane pro parte vestra nobis nuper exhibita petitio continebat, quod vos zelo devotionis accensi, ad laudem Divini nominis, & ob singularem, quem ad Ordinem Minorum geritis devotionis affectum, quamdam domum pro usu & habitatione Fratrum dicti Ordinis, de Observantia nuncupatorum, cum Ecclesia, campanili humili, campana, cœmeterio, dormitorio, refectorio, claustro, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, in oppido vestro Kreutzenach, Moguntin. diœc. in quo, aut alio loco ibidem vicino, nulla domus ejusdem Regularis Observautiæ existit, ad laudem Omnipotentis Dei, ipsiusque Religionis propagationem de novo construi, & ædificari facere affectatis. Quare pro parte vestra nobis fuit humiliter supplicatum, ut vobis hujusmodi domum, ut præfertur, construi & ædificari faciendi, licentiam concedere, & alias in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. III. Nos itaque, qui Divinum cultum nostris adaugeri temporibus intensis desideriis affectamus, hujusmodi supplicationibus inclinati, vobis, sine alicujus præjudicio, domum hujusmodi cum Ecclesia, campanili, campana, cœmeterio, dormitorio, refectorio, claustro, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis prædictis, pro usu & habitatione Fratrum eorumdem construi & ædificari faciendi, necnon dilecto filio Vicario dicti Ordinis Provinciæ Argentinen. secundum morem ejusdem Ordinis, ac Fratribus prædictis domum ipsam cum eisdem Ecclesia, campanili, campana, cœmeterio, dormitorio, refectorio, claustro, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro usu & habitatione hujusmodi recipiendi, & perpetuo retinendi plenam & liberam, auctoritate Apostolica, tenore præsentium licentiam elargimur. Non obstantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. prædecessoris nostri, & aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, & eadem auctoritate concedimus eisdem Fratribus, qui in eadem domo pro tempore morabuntur, quod omnibus & singulis privilegiis, libertatibus, immunitatibus, concessionibus & indulgentiis, aliis domibus vel Fratribus ejusdem Ordinis per Sedem Apostolicam, vel alias quomodolibet concessis, uti, gaudere libere & licite valeant: Jure tamen parochialis Ecclesiæ, & cujuslibet alterius in omnibus semper salvo.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXII. III. Kalendas Junii, Pontificatus nostri anno I.

V. Con-

V.

Concedit eis Monasterium sancti Petri in Monte aureo Romæ. Ex bulla originali.

Dilectis filiis Amadeo Hispano Ordinis Fratrum Minorum professori, & Fratribus ejusdem Amadei sociis &c.

§. I. SAcræ zelus religionis &c. Cum itaque, sicut accepimus, Monasterium sancti Petri in Montorio de Urbe in Transtyberi, ubi dicitur sanctum Petrum Principem Apostolorum martyrium in cruce suscepisse, vacet ad præsens, ac tanto tempore vacaverit, quod ejus collatio, juxta Laterani statuta Concilii est ad Sedem prædictam legitime devoluta, licet per aliquas Moniales Ordinis sancti Benedicti, quæ omnes sunt defunctæ, per aliquos annos proxime præteritos fuerit habitatum.

§. II. Nos cupientes dicto Monasterio salubriter providere, ad vos sub regulari Observantia viventes, & de religionis zelo, vitæ sanctimonia, apud nos laudabiliter commendatos, oculos nostros dirigentes, ac Ordinem, cujuscumque Ordinis sit, in eo supprimentes, ac penitus extinguentes, motu proprio, non ad vestram, vel alterius pro vobis nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate, Monasterium prædictum, cujus fructus, reditus & proventus nulli vel modici sunt, quocumque modo vacet, quem nos hic haberi volumus pro expresso, ac a quocumque Monasterio dependeat, cum Ecclesia, & ædificiis, ac omnibus juribus & pertinentiis suis, vobis pro usu & habitatione vestra, & per vos præsentes, ac alios pro tempore existentes perpetuo tenendum & inhabitandum, auctoritate Apostolica, tenore præsentium concedimus, pariter & assignamus, ita quod ex nunc liceat vobis per vos, vel alium, seu alios corporalem possessionem Monasterii, Ecclesiæ, ædificiorum juriumque, & pertinentiarum prædictorum, propria auctoritate apprehendere, & in illo campanile ac campanam habere, necnon illud, & Ecclesiam ac ædificia sua prædicta reficere & ampliare, seu refici & ampliari facere, & perpetuo inibi residere, ac dicti Monasterii fructus, reditus & proventus hujusmodi in vestros, & prædictæ Ecclesiæ usus, & eleemosynam convertere libere & licite, cujuslibet alterius super hoc licentia minime requisita: jure tamen parochialis Ecclesiæ, & cujuslibet alterius in omnibus semper salvo. Non obstantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. prædecessoris nostri & quibusvis aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo &c. si quis &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXII. XIV. Kalendas Julii, Pontificatus nostri anno I.

VI.

Prohibet Observantum transitum ad Conventuales. Ex speculo Min. tract. 2. fol. 43.

Dilecto filio Vicario Generali omnium Fratrum Minorum de Observantia Ultramontanorum &c.

§. I. FEcisti nobis humiliter supplicari, ut dignaremur paterna benignitate, opportuno tibi adesse remedio, ad continendum in obedientia Fratres tuæ curæ subjectos, quorum aliqui plerumque vagantur, ex

eo

eo quod nonnulli dicti Ordinis Fratres tuæ curæ non subjecti, litteras & indulta a nobis se habere asserunt recipiendi Fratres de Observantia, contra & præter formam litterarum fel. rec. Pauli Papæ II. nostri prædecessoris super concordia Observantium & Conventualium Fratrum dicti Ordinis editarum.

§. II. Quocirca recolentes, quod nos, dum in minoribus ageremus, suasores ipsi Paulo prædecessori fuerimus edendi hujusmodi litteras, quodque nec fuit, nec est nostræ intentionis prædictis litteris concordiæ, quas utiles & pernecessarias esse cognoscimus, in aliquo quoad hoc derogare, volumus, & tenore præsentium declaramus, quod quicumque Frater tuæ curæ subjectus, absque licentia tua, vel sui provincialis Vicarii præsumeret recedere, ipso facto excommunicationis pœna ligatus sit, quam pœnam ultra illas in litteris dicti Prædecessoris contentas, receptorea quoque illorum incurrant: quibuscumque privilegiis, litteris & indultis in genere vel in specie locis vel personis quibuslibet, per nos vel per Sedem Apostolicam concessis & in posterum concedendis, etiam si talia forent, quod de eis, eorumque totis tenoribus præsentibus habenda esset expressa & specifica, ac de verbo ad verbum mentio specialis, quæ omnia harum serie revocamus, ceterisque in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque.

§. III. Cum autem pro faciliori manutentione hujusmodi concordiæ, nobis supplicare feceris, ut præfatas litteras confirmare dignaremur. Nos hujusmodi supplicationibus inclinati, ac mutuæ inter Religiosos omnes caritati consulere cupientes, quo semotis discordiis virtutum Domino quietius famulari possint, illas Apostolica auctoritate, præsentium tenore approbamus & confirmamus, ac præsentis scripti patrocinio communimus.

Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris, die XII. Octobris, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXII. Pontificatus nostri anno II.

VII.

Ne fiant intra triennium plusquam duo capitula provincialia. Ex Spec. Min. tract. 2. fol. 50.

Dilecto filio Vicario Generali Fratrum Minorum Regularis Observantiæ, familiæ Ultramontanæ &c.

§. I. Fuit nobis pro parte tua expositum, quod a sanctæ recordationis Eugenio Papa IV. prædecessore nostro bulla quædam, quæ incipit: *Ut sacra Ordinis*, emanavit, per quam Fratres de tua familia Ultramontana astringi & obligari videntur ad tenendum singulis annis provinciale capitulum, quod quidem, cum, ut asseris, absque magnis dictorum Fratrum incommodis, dispendiis & inconvenientiis observari non possit, supplicasti nobis humiliter, ut in præmissis benigne & gratiose providere dignaremur.

§. II. Nos autem, qui pacem & commodum omnium, & præsertim Religiosorum pie affectamus, per præsentes, quantum expositio tua vera esse dignoscitur, concedimus & ordinamus, ut deinceps Fratres prædicti, sine conscientiarum scrupulo, aut alicujus censuræ vel pœnæ incursu, non nisi duo tantum provincialia capitula de triennio in triennium, ubi expedire videbitur, tenere & celebrare obligentur: dicta prædecessoris nostri bulla in ea parte, ceterisque contrariis quibuscumque, non obstantibus.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die XII. Decembris, anno Domini MCCCCLXXII. Pontificatus nostri anno II.

VIII. *Ap-*

VIII.

Approbat reformationem trium Conventuum in Dacia. Ex lib.28. fol. 60.

Venerabili fratri Episcopo Ottonien. &c.

§. I. INter curas multiplices &c. Sane pro parte cariſſimi in Chriſto filii noſtri Criſtierni, Daciæ & Gothorum Regis illuſtris, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod dilectus filius Zanetus de Utino, ſacræ Theologiæ profeſſor, Ordinis Minorum Generalis Miniſter, cupiens Fratres ſibi ſubditos, regulariter vitam ducentes & religioſe Domino famulantes, in omni ſanctitate conſervari, & opportunis favoribus, pro eorum ſtatu conſervando proſequi; & conſiderans, quod Conventus Ottanien. dicti Ordinis reformatus & ad religioſam vitam reductus erat, reformationem ipſam, ad præfati Regis & tuam ſupplicationem approbavit, ratificavit & confirmavit: & quia in Swinebergen. & Nyeſtetden. prædicti Ordinis Conventibus, Ottonien. diœceſis, præter Ordinis morem & inſtituta, Fratres a regulari vita relaxati vivebant, & in eis penitus vita religioſa extincta erat, ut ad regularem vitam reducerentur, ad ſimilem ſupplicationem Fratribus dicti Conventus Ottonien. reformationem dictorum Swinebergen. & Nyeſtetden. Conventuum ad inſtar Conventus eorum per eos, & dilectum filium Laurentium Branderii Fratrem ejuſdem Ordinis profeſſorem, tam Apoſtolica, quam dicti Miniſtri auctoritatibus reformari commiſit, ac eis mandavit, ut præfatum Conventum Ottonien. ſub ea reformatione, ſub qua erat, & alios duos reformandos ſuſciperent, & ſuſceptos retinerent & conſervarent, plenam eis tribuens auctoritatem & facultatem; & alia fecit, indulſit atque mandavit, prout in litteris ipſius Generalis ejus ſigillo ſignatis deſuper confectis dicitur plenius contineri. Quare pro parte dicti Regis nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut conceſſioni, reformationi & commiſſioni, ac aliis præmiſſis, pro illorum ſubſiſtentia firmiori, robur Apoſtolicæ confirmationis adjicere, ac alias opportune providere, de benignitate Apoſtolica dignaremur.

§. II. Nos itaque hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, fraternitati tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus, ſi, & poſtquam tibi de conceſſione, reformatione & commiſſione præmiſſis legitime conſtiterit, illas, ac ea concernentia omnia & ſingula in dictis litteris contenta, auctoritate noſtra approbes & confirmes, ſuppleaſque omnes & ſingulos defectus, ſi qui forſan intervenerint in eiſdem. Et nihilominus ſi confirmationem, approbationem & ſuppletionem hujuſmodi per te vigore præſentium fieri contigerit, ut præfertur, facias eadem auctoritate conceſſionem, reformationem & commiſſionem hujuſmodi inviolabiliter obſervari. Contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam compeſcendo. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ac ſtatutis & conſuetudinibus dicti Ordinis, juramento, confirmatione Apoſtolica vel quavis firmitate alia roboratis, contrariis quibuſcumque.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXII. pridie Nonas Februarii, Pontificatus noſtri anno II.

IX. *Ut*

IX.

Ut Conventus Agrigentinus restituatur Fratribus Observantibus. Ex libro 57. bullar. fol. 49.

Dilecto filio Vicario venerabilis fratris nostri Episcopi Agrigentin. in spiritualibus generali &c.

§. I. Piis supplicum votis &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Communitatis & hominum Civitatis Agrigentin. petitio continebat, quod licet alias bon. mem. Matthæus Episcopus, tunc Electus Agrigentin. & Ordinis Minorum professor, ob reverentiam beati Francisci unam domum sive Conventum sancti Nicolai in diœcesi Agrigentina, pro usu & habitatione Fratrum præfati Ordinis, de Observantia nuncupatorum, de licentia Sedis Apostolicæ construi & ædificari fecerit, ac postquam in eadem domo sive Conventu Fratres ejusdem Ordinis, de Observantia nuncupati per XL. annos & ultra moram traxerunt, & ibidem in spiritu humilitatis vota sua Altissimo persolverunt, adeo quod plures ex nobilibus & civibus præfatæ Civitatis, ob magnam devotionem, quam ad domum sive Conventum hujusmodi gerebant, in Ecclesia domus sive Conventus hujusmodi eorum sepulturam eligerent, ipsorumque corpora in eadem Ecclesia sepulta fuerunt, & magnus ipsius Civitatis ac aliarum partium vicinarum populus ad eamdem Ecclesiam, devotionis causa tunc confluerent; quia tamen Fratres prædicti in domo sive Conventu hujusmodi tunc commorantes, illum dereliquerunt, bon. etiam mem. Dominicus Episcopus Agrigentin. a quatuor annis citra, domum sive Conventum hujusmodi nonnullis Fratribus Ordinis beatæ Mariæ de Mercede redemptionis captivorum, absque præfatæ Sedis licentia concessit, ac nonnullos ex præfatis Fratribus ipsius Ordinis beatæ Mariæ domum sive Conventum hujusmodi inhabitare permisit, quod eorum negligentia domum sive Conventum hujusmodi corruere permiserunt, prout corruit de præsenti. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, præfati Communitas & homines cupiant domum seu Conventum hujusmodi prædicto Ordini Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum restitui, ac inibi aliquos ex Fratribus prædictis ipsius Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum restitui, ac inibi aliquos ex Fratribus prædictis ipsius Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum collocari; pro parte Communitatis & hominum prædictorum asserentium, quod in domo seu Conventu hujusmodi dumtaxat unus Frater præfati Ordinis beatæ Mariæ moram trahit de præsenti, nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus domum seu Conventum hujusmodi dicto Ordini Minorum, de Observantia nuncupatorum, pro usu & habitatione ipsorum Fratrum dicti Ordinis Minorum, de Observantia nuncupatorum restituere, ac alias in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui Divinum cultum ubique vigere & augeri nostris potissime temporibus exoptamus, ipsorum Communitatis & hominum pium & laudabile propositum in hoc plurimum in Domino commendantes, hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus si vocatis dicto Fratre, qui domum sive Conventum hujusmodi inhabitat, & aliis qui fuerint evocandi, de præmissis tibi legitime constiterit, Generali & Provinciali Ministris dicti Ordinis Fratrum Minorum, domum seu Conventum hujusmodi, pro usu & habitatione ipsorum Fratrum dicti Ordinis, de Observantia nuncupatorum, de novo recipiendi & inha-

& inhabitandi plenam & liberam licentiam & facultatem auctoritate nostra concedas. Nos enim Fratribus dicti Ordinis Minorum, de Observantia nuncupatorum, in domo seu Conventu hujusmodi pro tempore moraturis, quod omnibus & singulis privilegiis, libertatibus, immunitatibus, concessionibus, indulgentiis, gratiis & indultis, quibus aliæ domus, Conventus & Fratres Ordinis prædicti utuntur & gaudent, uti & gaudere libere & licite valeant, auctoritate prædicta, tenore præsentium indulgemus. Non obstantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. prædecessoris nostri, & aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque: jure tamen parochialis Ecclesiæ, & cujuslibet alterius in omnibus semper salvo.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXIII. Kalendis Junii, Pontificatus nostri anno II.

Anno Christi 1474. Sixti IV. anno 3. & 4.

X.

Jubet observari constitutionem a se editam de non solvendo per Fratres Mendicantes quartam funeralem, in qua etiam confirmavit eorum privilegia.
Ex brevi originali.

Venerabilibus Fratribus universis Episcopis, ac eorum Vicariis ceterisque Ecclesiarum Rectoribus &c.

§. I. DUdum ad removenda scandala & dissensiones, quæ exoriri videbantur, certa privilegia, per fel. record. Calixtum Papam III. prædecessorem nostrum concessa, videlicet, ut Fratres Mendicantes quartam partem legatorum sibi factorum parochianis, sub quibus ipsi legatarii essent, tradere tenerentur, per nostras plumbatas litteras: *Ad futuram rei memoriam*, revocavimus, & eorum privilegia omnia confirmavimus, voluimusque ut quartam partem hujusmodi Fratres ipsi pro se retinerent, neque de illa cuiquam respondere tenerentur, prout latius in eisdem litteris continetur.

§. II. Nunc autem accepimus, quod quamvis dilecti filii Fratres Minores Regularis Observantiæ dictas litteras nostras diversis Ecclesiæ Prælatis præsentaverint, quidam tamen ex ipsis illas admittere noluisse dicuntur, in ipsorum Fratrum præjudicium, ac nostrum, & hujus sanctæ Sedis contemptum, quod valde miramur; quinimo ipsorum aliqui contra eorumdem Fratrum privilegia, sepulturam impedire & molestare præsumunt, cogentes mortuorum hæredes per Ecclesiasticas censuras, ut corpora defunctorum ad parochiales Ecclesias deferantur, & ibidem officium decantetur, sub velamine cujusdam *ultimi vale*, quod minime fieri consuevit, ac diversimode litteris non attentis, contra dictorum Fratrum privilegia venire non cessant. Nos autem, quorum est omnium jura servare, vos & vestrum quemlibet hortamur, & sub pœnis in ipsis nostris litteris contentis adstringimus, quatenus in his & aliis similibus dictos Fratres amplius molestare contra eorum privilegia non præsumatis, sed juxta litterarum nostrarum tenorem, illa ad unguem observetis, prout observari volumus & mandamus. Non obstantibus constitutionibus Viennen. & aliis contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die XXII. Januarii MCCCCLXXIV. Pontificatus nostri anno III.

XI. *Ut*

XI.

Ut possit ædificare domum Observantium prope oppidum de Belalcazar, Ex lib. 52. bullar. fol. 191.

Dilectæ in Christo filiæ nobili mulieri Elviræ de Stumiga Dominæ loci de Belalcazar, Corduben. diœcesis &c.

§. I. Sinceræ devotionis affectus &c. Sane pro parte tua nobis nuper exhibita petitio continebat, quod tu fervore devotionis, quam ad Ordinem Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum geris, summopere desideras unam domum prope oppidum tuum de Belalcazar, Corduben. diœcesis, in loco ad hoc idoneo, pro usu & habitatione Fratrum dicti Ordinis, cum Ecclesia, dormitorio, campanili, campana, refectorio, cœmeterio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis de novo ædificare & erigere, seu ædificari & erigi facere, dummodo super hoc ejusdem Sedis suffragetur auctoritas. Quare pro parte tua nobis fuit humiliter supplicatum, ut tibi unam domum prope dictum oppidum, in loco ad hoc idoneo, cum Ecclesia, dormitorio, campanili, campana, refectorio, cœmeterio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro usu & habitatione Fratrum dicti Ordinis Regularis Observantiæ, de novo ædificandi & erigendi, ipsisque Fratribus domum ipsam pro eorum usu & habitatione recipiendi & inhabitandi licentiam concedere, ac alias opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui cultum Divinum ubique vigere nostris potissime temporibus affectamus, tuum pium & laudabile propositum in hac parte in Domino commendantes, hujusmodi supplicationibus inclinati, tibi unam domum prope præfatum oppidum, in loco ad hoc idoneo, cum Ecclesia, dormitorio, campanili, campana, refectorio, cœmeterio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis pro usu & habitatione Fratrum Ordinis & Observantiæ hujusmodi, de novo ædificandi & erigendi, ipsisque Fratribus domum ipsam, pro eorum usu & habitatione recipiendi & inhabitandi plenam & liberam licentiam, auctoritate Apostolica, tenore præsentium indulgemus. Ac Fratribus in eadem domo pro tempore commorantibus, quod omnibus & singulis gratiis, privilegiis, libertatibus, immunitatibus & indultis, quibus alii Fratres ejusdem Ordinis & Regularis Observantiæ in genere utuntur & gaudent, uti & gaudere valeant, concedimus per præsentes. Et nihilominus eadem auctoritate perpetuo statuimus & ordinamus, quod domus ipsa, postquam erecta fuerit, domus *de la Columna* nuncupetur, ac tu eamdem sic erectam domum illi Custodiæ, cui tibi secundum Deum & conscientiam magis videbitur expedire, submittere & incorporare possis, & Custos, sub cujus Custodia domum ipsam submittere volueris, per te requisitus, sub sua Custodia & obedientia recipere teneatur; Prælatique ordinarii dicti Ordinis liberam habeant potestatem ponendi & amovendi in eadem domo, secundum Deum & conscientias suas Prælatos & Religiosos, de quibus eis ad servitium Dei videbitur expedire, & in hoc nec Clerici, nec alii quicumque, sub interdicti, & aliis Ecclesiasticis sententiis, censuris & pœnis se intromittere possint; quodque etiam Guardianus ejusdem domus quoscumque Religiosos cujusvis Custodiæ ad prædictam domum accedentes, usque ad numerum triginta recipere, & in eadem domo retinere pro prima vice tantum, absque Prælatorum suorum licentia, ipsique Religiosi sic recepti, per dictum Guardianum ad alias do-

mos, seu alia loca dicti Ordinis, nisi de licentia Custodis, sub cujus Custodia domus ipsa erit, se transferre non possint; & Guardianus & Fratres dictæ domus, per ipsum Guardianum pro tempore deputati, omnes & singulos Christifideles pro eorum confessionibus audiendis, ad eos recurrentes, hujusmodi confessionibus diligenter auditis, pro commissis, dummodo talia non sint, propter quæ Sedes prædicta merito fuerit consulenda, debitam absolutionem impendere, & eis pœnitentiam salutarem injungere possint: quodque in omnibus supradictis Prælatus quispiam, nisi de licentia summi Pontificis dispensare non possit. Non obstantibus tam fel. record. Bonifacii Papæ VIII. quam aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon statutis & consuetudinibus dicti Ordinis, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ceterisque contrariis quibuscumque; jure tamen parochialis Ecclesiæ, & cujuslibet alterius in omnibus semper salvo.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXIV. III. Nonas Julii, Pontificatus nostri anno III.

XII.

Confirmat concessa per Pium II. Sororibus Tertii Ordinis oppidi Hasselen. circa domus constructionem, & privilegia eis concessa. Ex lib. 105. fol. 50.

Dilectis filiis sancti Jacobi Leodien. & sancti Adalberti Egmonden. Trajecten. diœcesis Monasteriorum Abbatibus &c.

§. I. Circumspecta Apostolicæ Sedis benignitas &c. Dudum siquidem fel. record. Pio Papæ II. prædecessori nostro, pro parte dilectarum in Christo filiarum Magistræ & Sororum domus Vallis sanctæ Catarinæ oppidi Hasselen. Leodien. diœces. Tertii Ordinis sancti Francisci, de Pœnitentia nuncupati exposito, quod bonæ memoriæ Joannes olim Episcopus Leodien. ipsis Magistræ & Sororibus prædictam domum cum certo numero Sororum, ac duorum Sacerdotum, & trium Fratrum ejusdem Ordinis, cum acceptione cujusdam capellæ tunc fundatæ in eadem domo, pro ipsarum utilitate fundandi, tria vota emittendi, habitum secundum consuetudinem aliarum Sororum ejusdem Ordinis gestandi, ac vivendi sub perpetua clausura, retinendique unum confessorem, qui earum curam haberet, licentiam, aliaque indulta & gratias auctoritate ordinaria concesserat: quodque ipsa Magistra & Sorores domum prædictam vigore concessionis hujusmodi, ut præfertur, fundaverant, idem prædecessor fundationem, indulta & gratias auctoritate Apostolica, ex certa scientia confirmavit & approbavit, supplens omnes & singulos defectus, si qui forsan intervenissent in eisdem, ac ipsis Magistræ & Sororibus, ut dictæ capellæ per aliquem dicti Ordinis, vel alium Sacerdotem, post obitum Rectoris dictæ capellæ tunc existentis, deserviri facere, ac visitatorem de Fratribus Ordinis Minorum, de Observantia nuncupatorum, sub Vicario Provinciali provinciæ Colonien. secundum morem ejusdem Ordinis Minorum, qui statuta ordinaret, & delinquentes corrigeret, eligere possent; quodque confessor idoneus, confessionibus suis diligenter auditis, eas semel in vita in reservatis, in aliis vero casibus toties, quoties opus foret, absolvere & eis pœnitentiam salutarem injungere, ac plenariam remissionem in mortis articulo concedere valeret, sub certis modo & forma per suas litteras, in quibus quod

quod venerabilis frater noster Ludovicus Episcopus Leodien. indulta & gratias hujusmodi dicti Joannis Episcopi confirmaverat, expressum fuit, gratiose concessit: quas quidem litteras idem prædecessor per alias suas litteras perinde valere voluit, ac si dictis prioribus litteris de confirmatione ipsius Ludovici Episcopi mentio specialis facta non fuisset, & quod Magistra dictæ domus pro tempore existens, juxta consuetudinem aliarum Sororum dicti Ordinis, sub tribus votis Altissimo famulantium, Sorores ad clausuram & professionem trium votorum hujusmodi recipere posset, per easdem posteriores litteras declaravit, prout in singulis litteris prædictis plenius continetur.

§. II. Et deinde, sicut exhibita nobis nuper pro parte Magistræ dictæ domus Vallis sanctæ Catarinæ, & illius ac in Dummel, in Brede, in Lira, in Harlem, in Delft, in Alemaria, in Aelzem, in Ogencloester, in Zutphania, & prope Veris, dictæ Leodien. & Trajecten. diœces. & aliarum domorum partium earumdem dicti Tertii Ordinis Sororum, & dilectorum filiorum Fratrum ipsarum domorum petitio continebat, præmissis bo. mem. Honufrio Episcopo Tricaricen. tunc in partibus illis cum plena potestate Legati de latere, Legato expositis, idem Honufrius Episcopus Officiali Leodien. ejus proprio nomine non expresso, suis dedit litteris in mandatis, ut si præmissa fore vera reperiret, gratias & indulta hujusmodi aliis domibus prædictis, quibus illa per dictum Pium prædecessorem concessa non fuerant concederet, & Vicario dictæ Provinciæ pro tempore existenti cum illius Capitulo Provinciali statuta pro regularis vitæ manutentione condendi, & condita mutandi, eisque addendi, & illa minuendi ac cassandi, necnon scapulare cum chorda Fratribus & Sororibus prædictis, qui illa hactenus non detulerunt, sicuti in eadem Provincia multi ejusdem Tertii Ordinis deferebant, deferendi, licentiam dandi per suas litteras concessit facultatem: quarum quidem litterarum Honufrii Episcopi vigore, Officialis Leodien. tunc existens, gratias & indulta hujusmodi dictis Fratribus & Sororibus, juxta tenorem litterarum Honufrii Episcopi hujusmodi, per suas litteras concessit, prout in ipsis Honufrii Episcopi & Officialis prædictorum litteris inde confectis dicitur plenius contineri. Quare pro parte Magistræ, Fratrum & Sororum prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut dictis concessionibus Honufrii Episcopi & Officialis, ac omnibus & singulis in dictis illorum litteris contentis, pro eorum subsistentia firmiori, robur Apostolicæ confirmationis adjicere, ac alias in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. III. Nos igitur, qui de præmissis certam notitiam non habemus, hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel alter vestrum, vocatis qui fuerint evocandi, de præmissis omnibus & singulis, auctoritate nostra vos diligenter informetis, & si per informationem hujusmodi ita esse repereritis, dictas Honufrii Episcopi & Officialis concessiones, ac, prout illas concernunt, omnia & singula in dictis eorum litteris contenta, eadem auctoritate approbetis & confirmetis, supplentes omnes & singulos defectus, si qui forsan in concessis per ipsum Honufrium Episcopum intervenerint. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXIV. VI. Kalend. Martii, Pontificatus nostri anno IV.

XIII. Pro-

XIII.

Prohibet transitum Observantum ad Conventuales, illorumque ad Observantes absque certis conditionibus. Ex Speculo Minor. tract. 2. fol. 72.

Dilecto filio Juliano tituli sancti Petri ad Vincula Presbytero Cardinali &c.

§. I. Romanus Pontifex cunctorum &c. Dudum siquidem fel. record. Paulus Papa II. prædecessor noster, de nostro, qui tunc Generalis Ministri Ordinis Minorum fungebamur officio, ac dilectorum filiorum Marci de Bononia Generalis Vicarii Cismontani, ac Generalis Procuratoris Conventualium, & Commissariorum de Observantia nuncupatorum tam citra, quam Ultramontanorum dicti Ordinis in Romana Curia expresso consensu, inter alia per suas litteras inhibuit, ne dicti Ordinis professores Conventuales, & de Observantia nuncupati, Generali dumtaxat, seu etiam Provincialibus Ministris dicti Ordinis subditi, eorumque Prælati, Fratres de Observantia nuncupatos sub Vicariis vivere solitos, transfugas, seu ad eos fugientes acceptare præsumerent, nisi ostenderent litteras suæ licentiæ, a Prælato suo per eos obtentas, in quibus contineretur nomen domus, a qua recessissent, & illius ad quam remissi essent, etiam prætextu cujuscumque licentiæ super hoc ipsis Fratribus Conventualibus, & aliis dictis Vicariis non subditis, eorumque Prælatis ab Apostolica Sede concessæ, quam idem Paulus prædecessor quoad hoc penitus revocavit, sed illos ad suos Prælatos, juxta quarumdam aliarum litterarum piæ mem. Pii Papæ II. etiam prædecessoris nostri super hoc editarum continentiam, remittere tenerentur; & ne ejusdem Ordinis professores, de Observantia nuncupati, scandalosos & criminosos Fratres Conventuales nuncupare, disciplinam Ordinis subterfugientes recipere, sed similiter ad Prælatos suos remittere deberent, servata tamen fel. record. Eugenii Papæ IV. & dicti Pii prædecessorum nostrorum aliarum litterarum quoad hoc editarum forma, sub excommunicationis pœna, quam transgressores dictarum inhibitionum ipso facto incurrerent, simili modo prohibuit, prout in dictis litteris ultimis continetur.

§. II. Cum autem, sicut exhibita nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Vicarii Generalis, & Fratrum dicti Ordinis, de Observantia nuncupatorum Ultramontanorum petitio continebat, observantia litterarum Pauli prædecessoris hujusmodi, quas etiam nos, dicto Paulo prædecessore, sicut Deo placuit, rebus humanis exempto, ad apicem summi Apostolatus assumpti, auctoritate Apostolica approbavimus, experientia teste ad magnam conferat pacem, ac per eam contentionibus & jurgiis obvietur. Pro parte ejusdem Vicarii Ultramontani, & suorum Fratrum nobis fuit humiliter supplicatum, ut litteras Pauli prædecessoris hujusmodi observari mandare, & alias sibi opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. III. Nos igitur, qui inter quosvis Religiosos contentionibus & jurgiis obviare summopere optamus, hujusmodi supplicationibus inclinati, circumspectioni tuæ, qui Protector dicti Ordinis existis, & illius Protectori pro tempore existenti, seu tuo, aut illius Locum-tenenti, per Apostolica scripta mandamus, quatenus tu, & Protector ipse pro tempore existens, ac locum tenens, qui super hoc pro parte Vicarii Ultramontani, & suorum Fratrum prædictorum fueris seu fuerit requisitus, litteras Pauli prædecessoris hujusmodi observari, & tam prædictos Fratres Conventuales, quam de

de Observantia, contra litterarum Pauli prædecessoris hujusmodi tenorem & formam, prætextu quarumcumque litterarum, etiam per nos forsan concessarum, in quibusvis domibus receptos, & etiam extra illas stantes, ad Superiores remitti facias seu faciat, & non permittas seu permittat eosdem Vicarium & Fratres suos, contra tenorem litterarum Pauli prædecessoris hujusmodi, super præmissis quomodolibet molestari; molestatores & contradictores quoslibet per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita compescendo. Præmissis ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon dicti Ordinis statutis & consuetudinibus, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ac omnibus, quæ idem Paulus prædecessor in dictis litteris suis voluit non obstare, contrariis quibuscumque: Aut si aliquibus &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXV. Kalend. Junii, Pontificatus nostri anno IV.

XIV.

Dat eis amplam facultatem confessiones recipiendi, & Eucharistiam administrandi. Ex Specul. Minor. tract. 2. fol. 36.

Dilectis filiis Vicario Generali, ac Provincialibus Fratrum Minorum Regularis Observantiæ, ac quibuscumque vestri Ordinis Observ. per vos deputatis & deputandis Confessoribus &c.

VEstris in hac parte devotis & humilibus supplicationibus annuentes, felicisque record. Nicolai V. prædecessoris nostri in hac parte vestigiis inhærentes, harum serie vobis auctoritate Apostolica concedimus facultatem audiendi in confessionibus omnes & singulos quarumcumque diœcesum, & in illis extraneos & forenses absolvendi, etiam in casibus, quos diœcesani locorum, in quibus ad audiendum deputati estis, duxerint concedendos, & omni tempore, præterquam in die Resurrectionis Dominicæ, Sacramentum Eucharistiæ licite ministrandi. Constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXV. die XI. Junii, Pontificatus nostri anno IV.

XV.

Ut concedat Fratribus Observantibus Ecclesiam sancti Basilii sive Fratrum Armenorum. Ex originali.

Dilectis filiis Abbati Monasterii sancti Proculi & Præceptori domus sancti Antonii Bononien. ac Vicario venerabilis fratris nostri Episcopi Bononien. in spiritualibus Generali.

§. I. PRomptum & benevolum semper illis favorem impendimus, in quorum habetur desideriis, ut sub Religionis habitu & voluntaria paupertate, virtutum Domino famulantes, mereantur gloriam perpetuæ claritatis.

§. II. Sane pro parte dilectorum filiorum Vicarii Provincialis & Fratrum provinciæ Bonon. Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, secundum morem dicti Ordinis, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod ipsi attendentes, quod propter distantiam eorum domus san-

ſancti Pauli in Monte, extra muros Bononien. a Civitate Bononien. eleemoſynæ & alia caritativa ſuffragia, quæ a Chriſtifidelibus dictæ Civitatis eis pro tempore erogantur, ad domum ipſam, præſertim tempore hiemali, in ea qua neceſſe eſſet quantitate ad decentem ſuſtentationem Fratrum, qui reſidere conſueverunt ibidem, deferri, & Fratribus pro tempore infirmis de medico & medicinis provideri, & per cives & incolas Bonon. domus ipſa & illius Eccleſia frequentari, & ad Fratres ipſos in illa degentes pro conſiliis & confeſſionibus in his, quæ ſalutem & periculum animarum ipſorum concernunt, recurri commode nequit, prout fieret, ſi Fratres ipſi aliam domum Civitati propinquiorem haberent; cupiunt & intendunt quamdam domum pro perpetuis uſibus & habitatione ipſorum, extra & prope muros Civitatis prædictæ, juxta portam ſancti Mammæ, & viam per quam itur ad prædictam domum ſancti Pauli in Monte, in quodam loco, pia Chriſtifidelium largitione eis oblato, de novo ex eorumdem fidelium eleemoſynis conſtrui facere, ſi eis ſuper hoc licentia concedatur, pro cujus novæ domus conſtructione, expedit infra illius ambitum includere Eccleſiam quamdam, ſub invocatione ſancti Baſilii, cum illi contigua domo & horto ejuſdem. Quare pro parte Vicarii & Fratrum prædictorum nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut oblatum eis locum hujuſmodi, ſeu de pecuniis relictis dictæ domui ſancti Pauli, ad finem conſtruendi ibidem domum hujuſmodi emptum, recipiendi, & in illo unam domum cum Eccleſia, ſub invocatione de qua eis videbitur, campanili humili, campana, cœmeterio, dormitorio, refectorio, clauſtro, hortis, hortalitiis, & aliis neceſſariis officinis conſtrui & ædificari faciendi, & perpetuo inhabitandi licentiam concedere, ac de conſenſu moderni Rectoris ſeu Commendatarii dictæ Eccleſiæ ſancti Baſilii, vel ſi conſentire noluerit, data ei propterea debita recompenſa, in Eccleſia ipſa ſancti Baſilii nomen & titulum beneficii Eccleſiaſtici, etſi, ut ab aliquibus aſſeritur, Prioratus Fratrum Armenorum, Ordinis ſancti Auguſtini, ſub cura Fratrum Prædicatorum, vel Ordinis ſancti Baſilii foret, & ab alio Monaſterio vel religioſo loco dependeret, Ordinem & dependentiam hujuſmodi, ſi qui ſint, penitus & omnino ſupprimere & extinguere, dictamque Eccleſiam, & illi contiguam domum, & hortum ſeu territorium ad illam pertinentem, dictæ domui conſtruendæ applicare & appropriare, ac ipſis Vicario & Fratribus, ut Eccleſiam ipſam demoliri, & infra ambitum horti vel clauſtri conſtruendæ domus, aut alibi ubi commode & honeſtius fieri poterit, includere, & illius loco parvulam capellam ad quam ex ipſa domo & non aliunde aditus pateat, ſub invocatione prædicta ſancti Baſilii ordinare, reliquam vero partem ad uſum horti, clauſtri, vel officinarum aliarum redigere poſſint, concedere, ac reliqua bona ejuſdem Eccleſiæ ſancti Baſilii, alicui alteri beneficio Eccleſiaſtico, per eumdem modernum ipſius Eccleſiæ ſancti Baſilii Rectorem ſeu Commendatarium obtento, applicare, aliaſque eis opportune providere, de benignitate Apoſtolica dignaremur.

§.III. Nos igitur, qui dudum inter alia voluimus, quod petentes beneficia Eccleſiaſtica aliis uniri, teneantur exprimere verum valorem tam beneficii uniendi, quam illius cui unio fieri petitur, alioquin unio non valeret, & dictorum Fratrum, quos, eorum exigentibus meritis, ſpeciali dilectione proſequimur & gerimus in viſceribus caritatis, commoditatibus & animarum ſaluti libenter conſulimus, fructuum, redituum & proventuum dictæ Eccleſiæ S. Baſilii, & beneficii Eccleſiaſtici, cui bona ejus applicari contigerit, veros annuos valores præſentibus pro expreſſis habentes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus veſtrum, vocatis Rectore prædicto & aliis,

aliis, quorum intereſt, de præmiſſis vos diligenter informetis, & ſi per informationem hujuſmodi ita eſſe repereritis, Vicario & Fratribus dictum locum recipiendi, & in illo unam domum cum Eccleſia ſub invocatione de qua eis videbitur, campanili humili, campana, cœmeterio, dormitorio, refectorio, clauſtro, hortis, hortalitiis, & aliis neceſſariis officinis prædictis conſtrui & ædificari faciendi, & perpetuo inhabitandi, auctoritate noſtra licentiam largiamini, jure tamen parochialis Eccleſiæ & cujuslibet alterius in omnibus ſemper ſalvo, ac de conſenſu moderni Rectoris ſeu Commendatarii dictæ Eccleſiæ ſancti Baſilii, vel ſi conſentire noluerit, data ei propterea debita recompenſa, in Eccleſia prædicta nomen & titulum beneficii Eccleſiaſtici prædicti, ac alterum ex ſancti Baſilii & Armenorum Ordinibus, necnon dependentias, ſi quæ ſint, penitus & omnino eadem auctoritate ſupprimatis & extinguatis, dictamque Eccleſiam, & illi contiguam domum, & hortum, ſeu territorium ad illam pertinentia, dictæ domui conſtruendæ dicta auctoritate applicetis & approprietis, necnon Vicario & Fratribus præfatis ut Eccleſiam ipſam demoliri, & infra ambitum horti vel clauſtri conſtruendæ domus, aut alibi ubi commode & honeſtius fieri poterit, includere, & illius loco parvam capellam, ad quam ex ipſa domo & non aliunde aditus pateat, ſub invocatione prædicta ſancti Baſilii ordinare, Eccleſiamque ipſam ſancti Baſilii, ſeu ejus partem, cadaveribus & oſſibus defunctorum, ſi quæ ſint, inde exhumatis, & illis ac ejus Altaribus & cæmentis ad Eccleſiam ſive cœmeterium dictæ novæ domus, aut capellam hujuſmodi translatis, ad uſum horti, clauſtri, vel officinarum aliarum redigere poſſint, præfata auctoritate concedatis, ac reliqua ejuſdem Eccleſiæ ſancti Baſilii bona alteri beneficio Eccleſiaſtico, per modernum ipſius Eccleſiæ Rectorem ſeu Commendatarium prædictum obtento in Civitate prædicta, vel diœceſi Bonon. aut alibi, ſimili auctoritate applicetis: non obſtantibus præmiſſis, ac conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, necnon Monaſterii, & alterius Religioſi loci, a quo forſan dicta Eccleſia ſancti Baſilii dependet, & illius ac prædicti Fratrum Minorum Ordinis, juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis alia firmitate roboratis ſtatutis ac conſuetudinibus ceteriſque contrariis quibuſcumque. Proviſo quod in dicta conſtruenda capella ſancti Baſilii aliquando Miſſæ, prout decens fuerit, celebrentur. Nos enim ſi licentiam concedi & ſuppreſſionem ac conſtructionem prædictas per vos, vigore præſentium fieri contigerit, dictæ domui conſtruendæ, & illius pro tempore Guardiano & Fratribus, ut omnibus & ſingulis privilegiis, immunitatibus, favoribus, indultis, gratiis & exemptionibus per Sedem Apoſtolicam aliis domibus & Fratribus dicti Ordinis Fratrum Minorum in genere conceſſis & concedendis, uti, potiri & gaudere libere & licite valeant, dicta auctoritate Apoſtolica, præſentium tenore indulgemus.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXV. V. Kalend. Julii, Pontificatus noſtri anno IV.

XVI.

Ut poſſint admittere duos Conventus in Ruſſia, & totidem in Pruſſia. Ex lib. 77. bullar. fol. 121.

Dilectis filiis Cuſtodi & Fratribus Cuſtodiæ Livoniæ, Ordinis Fratrum Minorum &c.

§. I. Uberes fructus &c. Exhibita ſiquidem nobis nuper pro parte veſtra petitio continebat, quod poſtquam fel. rec. Pius II. & Paulus etiam II. Romani Pontifices prædeceſſores noſtri facultatem recipiendi ali-

aliqua loca in Cuſtodia Livoniæ, ut illius populum, cum plures ex eis arbores adorarent, prout & hodie aliqui adorant, in fide Catholica plenius inſtrueretis, ſucceſſive facultatem conceſſerant, vos per prædicationes veſtras apud multos profeciſtis, veſterque odor bonæ famæ uſque in Ruſſiam, cujus incolæ & habitatores obedientiam Sedi Apoſtolicæ, proh dolor! non exhibent, Altiſſimo favente, reſperſus dignoſcitur, voſque illic fructum multum, videlicet gentem partium earumdem, ad obedientiam veram pro viribus reducere ſperatis, ſi recipiendi inibi aliqua loca vobis concedatur facultas. Et ſicut eadem petitio ſubjungebat, vos Vicario Provinciæ Saxoniæ obeditis, & propterea ſaltem ſemel in quolibet triennio Capitulum Fratrum dicti Ordinis ejuſdem Provinciæ Saxoniæ...... ac iter veſtrum per Pruſſiam eſt, quando per octingenta, aliquando vero per nongenta, interdum per mille milliaria agendo, viſitare tenemini, in quo quidem itinere nullus locus ejuſdem Ordinis de Obſervantia nuncupatus exiſtit, in quo parumper reſpirare, & vos recolligere valeatis. Quare pro parte veſtra nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut vobis duo in Ruſſia, ac unum vel duo loca in Pruſſia erigendi licentiam concedere, de benignitate Apoſtolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui fidei Chriſtianæ, & ſacræ Religionis augmentum noſtris potiſſime temporibus affectamus, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, vobis duo in Ruſſia, & unum vel duo loca in Pruſſia, ſi vobis talia ad Ordinem veſtrum idonea donari contigerit, una cum Eccleſiis, campanilibus, campanis, dormitoriis, refectoriis, cœmeteriis, clauſtris, hortis, hortalitiis, & aliis neceſſariis officinis, dummodo dilectorum filiorum Generalis Ultramontani & Provinciæ Saxoniæ Vicariorum ſuperiorum veſtrorum expreſſus accedat conſenſus, voſque, & in eiſdem erigendis pro tempore degentes Fratres, Provinciæ Saxoniæ hujuſmodi Vicariis ſubditis antedictis, prout & vos ſubeſtis de præſenti, ſine cujuſquam præjudicio, ac jure cujuslibet ſemper ſalvo, cujuſvis alterius licentia ſuper hoc minime requiſita, recipiendi, erigendi & conſtruendi, ſeu erigi & conſtrui faciendi, piæ mem. Bonifacii Papæ VIII. prædeceſſoris noſtri, & aliis Apoſtolicis conſtitutionibus, & quod ſecundum morem ejuſdem Ordinis Ruſſia per ſe olim fuit Vicaria, ceteriſque contrariis nequaquam obſtantibus, auctoritate Apoſtolica licentiam elargimur. Et inſuper vobis & in dictis erigendis locis pro tempore degentibus Fratribus, quod omnibus & ſingulis privilegiis, gratiis, exemptionibus, aliis Fratribus ejuſdem Ordinis conceſſis, uti & gaudere valeatis indulgemus.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXV. XII. Kal. Julii, Pontificatus noſtri anno IV.

XVII.

Quod Clariſſæ non teneantur ſolvere decimas, primitias, aut alia onera de bonis ſuis. Ex Speculo Min. tract. 2. fol. 40.

Ad perpetuam rei memoriam.

§. I. UT internæ beatitudinis amatrices &c. Dudum ſiquidem fel. rec. Eugenio Papæ IV. prædeceſſori noſtro, pro parte dilectarum in Chriſto filiarum Abbatiſſarum & Conventuum univerſorum Monaſteriorum ſancti Damiani, ac Minoriſſarum S. Claræ, Ordinis ejuſdem Sanctæ, ſub Generalis Miniſtri, aliorumque Officialium Ordinis Fratrum Minorum cura ubilibet conſtitutorum, expoſito, quod ob varias decimarum & caritativorum

rum subsidiorum, aliorumque onerum impositiones, tam pro Romanæ Ecclesiæ, eorumque Legatorum & Ministrorum incumbentia, quam pro honorandis Regibus & Principibus, ac Communitatum subventionibus, Apostolica auctoritate tunc ordinatas, constitutas atque decretas, necnon gabellas, pedagia & gravamina realia, per potestates, Rectores ac regimina secularia factas, impositas & illatas, petitionesque & exactiones, quæ ratione fructuum, qui in eorumdem Monasteriorum ac locorum agris & possessionibus infra nonnullarum cum cura & sine cura Ecclesiarum limites consistentes, colligebantur, a nonnullis illarum Rectoribus & Beneficiatis factæ fuerant, tunc Abbatissæ, Moniales, Conventus, Monasteria ac loca hujusmodi in tantum paupertatem inopiamque venerant, quod pia eorum vota persolvere non valentes, in Monasteriis ac locis ipsis Divinus cultus adeo erat diminutus, quod nisi provideretur celeriter, verisimiliter formidabatur in eis extinctio Observantiæ regularis: Idem Eugenius prædecessor, ipsarum Abbatissarum & Monialium supplicationibus inclinatus, eas & Conventus, Monasteria & loca hujusmodi cum omnibus juribus & pertinentiis, ac bonis eorumdem mobilibus & immobilibus quibuscumque, tam existentibus quam futuris, ab omni jurisdictione, dominio & potestate quorumcumque Legatorum, Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum, Nunciorum, & aliorum quorumcumque ordinariorum Judicum, adinstar privilegiorum concessorum eis per piæ memoriæ Nicolaum IV. Bonifacium VIII. & Joannem XXII. Clementem VI. Alexandrum V. & Benedictum XI. Romanos Pontifices etiam prædecessores nostros, exemit, & perpetuo liberavit, & sub beati Petri ac Sedis Apostolicæ protectione & sua suscepit, illaque sibi & Successoribus suis Romanis Pontificibus, canonice intrantibus, ac dictæ Sedi dumtaxat subjacere voluit: ita quod Legati, & Nuncii ejusdem Sedis, ac judices præfati, & quævis alia persona secularis vel regularis, Ecclesiastica vel mundana, quacumque præfulgeat dignitate, nullas in Abbatissas, Conventus, Monasteria, Moniales, seu loca hujusmodi excommunicationis sententias promulgare, vel jurisdictionem, dominium aut potestatem exercere posset, prout in litteris dictorum Prædecessorum plenius continetur. Quare pro parte dictarum, tam sanctæ Mariæ Regalis de Tordesillas, quam aliorum Monasteriorum Ordinis sanctæ Claræ, præsertim in regno Castellæ constitutorum, Abbatissarum & Monialium nobis fuit humiliter supplicatum, ut exemptioni, liberationi, & subjectioni præmissis, omnibusque aliis & singulis in dictis litteris contentis, pro illorum subsistentia firmiori, robur Apostolicæ confirmationis adjicere, aliasque in præmissis providere opportune, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur hujusmodi supplicationibus inclinati, exemptionem, liberationem, subjectionem prædictas, &, prout illas concernunt, omnia & singula in dictis litteris contenta, auctoritate Apostolica, tenore præsentium approbamus confirmamusque, supplentes omnes & singulos defectus, si qui forsan intervenerint in eisdem: & insuper perpetuo statuimus & ordinamus, ipsisque Abbatissis & Conventibus ac Monialibus, auctoritate & tenore præfatis concedimus, quod ipsæ etiam de quibuscumque terrarum & possessionum ad eas legitime pertinentibus & spectantibus, quas etiam per alios quam eorumdem Monasteriorum servitores & subditos excoli & cultivari faciunt, & pro tempore facient, decimas, primitias, & censûs, auctoritate tamen Apostolica non impositas, quibusvis personis, cujuscumque dignitatis, gradus, status, Ordinis vel conditionis fuerint, solvere minime teneantur, nec ipsæ, aut ipsarum terrarum aut possessionum coloni seu cultores, ob solutionem decimarum, primitiarum aut census hujusmodi per quem-

quempiam molestari possint, aut propterea contra eos procedi & pœnas aliquas promulgari: decernentes irritum & inane, si secus super iis a quoquam quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contingat attentari. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo &c. si quis &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXV. pridie Non. Julii, Pontificatus nostri anno IV.

XVIII.

Declarat Fratres Observantes non posse in hereditate succedere. Ex Spec. Min. tract. 2. fol. 29.

Ad perpetuam rei memoriam.

§. I. Licet Nos dudum ad importunam nonnullorum instantiam concesserimus per certas litteras nostras, etiam quarumdam aliarum Prædecessorum nostrorum confirmatorias, ut generaliter Fratres Ordinis Minorum possint in hæreditate succedere parentibus & consanguineis suis mortuis & morituris ab intestato, hæreditatesque eorum adire & tenere, prout in eisdem litteris nostris, quarum tenores hic pro sufficienter expressis haberi volumus, plenius continetur.

§. II. Nihilominus cum desideremus familiam, & Fratres dicti Ordinis, de Observantia nuncupatos, sub cura Vicarii Generalis viventes, quos paterno prosequimur affectu, in sua Regulari Observantia conservare, nec dari eis materiam alicujus scandali, vel inquietudinis, cum id expresse adversetur eorum emissæ professioni & promissæ paupertati, tenore præsentium, ex certa nostra scientia decernimus pariter & declaramus, mentis ac intentionis nostræ fuisse & esse, ut prædictæ nostræ & aliæ similes litteræ circa successionem hæreditatum hujusmodi ad Fratres familiæ de Observantia se nullatenus extendant, nec eis aut eorum alicui in judicio vel extra quoquomodo suffragentur, neque vim aliquam habeant seu habere censeantur: mandantes in virtute sanctæ Obedientiæ omnibus Fratribus ejusdem familiæ de Observantia, ne quis eorum concessione hujusmodi uti velle præsumat, quovis prætextu vel colore, quinimo in puritate suæ Regulæ, sicut decet eos, permaneant, perinde ac si litteræ prædictæ numquam emanassent: in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque. Ceterum quia difficile foret præsens Breve ad omnia, in quibus opus est, loca deferri; volumus ut illius transumpto, manu publici alicujus Notarii scripto, & sigillo Vicarii Generalis prædicti munito, ea prorsus ubique fides adhibeatur, quæ adhiberetur, si idem Breve originaliter produceretur vel ostenderetur.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die VII. Augusti, anno Incarnationis Dom. MCCCCLXXV. Pontificatus nostri anno IV.

XIX.

Quod Conventuales non possint recipere Observantes sine suorum Prælatorum licentia. Ex Reg. Ordin. fol. 55.

Dilecto filio Petro Neapolitan. Vicario Generali Cismontano familiæ de Observantia Ordinis Minorum &c.

Considerantes quod a fel. record. Paulo II. nostro immediato prædecessore, nobis, tunc in minoribus agentibus procurantibus, matura fuit de-

deliberatione sancitum pro quiete & concordia Ordinis beati Francisci, ut nulli Ministro, aut alii liceret Fratres familiæ de Observantia sine suorum Prælatorum licentia ad se recipere: unde admodum & necessarium esse putamus ordinationi & decreto ipsius Prædecessoris pro hujusmodi concordia inhærere, & illa in suo robore conservare; quocirca tenore præsentium declaramus, quod nec dilectus filius frater Petrus de Campolis nunc Minister Provinciæ Mediolani, nec quivis alius Minister, aut frater Ordinis antedicti, aliquem de familia Observantiæ Fratrem, sine suorum Prælatorum licentia, ut præfertur, recipere valeat, aut possit: decernentes eos, qui secus fecerint, censuras & pœnas in litteris dicti Prædecessoris contentas incurrere ipso facto. Volumus insuper & similiter declaramus, quod, elapso hoc sacro Jubilæi anno, Fratres cujuslibet familiæ in casibus reservatis Ministris, non possint nec a te, aut Vicario Provinciali absolvi. Litteris nostris sub quacumque verborum forma eisdem Ministris & Fratribus concessis, ceterisque in contrarium facientibus, non obstantibus quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die XXVI. Octobris MCCCCLXXV. Pontificatus nostri anno V.

Anno Christi 1476. Sixti IV. anno 5. & 6.

XX.

Ut abdicatis bonis immobilibus vivere possint secundum primæva sui Ordinis Instituta. Ex originali bulla.

Dilectis in Christo filiabus Abbatissæ & Conventui Monasterii sanctæ Luciæ Fulginaten. Ordinis sanctæ Claræ.

Sacræ Religionis, sub qua spretis mundi oblectamentis &c. Vestris itaque devotis supplicationibus inclinati, ut liceat vobis, quæ Ordinem sanctæ Claræ profiteri, & bona immobilia in communi habere, ac sub perpetua clausura & cura Ordinis Fratrum Minorum professorum, de Observantia nuncupatorum, in Monasterio vestro vivere hactenus consuevistis, prout vivitis etiam de præsenti, omnia bona immobilia, quæ habetis, alienare, & illorum pretium in perfectionem & ampliationem structurarum & ædificiorum Monasterii vestri prædicti, ac alias in ipsius Monasterii utilitatem, vestrasque opportunitates, prout vobis videbitur, convertere, & abdicatis a vobis bonis hujusmodi, sub ejusdem Ordinis primævis Regularibus institutis, nil immobile, præter Monasterium ipsum ac domos & hortos Monasterii ejusdem, & duo animalia apta ad vehendum salmas, & eleemosynas, pro Monasterii antedicti usu & commoditate, etiam in communi habendo, & ex incerta mendicitate, ac labore manuum vestrarum victum quærendo, ad instar aliarum Monialium Monasteriorum dicti Ordinis sanctæ Claræ, sub hujusmodi primævis Institutis Regularibus viventium, Altissimo famulari, ac gratiis, concessionibus & indultis spiritualibus & temporalibus, Monialibus dicti Ordinis, sub primævis Regularibus Institutis viventibus, & illarum Monasteriis, per Sedem Apostolicam, vel alias in genere concessis & concedendis, uti, potiri & gaudere possitis & debeatis, Apostolica auctoritate, tenore præsentium indulgemus. Vobis nihilominus non negantes, quin quæsita per vos pro tempore ex hujusmodi laboribus & eleemosynis, ac pia Christifidelium largitione pecunias, fructus & alia mobilia bona quæcumque, pro vestris victu & vestitu ac sustentatione, structurarum quoque & ædificiorum prædictorum manutentione, prout vobis obvenerint, in communi habere & conservare, absque conscientiæ scru-

pu-

pulo valeatis ad tempus, de quo vobis placuerit infra annum ad finem illa successivis temporibus in hujusmodi opportunitates vestras convertendi; ac mandantes dicti Fratribus in virtute sanctæ obedientiæ, & sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, quam singuli ex eis, qui contrafecerint, eo ipso incurrant, & a qua, præterquam in mortis articulo constituti, ab alio, quam Romano Pontifice nequeant absolutionis beneficium obtinere, ne ob proprii abdicationem hujusmodi, aut alias, sine nostra & Apostolicæ Sedis licentia, a cura, quam hactenus de vobis & vestro Monasterio habuerunt, desistere & abstinere, seu alios Capellanos nisi ejusdem Ordinis Minorum, in dicto Monasterio constituere quoquo modo præsumant; sed vos, ut hactenus facere soliti sunt, regant, dirigant & informent, prout secundum Deum, animarum vestrarum saluti viderint expedire: non obstantibus præmissis, ac constitutionibus & ordinationibus, seu litteris Apostolicis, necnon dictorum Ordinum, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis & consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo &c. si quis &c.

Datum Fulginei, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXVI. IV. Kalendas Octobris, Pontificatus nostri anno VI.

XXI.

Ut novum votum emittant de observanda prima Regula S. Claræ, quam petierunt sibi concedi. Ex brevi originali.

Eisdem.

§. I. Dudum cum essemus in ista nostra Civitate Fulginei, ad vestras instantissimas & humillimas preces moti, concessimus vobis vivæ vocis oraculo facultatem vivendi sub primævis beatæ Claræ Institutis, sicut in nostris exinde motu proprio confectis litteris, latius continetur: credidimusque vos, habitis litteris, ut congruum videbatur & opportunum, de servanda vobis concessa nova vivendi forma, immediate novum votum emittere & novam facere professionem: quod quia a vobis nondum factum fuisse, cum admiratione percepimus, & cupimus ad laudem Dei, ac vestrum profectum fieri a vobis quantocius possit; ideo primum tibi dilecta in Christo filia ejus Monasterii Abbatissa, in virtute sanctæ obedientiæ, & nihilominus sub excommunicationis latæ sententiæ pœna mandamus, quatenus, acceptis litteris nostris, quamprimum tu, & Conventus totus Confessoris & Guardiani sancti Bartholomæi, aut eorum vices gerentium Ordinis Minorum de Observantia copiam habere potueritis, novum ac solemne votum de servanda ea, quam tibi & vobis ejus Monasterii Conventui concessimus, vivendi forma, juxta declarationem & limitationem hujusmodi nostræ concessionis inferius annotatam, & novam professionem in manu alterius eorum, quem tu duxeris eligendum, aut ejus vicem gerentis, nostro nomine ab eo recipiendam, & nostra auctoritate firmandam, emittas.

§. II. Deinde vobis etiam dilectis in Christo filiabus omnibus ejusdem Monasterii Sororibus, quæ vel aliquando votum de servanda, quam a nobis petiistis, sine proprio vivendi forma, fecistis, vel petitioni de ea coram nobis factæ, aut nostræ concessioni præfatæ præbuistis expressum vel tacitum aliquando consensum, & quæ ad eam servandam inclinari vos alias, si humanis quibuscumque personis, uni vel pluribus placere vos, illaui profitendo crederetis, aut displicere non timeretis, ut omnis humanæ complacentiæ omisso respectu, solius Dei sanctam inspirationem & vocem ad per-

perfectiora vos vocantis audientes, eodem die sub eisdem pœnis inobedientiæ, ac excommunicationis latæ sententiæ, post Abbatissam profiteri in eadem, qua ipsa professa fuerit forma, unaquæque suo loco debeatis, ac teneamini, salutariter injungimus, & districte præcipiendo mandamus: vos omnes & singulas, ac unamquamque vestrum, quæ juxta hujus mandati vim professæ fueritis, ab omni alia professione & voto servandæ alterius cujuscumque Regulæ, & ab omnibus aliis quibuscumque emissis votis, omnibusque litteris Apostolicis, constitutionibus & ordinationibus, obedientiis & gravaminibus quibuscumque, quibus antea tenebamini, absolventes auctoritate Apostolica, & absolutas fore censentes, & ad servandum tantummodo illam Regulam, quam beatæ Claræ sanctus Franciscus dedit, ab Innocentio IV. prædecessore nostro, Romanoque Pontifice modificatam, vos obligari & obligatas in posterum esse decernentes. Non obstante aliquo alio, quem his scriptis declaramus verborum tenore, contento nostris præfatis vobis facta, ut præfertur, concessionis litteris, quas alias motu proprio in omnibus sui partibus confirmamus, & validas haberi volumus, earum omnes & singulos defectus juris & facti, si qui forsan in eis essent, supplentes auctoritate Apostolica & de nostræ plenitudine potestatis; ceterisque in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die XXIX. Octobris MCCCCLXXVI. Pontificatus nostri anno VI.

XXII.

Ut ad professionem primæ Regulæ sanctæ Claræ admittant Abbatissam & Moniales Monasterii sanctæ Luciæ Fulginatensis. Ex brevi originali.

Dilectis filiis Guardiano Conventus sancti Bartholomæi, & Confessori Monasterii sanctæ Luciæ Fulginaten.

§. I. Mandavimus nuper dilectæ in Christo filiæ Abbatissæ Monasterii sanctæ Luciæ Fulginaten. Ordinis sanctæ Claræ, ut quamprimum vestri copiam habere potuerit, de servanda, quam ipsi & dilectis in Christo filiabus Conventui ejus Monasterii concessimus vivendi forma, in alterius vestrum manibus novum votum emittere, & novam professionem facere debeat.

§. II. Ne vero tam sanctum opus, quod prius fieri debuerat, & factum non fuisse dolemus, ulterius sub prætextu aliquo differatur, vobis & vestrum cuilibet in virtute sanctæ obedientiæ, ac nihilominus sub excommunicationis latæ sententiæ poena mandamus, quatenus, quamprimum præfatæ Abbatissæ nomine requisiti fueritis, vos ad præfatum Monasterium transferatis, & primum ipsius novam professionem nostro nomine alter vestrum admittat, admissamque nostra auctoritate confirmet.

§. III. Deinde paterno affectu, & omni vestro conatu ambo simul, & separatim unusquisque vestrum ceteras omnes ad eamdem professionem faciendam, & in eodem Monasterio commorandum adhortemini, persuadeatis & inducatis; ac si quæ forsitan essent, quæ ad eam professionem faciendam induci nullo modo possent, infra octo dierum spatium a die aliarum factæ professionis præfatæ, ad aliquod aliud istius Provinciæ Monasterium ejusdem Ordinis, cujus Conventus in communi bona possident, cum effectu auctoritate nostra transmittatis. In contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die XXIX. Octobris MCCCCLXXVI. Pontificatus nostri anno VI.

XXIII. Ut

XXIII.

Ut concedat Clariſſis Monaſterii Cremenſis Monaſterium S. Martini de Abbiate graſſo Ordinis Ciſtercienſis. Ex regiſtro Vaticano Sixti IV. lib. 105. folio 70.

Dilecto filio Primicerio Eccleſiæ Mediolanen.

§. I. Regimini univerſalis Eccleſiæ &c. Exhibita ſiquidem nobis nuper pro parte dilectæ in Chriſto filiæ nobilis mulieris, Bonæ Mariæ Duciſſæ Mediolani, petitio continebat, quod cum inter Moniales Monaſterii oppidi Cremæ, Ordinis ſanctæ Claræ, Placentinæ diœceſis, quod inſigne exiſtit, graves diſcordiæ exortæ eſſent, ac aliquæ ex ipſis Monaſterii Monialibus, pro pacis & quietis amœnitate quærenda, a dicto Monaſterio recedere, & ad alia Monaſteria ipſius Ordinis, in quibus Altiſſimo vota ſua exolvere poſſent, tranſire deliberarent: hoc ſentiens quondam Galeaz Maria Dux Mediolani, dum vixit, ipſius Bonæ Mariæ maritus, eiſdem Monialibus volentibus recedere promiſit ſe daturum operam, quod in Monaſterio ſancti Martini de Abbiate graſſo, Ciſtercien. Ordinis, Mediolanen. diœceſis, in dominio ſuo conſiſtenti, & per eas reformando, auctoritate Apoſtolica collocarentur.

§. II. Et quia, certis impedimentis obſtantibus, promiſſio prædicta non potuit conſequi effectum, præfatæ Moniales, quæ a dicto Monaſterio oppidi Cremæ receſſerant, neceſſitate coactæ, in quadam domo, in oppido Viglevani, Novarien. diœceſis conſiſtente, quam dilecti filii Univerſitas hominum ipſius oppidi Viglevani eis aſſignarunt, ſub ſpe, ut inibi pro earum uſu & habitatione aliquod Monaſterium dicti Ordinis ſanctæ Claræ conſtrueretur, cum magna rerum inopia ſe reduxerunt. Cum autem, ſicut eadem petitio ſubjungebat, in præfato Monaſterio ſancti Martini, quod per obitum quondam Magdalenæ illius Abbatiſſæ extra Romanam Curiam defunctæ, Abbatiſſæ regimine deſtitutum exiſtit, a multis annis citra, nulla viguerit Obſervantia Regularis, ac tredecim Moniales vel circa in illo degentes, vitam ducant ſcandaloſam, dictaque Magdalena Abbatiſſa, propter ejus demerita, illius regimine & adminiſtratione, ordinaria auctoritate privata fuerit, licet poſtea propter nonnullos favores dicto Monaſterio ſancti Martini in illius Abbatiſſam reſtituta extiterit: pro parte tam præfatæ Bonæ Mariæ, quam dilecti filii viri Joannis Galeaz Mariæ Ducis Mediolani ejus nati, aſſerentium, quod in Monaſterio oppidi Cremæ hujuſmodi, quinquaginta quatuor Moniales vel circa degunt, nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut dictum Ordinem Ciſtercien. in dicto Monaſterio ſancti Martini ſupprimere, & penitus extinguere, illiuſque Moniales ad alia Monaſteria ſive loca ipſius Ciſtercien. Ordinis transferre, necnon Monaſterium ipſum ſancti Martini præfatis Monialibus ſanctæ Claræ, pro illarum uſu & habitatione perpetuis dare, concedere & aſſignare, ac alias ſuper his opportune providere, de benignitate Apoſtolica dignaremur.

§. III. Nos itaque de præmiſſis certam notitiam non habentes, ac Moniales in dicta domo commorantes, a quibuſcumque excommunicationis, ſuſpenſionis & interdicti, aliiſque ſententiis Eccleſiaſticis, cenſuris & pœnis a jure vel ab homine, quavis occaſione vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatæ exiſtunt, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum, harum ſerie abſolventes & abſolutas fore cenſentes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, diſcretioni tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus,

qua-

quatenus si, vocatis Monialibus Monasterii sancti Martini hujusmodi, & aliis qui fuerint evocandi, de præmissis tibi legitime constiterit, Ordinem Cistercien. prædictum in dicto Monasterio sancti Martini auctoritate nostra supprimas penitus & extinguas, ipsumque Monasterium sancti Martini dicto Ordini sanctæ Claræ, pro in dicta domo commorantium, & aliarum ipsius Ordinis sanctæ Claræ Monialium usu & habitatione perpetuis, tradas, concedas & assignes, ac quæ in dicta domo commorantur, in præfato Monasterio sancti Martini introducas, necnon Moniales dicti Monasterii sancti Martini, si cum eisdem Monialibus introducendis permanere, & Regularibus institutis dicti Ordinis sanctæ Claræ se conformare voluerint, remanere facias, alioquin ad alia Monasteria, sive Regularia loca dicti Cistercien. Ordinis, reservata tamen eis prius per te, super fructibus, reditibus & proventibus dicti Monasterii sancti Martini, de qua honeste sustentari possint, congrua portione, eadem auctoritate transferas.

§. IV. Nos enim si suppressionem & extinctionem, donationem, concessionem, assignationem, & translationem prædictas per te, vigore præsentium, ut præfertur, fieri contigerit, præfato Monasterio sancti Martini, ac prædictis introducendis, & illud pro tempore inhabitantibus Monialibus Ordinis sanctæ Claræ, ut omnibus & singulis privilegiis, exemptionibus, immunitatibus, libertatibus & favoribus, aliis Monialibus & Monasteriis ejusdem Ordinis sanctæ Claræ concessis, & in posterum concedendis, uti, potiri & gaudere libere & licite valeant, auctoritate nostra prædicta per præsentes indulgemus. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXVI. XII. Kalendas Aprilis, Pontificatus nostri anno VI.

ANNO CHRISTI 1477. SIXTI IV. ANNO 6. & 7.

XXIV.

Ut concedat facultatem Joanni Yconchonoyr domum Observantum ædificandi in provincia Hiberniæ. Ibid. lib. 110. fol. 261.

Dilectis filiis Priori Monasterii sancti Michaelis de Rupe per Priorem soliti gubernari, ac Archidiacono de Achedeo, Artferten. diœcesis, ac Decano Artferten. Ecclesiarum.

§. I. Pastoralis officii sollicitudo &c. Sane pro parte dilecti filii nobilis viri Joannis Yconchonoyr, Domini locorum de Areadcht, Yconchonoyr, Artferten. diœcesis, petitio continebat, quod ipse fervore devotionis accensus, ac cupiens terrena in cœlestia, & transitoria in æterna felici commercio commutare, summe desiderat unam domum Fratrum Minorum, de Observantia Regulari nuncupatorum, in dominio suo, quod amplum & magnificum existit, in loco de Hilleanbecha ad hoc idoneo & honesto, de bonis sibi a Deo collatis, pro sua, uxoris, & parentum suorum animarum salute fundare, & si quam incepit, illam perficere & construere, seu construi facere, necnon paramentis, vasis pro cultu Divino necessariis, & aliis ornamentis Ecclesiasticis munire, juxta facultates suas intendit. Quare pro parte dicti Joannis asserentis, quod in dominio suo nulla domus dicti vel alterius Ordinis existit, nobis fuit humiliter supplicatum, ut sibi, quod domum prædictam cum Ecclesia, campanili, campana, claustro, dormitorio, cœmeterio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis ne-

ceſſariis officinis in loco prædicto, pro uſu & habitatione Fratrum prædictorum de bonis propriis perficere & conſtruere, ſeu conſtrui facere, ac eiſdem Fratribus de Obſervantia in provincia Hiberniæ, quod domum ipſam recipere, & perpetuo inhabitare libere & licite poſſint & valeant, licentiam concedere, aliaſque ſuper his opportune providere, de benignitate Apoſtolica dignaremur.

§.II. Nos igitur, qui cultus Divini ampliationem noſtris potiſſime temporibus intenſis deſideriis affectamus, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus veſtrum, deſignato coram vobis loco, in quo præfatus Joannes domum ipſam ædificare incepit, & ſi ad id conveniens & honeſtus vobis videbitur, eidem Joanni, quod domum ipſam cum clauſtro, cœmeterio, Eccleſia, campanili, campana, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis officinis neceſſariis, pro uſu & habitatione Fratrum prædictorum, ſine tamen alterius præjudicio perficere & conſtruere, ſeu conſtrui facere, necnon Eccleſiam ipſam paramentis, vaſis & aliis ornamentis Eccleſiaſticis munire & ornare, ipſiſque Fratribus de Obſervantia, quod domum ipſam cum Eccleſia, & aliis præmiſſis recipere, & inhabitare libere & licite poſſint & valeant, auctoritate noſtra licentiam elargiri curetis. Nos enim, ſi licentiam hujuſmodi per vos elargiri contigerit, ut præfertur, Fratribus, qui pro tempore domum ædificandam hujuſmodi inhabitaverint, quod omnibus & ſingulis immunitatibus, exemptionibus, privilegiis, conceſſionibus, gratiis & indultis, aliis domibus & Fratribus Ordinis prædicti per Sedem Apoſtolicam, vel alias quomodolibet conceſſis, uti, frui & potiri poſſint & valeant, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium indulgemus: jure tamen parochialis Eccleſiæ, & cujuslibet alterius in omnibus ſemper ſalvo. Non obſtantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. & aliis conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ceteriſque contrariis quibuſcumque.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXVII. pridie Idus Maii, Pontificatus noſtri anno VI.

XXV.

Ut obſervet privilegia Mendicantium præſertim circa canonicam portionem, Ex brevi originali.

Venerabili fratri Epiſcopo Averſano.

SCripſimus diebus ſuperioribus tuæ Fraternitati, ut privilegia ab Apoſtolica Sede Religioſis Ordinis Mendicantium conceſſa, in omnibus & præſertim ſuper canonica portione obſervare deberes: Relatum nuper nobis eſt, quod id facere recuſaſti atque recuſas, in quo, ſi ita ſit, miramur, alienum eſt enim ab officio prudentis catholicique Prælati. Quare rurſus eidem Fraternitati tuæ mandamus, quatenus privilegia hujuſmodi tam in portione hujuſmodi, quam in funeralibus & legatis abſolutis, ac pro Fratrum neceſſitate, prout in his privilegiis continetur, factis, & aliis omnibus obſervare debeas, & contra illorum formam Religioſos ipſos nullo modo moleſtes: in contrarium facientibus non obſtantibus quibuſcumque. Volumus autem, quod Breve hoc, cum lectum a tua Fraternitate fuerit, illæſum præſentanti reſtituatur.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris, die XXIV. Octobris MCCCCLXXVII. Pontificatus noſtri anno VII.

XXVI. *Sub-*

XXVI.

Submittit curæ & regimini Observantum provinciæ Franciæ Monasteria Sororum Tertii Ordinis in Belgio. Ex Regest. Vatic. Sixti lib. 121. fol. 125.

Ad perpetuam rei memoriam.

§.I. EX Apostolicæ servitutis officio &c. Dudum siquidem per fel. record. Innocentium Papam V. prædecessorem nostrum accepto, quod tunc Ministri & Fratres Tertii Ordinis sancti Francisci, de Pœnitentia nuncupati, in Italia & regno Siciliæ constituti, cupiebant ad illa devotionis augmenta procedere, per quæ felicitatis æternæ præmium eis posset facilius provenire, idem prædecessor eorumdem Ministrorum & Fratrum supplicationibus inclinatus, universis Ministris Provincialibus Ordinis Fratrum Minorum, per Italiam & Regnum præfata constitutis, suis litteris dedit in mandatis, ut opportunis temporibus, per eos aut dicti Ordinis Minorum Fratres, ad hoc idoneos, Ministros & Fratres dicti Tertii Ordinis in Italia & Regno prædictis consistentes pro tempore, visitarent, & eos in Regularibus disciplinis instruerent, corrigerentque, & reformarent ea ibidem tam in capite, quam in membris, quæ correctionis & reformationis officio cognoscerent indigere. Nosque postmodum prædictas, & quascumque alias litteras, per quas dilectis filiis Zaneto de Utino Generali, ac universis Provincialibus Ministtis dicti Ordinis Minorum aliqua superioritas, præeminentia & auctoritas in ejusdem Tertii Ordinis Fratres & Sorores tribuebantur, per alias nostras litteras approbavimus, & robur perpetuæ firmitatis obtinere debere decrevimus, & ad eosdem Ministros Generalem & Provinciales, ac Vicarios Fratrum dicti Ordinis Minorum, de Observantia nuncupatorum, necnon Ministros & Fratres dicti Tertii Ordinis, etiam extra Italiam & Regnum Siciliæ hujusmodi, per universum Orbem consistentes, eadem auctoritate extendimus, necnon Generali & Provincialibus Ministris ac Vicariis prædictis, & eorum successoribus pro tempore existentibus, eosdem Ministros, Fratres & Sorores Tertii Ordinis, videlicet infra Provincias eis & eisdem successoribus commissas consistentes, caritative in capite & in membris visitandi, & juxta Regularia instituta dicti Tertii Ordinis instruendi, reformatione & correctione indigentia, etiam per ablationem mantelli & habitus dicti Tertii Ordinis, si id gravitas exigeret, corrigendi & reformandi, volentes quoque ad ipsum Tertium Ordinem, & illius vivendi modum aggregari, recipiendi, & habitum sive mantellum, juxta morem dicti Tertii Ordinis eis exhibendi, eadem auctoritate licentiam concessimus, & etiam facultatem: districtius inhibentes locorum Ordinariis, & aliis quibuscumque personis, cujusvis status, gradus vel conditionis existerent, & quacumque auctoritate fungerentur, ne prætextu quarumvis litterarum & facultatum eis forsan concessarum, & pro tempore concedendarum, de præmissis, quæ ad ipsos Generalem & Provinciales Ministros ac Vicarios spectant, se quomodolibet impedire præsumerent; ac decrevimus ex tunc irritum & inane, si secus super his a quoquam, quavis occasione vel causa latis contigerit attentari, prout in eisdem litteris plenius continetur.

§.II. Cum autem, sicut exhibita nobis nuper pro parte dilectarum in Christo filiarum, Ministrarum & Sororum Bruxellen. & Alusten. ac aliarum domorum, Cameracen. & Morinen. ac Tornacen. diœcesum, dicti Tertii Ordinis petitio continebat, Ministra & Sorores domus Bruxellen. hujusmodi

di per viginti sex annos sub cura & regimine Vicarii etiam Fratrum dicti Ordinis Minorum provinciæ Franciæ, de Observantia nuncupatorum, secundum morem ejusdem Ordinis Minorum, extiterint, ac ipsæ & quæ sub eadem Provincia Franciæ sunt, aliarum domorum, ac domus Alusten. Ministræ & Sorores hujusmodi privilegiis, gratiis & immunitatibus a pluribus Romanis Pontificibus etiam prædecessoribus nostris concessis, tamquam de dicta provincia Franciæ communiter uti consueverint, & ab aliquibus revocetur in dubium, an Ministræ & Sorores ipsarum Bruxellen. & Alusten. domorum, quæ in limitibus provinciæ Coloniæ, secundum dictum morem, ut aliqui asserunt, consistunt, sub cura & regimine Vicarii & Fratrum provinciæ Franciæ hujusmodi vivendo, sicut ante litteras nostras prædictas vixerant, privilegiis, gratiis & immunitatibus prædictis gaudeant, & Ministræ dictarum domorum Sorores ad earum modum recipere, & eis habitum dicti Tertii Ordinis exhibere possint, sine earum Regulæ, quæ id per Ministros ipsius Tertii Ordinis fieri præcipit, & dictarum litterarum nostrarum transgressione: Pro parte Ministrarum & Sororum domorum prædictarum, quæ, ut ipsæ Ministræ & Sorores asserunt, viginti quinque numero sunt, & quarum Sorores tria substantialia vota auctoritate Apostolica emittunt, nobis fuit humiliter supplicatum, ut eis super his opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur. Nos itaque hujusmodi in hac parte supplicationibus inclinati, auctoritate Apostolica prædicta, tenore præsentium statuimus & ordinamus, quod Bruxellen. & Alusten. domus prædictæ, sub cura & regimine Vicarii provinciæ Franciæ hujusmodi permanere, necnon privilegiis, gratiis & immunitatibus prædictis gaudere debeant: & eadem auctoritate decernimus & declaramus, quod Ministræ domorum prædictarum, Sorores, de dicti Vicarii provinciæ Franciæ seu Visitatorum ab eo deputatorum pro tempore consensu, ad earum modum vivendi recipere, & eis habitum dicti Tertii Ordinis exhibere possint, absque Regulæ & litterarum nostrarum prædictarum transgressione; necnon dicto Vicario provinciæ Franciæ, ut ipsarum Ministrarum & Sororum curam & regimen non dimittat, mandamus; ac Ministro Tertii Ordinis hujusmodi, ne se Sororibus domorum prædictarum intromittat, inhibemus sub censura Ecclesiastica auctoritate prædicta. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon statutis & consuetudinibus Ordinum prædictorum, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo &c. Si quis &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXVII. XVII. Kalend. Novembris, Pontificatus nostri anno VII.

XXVII.

Conceduntur magnæ Indulgentiæ visitantibus Ecclesiam Conventus de Deserto. Ibid. lib. 115. fol. 106.

Universis Christifidelibus præsentes litteras inspecturis.

§. I. Quamvis Altissimus, de cujus munere venit &c. Idque eo libentius agimus in Ecclesiis, quæ in honorem sancti Francisci sunt constructæ, quo Sanctus ipse, quasi stella matutina claris vitæ micans exemplis, sedentes in tenebris & umbra mortis irradiatione perfulgida direxit in lucem, & tamquam arcus refulgens inter nebulas, ac signum Dominici fœderis, passionis scilicet Domini nostri Jesu Christi in ejus carne renovata sacra Stigmata gestans, pacem & salutem significavit hominibus,

bus, existens & ipse Angelus veræ pacis, destinatus a Deo, ut per viam arctissimæ paupertatis tam verbo, quam exemplo pœnitentiam prædicaret, nosque, qui sub Regularibus Institutis Ordinis Fratrum Minorum, qui ab eodem Sancto sumpsit initium, & illius inclito voluntariæ paupertatis vexillo a teneris enutriti, dum in Ordine ipso Generalis Ministri fungeremur officio, ad Cardinalatus honorem, ac demum ad summi Apostolatus apicem assumpti fuimus, ejusdem Sancti meritis, intercessione, ad æternæ felicitatis gloriam pervenire speramus.

§. II. Cupientes igitur, ut Ecclesia domus ejusdem Sancti de Stigmatibus, alias de Deserto, Torcellanen. diœcesis, ad quam populus Venetiarum libenter confluunt in numero copioso, eo uberius congruis frequentetur honoribus, quo confluentes ad illam ibidem dono cœlestis gratiæ uberius conspexerint se refectos: de Omnipotentis Dei misericordia, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, omnibus Christifidelibus utriusque sexus vere pœnitentibus & confessis, qui Ecclesiam prædictam in die festivitatis, qua de Stigmatibus ejusdem Sancti ibidem fit commemoratio, a primis Vesperis usque ad occasum Solis diei ejusdem festi devote visitaverint annuatim, quartæ partis omnium peccatorum suorum, & injunctæ eis pro illis pœnitentiæ indulgentiam & remissionem misericorditer in Domino elargimur: præsentibus perpetuis temporibus futuris valituris. Volumus autem, quod si visitantibus præfatam Ecclesiam, aut alias inibi aliqua alia indulgentia in perpetuum, vel ad certum tempus nondum elapsum duratura per nos concessa fuerit, præsentes litteræ nullius sint roboris vel momenti.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXVII. Idibus Decembris, Pontificatus nostri anno VII.

XXVIII.

Custodia de Sanctoyo erigitur in Vicariatum. Ibid. lib. 121. fol. 29.

Ad perpetuam rei memoriam.

§. I. Super gregis Dominici &c. Sane pro parte dilectorum filiorum, Vicarii Generalis Ultramontani ac Custodis & Fratrum, necnon dilectarum in Christo filiarum Monialium Fratrum Minorum, & sanctæ Claræ Ordinum, Custodiæ de Sanctoyo, provinciæ Castellæ, secundum morem ejusdem Ordinis Minorum, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod a primæva dicti Ordinis Minorum institutione, Ordo ipse per Provincias distinctus fuit, & fel. record. Eugenius IV. Pius II. & Paulus II. etiam prædecessores nostri Romani Pontifices in favorem Observantiæ Regularis, Ministris Provinciarum earumdem Vicarios substituerunt, & inter ceteras Provincias dicti Ordinis Minorum dicta provincia Castellæ admodum magna, lata, spatiosa, ac in numero Custodiarum, domorum & locorum, atque personarum multiplicata existit, ita ut Vicarius Provincialis dictæ provinciæ Castellæ existens pro tempore, suo officio durante, quod numquam triennium excedit, infra ipsum triennium, vix saltem utiliter & fructuose, sicut ipsa Observantia Regularis exigit, debitam visitationem in domibus præfatis, ac Monasteriis dictarum Monialium suæ curæ commissarum, & personis earumdem perficere possit. Quare pro parte Vicarii Generalis, Custodis, Fratrum & Monialium prædictorum asserentium, quod in præfata provincia Castellæ quinque Custodiæ, & plura quam sexaginta loca, sub cura & regimine dicti Vicarii Provincialis existunt, quodque dictæ Custo-

diæ viginti novem loca subsunt, quorum Fratres Fratribus aliarum Custodiarum prædictarum, ac Clero & populo exemplarem vitam præbent, nobis fuit humiliter supplicatum, ut quod dicta Custodia de Sanctoyo Vicariatus existat, illique modernus illius Custos, & pro tempore præsit Vicarius, statuere & ordinare, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur affectantes, quod Observantia Regularis ubique floreat & jugiter perseveret, cultusque Divinus ubilibet suscipiat incrementum, hujusmodi supplicationibus inclinati, perpetuo & irrefragabilis constitutionis edicto, auctoritate Apostolica, tenore præsentium statuimus & ordinamus, quod Custodia de Sanctoyo hujusmodi, Vicariatus existat, illique modernus illius Custos & pro tempore præsit Vicarius, qui a Ministro provinciali dictæ Provinciæ Castellæ pro tempore existente suæ electionis confirmationem petere, & in nomine, dignitate, duratione, officio, subjectione & reverentia ad Vicarium Generalem Ultramontanum pro pro tempore existentem, & ceteris omnibus & singulis, quæ personas Vicariorum provincialium concernunt, se habere teneatur, sicut ceteri Vicarii provinciales ipsi Vicario Generali subjecti, utaturque omnibus facultatibus & potestatibus, ipsis Vicariis provincialibus a quibuscumque quomodolibet concessis, & præsertim Congregationem capitularem faciendi, volentes dicto Ordini Minorum aggregari recipiendi, officiales quoscumque in sua Provincia instituendi & destituendi, ad officia prædicationum & confessionum licentiam tribuendi, suamque Provinciam, quæ sit de eisdem limitibus de quibus erat ipsa Custodia de Sanctoyo, visitandi, & in capitibus ac in membris, etiam utriusque sexus delinquentes reformandi, corrigendi, carcerandi, a carceribus liberandi, excommunicandi, absolvendi, suspendendi, ad actus legitimos restituendi, generaliter & specialiter omnia & singula faciendi, quæ alii Vicarii provinciales facere possunt de jure, privilegio, vel ex constitutionibus Apostolicis, Regula vel statutis dicti Ordinis Minorum, quodque omnes & singuli Fratres ejusdem Ordinis Minorum, qui forsan contravenerint in præmissis, privationem actuum legitimorum ipso facto incurrant. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, statutis quoque & consuetudinibus dicti Ordinis, juramento, confirmatione Apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo &c. Si quis &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXVII. XIV. Kal. Januarii Pontificatus nostri anno VII.

XXIX.

Conceditur facultas construendi domum Sororum Tertii Ordinis in urbe Tranensi. Ibid. lib. 114. fol. 225.

Dilectæ in Christo filiæ Antonellæ Pelagenæ, relictæ quondam Leonelli Falconerii, mulieri Viduæ Tranen.

§. I. Benigne petitiones illas exaudire curamus &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte tua petitio continebat, quod tu diu mente revolvens humana labentia & transitoria fore, & nihil esse perpetuo duraturum, nisi quod in gazophilacio Jesu Christi reconditur, expedireque plurimum homini in hac vita peregrinanti aliqua pietatis opera exercere, ut cum ab hac luce migrare contigerit, de sua villicatione præmium consequi valeat sempiternum, idque fieri posse censens, si homo de bonis sibi a Deo

a Deo collatis, indigentibus elargitur aut piis locis & Religiosis, qui Divinorum celebratione, diebus ac noctibus, orationibus & jejuniis pro salute fidelium Deum precantur, eroget, ac cupiens adimplere voluntatem cujusdam filii tui prædefuncti, necnon pro tuæ, mariti ac aliorum attinentium tuorum animarum salute, pie voluisti & ordinasti, quod apud Capellam sancti Joannis Tranen. construeretur unum Hospitale pro infirmis, languidis & aliis miserabilibus personis inibi recipiendis, quod hospitale Leonelli Falconerii nuncuparetur, & illi, licet nondum constructo, ac tunc Vicario bonæ memoriæ Joannis Archiepiscopi Tranen. in spiritualibus Generali, pro illis recipienti, ea donatione, quæ dicitur inter vivos, certa bona mobilia, quorum fructus, reditus & proventus septuaginta florenorum auri de Camera, secundum communem æstimationem, valorem annuum non excedunt, ac juspatronatus, quod habebas in Capella prædicta, in qua Divina celebrarentur officia, de consensu dilectorum filiorum Petri de Lambertinis, utriusque juris Doctoris, & Trimizati de Bosimiro militis, civium Tranen. Munvaldorum tibi ab hoc datorum, & interveniente decreto præfati Vicarii, libere donasti, ac proprio juramento promisisti, contra donationem hujusmodi nullatenus venire, & illa inviolabiliter observare, prout in quodam instrumento desuper confecto dicitur plenius contineri.

§. II. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, tu dubites, ne tempore procedente, contingat in hospitali hujusmodi, si construatur, hospitalitatem non servari, prout in multis aliis hospitalibus visum est fieri & quotidie fit, & bona prædicta in alios, quam in miserabilium personarum usus converti, ac propterea cupias, quod loco hospitalis prædicti construatur una domus Sororum Tertii Ordinis beati Francisci, de Pœnitentia nuncupati, quæ sub cura & directione professorum Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum regatur & gubernetur: Pro parte tua nobis fuit humiliter supplicatum, ut te ab observatione præmissorum, præstitique desuper juramenti prædicti absolvere & liberare, ac tibi quod bona prædicta in pium opus constructionis domus dictarum Sororum convertantur, ordinare, & illi prædicta bona donare valeas, perinde ac si illa præfato construendo hospitali non donasses, & alia præmissa in favorem hospitalis hujusmodi non ordinasses, concedere, aliasque super his opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur. Nos donationis & desuper confecti instrumenti tenorem præsentibus pro expresso habentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, te a juramento prædicto, illiusque observatione, auctoritate Apostolica, præsentium tenore absolvimus & liberamus, ac tibi, ut de dictis bonis donatis, ut præfertur, domum prædictam construi facere seu ut construatur, aut jam constructa amplietur, ordinare, & illi bona prædicta largiri & donare libere & licite valeas, perinde ac si dicta bona præfato construendo hospitali non donasses, & alia præmissa in illius favorem non fecisses, licentiam concedimus, & etiam facultatem; & ordinationem quamcumque, quam per te de bonis ad commodum construendæ domus prædictæ, & illius Sororum fieri continget, observari decernimus per præsentes. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo &c. Si quis &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXVII. IV. Nonas Januarii, Pontificatus nostri anno VII.

XXX.

Ut domum Canonicorum sancti Georgii in Alga concedant Fratribus Amadeitis. Ibid. lib. 115. fol. 92.

Dilectis filiis sanctæ Mariæ Magdalenæ, & sancti Bartholomæi Lauden. Ecclesiarum Præpositis, ac Vicario venerabilis fratris nostri Episcopi Lauden. in spiritualibus Generali.

§. I. Regimini universalis Ecclesiæ &c. Sane pro parte dilectorum filiorum Communitatis Lauden. nobis nuper exhibita petitio continebat, quod decursis jam annis decem & octo vel circa, quondam Bassianus Alonixius & Angelus de Richardis cives Lauden. sperantes, quod si Ecclesia sanctæ Mariæ Avenariæ burgi portæ Papien. civitatis Lauden. quæ tunc de eorum, & quondam Francisci etiam de Richardis civis Lauden. jure patronatus erat, & cujus fructus erant tenues, structuræ vero & ædificia reparatione indigere noscebantur, Canonicis Congregationis sancti Georgii in Alga Regni Portugalliæ, seu sancti Joannis *de Villar de Frades* dicti Regni, per eos juxta eorum ritus & mores regenda & gubernanda concederetur, exinde statui dictæ Ecclesiæ quoad Divinorum celebrationem, Christifidelium devotionis ad illam augmentum, & structurarum hujusmodi reparationem, cum animarum salute opportune consuleretur, eorum, & dicti Francisci, pro quo iterato promiserunt nominibus, jus patronatus, ac Ecclesiam ipsam, quantum in eis fuit, de consensu Bassiani Gilberii de Populo, tunc dictæ Ecclesiæ Rectoris, quondam Laurentio de Caravagio Canonico dictæ Congregationis, pro se & Canonicis Congregationis prædictæ, apud Ecclesiam sanctæ Mariæ de Laude veteri, Lauden. diœcesis, commorantibus donaverunt & concesserunt, fructibus dictæ Ecclesiæ eidem Bassiano Gilberii, quoad viveret, reservatis, & tunc Vicarii, nunc Episcopi Lauden. in spiritualibus Generalis in his omnibus interveniente decreto, prout in quodam publico instrumento desuper confecto plenius dicitur contineri: Et quod, licet Canonici præfati, qui concessionis & donationis hujusmodi prætextu, ex tunc Ecclesiam prædictam tenuerunt & possident de præsenti, illi, dicto Laurentio vivente, laudabiliter deservierunt, nihilominus postmodum Prior & Canonici, qui Ecclesiam ipsam pro tempore inhabitarunt & inhabitant de præsenti, minus honeste, quam deceat, viventes, ac rixis & contentionibus inter eos vacantes, dictæ Ecclesiæ in Divinis decenter non deserviunt, variis criminibus se implicantes, non sine Divinæ Majestatis offensa, ac illius cultus, & fidelium devotionis ad ipsam Ecclesiam diminutione & scandalo, Religionis opprobrio & pernicie animarum.

§. II. Verum si Ecclesia prædicta, amotis exinde dictis Canonicis, concederetur, cum omnibus juribus & pertinentiis suis, dilecto filio Amadeo de Hispania Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum professori, qui dudum, ut asseritur, recipiendi in partibus illis certum numerum domorum, pro eorum perpetuis usu & habitatione ejus & aliorum Fratrum dicti Ordinis sociorum suorum, licentiam a nobis obtinuit, & illius vigore recepit Ecclesiam etiam sine cura sancti Petri extra prædictam portam, sibi & Fratribus dicti Ordinis ipsius Amadei sociis ordinaria auctoritate, pro eorum usu & habitatione perpetuis assignatam, ut ipse Amadeus & ejus socii prædicti apud easdem Ecclesias, inter quas decem & octo ad prædictam Ecclesiam sancti Petri, & duæ aut tres perticæ terræ mensuræ illarum partium ad venerabilem fratrem nostrum Carolum Episcopum Lauden. pertinen-

nentes dumtaxat intermediæ existunt, unam sub invocatione sanctæ Mariæ de Gratiis domum Fratrum dicti Ordinis & societatis, cum campanili humili, campana, dormitorio, refectorio, claustro, cœmeterio, hortis & hortalitiis, & aliis necessariis officinis, in loco, in quo eis magis expedire videbitur construendis, pro perpetuis eorumdem Amadei & Fratrum dictæ societatis pro tempore existentium usu & habitatione construerent, seu jam constructam reformarent, & perpetuo inhabitarent, quæ sic constructa, quamquam duas Ecclesias hujusmodi invicem, ut præfertur, distantes habens, pro unica domo Fratrum dictæ societatis reputaretur; exinde inibi Divini cultus & devotionis populi ad dictam Ecclesiam sanctæ Mariæ, propter exemplarem vitam dictorum Fratrum succederet incrementum, ac Christifideles ad illam confluentes, eorumdem Fratrum pro tempore in illa habitantium adjuti consiliis, monitionibus & exhortationibus ad bonum, pro salute animarum suarum non parum commodi consequerentur. Quare pro parte Communitatis prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut dictos Priorem & Canonicos a præfata Ecclesia sanctæ Mariæ amovere, & illam cum dictis decem & octo perticis terræ Amadeo & ejus sociis supradictis, pro eorum perpetuis usu & habitatione concedere, aliasque super his opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. III. Nos igitur, qui religiosorum & piorum locorum propagationem & augmentum nostris potissime temporibus intensis desideramus affectibus, hujusmodi, ac dilectæ in Christo filiæ nobilis mulieris Bonæ Ducissæ relictæ quondam Galeaz. Ducis Mediolanen. ac successorum dictorum patronorum nobis super hoc humiliter supplicantium supplicationibus inclinati, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus vestrum, vocatis Priore & Canonicis præfatis, ac aliis qui fuerint evocandi, & constito de assertis præmissis, eosdem Priorem & Canonicos a dicta Ecclesia sanctæ Mariæ auctoritate nostra amoveatis, ipsamque Ecclesiam sanctæ Mariæ Amadeo & Fratribus prædictis, ut apud illam vel præfatam Ecclesiam sancti Petri, seu loco intermedio, ubi eis magis expedire videbitur, unam domum cum campanili, campana, dormitorio, refectorio, claustro, cœmeterio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, sub invocatione sanctæ Mariæ de Gratiis construant, seu constructam reforment, ut præfertur, pro eorum perpetuis usu & habitatione, eadem auctoritate concedatis. Nos enim si amotionem & concessionem hujusmodi per vos, vigore præsentium fieri contigerit, ut præfertur, eisdem Amadeo & Fratribus, quod dicta domus gaudeat privilegiis & immunitatibus, quibus gaudent aliæ domus eorumdem Amadei & Fratrum, etiam quoad hoc, ut possit apud illam fieri Confratria laicorum utriusque sexus, adinstar Confratriæ domus eorumdem Fratrum Mediolanen. & cum eisdem duabus Ecclesiis eisdem Amadeo & Fratribus, quoad licentiam prædictam, per nos eidem Amadeo concessam super receptione domorum, ut præfertur, pro unica domo computetur, Apostolica auctoritate, præsentium tenore indulgemus. Non obstantibus constitutionibus ac ordinationibus Apostolicis, ac dicti Ordinis, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis & consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXVII. VII. Idus Februarii, Pontificatus nostri anno VII.

XXXI.

Ut poſſint ædificare vel acceptare duos Conventus. Ibidem lib. 125. fol. 189.

Dilectis filiis Vicario, & Fratribus Ordinis Fratrum Minorum, de Obſervantia nuncupatorum Provinciæ Hiberniæ.

§. I. EX injuncto nobis deſuper Apoſtolicæ ſervitutis officio &c. Exhibita ſiquidem nobis nuper pro parte veſtra petitio continebat, quod inter ceteras Provincias Ordinis Fratrum Minorum, de Obſervantia nuncupatorum, ſecundum morem ejuſdem Ordinis, Provincia Hiberniæ ſatis ampla & longa exiſtit, multique Chriſtifideles reperiuntur in illa, qui attendentes uberes fructus, quos Fratres dicti Ordinis ſua exemplari vita & prædicationibus verbi Dei afferunt populis, cupiant de bonis eis a Deo collatis domos aliquas in locis aptis, & vobis convenientibus, pro uſu & habitatione veſtris conſtruere & ædificare, ſeu conſtrui & ædificari facere. Quare pro parte veſtra nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut vobis duas domos in locis, quæ uſui & habitationi hujuſmodi vobis apta & convenientia viſa fuerint in dicta Provincia, cum Eccleſiis, campanilibus, campanis, clauſtris, cœmeteriis, dormitoriis, refectoriis, hortis, hortalitiis, & aliis neceſſariis officinis, pro uſu & habitatione hujuſmodi conſtrui & ædificari faciendi & recipiendi, ac perpetuo inhabitandi licentiam concedere, ac alias ſuper his opportune providere, de benignitate Apoſtolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui Divinum cultum ubique augeri ſummis deſideriis affectamus, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, vobis ſine alicujus præjudicio, duas domos in locis prædictis, cum Eccleſiis, campanilibus, campanis, cœmeteriis, dormitoriis, refectoriis, & aliis neceſſariis officinis pro perpetuis uſu & habitatione hujuſmodi ædificari faciendi & recipiendi, ac perpetuo inhabitandi, cujuſcumque licentia ſuper hoc minime requiſita, plenam & liberam, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium licentiam elargimur. Non obſtantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. prædeceſſoris noſtri, & aliis conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem, & eadem auctoritate Fratribus, qui in eiſdem domibus pro tempore morabuntur, concedimus, quod omnibus & ſingulis privilegiis, immunitatibus, libertatibus, gratiis & indultis, aliis domibus & Fratribus ejuſdem Ordinis conceſſis gaudere libere & licite valeant: jure tamen parochialis Eccleſiæ, & cujuslibet alterius in omnibus ſemper ſalvo. Nulli ergo &c. ſi quis &c.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXVIII. VIII. Idus Aprilis, anno VII.

XXXII.

Ut concedat Sororibus Tertii Ordinis Viterbien. Prioratum ſanctorum Simonis & Judæ. Ibid. lib. 133. fol. 221.

Dilecto filio Nicolao de Malagritiis Canonico Anconitan. in Civitate Viterbien. commoranti.

§. I. REgimini univerſalis præſidentes Eccleſiæ &c. Dudum ſiquidem fel. record. Eugenio Papæ IV. prædeceſſori noſtro, pro parte dilectorum filiorum Communitatis Civitatis noſtræ Viterbien. expoſito, quod Prioratus ſine cura ſanctorum Simonis & Judæ Viterbien. Ordinis ſan-

ſancti Baſilii propter guerras & turbines, alioſque ſiniſtros eventus ibidem tunc vigentes, a decem annis tunc proxime decurſis, fructibus extiterat deſtitutus, ipſiuſque Prioratus Eccleſiæ & domus ruere cernebantur, & quod ſi dictus Prioratus, dicto Ordine inibi ſuppreſſo, dilectis filiis Societati pauperum Apoſtolorum, pauperis vitæ nuncupatorum applicaretur & aſſignaretur, ex tunc dilecti filii Baptiſta Vannis de Firmio unus ex pauperibus prædictis, cum Communitatis, aliorumque Chriſtifidelium piis ſuffragiis, reparationi Eccleſiæ & domus hujuſmodi intendere volebat, cum non modica conſolatione incolarum Civitatis prædictæ; idem Eugenius prædeceſſor Communitatis prædictorum in ea parte ſupplicationibus inclinatus, bonæ memoriæ Franciſco Epiſcopo Cornetan. in patrimonio beati Petri in Tuſcia, pro ipſo Eugenio prædeceſſore & Romana Eccleſia tunc Gubernatori, ſuis dedit litteris in mandatis, ut vocatis qui forent evocandi, ſuper præmiſſis & eorum circumſtantiis ſe diligenter informaret, & ſi per informationem eamdem ita eſſe reperiret, ſuper quo conſcientiam ſuam oneravit, Prioratum prædictum, Ordine præfato, & dependentia a quocumque Monaſterio, ſeu alio regulari, ſi forſan loco dependeret, inibi ſuppreſſis, eiſdem pauperibus per eos perpetuo tenendum aſſignaret, prout in eiſdem litteris plenius continetur.

Prioratus de quo agitur pene deſtitutus.

Epiſcopo Cornetano den andatur commiſſio.

§. II. Et deinde nuper exhibita nobis pro parte dilectarum in Chriſto filiarum Calidoniæ Miniſtræ & Sororum Tertii Ordinis ſancti Franciſci, de Pœnitentia nuncupati, in quadam domo dictæ Civitatis commorantium, & in communi honeſte viventium, petitio continebat, quod dictus Epiſcopus ad dictarum litterarum executionem, earum forma ſervata procedens, Prioratum ipſum, ſuppreſſis inibi Ordine & dependentia prædictis, eiſdem pauperibus pro eorum domo & habitatione conceſſit, ipſique pauperes, poſtquam domum ipſam ſanctorum Simonis & Judæ aliquandiu poſſederant, pro derelicta habuerint, & ejus ſtructuræ & ædificia miſerabili ruinæ ſubjacent de præſenti: & quod ſi domus ipſa ſanctorum Simonis & Judæ cum Eccleſia prædicta eiſdem Miniſtræ & Sororibus pro earum domo & habitatione concederetur, Miniſtra & Sorores præfatæ domum ipſam ex piis Chriſtifidelium eleemoſynis, & alias juxta earum facultates repararent, & inibi pie & honeſte viverent. Quare pro parte Miniſtræ & Sororum prædictarum nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut præfatam domum ſanctorum Simonis & Judæ eiſdem Miniſtræ & Sororibus pro earum habitatione concedere, & alias ſuper his opportune providere, de benignitate Apoſtolica dignaremur.

Societas Pauperum cui fuerat Prioratus cōceſſus, illum deſerit.

Sorores Tertii Ordinis eumdē poſtulant.

§. III. Nos igitur, qui perſonarum, & locorum regularium quorumlibet jugem profectum intenſis deſideriis affectamus, de præmiſſis certam notitiam non habentes, hujuſmodi Miniſtræ & Sororum, ac pro eis nobis ſuper hoc humiliter ſupplicantium Communitatis prædictorum ſupplicationibus inclinati, diſcretioni tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus de præmiſſis omnibus & ſingulis, ac eorum circumſtantiis univerſis, auctoritate noſtra te diligenter informes, & ſi per informationem eamdem ita eſſe repereris, ſuper quo tuam conſcientiam oneramus, domum ſanctorum Simonis & Judæ hujuſmodi, cujus fructus, reditus & proventus duorum florenorum auri de Camera, ſecundum communem æſtimationem, valorem annuum, ut aſſeritur, non excedunt, ſive per deſtitutionem hujuſmodi, ſive alias quovis modo, aut ex alterius cujuſcumque perſona vacet, etiamſi tanto tempore vacaverit, quod ejus collatio juxta Lateranen. ſtatuta Concilii ad Sedem Apoſtolicam legitime devoluta, ipſaque domus ſanctorum Simonis & Judæ diſpoſitioni Apoſtolicæ ſpecialiter reſervata exiſtat,

Nicolao ſit iterato commiſſio.

Et facultas Prioratum Sororibus reſignandi.

ſtat, & ſuper ea inter aliquos lis, cujus ſtatum præſentibus haberi volumus pro expreſſo, pendeat indeciſa, dummodo tempore datæ præſentium non ſit in ea alicui ſpecialiter jus quæſitum, cum omnibus juribus & pertinentiis ſuis, Miniſtræ & Sororibus prædictis, per eas, juxta earum ritus, mores & conſuetudines tenendam, regendam & gubernandam, auctoritate noſtra concedas, inducens per te vel alium ſen alios Miniſtram & Sorores prædictas, vel procuratorem ſuum, earum nomine in corporalem poſſeſſionem domus ſanctorum Simonis & Judæ, juriumque & pertinentiarum prædictorum, & defendens inductas, amoto exinde quolibet illicito detentore, ac faciens eiſdem Miniſtræ & Sororibus de ipſius domus ſanctorum Simonis & Judæ fructibus, reditibus, proventibus, juribus & obventionibus univerſis integre reſponderi. Contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita compeſcendo. Non obſtantibus præfati Eugenii prædeceſſoris litteris prædictis, & aliis Apoſtolicis conſtitutionibus contrariis quibuſcumque: aut ſi aliqui ſuper proviſionibus ſibi faciendis de hujuſmodi, vel aliis beneficiis Eccleſiaſticis in illis partibus, ſpeciales vel generales dictæ Sedis, vel Legatorum ejus litteras impetrarint, etiamſi per eas ad inhibitionem, reſervationem & decretum, vel alias quomodolibet ſit proceſſum: quibus omnibus Miniſtram & Sorores prædictas in aſſecutione dictæ domus ſanctorum Simonis & Judæ volumus anteferri, ſed nullum per hoc eis, quoad aſſecutionem domorum ſeu beneficiorum aliorum præjudicium generari: ſeu ſi venerabili fratri noſtro Epiſcopo Viterbien. vel quibuſvis aliis communiter vel diviſim a dicta ſit Sede indultum, quod ad receptionem vel proviſionem alicujus minime teneantur, & ad id compelli, aut quod interdici, ſuſpendi vel excommunicari non poſſint, per litteras Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem &c.

Conſtitut. Eugenii, aliaque declaratur non obſtare.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXVIII. XVI. Kalendas Januarii, Pontificatus noſtri anno VIII.

Anno 1479. nulla occurrerunt recenſenda monumenta.

ANNO CHRISTI 1480. SIXTI IV. ANNO 9. & 10.

XXXIII.

Ut efficax Minoribus conferant conſervationis munimen. Ex lib. 158. fol. 100.

Venerabilibus fratribus Archiepiſcopo Turonen. & Aurelianen. ac Trecoren. Epiſcopis.

§. I. OFficii nobis ex alto commiſſi debitum expoſcit &c. Nuper ſiquidem per nos ex dilectorum filiorum Miniſtri & Fratrum Ordinis Minorum provinciæ Turoniæ, juxta morem dicti ipſius Ordinis, conqueſtione percepto, quod nonnulli Archiepiſcopi, Epiſcopi, aliique Eccleſiarum Prælati, & Clerici, ac Eccleſiaſticæ perſonæ tam Religioſæ, quam ſeculares, necnon Duces, Marchiones, Comites, Barones, Nobiles, & Laici, Communia Civitatum, Univerſitates oppidorum, caſtrorum, villarum, locorum, & aliæ ſingulares perſonæ Civitatum & diœceſ. & aliarum partium diverſarum, eoſdem Miniſtros & Fratres interdum contra privilegia, libertates & indulta eis per Nos & prædeceſſores noſtros Romanos Pontifices conceſſa impedire & moleſtare præſumebant, ac impediri & moleſtari faciebant, & ſuper his multiplices eis moleſtias & injurias inferebant & jactu-

cturas. Nos tunc adversus impedientes & molestatores hujusmodi, eisdem Ministro & Fratribus de opportuno remedio subvenire volentes, vobis per alias nostras litteras dedimus in mandatis, ut vos vel duo aut unus vestrum per vos vel alium seu alios, etiamsi essent extra loca, in quibus deputati eratis Conservatores & Judices, eisdem Ministro & Fratribus efficacis defensionis præsidio assistentes, non permitteretis eosdem super privilegiis, libertatibus, & indultis prædictis indebite molestari, vel eis gravamina seu damna vel injurias irrogari, facturi eisdem Ministro & Fratribus, cum ab eis vel procuratoribus suis aut eorum aliquo essetis requisiti, de præmissis & aliis personis quibuslibet super prædictis impedimentis, injuriis, molestiis & jacturis tunc præsentibus & futuris, in his videlicet, quæ judicialem requirunt indaginem, summarie & de plano, sine strepitu & figura judicii, in aliis vero, prout qualitas eorum exigeret, justitiæ complementum, dummodo aliquis ultra duas dietas, auctoritate dictarum litterarum non traheretur, prout in illis plenius continetur.

§. II. Cum autem, sicut exhibita nobis nuper pro parte Ministri & Fratrum prædictorum petitio continebat, multi injuriantium & molestantium prædictorum sint in locis ultra duas dietas distantibus a locis, in quibus estis Conservatores deputati, & propterea tales per Ministrum & Fratres prædictos coram vobis ad judicium nequeant evocari, pro parte Ministri & Fratrum prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut ipsis super hoc de opportuno remedio providere paterna diligentia curaremus.

§. III. Nos igitur hujusmodi supplicationibus inclinati, Fraternitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus vestrum, per vos vel alium seu alios, etiam contra tales in præmissis omnibus & singulis procedatis, alias juxta dictarum litterarum formam & tenorem; dummodo tam prædictarum, quam præsentium litterarum auctoritate aliquis ultra dietas quatuor non protrahatur. Non obstantibus de duabus dietis in Concilio Generali edita, & quibusvis aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon omnibus illis, quæ in præfatis litteris voluimus non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXX. Idibus Januarii, Pontificatus nostri anno X.

XXXIV.

Confirmat donationem alias factam Monasterii sancti Petri in Monte Aureo Fratribus Congregationis Amadei Hispani. Ex Bulla originali.

Ad perpetuam rei memoriam.

§. I. Ex injuncto nobis desuper Apostolicæ servitutis officio &c. Dudum siquidem per nos accepto, quod Monasterium sancti Petri in Monte Aureo de Urbe, & regione Transtyberina, in quo nonnullæ Moniales, quæ omnes ab hac luce migraverant, aliquibus annis inhabitaverant, vacaverat & vacabat: Nos tunc Monasterium prædictum, quovis modo vacaret, illius, quicumque foret, Ordine inibi suppresso, & penitus extincto, etiamsi ab alio Monasterio dependeret, cum Ecclesia, ædificiis, ac omnibus juribus & pertinentiis suis, dilectis filiis Amadeo Hispano, & ejus sociis Ordinis Fratrum Minorum professoribus, de Societate fratris Amadei Hispani nuncupatis, pro eorum & Fratrum dictæ Societatis, qui Conventus Amadeitis olim concessus.

pro

pro tempore forent, perpetuis uſu & habitatione, motu proprio conceſſimus & aſſignavimus, prout in noſtris inde confectis litteris plenius continetur.

Prior ſancti Clementis petit Fratres exinde expelli.

§. II. Et deinde, ſicut exhibita nobis nuper pro parte Amadei & Fratrum prædictorum petitio continebat, Dilecti filii Prior & Conventus Monaſterii ſancti Clementis de Urbe per Priorem ſoliti gubernari, Ordinis ſancti Ambroſii ad nemus extra muros Mediolanen. aſſerentis dudum dictum Monaſterium ſancti Petri olim Monaſterio ſancti Pancratii extra muros Urbis, Ciſtercien. Ordinis, & deinde prædictum Monaſterium ſancti Pancratii cum membris, juribus & pertinentiis ſuis dicto eorum Monaſterio ſancti Clementis Apoſtolica auctoritate perpetuo unitum & incorporatum fuiſſe, ipſos Amadeum & Fratres ſuper hoc petendo Monaſterium ſancti Petri cum illis contiguis ſtructuris & ædificiis prædictis, eis & dicto eorum Monaſterio ſancti Clementis adjudicari, & ipſos Amadeum & Fratres inde amoveri, eiſque ſuper Monaſterio ſancti Petri, & illi contiguis ædificiis hujuſmodi, perpetuum ſilentium imponi, coram tunc noſtro in alma Urbe in ſpiritualibus Vicario, non ex delegatione Apoſtolica traxerunt in cauſam; ipſeque Vicarius in cauſa ipſa ad nonnullos actus, citra tamen concluſionem, dicitur proceſſiſſe; ac propterea, & quia etiam a nonnullis aſſeritur, quod etſi in ædificiis prædictis contiguis dictæ Eccleſiæ ſancti Petri habitaverunt olim nonullæ Moniales, nihilominus Eccleſia, & illi contigua ædificia hujuſmodi non fuerunt unquam Monaſterium Monialium, ſed ſimplex Eccleſia ſecularis, & quod ſive Eccleſia ſancti Petri, cum illi contiguis ædificiis hujuſmodi fuerit Eccleſia ſecularis, ut præfertur, ſive Monaſterium Monialium, attamen fuit dudum Apoſtolica auctoritate unita & incorporata dicto Monaſterio ſancti Pancratii, & quod illæ, quæ apud ipſam Eccleſiam ſancti Petri habitare viſæ fuerant Moniales, ejuſdem Monaſterii ſancti Pancratii Moniales fuerant apud dictam Eccleſiam ſancti Petri, ut in dicti Monaſterii ſancti Pancratii membro, ſeu loco eidem Monaſterio ſancti Pancratii unito & incorporato habitaverunt: ipſi Amadeus & Fratres de præmiſſis certam notitiam habere non valentes, dubitent, an cum ſana conſcientia in Eccleſia ſancti Petri, & illi contiguis ædificiis prædictis, in quibus degunt, habitare poſſint, & per dictos Priorem & Conventum Monaſterii ſancti Clementis moleſtari, & deinde amoveri poſſe tempore procedente; indigeantque pro hortis & hortalitiis ordinandis apud Eccleſiam prædictam nonnullis terris vineatis, dictæ Eccleſiæ ſancti Petri, & ædificiis contiguis, ad dictum Monaſterium ſancti Clementis quoad proprietatem pertinentibus. Quare pro parte Amadei & Fratrum prædictorum nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut Eccleſiam ſancti Petri cum illi contiguis ædificiis, ac eis hærentibus horticellis, ſive ſimplex Eccleſia, ſive Monaſterium Monialium vel virorum, aut locus ſecularis, vel Religioſus cujuſvis Ordinis etiam Mendicantium fuerit olim, & exiſtat, & quovis nomine nuncupetur, cum illi contiguis ædificiis & vineis, horto & hortulo, a ſancti Clementis, & ſancti Pancratii Monaſteriis prædictis, & quocumque alio Eccleſiaſtico, etiam Religioſo loco, cui Eccleſia ſancti Petri quovis modo unita & annexa & incorporata foret mediate vel immediate, ſeparare & dividere, omnemque annexionem & incorporationem hujuſmodi, quoad illam, & illi contigua ædificia, hortum, hortulum, ac vineam prædictos, revocare & diſſolvere, & quamcumque dictæ Eccleſiæ dependentiam a ſancti Clementis, & ſancti Pancratii Monaſteriis prædictis penitus & omnino ſupprimere, ipſamque Eccleſiam ſancti Petri cum ædificiis ſupradictis, in priſtinum & eum ſtatum, in quo erat, antequam uniretur, incorporaretur & annecteretur, reſtituere, repo-

Fratres inſtant apud Apoſtolicam Sedem.

ponere & reintegrare, necnon titulum Monasterii & Prioratus alterius Religiosi loci, si unquam Monasterium vel Prioratus, aut alias religiosus locus extitisset, & adhuc hodie foret virorum vel mulierum, omnemque Abbatialem, Abbatissalem, Prioratus vel Præpositatus, aliter alio quovis nomine nuncupatam, & inibi forsitan olim erectam dignitatem Ecclesiasticam extinguere & annullare, aliasque eis super his opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur.

§. III. Nos igitur, qui Amadeum & Fratres prædictos, illorum exigentibus exemplari vita & laudabili conversatione, speciali devotione prosequimur, ac cupimus eorum quieti consulere, statum causæ, ac unionum & incorporationum, necnon dependentiarum hujusmodi, si quæ sunt, pro sufficienter expressis habentes, dictamque causam ad nos harum serie advocantes, & litem penitus extinguentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, dilecti filii nostri Dominici, tituli sancti Clementis presbyteri Cardinalis ad hoc expresso accedente consensu, in manibus nostris præstito, necnon uniones, annexiones & incorporationes Ecclesiæ sive Monasterii sancti Petri, si quæ sunt, quoad corpus ipsius Ecclesiæ sancti Petri, & illi contiguam domum, structuras & ædificia, ac hortum muris, arcum area clausum, juxta ædificia prædicta situm, & horticellum seu hortulum prope stallas ejusdem Ecclesiæ, & vineas hujusmodi dumtaxat, illis quoad omnia alia in suis robore & firmitate remanentibus, auctoritate Apostolica, præsentium tenore dissolvimus & separamus, & Ecclesiam sive Monasterium sancti Petri hujusmodi cum ædificiis, structuris, domo, & horto ac horticello & vineis prædictis, eorum denique Ecclesiæ, domus structurarum & ædificiorum, horti, horticelli & vineæ juribus & pertinentiis dumtaxat, a sancti Pancratii, & sancti Clementis Monasteriis prædictis dicta auctoritate dividimus, dismembramus & separamus, necnon in pristinum & eum statum, in quo erat antequam dicto Monasterio sancti Pancratii uniretur, annecteretur & incorporaretur, eadem auctoritate restituimus & reintegramus, ac volumus, & Amadeo & Fratribus prædictis præfata auctoritate concedimus, quod litteræ eis concessæ prædictæ, a data præsentium valeant, plenamque roboris firmitatem obtineant: ipseque Amadeus & Fratres Ecclesiam sancti Petri cum structuris & ædificiis, ac horto & horticello, ac vineis hujusmodi pro ipsorum Fratrum domo & habitatione perpetuis futuris temporibus retinere possint in omnibus, & perinde ac si in eisdem litteris de præmissis omnibus mentio specifica habita, & separatio, disjunctio, suppressio & extinctio, ac restitutio & reintegratio prædictæ per easdem litteras, cum suppressione & extinctione unionis & dependentiæ cujuslibet dignitatis & Ordinis in eadem Ecclesia sancti Petri, & ejus ædificiis, horto & horticello, ac vineis, & inibi contenta concessione factæ fuissent, & in ipsa concessione dictæ vineæ eis concessæ forent. Non obstantibus præmissis, ac fel. record. Bonifacii Papæ VIII. prædecessoris nostri &c. & aliis Apostolicis constitutionibus, ac Monasteriorum & Ordinum prædictorum, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis & consuetudinibus; necnon omnibus illis, quæ in dictis litteris volumus non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque. Per hoc autem quosd reliqua bona & jura Ecclesiæ, sive Monasterii sancti Petri hujusmodi, & quæ illius ratione ad Monasterium prædictum sancti Pancratii, & sancti Clementis pertinerent, quomodolibet unionem, annexionem & incorporationem prædictas dissolvere, aut vim & efficaciam diminuere, seu juri ejusdem Monasterii sancti Clementis, & sancti Pancratii in aliquo præjudicare non intendimus; liceat tamen Amadeo & ejus sociis prædictis acquirere super situ arbo-

Commendantur a Pontifice.

Eisque domus Monasterii conceditur.

arbores & vites plantatas in locis contiguis dictæ Ecclesiæ, & proprietate dicti Monasterii sancti Clementis, absque præjudicio ipsius Monasterii sancti Clementis in proprietate hujusmodi. Nulli ergo &c. si quis &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXXI. VIII. Idus Maii, Pontificatus nostri anno X.

XXXV.

Ut possit in Regno Angliæ ædificare tres domos Observantum. Ex lib. 175. fol. 283.

Dilectæ in Christo filiæ nobili mulieri Margaritæ Ducissæ Burgundiæ.

§. I. PAstoralis officii sollicitudo &c. Sane pro parte tua, & nonnullorum Nobilium Regni Angliæ nobis nuper exhibita petitio continebat, quod vos zelo devotionis accensi, ad laudem Divini nominis, & ob singularem, quem ad Fratres Ordinis Minorum, de Observantia nuncupatorum, sub dilecto filio Vicario Generali Ultramontano ejusdem Ordinis degentium, propter ipsorum Fratrum laudabilem vitam, & populi salutem, ac Divini cultus augmentum, geritis devotionis affectum, tres domos in dicto Regno, in locis ad hoc congruentibus, pro usu & habitatione dictorum Fratrum, cum Ecclesia, campanili, campana, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis pro qualibet domorum earumdem, de novo construi & ædificari facere desideratis. Quare pro parte tua, quæ, ut asseris, carissimi in Christo filii nostri Eduardi Regis Angliæ Illustris soror existis, & dictorum Nobilium nobis fuit humiliter supplicatum, ut vobis dictas tres domos, ut præfertur, construi & ædificari faciendi licentiam concedere, ac alias super his opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos itaque, qui Divinum cultum ubique vigere intensis desideriis affectamus, hujusmodi supplicationibus inclinati, vobis, sine alicujus præjudicio, prædictas tres domos, cum Ecclesia, campanili, campana, dormitorio, cœmeterio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis prædictis pro qualibet domorum earumdem, pro usu & habitatione Fratrum prædictorum, ut præfertur, construi & ædificari faciendi, necnon eisdem Fratribus domos hujusmodi cum Ecclesia, campanili &c. recipiendi & perpetuo retinendi, plenam & liberam, auctoritate Apostolica, tenore præsentium licentiam elargimur: Ordinariorum locorum, & cujuscumque alterius licentia super hoc minime requisita. Non obstantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. prædecessoris nostri, & aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Volentes & eadem auctoritate statuentes, quod Fratres, qui in eisdem domibus pro tempore morabuntur, omnibus & singulis privilegiis, immunitatibus, libertatibus, gratiis & indultis, quibus aliæ domus seu Fratres Ordinis ejusdem in genere utuntur & gaudent, etiam uti & gaudere libere & licite valeant: jure tamen parochialis Ecclesiæ, & cujuslibet alterius in omnibus semper salvo.

Datum Brachiani, Sutrin. diœcesis, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXXI. VIII. Kalend. Octobris, Pontificatus nostri anno XI.

XXXVI. *Ut*

XXXVI.

Ut possit ædificare domum Observantum in Civitate Tolos. Ex lib. 176. fol. 152.

Carissimo in Christo filio Ludovico Francorum Regi illustri.

§. I. Superna dispositione &c. Sane pro parte tua nobis nuper exhibita petitio continebat, quod tu devotionis zelo accensus, ac cupiens terrena in cœlestia, & transitoria in æterna felici commercio commutare, & attente considerans, quam magni fructus ex monitionibus, prædicationibus, & exemplari vita professorum Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, in singulis fere locis, in quibus illi commorantur, subsequi solent, ac sperans ad pacem & unionem inter cives & incolas, ac habitatores Civitatis Tolosanæ procurandam & conservandam, proque tuæ ac aliorumChristifidelium animarum salute,Divini quoque cultus augmento plurimum conducere novam constructionem & ædificationem unius domus, pro usu & habitatione Fratrum dicti Ordinis in dicta Civitate, vel extra muros ejusdem, in loco ad hoc congruo & honesto, ad usus hujusmodi, & laudabiles effectus, & ob singularem devotionem, quam geris ad gloriosissimum confessorem sanctum Franciscum, dicti Ordinis Fundatorem, domum hujusmodi de novo fundari & construi facere, intensis desideriis affectas: Quare pro parte tua nobis fuit humiliter supplicatum, ut tibi domum hujusmodi in prædicto loco, de quo tibi, & dilectis filiis Vicario & Fratribus dicti Ordinis provinciæ Aquitaniæ, secundum morem ipsius Ordinis, videbitur, cum campanili, campana, cœmeterio, refectorio, dormitorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro usu & habitatione eorumdem Fratrum fundari & construi faciendi, ac eisdem Vicario & Fratribus domum hujusmodi pro eorum usu & habitatione hujusmodi recipiendi & perpetuo retinendi licentiam concedere, ac alias super his opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui ad sanctum Franciscum, &, in quo dudum a teneris annis enutriti, professionem emisimus, & Generalis Ministri fungebamur officio, dum ad Cardinalatus honorem promoti fuimus, Ordinem prædictos, & illius professores, eorum exigentibus meritis, specialem gerimus devotionis affectum, ac salubria vota tua, ut optatum sortiantur effectum, libenter favore benevolo confovemus, hujusmodi supplicationibus inclinati, tibi, sine alicujus præjudicio, domum hujusmodi in loco prædicto, de quo tibi, & ipsis Vicario & Fratribus videbitur, ut præfertur, cum Ecclesia, campanili, campana, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitis, & aliis necessariis officinis prædictis, pro usu & habitatione eorumdem Fratrum fundari & construi faciendi, ac eisdem Vicario & Fratribus domum hujusmodi, pro eorum usu & habitatione recipiendi & perpetuo retinendi, auctoritate Apostolica, tenore præsentium licentiam elargimur, diœcesani loci, & cujusvis alterius licentia minime requisita. Non obstantibus felicis recordationis Bonifacii Papæ VIII. &c. ceterisque contrariis quibuscumque. Volentes, & eadem auctoritate decernentes, quod dicta domus & illius Guardianus & Fratres,qui illam inhabitabunt pro tempore,omnibus & singulis privilegiis,immunitatibus &c. aliis Fratribus & domibus dicti Ordinis concessis,gaudere libere & licite valeant:jure tamen parochialis Ecclesiæ,& cujuslibet alterius in omnibus semper salvo.Nulli ergo &c. Si quis &c.

Datum Viterbii, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXXI. III. Idus Octobris, anno XI.

Anno Christi 1482. nullum occurrit recensendum Monumentum.

XXXVII.

Ut domum sibi construendam extra muros Narnienses possint admittere. Ex Brevi originali.

§. I. SUpplicari nobis humiliter fecistis, ut cum Communitas & homines Civitatis nostræ Narniæ quemdam locum extra muros Narnien. ubi quædam imago beatæ Mariæ Virginis diversis miraculis clarere cœpit, pro singulari devotione, quam ad Congregationem vestram gerunt, vobis dare & assignare desiderent, ut in eo domus pro habitatione Fratrum, cum Ecclesia & aliis necessariis mansionibus ædificari possit, dignaremur vobis locum hujusmodi recipiendi licentiam concedere.

§. II. Nos, qui augmentum Religionum omnium summo studio desideramus, hujusmodi supplicationibus inclinati, vobis, ut locum hujusmodi, sine tamen juris alieni præjudicio, pro usu & habitatione vestra recipere, & in eo domum cum Ecclesia, campanili humili, campana, cœmeterio, refectorio, dormitorio, claustro, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis construere & ædificare, & perpetuo inhabitare possitis & valeatis, tenore præsentium concedimus & indulgemus. Decernentes, ut domus prædicta & Fratres in ea degentes, omnibus & singulis indulgentiis, privilegiis, indultis, immunitatibus, exemptionibus gaudeant, quibus aliæ domus, & Fratres vestri Ordinis gaudent & potiuntur, seu in futurum gaudebunt & potientur. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon dicti vestri Ordinis, juramento, confirmatione Apostolica vel alias roboratis statutis & consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die XXV. Aprilis MCCCCLXXXIII. Pontificatus nostri anno XII.

XXXVIII.

Ut concedant Ministro Provinciæ sancti Nicolai licentiam admittendi domum Conventualium. Ex libro 195. fol. 83.

Dilectis filiis Archipresbytero Ecclesiæ Baren. ac Vicario venerabilis fratris nostri Episcopi Cupersani in spiritualibus Generali.

§. I. PIis fidelium votis &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Lucæ Carazoli de Licio Ministri ac Fratrum Ordinis Minorum Provinciæ sancti Nicolai, secundum morem dicti Ordinis, petitio continebat, quod dudum, postquam quondam Pelegrinus Archipresbyter Archipresbyteratus loci Rutiliani, Cupersan. diœcesis, de bonis a Deo sibi collatis quoddam Oratorium sub invocatione sanctæ Mariæ de Pietate extra locum prædictum, cum uno claustro, & quoddam hospitale eidem Oratorio propinquum construi & ædificari fecerat, cupiens quod apud Oratorium ipsum una domus dicti Ordinis, ad quem singularem gerebat devotionis affectum, cum Ecclesia sub dicta invocatione, humili campanili, campana, cœmeterio, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro eorumdem Fratrum inibi per eorum Ministrum seu alios Superiores suos pro tempore deputandorum, perpetuis usu & habitatione construeretur & ædificaretur, Oratorium & hospitale constructa hujusmodi, ac nonnulla bona immobilia tunc expressa, ad eum legitime pertinentia, illorum tamen certa parte sibi, quoad viveret, reservata, nonnullis Fra-

Fratribus dicti Ordinis, nomine Romanæ Ecclesiæ accipientibus, donationis titulo inter vivos, dedit & assignavit, prout in quodam publico instrumento desuper confecto dicitur plenius contineri, ipseque Pelegrinus, dum in humanis egit, duos & quandoque tres Fratres dicti Ordinis, de dictorum superiorum licentia ibidem tenuit. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, præfatus Pelegrinus postmodum fuerit vita functus, cupiantque Lucas Minister & Fratres prædicti pium dicti Pelegrini desiderium adimpleri, pro parte Lucæ & Fratrum prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut eis super præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui Religionis propagationem & Divini cultus augmentum intensis desideriis affectamus, pium Lucæ & Fratrum prædictorum desiderium plurimum in Domino commendantes, ac bonorum prædictorum quantitates, qualitates, confines ac valorem præsentibus pro expressis habentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus vestrum, Lucæ & Fratribus prædictis, apud Oratorium & hospitale prædicta, unam domum hujusmodi cum Ecclesia sub dicta invocatione, humili campanili, campana, cœmeterio, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro eorumdem Fratrum inibi per eorum Ministrum seu alios Superiores suos pro tempore deputandorum, perpetuis usu & habitatione, absque tamen alicujus præjudicio, construendi & ædificandi, seu construi & ædificari faciendi, illamque cum bonis hujusmodi, pro illorum usu & habitatione prædictis recipiendi, & perpetuo inhabitandi, auctoritate nostra licentiam largiamini: jure tamen parochialis Ecclesiæ, & cujuslibet alterius in omnibus semper salvo. Nos enim, si licentiam hujusmodi per vos, vigore præsentium concedi contigerit, ut præfertur, dictæ domui, & illius pro tempore Guardiano & Fratribus, qui illam inhabitabunt, ut omnibus & singulis privilegiis, immunitatibus, indulgentiis, libertatibus, aliis domibus & Fratribus ejusdem Ordinis concessis & in posterum concedendis, uti & gaudere libere & licite possint, auctoritate Apostolica indulgemus. Non obstantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. prædecessoris nostri, & aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXXIII. IX. Kal. Julii, Pontificatus nostri anno XII.

XXXIX.

Ut concedant Amadeitis licentiam admittendi domum apud Perusinos. Ex libro 194. fol. 191.

Dilectis filiis Abbati Monasterii beatæ Mariæ Vallis-pontis, Perusinæ diœcesis, & Angelo de Narduciis Canonico Ecclesiæ Perusinæ, Ordinis sancti Augustini.

§. I. SAcræ Religionis, sub qua dilecti filii Fratres Ordinis Minorum, de Observantia nuncupatorum, de Congregatione quondam Amadei de Hispania &c. Sane pro parte dilectorum filiorum Communitatis & Priorum Artium Civitatis nostræ Perusinæ nobis nuper exhibita petitio continebat, quod ipsi provide considerantes fructus uberes, quos Fratres Ordinis Minorum, de Observantia nuncupatorum, Congregationis quondam Amadei de Hispania, incolis locorum, in quibus domos habent, eorum

exemplari vita, prædicationibus verbi Dei, audientia confessionum,& assidua & devota Divinorum celebratione hactenus attulerunt, & afferre non cessant pro fidelium salute animarum, ac ex certis aliis rationabilibus causis sperantes, quod si apud locum sanctæ Mariæ de Colmani, extra & prope portam sancti Andreæ Perusin. alias per nonnullos Religiosos habitatum, nunc vero ad profanos usus reductum, vel apud locum Ecclesiæ sancti Nicolai intra & juxta muros portæ sancti Petri dictæ Civitatis, in quo duo in præsentiarum Eremitæ ad nutum existunt, aut apud alium locum, vel extra dictam Civitatem, ubi Fratribus præfatis melius & commodius congrue videretur, una domus construeretur & ædificaretur, quæ per unum Guardianum & alios Fratres Ordinis & Congregationis eorumdem regeretur & gubernaretur, profecto Communitas & Fratres præfati, ac populus dictæ Civitatis, Guardiani & Fratrum, qui domum ipsam pro tempore habitarent, directi consiliis & exhortationibus, ferventius, quam soliti sint, suarum animarum salutem quærerent, quæ proculdubio exinde facilius sequeretur, Divinusque cultus in dicta Civitate non modicum susciperet incrementum. Quare pro parte Communitatis & Priorum prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut ipsis in aliquo prædictorum, vel alio loco ad id convenienti & accommodo unam domum cum Ecclesia, humili campanili, campana, cœmeterio, dormitorio, claustro, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro usu & habitatione perpetuis unius Guardiani & nonnullorum Fratrum Ordinis & Observantiæ præfatorum construendi & ædificandi, ipsisque Fratribus domum ipsam recipiendi & inhabitandi licentiam concedere, aliasque super his opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui Religionis propagationem, & Divini cultus augmentum nostris potissime temporibus intensis desideriis optamus, hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel alter vestrum, si est ita, eisdem Communitati & Prioribus domum ipsam in aliquo prædictorum vel alio loco ad id congruo & accommodo, cum Ecclesia, humili campanili, campana, cœmeterio, dormitorio, claustro, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis pro usu & habitatione perpetuis unius Guardiani & nonnullorum Fratrum Ordinis & Observantiæ præfatorum, absque tamen alicujus præjudicio, construendi & ædificandi, ac dilecto filio Roberto vel pro tempore existenti Guardiano domus sancti Petri de Montorio de Urbe, eorumdem Ordinis & Congregationis, domum ipsam nomine ipsorum Ordinis & Congregationis recipiendi,& Fratribus prædictis illam perpetuo retinendi & inhabitandi licentiam auctoritate nostra concedatis. Nos enim, si licentiam hujusmodi concesseritis, ut præfertur, eidem construendæ domui, necnon Guardiano & Fratribus in illa pro tempore commorantibus, ut omnibus & singulis privilegiis, indulgentiis, immunitatibus, quibus aliæ domus & Fratres Ordinis prædicti in genere utuntur & gaudent, etiam uti & gaudere possint & valeant, Apostolica auctoritate concedimus per præsentes: jure tamen parochialis Ecclesiæ, & cujuslibet alterius in omnibus semper salvo. Non obstantibus fel. rec. Bonifacii Papæ VIII. & aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXXIII. XVI. Kal. Augusti, Pontificatus nostri anno XII.

XL. *Ut*

XL.

Ut dent facultatem Sororibus Tertii Ordinis admittendi & regendi Hospitale Ambianen. Ex lib. 199. fol. 97.

Dilectis filiis sancti Martini ad Gemellos intra, & sancti Joannis extra muros Ambianen. & sancti Frisliani, Ambianen. diœcesis Monasteriorum Abbatibus.

§. I. Etsi locorum piorum quorumlibet &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectarum in Christo filiarum Joannæ de Wernick Magistræ, & tredecim Sororum Tertii Ordinis beati Francisci, de Pœnitentia nuncupati, in hospitali pauperum sancti Nicolai, de Coqueres nuncupati, infra metas parochiæ parochialis Ecclesiæ sancti Firmini Ambianen. petitio continebat, quod olim quondam Ægidius Rauyn civis Ambianen. & Celaya ejus uxor, de animarum suarum salute recogitantes, ac temporalia in spiritualia, & transitoria in æterna felici commercio commutare cupientes, ex bonis sibi a Deo collatis dictum hospitale pro quadraginta pauperibus inibi recipiendis, si tot ad illud declinarent, quibus certæ tunc expressæ eleemosynæ, juxta ipsius loci facultates erogarentur, & alia ibidem caritatis opera exercerentur, de licentia & consensu tunc Episcopi Ambianen. construi & ædificari fecerunt, qui quidem Episcopus inter alia ordinavit, ut in dicto hospitali una Capella construeretur, prout constructa fuit, pro missis & aliis Divinis officiis, juxta ordinationem ipsius Episcopi inibi celebrandis, prout in litteris authenticis ipsius Episcopi desuper confectis plenius continetur. *Petitio Sororum.* *Ex piorum bonis hospitale construitur.*

§. II. Et deinde, cum superioribus annis in Regno Franciæ & Comitatu Artesii diræ guerræ (proh dolor!) viguerunt, prout adhuc vigent, & ipsæ Joanna Magistra & Sorores, hospitalariæ nuncupatæ, sub cura Vicarii provincialis Fratrum Provinciæ Franciæ, Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, secundum morem dicti Ordinis Fratrum Minorum degentes, ad Civitatem prædictam, refugii causa se contulissent, & a dilectis filiis Majore & Scabinis dictæ Civitatis humiliter petiissent, ut eis aliquem pium locum, in quo se receptare, & Altissimo in humilitatis spiritu deservire, ac caritatis opera exercere possent, Divinæ pietatis intuitu assignarent, præfati Major & Scabini considerantes, quod Magistra & Sorores prædictæ in dicto hospitali commode habitare & Altissimo famulari, ac caritatis opera hujusmodi juxta earum pium propositum ac loci exigentiam exercere possent, hospitale prædictum, quantum in eis fuit, eisdem Magistræ & Sororibus concesserunt & assignarunt, ipsæque Magistra & Sorores ex tunc hospitale ipsum tenuerunt & possederunt, prout tenent & possident de præsenti, laudabiliter & devote ibidem vivendo, ac opera caritatis diligenter exercendo. *Et Sororibus conceditur.*

§. III. Quare pro parte Magistræ & Sororum prædictarum nobis fuit humiliter supplicatum, ut concessioni & assignationi prædictis, pro earum subsistentia firmiori, robur nostræ confirmationis adjicere, & eisdem, quæ nunc sunt & pro tempore erunt, Magistræ & Sororibus hospitalariis in dicto hospitali, ut Ordinarii loci & cujusvis licentia super his minime requisita, presbyter idoneus secularis vel regularis, ipsis ad hoc per Vicarium prædictum pro tempore existentem deputandus, in ipsa Capella Missas & alia Divina officia alta vel submissa voce, prout expedierit, celebrare, & diebus Dominicis aquam, ut moris est, benedicere, & earumdem Magistræ & So- *Confirmatio donationis, aliaque privilegia postulantur.*

Sororum confeſſionibus diligenter auditis, pro commiſſis per eas pro tempore exceſſibus & peccatis quibuslibet, in ſingulis Sedi Apoſtolicæ aut Ordinario loci non reſervatis caſibus de abſolutionis beneficio providere, & pœnitentiam ſalutarem injungere, ipſæque Magiſtra & Sorores campanam inibi exiſtentem, dum opus fuerit, pulſari facere, & cum juxta ipſius Tertii Ordinis de Pœnitentia regularia inſtituta, dictæ Magiſtra & Sorores ſingulis diebus Dominicis Sacramentum Euchariſtiæ recipere conſueverunt, illud in dicta Capella in loco congruo & honeſto reponi, & cum ea, qua decet reverentia cuſtodiri facere, & illud, ac Sacramentum Extremæ Unctionis ab eodem Capellano, qui illa eis miniſtrare poſſit, recipere, necnon in dicto hoſpitali menſam cum reliquiis & Sanctuariis approbatis, ac truncum ligneum vel lapideum, prout expedierit, pro oblationibus fidelium ad reparationem hoſpitalis & capellæ prædictorum, ac ſubventione pauperum reponendis & conſervandis tenere, omnibuſque & ſingulis privilegiis, immunitatibus, libertatibus & exemptionibus, aliis domibus & Sororibus Ordinis prædicti conceſſis & in poſterum concedendis, uti & gaudere libere & licite valeant, concedere, aliaſque in præmiſſis opportune providere, de benignitate Apoſtolica dignaremur.

§. IV. Nos igitur qui hujuſmodi hoſpitalium ac perſonarum inibi degentium jugem profectum, quantum cum Deo poſſumus, procuramus, & de præmiſſis certam notitiam non habemus, eorumdem Majoris & Scabinorum nobis ſuper hoc pro dictis Magiſtra & Sororibus humiliter ſupplicantium, ac hujuſmodi earumdem Joannæ Magiſtræ & Sororum ſupplicationibus inclinati, diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus veſtrum, ſi & poſtquam, vocatis Rectore dictæ Eccleſiæ, & aliis qui fuerint evocandi, de præmiſſis vobis legitime conſtiterit, ſine præjudicio cujuſcumque, dicti hoſpitalis conceſſionem & aſſignationem prædictas, eiſdem Magiſtræ & Sororibus, ut præfertur, factas per Majorem & Scabinos prædictos, auctoritate noſtra approbetis & confirmetis, ſuppleatiſque omnes & ſingulos defectus, ſi qui forſan intervenerint in eiſdem: & ut, ſine præjudicio cujuſcumque, presbyter idoneus ſecularis vel Regularis, ipſis nunc & pro tempore exiſtentibus Magiſtræ & Sororibus præfatis, ad hoc per Vicarium prædictum pro tempore exiſtentem deputatus, earum confeſſiones diligenter audire, & in ſingulis non reſervatis caſibus de abſolutionis beneficio providere & pœnitentiam ſalutarem injungere, ac in dicta Capella miſſas & alia Divina officia alta vel ſubmiſſa voce, prout expedierit, celebrare, & diebus Dominicis aquam, ut moris eſt, benedicere, ipſæ quoque Magiſtra & Sorores campanam inibi exiſtentem, dum opus fuerit, pulſari, & Euchariſtiæ Sacramentum in loco congruo & honeſto in dicta Capella reponi, & cum ea, qua decet reverentia cuſtodiri facere, & illud, ac Sacramentum Extremæ Unctionis ab eodem Capellano, qui illa eis miniſtrare poſſit, recipere, necnon in dicto hoſpitali menſam cum reliquiis & Sanctuariis approbatis, ac truncum ligneum vel lapideum, prout expedierit, pro oblationibus fidelium ad reparationem & ſubventionem prædictas oblatis, reponendis & conſervandis tenere, cœmeterium quoque apud hoſpitale ipſum habere & benedici facere, quodque prædictæ & pro tempore exiſtentes dicti hoſpitalis Magiſtra & Sorores omnibus & ſingulis exemptionibus, privilegiis, libertatibus & indulgentiis, aliis domibus, Magiſtris & Sororibus Ordinis ejuſdem conceſſis & in poſterum concedendis uti & gaudere libere & licite valeant, auctoritate noſtra concedatis pariter & indulgeatis: jure parochialis Eccleſiæ, & cujuslibet alterius in omnibus ſemper ſalvo; data propterea ei debita recompenſa, veſtro arbitrio

Petitioni annuitur.

bitrio moderanda. Non obstantibus Viennen. Concilii, & aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.
Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXXIII. Nonis Septembris, Pontificatus nostri anno XIII.

ANNO CHRISTI 1484. SIXTI IV. ANNO 13.

XLI.

Subjicitur ipse & Conventus ejus regimini Ministri Generalis. Ex lib. 6. Regest. Innocent. VIII. fol. 331.

Dilecto filio Joanni de Gotinez Ordinis Minorum professori.

§. I. EX injuncto nobis desuper Apostolicæ servitutis officio &c. Sane pro parte tua nobis nuper exhibita petitio continebat, quod tu alias de licentia dilecti fili Alphonsi de Zamora Ordinis Fratrum Minorum, & Theologiæ professoris, Nuncii postmodum Apostolici ad insulam Canariam pro conversione incolarum dictæ insulæ ad fidem Catholicam destinati, habentis ad hoc, ut asserebat, ab eadem Sede specialem per ejus litteras facultatem, quamdam domum, de sancta Cruce nuncupatam, intra villas de Hordunia, & Motia, Calaguritanæ diœcesis, pro usu & habitatione Fratrum dicti Ordinis, tam ex bonis tuis tibi, dum in seculo esses, a Deo collatis, quam piis aliorum fidelium eleemosynis construxisti & ædificasti; tuque & nonnulli alii professores ejusdem Ordinis eamdem domum ipsam hactenus laudabiliter, & ad odorem bonæ famæ inhabitastis, prout adhuc inhabitatis: Et deinde cum tu certis de causis, ad id animum tuum moventibus, pro tuæ & aliorum pro tempore dictam domum inhabitantium, conscientiarum pace & quiete, desiderares domum prædictam, & Fratres illam pro tempore inhabitantes ab obedientia dicti Alphonsi, & aliorum Prælatorum dicti Ordinis in insula prædicta degentium liberari & eximi, ac sub obedientia, cura & visitatione Ministri Generalis dicti Ordinis pro tempore existentis perpetuo subjici, ab eodem Alphonso licentiam obtinuisti, ut tu, & pro tempore domum prædictam inhabitantes, sub obedientia & jurisdictione dicti Generalis Ministri perpetuo remanere possitis. Quare pro parte tua nobis fuit humiliter supplicatum, ut tibi & aliorum Fratrum dictam domum inhabitantium pro tempore statui in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui pacem & quietem personarum quarumlibet, præsertim sacræ Religioni deditarum, accensis desideramus affectibus, hujusmodi supplicationibus inclinati, te ac domum ipsam, necnon & Fratres in illa pro tempore degentes, ab obedientia & subjectione dicti Nuncii, ac aliorum Prælatorum dicti Ordinis in ipsa insula degentium, auctoritate Apostolica, tenore præsentium penitus eximimus & totaliter liberamus, teque ac illos & domum ipsam sub obedientia, cura, visitatione & correctione dicti Ministri Generalis, ita tamen quod in Observantia Regulari dicti Ordinis, prout hactenus fecistis, vivatis, perpetuo subjicimus; ac tibi ut octo, decem vel plures dicti Ordinis professores sub quacumque Obedientia existentes, in dicta domo recipere & admittere, quodque tu & ipsi omnibus & singulis privilegiis, exemptionibus, immunitatibus ac indulgentiis, dicto Ordini, ac illorum Fratribus & domibus per Sedem prædictam, vel alias in genere concessis uti & gaudere libere & licite possitis & debeatis, auctoritate præfata, tenore præsentium, de speciali dono gratiæ indulgemus:
non

non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ac ſtatutis & conſuetudinibus dicti Ordinis, juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis alia firmitate roboratis, privilegiiſque & indultis per Sedem prædictam forſan eidem Ordini, ſub quibuſvis verborum formis forſan in genere conceſſis, quibus omnibus, etiamſi de illorum totis tenoribus, pro illorum ſufficienti derogatione, ſpecialis & expreſſa mentio habenda foret, illis alias in ſuo robore permanſuris, quoad hoc ſpecialiter & expreſſe hac de re dumtaxat derogamus, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Nulli ergo &c. ſi quis &c.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXXIV. IX. Kalend. Junii, Pontificatus noſtri anno XIII.

INNOCENTIUS VIII.

Electus IV. Kalend. Septemb. coronatus pridie Idus Septembris.

Anno Chsiti 1484. Innocentii VIII. anno 1.

I.

Ut concedat facultatem duabus nobilibus Sororibus germanis ædificandi Monaſterium Clariſſarum prope oppidum de Belalcazar. Ex lib. 1. regeſti Innocentii fol. 47.

Dilecto filio Priori Monaſterii beatæ Mariæ de Guadalupe per Priorem ſoliti gubernari, Toletanæ diœceſis.

§. I. INter cetera Divinæ accepta voluntati &c. Sane pro parte dilectarum in Chriſto filiarum nobilium mulierum Leonoræ & Eliſabethæ Manrique Sororum germanarum, domicellarum, Corduben. diœceſis, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod ipſæ, quæ alias de ingrediendo Religionem votum emiſerunt, pro hujuſmodi earum deſiderio facilius adimplendo, cupientes terrena in cœleſtia, & tranſitoria in æterna felici commercio commutare, unum Monaſterium Ordinis ſanctæ Claræ, intra vel prope oppidum de Belalcazar dictæ diœceſis, de bonis a Deo eis collatis, erigere, conſtruere & ædificare, ſeu erigi, conſtrui & ædificari facere, illudque congruis reditibus dotare proponunt, dummodo ipſis ſuper hoc Apoſtolicæ Sedis ſuffragetur auctoritas. Quare pro parte Leonoræ & Eliſabethæ prædictarum nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut ipſis intra vel prope dictum oppidum, in loco ad id convenienti & honeſto, unum Monaſterium dicti Ordinis, cum Eccleſia, humili campanili, campana, cœmeterio, refectorio, dormitorio, clauſtro, hortis, hortalitiis, & aliis neceſſariis officinis, pro aliquibus Monialibus dicti Ordinis, Altiſſimo inibi perpetuo famulaturis, ſub invocatione dictæ Sanctæ, erigi ac conſtrui & ædificari faciendi, necnon in dicta Eccleſia Euchariſtiæ Sacramentum in loco decenti & honeſto habendi & cuſtodiendi licentiam concedere, aliaſque ſuper hoc opportune providere, de benignitate Apoſtolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui Divini cultus augmentum, Religionis propagationem noſtris potiſſime temporibus exoptamus, de præmiſſis certam notitiam non habentes, ipſaſque Leonoram & Eliſabetham a quibuſcumque excommunicationis, ſuſpenſionis & interdicti, ac aliis Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris & pœnis, a jure vel ab homine, quavis occaſione vel cauſa latis

latis, si quibus quomodolibet innodatæ existunt, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutas fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus si est ita, eisdem Leonoræ & Elisabethæ Monasterium præfatum intra vel prope dictum oppidum, in loco ad id congruo & honesto, cum Ecclesia, humili campanili, campana, cœmeterio, refectorio, dormitorio, claustro, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro aliquibus Monialibus dicti Ordinis, Altissimo inibi perpetuo famulaturis, sub invocatione dictæ Sanctæ, absque tamen alicujus præjudicio, erigi, construi & ædificari faciendi, necnon in dicta Ecclesia Eucharistiæ Sacramentum in loco decenti & honesto habendi & custodiendi licentiam auctoritate nostra concedas: & nihilominus eadem auctoritate statuas & ordines, quod Leonora & Elisabetha prædictæ, ac pro tempore existens ipsius Monasterii Abbatissa, quæcumque bona mobilia & immobilia sibi pro tempore ex fidelibus donanda, pro sustentatione Monialium dicti Monasterii, & illius reparatione recipere, ac in sustentationem & reparationem hujusmodi convertere possint; quodque in dicto Monasterio sic tunc erecto ultra triginta Moniales recipi non valeant, sub pœna excommunicationis, quam recipientes ipso facto incurrant, nisi de licentia Romani Pontificis pro tempore existentis, aut Vicarii Generalis Ultramontani Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, ipsiusque Monasterii Abbatissa per Moniales ejusdem de triennio in triennium eligatur, & a Visitatore earum confirmari possit.

§. III. Et insuper quod Leonora & Elisabetha prædictæ, conjunctim vel divisim possint eligere vel vocare tot Moniales dicti Ordinis, in Religionis sanctimonia, & modo vivendi institutas, quot eis necessariæ videbuntur, quæ alias Moniales in dicto Monasterio recipiendas, & inibi pro tempore moraturas instruant; Abbatissæ quoque & Prælati Monialium eligendarum & vocandarum hujusmodi pro tempore, quamprimum pro parte Leonoræ & Elisabethæ prædictarum, vel alterius earum requisiti fuerint, illas ad dictum erigendum Monasterium mittere, & ipsæ eligendæ & vocandæ Moniales ad illud accedere, & inibi residere, ac Vicarius Provincialis provinciæ de Sanctoyo dicti Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, juxta morem ipsius Ordinis, & Fratres ipsius Provinciæ, postquam per Leonoram & Elisabetham prædictas, vel alteram ipsarum, seu pro earum parte requisiti fuerint, erigendum Monasterium hujusmodi, illiusque Moniales, sub cura & regimine suis recipere, ac eis de idoneo confessore, qui earum confessiones audiat .... a Romano Pontifice, præterquam in mortis articulo, absolvi non possint, teneantur & debeant: Quodque ipse Vicarius Provincialis Guardiano & Fratribus domus sancti Francisci de la Columna prope dictum oppidum, Ordinis Minorum, & Observantiæ prædictorum, curam erigendi Monasterii hujusmodi, & illius Monialium committere, ipseque Guardianus Monasterium & Moniales hujusmodi per se vel alios ad hoc idoneos, quando dictus Vicarius propter locorum distantiam Monasterium ipsum non visitaverit, visitare, & cum consilio Confessoris prædictarum Monialium, & Discretorum dictæ domus sancti Francisci, ad erigendum Monasterium hujusmodi accedere, aliisque Fratribus ad illud pro necessaria vel utili aut rationabili causa accedendi licentiam concedere possit.

§. IV. Nos enim, si concessionem, statutum & ordinationem hujusmodi per te, vigore præsentium fieri contigerit, ut præfertur, dicto erigendo Monasterio, ac illius Abbatissæ & Monialibus pro tempore existentibus, ut om-

omnibus & ſingulis privilegiis, immunitatibus, exemptionibus, gratiis, quibus alia Monaſteria, Abbatiſſæ & Moniales Ordinis prædicti utuntur & gaudent, uti & gaudere valeant, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium indulgemus: jure tamen parochialis Eccleſiæ, & cujuslibet alterius in omnibus ſemper ſalvo. Non obſtantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. prædeceſſoris noſtri, necnon aliis conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ſtatutis quoque & conſuetudinibus dicti Ordinis ſanctæ Claræ, juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ceteriſque contrariis quibuſcumque.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXXIV. VI. Nonas Octobris, Pontificatus noſtri anno I.

II.

Ut hoſpitale pauperum convertant in domum Sororum Tertii Ordinis ſancti Franciſci. Ibid. fol. 122.

Dilectis filiis Decano Carthaginen. & Scholaſtico Conchen. Eccleſiarum

§. I. RAtioni congruit &c. Dudum ſiquidem fel. record. Sixto Papæ IV prædeceſſori noſtro pro parte dilecti filii Franciſci Marton. laici Terræ Murciæ, Carthaginen. diœceſ. expoſito, quod olim quondam Tereſia vidua relicta quondam Guillemi Roqueline laici militis dictæ Terræ, ſuum in ejus ultima voluntate condens teſtamentum, inter alia voluerat, quod in quadam domo dictæ Terræ ad eam pertinente, ſub invocatione ſanctæ Brigidæ inſtituta, decens hoſpitalitas pauperum ad eam confluentium ſervaretur, eſſetque domus ipſa de jure patronatus laicorum, prout in dicto teſtamento plenius continebatur: & in eadem expoſitione ſubjuncto, quod bona dictæ domus pro magna parte diſſipata & deteriorata erant, & hoſpitalitas in ea commode teneri nequibat: dictuſque Franciſcus ejuſdem domus patronus, conſiderans raram & admodum parvam hoſpitalitatem ibidem teneri, ac cupiens indemnitati dictæ domus provideri, eamque piis uſibus applicari, nonnullas Sorores Tertii Ordinis ſancti Franciſci, de Pœnitentia nuncupati, in dicta domo habitare permiſerat, prout illam tunc inhabitabant: Quodque ſi ex tunc de cetero dicta domus perpetuis uſibus prædictarum & aliarum Sororum dicti Ordinis applicaretur, profecto Mater & Sorores ipſius Ordinis, in dicta domo pro tempore habitantes, domum ipſam, illiuſque ſtructuras & ædificia, & alia bona manutenere & conſervare ac reparare curarent, necnon ex illarum inibi reſidentia, ipſarum orationibus & laudabili vita, anima dictæ teſtatricis non minora pro ejus ſalute ſuffragia conſequeretur, quam ex hoſpitalitate prædicta, ac ipſarum Sororum exemplari vita aliæ mulieres ad vacandum Divinis beneplacitis ſub Regularibus inſtitutis dicti Ordinis allicerentur, ſuccederetque exinde incolarum dicti loci ad Ordinem prædictum devotionis incrementum, & ſalus animarum: ac pro parte ejuſdem Franciſci dicto prædeceſſori humiliter ſupplicato, ut domum ipſam perpetuis uſibus Sororum dicti Ordinis, quæ tunc inibi habitabant, & aliarum quæ per ipſas & dictum Franciſcum eligerentur & introducerentur, & quæ pro tempore eſſent, & aſſumerentur, applicare, piamque voluntatem teſtatricis prædictæ, quoad hoc dumtaxat, quod hoſpitalitas prædicta converteretur in habitationem Sororum hujuſmodi, abſque tamen præjudicio juriſpatronatus dicti Franciſci, & ſuorum ſucceſſorum commutare, aliaſque in præmiſſis opportune providere, de benignitate Apoſtolica dignaretur. Idem Sixtus prædeceſſor de præmiſſis certam no-

notitiam non habens, hujusmodi supplicationibus inclinatus, sub data videlicet XII. Kalend. Maii, Pontificatus sui anno XI. voluit & concessit, certis Judicibus dari in mandatis, ut ipsi vel alter eorum, si & postquam de præmissis omnibus & singulis, eidem prædecessori expositis & assertis, eis legitime constitisset, domum ipsam perpetuis usibus Sororum dicti Ordinis, quæ tunc inibi inhabitabant, & aliarum, quæ per ipsas eligerentur & introducerentur, & quæ pro tempore essent & assumerentur, Apostolica auctoritate applicarent, piamque voluntatem præfatæ testatricis, quoad dumtaxat, quod hospitalitas prædicta converteretur in habitationem Sororum prædictarum, absque tamen præjudicio juris patronatus Francisci & successorum suorum prædictorum commutarent: Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

§. II. Ne autem de voluntate & concessione dicti prædecessoris, pro eo quod super illis ejusdem prædecessoris, illius superveniente obitu, litteræ confectæ non fuerunt, valeat quomodolibet hæsitari, volentes & dicta auctoritate decernentes quod voluntas, concessio & indultum Sixti prædecessoris hujusmodi perinde a dicto die XII. Kalendas Maii, sortiantur effectum, ac si super illis ejusdem prædecessoris litteræ, sub ipsius diei data confectæ fuissent, prout superius enarratur; quodque præsentes litteræ ad probandum plene voluntatem, concessionem & indultum Sixti prædecessoris hujusmodi ubique sufficiant, nec ad id probationis alterius adminiculum requiratur: discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel alter vestrum, si & postquam de præmissis, eidem prædecessori expositis & assertis, vobis legitime constiterit, domum præfatam perpetuis usibus Sororum dicti Ordinis, quæ a dicta die XII. Kalend. Maii, inibi inhabitabant & nunc inhabitant, & aliarum, quæ per ipsas eligentur & introducentur, & quæ pro tempore erunt & assumentur, auctoritate nostra applicetis, & in hoc piam voluntatem dictæ testatricis, absque tamen præjudicio juris patronatus hujusmodi, commutetis in voluntatem & concessionem Sixti prædecessoris antedicti. Non obstantibus omnibus supradictis.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, auno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXXIV. pridie Idus Septembris, Pontificatus nostri anno I.

III.

Ut confirment permutationem quorumdam bonorum factam inter Episcopum, & Monasterium Clarissarum Palentinum. Ex lib. 32. fol. 280.

Dilectis filiis Decano Legionen. & Priori secularis & Collegiatæ beatæ Mariæ de Vilecleti, Palentin. diœc. Ecclesiarum.

§. I. Rationi congruit &c. Dudum siquidem a fel. record. Paulo Papa II. prædecessore nostro emanarunt litteræ tenoris subsequentis. *Paulus Episcopus servus servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Cum in omnibus judiciis &c.* Et deinde pro parte venerabilis Fratris nostri Didaci Episcopi Palentini, & dilectarum filiarum Abbatissæ & Conventus Monasterii sanctæ Claræ Palentini, Ordinis ejusdem Sanctæ, piæ mem. Sixto Papæ IV. etiam prædecessori nostro exposito, quod olim prædictæ Abbatissa & Conventus locum de Reynoso, Palentinæ diœcesis, cum Vassallis, dominio & jurisdictione suis, & montibus, pratis, terris, vineis solaribus, pascuis, & exitibus in terminis dicti loci existentibus, necnon certis molendinis, *Elcennas* nuncupatis, in flumine de Pinvorga prope dictum locum existentibus, ac omnibus aliis juribus & pertinentiis suis, quæ ad dictum

Monafterium quomodolibet pertinebant, exceptis dumtaxat certo termino in dicto loco exiftente, *Barrio* nuncupato, olim per tunc Abbatiffam dicti Monafterii & eafdem Conventum, dilectis filiis Univerfitati hominum villæ de Villa *Bindas*, dictæ diœcefis in Emphyteufim conceffo; ac prædictus Epifcopus præftimonium five decimas vini & aliorum fructuum Movudo, nunc oppidi de Villa Martin. dictæ diœcefis, ad menfam Epifcopalem Palentin. legitime fpectantia, & quadraginta menfuras grani, pondera five cargas nuncupatas, quas Epifcopus Palentin. pro tempore exiftens ex decimis primi grani, quod in dicto oppido colligitur, annis fingulis percipere confueverat, etiam ad eamdem menfam legitime fpectantia, ut conditiones Monafterii & menfæ præfatorum efficerentur meliores, de expreffo confenfu dilectorum filiorum Capituli Ecclefiæ Palentin. adinvicem permutaverant, & in excambium dederant, ea conditione, ut fi aliquando contingeret, quod propter fterilitatem temporis, decimæ grani dicti oppidi de Villa Martin. prædicta dictas quadraginta menfuras non attingerent, ex tunc prædictus Didacus, & pro tempore exiftens Epifcopus Palentin. effet obligatus folvere Abbatiffæ pro tempore exiftenti dicti Monafterii & eifdem Conventui refiduum quadraginta menfurarum hujufmodi ex aliis reditibus dictæ menfæ, in alio loco per eas eligendo, prout in inftrumento publico defuper confecto dicebatur plenius contineri.

§. II. Quare pro parte Didaci Epifcopi, & Abbatiffæ & Conventus prædictorum, afferentium, quod Didacus Epifcopus locum de Reynofo, cum Vaffallis, montibus, pratis, terris, vineis folaribus, pafcuis, exitibus, & molendinis, & aliis juribus prædictis, ac Abbatiffa & Conventus præfatæ poffeffionem, feu quafi, præftimonii, five decimarum & grani menfurarum, five juris ea percipiendi affecuti & adepti fuerant, & quod permutatio hujufmodi in evidentem utilitatem tam menfæ, quam Monafterii prædictorum cefferant, & tunc cedebant, eidem Sixto prædeceffori humiliter fupplicato, ut permutationi hujufmodi, pro illius fubfiftentia firmiori robur Apoftolicæ confirmationis adjicere, aliafque in præmiffis opportune providere, de benignitate Apoftolica dignaretur: idem Sixtus prædeceffor, qui Ecclefiarum & Monafteriorum omnium utilitates & commoda ftudiis, & finceris defideriis affectabat, de præmiffis certam notitiam non habens, ac loca de Reynofo, & montium, pratorum, terrarum, vinearum, folarium, pafcuorum, exituum, & molendinorum, necnon decimarum hujufmodi quantitates, qualitates, confines, & veros valores pro expreffis haberi volens, ipfofque Didacum Epifcopum, & Abbatiffam, ac fingulares perfonas dicti Conventus, a quibufcumque excommunicationis, fufpenfionis & interdicti, aliifque Ecclefiafticis fententiis, cenfuris & pœnis, a jure vel ab homine, quavis occafione vel caufa latis, fi quibus quomodolibet innodati exiftebant, ad effectum infrafcriptorum dumtaxat confequendum, abfolvens & abfolutos fore cenfens, hujufmodi fupplicationibus inclinatus, fub data videlicet XVII. Kalendas Aprilis, Pontificatus fui anno XI. duobus Judicibus dari voluit & conceffit in mandatis, ut, fi & poftquam defignatis & fpecificatis coram eis loco de Reynofo, cum montibus, pratis, terris, vineis folaribus, pafcuis, exitibus, & molendinis, & decimis prædictis, eis conjunctim, præinfertarum litterarum forma diligenter obfervata, de permutatione hujufmodi, & quod illa in evidentem utilitatem menfæ, & Monafterii prædictorum ceffiffet & cederet, legitime conftaret, illam, &, prout eam concernunt, omnia & fingula in præfato inftrumento contenta, Apoftolica auctoritate approbarent & confirmarent, fupplerentque omnes & fingulos defectus, fi qui forfan interveniffent in eifdem.

Non

Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

§. III. Ne autem de absolutione, voluntate, & concessione Sixti prædecessoris hujusmodi, ex eo quod super illis ipsius Sixti prædecessoris, ejus superveniente obitu, litteræ confectæ non fuerunt, valeat quomodolibet hæsitari, dictique Episcopus, Abbatissa & Conventus illarum frustrentur effectu; volentes, & Apostolica auctoritate decernentes, quod absolutio, concessio & voluntas Sixti prædecessoris hujusmodi perinde a dicto die XVII. Kalendas Aprilis, suum sortiantur effectum, ac si super illis ejusdem Sixti prædecessoris litteræ, sub dicti diei data confectæ fuissent, pront superius enarratur; quodque præsentes litteræ ad probandum plene absolutionem, concessionem & voluntatem Sixti prædecessoris hujusmodi ubique sufficiant, nec ad id alterius probationis adminiculum requiratur: discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus si, & postquam designatis & specificatis coram vobis loco de Reynoso, cum montibus, pratis, terris, vineis, solaribus, pascuis, exitibus & molendinis, ac decimis præfatis, vobis etiam conjunctim, præinsertarum litterarum Pauli prædecessoris forma diligenter observata, de permutatione hujusmodi, & quod illa in evidentem utilitatem mensæ & Monasterii præfatorum cesserit & cedat, legitime constiterit, illam, ac prout eam concernunt, omnia & singula in dicto instrumento contenta, auctoritate nostra approbetis & confirmetis, suppleatisque omnes & singulos defectus, si qui forsan intervenerint in eisdem, juxta easdem voluntatem & concessionem Sixti prædecessoris antedicti. Non obstantibus supradictis. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXXIV. pridie Idus Septembris Pontificatus nostri anno I.

IV.

Confirmat eis statutas vivendi leges. Ex lib. 14. fol. 113.

Dilectis filiis Pacien. & sanctæ Gertrudis Lovanien. Monasteriorum Abbatibus, ac Decano Ecclesiæ beatæ Mariæ Antuerpien. Leodien. & Cameracen. diœcesis.

ADDITIO ALIORUM.

„ §. I. IN suprema Apostolicæ dignitatis specula &c. Exibita siquidem Nobis nuper pro parte dilectarum in Christo filiarum Margaritæ & Sororum domus vallis S. Hieronymi, alias Opten Steynarth, Tertii Ordinis sancti Francisci, de pœnitentia nuncupati, oppidi sancti Trudonis, Leodien. diœcesis, petitio continebat, quod olim quondam Hubertus de Doclingen. Rector parochialis Ecclesiæ beatæ Mariæ Virginis dicti oppidi, ac Margarita & Sorores dictæ domus, quæ infra limites parochiæ dictæ Ecclesiæ existit, pro majori commoditate & animarum salute Margaritæ & Sororum in dicta domo pro tempore commorantium, inter se concordarunt, quod extunc in antea dictæ domus, ac illius Margarita & Sorores pro tempore existentes, de licentia & auctoritate Superioris ad hoc potestatem habentis, submitterentur domui S. Luciæ Ordinis Fratrum Eremitarum S. Augustini extra muros dicti oppidi; ipsæque Sorores de cetero reciperentur & instruerentur a Superiore seu Confessore pro tempore existente dictæ domus S. Luciæ, ipsis nihilominus remanentibus sub parochia dictæ Ecclesiæ beatæ Mariæ; quodque Confessor prædictus per se vel alium in dicta domo vallis S. Hieronymi Missam celebrare, & confessiones dictarum Sororum audire, eisque Eucharistiæ & Extremæ Unctionis Sacramenta mi-

miniſtrare, ac eas Eccleſiaſticæ ſepulturæ tam in Vallis ſancti Hieronymi, quam ſanctæ Luciæ domibus hujuſmodi tradere, prout ipſi Confeſſori viſum foret, ac juxta facultatem per eumdem confeſſorem ab Epiſcopo Leodien. obtinendam; necnon & inibi aquam benedicere, & verbum Dei prædicare poſſit; liceretque eiſdem Sororibus habere Oratorium, cœmeterium, & nonnulla alia tunc expreſſa, ac omnia eis oblata, donata & legata retinere, reſervatis certis juribus tunc expreſſis dicto Huberto, & pro tempore exiſtenti Rectori dictæ Parochialis Eccleſiæ: Et deinde bonæ mem. Joannes Epiſcopus Leodien. eiſdem Sororibus, ut capellam & cœmeterium conſtrui, benedici & conſecrari facere, necnon culparum ſuarum capitulum, aliaque ipſi Ordini congrua ſervare, & habitum ejuſdem Ordinis adinſtar formæ & habitus Sororum incluſarum oppidi Tongeren. dictæ diœceſis, juxta ſtatuta & conſuetudines Ordinis & Regulæ prædictorum, ſub perpetua clauſura duodecim perſonarum, quodque plures & in ſimili numero profeſſas non incluſas pro infirmis viſitandis, & in fide inſtruendis & confortandis, ac rebus & negotiis ſuis intus & extra earum domum expediendis, etiam quoad idem dormitorium & refectorium ſuſcipere; inſuperque in domo, Ordine & Regula hujuſmodi tria ſubſtantialia vota Religionis approbatæ, obedientiam ſcilicet, caſtitatem & paupertatem expreſſe profiteri poſſent, ſua ordinaria auctoritate conceſſit: ac voluit & mandavit, quod dictæ Sorores poſt factam profeſſionem, aliquem ex Prælatis approbati Ordinis, obſervatorem diſciplinæ Regularis, in Viſitatorem & Reformatorem eligerent, quodque ad Viſitatorem hujuſmodi, ſic tamen, quod in ſingulis ibidem agendis ſecum aſſumeret aliquem de Monachis Conventualibus Monaſterii dicti oppidi ſancti Trudonis, Ordinis ſancti Benedicti, quem Abbas dicti Monaſterii, qui pro tempore foret, duceret adjungendum, veſtitura, incluſio, & profeſſionis receptio deberent pertinere; idemque Viſitator, cum conſilio dicti Monachi adjungendi, Sorores hujuſmodi annuatim in capite & membris viſitare, ac defectus & exceſſus corrigere, rebelles punire, &, ſi nimia protervitas exigeret, incarcerare, ordinationes & ſtatuta ſalubria condere; necnon Rectricem ſeu Matrem cum conſilio ſanioris partis Sororum inſtituere & deſtituere, ac Confeſſorem ſeu confeſſores bonæ reputationis & famæ, ſimili conſilio Sororibus prædictis deputare, & deputatos ex cauſa amovere, qui Confeſſores dictarum Sororum, & ſingularum de earum familia perſonarum confeſſiones audire, & ipſas ab earum peccatis, etiam dicto Epiſcopo reſervatis abſolvere, ac eis pœnitentiam ſalutarem injungere, ac vota minora per eas emiſſa, in alia pietatis opera commutare, Miſſaſque & alia Divina officia in Capella prædicta, etiam ſuper Altari portatili, & adhibito ſono campanæ celebrare, ſeu per alium idoneum Sacerdotem celebrari facere, tempore etiam interdicti auctoritate ſtatutorum ſynodalium Leodien. vel provincialium Colonien. poſiti, januis tamen clauſis, dictis Sororibus, & familia domeſtica, numerum quatuor perſonarum non excedente, dummodo cauſam non dediſſent interdicto conjunctim vel diviſim, dumtaxat præſentibus, nec non Sororibus & perſonis domeſticis hujuſmodi dumtaxat Eccleſiaſtica Sacramenta, videlicet Euchariſtiæ & Extremæ Unctionis, cum Eccleſiaſtica ſepultura in cœmeterio prædicto miniſtrare, aquam benedicere, verbum Dei ibidem publice prædicare, extra tamen horam, qua ſermo ad populum fieri conſuevit in præfato Monaſterio, vel dicta parochiali Eccleſia, ſeu in domo Fratrum dicti Oppidi, niſi ſuper hoc a Superiore licentiam ſpecialem obtinerent. Voluit etiam præfatus Joannes Epiſcopus, quod dictæ Sorores contentari deberent ſeptis ſive clauſuris domus earum, ita quod ad ampliandum locum hujuſmodi in dicto Oppido

alias

„ alias hæreditates, vicos sive plateas communes dicti Oppidi undique jacentes, circumeuntes acquirere non possent, ac singulis annis anniversarium pro eodem Joanne Episcopo, & pro Henrico tunc Abbate dicti Monasterii in earum Capella celebrare, eorumque nomina in libro anniversariorum describi facere, ac annuatim in die Paschæ perpetuo Vicario dictæ Ecclesiæ B. Mariæ, pro oblationibus sibi antiquitus competentibus, mediam unciam argenti, vel pecuniam æquivalentem solvere tenerentur; ipse etiam Joannes Episcopus personas dictarum Sororum, & locum ac bona sub Gloriosissimæ Virginis Mariæ, & sancti Lamberti protectione suscepit, ac omnibus manus porrigentibus adjutrices pro manutentione dictæ domus, quadraginta dies indulgentiarum concessit. Et successive etiam bon. mem. Ludovicus Episcopus tunc electus Leodien. præmissa omnia auctoritate ordinaria approbavit & confirmavit, ac eisdem Sororibus concessit quod numerus duodenarius Sororum inclusarum superius expressus, extendi posset usque ad numerum triginta personarum per quasdam; & per alias eisdem Sororibus indulsit, ut singulis diebus Sabbati laudes Gloriosissimæ Virginis Mariæ decantare, ac in festivitatibus Nativitatis & Resurrectionis Domini nostri Jesu Christi, & Pentecostes, ac omnium Sanctorum, necnon Assumptionis B. Mariæ Virginis, & Dedicationis Ecclesiæ præfati Monasterii, ac Sanctorum Hieronymi & Francisci, & in die professionis novarum Sororum ibidem recipiendarum & includendarum, in summo Altari ejusdem Ecclesiæ Missam solemnem per earum Confessorem celebrari facere possent, salvo jure matricis Ecclesiæ: necnon per alias suas litteras similiter eisdem Sororibus concessit, ut numerus in prædictis litteris expressus, augeri posset usque ad numerum decem aliarum personarum inclusarum, & qualibet Sororum inclusarum hujusmodi, velata censeretur, velumque deferre in capite more solito; quodque omnes & singulæ prædictæ Sorores, negotiationes & mercantias suas, & exercitia secularia pro sustentatione vitæ ipsarum,& lucris licitis, facere & exercere possent, absque eo quod illa sibi per Gubernatores dicti Oppidi, seu ministros mechanicos, vel Judices illius prohiberi, seu eædem Sorores in hoc a quoquam impediri vel molestari possent, ac ut ab onere & exercitio visitandi extra earum domum infirmos, debiles vel impotentes infra præfatum Oppidum, liberari, ac exemptæ & immunes esse possent, prout in singulis litteris dicitur plenius contineri.

„ §. II. Quare pro parte Magistræ & Sororum præfatarum nobis fuit humiliter supplicatum, ut concordiæ, compositioni, concessionibus & indultis præfatis, pro illorum subsistentia firmiori, robur Apostolicæ confirmationis adjicere &c. Nos igitur de præmissis &c. discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus vestrum, si & postquam de concordia, compositione, concessionibus & indultis præfatis vobis legitime constiterit, illa, ac prout ea concernunt, omnia & singula in prædictis litteris contenta, salvis moderatione & limitatione infrascriptis, auctoritate nostra confirmetis & approbetis, suppleatisque omnes & singulos defectus si qui &c. & insuper ut Sorores in dicta domo pro tempore degentes, quietius Altissimo vota sua reddere valeant, eadem auctoritate statuatis & ordinetis, quod ipsæ deinceps sub perpetua clausura manentes, possint emittere tria vota substantialia, videlicet obedientiam, castitatem & paupertatem, quodque qualibet inclusarum Sororum prædictarum velata censeatur, velumque in capite portare possit usque ad numerum, de quo Matri & Sororibus, pro tempore existentibus visum fuerit, non obstante numero determinato in litteris supradictis, ac facere clausuram dictæ domus extendi & dilatari ad acquisita & septa ejusdem, & quod nul-

„ nullus clauſuram prædictam abſque licentia Viſitatoris, & in ejus abſentia
„ Confeſſoris dictarum Sororum, abſque cauſa legitima & utili intrare præ-
„ ſumat, & quicumque contrarium attentaverit, monitione præmiſſa, excom-
„ municationis ſententiam incurrat: quodque Generalem Miniſtrum Fratrum
„ ejuſdem Tertii Ordinis ſancti Franciſci, pro tempore Viſitatorem, in diœ-
„ ceſi Leodien. exiſtentem perpetuo habeat, nec quiſquam alius poſſit inibi
„ viſitationis officium quomodolibet exercere: ipſeque Viſitator ſeu alius ab
„ eo pro tempore deputatus plenariam poteſtatem habeat veſtiendi, in-
„ cludendi, & ad profeſſionem recipiendi dictas Sorores, & quæcumque
„ juſta & honeſta, ac Sororibus prædictis convenientia & utilia ſtatuendi &
„ ordinandi, inobedientes Sorores ſeu Matrem earumdem, & Confeſſorem
„ earumdem, pro tempore exiſtentes, quem quidem Confeſſorem Viſitator
„ procurare & providere tenebitur, ſicut haſtenus fecit, ejuſdem Ordinis
„ cum dictis Sororibus ſeu ſaniori earum parte, licentia dicti Abbatis, qui
„ alterius Ordinis eſt, & cujuſvis alterius ſuper hoc minime requiſita, corri-
„ gere, incarcerare & punire, juxta criminum exigentiam; in abſtinentiis
„ ceteriſque obſervantiis in Regula contentis diſpenſare, omniaque & ſin-
„ gula circa hæc neceſſaria & opportuna facere & exequi; ipſeque Viſitator
„ cum uno ſocio ejuſdem Ordinis, cum eo in Capitulo Generali Tertii Or-
„ dinis in dicta diœceſi Leodien. deputato, dictas Sorores viſitare, corrigere,
„ punire, & cum ſaniori parte illarum Rectorem ſeu Rectores, pro tempore
„ exiſtentes deſtituere, & alios inſtituere poſſit toties, quoties opus fuerit,
„ & videbitur expedire: & quod Rector ſeu Confeſſor prædictus, vel ab eo
„ deputatus, quem idem Viſitator ordinaverit, ſit ejuſdem Ordinis cum di-
„ ctis Sororibus quantum poſſibile fuerit, ne quis cujuſvis alterius Ordinis ſe
„ de dictis Sororibus quomodolibet intromittere habeat, & per competentia
„ temporum intervalla, Sororum prædictarum, earumque utriuſque ſexus
„ ſervitorum confeſſiones audire, eaſque ab omnibus & ſingulis peccatis, cri-
„ minibus & delictis Sedi Apoſtolicæ non reſervatis abſolvere, & eis pœni-
„ tentiam ſalutarem injungere, necnon vota per eas pro tempore miſſa, ul-
„ tramarino, ac BB. Petri & Pauli Apoſtolorum, & ſancti Jacobi in Compo-
„ ſtella, necnon Religionis votis dumtaxat exceptis, in alia pietatis opera
„ commutare, ac Miſſas in dicta domo ſuper Altari portatili celebrare ſeu
„ celebrari facere, ac Sororibus & familiæ hujuſmodi Euchariſtiæ & Extremæ
„ Unctionis Sacramenta miniſtrare, eaſque Eccleſiaſticæ ſepulturæ tradere,
„ ac verbum Dei in eadem Capella, quoties opus fuerit, prædicare ſeu prædi-
„ cari facere; dictuſque Confeſſor in abſentia Miniſtri Generalis Viſitatoris
„ præfati, de ipſius Viſitatoris licentia, in præmiſſis omnibus etiam infraſcri-
„ ptis, parem poteſtatem cum ipſo Viſitatore habeat: Sorores quoque præfatæ
„ immediate ſubjectæ ſint Capitulo Generali, & Generali Miniſtro, & ſint de
„ gremio ipſius Capituli, & dictus Confeſſor anno quolibet ad Capitulum
„ Generale in Conventu loci de Jeppetis eorumdem Ordinis & diœceſis ac-
„ cedere, & intereſſe teneatur de licentia dicti Generalis: Præfatæ quoque
„ Sorores in augmentum Divini cultus, perpetuis temporibus, Miſſam, Ve-
„ ſperas, Completorium, laudes, vigilias, & alias horas pro animabus fide-
„ lium, in eadem Capella dicere & decantare poſſint, alicujus licentia alias
„ ſuper hoc minime requiſita: quodque de licentia dicti Generalis, bona im-
„ mobilia ad dictam domum pertinentia, præſentia & futura, pro evidenti uti-
„ litate dictæ domus, & præcedentibus debitis ſolemnitatibus, vendere,
„ permutare & alienare valeant: Sorores quoque dictæ domus, nunc & pro
„ tempore exiſtentes, nullo unquam tempore, & ex quacumque cauſa, ad
„ alium locum ſive Ordinem ſe transferre poſſint, aut earum bona mobilia &
im-

„ immobilia aliis personis Ecclesiasticis donare, nisi de Ministri, Visitatoris „ & Capituli Generalium licentia; ac omnes & singulas negotiationes & „ mercantias suas mechanicas & alias seculares, pro earum sustentatione in „ lucris licitis & honestis gerere & exercere possint, absque alicujus dicti „ Oppidi contradictione, prout in litteris dicti Ludovici continetur:, & sint „ veræ Ecclesiasticæ personæ, sicut Fratres dicti Ordinis sancti Francisci, ab „ omnibus exactionibus secularibus, assisiis, gabellis, teloniis, ceterisque „ servitiis realibus & personalibus, necnon perturbatione & molestiis secu- „ larium Judicum, Civitatum, Oppidorum, Villarum, Castrorum, cetero- „ rumque locorum, ac supportatione aliorum onerum laicalium sint penitus „ exemptæ & immunes, ac omnibus & singulis libertatibus, immunita- „ tibus, privilegiis &c. quibus Regulares in Brabantia, & Fratres dicti „ Tertii Ordinis in dicta diœcesi &c. aliæque Ecclesiasticæ personæ tam a „ jure, quam alias quomodolibet potiuntur & gaudent, uti, potiri & gau- „ dere possint & debeant. Non obstantibus constitutionibus & ordinatio- „ nibus Apostolicis &c.

„ Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Domini- „ cæ MCCCCLXXXIV. III. Idus Decembris, Pontificatus nostri anno I.

V.

Monasterium de Ave Maria *Sororum Tertii Ordinis transfert ad institutum sanctæ Claræ*. Ex lib. I. Registri Innocentii VIII. fol. 300.

Ad perpetuam rei memoriam.

§. I. UT inter æternæ beatitudinis amatrices &c. Sane pro parte dilectarum in Christo filiarum Matris, Ministræ & Sororum domus de *Ave Maria* Parisien. Tertii Ordinis beati Francisci, de Pœnitentia nuncupati, nobis exhibita petitio continebat, quod olim fel. record. Sixtus Papa IV. prædecessor noster quondam Carolettæ Reginæ Franciæ, tunc in humanis agenti, ut unum vel plura Monasterium seu Monasteria Monialium Ordinis sanctæ Claræ, in regno Franciæ, vel Delphinatu Viennen. in aliquo seu aliquibus loco vel locis, honesto vel honestis, cum Ecclesia, campanili humili, campana, refectoriis, dormitoriis, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro usu & habitatione perpetuis Monialium dicti Ordinis, inibi sub Regulari Observantia viventium, construi & ædificari faciendi, & eisdem Sororibus recipiendi, & perpetuo inhabitandi licentiam concessit; ac voluit, quod illa, ac Moniales sive Sorores, quæ illa pro tempore inhabitarent, omnibus & singulis privilegiis, immunitatibus, exemptionibus, concessionibus, favoribus, indultis, & litteris Apostolicis, aliis Monasteriis dicti Ordinis sanctæ Claræ, & illorum Abbatissis & Monialibus in genere concessis & concedendis, quibus Monasteria, Abbatissæ & Moniales hujusmodi potiebantur & gaudebant, potiri & gaudere possent in futurum, uti, potiri & gaudere valerent & deberent, primo per quasdam; & deinde per eumdem prædecessorem accepto, quod dicta Regina cupiebat, quod Moniales pro tempore Monasteria prædicta inhabitantes, sub cura, regimine & obedientia Vicariorum Generalis & Provincialium respective Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, prout eis fuerat semper intentio, perpetuo perseverarent, idem Prædecessor dictæ Reginæ supplicationibus inclinatus, per alias suas litteras in forma Brevis declaravit, Monasteriorum & illorum Monialium curam & regimen prædictis Vicariis, juxta morem Ordinis & Observantiæ prædictorum, pleno jure

Sixtus IV. Reginæ Franciæ olim plura Monasteria construendi facultatem impertiit.

Cum omnibus privilegiis ceteris Monasteriis concessis.

pertinere; ac cum poſtmodum prædicta Regina propoſuiſſet unum ex prædictis Monaſteriis erigi facere in Civitate Pariſienſi, ipſa Mater ſive Miniſtra & Sorores domus de *Ave Maria*, in domo ipſa in communi, & ſub clauſura viventes, ac cupientes ad Ordinem prædictum ſanctæ Claræ ſe transferre, & ſecundum primaria inſtituta dicti Ordinis Altiſſimo famulari, præfatæ Reginæ, ut earum domum de *Ave Maria* prædictam, in Monaſterium Sororum dicti Ordinis ſanctæ Claræ erigi, ipſas Miniſtram ſive Matrem & Sorores domus de *Ave Maria* de dicto Tertio Ordine de Pœnitentia, ad præfatum Ordinem ſanctæ Claræ, ſub obedientia Vicariorum prædictorum transferri, litterarum vigore earumdem faceret, humiliter ſupplicarunt: quarum precibus eadem Regina annuens, auctoritate ſibi vigore dictarum litterarum conceſſa, voluit, conceſſit & ordinavit, domum ipſam de *Ave Maria* in Monaſterium dicti Ordinis ſanctæ Claræ Regularis Obſervantiæ erigi, & dictas Miniſtram ſive Matrem & Sorores domus de *Ave Maria*, ad dictum Ordinem ſanctæ Claræ, ſub obedientia Vicariorum prædictorum transferri, ut poſtulaverat; ſe ejuſmodi Monaſterii fundatricem, domumque de *Ave Maria* prædictam ....

Domus de Ave Maria conſtruitur.

Regimini Ordinis commendatur.

§. II. Cariſſimus autem in Chriſto filius noſter, Carolus Francorum Rex illuſtris, ad inſtantiam dictæ Reginæ Matris ſuæ, per ſuas etiam litteras patentes, præfatas litteras ſuæ Matris continentes, in præmiſſis conſenſit, ac ejuſdem ſuæ Matris litteras præcedentes, & earum continentiam & tenorem conceſſit, ratificavit, confirmavit, approbavit, & in quantum opus eſſet, dictis Matri ſive Miniſtræ & Sororibus de *Ave Maria* domum prædictam pro earum uſu donavit, omnibuſque officialibus & ſubditis ſuis ſuper hoc requiſitis mandavit, ut facerent dictas Matrem, Miniſtram & Sorores domus de *Ave Maria* ipſius Caroli Regis conceſſione, ratificatione, confirmatione, approbatione & donatione prædictis, ac omnibus aliis in dictis ſuis litteris contentis libere & pacifice uti & gaudere, nec permitterent eas per aliquem circa præmiſſa in aliquo moleſtari; ſed ipſius Reginæ ſuperveniente obitu, ad ipſius voluntatis executionem ulteriorem proceſſum non extitit.

Regis conſenſus accedit.

§. III. Quare pro parte dictarum Matris ſive Magiſtræ & Sororum domus de *Ave Maria*, nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut omnibus & ſingulis per Carolum Regem, & Reginam prædictos, virtute dictarum litterarum peractis robur noſtræ confirmationis adjicere, necnon domum de *Ave Maria* prædictam in Monaſterium Monialium dicti Ordinis ſanctæ Claræ, cum Eccleſia, campanili humili, campana, dormitorio, refectorio, clauſtro, hortis, hortalitiis, & aliis officinis prædictis erigi, & Matrem ſive Miniſtram & Sorores de *Ave Maria* prædictas in eodem ſic tunc erecto Monaſterio in Moniales dicti Ordinis ſanctæ Claræ recipi, & habitum Regularem, juxta dicti Ordinis ſanctæ Claræ conſuetudinem eis exhiberi, necnon profeſſionem per Moniales ejuſdem Ordinis ſanctæ Claræ emitti ſolitam, ab eis ſecundm primaria inſtituta Regularia ejuſdem Ordinis ſanctæ Claræ recipi & admitti mandare, Monaſteriumque ipſum cum Matre ſive Miniſtra & Sororibus domus de *Ave Maria* præfatis, ac pro tempore exiſtentibus Abbatiſſa & Monialibus ejuſdem Monaſterii, directioni, viſitationi, correctioni & emendationi Vicarii Generalis & Provincialis Fratrum prædictorum, qui eas regant, viſitent, corrigant & reforment, ſecundum primaria inſtituta Regularia prædicta, ſubjicere, quodque Monaſterium prædictum, & illius pro tempore Abbatiſſæ, & Conventus ac Moniales, privilegiis, immunitatibus, favoribus & indultis prædictis, juxta dicti prædeceſſoris litteras prædictas potiantur & gaudeant, concedere, aliaſque in præmiſſis opportune providere, de benignitate Apoſtolica dignaremur.

Confirmatio Pontificia petitur.

§. IV. Nos

§. IV. Nos igitur, qui Religionis propagationem, decus & venustatem, animarumque salutem intensis desideramus affectibus, earumdem Matris sive Ministræ & Sororum domus de *Ave Maria* apud Deum meritorium, & homines commendabile propositum prædictum plurimum in Domino commendantes, hujusmodi supplicationibus inclinati, omnia & singula per Reginam & Regem prædictos, virtute dictarum litterarum Sixti prædecessoris nostri præfati facta, auctoritate Apostolica, præsentium tenore approbamus & confirmamus, ac præsentis scripti patrocinio communimus, domumque prædictam de *Ave Maria* in Monasterium Monialium dicti Ordinis sanctæ Claræ, cum suis Ecclesia, campanili humili, campana, cœmeterio, dormitorio, refectorio, claustro, horto, hortalitiis, & aliis officinis prædictis, eisdem auctoritate & tenore erigimus, necnon Matrem sive Ministram & Sorores domus de *Ave Maria* prædictas, de dicto Tertio Ordine ad ipsum Ordinem sanctæ Claræ transferimus, easque in præfato sic erecto Monasterio in Moniales dicti Ordinis sanctæ Claræ recipi, ac eis habitum Regularem, juxta Ordinis dicti sanctæ Claræ consuetudinem exhiberi, necnon professionem per Moniales dicti Ordinis sanctæ Claræ, secundum primaria illius instituta viventes emitti solitam, si illam sponte emittere voluerint, eadem auctoritate recipi & admitti debere, præfata auctoritate decernimus: & ut Abbatissa & Moniales pro tempore dicti erigendi Monasterii eo laudabilius studeant Divinis vacare beneplacitis, quo majoribus erunt adjutæ consiliis, Monasterium, & illius Abbatissam pro tempore, & Moniales directioni, visitationi, correctioni & emendationi Vicarii Generalis, & Provincialis provinciæ Franciæ, Fratrum prædictorum, qui secundum morem Ordinis Fratrum Minorum prædicti eas in Moniales ipsius Ordinis sanctæ Claræ recipiant, & habitum prædictum eis exhibeant, ac professionem admittant memoratam, easque visitent, regant, corrigant & reforment, secundum primaria instituta, similibus auctoritate & tenore perpetuo subjicimus & submittimus, eisque, ut privilegiis, immunitatibus, gratiis, favoribus & indultis prædictis, juxta dicti prædecessoris litteras prædictas potiantur & gaudeant, eadem auctoritate concedimus. Et conceditur.

§. V. Non obstantibus præmissis, & constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon litteris fel. mem. Sixti Papæ IV. prædecessoris nostri incipientibus: *Admonet nos cura regiminis, & auctoritas officii Pontificalis inducit &c.* super concordatis inter Fratres Conventuales, & de Observantia nuncupatos dicti Ordinis Fratrum Minorum, quibus, illis alias in suo robore permansuris, quoad præmissa specialiter & expresse derogamus, ac Ordinum prædictorum, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis alia firmitate roboratis, statutis & consuetudinibus, necnon omnibus illis, quæ idem prædecessor in dictis suis litteris voluit non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo &c. Si quis &c. Contrariis non obstantibus.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXXIV. III. Idus Januarii, Pontificatus nostri anno 1.

Anno Christi 1485. Innocentii VIII. anno 1. & 2.

VI.

Ut concedat Clarissis Monasterii sanctæ Crucis Venetiarum totum Prioratum sanctæ Crucis Ordinis Cluniacensis. Ex lib. 23. fol. 257.

Venerabili fratri Patriarchæ Venetiarum.

§. I. Pium reputamus, & rationi consonum &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectarum in Christo filiarum Luciæ Abbatissæ & Mo-

Monialium ſancti Franciſci a Cruce Venetiarum, Ordinis ſanctæ Claræ de Obſervantia, petitio continebat, quod dudum, poſtquam bonæ memoriæ Petrus tituli ſancti Sixti presbyter Cardinalis, tunc in Civitate Venetiarum, ac nonnullis aliis partibus Apoſtolicæ Sedis Legatus, provide conſiderans, quod Sophia Abbatiſſa & aliæ Sorores dicti Monaſterii, tunc Tertii Ordinis ſancti Franciſci de Pœnitentia exiſtentes, & in certa parte domorum Prioratus ſanctæ Crucis Venetiarum Cluniacen. Ordinis, per Priorem dicti Prioratus conceſſa, ſub Regulari Obſervantia & ſtricta clauſura vivebant, conceſſionem eis factam prædictarum domorum hujuſmodi, & ſi fieri contingeret per ejuſdem Prioratus ſanctæ Crucis Priorem ſeu Commendatarium, habens ad hoc, ut aſſerebat, ſpecialem a prædicta Sede per ejus litteras facultatem, facultatis hujuſmodi vigore confirmaverat & approbaverat, ſupplendo omnes & ſingulos defectus, ſi qui forſan interveniſſent in eiſdem, ac Ordinem Cluniacen. in dicto Prioratu ſuppreſſerat, totumque Prioratum cum parte Eccleſiæ, ac omnibus ædificiis, ſtructuris, domibus paramentis, clauſtris, hortis, hortalitiis, juribus & pertinentiis ſuis, per dicti Prioris ceſſum vel deceſſum vacatura conceſſerat, ac inibi unum Monaſterium Monialium erexerat, ac illi prædictam Sophiam in Abbatiſſam præfecerat, ac voluerat, ut illa & ejuſdem Monaſterii Moniales pro tempore exiſtentes Regularia inſtituta Ordinis Fratrum Minorum, quatenus earum ſtatui conveniret, obſervare, ac nonnulla alia laudabilia, & Deo grata . . . . . concernentia, eis conceſſerat: felicis record. Sixtus Papa IV. prædeceſſor noſter omnia geſta & conceſſa per eumdem Legatum approbavit & confirmavit, ac voluit, quod Abbatiſſa & Moniales præfatæ ſecundum Regularia inſtituta Ordinis ſanctæ Claræ, ſub cura Vicarii Generalis Fratrum Minorum, de Obſervantia nuncupatorum, pro tempore exiſtentis, ex tunc de cetero permanere debeant, & ad alterius Regularem Obſervantiam non tenerentur, prout in litteris tam Petri Legati, quam Sixti prædeceſſoris hujuſmodi hæc omnia plenius contineri dicuntur. Cum autem, ſicut eadem petitio ſubjungebat, licet Abbatiſſa & Moniales prædictæ, conceſſionis hujuſmodi vigore, uſque modo medietatem ſtructurarum & ædificiorum dicti Prioratus obtinuerint, ſub cura dicti Vicarii, ſecundum Regularia inſtituta prædicti Ordinis ſanctæ Claræ vitam Deo gratam, & apud homines commendabilem ducentes, auctuſque ſit hucuſque non parum, gratia Altiſſimi cooperante, numerus earum, & augeatur in dies, tamen pars domorum & officinæ illius pro earum habitatione admodum anguſta, & ad earum receptionem minime capax exiſtat, expediatque eis habere reſiduum ſtructurarum & ædificiorum dicti Prioratus, in quo nullus Monachus reſidet, & inibi per presbyteros ſeculares jam longo tempore Miſſæ celebrari conſueverunt.

§. II. Quare pro parte Luciæ Abbatiſſæ & Monialium prædictarum nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut litteras Legati præfati, & in eis contenta, quatenus ordinatis poſtmodum per prædictum Sixtum prædeceſſorem non contradicant, & in eis contenta, cum opportuna ſuppletione defectuum, confirmare & approbare, necnon reſiduum ſtructurarum, ædificiorum, Eccleſiæ, horti, hortalitiorum, domorum quorumcumque dicti Prioratus, eis pro ampliandis officinis præfatis, cedente vel decedente dicto Priore ſeu Commendatario, de novo concedere, & alias ipſis & earum ſtatui opportune providere, de benignitate Apoſtolica dignaremur.

§. III. Nos igitur hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, fraternitati tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus, ſi vocatis Priore ſeu Commendatario dicti Prioratus, & aliis qui fuerint evocandi, tibi de præmiſſis le-

legitime constiterit, litteras Cardinalis Legati præfati, & in eis contenta, salvis semper per dictum Prædecessorem postmodum ordinationibus, auctoritate nostra, sine tamen cujusquam præjudicio, approbes & confirmes, suppleasque omnes & singulos defectus, si qui forsan intervenerint in eisdem.

§. IV. Et nihilominus residuum structurarum, ædificiorum, Ecclesiæ, horti, hortalitiorum, & domorum quorumcumque dicti Prioratus, ipsis Abbatissæ & Monialibus, pro ampliandis loco habitationis earum, & officinis prædictis, ita quod, cedente vel decedente moderno Priore seu Commendatario dicti Prioratus, liceat eis per se vel alium seu alios possessionem residui structurarum, ædificiorum, Ecclesiæ, horti, hortalitiorum, & domorum præfatorum, auctoritate propria apprehendere, & perpetuo retinere, cujusvis alterius licentia super hoc minime requisita, pro amplianda habitatione ipsarum, auctoritate nostra concedas. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon Prioratus & Ordinum prædictorum, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXXV. pridie Nonas Julii, Pontificatus nostri anno I.

VII.

Confirmari jubet erectionem Custodiæ Britanniæ in Provinciam, & stabiliri concordiam initam cum Provincia Turonensi. Ex lib. 18. fol. 20.

Venerabilibus Fratribus Maclovien. & Briocen. Episcopis, ac dilecto filio Abbati Monasterii sanctæ Crucis de Guingampo, Tricoren. diœcesis.

§. I. EX debito sollicitudinis pastoralis officio &c. Sane pro parte dilectorum filiorum Vicarii Provincialis Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, Provinciæ inferioris Britanniæ secundum morem dicti Ordinis, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod dudum dilecti filii Vicarius Generalis & definitores Congregationis Generalis dicti Ordinis, in domo Fratrum dicti Ordinis, Burgensis, Tornacen. diœcesis Provinciæ Franciæ, secundum morem prædictum ultimo celebratæ, pro conservanda pace inter dilectos filios Vicarium & Fratres Provinciæ Turoniæ, ac tunc Custodem & Fratres dictæ Provinciæ Britanniæ, quæ tunc Custodia erat, de utriusque partium consensu, inter alia statuerunt & ordinaverunt, quod præfata Custodia de cetero perpetuis futuris temporibus Vicaria seu Provincia vocaretur, haberetque Vicarium Provincialem, secundum ritum & modum aliarum Provinciarum dicti Ordinis, ac ipsi Provinciæ Britanniæ terminos pro annua quæsta rerum usui Fratrum in ipsa pro tempore commorantium necessariarum assignatos, & per multa tempora concessos, sunt possessi, prout in eorumdem Vicarii Generalis & definitorum litteris desuper confectis plenius continetur.

§. II. Quare pro parte dictorum Vicarii & Fratrum Provinciæ Britanniæ nobis fuit humiliter supplicatum, ut statutis, concessis & ordinatis per dictos Vicarium Generalem & definitores, de utriusque partium consensu circa præmissa, robur Apostolicæ confirmationis adjicere; & ne Vicarius & Fratres prædicti dictæ Provinciæ Britanniæ super præmissis quæstis faciendis, aut alias impediantur, inhibere; quodque Vicarius eligendus pro tempore dictæ Provinciæ Britanniæ possit confirmari per Vicarium Generalem

lem dicti Ordinis, ſeu etiam Commiſſarium ad hoc ab eo ſpecialiter deputatum; & quod Provincia ipſa Britanniæ gaudeat & uti poſſit Conſervatoribus ſibi illo tempore, quo Cuſtodia, ut præfertur, exiſtebat, deputatis, concedere, aliaſque in præmiſſis opportune providere, de benignitate Apoſtolica dignaremur.

§. III. Nos itaque Fratrum prædictorum quietem, & proſperitatis votivæ ſucceſſus paternis deſiderantes affectibus, diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus veſtrum de conſenſu Vicarii & Fratrum dictæ Provinciæ Turonenſis, & aliorum quorum intereſt, omnia & ſingula per Vicarium Generalem & definitores prædictos circa præmiſſa, de præſentium conſenſu Fratrum ſtatuta, conceſſa & ordinata, auctoritate noſtra confirmetis & approbetis, ſuppleatiſque omnes & ſingulos defectus, ſi qui forſan intervenerint in eiſdem; ac præfatis Vicario & Fratribus dictæ Provinciæ Britanniæ, quod Vicarius per eoſdem Fratres dictæ Provinciæ Britanniæ pro tempore electus, poſſit per Vicarium Generalem, ſeu ejus ſpecialem Commiſſarium prælibatum confirmari; quodque Provincia ipſa Britanniæ Conſervatoribus ſibi pro dicto tempore, quo Cuſtodia exiſtebat, deputatis, potiri & gaudere valeat, eadem auctoritate concedatis: diſtrictius inhibentes omnibus & ſingulis Fratribus dicti Ordinis, cujuſcumque gradus aut conditionis exiſtant, ſub excommunicationis & aliis Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris & pœnis, de quibus vobis & ipſis videbitur, per contrafacientes incurrendis, ne Vicarium aut Fratres prædictos dictæ Provinciæ Britanniæ ſuper conceſſis pro tempore faciendis, in terminis ſibi conceſſis prædictis, aut præmiſſorum aliquo, per ſe vel alium ſeu alios, directe vel indirecte perturbare, inquietare aut impedire præſumant. Contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita compeſcendo. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, & fel. record. Eugenii IV. & Pii II. Romanorum Pontificum prædeceſſorum noſtrorum, per quas caveri dicitur expreſſe, quod Vicariorum quarumcumque Provinciarum dicti Ordinis electiones per illorum Fratres, qui pro tempore forent, & per Miniſtrum Provincialem dicti Ordinis dumtaxat, & non alium poſſint & debeant confirmari, ac aliis litteris Apoſtolicis, necnon decretis Ordinis, juramento, confirmatione Apoſtolica vel quavis alia firmitate roboratis, ſtatutis & conſuetudinibus contrariis quibuſcumque: ſeu ſi aliquibus communiter vel diviſim a Sede prædicta ſit indultum, quod interdici, ſuſpendi vel excommunicari non poſſint per litteras Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem &c.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXXV. X. Kalendas Decembris, Pontificatus noſtri anno II.

VIII.

Ut concedant facultatem Sororibus Tertii Ordinis Monaſterii de Alcaraz domum ſuam alio transferendi. Ex lib. 27. fol. 248.

Dilectis filiis Archidiacono de Stunez, & Scolaſtico Eccleſiæ Toletan. ac officiali Toletan.

§. I. Sedis Apoſtolicæ gratioſa benignitas &c. Sane pro parte dilectarum filiarum Sororum domus Terræ de Alcaraz Tertii Ordinis ſancti Franciſci, de Pœnitentia nuncupati, Toletan. diœceſis nobis nuper exhibita

ta petitio continebat, quod ipsæ, quæ in dicta domo, alias dictæ Terræ & Archiepiscopi Toletan. juxta modum vivendi dicti Ordinis in communi viventes ...... dumtaxat existant, quarum septem, per Sorores dicti Ordinis emitti solitam, Regularem professionem, prout reliquæ non novitiæ, sed & professionem hujusmodi nondum emiserunt, cupiunt domum ipsam in eodem vel alio loco magis commodo & honesto cum Oratorio, campanili humili, campana, dormitorio, refectorio, claustro, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis construi, ampliari & reformari, pro earum & aliquarum aliarum dicti Ordinis Sororum, quæ illam pro habitatione voluerint, perpetuis usibus & habitatione, & in illa sub obedientia unius earum Matris sive Magistræ per alias Sorores eligendæ & assumendæ, sub communi dicti Ordinis laudabili vivendi modo, necnon cura, directione, visitatione & correctione Vicarii Provincialis Fratrum provinciæ Castellæ Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, secundum morem dicti Ordinis Fratrum Minorum, vitam laudabilem & Domino gratam cum odore bonæ famæ ducere.

§. II. Quare pro parte dictarum Sororum nobis fuit humiliter supplicatum, ut eis unam domum Sororum hujusmodi construi facere, ac in ea sub obedientia, cura, directione, visitatione præfatis vitam ducere, & a Confessore dicti Ordinis, Fratrum Minorum professore per Vicarium deputando, Pœnitentiæ, Eucharistiæ & Extremæ Unctionis Sacramenta recipere, &, si voluerint, in manibus Vicarii seu Matris & Magistræ præfatorum, vel alterius, cui idem Vicarius id duxerit committere, Obedientiæ, paupertatis & Castitatis perpetua vota emittere libere & licite valeant, concedere, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. III. Nos igitur, qui Religionis propagationem & omnium animarum salutem intensis desideramus affectibus, hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus vestrum prædictis Sororibus, ut in prædicto vel alio loco decenti & honesto, intra vel extra dictæ Terræ muros ipsis Sororibus grato & accepto, unam domum Sororum dicti Ordinis, cum Oratorio, campanili humili, campana, dormitorio, refectorio, claustro, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro earum & aliquarum aliarum dicti Ordinis Sororum, quæ illam inhabitare voluerint perpetuis usibus & habitatione, construi facere & recipere, ac sub obedientia unius earum Matris sive Magistræ pro tempore per alias Sorores eligendæ & assumendæ de communi, sub dicti Ordinis de Pœnitentia laudabili vivendi modo, necnon cura, directione, visitatione & correctione dicti Vicarii provincialis, vitam laudabilem & Deo gratam cum odore bonæ famæ ducere, & a Confessore dicti Ordinis Fratrum Minorum professore, per prædictum Vicarium in Capitulo provinciali Fratrum Ordinis Minorum & Provinciæ prædictorum, seu extra pro tempore deputando, Pœnitentiæ, Eucharistiæ, & Extremæ Unctionis Sacramenta recipere, &, si voluerint, in manibus Vicarii seu Matris aut Ministræ præfatorum, vel alterius, cui idem Vicarius id duxerit committendum, obedientiæ, paupertatis & castitatis perpetua vota emittere; necnon omnibus & singulis privilegiis, gratiis, favoribus & indultis spiritualibus & temporalibus, dicti Ordinis professoribus utriusque sexus, & domibus earum per Sedem Apostolicam vel alias in genere concessis, & quibus aliæ domus dicti Ordinis, & in illis degentes Sorores & Fratres pro tempore potiuntur & gaudent, ac uti, potiri & gaudere possunt quomodolibet in futurum, uti, potiri & gaudere libere & licite valeant, de consensu, quorum interest, & sine præjudicio cujuscumque, auctoritate nostra concedatis. Nou obstantibus Viennen. Concilii & aliis Apostolicis constitutionibus, ac dictorum

ctorum Ordinum, juramento, confirmatione Apoſtolica vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis & conſuetudinibus, contrariis quibuſcumque.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXXVI. V. Idus Junii, Pontificatus noſtri anno II.

IX.

Ut concedat Clariſſis Monaſterii de Belalcazar domum Fratrum Minorum illius oppidi, uniatque Monaſterio quoddam præſtimonium. Ex lib. 32. fol. 213.

Dilecto filio Priori Monaſterii beatæ Mariæ de Guadalupe per Priorem ſoliti gubernari, Toletanæ diœceſis.

Nobiles quædi Mulieres Monaſterium ædificari cupiunt.

§. I. Digna reddimur attentione ſolliciti &c. Dudum ſiquidem pro parte dilectarum in Chriſto filiarum nobilium mulierum Leonoræ & Eliſabeth Manrique ſororum germanarum, domicellarum, Corduben. diœc. nobis expoſito, quod ipſæ, quæ alias de ingrediendo Religionem votum emiſerant, pro hujuſmodi earum deſiderio facilius adimplendo, unum Monaſterium Monialium Ordinis ſanctæ Claræ intra vel prope Oppidum de Belalcazar dictæ diœceſis de bonis a Deo eis collatis erigi, conſtrui & ædificari facere, ac congruis reditibus dotare proponebant, dummodo ipſis ſuper hoc Apoſtolicæ Sedis ſuffragaretur auctoritas.

Facultatem Pontifex olim impertiit.

Et conditiones præſcripſit.

§. II. Nos tunc ipſarum Sororum ſupplicationibus inclinati, tibi per alias noſtras litteras dedimus in mandatis, ut, ſi erat ita, eiſdem Leonoræ & Eliſabeth Monaſterium præfatum intra vel extra & prope dictum Oppidum, in loco ad id congruo & honeſto, cum Eccleſia, humili campanili, campana, dormitorio, refectorio, clauſtro, hortis, hortalitiis, & aliis neceſſariis officinis, pro aliquibus Monialibus dicti Ordinis Altiſſimo inibi perpetuo famulaturis, ſub invocatione dictæ Sanctæ, abſque tamen alicujus præjudicio, erigi, conſtrui & ædificari faciendi, necnon in dicta Eccleſia Euchariſtiæ Sacramentum in loco decenti & honeſto habendi & cuſtodiendi, licentiam concederes, ſtatuereſque & ordinares, quod Leonora & Eliſabeth prædictæ, ac pro tempore exiſtens ipſius Monaſterii Abbatiſſa, quæcumque bona mobilia & immobilia ſibi pro tempore a Chriſtifidelibus donanda, pro ſuſtentatione Monialium dicti Monaſterii & illius reparatione, recipere, & in ſubſtentationem & reparationem hujuſmodi convertere poſſent: quodque in dicto Monaſterio ſic tunc erecto ultra triginta Moniales recipi non valerent, ſub pœna excommunicationis, quam recipientes ipſo facto incurrerent, niſi de licentia Romani Pontificis pro tempore exiſtentis, aut Vicarii Generalis Ultramontani Ordinis Fratrum Minorum, de Obſervantia nuncupatorum; ipſiuſque Monaſterii Abbatiſſa per Moniales ejuſdem de triennio in triennium eligeretur, & a Viſitatore earum confirmari poſſet, & quod Leonora & Eliſabeth prædictæ conjunctim vel diviſim poſſent eligere vel vocare tot Moniales dicti Ordinis, in Religionis ſanctimonia, & modo vivendi inſtructas, quot eis neceſſariæ viderentur, quæ alias Moniales in dicto Monaſterio recipiendas, & inibi pro tempore moraturas inſtruerent; Abbatiſſæ quoque & Prælati Monialium eligendarum & vocandarum hujuſmodi pro tempore, quamprimum pro parte Leonoræ & Eliſabeth prædictarum, vel alterius earum requiſiti forent, illas ad dictum erigendum Monaſterium mittere, & ipſæ eligendæ & vocandæ Moniales ad illud accedere & inibi reſidere, ac Vicarius Provincialis Provinciæ de Sanctoyo dicti Ordinis Fratrum Minorum, de Obſervantia nuncupatorum, juxta morem ipſius Ordi-

Ordinis & Fratres ipsius Provinciæ, postquam per Leonoram & Elisabeth prædictas, vel alteram ipsarum, seu pro earum parte requisiti forent, erigendum Monasterium hujusmodi, illiusque Moniales sub cura & regimine suis recipere, ac eis de idoneo Confessore, qui earum confessiones audiret, & ipsis Ecclesiastica Sacramenta ministraret, necnon in dicta Ecclesia dicti Monasterii per se vel alios celebraret, providere, appellatione quacumque remota, sub simili excommunicationis pœna, quam, si secus facerent, etiam ipso facto incurrerent, & a qua ab alio, quam a Romano Pontifice, præterquam in mortis articulo, absolvi non possent, tenerentur & deberent: quodque ipse Vicarius Provincialis Guardiano & Fratribus domus sancti Francisci de la Columna prope dictum Oppidum, Ordinis Minorum & Observantiæ prædictorum, curam erigendi Monasterii hujusmodi & illius Monialium committere, ipseque Guardianus Monasterium & Moniales hujusmodi per se, vel alios ad hoc idoneos, quando dictus Vicarius propter locorum distantiam Monasterium ipsum non visitaret, visitare, & cum consilio Confessoris prædictarum Monialium & Discretorum dictæ domus S. Francisci ad erigendum Monasterium hujusmodi accedere, aliisque Fratribus ad illud pro necessaria vel utili aut rationabili causa accedendi licentiam concedere posset, & si concessionem, statutum & ordinationem hujusmodi per te, vigore dictarum litterarum fieri contingeret, ut præfertur, dicto erigendo Monasterio, ac illius Abbatissæ & Monialibus pro tempore existentibus, ut omnibus & singulis privilegiis, immunitatibus, exemptionibus & indultis, quibus alia Monasteria, Abbatissæ & Moniales Ordinis prædicti utuntur & gaudent, uti & gaudere valerent, indulsimus per easdem: jure tamen parochialis Ecclesiæ, & cujuslibet alterius in omnibus semper salvo, prout in eisdem litteris plenius continetur.

Potestas facta FF. Sacramenta ministrandi, & alia faciendi.

Guardianus Sancti Francisci de Columna Provicarius substituitur.

§. III. Cum autem, sicut accepimus, dilectus filius Fridericus de Stunica, clericus Placentinæ diœcesis, quoddam præstimonium in parochiali Ecclesia beatæ Mariæ loci de Garuz, Toletan. diœcesis, quod obtinet, sponte & libere resignare proponat; &, sicut exhibita nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Vicariorum Generalis Ultramontani Fratrum dicti Ordinis, & præfati Provincialis dictæ Provinciæ, ac Guardiani & Fratrum dictæ domus, dictarumque Leonoræ & Elisabeth petitio continebat, ipsi Vicarii, Guardianus & Fratres, ac Leonora & Elisabeth ex certis rationabilibus causis animum eorum moventibus cupiant, quod dicta domus de Columna, quam Fratres dicti Ordinis jam per duodecim annos inhabitaverunt, erigatur in Monasterium Monialium dicti Ordinis sanctæ Claræ, & dictis Fratribus in recompensam concedatur alia domus in alio loco eis commodo, ad effectum erigendi inibi Monasterium prædictum, construi cœpta, & sperent, quod si præstimonium prædictum dicto Monasterio, postquam erectum foret, perpetuo uniretur, annecteretur & incorporaretur, exinde dicti Monasterii Abbatissa & Conventus pro tempore existentes, pro earum sustentatione aliquod susciperent relevamen: Pro parte Vicariorum, Guardiani, Fratrum, Leonoræ & Elisabeth prædictorum asserentium, quod Monasterii, postquam sic erectum fuerit, & dotatum antedicti præstimonii unione hujusmodi trecentarum, & præstimonii prædictorum centum viginti librarum Turonen. parvorum fructus, reditus & proventus, secundum communem extimationem, valorem annuum non excedunt, nobis fuit humiliter supplicatum, ut eisdem Vicariis, Guardiano & Fratribus dimittendi ex dicta causa de Columna, & aliam construi cœptam, domos hujusmodi, pro eorum perpetuis usu & habitatione recipiendi, & cum Ecclesia sub invocatione & in honorem Sanctorum Berardi, Petri, & Acursii, Adjuti, & Ot-

Conv. de Columna Moniales inhabitare desiderant.

Pontificem pro facultate adeunt.

Ottonis Martyrum, dicti Ordinis Fratrum Minorum profefforum, campanili humili, campana, cœmeterio, refectorio, dormitorio, clauftro, hortis, hortalitiis, & aliis neceffariis officinis perficiendi, & ad illam cum libris, calicibus, crucibus, thuribulis, planetis, paramentis & aliis ornamentis Ecclefiafticis, utenfilibus & bonis mobilibus, quibus in domo de Columna uti foliti funt, & quæ Vicarius Provincialis, Guardianus & Fratres difcreti nuncupati dictæ domus tranfportanda fore duxerint, ad domum ipfam fic de novo conftrui cœptam fe transferendi, licentiam largiri, & in prædicta domo de Columna Ordinem prædictum Fratrum Minorum fupprimi & extingui, illamque in Monafterium Monialium dicti Ordinis fanctæ Claræ cum Abbatiffali dignitate, claufura decenti, Conventu, communi burfa, arca, dormitorio, refectorio, figillo, & aliis Monafteriorum Monialium dicti Ordinis fanctæ Claræ infignibus erigi, litterafque prædictas valere decerni, & eas quoad dictum Monafterium, ex dicta domo de Columna erigendum exequi, ac de illo, & circa illud, ejufque directionem, perfonas & regimen, omnia & fingula, quæ ftatui, ordinari & fieri per dictas litteras mandavimus, fi Monafterium ipfum non in dicta domo de Columna, fed in alio loco erigeretur, ftatui, ordinari, & fieri, ac dictum præftimonium eidem Monafterio, poftquam fic erectum fuerit, perpetuo uniri, annecti & incorporari mandare, aliafque in præmiffis opportune providere, de benignitate Apoftolica dignaremur.

§. IV. Nos igitur, qui perfonis religiofis per femitas mandatorum Domini recto tramite incedentibus, favoribus Apoftolicis & præfidiis opportunis libenter affiftimus, & de præmiffis nobis nuper expofitis certam notitiam non habemus, hujufmodi, necnon dilectæ in Chrifto filiæ nobilis mulieris Therefiæ Comitiffæ, & dilecti filii nobilis viri Friderici de Stunica Adminiftratoris Comitatus dicti oppidi, nobis fuper hoc etiam humiliter fupplicantium, fupplicationibus inclinati, difcretioni tuæ per Apoftolica fcripta mandamus, quatenus fi eft ita, eifdem Vicariis, Guardiano & Fratribus dimittendi domum prædictam de Columna, & aliam domum præfatam ad effectum erectionis Monafterii inibi conftrui cœptam, pro eorumdem Fratrum perpetuis ufu & habitatione recipiendi, & cum Ecclefia in honorem & fub invocatione dictorum quinque Martyrum, campanili, campana, cœmeterio, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis neceffariis officinis perfici faciendi, & ad illam cum libris, calicibus, crucibus, thuribulis, planetis, paramentis, & aliis utenfilibus, & bonis mobilibus, quibus in dicta domo de Columna uti foliti funt, & quæ Vicarius Provincialis & Guardianus, ac Difcreti nuncupati Fratres dictæ domus præfati exportanda fore duxerint, ad domum ipfam fic de novo conftrui cœptam fe transferendi licentiam auctoritate noftra largiaris, ac in prædicta domo de Columna Ordinem ipfum Fratrum Minorum eadem auctoritate penitus & omnino fupprimas & extinguas, illamque in Monafterium Monialium dicti Ordinis fanctæ Claræ, cum Abbatiffali dignitate, claufura decenti, Conventu, communi burfa, arca, figillo, dormitorio, refectorio, aliifque Monafteriorum Monialium hujufmodi infignibus, præfata auctoritate erigas, litterafque noftras prædictas tibi directas eadem auctoritate valere decernas, & eas quoad ipfum Monafterium ex dicta domo de Columna per te tunc fic erectum, prælibata auctoritate exequaris, ftatuendo, faciendo & ordinando de illo & circa illud, ejufque directionem, perfonas & regimen, omnia & fingula, quæ dictarum litterarum vigore ftatuere & ordinare ac facere poteras & debebas, vigore dictarum aliarum litterarum noftrarum, fi Monafterium ipfum non in dicta domo de Columna, fed in alio loco erigere-

Petitioni annuitur.

geretur, in omnibus & per omnia, perinde ac si per easdem litteras tibi quod hujusmodi Monasterium in dicta domo de Columna, & alia præmissa circa sic inibi per te postmodum erectum Monasterium statueres, faceres & ordinares, mandatum fuisset. Contradictores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita compescendo.

§. V. Et nihilominus erectione dicti Monasterii sic, ut præmittitur, facta, resignationem prædictam a dicto Friderico clerico, vel procuratore suo ad hoc ab eo specialiter constituto, si illam in tuis manibus facere voluerit, ut præfertur, eadem auctoritate nostra hac vice dumtaxat recipias & admittas, eaque per te recepta & admissa, vocatis quorum interest, præstimonium prædictum, sive per resignationem hujusmodi tunc, sive alias quovis modo, aut ex alterius cujuscumque persona, seu per similem dicti Friderici vel alicujus alterius de illo extra Romanam Curiam, etiam coram Notario publico & testibus sponte factam resignationem, vacet, etiamsi tanto tempore vacaverit, quod ejus collatio juxta Lateranen. statuta Concilii ad Sedem prædictam legitime devoluta, ipsumque præstimonium dispositioni Apostolicæ specialiter reservatum existat, & super eo inter aliquos lis, cujus statum præsentibus haberi volumus pro expresso, pendeat indecisa, dummodo tempore datæ præsentium non sit in eo alias alicui specialiter jus quæsitum, cum omnibus juribus & pertinentiis suis dicto Monasterio præfata auctoritate perpetuo unias, annectes & incorpores, ita quod liceat Abbatissæ & Conventui præfatis præstimonium, juriumque & pertinentiarum prædictarum possessionem propria auctoritate libere apprehendere & perpetuo retinere, ac illius fructus, reditus & proventus in suos & dicti Monasterii, in domo de Columna tunc erecti, usus & utilitatem convertere: Diœcesani loci & cujuslibet alterius licentia super hoc minime requisita. Præstimonii Resignatio quomodo facienda.

§. VI. Non obstantibus præmissis, ac recol. mem. Bonifacii Papæ VIII. ac aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque: Quodque olim fel. rec. Sixto PP. IV. prædecessori nostro pro parte dilecti filii Ægidii Fernandi Rectoris dictæ parochialis Ecclesiæ exposito, quod etsi dudum antea eidem Prædecessori pro parte quondam Francisci de Orellana tunc Rectoris dictæ parochialis Ecclesiæ suggesto, quod si in dicta parochiali Ecclesia unum præstimonium, seu una præstimonialis portio de novo institueretur & erigeretur, & ei pro dote media pars fructuum, redituum & proventuum ipsius parochialis Ecclesiæ perpetuo applicaretur & assignaretur, ex hoc non solum dictæ Ecclesiæ decor accresceretur & venustas, sed etiam Divinus cultus inibi non modicum susciperet incrementum, ipse Prædecessor ejusdem Francisci in ea parte supplicationibus inclinatus, unum præstimonium seu unam præstimonialem portionem erexisset & instituisset, ac illi pro dote mediam partem fructuum, redituum & proventuum dictæ Ecclesiæ deputasset, concessisset & applicasset; nihilominus ex erectione & applicatione prædictis decor & venustas dictæ Ecclesiæ non accrescebatur, nec Divinus cultus incrementum suscipiebat, cum obtinentes præstimonia & præstimoniales portiones in illis partibus, ad deserviendum in Ecclesiis non forent adstricti, prout nec dictus Fridericus clericus, prædictum præstimonium sic erectum in dicta parochiali Ecclesia obtinens, non deserviebat in eadem: Idem Sixtus prædecessor dicti Ægidii in ea parte supplicationibus inclinatus, quod cedente vel decedente dicto Friderico clerico primo possessore dicti præstimonii post ejus erectionem prædictam, seu illud alias quomodolibet dimittente, erectio & concessio prædictæ, cassæ & nullæ esse censerentur, & fructus, reditus & pro- Aliud institutum præstimonium.

 ventus

ventus sic applicati prædicti ad eamdem parochialem Ecclesiam libere reverterentur, liceretque præfato Ægidio, & pro tempore existenti præfatæ Ecclesiæ Rectori, prout Rectores dictæ Ecclesiæ, qui ante præstimonii ejusdem erectionem hujusmodi fuerant, hujusmodi fructus perceperant, percipere & levare, ac in suos & dictæ parochialis Ecclesiæ usus & utilitatem convertere, statuerat & ordinaverat, seu statui & ordinari mandaverat, vel concesserat.

Statutum Sixti suspenditur. §. VII. Cujus quidem Sixti prædecessoris statutum & ordinationem hujusmodi, quatenus viribus subsistant, durante unione, annexione & incorporatione per te facienda hujusmodi, Apostolica auctoritate suspendimus, & effectum sortiri minime posse decernimus, illisque expresse derogamus. Aut si aliquis super provisionibus sibi faciendis de præstimoniis hujusmodi, vel aliis beneficiis Ecclesiasticis in illis partibus, speciales vel generales dictæ Sedis, vel Legatorum ejus litteras impetrarit, etiamsi per eas ad inhibitionem, reservationem & decretum, vel alias quomodolibet sit processum, quas quidem litteras & processus habitos per easdem, ac inde secuta quæcumque, ad dictum præstimonium volumus non extendi, sed nullum per hoc eis, quoad assecutionem præstimoniorum seu beneficiorum aliorum præjudicium generari: Seu si aliquibus communiter vel divisim a dicta sit Sede indultum, quod interdici, suspendi & excommunicari non possint &c. Nos enim si suppressionem, extinctionem, erectionem & alia præmissa per te, prædictarum & præsentium litterarum vigore fieri contigerit, ut præfertur, eidem Monasterio, quod sic per te in dicta domo de Columna erigetur, illiusque pro tempore Abbatissæ & Conventui, ut concessis per dictam Sedem vel alias tam in genere Monasteriis dicti Ordinis sanctæ Claræ, eorumque Abbatissis & Conventibus, quam nominatim & in specie per dictas alias litteras nostras Monasterio, quod per easdem erigi mandabamus, illiusque Abbatissæ & Conventui ac Monialibus, domui vero, ad quam Guardianus & Fratres prædicti se transferrent, & in illa pro tempore habitantibus Guardiano & Fratribus, ut illis, quibus prædicta domus de Columna, & in illa degentes pro tempore Guardianus & Fratres quomodolibet potiuntur & gaudent privilegiis, favoribus, immunitatibus & gratiis, gaudere libere & licite valeant: ipsique Guardianus & Fratres eisdem Ultramontano Generali & provinciali provinciæ de Sanctoyo Vicariis Fratrum dicti Ordinis Minorum, quibus cum dicta domo de Columna impræsentiarum subjiciuntur, postquam se ad aliam domum prædictam transtulerint, cum eadem domo, ad quam se sic transtulerint, perpetuis futuris temporibus pari modo sint subjecti, Apostolica auctoritate concedimus & indulgemus.

Labes Simoniaca in resignatione vitanda. §. VIII. Ceterum, cum non sit verisimile, quod quis beneficia sua Ecclesiastica, magnis forsan laboribus acquisita, ex quibus vitæ subsidium percipit, sine magna causa resignet, attente provideas, ne in resignatione hujusmodi, si fiat, ex parte Friderici, Leonoræ & Elisabeth prædictorum, aliqua simoniaca pravitas interveniat, seu etiam corruptela: quodque propter unionem, annexionem & incorporationem prædictas, dictum præstimonium debitis non fraudetur obsequiis, sed ejus congrue supportentur onera consueta. Nos enim ex nunc irritum decernimus & inane, si secus super his a quoquam, quavis occasione vel causa &c. contigerit attentari.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXXVI. XVIII. Kal. Septembris, Pontificatus nostri anno II.

X. *Con-*

X.

Concedit ei facultatem debita incerta applicandi constructioni Monasterii de Belalcazar. Ex lib. 43. fol. 265.

Dilectæ in Christo filiæ nobili mulieri Theresiæ Enriquez Comitissæ de Belalcazar.

§. I. Sinceræ devotionis affectus &c. Exhibita siquidem nobis nuper tam pro parte tua, quam dilectorum filiorum nobilium virorum Joannis de Sotomayor Domini loci de Alconchel, & Friderici de Stuniga tutoris dilecti filii nobilis viri Alphonsi de Sotomayor Comitis de Belalcazar minoris, petitio continebat, quod olim quondam Gutierrius tunc Magister militiæ de Alcantara, suum in ejus ultima voluntate condens testamentum, inter alia ordinavit, quod omnibus, quibus in aliquo obligatus erat, illis videlicet, de quibus memoriam tunc habuit in specie, aliis vero generaliter debita satisfactio impenderetur, & deinde quondam Alphonso de Sotomayor, & Elvira de Stuniga ejus uxore, ac Gutierrio Comite de Belalcazar, ad quos successive dominium dicti Comitatus pervenerat, ab intestato defunctis, multa ex bonis per Guttierium Magistrum, ac Alphonsum, Elviram, & Gutierrium Comitem prædictos acquisita & possessa, ad te & Joannem & Fridericum præfatos legitimo titulo pervenerunt. Et, sicut eadem petitio subjungebat, licet tu & Joannes ac Fridericus præfati tam pro vestrarum, quam Gutierrii Magistri, ac Alphonsi, Elviræ, & Gutierrii Comitis prædictorum conscientiarum exoneratione cupiatis de præmissis debitis satisfacere; nihilominus, quia debita hujusmodi & personæ, quibus debentur, multa sunt, vos ignoratis, quibus de illis satisfactio fieri debeat: verum si debita hujusmodi, ex quorum aliquibus dicta Elvira quamdam domum Fratrum Minorum construi & ædificari fecit, pro constructione & dotatione cujusdam Monasterii Monialium Ordinis sanctæ Claræ ibidem construendi applicarentur, vos profecto speratis exinde conscientias prædictas exonerari, & animæ saluti dicti Gutierrii Magistri provideri posse. Quare pro parte vestra nobis fuit humiliter supplicatum, ut vobis, quod debita incerta hujusmodi pro constructione & dotatione dicti Monasterii Monialium applicare valeatis, concedere, ac alias in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos itaque vestris in hac parte supplicationibus inclinati, vobis ut debita incerta hujusmodi in constructionem & dotationem dicti Monasterii Monialium, seu in alia pia opera, juxta arbitrium confessoris, quem duxeritis eligendum, applicare & exponere libere & licite valeatis, auctoritate Apostolica, tenore præsentium indulgemus. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo &c. Si quis &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXXVI. XV. Kalend. Novembris, Pontificatus nostri anno III.

XI.

Ut possit ædificare domum Fratribus de Observantia in oppido Segenensi. Ex lib. 39. fol. 98.

Dilecto filio nobili viro Joanni Comiti de Nassawe, Moguntin. diœcesis.

§. I. Quoniam in his &c. Sane pro parte tua nobis nuper exhibita petitio continebat, quod tu, qui ad Ordinem Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, singularem geris devotionis affectum, in oppido Segenen. Maguntin. diœcesis, tuo temporali dominio subjecto, in quo nulla secularis Collegiata, vel Regularis Ecclesia existit, unam domum pro usu & habitatione Fratrum prædictorum, quorum exemplari vita, assidua & devota Divinorum celebratione, audientia confessionum, & prædicationibus verbi Dei, & ad bene vivendum exhortationibus adjuti incolæ dicti oppidi suarum animarum salutem, Deo propitio, facilius consequi valeant, de bonis tibi a Deo collatis construi & ædificari facere proponis, si tibi super hoc, & Fratribus ipsis, illam pro eorum usu & habitatione recipiendi per Sedem Apostolicam licentia concedatur. Quare pro parte tua nobis fuit humiliter supplicatum, ut domum hujusmodi in loco ad id commodo & honesto per te deputato seu deputando, cum Ecclesia, campanili, campana, cœmeterio, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis construi & ædificari faciendi, ac dictis Fratribus illam pro eorum perpetuis usibus & habitatione recipiendi licentiam concedere, ac alias in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui Religionis propagationem, & animarum salutem intensis desideramus affectibus, pium propositum tuum hujusmodi plurimum in Domino commendantes, hujusmodi supplicationibus inclinati, tibi in aliquo loco dicti oppidi condecenti & honesto, per te deputato vel deputando domum hujusmodi pro usu & habitatione eorumdem Fratrum, cum Ecclesia, campanili, campana, cœmeterio, dormitorio, refectorio, ædificari faciendi, ac Vicario & Fratribus provinciæ Colonien. secundum morem dicti Ordinis, in qua oppidum prædictum consistit, pro tempore existentibus illam pro eorum usibus recipiendi, & perpetuo inhabitandi licentiam Apostolica auctoritate largimur: jure tamen parochialis Ecclesiæ, & cujuslibet alterius in omnibus semper salvo, & sine cujusquam eorum præjudicio. Eidem quoque domui, ac Guardiano & Fratribus, quos inibi per Vicarium prædictum in numero sufficienti pro tempore collocari contigerit, ut omnibus & singulis gratiis, exemptionibus & indultis, aliis domibus, Guardianis & Fratribus Ordinis prædicti in genere concessis, uti & gaudere libere & licite possint & debeant, dicta auctoritate concedimus, pariter & indulgemus. Non obstantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. & aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo &c. Si quis &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXXVI. Idibus Martii, Pontificatus nostri anno III.

XII. Ut

XII.

Ut possint ædificare Conventum Observantum Noviomagi. Ex Brevi originali.

Dilectis filiis Proconsulibus, Consulibus, & Universitati hominum oppidi Noviomagensis, Colonien. diœcesis.

ALias fel. record. Sixtus IV. prædecessor noster concessit vobis licentiam construendi, seu construi faciendi unam domum, cum hortis, hortalitiis, & aliis officinis necessariis in oppido vestro Noviomagensi, pro usu & habitatione Fratrum Minorum de Observantia, absque cujusquam præjudicio, prout in litteris ipsius prædecessoris desuper editis plenius continetur: ad quarum executionem cum illo vivente non processeritis, & mortuo, procedere posse dubitatis, humiliter nobis supplicari de opportuno remedio curastis. Nos hujusmodi supplicationibus inclinati, vobis, ut dictam domum in præfato vestro oppido ædificare, seu ædificari & construi facere libere & licite, juxta tenorem earumdem litterarum possitis & valeatis, tenore præsentium concedimus pariter & elargimur, litterasque ipsas plenum obtinere robur, & in suo vigore esse, prout erant dicto prædecessore vivente, decernimus: contrariis non obstantibus quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die XI. Aprilis, anno Domini MCCCCLXXXVII. Pontificatus nostri anno III.

XIII.

Ut in domum Sororum Tertii Ordinis Gandensem introducat Institutum sanctæ Claræ, juxta primævam Regulam. Ex lib. 32. fol. 108.

Dilecto filio Vicario Fratrum provinciæ Colonien. Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum secundum morem dicti Ordinis.

§. I. EX injuncto nobis desuper &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectarum in Christo filiarum Magistræ & Sororum domus de Ganda, Tertii Ordinis sancti Francisci, de Pœnitentia nuncupati, Trajecten. diœcesis petitio continebat, quod olim ipsæ obtenta a Sede Apostolica licentia se transferendi ad melioris vitæ frugem, & strictiorem arctioremque Regulam, retento dicti Ordinis habitu, sub cura tua, juxta primæva instituta Regularia Ordinis sanctæ Claræ vitam ducere per annum & ultra curarunt, ut, probata illorum austeritate, deliberare magis consulte possent, an eis expediret pro salute animarum suarum ad ipsum Ordinem sanctæ Claræ se transferre, & in illo professionem emittere Regularem, ut optabant. Quare pro parte Ministræ & Sororum prædictarum, quæ, ut asserunt, præcedente probatione, auxiliante Domino, non diffidunt, posse Regularia instituta prædicti Ordinis sanctæ Claræ servare, nobis fuit humiliter supplicatum, ut in dicta domo dictum Ordinem de Pœnitentia supprimere, & domum ipsam in Monasterium Monialium ejusdem Ordinis sanctæ Claræ, secundum primævam institutionem prædictam erigere, & eisdem Ministræ & Sororibus habitum, juxta dicti Ordinis consuetudinem exhiberi, & Regularem professionem per easdem Moniales emitti solitam ab eis recipi & admitti, & pro ejusdem Ministræ ac Monialium in Observantia dicti Ordinis sanctæ Claræ directione aliquas Moniales ex aliis Monasteriis sanctæ Claræ dicti Ordinis ad prædictum sic tunc erectum Monasterium trans-

transferri, & unam ex eifdem prædicto Monafterio in Abbatiffam præfici, ac tibi ut Monafterium ipfum, & illius pro tempore Abbatiffam & Moniales fub cura tua recipias, dirigas, vifites, & informes in ritu & Obfervantia hujufmodi pari modo, ficut & alia Monafteria Monialium ejufdem Ordinis fanctæ Claræ tuæ curæ commiffa, & illorum perfonas vifitare & dirigere folitus es: ordinationes quoque & ftatuta laudabilia & honefta, fecundum quæ Abbatiffa & Moniales dicti erigendi Monafterii vivere debeant, edas, & dicta eis fervanda tradas, mandare, aliafque in præmiffis opportune providere, de benignitate Apoftolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui perfonis fub Regulari Obfervantia ftudio piæ vitæ vacare volentibus fragilis fexus fœminei, Apoftolici favoris præfidium, circa ea præfertim quæ foliditatem ftatus earum refpiciunt, libenter impendimus, de præmiffis certam notitiam non habentes, difcretioni tuæ per Apoftolica fcripta mandamus, quatenus fi eft ita, in dicta domo Ordinem prædictum beati Francifci, de Pœnitentia nuncupatum, penitus & omnino fupprimere & extinguere, ac domum ipfam in Monafterium Monialium dicti Ordinis fanctæ Claræ, cum Ecclefia, campanili humili, campana, cœmeterio, dormitorio, Oratorio, clauftro, hortis, hortalitiis, decenti claufura, & aliis neceffariis officinis, jure tamen parochialis Ecclefiæ, & cujuslibet alterius in omnibus femper falvo, & fine præjudicio ullius, erigere, & eifdem Miniftræ & Sororibus habitum, juxta dicti Ordinis confuetudinem exhibere, & Regularem profeffionem per eafdem Moniales emitti folitam, fi illam in tuis manibus fponte emittere voluerint, recipere & admittere, & pro ejufdem Monafterii fic erecti Miniftræ & Monialium in Obfervantia Regulari dicti Ordinis fanctæ Claræ directione & inftructione, alias Moniales ex aliis Monafteriis dicti Ordinis fanctæ Claræ, fecundum Inftituta prædicta, & fub dicta cura viventes, quas voluntarias inveneris, de licentia Superioris earum, ad prædictum fic tunc erectum Monafterium transferri, & unam ex eis fic translatis eidem Monafterio in Abbatiffam præficere, necnon Monafterium ipfum, & illius pro tempore Abbatiffam & Moniales fub tua cura recipere, & in ritu & Regulari Obfervantia hujufmodi pari modo, ficut & alia Monafteria Monialium ejufdem fanctæ Claræ vifitare & dirigere folitus es: ordinationes qunque & ftatuta laudabilia & honefta, fecundum quæ Abbatiffa & Moniales dicti erigendi Monafterii vivere debeant, edere, & edita eis fervanda tradere, auctoritate noftra procures. Contradictores per cenfuram Ecclefiafticam, appellatione poftpofita compefcendo.

§. III. Non obftantibus, quod tu de perfonis, quibus executio litterarum Apoftolicarum per Sedem Apoftolicam committi confueverit, non exiftis, ac fel. record. Bonifacii Papæ VIII. prædecefforis noftri, ac aliis Apoftolicis conftitutionibus, ac domus & Ordinum præfatorum, juramento, confirmatione Apoftolica, vel quavis alia firmitate roboratis ftatutis & confuetudinibus contrariis quibufcumque, feu fi Magiftræ & Sororibus prædictis, vel quibufvis aliis communiter vel divifim a Sede prædicta indultum exiftat, quod interdici, fufpendi & excommunicari non poffint, per litteras Apoftolicas non facientes plenam & expreffam ac de verbo ad verbum de indulto hujufmodi mentionem &c.

Datum Romæ apud fanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXXVII. VII. Kalend. Julii, Pontificatus noftri anno III.

XIV. *Ut*

XIV.

Ut dent facultatem ædificandi domum Observantum in Villa Alcantaræ. Ex lib. 44. fol. 266.

Dilectis filiis Joanni de Gata, Canonico Ecclesiæ Placentinæ, & Placentino & Caurien. Officialibus.

§. I. Piis fidelium votis &c. Sane pro parte dilecti filii Bartholomæi de Oviedo, Villæ de Alcantara laici, Caurien. diœcesis, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod ipse, qui de bonis sibi a Deo collatis quamdam domum, pro usu & habitatione quarumdam Religiosarum personarum in dicta Villa, in loco ad hoc congruo & honesto ædificari fecit, habens debitum respectum ad fructus uberes, quos Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum professores incolis locorum, in quibus domos habent, eorum exemplari vita, prædicationibus verbi Dei, audientia confessionum, assidua ac devota Divinorum celebratione hactenus attulerunt, & continuo afferre non cessant, pro Divini cultus dictæ Villæ incremento, ac suæ & suorum animarum salute, summe affectat, quod hujusmodi domus in domum Fratrum Minorum erigatur, ac ipsis Fratribus de Observantia, qui nullam aliam domum in dicta Villa habent, pro eorum perpetuis usu & habitatione concedatur, ad effectum, ut incolæ ipsi, Guardiani & Fratrum pro tempore in dicta domo degentium consiliis, & exhortationibus adjuti, ad quærendum suarum animarum salutem magis, quam soliti sint, intendant. Quare pro parte dicti Bartholomæi nobis fuit humiliter supplicatum, ut domum prædictam in domum Fratrum dicti Ordinis erigere, ac eisdem Fratribus de Observantia, ut illam sic erectam recipere & perpetuo inhabitare libere & licite valeant, licentiam concedere, ac alias in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos, qui Divinum cultum ubique vigere & adaugeri intensis affectibus affectamus &c. hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus vestrum, sine præjudicio cujuscumque, domum prædictam in domum Fratrum dicti Ordinis, sub invocatione per ipsum Bartholomæum nominanda, auctoritate nostra erigatis, ac eisdem Fratribus de Observantia illam sic erectam, cum Ecclesia, campanili, campana, cœmeterio, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro eorum perpetuis usu & habitatione recipiendi, & inhabitandi, auctoritate nostra licentiam largiamini: jure tamen parochialis Ecclesiæ, & cujuslibet alterius in omnibus semper salvo. Non obstantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. & aliis constitutionibus & ordinationibns Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Nos enim, si erectionem fieri, & licentiam hujusmodi per vos vigore præsentium concedi contigerit, dictæ domui, & illius Guardiano pro tempore & Fratribus, qui illam inhabitabunt, ut omnibus & singulis privilegiis, gratiis, exemptionibus, aliis domibus, Guardianis, & Fratribus ejusdem Ordinis in genere concessis, & in posterum concedendis, uti, potiri & gaudere libere & licite valeant, auctoritate Apostolica, tenore præsentium indulgemus.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXXVII. pridie Idus Julii, Pontificatus nostri anno III.

XV.

Ut domum Sororum Tertii Ordinis Valliſoleti faciant Regularem. Ex lib. 39. fol. 78.

Venerabili fratri Archiepiſcopo Compoſtellan. & dilectis filiis Priori ſecularis & Collegiatæ Eccleſiæ beatæ Mariæ de Valliſoleto, Palentin. diœceſ. ac Officiali Palentin.

§. I. Sedis Apoſtolicæ gratioſa benignitas &c. Sane pro parte dilectarum in Chriſto filiarum Joannæ de Hermoſille, Matris, & Sororum Tertii Ordinis ſancti Franciſci, de Pœnitentia nuncupati, in quadam domo, quam dicta Joanna, de ſuis & aliarum devotarum perſonarum, ad id pie oblatis bonis, jam dudum ædificari fecit in Valliſoleto, Palentin. diœceſis, commorantium, nobis exhibita petitio continebat, quod ſi domus præfata, ad inſtar aliarum domorum Sororum dicti Ordinis in communi viventium, & tria ſubſtantialia Religionis vota emittentium, pro earum & aliarum dicti Ordinis Sororum, quæ illam inhabitare voluerint, perpetuis uſu & habitatione reformaretur, & curæ Vicarii Provincialis Fratrum provinciæ de Sanctoyo Ordinis Fratrum Minorum, de Obſervantia nuncupatorum, ſecundum morem dicti Ordinis, pro tempore exiſtentis, committeretur, & ut ipſæ, ac ejuſdem domus pro tempore Mater & Sorores tria Religionis ſubſtantialia vota in ejuſdem Vicarii manibus emittere, & a Confeſſore per eum deputando Eccleſiaſtica Sacramenta quæcumque recipere, ac inibi Miſſas, & alia Divina Officia celebrare, & celebrari facere poſſent, earumque, & aliarum in earum habitu ſepeliri volentium, dum decedunt, corpora in cœmeterio ejuſdem domus ſepeliri facere poſſent, alias concederetur, exinde prædicto earum ſtatui, & ſaluti animarum opportune conſuleretur. Quare pro parte earumdem Joannæ & Sororum nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut eis, quod domum ipſam reformare, & ſub cura dicti Vicarii de cetero vivere, & in illius manibus vota hujuſmodi emittere, ac Sacramenta prædicta a Confeſſore præfato recipere, Miſſaſque & alia Divina Officia in Eccleſia dictæ domus celebrari, ac decedentium corpora in ejus cœmeterio ſepeliri facere poſſint, ut cupiunt, concedere, aliaſque in præmiſſis opportune providere, de benignitate Apoſtolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui Religionis propagationem, decus & venuſtatem, animarumque ſalutem intenſis deſideramus affectibus, earumdem Sororum apud Deum meritorium, & homines commendabile deſiderium prædictum plurimum in Domino laudantes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus veſtrum, prædictis Joannæ & Sororibus, ut domum prædictam ad inſtar aliarum domorum Sororum dicti Ordinis ſancti Franciſci in communi viventium, & tria ſubſtantialia vota Religionis emittentium, cum Eccleſia, campanili humili, campana, cœmeterio, dormitorio, refectorio, clauſtro, hortis, hortalitiis, & aliis neceſſariis officinis, pro earum & aliarum dicti Ordinis Sororum, quæ illam inhabitare voluerint, perpetuis uſibus & habitatione reformandi, & in ea ſub obedientia unius earum Matris ſeu Magiſtræ pro tempore per alias Sorores eligendæ & aſſumendæ, in communi, ſub dicti Ordinis de Pœnitentia laudabili vivendi modo, cura, directione, viſitatione & correctione dicti Vicarii vitam laudabilem & Deo gratam, cum odore bonæ famæ ducere, & a Confeſſore dicti Ordinis Fratrum Minorum profeſſore, per præfatum Vicarium in Capitulo Provinciali Fra-

Fratrum dictæ Provinciæ, seu extra pro tempore deputando, Pœnitentiæ, & Eucharistiæ, & Extremæ Unctionis Sacramenta recipere, &, si voluerint, in manibus dicti Vicarii, vel alterius, cui idem Vicarius id duxerit committendum, obedientiæ, castitatis & paupertatis perpetua vota emittere, & Divinum officium alta & submissa voce, juxta dicti Vicarii discretionem seu ordinationem legere & cantare, & per quoscumque Sacerdotes ibidem celebrare volentes, Missam facere seu permittere celebrari, & ab eis, de licentia præfati Vicarii, Eucharistiæ Sacramentum, dum opus fuerit, & earum devotio eis suaserit, recipere, & in cœmeterio prædicto tam Matris & Sororum, quam aliarum etiam personarum, quæ in habitu prædicti Tertii Ordinis sepeliri ordinaverint, ibidem sepelire, necnon omnibus & singulis privilegiis, gratiis, favoribus, indultis spiritualibus & temporalibus, dicti Ordinis professoribus utriusque sexus & domibus eorum per Sedem Apostolicam concessis, & quibus aliæ domus dicti Ordinis, & in illis degentes Sorores & Fratres pro tempore potiuntur & gaudent, uti, potiri & gaudere quomodolibet in futurum libere & licite valeant; jure parochialis Ecclesiæ & cujuslibet alterius semper salvo, & sine præjudicio cujuscumque, auctoritate nostra concedatis. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac dicti Tertii Ordinis, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis & consuetudinibus contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXXVII. IV. Idus Octobris, Pontificatus nostri anno IV.

XVI.

Ut det licentiam ædificandi duas domos Observantum sub primævo Religionis instituto, & nomine Custodiæ Angelorum. Ex lib. 55. fol. 199.

Venerabili fratri Episcopo Corduben.

§. I. SAcræ Religionis &c. Sane pro parte dilecti filii Martini Alphonsi de Villaseca civis Corduben. nobis nuper exhibita petitio continebat, quod ipse fervore devotionis, quam ad sanctum Franciscum, & Ordinem prædictum illiusque personas, quæ earum exemplari vita, verbi Dei & Evangelicæ veritatis prædicationibus, assidua & devota Divinorum celebratione, & aliis eorum bonis operibus non cessant animas Deo lucrifacere, gerere dignoscitur, accensus, cupiensque terrena in cœlestia, & transitoria in æterna felici commercio commutare, de a Deo sibi collatis, & aliorum fidelium, ad id contribuere volentium bonis, in aliquibus locis Castellæ & Legionis regnorum, ad hoc convenientibus & honestis, duas domos pro usu & habitatione perpetuis nonnullorum Fratrum dicti Ordinis, qui secundum primævam ipsius Ordinis institutionem, & illius Regulæ puritatem vivere debeant, construere & ædificare, seu construi & ædificari facere summopere desiderat, si sibi super hoc Apostolicæ Sedis licentia suffragetur. Quare pro parte ipsius Martini nobis fuit humiliter supplicatum, ut sibi duas domos hujusmodi, unam videlicet sub beatæ Mariæ & omnium Angelorum, & aliam sub ejusdem beati Francisci invocationibus, in aliquibus locis dictorum Regnorum ad hoc convenientibus & honestis, cum Ecclesiis, humilibus campanilibus, campanis, dormitoriis, refectoriis, claustris, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro usu & habitatione perpetuis aliquorum Fratrum dicti Ordinis construendi & ædificandi, seu construi & ædificari faciendi, licentiam concedere, ac alias in præmis-

missis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui Religionis propagationem, & Divini cultus augmentum nostris potissime temporibus intensis desideriis exoptamus, pium & laudabile propositum ipsius Martini plurimum in Domino commendantes, hujusmodi supplicationibus inclinati, fraternitati tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus, si est ita, eidem Martino dictas duas domos, sub invocationibus prædictis, in aliquibus locis dictorum regnorum ad hoc congruentibus & honestis, cum Ecclesiis, humilibus campanilibus, campanis, dormitoriis, refectoriis, claustris, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro usu & habitatione perpetuis nonnullorum Fratrum dicti Ordinis, qui inibi juxta prædictæ Regulæ puritatem, ac sub primæva institutione prædicta simpliciter vivant, absque tamen alicujus præjudicio, construendi & ædificandi, seu construi & ædificari faciendi, nec non aliquos Fratres ex aliis domibus dicti Ordinis sub hujusmodi primæva institutione vivere volentes, qui alios Fratres in eisdem duabus domibus degentes a principio in institutis dictæ Regulæ instruant & informent, quos ad id voluntarios invenerit, petita & obtenta suorum superiorum licentia, in dictis duabus domibus introducendi, ac eisdem Fratribus ad illas se transferendi, & in illis perpetuo remanendi, ipsisque Fratribus domos prædictas recipiendi, & perpetuo inhabitandi licentiam auctoritate nostra concedas: jure tamen Parochialis Ecclesiæ, & cujuslibet alterius in omnibus semper salvo.

§. III. Et nihilominus statuas & ordines, quod ex ipsis duabus domibus constituatur una Custodia, quæ ab altera dictarum domorum denominationem accipiat, & Custodia Angelorum nuncupetur, & Fratres ipsius Custodiæ, juxta morem dicti Ordinis singulis annis unum fratrem ejusdem Ordinis in Custodem eligant, qui per Ministrum Generalem, vel ejus Vicarium Galliæ, Allemanniæ, & Hispaniæ provinciarum pro tempore super Fratres, de Observantia nuncupatos, deputatum, vel eum, cui præfatus Minister id duxerit committendum, confirmetur, quibus Ministro & Vicario Custos & Fratres dictæ Custodiæ immediate sint subjecti, ac præfatus Custos censeatur unus ex Prælatis dicti Ordinis, quibus dictus B. Franciscus voluit a Fratribus obedientiam præstari, habeatque ipse Custos facultatem, jurisdictionem, præeminentiam & auctoritatem dictum Ordinem ingredi, & professionem emittere volentes recipiendi, ac absolvendi, corrigendi, ligandi, & omnia alia faciendi, quæ Minister provincialis pro tempore existens, tam ex constitutionibus & privilegiis Apostolicis, quam institutis & ordinationibus Regulæ & Ordinis prædictorum facere potest. Nos enim eisdem domibus, & Fratribus pro tempore habitantibus in illis, ut omnibus & singulis privilegiis, immunitatibus, exemptionibus, & indulgentiis, quibus aliæ domus, & Fratres Ordinis præfati in genere utuntur & gaudent, etiam uti & gaudere libere & licite possint & debeant, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, de speciali gratia indulgemus. Non obstantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. & aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXXVII. VI. Idus Martii anno IV.

XVII. *Ut*

XVII.

Ut concedat licentiam construendi domum Fratrum Observantum in oppido Hulst. Ibidem fol.135.

Venerabili fratri Episcopo Trajecten.

§.I. AD uberes fructus &c. Sane pro parte dilectorum filiorum Vicarii Provincialis & Fratrum provinciæ Franciæ Ordinis prædicti, secundum morem dicti Ordinis, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod nonnulli incolæ oppidi de Hulst, Trajecten. diœcesis, qui ad Ordinem prædictum specialem gerunt devotionis affectum, attendentes, quod domus Fratrum dicti Ordinis, quæ, obtenta dudum a Sede Apostolica licentia construendi intra vel extra muros dicti Oppidi unam domum pro perpetuis usu & habitatione Fratrum prædictorum, extra dictos muros, apud quamdam antiquam Capellam inibi existentem dudum constructa fuerat, causantibus guerris, quæ partes illas afflicarant, funditus eversa fuit, & inhabitata remansit, cupiunt unam domum de novo intra dictum oppidum, in loco commodo & honesto ad id parato, construi & ædificari facere. Quare pro parte Vicarii & Fratrum prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut eisdem laicis domum prædictam, cum Ecclesia, campanili, campana, claustro, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro perpetuis usu & habitatione Fratrum prædictorum, qui eisdem Generali Ultramontano, & dictæ Provinciæ, de qua antiqua domus prædicta erat, Vicariis sint subiecti, in loco convenienti & honesto intra dictum Oppidum construi & ædificari faciendi, necnon solum, in quo eversa domus prædicta sita erat, ac illius hortos, hortalitia, & officinarum omnium ejusdem loca, antiqua capella prædicta, apud quam dicta domus constructa fuerat, dumtaxat excepta, vendendi, & pretium inde proveniens, ac cæmenta & lapides domus prædictæ in fabricam novæ domus hujusmodi convertendi, ipsis quoque Vicario & Fratribus domum ipsam, quæ sic construetur intra dictum oppidum, pro eorum perpetuis usu & habitatione recipiendi, licentiam concedere, aliasque super his opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui animarum salutem, & Religionis propagationem intensis desideriis optamus, hujusmodi supplicationibus inclinati, fraternitati tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus si est ita, præfatis Vicario & Fratribus ac laicis domum hujusmodi, cum Ecclesia, campanili, campana, claustro, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, in loco ad hoc, ut præfertur, commodo & honesto, intra dictum oppidum, pro usu & habitatione prædictis; jure tamen parochialis Ecclesiæ, & cujuslibet alterius in omnibus semper salvo, & sine præjudicio cujuscumque, construi & ædificari faciendi, necnon solum, in quo domus prædicta extra muros sita erat, ac illius hortos, hortalitia, & officinarum omnium ejusdem loca, antiqua Capella prædicta dumtaxat excepta, vendendi, & pretium inde proveniens, necnon cæmenta & lapides dictæ antiquæ domus dirutæ in fabricam novæ domus convertendi, ipsisque Vicario & Fratribus construendam de novo domum eamdem pro eorum habitatione recipiendi, & perpetuo retinendi & inhabitandi, auctoritate nostra licentiam largiaris, domumque prædictam sic tunc erectam, & degentes in ea pro tempore personas, curæ & directioni Vicariorum prædictorum committas. Contradictores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita compescendo.

§.III. Non

§. III. Non obstantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. & aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque: seu si aliquibus communiter vel divisim a Sede præfata indultum existat quod interdici, suspendi & excommunicari non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem. Nos enim, si per te, vigore præsentium, licentiam hujusmodi concedi, & alia præmissa fieri contigerit, ut præfertur, dictæ tunc erectæ domui, & illius pro tempore Guardiano & Fratribus in perpetuum, ut omnibus & singulis privilegiis, immunitatibus, exemptionibus, favoribus, gratiis & indultis, quibus diruta domus prædicta, & aliæ ejusdem Ordinis domus, Guardiani & Fratres in genere uti, potiri & gaudere poterant, uti, potiri & gaudere libere & licite possint & debeant, dicta auctoritate concedimus & indulgemus.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXXVIII, V. Kalend. Julii, Pontificatus nostri anno IV.

XVIII.

Ut suppressionem hospitalis sancti Emiliani & erectionem Monasterii Clarissarum in oppido Hamusci confirment. Ibidem fol. 85.

Dilectis filiis Archidiacono del Alcor, & Eneco de Armayona, Canonico Ecclesiæ Palentinæ, ac Officiali Palentino.

§. I. Ex injuncto nobis desuper Apostolicæ servitutis officio &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilecti filii nobilis viri Petri Manrique, Ducis de Najara, petitio continebat, quod cum alias dilecta in Christo filia, nobilis mulier Maria de Sandoval, dicti Ducis genitrix, vidua, zelo devotionis accensa, quoddam hospitale, sub invocatione sancti Emiliani, situm prope Ecclesiam ejusdem sancti Emiliani, oppidi de Hamusco, Palentinæ diœcesis, cujus ipse Petrus Dux in temporalibus Dominus existit, pia largitione quondam Hurracæ Comitissæ certis Confratribus tunc existentibus, pro pauperibus ibidem recipiendis, donatum, & per eosdem Confratres receptum, in domum Sororum Tertii Ordinis sancti Francisci, de Pœnitentia nuncupati, pro se & nonnullis aliis nobilibus mulieribus, sub habitu, per Sorores dicti Ordinis gestari solito, ac perpetua clausura ibidem moraturis, erigere proposuisset, & desideraret; dictus Petrus Dux, huic sancto desiderio dictæ suæ genitricis satisfacere cupiens, & considerans, quod in eodem oppido alia hospitalia, quæ ad recipiendum pauperes Christi, ac miserabiles personas undique confluentes, & eos refocillandum sufficiebant, erecta & instituta erant, in dicto hospitali sancti Emiliani hospitalitatem propria auctoritate, quamvis de facto suppressit, ac in eo unam notabilem domum dicti Ordinis, in qua præfata ejus genitrix & aliæ Sorores sub habitu dicti Ordinis sub perpetua clausura degerent, cum Capella, campanili, campana, claustro, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis sumptuosis, expensis de propriis bonis suis, ædificari & fundari fecit, illamque etiam propriis bonis competenter dotavit, & in dies, favente Altissimo, peramplius dotare desiderat; ac omnia bona, quæ prius dicti hospitalis sancti Emiliani erant, & ad illud hospitale pauperum prope illud existens, ad usus pauperum sine aliqua diminutione, absque tamen Sedis Apostolicæ licentia similiter de facto transtulit, & transferri, ac in eo quamdam Capellam, in qua Missa continuo celebratur, fundari fecit, & prope dictum suppressum hospitale quamdam do-

domum alteri hoſpitali dedit & donavit; & in hujuſmodi domo ſic noviter ædificata & fundata, ac abunde dotata, dicta Maria Comitiſſa cum aliis nobilibus Sororibus, Virginibus, & continentibus mulieribus, ſub habitu Tertii Ordinis, ac perpetua clauſura prædictis, auctoritate Provincialis provinciæ de Sanctoyo, ſecundum morem Ordinis Minorum, ab anno citra introductæ & receptæ fuerunt, & ſub obedientia ejuſdem Provincialis ibidem Deo ſervientes devote degunt & morantur.

§. II. Et cum in dicto oppido eſſet quoddam palatium, in quo Dominus ejuſdem loci pro tempore exiſtens habitare conſuevit, & quod ad eumdem Dominum pertinet, poſtquam quondam Leonora de Caſtilla, uxor avi dicti Ducis, dictum palatium in Monaſterium Monialium Ordinis ſanctæ Claræ erigi fecerat, & poſt erectionem hujuſmodi, in eo Moniales dicti Ordinis ſanctæ Claræ per aliquod tempus moram traxerunt, certus Sedis prædictæ Legatus, habens ad id, ut aſſerebat, ab eadem Sede ſpecialem per illius litteras facultatem, illius vigore Monaſterium ipſum Monialium ſanctæ Claræ ad alium locum per Dominum dicti oppidi emptum, cum illius Monialibus tranſtulit, & ad profanos uſus reduxit, & illud eidem Domino pro palatio ſuæ habitationis conceſſit, ea tamen conditione, quod in quadam Capella in dicto Monaſterio, nunc palatio ſita, ſingulis diebus una Miſſa celebraretur. Cum autem ſecundum præmiſſa, tranſlatio & ſuppreſſio hoſpitalis, & illius bonorum prædictorum per dictum Petrum Ducem, ut præmittitur, factæ, viribus non ſubſiſtant: &, ſicut eadem petitio ſubjungebat, ad capellam in dicto Palatio exiſtentem, quæ juxta & prope majorem Eccleſiam dicti oppidi conſiſtit, pro hujuſmodi Miſſa audienda pauci Chriſtifideles concurrant, deſideretque ipſe Petrus Dux celebrationem Miſſæ hujuſmodi ad dictam domum per eum noviter erectam & dotatam transferri, illamque ibidem in illius Eccleſia perpetuo per Capellanum ſeu Presbyterum idoneum, cui ſalarium ſive reditus, quod ſeu qui celebranti in capella dicti palatii dari conſuevit, celebrando ad capellam ſeu Eccleſiam præfatæ domus ſe daturum offert, facere celebrari. Pro parte dicti Petri Ducis, nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut dictum hoſpitale ſancti Emiliani de novo ſupprimere, ac illud & ejus bona ad aliud hoſpitale prædictum transferre, ac dationi, necnon introductioni prædictis, pro illorum ſubſiſtentia, robur Apoſtolicæ confirmationis adjicere, ac dictis Sororibus, quod in dicta domo remanere poſſint, indulgere, necnon celebrationem dictæ Miſſæ in Capella prædicti palatii celebrandæ, ad capellam ſeu Eccleſiam præfatæ domus modo præmiſſo celebrandam transferre, ac alias in præmiſſis opportune providere, de benignitate Apoſtolica dignaremur.

§. III. Nos igitur, qui ſingulorum, præſertim Catholicorum Principum votis, per quæ Religio augmentum ſuſcipit, libenter annuimus, hujuſmodi ſupplicationis inclinati, diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus veſtrum, vocatis qui fuerint evocandi, de præmiſſis nobis expoſitis, auctoritate noſtra vos diligenter informetis, & ſi per informationem hujuſmodi ita eſſe repereritis, in dicto hoſpitali ſancti Emiliani hoſpitalitatem auctoritate noſtra de novo ſupprimatis & extinguatis, ac illud, necnon ejus bona mobilia & immobilia ad aliud hoſpitale prædictum pro pauperibus inibi recipiendis, & aliis piis operibus inibi exercendis, ſine diminutione transferatis; necnon hujuſmodi domus fundationem, cum hortis & hortalitiis, ac aliis officinis prædictis, ut præfertur, factam, ſi & poſtquam de illis alias vobis legitime conſtiterit, auctoritate noſtra confirmetis & approbetis, ſuppleatiſque omnes & ſingulos defectus, ſi qui forſan intervenerint in eiſdem; ac celebrationem dictæ Miſſæ in capella

la prædicti Palatii celebrandæ, ad capellam præfatæ domus noviter fundatæ; ita quod dictus Petrus Dux, & pro tempore exiſtens Dominus dicti oppidi, per Capellanum ſeu Presbyterum idoneum, cui ſalarium ſive reditus, quod ſeu qui celebranti in capella prædicta dari conſueverit, celebranti in capella prædictæ domus ſic fundatæ det & perſolvat, celebrari facere teneatur, eadem auctoritate transferatis, & in capella prædictæ domus deinceps celebrari debere ſtatuatis & ordinetis: ac Sororibus in dicta domo exiſtentibus, quod in ea remanere poſſint, dicta auctoritate concedatis. Nos enim ipſis, & pro tempore in ea exiſtentibus, ut omnibus & ſingulis privilegiis, gratiis, exemptionibus & indultis, aliis domibus & Sororibus Ordinis ejuſdem per Sedem Apoſtolicam, vel alias quomodolibet conceſſis, & in poſterum concedendis, uti, gaudere & potiri poſſint & valeant, auctoritate prædicta, tenore præſentium indulgemus. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ceteriſque contrariis quibuſcumque.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXXVIII. III. Idus Julii, Pontificatus noſtri anno IV.

XIX.

Multa concedit favorabilia Sororibus Tertii Ordinis, de Cella nuncupatis. Ex lib. 67. fol. 260.

Ad perpetuam rei memoriam.

§. I. APoſtolicæ nobis, licet inſufficientibus meritis &c. Dudum fel. record. Sixto Papæ IV. prædeceſſori noſtro pro parte dilectarum in Chriſto filiarum univerſarum Sororum Tertii Ordinis ſancti Franciſci in provincia Franciæ conſiſtentium, de Cella nuncupatarum, expoſito, quod ipſæ, quæ ad cuſtodiam infirmorum erant deputatæ, & in ſancti Audomari, & ſancti Pauli Hiſdinii, Morinen. Abbatis-Villæ, & Monſteroli, Ambianen. diœceſis oppidis, domos habebant, & inibi moram trahebant, ipſumque Ordinem expreſſe profeſſæ erant, triaque Religionis vota, de licentia Sedis Apoſtolicæ emittebant, infirmis quoque, quacumque infirmitate ſeu ægritudine, & quantumcumque contagioſa infectis ſerviebant, & propterea clero pariter & populo in maximo favore erant habitæ, ſummopere deſiderabant, ut ex tunc de cetero ſub cura & regimine Vicarii Provincialis Fratrum Ordinis Minorum, de Obſervantia nuncupatorum in dicta Provincia degentium, ad inſtar Sororum dicti Tertii Ordinis, in Morinen. Tornacen. Cameracen. & Attrebaten. diœceſibus conſtitutarum, degerent, & Altiſſimo famularentur, & quod licet pallium nigrum ſupra habitum griſeum, dum foras exeunt, deferre conſueviſſent, tamen pro eo quod in ſtatutis & conſuetudinibus, aut inſtitutis Regularibus dicti Tertii Ordinis caveri dicebatur, quod illum profeſſi & profeſſæ non prorſus albo, vel nigro communiter veſtiantur, dubitabant, hujuſmodi pallium abſque ſcrupulo conſcientiæ deportare poſſe, & cum illud tanto tempore detuliſſent, quod ipſum ſine multa admiratione cleri & populi, novitatis nota, & plurimorum ſcandalo dimittere non poterant; Idem Sixtus prædeceſſor, dictarum Sororum in ea parte ſupplicationibus inclinatus, per quaſdam ſuas litteras, auctoritate Apoſtolica perpetuo ſtatuit & ordinavit, quod prædictæ, de Cella nuncupatæ, ac univerſæ aliæ Sorores dicti Tertii Ordinis, in præfata Provincia, ac in prædictis oppidis & domibus, aliiſque locis in eadem Provincia forſan ædificandis pro tempore degentes, ex tunc de cetero ſub cura & regimine Vicarii Provincialis Fratrum Ordinis Minorum, de Obſervantia

tia nuncupatorum in dicta Provincia degentium, ad instar Sororum dicti Ordinis in diœcesibus prædictis constitutarum, degere, & Altissimo famulari deberent, ac omnibus & singulis gratiis, privilegiis, immunitatibus, exemptionibus & indultis potiri, necnon prædictum pallium nigrum absque scrupulo conscientiæ portare libere & licite valerent; & cum, ut asserebant, frequentius, quantum vires supportabant, infirmorum servitiis occuparentur, quod, licet aliquæ ex eis legere scirent psalterium, tamen omnes generaliter loco horarum canonicarum, certis orationibus Dominicis, ad quas Regula dicti Tertii Ordinis eumdem Ordinem professas illiteratas obligat, essent adstrictæ, consuetæ vero per easdem preces in earum discretione & arbitrio relinquerentur; ac quod præfatus Vicarius Provincialis loco Ministri eisdem Sororibus, de Cella nuncupatis sufficere valeret; & nihilominus nonnullas Sorores, in oppido de Lessinis, dictæ Cameracen. diœcesis moram trahentes, & dictum Tertium Ordinem professas, ac de licentia Ordinarii tria hujusmodi vota emittentes, quæ sub regimine dicti Vicarii degebant, ut gratiis, privilegiis, immunitatibus omnibus & singulis gaudere possint, aliarum Sororum de Cella nuncupatarum, prædictarum numero & consortio, de earum consensu favorabiliter aggregarit, prout in eisdem litteris desuper confectis plenius continetur.

§. II. Et deinde, sicut exhibita nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Majoris, Scabinorum, & Oppidanorum oppidi Dulendii, Ambianen. diœcesis, petitin continebat, ipsi Major, Scabini, & Oppidani propter pia caritatis obsequia, quæ Sorores prædictæ de Cella universis infirmis, etiam ex peste & aliis morbis contagiosis infectis, in locis, in quibus degunt, exhibent, ad illas, & earum Ordinem gerentes specialem devotionis affectum, nonnullas Snrores dicti Ordinis, quæ de aliis earum domibus prædictis se ad oppidum prædictum Dulendii, de licentia suorum Superiorum in quadam domo dicti oppidi dudum ad usum Beghinarum Sororum applicata, de consensu eorum, ad quos dicta domus pertinet, introduci curarunt, cupiuntque illas in eadem manuteneri. Quare pro parte tam Majoris, Scabinorum, & Oppidanorum præfatorum, quam introductarum in dicta domo dicti oppidi Dulendii, & universarum aliarum Sororum prædictarum nobis fuit humiliter supplicatum, ut dictam domum perpetuis usibus Sororum prædictarum, de Cella nuncupatarum applicare, & quod introductæ, & que pro tempore domum oppidi Dulendii hujusmodi inhabitabunt Sorores, perpetuis futuris temporibus, sub cura, directione & obedientia dicti Vicarii degant, concedere & indulgere, ac alias in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. III. Nos igitur, qui singulorum votis, propter quæ indigentibus de opportunæ subventionis auxilio provideatur, quantum cum Deo possumus, libenter annuimus, ac ea favoribus prosequimur opportunis, hujusmodi supplicationibus inclinati, domum prædictam oppidi Dulendii usibus Sororum prædictarum, de Cella nuncupatarum, auctoritate Apostolica, tenore præsentium perpetuo applicamus, & quod introductæ, ac quæ pro tempore domum ipsam inhabitabunt Sorores hujusmodi, perpetuis futuris temporibus, sub cura, directione & obedientia dicti Vicarii degant, ac omnibus & singulis gratiis, privilegiis, immunitatibus & favoribus a præfato prædecessore dictis Sororibus, de Cella nuncupatis concessis, uti, potiri & gaudere possint & debeant, eadem auctoritate Apostolica concedimus per præsentes: districtius inhibentes quibuscumque Ecclesiasticis & Religiosis, exemptis & non exemptis, etiam Mendicantibus, & secularibus personis, sub interdicti ingressus Ecclesiæ per Episcopos & Superiores eo-

eorum, ac excommunicationis latæ ſententiæ pœnis per inferiores incurrendis, ne Sorores prædictas, quo minus domo prædicta potiri poſſint, ac ſub cura & directione hujuſmodi degant, gratiiſque privilegiis, immunitatibus & favoribus prædictis gaudere valeant, quomodolibet impediant, ac directe vel indirecte, tacite vel occulte inquietent vel moleſtent. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ac dicti Ordinis, juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis & conſuetudinibus, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Nulli ergo &c. ſi quis &c.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXXVIII. V. Idus Januarii Pontificatus noſtri anno V.

XX.

Ut applicet conſtructioni Monaſterii de Beja bona quædam reſtituenda, quorum domini erant incerti. Ex lib.66. fol.442.

Venerabili fratri Epiſcopo Elboren.

§. I. Piis fidelium præſertim Nobis & Apoſtolicæ Sedi devotorum votis &c. Exhibita ſiquidem nobis nuper pro parte dilectæ in Chriſto filiæ nobilis mulieris Beatricis, relictæ quondam Fernandi Portugalliæ Infantis, petitio continebat, quod cum præfatus Fernandus, vir ſuus, tunc in humanis agens, quoddam navigium, Cerve nuncupatum, animo & intentione illud per mare contra eoſdem infideles miſiſſet, tamdem Capitaneus dicti navigii per eum deputatus, navigando in duabus vicibus diverſa bona Chriſtianorum cum dicto navigio cepit, & licet ipſe Fernandus ante ejus obitum bona prædicta eorum Dominis reſtitui mandaverit, tamen, quia numquam aliqui ad repetendum illa venerunt, minime reſtituta fuerunt, & interim ſatisfactione hujuſmodi non facta, præfatus Fernandus, ſicut Domino placuit, ab hac luce migravit.

§. II. Cum autem, ſicut eadem petitio ſubjungebat, præfata Beatrix deſideret ſaluti animæ dicti Fernandi conſulere, & poſtquam Domini dictorum bonorum, quos etiam ignorat, & ſimiliter valorem illorum, non repetierunt, bona prædicta in aliqua pia opera convertere; pro parte ejuſdem Beatricis aſſerentis ſe cariſſimarum in Chriſto filiarum noſtrarum Eliſabethæ Caſtellæ & Legionis aviam, & Leonoræ ejuſdem Portugalliæ Regnorum Reginarum illuſtrium Matrem fore, nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut alicui probo viro in partibus illis, quod valorem dictorum bonorum in conſtructionem & ædificationem Monaſterii Conceptionis B. Mariæ Virginis, Ordinis ſanctæ Claræ, loci de Beja, Elboren. diœceſis, quod ipſa de propriis bonis conſtrui & ædificari facere cœpit, aut in alia pietatis opera convertere valeat, ita quod illa adimplendo, ad aliam reſtitutionem faciendam ulterius non teneatur, nec ad id a quoquam, quavis auctoritate compelli poſſit, præmiſſis, ac conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ceteriſque contrariis nequaquam obſtantibus, committere, aliaſque in præmiſſis opportune providere, de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur, qui de prædictis certam notitiam non habemus, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, fraternitati tuæ, de qua in his & aliis ſpecialem in Domino fiduciam obtinemus, cum dicta Beatrix, ſicut aſſerit, in tuis Civitate, & diœceſi Elboren. pro majori parte moram trahat, per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ſuper præmiſſis, & circa ea per te ipſum,

ipsum, sine alicujus præjudicio facias & disponas, prout tibi videbitur expedire, super quo tuam conscientiam oneramus.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXXVIII. pridie Idus Januarii, Pontificatus nostri anno V.

XXI.

Ut dent licentiam fundandi Monasterium Clarissarum in villa sancti Lucæ de Barrameda. Ex libro 75. fol. 296.

Venerabili fratri Reginaldo Episcopo Tiberiaden. in Civitate Hispalen. commoranti, ac dilectis filiis sancti Isidori, extra muros Hispalen. ac B. Mariæ de Sanlucar. de Barrameda, Hispalen. diœcesis Monasteriorum per Priores gubernari solitorum, Prioribus.

§. I. Summa prudentia præditos &c. Sane pro parte dilecti filii nobilis viri Henrici de Gusman Ducis, ac dilectæ in Christo filiæ nobilis mulieris Leonoræ de Mendoza ejus uxoris Ducissæ Medinæ, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod ipsi pia devotione ducti, construi facere incœperunt in villa sancti Lucæ de Barrameda, Hispalen. diœcesis, temporalis dominii ipsius Ducis, in loco convenienti & honesto, unum Monasterium Monialium, in quo Mulieres seculum fugientes, sub perpetua clausura possint Altissimo famulari, ad Divini nominis gloriam, Religionis propagationem, & animarum salutem. Quare pro parte Ducis & Ducissæ prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut eis Monasterium prædictum, cum Ecclesia, campanili, campana, cœmeterio, claustro, refectorio, dormitorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, ac convenienti clausura perfici faciendi licentiam concedere, & illud in Monasterium Monialium Ordinis sanctæ Claræ, sub invocatione & in honorem sanctæ Mariæ Angelorum erigere, nec non juspatronatus, & præstandi consensum electioni Abbatissæ ejusdem, cum pro tempore fieri contigerit, dictæ Ducissæ, & ejus hæredibus in perpetuum reservare, & quod in eo perpetuo vigere debeat regularis Observantia dicti Ordinis, secundum illius primæva regularia instituta, regique debeat Monasterium ipsum per Abbatissam, singulis trienniis per illius Conventum eligendam, & postquam sic electa fuerit a majori parte Conventus ejusdem Monasterii, & dicta Ducissa, & pro tempore existens patronus dicti Monasterii illi suum præstiterit assensum, alia suæ electionis ad triennium hujusmodi confirmatione non obtenta, possit libere administrare, absque muneris benedictionis impensione, nec visitari possint Monasterium, & illius Abbatissa ac Moniales ab alio quam Visitatore per ipsas Abbatissam & Conventum de consensu Ducissæ, & pro tempore existentis patroni electo, ætate, vita & moribus idoneo presbytero seculari, vel cujusvis Ordinis etiam Mendicantium Regulari, & ordinaria auctoritate per dicti Monasterii superiorem confirmato, statuere & ordinare, ac alias in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui ad ea, quæ Religionis propagationem, & Divini cultus concernunt augmentum, quantum ex alto nobis permittitur, favorem benevolum impertimur, hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus vestrum, si est ita, eisdem Duci & Ducissæ Monasterium prædi-

ctum cum Eccleſia, campanili, campana, cœmeterio, clauſtro, refectorio, dormitorio, hortis, hortalitiis, & aliis neceſſariis officinis, ac convenienti clauſura perficiendi licentiam dare, & illud in Monaſterium Monialium dicti Ordinis, & ſub dicta invocatione erigere, necnon juſpatronatus, & præſtandi conſenſum electioni Abbatiſſæ ejuſdem pro tempore, cum fieri contigerit, Duciſſæ, ac ejus hæredibus prædictis in perpetuum reſervare, & quod in eo perpetuo vigere debeat Regularis Obſervantia dicti Ordinis, ſecundum illius primæva regularia inſtituta, regique debeat Monaſterium ipſum per Abbatiſſam ſingulis trienniis per illius Conventum eligendam, quæ poſtquam ſic electa fuerit a majori parte, & dicta Duciſſa, ac pro tempore exiſtens patronus dicti Monaſterii eidem electioni ſuum præſtiterit conſenſum, alia ſuæ electionis hujuſmodi ad triennium confirmatione non obtenta, poſſit libere adminiſtrare, abſque muneris benedictionis impenſione, nec poſſint Monaſterium, Abbatiſſa & Mniales ejuſdem viſitari ab alio, quam Viſitatore, per ipſas Abbatiſſam & Conventum de conſenſu Duciſſæ, & pro tempore exiſtentis patroni prædicti electo, ætate, vita & moribus idoneo presbytero ſeculari, vel cujuſvis etiam Ordinis Mendicantium Regulari, & ordinaria auctoritate per dicti Monaſterii Superiorem confirmato, ſtatuere & ordinare, ſicque perpetuis futuris temporibus obſervari mandare, auctoritate noſtra curetis: jure tamen parochialis Eccleſiæ, & cujuſvis alterius in omnibus ſemper ſalvo, & ſine præjudicio cujuſcumque. Contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita, compeſcendo. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ceteriſque contrariis quibuſcumque &c.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXXIX. IX. Kalend. Martii anno V.

XXII.

Ut duas poſſit domos Obſervantum ædificare. Ibidem fol. 326.

Dilecto filio nobili viro Gometio Suarez de Figueroa Comiti de Feria.

§. I. Expoſcit tuæ devotionis probata ſinceritas &c. Exhibita ſiquidem nobis nuper pro parte tua petitio continebat, quod alias extra muros oppidi de Zafra, Pacen. diœceſis, in loco, ubi erat quoddam Eremitorium ſub invocatione ſancti Benedicti, fuit de licentia Sedis Apoſtolicæ conſtructa & ædificata quædam domus cum Eccleſia, campanili, campana, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis neceſſariis officinis, pro uſu & habitatione perpetuis nonnullorum Fratrum Ordinis Minorum, de Obſervantia nuncupatorum, quam ex tunc nonnulli Fratres Ordinis & Obſervantiæ eorumdem tenuerunt & habitarunt, prout tenent & habitant de præſenti; quodque infra diſtrictum dicti oppidi eſt quoddam aliud Eremitorinm ſub invocatione ſancti Honufrii de la Lappa, prope quamdam domum ad te legitime pertinentem ſitum, quod a præfata domo ſancti Benedicti non ultra quinque milliaria vel circa diſtat, ubi tu propter ſingularem devotionis affectum, quem ad præfatum Ordinem & illius Fratres gerere dignoſceris, unam aliam domnm pro uſu & habitatione aliquorum Fratrum Ordinis & Obſervantiæ prædictorum conſtrui & ædificari facere deſideras. Quare pro parte tua nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut tibi in Eremitorio ſancti Honufrii prædicto unam aliam domum cum Eccleſia, campanili, campana, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis neceſſariis officinis

nis, pro usu & habitatione perpetuis nonnullorum Fratrum Ordinis & Observantiæ eorumdem construi & ædificari faciendi, ipsisque Fratribus domum construendam hujusmodi recipiendi, & perpetuo inhabitandi licentiam concedere, ac ipsam construendam domum præfatæ domui sancti Benedicti perpetuo appropriare, ac alias in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui Religionis propagationem, & Divini cultus augmentum intensis desideriis exoptamus, hujusmodi supplicationibus inclinati, tibi in eodem Eremitorio sancti Honufrii unam aliam domum cum Ecclesia, humili campanili, campana, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro usu & habitatione perpetuis nonnullorum Fratrum Ordinis & Observantiæ prædictorum, absque tamen alicujus præjudicio, construi & ædificari faciendi, ipsisque Fratribus domum construendam hujusmodi recipiendi, & perpetuo inhabitandi, auctoritate Apostolica, tenore præsentium licentiam elargimur, ipsamque construendam domum, cum constructa fuerit, ut præfertur, præfatæ domui sancti Benedicti perpetuo appropriamus, ac quod utriusque domus hujusmodi unicus Guardianus, & ambæ sub Provincia, sancti Jacobi nuncupata, juxta morem dicti Ordinis, existant, eadem auctoritate statuimus & decernimus. Et nihilominus eidem construendæ domui & Fratribus in illa pro tempore commorantibus, ut omnibus & singulis privilegiis, gratiis & indultis, quibus aliæ domus & Fratres ejusdem Ordinis gaudent, libere & licite gaudeant, dicta auctoritate, harum serie indulgemus. Non obstantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. & aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis contrariis quibuscumque. Nulli ergo &c. si quis &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXXVIII. III. Kalendas Martii, Pontificatus nostri, anno V.

XXIII.

Ut sibi possint Conventum unum ædificare. Ex lib. 75. fol. 87.

Dilectis filiis Vicario & Fratribus Provinciæ sancti Ludovici, Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum.

§. I. Ad uberes, quos Ordinis vestri sacra Religio &c. Sane parte vestra nobis nuper exhibita petitio continebat, quod Provincia vestra sancti Ludovici, Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, secundum morem ipsius Ordinis, ampla est & magna, suntque in ea multæ Civitates, villæ, oppida & castra, in quibus nullam domum vestris perpetuis usui & habitationi dedicatam habetis, habitatores autem villarum, Civitatum & oppidorum eorumdem, propter vestram, ut asserunt, exemplarem vitam, prædicationes verbi Dei, audientiam confessionum, necnon assiduam & devotam Divinorum celebrationem, ut in eisdem Civitatibus, villis, oppidis & castris domos pro vestris perpetuis usu & habitatione recipiatis, & in illis habitetis, instanter vos requirunt. Quare pro parte vestra nobis fuit humiliter supplicatum, ut intus vel extra aliquam Civitatem, villam, seu aliquod oppidum dictæ Provinciæ, a cujus habitatoribus super hoc requisiti & rogati fueritis, unam domum cum Ecclesia, campanili, campana, claustro, cœmeterio, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, in loco ad hoc commodo & honesto, pro vestris usu & habitatione construi & ædificari faciendi, ac perpetuo inhabitandi licentiam concedere, ac alias in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos

§. II. Nos igitur, qui animarum salutem nostris potissime temporibus intensis affectibus exoptamus, hujusmodi supplicationibus inclinati, vobis locum, pro construendo domum hujusmodi recipiendi, & eam cum Ecclesia, campanili, campana, claustro, cœmeterio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis pro vestris usu & habitatione prædictis construi & ædificari faciendi, ac perpetuo inhabitandi; jure tamen parochialis Ecclesiæ, & cujuslibet alterius in omnibus semper salvo, & sine præjudicio cujuscumque, Apostolica auctoritate licentiam elargimur, ac domui prædictæ, & degentibus in ea pro tempore, solitoque eorum more illam custodientibus & inhabitantibus, Guardiano & Fratribus, ut privilegiis, immunitatibus & exemptionibus omnibus & singulis, aliarum domorum & Ordinis ejusdem Guardianis & Fratribus per Sedem Apostolicam concessis, & in posterum concedendis uti, potiri & gaudere libere & licite valeant, dicta auctoritate concedimus. Non obstantibus felicis recordationis Bonifacii Papæ VIII. prædecessoris nostri, & aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo &c. si quis &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXXIX. XVIII. Kalendas Maii, Pontificatus nostri anno V.

XXIV.

Ut possit ædificare Monasterium Clarissarum in Villa Setuvalensi. Ibid. fol. 2.

Venerabili fratri Episcopo Septen.

§. I. Cupientes Divinum cultum ubique vigere &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectæ in Christo filiæ Justæ Roderici, mulieris Egitanien. diœcesis, petitio continebat, quod ipsa cupiens terrena in cœlestia, & transitoria in æterna felici commercio commutare, & alias ob singularem devotionem, quam ad Ordinem sanctæ Claræ, & illius Moniales Regularis Observantiæ, propter earum vitæ sanctimoniam, ac bonos & exemplares mores gerit, proponit de propriis bonis sibi a Deo collatis unum Monasterium Monialium Ordinis & Observantiæ prædictorum, extra muros Villæ de Setuval, Ulixbonen. diœcesis, loco ad hoc habili & honesto, sub titulo & vocabulo Domini nostri Jesu Christi, construere & erigere. Quare pro parte dictæ Justæ nobis fuit humiliter supplicatum, ut sibi in dicto loco unum Monasterium Monialium dicti Ordinis, cum Ecclesia, campanili, campana, claustro, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, construendi & erigendi licentiam concedere, & alias in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur ejusdem Justæ pium propositum in hac parte plurimum in Domino commendantes, hujusmodi supplicationibus inclinati, fraternitati tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus eidem Justæ in præfato loco unum Monasterium dicti Ordinis, Regularis Observantiæ, in quo Abbatissa & duodecim aliæ Moniales dumtaxat, in similitudinem Domini nostri Jesu Christi, qui duodecim Apostolos elegit, esse possint, cum Ecclesia, companili, campana, claustro, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro usu & habitatione perpetuis Monialium dicti Ordinis, absque alicujus præjudicio, construendi & erigendi, ac Monialibus dicti Ordinis Monasterium ipsum, postquam constructum & erectum fuerit, pro earum perpetuis usu & habitatione recipiendi licentiam & facultatem auctoritate nostra concedas. Nos enim, si erectio-

nem

nem hujusmodi per te, vigore præsentium fieri contigerit, Abbatissæ pro tempore & Conventui ac Monialibus dicti Monasterii, quod omnibus & singulis privilegiis, gratiis, concessionibus & indultis, aliis Abbatissis, Conventibus & Monialibus aliorum Monasteriorum Ordinis ejusdem S. Claræ concessis & in posterum concedendis, uti, potiri & gaudere debeant, ac dictæ Justæ, quod cum tribus seu quatuor matronis honestis Monasterium ipsum, dummodo consensus Abbatissæ ejusdem accesserit, quoties voluerit, ingredi, & in eo morari ac pernoctare, & comedere, ac cum eisdem Monialibus conversari, & cum sibi placuerit inde exire libere & licite possit, auctoritate Apostolica, tenore præsentium indulgemus. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXXIX. XV. Kalendas Julii, Pontificatus nostri anno V.

XXV.

Conventui Observantum Tafalliæ unit capellam sancti Sebastiani. Ex lib. 101. folio 309.

Ad perpetuam rei memoriam.

§. I. Pia consideratione Romanum decet Pontificem &c. Sane dilectus filius noster Petrus, sanctorum Cosmæ & Damiani Diaconus Cardinalis, nobis nuper exposuit, quod alias postquam claræ memoriæ Eleonora Regina Navarræ, de salute sua recogitans, ac terrena in cœlestia, & transitoria in æterna commutare cupiens, licentia per eam super hoc a Sede Apostolica obtenta, certam domum Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, pro usu & habitatione Fratrum ejusdem Ordinis, ex singulari devotione, quam ad Ordinem præfatum gerebat, cum Ecclesia sub invocatione beatæ Mariæ de Misericordia ædificari & construi facere incœperat, ipsa Regina, domo & Ecclesia hujusmodi imperfectis, sicut Domino placuit, ab hac luce decessit, sepultura ejus per eam inibi in ejus obitu electa, ipsaque postmodum, ac etiam quondam Eleonora ejus filia inibi sepultæ existunt, & ex tunc domus & Ecclesia præfatæ, causantibus guerris, quæ in illis partibus diutius viguerunt, commode perfici non potuerunt, & imperfectæ remanserunt, prout remanent de præsenti, non extantibus loco condecenti, in quo Divina officia celebrari, & cellulis, in quibus inibi existentes Fratres habitare commode valeant.

§. II. Verum si capella sancti Sebastiani, in qua certa Confratria clericorum & laicorum instituta fore dignoscitur, & quæ ab eadem domo parvo spatio medio distat, eidem domui incorporaretur, ita ut ipsæ Ecclesia & capella unum & idem corpus, ac una & eadem Ecclesia essent, & esse censerentur, profecto ibidem Fratres commode habitarent, & Divina officia decentius celebrarentur, idque in Divini cultus augmentum, & quietem mentis successorum ejusdem Reginæ cederet: & propterea idem Cardinalis asserens se Reginæ filium, & Eleonoræ junioris prædictarum fratrem utrinque conjunctum fuisse, nobis humiliter supplicavit, ut capellam prædictam dictæ domui, ut præfertur, incorporare, ac alias in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. III. Nos igitur, qui dudum inter alia voluimus, quod petentes beneficia Ecclesiastica aliis uniri &c. de consensu quorum interesset, earumdem domus & capellæ fructuum, redituum & proventuum verum valorem pro

pro expresso habentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, capellam prædictam cum omnibus juribus & pertinentiis suis eidem domui beatæ Mariæ de Misericordia, auctoritate Apostolica, præsentium tenore perpetuo unimus, annectimus & incorporamus, & illas de cetero unam & eamdem Ecclesiam seu domum fore censeri, & reputari debere, eadem auctoritate decernimus, statuimus & ordinamus; ac Guardiano & Fratribus in dicta domo degentibus, ipsam sic incœptam ad capellam prædictam extendendi, & illas ad formam unius domus, cum campanili, campana, claustro, cœmeterio, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis reducendi, licentiam dicta auctoritate largimur; eidemque domui, necnon prædictis, & qui illam, postquam, ut præfertur, ampliata fuerit, inhabitabunt Fratribus, ut omnibus & singulis privilegiis, concessionibus, indulgentiis & immunitatibus, aliis domibus & Fratribus Ordinis prædicti concessis, gaudere possint & debeant, præfata auctoritate concedimus. Non obstantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. & aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo &c. Si quis &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXXIX. XVIII. Kalendas Decembris, Pontificatus nostri an. VI.

XXVI.

Ut possit absolvere Conventum a suo genitore inchootum. Ex lib. 85. fol. 261.

Dilecto filio nobili viro Friderico de Toledo Duci de Alba.

§. I. Exigit tuæ devotionis probata sinceritas &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte tua petitio continebat, quod olim quondam Garsias Alvari de Toledo, Dux de Alba, genitor tuus, zelo devotionis accensus, de sua suorumque animarum salute recogitans, prope locum de Alba, Salamantinæ diœcesis, quamdam domum pro usu & habitatione perpetuis nonnullorum Fratrum Ordinis Minorum, de Observantia nuncupatorum, construi & ædificari facere cœpit, sed morte præventus, pium opus hujusmodi, prout optabat, complere non potuit: quodque tu paternam & piam ipsius Garsiæ devotionem insequendo, desideras domum præfatam sub invocatione beatæ Mariæ de Incarnatione, cum Ecclesia, humili campanili, campana, claustro, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro usu & habitatione perpetuis nonnullorum Fratrum Ordinis & Observantiæ prædictorum, ad debitum complementum perducere, si tibi super hoc Apostolicæ Sedis licentia concedatur. Quare pro parte tua nobis fuit humiliter supplicatum, ut tibi domum prædictam cum Ecclesia, humili campanili, campana, claustro, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro usu & habitatione perpetuis nonnullorum Fratrum Ordinis & Observantiæ prædictorum perficiendi, seu de novo construendi & ædificandi licentiam concedere, ac alias in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui Religionis propagationem, & Divini cultus augmentum intensis desideriis affectamus, hujusmodi supplicationibus inclinati, tibi domum præfatam cum Ecclesia, humili campanili, campana, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro usu & habitatione perpetuis aliquorum Fratrum Ordinis & Observantiæ eorumdem, ita quod sit ibidem unum Collegium decem Fratrum, qui litterarum studio insistere debeant, & quibus tu & successores tui Duces de Alba

pro

pro tempore exiſtentes, de victu & veſtitu providere teneamini, ac domus ipſa & Fratres in ea pro tempore degentes, ſub cura & obedientia Vicarii Provincialis illarum partium, juxta morem ipſius Ordinis perpetuo exiſtant, abſque alicujus præjudicio, perficiendi, ſeu unam aliam domum cum omnibus præmiſſis in dicto loco de novo conſtrui & ædificari faciendi, ac Vicario prædicto illam nomine dicti Ordinis recipiendi, præfatiſque Fratribus illam perpetuo tenendi & inhabitandi, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium licentiam elargimur; necnon Guardiano ſive Cuſtodi, & Fratribus in dicta domo pro tempore degentibus, ut omnibus & ſingulis privilegiis, immunitatibus, exemptionibus & gratiis, aliis domibus, Guardianis & Fratribus Ordinis ejuſdem in genere conceſſis, & in poſterum concedendis uti, potiri & gaudere poſſint & debeant, eadem auctoritate concedimus per præſentes: jure tamen parochialis Eccleſiæ & cujuslibet alterius in omnibus ſemper ſalvo. Non obſtantibus felicis recordationis Bonifacii Papæ VIII. & aliis conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ceteriſque contrariis quibuſcumque.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXXIX. XV. Kalendas Januarii, Pontificatus noſtri anno VI.

XXVII.

Ut concedant facultatem ædificandi Cœnobium prope Caſtrum Callitri. Ex libro 173. fol. 67.

Dilectis filiis Abbati Monaſterii ſanctæ Mariæ in Eliæ, Conſan. diœceſis, & Nicolao delle Brunette, ac Donato de Mellilsanonico, Eccleſiæ Conſanæ.

§. I. Cognita devotionis conſtantia &c. Sane pro parte Univerſitatis hominum Caſtri Callitri, Conſanæ diœceſis, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod ipſi fervore devotionis accenſi, cupientes tranſitoria in æterna, & temporalia in cœleſtia felici commercio commutare, ob ſingularem, quem ad Ordinem Fratrum Minorum, de Obſervantia nuncupatorum, & illius perſonas, propter eorum exemplarem vitam, prædicationes verbi Dei, aſſiduam & devotam Divinorum celebrationem, & audientiam confeſſionum, & exhortationes ad bene beateque vivendum, quibus perſonæ ipſæ animas Deo lucrifacere non ceſſant, gerunt devotionis affectum, cupiunt de bonis a Deo ſibi collatis conſtrui facere extra & prope muros dicti Caſtri, in loco ad id convenienti & honeſto, ac magis accommodo, unam domum pro perpetuis uſu & habitatione Fratrum dicti Ordinis, ſi eis eam conſtruendi, & dilecto filio Vicario Provinciali Fratrum Provinciæ ſancti Angeli ſecundum morem dicti Ordinis, & dictis Fratribus illam pro eorum uſu & habitatione hujuſmodi recipiendi per Sedem Apoſtolicam licentia concedatur.

§. II. Quare pro parte Univerſitatis prædictorum nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut eis domum prædictam cum Eccleſia, campanili humili, campana, cœmeterio, clauſtro, refectorio, dormitorio, hortis, hortalitiis, & aliis neceſſariis officinis conſtrui & ædificari faciendi, ac Vicario & Fratribus prædictis illam pro eorum perpetuis uſu & habitatione prædictis recipiendi, & perpetuo inhabitandi licentiam concedere, domumque ipſam & degentes in ea pro tempore perſonas curæ & directioni Generalis & Provincialis Vicariorum prædictorum committere & ſubjicere, aliaſque in præmiſſis opportune providere, de benignitate Apoſtolica dignaremur.

§. III. Nos igitur hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus veſtrum, ſi eſt ita, Univerſitati præfatis domum prædictam cum Eccleſia, campanili humili, campana, cœmeterio, clauſtro, refectorio, dormitorio, hortis, hortalitiis, & aliis neceſſariis officinis extra & prope muros prædictos, in loco ad hoc congruo & honeſto, pro uſu & habitatione prædictis, de venerabilis fratris noſtri Archiepiſcopi, & dilecti filii nobilis viri moderni temporalis Domini dicti Caſtri expreſſo conſenſu, jure tamen parochialis Eccleſiæ, ſimiliter alterius ſemper ſalvo, & ſine præjudicio cujuſcumque, fundandi, ac conſtrui & ædificari faciendi, ac ipſis Vicario Provinciali & Fratribus domum ipſam, poſtquam ſic conſtructa & ædificata fuerit, pro eorum perpetuis uſu & habitatione hujuſmodi recipiendi, & perpetuo inhabitandi, auctoritate noſtra licentiam largiamini, domumque ipſam, & degentes in ea pro tempore Guardianum & perſonas curæ & directioni Vicariorum prædictorum, dicta auctoritate admittatis. Contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita compeſcendo. Non obſtantibus felicis recordationis Bonifacii Papæ VIII. & aliis conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ceteriſque contrariis quibuſcumque.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXXIX. pridie Idus Januarii, Pontificatus noſtri anno VI.

XXVIII.

Ut concedat licentiam ædificandi domum Fratrum Tertii Ordinis in loco Paradello prope Imolam. Ex lib. 105. fol. 247.

Dilecto filio Vicario venerabilis fratris noſtri Epiſcopi Imolen. in ſpiritualibus Generali.

§. I. Ex injuncto nobis &c. Exhibita ſiquidem nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Ancianorum & Communitatis Civitatis Imolen. petitio continebat, quod ipſi zelo devotionis accenſi, ad laudem Divini nominis, & ob ſingularem, quem ad Tertium Ordinem ſancti Franciſci Fratrum in habitu eremitico Domino famulantium, ipſoſque Fratres gerunt devotionis affectum, cupiunt unam domum cum ſuis neceſſariis officinis, pro uſu & habitatione nonnullorum Fratrum dicti Ordinis, ſub Regulari Obſervantia degentium, in diœceſi Imolen. conſtrui & ædificari; quodque in eadem diœceſi eſt quidam locus, *Paradelium* nuncupatus, infra limites Parochiæ Eccleſiæ Imolen. qui etiam ſpecialem parochiam habere dignoſcitur, ſitus, & a Civitate prædicta per duo milliaria diſtans, pro conſtruenda domo aptus & idoneus, ubi eſt quædam columna lapidea, in qua imago glorioſiſſimæ Dei Genitricis Virginis Mariæ depicta eſt, & in ipſo loco Dominus noſter Jeſus Chriſtus ad ejus Genitricis prædictæ, ut pie creditur, interceſſionem, diverſa miracula frequenter oſtendit, propter quod ad locum ipſum cauſa devotionis, & ipſius imaginis viſitandæ innumerabilis fere populi multitudo confluit, pias oblationes & eleemoſynas larga manu ibidem erogando, ut ex illis aliquis locus inibi ad honorem ipſius glorioſiſſimæ Virginis conſtruatur, in quo aliqui Religioſi ſub Regulari Obſervantia habitare valeant, qui ibidem Divina Officia celebrent, ac oblationum & eleemoſynarum hujuſmodi, necnon ipſius loci curam & adminiſtrationem gerant.

§. II. Quare pro parte tam dilectæ in Chriſto filiæ, nobilis mulieris Catarinæ, viduæ quondam Hieronymi de Riario, olim Domini Imolæ relictæ,

lictæ, ac Matris & tutricis dilecti filii, nobilis viri Octaviani, Imolæ moderni Domini, quam Ancianorum & Communitatis prædictorum, necnon dilecti filii Bernardi de Crema Visitatoris Generalis per totam Italiam Fratrum dicti Ordinis, Congregationis Lombardiæ nuncupatorum, in eremitico habitu hujusmodi degentium, nobis fuit humiliter supplicatum, ut eisdem Bernardo Visitatori & Fratribus in dicto loco unam domum, pro usu & habitatione perpetuis unius Ministri & nonnullorum aliornm Fratrum Ordinis & Observantiæ prædictorum, quæ domus, & Fratres in ea pro tempore degentes, præfatæ Congregationi subsint, dictaque domus illius membrum existat, cum Ecclesia, humili campanili, campana, cœmeterio, claustro, refectorio, dormitorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, absque tamen alicujus præjudicio, construendi & ædificandi, ipsisque Fratribus domum hujusmodi recipiendi, & perpetuo inhabitandi, ac illam juxta ipsius Congregationis ritus, mores & observantias regendi & gubernandi licentiam concedere, ac alias in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. III. Nos igitur, qui Religionis dilatationem nostris potissime temporibus intensis desideriis exoptamus, hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus, si est ita, eisdem Bernardo Visitatori & Fratribus prope dictam imaginem unam domum pro usu & habitatione perpetuis Fratrum prædictorum, quorum unus Minister sit, cum Ecclesia, humili campanili, campana, cœmeterio, claustro, refectorio, dormitorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, absque tamen alicujus præjudicio, construendi & ædificandi, seu construi & ædificari faciendi, illamque dictæ Congregationi subjiciendi, uniendi, annectendi & incorporandi, necnon eisdem Fratribus domum ipsam recipiendi & perpetuo inhabitandi, illamque juxta ritus, mores & observantias dictæ Congregationis regendi & gubernandi, necnon oblationes & eleemosynas prædictas, ac fructus, reditus & proventus, si quos in posterum eis largitione fidelium, vel alias quomodolibet concedi vel donari contingat, percipiendi & habendi, ac in suos & dictæ Congregationis usus & utilitatem convertendi, cujusvis licentia super hoc minime requisita, licentiam auctoritate nostra concedas. Nos enim eidem domui ac Fratribus in ea pro tempore commorantibus, ut omnibus & singulis privilegiis, immunitatibus, exemptionibus, libertatibus & indulgentiis, aliis dicti Ordinis domibus & Fratribus in genere per Sedem Apostolicam concessis & concedendis, uti, potiri & gaudere possint & debeant, auctoritate Apostolica, tenore præsentium indulgemus: jure tamen parochialis Ecclesiæ, & cujuslibet alterius in omnibus semper salvo. Non obstantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. & aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXXIX. VI. Idus Februarii, Pontificatus nostri anno VI.

XXIX.

Ut possit ædificare Monasterium Clarissarum in urbe Turonensi. Ex lib. 85. fol. 59.

Carissimo in Christo filio Carolo Francorum Regi illustri.

§. I. SAcræ Religionis incrementum &c. Sane pro parte tua nobis nuper exhibita petitio continebat, quod olim claræ memoriæ Carola

Regina Franciæ, genitrix tua, zelo devotionis accensa, cupiens terrena in cœlestia, & transitoria in æterna felici commercio commutare, & ob singularem devotionem, quam ipsa Regina ad Ordinem S. Claræ illiusque personas propter earum sanctimoniam & exemplarem vitam gerebat, inter alia, dum viveret, voluit, quod nonnulla Monasteria dicti Ordinis in regno Franciæ, vel Delphinatu Viennen. erigerentur, tuque voluntatem & devotionem hujusmodi exequi desiderans, cupis unum Monasterium Religiosarum dicti Ordinis sanctæ Claræ in Civitate Turonen. loco ad id congruo & honesto fundari, construi & ædificari facere, pro usu & habitatione perpetuis unius Abbatissæ & nonnullarum Monialium dicti Ordinis, sub Regulari Observántia, & perpetua clausura, ac alias adinstar Monasterii Monialium, de *L'Ave Maria* nuncupati Parisien. ejusdem Ordinis, quamdam domum in Civitate prædicta, in via *de la Sellerie* nuncupata, loco utique ad id commodo & honesto, a dilecto filio Guillelmo Baudet tuo Ordinario Plumasserio acquisivisti, & amortizasti, ac pro dicto erigendo Monasterio dedisti, quæ quidem domus propter ejus amplitudinem & spatiositatem visa est admodum conveniens pro hujusmodi Monasterio construendo & ædificando. Quare pro parte tua nobis fuit humiliter supplicatum, ut tibi Monasterium hujusmodi in loco supradicto construi & ædificari faciendi, necnon Monialibus prædictis illud recipiendi & perpetuo inhabitandi licentiam concedere, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui Religionis dilatationem summo studio & affectibus procuramus, tuum pium desiderium hujusmodi plurimum in Domino commendantes, tuis in hac parte supplicationibus inclinati, tibi Monasterium præfatum in loco prædicto, qui, ut asseris, ab aliis domibus Religiosorum quorumlibet per quadraginta cannas distat, cum Ecclesia, campanili, campana, claustro, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro usu & habitatione perpetuis unius Abbatissæ & decentis numeri Monialium prædictarum, quæ sub Regulari Observantia, ac cura & regimine Generalis Ultramontani, & Provincialis provinciæ Turoniæ secundum morem dicti Ordinis Vicariorum, Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, seu eorum Commissariorum vivere debeant, ac cum Oratorio, officinisque illi contiguis pro habitatione Confessoris earumdem, & sociorum suorum, & alias adinstar præfati Monasterii Parisien. & illius Abbatissæ ac Monialium hujusmodi, absque tamen alicujus præjudicio construi & ædificari faciendi, necnon eisdem Abbatissæ & Monialibus illud recipiendi & perpetuo inhabitandi licentiam auctoritate Apostolica, tenore præsentium elargimur. Et nihilominus eidem Monasterio, necnon Abbatissæ & Monialibus in eo pro tempore commorantibus, ut omnibus & singulis privilegiis, immunitatibus, exemptionibus, gratiis & concessionibus, aliis Monasteriis, necnon Abbatissis & Monialibus Ordinis ejusdem per Sedem Apostolicam, vel alias quomodolibet concessis, & in posterum concedendis, uti, potiri & gaudere valeant, eadem auctoritate indulgemus: jure tamen parochialis Ecclesiæ, & cujuslibet alterius in omnibus semper salvo. Et insuper quibusvis personis, cujuscumque dignitatis, gradus, Ordinis, vel conditionis existant, sub excommunicationis pœna districtius inhibemus, ne erectionem hujusmodi quomodolibet impedire præsumant. Non obstantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. & aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo &c. si quis &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXXIX. XV. Kal. Martii, Pontificatus nostri anno VI.

XXX. *Con-*

XXX.

Concedit Fratribus Amadeitis Prioratum sancti Martini extra muros Januenses, Ordinis sancti Benedicti. Ex Bulla originali.

Ad perpetuam rei memoriam.

Additio Patris Lucae Waddingi.

„ Sacrae Religionis sinceritas, in qua dilecti filii Custos & Fratres Societatis quondam fratris Amadei Hispani, Ordinis Fratrum Minorum, „ sub voluntariae paupertatis habitu militantium, in humilitatis spiritu devotum ac sedulum impendunt Domino famulatum, & vitae Regularis, „ sub qua degunt honestas, nos merito inducunt, ut ea, quae Divini cultus „ augmentum, ac ipsorum Societatis, & dicti Ordinis propagationem respiciunt, quantum cum Deo possumus, favorabiliter concedamus; necnon quae ad eorum commodum provide processisse comperimus, cum a „ nobis petitur, perpetuae confirmationis robur adjiciamus. Sane exhibita „ nobis nuper pro parte Custodis & Fratrum praedictorum petitio continebat, quod olim dilecti filii, scilicet Ven. Hibletus Notarius noster, Monasterii sancti Stephani Januensis Ordinis sancti Benedicti Commendatarius, & ejusdem Monasterii Conventus, provide considerantes, quod in „ Prioratu sancti Martini, qui sine cura, & extra muros Januenses situs, & „ membrum dicti Monasterii est, Divina Officia numquam praeterquam in „ festo ejusdem sancti Martini celebrabant, habitis inter seipsos pluribus & „ diversis tractatibus, convenientes in unum, ut eorum moris est, & nemine „ discrepante, necnon de consensu, verbo & voluntate dilecti filii Gregorii „ dicti Prioratus Prioris, & ejusdem Monasterii Monachi, Prioratum praedictum cum domo & terra ipsi contiguis, ad effectum ut dicta Officia hujusmodi continuo per eos inibi celebrarentur, & exemplari vita eorum, „ populi devotio augeretur, ac eumdem Societati praedictae, ad quam Hibletus & Conventus praefati singularem gerunt devotionis affectum, ac „ dilectis filiis Sylvestro & Isaiae dictae Societatis Fratribus, pro Custodis „ & Fratrum hujusmodi perpetuis usu & habitatione dederunt & concesserunt; ipsique Sylvester & Isaias Fratres praedicti, Prioratum praedictum „ vigore certae facultatis dudum per fel. record. Sixtum Papam IV. praedecessorem nostrum, usque ad sex loca recipiendi, ad quem numerum „ (ut asseritur) nondum deventum est, Societati eorum concessae, acceptarunt & receperunt, illumque ex tunc tenueruut & possederunt, prout „ tenent & possident de praesenti, his tamen pacto & lege adjectis, quod „ Ipsi nomine dicti Monasterii, tot loca sancti Georgii Januensis emere deberent, ex quibus idem Gregorius Prior, dum vixerit, & eo vita functo, „ Abbas praefati Monasterii libras XII. annuatim, prout ex dicto Prioratu „ percipiebatur, percipere valeat, ac nonnullis aliis licitis & honestis pactis, prout in quibusdam instrumentis publicis desuper confectis plenius „ dicitur contineri. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, vos dationem, concessionem ac pacta praedicta, necnon omnia & singula in dictis instrumentis contenta Apostolico munimine confirmari & approbari, „ ac perpetuae firmitatis robur obtinere decerni, & in dicto Prioratu nomen Prioratus, ac Ordinem praedictum, & invocationem sancti Martini, „ sub quo idem Prioratus situatus est, supprimi & prorsus extingui, summis desideretis affectibus: pro parte eorum Nobis fuit humiliter supplicatum, ut dationi, concessioni & pactis praedictis Apostolicae firmitatis robur adjicere, in Prioratu vero praedicto nomen Prioratus & Ordinem ipsum

„ ipſum, ac invocationem dicti ſancti Martini, ſub quo, ut præfertur, ſitua-
„ tus eſt, ſupprimere & extinguere, necnon ipſi, ut in dicto Prioratu
„ unam domum cum dormitorio, refectorio, Eccleſia, campana, campanili
„ humili, hortis, hortalitiis, & aliis neceſſariis officinis, pro ſuis perpetuis
„ uſu & habitatione conſtruendi & erigendi, ſeu conſtrui & erigi facien-
„ di licentiam concedere, aliaſque in præmiſſis opportune providere, de
„ benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos, qui dicti cultus augmentum,
„ & Religionis propagationem, animarumque ſalutem ubique vigere ma-
„ xime noſtris temporibus, ſupremis deſideramus affectibus, Cuſtodem &
„ Fratres prædictos, vos, & de Societate ſua quemlibet, necnon Sylveſtrum
„ & Iſaiam præfatos, a quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis & inter-
„ dicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris & pœnis, a jure vel ab
„ homine quavis occaſione vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet inno-
„ dati exiſtunt, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum, harum
„ ſerie abſolventes & abſolutos fore cenſentes, ſuis & dicti Hibleti pro eiſ-
„ dem Nobis humiliter ſupplicantis in hac parte ſupplicationibus inclinati,
„ dationem, conceſſionem & pacta prædicta, &, prout illa concernunt, om-
„ nia & ſingula in dictis inſtrumentis contenta, confirmamus & approba-
„ mus, ac perpetuæ confirmationis robur obtinere decernimus; necnon in
„ dicto Prioratu, nomen Prioratus & Ordinem prædictum, ac invocatio-
„ nem Sancti, ſub qua, ut præfertur, ſituatus eſt, ſupprimimus & penitus
„ extinguimus, ac ipſis in dicto Prioratu unam domum, cum Eccleſia,
„ campanili humili, campana, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, &
„ aliis neceſſariis officinis, pro ſuis perpetuis uſu & habitatione, ſine cujuſ-
„ quam præjudicio conſtruendi, ſeu conſtrui & erigi faciendi, ac ipſis illam
„ recipiendi & perpetuo inhabitandi, licentiam concedimus & facultatem;
„ jure tamen Parochialis Eccleſiæ in omnibus ſemper ſalvo. Et inſuper, ſi
„ domum & Eccleſiam hujuſmodi per eos, ut præmittitur, conſtrui & erigi
„ contigerit, domus & Fratres in illa pro tempore degentes, omnibus &
„ ſingulis indultis, gratiis, privilegiis, immunitatibus, exemptionibus &
„ prærogativis, per Sedem Apoſtolicam domibus Ordinis & Societatis ſuæ
„ prædictorum in genere & in ſpecie conceſſis, quibus gaudent & utuntur,
„ ſeu uti & gaudere poterunt quomodolibet in futurum, uti & gaudere
„ libere & licite poſſint & debeant, auctoritate Apoſtolica, tenore præſen-
„ tium de ſpeciali dono gratiæ indulgemus. Non obſtantibus fel. record.
„ Bonifacii Papæ VIII. prædeceſſoris noſtri conſtitutione prohibente, ne
„ cujuſvis Ordinum Mendicantium profeſſores in aliqua Civitate, caſtro
„ vel villa, ſeu quovis alio loco ad habitandum nova loca recipere præſu-
„ mant abſque Sedis præfatæ licentia, de prohibitione hujuſmodi ſpecialem
„ & expreſſam mentionem faciente, & aliis conſtitutionibus & ordinationi-
„ bus Apoſtolicis &c. ceteriſque contrariis quibuſcumque. Nulli ergo &c.
„ Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Domini-
„ cæ MCCCCXC. III. Kal. Aprilis, Pontificatus noſtri anno VI.

XXXI.

Ut Monaſterium Inſulenſe Tertii Ordinis transferat ad Inſtitutum ſanctæ Claræ. Ex libro 100. fol. 181.

Dilectis filiis de Laude Ciſtercien. & Phanlepino Monaſteriorum Abbatibus, ac Præpoſito Eccleſiæ beati Petri Inſulen. Tornacen. diœceſ.

§. I. SEdis Apoſtolicæ gratioſa benignitas &c. Sane pro parte dilecta-
rum in Chriſto filiarum, Matris & Sororum domus oppidi Inſu-
len.

len. Tertii Ordinis beati Francisci, de Pœnitentia nuncupati, Tornacen. diœcesis, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod ipsæ, quæ in dicta domo in communi vivendo, & tria substantialia vota Religionis, ac statuta dicti Ordinis observando, sub cura dilectorum filiorum Vicariorum Generalis & Provincialis Fratrum Provinciæ Franciæ, Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, per plurimos annos Altissimo famulari curarunt, cupiunt in Ordinem sanctæ Claræ, secundum primævam ipsius Ordinis institutionem, adinstar Monialium Monasterii de *Ave Maria* Parisien. sub perpetua clausura perpetuis futuris temporibus Altissimo famulari, dictis Vicariis in hoc eis annuentibus, ac dilectis filiis Majore & Scabinis dicti oppidi etiam affectantibus. Quare pro parte Matris & Sororum prædictarum nobis fuit humiliter supplicatum, ut eas in hujusmodi earum laudabili proposito confovere, domum prædictam Insulen. in Monasterium dicti Ordinis sanctæ Claræ erigere, ac professionem regularem per Moniales ejusdem Ordinis sanctæ Claræ, secundum primævam illius institutionem recipi & admitti mandare, ac dicto Monasterio sic erecto, & illius pro tempore Abbatissæ, Conventui & Monialibus, ac earum obsequiis insistentibus, ut sub eorumdem Vicariorum cura & directione perseverare, & ad electionem unius earum in Abbatissam dicti Monasterii hac prima vice, & cum illud pro tempore vacare continget, juxta dicti Ordinis sanctæ Claræ regularia instituta procedere possint, statuere & ordinare, ac alias in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui animarum salutem, & Religionis propagationem supremis affectibus optamus, hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus vestrum, si est ita, domum prædictam in Monasterium dicti Ordinis sanctæ Claræ, cum Ecclesia, campanili, campana, cœmeterio, claustro, refectorio, dormitorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis pro earumdem Matris & Sororum perpetuo usu & habitatione, ac perpetua clausura, secundum primævam ejusdem Ordinis sanctæ Claræ institutionem: jure tamen parochialis Ecclesiæ, & cujuslibet alterius in omnibus semper salvo, & sine præjudicio cujuscumque, auctoritate nostra erigatis; & nihilominus, si erectionem hujusmodi per vos, vigore præsentium fieri contingat, Regularem professionem per Moniales dicti Ordinis sanctæ Claræ, secundum eamdem institutionem emitti solitam, ab eisdem Matre & Sororibuc, si illam in vestris manibus sponte emittere voluerint, dicta auctoritate recipiatis & admittatis; ac dicto Monasterio sic, ut præfertur, per vos erecto, & illius Abbatissæ, Conventui & Monialibus, ac earum obsequiis insistentibus, ut sub eorumdem Vicariorum cura & directione, prout ante erectionem hujusmodi, perseverare, necnon ad electionem unius earum in Abbatissam dicti Monasterii hac prima vice, & dum illud pro tempore vacare continget, juxta dicti Ordinis sanctæ Claræ regularia institnta procedere possint & debeant, præfata auctoritate licentiam largiamini. Contradictores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo.

§. III. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque, seu si aliquibus communiter vel divisim a Sede Apostolica indultum existat, quod interdici, suspendi & excommunicari non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem &c. Nos enim, si erectionem, & alia præmissa per vos, vigore præsentium fieri contigerit, ut præfertur, dicto tunc erecto Monasterio, & illius pro tempore

pore Abbatissæ, Conventui & Monialibus in perpetuum, ut omnibus & singulis privilegiis, exemptionibus, libertatibus, indulgentiis, favoribus & indultis, aliis dicti Ordinis Monasteriis, Abbatissis & Monialibus per Sedem Apostolicam vel alias quomodolibet in genere concessis, & in posterum concedendis, uti, potiri & gaudere libere & licite possint & debeant, dicta auctoritate concedimus pariter & indulgemus.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXC. XII. Kal. Maii, Pontificatus nostri anno VI.

XXXII.

Ut concedant facultatem nobilibus quibusdam mulieribus Monasterium Ordinis sanctæ Claræ construendi prope Hoechstraten. Ex lib. 85. fol. 298.

Dilectis filiis Abbati Monasterii sancti Michaelis Antuerpien. ac Decano Ecclesiæ sancti Joannis Evangelistæ Buscíducensis, Cameracensis & Leodiensis diœc.

§. I. INter curas multiplices &c. Sane pro parte dilectarum in Christo filiarum, Catarinæ Mars de Oerschot, Claræ de Giebe, Dympnæ de Hoechstraten. ac Antoniæ & Barbaræ de Herentals mulierum Cameracen. diœc. nobis nuper exhibita petitio continebat, quod ipsæ & nonnullæ aliæ devotæ mulieres, eis in hac parte adhærentes, mundanis abjectis illecebris, cupientes sub suavi Religionis jugo, illi qui forma speciosus est præ filiis hominum, in humilitatis spiritu, & cœlestium contemplatione perpetuo sese voto cælibi exhibere, domum quamdam, *Corona* nuncupatam, ac nonnulla prædia, & alia bona seu possessiones illi contigua, in territorio, ac infra limites parochiæ parochialis Ecclesiæ de Hoechstraten. dictæ diœc. sub dominio dilecti filii nobilis viri Gasparis de Culembergh consistentia, propriis earum sumptibus & expensis, de ipsius Gasparis expresso consensu emerunt, ad effectum, ut in domo & possessionibus hujusmodi, ubi locus ad hoc aptus & conveniens est, unum Monasterium Ordinis sanctæ Claræ, cum Ecclesia, campanili, campana, claustro, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro earum & nonnullarum aliarum mulierum, quæ dictum Ordinem profitebuntur, perpetuis usu & habitatione construi & ædificari possit, prout mulieres ipsæ summa devotione desiderant. Quare pro parte Catarinæ & aliarum mulierum earumdem nobis fuit humiliter supplicatum, ut ipsis in domo, prædiis & possessionibus præfatis, unum Monasterium præfati Ordinis cum Ecclesia, campanili, campana, cœmeterio, claustro, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro ipsarum & aliarum mulierum earumdem perpetuis usu & habitatione construendi & ædificandi, seu construi & ædificari faciendi licentiam concedere, ac alias in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui Religionis ampliationem, & Divini cultus augmentum supremis affectibus exoptamus, de præmissis certam notitiam non habentes, ipsasque Catarinam & alias mulieres a quibuscumque excommunicationis, suspensionis & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis & censuris, a jure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatæ existant, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutas fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel alter vestrum, si est ita, Catarinæ & aliis mulieribus præ-

præfatis, in domo, prædiis & possessionibus prædictis, unum Monasterium dicti Ordinis cum Ecclesia, campanili, campana, cœmeterio, claustro, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro ipsarum & nonnullarum aliarum mulierum, quæ professionem per Moniales dicti Ordinis emitti solitam regularem emittere teneantur, perpetuis usu & habitatione, absque alicujus præjudicio, & de consensu Superioris, construendi & ædificandi, seu construi & ædificari faciendi licentiam auctoritate nostra concedatis; necnon statuatis & ordinetis, quod præfatæ, & aliæ mulieres, quæ in dicto Monasterio pro tempore morabuntur, in omnibus & per omnia, ad instar Monialium Monasterii ejusdem sanctæ Claræ Treveren. dicti Ordinis, in Regula, statutis, Divinis Officiis, cœremoniis, & clausura secundum ordinationem, confirmationem & approbationem fel. rec. Urbani Papæ IV. prædecessoris nostri desuper factas vivere debeant, ipsæque Moniales sub Vicario Provinciali Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, Provinciæ Colonien. juxta morem ipsius Ordinis Minorum, & ad suam colligationem capitularem, sub qua præfatum Monasterium Treveren. constitutum est, recipiantur & admittantur: qui Vicarius Monasterium erigendum hujusmodi recipere & acceptare, ac illi de singulis necessariis opportune sine aliqua contradictione, modo & forma, quibus Monialibus dicti Monasterii Treveren. providetur, etiam de Confessore, & ad minus de uno Fratre cum socio ejusdem Ordinis Minorum, qui apud eas, propter distantiam domus Fratrum Ordinis Minorum hujusmodi a loco dicti erigendi Monasterii maneant, habitent & resideant, providere teneatur: Et insuper, ut ipsæ mulieres in regulari disciplina, observantia, cœremoniis, & Divinorum decantatione, & aliis regularem vitam concernentibus, melius & facilius instruantur, quod per præfatum Vicarium Provincialem aliquæ Moniales de dicto Monasterio Treveren. in præmissis bene instructæ, ad præfatum erigendum Monasterium mittantur, quæ alias Moniales prædictas in præmissis instruant & informent, & velut exemplar imitationis sint, ut sacra Religio ibidem magis enitescat, ac regularis disciplina firmius & stabilius ibidem foveatur, conservetur & perpetuetur. Præterea præfato construendo Monasterio & Monialibus in eo pro tempore commorantibus, ut omnibus & singulis privilegiis, immunitatibus, libertatibus, gratiis, exemptionibus & indulgentiis, aliis dicti Ordinis Monasteriis & Monialibus in genere per Sedem Apostolicam concessis, & in posterum concedendis, uti, potiri & gaudere valeant; jure tamen parochialis Ecclesiæ & cujuslibet alterius in omnibus semper salvo, eadem auctoritate concedatis. Et nihilominus per vos vel alium seu alios eisdem Catarinæ & aliis mulieribus in constructione & ædificatione, ac aliis præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciatis ipsas & alias in dicto Monasterio erigendo pro tempore commorantes, licentia, statuto, ordinatione, concessione, & aliis præmissis pacifice gaudere, non permittentes illas super constructione, ædificatione, & aliis supradictis per quoscumque quomodolibet molestari. Contradictores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita compescendo. Non obstantibus piæ memoriæ Bonifacii Papæ VIII. & aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXC. IV. Kal. Maii, Pontificatus nostri anno VI.

XXXIII.

Ut tribuant Margaritæ Ducissæ Burgundiæ facultatem construendi Monasterium Clarissarum apud Insulas. Ex libro 101. fol. 114.

Dilectis filiis Præposito, & Decano Ecclesiæ sancti Petri Insulen. Tornacen. diœc. ac Officiali Tornacen.

§. I. CUm inter cetera opera &c. Cum itaque, sicut nobis nuper pro parte dilectæ in Christo filiæ nobilis mulieris Margaritæ D'Yorch, alias de Angleterræ, Ducissæ Burgundiæ, petitio continebat, ipsa cupiens terrena in cœlestia, & transitoria in æterna felici commercio commutare, & ob singularem devotionis affectum, quem ad Moniales Ordinis sanctæ Claræ Regularis Observantiæ, præsertim sub reformatione quondam Coletæ, olim ipsius Ordinis Monialis, degentes, propter illarum vitæ sanctimoniam, optet unum Monasterium dicti Ordinis in oppido Insulen. Tornacen. diœc. seu alias alio loco convenienti, cum Ecclesia, campanili, campana, claustro, cœmeterio, refectorio, dormitorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis erigi & ædificari: pro parte dictæ Margaritæ nobis fuit humiliter supplicatum, ut unum Monasterium Monialium dicti Ordinis in prædicto oppido, seu alio loco magis idoneo & convenienti erigi, construi & ædificari mandare, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui summis desideramus affectibus, ut Regularis Observantiæ disciplina propagationem suscipiat, hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus vestrum, unum Monasterium Monialium dicti Ordinis Regularis Observantiæ, ac in eo dignitatem Abbatissalem, in eodem oppido, seu alio loco magis apto & convenienti, per eamdem Margaritam eligendo, cum Ecclesia, cœmeterio, campanili, campanis, claustro, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, diœcesani loci & cujusvis alterius licentia super hoc minime requisita, sine alicujus præjudicio, auctoritate nostra erigatis, ac illud construi & ædificari faciendi eidem Margaritæ licentiam & facultatem concedatis. Nos enim, si erectionem hujusmodi per vos aut aliquem vestrum vigore præsentium fieri contigerit, ut præfertur, eidem Monasterio, ac illius Abbatissæ & Monialibus, ac aliis personis eis deservientibus, quæ in dicto Monasterio inhabitabunt pro tempore, quod omnibus & singulis privilegiis, indulgentiis, libertatibus, exemptionibus, immunitatibus, favoribus & indultis, quibus alia dicti Ordinis Monasteria, Abbatissæ & Moniales in genere vel alias quomodolibet utuntur, potiuntur & gaudent, etiam uti, potiri & gaudere libere & licite valeant, auctoritate Apostolica, tenore præsentium indulgemus. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis qnibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXC. V. Idus Maii, Pontificatus nostri anno VI.

XXXIV.

XXXIV.

Ut confirment erectionem domus Sororum Tertii Ordinis Ziriczeæ. Ex libro 100. fol. 277.

Dilectis filiis Abbati Monasterii B. Mariæ Middelburgen. Trajecten. diœc. ac Præposito Ecclesiæ S. Salvatoris Trajecten. ac Officiali Trajecten.

§. I. HIs quæ pro Religionis propagatione &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectarum in Christo filiarum, Mariæ Ægidii Matris,& Sororum domus in Nazareth. oppidi Ziriczeæ Tertii Ordinis sancti Francisci, de Pœnitentia nuncupati, Trajecten. diœc. ac dilecti filii Balduini Petri de Cloeringni Fratris dicti Ordinis, petitio continebat,quod olim quondam Livinus de Cats, & Petrus quondam Laurentii Spir Ungels, ac Rolandus Gerardi Cocps, & Petrus Manne laici dictæ diœcesis, executores testamenti quondam Popponis Haymetus laici, tunc incolæ dicti oppidi, ipsius Popponis voluntatem & ordinationem executioni demandare volentes, in dicto oppido versus portam Australem ripæ, de bonis dicto Popponi a Deo collatis unam capellam ad honorem sanctissimæ Trinitatis, in qua singulis diebus perpetuo una Missa celebrari deberet, ac juxta dictam capellam unum hospitale pro decem & septem pauperibus, quorum quilibet unam portionem haberet, & quamdiu viverent, inde amoveri non possent, fundarunt, ac pro sustentatione duorum capellanorum, qui Missas prædictas celebrarent, necnon pro dote decem & septem portionum pro decem & septem pauperibus prædictis nonnulla immobilia bona tunc expressa assignarunt; ac pro præmissorum bona & felici directione, certa statuta & ordinationes ediderunt, volentes inter cetera, quod bona, quæ pauperes ipsi tempore suarum ad portiones prædictas receptionum haberent, & etiam illa, quæ post eamdem receptionem acquirerent, post eorum obitum dicto hospitali pro augmento portionum prædictarum perpetuo remanerent: & deinde cum successu temporis domus dicti hospitalis, illiusque structuræ & ædificia, per incuriam seu negligentiam Rectoris hospitalis ejusdem, & illorum qui in eo habitaverant, quasi ad totalem ruinam devenissent, ac illius & dictæ capellæ fructus, reditus & proventus diminuti & deperditi forent, numerusque portionum pauperum eorumdem fere ad nihilum redactus esset, ita ut duo pauperes dumtaxat inibi habitarent, ac dilecta in Christo filia Dorothæa dicti Popponis nata, necnon dilecti filii Petrus Laurentius, & Joannes quondam Petri Sprigavels, & dictæ Dorotheæ nati desiderarent, quod hospitale cum capella hujusmodi in domuum Sororum dicti Ordinis erigeretur: Venerabilis frater noster David Episcopus Trajecten. hospitale prædictum cum ejus capella in domum dictarum Sororum, sub invocatione sanctæ Mariæ de Nazareth. ordinaria auctoritate erexit & instituit, ac pro felici statu, & salubri directione dictæ domus, ac Sororum, & aliarum personarum in illa pro tempore degentium, necnon Religionis conservatione, domui & Sororibus prædictis nonnulla privilegia & indulta eadem auctoritate concessit, ac Mariam in Matrem dictæ domui, & Balduinum prædictos in Confessorem Matris & Sororum prædictarum deputavit, prout in quibusdam litteris authenticis dicti Episcopi desuper confectis dicitur plenius contineri. Petitio facta Pontifici.

§. II. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, a nonnullis de viribus erectionis, institutionis, concessionis & deputationis prædictarum hæsitetur: pro parte tam Mariæ & Sororum, quam Balduini prædictorum nobis

Confirmatio Apoſtolica etiam poſtulatur. bis fuit humiliter ſupplicatum, ut erectioni, inſtitutioni, conceſſioni & deputationi prædictis, pro illarum ſubſiſtentia firmiori robur Apoſtolicæ confirmationis adjicere, ac pro potiori cautela nomen & titulum hoſpitalis, & hoſpitalitatem hujuſmodi ſupprimere & extinguere, dictumque hoſpitale cum domibus illius, ac capella hujuſmodi in domum Sororum dicti Ordinis de novo erigere & inſtituere, aliaſque in præmiſſis opportune providere, de benignitate Apoſtolica dignaremur.

§. III. Nos igitur, qui religioſorum locorum omnium ſtatum in melius dirigendum noſtris potiſſime temporibus, ſupremis deſideramus affectibus, de prædictis certam notitiam non habentes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus veſtrum de præmiſſis omnibus & ſingulis auctoritate noſtra vos diligenter informetis, & ſi per informationem eamdem ita eſſe repereritis, erectionem, inſtitutionem, deputationem, &, quatenus privilegia & indulta hujuſmodi ſint honeſta, conceſſionem prædictas, ac prout illa concernunt, omnia & ſingula in dictis litteris contenta, & inde ſecuta quæcumque, auctoritate noſtra approbare & confirmare, ſine alicujus præjudicio curetis, ſuppleatiſque omnes & ſingulos defectus, ſi qui furſan intervenerint in eiſdem. Conceditur.

§. IV. Et nihilominus potiori pro cautela, nomen & titulum hoſpitalis, & hoſpitalitatem hujuſmodi dicta auctoritate noſtra penitus ſupprimatis & extinguatis, illudque cum domibus ejus, ac capella hujuſmodi in domum Sororum dicti Ordinis de novo erigatis & inſtituatis, illamque eiſdem Sororibus pro earum perpetuis uſu & habitatione concedatis, & quod deinceps perpetuis futuris temporibus, Mater & Sorores in dicta domo pro tempore degentes, Confeſſorem idoneum dicti Ordinis, & ſi talem habere non poſſint, presbyterum ſecularem, Miniſtro domus oppidi Middelburgen. Ordinis Fratrum Minorum dictæ diœceſis præſentandum, & per eumdem Miniſtrum admittendum, quoties opus fuerit, eligere libere & licite valeant, quodque ipſa domus in Nazareth, ſub cura dicti Miniſtri, prout aliæ domus dicti Tertii Ordinis in partibus illis ſubſunt, perpetuo ſubſit, ſtatuatis & ordinetis, ac omnia & ſingula reditus & bona mobilia & immobilia tam dicto hoſpitali pro dictis decem & ſeptem portionibus, & capella præfatis aſſignata, quam per dictos pauperes relicta, exceptis dumtaxat illis, quæ pro ſuſtentatione duorum capellanorum Miſſas prædictas celebrantium, aſſignata fuerunt, eidem domui pro uſu & ſuſtentatione Sororum prædictarum, ita tamen, quod dicti capellani, & duo pauperes adhuc ſuperſtites extra ſepta dictæ domus, deputato tamen eis alio loco honeſto, de quo contententur, habitare debeant, ac cedentibus vel decedentibus ſimul vel ſucceſſive dictis duobus pauperibus, eorum portiones, & bona per eos relinquenda, dictæ domui pro uſibus & ſuſtentatione prædictis, perpetuo remaneant, eadem auctoritate noſtra perpetuo applicetis & approprietis, ac voluntatem & ordinationem dicti Popponis in præmiſſis commutetis: jure tamen parochialis Eccleſiæ, & cujuslibet alterius in omnibus ſemper ſalvo. Nos enim ſi approbationem, confirmationem, ſuppletionem, extinctionem, erectionem, inſtitutionem, conceſſionem, applicationem & appropriationem prædictas per vos, vigore præſentium fieri contigerit, ut præfertur, eiſdem domui ac Matri & Sororibus in ea pro tempore degentibus, ut omnibus & ſingulis privilegiis, libertatibus, gratiis, favoribus & indultis, aliis dicti Ordinis domibus, Matribus & Sororibus in genere conceſſis & concedendis in poſterum, uti, potiri & gaudere libere & licite valeant, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium, de ſpecialis dono gratiæ indulgemus. Non obſtanti-

Cõditiones quædam præſcribuntur.

stantibus præmissis, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXC. v. Kal. Augusti, Pontificatus nostri anno VI.

XXXV.

Ut tribuat facultatem Camillæ de Piis construendi Monasterium Clarissarum in oppido Carpensi. Ex libro 93. fol. 19.

Dilecto filio Vicario venerabilis fratris nostri Episcopi Regini in spiritualibus Generali.

§.I. Eximiæ devotionis affectus &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectæ in Christo filiæ nobilis mulieris Camillæ de Piis, de Sabaudia, domicellæ Carpen. nullius diœc. petitio continebat, quod ipsa, quæ a teneris annis ad Moniales Ordinis sanctæ Claræ Regularis Observantiæ, Minorissas nuncupatas, singularem gessit, prout gerit, devotionis affectum, nunc non solum sua, sed etiam se ipsam Deo offerre decrevit, ac propterea pia devotione ducta, cupit unum Monasterium Monialium dicti Ordinis in Terra Carpi, etiam nullius diœc. in loco ad hoc apto & idoneo, cum Ecclesia, campanili, campana, cœmeterio, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro usu & habitatione perpetuis Monialium Minorissarum dicti Ordinis Regularis Observantiæ, quæ sub cura Fratrum Minorum etiam sub Regulari Observantia degentium vivant, fundari & erigi. Quare pro parte dictæ Camillæ nobis fuit humiliter supplicatum, ut unum Monasterium dicti Ordinis sanctæ Claræ Regularis Observantiæ in prædicta Terra Carpi erigere, ac sibi in illud Moniales aliorum Monasteriorum ejusdem Ordinis sanctæ Claræ etiam Regularis Observantiæ de consensu Superiorum earum introducendi licentiam & facultatem concedere, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§.II. Nos igitur, qui nostris potissime temporibus Religionem propagare, & Divinum cultum adaugere intensis desideriis affectamus, pium propositum Camillæ plurimum in Domino commendantes, hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus, si est ita, in præfata Terra, in loco ad hoc idoneo & honesto per ipsam Camillam eligendo, unum Monasterium Monialium dicti Ordinis sanctæ Claræ Regularis Observantiæ, cum Ecclesia, campanili, campana, claustro, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro usu & habitatione perpetuis dictarum Monialium, Minorissarum nuncupatarum, Regularis Observantiæ, quæ sub cura dictorum Fratrum Minorum etiam Regularis Observantiæ degant, sine alicujus præjudicio, auctoritate nostra erigas, ac eidem Camillæ, postquam illud sic erectum, & congruis reditibus dotatum fuerit, Moniales aliorum Monasteriorum dicti Ordinis sanctæ Claræ, etiam Regularis Observantiæ, quas voluntarias invenerit, de consensu Superiorum earum introducendi, auctoritate nostra licentiam & facultatem concedas.

§.III. Nos enim, si Monasterium prædictum per te, vigore præsentium erigi contigerit, ut præfertur, eidem Monasterio sic erigendo, ac Abbatissæ & Monialibus, quæ pro tempore Monasterium ipsum inhabitabunt, quod omnibus & singulis privilegiis, immunitatibus & gratiis, aliis Abbatissis & Monialibus Ordinis ejusdem concessis gaudere libere & licite valeant, auctori-

ctoritate Apostolica, tenore præsentium indulgemus: jure tamen parochialis Ecclesiæ, & cujuslibet alterius in omnibus semper salvo. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXC. VII. Idus Septembris, Pontificatus nostri anno VI.

XXXVI.

Ut Hospitale supprimendum in oppido Belmontis convertant in Monasterium Clarissarum. Ex lib. 114. fol. 230.

Dilectis filiis Priori de Belmonte Conchen. & Thesaurario loci de Belmonte, Conchen. diœcesis.

§. I. SAcrosanctæ Romanæ Ecclesiæ, quam Dei Filius Jesus Christus auctor pietatis instituit, reginimi præsidentes, pia & salubria vota fidelium, præsertim Catholicorum Principum, ex quibus Divini cultus speratur augmentum, ac salus provenit animarum, cum a nobis petitur, libenter confovemus. Sane pro parte dilecti filii nobilis viri Didaci Lupi Pacheco Ducis Scalonæ, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod in oppido de Belmonte, Conchen. diœcesis, per quondam Joannem etiam Pacheco, Magistrum militiæ sancti Jacobi de Spata, quoddam Hospitale pauperum constructum, & in annuis reditibus centum & quinquaginta ducatorum dotatum fuit; & quia Hospitale prædictum est destructum, & pauperes inde non transeunt, ac bona dicti Hospitalis per laicos occupantur & dissipantur, & ad usus pauperum non convertuntur, desiderat præfatus Didacus, qui etiam Marchio Villenæ, & ipsius Hospitalis patronus existit, dictique Magistri filius fuit, dictum Hospitale supprimi & extingui, & inibi unum Monasterium Monialium Ordinis sanctæ Claræ pro una Abbatissa & Monialibus dicti Ordinis sub Regulari Observantia degentibus, quod etiam majoribus reditibus dotare intendit, erigi & construi. Quare pro parte ejusdem Ducis nobis fuit humiliter supplicatum, ut Hospitale prædictum penitus supprimere & extinguere, & illud in Monasterium Monialium Ordinis ejusdem, cum Ecclesia, campanili humili, campana, claustro, dormitorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, adinstar aliorum dicti Ordinis Monasteriorum erigere, ac omnia & singula bona mobilia & immobilia dicti Hospitalis, & alia per eumdem Marchionem elargienda, pro sustentatione Abbatissæ pro tempore existentis, & Monialium in dicto erigendo Monasterio degentium, perpetuo applicare, appropriare & assignare, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui Divini cultus augmentum, Religionis propagationem, & animarum salutem, nostris potissime temporibus supremis desideramus affectibus, de prædictis certam notitiam non habentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel alter vestrum de præmissis omnibus & singulis auctoritate nostra vos diligenter informetis, & si per informationem eamdem ita esse repereritis, Hospitale prædictum eadem auctoritate penitus supprimatis & extinguatis, illudque in Monasterium Monialium dicti Ordinis pro una Abbatissa & Monialibus inibi sub Regulari Observantia degentibus, sine alicujus præjudicio, dicta auctoritate erigatis; dictoque Duci, ut illud cum Ecclesia, campanili humili, campana, claustro, dormitorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis ad instar aliorum dicti Ordinis Mona-

ste-

ſteriorum conſtruere & ædificare libere & licite poſſit, licentiam conceda-tis; ac omnia & ſingula bona mobilia & immobilia dicti Hoſpitalis, & alia per eumdem Marchionem elargienda, pro ſuſtentatione Abbatiſſæ & Monialium prædictarum, eidem erigendo Monaſterio perpetuo applicetis, approprietis & aſſignetis: jure tamen parochialis Eccleſiæ, & cujuslibet alterius in omnibus ſemper ſalvo. Nos enim, ſi erectionem, applicationem, appropriationem & aſſignationem prædictas per vos, vigore præſentium fieri contigerit, ut præfertur, dicto erigendo Monaſterio, & Abbatiſſæ & Monialibus in illo pro tempore degentibus, ut omnibus & ſingulis gratiis, privilegiis, libertatibus, immunitatibus, indulgentiis & indultis, aliis dicti Ordinis Monaſteriis & Monialibus in genere per Sedem Apoſtolicam conceſſis & concedendis in poſterum, uti, potiri & gaudere libere & licite poſſint, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium, de ſpecialis dono gratiæ indulgemus. Non obſtantibus præmiſſis, ac conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ſtatutis quoque & conſuetudinibus dicti Ordinis, juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ceteriſque contrariis quibuſcumque.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXC. XI. Kalendas Octobris, Pontificatus noſtri anno VII.

XXXVII.

Ut poſſit in Caſtro Theodorici pro Obſervantibus domum ædificare. Ex lib. 109. fol. 201.

Dilecto filio nobili viro Antonio de Burgundia Comiti oppidi de San-Eleminchonet.

§. I. DUm ad fructus uberes &c. Sane pro parte tua nobis nuper exhibita petitio continebat, quod tu provide attendens, quod ſi intra vel extra oppidum Caſtri Theodorici, Sveſſionen. diœceſis conſtrueretur una domus pro uſu & habitatione unius Guardiani & nonnullorum Fratrum, de Obſervantia nuncupatorum dicti Ordinis, ad quem tu & incolæ dicti oppidi caſtri Theodorici ſpecialem geritis devotionis affectum, iidem incolæ, Guardiani & Fratrum prædictorum exemplari vita, ac aſſidua & devota Divinorum celebratione, audientia confeſſionum, & prædicationibus verbi Dei, ac exhortationibus ad benefaciendum, & apud Deum meritoriam, & homines commendabilem vitam ducendum, pro ſuarum animarum ſalute plurima commoda conſequerentur, ſuccederetque exinde Divini cultus augmentum, & propagatio Religionis, cupis domum hujuſmodi conſtrui & ædificari facere, ut animarum dictorum incolarum, quibus praees, uberius conſulatur.

§. II. Quare pro parte tua nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut hujuſmodi pio deſiderio favorabiliter annuentes, domum prædictam cum Eccleſia, humili campanili, campana, cœmeterio, clauſtro, hortis, hortalitiis, & aliis opportunis ædificiis, pro perpetuis uſu & habitatione unius Guardiani & nonnullorum Fratrum Ordinis & Obſervantiæ prædictorum, conſtruendi & ædificandi, ſeu conſtrui & ædificari faciendi, ac Generali Ultramontano & Provinciali Provinciæ Franciæ, ſecundum morem dicti Ordinis Vicariis, illam pro Fratrum Ultramontanorum dictæ Provinciæ perpetuis uſu & habitatione recipiendi & perpetuo inhabitandi licentiam concedere, ac alias in præmiſſis opportune providere, de benignitate Apoſtolica dignaremur.

§. III. Nos

§. III. Nos igitur, qui Religionis propagationem, & Divini cultus augmentum supremis affectibus exoptamus, hujusmodi supplicationibus inclinati, tibi in aliquo honesto & convenienti loco, intra vel extra oppidum castri Theodorici hujusmodi domum prædictam cum Ecclesia, humili campanili, campana, cœmeterio, claustro, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis hujusmodi, pro perpetuis usu & habitatione unius Guardiani & nonnullorum Fratrum Ordinis & Observantiæ prædictorum, jure tamen parochialis Ecclesiæ, & cujuslibet alterius in omnibus semper salvo, & sine præjudicio cujuscumque, construi & ædificari faciendi, ac ipsis Vicariis pro Fratrum Ultramontanorum dictæ Provinciæ usu & habitatione hujusmodi domum prædictam recipiendi & perpetuo inhabitandi, auctoritate Apostolica, tenore præsentium licentiam concedimus & etiam elargimur. Non obstantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. & aliis constitutionibus Apostolicis contrariis quibuscumque. Nos enim eisdem domui, Guardiano & Fratribus, qui illam pro tempore inhabitabunt, ut omnibus & singulis privilegiis, gratiis, libertatibus, immunitatibus, aliis dicti Ordinis domibus, Guardianis & Fratribus concessis & concedendis, uti, potiri & gaudere possint, per præsentes, auctoritate Apostolica indulgemus. Nulli ergo &c. si quis &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXC. XIX. Kalendas Januarii, Pontificatus nostri anno VII.

XXXVIII.

Ut concedat licentiam Duci Begiæ construendi Monasterium Clarissarum in insula Lignorum. Ex lib. 110. fol. 33.

Dilecto filio Cantori Ecclesiæ Ulixbonen.

§. I. Eximiæ devotionis affectus, quem dilectus filius nobilis vir Emanuel Dux Begiæ ad nos &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dicti Emanuelis Ducis petitio continebat, quod ipse ob singularem, quem ad Moniales Ordinis sanctæ Claræ gerit devotionis affectum, cupit de bonis suis unum Monasterium Monialium dicti Ordinis in insula de Madera, nullius diœcesis, pro una Abbatissa & aliis dicti Ordinis Monialibus, quæ proprium habeant in communi, cum Ecclesia, campanili, campana, claustro, cœmeterio, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis erigi facere. Quare pro parte dicti Emanuelis Ducis nobis fuit humiliter supplicatum, ut unum Monasterium Monialium dicti Ordinis in prædicta insula erigere &c. ac alias in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui nostris potissime temporibus Religionem propagare, & Divinum cultum adaugere supremis desideriis affectamus, dicti Emanuelis Ducis pium in hoc propositum plurimum in Domino commendantes, qui, ut asserit, perpetuus administrator militiæ Jesu Christi per Sedem Apostolicam deputatus existit, hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus apud aliquem locum idoneum & honestum, tibi per dictum Emanuelem Ducem in prædicta insula assignandum, unum Monasterium Monialium dicti Ordinis pro una Abbatissa ac Monialibus ejusdem Ordinis, quæ proprium in communi habeant, postquam dictus Emanuel Dux illud sufficienter dotaverit, cum Ecclesia, campanili, campana, claustro, cœmeterio, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, sine alicujus præjudicio, aucto-

ctoritate nostra erigas. Nos enim si erectionem hujusmodi per te, vigore præsentium fieri contigerit, ut præfertur, eidem Monasterio sic erigendo, ac Abbatissæ & Monialibus, quæ pro tempore Monasterium ipsum inhabitabunt, quod omnibus & singulis privilegiis, immunitatibus, concessionibus, gratiis, indulgentiis & indultis, aliis ejusdem Ordinis Monasteriis ac Abbatissis & Monialibus in genere per Sedem Apostolicam, seu alias etiam concessis & in posterum concedendis, uti, potiri & gaudere libere & licite valeant, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, de speciali gratia indulgemus: jure tamen parochialis Ecclesiæ, & cujuslibet alterius in omnibus semper salvo. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXC. Kalendis Februarii, Pontificatus nostri anno VII.

ANNO CHRISTI 1491. INNOCENTII VIII. ANNO 7. & 8.

XXXIX.

Ut concedat facultatem construendi domum Observantum in oppido Viriæ. Ex lib. 127. fol. 293.

Venerabili fratri Episcopo Cenomanen.

§. I. AD uberes quos Ordinis Fratrum Minorum &c. Sane pro parte dilectorum filiorum Vicarii Provincialis & Fratrum Ordinis Minorum, de Observantia nuncupatorum Provinciæ Franciæ, secundum morem dicti Ordinis, & nonnullorum notabilium virorum, habitatorum oppidi Viriæ, Bajocen. diœcesis, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod ipsi habitatores zelo devotionis accensi, ob singularem devotionis affectum, quem gerunt ad Ordinem & Fratres prædictos, propter fructus uberes, quos ipsi Fratres populo afferunt sua exemplari vita, & assidua ac devota Missarum & aliorum Divinorum officiorum celebratione, audientia confessionum, prædicationibus verbi Divini, ac exhortationibus ad Orthodoxe vivendum, cupientes temporalia in æterna felici commercio commutare, & attendentes quod si intra dictum oppidum, aut in aliqua parte suburbiorum ipsius, quorum una pars in dicta Bajocen. altera vero in Constantien. diœcesibus sita est, construeretur una domus pro perpetuis usu & habitatione unius Guardiani & nonnullorum Fratrum dicti Ordinis, & a Fratribus prædictis inhabitaretur, iidem habitatores dicti oppidi ad benefaciendum pro animarum suarum salute plurima commoda consequerentur, succederetque exinde Divini cultus augmentum cum religionis propagatione, cupiebant domum hujusmodi intra vel extra oppidum præfatum, ut præfertur, construi & ædificari facere, si eisdem Vicario & Fratribus illam recipiendi & perpetuo inhabitandi licentia concederetur.

§. II. Quare pro parte Vicarii, Fratrum, & habitatorum præfatorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut hujusmodi Virorum & habitatorum pio desiderio annuentes, domum prædictam intra dictum oppidum, aut aliqua parte suburbiorum ejus, ut præmittitur, in loco commodo & honesto, cum Ecclesia, campanili humili, campana, cœmeterio, dormitorio, refectorio, claustro, hortis, hortalitiis, & aliis opportunis officinis, pro usu & habitatione hujusmodi construi & ædificari faciendi, ac Generali Ultramontano ac Provinciali dictæ Provinciæ pro tempore Vicariis, illam pro Fratrum Ultramontanorum dictæ Provinciæ perpetuis usu & habitatione reci-

piendi & perpetuo inhabitandi, licentiam concedere, aliaſque in præmiſſis opportune providere, de benignitate Apoſtolica dignaremur.

§. III. Nos igitur, qui inter cèteros Ordines in agro Domini plantatos, dictum Ordinem Fratrum Minorum de Obſervantia, claris ſuis exigentibus meritis, in viſceribus caritatis gerimus, ac ipſius propagationem, & Divini cultus augmentum, his præſertim temporibus ſinceris deſideriis exoptamus, pio deſiderio habitatorum prædictorum annuentes, & de præmiſſis certam notitiam non habentes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus veſtrum, ſi eſt ita, præfatis habitatoribus unam domum hujuſmodi cum Eccleſia, campanili humili, campana, cœmeterio, clauſtro, refectorio, dormitorio, hortis, hortalitiis, & aliis neceſſariis officinis, pro perpetuis uſu & habitatione Fratrum prædictorum, in præfato oppido ſeu ejus ſuburbiis, in loco congruenti & honeſto, ut præmittitur, conſtrui & ædificari faciendi, Vicariis vero Generali & Provinciali & Fratribus prædictis domum ipſam pro eorum perpetuis uſu & habitatione hujuſmodi recipiendi, eamque perpetuo inhabitandi, auctoritate noſtra licentiam concedatis: jure parochialis Eccleſiæ, infra cujus limites domum ipſam conſtrui contigerit, & cujuslibet alterius in omnibus ſemper ſalvo, & ſine præjudicio cujuſcumque, faciatiſque eos ejuſdem domus uſu & habitatione perpetuo gaudere: contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita compeſcendo. Non obſtantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. prædeceſſoris noſtri, & aliis Apoſtolicis conſtitutionibus, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Nos enim, ſi hujuſmodi licentiam per vos, vigore præſentium concedi contigerit, dictæ domui, ac Guardiano & Fratribus, qui illam pro tempore habitabunt, ut omnibus & ſingulis privilegiis, favoribus & indultis, dicto Ordini & illius domibus, ac illarum Guardianis & Fratribus in genere conceſſis, & quæ concedi contigerit in futurum, uti, potiri & gaudere valeant, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium, de ſpecialis dono gratiæ concedimus.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCI. XIV. Kal. Junii, Pontificatus noſtri anno VII.

XL.

Ut facultatem concedat ædificandi in oppido Xerez Monaſterium Sororum Tertii Ordinis. Ex lib. 122. fol. 206.

Venerabili fratri Epiſcopo Abulen.

§. I. Pia Deo, & Eccleſiæ deſideria &c. Exhibita ſiquidem nobis nuper pro parte dilectarum in Chriſto filiarum Catarinæ Pinel, Beatricis Vaſquez, Leonoræ de Silva, Meritiæ de Vargis, Antoniæ Vaſquez, Meritiæ Alvarez, Beatricis Gonzalez, & Mariæ Sancii mulierum in oppido de Xerex, prope Civitatem Pacen. commorantium, petitio continebat, quod ipſæ zelo devotionis accenſæ, terrena deſpicientes, & volentes ſub regulari jugo Altiſſimo famulari, & ſub habitu & Regula Tertii Ordinis ſancti Franciſci, de Pœnitentia nuncupati vitam ducere, in quadam domo dicti oppidi, in qua ad præſens honeſte vivunt, vel alio loco condecenti dicti oppidi, de bonis ſibi a Deo collatis unam domum dicti Ordinis ſub vocabulo beatæ Mariæ de Gratia, in qua ipſæ & aliæ honeſtæ Sorores, quarum una Mater nuncupetur, uſque ad numerum tredecim vel ultra, prout eis & earum Matri pro tempore exiſtenti videbitur, ſub Regulari habitu Domino

mino

minnn famulentur, cum Ecclesia, in qua Missæ & alia Divina officia celebrentur, ac campanili, campana, horto, hortalitiis, & aliis officinis necessariis construere & ædificare, seu construi & ædificari facere, ferventer exoptant, dummodo eis super hoc per Sedem Apostolicam licentia concedatur. Quare pro parte ipsarum mulierum nobis fuit humiliter supplicatum, ut eis licentiam hujusmodi concedere, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui Religionis propagationem & Divini cultus augmentum nostris potissime temporibus ubique vigere & augeri supremis affectibus desideramus, hujusmodi supplicationibus inclinati, præfatas mulieres, & earum singulas a quibuscumque excommunicationis, suspensionis &c. fraternitati tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus, si est ita, præfatis mulieribus in dicto oppido, in prædicta domo, quam habitant, vel alio loco condecenti, unam domum Tertii Ordinis hujusmodi, sub vocabulo prædicto, cum Ecclesia, in qua Missæ & alia Divina officia celebrentur, ac campanili humili, campana, horto, hortalitiis, & aliis officinis necessariis, pro earum usu & habitatione, quarum una Mater sive Prælata existat, & quæ sub obedientia & visitatione Vicarii Provincialis Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, Provinciæ Compostellanæ juxta morem dicti Ordinis, sub qua Provincia dictum oppidum consistit, vel si dictus Vicarius onus hujusmodi suscipere noluerit, visitatorum Monasteriorum Monialium Ordinis sanctæ Claræ ejusdem Provinciæ, in cujus vel quorum manibus Sorores præfatæ professionem, per Sorores dicti Tertii Ordinis hujusmodi emitti solitam, emittere teneantur, subsint, sine tamen alicujus præjudicio, construendi seu ædificandi, vel construi & ædificari faciendi, eisque & aliis Sororibus, usque ad numerum tredecim vel ultra, prout eis vel Matri præfatæ videbitur ibidem se sustentare posse, ad instar aliarum domorum Tertii Ordinis præfati, illam recipiendi, & inibi perpetuo habitandi, auctoritate nostra licentiam concedas. Nos enim, si licentiam hujusmodi per te, vigore præsentium concedi contigerit, ut præfertur, domui ac mulieribus præfatis & aliis Sororibus in illa pro tempore commorantibus, ut omnibus & singulis privilegiis, gratiis, indulgentiis & peccatorum remissionibus, quibus aliæ Sorores & domus Tertii Ordinis prædicti in genere utuntur, potiuntur & gaudent, uti, potiri & gaudere libere & licite valeant, auctoritate Apostolica, tenore præsentium indulgemus: non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac statutis & consuetudinibus dictorum Ordinum, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCI. III. Kal. Junii, Pontificatus nostri anno VII.

X L I.

Ut concedant licentiam transferendi ab uno loco ad alium Conventum Observantum de Medina Rivi Sicci. Ex lib. 118. fol. 280.

Dilectis filiis Decano Legionen. & Abbati de la Vauza Palentin. diœcesis, ac Priori secularis & Collegiatæ beatæ Mariæ oppidi Vallisoleti, Palentinæ diœcesis, Ecclesiarum.

§. I. Piis fidelium &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilecti filii nobilis viri Friderici Enriquez de Cabrera, Domini oppidi de Medina de Rioseco, Palentinæ diœcesis, petitio continebat, quod in

territorio dicti oppidi eft quædam domus Ordinis Fratrum M norum, de Obfervantia nuncupatorum, fub invocatione beatæ Mariæ de Spe, in qua nonnulli Fratres dicti Ordinis degunt, & quia dicta domus a dicto oppido per duo milliaria vel circa diftat, Fratres prædicti, defectu eleemofynarum Chriftifidelium, fe commode in dicta domo fuftentare, ac incolæ in dicto oppido habitantes in audiendis Divinis officiis in Ecclefia dictæ domus confolationem aliquam fufcipere non poffint; verum fi una alia domus pro Fratribus in dicta domo beatæ Mariæ degentibus, in alio loco dicto oppido magis propinquo conftrueretur & ædificaretur, ex hoc profecto Fratres prædicti in fuis neceffitatibus ab incolis ejufdem oppidi melius adjuvari, ipfique incolæ in audiendis prædicationibus verbi Dei ac Divinis officiis majorem animarum fuarum confolationem fufcipere poffent, & dictus Fridericus ductus devotione, aliam domum hujufmodi de propriis bonis fuis conftrueret & ædificaret.

§. II. Quare pro parte tam prædicti Friderici, quam dilectorum filiorum Guardiani & Fratrum dictæ domus nobis fuit humiliter fupplicatum, ut eis domum prædictam prope dictum oppidum, in aliquo decenti & convenienti loco per eos eligendo, fub eadem invocatione, cum Ecclefia, campanili, campana, cœmeterio, clauftro, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis neceffariis officinis, conftruendi & ædificandi, feu conftrui & ædificari faciendi, ac eifdem Guardiano & Fratribus fe ad domum conftruendam hujufmodi cum omnibus & fingulis bonis & rebus aliis, etiam ad Divinum cultum neceffariis, in dicta antiqua domo confiftentibus, necnon Avi & progenitorum dicti Friderici, ac Chriftifidelium aliorum defunctorum cadavera, five offa in Ecclefia dictæ domus antiquæ fepulta, ad aliam Ecclefiam conftruendam hujufmodi transferendi, & in illa, poftquam confecrata fuerit, fepeliendi, licentiam concedere, ac alias in præmiffis opportune providere, de benignitate Apoftolica dignaremur.

§. III. Nos igitur, qui Divini cultus augmentum, & Religionis propagationem noftris potiffime temporibus intenfis defideramus affectibus, ac neceffitatibus perfonarum fub fuavi Religionis jugo degentium libenter fubvenire curamus, pium & laudabile ipfius Friderici, qui etiam Admiratus regni Caftellæ exiftitit, propofitum plurimum in Domino commendantes, hujufmodi fupplicationibus inclinati, difcretioni veftræ per Apoftolica fcripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus veftrum de præmiffis omnibus & fingulis auctoritate noftra vos diligenter informetis, & fi per informationem eamdem ita effe repereritis, eidem Friderico prope dictum oppidum, in aliquo convenienti & honefto loco, unam domum fub invocatione beatæ Mariæ hujufmodi, cum Ecclefia, campanili, campana, cœmeterio, clauftro, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis neceffariis officinis pro eifdem Fratribus, fine alicujus præjudicio conftruendi & ædificandi, feu conftrui & ædificari faciendi, necnon Fratribus ipfis fe cum bonis aliifque rebus prædictis, ac cadavera & offa in Ecclefia dictæ antiquæ domus, ut præfertur, fepulta ad domum conftruendam hujufmodi transferendi, & in Ecclefia illius, poftquam confecrata fuerit, fepeliendi, dictamque domum recipiendi & perpetuo inhabitandi, eadem auctoritate licentiam largiamini: jure tamen parochialis Ecclefiæ, & cujuslibet alterius in omnibus femper falvo. Nos enim, fi licentiam hujufmodi per vos vigore præfentium concedi contigerit, ut præfertur, eifdem domui & Fratribus, qui illam pro tempore inhabitabunt, ut omnibus & fingulis privilegiis, immunitatibus, libertatibus, favoribus & indultis, aliis ejufdem Ordinis domibus & Fratribus conceffis, & in pofterum concedendis, uti, potiri & gau-

gaudere libere & licite possint, auctoritate Apostolica, tenore earumdem præsentium, de specialis dono gratiæ indulgemus.

§. IV. Non obstantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. ac aliis constitutionibus & ordinationibus, & consuetudinibus dicti Ordinis, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, necnon voluntate dicti Avi Friderici, qua ordinaverat, quod corpus suum in Ecclesia Monasterii sanctæ Claræ Palentini, Ordinis ejusdem Sanctæ, sepeliretur, quod, ut dictus Fridericus asserit, ex indulto piæ memor. Sixti Papæ IV. etiam prædecessoris nostri in Ecclesia dictæ domus antiquæ, ubi primo sepultum fuit, remansit, cui, ad ut hoc illud ad Ecclesiam dictæ domus construendæ transferatur, etiam specialiter, & expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCI. pridie Idus Augusti, Pontificatus nostri anno VII.

XLII.

Multa concedit privilegia domui Sororum Tertii Ordinis in Besselisch. Ex lib. 131. fol. 258.

Ad perpetuam rei memoriam.

§. I. Merita piæ vitæ &c. Sane pro parte Matris & Sororum in Besselisch. Tertii Ordinis sancti Francisci, de Pœnitentia nuncupati, Treveren. diœcesis, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod olim majori, & B. Mariæ Virginis, ac sancti Blasii Episcopi & Martyris Altaribus sitis in Ecclesia dictæ domus, per clericos seculares teneri solitis, quæ de jure patronatus laicorum existunt, tunc certis modis successive vacantibus, tunc Archiepiscopi Treveren. qui pro tempore fuerunt, illa sic vacantia, eidem domui ordinaria auctoritate perpetuo univerunt, annexerunt & incorporaverunt, illorum tunc patronorum ad id expresso accedente consensu, ea lege, quod quoties contingeret easdem Matrem & Sorores dictæ domus aliquem presbyterum in capellanum ad dicta Altaria recipere, tenerentur illum patronis ipsis, vel eorum majori parti, si plures forent, ante receptionem hujusmodi præsentare, & si Ordo prædictus in dicta domo deficeret, unio, annexio & incorporatio prædictæ dissolutæ censerentur, & Altaria prædicta in pristinum statum reverterentur eo ipso. Petitionis tenor.

§. II. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, a nonnullis de juribus unionis, annexionis & incorporationis prædictarum hæsitetur, & Mater ac Sorores prædictæ, quæ sub clausura degunt, & sexaginta vel circa inter nobiles & plebejas fore noscuntur, non possint interdum debitis temporibus habere Sacerdotes, qui eis Missas & alia Divina officia celebrent, ac Sacramenta Ecclesiastica ministrent, ipsas verbo Dei, & aliis spiritualibus muneribus consolentur, contingatque etiam aliquando aliquas ex eis, occurrente aliqua subita infirmitate, sine Sacramentis Ecclesiasticis decedere, ob carentiam presbyterorum, non sine suarum periculo animarum. Moniales Sacerdotum copia egent. Et quia dilecti filii Guardianus & Fratres domus sancti Francisci, sitæ ab alia parte Rheni in Confluentia, Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, dictæ diœcesis, qui Sacerdotes ad eas mittere debent, propter loci distantiam, & viarum pericula, etiam temporibus debitis, & quibus maxime eis indigent, mittere non possint, & aliquando etiam nonnullos ignaros, alios novitios, alios minus rigidos seu faciles mittant, & quod unus ædificat & docet, alter interdicit & destruit, ac etiam presbyteri seculares,

res, qui aliquando inibi deputantur, tædio affecti, & propriis negotiis intendentes, inde diſcedant, non ſine maximo ipſarum Matris & Sororum præjudicio & detrimento, ſitque neceſſe in præmiſſis pro conſervatione dictæ domus, ac animarum ſuarum ſalute provideri: pro parte earumdem Matris & Sororum nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut unioni, annexioni & incorporationi prædictis, pro earum ſubſiſtentia firmiori, robur noſtræ confirmationis adjicere, aliaſque in præmiſſis opportune providere, de benignitate Apoſtolica dignaremur.

Pontificia proviſio.

§. III. Nos igitur, qui vacantibus ſub Religionis habitu ſtudio piæ vitæ, Apoſtolici favoris præſidium libenter impendimus, ac dudum inter alia voluimus, quod petentes beneficia Eccleſiaſtica aliis uniri, tenerentur exprimere verum valorem beneficii, cui unio fieri peteretur, alioquin unio non valeret, & quod ſemper in unionibus commiſſio fieret ad partes, vocatis quorum intereſſet, & idem obſervari volumus in confirmationibus unionum jam factarum, veros ultimarum vacationum dictorum Altarium modos, dictæque domus fructuum, redituum & proventuum verum annuum valorem præſentibus pro expreſſis habentes, venerabilis fratris noſtri Joannis Archiepiſcopi Treveren. ſacri Imperii Principis Electoris, pro eiſdem Sororibus, ad quas, ut aſſerit, ob earum bonos & exemplares mores ſpecialem gerit devotionis affectum, nobis humiliter ſupplicantis, ac hujuſmodi Matris & Sororum earumdem ſupplicationibus inclinati, unionem, annexionem & incorporationem prædictas, ac, prout illas concernunt, omnia & ſingula in litteris deſuper confectis contenta, & inde ſecuta quæcumque, auctoritate Apoſtolica, præſentium tenore confirmamus & approbamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus, ſupplemuſque omnes & ſingulos defectus, ſi qui forſan intervenerint in eiſdem; ac pro potiori cautela, dicta Altaria, quorum inſimul fructus, reditus & proventus, quatuor marcarum argenti puri, ſecundum communem æſtimationem, valorem annuum, ut aſſeritur, non excedunt, quibuſvis modis, & ex quorumcumque perſonis, etiamſi per liberas aliquorum reſignationes, de illis extra Romanam Curiam, etiam coram Notaro publico, & teſtibus ſponte factas, vacent, etiamſi tanto tempore vacaverint, quod earum collatio juxta Lateranen. ſtatuta Concilii, ad Sedem Apoſtolicam ſit legitime devoluta, ipſaque Altaria diſpoſitioni Apoſtolicæ ſpecialiter reſervata exiſtant, & ſuper eis inter aliquos lis, cujus ſtatum præſentibus haberi volumus pro expreſſo, pendeat indeciſa, dummodo tempore datæ præſentium non ſit in eis ſpecialiter jus quæſitum alicui, cum omnibus juribus & pertinentiis ſuis, eidem domui de novo perpetuo unimus, annectimus & incorporamus; ita quod liceat eiſdem Matri & Sororibus per ſe vel alium ſeu alios corporalem Altarium juriumque & pertinentiarum prædictorum poſſeſſionem de novo propria auctoritate apprehendere, ac perpetuo retinere, illorumque fructus, reditus & proventus in ſuos, & dictæ domus uſus & utilitatem convertere, dictiſque Altaribus modo præmiſſo per preſbyterum ſic præſentandum in Divinis facere deſerviri, diœceſani loci & cujuſvis alterius licentia ſuper hoc minime requiſita: & inſuper eiſdem Matri & Sororibus, ut quoties eis neceſſe videbitur, duos Ordinis Fratrum Minorum, de Obſervantia nuncupatorum, prædictorum profeſſorum, ex provincia Colonienſi, ſecundum morem dicti Ordinis, eligere poſſint, qui apud domum præfatam, in aliqua honeſta & decenti habitatione, ad id per eas ipſis conſignanda, moram trahant, eaſque verbo Dei inſtruant, earum confeſſiones audiant, & verbum Domini ipſis prædicent, ac Sororibus novitiis habitum, ſeu mantellum exhibeant, necnon profeſſiones earum reci-

Omnia ea confirmantur, quæ Apoſtol. Auctor. ſtatuta ſunt.

Fructus beneficiorum poſſunt in Monaſterii uſū convertere.

Eligere poſſunt duos Fratres Spiritus Magiſtros.

cipiant & admittant, eisque Missas & alia Divina officia celebrent, ac Eucharistiam, & alia Ecclesiastica Sacramenta ministrent, aliaque omnia faciant & exequantur, quæ ad bonam & salutarem vitam quomodolibet pertinent, etiam dicta auctoritate concedimus: & quod Vicarius vel Patres Ordinis Fratrum Minorum, & provinciæ prædictorum ad dandum, omni exceptione cessante, ipsis Matri & Sororibus dictos Fratres, quoties opus fuerit, teneantur, & sint astricti; liceatque ipsis duobus Fratribus, sic pro tempore electis, apud dictam domum, extra tamen illius claustrum, residere, ac omnibus & singulis gratiis, privilegiis, indultis, immunitatibus, exemptionibus, dicto Ordini Fratrum Minorum, & Fratribus ejusdem in genere per Sedem Apostolicam concessis, & in posterum concedendis, uti, potiri & gaudere, & quoties contigerit eos dictam domum exire, & ad alias domos dicti Ordinis Fratrum Minorum se conferre, in illis recipi possint & debeant, & per Vicarium seu Patres præfatos ad eorum nutum a dicta domo amoveri, & in Generalibus Capitulis, ac alias ad instar Fratrum, apud Monasteria Monialium Ordinis sanctæ Claræ pari modo commorantium, vocem habere, ac quod quoties contigerit ipsos duos Fratres aliqua infirmitate detineri, Guardianus & Fratres dictæ domus in Confluentia, alium & alios Fratres dare teneantur, donec convaluerint, vel alias per Vicarium seu Patres præfatos debite provisum fuerit, & quod domus, & eligendi Fratres prædicti, perpetuis futuris temporibus visitationi Vicarii dictæ provinciæ Colonien. Ordinis Fratrum Minorum & Observantiæ prædictorum subsint, qui eam domum dicti Ordinis in Confluentia visitabunt, etiam Matrem & Sorores, earumque domum prædictas visitare teneantur, & cum alter eorum ad interna loca accedere debet, unum ex Fratribus Tertii Ordinis in socium habere possit, ne ambo Fratres simul domum prædictam dimittant: quodque ipsi duo Fratres, & si qui alii supervenerint, in majoribus anni, & dictæ Ecclesiæ festivitatibus, Divinum officium in illa publice legere & cantare, & similiter Mater & Sorores præfatæ in similibus festivitatibus horas canonicas dumtaxat legere possint, præfata auctoritate statuimus, decernimus & ordinamus; necnon locorum Ordinariis, & aliis quibusvis personis, & cujuscumque dignitatis existentibus, ne domum, Matrem & Sorores prædictas, quovis modo in præmissis perturbare aut molestare præsumant, prælibata auctoritate districtius inhibentes. Non obstantibus priori voluntate nostra prædicta, & aliis præmissis, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, nec non domorum, & Ordinum prædictorum, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis alia firmitate roboratis, statutis & consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo &c. si quis &c.

Prælati Ordinis tenentur eosdem Fratres concedere.

Et visitare Monasterium.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCI. Idibus Augusti, Pontificatus nostri anno VII.

XLIII.

Ut possit ædificare Monasterium Clarissarum prope oppidum Rivi Sicci. Ex libro 118. fol. 284.

Dilecto filio nobili viro Friderico Henriquez de Cabrera, Domino oppidi de Medina in Rioseco, Palentinæ diœcesis.

§. I. EXimiæ devotionis sinceritas &c. Sane pro parte tua nobis nuper exhibita petitio continebat, quod tu, qui regni Castellæ Admiratus existis, & maxima, quam ad Conceptionem B. Mariæ Virginis, ac Or-

Ordinem sanctæ Claræ, & Moniales illius sub Regulari Observantia degentes, geris devotionem, cupiens terrena in cœlestia, & transitoria in æterna felici commercio commutare, summopere desideras prope oppidum tuum de Medina, de Rioseco, Palentinæ diœcesis, unum Monasterium dicti Ordinis, sub invocatione ejusdem Conceptionis, cum Ecclesia, campanili, campana, cœmeterio, claustro, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, de bonis tibi a Deo collatis, pro perpetuis usu & habitatione Monialium dicti Ordinis, quæ inibi cum una Abbatissa per eas juxtà laudabilia dicti Ordinis instituta eligenda, sub Observantia regulari, ac obedientia & visitatione Vicarii provincialis Ordinis Fratrum Minorum provinciæ de Sanctoyo, secundum morem Ordinis ejusdem Fratrum Minorum, pro tempore existentis degant, construere & ædificare, seu construi & ædificari facere, si tibi ad id Apostolicæ Sedis auctoritas suffragetur. Quare pro parte tua nobis fuit humiliter supplicatum, ut tibi Monasterium prædictum construendi & ædificandi, seu construi & ædificari faciendi licentiam concedere, ac alias in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui Divini cultus augmentum, & Religionis propagationem nostris potissime temporibus intensis desideramus affectibus, pium & laudabile tuum propositum hujusmodi plurimum in Domino commendantes, hujusmodi supplicationibus inclinati, tibi Monasterium prædictum sub invocatione ejusdem Conceptionis, cum Ecclesia, in qua Missæ & alia Divina officia celebrentur, campanili humili, campana, cœmeterio, dormitorio, refectorio, claustro, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, prope dictum oppidum in aliquo condecenti & convenienti loco, pro perpetuis usu & habitatione Monialium dicti Ordinis sanctæ Claræ, Observantiæ Regularis, quæ inibi cum una Abbatissa, ut præfertur, eligenda, sub obedientia & visitatione dicti Provincialis degant, sine alicujus præjudicio, construendi & ædificandi, seu construi & ædificari faciendi, dictoque Vicario aliquas Moniales aliorum dicti Ordinis sanctæ Claræ Monasteriorum sibi subjectorum, usque ad numerum sufficientem de dictis Monasteriis ad ipsum Monasterium construendum, postquam constructum fuerit, transferendi, & inibi eas collocandi, auctoritate Apostolica, tenore præsentium licentiam elargimur: jure tamen Parochialis Ecclesiæ, & cujusvis alterius in omnibus semper salvo. Et nihilominus Abbatissæ & Monialibus in dicto Monasterio pro tempore degentibus, ut omnibus & singulis privilegiis, immunitatibus, libertatibus, gratiis, exemptionibus, concessionibus, indulgentiis, favoribus & indultis, aliis dicti Ordinis Monasteriis, Abbatissis & Monialibus in genere per Sedem Apostolicam, vel alias quomodolibet concessis, & in posterum etiam concedendis, uti, potiri & gaudere libere & licite possint, eadem auctoritate, de specialis dono gratiæ indulgemus: non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo &c. si quis &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCI. VI. Kalend. Septembris, Pontificatus nostri anno VII.

XLIV.

Ut curet observari quædam in favorem Conventus Portiunculæ decreta. Ex brevi originiali.

Dilecto filio Leonardo Cibo, pro nobis & Romana Ecclesia in temporalibus Civitatis nostræ Assisii Gubernatori, & ejus in gubernio successoribus.

§. I. INhibuimus superioribus annis per aliud Breve nostrum dilectis filiis Communitati & civibus nostræ Civitatis Assisii, ne de distributione locorum, in quibus mercatores confluentes ad domum sanctæ Mariæ in Portiuncula, alias de Angelis, extra muros Assisii, quam dilecti filii Fratres Ordinis Minorum, de Observantia nuncupati, inhabitant, temporibus indulgentiarum collocari debeant in plateam, sive campos dictæ domus, & exactione pecuniarum ab eisdem mercatoribus propterea exigi solitarum, earumque distributione se ullatenus impedirent in posterum, sed permitterent distributionem & exactionem hujusmodi fieri per Procuratorem, qui pro tempore foret, cum consilio Guardiani ejusdem domus; decrevimus provenientia inde emolumenta quæcumque in reparationem & manutentionem fontis existentis in dicta platea, & aquæ ductus ejusdem, ac nonnullarum viarum tunc expressarum, per quas proficiscuntur visitantes pro tempore Ecclesiam dictæ domus, converti debere, prout in prædicto Brevi, de præmissis omnibus & singulis plenius continetur. Cum autem, sicut accepimus, Guardianus & Procurator præfati dubitent, ne Communitas & cives præfati inhibitioni & decreto prædictis acquiescere, ut deberent, recusent, eumdemque Procuratorem, quominus distributionem locorum prædictorum, & alia sibi per nos commissa facere possit, impediant.

§. II. Nos inhibitionem & decretum hujusmodi observari volentes, illa omnia & singula in eodem Brevi contenta, pro eorum potiori efficacia, præsentium tenore approbantes & confirmantes, tibi & tuis in gubernio dictæ nostræ Civitatis Assisii successoribus committimus & mandamus, ut eisdem Guardiano & Procuratori in præmissis efficacis defensionis præsidio assistens, facias inhibitionem & decretum prædicta, juxta præfati Brevis tenorem, auctoritate nostra inviolabiliter observari. Contradictores quoslibet & rebelles mulcta, indictione, ac poenis, & alia, de qua tibi videbitur, districtione compescendo. Non obstantibus omnibus illis, quæ in dicto Brevi non obstare debere declaravimus & decrevimus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die XXII. Septembris MCCCCXCI. Pontificatus nostri anno VIII.

XLV.

Ut concedat licentiam ædificandi domum Observantum in urbe Tutellensi. Ex lib. 134. fol. 47.

Dilecto filio Officiali Tutellen.

§. I. SAcræ Religionis &c. Sane pro parte dilectorum filiorum Generalis Ultramontani, & Provincialis Fratrum dicti Ordinis, provinciæ Aquitaniæ, secundum morem ipsius Ordinis, Vicariorum, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod venerabilis frater noster Dionysius Epi-

fcopus Tutellen.& dilecti filii Communitas civium Civitatis Tutellen.ad dictum Ordinem fpecialem gerentes devotionis affectum, ac fperantes, quod fi in eadem Civitate, feu extra prope eam, Fratres dicti Ordinis haberent unam domum pro eorum receptione, cives & incolæ dictæ Civitatis & locorum circumvicinorum, Guardiani & Fratrum, qui illam pro tempore inhabitarent, exemplari vita, & affidua, ac devota Miffarum & aliorum Divinorum officiorum celebratione, audientia confeffionum, prædicationibus verbi Dei, & exhortationibus ad othodoxe vivendum, fuarum animarum falutem uberius confequerentur, fuccederetque exinde Divini cultus augmentum, & dictæ Religionis propagatio cum animarum falute, unam domum hujufmodi intra vel extra Civitatem prædictam conftrui & ædificari facere proponunt, fi eis fuper hoc, & Fratribus prædictis fuper illius receptione ad inhabitandum licentia concedatur. Quare pro parte Vicariorum prædictorum nobis fuit humiliter fupplicatum, ut eis domum prædictam intra vel extra eamdem Civitatem, in loco ad id commodo & honefto, cum Ecclefia, campanili, campana, cœmeterio, dormitorio, refectorio, clauftro, hortis, hortalitiis, & aliis neceffariis officinis conftrui & ædificari faciendi, ac eifdem Vicariis & Fratribus illam pro Fratrum Ultramontanorum dictæ Provinciæ perpetuis ufu & habitatione recipiendi, & perpetuo inhabitandi, licentiam concedere, aliafque in præmiffis opportune providere, de benignitate Apoftolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui inter ceteros Ordines in agro Dei plantatos, dictum Ordinem Fratrum Minorum de Obfervantia, claris fuis exigentibus meritis, gerimus in vifceribus caritatis, ac ipfius propagationem, & Divini cultus augmentum noftris præfertim temporibus finceris defideriis exoptamus, Epifcopi & civium prædictorum pio defiderio annnentes, hujufmodi fupplicationibus inclinati, difcretioni tuæ per Apoftolica fcripta mandamus, quatenus, fi & poftquam vocatis qui fuerint evocandi, ita effe repereris, Epifcopo & Communitati domum hujufmodi, cum Ecclefia, campanili humili, campana, cœmeterio, clauftro, refectorio, dormitorio, hortis, hortalitiis, & aliis neceffariis officinis prædictis, in præfata Civitate, feu extra eam, in loco ad id convenienti & honefto, conftrui & ædificari faciendi, & Vicariis & Fratribus prædictis illam pro eorum perpetuis ufu & habitatione hujufmodi recipiendi, & in ea fub Generalis & Provincialis Vicariorum prædictorum, & pro tempore exiftentium obedientia perpetuo inhabitandi, licentiam auctoritate noftra concedas: Jure tamen parochialis Ecclefiæ, infra cujus limites domum ipfam ædificari contigerit, & cujufvis alterius in omnibus femper falvo, & fine cujufpiam præjudicio. Contradictores per cenfuram Ecclefiafticam, appellatione poftpofita compefcendo. Non obftantibus fel. mem. Bonifacii Papæ VIII. prædecefforis noftri, & aliis conftitutionibus & ordinationibus Apoftolicis, ceterifque contrariis quibufcumque. Nos enim, fi licentiam hujufmodi per te, vigore præfentium concedi, & domum ipfam ædificari contigerit, eidem domui, & Guardiano & Fratribus, qui eam pro tempore inhabitabunt, quod omnibus & fingulis privilegiis, exemptionibus, libertatibus, conceffionibus, favoribus & indultis, aliis domibus dicti Ordinis, Guardianis & Fratribus per Sedem Apoftolicam conceffis, & in pofterum concedendis, uti, potiri & gaudere, libere & licite poffint & debeant, auctoritate Apoftolica, tenore præfentium concedimus.

Datum Romæ apud fanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCI. Non. Novembris, Pontificatus noftri anno VIII.

XLVI. Ut

XLVI.

Ut concedat facultatem aedificandi domum pro Clarissis primae Regulae in urbe Cordubensi. Ex lib. 143. fol. 1.

Dilectis filiis Thesaurario &c. Ecclesiae Corduben.

§. I. Inter universa Divinae Majestati accepta opera &c. Dudum siquidem fel. record. Sixto Papae IV. praedecessori nostro, pro parte dilectae in Christo filiae Marinae de Villaseca, Sororis Tertii Ordinis sancti Francisci, de Poenitentia nuncupati, relictae quondam Garsiae de Montemajore civis Corduben. exposito, quod ipsa de propria salute recogitans, ac cupiens terrena in coelestia, & transitoria in aeterna felici commercio commutare, quamdam domum ad eam etiam legitime pertinentem, sitam infra limites parochiae parochialis Ecclesiae sancti Petri Corduben. pro usu & habitatione perpetuis novem Sororum dicti Ordinis in ejus ultima voluntate relinquere & legare, eamque pro ipsarum novem Sororum congrua sustentatione sufficienter dotare intendebat; itaquod ipsae novem Sorores deberent habitare in dicta domo sub Regulari Observantia dicti Ordinis, ac juxta statuenda & ordinanda per dictam Marinam in ejus ultima voluntate praedicta, & quae magis idonea dictarum novem Sororum, cui aliae obedire tenerentur, harum regimen & gubernationem dictae domus exerceret; & si aliqua Sororum earumdem deviaret ab Observantia dicti Ordinis, illiusque Superioris, & voluntate dictae Marinae, ipso facto a dicta domo expelleretur, & alia in ejus locum surrogaretur; ipsaque domus per easdem Sorores, aut quemcumque alium vendi & alienari, aut in excambium dari, seu recipi nequiret, sed pro habitatione dictarum Sororum perpetuo remaneret: Idem Sixtus praedecessor, dictae Marinae in ea parte supplicationibus inclinatus, Priori secularis & Collegiatae Ecclesiae sancti Hippoliti Corduben. ejus proprio nomine non expresso, suis dedit litteris in mandatis, ut, si ita erat, eidem Marinae domum praedictam in domum dicti Ordinis, cum hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro usu & habitatione perpetuis novem Sororum dicti Ordinis, modo & conditionibus praedictis aedificandi & ordinandi, ac inibi statuta & ordinationes rationabilia, & a sacris Canonibus, & Regularibus institutis dicti Ordinis non deviantia faciendi, absque tamen aliorum praejudicio, licentiam concessit. Et si licentiam ipsam, dictarum litterarum vigore concedi contingeret, ut praefertur, eidem domui & Sororibus in eo pro tempore commorantibus, ut omnibus & singulis privilegiis, immunitatibus, libertatibus, favoribus & indultis, aliis domibus & Sororibus dicti Ordinis per ipsum Sixtum praedecessorem & Sedem Apostolicam, seu alias etiam concessis, & concedendis, uti & gaudere valerent, indulsit. Et deinde, sicut exhibita nobis nuper pro parte dictae Marinae petitio continebat, etiam Prior dictae Ecclesiae ad executionem dictarum litterarum, alias illarum forma servata procedens, quia ita esse reperit, licentiam hujusmodi eidem Marinae concessit, prout in litteris praedictis plenius continetur, & processibus desuper habitis dicitur contineri.

Facultas Monast. construendi facta olim a Sixto IV.

Cum omnibus privilegiis, indultis &c.

§. II. Postmodum etiam dicta Marina domum praedictam in domum dicti Ordinis, cum hortis, hortalitiis, & aliis necessaris officinis, pro usu & habitatione praedictis aedificavit, seu aedificari facere incoepit, & etiam de bonis suis dotavit, ac dicta statuta rationabilia fecit, Sororesque dicti Ordinis in ea usque ad numerum praedictum receptae fuerunt; & cum Sorores ipsae propter penuriam aquarum, & dictae domus exiguitatem in illa perma-

Monasterium constituitur.

nere non possent, ipsa Marina quamdam aliam domum in parochia parochialis Ecclesiæ sanctæ Marinæ etiam Corduben. domo priore hujusmodi commodiorem, suis propriis pecuniis emit, & cum licentia etiam Vicariorum, & Episcopi Corduben. in spiritualibus Generalium, ipsa & aliæ Sorores prædictæ ad illam se transtulerunt, ipsaque Marina illam ædificari facere cœpit.

§. III. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, præfata Marina fervore devotionis accensa, desideret domum prædictam emptam, in Monasterium Monialium Ordinis sanctæ Claræ, sub invocatione sanctæ Elisabethæ erigi, in quo tredecim dumtaxat Moniales sub professione & Observantia primævæ Regulæ dicti Ordinis sanctæ Claræ vivant; pro parte ejusdem Marinæ nobis fuit humiliter supplicatum, ut domum prædictam ultimo emptam, in Monasterium Monialium dicti Ordinis sanctæ Claræ, cum Ecclesia, campanili humili, campana, cœmeterio, refectorio, dormitorio, claustro, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro perpetuis usu & habitatione dictarum Monialium, sub primæva Regula hujusmodi viventium erigi mandare, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

Cum Pontificia denuo concessa licentia.

§. IV. Nos igitur, qui Religionis propagationem, & Divini cultus augmentum, & animarum salutem nostris potissime temporibus supremis desideramus affectibus, pium & laudabile propositum dictæ Marinæ plurimum in Domino commendantes, hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos, vel alter vestrum, dictam domum ultimo emptam, in Monasterium dicti Ordinis sanctæ Claræ, sub invocatione sanctæ Elisabethæ hujusmodi, cum Ecclesia, campanili humili, campana, cœmeterio, refectorio, dormitorio, claustro, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis pro perpetuis usu & habitatione dictarum tredecim Monialium, sub primæva Regula hujusmodi viventium, sine aliorum præjudicio, & jure Parochialis Ecclesiæ & cujuslibet alterius in omnibus semper salvo, auctoritate nostra erigatis, & dictæ Marinæ aliquas dicti Ordinis sanctæ Claræ Moniales, quas necessarias ad id fore viderit, & voluntarias, ad dictum Monasterium ex Monasteriis, in quibus sub Regula fel. record. Urbani Papæ IV. etiam prædecessoris nostri degunt, sine suorum licentia Superiorum evocet: Quæ postquam in dicto Monasterio fuerunt, absque aliqua dilatione anni probationis, ad professionem primæ Regulæ hujusmodi, per Vicarium Generalem Ultramontanum Ordinis Fratrum Minorum, vel alium Prælatum, seu Visitatorem, ab ipso Vicario deputatum, recipiantur, quibus perpetuo subsint, & obedire teneantur, & non aliis, & unam ex dictis Monialibus evocandis, pro primo triennio in Abbatissam dicti Monasterii ... in duobus trienniis continuis reliquæ possunt, nisi concorditer & unanimiter ab omnibus Religiosis, & prædicto Vicario seu Visitatore expediens videretur, vel nisi electa Abbatissa incompleto suo triennio decederet, vel alia justa vel rationabili causa per suum Prælatum, cum consilio majoris partis Conventus ipsius Monasterii ab officio absolveretur: quodque confirmatio Abbatissæ ad prædictum Vicarium seu Visitatorem pertineat, dicta auctoritate statuatis & ordinetis: & Monasterio & Monialibus inibi pro tempore degentibus, ut omnibus & singulis gratiis, privilegiis, libertatibus & indultis, aliis Monasteriis & Monialibus Ordinis sanctæ Claræ tam primæ, quam secundæ Regulæ concessis & concedendis in posterum, exceptis illis, in quibus rigor & puritas ipsius Regulæ relaxatur & dispensatur, ac etiam declaratione bonæ mem. Eugenii IV. similiter prædecessoris nostri super dicta Regula facta, in his dumtaxat, per quæ de-

Sub obedientia Fratrum Minorum.

cla-

claravit, bujuſmodi Regulam profitentes non eſſe obligatas niſi ad quinque, ſub vinculo peccati mortalis, ſcilicet obedientiæ, paupertatis, caſtitatis, clauſuræ, & quæ pertinent ad electionem Abbatiſſæ, certis aliis relaxationibus, excluſis centum conſtitutionibus ſive ſtatutis, ad petitionem quondam Sororis Coletæ per quondam Guillelmum de Caſali dicti Ordinis Minorum Generalem editis, incipientibus: *Tam admirandæ*, uti, potiri & gaudere; dictaque Marina, quæ forte in dicto Monaſterio ſe immediate recludere non poteſt, ut illud Monaſterium ingredi, & ibidem pernoctare & intendere eum una vel duabus mulieribus honeſtis ſeu domeſticis, & cum potuerit, ad habitum & profeſſionem in dicto Monaſterio recipi poſſit & debeat, etiam una cum alia ſocia per eam eligenda, etſi dictus numerus completus foret, eadem auctoritate indulgeatis. Non obſtantibus præmiſſis, ac conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ceteriſque contrariis quibuſcumque.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCI. XVI. Kalend. Januarii, Pontificatus noſtri anno VIII.

MONUMENTUM COLONIENSE.

Varia largitur Archiepiſcopus Colonienſis privilegia quibuſdam domibus Sororum Tertii Ordinis. Ex auctographo.

HERMANNUS Dei gratia S. Colonienſis Eccleſiæ Archiepiſcopus, ſacri Romani Imperii Princeps Elector, & per idem Imperium Archicancellarius, Weſphaliæ & Angariæ Dux, Apoſtolicæ Sedis Legatus, Religioſis ac Deo devotis, nobis in Chriſti viſceribus admodum dilectis Magiſtris & Rectricibus Religioſarum domorum Tertii Ordinis ſancti Franciſci Confeſſoris, de Pænitentia nuncupati ſanctæ Eliſabeth in agro ſanctæ Mariæ in parochia Goterſwik territorii Clivenſis, in parva Tremonia ad fontem Mariæ, & Comitatus Marchienſis noſtræ diœceſis, univerſiſque Sororibus dictarum domorum præſentibus & futuris, ſalutem & ſinceram in Domino caritatem.

§. I. SAne petitio pro parte veſtra nuper nobis humiliter oblata continebat, quod nos ad Omnipotentis gloriam & honorem, ac Divini cultus augmentum, pro certiori & ſolidiori ſtatus veſtri, ac domorum veſtrarum profectu & ſubſiſtentia certis vos beneficiis & donis ſpecialibus, privilegiiſque ac indultis, ſtatui veſtro opportunis, munire & cumulare pro ſolita noſtra benignitate dignaremur: præcipue quod domus veſtræ & loca per vos in præſentiarum inhabitata, in Religioſos Conventus ſeu Monaſteria erigi, & pro ſpecialibus atque privilegiatis locis deinceps haberi & cenſeri debere, decernere & concedere; donationeſque de fundo, & circa domos habitationum veſtrarum quomodolibet vobis factas approbare, ratificare, & perpetuo validare ſeu auctorizare; perſonas quoque veſtras, domus, loca, bona mobilia & immobilia, a laicorum juriſdictione & poteſtate eximere, & privilegiis Eccleſiaſticis ac immunitatibus gaudere & uti facere, & a gravaminibus & oneribus per laicam forſan manum imponendis, liberare, ac immunes facere, & perpetuo eſſe debere, declarare, & ſub tuitione noſtra miſericorditer acceptare, noſtra auctoritate ordinaria ſtatuamus & largiamur.

§. II. Inſuper quod liceat vobis de noſtra conceſſione gratioſa, Eccleſias ſive Capellas pro uſu veſtro cum tribus Altaribus erigi, conſtrui & conſecrari

fecrari facere, cum campanili & campana, juxta decentem modum aliorum vestri Ordinis Conventuum & domorum religiosarum, & cum cœmeterio pro sepultura Sororum, & illarum Confessoris seu Ministri Divinorum, ac familiæ domesticæ commensalis; in ipsis etiam Ecclesiis seu Capellis Missas & alia Divina Officia audire, & horas more decenti persolvere, aquam benedici, & verbum Dei prædicari facere, citra tamen matris Ecclesiæ præjudicium & gravamen; Venerabile Corpus Dominicum, & Etremæ Unctionis Sacramentum inibi decenter & reverenter cum luminari continuo reservare omni tempore. Insuper interdicti tempore coram vobis & familia, ac continuis commensalibus vestris, atque hospitibus, ejusdem vel alterius Ordinis Religiosis personis, januis clausis, & excommunicatis ac nominatim interdictis exclusis, a quocumque Sacerdote Catholico & honesto, noto ac integræ famæ viro celebrari facere, & alia qualibet Divina agi, & Sacramenta Eucharistiæ, & Extremæ Unctionis reverenter dispensare, funera quoque Sororum, continuorum commensalium, & familiæ domesticæ commensalis, in cœmeterio sepeliri & tumulari, nisi vos, vel quæcumque persona de vestris domesticis, aut hospitibus tunc ibidem forte præsentibus, causam præstiterit interdicto.

§. III. Præterea quod tria vota substantialia Religionis, finito juxta Regulæ vestræ seriem probationis anno, emittere, vovere & profiteri vobis liceat in manus Magistræ vel Rectricis pro tempore cujuslibet domus vestræ, vel in manus Visitatoris, aut etiam, de suo mandato, idonei Sacerdotis seu Confessoris; & quod domos vestras ad debitam & formalem clausuram juxta communis juris dispositionem aptare & ordinare, & inibi sub perpetua clausura vivere & manere possitis, & Visitatori vestro pro tempore de hujusmodi clausura disponendi, & aliquas ex vobis in singulis domibus vestris includendi, aliquas extra ipsam clausuram pro necessitate vel evidenti utilitate domus, & pro rebus familiaribus curandis, & negotiis domorum vestrarum gerendis, prout sibi ac Rectrici & tribus inibi devotis Consororibus consultius videbitur, emittere & exire faciendi & ordinandi, & omnia & singula, quæ ad harum rerum profectum, & bonum domorum vestrarum accommoda videbuntur, agendi, auctoritatem & plenam facultatem per nos concedi & indulgeri, humiliter & instanter postulastis; & quod liberum vobis sit eligere & habere in Visitatorem domorum vestrarum, & singularium personarum Religiosum virum, Provincialem Vicarium de Observantia, Ordinis Minorum Provinciæ Coloniensis, vel quemcumque Fratrem ejusdem Ordinis & Observantiæ, quem ipse vel Capitulum provinciale ad hoc deputaverit, vel idoneum judicaverit, qui annuatim visitationis officium circa vos & domos vestras exerceat, & tam in capitibus quam in membris, quoad spiritualia & temporalia, quando correctione vel reformatione indigere judicaverit, juxta debitum officii sui reformet & emendet; possit nihilominus idem Visitator juxta suam discretionem ordinare & providere aliqua laudabilia avisamenta & statuta, & completa visitatione, chartas vel schedulas pro visitatorum correctione ac melioratione relinquere, ac per hoc ipsam regularem vitam dirigere & manutenere: Matrem seu Rectricem domus cujuslibet legitime electam instituere & confirmare, aut etiam, si causa poposcerit, destituere: Confessorem quoque idoneum vobis præficere, vel, sua inidoneitate evidenter comperta, destituere & removere, licentia & consensu vestro minime requisitis: inobedientes & rebelles Sorores mediante Magistra disciplinare, seu debitis pœnis afficere, & si contumacia ad hoc usque increverit, incarcerare, vel vera & humili ipsarum pœnitentia cognita, a carceribus liberare: quoque Confessor, quem pro tempore ad ordinationem Visitatoris vestri estis habituræ, confessiones vestras

ſtras audire, quoties ſibi ſecundum Deum & conſcientiam ſuam viſum fuerit, & injuncta pro culpæ modo pœnitentia ſalutari vos abſolvere, etiam in caſibus nobis reſervatis, ſaltem occultis, & vota majora, in ſeculo forſan, vel poſt profeſſionem inadvertenter emiſſa, in alia pietatis opera, utpote jejunii, Orationis, vel cujuslibet alterius exercitii ſpiritualis commutare, & alium aliquem boni nominis idoneum & honeſtum Sacerdotem loco ſui, ſi ipſum graviter infirmari, vel legitime impediri contigerit, ſubſtituere poſſit & ſubrogare.

§. IV. Amplius, quod Mater ipſa ſeu Rectrix domus pro tempore, poſſit & ei liceat, prout & quando ſibi opportunum videbitur, juxta modum apud ſe conſuetum & decentem, capitulum tenere culparum, delinquentes & indiſciplinatas, ſecundum Ordinis inſtituta, & ipſius domus bonas & laudabiles conſuetudines, jam a retro temporibus dudum obſervatas, diſciplinare, corrigere & punire, ac pœnitentias capitulares imponere, quas humiliter ſuſcipere, & libenter implere ſint aſtrictæ, diſcretionis moderamine ſemper obſervando: idem facere liceat ipſi Confeſſori, ſi & in quantum ei committi, vel etiam ad hoc requiri contigerit per Rectricem vel ipſius domus Viſitatorem. Demum, quod omnibus & ſingulis privilegiis, gratiis & indultis, domibus & perſonis ejuſdem Ordinis veſtri per diœceſis noſtræ terminos ubilibet conſtitutis, per Prædeceſſores noſtros, ſive per nos quomodolibet conceſſis, gaudere poſſitis, uti & potiri. Poſtremo, quod licitum vobis ſit & conceſſum, rationabiliter convenire, paciſci & accordare cum Paſtore Eccleſiæ noſtræ Matricis ſuper juribus, quæ ſibi prætextu ſui paſtoratus debita ſunt, & ab eo, & parochialis Eccleſiæ frequentatione, & cujuslibet alterius juris ſolutione ſeparari & deobligari, pacta quoque cum eo inita & facta approbari & confirmari, ac inviolabilis roboris, & perpetuæ firmitatis eſſe & exiſtere & debere, auctoritate noſtra ordinaria decerni & declarari, humiliter & inſtanter popoſcatis.

§. V. Nos igitur ſinceram intentionem veſtram in hac parte in Domino plurimum commendantes, & ſagaciter attendentes, quod optima ſit ratio, quæ pro Religione facit, & quod ex debito paſtoralis curæ ad ea ſponte inclinari, & ſolliciti ac diligentes exiſtere debemus, per quæ Divini cultus augmentum, & ſalus provenit animarum, quo in oculis ſummi Judicis gratius nihil, veſtris piis votis inclinati, domus veſtras & loca per vos impræſentiarum inhabitata, in Religioſos Conventus ſeu Cœnobia in Dei nomen erigimus & inſtituimus, & pro talibus ex nunc & inantea haberi, teneri & cenſeri debere, & omnibus privilegiis Eccleſiaſticis, jure ſtatutis, uti & gaudere poſſe, præſentium tenore decernimus: donationes quoque ſingulis domibus veſtris de fundo quomodolibet factas approbamus, ratificamus & in perpetuum validamus; vos quoque ac bona veſtra mobilia & immobilia, ad tuitionem noſtram gratioſe recipimus, & ab oneribus & gravaminibus per laicos imponendis, eximimus & liberamus. Præterea, quod Eccleſias ſive Capellas ædificari & conſecrari facere, cum tribus Altaribus, campana & campanili adinſtar aliarum domorum religioſarum veſtri Ordinis, Miſſas & alia Divina Officia in iis audire, horas veſtras more decenti perſolvere, aquam in Dominicis diebus benedici, & verbum Dei prædicari facere, citra tamen matricis Eccleſiæ & ipſius Rectoris præjudicium, & Venerabile Corpus Dominicum, & Extremæ Unctionis Sacramentum decenter & reverenter cum luminari continuo inibi reſervare poſſitis; habere etiam cœmeterium conſecratum pro ſepultura Sororum, familiæ, continuorum commenſalium; & quod tempore interdicti noſtra auctoritate poſſitis Miſſas audire, & coram vobis, familia & commenſalibus atque hoſpitibus, veſtri vel alterius Ordinis Religioſis perſonis, a quocumque Sacerdote Catholico, noto & ido-

& idoneo celebrari facere etiam in Altari portatili consecrato, interim quod Capellas consecratas non habetis, januis clausis, tamen excommunicatis & nominatim interdictis penitus exclusis, recipere etiam Ecclesiastica Sacramenta, & vestra funera sine scrupulo tumulare faciatis; nisi, quod absit, vos vel aliqua de vestris, aut de familia vel hospitibus tunc præsentibus, ut præfertur, causam præstiteritis interdicto, & aliud canonicum non obstat. Insuper, quod tria vota substantialia in professione emittere in manus Visitatoris, seu de ejus jussu & voluntate in manus idonei Sacerdotis, vel Confessoris noti,& simplex velum recipere, & habitum secundum Regulam vestram qualificatum, & usum decentem gestare possitis; domos vestras ad debitam clausuram coaptare & includi, ac sub perpetua clausura vivere & perseverare juxta canonicam ordinationem Visitatoris vestri, cui etiam in hac parte vices nostras plenarie committimus; salvo quod ad domos vestras plures vel ultra, quam de reditibus vestris, & de labore manuum, ac caritativo subsidio amicorum commode vivere possitis, non recipiatis, nec admittatis.

§. VI. Amplius, quod in Visitatorem domorum vestrarum eligere, habere & retinere debeatis Religiosum virum, Vicarium Provincialem de Observantia Ordinis Minorum, vel alium quemlibet ejusdem Ordinis & Observantiæ Fratrem idoneum, quem ipse ad hoc duxerit deputandum, qui omnia, quæ circa vos & domos vestras emendanda & reformanda prospexerit, juxta debitum officii sui diligenter & exacte emendare & reformare curabit, statuta & avisamenta pro vestra directione ordinare, chartas visitationis edere & relinquere, Matrem seu Rectricem domus legitime per majorem partem Conventus electam instituere & confirmare, ad hoc causa rationabili accedente, destituere & supportare; Confessorem vobis de consensu Matris & Discretarum Conventus præficere & instituere, & nihilominus, si minime idoneus succedenti tempore compertus fuerit, destituere & removere, vestro consensu, si forsan differentia orta fuerit, nullatenus requisito: inobedientes & rebelles, mediante Magistra, juxta excessuum mensuram corrigere & punire, &, si contumacia inobedientiæ demeruerit, incarcerare & carcerali inclusioni deputare, ac etiam pœnitentia humiliter peracta, liberare, & ad pristina restituere, de nostra possit & valeat concessione, quam etiam correctionem, si ipse in persona adesse, & facere non possit, Confessori cum Rectrice domus committere valeat & delegare; quodque Confessor idoneus vobis, ut præfertur, deputandus, confessiones vestras audire, & injuncta pro modo culpæ pœnitentia salutari, vos absolvere, etiam in casibus nobis reservatis, exceptis tamen incendiis, rapinis & damnis contra nos & Ecclesiam nostram, & personas Ecclesiasticas commissis, & restitutione bonorum injuste detentorum facienda, aliisque atrocibus delictis, ubi damnum & interesse tertii vertitur, super quibus remitti debent tales absolvendi ad majores Pœnitentiarios nostros Coloniæ in Ecclesia nostra Metropolitana, per nos specialiter deputatos; vota etiam majora in seculo forsan emissa, vel post professionem, in alia pietatis opera, prout sibi videbitur, commutare, & alium notum Sacerdotum honestum, Religiosum vel secularem, si eum graviter infirmari vel absentari, aut alias legitime impediri contingat, loco & vice sui substituere & subrogare possit: & quod Mater sive Rectrix domus capitulum culparum tenere possit, & delinquentes pro modo culpæ corrigere, & capitulares pœnas imponere, ac alias disciplinam domus juxta possibilitatem manutenere: & quod idem Confessor, si idoneus appareat, & ad hoc ipsum requiri contingat, facere possit; & quod omnes Sorores senes cum junioribus, ipsis Visitatori, Magistræ & Confessori in omnibus licitis & honestis obedire debebunt & parere, gavi-

gaviſuræ omnibus privilegiis & indultis, veſtro Ordini, domibus & perſonis per latitudinem diœceſis noſtræ conſtitutis, per Prædeceſſores noſtros & per nos quomodolibet conceſſis & proviſis; ſalvo nobis ſemper jure noſtro ordinariæ viſitationis, ſuperioritatis & ordinationis, quemadmodum in aliis Conventibus & Monaſteriis utimur noſtræ juriſdictioni ſubjectis. Quod denique pacta & accordata inter vos & Paſtorem veſtrum inita & concepta, ac in libris deſuper editis contenta & comprehenſa, rata & inviolabilia eſſe debeant, & perpetuæ firmitatis; tamen cum ordinatione & moderamine ſemper noſtro & ſucceſſorum noſtrorum, quoties pro varietate temporis opus erit:& omnia & ſingula præmiſſa tenore præſentium decernimus, declaramus, concedimus & gratioſe indulgemus. Ad hæc ut Chriſtifidelium magis erga vos efferveat devotio, & auxiliis non fraudemini opportunis, de Omnipotentis Dei, & beati Petri Apoſtolorum Principis patroni noſtri auctoritate plenius confiſi, omnibus vere pœnitentibus & confeſſis, ſemper quoties indigentiis veſtris benefice ſuccurrerint, & manus adjutrices ad ſtructuram & ornamenta ſacra Eccleſiæ veſtræ porrexerint, & conſilio ſeu auxilio fuerint, quadragiuta dies indulgentiarum de injunctis ſibi pœnitentiis miſericorditer in Domino relaxamus: noſtro jure & cujuslibet alterius in omnibus præmiſſis ſic favorabiliter conceſſis, ſemper ſalvo & illibato: præſentibus noſtris litteris, quamdiu in Regulari Obſervantia, & honeſta & laudabili vita perſeveraveritis, duraturis: quodque ſi vos a Regulari vita & Obſervantia religioſæ diſciplinæ labi aut declinare contigerit, judicio Religioſorum virorum ad hoc ſpecialiter per nos & ſucceſſores noſtros deputandorum, ipſo facto ſine ulteriori proceſſu, præſentes noſtras litteras omni effectu vacuas, & ullas prorſus vires volumus, & decernimus penitus non habere.

Datum in Caſtro noſtro Brulæ, anno a Nativitate Domini MCCCCLXXXI. menſis Septembris die X.

MONUMENTUM MOGUNTINUM.

Confirmat erectionem Conventus Segenenſis. Ex Monum.MSS. Prov. Colon.

BERTHOLDUS Dei gratia ſanctæ Moguntinæ Sedis Archiepiſcopus, ſacri Romani Imperii per Germaniam Archicancellarius, ac Princeps Elector. Ad perpetuam rei memoriam.

„ Cum inter agri Dominici cultores Familia Fratrum Minorum de Obſervantia non infimum teneat locum, qui cum in re Chriſtiana tum verbo, tum exemplo uberrimos pariant fructus, ſummis ſemper favoribus & ſtudiis a nobis merito proſequuntur. Sane cum nobilis ac generoſus conſanguineus noſter cariſſimus, Joannes Comes de Naſſaw, & in Dietz, ſpirituali accenſus amore, domum & Eccleſiam, cum campanili humili, campana, cœmeterio, dormitorio & refectorio in oppido Seghen noſtræ diœceſis, pro Familia Fratrum Minorum, de Obſervantia nuncupatorum, de ſpeciali auctoritate & licentia ſanctiſſimi Domini noſtri Innocentii Papæ VIII. ædificari, ac Fratribus ejuſdem Ordinis eamdem acceptare impetraverit, juxta litteras ſanctiſſimi præfati Domini, quarum data eſt anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXXVI. Idibus Martii, Pontificatus ſui anno III. Unde fuit pro parte Comitis & conſanguinei noſtri præfati nobis humiliter ſupplicatum, ut noſtram etiam auctoritatem, admiſſionem & confirmationem adhibere dignaremur. Nos igitur pietate rei, devotioniſque zelo, quem ad Religionem præfatam gerimus, ADDITIO ALIORUM.

„ permoti, præfatam ædificationem, & acceptationem domus & Conventus „ prædictorum Fratrum in oppido prædicto Seghen, tenore præsentium „ auctorizamus, admittimus & confirmamus, atque, quantum possumus & „ debemus, robur nostræ potestatis adjicimus: Reverentia, honore, juribusque nobis, Ecclesiæque nostræ Moguntinæ debitis, parochialibusque „ juribus salvis semper manentibus. Data apud Arcem sancti Martini in „ Civitate nostra Moguntina, sub sigillo nostro, die XXV. mensis Martii „ anno Domini MCCCCLXXXIX.

Epistola facultativa Ministri Provincialis.

Frater Theodorus Remfeldt Fratrum Minorum Regularis Observantiæ per Provinciam Colonien. Minister Provincialis & servus, fratri Joachino a Rentelen, Conventus nostri Confluentbini Guardiano, salutem.

„ PRæsentium serie tibi mando, ut te conferas ad Civitatem Segenen. ibique coram Notario, & testibus competen. Conventus nostri realem & corporalem possessionem apprehendas, accipias &c. In „ quorum omnium fidem hasce sub nostro chirographo & officii sigillo majori dedi, in Conventu nostro Colonien. anno MDCXXVII. die vero XII. „ mensis Februarii.

Frater Theodorus Reinfeldt, qui supra.

„ In nomine Domini. Amen. Notum sit quod anno MDCXXVII. XVIII. „ Martii in mei Notarii testimoniorumque infrascriptorum præsentia comparens frater Joachinus a Rentelen, Ordinis sancti Francisci Regularis „ Observantiæ, Conventus Confluenthini pro tempore Guardianus, nomine Provinciæ Colonien. virtute a Rev. Patre Theodoro Reinfeldt pro „ tempore Ministro Provinciæ sibi transmissi mandati specialis necessarios „ actus retinendæ & reintegrandæ possessionis in Templo eorum Segenen. „ exercere & realiter peragere proposuit, quod & in præsentia mei Notarii in apertione Templi clavibus ordinariis, in pulsatione trina solemni „ campanæ, in celebratione sacrosanctæ Missæ officii in eodem Templo in „ summo Altari, apertis januis publice incubuit nonnullis concurrentibus, „ & spectantibus, fecit & peregit. Actum &c. præsentibus ibidem honestis viris testibus Godkardo Spirer a Minchelbach, Nicolao Luder, & „ Hieronymo Ambes. Petrus Flade Notarius.

IN-

INDEX
RERUM NOTABILIUM

Notæ Arabicæ paginam, Romanæ marginalem paragraphum denotant.

A

de

Bo-

C

D

S. Di-

E

Eli-

Oli-

F

Fran-

G

H

pie

K

L

Leo

Mon-

S

T

V

X

Y

Z

IN-

INDEX BULLARUM

Quæ in hujus Decimiquarti Tomi Regesto continentur.

Numerus Arabicus indicat paginam, Romanus per ordinem positas Bullas.

Pa-

FINIS TOMI XIV.

Menda, quæ in hujus decimiquarti Tomi editione irrepserunt, benevole Lector ita corriges.

Pag. 10.	§. VII.	lin. 2.	fimulattum	fimulacrum
42.	§. LXXIV.	lin. 17.	pœnialia	pœnalia
65.	§. VI.	lin 13.	Clavafio	Clavafio
143.	§. VII.	lin 4.	quiquidem	quidem
154.	§. XXII.	lin. 1.	fupevit	fuperavit
167.	§. LXV.	lin. 8.	Monafterium	Monafteriorum
177.	§. XIX.	lin. 16.	pædicationes	prædicationes
180.	§. XXXI.	lin. 19.	cooptata.	coaptata
224.	§. VI.	lin. 7.	Sactificii	Seraphici
289.	§. III.	lin. 34.	fex aliis	fex alis
292.	§. III.	lin. 19.	benificio	beneficio
309.	§. IX.	lin. 17.	decretato	decertato
397.	§. X.	lin. 13.	diputationi.	difputationi
414.	§. XX.	lin. 17.	eoram	eorum
424.	§. LXIII.	lin. 3.	conftraxit	conftruxit

